

Ī niuucari tĭ jejcua, tĭ ajta jĭme'en ra'axa
a'ijna ĭ tavastara'a, ĭ Ciriistu'u tĭ ji'i Jesús tĭ
tu'irájtuaa

El Nayar Presidio De Los Reyes Cora New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

San Mateo	4
San Marcos	52
San Lucas	83
San Juan	134
Los Hechos	172
Romanos	217
1 Corintios.....	239
2 Corintios.....	257
Gálatas	270
Efesios	278
Filipenses	285
Colosenses.....	290
1 Tesalonicenses	295
2 Tesalonicenses	299
1 Timoteo	302
2 Timoteo	308
Tito.....	312
Filemón	315
Hebreos.....	317
Santiago	332
1 San Pedro.....	338
2 San Pedro.....	344
1 San Juan	348
2 San Juan	354
3 San Juan	355
San Judás.....	356
Apocalipsis.....	358

San Mateo

A'ímej i vaújsimua'aci'istemua'ame'en a'íjna i Jesús
(Lc. 3:23-38)

1 A'ii mú a'íin pú'een í vaújsimua'ame'en a'íjna í Jesús, ti ajta i'í Ciriístu'u í ti a'ímej jetze airáne a'íjna í David teecan, ajta a'íjna í Abraham teecan.

² Abraham pu rape'eric'a a'íjna í Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Jacobo. Ajta a'íjna í Jacobo, a'íi pu títi'iríjmua'a já'araa a'íjna í Judá, majta seica í mej ihuáamua'ame'en pú'een í Judá. ³ Ajta Judá a'ímej pu títi'iríjmua'a já'araa, í mej miyen ánte'aruajca'a tíjín Fares, ajta a'íjna í seíj Zara. Ajta í hua'anáànaci'í, ayée pu ántehuaaca'a tíjín Tamar. Ajta a'íjna í Fares, a'íj pu típe'eri já'araa í Esrom. Ajta Esrom pu rape'eric'a a'íjna í Aram.

⁴ Aram pu rape'eric'a a'íjna í Aminadab. Ajta Aminadab pu rape'eric'a a'íjna í Naasón. Tí'ij jí Naasón típe'eri já'araa ti ayén ántehuaaca'a tíjín Salmón. ⁵ Ajta a'íjna í Salmón, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Booz. Ayee pu ántehuaaca'a í náànajra'an í Booz tíjín Rahab. Ajta a'íjna í Booz, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Obed. Ajta ayén ántehuaaca'a í náànajra'an a'íjna í Obed tíjín Rut. Ajta a'íjna í Obed, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Isaí.

⁶ Isaí pu rape'eric'a a'íjna í David, í ti ajta te'enteájrupi í rey jime'e. A'íjna í David teecan, jamuan a'íjna ti ajta íra'ara'an pú'eene'e a'íjna í Urías, a'íi mú típe'eri muá'araa a'íjna ti ayén ántehuaa já'araa tíjín Salomón. ⁷ Salomón pu rape'eric'a a'íjna í Roboam. Ajta a'íjna í Roboam, a'íi pu pé'ericira'an pú'eene'e í Abías. Ajta a'íjna í Abías, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Asa.

⁸ Asa pu rape'eric'a a'íjna í Josafat. Tí'ij jí Josafat típe'eri já'araa ti ayén ántehuaaca'a tíjín Joram. Ajta a'íjna í Joram, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Uzías. ⁹ Ajta a'íjna í Uzías, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Jotam. Ajta Jotam pu rape'eric'a a'íjna í Acáz. Ajta á'iyen a'íjna í Acáz típe'eri já'araa a'íjna í Ezequías.

¹⁰ Ezequías pu rape'eric'a a'íjna í Manasés. Ajta Manasés pu rape'eric'a a'íjna í Amón. Ajta a'íjna í Amón, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Josías. ¹¹ Ajta a'íjna í Josías, a'ímej pu títi'iríjmua'a já'araa í Jeconías, majta a'ímej í mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e a'íjna í Jeconías.

Tí'ij Josías títi'iríjmua'a já'araa, seica mú a'uvé'e-ju'un. Maté'ij mi a'ímej a'uví'ití í mej Israel a'uchéjme'ecaa. A'uu mú já'ahua'a huaja'uví'ití seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Babilonia.

¹² Maté'ij miyen huaja'uví'ití, aj pu'í Jeconías seíj típe'eri

já'araa ti ayén ántehuaaca'a tíjín Salatiel. Ajta a'íjna í Salatiel, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Zorobabel.

¹³ Zorobabel pu rape'eric'a a'íjna í Abiud. Tí'ij tá'i a'íin Abiud rape'eri já'araa a'íjna í Eliaquim. Ajta a'íjna í Eliaquim, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Azor. ¹⁴ Ajta a'íjna í Azor, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Sadoc. Ajta a'íjna í Sadoc, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Aquim. Ajta a'íjna í Aquim, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Eliud.

¹⁵ Ajta a'íjna í Eliud, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Eleazar. Tí'ij tá'i a'íjna í Eleazar típe'eri já'araa a'íjna í Matán. Ajta, a'íjna í Matán, a'íi pu rape'eric'a a'íjna í Jacobo. ¹⁶ Jacobo pu rape'eric'a a'íjna í José, a'íjna ti María tévi'itine'e. A'ii pu a'íin pú'een ti náànajra'an pú'eene'e a'íjna í Jesús, í mej miyen ratamuá'amua tíjín Ciriístu'u.

¹⁷ A'íj mú jín miyen ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua í mej jetzen airáne a'íjna í Abraham teecan. A'ii pu a'íin pú'een í tu'uvé'eteajti a'íjna í David. Majta miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'íime í mej huá'a jetze airáne a'íjna í David teecan. A'ímej mú a'uví'ití a'ímej í mej Israel jetze ajtémee-cantaca'a a'ujna já'ahua'a Babilonia. Ayee mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan muáacua tí'ij huanú'ihuaca'a a'íjna í Ciriístu'u.

Tí'ij Jesús huanú'ihuaca'a

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Ayee pu éeni'icí'e huanú'ihuaca'a a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciriístu'u. A'íi pu náànajra'an, a'íjna í María, pu'uri huataúra'acaa í runiuuca jime'e ti ij huatéviche'en a'íjna jamuan í José. Maté'ij caí xi naími'i huaté'eca'a, aj pu i a'utasejre í pa'arí'i jucáara'an jetze. A'íi pu ayén ráaruu jime'en í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁹ Ajta nu'u a'íin ti ratévi'itíné'e a'ame, a'íjna í José, rí'í pu tí'itevistaca'a. Capu raxí'eve'eca'a ti ayén puajtzi raatá'an mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite. Mí ajta, a'íi pu ayén raxí'eve'eca'a ti mé rúurieni avíitzi jime'e. ²⁰ Tí'ij raaxí'epi'intare ti ayén huárini, aj pu'í seíj tevi huatasejre í jemin í cutzí tzajta'a. A'ii pu a'íin pú'een seíj ti tí'ivaire'e í ta japua. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín:

—José, mú'ee pej i'í huácixa'ara'an í David teecan, capej rátziihne'e pej rá'anvi'itín a'u pe é'eche a'iné í ti a'utasejre í jucáara'an jetze, a'íj pu jime'en huanéj í muári'eri'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ²¹ A'íi pu teáatacan tiyaúj a'ame. Ayee xu nu'u raatámua'ati tíjín JESUS, a'iné a'ii pu a'íin pu'éene'e a'ame í ti huá'a

japua niuuni í ruteftestemua'a í mej meri auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

²² Ayee tiuju'uríj ti ij ayén te'araúrasten a'ij ti ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í tavástar'a'a jetze me'ecan. ²³ Ayen tíjín:

Pa'arí'i pu nu'u huatasejíre'esin í jucaatze'en a'íjna jetze í 'íta'a ti caí xí ja'atí ratévi'itín.

Tiyaúj pu nu'u a'ame teáatan.

Aj mú mi miyen raatámua'atzi tíjín Emanuel.

A'íjna niuucarijra'a tíjín Emanuel, ayée pu huataúj-mua'a tíjín: Dios pu ta jamuan yé huaca.

²⁴ Tí'ij huáji a'íjna í José, aj pu i ayén huaríj a'ij ti tiraatá'ixaa a'íjna í ja'ati ti ta japua tí'ivaire'e. Tí'ij jí ya'uví'iti í ruche. ²⁵ Mí ajta, capu jamuan huáhuu ajta caí huanú'ihuaca'a a'íjna í pa'arí'i ti teáata'a. Maté'ij mi miyen raatamuá'a tíjín JESUS.

Maté'ij u yé'emuaareca'a a'íjna í Jesús a'íime í mej jeíhua támua'arejca'a

2 A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'íjna í Jesús, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Belén. A'uu pu ajtémecan a'íjna í chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Judea. A'ájna a'u ti a'íin ja'unú'ihuaca'a í Jesús, a'íin pu tí'iteveeca'a í rey jime'e a'íjna í Heródes. Maté'ij mi seica Jerusalén e'iré'ene í mej jeíhua támua'arejca'a. U jetze pújme'en mú e'eráaci a'utí'e'íjninei í xicaj.

² Maté'ij mi miyen tiraata'íhua'urí'i í Heródes miyen tíjín:

—¿A'uné a'ij 'een a'íjna í huá'a rey í mej Israél jetze ajtémecan, a'íjna ti auchén huanú'ihuaca'a? A'ájna já'ahua'a a'utí'e'íjninei í xicaj, a'ujna a'u tej é'eche, xu'ura'ave tu huasejí ti a'utátzaareaajraa a'íjna jime'e ti huanú'ihuaca'a. A'íj tu jín te'uun mú a'uvé'uju'un tej ti rí'i tíraatéanajche.

³ Tí'ij ráamua'areerí'i a'íjna í rey, a'íjna í Heródes, jé'ecan pu tí'ijmua'astí já'araa a'íjna jime'e. Majta, í teite í mej Jerusalén a'uchéjme'ecaa, naími'i mú tí'itz-iíine'eca'a. ⁴ Tí'ij jí Heródes hua'utajé naíjmi'ica í mej ti huá'ajjte'e a'íimej í mej tí'ivaire'e hua'atéyujta'a, majta í mej tihuá'amua'atehua'a í teite a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Ayee pu tihua'uta'íhua'urí'i tíjín:

—¿A'uné nu'u á'anuíhuan a'íjna í Ciriístu'u?

⁵ Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—A'ujna Belén, í chajta'a ti a'uun ajtémecan a'ujna já'ahua'a u Judea, a'íné ayée pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'íjna í ja'ati ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁶ Ayen tíjín:

Mú'een mí sej Belén a'uchéjme, a'ujna chuéjra'a japua ti a'uun auucá'a u Judá, íjii, mú'een xu xaa se'íin pú'een í sej jáitze'e cílieen jín tí'ajta.

Mí ajta, méjca'i huáyee,

sejí pu a'amua jetze nu'ihuan ti ve'ecán jín tiu'uta'ájta.

A'íin pu antiújmua'aréere a'ame huá'a jime'e í neteftestemua'a, a'íimej í mej Israél jetze ajtémecan.

⁷ Aj pu i Heródes huaja'utajé avíitzi jime'e a'íimej í mej jeíhua támua'arejca'a. Tí'ij jí ayén tihua'uta'íhua'urí'i tíjín:

—¿A'achúni ari á'atee ti huaja'utasejíra a'íjna í xu'ura'ave?

⁸ Ajta á'iyen hua'uta'áj mej á'ucíne a'ujna u Belén. Ayen tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, setá'aj yá'uhuauni temua'a naa se'íjna í pa'arí'i. Seté'ij raateún, aj xu si mú a'uvé'uju'un setá'aj naatá'ixaate'en, neatá'aj neajta inee á'ume'en, neatá'aj rí'i tíraateájtuaani.

⁹ Maté'ij ráanamujrí'i me'íjna í rey, aj mú mi a'ucíj. Ajta a'íin xu'ura'ave ti a'utasejíre a'íimej jemi a'ujna sejí chuéjra'a japua a'u ti'e'íjninei í xica, a'íin pu amuacaí huamé'ecaa. Tí'ij jí án a'ujcháxi í chí'ij japua a'u ti a'ij'é'ene'e a'íjna í pa'arí'i. ¹⁰ Jé'ecan mú huataújtemua'ave maté'ij raasejí me'íjna í xu'ura'ave. ¹¹ Mua'an-tenéesime'ecaa mú u chí'ita, maté'ij mi raasejí í pa'arí'i jamuan í náanajra'an. Aj mú mi títunataxi. Temua'a mú naa rí'i tiraatá'a. Maté'ij mi te'entícuunaxi tiu'ujcáa-ja, a'íin mú raatapuajve tí'itíj oro, majta tí'itíj cítzive'eri, majta tí'itíj cuaane'e ti ayén ántehuaa tíjín mirra.

¹² Majta á'iyen tiú'umaaraca'a ti nu'u Dios hua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí huaré'ecíne a'íjna jemi í Heródes. A'íj mú jín sejí jetze a'ucí í juye mej mi a'ur'é'enen me'újna chuéjra'a japua a'u mej'é'echejca'a.

Jíme'en í mej huataúruu me'újna u Egipto

¹³ Maté'ij a'ucíj a'íime í mej jeíhua támua'arejca'a, ja'atí pu huatasejíre a'íjna jemi í José tí'ij tí'imaaraca'a. A'íjna í ja'ati, a'ii pu a'íin pú'eene'e sejí ti tí'ivaire'e u ta japua. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín:

—Ájchesi. Patá'aj rá'anví'itín pe'íjna í pa'arí'i, pajta í náanajra'an. Á'ura'a patá'aj raaté'avaa mí pa'arí'i, pajta í náanajra'an. Huá'anví'itíchi a'ujna Egipto. Setá'aj se'uun a'uté'en ajta nena'a caí neajtahua'a amuaatá'ixaate'en ja'anáj ti huatá'irístari sej yé uvé'enen seyajna. Ayee xu huá'aríni a'íné a'íjna í Heródes, a'íin pu rahuauuni í pa'arí'i ti raajé'ica. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

¹⁴ Tí'ij jí ájchee í José. Ya'uví'iti a'íjna í pa'arí'i, ajta náanajra'an. Ajta a'íin huá'a jamuan pu á'uraa a'ájna tíca'ari tzajta'a. A'uu mú a'ará'a a'ujna Egipto. ¹⁵ A'uu mú'é'etee ajta caí huamí'i a'íjna í Heródes. Ayee pu a'íjna jín huaríj tí'ij araúrasten í niuucari ti jíme'en ayén ajmí'i tiu'utaxájtaca'a sejí ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tíjín: "U nu ya'utajé í niyauj a'ujna Egipto."

Heródes pu raata'ájtaca'a mej huá'ucuí'ini í tí'iríi

¹⁶ Tí'ij Heródes ráamua'areerí'i mej raatémua'iti a'íime í mej jeíhua támua'arejca'a, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a. Tí'ij jí ra'utámua'areerí'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime, aj pu i Heródes tiu'uta'ájtaca'a mej nu'u huá'ucuí'ini naíjmi'ica í tí'iríi mej teteca í mej miyen raacha'íjmee hua'apua nine'ira'a múuci pújme'en. Naíjmi'ica mú huajá'ucuí'ini a'úu mej Belén

é'echejca'a, majta í seica í mej a'ímuá antachéejme'ecaa. ¹⁷ Ayee pu te'araúrate a'íjna í niuucarijra'a tí jíme'en ayén ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'íjna í ja'atí tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Jeremías. ¹⁸ Ayen tíjín:

Ayee pu tiú'unamuajri'i a'ujna já'ahua'a u Ramá, mej ruyeinca'a, majta jeíhua ruxieemijte'eca'a. A'íjna í Raquel, a'íí pu seíj a'íín pú'een í mej ruyeinca'a. Ruyaujmua'a pu jíme'en ruyeinca'a. Capu raxí'eve'eca'a mej rí'í tiraatéjeeve a'íjna jime'e í mej caí ché'e mé jé'e já'ahua'a í yaújmua'ame'en.

Ayee pu'u.

¹⁹ Aru tí'íj ari huamí'í a'íjna í Heródes, seíj pu ajta huataseíjre a'íjna jemi í José tí'íj tí'ímaaraca'a. A'íi pu a'íín pú'een seíj tí tí'ivaire'e ta japua í tavástara'a jemi. Ayee pu a'íín tiraatá'ixaa tíjín:

²⁰ —Ájchesi. Ánví'tíchi hui a'íjna í pa'arí'í, pajta í náànajra'an. Setá'aj já'ucí'ine se'újna chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Israél. Pu'uri huamí'í í tí rájé'icatamí'ica'a a'íjna í pa'arí'í. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

²¹ Tí'íj jí ájchee a'íjna í José. Aj pu'í ya'uví'iti a'íjna í pa'arí'í, ajta náànajra'an. A'uu mú a'ará'a me'újna Israél. ²² Mí ajta a'íín José, ayée pu ráamua'areeri'í tí nu'u a'íín Arquelao tí'áitaca'a ruyá'upuaci'í jetze me'ecan, a'íjna í Heródes teecan. Ajta pu Dios raatá'ixaa tí'íj tí'ímaaraca'a. A'íj pu jín tí'ítziíine'eca'a tí a'uun e'ará'asti, a'ujna Judea. Tí'íj jí a'uun a'ará'a tí jetzen ajtème'ecan a'ujna Galileeye. ²³ Tí'íj a'uun a'ará'a, a'úu pu e'ehuaújchejte, chajta'a jetze tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Nazarét. A'uu pu huayéjxi. Ayee pu tiuju'uríj tí ij ayén araúrasten a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej mejmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Miyen tíjín: "Ayee mú raatámua'atzi tíjín Nazarét tí é'eme'ecan."

Juan pu nu'u huá'amuaí'ihuacare'e a'ujna a'u tí caí é'e tí'ítíj

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 A'ájná'ímua aj pu a'utaseíjre a'u tí caí é'e tí'ítíj a'íjna í Juan tí huá'amuaí'ihuacare'e. A'uu pu tí huá'a'ixaate'eca'a. ² Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a a'íné pu'uri hui tén a'ájna teja'uré'enejsin tí Dios íiyen tiu'uta'áijta nainjapua í chaanaca.

³ A'íjna í Juan, a'íi pu a'íín pú'eene'e tí jíme'en raataxájtaca'a ajmí'í a'íjna í ja'atí tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Isafas. Ayen tíjín:

Ja'atí pu u e'ejíhuá a'ame a'ujna já'ahua'a a'u tí caí é'e tí'ítíj.

Yee pu tí'ixa tíjín:

"Naa xu rí'í huaujjéjcuare'en, mí ru tzajta'a, mú'een, a'íné tavástara'a pu yé uvé'enejsin.

Caxu a'ij yá'unamuajra."

⁴ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu éene'e tí'ítéchejca'a cíixuri tí itzíjhua, cameeyu'u ju'uxa'a jime'e. Ajta típuaaasic'a'a, navij tu rumua'atí. Ajta nu'u huátuna'ise cua'acare'e, ajta searate, 'ítzítá mej xuaa. ⁵ Majta me'ín í mej a'ímuá a'uchéjme'ecaa, naíjmi'í mú e'iré'eneica'a a'u tí a'utéveeca'a í Juan. A'uu mú e'eráci'ica'a tíj na'a a'u tí huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Judea, majta seica í mej me'uun é'eche a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Jerusalén, majta í seica í mej me'uun é'eme'ecan a'u tí a'atamí'ie í játe'ana tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Jordán. A'uu mú a'uré'eneica'a mej mí ráanamua. ⁶ Jíme'en mu'u tiu'utétzaahuate í mej jín auteájturaa í Dios jemi, aj pu'í Juan huá'amuaí'ihuaca'a í játe'ana nara'an jetze í Jordán. ⁷ Mí ajta í Juan, tí'íj a'íimej huaseíj í mej miyen ánte'arua tíjín fariseos, majta í mej miyen ánte'arua tíjín saduceos, tí'íj a'íín hua'useíj í mej jeíhua e'evé'uju'uca'a mej mí huaújmuaí'ihua, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een mí sej tí'íhuatitaca, ¿ní tzaa seri tí'íteese'e tí caí Dios puajtzi amuaatá'an? ¿A'ataani amuaatá'ixaa sej si siyen rici? ⁸ Rí'í xu'u se'íjna jime'e mej mí ráamua'aree í teite sej seri tzáahuatí'ira'a jín tí'imua'atze. ⁹ Caxu siyen tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee: "Ayey tí'ayajna tí naa titaatévaire'en a'íné teen tu í'í huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan." Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayey tí'ayajna tí Dios raayí'iti tí rí'í raará'atza í tete matíj í huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan. Capu tí'ítíj a'ij tejámuaatévaire'esin sej siyen tí'imua'ajca rujíimua'a sino sej siyen huanén tíj Abraham teecan. ¹⁰ Pu'uri teja'uré'enejsin vejli'í a'ájna xicájra'a jetze ja'anáj tí pua'a amua'ajteá'axi'isin í Dios ca'anín jime'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu tíj ja'atí ciyej té'íjveichixi'ín tepuajj jime'e. Nain í ciyej tí caí tí'ítaaca, a'íí pu té'íjveichixi'isin. Tí'íj jí ra'anteáaira. Ayee pu che'atá na'a tejamua'ajteá'axi'isin mú'ejmi. ¹¹ Aru inee, nee nu amua'amuaí'ihuaca'a jaj jime'e mej mí ráamua'aree í teite sej seri seicié tiu'umuá'aj í ru tzajta'a. Mí ajta, a'íín tí hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'íí pu jaítze'e raayí'iti necaí inee. A'íné nee nu cílieene'en jín tí'ítéjvee í jemin, capu ayén tínaavíjte'ineetzi nej rajta'í'ipí'ín í ca'acaira'an. Mí ajtá'í a'íín, seíj pu huata'íti tí huateáturan mú'ejmi jemi. Ajta a'íín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íí pu uté'a'asin mí a'amua tzajta'a. Ajta a'íjna tí hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'íí pu rí'í á'amuaruuren. ¹² Ayee pu té'eme. Xiee tí ja'atí ari ru'íte'í í tí jín ra'anáca'atzi í triigu. A'íí pu ru'irátu'isin í xai'ri pua'acié. Ajta a'íjna í imue'eri, rájseire'esin u chí'ita. Ajta í xai'ri, taij jetze pu án yá'urieexijsin í tí caí ja'anáj á'amí'ini. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Juan.

Tí'íj Juan ráamuaí'ihuaca'a a'íjna í Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Aj pu í Jesús huataseíjre. A'uu pu a'arájraa a'ujna chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Galileeye tí'íj Juan ráamuaí'ihua játe'ana jetze tí ayén ántehuaa

tijñ Jordán. ¹⁴ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu tí'imua'ajca tí raatá'ijmii. Ayee pu tiraatá'ixaa tijñ:

—¿Ni mú'ee piyen yé vé'eme inee jemi? Jaítze'e pu raavíjte'e pej piyen náamuai'íhuua ineetzi.

¹⁵ Mí ajta a'íjn í Jesús, ayée pu tiraatá'ixaa tijñ:

—Ché'e ayén 'eene'en. Ayee pu hui tiraavíjte'e tej tiyen huárini tej ra'ará'astijre'en te'íjna jime'e a'ij tí tí'ixe'eve'e í Dios.

Aj pu i Juan ráamuai'íhuaca'a í Jesús. ¹⁶ Tí'ij ráamuai'íhuaca'a, aj pu'i Jesús a'itá'raa á jaata'a. Jíme'en pu'u a'itá'raa, tí'ij jí antácuunareca'a í ta japua tí a'utéj-muaa. Tí'ij jí iiraasej tí a'icamé'ecaa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu seijre'eca'a tñ cucui'i. Tí'ij jí japuan a'ujyejíxi. ¹⁷ Ajta á'yen niuucari huánamuajri'i tí júte'e uj e'icánamuajre'e. Ayen tijñ:

—Niyauj pej pírici í nej muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej hui naa rí'i naatá'a i ne tzajta'a.

Tiyaaru'u pu tiu'utése tí raamuá'itín a'íjna í Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4 Tí'ij jí a'íjn í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íñ pu ya'uví'iti a'íjna í Jesús í jírí jetze tí'ij a'íjn tiyaaru'u tiu'utése'en tí raamuá'itín a'íjna í Jesús. ² Ajta a'íjn Jesús, a'úu pu é'ete'e a'achú cumu hua'apuatae xicaj tí caí tí'icua'a. Aj pu i huata'í'icuataca'a. ³ Ajta á'yen a'íjn tiyaaru'u e'iré'ene a'íjna í Jesús jemi tí ij raamuá'itín. Ayee pu tiraatá'ixaa tijñ:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'een í Dios. Patá'aj raata'aíjte'en amíjna mí tetej tí'ij pan huateújtaahua.

⁴ Ajta Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijñ:

—Capu a'íñ na'a ruxe'eve'e í pan tí jín te'utáviicua'i í tevi, sino ajta pu a'íñ ruxe'eve'e nain í niuucari tí é'e-me'ecan í Dios jemi.

⁵ Tí'ij jí a'íjn tiyaaru'u ajtahua'a ya'uví'iti a'íjna í Jesús a'ánna Jerusalén. Teyuu pu japuan ra'antítuaa a'u tí e'évé'epa'atzara'a. ⁶ Ajta ayén tiraatá'ixaa tijñ:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'een í Dios, ancájetzi, a'íné ayée pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tijñ:

Dios pu huaja'uta'ítí í mej títetateí í jemin mej mí muáacha'in.

Majta mú'eetzi memua'atini rumuájca'a jime'e.

A'íime mú á muaatéchajtaa tí'ij caí tí'itj a'ij muaru-ure.

⁷ Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijñ:

—Mí ajta, ayée pu che'atá na'a ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tijñ: “Capej piyen tirá'axiehuari'ira tí'itj jime'e tí Dios ayén tí'itj jín huárini.”

⁸ Ajta a'íjn í tiyaaru'u, ajtahua'a pu ya'uví'iti já'ahua'a yee jírí jetze tí ájtee. Aj pu i raatasejra nainjapua, tñ na'a sej chuéjra'a japua a'u mej a'uchéjme í teite. Raatasejra a'achú tí ve'etí a'uun huatacá'a. ⁹ Ayee pu tiraatá'ixaa tijñ:

—Nain nu muatapuaíjve'esin ne'íjna tí pua'a piyen huárini pej títunuta, pej pi naateánajche.

¹⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijñ:

—Aricu, mú'ee pej í tiyaaru'u, a'íné ayée pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tijñ: “Setá'aj raateánajche

se'íjna í tavástar'a í a'amua Dios. A'íj xu'u huatévaire'en.”

¹¹ Aj pu i á'uraa a'íjna í tiyaaru'u. Capu ché'e a'ij ráaru. Matí'ij mí huatasejre í mej títetateí í ta japua mej mí raatévaire'en me'íjna í Jesús.

Jesús pu a'utéjche tí tiu'umuári'en u Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Tí'ij Jesús ráamua'areeri'i tí aiteánami'ihuaca'a a'íjna í Juan, aj pu'i á'uraa a'ujna chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tijñ Galilea. ¹³ A'u pu e'erájraa a'ujna Nazarét. Tí'ij jí a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm, chajta'a tí a'utacá'a a'ujna tí e'eve'e'ástime í jaj tí a'utacá'a a'ájna vejli'i sej chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tijñ Zabolón, ajtahua'a sej chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tijñ Neftalí. ¹⁴ Ayee pu tiuju'urj tí ij ayén araurasten a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan a'íjna í Isaías. ¹⁵ Ayen tijñ:

Ayee pu té'eme a'ujna chuéjra'a japua a'u mej é'eche í teite í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan,

a'ujna tí huatacá'a u Zabolón,

ajta í sej chuéjra'a japua u Neftalí,

ajta sej í juye tí a'uun e'eteneana a'u tí

e'eve'e'ástime í jaj tí ve'ée,

ajta utavén pújme'en í Jordán,

ajta u Galileeye a'u mej a'uchéjme í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan.

¹⁶ A'íime í teite, a'íné capu huá'a jemi raateájtuaa í mej seijre'eca'a í tca'ari tzajta'a, a'íñ mú raasej tí u ajtáztaca'a, temua'a naa,

majta a'íime í mej a'uchéjme'ecaa a'u mej yé'e-jpuaíjtica'a,

ayée mú 'eene'e, xiee mej cuj m'í'chica'a, a'íné ayée pu hua'é'ene'e, xiee tí huatca'a.

Aj pu'i huá'a jetze huatáztareajraa.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁷ Tí'ij jí a'íjn Jesús a'utéjche tí tihuá'amua'aten. Ayee pu tihuá'atixáate'ajraa tijñ:

—Setá'aj seicé tíu'umua'ati í ru tzajta'a a'íné pu'uri tñ teja'uré'enejsin tí tiu'uta'ájta í Dios íiyen chaanaca japua.

Jesús pu hua'utajé í mej ruhua'itépe'eca'a, í mej muáacua

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Ajta í Jesús, áa pu 'ejtéme'eca'a a'ájna vejli'i tí e'eve'e'ástime í jaj tí ayén téja'arájtehuaa tijñ Galilea. Tí'ij i a'ímej huasej í mej hua'apua í mej ru'ihuua-mua'a pú'een. A'íime mú a'íjn pú'een a'íjna í Simón, ajta juutzeájra'an a'íjna í Andrés. Ajta a'íjna í Simón, ayée mú majta ratamuá'amua tijñ Pedro. A'íñ mí xiéj-mua'ari jín hua'ité vivi'iraca'a. Ayee mu'u tí'ijri'irejca'a a'íime. ¹⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijñ:

—Mú se'utáuruyi'i neetzi jemi. Nee nu tejá'amua-mua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'ivi'ira'an sino teite xu'u si tíseire'esin ineetzi jemi.

²⁰ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj mú mí raata-puá'ajtaca'a. Matí'ij mí ateja'upí í xiéjmua'ari, Matí'ij

mi a'ucí jamuan. ²¹ Tí'ij jítá'i á'ayee a'uré'ene. Aj-tahua'a pu hua'apuaca huasej í mej ru'ihuaamua'a pú'een. Sejí pu ayén ántehuaa tíjín Jacobo. Ajta í ju-utzeájra'an, ayée pu ántehuaa tíjín Juan. A'íí pu huá'ape'eri í Zebedeo. A'uu mú a'aráte'eca'a í canu-uhua'a jetze. Huá'a jamuan pu arácati í hua'atáàta. Xiéjmua'ari mú rí'í tí'iruurejca'a tí tí'isiujtza'ani. Tí'ij í Jesús hua'utajé mej mi jamuan á'ujuhua'ane'en. ²² Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matí'ij mi aitacj í canu-uhua'a jetze. A mú yaúurie í rutáàta. Matí'ij mi a'ucj jamuan í Jesús.

Jéihua pu tihuá'amua'ate a'íjna í Jesús í teite

(Lc. 6:17-19)

²³ Tí'ij a'íin í Jesús a'utéjche tí á'uche'ecane'en nain-japua tíj na'a a'úu tí huatacá'a u Galileeye, a'íí pu tí huá'amua'atehua'a í teite tíj na'a tí seijre'e hua'ateyuu tzajta'a. A'íí pu jín tihuá'a'ixa'atehua'a í niuucari tí jíme'en raxa í Dios tí tí'ajta nainjapua í chaanaca. Ajta Jesús tihuá'uhuaa naíjmi'ica í mej tí'icucui'i. Capu tí'i-seicaj na'a í cu'í'ini'ira'a. A'íí pu nain jín tí'uhuaata-ca'a. ²⁴ Aj mú mi ráamua'areeri'i tíj na'a a'uun tí huatacá'a sejí í chuéjra'a japua tí ayén téja'aráttehuaa tíjín Siria. A'íj mú huámua'areeri'i a'ij tí tí'itj huáruu a'íjna í Jesús. Matí'ij mi u huaja'aráavi'ti í mej tí'icucui'i, tí tí'imui'í í cu'í'ini'ira'a. Seica mú huápi'í tí'icucui'icaa, aj-ta seica, capu huá'aca'anisti'iraca'a. Ajta seica, tiyaaru'u pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a, majta seica í tí hua'acáteuunéjme'ecaa, majta seica mú ciyáaxavi'i. Naíjmi'ica pu tihuá'uhuaa. ²⁵ Jéihua mú ajteáxi'reca'a í teite, í mej me'uun e'eráaci a'ujna chuéjra'a japua u Galileeye. Majta seica, a'úu mú e'eráaci tí ayén té-ja'aráttehuaa tíjín tamuáamuata'a tí chájta'ajme, maj-ta seica me'újna já'ahua'a u Jerusalén, majta seica tíj na'a a'uun tí huatacá'a u Judea. Seica mú majta aitacj í mej utavén pújme'en e'echéjme'e u Jordán. Jéihua mú jamuan á'ujuhua'ane'e.

Í niuucari tí Jesús hua'utá'ixa í jírí jetze

5 Tí'ij hua'usej í teite mej jéihua mu'licáa, aj pu'i antíraa í Jesús í jírí japua. An pu a'ujyejxi. Matí'ij mi a'íime í mej á'ujuhua'ane'e jamuan, a'íí mú ajteáxi'reca'a. ² Aj pu í a'utéjche tí tihuá'umua'aten.

Í niuucari tí tamuáamuata'a ará'ase í mej jín ráa-mua'aree tí Dios rí'í tihua'atá'aca

(Lc. 6:20-23)

³ Ayen tíjín:

—Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej tirú'u-mua'aree í ru tzajta'a mej caí a'ij tí'ijviicua'i í Dios jemi, a'iné a'íí mú me'uun huaté'uu muá'aju'un í Dios jemi.

⁴ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej ruxieemjite'e me'íjna jíme'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'iné Dios pu rí'í tihua'utá'asin.

⁵ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej rí'í té'u-muajcaa í ru tzajta'a í Dios jemi, a'iné a'íí mú ra'an-

curé'asin a'íjna chuéjra'a tí jíme'en Dios te'ateújratziir-i'í tí hua'utá'an.

⁶ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej rahuauca, majta í mej jéihua raxí'eve'e, mej mi miyen huárini a'ij tí tiraavjite'e í Dios jemi, a'iné Dios pu ayén huá'aru-uren mej mi miyen ra'ará'astijre'en.

⁷ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej huá'acu'uve í seica í ru'ihuaamua'a, a'iné Dios pu huá'ancu'uvajxi'isin a'ímej.

⁸ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej urarí'en seijre'e í ruxíejniu'uca jetze, a'iné a'íí mú rasejran í Dios.

⁹ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej rahuauhuaú mej caí ne'use'e, a'iné ayée pu Dios hua'utámua'atzi tíjín: "Niyaujmua'a."

¹⁰ Miche'e huaújtemua'ave'en jéihua í mej rajpuaíitzi muá'aye'i me'íjna jíme'e mej miyen rici a'ij tí tí'ijx-e'eve'e í Dios. Nain pu xaa tihuá'aci'iti a'ujna a'u tí é'e-seijre'e í Dios.

¹¹ Setá'aj huaújtemua'ave'en setj sena'a pua'amé mú'een, tí pua'a me'ín í teite miyen a'ij pua'a tejá'a-muaxajta, majta a'ij pua'a á'amuaruure na'ari hua'itzi jín tejá'amuaxajtzi'í me'íjna jíme'e sej tí'ixaxa'a neetzi jetze me'ecan. ¹² Setá'aj huaújtemua'ave'en. Caxú ruxieemiste'e, a'iné jéihua pu tejá'amuaci'iti í ta japua Dios tí é'eseijre'e. Ayee mú che'atá mena'a huá'uruu a'ímej í mej mejmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

Mej nu'u miyen me'íjna jín tí'ivaire'e mej mi rí'í huá'aruuren a'ímej í mej yen japuan seijre'e

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Ayee xu hui tí'ivaire'e huá'a tzajta'a í teite tíj ajta tí'ivaire'e í unaj í mej jín tí'icacare í cua'ira japua. A'íj-na í unaj tí'ivaire'e tí'ij caí huatépete í hua'ira'a. Mí aj-ta, tí pua'a huateáru'una, aj pu'í ráxi'isin í tí a'ancacá. ¿A'iné auj tí'iri'iri tí'ij ajtahua'a ancacá á'ara'ani? Capu ché'e a'ij tí'iri'iri, a'iné pu'uri ráaxi'í í tí ancacá. Ayee pu'u qui tí'ivaire'e mej mi mé rúurieexin, mej mi majta ratziinajye'ican í teite. Rí'í xu'u mú'een tí'ij caí ayén che'atá na'a tejamuáaruuren mú'ejmi.

¹⁴ Ayee xu seijre'e huá'a tzajta'a í teite tíj tatzari tí ja'atí án yá'ujche tí ij a'imuá a'atáneeri'icij nainjapua íyen chaanaca japua. Ajta, chájta'a tí a'utáca í jírí jetze, capu rí'irí tí huateúravaa. ¹⁵ Ajta, capu ja'atí ayén canti-ira'a antítaiira tí ij a'uun ya'uteárujten í utaatzí jete, sino án pu ya'ujchájtza ánimua tí'ij a'imuá a'atáneer-i'icij huá'a tzajta'a í mej uráatei u chí'ita. ¹⁶ A'íj pu jín, tí pua'a tí'itj a'ij seruure mú'een, setá'aj hui siyen ráaru-uren mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite mej mi ráamua'a-ree sej siyen rici se'íjna jíme'e í tí í'ixi'epi'ín. Aj mú mi xaa rí'í tiraateájtuaani í Dios.

A'íjna í niuucari í mej jíme'en tí'ajta

¹⁷ Caxu siyen tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee nee nu ra'antipua'ajte'esin ne'íjna í niuucari tí raateájtuaa itej-mi jemi a'íjna í Moisés teecan, ajta í mej raataxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni ra'antipua'ajte'en

ne'íjna í niuucari. Canu xaa ne'u. Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej nej ni raanaíjmire'en. ¹⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, t'í'ij auj seijre'e ti yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ti é'eseijre'e júte'e u ta japua, capu hui ti'itíj a'uvaíjtzí a'íjna jetze í mej ra'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze, capu ti'itíj, ti pua'a leetra na'a, na'ari í ti ra'avé'ereráatzajme.

¹⁹ A'íj pu jín, ti pua'a ja'atí caí ra'ará'astijre'en seíj í niuucari ti ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, ti pua'a ajta a'íjn tiráamua'aten seíj í ja'atí ti ayén che'atá na'a caí ra'ará'astijre'en a'íjna, Dios pu jemi ayén ámitieere'e ti caí ti'itíj vaire'e a'íjna í ja'atí a'ujna u ta japua. Capu amín a'ij ti pua'a caí ra'ará'astijre'e í niuucari ti jaítze'e caí ruxe'eve'e; aúche'e pu ve'ecán jín auteáturaasin í Dios jemi. Mí ajta, ti pua'a ja'atí ti na'a ti ayén rá'atzaahuaté'e a'íjna í niuucari, ajta seica tiú'umua'aten mej mi miyen che'atá mena'a rijca, Dios pu jemi ámitieere'e ti a'íjn xaa tí'ivaire'e jéihua u ta japua.

²⁰ A'íj pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a se-caí siyen tihua'utémua'itín a'ímej í mej tihuá'umua'at-en í yu'uxari jetze, majta a'ímej í fariseos, ti pua'a se-caí hua'utémua'itín se'íjna jime'e í sej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze, ca xu ja'anáj a'uteáru-ti a'ájna Dios ti é'eseijre'e u ta japua.

Jíme'en í mej jín níniu'ucacu

(Lc. 12:57-59)

²¹ Xu'uri siyen ráanamujri'i mej miyen tihua'utá'ix-aa í á'amua'upuaci'istemua'a tíjín: "Caxu tí'itecui'ica. Na'ari caí, ti pua'a ja'atí seíj huajé'ica, ruxe'eve'e mej puajtzí raatá'an."

²² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén huataniú'ucan jemin í ruxí'ej tevi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti Dios ayén puajtzí raatá'an a'íj-na í ja'atí. Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiraatájeeve a'íjna í ruxí'ej tevi tíjín: "Mú'ee pej caí ti'itíj huayí'ití", ayée pu tiú'ujx-e'eve'e mej rá'anvi'itín a'ímej jemi í jueesi. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiraatájeeve í ruxí'ej tevi tíjín: "Mú'ee pej caí ti'itíj mua'aree", ayée pu Dios ayén tiraatá'ixaate'esin tíjín: "Aricu, áa pej a'utevéé puá'ara'ani í taij tzajta'a ti caí ja'anáj á'amí'ini."

²³ A'íj pu jín, ti pua'a peri ti'itíj tí'imua'í'ivajta a'íjna japua a'u sej yé'ana'amiche í Dios, ti pua'a peri ra'utá-mua'aree í pej jín auteáturaa jemin í axí'ej tevi, ayée pej huárini. ²⁴ A'uu pej ye'utécán í pej tiu'utámua'í'ivej-ta a'íjna japua a'u sej yé'ana'amiche í Dios. Patá'aj amuacaí u á'ume'en a'íjna jemi í axí'ej tevi patá'aj tiu'utá'uuni'i í pej jín a'uteájturaa í jemin. Aj pu xaa ari ri'írí pej mú a'uvé'eme'en patá'aj tiu'utámua'í'ivejta.

²⁵ Setá'aj ca'anacan raaxí'epi'íntare'en a'íjna jamuan í ti muájcha'íre'e, t'í'ij auj muá'anvi'itín huá'a jemi í jueesi. Setá'aj siyen raaxí'epi'íntare'en setí'ij seuj hua-jú'un í juye jetze. Na'ari ti pua'a pecaí piyen huárini, a'íj pu mú'eetzi tiu'utátuiire'esin í juees jemi. Ajta a'íj-na mú'eetzi pu tiu'utátuiire'esin jemin a'íjna í ti

ravaire'e. Ajta a'íjn ti ravaire'e, a'íj pu mua'iteánajsin. ²⁶ Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu ja'anáj mua'irátuaasin ajta pena'a caí tihua'unáj-chite'en nai jime'e a'achú mej muá'í'ijve'e.

Jíme'en a'ímej í mej tiú'ujxana'acira'ate

²⁷ Xu'uri ráanamujri'i í mej mejmí'i miyen tiu'utaxáj-taca'a tíjín: "Capej 'íita'a jamuan hui'ica í pej caí ratévi'itín."

²⁸ Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tíjín: A'atí ti na'a ti ayén 'íita'a seijra temua'a naa ti ij ayén raatá'asti í ru tzajta'a ti jamuan huáhu'i'ini, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti a'íjna í ja'atí ari tiú'ujx-ana'acira'ate í ru tzajta'a a'íjna jamuan í 'íita'a ti caí ratévi'itín.

²⁹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e tíjín: Tí pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mí á'ají'í ti ari'írí'inta'a pújme'en seijre'e pe'íjna jime'e í pej jín auteáturaa í Dios jemi, aítátichi muá'ají'í ti ari'írí'inta'a pújme'en seijre'e. Aa pej yaúurieni. Ayee pej huárini, a'iné jaítze'e pu timuaatéva'iri pej ti'itíj á'urieni ti cílieen caí pej nain e'ehuá'arieni matí'ij án mua-já'urieni í taij tzajta'a. ³⁰ Ajta ti pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mí á'amua'ajca'a ari'írí'inta'a pújme'en seijre'e, patá'aj ra'ajtaveíjche amíjna mí á'a muájca'a. Pajta a'ímuá yaúurieni a'iné jaítze'e pu timuaatéva'iri pej ti'itíj á'urieni ti cílieen caí pej nain e'ehuá'arieni matí'ij án mú já'urieni í taij tzajta'a.

Jíme'en í mej já'ita'a a'utac'í'ica

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Majta hui mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tíjín: "Ja'atí ti raxí'eve'e ti ru'íj mé úurieni, ché'e a'íjn cuapée raat-apíjte'en í ru'íj í ti jín mé rúurieni." ³² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurieni, caí ayén ti'itíj jín huárín a'íjna í 'íita'a ti xana'acire'e, ti pua'a caí seíj jamuan huáhu'i'ini, seíj pu'u í ti jín tiu'utá'a ti ij ja'atí ru'íj mé úurieni. A'ii pu a'íjn pú'een ti i'í'íra'ara'antaca'a tihuaújxana'acira'ate seíj jamuan í teáata'a. Aj pu xaa í'iri'iri ti mé rúurieni. Ajta a'íjna í teáata'a ti seíj ancuré'evi'itín í 'íita'a ti ja'atí ari mé rúurie, a'íjna í ja'atí ajta pu tihuaújx-ana'acira'ate.

Jíme'en í mej jín te'ataújratzi'iraca

³³ Seajta xu'uri ráanamujri'i se'íjna i niuucari í mej mejmí'i tihua'utá'ixaa í teite tíjín: "Capej yá'ujipuan í pej jín te'atá'aratzíira niuucajtze'en í Dios."

³⁴ Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tíjín: Caxu a'atzu te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en í Dios, caxu a'atzu. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuuc-ajtze'en í ta japua, a'iné a'íj pu japuan án á'ujca í Dios.

³⁵ Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en i chaanaca a'iné a'íj pu yen ra'íicajme í Dios. Caxu seaj-ta te'ataújratzi'ira'an í niuucajtze'en í Jerusalén, a'iné a'íj pu antiújmua'aree íiye chajta'a a'íjna í Rey ti ve'ée.

³⁶ Caxu seajta te'ataújratzi'iracare'en niuucajtze'en mí

a'amuamu'úu jetze, a'iné caxu rujíimua'a sena'a raayí'iti sej raatéxu'umuare'en na'ari sej raatécuainare'en seíj mi a'amua cipua.

³⁷ 'Ché'e ayén éene'en, ti pua'a piyen raataxáj yee "¡Jee!" ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jime'e yee "¡Jee!" Ajta, ayén che'atá na'a, ti pua'a piyen yee "¡Capu!" ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jime'e yee "¡Capu!" Ti'ití ti a'ij seicié 'een, a'íjna jetze pu avé'e-me'ecan a'íjna í ti a'ij pua'a 'een.

Jíme'en a'ímej í mej puajítzi huataúra'a (Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Xu'uri siyen tiú'unamuajri'i í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tíjín: "Tí pua'a ja'atí ra'itátini í jí'iseáara'an í ruxí'ej tevi, ruxe've'e ti a'íjna í ja'atí ayén che'atá na'a tiu'unájchita rují'í jime'e." Ajta ayén tíjín: "Tí pua'a ja'atí seíj ra'antácuura í tamaara'an, ruxe've'e ti a'íjna ja'atí ayén che'atá na'a tiu'unájchita rutamej jime'e."

³⁹ 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Caxu siyen che'atá sena'a raruure í ti a'ij pua'a 'een a'ij ti a'íjn ari ayén amuáaruu mú'ejmi. Tí pua'a ja'atí mu'itéjveeni mua'ípée jetze ari'írínta'a pújme'en, patá'aj pajta raatá'an ti mu'itéjveeni í seíjta'a í mua'ípée jetze. ⁴⁰ Tí pua'a ja'atí ca'anéeri jín muájhuavii mí á'asiicu'u ti ij a'íjn mú'ijchueeni, patá'aj raatáhuite'en pajta mí pej jíme'en ra'itévajra mí á'ahuare'etze'e. ⁴¹ Ajta, ti pua'a ja'atí mua'áijte'e pej ti'á'ara'an té'entini seíj vi'ira'a imuá ti huatátee, patá'aj hua'apua vi'ira'a imuá té'entini. ⁴² Pajta, patá'aj raatá'an, ti pua'a ja'atí tí'itíj muáhuaviira, capej ramuaire'e í ja'atí ti muane'íri'ira a'ame.

Mej nu'u huá'axe've'e'en í mej huá'ajcha'ire'eca (Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Ayee xu seri ráanamujri'i í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tíjín: "Patá'aj raxí'eve'e puá'ara'ani pe'íj-na í á'amiigu." Ajta ayén tíjín: "Patá'aj rájcha'íre'e puá'ara'ani pe'íjna í ti muájcha'íre'e." ⁴⁴ Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Patá'aj raxí'eve'e puá'ara'ani a'íjna í ti muájcha'íre'e. Pajta rahuaviira í Dios jemi a'ímej jíme'en í mej a'ij pua'a á'amuaruure sej si siyen ruxí'ej éene'en xá'ara'ani a'ujna, á'amua'upua ti é'eseijre'e u ta japua.

⁴⁵ 'A'íj pu hui huatá'aca ti a'íjn xica hua'utétatzav-i'ite'e huá'a japua í mej a'ij pua'a tí'iteteite, ajta huá'a japua í mej rí'í tí'iteteite. Ajta a'íj pu huatá'aca mej mi víjvi'iyej huá'a japua í mej xí'epi'in rici, majta huá'a japua í mej a'ij pua'a rici. ⁴⁶ Tí pua'a siyen huá'axe've'e sena'a a'ímej í mej já'amua'axe've'e mú'ejmi, ¿ni secaí siyen tí'imua'atze sej si se'íjna jín tí'itíj huamuá'itín í Dios jemi? Mí seajta caí, caxu. Casí'i, ayée mu' che'atá mena'a rici a'íme í mej á'ujjhu'a'an í mej hua'ujjve'e í mej tí'itici. ⁴⁷ Ajta, ti pua'a siyen hua'utateújte sena'a se'ímej í mej á'amua'ihuaamua'a pú'een, ¿ni qui caí ayén tejamuá'amitíejte'e sej siyen hua'utémua'itín í seica? Mí seajta caí, caxu. ¿Ni qui

mecaí miyen rici a'íme í mej caí ramua'ate í Dios tzáahuati'ira'a jime'e? Ayee mú rici xaa ne'u.

⁴⁸ 'A'íj pu jín, setá'aj siyen raana'íjmire'en a'achú ti tejamuá'aturaate'e, sej si siyen ruxí'ej 'eene'en temua'a naa a'ujna a'u ti á'amua'upua é'eseijre'e u ta japua.

Jíme'en a'ímej í mej ruseijrata mej miyen rici ti xí'epi'in

⁶ 'Rí'í xu'u mú'een sej caí siyen huárini í ti xí'epi'in 'een mé jéjre'e huá'a tzajta'a í teite mej mi amuaaséij. Tí pua'a siyen sena'a ríjca, capu tí'itíj tejá'amua'ací'iti a'íjna jemi í sej rájya'upua ti a'íjn tejámuata-puajve'en. ² A'íj pu jín, set'íj tihuá'apuajve'e a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, caxu raxájta mé jéjre'e yee ayée tu huaríj. Ayee mú xaa rici seica í ruteyujta'a, majta caaye jetze a'íme í mej ra'ará'astijre'e hua'aye'ira jéjre'ecitze'e. A'íj mú miyen rici mej mi a'íjn teite rí'í tihuá'utá'ixaate'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tíjín a'íj mú meri nain huamuá'ití me'íjna jime'e í mej teite rí'í tiu'utá'ixaa. ³ Mí pajta mú'ee, ti pua'a tí'itíj paraata-puajve'en í ti caí a'ij tí'ijviicua'i, ayée pej huárini tí ij caí ja'atí ráamua'aree. ⁴ Ayee pej huárini, ti pua'a petiu'utapuaíjve'en avíitzi jime'e, aj pu xaa, a'íjn í pej rájya'upua, a'íj pu raseíj í ti rú'avaa. Ajta, a'íj pu timuaatá'asin a'íjna í mej raamuá'ití.

Jesús pu tihuá'amua'ate a'ij ti tiraatéjhua'uuni í Dios je- mi (Lc. 11:2-4)

⁵ 'Ajta, set'íj mú'een téniusime'en í Dios jemi, caxu siyen jéjre'ecitze'e ríjca matíj í seica í mej nu'u ra'ará'astijre'e hua'aye'ira í mej miyen tí'ijri'íre. Yee pu tihuá'aránanajche mej uteáru'ipi u teyujta'a mej huatéjnuuuni í Dios jemi, na'ari mej miyen e'ejcáac'íca a'ujna caaye jetze mej mi seica hua'useíj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, amí mu'u huamuá'ití, xaa ne'u.

⁶ 'Mí pajta mú'ee, pat'íj téniusime'en í Dios jemi, pajj mi'i uteárutén a'ujna 'achi'itá. Pajta te'iteanán í ta'anténine'i jime'e. Aj pej xaa pi huatéjnuuuni a'íjna jemi í mej rájya'upua í ti caí seijre'e. Ajta á'yen a'íjna í mej rájya'upua í ti tí'isise'ij naíjmi'i tíj na'a a'u ti é'eru-urí'ihuaca'a avíitzi jime'e, a'íj pu hui muaatá'asin í mej raamuá'ití.

⁷ 'Ajta, pat'íj téniusime'en í Dios jemi, capej piyen á'ateevi'in pej téniusime'en í niuucari jime'e ti caí a'ij huataújmua'a. Ayee mú xaa rici a'íme í mej caí ramua'ate í Dios. Ayee pu tihuá'amitíejte'e ti Dios ayén huá'unamua ti pua'a miyen á'ateevi'in mej téniusime'en. ⁸ Caxu siyen che'atá sena'a ríjca matíj a'íme, a'iné ayée pu i tí'een sej caí xi huatéeniuu jemin í sej rájya'upua, a'íj pu ari rú'umua'aree tí'itíj ti a'ij tejamuá'aturaate'e. ⁹ Ayee xu si tí'ijhuaviira. Siyen tíjín: Mú'ee, í mej tá'ia'upua, a'úu pej é'eseijre'e u ta japua, miché'e rí'í yá'unamuajra a'ij pej ántehuaa. ¹⁰ Ché'e teja'uré'enen a'ájna xicájra'a jetze pat'íj nainjapua tiu'uta'ájta

íiyen chaanaca japua.
 Miché'e ra'ará'astijre'en a'ij pej tí'ijxe'eve'e
 íiyen chaanaca japua
 mej mi miyen che'atá mena'a
 ra'ará'astijre'en u ta japua.
¹¹ Patá'aj pajta taatá'an í ti tí'icua'iri'i
 í ti ruxe'eve'e nain xicaj tzajta'a.
¹² Titaatá'uuni'iri'i í tej jín auteájturaa mú'etzi jemi
 a'iné ayée tu che'atá tena'a
 rí'í tihua'utá'uuni'ira a'ímej
 í mej auteájturaa itejmi jemi.
¹³ Pajta, capej piyen titaatá'acare'en ti ayén titáaci'iti
 í tej jíme'en caí rá'aviicua'i
 sino patá'aj piyen ta japua huániuuni
 tí ij caí taatémua'itin a'íjna tí a'ij pua'a 'een.
 Ayee tu tí'imuahuvii a'iné mú'ee pej tí'ita'a'ijte'e
 nainjapua,
 mú'ee pej antí'amua'aree nain jime'e,
 miché'e naími'i rí'í timuaatatémua'aviste'en
 tñj na'a rusén jime'e.
¹⁴ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a siyen
 tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín auteájturaa mú'ejmi je-
 mi, a'íj pu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi a'íjna í sej
 rájya'upua tí a'uun é'eseijre'e u ta japua. ¹⁵ Mí ajta, tí
 pua'a secaí siyen tihua'utá'uuni'i í teite í mej jín
 auteájturaa mú'ejmi jemi, a'íjna í sej rájya'upua, capu
 ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi í sej jín auteájturaa í
 jemin.

Jíme'en í mej jín rú'itzi'ive'e

¹⁶ Tí pua'a seúru'itzi'ive'e, caxu siyen acaújtzaahu-
 ate'e í runéerime jetze matj a'íjme í seica í mej miyen
 rici jéjre'ecitze'e. A'íjme í teitejra'a, ayée mú acaújtza-
 ahuate'e í runéerime jetze mej mi seica teite raa-
 mua'aree yee mej rú'itzi'ive'e. ¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ix-
 aate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Mu'uri me'íjna jíme'en
 raamuá'iti nain í tí tihuá'aci'iti. Mí pajta mú'ee, pat'íj
 á'itzi'ive'e, patá'aj acá'ajista'ante'en, pajta
 te'avá'ahuaate'en á'amuu'utze'e aceite jime'e, mej mi
 caí ráamua'aree í teite yee pe'á'itzi'ive'e. A'íj pu'u
 ayá'upua í pej caí rasise'i, a'íj pu ramua'aree. Ajta a'íj-
 na í ayá'upua tí rasise'i í tí rú'avaa, a'íj pu muaatá'asin
 í pej raamuá'iti.

Jíme'en í tí jeíhua huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Caxu siyen té'useire'e u ruchi'itá jeíhua í tí huápi'i
 tí'ijnajche sej si se'uun te'urácha'íca. Tí pua'a siyen
 huárini, aj mú mi tejpuási raatéte'eneaxi'isin í caanari.
 Ajta í tepúusti'i, temua'a pu tiu'uteújchuitaamua'asin.
 Majta a'íjme í nahua'ari, a'úu mú uteáruti ca'anéeri
 jime'e. Mat'íj mi té'unahua'an. ²⁰ Mí seajta mú'een,
 setá'aj te'uhuáseire'en u ta japua jeíhua í tí huápi'i
 ruxe'eve'e í Dios jemi. Capu tí'itj ruchiitáamua'aca
 a'ujna, capu ajta tí'itj a'uvájtzi. Camu majta uteáru'ipi
 í nahua'ari me'újna. ²¹ Ayee pu té'eme: tí'itj tí na'a tí
 mú'ejmi tejá'amua'a, tí jaítze'e timuaatáva'iri, mú'een
 xu tiújmua'atziite'e xá'aju'un se'íjna jime'e.

Jíme'en í tí jín rutátzavi'ite'e

(Lc. 11:34-36)

²² Ajta hui, amíjna mí á'ají'i, a'ii pu a'íjn pú'een í pej
 jín á'uche'ecan. Tí pua'a rí'éene'en puá'ajj'isíjme'eni,
 temua'a pej naa meteúnee. ²³ Mí ajta, tí pua'a caí
 tí'itj vaire'e mua'a jí'i, ayée pu hua'éen cumu tñj huatá-
 ca'a. Ajta mua'axiejniu'uca, tí pua'a piyen rí'í
 raaté'avaa, ayée pu che'atá na'a tí'ivaire'e í pej jín
 huáye'iven huá'a tzajta'a í teite. Ajta tí pua'a piyen caí
 rí'í tiraaté'avaa í mua'axiejniu'uca tí ij caí ché'e mú
 á'ayee mú á'uvi'itijcare'en, ¿ni caí ayén te'iráame cu-
 mu tñj huatáca'a? Capu a'atzu huáneeri'i.

Jíme'en í tumin í Dios jemi

(Lc. 16:13)

²⁴ Capu ja'atj raay'í'iti tí hua'apuaca jemi tiu'uté-
 vaire'en. Tí pua'a tiu'utatése'en tí ayén huárini, seíj pu
 ticha'íre'e a'ame tí tí'ira'ajte'e, ajta í seíj, a'íj pu
 raxí'eve'e a'ame tí tiraata'ajte'en. Na'ari caí, nain pu
 jín tiraatévaire'esin í seíj, ajta a'íj pu caí ra'ará'astijre'e
 í seíj tí tí'ira'ajte'e. Jíme'en a'íjna í Dios, ajta jíme'en
 a'íjna í tumin, capu ja'atj ayén raay'í'iti tí tiu'u-
 ta'ajj'ire'en ruxí'ej na'a a'íjmej jemi í mej hua'apua.

Dios pu nu'u rí'í tihuá'acha'í í ruyaujmua'a

(Lc. 12:22-31)

²⁵ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e jíme'en a'íjna
 yee: Caxu se'íjna jín tí'imujca yee: "¿A'iquí
 tetí'icua'ani?", nusu yee: "¿A'iquí tetí'iteye'en?", na'ari
 yee: "¿Tí'itaqui jín tetiu'utétachejte'esin?" ¿Ni caí
 jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani, caí í
 cua'ira? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e í
 Dios jemi á'amuahua'ira'a tí ruuri, caí í sej jín
 tiu'uteújchejte'en? A ni'ijta ne'u.

²⁶ Casi'i, hui sehua'usej mí pina'ase í mej júte'e
 rá'ara'a. Camu a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza-
 anaca, camu majta rase'iri í imue'eri í ruchi'itá. Mí aj-
 ta, a'íj pu tihuá'ami'icuaca a'íjna í á'amua'upua a'u-
 un tí é'eseijre'e u ta japua. Ajta jeíhua xu jaítze'e jetzen
 ruxe'eve'e mecaí a'íjme mí pina'ase. A'íj pu rí'í tejá'a-
 muacha'íj a'ame. ²⁷ Capu a'atzu tí'ivaire'e tí ja'atj ayén
 á'uche'ecane'en ayén te'entímua'astí a'íjna jime'e yee
 a'iquí té'eme. Capu a'atzu raatéva'iri tí jaítze'e á'ate-
 vi'ín.

²⁸ Ajta, ¿a'iné 'een jín siyen tí'itzi'ine'e se'íjna jime'e
 yee tí'itajqui jín tetiu'utétachejte'esin?

'Casi'i mú'een, xaasej mí xuuxu'u a'ij tí té'ejvivausi
 mé já'ahua'a tí huapá'atza. Capu tí'imijhuaca mí xuux-
 u'u, capu ajta tí'itza. ²⁹ Mí neajta inee, ayée nu tejá'a-
 mua'ixaate'e, a'íjna í rey, a'íjna í Salomón teecan, jé'e-
 can pu huápi'i tí'ijcha'íca'a. Mí ajta, capu ja'anáj naa
 éene'en tiu'uteújchejte tñj mí xuuxu'u.

³⁰ Ayee pu'u, Dios pu ayén naa éene'en rí'í tí'iruure
 mí ixaj tí íjii a'uun é'eseijre'e a'úu tí a'upá'atza. Ajta
 á'iyeen, aré'apua'a rasiychen. Tí'ij huatéhuan, aj mú mi
 raateátaiira chuej tzajta'a tá'ajtaavijhua. Dios pu xaa
 jaítze'e rí'í á'amuaruure caí a'íjna tí rí'í ráaru mi ixaj.

Mú'een xu hui caí a'atzu té'atzaahuat'e xaa ne'u.

³¹ A'fj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu siyen tí'imuaajca se'fjna jime'e yee: "¿Tí'itájqui tecua'ani?", nusu yee: "¿Tí'itájqui teyé'en?", na'ari yee: "¿Tí'itájqui jín tetiu'utétachejte'esin?"

³² A'fime í mej caí ramua'ate í Dios tzáahuati'ira'a jime'e, a'ii mú a'fín pú'een í mej jín rahuauca. Mí ajta, a'fín í á'amua'upua ta japua tí'éeseijre'e, a'fí pu ari ramua'aree nain tǎj na'a í tí tejamuá'aturaate'e. ³³ Ayeec pu'u, seuj mi'i raatahuau'n tí Dios tejamua'ajte'en, seajta sej ra'ará'astijre'en a'ij tí a'fín tí'ijxe'eve'e. Tǎj pua'a siyen huárini, Dios pu ajta tejámuaatá'asin najjmi'i a'fjna í tí tejamuá'aturaate'e.

³⁴ Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Caxu tí'imuaajca se'fjna jime'e yee a'iquí té'eme ruijmua'a. Ruijmua'a xu sijta tí'itese'e xá'aju'un se'fjna jime'e í tí tejá'amua'aci'ti a'áj-na. Amí pu'u aúche'e í sej jín tí'itese'en íjii.

Tej nu'u caí seica jetze tí'ijpua'ajte'e

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 'Caxu ché'e sena'a seica jetze tí'ijpua'ajte'e í sefj tí i caí Dios ayén mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en ca'anín jime'e. ² Ayeec pu'u, setǎj siyen tí'ijxajzi'ira í ruxǎ'ej tevi, ayée pu che'atá na'a Dios mú'ejmi tejá'amua'axajzi'i. A'achú sej caj tiraatá'an í sefj, ayén che'atá na'a tejá'amua'aci'ti. ³ ¿A'iné 'een jín siyen rasise'i á'amua'ihuaara'a í tí'irí cílieen jín te'utéjturaa í Dios jemi? Mí seajta mú'een caxu rusise'ij í sej ve'ecán jín auteájturaa í Dios. ⁴ Ajta, tí pua'a peri ve'ecán jín auteájturaa í Dios jemi, ¿a'iné tí'irí'iri peji piyen tiraatá'ixaate'en pemǎjna tí cílieen jín a'uteájturaa a'ij tí tí'itǎj jín te'uteájturaa? ⁵ Mú'ee, í peji caí piyen mé teuúmua'aree, pauj mi'i nain jín tiu'utetzáahuat'e a'fimej jemi í peji jín auteájturaa. Aj pu xaa raavíte'e a'ame peji piyen tiraata'ixaate'en í seij a'ij tí tí'itǎj jín te'uteájturaa.

⁶ Caxu siyen tihuá'ixaate'e í niuucari tí jíme'en raxa í Dios huá'a tzajta'a a'fimej í mej tiú'uxana'avi'iste'e mej mi caí á'amua'iehuari'ira matǎj í tǎ'ici mej tiú'uche'eveca. Ajta caxu siyen tihuá'ijcate'e í tí Dios jemi é'eme'ecan a'fimej í mej caí tí'itevi'ira'a. Na'ari caí, ayée mú rini matǎj í tuiixu í xarij tzajta'a a'utǎj jé'ejmuaa. A'ij mú pua'a tejámuaataxájta, mej nú'u amua'jcha'fíre'e mú muá'aju'un huápi'i.

Mej nu'u rahuauca í Dios jemi tǎ'ij a'fín hua'utá'a

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Setá'aj siyen seuj rahuauca í Dios jemi, a'iné a'fí pu tejámuaatá'asin. Tǎj pua'a siyen rahuauca í jemin, aj xu xaa ráateuni jemin í Dios. Seuche'e seajta te'ejteá-tu'asixi'in í puéerta jetze. Dios pu xaa te'antácuuna, amuaatá'asin í sej jíme'en rahuahuau. ⁸ Ayeec pu té'eme a'iné tí pua'a ja'atǎj ayén tí'ijhuauca, a'fí pu ajta ra'ancuré'asin. Tǎj pua'a ja'atǎj tí'itǎj huauca, a'fí pu ráateuni. Ajta tí pua'a ja'atǎj ayén te'ejteá-tu'asixi'in tá'apueerta, Dios pu xaa te'antácuuna.

⁹ ¿A'iné tejámuaá'amitiejte'e mú'ejmi? Tǎj pua'a muá'ayauj ayén tí'imuaahuaviira í pan peji raata'fíte'en,

¿ní mi tetej paraatátistejsin? Capej xaa ne'u tetej raatátistejsin sino pan peji raata'fíte'esin. ¹⁰ Na'ari, tí pua'a ayén tí'imuaahuaviira peji hua'ité raatá'an, ¿ní qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u cu'ucu'u raatapíjte'esin sino hua'ité peji raatá'asin.

¹¹ Jee sein, ayej tí'ayajna, mú'een xu caí urarǎ'en í ru tzajta'a. Mí seajta mú'een, seúche'e xu ramua'aree a'ij sej ye'í huárini sej si hua'utapua'ijve'en í ruyaujmua'a tí'itǎj tí tí'irǎ'en. Ajta í á'amua'iyá'upua, jeíhua pu jaitze'e hua'utá'asin í tí tí'irǎ'een a'fimej í mej rahuaviira muá'aju'un.

¹² A'fj xu jín siyen huárini nain jime'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huá'uruuren í ruxǎ'ej teite a'ij sej tí'ijxe'eve'e mej miyen amua'aruuren mú'ejmi. Ayeec pu huataújmua'a nain tí té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, ajta í seica jetze í mej ra'uyú'uxaca'a a'fime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

Jíme'en í juye tí auuyaúj, ajta í tí cǎj auuyaúj

(Lc. 13:24)

¹³ Seji si e'ará'asti a'úu tí Dios é'eseijre'e, ayée xu huárini. A'uun xu a'uteáruute í puéerta jetze tí cǎj antéeyauj. Jee xaa, sefj pu seijre'e í puéerta tí antéeyauj. A'uu pu pújme'en e'enténine'i í juye tí ajta auuyaúj. Mu'itǎj mú me'uun a'uteáru'ipi, majta a'fj mú japuan cǎne í juye tí auuyaúj. Matǎ'ij me'uun a'uré'enen a'u tí aupuá'ari, naími'i mú jé'e huaújpua'arixi'isin, micu. Miyá'ujisin í ruxǎ'ejni'uca tí auj ruurica'a. ¹⁴ Mí ajta í sefj í puéerta, a'fí pu hui cǎj antéeyauj, ajta a'fín í juye tí a'uun e'enténine'i, cǎj pu auuyaúj. Ajta jé'ecan pu muá'ri'eri tí ja'atǎj japuan huamé'en tí ij a'uun e'ará'asti Dios tí é'eseijre'e tí ij ruurican a'uteáturan í Dios jemi. Ajta, camu mu'í í mej miyen tí'irateuni.

Mej nu'u ráamua'aree tí'itǎj tí cǎye'ara'an pírici me'fjna jime'e tí taaca

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Rǎ'fí xu'u, mú'een, huá'a jemi í mej tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ixaxa'a tǎjín: "Dios jetze me'ecan tu hui tí'ixaxa'a." Mé mú ve'eré'ene mé muá'acanta. Ayeec mú á'ujjhu'a'an a'amua' tzajta'a. Cu xiee mé caí tí'itǎj a'ij ruure. Mí ajta, capu ayén tí'ayajna. Jee xaa ne'u ayén tí'ayajna. Ayeec mú 'een matǎj í fíra'avete í mej tí'itecui'ica. Jé'ecan mú tihuá'ari'iraca í teite í tihua'áa. Majta huá'acuanamuáj. ¹⁶ Rǎ'irí sej si siyen tihuá'umua'ati se'fjna jime'e a'ij mej ye'í rǎci. Ayeec xu che'atá sena'a tihuá'umua'ati setǎj tí'ijmua'ate sefj í cǎyej tí pua'a caí rǎ'éene'en taca'a. Casi'i, jetzen a'fjna í tí tétzicare'e, capu a'fjna jetze taaca í uuva; capu ajta a'fjna jetze taca'a í huaréj, jetzen a'fjna í cǎyej tí tétzicare'e.

¹⁷ Ayeec pu tí'een, nain í cǎyej tí tí'irǎ'een, rǎ'éene'en pu tí'itaca'a. Ajta, nain í cǎyej tí caí tí'irǎ'een, capu ajta rǎ'éene'en tí'itaca'a. ¹⁸ Capu a'atzu a'ij tí'irǎ'iri tí a'fín cǎyej tí tí'irǎ'een, ayén taca'a a'fjna tí caí rǎ'en. Ajta, jíme'en a'fjna í cǎyej tí caí rǎ'en, capu ajta rǎ'irǎ'iri tí rǎ'éene'en tiu'utáca'an. ¹⁹ Mí ajta a'fime í teite, ayée mú 'een tǎj í cǎyej tí caí tí'irǎ'een. Dios pu ayén che'atá na'a huá'aruuren matǎj í teite miyen tí'iruure í cǎyej tí

caí rí'en. A'íí mú té'ijveichixi'isin, majta ra'anteáaira.
 20 A'íí nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e tíjín: Ayee xu
 'éeni'ici'e huá'umua'ati se'íjna jime'e a'ij mej ye'l ríci.

**Camu nu'u naíjmi'i a'uun a'uteáturaasin tavástar'a ti
 é'eseijre'e**
 (Lc. 13:25-27)

21 'Mí majta me'ín í mej miyen tí'inejee tíjín: "Nevás-
 tara'a, casi'i nevástara'a", camu naími'i me'uun
 a'uteáruti a'u ti tejé'ajta í Dios. A'ii mu'u me'uun
 a'uteáruti í mej miyen ríci a'ij tí'íjxe'eve'e í Dios.

22 Ayee pu té'eme a'ájna xicá'ra'a jetze tí'ij Dios ayén
 huá'axijte'en í teite. Mu'iití mú miyen tinaatá'ix-
 aate'esin me'íjna jime'e yee: "Nevástara'a, casi'i nevás-
 tara'a, teen tu tiu'utaxájtaca'a aniúucajze'en tetí'ij
 teuj ruurica. Teajta aniúucajze'en jín hua'utamuari í
 tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ayee tu
 che'atá tena'a, jeíhua tiu'umuá'ariej te'íjna jime'e tej
 mú'eetzi jetzen arátaca'anejca'a."

23 'Mí neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'ixaate'esin
 tíjín: "Canu ja'anáj amuaamuá'a a'atéenni sej pú'een.
 Caxu a'atzu nete'testemua'a pú'een. Sericu, sej hui
 iiyecuí inee jemi, mí sej a'ij pua'a ríci."

**Jíme'en í mej japuan rá'ajtaahuaca'a í ruchi'i í mej
 hua'apua**
 (Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 'A'íí pu jín, ja'atí ti na'a ti ayén nenamua, ajta ti
 ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu hui
 che'atá na'a mé teuúmua'aree tíj a'íjna í ja'ati ti hu-
 ateújchi'ite tetej japua. 25 Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta
 cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ajta a'íin í chi'i-
 ra'an, capu á'ave a'iné tetej japua pu rá'ajtaahuaca'a.
 26 Mí ajta, a'íjna í ja'ati ti ayén nenamua, ajta capu
 ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá
 na'a 'een tíj a'íjna í ja'ati ti caí tí'itíj mua'aree. A'íjna í
 ja'ati huatévijchi'ite a'u ti á'useaata'a. 27 Aj mú mi hu-
 atéviiyeca'a. Ajta cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a.
 Ca'anacan pu á'ave í chi'ira'an. Jé'ecan pu yá'urie a'íj-
 na í ja'ati ti huatévijchi'ite a'u ti á'useaata'a. Ayee pu
 che'atá na'a tí'ijruuren í ja'ati ti caí ra'ará'astijre'e a'ij
 nej tí'ixaxa'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

28 Tí'ij Jesús ra'antipua'ajte ti tihua'utá'ixaa, jeíhua
 mú huajíxica'a me'íjna jime'e a'ij ti tihua'umuá'ate.
 29 Capu cha'a na'a tihua'umuá'ate matíj í seica í mej ti-
 huá'amua'atehua'a í yu'uxari jetze, sino ayée pu'u cu-
 mu seíj ti tí'itíjvee tí'itíj jime'e ti ve'ée.

Jesús pu seíj tiú'uhuaa ti ru jetze cá'atzaca'a
 (Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Tí'ij acá'jraa í Jesús jirí jetze, jeíhua mú teite a'ucíj
 jamuan. 2 Tí'ij jí seíj ave'eré'ene í Jesús jemi.
 Tí'icui'icaa a'íjna jime'e ti tinéj í 'atzaj huá'ire'ara'an
 jetze. Ayee mú ratamuá'amua tíjín lepra. Tí'ij i a'íin tí-
 tunutaca'a jemin í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.

3 Aj pu i Jesús ra'ajtamuaríej. Ayen tíjín:

—Na'aráanajche pej huarún.

Jíme'en pu'u ayén raataxájtaca'a, aj pu i tiraacá'ari'ir-
 i'í í tí jíme'en tí'icui'icaa. Tí'ij jí huarúj. 4 Aj pu i Jesús
 ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Casi'i, capej ja'atí xixaate'e sino aricu, a'íjna jemi ti
 tí'iva'iri teyujta'a. Ché'e muaaseíj. Pajta tiu'utá-
 mua'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moises teecan. Ayee
 mú éeni'ici'e ramua'aréeren tíjín pepu'uri huarúj.

**Jesús pu tiráhuuaa a'íjna ti ravaire'eca'a a'íjna í xan-
 taaru'u ti anxíte tí'ajta**
 (Lc. 7:1-10)

5 Aj pu i Jesús a'uteájrupi a'ujna Capernaúm. Tí'ij a'u-
 un a'uteájrupi, seíj pu u a'uvé'emej tí'í xantaaru'u.
 A'ii pu a'íin pú'een tí anxíte tí'ajta. Jé'ecan pu rájhuavi-
 iri'í a'íjna í ja'ati. Ayen tíjín:

—Nevástara'a, jé'ecan pu tí'icui'í a'íjna ti nevaire'e.
 An pu a'ujcá'a í utaatzí japua. Ciyáaxara'a. Nainjapua
 pu racui'í huáp'í.

7 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Née nu xaa a'umé'e na'ame nej ni tiráhuuaate'en.

8 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna ti anxíte tí'ajta tíjín:

—Nevásta'ara'a, capu ayén muaavíjte'e pej piyen
 uteárute u niche, a'iné canu Israel jetze ajtème'ecan.
 Ayee pepu'u huárini, patá'aj piyen tiraataxáj í niuucari
 jime'e. Aj pu xaa rujni a'íjna ti nevaire'e. 9 Ayee nu
 tí'imua'ixaate'e ne'íjna jime'e í mej seica tí'ine'ajjte'e
 ineetzi. Neajta inee, nee nu seica tí'ajte'e. Tí pua'a
 niyen tiraata'ixaate'en seíj tíjín: "Aricu, u pá'ume'en",
 a'íí pu xaa a'umé'e a'ame. Na'ari, tí pua'a niyen
 tiraata'ixaate'en í seíj tíjín: "Yé vé'exijri'í", a'íí pu ajta yé
 ve'eré'enejsin. Neajta niyen tiraata'ajte'esin í tí
 nevaire'e tíjín: "Aisí mú'ee, pí huaríchi." Ajta a'íin, ayée
 pu ríni. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í xantaaru'u.

10 Tí'ij Jesús ráanamujri'í, jé'ecan pu huatá'jte-
 mua'ave. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej rá'a-
 jaahuate'e tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e.
 Huá'a tzajta'a í teite ayujna mej huachéjme tíj na'a tí
 huatacá'a íyiu Israel, canu ja'anáj seíj huaté'uu íyiu Is-
 raél, ja'atí ti ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tíj a'íjna
 i teáata'a. 11 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, a'íjna
 jime'e yee jeíhua mú u a'uvé'eju'u muá'aju'un mej mi
 a'ujrá'ase me'íjna jamuan í Abraham teecan, majta
 me'íjna í Isaac teecan, majta me'íjna jamuan í Jacobo
 teecan. A'uú mú hui a'uvé'eju'u muá'aju'un a'u ti xicaj
 'eíjninei, majta a'u ti xicaj e'eteáru'ipi. Aj mú mi
 tí'icua'ani huá'a jamuan í mé huaíca tí'ij teja'uré'ene
 a'ájna xicá'ra'a jetze tí Dios nain jín tiu'uta'ajta íyien
 chaanaca japua. 12 Mí majta a'ímej í mej Israel jetze
 ajtème'ecan, Dios pu hua'irá'iti á pua'acié a'u ti a'utí-
 ca'a. Jéíhua mú huatējuéineajra'asin, majta jeíhua mú
 ancuré'ujci'imée muá'aju'un í rutamej jime'e a'íjna
 jime'e mej jeíhua rajpuaíitzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13 Aj Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna tí anxíte tí'ajta
 tíjín:

—Aricu, ayée pu té'eme patíj peri té'antzaahua.
 Jíme'en pu'u ayén tiraatá'ixaa, aj pu i huarúj a'íjna tí

tí'ivaire'e a'íjna jemi í xantaaru'u. Tí'ij jí á'uraa a'íjna í Jesús.

Jesús pu tiráhuua a'íjna mu'üneára'an í Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Aj pu i Jesús a'uun a'ará'a Pedro tí'é'eche. A'uu pu i a'íñ huaseíj a'íjna í mu'üneára'an í Pedro. An pu já'uj-ca'atii í utaatzí japua. Tí'icui'icaa. Pístaca'a a'íjna í íi-ta'a. ¹⁵ Aj pu i Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Jíme'en pu ayén huaríj, aj pu'i huarúj. Ajta a'íñ í íita'a, a'íñ pu ájchee. Ajta á'yen a'utéjche tí tiraamí.

Jesús pu jeíhua tihuá'uhuaa í teite

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tí'ij huateática'areca'a, jeíhua mú huaje'eráavi'iti Jesús jemi a'ímej í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. A'íñ pu hua'uta'aíj a'ímej í tiyáaru'use mej nu'u huiráçine í teite tzajta'a. Ajta najmí'ica pu tiú'uhuaa í mej tí'icucui'icaa. ¹⁷ Ayee pu tiuju'uríj tí ij araúrusten a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías, í tí ajmí'i tí'ixax-ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayen tíjñ: "A'íñ pu titá'ar-i'iri'i a'íjna í tí jñ caí ché'e tú'uca'anistí'iraca'a. Ajta a'íñ pu yá'utií í tej jñ tí'icucui'icaa."

A'íme í mej raxí'eve'eca'a mej jamuan á'uju-jhua'ane'en í Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Tí'ij Jesús hua'useíj í teite í mej jeíhua ajteáçireca'a í jemin, aj pu i ayén tíhua'uta'aíjte mej nu'u antáçine antavén pújme'en. ¹⁹ Aj pu i seíj tí tiújmua'ate í yu'uxari jetze, a'íñ pu ave'eré'ene jemin í Jesús. Ayee pu tiráhuaviiri'i tíjñ:

—Maestru, niché'e á jamuan á'uche'ecane'en a'u tí na'a pej a'umé'e pua'amé.

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjñ:

—Canu mu'u a'umé'e na'ame. A'íme í arachuíjse, a'úu mú hui u'uche cuunísta'a, majta a'íme í pina'ase a'úu mú tí'títu'a a'u mej é'e'aseca. Mí neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáne, canu a'atzu hu-ateechi'i í nej tzajta'an huácuti. —Ayee pu tiraatá'ixaa.

²¹ Ajta seíj tí á'uche'ecane'e jamuan, a'íñ pu ayén rájhuaviiri'i tíjñ:

—Nevástara'a, niché'e yé huácatii íye niche asta na'a caí huámi'ini í nitáàta. Netí'ij ra'ava'anán, aj nu ni yé ve'eré'enejsin nej ni á'uche'ecane'en á jamuan.

²² Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tíjñ:

—Miche'e mí seica ra'avá'anan í hua'axí'ej mí'ichi a'íme í mej caí ramua'ate í Dios. Mí pajta mú'ee, patá'aj ca'anacan yé ve'eré'enen.

Tí'ij Jesús raatépua'ajte í eeca

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Aj pu i Jesús ateájraa í baarcu jetze, majta a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ²⁴ Aj pu i temua'a ca'anín jñ tiu'utá'ecareca'a í jaj japua. Jé'ecan pu'i tiúj-ta'ahua'a vivejmé'e. Tí'ij jí ateáçire'axi í baarcu jetze. Ajta a'íñ í Jesús, a'íñ pu í'icujcaa. ²⁵ Majta me'ín í mej

á'ujuhua'ane'e jamuan, a'íñ mú ave'eré'ene jemin. Aj mú mí raajíste. Miyen tíjñ:

—¡Maestru, ta japua huániuuchil! ¡Tu'uri hui cui'ini!

²⁶ Aj pu i ayén tíhua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

—Mí sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ça'iné sej sí huápi'i tí'tziíne'e?

Aj pu i ájchee. Tí'ij jí hua'utá'ijmíjri'i í eeca, ajta í jaj. Aj pu i huatépua'aj í eeca, ajta a'ureújé'íye já'araa í jaj, temua'a naa. ²⁷ Jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj a'íme í teteca. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tíjñ:

—¿Tí'itáani tévira'a pú'een amíjna? Amí pu tihuá'aijte'e í eeca, ajta í jaj. Majta mú hui rá'aste.

A'íme í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í tiyaaru'u a'uj-na u Gadara

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Tí'ij tá'i Jesús a'uun a'ará'a utavén pújme'en já'ahua'a Gadara tí ajtémecan. Matí'ij mí aitaçj í baarcu jetze. Aj mú mí seica hua'antinájcheca'a. Ma hua'apua a'íme. A'uu mú e'eráaci a'u mej mí'ichite é'enaamuaca. Tiyáaru'use pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Jéihua mú simuáruunica'a. A'íj pu jñ caí rí'iríista-ca'a tí ja'atí a'uré'enen a'ujna juye jetze. ²⁹ Matí'ij mí miyen titeejjhuaca'a. Miyen tíjñ:

—¿A'íne hui tí'itíj peteáruuren itejmí jemi, Jesús, pej í'i yaujra'an í Dios? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej pí puaíjtzí taatá'an? Aru capu xí teja'uré'ene a'ájna xicájra'a tej jetzen rajpuaíjtzí tá'aju'un.

³⁰ Majta a'ímuá seica huaté'uu í tuiixute. Mé mu'íi. A mú á'ujuhua'an mete'enticuáa. ³¹ Matí'ij mí me'ín í tiyáaru'use tí huá'a tzajta'a seijre'eca'a, a'íñ mú miyen rájhuaviiri'i me'íjna í Jesús tíjñ:

—Tí pua'a piyen titaatamuárite'en itejmí, taata'ítechi itejmí a'u mej a'uté'uu mí tuiixu.

³² Aj pu i ayén tíhua'utá'ixaa tíjñ:

—Sericu.

Matí'ij mí huiráaci. Aj mú mí huá'a tzajta'a a'uteájrupi í tuiixute. Majta me'ín í tuiixu, matí'ij mí huataúruu a'uun pújme'en játe'ana tí a'atamí'íye. Matí'ijtá mí atéavatzí á jaata'a. Aj mú mí aujámi najmí'i.

³³ Majta me'ín í mej tuiixu cha'íca'a, a'íñ mú hu-ataúruu. Matí'ij mí me'uun a'ucj çajta'a mej mí tiu'utaxáj. A'íj mú hua'utá'ixa a'ij tí tí'itíj huá'uruu í tuiixu, majta a'ij tí tí'itíj huá'uruu a'ímej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. ³⁴ Matí'ij mí a'íme a'uun mej huachéjme'ecaa a'ujna, naími'i mú ave'eré'ene í Jesús jemi mej mí jamuan tiu'uxáj. Matí'ij raaseíj, jeíhua mú rájhuaviiri'i me'íjna í Jesús tí nu'u á'ura'ani u já'ahua'a yee.

Jesús pu seíj tiú'uhuaa tí çiyáaxara'aca'a

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 Aj pu i Jesús ateájraa í baarcu jetze. Aj mú mí antaçj után pújme'en. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'ujna çajta'a a'u tí é'eme'ecan. ² Majta me'ín í seica, a'íñ mú ja'atí ave'eré'enejite í Jesús jemi seíj tí çiyáaxara'aca'a. A'íj pu já'ujca'atii í utaatzí a'íjna í ja'atí. Tí'ij Jesús

hua'usej a'imej í teite, aj pu xaa ráamua'areeri'i tijín meté'atzaahuat'e a'ime. Aj pu'i ayén tiraatá'ixaa a'fjna na tí'icui'i tijín:

—Niyauj, uhuateá'aca'ane í á'a tzajta'a. Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i í Dios í pej jín auteájturaa í jemin. —Aye pu tiraatá'ixaa.

³ Majta á vejli'i huiiráte'eca'a seica í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e. Matí'ij mi miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tijín: "Amí pu a'ij pua'a tiratá'aca í Dios í runiuuca jime'e."

⁴ Ajta Jesús, a'fí pu rusej rú'umua'areereca'a a'ij mej ye'í té'umua'atzejca'a í ru tzajta'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen a'ij pua'a té'umua'atze í ru tzajta'a? ⁵ ¿Tí'itáani caí jaítze'e muári'eri, ni nej niyen tiraatá'ixaate'en í tí'ciyáaxara'a yee: "Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i í Dios í pej jín auteájturaa í jemin", na'ari yee: "Ájchesi, ajta anchuée mua'a utaatzí?"

⁶ Aru, ayée nu hui rini sej si ráamua'aree í nej neajta í teáata'a jetze airáane, nee nu xaa ne'fjna jín antín-mua'aree íyey chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

Aj pu i ayén tiraatá'ixaa í tí'ciyáaxara'a tijín:

—Ájchesi, tipíi mua'a utaatzí. Aricu á'ura'a a'u pe é'eche.

⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús, aj pu'í ájchee a'fjna tí'icui'icaa. Tí'ij í á'uraa u ruhe. ⁸ Majta me'fín í teite, matí'ij tiu'uséj a'ij tí'ití huaríj, jé'ecan mú huataútemua'ave. Rí'í mú tiraatajé í Dios, me'fjna jime'e tí a'fín Dios ari raatá'a a'fjna í muári'eri'ira'a í mej jín miyen rici í teteca.

Jesús pu raata'ájtaca'a a'fjna í Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Aj pu i Jesús á'uraa. Tí'ij jí á'ayee a'uré'ene tí'ij a'fín huasej a'fjna í ja'atí, Mateo tí ántehuaa. A'u pu huira-catíi chí'ita mej tzajta'an huá'ajjive'eca'a í mej tí'ití'ici-ca. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

Ajta á'iyeen, Mateo ájchee. Tí'ij jí á'uraa jamuan.

¹⁰ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. Matí'ij me'uun a'ará'a a'utí Mateo e'echéjme'e. Tí'ij Jesús tí'icua'aca, matí'ij mi u a'uvé'uju'u jeíhua í mej tí'itejijve'e, majta seica í mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a tí'teteite. Naíjmi'í mú tí'icua'aca í meesa japua jamuan í Jesús, majta jamuan a'fmej í mej á'ujuhua'ane'e í Jesús jamuan.

¹¹ Majta me'fín í fariseos, a'fime í mej jeíhua huápi'í raxí'eve'e í ruye'irá, matí'ij miyen raasej a'ij tí'rijca í Jesús, ayée mú tihua'uta'íhua'uri'í a'fmej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Miyen tijín:

—¿A'iné 'een jín amín a'amua maestro tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan í mej huá'ajjive'e í mej tí'ití'ici-ca, ajta jamuan í mej caí xí'epi'ín titetiújcha'íí?

¹² Tí'ij ayén tiú'unamuajri'í í Jesús, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye nu tejá'amua'ixaate'e. A'fmej jime'e í teite í mej a'ucí'ica'a jemin tí ya'anaca, capu ruxe'eve'e mej u á'uju'un í mej rí'en a'fjna jemi í tí ya'anaca, sino a'fí

mú xaa a'uré'ene'í í tí ya'anaca jemi í mej tí'icui'í.

¹³ Sericu, setá'aj tihuaújmua'aten se'fjna jime'e sej si yaú'itíe xá'ara'ani a'ij tí huataújmua'a a'fjna i niuucari a'fjna jime'e mej raxí'eve'e mej mi á'ujcu'uve rují-mua'a. Mí neajta, canu a'atzu raxí'eve'e mej tiu'utá-mua'ivejta. Aye pu che'atá na'a 'een ineetzi jemi, canu ne'fjna jín yé vé'eme nej a'fmej huatá'inen í tí ayén tihua'amitíejte'e mej xí'epi'ín rici sino a'fmej í mej miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a í mej caí xí'epi'ín rici.

Jíme'en í mej jín rú'itzi'ive'eca

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Matí'ij mi seica ave'eré'ene. A'fime mú a'fín pú'een í mej Juan jamuan á'ujuhua'ane'e. A'fí mú ave'eré'ene í Jesús jemi. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'í tijín:

—¿A'iné 'een jín tiyen tí'ita'itzi'ive'e iteen, majta a'fime í fariseos? Aru í mej mú'etzi jamuan á'uju-jhua'an, camu hui miyen rici.

¹⁵ Aye pu tiu'utaniú a'fjna í Jesús, tijín:

—Tí pua'a ja'atí huaténeiche, aj pu i ru'amiigustemua'a huatá'ineesin mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tí-huá'imín. ¿Ni tzaa miyen tí'iru'itzi'ive'en tí pua'a huá'a jamuan tí'iyeste í ja'atí? Capu xaa ne'u. Mí ajta xaa, aj pu teja'uré'enejsin í xicájra'a mej jetzen rá'avi'itín í ja'atí. Aj mú xaa í amiigustemua'ame'en ru'itzi'ive'en, a'iné capu ché'e é'e já'ahua'a í hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'itzi'ive'en í ne'amiigustemua'a.

¹⁶ Niche'e sej amuaatá'ixaate'en í niuucari. Tí pua'a ja'atí a'fjna jín tí'icui'ine'epua cfixuri jime'e tí mí'ime'ecan, capu ayén tí'ijcu'ine'epuan a'fjna jime'e í cfixuri tí caí xí ja'anáj já'usini'í. Na'ari caí, huatétzu'uta pu'u a'fjna í cfixuri tí jécua tí'ij huatéja'usini'íhua. Ra'atésiu-jza'anaxí'isin í tí mí'ime'ecan. Aj pu i í tí anásíujtza'ani, jaítze'e pu ve'etí a'ame.

¹⁷ Ajta, camu miyen raruure mej ru'ucájtuaní navij limeetajra'a tzajta'a tí racua'iríhuajme í viinu í mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren, a'fjna í viinu tí jécua, a'fí pu rajtésíujtza'ana í navij tí racua'iríhuajme. Tí'ij jí a'uvájtzi í navij, ajta í viinu. A'fí pu jín ayén ruxe'eve'e tí iru'ucájtuaní navij tzajta'a tí jécua a'fjna í viinu tí ajta jécua. Aye pu 'éeni'ici'e te'utáviicua'ira tí ruxí'ej tí'ijécua. A'fí pu a'fjna jín té'e-viicua'í í tí hua'apua.

Jíme'en í jaujra'an a'fjna í Jairo, ajta í ucarij tí tí'icui'icaa

(Mc. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Aúche'e pu tihuaú'ixáate'eca'a tí'ij sej ave'eré'ene, tí tí'ajta u huá'a teyujta'a. Aj pu i tínutaca'a jemin a'fjna í Jesús. Aye pu tiraatá'ixaa tijín:

—Niyauj pu hui á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'í patá'aj ra'aj-tamuári'en, tí'ij a'fín auj ruuri á'ara'ani.

¹⁹ Jesús pu ájchee. Tí'ij jí a'uun yá'ume jamuan a'fjna í ya'upuáara'an a'fjna tí á'ame'ere. Majta mú á'uju'un a'fime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. ²⁰ Ajta a'fín 'íita'a a'uun a'utéveeca'a tí ari ayén á'atee tí tí'icui'í

a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'a-pua. Tí'ij pí na'a pu uvé'exujxu'ure. A'ñ pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Aj pu i ra'ajtamuáriej tíj na'a te'uvíjpi'i í c'íxure'ara'an jetze. ²¹ A'íj pu jín ayén huaríj, a'iné ruseíj pu ayén tiu'umuá'aj tíjín: "Tí pua'a a'ñ nena'a caj te'ajtamuári'en tíj na'a te'uvíjpi'i í c'íxure'ara'an jetze, aj nu xaa rujni." ²² Aj pu i Jesús pí a'uré'eve tí'ij raaseíj í 'íita'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Niyauj, huaté'aca'ane mua'a tzajta'a. Peté'atza-huate'e nej timuáahuaate. A'íj pej jín peri huarúj.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huarúj a'íj-na í 'íita'a.

²³ Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti é'eche í ya'upuáara'an í ti á'ame'erejca'a. Tí'ij uteájrupi u chi'lita, aj pu i hua'useíj í teite, a'ímej í mej tí'ic'ísite'e jamuan í seica í mej jeíhua ruyein. ²⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, xu'irác'ini mú'een, a'iné capu mí'ichi mí temuaj, sino cutzú pu'u.

Mí majta, a'ñ mú raate'atzeájraa me'íjna jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a.

²⁵ Aj pu i Jesús hua'irá'iteca'a á pua'acié. A'uu pu uteájrupi a'u ti auucá'a a'íjna í temuaj. Aj pu i ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ajta a'ñ í temuaj, tí'iquí a'ñn ájchee. ²⁶ Tí'ij jí nainjapua a'u ti na'a mej a'uchéjme'e-caa, naími'i mú ráamua'areeri'i a'ij ti tí'tí huaríj.

Jesús pu tihua'uhuaa hua'apuaca í mej aracúcu'uni-jme'eca'a

²⁷ Tí'ij Jesús a'uun a'arájraa, mé hua'apua mú raatavén í mej aracúcu'unijme'eca'a, mua'antijíihua. Miyen tíjín:

—Mú'ee pej i'i yaujra'an a'íjna í David teecan, tá'an-cu'uvajxí'i.

²⁸ Tí'ij Jesús uteájrupi u chi'lita, aj mú mi ave'eré'ene í jemin. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni sená'antzaahuate'esin nej tejá'a-muahuaate'en?

Matí'ij mi miyen tíjín:

—A'ii ne'u tecaí, tavástara'a.

²⁹ Aj pu i hua'arámuari'ejxi í huá'a jí'i jetze. Aye pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íjna jime'e sej té'antzaahua, ayée pu té'eme. Xu'uri huarúj.

³⁰ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi mé uunéjne'ereca'a a'íime í mej hua'apua. Jéihua pu tihua'íjca a'íjna í Jesús mej nu'u caí ja'atí'ixaate'e. ³¹ Mí majta, matí'ij a'ucíj, aj mú mi autéjhuii mej raataxá mé jéjre'e nainjapua a'ij ti Jesús huá'uruu.

Jesús pu tiráhuuaa seíj ti caí té'anrí'rejca'a

³² Matí'ij huiirajú'uncaa u chi'lita, seica mú ti tí'icui'i á ye'iré'enejti'ire. Capu té'anrí'rejca'a a'íjna í ja'atí. ³³ Aj pu i Jesús raatamuári í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. Ajta á'iyen a'utéjche ti tiu'utaxá a'íjna ti tí'icui'i-ca'a. Majta me'ín í teite, jeíhua mú huataújtemua'ave. Miyen tíjín:

—Jee xaa ne'u. Catu ja'anáj tí'tíj tiyen tiu'uséij tíj na'a íiyen ti huatacá'a Israél, tetíj teuchén teri tiu'uséij jíi ti ja'atí ayén tiraayí'iti.

³⁴ Mí majta a'íime í fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—A'íjna í Jesús, a'ñ pu a'íjna jetze araujca'ane ti ti-huá'ajte'e í tiyáaru'use tí'ij ayén hua'utamuarite'en í tiyáaru'use í mej teite tzajta'a seijre'e.

Jesús pu huá'ancu'uvajxi í teite

³⁵ Nain japua pu á'uche'ecane'e í Jesús a'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, chajta'a, ti vivéj nusu ti cíliéene'e-jmee. Tihua'amua'atehua'a pu á'aye'i huá'a teyujta'a a'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios ti nain-japua tí'ajta. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa, nain í mej jín tí'icui'icaa nusu í ti caí huá'aca'anistí'iraca'a. ³⁶ Tí'ij a'ímej huaseíj í teite, jé'ecan pu huataújxiemiste huá'a jemi a'iné jeíhua mú huamuá'itiche me'íjna jime'e í mej rajpuaíjtzica'a. Majta ruxieemíjte'e. Aye mú éene'e matíj cáne'axi í ti caí ja'atí huá'acujta'a á'uche'ecane'e.

³⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e tíjín:

—Jee xaa ne'u, ayej tí'ayajna, mu'uri mu'ití í mej meri rí'i huaújruu ti Dios tihua'uta'ajte'en. Mí ajta, í mej tí'imíjhuaca huá'a jíme'en, camu mu'íi. ³⁸ A'íj pu jín, ayée pu tiú'ujxe'eve'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira se'íjna í tavástara'a ti ayén huá'uruuren mej mi teitestemua'ame'en pu'éene'en muá'ara'ani, ti i a'ñn tavástara'a hua'uré'e'itixi'ín í mej tí'imíjhuaca mej mi huá'ajseire'en í Dios jemi.

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxi a'ímej í mej tamuáamu-ata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 Aj pu i Jesús hua'utajé a'ímej í mej tamuáamu-ata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ñ pu antiúj-mua'areereca'a a'íjna jime'e mej mi hua'uta-muarite'en í tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite, ajta mej mi nain tihua'uhuaate'en í mej jín tí'icui'icaa, cuí'ini'ira'a jime'e nusu ti caí huá'aca'anistí'iraca'a. ² Aye mú ánte'arua a'íime í mej tamuáamu-ata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ímej í ti Jesús hua'uta'iteca'a. Amuacaícan, a'íjna í Simón, í mej majta miyen ratamuá'amua tíjín Pedro. A'ñ pu ajta huatajé a'íjna í juutzeájra'an í Simón. Aye pu ántehuaa tíjín Andrés. Ajta a'ímej pu huatajé a'íjna í Jacobo, ajta juutzeájra'an ti ayén ántehuaa tíjín Juan. A'ii mú me'ín pú'een yaújmua'ame'en í Zebedeo.

³ Ajta seica huatajé, a'íjna í Felipe, ajta a'íjna í Bartolomé, ajta a'íjna í Tomás, ajtahua'a seíj, ti ayén ántehuaa Mateo, ti tí'itej'ivihua'a a'ímej í mej tí'ití'icica. Seíj pu ajta huatajé. A'ii pu a'ñn pú'een a'íjna í Jacobo, Alfeo ti rape'eri, ajtahua'a seíj, a'íjna í Lebeo, í mej majta miyen ratamuá'amua tíjín Tadeo. ⁴ A'ñ pu ajta huatajé a'íjna í Simón í ti ajtème'ecan huá'a jetze í mej miyen huataújmua'a tíjín cananista, ajta a'íjna í Judás

tí ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. A'ii pu a'íin pú'een í tí avíitzi jín hua'utátuii a'íjna í Jesús.

**Jesús pu hua'uta'íteca'a í mej jamuan á'ujuhua'ane'e
mej nu'u raataxáj a'ij tí 'een í Dios jemi**

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ A'ii mú a'íin pú'een í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase í tí Jesús hua'uta'íteca'a. Ayee pu a'íjn na jín tihua'u'íjca, ayén tihuá'ixaate'e yee:

—Caxu se'uun á'uci'ica'an se'újna á mej a'uchéjme í mej se'j chujra'a japua ajtémecan, caxu seajta uteáru'ipiche'en chajta'a a'u mej é'eche a'íime í mej Samaria jetze ajtémecan. ⁶ Mí seajta mú'een, setá'aj se'uun á'uju'un huá'a jemi í mej i'í yaújmua'ame'en a'íjna í Israel teecan. Yee mú 'een a'íime tíj cáne'axi í mej á'uvej. ⁷ Setá'aj á'uju'un, sera'antixáata yee pu'uri tén teja'uré'enejsin tí Dios ayén tiu'uta'ájta íiyen chaanaca japua. ⁸ Setá'aj seajta tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucui'i. Seajta siyen huá'uruuren í mej mauchén huácuii mej mi ruuri muá'ara'ani majtáhua'a mena'a. Setá'aj seajta hua'urújte'en a'íjna jime'e í mej jín tí'icucui'i a'íjna í mej miyen ratamuá'amua tíjín "tí tineájxi í ru jetze". Seajta hua'utamuaríte'en a'íimej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Mú'een, caxu tí'inajchitan a'íjna jime'e sej ra'ancuré'a se'íjna í muá'eri'ira'a í sej jín tihuá'umua'aten. A'íj pu jín, caxu huá'ajjive'e.

⁹ Caxu seajta tí'itj anú'an tzajta'an í puaasi í sej jín avé'ujj'ici'ejme, tí'itj tumin, tí pua'a oro na'ari plata nusu cobre. ¹⁰ Caxu ca'aní pijca í sej jín huateújvaire'en í juye jetze. Seajta se'íin ajtáca'acaimé'e í tí anátápi'ihuajme'e, seajta ucaújchejte'axi'in seexu'ijmé'en se'j jime'e í sa'ahua í sej ra'iteváarajme í ruhuaré'etze'e. Caxu seajta itzj chueeca. Ayee xu huá'ini a'iné ayej tí'ixi'epi'in mej tejamaamín me'íjna jime'e í sej tí'imijhuaca.

¹¹ A'u tí na'a mej a'uchéjme, set'ij a'uteáruute se'újna, aj xu si se'j huahuauni tí caí tí'itj jín ateáturaaveca. A'uu xu a'uté'e xá'aju'un u chí'ira'an tzajta'a a'íjna í ja'ati a'achú sej caj á'ateere se'újna chajta'a. ¹² Set'ij a'uteáruute se'újna u chí'ita, aj xu hua'utateújte'en. ¹³ Tí pu'a miyen amua'ancuré'evi'itín temua'a naa, ché'e ayén éene'en a'ij sej seri tihua'utateújte. Na'ari caí, setá'aj se'j jemi raateájtuaani í runiuuca í sej jín seri tihua'utateújte a'íimej í mej mauchén amuaatíite.

¹⁴ Ajta tí pua'a ja'atí caí amua'ancuré'evi'itín, na'ari tí pua'a mecaí ranamuajracu a'ij sej tihuá'ixaate'en, set'ij huirácñnen se'újna chí'ita, sera'atéca'atzixi'in í ruca'acai tí í cávatziin í chuej. Aj mú mi ramua'aréeren í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ¹⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ájna xicá'ra'a tí jetzen huá'axijte'en í Dios í mej jín auteájturaa í jemin, jeíhua pu puaíjti hua'utá'asin. Jaítze'e mú rajpuaíjti muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí í mej mejm'i me'uun é'echejca'a a'ujna tí ayén teja'arájtehuaaca'a tíjín Sodoma, ajta a'ujna u Gomorra.

Seica mú nu'u puaíjti hua'utá'asin

¹⁶ Casi'i mú'een, ayée nu tejámuata'a'ájte'esin sej si á'ujuhua'ane'en huá'a tzajta'a í teite í mej miyen á'amuaruuren tíj íra'ave í mej tí'iteci'imeca. Setá'aj siyen mé titeumuámuare'en mat'j a'íime í cu'ucu'use í mej jeíhua raay'íiti. Setá'aj huamuá'ajcantare sej si caí tíu'ítziite'e mé sé'ujuhua'ane'en mat'j majta ríci a'íime í cucui'ise.

¹⁷ Rí'i xu'u huá'a jemi í teteca. A'íi mú mú'ejmi a'uteátuaasin a'u mej te'ájta huá'a jueesi jemi. Aj mú mi amua'ajvájxi'isin a'amua huari jetze. ¹⁸ Majta mú mú'ejmi á'avi'itín í tajtúhuaani jemi na'ari í rey jemi me'íjna jime'e sej siyen tí'ivaire'e ne jetze me'ecan. Ayee mú á'amuaruuren sej si hua'utá'ixaate'en a'íjna jime'e a'ij sej 'een jín ná'astijre'en ineetzi. Ayee xu che'atá sena'a tihua'utá'ixaate'esin a'íimej í mej caí Israel jetze ajtémecan. ¹⁹ Aru, a'ájna xicá'ra'a jetze mat'j á'amua'viví'iran, caxu siyen tí'imujca yee a'ii qui ye'í tetiu'utaxájta, na'ari yee tí'itajqui niuucarijra'a taataxájta. Mat'j miyen amua'aruuren, aj pu i Dios amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. ²⁰ Ayee xu'u, caxu tí'itziine'e a'iné í sej hua'utá'ixaate'esin, caxu rujñmua'a rájteusin sino a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í sej rájya'upua, a'íi pu amuaata'ítira a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.

²¹ Ja'atí pu hui hua'itzi jín tí'ijxajzi'iran í ru'ihuaara'a mej mi raajé'ica. Ayee pu che'atá na'a té'eme í ya'upuáara'an hua'itzi pu huá'ataaven í ruyaujmua'a. Majta me'ín í yaújmua'ame'en, a'íi mú che'atá mena'a ájhuiixi'in. Ayee mú tihua'uta'ájta mej huá'ucui'ini. ²² Majta í teite, naími'i mú amua'ajcha'íre'e muá'aju'un me'íjna jime'e sej ná'astijre'e ineetzi. Ajta a'íin í tí te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipúa'are, Dios pu ru'irátuaasin a'íjna. ²³ Mat'j a'ij pua'a á'amuaruure íye chajta'a, setá'aj ca'anacan huirácñne. Sej si se'j chajta'a jetze a'uteáruute. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, set'ij seuj á'ujuhua'ane'en sej seajta sej jetze í chajta'a a'u mej a'uchéjme a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu xaa yé ve'ecánejsin.

²⁴ A'íjna í tí tihuá'amua'ate, jaítze'e pu ruxe'eve'e caí a'íimej í mej tiú'ujmua'ate. Ajta, a'íjna tí tí'ira'ajte'e, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna caí a'íin tí ravaire'e. ²⁵ A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e. A'íjna tí tihuá'amua'aten, ché'e a'íin ayén che'atá na'a éene'en tíj a'íjna tí tiú'ujmua'ate. Ajta a'íjna tí tí'ivaire'e, ché'e a'íin ajta ayén che'atá na'a 'eene'en tíj a'íjna tí tí'ira'ajte'e. Ayee mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi a'ij mej meri náaruu ineetzi. A'iné ayée mú meri naatamuá'a tí jíme'en yee: "Mú'ee pej i'í Beelzebú a'íjna tí tihuá'ajte'e í tiyáaru'use", ayée mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi, mí sej hui ní'iteitestemua'a. Jee xaa ne'u, majta mú jaítze'e a'ij pua'a á'amuaruuren mú'ejmi.

Jíme'en í tej nu'u xaa rátziine'e
(Lc. 12:2-9)

²⁶ A'íj xu jín, ca xu huá'atziine'e í teite. Ti'ití ti a'ij avíitzi'í í sej jín rajpuaijti, Dios pu raatasejra mé jéjre'e, na'ari ti'itíj ti a'ij ti rú'avaa í sej jín tí'imuari'e, Dios pu hua'utá'asin mej mi ráamua'aree. ²⁷ A'íjna í nej já'amua'ixaate'e avíitzi jíme'e, ayée xu huá'arini, setá'aj raataxáj mé jéjre'e. Ajta í nej já'amua'ixaate'e xahuaani'i jíme'e, ayée xu raataxáj ca'anín jíme'e, án xu'u imuá' a'utiúu í a'amuachi'i japua.

²⁸ Caxu huá'atziine'e a'ímej í mej ruxí'ej teite cui'ica a'iné camu raayí'iti mej á'amua'iejniu'uca antipua'ajte'en. Mí seajta mú'een, a'íj xu xaa tziine'e a'íjna í Dios ti ayén raayí'iti ti ra'antipua'ajte'en mi sej siyen che'atá ratéhua'ira'a. Ajta a'íj pu raayí'iti ti ra'antipua'ajte'en í á'amua'iejniu'uca í sej jín seuj ruurica'a í taij jetze ti caí ja'anáj á'amí'ini.

²⁹ Ayee pu huá'anajche a'ímej mi pina'ase, a'achú cumu seáj tumin seáj. Ayee pu i'een a'íjna í á'amua'upua, aúche'e pu huá'acha'í mi pina'ase. Capu seáj mi'ini í pina'a ti pua'a a'íj caí xi ayén tiu'utaxáj.

³⁰ Dios pu ajta ramua'aree a'achú ti pua'amé cá'uu í á'amua'ipua. ³¹ A'íj pu jín, caxu tí'imujca. Jaítze'e xu ruxe'ev'e í Dios jemi mecaí mi pina'ase.

Jíme'en a'ímej í mej te'anxájta jíme'en í Jesús mé jéjre'e
(Lc. 12:8-9)

³² Ja'atí ti na'a ti ayén te'anxájta huá'a jemi í teite a'íjna jíme'e yee nej nu'u rá'astijre'e ne'íjna í Jesús, ayée nu hui che'atá nena'a te'anxájta jemin í ti ajta ní'iyu'upua ta japua ti é'eseijre'e ti jíme'en yee a'íj pu xí'epi'ín huaríj. ³³ Ajta, ja'atí ti ayén huá'a jemi ayén te'anxájta í teite ti nu'u caí nemua'ate, ayée nu che'atá nena'a te'anxájta jemin í ti ajta ní'iyu'upua, ta japua ti é'eseijre'e. Ayee nu xáahuí tiraatá'ixaate'esin ti jíme'en yee nej caí ramua'ate ne'íjna í ja'ati.

Teite mú nu'u já'ita'a a'utáciine me'íjna jíme'e í Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Caxu siyen tí'imujca í nej ne'íjna jín mú a'uvé'e-mej mej mi rí'í temua'a naa titeeteáturan íiyen chaanaca japua. Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej mej mi rí'í titeeteáturan temua'a naa sino mej mi já'ita'a a'utáciine me'íjna jíme'e a'ij nej ríci. ³⁵ Ayee nu ne'íjna jín a'uvé'emej ti ij ja'atí autéjcheni ti raaténe'usi'ite'en í rutáata. Ajta a'íj ti temuaj í 'íita'a, a'íj pu ajta raaténe'usi'ite'esin í runáana. Ayen che'atá na'a ti-huá'aruuren, í 'íita'a ti ari timú'un ti 'íita'a; a'íj mú hu-ateújne'usi'ite'esin a'ímej rumúunimua'aca. ³⁶ A'íj mú jín, a'íj mú rájcha'íre'e muá'aju'un í seica a'ímej í ruxí'ej teitestemua'a.

³⁷ Tí pua'a ja'atí jaítze'e raxí'ev'e í rutáata, ajta í runáana caí ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e ti a'íj neetzi jemi huateáturan tój na'a rusén jíme'e. Ajta ti pua'a ja'atí jaítze'e raxí'ev'e í ruyauj ti teáata'a, ajta ti 'íita'a, ti pua'a jaítze'e raxí'ev'e caí ineetzi, capu ajta

ayén tiraavíjte'e ti a'íj neetzi jemi seíire'e á'ara'ani tój na'a rusén jíme'e. ³⁸ Ajta, ti pua'a ja'atí raxí'ev'e í á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ché'e a'íj hu-ataúra'an ti rajpuaijti á'ara'ani neniúucajze'e, capu amín a'ij ti pua'a huámí'ini í cúruu jetze. Na'ari caí, capu ayén teja'ur'é'enejsin ti a'íj ayén huateáturan neetzi jemi a'utí Dios é'eseijre'e. ³⁹ Tí pua'a ja'atí tí'itese'e ti ij caí huámí'ini, aúche'e pu xaa ne'u mi'ini. A'ij pu á'ujisin í ruxíejni'u'uca ti auj ruurica'a. Mí ajta, a'íj ti hu-ataúra'an ti huámí'ini a'íjna jíme'e ti tiu'utévai neetzi jetze me'ecan, a'íj pu ajtahua'a huatarújsin. Rateuní í ruxíejni'u'uca ti auj ruuri tój na'a rusén jíme'e.

Jíme'en í mej raamuá'itin a'ímej í mej rá'astijre'e
(Mr. 9:41)

⁴⁰ A'íjna í ja'ati ti amua'ancuré'evi'iti u ruchi'itá, a'íj pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi. Ajta, a'íjna í ti na'ancuré'evi'iti ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti neja'uta'íteca'a. ⁴¹ Ajta a'íjna ti ra'ancuré'evi'iti seáj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a tí'iraci'iti í Dios jemi tój ajta tí'iraci'iti a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Na'ari, ti pua'a ja'atí ra'ancuré'evi'itin ja'atí ti xí'epi'ín ríci, ayée pu che'atá na'a tí'iraci'iti í Dios jemi tój ajta tí'iraci'iti a'íjna í ja'ati ti xí'epi'ín ríci. ⁴² Ajta, ti pua'a ja'atí raatá'an cáj caj í jaj, vaasu tzajta'a seáj í tevi ti caí tí'itíj jín antiújmua'aree, ti pua'a ayén tiraatá'an a'íjna jíme'e ti a'íj tevi ná'astijre'e, ayej ti'ayajna, tí'itíj pu tí'iraci'iti í Dios jemi.

A'íjme í ti hua'uta'íteca'a a'íjna í Juan í ti huá'a-muai'ihuacare'e
(Lc. 7:18-35)

11 Tí'ij Jesús raatapuá'ajta'a ti hua'utá'ixa í ti jín tihua'u'íjca, aj pu i á'uraa. A'áyee pu a'ará'a chajta'a a'imuá' a'u mé a'itechéjme ti ij tihua'umua'aten, ti ij ajta tihua'utá'ixaate'en í teite. ² Ajta a'íjna í Juan, a'úu pu já'ahua'a á'anami'ihuaca'a. Aj pu i yá'umua'a-reeri' a'ij ti Jesús rijca. Tí'ij jí hua'uta'íteca'a seica í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi u ya'utéeseij, majta mej mi tiraata'íhua'u me'íjna í Jesús. ³ Ayee mú tiraata'íhua'uri'í tój:

—¿Ni mú'ee pej pe'ín pírici pe'íjna í pej jee i'í Círíistu'u pej mú'ee íiyen ruxe'ev'e, pej nu'u yen ve'ecáanen? Na'ari caí, ¿ni ayén tiú'ujxe'ev'e tej seáj huachú'ev'e'en?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tój:

—Sericu, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'íjna í Juan a'ij sej ye'í tí'iseij, seajta tí'inamua. ⁵ Setá'aj raatá'ix-aate'en yee mu'uri atanéjne'e í mej aracúcu'unijme'eca'a; ajta yee mu'uri á á'ujujhua'an a'íjme í mej anacyáaxavi'ijme'ecaa ru'íca jetze; majta yee mu'uri huarúj me'íjna jíme'e cu'íni'ira'a ti tineájxi í huá'ahua'ira'a jetze. Majta hui a'íjme í mej nácu'ita-tjme'ecaa, mu'uri huíteájnamua. Majta seica, a'íjme í mej huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta tihua'utá'ixaate'esin a'íjme í mej caí a'ij tí'ijvicia'í í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. ⁶ Ché'e huaújtemua'ave'en a'íjna í ja'ati ti caí ruhárita'a huaré'eye'i-

can ineetzi jemi a'íjna jime'e ti caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi.

⁷ Matí'ij a'ucíj a'íime í mej Juan jamuan á'uju-jhua'ane'e, Jesús pu a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en í seica jíme'en a'íjna í Juan. Ayen tíjín:

—¿Tí'itáani sena'a u a'utéeseij se'újna u mu'utzitá? ¿Ni qui siyen tiraaseíj í huiini ti eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u. ⁸ Tí pua'a secaí siyen huaríj, ¿tí'itáani sena'a a'utéeseij? ¿Ni ja'atí se'utéeseij ti te'ucáavíj rí'éene'en jíme'e? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'a-ree tíjín a'íime í mej miyen rí'éene'en jín te'ucáavíj, a'úu mú é'eche huá'achi'ita í rey. ⁹ Ari ti pua'a secaí siyen huaríj, ¿tí'itájni ne'u? ¿Ni secaí siyen a'íin a'utéeseij ja'atí ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti a'íin pú'een tzíte'e a'íjna í Juan. Ayej xaa ne'u ti'ayajna, jeíhua pu jaítze'e ve'ecán jín tí'itéjvee a'íjna í Juan caí seíj ti ayée na'a a'íjna jín tí'itéjvee ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ¹⁰ A'íin pu a'íin pú'een í ti jíme'en rá'axa í yu'uxari jetze. Tíjín:

Nee nu ja'atí huata'ítí
ti amuájca mú'eetzi jemi
mej mi rí'í huaúruuren í teite.

¹¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e, huá'a tzajta'a naíjmi'i í teite í mej huanéj íiyen chaanaca japua, capu ja'atí ja'anáj te'enteájrupi tí'itíj jíme'e ti jaítze'e ve'ée caí í tí jín tí'itéjvee a'íjna í Juan. Mí ajta, a'íin ti jaítze'e cálienen jín seíjre'e jín tí'itéjvee í Dios jemi, jaítze'e pu ve'ée a'íjna í ja'atí caí a'íjna í Juan.

¹² Tíj na'a a'ájná'ímua ti huataseíjre a'íjna í Juan, ti yú e'iré'ene, teite mú ca'anéeri jín rahuauca mej mi me'uun a'uteáruute a'ájna Dios ti é'eseíjre'e. Majta ca'anéeri mú jín tí'itese'e a'íime í teteca í mej ruca'ané mej mi huataúra'an me'íjna jíme'e. ¹³ A'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta a'íjna í yu'uxari jetze ti Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a a'íjna jíme'e í Dios ti nainjapua tí'ajta íiyen chaanaca japua. Maúche'e raaxájtaca'a ajta na'a caí yé huataseíjre a'íjna í Juan. ¹⁴ Ajta, ti pua'a siyen tite'e-huaújca'anen sej rá'antzaahuate'en, a'íjna í Juan, a'ii pu a'íin pú'een a'íjna ti nu'u ruxe'eve'e ti yé uvé'enen, a'íjna í ti ayén ántehuaa tíjín Elías. ¹⁵ A'íime í mej huíteánajca'amua, miché'e rí'í tiráanamua.

¹⁶ ¿A'iné nena'a tiraataxáj yee a'iné mé'een a'íime í teite í mej a'íjna nine'ira'a jetze yen huachéjme íjii? Ayee mú 'é'en matíj í tí'iríí í mej vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'íin mú hua'atéji'ivihua'a í seica. ¹⁷ Miyen tíjín: “Teti'utací'isite sej si tiu'utéene'en. Mí seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuicaca'a í chuicari jíme'e í mej jín tí'ichuicaca ti pua'a seíj huámí'ini, mí seajta, caxu se'íjna jín huataújxeemiste.”

¹⁸ Ayee nu hui 'een jín niyen tejá'amua'ihua'u a'iné ayée pu tí'irineca. A'íjna í Juan, ayée pu mú a'uvé'e-mej. A'íin pu rú'itzi'ive'eca'a. Ajta, capu raye'eca'a í nahuáj. A'íj xu jín siyen tiu'utaxájtaca'a yee tiyaaru'u pu tzajta'an seíjre'e amíjna mí tevi. ¹⁹ Neajta á'iyen inee yé uvé'ene, i nej neajta teáata'a jetze airáne. Canu né'itzi'ivi. Neajta raye'eca í nahuáj. Mú'een xu si siyen

tí'inexa yee huápi'í nu tí'icua'a, neajta nu'u ne-tahuaive, majta miyen ne'amiigustemua'a pú'een a'íime í mej nu'u jeíhua até'itzea'ara í Dios jemi, majta a'íime í huá'ajjve'e í mej tí'ití'icica. Ayee xu ramua'a-ree tej rí'í mé titeumuámua'aree a'íimej jemi í mej ta'ará'astijre'e itejmi.

A'íime í mej me'uun antachéejmee ti chájta'ajme, í mej caí té'atzaahuate'e
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Aj pu i Jesús a'utéjche ti hua'ajteá'axi'in a'íimej í mej me'uun antachéejmee'ecaa a'u ti ayén teja'uríj í muári'eri'ire'ara'an jíme'e mu'licáca í mej jín rí'í te'utaseíj. A'íin pu hua'ajteá'axi seíj ajta seíj í teitejra'a í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u chajta'a jetze a'iné camu autéjhuii mej seicié tiú'umua'ati. ²¹ Ayen tíjín:

—Ché'e a'ij ti na'a, mú'een mí sej Corazín é'eche. Ché'e a'ij ti na'a, mú'een mí sej Betsáida é'eche. Tí pua'a niyen che'atá nena'a huá'iniiche'e nemuári'eri'ira'a jíme'e ne'újna u Tiro, neajta ne'újna u Sidón, a'ij nej neri ye'í huaríj nemuári'eri'ira'a jíme'e mú'ejmi jemi, mejmí'i mú seicié tiú'umua'atíjche'en. A'íin mú majta mej mí'i raataseíratache'e me'íjna jíme'e mej tiu'uteújchejte'en xu'umuavi'in jíme'e, majta mejmí'i nasij avé'ujhua'atehua'anche'e. ²² Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'ájna xicájra'a jetze tí'ij Dios huá'axijte'en matíj mena'a pua'amé teitejra'a. Jaítze'e xu rajpuaítzi xá'aju'un mecaí a'íime í mej a'uun a'uchéjme'ecaa me'újna u Tiro, majta me'újna u Sidón.

²³ Seajta mú'een mí sej Capernaúm a'uchéjme, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Ni qui ayén yee tejamuá'amitiejte'e sej nu'u rí'í tiraatá'a í Dios? Caxu xaa ne'u. Dios pu puaíjzi amuaatá'asin. A'uu xu a'uteáturaasin mí'ichite jamuan. Tí pua'a niyen che'atá nena'a huá'iniiche'e ne'újna Sodoma a'ij nej neri tiú'uruu nemuári'eri'ira'a jíme'e mú'ejmi jemi, a'ujna u chajta'a u Sodoma, a'íin pu auj e'etéeriche'en tíj na'a a'ájná'ímua ti yú e'iré'ene. ²⁴ Mí ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios huá'axijte'en a'íimej í mej japuan a'uchéjme íiyen chaanaca japua, mú'een xu jaítze'e rajpuaítzi xá'aju'un se'ájna, mecaí a'íime í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna tíj na'a ti Sodoma e'e-jtéme'ecan.

Jesús pu raatéjhuaú í ruyá'upua jemi
(Lc. 10:21-22)

²⁵ A'ájna xicájra'a jetze ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén raatéjhuaú í ruyá'upua jemi tíjín:

—Mú'ee í pej ní'iyá'upua, í pej tí'ajta pe'újna u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua, rí'í nu timuaatá'aca ne'íjna jíme'e pej hua'utá'a mej mi yaú'itíee muá'ara'ani a'ij ti 'een mú'eetzi jemi a'íime í mej caí jeíhua tiú'ujmua'ate. Mí pajta, capej piyen hua'utá'a mej mi yaú'itíee muá'ara'ani a'íime í mej támua'aree, majta a'íime í mej raayí'iti. ²⁶ A'iné pijta, ayée pej tí'ijx-e'eve'eca'a mú'ee, í pej ní'iyá'upua. —Ayee pu tiraatéjhuaú.

²⁷ Aj pu i ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjín:

—Nain pu tinaatátui a'íjna tí ní'ya'upua mej mi ráa-mua'ati tzáahuati'ira'a jime'e. Capu ja'atí nemua'ate nain jime'e a'ij nej 'een sino a'í pu'u tí ní'ya'upua, a'í pu xaa nemua'ate. Ajta, capu ja'atí ramua'ate nain jime'e í tí ní'ya'upua sino inee i nej yaujra'an pú'een, nee nu xaa ramua'ate. Majta, a'í mú ramua'ate a'íme í tí hua'aráanajche nej tihua'utase'írate'en a'ij tí 'een.

Jesús pu hua'utajé mej mi jemin ve'eré'ene

²⁸ 'Setá'aj yé ve'eré'enen neetzi jemi, setíj sena'a pua'amé mú'een, mi sej cua'ana se'íjna jime'e í sej rahuauca sej rí'i tiraatá'an í Dios, seajta se'íjna jín tí'itese'e í sej ra'ará'astjire'en nain jime'e. Nee nu xaa amuaatá'asin sej huaújse'upe'en. ²⁹ Setá'aj te'en-teárute se'íjna jime'e í nej jín tejá'amua'íjcate'e. Seajta tiú'uri'iren neetzi jemi, a'iné nee nu ne'ín pú'een se'íj tí mua'acan, canu neajta á'antzaahuat'e. Tí pua'a siyen yé ve'eré'enen neetzi jemi, nee nu amuaatá'asin sej rí'i huáriní í ru tzajta'a. ³⁰ Capu muári'eri sej raanaíjmire'en se'íjna jime'e í nej jín amuaatá'asin. Ajta, í nej jín tejá'amua'íjcate'e, capu ajta muári'eri sej siyen huáriní a'ij nej tí'ijxe'eve'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Matí'ij a'íme í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e miyen ra'antízzaanaxi í triigu tí antimuáiyujmee

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Ajta a'ájná'imua ayée pu tiuju'uríj. A'uu pu aumé'ecaa í Jesús já'ita'a í ví'ira'ajapua. Aj pu pítí'irijca ja'anáj xicá'jra'a mej jetzen ruse'upi. Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, a'í mú meri jeíhua tiejcua'a. Aj mú mi autéjhuii mej ra'antízza-anaxi'ín tí'itíj jatzi tí triigu jetze me'ecan. Méjcu'a me'íjna í atzi.

² Majta me'ín í mej jee i'í fariseos, matí'ij hua'use'íj mej miyen rijcaa, aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'íjna í Jesús tíjín:

—Casi'i, ayée mú hui ríci a'íme í mej mú'eetzi jamuan á'ujuhua'an. Aye mú ríci a'ij tí caí tiu'utá'aca tí ja'atí ayén rijca í xicá'jra'a ja'anáj mé jetzen ruse'upi.

³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í fariseos tíjín:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'ij tí ye'í huaríj a'íjna í David teecan tí'ij huata'í'icuata-ca'a, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e? ⁴ A'uu pu a'uteájrupi u teyujta'a, í tí jee chí'ira'an pú'een í Dios. Ajta á'iyen a'í pu ráacua a'íjna í pan í mej Dios huata'muai'ivejte, majta a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'í mú majta ráacua. A'íjna í pan, a'í mu'u racua'aca a'íme í mej tí'ivaire'e me'újna teyujta'a. Capu amín a'ij, capu tí'itíj jín auteájturaa a'íjna í David.

⁵ '¿Ca'ín ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ij tí ra'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Moisés teecan mej nu'u a'íme í mej títeté'u'upu'u u teyujta'a, a'í mú tí'ivaire'e a'ájna xicá'jra'a mé jetzen ruse'upi? Mé majta, camu tí'itíj jín á'atura í Dios jemi me'íjna jime'e. ⁶ Aye nu tejá'a-

mua'ixaate'e. Inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jín tí'itíjve mecaí a'íme í mej títeté'u'upu'u teyujta'a.

⁷ 'Caxu a'atzu yaú'ítiee xa'araa a'ij tí huataújmua'a a'íjna tí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí jime'en yee Dios tí raataxájtaca'a tíjín: "Aye nu tí'ijxe'eve'e mej mi huá'ancu'uvajxi'ín í ruxí'ej teite. Canu raxí'eve'e mej tiu'utámua'ívejte." Na'ari caí, tí pua'a siyen tiyaú'ítiee xá'ara'aníche'en, caxu siyen tihua'uxájtzi'iranche'e a'ímej í mej caí tí'itíj jín auteájturaa.

⁸ 'A'íj pu jín, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu 'een jín antínmua'aree neajta ne'íjna xicá'jra'a ja'anáj mej jetzen ruse'upi.

Jíme'en í ja'atí tí anáciyaaxara'aca'a í rumuájca'a jetze

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Aj pu i Jesús á'uraa. Tí'ij jí a'uun teyujta'a a'uteájrupi. ¹⁰ A'uu pu se'íj a'uteveeca'a tí anáciyaaxara'aca'a í rumuájca'a jetze.

Majta me'ín í fariseos, a'í mú majta a'uté'uuca'a. A'í mú rahuauca'a a'ij mej ye'í tiraaxájtzi'í í Jesús. A'íj mú jín miyen tiraata'íhua'uri'í me'íjna í Jesús. Miyen tíjín:

—¿Ni caí rí'írí tej tiyen tiráahuat'e'en se'íj tí tí'icui'í a'ájna xicá'jra'a tej jetzen tase'upi?

¹¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a se'íj ja'atí cáne'a tíciitzi, tí pua'a a'íin cáne'a atéjveti ta'atécun a'ájna matí'ij pua'a ruse'upi, ¿ni caí ayén rini í ja'atí tí u á'ume'en tí'ij ra'itaján? Jee xaa, ayée xu che'atá sena'a ríci, mú'een. ¹² Jé'ecan pu jaítze'e tí'ivaire'e se'íj í tevi caí í cáne'a. A'íj pu jín í'írí'írí tí ja'atí ayén tí'itíj jín rijca í tí i'í xí'epi'ín a'ájna matí'ij pua'a ruse'upi.

¹³ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna tí anáciyaaxara'a í rumuájca'a jetze tíjín: —Huatátzeaaara muá'amuajca'a.

Aj pu i a'í pu raatátzeaaraca'a í rumuájca'a. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu i nain jín huarúj. Aye pu éene'e já'araa rí'éene'en tíj í se'íj í muájca'are'ara'an.

¹⁴ Matí'ij mi huiráaci a'íme í fariseos. Aj mú mi autéjhuii mej raaxí'epi'íntare'en a'ij mej ye'í huáriní mej mi raajé'ica í Jesús.

A'ij tí se'íj ajmí'í tiu'utaxájtaca'a jíme'en a'íjna í Jesús

¹⁵ Tí'ij a'íin huámua'areeri'í a'íjna í Jesús a'ij mej tiraaxí'epi'íntare, a'í pu huirájraa a'ujna. Jéihua mú teite a'ucíj jamuan. Ajta a'íjna í Jesús, naijmi'ica pu tiú'uhuaa í mej tí'icucui'icaa. ¹⁶ Ajta ayén tíhua'uta'áj mej mi caí raxájta yee ja'atí tí píríci. ¹⁷ Aye pu ráaruu í Jesús tí ij araurasten a'ij tí ajmí'í tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan, í tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

¹⁸ Aye tíjín:

A'ii pu a'íin pú'een í tí nevaire'e ineetzi.

Nee nu ra'antíhua'u.

A'ii pu a'íin pú'een í nej raxí'eve'e, ajta rí'í pu tínetá'aca.

Nexiejniu'uca nu huata'ítí tí á'ume'en a'íjna jamuan.

Ajta a'ñi pu tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej caí Israel jetze ajtème'ecan ti tihua'aci'iti nainjapua í ti i'í x'í'epi'in neetzi jemi.

¹⁹ Capu ajta a'ñin ruhuavíira'a a'ame; capu ajta jiihua a'ame.

Camu ranamuajran ti tí'ixáata a'ame a'ájna caaye jetze.

²⁰ Capu hua'utamuarí'eriste'esin a'ímej í mej huápi'i tirajpuaíjtzica'a t'ij pi'ista mej ra'avé'etzi nainjapua.

Capu huápi'i puajítzi hua'utá'asin í mej caí ché'e té'e-viicua'i a'ímej í mej miyen 'een t'ij taij ti c'ij caj á'ata'a.

A'ñi pu huá'a japua huatániiusín ajta na'a caí tiu'uté-mua'itín a'ájna jime'e ti naijmi'ica ruxí'ej tiu'u-ta'ájte'en.

²¹ Majta mat'ij mena'a pua'amé í teitejra'a í mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, naijmi'i mú tí'i-jchu'eve'en niuucajtze'en.

Ayee pu jíme'en tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Isaías teecan.

A'ñi mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte ti tiyaaru'u jetze arajú-ca'ane

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Mat'ij mi se'ij mú a'aráavi'iti í Jesús jemi ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a. A'ñi pu jín caí atáneerica'a, ajta caí té'anrí'irejca'a a'ájna í ja'ati. Tí'ij jí Jesús tiráahuaa t'ij te'anrí'irée á'ara'ani, ajta t'ij huiteána-muáara á'ara'ani. ²³ Majta me'ín í teite, naijmi'i mú r'í'í te'utase'ij. Miyen t'ijín:

—¿Ni qui amé a'ñin pú'een a'ájna í huácixa'ara'an a'ájna í David teecan?

²⁴ Majta me'ín í fariseos, mat'ij ráanamujri'i, ayée mú tiu'utaxájtaca'a t'ijín:

—Amájna mi ja'atí, Beelzebú pu jetzen arajúca'ane t'ij ayén hua'utamuaríte'en a'ímej í tiyáaru'use, a'ñime í ti ajta Beelzebú tihua'áijte'e.

²⁵ Ajta a'ájna í Jesús, a'ñi pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'atzejca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa t'ijín:

—Tí pua'a a'ñime í mej me'uun se'ij chuéjra'a japua a'uchéjme já'ita'a ma'utá'íine, ti pua'a miyen huárini aj mú mi huaténe'use'esin, ajta a'ájna í chuéjra'a, capu ché'e á'ateeri. Ajta ti pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utá'íine a'ñime í mej se'ij japua í chajta'a a'uchéjme, na'ari teitestemua'ame'en se'ij í ja'ati, camu ché'e á'ateeri.

²⁶ Ayee pu che'atá na'a 'een, ti pua'a a'ñin Satanás hua'utamuaríte'en í rufétestemua'a, ti pua'a majta miyen hua'uténe'usi'ite'esin í rufétestemua'a, a'ñi pu ajta caí ché'e á'ateere, sino te'entipué'ari. ²⁷ Ari inee, ti pua'a niyen yee Beelzebú nu jetze aránca'ane nej hua'utamuaríte'en í tiyaaru'u, ¿ni tzaa miyen che'atá mena'a Beelzebú jetze ruca'ané a'ñime í á'amuaxi'ej teite mej mi miyen che'atá mena'a hua'utamuaríte'en? A'ñime í á'amuaxi'ej teite mú miyen raataxáj yee mú'een xu seajta siyen rici se'ijna jime'e a'ij se'ij tí'inexajtzi'i. ²⁸ Na'ari caí, ti pua'a niyen ne'ájna jetze aránca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, nej ni tiyaaru'u huatamuaríte'en, pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti Dios tiu'u-ta'áijta í a'amua tzajta'a.

²⁹ Ajta, ti pua'a ja'atí raxí'eve'e ti tiraanáhua'i tí'á'ara'an á tá'ache í ja'ati ti ruca'ané, ayée pu ruxe'eve'e ti amuacaícan ra'atéj'ici'en a'ájna ti ruca'ané. Aj pu i xaa rí'iri ti a'uteárute á a'utí'é'eche ti ij tiraanáhua'i.

³⁰ A'ájna ti caí ne jamuan á'uche'ecan, a'ñi pu néjcha'íire'e. Ajta, a'ñin ti caí hua'ajsé'iri í teite neetzi jemi, a'ñi pu hua'uré'e'iteca.

³¹ A'ñi nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén tí'ayajna a'ájna jime'e í teteca. I'iri'iri ti tihua'utá'uuni'i naijmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta naijmi'ica jemi í mej a'ij pua'a tí'ixa. Aru ti pua'a a'ij pua'a tí'ixajta a'ájna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'ájna.

³² Ja'atí ti na'a ti ayén a'ij pua'a tí'inexajta ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáne, a'ñi pu xaa tiraatá'uuni'ira. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a tí'ixajta a'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu ja'anáj tiraatá'uuni'ira, sino a'ñi pu ru'ité'aa a'ame nain xicaj tzajta'a ti yú auca'ití a'ame t'ij na'a rusén jime'e.

A'ij mej ye'í nu'u tí'iramua'areere a'ij ti 'een se'ij í ciyej

(Lc. 6:43-45)

³³ Tí pua'a hui ti r'í'en í ciyej, rí'éene'en pu taca'a, ajta ti pua'a caí r'í'en í ciyej, capu rí'éene'en taca'a. Ayee xu 'een jín ramua'areere ti pua'a ciyej rí'éene'en nusu caí se'ijna jime'e a'ij ti éene'en taca'a. ³⁴ Mú'een xu se'ijna jetze huanéj a'ájna í cu'ucu'u ti tí'ihua'itaca, a'iné huápi'i xu a'ij pua'a tí'iteteite. Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri se'ij siyen tí'it'ij huataxáj a'ij ti tiraavíjte'e. Ayee pu'u, a'iné se'ij pu ayén tí'ixaxa'a a'ij ti ayén tí'imua'atze í ru tzajta'a. ³⁵ Ajta a'ñin ti r'í'í tí'itevij, a'ñi pu ayén tí'ixaxa'a í ti i'í x'í'epi'in jime'e a'iné rú'u-mua'aree í ru tzajta'a jéihua í ti i'í x'í'epi'in. Ayen che'atá na'a, í ti a'ij pua'a tí'itevij, a'ñi pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a a'iné jéihua pu tirú'umua'aree í ru tzajta'a í ti a'ij pua'a 'een. ³⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios huá'axijte'en mat'ij mena'a pua'amé yé a'uchéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu ruxe'eve'e a'ame mej miyen tiu'utetzáahuate'en í Dios jemi nain í mej jín tiu'utaxájtaca'a chá'a mena'a, se'ij majta se'ij. ³⁷ Dios pu r'í'í tí'imuaxi'epi'intare'e a'ájna jime'e a'ij pe'ij tí'ixaxa'ata'a, na'ari caí, a'ñi pu muá'axijte'en a'ájna jime'e a'ij pe'ij tí'ixaxa'ata'a.

A'ñime í teite merájhuaviiri'i ti Jesús hua'utase'ijrate'en í mej jín r'í'í te'utase'ij

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Aj mú mi me'ín í fariseos, majta a'ñime í mej tiu'ujmua'ate í yu'uxari jetze, a'ñi mú miyen tiraatá'ixaa t'ijín:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pe'ij tí'it'ij taatase'ijrate'en í tej jín ráamua'aree ti júte'e é'eme'ecan í Dios jemi a'ij pe'ij ye'í rici.

³⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'ijín:

—A'ñime i teitejra'a í mej a'ij pua'a tí'iteteite, ayée mú tí'inehuavii nej tí'it'ij hua'utase'ijrate'en í mej jín r'í'í

te'utasej matá'aj nu'u ráamua'aree nej Dios jetze aránca'ane. Ayee mú che'atá mena'a ríci tǵj í ja'atí ti ru'ǵj mé úurie. Canu ti'itǵj hua'utasejrate'esin sino a'ii nu'u a'ij ti tiráaruu a'ǵjna í Jonás teecan, a'ǵjna ti tí'ixax-a'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁴⁰ Tǵ'ij a'ǵjna í Jonás a'uun é'ejve a'u ti aúnee í hua'í, a'ǵj pu hua'í yá'unijcua. A'uu pu u é'etee huaíca xicaj tzajta'a, ajta huaíca tǵca'ari tzajta'a ti arájca í jucáara'an tzajta'a a'ǵjna í hua'í ti yá'unijcua. Ayee pu che'atá na'a tí'ineruuren ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'uu nu araca'itǵ na'ame chuej tzajta'a huaíca xicaj tzajta'a, neajta huaíca tǵca'ari tzajta'a.

⁴¹ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios amuá'axijte'en yee xǵ'epi'in xu huarǵj nusu yee caxu xǵ'epi'in huarǵj, a'ǵime í mej u Nínive é'echejca'a, a'ǵj mú a'uun a'utéhuiixi'isin mú'ejmi jamuan, majta tejá'amuaxi'epi'intari'ire'en mú'een mi sej u'uche íjii. Ayee pu té'eme a'ǵjna jime'e í mej seicié tiu'umuá'aj a'ǵime í mej Nínive é'echejca'a matǵ'ij ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a me'ǵjna í Jonás teecan.

Mí neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jǵn ti'itǵjvee caí a'ǵjna í Jonás teecan. Mí seajta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi. ⁴² Ajta hui, a'ǵjna í 'ǵita'a teecan ti ajmí'i tí'ajjtaca'a úute pújme'en, a'ǵj pu ajta huatéchaxijsin mú'ejmi jemi, ajta a'ǵj pu ajta tejá'amuaxi'epi'intari'ire'en mú'een, mi sej u'uche íjii a'ájna xicájra'a jetze mej a'utájeevi'ihua teite. Ayee pu té'eme a'ǵjna jime'e ti a'ǵin a'imuá a'u- vé'emej tǵ'ij ayén ráanamua a'ǵjna í Salomón teecan ti nu'u huápí'i rǵ'í mé teuúmua'aree.

Mí neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jǵn ti'itǵjvee caí a'ǵjna í Salomón teecan. Mí seajta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ǵjna í Jesús.

Jǵme'en í xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti ajta pǵ a'uré'eveti
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ǵjna í Jesús tǵjǵn:

—Tǵ'ij pua'a seǵj xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti pua'a huiirájra'ani tzajta'an seǵj í tevi, a'ǵj pu á'uche'e-cane'e a'ame ti rahuauhua a'u ti a'uhuáchi tǵ'ij huaújse'upe'en. Tǵ'ij caí rateuve'en, ayée pu tí'imua'ati tǵjǵn: ⁴⁴ "Niche'e huaré'ara'ani nehuárita'a u niche a'u nej a'arájraa." Tǵ'ij ave'eré'enen, ayée pu éene'en teuni a'ǵjna í ja'atí, ti naa uhua'é'ene'e a'ame í ru tzajta'a. Cu xíee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a u chi'ita, majta naa rǵ'í ru'uhuáruu.

⁴⁵ Aj pu i a'ǵin í xiéjniu'ucari, a'ǵj pu hui huaja'uvé'e-vi'itǵ í seica, í mej aráhua'apua ará'ase, a'ǵimej í mej jaítze'e a'ij pua'a l'é'en caí í seij. Aj mú mi uteáruti naímí'i mej mi me'uun huaté'e muá'ara'ani me'ǵjna tzajta'a í tevi. Ajta á'iyen, ayén te'iráame ti jaítze'e a'ij pua'a l'éene'e á'ara'ani a'ǵjna í tevi caí tǵj ajmí'i l'éene'e. Ayee pu tihua'aci'tǵi a'ǵimej i mej a'ij pua'a tí'iteteite í mej u'uche íjii.

Jǵme'en í náanajra'an, majta ihuáamua'ame'en a'ǵjna í Jesús

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ǵjna í Jesús matǵ'ij me'u-un a'ará'a a'ǵjna í náanajra'an, majta í ihuáamua'ame'en. Aa mú a'utéhuiixi pua'acié. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'utaxájtaca'a jamuan. ⁴⁷ Aj pu i seǵj ayén tiraatá'ixaa a'ǵjna í Jesús tǵjǵn:

—A mú pua'acié a'uté'uu a'anáana, majta a'ihuáamua'a. Mémuahua huau mej nu'u tiu'uxájtaca'a jamuan.

⁴⁸ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ǵjna í Jesús tǵjǵn:

—ǵA'ataani mej pú'een í nináana, nusu í ne'ihuáamua'a?

⁴⁹ Aj pu i rumuájca'a jǵn hua'utasejra í mej aiite-caíjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa tǵjǵn:

—A'ii mú a'ǵin pú'een í mej jee nináana pú'een na'ari ne'ihuáamua'a. ⁵⁰ Ayee pu'u hui tí'een, a'iné a'achú mej pua'amé miyen ríci a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ii mú a'ǵin pú'een í mej jee nináana nusu a'ǵime í neja'atz-imuá, na'ari necu'utzimuá o nejúutzimua'a. Yee pu'u.

Jǵme'en a'ǵjna í ja'atí ti tí'ihuastehua'a

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 A'ájna xicájra'a jetze, Jesús pu huirájraa u chi'ita. A'uu pu a'ará'a a'ájna ti e'eve'e'ástime í jaj. Aa pu a'utayéjxi. ² Aj mú mi jeihua ajteáxi'reca'a í teite a'u ti a'ij é'ene'e. Temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'ǵj pu jǵn ateájraa baarcu jetze ti jaata'a e'ecáve'eca'a. A'uu pu i e'eracatíi. Majta me'ǵn í teite, áa mú a'ucáíjme'ecaa ja'apua'ári japua á vejli'i a'u ti í jaj. ³ Ajta á'iyen tihua'ajmuá'ate seǵj chuijari jime'e. Ayen tǵjǵn: —Ja'atǵ hui ti tí'ihuastehua'a, u pu á'ume ti tejé'e-huaste'en. ⁴ Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa imue'eri. Seica pu i imue'eri juye jetze huavatzǵjraa. Aj mú mi pina'ase júte'imua ave'ecáane, meraaré'eje'ipi. ⁵ Ajta seica pu huavatzǵjraa tetej tzajta'a a'u ti caí jeihua chuej á'uca. Aj pu'i huaré'ehuaa, a'iné capu huatétee í chuej ti a'ucárutixi'in í naana'ara'an. Tǵ'ij huaré'epista-ca'a í chuej, aj pu i ca'anacan ajnéj í imue'eri. ⁶ Ajta tǵ'ij u e'iré'ene í xica, aj pu'i huaré'ehuaa í xicaj jime'e í ti huanéj. A'ǵj pu jǵn jǵj huaré'ehuaa a'iné capu aj-tanáana'ajme'eca'a.

⁷ Ajta seica í imue'eri, a'úu pu a'uvatzǵjraa a'u ti a'utzícare'eme. Tǵ'ij a'ǵin tzicare'e huavaújse, a'ǵj pu i ra'avá'ana í ti tí'ihuastí'ihuaca'a. A'ǵj pu jǵn caí huáçire-ca'a.

⁸ Aru seica pu huavatzǵjraa a'u ti a'urǵ'en í chuej. A'ǵj pu xaa i ajnéj. Tǵ'ij jí huavaújse. Temua'a pu'i tiú'ucçire-ca'a. Seica pu imue'eri, ayén airájraa ti huáçireca'a seij ajta seij ti ajnéj a'achú cumu anxíte í atzi ti caté'etejme'ecaa. Ajta seica, ayén tiú'ucçireca'a a'achú cumu huacate. Ajta seica, seité japuan tamuáamuata'a pu caté'etejme'ecaa seij ajta seij.

⁹ Mí seij huiteánajca'amua, xáanamujri'i hui temua'a naa.

A'iné 'een jime'e Jesús tihua' amua'atehua'a chuijtari jime'e

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Aj mú mi ajteáxiireca'a á vejl'i jemin é Jesús a'ñime é mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—¿A'iné 'een jñ piyen tihua'ixaate'e é teite chuijtari jime'e ti caí ja'atí yaú'itie?

¹¹ Aj pu i ayén tiu'utaniú tíjñ:

—Mú'ejmi pu Dios tejá'amua'ixaate'e e'ehauritiéecan jime'e a'ñna ti rú'avaa a'ñna jime'e ti Dios ari tí'ajita nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Mí majta a'ñime é seica, capu a'atzu ri'írí mej mi yaú'itieé muá'ara'ani a'iné capu Dios ayén hua'utá'a.

¹² Ayee pu tí'een: jime'en a'ñna é ja'ati ti á'ujca'ane ti ayén cáj caj tiyaú'itieé á'ara'ani é Dios jemi, Dios pu jeíhua huáp'i raatá'asin a'ñna. Ajta a'ñna é ja'ati ti caí á'ujca'ane ti jaítze'e yaú'itieé á'ara'ani é Dios jemi, Dios pu rá'ari'ira a'achú ti caj ari tirú'umua'aree. ¹³ A'ñ nu jñ niyen tejá'amua'ixaate'e chuijtari jime'e mej mi caí yaú'itieé muá'ara'ani. Ayee pu tí'een a'ñime jemi. A'ñ mú mé uunéjne'e, aru camu tí'itíj seij. Majta mú tí'ina-mua, aru camu tí'itíj namua. Camu majta yaú'itie.

¹⁴ Ayee pu ari araúraste huá'a jemi a'ij ti ra'uyú'uxaca'a a'ñna é Isaías teecan, é ti tí'ixaxa'ata'a é Dios jetze me'ecan tíjñ:

Mú'een xu xaa ráanamua tíj na'a ti i yú aumé.

Mí seajta mú'een, caxu yaú'itieé xá'aju'un.

Mú'een xu xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.

Mí seajta, caxu tí'itíj seijran.

¹⁵ Ayee tí'een, a'iné a'ñ mú jemin antaújnaamua é ru tzajta'an.

Cáj mu'u caj títe'iteánajca'amua.

Camu á'ujca'ane mej a'atanéjne'ere mej raasej tí'itíj ti pírici.

Na'ari caí, a'ñ mú yaú'itieé muá'aju'un.

Majta mú mé uunéjne'eri muá'aju'un mej raasej tí'itíj ti pírici.

Majta mi rá'astijre'e muá'aju'un é mej ranamua.

Majta mú neetzi jemi yé ve'eré'eninéca muá'aju'un nej ni tihua'utá'uuni'i.

Ayee pu jime'en ra'uyú'uxaca'a a'ñna é Isaías teecan.

¹⁶ Mí seajta mú'een i sej á'ujuhua'an ne jamuan, setá'aj huataújtemua'ave'en se'ñna jime'e é sej huiteánajca'amua sej si ra'ará'astijre'en é sej ranamua, seajta ahuaújca'anen sej a'atanéjne'ere sej si raasej tí'itíj ti pírici.

¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, mu'ití é mej rí'í tí'iteteitestaca'a, majta a'ñime é mej tí'ixaxa'ata'a é Dios jetze me'ecan, jeíhua mú raxí'eve'eca'a mej miyen tiu'uséij a'ij sej seri tí'iseij inee jemi. Mí majta, camu a'atzu raasej. Ayee mú che'atá mena'a tí'ixaxa'ata'a mej miyen ráanamua a'ij sej seri tí'inamua inee jemi. Mí majta, camu xaa ne'u ráanamujri'i.

Jesús pu tihua'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a é chuijtari ti jime'en raxa a'ñna ti tí'ihuastehua'a

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Casi'i, xáanamujri'i a'ij ti huataújmua'a i chuijtari ti jime'en raxa a'ñna é ja'ati ti raahuáste é imue'eri. ¹⁹ Tí pu'a ja'atí ráanamua é niuucari ti jime'en raxa Dios ti tí'ajita nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ti pu'a a'ñ caí yaú'itiee, a'ñna ti a'ij pu'a 'een, a'ñ pu tzajta'an huatasejre'esin. Aj pu i rá'ari'ira é niuucari ti rú'umua'areereca'a. A'ñna é ja'ati, ayée pu 'een tíj é imue'eri ti huavatzjraa a'ájna juye jetze.

²⁰ Ajta, a'ñna é imue'eri ti huavatzjraa é tete tzajta'a, ayée pu 'een tíj é ja'ati ti amuacá ra'aránajcheca'a é ti ráanamujri'i. ²¹ Aru capu tí'itíj japuan ninei a'ñna é ja'ati. Tí pu'a a'atzu rajpuaitzi a'ñna jime'e mej seica rá'axiehuari'ira me'ñna jime'e ti na'ará'astijre'e ineetzi, na'ari ti pu'a seica a'ij pu'a méraruure, cáj pu'u te'evíicua'ira a'ame. Ca'anacan pu mé nejaúujisin.

²² A'ñna ti hui huavatzjraa a'u ti a'utzicare'eme, a'ñ pu ayén 'een tíj sej é tevi ti xaa ranamua é niuucari. Aru jeíhua pu tí'imujca a'ñna jime'e a'ij ti té'eme íiyen chaanaca tej japuan seijre'e. Ajta, nain ti tí'ijcha'í, a'ñ pu raamuá'iti a'ñna é tevi. A'ñ pu jñ, caí ché'e ra'utá-mua'areeri'i a'ij ti tiráanamujri'i. Capu ajta ché'e ri'írí ti a'ñ tevi ayén raatévaire'en é Dios.

²³ Ajta a'ñna é imue'eri ti huavatzjraa japuan é chuej ti huarí'en, ayée pu 'een tíj é ja'ati ti yaú'itiee tí'ij ráanamua é niuucari. Jeíhua pu tí'ijvaire'e é Dios. Yee pu tiraatátuiire'esin é Dios jemi tíj a'ñna é imue'eri ti huáçireca'a a'achú cumu anxíte ti caté'etejme'ecaa, na'ari huáçate ca'ñ seité japuan tamuáamuata'a é imue'eri.

Jime'en é ixaj ti huahuásti'ihuaca'a jamuan é triigu

²⁴ Ajtahua'a sej ayén tihua'utá'ixaa é chuijtari jime'e a'ñna é Jesús. Ayen tíjñ:

—Ayee pu tí'irineca íjii Dios ti tí'ajita íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ja'atí pu imue'eri huahuáste japuan é ruchuej ti huarí'en. ²⁵ Ajta á'iyen matí'ij naíjmi'i tícu'utzuca'a, sej pu hui ave'eré'ene ti rájcha'íre'e a'ñna ti chuej tícha'í. Ajta a'ñna ti rájcha'íre'e, a'ñ pu ixaj huahuáste tzajta'an a'ñna é triigu. Aj pu i á'uraa.

²⁶ Aj pu i ajnéj a'ñna é triigu, ajta a'ñna é ixaj. Tí'ij huavaújse, aj pu i huíjmuaiyuxi a'ñna é triigu. Aj mú mi ráamua'areeri'i ti ajta sej huáviviíhuaca'a é imue'eri a'iné capu huíjmuaiyuxi a'ñna é ixaj. ²⁷ Majta me'ñ é mej tí'imuarí'e, a'úu mú hui á'uju'un mej mi tiraata'ixaate'en a'ñna ti chuej tícha'í. Miyen tíjñ: "Tavastara'a, ti pu'a pe'ñ huahuáste imue'eri ti r'én a'ujna á'a chuej japua, ¿a'uné e'ejnéj a'ñna é ixaj?"

²⁸ Aj pu i a'ñna ti chuej tícha'í, ayén tihua'utá'ixaa tíjñ: "Sej ti néjcha'íre'e ayée pu náaru." Majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ñime é mej tí'imuarí'e miyen tíjñ: "¿Ni mua'aráanajche tej u á'uju'un tej rá'ijcuuxin te'ñna é ixaj?"

²⁹ Aj pu i ayén tiu'utaniú tǐjǐn: "Capu ruxe'eve'e sej racuta se'ǐjna í ǐxaj, a'iné tǐ pua'a seri rá'ǐjcuunan a'ǐjna í ǐxaj, ajta pu áǐjcuuxǐsin a'ǐjna í triigu a'iné ru jetze pu huá'uu. ³⁰ Ché'e ayén éene'en tǐ naǐjmi'i huavaújse'en ajta caí teja'uré'enen tǐ te'enti'á'asin. Aj nu ni hua'uta'áǐjte'esin a'ǐmej í mej tǐ'ímijhuaca mej mi amuacáí rá'ǐjcuuxǐn me'ǐjna í ǐxaj, matá'aj raajǐ'íci'en mej mi rájseire'en matá'aj ra'anteátaira. Majta á'iyen, me'ǐn meru'uteátuasín me'ǐjna í triigu u chí'ita, a'u mej téjé'eyuuhuaca."

Jǐme'en í játze'ara'an í mostasa

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Jesús pu ajtahua'a seǐj hua'utá'ixa í chuijari. Ayen tǐjǐn:

—Ayee pu tǐ'een Dios tǐ tǐ'áǐjta íyén chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tǐj tu'upi tǐ'itǐj tǐ ayén án-tehuua tǐjǐn mostasa. Ja'atǐ pu raahuáste í játze'ara'an a'áǐjna já'ahua'a a'u tǐ té'atachuej. ³² A'ǐjna í mostasa, ayée pu 'eene'en téjatze'e tǐ jaítze'e i'í cǐlieen caí seica í jatzi. Mǐ ajta, tǐ'ǐjta huavaújse'en, jaítze'e pu ajtǐtǐ'í a'ame caí seica í tu'upi tǐ íyén seǐjre'e chaanaca japua. Yee pu ajtǐtǐ'í a'ame tǐj ciyej. Aj mú mi ave'eré'enejsín í pina'ase mej rá'ara'a mej mi án téja'uteúru'itu'ajte'en án cǐye'ara'an jetze.

Jǐme'en í mej rajnájchite'en í cuaijtzǐ jetze

(Lc. 13:20-21)

³³ Ajtahua'a seǐj chuijari hua'utá'ixa. Ayen tǐjǐn: —Ayee pu ajta tǐ'een jǐme'en Dios tǐ tǐ'áǐjta íyén chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tǐj a'ǐjna í levadura. A'ǐjna í 'ǐita'a, a'ǐ pu huaíca medida ru'uteájraa í hariina. Aj pu i rajcuaijtzitaca'a levadura jamuan. Ajta a'ǐn í levadura, a'ǐ pu tzajta'an huaneájxi nainjapua í cuaijtzǐ.

A'ǐj tǐ Jesús tihua'á'mua'atehua'a chuijari jǐme'e

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Tǐ'itǐj tǐ na'a tǐ tihua'á'ixa'atehua'a í teite, Jesús pu nain tihua'utá'ixaa chuijari jǐme'e. Capu tǐ'itǐj huá'a'ixaate'eca'a tǐ é'ehuáuritǐe sino chuijari pu'u jǐme'en.

³⁵ Ayee pu tiú'uruu tǐ ij ayén araúrasten a'ǐj tǐ tiu'utaxájtaca'a a'ǐjna í tǐ tǐ'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tǐjǐn:

Nee nu tihua'utá'ixaate'esin ne'ǐjna jǐme'e í chuijari. Nee nu ne'ǐjna huataxájta, a'ǐjna tǐ rú'avaa nain xicaj tzajta'a tǐ yú e'iré'ene tǐ'ǐj Dios raatétaahuaca'a a'ǐjna i chaanaca tej japuan yen seǐjre'e.

Jesús pu tihua'á'ixaate'e a'ǐj tǐ huataújmua'a í chuijari tǐ jǐme'en raxa a'ǐjna í ǐxaj, ajta a'ǐjna í triigu

³⁶ Aj pu i Jesús airájraa í teite jemi. Aj pu i uteájrupu u chí'ita. A'uu mú ajteáxiireca'a jemin a'ǐme í mej jamuan á'ujjhuane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tǐjǐn:

—Aísí, taatá'ixaate'e a'ǐj tǐ huataújmua'a a'ǐjna í chuijari a'ǐjna tǐ jǐme'en raxa í ǐxaj tǐ huavaújse a'u tǐ e'ejnéj taséehua japua.

³⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—A'ǐjna í tǐ raahuáste í imue'eri tǐ rǐ'en, nee nu ne'ǐn pú'een, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane. ³⁸ Ajta a'ǐjna í taséehua, ayée pu huataújmua'a tǐjǐn í chaanaca i tej japuan yen i'í seǐjre'e. A'ǐjna í imue'eri tǐ rǐ'en, ayée pu 'een tǐj a'ǐme í mej ahuaújca'ane tǐ Dios tǐhua'uta'áǐjte'en. Ajta a'ǐjna í ǐxaj, ayée pu 'een matǐj a'ǐme í mej í'teitestemua'ame'en a'ǐjna í tiyaaru'u.

³⁹ Ajta hui a'ǐjna tǐ rájcha'ǐre'e, a'ǐjna tǐ raahuáste í ǐxaj, a'ǐ pu a'ǐn pú'een a'ǐjna í tiyaaru'u. Ajta, a'ǐjna í xicáǐjra'a mé jetzen tǐ'itzaanan, ayée pu huataújmua'a tǐjǐn a'áǐjna xicáǐjra'a tǐ jetzen te'entipua'ajte i chaanaca japua. Majta me'ǐn í mej tǐ'itzaanan, a'ǐ mú a'ǐn pú'een í mej tǐ'ivaire'e u ta japua Dios tǐ é'eseǐjre'e.

⁴⁰ Ayee pu che'atá na'a té'eme a'áǐjna xicáǐjra'a tǐ jetzen nain te'entipua'ajte a'ǐj mej titetiújcha'ǐ matǐ'ǐj rá'ǐjcuuxǐ me'ǐjna í ǐxaj mej mi ra'anteátaira. ⁴¹ Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu hua'uta'áǐjte'esin a'ǐmej í mej tǐ'ivaire'e u ta japua mej mi á'ucǐne nainjapua tǐj na'a í nej jǐn antǐnmua'aree mej mi a'uun hua'irájtuaani a'ǐmej í mej a'ǐj pua'a tiratá'aca í Dios, a'ǐmej í mej a'ǐj pua'a rǐci. ⁴² A'uu mú huá'ja'ucáhua'axǐsin a'ǐjna tzajta'a a'u tǐ anú'utaa. A'uu mú ruyeinixǐ'ǐn jeíhua, majta ancuré'ujcǐ'ímée muá'aju'un í rutamej jǐme'e me'ǐjna jǐme'e mej huápi'ǐ rajpuaíjtzǐ.

⁴³ Majta me'ǐn í mej miyen rǐci a'ǐj tǐ tǐ'ǐjxe'eve'e í Dios, ayée mú me'uun e'eseǐre'e muá'aju'un a'ujna huá'aya'upua tǐ tǐ'áǐjta. Ayee mú seǐre'e muá'aju'un tǐj í xicaj tǐ airáxi'ǐxire í jaitǐri jetze. Ajta, ja'atǐ tǐ na'a tǐ huiteájnamua, ché'e a'ǐn ráanamua temua'a naa.

Jǐme'en a'ǐjna tǐ rú'avaataca'a, í tǐ ajta jeíhua huápi'ǐ tǐ'ǐjnajcheca'a

⁴⁴ A'ujna a'u tǐ Dios te'áǐjta, íyén chaanaca japua, ajta u ta japua, ayée pu tǐ'irǐni tǐj í ja'atǐ tǐ tǐ'itǐj huáteu tǐ rú'avaa, tǐ ajta huápi'ǐ tǐ'ǐjnajche. A'uu pu ráateu taséehua japua. Aj pu i ajtahua'a raaté'avaata a'ujna che'atá mǐijmu. Jé'ecan pu rutémua'ave'e a'ǐjna jǐme'e tǐ ráateu. A'ǐj pu jǐn, nain tuaani a'achú tǐ caj tǐ'ǐjcha'ǐ. Aj pu i á'iyen, a'ǐ pu ráananan a'ǐjna í chuej.

Jǐme'en a'ǐjna í perla tǐ jeíhua huápi'ǐ tǐ'ǐjnajche

⁴⁵ Ajta, ayée mú rǐci a'ǐme í mej rahuahuau mej mi me'uun a'uteároute Dios tǐ é'eseǐjre'e, ayée mú che'atá mena'a rǐci tǐj ja'atǐ tǐ tǐ'itu'araca. A'ǐ pu á'uche'ecan tǐ a'ǐn rahuauni tǐ'itǐj perla tǐ naa 'een. ⁴⁶ Tǐ'ǐj seǐj huáteu, tǐ huápi'ǐ tǐ'ǐjnajche, u pu á'ume tǐ ij nain tiú'utuaani a'achú tǐ caj tǐ'ǐjcha'ǐ. Aj pu i a'ǐjna nanan í perla.

Jǐme'en í xiéjmua'ari í mej hua'ité jǐn vivi'iraca

⁴⁷ Ajtahua'a seǐj í chuijari: ayée pu 'een Dios tǐ tǐ'áǐjta íyén chaanaca japua, ajta u ta japua. Dios pu ayén rǐci matǐj a'ǐme í mej hua'ité vivi'iraca xiéjmua'ari jǐme'e tǐ

vivéj. Maté'ij ra'atéhua'axin á jaata'a, aj pu i cha'a na'a hua'itáseire'esin í hua'ité. ⁴⁸ Maté'ij caí ché'e ú'uvejri í xiéjmua'ari tzajta'a, aj mú mi ra'itapíjsin á jaata'a me'íjna í xiéjmua'ari. Maté'ij mi huáchijte'e á yaupíjsin a'ímej í mej hua'ité vivi'iraca. A'uu mú a'uráaseijrá'in. Aj mú mi hua'avé'e'í'ixi'isin í hua'ité í mej rí'en. Majta me'ín í hua'ité í mej rí'en, sicíri jetze mú hua'ateátu-aasin. Majta í mej caí rí'en, á mú huaúuhua'axijsin.

⁴⁹ A'ee pu che'atá na'a té'eme a'ájna xicájra'a tí jetzen nain te'entipua'ajte íiyen chaanaca japua. A'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua Dios tí é'eseijre'e, a'íi mú huiráaju'un mej mi hua'avé'ejajpuaxi'in rujíme'en í teite í mej a'ij pua'a ríci, majta í mej xí'epi'in ríci.

⁵⁰ Maté'ijta mi me'uun huauucáhua'axijsin í hoorno tzajta'a a'ímej í mej a'ij pua'a ríci mej mi rajpuaíjtzi muá'ara'ani taij jime'e. A'uu mú ruyéinixi'in, majta an-curé'ujci'imée muá'aju'un í rutamej jime'e a'íjna jime'e mej rajpuaíjtzi.

Jíme'en í tí huápí'í tí'irí'een, tí pua'a jécua na'ari mí'ime'ecan

⁵¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni secaí nain au'itíe xa'araa mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Jee.

⁵² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íj pu jín, tí pua'a sejí tí tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, tí pua'a a'íin ajta autéjcheni a'íjna jetzen tí'ihuaújmua'aten a'ij tí tí'irí'iri tí Dios tira'aíjte'en nain jime'e, ayée pu éene'e a'ame a'íjna í ja'atí tój sejí tí hu-atéechi'i. Jéihua pu te'urájcha'í a'ujna ruchi'itá. Ajta, ja'anáj tí na'a pu te'iráati'ici a'íjna tí tí'íjécua, ajta tí tí'imí'ime'ecan. —A'ee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu a'uun a'ará'a u Nazarét

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Té'ij Jesús ra'antipua'ajte tí tihua'úixaate'e chuijtari jime'e, aj pu i á'uraa. ⁵⁴ A'uu pu a'ará'a a'u tí a'uvé'ese. Aj pu i a'utéjche tí tihua'umuá'ate hua'atéyujta'a.

Majta me'ín í mej ráanamujri'i, jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj. A'ee mú tí'iruixaate'eca'a tíjín:

—¿A'uquí ya'urí're amíjna tí ayén temua'a naa tirú'umua'aree? ¿Tí'itájni muári'eri'ira'a pú'een í tí jín ayén ríci a'íjna í tej jíme'en a'ij ya'useíj? ⁵⁵ Amíjna, a'íi pu hui yaujra'an a'íjna tí tí'isi'icheca. Ajta náanajra'an, a'íi pu a'íin pú'een a'íjna í María. ¿Ni mecaí me'ín pú'een í júutzimua'ame'en a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í José, ajtahua'a sejí a'íjna tí ayén ántehuaa tíjín Simón, ajta a'íjna í Judás? ⁵⁶ ¿Ni mecaí majta yé che ta jamuan, a'íime júutzimua'ame'en í mé 'uuca? Té'ij pua'a ayén tí'ayajna, ¿a'uné é'eme'ecan a'íjna í mua'atziire'ara'an tí yé raateájtuaa amíjna mí Jesús?

⁵⁷ Maté'ij mi rá'anchueere me'íjna í Jesús. A'íj mú jín, miraatamuári. Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa í Jesús tíjín:

—Naími'i mú rí'í tiratá'aca a'íjna jemi í tí tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. Mí majta, a'íime í mej huacaíjme a'u mé é'eche, majta a'íime í teitestemua'ame'en í mej é'eche jamuan, camu rí'í tiratá'aca.

⁵⁸ A'íj pu i jín caí jéihua ayén tiú'uruu a'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an a'ujna a'iné camu rá'atzaahuate'eca'a.

A'ij ti ye'í tiu'umí'í a'íjna í Juan tí huá'amuai'ihuacare'e

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 A'ájna xicájra'a jetze, a'íjna í Heródes, í tí i'í rey, a'íi pu ráanamujri'i a'ij tí ríjca'a a'íjna í Jesús.

² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ivaire'eca'a í jemin tíjín:

—A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Juan tí tí'ite-muai'ihuacare'e. Pu'uri a'itáara a'u mej ye'avá'ana. A'íj pu jín raayí'ti tí ayén ríci a'íjna jime'e í muári'eri'ira'a í tej jín a'ij ya'useíj.

³ Ajta a'íin í Heródes, a'íi pu ajmí'i raatéevi'i a'íjna í Juan. Ra'amujrí'ici'e pu aiteújna. A'ee pu 'een jín ráaruu a'iné Juan pu ra'ajteá'axi a'íjna jime'e tí Heródes ra'ancuré'evi'iti a'íjna í 'íta'a tí Felipe raatévi'itine'e. A'íjna í Felipe, a'ii pu a'íin pu'éene'e í juutzeájra'an í rey. Ajta a'íjna í 'íta'a, ayée pu ántehuaaca'a tíjín Herodías. ⁴ A'ee pu te'irájraa tí Juan ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Heródes tíjín:

—Capu a'ij tí'irí'iri pej ratévi'itine'en muá'ihuara'a tí ratévi'itine'e.

⁵ Heródes pu rajé'icatami'ica'a a'íjna í Juan. Aru huá'atziine'eca'a í teite, a'iné a'íi pu ramua'areeca'a mej miyen tí'ixaxa'ata'a tí nu'u a'íin pú'een sejí tí tí'ixaxa'a Dios jetze me'ecan. ⁶ Té'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'a tí jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í Heródes, 'íta'a pu uteájrupi u chí'ta tí ij tiu'utéene'en ruseíj huá'a vejli'ipua. A'ii pu a'íin pú'een yaujra'an a'íjna Herodías. Jé'ecan pu ra'aránajchecha'a a'íjna í rey tí ayén tiu'utéenei. ⁷ A'íj pu jín a'íin te'ataújratiiri'i runiuuca jime'e tí ayén raatá'an a'íjna í 'íta'a a'ij tí tí'itíj tí'ix-e'eve'e. ⁸ Ajta a'íjna í 'íta'a, a'íi pu ayén tiraata'íhua'uri'i í runáana tíjín:

—¿Tí'itájni neraatáhuavii?

Aj pu i a'íin náanajra'an ayén tíjín:

—Huatáhuaviiri'i í mu'úura'an í Juan tí tí'ite-muai'ihuaca.

Aj pu i, a'íin 'íta'a ayén tiraatá'ixaa:

—Patá'aj naata'í'ite'en tuxa'a jetze í mu'úura'an a'íjna í Juan tí tí'itemuai'ihuaca.

⁹ A'ij pu pua'a raatá'a a'íjna í rey. Mí ajta, ari ayén te'ataújratiiri'i tí ayén huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e. Majta a'íime tí hua'utá'inee, a'íi mú majta ráanamujri'i tí tiu'utá'a í runiuuca. A'íj pu jín, a'íin tiu'uta'ájtaca'a mej mi miyen huárini a'ij tí tiraatáhuaviiri'i. ¹⁰ Ajta á'yien a'íi pu xantaaru'u huata'áiteca'a tí u á'ume'en a'u tí aiteánami'i a'íjna í Juan tí ij ru'ijvejche í mu'úura'an. ¹¹ Té'ij ayén huaríj, aj pu i ye'erá'íte a'íjna í mu'úura'an í tuxa'a jetze tí ij Herodías ayén raamua-ree tíjín raajé'ica, tzíte'e, a'íjna í Juan. Ajta a'íjna í rey, a'íi pu raata'í'ite a'íjna jemi í yaujra'an í Herodías. Aj pu i a'íjna í 'íta'a raata'í'ite í runáana.

¹² Majta me'ín í mej á'ujjuhua'ane'e í Juan jamuan, a'íi mú á ve'ere'enée, miyá'utí me'íjna í mí'ichi. Maté'ij mí ra'avá'ana.

Jesús pu tihua'umí a'ímej í mej anxíj vi'ira'a ará'ase í teteca

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ajta a'íjna í Jesús, t'í'ij ráamua'areeri'i t'í'ijn meraa-jé'ica a'íjna í Juan, ti'iquí ateá'raa í baarcu jetze. Rusej pu á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'u ti caí jé'e ti'it'íj. Majta í teite, a'í'í mú ráamua'areeri'i a'u ti a'ij 'eene'e. A'í'í mú jín, curé'ecijxi mej a'uchéjme. Aj mú mi ru'icán raatavén. ¹⁴ T'í'ij í Jesús a'itá'raa í baarcu jetze. T'í'ij hua'usej í teite í mej mu'íi, a'í'í pu huá'ancu'uvajxi. Ajta tihua'uhuaa í mej tí'icucui'i. ¹⁵ T'í'ij huateá'chumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa t'í'ijn:

—Pu'uri téchumua'ari, ajta capu ja'atí ye'e é'eche ayajna. Patá'aj hua'aré'e'itixi'ín mej mi a'uc'íjxi'ín mé já'ahua'a chajta'a matá'aj ti'it'íj huánanan í mej ráacua'ani.

¹⁶ Ajta a'íjna í Jesús, ayée pu tiu'utaniú t'í'ijn:

—Capu ruxe'eve'e mej a'uc'íjxi'ín. Setá'aj tihua'umín mú'een.

¹⁷ Aj mú mi miyen t'í'ijn:

—Ayee tu'u pua'améca tícha'í'í anxí'vica í pan, teajta hua'apuaca í hua'ité.

¹⁸ Aj pu í Jesús ayén t'í'ijn:

—Mé seneje'evé'e'í'ipi'ite'e.

¹⁹ Aj pu í a'í'ín hua'uta'a'íj mej a'ujrá'ase í tu'upi t'ajta'a. Aj pu í Jesús ra'ancuré'e'í'ipi'í pan, ajta í hua'ité. Aj pu í júte'e á'neereca'a. T'í'ij jí r'í'í tiraatá'a í Dios. Aj pu í ra'antítaaraxi í pan. T'í'ij jí hua'uré'e'í'ipi'ite a'í'imej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Majta me'ín, a'í'ime mú hua'uré'e'í'ipi'ite í teite. ²⁰ Naíimi'i mú tiú'ucuaa. Jéihua mú huáju'uxai. Ajta jéihua pu avé'eturaa í pan, majta í hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'e-jiste sic'íri jetze me'íjna jime'e í ti te'avá'aturaa. ²¹ Majta me'ín í mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu anxíj vi'ira'a í teteca. Majta í mé 'uuca, majta í tí'írí, a'í'í mú majta tiú'ucuaa.

Jesús pu antá'raa í jaj japua

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Aj pu í hua'uta'a'íj a'í'imej í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e mej nu'u até'í'ine í baarcu jetze mej mi antá'í'ine után pújme'en, mej mi me'ín amuacá me'uun e'ará'asti. Ajta a'í'ín í Jesús, a'úu pu a'uteájturaa ti ij hua'aré'e'itixi'ín í teite. ²³ T'í'ij hua'aré'e'itixi, a'úu pu a'uteá'raa í jírí jetze rusej ti ij raatéjhuauni í Dios jemi. T'í'ij huateática'areca'a, a'úu pu a'utéveeca'a rusej. ²⁴ Ajta a'í'jna í baarcu, pu'uri a'í'imuá aumé'ecaa já'ita'a í jaj japua. Aj pu í huatá'eecareca'a ca'anín jime'e. Temua'a pu te'ateá'xijrihua'a í jaj í baarcu jetze a'í'jna í eeca jime'e ti a'uj ráruuréjveeca'a. ²⁵ Aré'apua'a, t'í'ij tapuá'aríjme'ea, Jesús pu ave'eré'ene a'ájna vejli'i huá'a jemi. Jaj japua pu huamé'ecaa. ²⁶ Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, mat'í'ij raasej, jé'ecan mú tiu'utátziin. Temua'a mú titeejíjhuaca'a me'íjna jime'e mej tiu'utátziin. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a t'í'ijn:

—Chéjcan pu pú'een amíjna.

²⁷ Ajta á'yen, Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'í'ijn:

—Xu'uhuateújca'ane mi ru t'ajta'a. Nee nu ne'ín pírici í Jesús. Caxu tí'itzi'í'ne'e.

²⁸ Ajta a'í'jna í Pedro, a'í'í pu ayén tiraatajé t'í'ijn:

—Tavastara'a, ti pua'a mú'ee pe'ín pú'een, naata'ái-jte'e nej nemánna urar'í'ene'en mú'eetzi jemi a'í'jna í jaj japua.

²⁹ Aj pu í Jesús ayén tiraatá'ixaa t'í'ijn:

—Mú pa'uvé'eme'en.

Aj pu í a'itá'raa í baarcu jetze. T'í'iquí rá'raa í jaj japua. Aa pu vejli'i aumé'ecaa a'u ti a'ij 'eene'e í Jesús. ³⁰ T'í'ij ráamua'areeri'i ti ca'anín jín huatá'eecareca'a, a'í'í pu tiu'utátziin. Aj pu a'utéjche ti a'ucárute í jaj t'ajta'a. Aj pu í ayén huajíjhuaca'a t'í'ijn:

—Tavastara'a, ne japua huániuuchi.

³¹ Jíme'en pu ayén tiu'ujíjhuaca'a, aj pu í Jesús ajme'íj-ca'ataca'a. Rajví'i a'í'jna í Pedro. Aj pu í ayén tiraatá'ixaa t'í'ijn:

—Capej a'atzu té'atzaahuat'e mú'ee. ¿A'iné 'een jín pecaí ná'atzaahuat'e?

³² Mat'í'ij atéeci í baarcu jetze, aj pu í huateápua'areca'a a'í'jna í eeca. ³³ Mat'í'ij mi me'ín í mej ará'atei baarcu jetze, a'í'í mú tí'itunutaxi í Jesús jemi. Aj mú miyen r'í'í tiraatajé t'í'ijn:

—Mú'ee pej tzíte'e pe'ín pú'een i yaujra'an í Dios.

Jesús pu tihua'uhuaa a'í'imej í mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Mat'í'ij antac'íj, aj mú mi aitac'íj í baarcu jetze ajna'a já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa t'í'ijn Genesaret. ³⁵ Majta me'ín í teite, mat'í'ij raamuá'a me'íjna í Jesús, aj mú mi tihua'aré'e'it'í'iraxi nainjapua í mej a'í'imuá antachéejme'ecaa. Aj mú mi hua'erá'avi'ití naíjmi'ica í mej tí'icucui'i í Jesús jemi. ³⁶ Jéihua mú rájhuaviiri'i ti hua'utá'an mej mi ra'ajtamuarí'en a'ájna c'íxure'ara'an jetze t'íj na'a ti uví'ipi'i. Majta me'ín í mej miyen ra'ajtamuaríej, naíjmi'i mú huarúj.

Jíme'en í ti t'ajta'an ru'uteájtuaa ti a'ij pua'a tiú'u-mua'ati

(Mr. 7:1-23)

15 Mat'í'ij mi seica ave'eré'ene í Jesús jemi. A'í'ime mú a'í'ín pú'een í fariseos, majta a'í'ime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze. A'uu mú e'erá'aci u Jerusalén. Aj mú mi miyen tiraatá'í'hua'uri'i t'í'ijn:

² —¿A'iné 'een jín mecaí rá'aste í tavaújsimua'a teeca tihua'aye'ira a'í'ime í mé á jamuan á'ujuhua'an? Camu miyen rá'aste me'íjna jime'e í mej caí anaújmuai-jte'axi'ín met'í'icua'aca.

³ Ajta a'í'ín í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa t'í'ijn:

—Seajta mú'een, ¿a'iné 'een jín siyen mé rúujípua í ti tiu'uta'á'íjtaca'a í Dios sej si se'í'jna ará'asten í ruye'irá í sej sena'a rájteu rují'ímua'a? ⁴ A'iné Dios pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'í'jna ti jíme'en yee: "Patá'aj rá'atzaahu-ate'e a'atá'ata, pajta a'aná'ana." Ajta ayén ti jíme'en yee: "Setá'aj raajé'ica a'í'jna í ja'ati a'ij pua'a ti'í'jeá'axi'í í rutá'ata na'ari í runá'ana." ⁵ Mí seajta mú'een, ayée xu

tí'ixaxa'a ti i'i xí'epi'in ti pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en é ruvaújsimua'a tijín: "Nain a'achú nej caj tí'ijcha'í, a'íj nu neri raatámua'ívejte é Dios. A'íj nu jín caí ché'e tí'ijcha'í é nej jín amuaatévaire'en."

⁶Tí pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en é ruvaújsimua'a, ayée che'atá tí'ixaxa'a jíme'en a'íjna é ja'ati yee capu ché'e ruxe've'e ti a'íjn hua'utévaire'en é ruvaújsimua'a. Ayee xu mé tirúujipua se'íjna ti Dios jín tiu'uta'ájtaca'a sej si ra'ará'asten se'íjna jíme'e é ye'irá sej siyen rujímua'a sena'a tirájeu.

⁷Mú'een, mi sej a'ij pua'a tí'iteteite, mi sej siyen rá'aste jéjre'ecitze'e, ayée pu tiu'utaxájtaca'a mú'ejmi jíme'e a'íjna é Isaías teecan, é ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu te'uyú'uxaca'a tijín:

⁸Naa pu namuajre'e ti pua'a metí'ixajta neetzi jemi, mi majta, a'íj mú meri mé núurie.

⁹Capu tí'itíj vaire'e ti pua'a menaateánajche a'iné matíj mena'a mej tí'imua'ata, é mej jín tihua'ájte'e, rujímua'a mena'a rájteuve.

¹⁰Aj pu i a'íjn hua'utajé é teite. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'í xu'u temua'a naa tiráanamua mú'een sej si yaú'itiée xá'ara'ani. ¹¹Tí'itíj ti na'a ti tí'icua'iri'i, ti pua'a ja'atí ráacua'ani, capu a'atzu raxana'ave'e, sino a'íj pu raxana'ave'e é ti 'aíjninei é téne'etze'e.

¹²Aj mú mi ajteáxíreca'a jemin a'íjme é mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa pe caí ramua'aree é ti caí hua'arána-jcheca'a a'íjmej é fariseos matí'ij ráanamujri'i a'ij pej tiu'utaxájtaca'a?

¹³Ajta a'íjn é Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee mú 'een tíj tu'upi ti caí ja'atí raahuáste, rusej pu ajnéj. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren é Dios tíj ajta rú'uri'i é tu'upi ti rusej ajnéj a'íjna é ja'ati ti tiu'uhuáste, a'iné a'íj pu rá'ijcuuxíjsin, ajta meteúrie-exíjsin é tu'upi, Dios pu ayén che'atá na'a mé huauhuá'axíjsin a'íjmej.

¹⁴'Miche'e miyen éene'en. Ayee mú 'een matíj a'íjme é mej aráccu'un é mej huá'uvi'iti. Tí pua'a seíj ta'arácun ayén ra'anaví'ira'a ti ajta aráccun mej mi já'ahua'a e'ará'asti naími'i, naími'i mú atévatzíjsin a'u ti e'eté-cun.

¹⁵Aj pu i Pedro ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Taata'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a a'íjna é niuucari é pej pauchén raataxájtaca'a.

¹⁶Ajta Jesús ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa secaí seajta mú'een yaú'itie? ¹⁷¿Ni tzaa secaí yaú'itie se'íjna? Tí pua'a ja'atí tí'itíj huácu'ani ti cuá'iri'i, a'íjna ti racua'ani, pua'acé pu me'ecan. Aj pu i ancjrupi é téne'etze'e, a'úu pu a'aráyeijxa é jucáara'an jetze. Ajta á'iyen í'rachu'litan é ti tiú'ucuaa.

¹⁸Mé ajta, a'íjna ti 'aíjninei é téne'etze'en é ja'ati, a'úu pu a'uvé'eye'i é ru tzajta'a. A'ii pu a'íjn pú'een é ti raxana'ave'e a'íjna é ja'ati. ¹⁹Ayee pu'u xaa ne'u a'iné tzajta'an pu a'uvé'eye'i naíjmi'i é mua'atziira'a ti a'ij pua'a 'een, ti ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'atí ayén huá'irini é ti a'ij pua'a 'een, ti pua'a tí'itecui'ica na'ari seíj jamuan tí'ihuaújxana'acira'aten. Ajta é ru tzajta'a pu ajta tásiseiiri

ti ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén tiú'umua'ati ti tiu'unáhua'an, nusu ti ráacuanamua na'ari ti a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e huá'a jemi é teite.

²⁰'Naíjmi'i tíj na'a ti hui ayén a'ij pua'a 'een, ti tásisei-iri é ta tzajta'a, a'íj pu xaa raxana'ave'e é tevi. Ajta a'íjna ti caí anaujmuáite'en tiú'ucua'ani, capu tí'itíj a'ij huataújmua'a é Dios jemi. Capu tí'itíj jín auteájturaa é Dios jemi a'íjna é ja'ati ti caí anaujmuáite'en tiú'ucuaa.

Seíj ti caí Israél jetze ajtème'ecantaca'a ti ajta té'antza-ahua
(Mr. 7:24-30)

²¹Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tiro, ajtahua'a seíj ti ayén tijín Sidón.

²²Ajta, seíj pu ave'eré'ene é Jesús jemi. 'Íita'a pu pú'een ti seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ayee mú hua'atamuá'amua tijín Sirofenicia a'uun ti huacá'a pu é'echejca'a a'íjna é 'íita'a. A pu e'evé'eme antijíihua tijín:

—Nevástara'a, mú'ee pej i'i yaujra'an a'íjna é David teecan, patá'aj ná'ancu'uvaxí'in. Jé'ecan pu rajpuájtzi é niyauj ti 'íita'a a'íjna jíme'e ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'e.

²³Ajta a'íjna é Jesús, capu a'atzu huataniú. Aj mú mi ave'eré'ene a'íjme é mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee mú tirájuaviiri'i tijín:

—Patá'aj raata'íte ti á'ura'ani, a'iné ta cujta'an pu e'evé'eme antijíihua.

²⁴Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu Dios neja'uta'íteca'a nej á'ura'ani huá'a jemi é mej Israél jetze ajtème'ecan é mej miyen seijre'e tíj cáne'axi é mej á'uvej. Capu neja'uta'íteca'a a'íjmej jemi é seica.

²⁵Aj pu i a'íjn 'íita'a ave'eré'ene á vejl'i jemin. Ajta tí-tunutaca'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Nevástara'a, naatévaire'e.

²⁶Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Capu ayén tiraavíjte'e nej huá'a'ípi'iri'ira'acare'en é pan é mej racua'aca é tí'iríi nej ni chiicate huata'í'ipi'ite'en.

²⁷Aj pu i a'íjn 'íita'a ayén tijín:

—Avej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru, casi'i, a'íjme é chiicate, ayée mú racua'aca me'íjna é ti te'ení é pan ti acajvitze meesa japua a'u mej tejé'ecua'aca a'íjme é mej tihua'ájte'e.

²⁸Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ee 'íita'a, jé'ecan pej té'atzaahuate'e. Pu'uri muatá'a a'ij pej tí'ijxe've'e.

Jíme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a a'íjna é Jesús, aj pu i huarúj a'íjna é yaujra'an é 'íita'a.

Jesús pu tihua'uhuaa jeíhua é mej tí'icucui'ica'a

²⁹Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu ejtéenee a'u ti e'eve'e'ástime é jaj ti jé'ejmuaa a'ujna já'ahua'a u Galilea. Aj pu i antíraa é jirí jetze. An pu a'ujyeíjxi.

³⁰Jéihua mú e'iré'ene é teite. A'íjmej mú e'eráavi'iti é mej tzare'e ráatuaatime é ru'íca, majta seica é mej

arácucu'un, majta seica í mej caí té'anri'iréjme, majta seica í mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a. Majta mu'iicáca mú e'eráavi'iti í seica í mej tí'icucui'i. Aa mú huá'ajtuua a'u ti a'utéjvee a'íjna í Jesús. Ajta a'íjn, a'íj pu naíjmi'ica pu tiú'uhuaa.

³¹ Jé'ecan mú a'ij te'utasej í teite í mej huaje'iré'enei-jte mat'íj hua'usej í ti ari rí'iríistaca'a mej tiu'utaxáj a'íjme í mej mejm'i caí te'anri'iréjme'ecaa; majta a'íjme í mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a, mu'uri rí'éene'en nain-japua; majta a'íjme í mej tzare'e ráatuaatime í ruíca, mu'uri á'ujjhua'ane'e; majta a'íjme í mej aracúcu'uni-jme'eca'a, mu'uri ti'isejracaa. Majta me'ín í teite, a'íj mú autéjhui í mej rí'í tiraatá'an me'íjna í Dios ti ti-huá'aíjite'e a'íjme í mej Israél jetze ajtème'ecan.

Jesús pu tihua'umí a'íjme í teteca í mej muáacua vi'i-ra'a ará'axca

(Mr. 8:1-10)

³² Aj pu i Jesús hua'utajé a'íjme í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Naaténxiemiste amíjme teitejra'a jemi, a'iné pu'uri huaíca xica teumé mej á'ujjhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itíj tícha'íí mej ráacua'ani. Canu raxí'eve'e mej caí xí tiu'ucuá'an nehua'aré'e'itixí'ín. Na'ari caí, temua'a mú tí'itemua'itiche'en í juye japua.

³³ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné jetze é'erí'iri tej ráahuauni í pan tíj na'a ti ruxe'eve'e ti ij tihua'uci'íti naíjmi'ica í teite? Capu sein i'í rí'írí ayajna a'u ti caí é'e ja'atí.

³⁴ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'achúni pua'améca séjcha'íí í pan, mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tíjín:

—Aráhua'apua pu pua'amé í pan. Teajta cáj caj i hua'ité mej cálieen.

³⁵ Aj pu i hua'uta'áj í teite mej a'ujrá'ase á chuaata'a.

³⁶ Ra'ancuré'e'í'ipi'í í pan, ajta í hua'ité, aj pu i Jesús rí'í tiraatá'a í Dios. Ajta á'iyen ra'antítaaraxí í pan. Aj pu i hua'uré'e'í'ipi'í í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. Majta me'ín, a'íj mú mijta mi hua'uré'e'í'ipi'í'ite í teite.

³⁷ Naími'i mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéju'uxai. Majta á'iyen, a'íjme í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e, a'íj mú raaré'esej me'íjna ti avé'eturaa í pan ti ra'antí-taaraxí. Sicíri mú jetze te'evé'ejste'axí me'íjna jime'e ti avé'eturaa. Aráhua'apua sicíri pu te'ará'a. ³⁸ Majta me'ín í mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cu-mu muáacua vi'ira'a í teteca. Majta rujíimua'a mú tiú'ucuaa a'íjme í 'uuca, majta í tí'írí.

³⁹ Tí'íj Jesús hua'aré'e'itixí í teite, aj pu i ateájraa baarcu jetze. Tí'íj jí á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'u ti e'ejtème'ecan u Magdala.

A'íjme í fariseos, jamuan í saduceos, a'íj mú tirájhavi-iri'i ti a'íjn Jesús tihua'utasejrate'en í mej jín rí'í te'u-tasej

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 Majta a'íjme í fariseos, majta a'íjme í saduceos, a'íj mú á'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Jesús, mej

mi raatémua'itín hua'itzi jime'e. A'íj mú jín miyen raatáhuaviiri'i ti a'íjn hua'utasejrate'en í mej jín ráa-mua'aree ti júte'e é'eme'ecan í ti jetzen araújca'ane.

² Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti ti'itíj rini u júte'e. Tí'íj huatechuíxare, ayée xu tí'ixaxa'a ti nu'u naa hua'é'ene'e a'ame a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa. ³ Na'ari caí, tí'íj huatapuá'are, ayée xu seajta siyen jíjme'en tí'ixaxa'a yee íjii mú huatéviiyi, a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa, majta nu'u ra'utanaa.

⁴ Mú'een xu xaa raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti ti'itíj rini u júte'e. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'íjna jime'e ti ari te-ja'uré'enejsin í xicájra'a, ti jetzen Dios ra'antipuá'a-jte'en nain.

⁵ Mú'een mi sej a'ij pua'a tí'iteteite, mi sej jeíhua jín auté'ítzeaa, ayée xu rahuauca í sej jín ráamua'aree ti júte'e é'eme'ecan í nej jetzen aránca'ane. Canu xaa ne'u ti'itíj amuaatasejrate'esin sino ayée nu'u, í ti é'e-seijre'e jíjme'en a'íjna í Jonás.

Aj pu i Jesús á huaja'utéhuu. Tí'íj jí iyá'uraa.

Jíjme'en í niuucari ti caí jé'iyecan í mej jín tí'imua'at-acare'e a'íjme í fariseos

(Mr. 8:14-21)

⁵ Mat'íj antacáj utavén pújme'en a'íjme í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e, a'íj mú ya'uhua'axi í mej ye'era'í'ipi'ín í pan mej ráacua'ani.

⁶ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Rí'í xu'u mú'een, se'íjna jime'e fariseos mej ru'uteáaratzaca í pan tzajta'a ti ij ájcu'ustaa, seajta se'íjna jime'e saduceos mej majta ru'uteáaratzaca. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷ Majta a'íjme í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e, a'íj mú tí'iru'ixaate'eca'a rujíimua'a. Ayee mú tiu'u-taxájtaca'a tíjín:

—Ayee tiu'utaxájtaca'a amíjna, a'iné catu ye'erá'í'ipi'í í pan.

⁸ Aj pu i Jesús ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajta-ca'a. Tí'íj jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—Mú'een, mi sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné 'een jín siyen tí'iru'ixaate'e yee sej caí pan tícha'íí? ⁹ ¿Ni secaí xí yaú'itie? ¿Ni seri ya'uhua'axi a'achú ti pua'an sicíri te'irájraa í pan ti te'avá'aturaa net'íj hua'uré'e'í'ipi'í'ite í mej anxíj vi'ira'a ará'aseca'a í teite ne'íjna jime'e í ta'anxívi í pan?

¹⁰ ¿Ni seajta seri ya'uhua'axi a'achú sej pua'amé caj te'evé'ejste í sicíri jetze net'íj hua'uré'e'í'ipi'í'ite í mej muáacua vi'ira'a ará'aseca'a í teite ne'íjna jime'e í ta'aráhua'apua í pan?

¹¹ ¿A'iné auj tí'írí'iri sej caí yaú'itie se'íjna, í nej caí já'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í pan sino rí'í xu'u mú'een se'íjna í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a a'íjme í fariseos, majta a'íjme í saduceos?

¹² Aj mú xaa mi yaú'itíe muá'araa ti ayén tihua'ix-aate'e a'íjna jime'e a'ij mej ye'í tí'imua'ataca a'íjme í fariseos, majta a'íjme í saduceos. Capu xaa ne'u ayén

a'íjna jín tihua'utá'ixaa yee rí'i xu'u mú'een se'íjna jime'e í mej jín ru'uteáaratzaca í pan tzajta'a.

Pedro pu ayén raataxájtaca'a ti Jesús a'íñin pú'eene'e ti Dios ra'antíhua'u
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Tí'ij jí Jesús a'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'uun ti e'ejtéme'ecan ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñin Cesarea de Filipino. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjñin:

—¿A'iquí metí'ixa í teite ja'atí nej pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane?

¹⁴ Ayee mú tiraatá'ixaa tíjñin:

—Seica mú miyen tí'ixa pej nu'u a'íñin pú'een a'íjna í Juan teecan ti tí'itemuaí'ihuacare'e, majta seica miyen tí'ixa pej nu'u a'íñin pú'een a'íjna í Elías, majta seica miyen tíjñin pej nu'u a'íñin pú'een a'íjna Jeremías teecan na'ari pej nu'u se'íj pú'een a'íime í mej Dios jetze me'e-can tí'ixaxa'a.

¹⁵ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñin:

—Ari mú'een, ¿a'iné tejamuá'amitíejte'e a'atani nej pú'een?

¹⁶ Ajta a'íjna í Simón, ti ajta i'i Pedro, a'íñin pu ayén tiraatá'ixaa tíjñin:

—Mu'ée pej pe'íñ pú'een a'íjna í Ciríistu'u ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, mú'ee pej pe'íñ pú'een a'íjna í yaujra'an í Dios ti i'i ruuri.

¹⁷ Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tíjñin:

—Patá'aj huá'atemua'ave'en mú'ee, Simón, i pej i'i yaujra'a a'íjna í Jonás. Huá'atemua'ave'e a'íjna jime'e, a'iné capu ja'atí ayén timuaatá'ixaa ti íiyen seijre'e chaanaca japua, sino a'íjna ti ní'iyá'upua ti júte'e é'e-seijre'e u ta japua, a'íñin pu xaa ayén timuaatá'ixaa.

¹⁸ Neajta inee, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e pej mú'ee pe'íñ pú'een í Pedro, í pej pajta piyen ántehuaa tíjñin í ti i'i tetej. Neajta inee, ne'íjna japua i tetej, nee nu rá'a-jtaahua í neteyuu. Ajta, capu rí'íríista a'ame ti a'íñin tíyaaru'u raatémua'ítin a'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'a-ree mej mi huácu'i'ini í teite.

¹⁹ Nee nu muaatá'asin pej pe'íjna jín anti'a-mua'aréere pej tihua'antácuune'en í teite mej mi a'uteároute a'ájna Dios ti tejé'ajta. Patíj pena'a pej te'iteanán íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a te'iteánajsin u ta japua. Ajta patíj pena'a pej te'antácuuna íiyen chaanaca japua, Dios pu ajta ayén che'atá na'a te'antácuuna u ta japua. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'íjca a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e mej nu'u caí ja'atí ixaate'e ti a'íñin pú'een a'íjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u mi'íni
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ A'ájná'imua, Jesús pu a'utéjche ti tihua'utá'ixaaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti á'ura'ani a'ánna Jerusalén. A'uu pu nu'u jeíhua rajpuaíitzi a'ame. Majta nu'u a'íime í mej hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta nu'u

a'íime í mej tí'ajta hua'atéyujta'a, majta nu'u a'íime í mej tíu'ujmua'ate í yu'uxari jetze, naími'i mú a'ij pua'a raruuren. Ruxe'eve'e nu'u mej raajé'ica. Aj pu ijta huatarújsin huaíca xicájra'a jetze.

²² Ajta a'íñin í Pedro, a'íñin pu ra'iráavi'iti 'á'ayee. Aj pu i a'utéjche ti ra'ajteá'axi'ín a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjñin:

—Ché'e a'ij tí'imua'aire'e ti ij caí ayén tí'imuaruure, nevástar'a.

²³ Aj pu i pí ancuré'ejvej a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Pedro tíjñin:

—Aricu á'ura'a, mi pej i'i Satanás. Jé'ecan pej tina'an-tíu'uuni'i nej ni auteáturan í Dios jemi a'iné capej piyen tí'imua'atze a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite.

²⁴ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjñin:

—Tí'í pua'a ja'atí raxí'eve'e ti nee jamuan á'uche'e-cane'en, ruxe'eve'e ti a'íñin caí ché'e ayén rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e ruse'íj, sino ayée pu tíu'ujxe'eve'e ti a'íñin rajpuaíitzi á'ara'ani nee jamuan ruxí'evi'ira'a jime'e.

²⁵ Ayee pu'u, ja'atí ti na'a ti tí'itese'e ti caí huámi'íni, a'íñin pu xaa ne'u mi'íni. A'íj pu á'ujjsin í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a. Ajta a'íñin í ja'atí ti ayén éeni'ici'e huámi'íni a'íjna jime'e ti na'ará'astijre ineetzi, a'íñin pu xaa ne'u rateuni í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a.

²⁶ Ahuii, ti pua'a ja'atí nain huamuá'ítin naíjmi'i ti íiyen seijre'e chaanaca japua, ¿ni qui tiraatéva'iri a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a yá'urieeni í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a? Capu xaa ne'u a'atzu tiraatéva'iri. Ari, ¿tí'itáani jín tí'ipuata'atan a'íjna í ja'atí ti ij Dios ajtahua'a raatátisten í xiéjniu'ucare'ara'an ti auj ruurica'a? Capu tí'itíj jín tí'ipuata'atan xaa ne'u.

²⁷ Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin. Ayee nu che'atá ne-na'a huataseijre'esin nain jime'e tíj ajta seijre'e í Dios ti ní'iyá'upua. Huá'a jamuan nu hui neajta huataseijre'esin a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua. Neajta nu tihua'utá'asin se'íj neajta se'íj naíjmi'ica a'ij ti tihua'uvíjte'e a'ij mej tí'itíj huáruu, se'íj ajta mi se'íj.

²⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uuca ayajna, a'íñin mú caí huácu'i'ini ajta mena'a caí amuacaícan naaseíj í nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni yé tanén nej ni tiu'uta'ajta íiyen chaanaca japua.

Tí'ij Jesús seicié tiu'utaújseijrataca'a
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xica, aj pu'i Jesús antíraa jirí japua. A'ímej pu a'uví'iti a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, í ti ju-utzeájra'an pú'een a'íjna í Jacobo. ² Matí'ij me'uun a'uté'uuca'a, aj pu'i seicié tiu'utaújseijrataca'a a'íjna í Jesús mej seijraca. Ayee pu temua'a tí'itémastacare'e í néerime'ara'an tíj xicaj. Temua'a pu tiu'utécuainare-ca'a í cíxure'ara'an. Ayee pu tí'itetáatiye'icaa tíj taij. ³ Majta á'iyen, hua'apua huataseijre huá'a tzajta'a. A'ii mú a'íñin pú'eene'e a'íjna í Moisés teecan, ajta a'íjna í

Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'ñi mú tí'ixajtaca'a í Jesús jamuan.

⁴ Ajta a'ñin í Pedro, a'ñi pu ayén tiraatá'ixaa a'ñina í Jesús tijín:

—Tavastara'a, naa pu x'épi'in tej yé huaté'uu tiyajna. Tí pua'a mua'aráanajche, tej huaícaca huátaahuaa í inaamua. Señj pu muaci'iti mú'eetzi, ajta señj, amíjna mi Moisés. Ajta señj pu raci'iti amíjna mi Elías.

⁵ Aúche'e pu tí'ixáataca'a t'í'ij jaitiri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi a'ñina í jaitiri ti naa tí'itetáatiye'i. Aj pu i tzajta'an e'icánamuajre ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'li pu a'ñin pú'een í niyauj, í nej raxí'eve'e. Jé'ecan pu rí'í tineetá'aca ineetzi. Xáanamujri'i se'íjna. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a.

⁶ Mat'í'ij ráanamujri'i me'íjna, aj mú mi e'eráavatzí á chuaata'a a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íné temua'a mú tiu'utáziin.

⁷ Aj pu i Jesús á ve'eré'ene huá'a jemi. Tí'ij jí hua'ajta-muá'íej. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xá'ajhuixi'í mú'een. Caxu tí'itzi'íne'e.

⁸ Majta me'ín, Mat'í'ij mé uunéjne'ereca'a, capu ché'e mé'e é'ejatijca'a. A'li pu'u án jé'eseijre'eca'a a'ñina í Jesús.

⁹ Mat'í'ij já'ita'a a'ucajú'uca í jirí japua, Jesús pu ayén tihua'utá'íjmijri'i tijín:

—Caxí xu ja'atí ixaate'e a'ij sej tiu'uséij. Seuche'e rachú'eve'e ajta nena'a caí inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, aítára'ani huá'a tzajta'a í mí'ichite.

¹⁰ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné 'een jín miyen tí'ixaxa'a a'ñime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze miyen tijín amuacá pu nu'u ruxe'eve'e ti yé uvé'enen a'ñina í Elías?

¹¹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej tí'ayajna. Elías pu xaa yé uvé'enejsin ti ij nain tiu'ujé'cuare'en mej mi majtáhua'a ra'ará'astijre'en í Dios. ¹² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tí a'ñin Elías ari yé uvé'ene. Majta me'ín, camu raamuá'a sino ayée mú ráaruu a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a. Aye mú majta che'atá mena'a neruuren ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Puaíjtzí mú majta naatá'asin ineetzi.

¹³ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ráamua'areeri'i tí a'ñin a'ñina jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Juan teecan tí huá'amua'íhuacare'e.

Jesús pu tiráahuaa señj í temuaj ti tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Mat'í'ij me'uun a'ará'a a'u mej e'etiú'jseire'eca'a jeíhua í teite, señj pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Aj pu i e'evé'etunutaca'a vejli'ipuan. ¹⁵ Aye pu tiráhuaviiri'i tijín:

—Nevástara'a, patá'aj rá'ancu'uvajxi'in í niyauj. A'ñi pu rutí'mua'i. A'ñi pu jín rajpuaíjtzí huápi'i. Mu'iití pu anájve taij tzajta'a, ajta á jaata'a. ¹⁶ Nee nu ye'eráavi'ití a'ñimej jemi í mej mú'eetzi jamuan á'ujjuhua'an mej mi

tiráahuaate'en. Majta me'ín, camu raayí'itihua'a muá'araa.

¹⁷ Ajta a'ñin í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Mú'een mí sej caí a'atzu té'atzaahuat'e, mí sej caí mé úumua'aree, ¿a'achúni pua'an nine'ira'a aúche'e ruvi'e'eve'e nej niyen huatévée ná'ara'ani mú'ejmi jemi? ¿Ni ayén ruxe'eve'e nej á'atevi'in tíj na'a rusén jíme'e nej niyen mú'ejmi jemi yé huatévéeca nej ni rí'í amuáaruuren? Mé se'evé'evi'itichi mí pa'ari'i.

Mat'í'ij mí á ye'evé'evi'iti. ¹⁸ Aj pu i Jesús ra'ajté'axi a'ñina í tiyaaru'u tí pa'ari'i tzajta'a seijre'eca'a. Aj pu i huirájraa. Jíme'en pu'u huirájraa, tí'iquí huarúj a'ñina í pa'ari'i. ¹⁹ Mat'í'ij tá mí, a'ñime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, rují'mua'a mú tiu'utaxájtaca'a a'ñina jamuan í Jesús. Aye mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné 'een jín tecaí raayí'itihua'a ta'araa tej raatamuárite'en te'íjna í tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'eca'a?

²⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye pu'u tí'ayajna, a'íné caxu a'atzu té'atzaahuat'e. Aye nu tejá'amua'ixaate'e jé'iyecan jíme'e, temua'a pu tí'ivaire'e sej siyen té'atzaahuat'e í ru tzajta'a tí ayén teja'uré'enen a'ij tí tejamuá'amitíejte'e. A'ñi pu'u ruxe'eve'e sej siyen té'atzaahuat'e cáj caj. Tí pua'a siyen cáj caj té'atzaahuat'e, aj pu xaa rí'irí sej si siyen tiraata'áijte'en amíjna mí jirí tijín: "Tíchesi, ateájra'a á jaata'a já'ahua'a játe'ana jetze tí ve'ée." Ajta a'ñin mí jirí, ayée xaa ne'u rini. Aye pu'u xaa ne'u, tí pua'a siyen té'atzaahuat'e, nain xu jín raayí'itihua'a xá'aju'un. ²¹ Ajta, setá'aj siyen raatamuárite'en se'íjna í tiyaaru'u tí ayén 'een tíj amíjna, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatáhuavii í Dios, seajta hua'uru'itzi'ive'en.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tí nu'u mí'ini

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Mat'í'ij mauj náijmi'i á'ujjuhua'ane'e me'újna já'ahua'a tí jetzen e'ejtémecantaca'a u Galilea, Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye pu ja'atí tiu'utá'uiire'esin ineetzi jíme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'ñi pu neetzi jíme'e hua'utá'uiire'esin a'ñimej jemi í teteca. ²³ Majta me'ín, ayée mú neejé'icatan. Mí neajta inee, ayée nu hui huatarújsin huaíca xica jetze. Yee pu'u xaa ne'u teja'uré'enejsin.

Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, jeíhua mú huataú'jxiemiste mat'í'ij ráanamujri'i a'ij tí tiu'utaxájtaca'a.

Jíme'en í mej jín tí'itaná'achita'a u teyujta'a

²⁴ Mat'í'ij mí chajta'a a'ará'a a'ujna Capernaúm. Mat'í'ij mí seica e'iré'ene jemin a'ñina í Pedro. A'li mú a'ñin pú'een í mej tiú'ujjive'e me'íjna jíme'e í hua'apua tumin í tí jín tiu'utévaire'esin huá'a teyujta'a. Aye mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni caí tí'inajchitan a'amua maestro a'ñina í hua'apua tumin í tí tiu'utévaire'esin u tatéyujta'a?

²⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aa ni'ijta ne'u.

Aj pu i Pedro uteájrupi u chi'lita. Capu xi ti'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, sino Jesús pu amuacái ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—¿A'iné timuá'amitíejte'e, Simón? ¿A'atéenqui mejíjve'e a'ímej í rey í mej tí'aijta íyien chaanaca japua? ¿A'atéenqui mejíjve'e ca'ín a'íime í mej tí'itu-a'araca í mej te'iráati'íci, na'ari me'íjna jime'e a'achú ti caj seíj tí'ijcha'íi? ¿Ni qui a'ímej mejíjve'e í ruyaujmua'a ca'ín qui a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

²⁶ Pedro pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—A'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Ajta Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—A'íj pu jín, capu ruxe'eve'e í mej tiu'utanájchita a'íime í huá'ayaujmua'a.

²⁷ Mí ajta, tetá'aj caí tiyen hua'utaniú'uucaste'en, ayée pe'j huárini. Patá'aj hui u á'ume'en a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Pajta ra'ateáhua'axín í cua'itzi'ípua á jaata'a. Pajta, pe'íjna í hua'í, í ta'amuájca pe'j raatévi'ira, patá'aj ra'acána'axín, án pe'j pi yé'eteuni í téne'etze'en seíj í tumin ti ayén tí'ijnajche a'achú cumu muáacua tumin. Patá'aj ye'erá'ín í tumin patá'aj ti-hua'unájchite'en, pajta ineetzi jime'e.

¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 A'ájná'imua, a'íi mú ave'eré'ene í Jesús jemi a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi seíj í ti ta jetze ajtéme'ecan?

² Aj pu i Jesús seíj huatajé í pa'ari'í. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica. ³ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Jee xaa, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a secaí seicié tiú'umua'ati, ti pua'a secaí siyen rahuauca sej siyen che'atá sena'a jé'iyecan jín tí'imua'ajca matíj m'i tí'irí, caxu ja'anáj a'uteáruti í ta japua Dios ti é'eseijre'e.

⁴ A'íj pu jín ayén tí'een, ja'atí ti na'a ti ayén huataúj-seijrata ti caí tí'itíj jín ruxe'eve'e, ayée pu xaa éene'e a'ame tíj a'íjna i pa'ari'í. A'íi pu a'íin pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi. ⁵ Ajta, ja'atí ti na'a ti ayén ra'an-curé'evi'ití neniúucajtze'e seíj í pa'ari'í tíj a'íjna, a'íjna í tevi, a'íi pu ajta na'an-curé'evi'ití ineetzi.

Tí pua'a ja'atí ca'aníjra'a ratá'an seíj ti te'uté'itzeen í Dios jemi

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a tiru'uté'an í ru tzajta'a í ruxí'ej pa'ari'í ti ayén ná'atzaahuat'e tíj a'íjna, ayée pu tí'ijtzú a'íin í ja'atí, amuacái mej me'uun u ra'acáav-i'ire í tete se'uníjra'a ti ve'ée matá'aj ra'ateájríeni á jaata'a ti ij a'íin a'ujámin.

⁷ Cui'i xaa huá'a jemi, a'ímej í mej yen huachéjme íyien chaanaca japua, í mej majta ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi auteáturan í Dios jemi. Ayee pu tiu-jú'ujxe'eve'e mej mi í seica ayén auteáturan í Dios je-

mi. Mí ajta, cui'i xaa ne'u a'íjna jemi ti ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini.

⁸ Patí'ij auteáturan í Dios jemi, ti pua'a piyen tiru'ujpuá'ajte'en í á jetze, piyen tíjín nemuajca'a pu pú'eene'e, na'ari ne'íica pu pú'eene'e, ayée nu tí'imua'ixaate'e. Para'antiveíjche, pe'j pi mé rúurieni. Jé'ecan pu jaítze'e timuaatéva'ire pe'j a'uteáturan seíj jime'e í amuájca'a, na'ari seíj jime'e í a'íica a'ájna Dios ti é'eseijre'e, a'ájna pe'j e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecaí piyen huárini, hua'apuaca pe'j jín í amuájca'a na'ari hua'apuaca jín í a'íica pe'j a'uteáruti a'ájna já'ahua'a a'u ti caí é'emí'ini í tajj.

⁹ Ajta, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'í pe'íjna í pe'j jín auteájturaa í Dios jemi, aítátichi. Mé pe'j rúurieni. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pe'j piyen a'uteárute seíj jime'e í 'ají'í a'ájna Dios ti tejé'ajta. Na'ari caí, ayée pe'j hua'apuaca jín ájji'isi tí'ij a'íin muajá'ujisin a'u ti caí ja'anáj é'emí'ini í tajj.

Jíme'en í cáne'a ti á'uvej

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Rí'í xu'u mú'een sej si caí a'ij pua'a huajá'useijra seíj ti auj cálieen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahu-ati'ira'a jime'e, a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej majta huá'acha'íi muá'ara'ani, ja'anáj ti na'a, a'íi mú huaté'uu jemin í ti ní'iyau'upua ti é'eseijre'e u ta japua.

¹¹ Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni huá'a japua huániuuni a'íjna ti á'uvej.

¹² ¿A'iné tejamuá'amitíejte'e a'ij ti huárini í ja'atí ti anxíte huá'ajye'emua í cáne'axi? Tí pua'a seíj á'uveti mé já'ahua'a, ¿ni caí ayén rini? A'íi pu huaja'utéhui-ite'esin naíjmi'ica í seica a'ánna jirí jetze. U pu a'um'é'e a'ame ti ij raaré'ehuauni a'íjna ti á'uvej. ¹³ Ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu ti'ayajna, ti pua'a a'íin mé'e yé'uteuni, jaítze'e pu rí'í tiraatá'ixaa a'íjna jime'e ti ráute í ti á'uvej, caí m'i seica í ti ari huá'jutéhui-ite'eca'a.

¹⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een a'íjna jemi a'íjna í ti á'a-mua'iyau'upua ti ta japua é'eseijre'e. Capu a'atzu raxí'eve'e ti seíj á'uveti ti cálieen tíj a'íjna i pa'ari'í.

A'ij tej nu'u ye'í tiraatá'uuni'i í ta'ihuaara'a

(Lc. 17:3)

¹⁵ Tí pua'a a'ihuáara'a tí'itíj jín auté'itzen mú'eetzi jemi, ayée pe'j huárini. Aricu, u a'utá'ixaate'e avíitzi jime'e í ti jín auté'itze mú'eetzi jemi. Tí pua'a a'íin muá'antzaahuat'e'en, mú'ee pe'j xaa raamuá'ití í a'ihuáara'a sej si seajtáhua'a ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa. ¹⁶ Mí ajta, ti pua'a caí muá'antzaahuat'e'en, patá'aj seica ánv'i'tin a'íjna jemi, hua'apuaca mej mi ráamua'aree ti pua'a muá'antzaahuat'e'en nusu caí. Tí pua'a a'ihuáara'a caí muá'antzaahuat'e'en, a'íime í mej hua'apua, ayée mú tiu'utaxájta ti ayén ti'ayajna í pe'j jín jetzen tí'ijpua'ajte'e a'íjna í a'ihuáara'a. ¹⁷ Ajta á'yien, ti pua'a caí huá'antzaahuat'e'en í mej hua'apua, patá'aj hua'utá'ixaate'en naíjmi'ica í mej tiújse'iri. Ajta, ti pua'a a'ihuáara'a caí huá'antza-

ahuate'en a'ímej, ayée pej che'atá pena'a raruuren pat'ij huá'aruure a'ímej í mej caí ajtémecan mú'ejmi jetze nusu a'íme í mej tiú'ujjive'e í gobierno jetze me'ecan.

¹⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, set'ij sena'a sej tí'ijmii íyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a té'ijmi u ta japua. Ajta set'ij sena'a sej huatá'aca íyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a huatá'aca u ta japua.

¹⁹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e mi sej íyen chaanaca japua huaté'uu, ti pua'a siyen che'atá sena'a tirú'umua'areere mi sej hua'apua se'íjna jime'e a'ij sej ye'í tí'ijhuaviiran í Dios jemi, a'íjna ti ní'iyu'upua, ayée pu che'atá na'a á'amuaruure a'ij sej tí'ijhuavii. ²⁰ Ayee pu hui té'eme, a'iné a'u ti na'a mej e'etiújse'iri neniúu-cajzte'e, a'úu nu a'utevée na'ame huá'a tzajta'a. Capu amín a'ij ti pua'a mehua'apuáj mena'a na'ari mehuaí-ca mena'a.

²¹ Ajta a'íjn í Pedro, a'í pu ave'eré'ene í Jesús jemi. Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tíjn:

—Nevástar'a, ¿a'achúni pua'amé ruxe'eve'e nej tiraatá'uuni'í í ne'íhuaara'a ti pua'a ti'it'ij jín auté'itzen neetzi jemi? ¿Ni qui aráhua'apua pua'amé?

²² Jesús pu ayén huataniú tíjn:

—Canu niyen raataxáta yee aráhua'apua, sino aráhua'apuájetze huaícate japuan tamuáamuata'a japuan aráhua'apua.

Jíme'en a'íjna ti té'echa'íca'a ti ajta caí tihua'utá'uu-ní'iramí'ica'a

²³ Ayee pu tí'ijxe'eve'e í Dios mej mi ti'íhuaúruuni'í seij majta seij. Na'ari caí, ayée pu che'atá na'a huá'aruuren t'ij a'íjna í rey ti ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti raax'í'epi'íntare'en a'achú mej caj té'echa'íca'a a'íme í mej ravaire'eca'a. ²⁴ Pu'uri a'utéjche ti ayén tiraax'í'epi'íntare'en, mat'í'ij se'ij a'uré'eneijte jemin ti jeíhua té'echa'íca'a, a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a tumin. ²⁵ Ajta a'íjna ti té'echa'íca'a, capu tí'itu-aave'eca'a í ti jín tiraanájchite'en. A'íj pu jín, í rey ayén tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'utuaani a'íjna í teáata'a, ajta í íra'ara'an, majta í tí'iríi ajta nain ti tí'ijcha'íi. Ayee pu tiu'uta'aíjtaca'a ti ij tiraanájchite'en nain a'achú ti té'echa'íi.

²⁶ Aj pu i a'íjn ti té'echa'íi tíunutaca'a á vejli'ipua í rey jemi. Jéihua pu rajjé tíjn: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu xaa tí'imuanajchite'en nain jime'e a'achú nej timuá'acha'íire'e."

²⁷ Ajta a'íjna ti rajjive'e, a'í pu rá'ancu'uvajxi. Tiraatá'uuni'iri'i nain jime'e í ti té'echa'íca'a. Aj pu i raatátuaa.

²⁸ Jíme'en pu'u huirájraa a'íjna ti ravaire'e, aj pu i se'ij huáteu ti ayén ajta tirá'acha'íire'eca'a. Anxíte tumin pu'u té'echa'íca'a. A'í pu raatéevi'i. Tí'ij jí a'utéjche ti ra'antéevi'i í cijpáara'an jetze. Ca'anín pu jín ayén tiraata'aíjte tíjn: "Tinaanájchite'e a'achú pej tiná'acha'íire'e."

²⁹ Aj pu i tíunutaca'a a'íjna ti ajta ayén ravaire'eca'a a'íjna í rey. Ayee pu tiraatajé tíjn: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu tí'imuanajchite'en."

³⁰ Mí ajta a'íjna í se'ij, capu raatax'í'eve, sino iyá'uraa. Ajta a'íyen tiraata'aíjtaca'a mej nu'u ra'iteáanan ajta na'a caí tiraanájchite'en nain a'achú ti té'echa'íca'a.

³¹ Majta me'ín í seica í mej ravaire'e a'íjna í rey, mat'í'ij tiu'uséij a'ij ti tí'it'ij huar'ij, mat'í'ij mi u á'uju'un jemin í ti tihua'áijte'e. Nain mú raatá'ixaa a'ij ti tí'it'ij huar'ij.

³² Ajta a'íjn í rey, tí'iquí raata'aíjtaca'a a'íjna í ti ravaire'e. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjn: "Mú'ee pej nevaire'e, huáp'i pej a'ij pua'a tí'itevij. Nee nu timuaatá'uuni'iri'i nain jime'e a'achú pej tiná'acha'íire'eca'a ne'íjna jime'e í pej piyen tinéjhuavi-iri'i. ³³ ¿Ni caí ayén tiraavíjte'eca'a pej piyen che'atá pena'a rá'ancu'uvajxi'ín í ax'í'ej tevi ti nevaire'e net'ij neajta inee timuá'ancu'uvajxi mú'eetzi?"

³⁴ Ajta a'íjn ti tí'ira'aíjte'e, jé'ecan pu huataniú'uca-ca'a a'íjna jemi. Aj pu i a'uun tiu'utátui a'ímej jemi í mej huá'anaamuaca mej mi ra'iteáanan ajta na'a caí nain tiraanájchite'en a'achú ti té'echa'íca'a.

³⁵ Ajta a'íjn ti ní'iyu'upua ti ta japua é'eséijre'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren seij ajta seij ti pua'a pecaí tiraatá'uuni'í í a'íhuaara'a tzáahuati'ira'a jime'e.

Jíme'en a'ímej í mej taújtu'aara mej runeiche

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

19 Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti ayén tihuaú'ix-aate'e, tí'iquí a'uun e'erájraa a'uun ti huatacá'a u Galilea. Ajta antáraa után pújme'en í játe'ana jetze u Jordán. A'uun pu a'ará'a t'ij na'a a'úu ti huacá'a u Judea. ² Jéihua mú teite a'uc'íj jamuan. Ajta a'úu pu ti-hua'uhuaa í mej tí'icucui'ica'a.

³ Aj mú mi seica e'iré'ene í Jesús jemi. Fariseos mú pú'eme a'íme. A'íme méjhuauca'a mej raatémua'itin ti ij auté'itzen tí'it'ij jime'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tíjn:

—¿Ni qui a'ij tí'iri'iri ti ja'at'í ayén mé rúurieeni í ru'íj tí'it'ij jime'e, tí'it'ij ti na'a, capu amín a'ij?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjn:

—¿Ni qui secaí ja'anáj ra'ujjive í yu'uxari jetze ti jíme'en yee a'íjn ti nu'u amuacá huá'utaahuaca'a í teite, ayée pu naíjmi'í huá'utaahuaca'a í teáata'a, ajta í 'íita'a? ⁵ Ajta ayén tiu'uxájtaca'a a'ájna'ímua tíjn: "A'íj pu jín a'íjn teáata'a ajtaméj í ruvaújsmua'a jemi. Ru'íj pu nu'u jamuan huateáturaasin. Majta me'ín í mej hua'apua, ayée mú huataújruurejsin cumu se'ij pu'u í tevi." ⁶ Ayee pu'i tí'een, camu ché'e hua'apua mena'a sino cumu se'ij pu'u. A'íj pu jín, í ti Dios hua'anténajchi, miché'e caí ajtaújhua'anan í teite.

⁷ Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjn:

—Tí pua'a ayén tí'éene'en, ¿a'iné 'een jín tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í Moisés teecan ti nu'u ja'at'í ru'íj a'íjn huatapíjte'en í cuapée tí'it'ij í ti jín mé rúurieni?

⁸ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjn:

—Ayee pu 'een jín Moisés ayén amuaatá'a ti ja'at'í ru'íj í cuapée huatapíjte'en mej mi ráamuaree ti mé

rúurie í ru'íj a'iné capu ti'itíj a'amua jetze tásiseiiri sej si rí'í tihua'ajcha'í í seica. Ayee pu xaa Moisés amuaatá'a. Mí ajta, capu ayén éene'e í 'ajmí'mua.

⁹Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu rí'írí tì ja'atí cha'a na'a mé rúurieni í ru'íj. A'íi pu'u a'íin pú'een í tì jín rí'írí tì ja'atí mé rúurieni í ru'íj. Tí pua'a a'íin íra'ara'an seíj jamuan ti'ihuaújxana'acira'aten, aj pu xaa í'írí'írí tì mé rúurieeni. Ajta a'íin cína'ara'an tì ayén cha'a na'a mé rúurie í ru'íj, tì pua'a á'yen seíj an-curé'evi'itín í 'íita'a, a'íi pu tiú'ujxana'acira'aten a'íjna jemi í tì mé rúurie. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁰Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayée mú tiraatá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a ayén 'een a'ímej jemi í mej néjne'iche, ayée pu titá'amitieje'e itejmi a'íjna jime'e, ayée pu tí'ixí'epí'in mej caí néjne'iche.

¹¹Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Camu najmí'i miyen yaú'itíée muá'aju'un, sino a'íi mu'u í tì Dios hua'utá'a mej mi miyen te'utáviicua'i ruxí'evi'ira'a jime'e. ¹²Ayee pu'u 'een a'iné ayée pu tihua'ucí'í seica tíj na'a mej huanúnu'ihuaca'a. Majta seica, ayée mú 'een a'iné teteca mú miyen huá'uruu. Majta seica, a'íi mú raaxí'epí'intare rujíimua'a mej mi te'enteároute í Dios jemi. A'atí tì na'a tì ayén tiraayí'ití, ché'e a'íin ayén huárini.

Jesús pu rí'í tihua'uteájtuaa í tí'írí í mej cílieen

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³Majta me'ín í seica, tí'írí mú á e'evé'evi'ití í Jesús jemi tì ij a'íin hua'ajtamuarí'en, ajta tì ij Dios jemi raatéjhuauni a'ímej jime'e. Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íi mú autéjhuii mej hua'a-jea'axí'in a'ímej í mej tí'írí avé'evi'itíxi. ¹⁴Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj hua'utá'an mi tí'írí mej yé ve'eré'enen neetzi jemi. Caxu huá'íjmíjra, a'iné a'íime í mej a'uté'uu í Dios jemi, naími'i mú miyen 'een matíj me'ímej mí tí'írí.

¹⁵Aj pu i huá'amuu'utzee hua'avé'emuari'ejxi a'íjna í Jesús. Ajta iyá'uraa.

Temuaij tì chijteanica'a tiu'utaxájtaca'a jamuan í Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶Ajta seíj pu e'iré'ene í Jesús jemi. Teáata'a a'íjna. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Maeestru mí pej rí'í mé teuúmua'aree, ¿tí'itáani i'í xí'epí'in tì ruxe'eve'e nej ni niyen huárini tì i ayén náaci'ití nej ruuri ná'ara'ani í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e?

¹⁷Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿A'iné 'een jín piyen tí'inejee pe'íjna jime'e nej rí'í mé teuúmua'aree ca'ín qui inee rí'í netí'itevi? Seíj pu'u a'íin pú'een tì rí'í mé teuúmua'aree; a'íi pu a'íin pú'een í Dios. Tí pua'a piyen tí'ixe'eve'e tì muáaci'ití pej piyen ruuri puá'ara'ani í Dios jemi, patá'aj piyen ra'ará'astijre'en a'ij tì tiu'uta'ájtaca'a í Dios.

¹⁸Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í ja'atí tíjín:

—¿Tí'itáani niuucarijra'a na'ará'astijre'en?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—A'íjna ne'u tì ayén huataújmu'a yee “capej tí'ite-cui'ica”, ajta a'íjna tì jíme'en yee “capej tí'ax-ana'acira'ate”, ajtahua'a seíj tì ayén yee “capej tí'inahua'aj, capej pajta ja'atí hua'itzi jín tí'ixáate'e”. ¹⁹Ajta pu hui ayén tiu'uta'ájtaca'a í Dios a'íjna jime'e pej nu'u huá'ajtzaahuati'ire'e í a'atáata, pajta í anaanaj. Pajta, piyen huárini pej pi piyen rí'í tirájcha'í í axí'ej tevi patíj aseíj.

²⁰Ajta a'íjna í temuaij, ayée pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Nain nu jín te'ará'aste tíj na'a tí'ipua'amé.

¿Tí'itáani auj ná'aturaate'e?

²¹Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a ayén timua'aráanajche pej nain jín te'ará'asten, ayée pej huárini. Aricu, nain tiu'utuáa í tiá'a. Pajta hua'uré'an í tumin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijvi-icua'i. Tí pua'a piyen huárini, jé'ecan pepu'u ra'an-curé'asin í ta japua í Dios jemi. Aj pepu'u xaa, mú a'utá'iyi'i patá'aj neetzi jamuan á'uche'ecane'en. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús.

²²Tí'íj ayén tiráanamujri'i a'ij tì Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu i utéevatzi í ru tzajta'a a'íjna í temuaij. Huatáujxeemijte a'iné jeihua pu tí'ijcha'íca'a.

²³Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjín:

—Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Temua'a pu tí'imuari'eri mej a'uteároute a'ájna Dios tì é'eseijre'e a'íime í chíjteaani. ²⁴Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Jáitze'e pu muári'eri tì chíjteaani a'uteároute a'ájna Dios tì é'eseijre'e caí tì cameeyu'u anaarute tí'itíj p'í'ise'e jetze tì anacun.

²⁵Majta a'íime, matí'ij miyen tiráanamujri'i, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Majta miyen tí'iru'ihua'u tíjín:

—¿Tí pua'a ayén tí'eene'en, a'íi tá'uj na'a tí'iri'iri tì ja'atí a'uun a'uteáuran a'u tì Dios é'eseijre'e?

²⁶Aj pu i Jesús hua'useíj. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ímej jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'iri'iri. Mí ajta, a'íi pu xaa raayí'ití í Dios.

²⁷Ajta a'íjna í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Teajta iteen, nain tu teri mé teuhua'axi í tej tí'ijcha'íca'a tej tì á'ujjuhua'ane'en á'a jamuan. ¿Tí'itáani taci'ití itejmi?

²⁸Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'ájna xicájra'a jetze tì Dios nain jín tí'ijéjcuare'en, inee, i nej neajta teáata'a jetze airáne, a'ájna netí'ij aujjeíxí'isin japuan í ne'ípuá, ayée pu seíire'e a'ame temua'a naa mej mi atanéjne'ere. Seajta mú'een mí sej ne jamuan á'ujjuhua'an, ayée xu che'atá sena'a tí-teujrá'asixí'in japuan í á'amua'ípua, seíj seajta seíj. Tamuáamuata'a japuan hua'apua xu ará'ase mú'een, ajta ayén te'ará'ase í á'amua'ípua. Aj xu si siyen tíhua'uxí'epí'intari'ire'en a'ímej teitejra'a í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'ímej teitejra'a mej miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

²⁹ Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, ja'atí ti na'a ti tí'itíj á'uríeeni a'ájna jíme'e tí á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ti pua'a chí'ij, nusu ruja'atzimuá na'ari rucu'utzimuá o rujúutzimua'a, ca'ín rutáata, runáana na'ari ti pua'a yá'uríeeni í chuej ti japuan tí'ihuaste'e, ayée pu tí'ijci'iti. Tí pua'a seáj na'a í ti yá'ujisin, ayée pu tí'iraci'iti a'achú cumu anxíte í tí'iti. Ajta, ayén tí'iraci'iti tí ruuri á'ara'ani tíj na'a rusén jíme'e a'ájna Dios tí é'e-sejre'e.

³⁰ Ajta, ayée pu hui ajta té'eme: mu'iití í mej nu'u ve'ecán jín títetateí í Dios jemi íjii, a'íí mú cíliéene'e jín títetatée muá'aju'un jemin í Dios. Majta mu'iití í mej nu'u cíliéene'en jín títetateí í Dios jemi íjii, a'íí mú ve'ecán jín títetatée muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze tí jetzen Dios tiu'uta'ájta.

Jíme'en a'íimej í mej tí'imijhuacare'e í uuva tzajta'a

20 'Ayee pu ajta tí'ajta í Dios a'ájna tí jín antiújmua'aree. Ayee pu ricí tíj a'ájna í ja'atí tí ráahuii í uuva Tapuá'arijme'eca pu nu'u huirájraa tí ij hua'utá'inen a'íimej í mej tiu'umuári'en a'u tí tejé'ehuaste'e. ² Ayee pu tíhua'uxí'epi'intari'iri'í tí ayén tihua'unájchite'en a'achú cumu seáj tumin. Aj pu i hua'uta'íteca'a mej a'ucíne a'u tí e'eré'eevee í uuva.

³ Ajtahua'a pu huirájraa a'ájna í ja'atí tí'ij ari já'ita'a huatemé'eca í xica. Seica pu ajta huáteu a'ájna a'u mej á'ujse'upi. Camu tí'itíj muari'eca'a. ⁴ Aj pu i ayén tíhua'utá'ixaa tíjín: "Sericu mú'een, sej si yeehui teja'uvé'emuari'en a'u nej uuva á'uuhuii, neajta niyen tejamuaanájchite'en a'achú tí raavíjte'e." Matí'ij mí á'u-ju'un.

⁵ Ayee pu che'atá na'a huaríj a'ájna í ja'atí. Ajtahua'a pu nu'u huirájraa a'atzaj cumu tacuarixpua. Ajtahua'a, tí'ij ari vejli'í cáame í xica, ayej che'atá na'a rijca. ⁶ Ajtahua'a pu huirájraa tí'ij ari je'incáruti í xica. Ajtahua'a pu seica á'uteu í mej e'etiú'uuca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'í tíjín: "¿A'iné 'een jín siyen huaté'uu tíj na'a aré'apua'a ímuá? ¿Ni secaí tí'itíj mej e'ejmuári'e?" ⁷ Ayee mú tiu'utaniú tíjín: "Capu yee ja'atí ta'inee." Ayee pu ij tihua'utá'ixaa tíjín: "Sericu seajta mú'een, sej si teja'uvé'emuari'en a'u nej uuva á'uuhuii."

⁸ Tí'ij huatéachumua'areca'a, aj pu i raatajé í seáj tí tihua'ájte'e í mej tí'imijhuaca. Ayee pu tiraatá'ixaa tíjín: "Patá'aj u huája'utájeeve a'íimej í mej tí'imijhuaca patá'aj tihua'unájchite'en. Pajta, patá'aj yeehui piyen autéjcheni a'íimej jemi í mej caí íiya'ata autéjhuii. Pajta piyen ra'antipua'ájte'en a'íimej jemi í mej amuacáí autéjhuii."

⁹ Aj mú mí e'iré'ene a'íime í mej anteájrupi tí'ij ari je'incáruti í xica. A'íí pu tihua'unájchi seáj ajta seáj nain jíme'e í seáj tumin. ¹⁰ Ajta á'iyen tí'ij hua'ucí'í tí a'íimej tiu'unájchite'en í mej amuacáí anteájrupi, ayée mú tí'iru'ixaate'eca'a tíjín: "Jaítze'e pu tí'itaci'iti itejmi." Mí ajta caí, capu. "A'íí pu ajta ayén tihua'unájchi sei tumin che'atá na'a, seáj ajta seáj."

¹¹ Matí'ij ra'ancuré'a, a'íí mú autéjhuii mej huaújniu-uste'en me'íjna jemi í tí tíchuej. ¹² Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín: "A'íime í mej caí íiya'ata anteájrupi, seáj hora

mu'u tiu'umuáriej. Mí pajta mú'ee, ayée pej che'atá pena'a tihua'unájchi patíj titaanájchi itejmi. Teajta iteen, nain tu yee jín te'utáviicua'iri'í, teajta tí'imuari'ista, teajta nain tu jín tíj na'a tíu'uxíreca'a tíj na'a aré'apua'a ímuá."

¹³ Ajta a'íin, ayée pu tiraatá'ixaa seáj tí amuacáí anteájrupi tíjín: "Casi'í, ne'amiigu. Canu a'ij pua'a muarure. ¿Ni qui pecaí piyen tiu'utá'a muá'aniuuca jíme'e pej piyen tiu'umuári'en seáj tumin jíme'e?" ¹⁴ Me'ecui ícu, ancuré'a í pej raamuá'iti. Aricu. Ayee nu'u yee raxí'eve'e nej niyen che'atá nena'a timuaanájchite'en mú'eetzi netíj tiraanájchi ne'íjna í ja'atí tí anteájrupi tí'ij ari je'incáruti í xica. ¹⁵ ¿Ni caí ayén yee tí'ineci'iti nej niyen huári'ni a'ij nej tí'ijxe'eve'e ne'íjna jíme'e í nej tí'ituaave, ca'ín piyen chueere'e pe'íjna jíme'e nej rí'í tíhua'ájcha'í?" —Ayee pu nu'u tiraatá'ixaa.

¹⁶ Aj pu i Jesús ayén tíjín:

—A'íj pu jín, a'íime í mej caí amuacáí anteájrupi, a'íí mú anará'asi, majta me'ín í mej amuacáí anteájrupi, a'íí mú uvé'eteajtiri.

Huaícaca jetze pu raataxájtaca'a a'ájna í Jesús tí nu'u mí'ini

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Tí'ij ari Jesús án a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén, majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, aj pu i hua'utajé rujíimua'a. ¹⁸ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tu'uri a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén. Ajta seáj pu hui neetzi tiu'utátuiire'esin i nej neajta teáata'a jetze airáane. Hua'utatuire'esin a'íimej í mej tí'ajta u hua'atáyujta'a, ajta a'íimej í mej té'eyu'uxaca. A'íí mú tiu'utá'asin mej mí naajé'ica. ¹⁹ Majta ná'avi'itín a'íimej jemi í mej seáj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mí ná'uxieehuari'í. Majta me'ín, ayée mú tinaatévajxi'isin. Majta ná'atatan ineetzi cúruu jetze. Neajta mí'ini, aru huaíca xica jetze nu neajta huatarújsin. —Ayee pu tíhua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

Jíme'en í tí rájhuaviiri'í hua'anáanaj, a'ájna í Jacobo, ajta a'ájna í Juan

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ajta a'íin hua'anáanaj a'íimej í yaújmuame'en a'ájna í Zebedeo, ruyaujmua'a pu jamuan e'iré'ene í Jesús jemi. Aj pu i tínutaca'a á vejli'í jemin tí i tí'itíj raatáhuavii.

²¹ Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej niyen huári'ni mú'eetzi jíme'e?

Ajta a'íin hua'anáanaj, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín:

—Patá'aj piyen hua'utá'an mí niyaujmua'a tí ij seáj a'ujye'íxi'ín ari'íríinta'a, ajta í seáj tí a'ujye'íxi'ín a'úutata'a pújme'en a'ájna xicájra'a jetze patí'ij yé uvé'enen pej tiu'uta'ájta íiyen chaanaca japua.

²² Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu a'atzu ramua'aree tí'itíj sej nehuavii. ¿Ni siyen rá'aviicua'í sej rajpuaíitzi xá'ara'ani netíj ínee tirajpuaíitzi na'ame?

Ayee mú tiu'utaniú tíjín:

—A'iné tijtá ne'u.

²³ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaitzi xá'ara'ani netj tirajpuaitzi na'ame inee. Mí ajta, capu ayén tí'ineci'ipua ineetzi nej ja'atí huatá'an ti a'ujyexi'ín neri'irínta'a, na'ari ne'úutata'a. Ayee pu'u tihua'aci'ti mej mi uhuará'asixi'ín a'ujna a'ímej ti Dios ari hua'antíhuau.

²⁴ Majta me'ín í seica, í mej tamuáamuata'a ará'ase, matí'ij ráanamujri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a a'ímej jemi í mej hua'apua.

²⁵ Aj pu i Jesús hua'utajé naíjmi'ica. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Xu'uri ramua'aree mú'een a'ij mej ye'í ríj muá'aye'i í mej tí'ajta nain chuéjra'a japua. Ca'anéeri mú jín tihua'ajte'e í teite. Majta me'ín í mej tí'tetatef, a'íí mú tihua'ajte'e í seica a'ij mej ye'í me'ín tí'ijxe'e'eve'e. ²⁶ Mí ajta, capu ayén tiraavíjte'e mú'ejmi jemi. Tí'pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ve'ecán jín tí'itevéé á'ara'ani, ayee pu ruxe'eve'e ti a'íí ciliéene'e jín tí'itevéé á'ara'ani ti i amuaatévaire'en naíjmi'ica mú'ejmi.

²⁷ A'atí ti na'a ti ayén raxí'eve'e ti te'enteároute a'íjna jime'e ti jaítze'e ve'éé, a'íí pu amuacáí ruxe'eve'e ti te'enteároute a'íjna jime'e í ti jaítze'e c'ílieen ti ij hua'utévaire'en naíjmi'ica ruxí'evi'ira'a jime'e.

²⁸ Miché'e miyen huárini netj rici inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu ne'íjna jín mú iya'uvé'eme mej naatévaire'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaire'en í seica. Ayee nu'een jín mú iya'uvé'eme nej ni huámi'ini huá'a jetze me'ecan, neajta nej ni tiraaná-jchite'en í Dios í tí'jín huá'ajjive'e í mej á'apua'aren mu'iicáca í teite.

Jesús pu tihua'uhuaa í mej aracúcu'unijme'eca'a, í mej hua'apua

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Aj pu i á'uraa a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujjhuua'ane'e. Matí'ij huiráaci me'újna Jericó, jeíhua mú teite a'ucj jamuan. ³⁰ Majta me'ín í mej hua'apua í mej aracúcu'unijme'eca'a, a'úu mú e'ejté'eca'a juye jetze. Matí'ij ráanamujri'i ti nu'u á a'atamé a'íjna í Jesús, ayée mú titeejíhuaca'a tijín:

—Tavastara'a, mi pej hui i'í huáacixa'ara'an a'íjna í David teecan, tá'ancu'uvajxi'í itejmi.

³¹ Majta me'ín teite, a'íí mú hua'ajteá'axi. Miyen tihua'a'ijmíra mej mi caí miyen tí'ijjhuua. Mí majta a'íime í mej aracúcu'unijme'eca'a, jaítze'e mú ca'anín jín huajíhuaca'a. Miyen tijín:

—Tavastara'a, mi pej i'í huáacixa'ara'an í David teecan, tá'ancu'uvajxi'í itejmi.

³² Aj pu i Jesús huatéechaxi. Ajta hua'utajé. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej ni tí'itj a'ij huáruuren mú'ejmi jemi?

³³ Ayee mú titeetaniú tijín:

—Tavastara'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e tej atanéjne'ere.

³⁴ Aj pu i a'íin Jesús huá'ancu'uvajxi. Ajta hua'ará-muari'ejxi í hua'ají'í jetze. Jíme'en pu'u hua'ará-muari'ejxi, aj mú mi huarúj. Matí'ij mi atanéjne'eri muá'araa. Majta a'ucj jamuan.

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Aj mú mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a vejli'i u Jerusalén a'u ti a'uchájta'ajme ti ayén té-ja'arajtehuaa tijín Betfagé. A'uu pu é'echajta'a jírí jetze mej miyen ratamuá'amua tijín Aceituunajemi.

Aj pu i Jesús hua'apuaca huata'íteca'a. ² Ayen tijín:

—Sericu, setá'aj a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a ti é'e-seijre'e. Setí'ij a'uteároute se'újna, a'uun xu hui yé'eteu-ni í puuru'u ti ajtatápi'i jamuan í yaujra'an. Setá'aj rá'í-jxijta. Seajta mú huáje'erajápuan neetzi jemi. ³ Tí'pua'a ja'atí ayén tejá'amua'íhua'ura a'íjna jime'e, aj xu si siyen tiraata'ixaate'en ti jíme'en yee tavástar'a pu nu'u raxí'eve'e, seajtáhua'a xu ca'anacan raatáui-ire'esin.

⁴ Ayee pu tiuju'urj ti ij ayén te'araúrasten a'ij ti ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti Dios jetze me'ecan tí'ixax-a'ata'a. Ayen tijín:

⁵ Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej a'uchéjme a'úu ti huatacá'a a'íjna í chajta'a u Sión ti jíme'en yee:

“Casi'i mú'een, pu'uri mú a'uvé'emej mú'ejmi jemi a'íjna í a'amua Rey.

Capu a'ij tí'ijviicua'i.

Ajta ave'ecaí puuru'u japua ti c'ílieen ti yaujra'an pú'een seíj í mej japuan tí'ití'icica.”

⁶ Majta me'ín í mej hua'apua, aj mú mi a'ucj. Majta miyen huarj a'ij ti Jesús tihua'uta'aj. ⁷ Aj mú ye'eráaja í Jesús jemi me'íjna í puuru'u, majta í yaujra'an. Matí'ij mi ra'itéechejte í puuru'u rucíxu jime'e. Aj pu i Jesús avé'eyéjxi japuan í puuru'u ti c'ílieen.

⁸ Majta me'ín í teite, jeíhua mú ajteáxi'reca'a. Majta c'íxuri te'epíjraa juye jetze. Majta seica, pi'ista te'entiveíchixi'í, a'íí mú majta a'apíjraa me'ájna juye jetze.

⁹ Majta me'ín í mej anáaté'ee huajú'ucaa, majta me'ín í mej cujta'an huajú'ucaa, a'íí mú huatajjuhuxi tijín:

—Ayee tu hui tí'imuahavii pej tu'irájtuaani mi pej i'í huáacixa'ara'an a'íjna í rey, í David teecan. Dios pu rí'í tiraateájtuaa temua'a naa a'íjna ti yé vé'eme niuucá-jtze'en í tavástar'a. Ché'e a'íin tu'irájtuaani a'íjna ti a'uun é'esijre'e u ta japua.

¹⁰ Aj pu i Jesús a'uteájrupi u Jerusalén. Tí'ij a'uteájrupi, aj mú mi tí'urí'tzii naíjmi'í í mej a'uun a'uchéjme'ecaa. Jéihua mú tí'iru'ixaate'eca'a. Miyen tijín:

—¿A'ataani pú'een amíjna?

¹¹ Majta me'ín í teite, ayée mú tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ii pu a'íin pú'een í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan, ti ajta Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-33)

¹² Ajta á'iyen, Jesús a'uteájrupi u teyujta'a ti e'eráyaujta'a. Aj pu i hua'utamuári naíjmi'ica a'ímej í mej me'u-un tí'itu'aracare'e, ajta a'ímej í mej me'uun tí'inaavecare'e. Tihua'ameesa pí pu té'ejhua'axi a'ímej í mej japuan tumin huá'apuata'atí'iracare'e, ajta ti-huá'ípua a'ímej í mej cucuí'ise tú'aracare'e. ¹³ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze ti Dios ayén tiraataxájtaca'a ti jíme'en yee, ayée pu nu'u teja'arajtehuaa a'ame í chí'ira'an tíjín: “Chí'í mej tzajta'an tí'ixaxa'a í Dios jemi.” Mí seajta mú'een, ayée xu seicé raru-ure í chí'ij tíj teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca í nahua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁴ Majta seica me'uun e'eré'ete'ecaa a'ujna teyujta'a. Seica mú mua'arácucu'un, majta seica, tzare'e mú hua'ícajme. A'íí mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ajta a'íín ti-huá'uhuaa. ¹⁵ Majta me'ín í mej tí'ajta teyujta'a, majta í mej tíu'ujmua'ate í yu'uxari jetze, mat'í'ij raasej a'ij ti Jesús huaréj mej mi miyen r'í'í te'utasej í teite, mat'í'ij majta hua'usej í tí'írí í mej rujíhuave'ecaa tíjín: “Tiché'e nu'u r'í'í tiraateájtuaani tem'íjna ti David teecan jetze airáane”, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a.

¹⁶ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'í me'íjna í Jesús tíjín:

—¿Ni tzaa pecaí tí'inamua a'ij mej tí'ixa am'íime mí tí'írí?

Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Aa ní'ijta ne'u. ¿Ni tzaa secaí siyen ra'ujíjve í yu'uxari jetze ti ayén té'eyu'usi'í? Ayen tíjín:

A'íí mú nu'u majta r'í'í tiratá'aca a'ímej í tí'írí, majta a'íime í uneeca'ise.

A'íí mú Dios jetze arájca'ane mej mi miyen huárini.

¹⁷ Aj pu i Jesús hua'utátuaa. Ajta iyá'uraa. A'uu pu a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arajtehuaa tíjín Betania. A'uu pu huatáxa'ai.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa tí caí taca'a a'íjna í huaréj

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Yee ruijmua'a yee tí'ij ajtahua'a pí'ájve, pu'uri í'icu-ataca'a a'íjna í Jesús. ¹⁹ A'íí pu huaréj huasej ti e'etávee a'ájna vejli'í juye jetze. Aj pu i a'uré'ene a'u ti e'etávee a'íjna í huaréj. Capu a'atzu taca'acaa sino téx-amua'icaa pu'u. Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'íjna í huaréj tíjín:

—Capej ché'e ja'anáj taca'an.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huatéehua a'íjna í huaréj.

²⁰ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, mat'í'ij raasej, jé'ecan mú a'ij te'utasej. Ayee mú tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'íné tí'írí'írí ti ayén ca'anacan huatéehuan am'íj-na mí huaréj?

²¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayéj xaa ne'u huaréj. Ayee nu teja'amua'ixaate'e. Tí pua'a siyen té'atzaahuate'e tí ij ayén teja'uré'enen a'ij tí tejamuá'amitíejte'e, ajta tí pua'a caí a'ij á'amua'ase sej caí a'ij huárini ayée xu che'atá sena'a raayí'itíhua'a xá'ara'ani sej siyen raruuren sem'íjna mí huaréj netíj neri ráaru. Seajta siyen raayí'itíhua'a xá'ara'ani sej siyen raata'áíjte'en sem'íjna mí jíri tíjín: “Tíchesi yee, ateájra'a á jaata'a, já'ahua'a í mar jetze.” Aj pu i xaa ayén teja'uré'enejsin, tí ayén huárini í jíri.

²² Setíj sena'a sej siyen tí'ijhuaví í Dios, tí pua'a siyen té'atzaahuate'e, aj xu xaa ra'anuré'asin.

A'íjna í tí jín antiújmua'aree í Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Aj pu i Jesús a'uteájrupi teyujta'a a'u tí e'eráyaujta'a Tí'ij a'íín tihua'umua'aten í teite, a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a, majta í vaujsi, a'íí mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿Tí'itájni hui jín petí'itíjvee pej pi piyen ríci? ¿A'ataani muaatá'a pej piyen huárini?

²⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Niche'e seíj tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a siyen tinaatá'ixaate'en se'íjna jíme'e, aj nu xaa niyen tejámuaatá'ixaate'esin tí'itíj í nej jín tí'itíjvee nej ni niyen ríci. ²⁵ A'íjna í tí jín tí'itíveeca'a a'íjna í Juan tí ij huá'umua'íhua í teite, ¿a'uné jetze a'uvé'emej? ¿Ni u ta japua, Dios tí é'esejre'e, na'ari íiyen chaanaca japua, huá'a tzajta'a í teite?

Mat'í'ij mí tí'itíurixaa rujíjmua'a. Miyen tíjín:

—Tí pua'a tíyen tiraata'ixaate'en yee Dios pu ya'uta'íteca'a, a'íí pu ayén títaatá'ixaate'esin yee a'íné 'een jín tecaí rá'atzaahuate'e te'íjna. ²⁶ Mí teajta iteen, capu hui rí'írí tej tíyen raataxáj yee teteca mú ya'uta'íteca'a a'íné tehuá'atziine'e í teite. Naíjmi'í mú miyen rá'atzaahuate'e tí a'íín Juan tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

²⁷ Aj mú mí miyen tiraatá'ixaa me'íjna í Jesús. Miyen tíjín:

—Catu ramua'aree.

Ajta a'íín í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu neajta inee amuaatá'ixaate'esin tí'itíj í nej jín tí'itíjvee nej ni niyen ríci.

Jíme'en í mej í'í yaújmua'ame'en, í mej hua'apua

²⁸ Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casi'í, a'íné tejamuá'amitíejte'e a'íjna jíme'e í niuucari. Ja'at'í pu hua'apuaca tiyaúumua'a. Aj pu i e'iré'ene í seíj jemi. Ayee pu tiraata'íteca'a tíjín: “Niyauj, aricu patá'aj teja'umuári'en íjii a'u nej uuva á'uuhuii.” ²⁹ Aj pu i a'íín yaujra'an ayén tiraatá'ixaa tíjín: “Canu niyen ríni.” Mí ajta a'íín, seicé pu tiu'umuá'aj. Aj pu i xaa u á'ume tí teja'umuári'en. ³⁰ Ajta á'iyen, a'íín ya'upuáara'an e'iré'ene í seíj jemi. Ayee pu che'atá tiraata'áj a'íjna tíj ajta ari í seíj tiu'uta'áj í ta'amuájca. Ajta a'íín yaujra'an, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín: “Aa ní'ijta, ayée nu ríni.” Mí ajta caí, capu. Capu á'ume tí teja'umuári'en.

³¹ 'Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. A'ñime í mej hua'apua, ¿a'ataani ayén huaríj a'ij tí tí'ijxe'eve'eca'a í ya'upuáara'an?

Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—A'íjna, í ta'amuájca.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ñime í mej huá'ajjive'e í gobierno jetze me'ecan, majta a'ñime í 'uuca í mej huataúra'an tumin jime'e, a'ñi mú á'amuamua'itín me'íjna jime'e mej mi a'uun a'uteárate Dios tí é'eseijre'e.

³² 'Ayee pu'u tí'een, a'iné ayée pu hui 'een jín mú a'uvé'emej a'íjna í Juan tí i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij sej ye'í huárini í Dios jemi. Mí seajta mú'een, caxu rá'antzaahuate. Majta me'ín í mej huá'ajjive'e, majta a'ñime í 'uuca í mej huataúra'a tumin jime'e, a'ñi mú xaa rá'antzaahuate. Mú'een xu ráamua'areeri'í se'íjna. Capu amín a'ij, aúche'e pu caí tí'itíj a'amua jetze tási-seiiri sej si seicié tiú'umua'ati, sej si rá'antzaahuate'en.

Jíme'en í mej tí'imíjhuacare'e í mej majta a'ij pua'a tí'iteitesteca'a

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Xáanamuaajri'í seíj i niuucari. Ja'atí tí nu'u ayén uva huáhuii. Ajta raaré'ana tejcuá jime'e. Aj pu 'i tí'itíj até'ijche tí tzajta'an rámi'íye já'ara'ara'an í uuva. Ajta nu'u tí'itíj ájtaahuaca'a mej japuan hua'íxi'ere'en mej mi raaseíj nainjapua a'utí ja'u'ástime mej tí'imíjhuaca.

'Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu i hua'utáneíjte í chuej mej mi tiraanájchite'en caj je'icáca. Aj pu i á'uraa a'íjna í ja'atí seíj chuéjra'a japua.

³⁴ 'Tí'ij nu'u teja'uré'ene matí'ij pua'a raju'uraca a'íjna í uuva, seica pu huata'íteca'a a'ímej í mej tí'ijvaire'e mej mi hua'utáhuavii a'achú tí caj tí'ijc'í'iti a'íjna tí tíchuej. ³⁵ Majta me'ín í chuej mej huataújneij, a'ñi mú hua'uvívi'í a'ímej í mej huata'ítí'ihuaca'a. Seíj mú huatéevajxi. Majta seíj mú huajé'ica, majta í seij, merateátu'asixi tetej jime'e. Camu tí'itíj hua'utá'a.

³⁶ 'Ajta nu'u a'ñin í tí'í'ira'ajite'eca'a, seica pu ajtahua'a huata'áiteca'a. Mu'uri jaítze'e í'í mu'licáa. Majta me'ín í chuej mej huataújneij, ayée mú che'atá mena'a huá'uruu a'ímej í mej huata'ítí'ihuaca'a.

³⁷ 'Yee pu nu'u teuumé'eca. Tí'ij jí, a'ñi huata'íteca'a a'íjna í ruyauj. Ayee pu tiu'umuá'aj tíjín: "Merá'antzaahuate'esin sein."

³⁸ 'Majta me'ín í chuej mej huataújneij, matí'ij raaseíj me'íjna í yaujra'an, ayée mú tiraaxí'epi'íntare rují-mua'a tíjín: "A'ii pu a'ñin pú'een, í tí nain tí'ijc'í'iti. Che'eré, tiché'e raajé'ica tí ij téjmi ta'áa á'ara'ani." ³⁹ Aj mú nu'u mi rajví'í me'íjna í yaujra'an. Matí'ij mi ru'irájrie á pua'acié. Majta raajé'ica.

⁴⁰ 'Me'ecuí ari'icu, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Tí'ij mú a'uvé'eme'en a'íjna í á'ara'an í chuej, ¿a'iné tí'itíj huá'aruuren a'ímej í chuej mej huataújneij?

⁴¹ Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—A'ñi pu caí hua'acu'uvée hua'antipua'ajte'esin a'ímej í mej a'ij pua'a tí'iteteite. Ajta, a'ñi pu hui seica

huataniíjte'esin í chuej. Majta me'ín, ayée mú xaa raatá'asin í tí ráaci'iti tí'ij a'ájna teja'uré'enen matí'ij pua'a tí'iju'uraca.

⁴² Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni secal ja'anáj ra'ujjive í yu'uxari jetze se'íjna i niuucari tí ayén jíme'en yee:

A'íjna i tetej i mej raaté'uu, ájca'í mej ya'uhua'axi í mej chí'ij ta'ahuaca;

ayén pu te'irájraa tí a'ñin pú'eene'e já'araa tí i'í esquineero?

Tavástar'a pu ayén ráaruu, ajta rí'í te'utéevatzí í tatzajta'a.

⁴³ 'A'íj pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, Dios pu amuá'ari'ira a'íjna tí teja'amua'ití'iche'e júte'e tí é'e-me'ecan í Dios jemi. A'ñi pu hua'utá'asin seica í mej miyen rini a'ij tí tiraavíjite'e. A'ñi mú ra'ará'astijre'esin xaa ne'u. ⁴⁴ Ajta a'ín i tetej, tí pua'a ja'atí japuan tíveti, a'íjna í ja'atí huaténa'axijsin a'íjna i tetej japua. Na'ari caí, tí pua'a a'ín tetej án é'ejvete japuan seíj í tevi, aj pu i a'ín ra'iráxayeepe'esin í tevi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁴⁵ Majta me'ín í mej tí'ajta teyujta'a, majta a'ñime í fariseos, matí'ij ráanamuaajri'í a'ij tí Jesús tí'ixajtaca'a niuucari jime'e, aj mú mi ráamua'areeri'í tí a'ñin a'ímej téxajta'ajme'e. ⁴⁶ Matí'ij mi ráahuau a'ij mé ye'í huárini mej mi raatéevi'í. Mí majta, camu miyen huaríj a'iné mehuá'atziíne'eca'a a'ímej í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. A'ñime í teite, naími'í mú miyen ramua'areereca'a tí Jesús a'ñin pú'eene'e seíj tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

Jíme'en í mej jín tí'iyestehua'a tí pua'a ja'atí huaténeiche

(Lc. 14:15-24)

22 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa niuucari jime'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

² —Ayee pu Dios huá'aruure í tetej me'íjen japuan cüne í chaanaca tí Dios te'áijta. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren tíj a'íjna í rey tí tiú'uyeste a'íjna jime'e tí yaujra'an huaténe'icheca'a.

³ 'Ajta a'ñin í rey, a'ñi pu nu'u hua'uta'íteca'a a'ímej í mej tí'ijvaire'e mej nu'u u hua'utájeeve a'ímej í tí ari hua'utá'ínee. Mí majta a'ímej í mej huatá'inihuaca'a, camu á'ujca'anejca'a mej á a'ire'enen.

⁴ 'Ajtahua'a, seica huata'íteca'a mej mi majta hua'utájeeve. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ijvaire'e tíjín: "Ayee xu yeehui tihua'utá'ixaate'en a'ímej nej neri hua'utá'ínee tíjín pu'uri tiu'uté'atime í cua'ira, pu'uri ajta tiu'uta'ajtaca'a mej huá'ucui'ini í ye'emuaate tí tihua'uci'imate, huáacasi, majta puuyesi. Nain pu yeehui ari huaxí'epi'ín tej tí tiú'uyesten."

⁵ 'Majta me'ín í mej huatá'inihuaca'a, camu a'atzu huá'utzaahua. Ma'ucíjxi micu. Seíj pu a'uun á'ume a'u tí tejé'ehuaste'e. Ajta seíj, a'úu pu á'ume a'u tí tejá'atua. ⁶ Majta í seica, a'ñi mú nu'u hua'uvívi'í í mej tí'ijvaire'e me'íjna í rey. Majta a'ij pua'a huá'uruu. Majta huá'ucuii seica.

⁷Jé'ecan pu nu'u huataniú'ucaca'a a'íjna rey. A'íj pu hua'uta'íteca'a a'ímej í xantaaru'u. Maté'ij mi huá'ucuii najjmi'ica í teite. Majta raaré'atai í huá'achi'i.

⁸Aj pu i a'íjn í rey ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ij-vaire'e tíjín: "Pu'uri huaxé'epi'in tej tí'yiesten. Mí ajta, a'ímej í nej neri hua'utá'ínee, capu ayén hua'ucé'i mej mú mú a'uvé'uju'un. ⁹Sericu mú'een, tíj na'a tí cure'enéjme í caaye, setá'aj hua'utá'ínen matéj mena'a í teite a'achú sej pua'améca jé'eteuni."

¹⁰Maté'ij mi huiráaci caaye jetze a'íme í mej tí'ij-vaire'e. Jéihua mú huá'ajsej í teite a'achú mej pua'améca á'uteu, í mej a'ij pua'a tí'iteteite, majta í mej rí'í tí'iteteite. Ayee mu'u pua'amé a'uteájrupi u chí'ita a'achú mej ú'uve.

¹¹Aj pu nu'u i a'íjn rey, a'uteájrupi a'ujna tí'ij a'ímej huasej í tí hua'utá'ínee. Aj pu i ja'até huasej tí caí ayén tí'itéechen a'ij tí tiraavíjte'e tí pua'a sejí huaténeiche.

¹²Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tíjín: "Casi'i, ne'amiigu, ¿a'iné tiu'utá'íristareca'a pej caí piyen éene'e tí'itéechen a'ij tí tiraavíjte'e, pej uteárupe peyujna?" Ajta a'íjn í ja'até, capu nu'u a'atzu huataniú.

¹³Aj pu i a'íjn rey ayén tihua'uta'aj a'ímej í mej tí'ij-vaire'e tíjín: "Setá'aj yeehui ra'amuá'j'ici'en muá'j-ca'are'ara'an jetze, seajta ícá'jra'an jetze. Seajta, mé pua'acié ya'urá'jrieni a'u tí a'utéca'a. A'uu mú yeehui ruyéine muá'aju'un, majta rutamej jín ancuré'u-jci'iméé muá'aju'un me'íjna jime'e í mej rajpua'íjti."

¹⁴Majta me'ín tí Dios huá'ajee, a'íj mú mu'íi. Mí majta, me'ín tí Dios hua'avé'ehua'u, camu mu'íi, sino cáj mu'u, micu.

Jíme'en í mej jín tí'ina'achitaca í gobierno jemi

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵Majta me'ín í fariseos, a'íj mú a'ucéj. Majta miyen raaxé'epi'intare mej mi raatémua'itín me'íjna í Jesús tí ij a'íjn ayén auté'itzen mej mi me'íjna jín jetzen te'ujpua'ajte'en. ¹⁶Maté'ij mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj jamuan í Jesús. Aj mú mi a'ucéj, majta seica jamuan í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e a'íjna í Heródes.

Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree tí caí tí'itíj timuá'aturaa'e, pajta hui piyen tzaáhuati'ira'a jín tí'imua'ata a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. Mú'ee pej caí tí'ajaahuat'e í teite jemi a'iné capu mú'eetzi jetze ruxe'eve'e ja'atén mej pú'een. ¹⁷Patá'aj piyen titaatá'ixaate'en yee: ¿Ni qui xé'epi'in tej te'íjn tiu'unájchi a'íjna jime'e í mej huá'ajjive'e í gobierno jetze me'ecan nusu tecaí? ¿Ni qui tiyen tiraanájchite'en te'íjna tí tí'ita'ajite'e tí ayén ántehuaa tíjín César?

¹⁸Ajta a'íjn í Jesús, pu'uri ramua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'ihua'u jé'yecan jime'e sino ayée mú raxé'eve'eca'a mej a'ij pua'a ráaruuren. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu caí siyen tí'ijri'ire jé'yecan jime'e. ¿A'iné 'een jín siyen tí'itese'e sej naateevi'i? ¹⁹Tumin senaataséjrate'e í mej jín tí'inajchita me'íjna í mej jín huá'ajjive'e.

Aj mú mi sejí ye'evé'e'ite, í tumin. ²⁰Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani í néerime'ara'an a'asejre'e? ¿A'iné ántehuaa yéj tí á'ayu'usi'í?

²¹Ayee mú tiraatá'ixaa tíjín:

—Amíjna ne'u í tej tiyen ratamuá'amua tíjín César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj siyen huárini. Seraatá'an se'íjna í César a'achú tí caj tí'iraci'iti, seajta raatá'an í Dios a'achú tí caj tí'iraci'iti a'íjna.

²²Maté'ij miyen tiráanamujri'i, jé'ecan mú naa rí'í tira'utasej. Maté'ij mi á ya'urie. Majta a'ucéj.

Jíme'en a'íjna xicá'jra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin í mí'ichite

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³A'ájna xicá'jra'a jetze, a'íj mú majta á e'iré'ene a'íme í saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'íme tí jíme'en yee camu ché'e huatarújsin í mej huá'ucuii. Maté'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tíjín:

²⁴—Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan. Tí pua'a nu'u ja'até tí neiche, tí pua'a a'íjn caí tí'tí'iríjmu'a'a huám'i'ini, ruxe'eve'e nu'u tí a'íjn ihuá'are'ara'an ra'ancuré'evi'itín a'íjna tí ratévi'itine'e í tí huamé'í tí ij tí'tí'iríjmu'a'a á'ara'ani a'íjna jetze me'ecan.

²⁵Ayee pu hui ja'anáj tiuju'uríj téjmi tzejta'a.

Mua'aráhua'apuaca'a me'íjna í ru'ihuaamua'a. Ajta a'íjn tí i'ivasta'a, a'íj pu huaténe'icheca'a. Ajta á'iyen huamé'í. Aru capu tí'tí'iríjmu'a'a já'araa a'íjna tí ratévi'itine'e. A'íj pu jemi huateájturaa a'íjna tí ra'ité'ase. ²⁶Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'íjna í jutzeá'jra'an í tí ra'ité'ase í tí vástaa me'ecan, a'íj pu ajta caí tí'tí'iríjmu'a'a já'araa, huamé'í. Ajta á'iyen í sejí, í tí i'í huaíca, a'íj pu ra'anténexaca'a. Ajta, ayée pu che'atá na'a tiráaruu. Ajta á'iyen, ayén te'irájraa tí ayén tihua'uruu najjmi'ica í mej aráhua'apua. Capu ja'até tí'tí'iríjmu'a'a já'araa. ²⁷Tí'ij jí, a'íjn 'íita'a ajta huamé'í.

²⁸Ari íjii, ¿a'ataani hui íra'ara'an pú'éene'e a'ame, a'ájna xicá'jra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin? Naími'i mú xaa ratévi'itine'e, a'íme í mej aráhua'apua.

²⁹Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Sete'uteújxua mú'een a'iné caxu ramua'aree a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Caxu seajta ramua'aree a'ij tí 'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios. ³⁰A'ájna xicá'jra'a mej jetzen huatarújsin í mí'ichite, camu miyen néjne'ichen í teteca. Majta í 'uuca, camu majta viichen, sino ayée mú éene'e muá'aju'un matéj a'íme í mej tí'ij-vaire'e u ta japua Dios tí é'esejre'e.

³¹Mí seajta mú'een, jíme'en a'ájna xicá'jra'a mej jetzen huatarújsin a'íme í mej huá'ucuii, ¿ni tzaa secá ja'anáj ra'ujjive í yu'uxari jetze a'ij tí Dios tejá'amua'ixaaate'e tíjín: "Nee nu nauj huá'a Dios pú'een a'ímej í á'amuaya'upua, a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Isaac, ajta a'íjna í Jacobo"? Dios pu tihua'utá'ixaa cumu mej mauj ruurica'a. A'íj pu jín, a'íj pu a'íjn pú'een í huá'a Dios

a'ímej í mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ímej í mej mǎ'ichite. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³³ Majta me'ín í teite í mej e'etiújsej í jemin, jé'ecan mú naa rǎ'í tira'utasej me'íjna jime'e a'ij ti a'íñ ti-huá'amua'atejca'a.

Jíme'en í niucari í mej jín tí'ajta, í ti jaítze'e rux-e'eve'e
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Majta me'ín í fariseos, matǎ'ij ráamua'areeri'i ti Jesús ayén hua'utémua'iti a'ímej í saduceos, aj mú mi tiújsej. ³⁵ Ajta seǎj ti huá'a jetze ajtème'ecantaca'a, temua'a pu tiraayǎ'itihua'a a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. A'íñ pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

³⁶ —Maeestru, ¿tí'itájni niucarijra'a jaítze'e rux-e'eve'e í ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan?

³⁷ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tíjñ:

—A'ii pu a'íñ pú'een í niucarijra'a í ta'amuájca, ti jaítze'e rux-e'eve'e caí máàj seǎj niucarijra'a, ti ayén tíjñ: “Patá'aj piyen rǎ'í te'utá'amua'ati í á'a tzajta'a í Dios jemi, nain í pej jín rǎ'í te'utá'amua'ati, a'achú pej caj té'aca'ane í á'axiejniu'uca jetze, pajta nain jín á'axe'evi'ira'a jime'e, ajta á'amua'atziira'a jime'e.”

³⁹ Ajta, ayée pu hui che'atá na'a 'een í ti ra'it'é'ase tíjñ: “Patá'aj nu'u piyen che'atá pena'a rǎ'í tirájcha'íí í axǎ'ej tevi patǎj aseǎj tí'ití'á'acha'íí.” ⁴⁰ Nain a'ij ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta nain a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixax-a'ata'a, nain pu jín ayén tirájteusin a'íjna jime'e i ti tí'i-hua'apua i niucari. —Ayeé pu Jesús tiraatá'ixaa.

¿A'ataani yaujra'an pú'een a'íjna í ti Dios ra'antíhua'u?
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Maúche'e mú e'eré'ete'ecaa a'íme í fariseos. Tǎ'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

⁴² —¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi jíme'en a'íjna í Círíistu'u, ti Dios án yá'ujra í ipuari japua? ¿A'ataani yaujra'an pú'een?

Ayeé mú titeetaniú tíjñ:

—A'íñ pu hui rayauj a'íjna í David teecan.

⁴³ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

—Tǎ' pua'a ayén tí'ayajna, tǎ'ij a'íñ xiéjniu'u-care'ara'an í Dios raatá'a ti David tiu'utaxáj a'íjna jime'e í Círíistu'u, ¿a'iné 'een jime'e David ayén raatamuá'a tíjñ nevástara'a? Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan tíjñ:

⁴⁴ Tavástara'a pu ayén tiraatá'ixaa a'íjna i nevástara'a ti jíme'en yee:

“A'ujyejǎ'í ipuari japua íiye nerǎ'írínta'a.

Paúche'e huatéjcatii ajta nena'a caí hua'utémua'itin í mej muájcha'íire'e.”

⁴⁵ A'íj pu jín, ti pua'a David ayén raatamuá'a tíjñ nevástara'a, ¿a'iné tí'irí'iri ti a'íñ Círíistu'u ayén a'íñ pu'éene'e á'ara'ani í yaujra'an? Capu a'ij tí'irí'iri xaa ne'u, a'iné Círíistu'u pu jaítze'e ve'ecán jín tí'it'éjvee caí David teecan ayén tí'it'éveeca'a.

⁴⁶ Majta me'ín í mej ráanamujri'i, camu a'atzu a'ij tirájteu a'ij mej tiu'utániuuni. Tǎj na'a a'ájnámua, ca-pu ché'e ja'atǎ' á'uca'anejca'a ti ayén tiraata'íhua'u.

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ímej í fariseos, majta a'ímej í mej tí'imua'atacare'e í yu'uxari jetze
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 Aj pu i Jesús hua'utá'ixa a'ímej í teite mej jemin e'etiújseire'eca'a, ajta a'ímej í mej jamuan á'uju-hua'ane'e. Ayen tíjñ:

² —A'íime, í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, majta a'íime í fariseos, a'íñ mú títeté'u'upu'u teyujta'a mej mi miyen che'atá mena'a tihua'umua'aten í teite í yu'uxari jetze a'ij ti rijca'a a'íjna í Moisés teecan. ³ A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e sej si hua'ará'astijre'en, seajta siyen huárini nain jime'e a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

⁴ Mǎ' seajta mú'een, caxu siyen che'atá sena'a rijca a'ij mej ye'í rici a'iné camu miyen jé'iyecan jín tí'ijrǎ'ire a'ij mej tejá'amua'ixaate'e. ⁵ Ayeé mú ve'ecán jín ti-hua'a'íjcate'e í teite a'íjna jime'e ti ayén huápǎ'í muári'eri ti caí ja'atǎ' raayǎ'ití ti ayén huárini. Majta á'iyen, a'íñ mú hua'uta'áijte'esin í teite mej nu'u mi me'íjna jín ra'ará'astijre'en. Mǎ' majta me'ín, camu a'atzu taúra'aca ti ij ayén che'atá na'a tihua'uci'iti.

⁶ Mǎ' mena'a mej miyen rici, ayée mu'u rici jéjre'ecitze'e mej mi teite hua'usej. Antájya'ujme'en mú ratá'ahuaca me'íjna í mej jín antéujǎ'icí'ejme í ru-mu'úu jetze, majta tǎ'í'ijmé'en te'ejvíjxi a'utǎ' ti aucástimee í hua'asiicu'u. ⁷ Jé'ecan mú raxǎ'eve'e ti ti-hua'uci'iti mej a'ujrá'ase ipuari japua jamuan a'íjna í ti antiújmua'aree a'íjna jime'e í mej jín tí'iyeste. Ajta hua'atéyujta'a, ayée mú raxǎ'eve'e mej a'ujrá'ase í ta'amuájca í ipuari japua a'uj mej á'araraase í huá'avaujsimua'a. ⁸ Jé'ecan pu hua'aráanajche mej me'ín teite hua'utateújte a'ájna a'u mej tí'itu'araca. Ajta, ayée pu hua'aráanajche mej teite miyen tihua'a-jeeve tíjñ nevástara'a.

⁹ Mǎ' seajta mú'een, caxu siyen rahuauca ti ij ja'atǎ' ayén tejamuaatájeeve tíjñ nevástara'a. Caxu xaa ne'u, a'iné naǎjmi'i xu ru'ihuaamua'a, ajta seǎj pu'u pú'een í á'amuaavastara'a. A'ii pu a'íñ pú'een í Dios. ¹⁰ Seajta mú'een, caxu siyen ja'atǎ' huatámua'ati tíjñ niyá'upua, a'iné seǎj pu'u pú'een í sej seri rájya'upua. An pu é'e-seijre'e u ta japua.

¹¹ Caxu seajta rahuauca mej miyen tejá'amuajeeve tíjñ nemeestro. Caxu a'atzu, a'iné seǎj pu'u pú'een í tí'i'í á'amuaestra, inee i nej i'í Círíistu'u, ti Dios án neja'ujyejǎ'ita í ipuari japua.

¹² Ajta, a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín tí'it'éjvee a'amua tzajta'a, a'íñ pu hui amuaatévaire'esin naǎjmi'ica mú'ejmi. ¹³ Ayeé pu'u, a'iné ja'atǎ' ti na'a ti á'ujtzaahuat'e ti nu'u ve'ecán jín tí'it'éjvee, Dios pu raatá'asin ti ciliéene'e jín te'enteárute. Mǎ' ajta, ja'atǎ' ti na'a ti jé'iyecan jín ruseijrata ti ciliéene'e jín tí'it'éjvee, Dios pu ayén raatá'asin ti te'enteárute tí'itǎj jime'e ti ve'ée.

¹⁴ Setá'aj huataújxiemiste'en mú'een mǎ' sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mǎ' sej i'í fariseos. Caxu siyen tí'ijrǎ'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné

caxu araúraste rujñimua'a. Ayee xu tihua'atenaamua í teite mej mi caí a'uteárute a'u ti Dios é'esejre'e u ta japua. Caxu á'ujca'ane sej siyen huárini a'ij ti tí'ijx-e'eve'e í Dios. Caxu seajta hua'atá'aca mej mi miyen huárini mi seica í mej tí'itese'e mej mi me'uun a'uteárute.

¹⁴Seajta, setá'aj siyen huataújxiemiste'en, mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujñimua'a. Ayee xu tihua'ari'ira í huá'a chí'ij a'imej í mej 'uuca, mi mej majta rujñimua'atajme. Seajta á'iyen, a'uun xu a'uteáru'ipi u teuyjta'a; seajta a'ateevi'i jín rahuavíiraca í Dios jemi. Mú'een xu siyen rusejirata sej nu'u caí tí'itj jín auteáj-turaa. A'íj pu jín jaítze'e xu rajpuaítzi xá'aju'un.

'Seajta, setá'aj siyen che'atá sena'a huataújxiemiste'en mú'een mi sej caí rí'í mé titeumuá-mua'aree. Capu tí'itj tásiseiri á'amuatzajta'a.

¹⁵Setá'aj huataújxiemiste'en, mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujñimua'a. Ayee xu siyen ciine nain-japua í chaanaca, seajta yen ciine í jaj japua sej si seíj huatémua'itín ti ij a'íin ayén tí'itj'cha'í setj mú'een. Seajta, setá'aj raatémua'itín, ayée xu tihua'umua'aten ti ij á'iyen jaítze'e amuaatémua'itín jeíhua a'íjna jime'e ti a'ij pua'a tí'itevistan, ajta t'íj a'íin jeíhua pu jaítze'e rajpuaítzi a'ame secaí mú'een.

¹⁶Ayee xu si éene'e seuj tihua'umua'ate. Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tíjín: "Capu tí'itj vaire'e ti pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en í teyuu, sino ti jíme'en yee ti pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'íjna í oro ti teyuu jetze seijre'e, aj pu xaa ayén ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí ayén araúrusten a'íjna jime'e ti te'ataújratzii."

¹⁷Mú'een xu caí tí'itj' ú'umua'aree, mi sej caí tive-jáu'itíe. ¿Tí'itáani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi? ¿Ni a'íjna í oro ti teyuu jetze seijre'e na'ari í teyuu ti tzajta'an Dios huateúra'ate'en a'íjna í oro? ¹⁸Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e í teyuu. Ayee xu seajta tí'ixaxa'a mú'een tíjín: "Tí pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, capu tí'itj a'ij tí'ivaire'e." Mí seajta siyen tí'ixaxa'a tíjín: "Tí pua'a ja'atí ayén te'ataújratzii niuucajtze'en í muai'ivéjri ti án yá'ujra japuan a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, aj pu xaa ayén a'íjna jín ruxe'eve'e ti araúrusten." Capu tí'itj a'amua tzajta'a tásiseiri.

¹⁹Mú'een, mi sej caí rí'í mé titeumuámua'aree, ¿tí'itáani jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi? ¿Ni a'íjna í muai'ivéjri na'ari a'íjna ti japuan raatámua'i'ivajta'a, a'íjna ti japuan Dios huateúra'ate'en a'íjna í muai'ivéjri? ²⁰Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna sej japuan án yá'ujra í ti tiu'utámua'i'ivejta.

'Ayee pu'u tí'een, a'íjna ti te'ateújratzii niuucajtze'en a'íjna ti japuan tiu'utámua'i'ivejta, ayée pu 'een jín te'ateújratzii niuucajtze'en a'íjna í tí'itj, ajta niuucajtze'en naíjmi'i t'j na'a ti án japuan yá'ujra. ²¹Ajta a'íjna í ja'atí ti ayén te'ateújratzii niuucajtze'en í

teyuu, a'íj pu te'ateújratzii niuucajtze'en a'íjna í teyuu, ajta niuucajtze'en Dios ti ari huiirájca a'ujna.

²²Ajta, ti pua'a ja'atí ayén te'ateújratzii niuucajtze'en u ta japua, ayée pu che'atá na'a te'ateújratzii niuucajtze'en a'íjna í ipuari Dios ti án japuan 'é'e yé'ixaca. A'íj pu jín, ayée pu che'atá na'a te'ateújratzii niuucajtze'en a'íjna í Dios ti án 'é'e yé'ixaca japuan a'íjna í ipuari.

²³Setá'aj huataújxiemiste'en, mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e a'iné caxu siyen ra'ará'astijre'en nain jime'e a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Mú'een xu xaa raatá'an ja'icáj ti ruxe'eve'e a'íjna jime'e í sej jín rá'ancacare'en í sej racua'aca se'íjna í menta, seajta se'íjna ti naa teáar'íe, anis tí'itj, seajta se'íjna í cumiinu.

'Mí seajta, caxu a'atzu ra'ará'astijre'en se'íjna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e ti ayén ti jíme'en yee: "setá'aj siyen raax'í'epi'intari'ire'en a'ij ti tiraavíjte'e", ajtahua'a seíj ti ayén yee: "setá'aj huá'ancu'uvajxi'ín í rux'í'ej teite", ajtahua'a i'i ti jíme'en yee: "setá'aj caí te'uté'itzaara'an seíj jemi." Ayee pu xé'epi'ín éene'e á'ame'enche'e sej caí yá'uhua'anan se'íjna ti jaítze'e ruxe'eve'e, mú'een xu seajta siyen huárini'iche'e í ti ciliéene'e seijre'e. ²⁴Capu hui tí'itj a'amua japua nine'i, mú'ejmi, mi sej tihua'umua'aten í seica. Jé'ecan xu tí'itese'eca'a sej si siyen ra'ará'astijre'en se'íjna jime'e í niucari ti caí jeíhua ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, xu'uri mé rúurie se'íjna í Dios ti raaxájtaca'a a'íjna í niucari.

²⁵Setá'aj huataújxiemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e. Ayee xu tí'ite'i'ihuaca, seajta naa éene'en tiu'uteujchéete'en sej si naa éene'en xá'ara'ani mé jéjre'e. Mí seajta, í ru tzajta'a, jé'ecan xu a'ij pua'a tí'teteite, a'íjna jime'e sej seri tihua'uríiri'í í tihua'áa í seica, seajta sej caí á'ujcu'uvejca'a í sej jín tiu'utémua'iti. ²⁶Mí pej i'i fariseo ti caí tí'itj a'atzajta'a tásiseiri, pauj mí'í rí'í uhuá'aruuren í ti ú'useijre'e í á'a tzajta'a. Aj pu xaa, naa seíre'e a'ame í ti é'eseijre'e mé jéjre'e.

²⁷Setá'aj huataújxiemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Mú'een xu siyen naa seijre'e mé jéjre'e. Seajta mú'een, a'ij xu pua'a tí'teteite í ru tzajta'a. Ayee xu 'een t'j huá'achi'í í mej tzajta'an huajé'enaamuaca í mej meri huácuii. A'iné ayée mú racácuainare'en mé jéjre'e, a'íj pu jín naa seijre'e a'íjna í huá'achi'í. Mí ajta, u tzajta'an, jeíhua pu te'urá'a í tihua'acari, ajta í tihua'ahua'ira'a ti ari tí'ipeti. Ayee xu che'atá sena'a a'ij pua'a 'een í ru tzajta'a a'íjna jime'e í sej caí siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e, seajta a'ij pua'a ricí.

²⁹Setá'aj huataújxiemiste'en, mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. A'iné caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee xu rá'ajta'ahuaca í huá'achi'í í mej tzajta'an hua'ateájtuaani í mej meri huácuii, í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta siyen tiracámeijra mé

jéjre'e temua'a naa a'íjna huá'achi'i mej tzajta'an hua'ateájtuaani a'ímej í mej rí'í títeteitesta'a.

³⁰ 'Seajta siyen tí'ixaxa'a tíjín: "Tí'í pua'a tiyen ruuri tá'ara'aniche'e a'ájná'imua matí'ij yé chejca'a a'íime tavaújsimua'a teeca, catu xaa ne'u tiyen che'atá tena'a hua'ucui'iniiche'e a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a matí'ij tihuá'ucuii í tavaújsimua'a teeca." ³¹ A'íj xu jín siyen té'antzaahuate'en í ru jetze í sej se'íin pú'een huá'ahuaacixa'astemua'a a'ímej í mej huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. ³² Ayee xu'u i, setá'aj raanaíjmire'en a'íjna í mej jín auteáj-turaa í Dios jemi a'íime í ruvaújsimua'a teeca.

³³ 'Mú'een xu a'ij pua'a títeteite, mi sej a'íjna jetze airáane í cu'ucu'u ti tí'ihua'itaca, ¿a'iné teja-vaire'aminieje'e? ¿Ni qui ayén yee mú'een xu huateúj-vaire'esin ti ij caí Dios amuaatá'an í puaijtzi? Ayee xaa ne'u ti'ayajna, puaijtzi pu á'amua'í'ti tíj na'a rusén jime'e. ³⁴ A'íj nu jín niyen tejá'muaata'í'ti'ira a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica í mej rí'í mé titeumuámua'aree, neajtahua'a seica í mej tí'imua'ata. Mí seajta mú'een, seica xu cui'ini, seajta seica siyen huá'atatan í cúruu jetze, seajta seica, ayée xu tí'hua'utévajxi'isin u á'amuateyujta'a. Seajta seica, ayée xu hua'utamuarite'esin a'u tí'e'echajta'a, seajta méy-ee.

³⁵ 'Ayee pu'i 'éen jín tejá'amua'í'ti nain jín í puaijtzi í mej jín titéecui íyen chaanaca japua tíj na'a mej raajé'ica a'íjna í Abel teecan ti yú e'iré'ene matí'ij raajé'ica me'íjna í Zacarías í ti yaujra'an pú'eene'e a'íjna í Berequías. A'uu mú ya'ujé'ica já'ita'a ti a'utéjvee í hua'ateyuu, ajta a'íjna í mej japuan tiu'utamua'ívejta.

³⁶ 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. Naíjmi'i jime'e í mej miyen a'ij pua'a ríjca'a, puaijtzi pu tihuá'aci'iti a'ímej íjii mej yéchej a'íjna jime'e.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a jíme'en a'ímej í mej Jerusalén e'echéjme'e

(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'Seajta mú'een, mi sej Jerusalén huachéjme, naími'i mú'een mi sej Jerusalén jetze ajtéme'ecan, jé'ecan nu huatánxeemijte'e mú'ejmi jemi, a'iné ayée xu huá'acui'ica a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta mú'een, siyen hua'uteátu'asixi a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tejá'amua'ajite'e mú'ejmi. Mu'íi nu niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen rí'í tejamuáacha'íin, nej ni amua'irájtuaani. Néjxe'eve'eca'a nej niyen amuáaru-uren tíj tecuaara'i ti hua'antéseire'e í ch'í'pili'ise ti hua'ava'ana í ru'ana jime'e. Mí seajta mú'een, caxu siyen tí'ijxe'eve'eca'a.

³⁸ 'Casi'i mú'een, pu'uri tén nej yé rúuríeni a'íjna xicájra'a nej jetzen raatátuaani í a'amua'achi'i. Muá'av-i'in pu a'utéchaxijsin. ³⁹ Ayee pu'u, a'iné caxu ché'e ja'anáj neseijran ajta sena'a caí siyen raataxáj yee: "Ché'e huaújtemua'ave'en a'íjna ti ye'evé'eme niuca-jtze'en a'íjna í tavástara'a."

Jesús pu raataxájtaca'a mej nu'u raaté'uuna í teyuu

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Aj pu i Jesús huirájraa teyujta'a. Tí'ij huiiramé'e-ca, a'íí mú á e'iré'ene a'íime í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Aj mú mi raatajé ti nu'u raasej í seica í chí'ij ti huá'uu jetzen í teyuu. ² Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casi'i mú'een, ¿ni seri nain tí'iseij ti huá'uu iiyecuí? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. A'ájna xicájra'a mej jetzen nain huaté'uuna í chí'ij ti yé curé'evee, capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze tetej ti ru japua ticaljme. Nain mú huaté'uuna temua'a naa.

Jíme'en í ti huatasejre'en tí'ij caí xi te'entipua'ajte'en nain

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a jírí jetze ti ayén té-ja'arájtehuaa tíjín Aceituunajemi. A'uu pu a'utacaíca a'íjna í Jesús. Matí'ij mi á e'iré'ene jemin a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e mej mi tiu'uta'íhua'u avítzi jime'e. Miyen tíjín:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ja'anáj ti ayén tí'irini. ¿Tí'itáani a'ij tí'iseijre'e a'ame tí'ij teja'uré'enen a'ájna xicájra'a pej jetzen pajtáhua'a áve'ecánesin, ajta tí'ij a'ájna p'í tí'irijca ti te'entipua'ari nain í ti tí'iseijre'e íyen chaanaca japua?

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Rí'í xu'u mú'een, ti ij caí ja'at'í amuaacuanamuan.

⁵ Mu'iití mú hui huatasejre'esin neniúucajtze'e, miyen tíjín: "Nee nu ne'ín pú'een í Ciriístu'u, ti Dios á ne'u-jyejtzta í ipuari japua." Ayee mú hua'utémua'ití muá'aju'un jeíhua teite hua'itzi jime'e.

⁶ 'Seajta siyen tí'inamuajran mej nu'u meri tiné'use'esin á já'ahua'a na'ari mej nu'u meri tímua'a autéhuijsin mej tiné'use'en. Rí'í xu'u mú'een, sej si caí tí'itziíine'e, a'iné ruxe'eve'e ti ayén tiú'urini. Mí ajta, caxí pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen nain te'entipua'ari.

⁷ 'Seica mú hui teitejra'a, majtáhua'a seica teitejra'a, a'íí mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a í mej majta seica chuéjra'a japua a'uchéjme, a'íí mú naími'i hu-ateújne'usi'ite'esin. Mu'iicacié mú majta huatatiéjcu. Ajta huateújca'atzijxi'isin í chuej mu'iicacié íyen chaanaca japua. ⁸ A'ii pu a'íin pú'een í ta'amua'ajca í mej jín rajpuaíitzi muá'aju'un.

⁹ 'Aj mú mi miyen amuaaví'iran seica jemi mej mi me'ín a'ij pua'a amuáaruuren, majta mej mi amuaacui'ini. Matí'ij mena'a mej a'uchéjme íyen chaanaca japua, a'íí mú amuaajcha'íire'e muá'aju'un me'íjna jime'e sej mú'een na'ará'astijre'e ineetzi.

¹⁰ 'A'ájna xicájra'a jetze, mu'iití mú mé nejaúujisin, majta seica maujtzeíra'amua'a muá'aju'un sej ajta seij. Majta tiú'ujcha'íire'e muá'aju'un. ¹¹ Majta mu'iití mú huatasejre'esin a'íime í mej tí'ihua'itaca me'íjna jime'e mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mehuá'acuanamuan jeíhua í teite. ¹² A'iné mu'uri

jaítze'e a'ij pua'a rici í teite, camu ché'e ru'ihuaamua'a temua'a naa mú muá'aju'un. Mu'iití mú muári'erista muá'aju'un.

¹³ Mí ajta, Dios pu japuan niuuni a'íjna ti ayén té'evicua'i ajta na'a caí huámi'ini. ¹⁴ Ajta, ayée pu amuacáí ruxe'ev'e se'j si a'ucíjxi'in nainjapua se'j chuéjra'a japua se'j si hua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti jíme'en raxa í Dios ti nainjapua tí'ajta. Aj pu xaa te'entipua'ari nain.

¹⁵ Ayee pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Daniel teecan mej nu'u ti'itíj huatéchajtza a'u ti Dios huateúra'ate nain. A'ii pu nu'u a'íjn pú'een a'íjna í ti'itíj ti a'ij pua'a 'een, ti xána'avi'ire'e, ti tziíni'ire'e. Ajta a'íjna ti rá'ajijve'e, ché'e a'íjn yaú'itíeé á'ara'ani a'íjna.

'Setí'ij raaséj, ayée xu huá'ini mú'een. ¹⁶ Me'íjn í mej Judea a'uchéjme, miché'e a'ucíjxi'in ca'anacan a'u ti á'ujírime. ¹⁷ Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, ti pua'a ja'atí án á'ujcatii í ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'íjn ca'anacan acájra'ani. Ché'e caí ti'itíj huirá'an í ruchi'itá, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan. ¹⁸ Na'ari ti pua'a ja'atí tejé'emuari'e u ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an í ruche ti ij rucíxu huiráapin, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

¹⁹ Cui'i xaa ne'u, jé'ecan mú rajpuaítzi muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze í uuca mej a'utájucájme, majta a'íime í mej huá'atzi'itíjmee í ruyaujmu'a. ²⁰ Setá'aj siyen tiraatáhuavii í Dios jemi ti ij caí ayén ruxe'ev'e se'j a'ucíjxi'in t'í'ij huáseevi'in, na'ari a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.

²¹ A'ájna xicájra'a jetze, jaítze'e mú rajpuaítzi muá'aju'un mej caí ja'anáj miyen tirajpuaítzica'a t'j na'a ti Dios raatáahuaca'a í chaanaca. Capu ajta ché'e huá'aci'iti í puájtzi a'ij ti tihuá'aci'iti a'ájna xicájra'a jetze.

²² Ajta, ti pua'a a'íjn tavástar'a í Dios caí ayén ráaruurénche'e ti ij caí ché'e ayén ira'atévi'i ti teumé'en a'achú pua'an xica, capu ja'atí ruuri á'ame'enche'e. Mí ajta, huá'a jime'e í teite ti Dios ari hua'uré'eseire'e í jéjcu'a, a'í pu xaa ari ayén ráaruurée t'í'ij caí ché'e ayén irá'atevi'in.

²³ Seajta mú'een, caxu siyen rá'atzaahuat'e ti pua'a ja'atí ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ájna xicájra'a jetze t'j'jn: "Casi'i, íiye pu já'ita'a é'en a'íjna í Círíistu'u." Caxu seajta rá'atzaahuat'e ti pua'a se'j ayén tí'ixajta yee: "Me'ecui, amée pu já'ita'a é'en."

²⁴ Mu'iití mú hui huatasej're'esin a'íime í mej nu'u i'i Círíistu'u, majta a'íime í mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mí majta, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mú me'íjna j'jn a'ij mej tiraayí'ti mej mi seica a'ij te'utasej' í teite. Ayee mú majta tiu'utasej'rata ti júte'e é'e-me'ecan Dios jemi a'ij mej ye'í rici. Ayee pu naa se'ire'e a'ame mej mi hua'utémua'iti hua'itzi jime'e a'íme'j í ti Dios hua'uré'esej, ti pua'a ayén tí'iri'ristan mej hua'utémua'itin.

²⁵ Casi'i mú'een, nu'uri amuacáí amuá'ixaa. ²⁶ A'íj pu j'jn, caxu siyen rá'atzaahuat'e ti pua'a ja'atí ayén tejámuaatá'ixaate'en ti jíme'en yee: "Amée pu nu'u á'uye'i

'itzitá a'u ti caí mé'e ja'atí", na'ari ayén yee: "Tiyu pu huirájca avíitzi jime'e yú chi'ita."

²⁷ Mí ajta, ayée pu té'eme a'ájna xicájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecáanen i nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu jéj're'ecitze'e se'ire'e na'ame t'j mej témexcava'ara'an. Amuacáí pu u e'ijnéeri'icé a'ame a'u ti e'ijnine'i í xica, ajta á'iyen ayén che'atá na'a huanéeri'icé a'ame a'u ti e'eteáru'ipi. ²⁸ Ajta ayée pu che'atá na'a té'eme t'j ti'itíj ti huamí'i. T'í'ij ti'itíj huámi'ini, aj mú curé'ecijxi'isin a'íime í muá'ara'ica.

Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen ajtahua'a uvé'enejsin í ti ajta teáata'a jetze airáane

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Jíme'en pu'u te'entipua'ari nain í mej j'jn rajpuaítzi muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze, aj pu xaa ayén se'ire'e a'ame u júte'e ti jíme'en yee:

Anaaruti í xica, capu huanéeri'icé a'ame í máxcira'i jime'e.

Majta me'íjn í xu'ura'ave, a'í mú u e'ecávatzijxi'isin u júte'e.

Muaateúvívajra'asin a'íime í mej tí'ajta í mej majta é'esej're'e u ta japua, mat'j mena'a pua'amé.

³⁰ A'ájna xicájra'a jetze, a'íj pu huatasej're'esin u júte'e í mej j'jn ramua'aréeren t'j'jn nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane.

Majta me'íjn í teitejra'a mej íiyen sej're'e chaanaca japua, mat'j mena'a pua'amé huataújxi'emiste'esin náimi'i í ru jetze. Ayee mú ti'inese'ira muá'aju'un net'í'ij ave'ecáanen í jaitiri jetze. Ayee pu se'ire'e a'ame temua'a naa mej mi miyen huatéj'tzaahuat'e'en. Aj mú xaa ramua'aréeren í nej nain j'jn antínmu'a'aree.

³¹ Neajta nu te'ucáci'isite'esin ca'anín jime'e, neajta hua'uta'ájte'esin a'íme'j í mej nevaire'e u ta japua mej a'ucíjxi'in nainjapua í chaanaca mej mi hua'uré'e-seire'en a'íme'j í nej neri hua'avé'ehuau. A'u ti ja'u'ástimee í chaanaca, a'úu mú hua'úuvi'itin.

³² Setá'aj siyen yaú'itíeé xá'ara'ani se'íjna jime'e a'ij ti ye'í ríj'j á'aye'i a'íjna í huaréj. T'í'ij antineájxi'in ti cua'ati a'íjna í cíye'ara'an jetze, ti pua'a ajta ari huataxúta'an, aj xu si siyen ramua'aréeren ti ari vejli'i í víita'ari. ³³ A'iné ayée xu ramua'aree ja'anáj ti pua'a pí'tí'irici se'íjna jime'e í se'j rasis'e'i, ayée xu che'atá sena'a tiráamu'a'aree ti ari vejli'i ja'anáj ti jetzen antipua'ari nain se'íjna jime'e se'j rasej'ran nain a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa.

³⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, majta mauj ruuri náimi'i í teite í mej íiyen sej're'e íjii, nain pu xaa araúrastejsin. ³⁵ Ayej xaa ti'ayajna, a'í pu antipua'ari nájmi'i t'j na'a ti'ipua'amé ti íiyen sej're'e chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta a'íjn í niuucari a'ij nej neri tejamuá'ixaa, capu ja'anáj antipua'ari xaa ne'u.

³⁶ Capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti te'entipua'ajte na'ari a'atjaz ti ayén tí'irini. Camu ramua'aree a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua. Canu neajta ramua'aree inee sino, a'í pu xaa ramua'aree a'íjna í nej rájya'upua.

³⁷ 'A'ájna xicájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée pu té'eme. Ayee mú che'atá mena'a tí'ijrí'irée muá'aju'un í teite matíj tí'ijrí'irejca'a a'ájna t́'íj auj ruurica a'ájna í Noé teecan. ³⁸ Ayee mú rijcaa, t́'íj caí xí antipua'areca'a í chaanaca jaj jíme'e, metí'icua'acare'e í teite, majta yé'ecare'e. A'íí mú néjne'iche, majta viiche'ecare'e. Maúche'e mú miyen rijcaa ajta caí a'íín Noé ateájraa í baarcu jetze tí ve'ée. ³⁹ Majta me'ín í teite, camu a'atzu ramua'areereca'a a'íj tí'ití'ití'iríníche'en. Aj mú xaa ráamua'areeri'í t́'íj huatámí'yeyca'a. Huaja'ujaújte najími'ica í teite. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xicájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin, i nej teáata'a jetze airáane.

⁴⁰ 'A'ájna a'úu mú huaté'uu muá'aju'un ví'ira'ata'a, mé hua'apua í teteca. Seíj pu á'avi'itichí'ihuan t́'íj te'entipua'are. Ajta í seíj, a'úu pu a'uteáturaasin.

⁴¹ Majta me'ín í 'uuca, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un, mé hua'apua. Meté'atí'ixíj mú muá'aju'un. Seíj pu ajta á'avi'itichí'ihuan t́'íj te'entipua'are, ajta í seíj, a'úu pu a'uteáturaasin.

⁴² 'A'íj pu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj atanéjne'ere temua'a naa, a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tí xicájra'a jetze uvé'enejsin í á'amua'astara'a.

⁴³ 'Setá'aj siyen yaú'itííe xá'ara'ani se'íjna. A'ájna jíme'e í ja'atí tí huatéechí'í, tí pua'a a'íín ramua'areere a'atzaj tí pua'a í t́'ca'ari tzajta'a a'uteáruti a'ájna í nahua'ari, ayée pu ríni a'ájna tí huatéechí'í. A'íí pu atanéeri a'ame, ajta capu raatá'asin tí a'íín nahua'ari ra'antána'aca í puéerta, t́'íj uteárute u chi'ita. ⁴⁴ Ayee pu hui che'atá na'a ruxe've'e sej siyen atanéjne'eri a'iné inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu uvé'enejsin a'atzaj sej caí pua'a nechu've'e mú'een.

Jíme'en a'ájna tí xaa nain jín rá'astijre'e, ajta a'ájna tí caí a'atzu rá'astijre'e
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'A'íj nu jín niyen tejá'amua'ihua'uran. ¿A'ataani tévira'a ayén caí ja'anáj á'ítzee, tí ajta ŕ'í'í mé teuú-mua'aree tí pua'a a'íín vástare'ara'an ayén tíraa'íj-cate'en a'ájna jíme'e tí tihuá'ajite'e í seica í mej tí'ij-vaire'e tí íj a'íín tihua'umín a'atzaj tí pua'a ari huaxí'epí'intari'ihuaca'a? ⁴⁶ Ajta a'ájna í teví, naa pu tíraatévaire'esin tí pua'a ayén rijca a'íj tí tíraata'a'íj t́'íj ajtahua'a uvé'enen a'ájna tí tí'ira'ajite'e.

⁴⁷ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tzáahuatí'ira'a jíme'e tí pua'a auj ayén rijca t́'íj uvé'enen í vástare'ara'an, a'íí pu xaa ayén tí'ira'íjcate'en nain jíme'e a'achú tí caj tí'íjcha'íí.

⁴⁸ 'Mí ajta, tí pua'a a'íj pua'a tí'itevistan a'ájna í ja'atí, ayée pu ríni. Ayee pu tí'imua'atze í ru tzajta'a tíjín: "Jé'ecan pu á'ateeri mé já'ahua'a í nevástara'a." ⁴⁹ Aj pu í autéchesin tí a'íj pua'a tihua'uté'axí'ín í ruxé'ej teite í mej tí'ijvaire'e. Ajta huá'a jamuan tí'icua'ani, ajta ye'en a'ímej jamuan í mej rutá'aruaijve'e.

⁵⁰ 'Ajta a'íín vástare'ara'an uvé'enejsin a'ájna xicájra'a tí jetzen caí rachú've'e a'ájna tí tí'ijvaire'e, ajta a'atzaj tí pua'a caí ramua'aree tí ari uvé'ene. ⁵¹ Aj pu í

vástare'ara'an jeíhua puajítzi raatá'asin. Ajta raata'ajite'esin tí a'uun a'uteveeca a'u mej a'uteáturaasin a'íime í mej caí tzáahuatí'ira'a jín miyen tí'íj-rí'ire. Jé'ecan pu ruyeinixí'ín a'ujna, ajta rutamej pu jín ancuré'ujcí'imée a'ame a'ájna jíme'e tí rajpuajítzi.

Jíme'en í teemua mé 'uuca, í mej tamuáamuata'a ará'aseca'a

25 'A'ájna xicájra'a jetze, ayée pu Dios hua'utá'asin í teite mej mí me'uun a'uteárute a'u tí a'íín é'e-seijre'e u ta japua. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'íj tí tihuá'uruu í teemua mé 'uuca, tamuáamuata'a mej nu'u ará'aseca'a. A'íí mú tejá'utí'í í tíu'ujlaampara mej mí me'uun ra'antinájche a'ájna tí huaténeichi. ² Camu ŕ'í'í mé titeumuámua'are'eca'a seica, í mej anxívi. Majta me'ín í seica, í mej majta anxívi, a'íí mú nu'u xaa ŕ'í'í mé titeumuámua'are'eca'a. ³ Majta me'ín í mej caí ŕ'í'í mé titeumuámua'are'eca'a, a'íí mú tejá'utí'í í tíu'ujlaampara. Aru camu ya'ujáj me'íjna í aceite í mej jín rá'ajtaira.

⁴ 'Majta me'ín í mej ŕ'í'í mé titeumuámua'are'eca'a, a'íí mú xaa limeeta tzajta'a ru'ucájtuaa í aceite. A'íj mú a'ujáj, jamuan í tíu'ujlaampara. ⁵ A'iné jeíhua pu nu'u é'etee a'ájna tí huaténeichi, temua'a pu cutzí tihua'umuá'ití a'ímej í teemua. Muaatácu'utzuca'a micu.

⁶ 'Pu'uri nu'u teumé'eca a'atzaj já'ita'a t́'ca'a, t́'íj seíj ayén huajíjhuaca'a tíjín: "Pu'uri yé vé'eme a'ájna tí huaténeichi. Xu'irácí'nichi sej sí ra'antinájche." ⁷ Mat'í'ij mí huajíjxica'a a'íime í teemua. Á'yien mú ŕ'í'í tíu'uruu í tíu'ujlaampara.

⁸ 'Aj mú mí a'íime í mej caí ŕ'í'í huaújruu, ayée mú tihua'utajé í seica tíjín: "Aisí, cáj caj setitaatá'a í aceite a'iné pu'uri huitáxi'isin téjmi í ta'áa."

⁹ 'Majta me'ín í mej ŕ'í'í mé titeumuámua'are'eca'a, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjín: "Catu xaa ne'u, a'iné ayej ne'ase capu c'í'ití t́j na'a ítejmi. Capu ajta c'í'ipe t́j na'a mú'ejmi. Mí seajta mú'een, setá'aj á'ucí'íne huá'a jemi í mej aceite tu'araca sej sí ráananan t́j na'a mú'ejmi."

¹⁰ 'Aj mú mí miyen huaríj. U mú nu'u mí á'uju'un. Maúche'e mú huajú'ucua, t́'íj a'íín a'ará'a a'ájna tí huaténeichi. Majta me'ín í teemua í mej ŕ'í'í huaújruu, a'íí mú a'ucíj jamuan a'u mej tejé'eyeste me'íjna jíme'e tí huaténeichi. Aj pu í te'iteánami'ihuaca'a í puéerta jetze.

¹¹ 'A'atzu nu'u á'ateevi'ica, majta í seica a'ará'a í teemua. Aj mú mí miyen tíraatá'ixaa tíjín: "Tavastara'a, mú'ee í pej í'í tavastara'a, títa'antácuune'e." ¹² Aj pu í ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ayej tí'ayajna. Canu a'atzu á'amua'ajte."

¹³ Aj pu í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj siyen atanéjne'eri a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tí xicájra'a jetze nej inee uvé'enejsin.

Jíme'en í tumin tí jín í tí tihuá'ajite'e tihua'u'íjca a'ímej í mej ravaire'eca'a
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ 'Ajta, ayée pu che'atá na'a Dios huá'aruuren a'ájna xicájra'a jetze t́j í ja'atí ayén tihuá'uruu í mej tí'í-

vaire'eca'a. Tí'ij nu'u ari a'uye'imíca mé já'ahua'a yee, amuacá pu hua'utajé a'ímej í mej tí'ivaire'eca'a. Ti-hua'u'ijca a'íjna jime'e í ti a'íin tí'ijcha'íca'a.

¹⁵ 'Aye pu tiraatá'a seíj a'achú cumu anxíj vi'ira'a í tumin. Ajta í seíj, ayée pu tiraatá'a a'achú cumu hua'a-pua vi'ira'a. Ajtahua'a í seíj, seíj vi'ira'a pu tiraatá'a. Aye pu tihua'utá'a a'ij mé tiraayí'iti. Tí'ij jí á'uraa.

¹⁶ 'Ajta nu'u a'íin tí anxíj vi'ira'a ancuré'a, a'íi pu a'utéjche tí tiu'umuári'en tumin jime'e. Ajta á'iyen, raamuá'iti anxíj vi'ira'a a'íjna jime'e tí ajmí'í ra'an-curé'a. ¹⁷ 'Aye pu che'atá na'a huaríj a'íjna í ja'atí tí ra'ancuré'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Raamuá'iti hua'apua vi'ira'a, icu.

¹⁸ 'Ajta nu'u a'íin tí ra'ancuré'a a'íjna í seíj vi'ira'a, ca-pu tiraamuári'iste. A'áa pu já'ahua'a a'ará'a. Ra'ateíchajraa á chuaata'a. A'uu pu ra'avá'ana í tumin tí raatániijte í í tí tihuá'ajite'e.

¹⁹ 'Pu'uri nu'u á'ateeví'ica'a, ajta a'íin í tí tihuá'ajite'e, uvé'ene. Ajta a'utéjche tí raaxí'epi'intare'en í tumin jime'e.

²⁰ 'Ajta a'íin tí anxíj vi'ira'a ancuré'a, a'íi pu ajta a'ará'a í seica í anxíj vi'ira'a. Aye pu tiraatá'ixaa tíjín: "Nevástara'a. Aye pepu'u caj tinaatá'a anxíj vi'ira'a jime'e. Casí'i, a'ij nu jín raamuá'iti seica tí ayén che'atá na'a te'ará'ase anxíj vi'ira'a."

²¹ 'Aye pu tiraatá'ixaa a'íjna í vástare'ara'an tíjín: "Xí'epi'ín pej huaríj, mú'ee í pej caí ja'anáj á'itze. Rí'í pej tí'itevij. A'íj pej jín te'ará'aste. A'íj nu jín niyen tí'imua'ijcate'en jeihua jime'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."

²² 'Ajta a'íin tí hua'apua vi'ira'a ancuré'a, a'íi pu ajta yé ra'áa. Aye pu ajta tiraatá'ixaa tíjín: "Nevástara'a, mú'ee pej piyen tinaa'ijca pe'íjna jime'e hua'apua vi'ira'a í tumin. Casí'i, a'ij nu jín raamuá'iti seica tí ayén che'atá na'a te'ará'ase hua'apua vi'ira'a."

²³ 'Ajta a'íin í vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín: "Xí'epi'ín pej huaríj, mú'ee í pej caí ja'anáj á'itzee. Rí'í pej tí'itevij. A'íj pej jín ra'ará'aste. A'íj nu jín niyen tí'imua'ijcate'en jeihua jime'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj huátatemua'ave'en naími'i."

²⁴ 'Ajta nu'u a'íin tí seíj vi'ira'a ancuré'a, a'íi pu ajta yé ra'áa. Aye pu tiraatá'ixaa tíjín: "Nevástara'a. Nee nu niyen ráamua'areeri'i pej piyen té'ejaaxiejve'e. Aye pej tihuá'ajite'e mí seica mej mi tiu'uhuáste'en, matá'aj tiu'utzaana. Aru nain pu tí'imua'í'iti mú'eetzi. Aye pej tihuau'ajite'en mej mi ráahuastira'ani í imue'eri, matá'aj raaré'eseire'en tí'ij tí'iciire. Ajta á'iyen nain timuá'ací'iti mú'eetzi. ²⁵ 'A'íj nu jín tí'itziine'eca'a inee. Aj nu jín ne'uun á já'ahua'a a'ará'a. Ner-a'ateíchejraa. Netí'ij ni ra'avá'ana á chuaata'a. Ye'ecui ne'u, mú'eetzi tí a'aa."

²⁶ 'Ajta a'íin vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tíjín: "Mú'ee, mí pej a'ij pua'a tí'itevij, jé'ecan pej huá'ina'ase'e. Capej tí'itíj jín nevaire'e. Tí pua'a piyen ramua'aree nej niyen tihua'a'ajite'en mej mi tiu'uhuáste'en tí i ayén nain tináací'iti ineetzi, ¿ni tzaa pajta piyen ramua'aree nej neajta niyen tihua'a'ajite'en mej mi raaré'eseire'en tí ij ajta nain

tináací'iti ineetzi? ²⁷ Tí pua'a piyen tí'ijmua'aréere, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huaríj pej pi caí pe'uun yaúutuuaa í tumin huá'a jemi í mej tumin tí'ine'ijte nej ni a'atzu raamuá'itín? Tí pua'a piyen huaríniiche'e, aj nu xaa ra'ancuré'aniiche'en í tí neetzi ne'áa netí'ij yé uvé'enen. Pe'uté'itzee huápí'i."

²⁸ 'Aj pu nu'u i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í seica í mej vejli'i huaté'uu tíjín: "Setá'aj yeehui rá'ari'i se'íjna í seíj vi'ira'a, seajta raatá'an se'íjna tí tamuáamuata'a vi'ira'a tí'ituaave. ²⁹ Matíj mena'a pua'amé í mej jeihua tí'ijcha'íi, jaítze'e pu tihuá'ací'iti. Aye pu té'eme mej miyen tí'ijcha'íi muá'ara'ani nain a'achú tí caj rux-e'eve'e. Majta me'ín í mej caí tí'itíj tícha'íi, a'íi mú ti-huá'ari'ira a'ímej í mej cáj mena'a tí'ijcha'íi mej mi caí ché'e tí'ijcha'íi muá'ara'ani. ³⁰ Seajta mú'een, setá'aj mé ya'urájrieni se'íjna í tí caí tí'itíj vaire'e mé pua'acíe a'u tí a'utíca'a. A'uu pu ruyeinixí'ín, ajta ancuré'u-jc'í'ixijsin a'íjna jime'e tí rajpuajtzi." Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í vástare'ara'an.

Tí'ij Dios huá'axijte'en a'ímej teitejra'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

³¹ 'A'ájna xicájra'a nej jetzen yéve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, netí'ijtáhua'a hu-ataseíjre'en a'ímej jamuan í mej tí'ivaire'e u ta japua, naa pu seíire'e a'ame mej mi rí'í te'utaseíj í teite, temua'a naa. Nee nu huatéyeijxa í ipuari japua mej mi ráamua'aree í nej inee nain jín antínmua'aree íiyen chaanaca japua.

³² 'Matí'ij mí neetzi jemi huá'ajseire'esin naími'ica í teitejra'a i mej íiyen seíjre'e í chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a hua'apuacíe huá'ajseire'esin tíj ajta ja'atí ayén hua'apuacíe tihuá'ajseí í ruye'emua. A'uu pu huá'ajseíj í cáne'axi seíjta'a, ajta a'íime í caurasi, ajta seíjta'a.

³³ 'Majta me'ín í mej rí'í tí'iteteite, ayée mú 'een matíj í cáne'axi. Neri'íriinta'a nu huá'ajseire'esin. Majta a'íime í mej a'ij pua'a tí'iteteite, ayée mú 'een matíj í caurasi. Ne'úutata'a nu huá'ajseire'esin ne'ímej.

³⁴ 'Neajta inee, i nej i'í Rey, ayée nu tihua'utá'ix-aate'esin ne'ímej í mej e'eiteí neri'íriinta'a tíjín: "Íiye'e xu'u ij mú'een, mí sej rí'í tiraatá'a í niyá'upua, setá'aj siyen ra'ancuré'an í tí ayén tejá'amuací'iti, a'ij tí tiú'uxí'epi'íntari'ihuaca'a tíj na'a tí Dios raatétaahua-ca'a í chaanaca, sej sí se'uun a'uteárute a'u tí Dios é'e-seíjre'e. ³⁵ Aye pu té'eme a'iné mú'een xu tinaamí netí'ij huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta jaj naatá'a netí'ij huata'í'imi. Mú'een xu seajta na'ancuré'evi'iti í ruchi'itá tí'ij caí ja'atí nex'eve'eca'a. ³⁶ Aye xu tinaatéechejte netí'ij caí tí'itíchejca'a. Netí'ij tí-jcu'í'ineca'a, mú'een xu seajta naatéseíj. Ajta, netí'ij aiteánami'ihuaca'a, mú'een xu seajta náamuareca'a."

³⁷ 'Majta me'ín í mej rí'í tí'iteteite, ayée mú tinaatá'ix-aate'esin tíjín: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaamí tetí'ij muaaseíj í pej í'icuataca'a? ¿A'anajni tiyen jaj timuaatá'a tetí'ij muaaseíj pej í'imi'íca'a? ³⁸ ¿A'anajni tiyen timua'ancuré'evi'iti í tachi'itá iteen tetí'ij ráamua'areeri'i pej caí a'ij tamuari? Ari i'í, ¿a'anajni tej

tiyen huaríj tej timuaatéchejte patí'ij caí ti'itíj jín ti'it'échejca'a? ³⁹ ¿A'anajni tiyen muáamuaareca'a patí'ij aiteánami'ihuaca'a na'ari tej tiyen muaatéeseij patí'ij tí'icui'ica'a?"

⁴⁰ Neajta inee, i nej i'i Rey, ayée nu tihua'utá'ix-aate'esin tíjín: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, setíj sena'a sej siyen huá'uruu a'ímej í ne'ihuamua'a, ayée xu che'atá sena'a náaruu ineetzi. Capu amín a'ij ti pua'a siyen raatévai seíj í ne'ihuara'a ti caí ti'itíj jín ti'it'éjvee, ti caí a'atzu ruxe'eve'e."

⁴¹ Aj nu ni niyen tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej e'ejteí ne'úutata'a tíjín: "Sericu mú'een, mi ti Dios a'ij pua'a tejámuaatá'asin. Sej hui ineetzi jemi sej si se'uun a'uteárute taj tzajta'a ti Dios ayén rí'í ráaruurijtze a'íj-na í tiyaaru'u, majta a'ímej í mej tí'ijvaire'e, a'íime í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een. ⁴² Sericu mú'een, a'iné caxu tinaamí netí'ij huata'í'icuataca'a. Mú'een xu seajta caí jaj naatá'a netí'ij í'imi'ica'a. ⁴³ Capu ja'atí naamuá'a. Ayee pu i 'eene'e, caxu ná'anvi'ití á ruchi'itá. Canu ti'it'échejca'a. Mí seajta mú'een, caxu tinaatéchejte. Netí'ij tijcu'í'ineca'a, caxu seajta naatéeseij, caxu seajta náamuareca'a netí'ij aiteánami'ihuaca'a."

⁴⁴ A'íí mú majta miyen tinaatá'ixaate'esin tíjín: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaaseíj pej huata'í'icu-ataca'a, nusu pej í'imi'ica'a, na'ari pej caí ja'atí mua'atejca'a, na'ari pej tí'icui'ica'a, ca'ín pej aiteánami'ihuaca'a, teajta caí muaatévai iteen?"

⁴⁵ Aj nu ni niyen tiu'utániusín tíjín: "A'iné caxu siyen raatévai seíj í ne'ihuara'a ti caí ti'itíj jín ti'it'éjvee, seíj ti caí ruxe'eve'e, caxu seajta naatévai ineetzi."

⁴⁶ Majta me'ín, a'úu mú á'uju'un ti ij puaíjtzí huá'uci'ití tíj na'a rusén jime'e. Majta me'ín í mej rí'í tí'iteteite, a'úu mú á'uju'un a'u ti Dios é'eseijre'e mej mi ruuri muá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

Meti'ihuau'ixa a'íjna jime'e í mej raaxí'epi'intare'en mej nu'u Jesús huatéevi'i

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26 Tí'ij Jesús raatapuá'ajtaca'a ti nain tiu'utaxájtaca'a a'íjna i niucari, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ² Ayen tíjín:

—Xu'uri ramua'aree ti ari vejli'i a'ájna mej tí'iyesten me'íjna jime'e ti Dios tihua'utá'uuni'i. A'atura aúche'e hua'apua xica. Ja'atí pu ajta tiu'utátuiire'esin í ne-jíme'e i nej neajta teáata'a jetze airáne mej mi ná'utatan cúruu jetze. —Yee pu'u tihua'utá'ixaa.

³ Majta me'ín í mej tihua'áijte'e teyujta'a, majta a'íime í mej tiú'ujmua'ate í niucari jime'e ti tí'ajta, majta í hua'avaujsi í mej Israel jetze ajtème'ecan, a'úu mú e'etiújseij u chi'ira'an jetze a'íjna ti nain jín antiúj-mua'aree u hua'atáyujta'a. Ayee pu ántehuaa a'íjna tíjín Caifás. ⁴ A'íí mú tiú'ujmua'atziite'eca'a a'ij mej ye'í huárini mej mi hua'itzi jín raatéevi'i me'íjna í Jesús mej mi raajé'ica. ⁵ Majta miyen tí'iru'ixaate'eca'a tíjín:

—Catu raatévi'ira matí'ij tí'iyeste í teite mej mi caí huataníniu'ucacu. Tí pua'a tiyen huárini, a'íí mú taaténe'usi'ite'esin.

Í'íta'a pu án yé'ajtuaa mu'úutze'en í Jesús a'íjna ti naa teáarí'e

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ajta a'íjna í Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a u Betania a'u ti é'eche a'íjna í ja'atí ti ayén ántehuaa tíjín Simón. A'ii pu a'íín pú'een í mej majta miyen ratamuá'amuaa tíjín Tí Cá'atzaj.

⁷ Aj pu i seíj á e'iré'ene jemin a'íjna í Jesús. Í'íta'a pu pírici ti limeeta huátisime'eca'a. Tetej limeetajra'a pu pú'eene'e. Naa pu te'evé'ejstica'a ti naa teáarí'e, ti ajta huápi'í tí'ijnajche. Tí'ij Jesús huatecaíca meesa jetze, a'íín í'íta'a án pu yé'ajtuaa án mu'úutze'en.

⁸ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, matí'ij raaseíj a'ij ti huaríj, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a í í'íta'a jemi. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—¿A'iné 'een jín á'uvej amíjna í aceite? ⁹ Rí'iríista-ca'anche'e pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itínche'e jeíhua í tumin mej mi hua'utá'an a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

¹⁰ Ajta a'íín í Jesús, a'íí pu ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné 'een jín siyen rájaaxiejvi'i se'íjna i í'íta'a? A'ij ti náaruu, temua'a pu naa i'í xé'epi'ín. ¹¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, maúche'e mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'un tíj na'a rusén jime'e. Ja'anáj ti na'a pu i í'irí'riista a'ame sej siyen tihua'utávaire'en. Mí neajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

¹² Ayee pu'u, tí'ij a'íín í'íta'a na'avé'emeijri'i ineetzi, ayee pu 'een jín ayén náaruu a'íjna jime'e ti na'avá'anan. ¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, íiyen chaanaca japua, a'u ti na'a mej tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij ti Dios tihua'irájtuaani a'íí mú majta hua'utá'ixaate'esin a'ij ti huaríj a'íjna i í'íta'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu tiu'utátui avíitzi jime'e a'íjna í Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ajta seíj ti huá'a jetze ajtème'ecan í mej tamuáamuata'a japan hua'apua ará'ase, a'íjna ti ayén ántehuaa tíjín Judás Iscariotes, a'íí pu ajtáaraa huá'a jemi. A'uu pu á'uraa ti ij tiu'uxáj huá'a jamuan í mej tí'ajta teyujta'a. ¹⁵ Ayee pu tihua'uta'ihuauri'i tíjín:

—¿A'achúni setí'ineanajchite'en ti pua'a nejamuaatá-tuiire'en ne'íjna í Jesús?

Maraaté'itíee í tumin. Majta raatá'a a'achú cumu seíté japan tamuáamuata'a í tumin, rumua'atí plata.

¹⁶ Ajta iyá'uraa a'íjna í Judás. Tíj na'a a'ájná'imua, a'íí pu a'utéjche ti ráahuauni ja'anáj ti i'í xé'epi'ín ti ij hua'utátuiire'en.

Tí'ij tavástar'a a'ihuamí a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; I Cor. 11:23-26)

¹⁷ Tí'ij teja'uré'ene a'ájna xicájra'a í ta'amuájca mej jetzen tí'iyestehua'a matí'ij pan cua'acare'e ti caí cu-

jchira'a, aj mú mi á e'iré'ene í Jesús jemi a'ñme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tǐjǐn:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rǐ'í tejá'uruuren í pej ráacua'ani í pan tej jǐn ra'utámua'a-ree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i í tayaujmu'a í mej anáat'é'ee muaanúnu'ihuaca'a?

¹⁸ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Sericu mú'een se'ájna chajta'a. Aa xu ja'atǐ é'eteu-ni. Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee: "Yee pu ti'ixa í maestro tǐjǐn pu'uri a'ájna teja'uré'ene nej nain jǐn raanaíjmire'en, neajta nej ra'utámua'aree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i í tayaujmu'a í mej anáat'é'ee muaanúnu'ihuaca'a."

¹⁹ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, ayée mú huarǐj a'ij ti Jesús tiu'uta'ájtaca'a. Nain mú rǐ'í tiú'uruu í mej tí'icua'ani.

²⁰ Tǐ'ij huachúmua'anca, Jesús pu huatecaíca í meesa jetze huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. ²¹ Mu'uri tí'icua'acáa, tǐ'ij ayén tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, seǐj ti a'amua jetze ajtème'ecan, a'ñ pu nejǐme'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi í mej tí'ajta teyujta'a.

²² Aj mú mi huataújxiemiste í ru tzajta'a. Ma'utéjhuii mej raata'íhua'u me'íjna í Jesús, seǐj ajta seǐj. Miyen tǐjǐn:

—¿A'ataani a'ñn pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a seǐj ayén tǐjǐn:

—¿A'ataani a'ñn pú'een? ¿Ni qui inee?

²³ Jesús pu ayén tiu'utaniú tǐjǐn:

—A'ijna ti pan cua'a a'ájna jetze i tuxa'a nee jamuan, a'ii pu a'ñn pú'een í ti nejǐme'e tiu'utátuiire'esin. ²⁴ Ayee pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. Mǐ ajta, a'ájna jemi ti nejǐme'e tiu'utátuiire'esin, jaítze'e pu raatévaire'enche'e ti caí huanú'ihuanche'e a'iné rapuaíitzi pu a'ame huápi'i. Ché'e a'ñn huataújxiemiste'en.

²⁵ Ajta a'ñn í Judás, í ti hua'utátuiire'emí'ica'a, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tǐjǐn:

—Maestru, canu xaa ne'ín pú'een, ¿ni qui necaí?

Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tǐjǐn:

—Mu'é'e pej aseǐj piyen tiraataxájtaca'a.

²⁶ Maúche'e mú tí'icua'a tǐ'ij Jesús pan tí'ij. Rǐ'í pu tiraatá'a í Dios, ajta ra'antítaaraxi. Aj pu i hua'uré'e'í'ipi'i. Ayen tihua'ixaate'e tǐjǐn:

—Xa'ancuré'e'í'ipi'i. Xáacua'a. A'ii pu a'ñn pú'een i nehuá'ira'a.

²⁷ Ajta á'iyen, vaasu tǐjǐj. Tǐ'ijta'i rǐ'í tiraatá'a í Dios, a'ñ pu hua'uré'i'ite. Ayen tí'ixáata tǐjǐn:

—Xa'anti'í, naíjmi'i mú'een. ²⁸ A'ájna ti urajmuua, a'ii pu a'ñn pú'een i nexuure'e nej ra'iráxire'esin ne'íjna jime'e nej ni raanaíjmire'en a'ájna ti jǐn Dios ruseǐj ayén te'ataújratziiri'i í jéjcua ímuá. A'íj nu jǐn huá'a japua niuuni mu'licáca ti ij Dios ayén tihua'utá'uuni'i.

²⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ayén ti'ayajna, íjii tǐjǐ na'a ti yú auca'itǐ a'ame, canu ché'e

ra'antí'isin ne'íjna i já'ara'a uuva jetze ti me'ecan sino a'ájna xicájra'a ti Dios jetzen huateúra'ate'esin nain-japua í chaanaca. Aj nu xaa a'amua jamuan ra'antí'isin neajtahua'a rujéjcuatze'en.

Jesús pu raataxájtaca'a ti a'ñn Pedro ra'avé'avaata ti nu'u caí ramua'ate

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Aj mú mi seǐj tiu'utáchuiicaca'a í mej jǐn rǐ'í tiraatá'a í Dios. Aj mú mi a'ucǐj.

A'uu mú a'ará'a Aceituunajemi, jirí ti á'utaaca.

³¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Íjii, ti tǐca'aren, mé xu núujǐsin. Setiu'utatévi'ira'ata neetzi jemi. Ayee pu té'eme tǐjǐ té'eyu'usi'i ti Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tǐjǐn: "Nee nu i nej i'í Dios, a'íj nu jé'icatan cáne'axi ti tiseíj. Majta me'ín a'ucǐjxi'isin í cáne'axi." ³² Mǐ neajta inee, netǐ'ij huatarún, áa nu a'umé'e na'ame u Galilea. Amuacaí nu ará'aíixa, seajta á'iyen mú'een.

³³ Ajta a'ñn í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tǐjǐn:

—Capu amín a'ij ti pua'a naíjmi'i metiu'utatévi'ira'ata mi seica mú'eetzi jemi. Canu ja'anáj niyen rini inee.

³⁴ Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tǐjǐn:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna, íjii tǐca'a, tǐ'ij caí xi huajíjhuan í gallo, huaíca pej piyen tí-na'avé'avaata yee pej nú'u caí nemua'ate.

³⁵ Mǐ ajta a'ñn Pedro, ayée pu tiraatá'ixaa ca'anín jime'e tǐjǐn:

—Tǐ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej á jamuan huámi'ini, capu amín a'ij. Canu ja'anáj niyen tí-mua'avé'avaata yee nej caí muamua'ate.

Majta me'ín í seica, ayée mú che'atá mena'a tiu'u-taxájtaca'a.

Jesús pu raatéjhua'u í Dios jemi a'ujna u Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Aj pu i á'uraa a'ájna í Jesús, majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. A'uu mú a'ará'a, huastari jemi, ciyej ti e'eré'evee ti ayén téja'arájtehuaa tǐjǐn Getsemaní. Ayee pu tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Yé xu'u tité'en mú'een, iiyeu'í. Neajta inee, mé nu'u vejli'i a'atanéjsin nej ni raatéjhuauni í Dios jemi.

³⁷ Aj pu i á'uraa. Huaja'uví'iti a'ímej, a'ájna í Pedro, ajta a'ímej í mej hua'apua, í mej yaújmu'a'ame'en pú'een a'ájna í Zebedeo. Ajta á'iyen a'ij pua'a raatá'a í ru tzajta'a. Jé'ecan pu huataújxiemiste. ³⁸ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Jé'ecan pu caí nú'uca'anisti'i yú ne tzajta'a. Huápi'i nu nexieemiste'e. Cu xíee nej cuj mi'ini. Yé xu huateá-turan mú'een íyee. Seuche'e xu atanéjne'ere nee jamuan.

³⁹ A'atzu pu a'ímuá ájca'i yee a'uré'ene. Tǐ'ij i é'ej-tunutaca'a á chuaata'a. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i í Dios tǐjǐn:

—Dios pej ní'iyu'upua, naíjmi'i pu rí'irí mú'eetzi jemi. Tǐ pua'a peti'itá'acare'en ti caí ayén tí'ineci'iti a'ájna ti a'ij pua'a 'een, í nej jǐn rajpuaíitzi na'ame. Na'ari caí,

ché'e caí ayén 'eene'en netj́j t́'ijxe'eve'e inee, sino patj́j mú'ee t́'ijxe'eve'e.

⁴⁰ Aj pu i á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. T́'ij hua'u-jjste, aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Pedro t́'ijn:

—¿Ni tzaa pecaí té'eviicua'i pej atáneere nee jamuan a'achú cumu sei hora? ⁴¹ Seuche'e xu atanéjne'ere, seajta setá'aj raatéjhuauni í Dios jemi t́'ij caí tejamuáaci'iti t́'itj́j í sej j́n auteáturan í Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mú'een xu xaa huateújca'anen í ru tzajta'a. Mí ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i.

⁴² Ajta á'uraa. Ajtahua'a ayén tirájhuaaviiri'i í Dios t́'ijn:

—Dios pej ní'iyá'upua, ti pua'a caí a'ij t́'iri'iri ti i caí ayén t́'ineci'iti a'íjna í nej j́n rajpuaíltzi na'ame, ché'e ayén 'eene'en patj́j t́'ijxe'eve'e mú'ee.

⁴³ T́'ijjtáhua'a á e'iré'ene. Ajtahua'a pu huá'uteu, mecu'utzúca'a, a'iné jeíhua pu huá'amua'itijca'a í cutzi. ⁴⁴ Aa mú a'uteájturaa a'ímej í mej cu'utzuca'a. Huaícaajetze pu ajtahua'a u á'ume í Jesús. Ajtahua'a pu raatéjhua í Dios jemi. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaaviiri'i a'ij ti amuacaícan tiraatáhuaviiri'i.

⁴⁵ T́'ij ajtahua'a á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'íme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa t́'ijn:

—Pu'uri íjii, sej huáp'i rucu'utzive'e. Pu'uri íjii sej huácu'utzú, seajta huaújse'upe'en. Casi'i, pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti ij a'íjn hua'utátui-ire'esin í ne j́me'en, i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi naateevi'i a'íme í mej a'ij pua'a rici.

⁴⁶ Xá'ajhuiixi'i. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'íjna ti ne j́me'en tiu'utátuiire'esin.

Mat́'ij raatéevi'i me'íjna í Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Aúche'e pu t́'ixajtacaa a'íj a'íjn Judás á e'iré'ene. A'íjna í Judás, a'íj pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. Jéíhua mú teite jamuan huajú'ucaa. Seica mú tiu'í'isime'e í nahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee, majta seica ciyej tiu'í'í í mej j́n huá'ucui'ini. Naíjmi'ica mú huata'áijtaca'a a'íme í mej t́'íajta teyujta'a, majta í huá'avaujsimua'a í teite.

⁴⁸ Ajta a'íjn ti hua'utátuii a'íjna í Jesús, amuacaí pu ti'ihuaújmua'atzii a'ij ti ye'í huárini mej mi ráamua'aree ja'atí ti a'íjn pú'een í Jesús. Ayen t́'ijn:

—A'íjna ne'u, í nej ru'itép'i'tze'esin netj́j raatateújte'en, a'ii pu a'íjn pírici. Setá'aj hui raatéevi'i.

⁴⁹ J́me'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxíreca'a a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatateújte t́'ijn:

—¿A'iné pena'a, Maeestru?

Ajta ru'itép'i'tze.

⁵⁰ Aj pu i ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús t́'ijn:

—Ne'amiigu, ¿ni pe'íjna j́n piyen yé vé'eme? —Yee pu'u tiraata'íhua'uri'i.

Majta me'ín í seica, a'íj mú ajteáxíreca'a jemin. Mat́'ij mi raatéevi'i. ⁵¹ Mat́'ij raatéevi'i, aj pu i seíj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íj pu rú'ijcupi í runahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee. Aj pu i

ru'itéjtze a'íjna í ti ravaire'e a'íjna ti tihuá'ajte'e u teyujta'a. T́'ij jí ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an.

⁵² Ajta Jesús ayén tiraata'aj a'íjna í ja'ati t́'ijn:

—Ucárujte'e mua'anáhuaa, a'iné ti pua'a piyen ruíjcuta mua'anáhuaa, a'íj mú majta muaajé'icatan nahuaa jime'e. ⁵³ ¿Ni ayén timuá'amtíejte'e mú'eetzi ti ayén ruxe'eve'e pej piyen huárini?

'Casi'i, ti pua'a niyen raatáhuavii í ti ní'iyá'upua, a'íj pu raayí'iti ti hua'uta'ajte'en a'ímej í mej t́'ivaire'e u ta japua mej mi ave'ecanén menaatevaire'en. Majta me'ín, a'íj mú miyen a'ará'axcan a'achú cumu huáicate vi'ira'a.

⁵⁴ Aru ti pua'a hui niyen huárini, capu ché'e huatá'íristari ti ij ayén araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej miyen náaru-uren.

⁵⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i í teite t́'ijn:

—¿Ni siyen yé vé'uju'un se'íjna jime'e í nej niyen hua'uré'eseire'esin í teite mej mi huaténe'use'en í gobierno jemi? ¿Ni se'íjna j́n tiu'í'isin í nahuaa ti ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee, seajta ciyej tiu'í'isin sej si naateevi'i?

'Nain t́jca'ari tzajta'a ti yú e'iré'ene, a'úu nu a'utéveeca'a teyujta'a. Netejá'amua'atehua'a nu ná'aye'i. Mí seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i se'íjna. ¿A'iné 'een j́n siyen rici íjii? ⁵⁶ Ayee pu nain tiu'ju'umé'e a'ame ti i ayén araúrasten a'ij mej mejmí'i tira'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íme í mej Dios jetze me'ecan t́'ixaxa'ata'a.

Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, naími'i mu'u mi á yaúurie. Mat́'ij mi huataúruu.

A'íj mú ya'uví'iti í Jesús huá'a jemi í jueesi

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Majta me'ín í mej raatéevi'i me'íjna í Jesús, a'úu mú ya'uví'iti me'íjna jemi í Caifás, a'íjna ti nain j́n antiújmua'aree teyujta'a. Majta me'ín í mej tiu'ujmua'ate í niuucari ti t́'íajta, majta me'ín í huá'avaujsimua'a, a'úu mú majta e'etiújseire'eca'a a'utí a'utéveeca'a a'íjna í Caifás.

⁵⁸ Ajta a'íjna í Pedro, a'atzu pu a'ímuá raavárajme'e a'íjna í Jesús. A'uu pu vejl'i'i a'ará'a a'u ti já'ita'a e'eráyaujta'a, a'u ti e'irájca a'íjna ti nain j́n antiújmua'aree teyujta'a. A'uu pu ajta a'uteájrupi. Aj pu i huá'a jamuan a'ujyeíjxi a'ímej í mej t́'icha'í ti ij ráamua'aree a'ij ti tejauumé'e a'ame.

⁵⁹ Majta me'ín mej t́'íajta teyujta'a jamuan naími'i í hua'ajueesi, a'íj mú rahuauca'a í hua'itzi í mej j́n Jesús jetze te'ujpuá'ajte'en ti ayén hua'utá'an mej mi raajé'ica. ⁶⁰ Mu'ití'í mú á'ujca'anejca'a mej hua'itzi j́n té'antzaahuate'en. Capu amín a'ij. Camu ti'itj́j huáteu í mej j́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

A'atzu á'ateevi'ica ti ayén t́'irici. Aj mú xaa me'ín í mej hua'apua mú á e'iré'ene. ⁶¹ Ayee mú tihua'utá'ixaa t́'ijn:

—Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amíjna m'i tevi a'íjna j́me'en yee: "Nee nu raayí'iti nej raaté'uuna a'íjna i

teyuu ti chi'ira'an pú'een í Dios, ajta nu'u ajta rá'aj-taahua huaíca xicaj tzajta'a."

⁶² Aj pu i seíj ájchee. A'ii pu a'íin pú'eene'e í ti nain jín antiújmua'aree u teyujta'a. Ayee pu a'íin tiu'uta'íhua'uri'i í Jesús tijín:

—¿Ni pecaí a'ij pena'a tiu'utániusín? ¿Ti'itájni pú'een a'íjna í mej jín té'antzaahuat'e e mú'eetzi jemi?

⁶³ Ajta a'íin í Jesús, capu ti'itáj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'íin ti nain jín antiújmua'aree í teyujta'a, ayée pu tiraatá'ixaa tijín:

—Ayee nu tí'imua'a'ijte'e niuucajtze'en í Dios patá'aj taatá'ixaate'en ja'atí pe' pú'een. ¿Ni mú'ee pe'íin pírici a'íjna í ti í'yaujra'an í Dios?

⁶⁴ Jesús pu ayén tiu'utataniú tijín:

—Mu'ée pe' piyen raataxájtaca'a. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í ayén tejauumé'e a'ame. Mú'een xu neseíra'a xá'aju'un ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane netí'ij án huatéyeijxa rí'irínta'an a'íjna í ti nain jín antiújmua'aree u ta japua, seajta neseíra'a xá'aju'un netí'ijtahua'a yé ve'ecáanen í jaitiri jetze.

⁶⁵ Ajta a'íin í ti nain jín antiújmua'aree í teyujta'a, a'íi pu ra'antisiújtza'an í rusiicu'u mej mi ráamua'aree í a'íin huataniú'ucaca'a. Ayen tijín:

—A'ij pu pua'a ti'ixa í Dios jemi. Capu ché'e rux-e'eve'e mej mi seica té'antzaahuat'e'en jemin. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Casí'i, xu'uri ráanamua'jri'i í ayén a'ij pua'a ti'ixa í Dios jemi.

⁶⁶ ¿A'iné tejamuá'amtiejte'e mú'ejmi?

Majta me'ín í seica, miyen tijín:

—Ayee pu tiraavíjte'e í huámi'ini a'íjna jime'e.

⁶⁷ Aj mú mi ra'arátzjmua'axi á néerime'ara'an jetze, majta ra'itéevajxi í rumuájca'a jime'e. Seica mú majta ru'itéva'ara'a. ⁶⁸ Majta miyen tiraatá'ixaa tijín:

—Taata'ixaate'e mú'ee mí pe'j nu'u i'í Círíistu'u, ¿a'ataani mu'itéjvee?

Pedro pu ra'avé'avaataca'a í nu'u caí ramua'ate í Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-57)

⁶⁹ Ajta a'íin í Pedro, a'úu pu anu'uhuátacatii já'ita'a í e'eráyaujta'a í chi'ita. Ajta seíj uteájrupi, í ti ravaire'e a'íjna í teyujta'a í antiújmua'aree. 'Íita'a a'íjna. Aj pu i á e'iré'ene jemin. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Mu'ée pe'j pajta á'uche'ecane'e pe'íjna jamuan, í Galilea é'eme'ecan.

⁷⁰ Ajta a'íin Pedro, seicié pu tiraatá'ixaa mej seírac'a í seica, ayén tijín:

—Canu ramua'aree a'ij pe'j ye'í ti'ixa.

⁷¹ Aj pu i ájchee. Pu'uri huiiramé'eca tá'apueerta. Aa pu a'utéechaxi.

Ajtahua'a seíj raaseíj 'íita'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa í teite í mej a'uun a'uráte'eca'a tijín:

—Amíjna mí tevi, a'íi pu xaa á'uche'ecane'e jamuan a'íjna í Jesús, Nazarét í é'eme'ecan.

⁷² Ajtahua'a pu seicié tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro. Niuucajtze'en pu jín ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ramua'ate ne'íjna í tevi.

⁷³ A'atzu á'ateevi'ica, majta me'ín í mej e'eré'ete'e-caa, a'íi mú á e'iré'ene vejli'i jemin. Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Mú'ee pe'j xaa huá'a jetze ajtéme'ecan. Tu'uri ramua'aree te'íjna jime'e a'ij pe'j ye'í te'enrú'u.

⁷⁴ Ajta á'yen Pedro ayén a'utéjche í ayén rájhuavii í Dios í nu'u Dios ayén puajtzi raatá'an í pua'a caí ayén ti'ayajna. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa niuucajtze'en í Dios tijín:

—Canu ramua'ate nemíjna mí tevi.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huajíjhua-ca'a a'íjna í tecuaara'i. ⁷⁵ Tí'ij jí á'yen Pedro ra'utá-mua'areeri'i a'ij í Jesús amuacaí tiraatá'ixaa í jíme'en yee: "Tí'ij nu'u caí xí huajíjhua'a í gallo, ayée pe'j nu'u huaíca piyen tína'avé'avaata yee capej nemua'ate."

Aj pu'í huirájraa. Jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Tiu-yyeínejraa huáp'i.

Metiu'utátui me'íjna í Jesús í Pilato jemi

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Yee ruijmua'a yee, aré'apua'a, a'íime í mej tí'ajj-ta teyujta'a, majta huá'a vaújsimua'a í teite, a'íi mú raaxí'epi'íntare rujíimua'a a'ij mej ye'í huá'ini mej mi raajé'ica í Jesús. ² Mara'anáají'ic'íe í muáj-ca'are'ara'an jetze, matí'ij mi ya'uví'iti. Aj mú mi raatá-tui a'íjna í tajtuhuan, í ayén ántehuaa tijín Pilato.

Judás pu nu'u e'ecaújca'imín

³ Ajta a'íjna í Judás, tí'ij ráamua'areeri'i tijín puajtzi mú raatá'asin í Jesús, jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Ajta, yaúutuaa huá'a jemi a'íjna í tumin í seité japuan tamuáamuata'a ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íimej í mej tí'ajjta, ajta a'íimej í huá'a vaújsimua'a tijín:

⁴ —Nee nu auteájturaa í Dios jemi a'íné nejámuatá-tui ja'atí í caí ti'itáj jín até'ítzea'ara sej si raajé'ica.

Majta miyen tiraatá'ixaa tijín:

—Capu a'atzu ta jetze ruxe'eve'e ítejmi. Mú'ee pe'j pú'eene'e.

⁵ Aj pu i Judás á ye'ejhuá'axi í tumin á chuaata'a a'uj-na teyujta'a. Tí'ij jí á'uraa. Tí'ij í mé já'ahua'a e'e-caújca'imín.

⁶ Majta me'ín í mej tí'ajjta teyujta'a, a'íi mú raaré'e-je'ipi me'íjna í tumin. Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu a'ij tiu'utá'aca tej yeúutuaani a'íjna í tumin a'u í á'ujseire'e í tumin teyujta'a í me'ecan, a'íné a'ii pu a'íin pú'een í tej jín tiu'unájchitaca'a tej ti yá'urieeni í xúure'e.

⁷ Matí'ij mí miyen raaxí'epi'íntare a'ij mej ye'í huá'ini me'íjna jime'e í tumin. Ayee mú me'íjna jín chuej huá-nanai mej miyen ratamuá'amua tijín chuej í japuan tí'imijhuaca a'íjna í xa'ari tí'ita'ahuaca. Ayee mú raxí'eve'eca'a mej mí me'uun hua'avá'anaamuan a'íimej í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan. ⁸ Ayee mú majta ratamuá'amua tíj na'a a'ájnámua í yú e'iré'ene tijín chuej mej japuan ra'uré'exire í xúure'e.

⁹ A'ájnámua pu araúraste a'ij í ajmí'i tiraataxájtaca'a a'íjna í Jeremías teecan í Dios jetze me'ecan tí'ix-

axa'ata'a tijín: "A'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú raaxí'epi'ntare mej tiraanájchite'en a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a tumin tí i'i plata tí ij a'ñin hua'utátuiire'en a'ñjna í ja'atí. Majta á'iyen raaré'eje'ipi' me'ñjna í tumin. ¹⁰ Ayee mú majta huaréj těj tinaata'aj í tavástar'a. Chuej mú huánanai a'u tí t'íimijhuacare'e a'ñjna tí xa'ari tí'ita'ahuaca."

T'í'ij Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ñjna jemi í Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ajta a'ñin í Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a jemin a'ñjna í tajtuhuan. Aj pu i a'ñin tajtuhuan ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni mú'ee pe'ñin pú'een í pej hua'arey a'ñimej í mej Israél jetze ajtème'ecan?

Ayee pu tiu'utaniú a'ñjna í Jesús:

—Aa ni'ijta ne'u, a'ij pej ye'í tí'ixa mú'ee.

¹² Mí ajta a'ñin Jesús, mat'í'ij jetzen te'ujpuá'ajte a'ñime í mej tí'ajta teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, capu tí'it'ij xajtaca'a.

¹³ Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni pecaí piyen huá'unamuajri'i í mej jeíhua mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte?

¹⁴ Ajta a'ñin Jesús, capu tí'it'ij xajtaca'a. Capu ajta seicé tiu'utaxájtaca'a, ni se'ij jime'e í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte. A'ñj pu jín, jé'ecan pu a'ij yá'usejiraca'a a'ñjna í tajtuhuan.

Mat'í'ij me'ñjna jín ra'uxéjite í Jesús tí ij huámi'ini

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ajta a'ájna mat'í'ij tí'iyestejca'a í teite, ayée pu tí'i-jri'irejca'a a'ñjna í tajtuhuan tí ayén se'ij huatátuaani tí aiteánami'i, ja'at'í tí na'a mej raatáhuavii. ¹⁶ Ajta se'ij aiteánami'ihuaca'a tí ayén ántehuaa tijín Barrabás. Naími'i mú ramua'atejca'a me'ñjna í Barrabás, tí a'ij pua'a tí'itevistaca'a.

¹⁷ Mat'í'ij ajteáxi'reca'a jeíhua í teite, Pilato pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'ñjna í Barrabás, na'ari nem'ñjna mí Jesús, í tí jee i'i Ciríistu'u?

¹⁸ Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné ayée pu ráa-mua'areeri'i tijín mará'achueere'eca'a í Jesús. A'ñj mú jín raatátuiiri'i í tajtuhuan. ¹⁹ Aúche'e pu huatecaíca í ipuari japua a'ñjna í Pilato t'í'ij íra'ara'an ayén tiraata'í'iri'i tijín: "A'ij nu pua'a tiú'umaaraca'a ne'ñjna jime'e í tevi tí caí ja'anáj tí'it'ij jín auteájturaa. Jéíhua nu rajpuajtzica'a íjii ne'ñjna jime'e. Capej tí'it'ij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e."

²⁰ Majta me'ñin í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'ñime í huá'avaujsimua'a, a'ñj mú ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mí miyen rájhuavii í tajtuhuan tí ij a'ñin huatátuaani a'ñjna í Barrabás. Ayee mú majta tirájhuaviiri'i tí ij a'ñin tiu'utá'an mej mí raajé'ica me'ñjna í Jesús.

²¹ Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿A'atajni naatátuaani a'ñimej í mej hua'apua?

Ayee mú tiu'utaniú tijín:

—Barrabás.

²² Aj pu i Pilato ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ari mí Jesús, a'iné tí'it'ij jín neráaruuren?

Naími'i mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

²³ Pilato pu ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné 'een jime'e? ¿Tí'it'ajni jín auteájturaa tej tí tiyen ráaruuren?

Aj mú mí jaítze'e ca'anín jín huajíjhuaca'a tijín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

²⁴ Pilato pu rú'umua'areereca'a tí caí a'ij tí'iri'iri huá'a jemi, sino mu'uri tén autéhuijsime'e mej tiú'u-jne'usite'esin chá'a mena'a. A'ñj pu jín anaújmuaijte jaj jime'e mej seíiraca'a í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu ne'ñin pú'een í tí raajé'icatan am'ñjna mí teáata'a, sino mú'een xu'u pú'een.

²⁵ Naími'i mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Ché'e ayén éene'en tí titáaci'iti itejmi, ajta tí ti-huá'uci'iti í tayaujmua'a a'ñjna jime'e í tej raajé'ica.

²⁶ Aj pu i Pilato raatátuaa a'ñjna í Barrabás huá'a jemi. Ajta raata'ajjtaca'a mej ra'itévajxi'in me'ñjna í Jesús. Aj pu i hua'utátuii mej mí rá'utatan.

²⁷ Aj mú mí me'ñin xantaaru'u ya'ujáj a'ájna tí tajtuhuan e'irájca. Majta hua'utajé najjmi'ica í ruxí'ej xantaaru'u mej mí tiújseire'en jemin í Jesús. ²⁸ Mat'í'ij mí tiraacá'ari'iri'i nain í tí tí'téchejca'a. Majta síicu'uri mú ru'ucáachejte tí pá'uvi'i, tí neána jime'e. ²⁹ Majta curuun mú raateátaave tí tziicare'e jime'e cistíjhuaca'a. A'ñj mú ra'avé'erujti'iri'i. Majta, itz'ij mú ru'it'éechuite rí'iriinta'an.

Aj mú mí títunutaxi jemin. Ayee mú tirá'uxiehuari'iri'i tijín:

—¿A'iné pena'a, mú'ee pej tihuá'aijte'e a'ñimej í mej Israél jetze ajtème'ecan?

³⁰ Majta ra'atézijmua'axi, majta rajví'i me'ñjna í itz'ij. Mu'íi mú ra'avé'evajxi án mu'úutze'en me'ñjna jime'e.

³¹ Mat'í'ij rá'uxiehuari'ira, aj mú mí rú'ijchuiiri'i me'ñjna í síicu'uri tí pá'uvi'i, tí neána jime'e. Majta ru'ucáachejte í síicu'ure'ara'an. Mat'í'ij mí ya'ujáj mej mí rá'utatan í cúruu jetze.

Merá'utatai me'ñjna í Jesús í cúruu jetze

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Mat'í'ij aujú'ucaa, se'ij mú antinájcheca'a tí se'ij chuéjra'a japua é'eme'ecan tí ayén téja'arájtehuaa tijín Cirene. Ajta a'ñin í teáata'a, ayée pu ántehuaa tijín Simón. Aj mú mí raata'ajjte tí a'ñin rá'anchueeni cúrujra'an í Jesús.

³³ Mat'í'ij mí me'uun a'ará'a a'u tí ayén téja'arájte-huaa hua'aniuuca jime'e tijín Gólgota. Gólgota, ayée pu huataújmu'a'a tijín Mí'ichí Mu'uta. ³⁴ A'uu mú raatá'a tí'it'ij tí raayé'en, viinu tí antzináj tí ranaxca. T'í'ij ra'ajtamua'a, capu ra'í'imi'í já'araa.

³⁵ Mat'í'ij mí rá'utatai í cúruu jetze. Majta, huáhuajca-ca'a mej tí'ihuaújmu'alitin tetej jime'e mej mí ráa-mua'aree tí'it'ij tí a'ij raci'iti se'ij ajta se'ij í c'ixure'ara'an

í Jesús. Ayeé mú titeeré'ujpijite. ³⁶ Majta a'ujrá'aseca'a mej mi ráacha'íin.

³⁷ Majta taabla cílieene'en aúutatai a'utí á'ujmu'u í Jesús. Ayeé mú amuacáí ra'uyú'uxaca'a í taabla jetze a'íjna í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte tijín: "A'ii pu a'íin pú'een i Jesús, í ti hua'arey a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan." ³⁸ Majta jamuan huá'utatai hua'apuaca í nahua'ari. Sejí mú aúutatai ri'iríinta'an í Jesús, majta í seij, úutata'an.

³⁹ Majta me'ín í mej a'uré'enineica'a, mat'íj raasej, a'íí mú aicámu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. A'ij mú pua'a tí'ijjeeveca'a. ⁴⁰ Miyen tijín:

—Mú'ee, mí pej nu'u raaté'uuna í teyuu, pajta nu'u huaíca xica jín pajtáhua'a rá'ajtaahua, aísí ne'u, patá'aj asej ajapua huániuuni. Tí pua'a mú'ee pe pe'ín pú'een í yaujra'an í Dios, acájra'a hui amíjna jetze mí cúruu.

⁴¹ Ayeé mú che'atá mena'a tirá'uxieehuari'iri'i a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, majta a'íime í mej tíu'ujmua'ate í niuucari jime'e tí tí'ajta, majta huá'avaujsimua'a.

⁴² Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amí pu ari huá'a japua huaniú í seica. Mí ajta amín, capu raayí'iti tí rujapua huániuuni. Amí pu nu'u tarey itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan; ch'é e amín acájra'ani mí cúruu jetze. Aj tu xaa rá'antzaahu-ate'esin.

⁴³ A'íí pu hui nu'u rá'atzaahuate'e í Dios. Ch'é e Dios japuan huániuuni íjii tí pua'a ayén raxí'eve'e a'iné ayée pu amín tiu'utaxájtaca'a tí jíme'en yee: "Nee nu ne'ín pú'een í yaujra'an Dios."

⁴⁴ Majta me'ín í mej jamuan huajú'ucaa, a'íí mú miyen che'atá rá'uxieehuari'iri'i.

Jesús pu huamí'i

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Tí'ij a'ájna teja'uré'ene a'atzaj tacuarixpua, aj pu i huateática'areca'a nainjapua í chuej. ⁴⁶ Tí'ij teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajjúhuaca'a í runiuuca jime'e tijín:

—Eloi, eloi, ¿lami sabactani?

A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tijín: "Mí pej ní'i Dios, mí pej ní'i Dios, ¿a'iné 'een jín pi nejaúurie?"

⁴⁷ Seica mej me'uun huaté'uuca'a meráanamujri'i. Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'íí pu hui huatajé a'íjna í Elías tí ajmí'i Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

⁴⁸ Jíme'en mu'u miyen tiu'utaxájtaca'a, aj pu i sejí a'utiéchejraa. Tí'itj pu u a'uvé'etií tí urájta'ati. Ajta raateáru'üne nahuáj jime'e ta'antzíjvi'i. Ra'antíj'íci'e cíyey jetze, aj pu i rá'ajchui tí ij Jesús huayé'en a'íjna jetze.

⁴⁹ Majta seica, ayée mú tiraatá'ixaa tijín:

—Ch'é e ayén éene'en. Aísí tí pua'a yé tanén a'íjna í Elías tí ij a'íin ra'acájtuuani.

⁵⁰ Ajta a'íjna í Jesús, ajtahua'a pu ca'anín jín huajjúhuaca'a. Aj pu i huamí'i.

⁵¹ Ajta a'íjna í cíxuri tí itzjúhua, a'uun tí huatá-vivíjime'eca teyujta'a, jíme'en pu'u huamí'i a'íjna í

Jesús, aj pu i já'ita'a acásiujtza'an. Ajta huateújca'atzíjxi í chuej, ajta já'ita'a a'utátapuaj í tete. ⁵² Ajta te'entaújcuunaxi a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa í mej huácuii.

Dios pu ajtahua'a hua'utatíste í huá'axiejniu'uca mu'iicáca í mej huácuii, a'ímej í mej mejmí'i ra'ará'astijre. Majtahua'a mú i'irúuri muá'araa. ⁵³ Majta aítacj a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa. Majta me'ín, tí'ij huatarúj a'íjna í Jesús, a'íí mú a'uteájrupi u chajta'a. A'uu mú a'utasejre jemin í teite í mej mu'íi.

⁵⁴ Ajta a'íjna hua'acapítan í xantaaru'u í mej anxíte ará'axcaa, majta í mej jamuan tí'icha'íica'a, nain mú tíu'uséj a'ij tí tíu'urj, ajta tí huateújca'atzíjxi í chuej. Jé'ecan mú tíu'utáatziin. Majta miyen tíu'utaxájtaca'a tijín:

—Tarí'i pu a'íin pú'eene'e yaujra'an í Dios.

⁵⁵ Majta seica, á mu'u ímuá a'uté'uu meti'iseíiraca'a í mej 'uuca. Mí'i mu'íi. A'íí mú á'ujujhua'ane'e me'íjna í Jesús jamuan tíj na'a tí u a'arájraa u Galilea, majta í mej ravaire'eca'a tíj na'a tí ayén ruxe'eve'e. ⁵⁶ A'ii mú a'íin pú'een: a'íjna í María, Magdala tí é'eme'ecan, ajta sejí tí ayén che'atá ántehuaa tijín María. Hua'anaana pu pú'een a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í José. Sejí pu ajta huá'a jamuan a'utéveeca'a, a'íjna tí hua'anáanaj a'íimej yaújmua'ame'en a'íjna í Zebedeo.

Mera'avá'ana me'íjna í Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tí'ij ari huachúmua'ancaa, sejí pu á e'iré'ene tí Arimatea é'eme'ecan. Chíjteaani pu pírici a'íjna. Ayeé pu ántehuaa tijín José. A'íí pu ajta rá'atzaahuate'eca'a a'íjna í Jesús. ⁵⁸ A'íí pu á e'iré'ene jemin a'íjna í Pilato. Ajta rájhuaviiri'i tí a'íin raatátuiire'en tévira'an í Jesús teecan. Ajta a'íin Pilato tíu'uta'ájtaca'a mej nu'u raatátuiire'en.

⁵⁹ Ajta José, tí'iquí ra'acájti í tévira'an. Ajta ra'iré'e'ij-cataca'a saavana jime'e tí jéjcuca. ⁶⁰ A'íí pu auchén ru-uré'ijche u tete'e í tete tzajta'a. A'íí pu í'a'ara'an mej mí me'uun ra'avá'anan tí'ij huamí'ini. Mí ajta, a'úu pu ru'utéete tévira'an í Jesús teecan. Ayeé pu a'íjna jín huarj, aj pu i ru'ujná tetej jime'e tí sicírrara'a. Ajta á'uraa.

⁶¹ Ajta a'íjna í María, Magdala tí é'eme'ecan, ajta í sejí, í María, a'úu mú a'uté'uuca'a a'ájna vejli'i ta'iráninei a'u mej ya'utéete.

A'íime mej tí'icha'íica'a a'utí Jesús e'evé'enami'ihuaca'a

⁶² Yee ruijmua'a yee, mat'íj meri rí'i huaújruu mej mi huaújse'upe'en, a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, majta me'ín í fariseo, a'íí mú á e'iré'ene jemin a'íjna í Pilato.

⁶³ Ayeé mú tiraatá'ixaa tijín:

—Tavastara'a, ayée tu ra'utamua'areeri'i tí ayén tíu'utaxájtaca'a a'íjna í tí tí'ihua'itacare'e. Tí'ij auj ru-urica, ayée pu tíu'utaxájtaca'a tijín: "Huaíca xicaj nu jetze huatarúsin."

⁶⁴ A'íj pu jín, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej raata'ájta mej mí tíu'ucha'íin a'u tí e'evé'enami'i ajta caí mú

á'ume'en huaíca xica. Na'ari caí, í'iri'iri mej e'ire'enén, meraanáhua'an í tévira'an a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj mú xaa miyen hua'itzi jín ti-hua'utá'ixaate'esin í teite tijín pu'uri huatarúj. Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a té'eme caí t'í'ij amuacaí ayén tiu'uhuá'itaca'a a'íjna jime'e ti ayén nu'u yaujra'an pú'een í Dios.

⁶⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pilato tijín: —Aye pu té'eme. Metí'icha'íj mú muá'aju'un. Sericu mú'een, seajta ru'ujjáxu'umua'an xarij jime'e, ajta júmi'inari jime'e, a'ij sej tiraayí'ti ti ij caí ja'atí ra-muari'e í tévira'an.

⁶⁶ Matí'ij mi a'ucíj. Majta rí'í ráaru xarij jime'e, majta júmi'inari jime'e ti ij caí ja'atí ra'antácuuna. Majta u hua'utehuí a'ímej í mej tí'icha'íi.

Tí'ij Jesús a'itá'raa huá'a tzajta'a í mi'ichite

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Tí'ij mú á'ume a'íjna í xica mej jetzen ruse'upi, tapuá'arijme'eca, a'íjna í María, Magdala ti é'e-me'ecan, ajta í seíj ti ajta María, u mú á'uju'un mej mi ya'utéeseij a'u mej ye'avá'ana. ² Ca'anín pu jín hu-ateújca'atzijxi í chuej a'iné seíj ti tí'ivaire'e u ta japua, a'íj pu e'icaanej u júte'e. Aa pu e'iré'ene a'u mej ye'avá'ana. Antá'riihuaca'a a'íjna í tete ti jín ujnámi'i-huaca'a ti únú'ujcun. Ajta japuan a'ujyeíjxi. ³ Jé'ecan pu tétaave'e cuaiínavi'in jime'e i ti jín ti'itéechen temua'a naa a'íjna í ja'ati.

⁴ Majta me'ín í mej tí'icha'íica'a, huápi'i mú ru-viveeca'a, majta a'itavátzi me'íjna jime'e mej huápi'i tiu'utátziin. Cu xiee mej cuj huácuii. ⁵ Ajta a'íj ti tí'ivaire'e u ta japua, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í 'uuca tijín:

—Caxu tí'itziine'e, a'iné néjmua'aree sej u ye'evé'e-huau se'íjna í Jesús í mej rá'utatai. ⁶ Capu hui ye'e já'ahua'a a'iné pu'uri huatarúj t'íj ajmí'i tiu'utaxájtaca'a. Casí'i, mú sé'uju'un setá'aj ya'useíj a'u mej ye'etéete.

⁷ Seajta, setá'aj á'uciine jíye'itzi jime'e sej si hua-ja'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e ti jíme'en yee: “A'íj pu ari huatarúj, ajta amuacaí pu nu'u a'umé'e a'ame a'ujna Galilea ti ij a'íj hua-já'uchu'eve'en a'ujna. A'uu xu nu'u yé'eseijran.” Nu'uri amuaatá'ixaa.

⁸ Majta me'ín í 'uuca, ca'anacan mú a'ucíj. Maúche'e mú tí'itziine'eca'a. Mí majta, muaataújtemua'ave jeíhua. A'uu mú a'uruáchejraa mej mi tihua'utá'ix-aate'en a'ímej í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e.

⁹ Ajta, jíye'itzi jín, Jesús huá'uteu. Aye pu tihua'uteújte tijín:

—¿A'iné sena'a?

Majta me'ín, á mú e'iré'ene jemin. Majta ra'avé'eví'i-raxi ícá'ra'an jetze. Majta rí'í tiraatá'a.

¹⁰ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu tí'itziine'e. Sericu mú'een, setá'aj ti-hua'utá'ixaate'en í ne'ihuaamua'a mej á'uciine me'új-na Galilea. A'uu mú hui ne'jé'eseijran.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a í xantaaru'u

¹¹ Maúche'e mú huajú'ucca a'íime í 'uuca, seica mú a'uun á'uju'un u chajta'a. A'ii mú a'íj pú'een seica í mej tí'icha'íica'a. Majta miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ajta teyujta'a nain a'ij ti ti'ití huaríj.

¹² Majta me'ín í mej tí'ajta teyujta'a, a'íj mú tí'ijseij huá'a jamuan í vaujsi mej mi raaxí'epi'intare'en a'ij mej ye'í huárini. Aj mú mi tumin hua'utá'a í xan-taaruu, jeíhua. ¹³ Aye mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye xu huárini mú'een. Setá'aj siyen tihua'utá'ix-aate'en yee: “Seica mú mú a'uvé'uju'un t'íca'imua a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e teté'ij cu'utzuca'a iteen. A'íj mú yá'uti í tévira'an avíitzi jime'e.” ¹⁴ Ajta ti pua'a ráamua'aree í tajtuhuan a'ij ti ti'ití huaríj, teen tu tiyen tiraatá'ixaate'esin ti ij caí ti'itíj jín a'ij amuaaruuren mú'ejmi.

¹⁵ Majta tumin mú á'uti a'íime í xantaaru'u. Majta miyen che'atá mena'a huaríj matíj me'ín seica hua'uta'iteca'a. Tíj na'a ti yú e'iré'ene, ayée mú tí'ixaxa'a nainjapua a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan ti ayén ti'ayajna.

Jesús pu ti'itíj jín tihuau'íjca í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan seíj mua'ará'axca, a'úu mú á'uju'un a'ujna Galilea. A'uu mú a'ará'a jirí jetze t'íj amuacaí tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús mej nu'u me'uun a'atanén. ¹⁷ Matí'ij raaseíj, aj mú mi rí'í tiraatá'a. Mí majta me'ín, camu rí'í rá'atza-ahuate'eca'a ti a'íj pú'eene'e.

¹⁸ Aj pu i Jesús e'iré'ene vejli'i huá'a jemi. Aye pu ti-hua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri naatá'a nej niyen nain jín antínmua'aree t'íj na'a ti a'uun é'eseijre'e u ta japua, ajta t'íj na'a ti íyen seijre'e chaanaca japua.

¹⁹ A'íj xu jín a'ucíjxi'in nainjapua seíj chuéjra'a japua sej si hua'utémua'itín í teite mej mi na'ará'astijre'en. Seajta huá'umuai'ihuan niuucajtze'en í ti ní'iyá'upua, seajta niuucajtze'en í nej i'í yaujra'an, seajta niuucajtze'en í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

²⁰ Seajta mú'een, setihuá'amua'atehua'an mej mi nain jín na'ará'astijre'en a'ij nej neri tejamuaata'áj mú'ejmi. Neajta inee, rí'í nu'u yé huatevé'e na'ame a'ama jemi t'íj na'a ti yú auca'ití a'ame asta na'a caí nain te'entipú'are. Aye pu'u.

San Marcos

Juan pu tihuá'a'ixaate'e a'ujna a'u ti caí é'e ti'ití
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Yee pu éeni'ici'e a'utéjche í niuucari ti jíme'en rá'axa a'íjna í Jesús í Círíistu'u ti ajta yaujra'an píríci í Dios.

² Ayee pu te'uyú'uxaca'a í ja'ati ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Isaías. Ayee pu tira'uyú'uxaca'a ayén tíjín:

Yee pu Dios ti'ixa a'íjna jime'e

ti án yá'ujra í ipuari japua ayén tíjín:

“Me'ecui xaa ne'u, nu'uri ja'atí huata'íti t'í'ij amuacá huatasejre'en pecáí mú'ee.

A'í pu a'íjn pú'een ti amuacá tihua'utá'ixaate'esin í teite mej nu'u mua'ijchú'eve'e.”

³ Ajta nu'u í Dios ayén tíjín:

“A'íjna í ti amuacá tihua'utá'ixaate'esin, a'í pu nu'u u e'ejíhuá a'ame já'ahua'a itzitá.”

Ayen tíjín: “Naa xu r'í'í hua'úruuren mú'een, a'iné a'í pu yé uvé'enejsin í tavástar'a.

Caxu ra'antánaamuan í juyáara'an jetze.”

⁴ A'íjna í ti nu'u amuacá huatasejre'esin, a'ii pu a'íjn pú'een a'íjna í Juan í ti huá'amuaí'ihuacare'e. Aa pu a'utéveeca'a a'u ti caí ti'ití é'e já'ahua'aca'a. Ayee pu ti huá'a'ixaate'eca'a ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej seicié tiú'umua'ati mej mi miyen huárini a'ij ti ye'í tí'ijx-e'eve'e í Dios. T'í'ij jí a'íjn huá'amuaí'ihuan í Juan ti ij Dios tihua'utá'uuni'í í mej jín auteájturaa í jemin.

⁵ Mat'í'ij mi naíjmi'í e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Juan. A'uu mú e'eráci'ica'a tíj na'a a'u ti huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Judea, majta a'íjme í mej a'uun a'uchéjme a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Jerusalén. A'uu pu e'ejtémecan u Judea. Jíme'en mu'u raataxájtaca'a í mej jín auteájturaa í Dios jemi, aj pu i a'íjna í Juan huá'umuai'ihuaca'a í játe'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Jordán.

⁶ Ajta Juan, ayee pu é'ene'e ti'itíchejca'a c'íxuri jime'e ti itz'ijhua ti'itíj cameeyu'u ju'uxa'a ti pú'een. Ajta navij típuaasica'a. A'í pu jín avá'uj'ic'ie'eca'a. Ajta huátuna'ise pu cua'acare'e, ajta searate 'itzitá mej huáxuaavi.

⁷ Ayee pu tihuá'ihua'ixáate'e tíjín:

—Sej pu yé é'e vé'eme aúche'e. Jáitze'e pu hui ve'ecán jín ti'itíjvee a'íjna necaí inee. A'íj pu jín caí naavjite'e ineetzi nej ti'ití jín ti'itevéé ná'ara'ani ti cílieen jín seijre'e jemin a'íjna ti yé é'e vé'eme, capu xaa ne'u naavjite'e ineetzi nej ni yejta'í'ipi'in í ca'a-caira'an. ⁸ Ayee nu xaa ne'u neri amuáamuaí'ihuaca'a jaj jime'e. M'í ajtá'i a'íjn, seij pu huata'íti ti huateáturan

mú'ejmi jemi. Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pu uteá'asin mi a'amua tzajta'a.

T'í'ij Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Yee pu tiuju'ur'íj a'ájna t'í'ij huá'amuaí'ihuaca'a í Juan. T'í'ij jí í á e'iré'ene í Jesús. A'uu pu e'erájraa u Nazarét, chajta'a ti e'ejtémecan a'ujna já'ahua'a Galilea. Aj pu i a'íj Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús u játe'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Jordán.

¹⁰ Jíme'en pu'u Jesús a'itáara á jaata'a, aj pu i raasej ti antaújcu í ta japua ti a'utéjmuaa. Ajta á'yen Xiéjniu'ucare'ara'an huasej í Dios ti e'icáme'eca'a. Yee pu seijre'eca'a tíj cucui'i. Aj pu'í mu'úutze'en japua a'ujye'íjxi.

¹¹ Ajta á'yen niuucari huánamuajri'i ti uj e'icánamuajre u ta japua. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Niyauj pej píríci í nej muaxe'eve'e. Jé'ecan pej r'í'í tinaatá'aca.

T'í'ij a'íjn tiyaaru'u tiu'utése ti ij raatémua'itin a'íjna í Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² T'í'ij jí a'íjn Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'anéeri jín ya'uv'ití í Jesús áa já'ahua'a itzitá a'u ti caí ti'ití e'eré'eeve. ¹³ A'ujna itzitá, ayee pu u é'etee sei máx-cira'i japuan tamuáamuata'a x'ica. A'uu pu a'utéveeca'a a'u mej ti'itén a'uc'í'ica mej simuáruuni. T'í'ij jí a'íjn í tiyaaru'u ti'ihua'útesil'ijre ti 'ij ca'aníjra'a raatá'an a'íjna í Jesús t'í'ij ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi. Aru capu ayén teja'uré'ene. A'íj mú raatévai í Jesús í mej títetateí u ta japua í Dios jemi.

Jesús pu a'utéjche ti tiu'umuári'en a'ájna u Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ T'í'ij aiteánami'ihuaca'a í Juan, aj pu'í Jesús u a'utanej u Galilea. A'íj pu hua'utá'ixa jíme'en a'íjna ti jín Dios tiraa'íjca í Juan, a'íjna í Dios ti te'áijta nain japua í chaanaca. ¹⁵ Ayen tíjín:

—Pu'uri araúrate ti a'ájna teja'uré'enejsin ti tiu'uta'áijta í Dios naíjmi'ici'e chaanaca japua. Setá'aj hui seicié huárini, setá'aj siyen seicié tiú'umua'ati se'íjna jime'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Setá'aj seajta rá'antza-ahuate'en í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani.

Jesús pu hua'utajé a'ímej í mej ruhua'itépe'eca'a í mej muáacua
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Tí'ijta'i í Jesús a'ujna e'ejtème'ecaa a'ujna vejli'i a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Galilea. Aj pu'i a'ímej huaseíj í Simón, ajta í Andrés ti juutzeájra'an pú'een í Simón. A'íí mú xiéjmua'ari áuuhua'anaa á jaata'a. Ayee mú tí'ijri'irejca'a a'íime í mej hua'ité huavívi'i.

¹⁷ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í Jesús tíjín:
—Mú se'utáruyi'i ineezi jemi setá'aj nej jamuan á'ujuhua'ane'en. Nee nu tejá'amua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'ivivi'ira'a, sino a'ímej xu'u si ca'aníjra'a hua'utá'asin í teite mej mi neetzi ná'antzaahuat'e'en.

¹⁸ Aj mú mi raatapuá'ajta'a. Maté'ij mi á téjaupíi í xiéjmua'ari me'ájna. Maté'ij mi a'ucíj jamuan í Jesús.

¹⁹ Aj pu ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Tí'iquí seij huaseíj í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Jacobo. Yaujra'an í Zebedeo. A'íí pu ajta raaseíj a'íjna í Juan, í ti juutzeájra'an pú'een í Jacobo. A'uu mú baarcu jetze e'eráate'eca. Majta rí'í tí'iruurejca'a í xiéjmua'ari ti tí'isiujtza'ani.

²⁰ Ajta á'iyen Jesús hua'utajé. Aj mú mi raatapuá'ajta'ca'a í mej xiéjmua'ari rí'í tí'iruurejca'a. Aa mu'u yaúurie í rutáata í baarcu jetze, ajta ti jemin tí'imuari'eca'a. Maté'ij mi Jesús jamuan a'ucíj.

Jíme'en í teáata'a ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a
(Lc. 4:31-37)

²¹ Aj mú mi me'uun chajta'a a'uteájrupi, ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Capernaúm. Tí'ij te'ará'a a'atzaj ti pua'a e'ire'enén a'íjna xicájra'a jetze í mej jetzen rusé'upihua'a, aj pu'i Jesús teyujta'a a'uteájrupi. A'uu pu tihua'uhua'ate.

²² A'íjna í Jesús, capu chá'ana'a na'a tihua'amua'atehua'a maté'ij í seica í mej majta a'uun tihua'amua'atehua'a í mej té'eyu'uxaca, sino ayee pu tíj seij ti tí'itéjvee tí'itíj jíme'e ti ve'ée. A'íj mú jín a'ij te'utaseíj maté'ij ráanamua'ari'i. ²³ Ajta pu seij a'utéveeca'a u teyujta'a, tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a. A'ij pu pua'a teja'uxáataye'icaa a'íjna í tiyaaru'u. ²⁴ Ayen tíjín:

—Aa qui carai jé'ecan, ¿a'iné hui tí'itíj peté'umua'aree itejmi jemi, Jesús pej piyen ántehuaa tíjín í pej Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej ta'antipua'ajte'en? Némuamua'ate ja'atí pej hui pírici. A'uu pej a'uvé'emej Dios jemi, í pej yaujra'an pú'een.

²⁵ Aj pu'i Jesús ra'ajté'axi í tiyaaru'u. Ayen tíjín:
—Pecáij yee tí'itíj xajta. Huirájra'a mi tevi jetze. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁶ Aj a'íin í tiyaaru'u raatéca'atzijxi í tevi ca'anín jíme'e. Tí'ij jí huajíhuaca'a a'íjna í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a a'íjna í tevi. Aj pu'i huirájraa í tevi jetze.

²⁷ Aj a'ij te'utaseíj a'íime í mej e'etiújsaire'eca'a. Jé'ecan mú tíj'ixaate'eca'a seij ajta seij. Miyen tíjín:

—¿Tí'itájni pú'een ti jécuaan jín tí'itéjvee? ¿A'uquí é'eme'ecan? Xíee ti cuj tí'itéjvee tí'itíj jíme'e ti ve'ée. Amí pu tihua'aijte'e í tiyáaru'use. Majta me'ín rá'atza-

ahuat'e a'ij ti ye'í tihua'utá'ixaate'esin. —Yee mú tíj'ixaate'eca'a í teite.

²⁸ Majta mú á'iyen nain japua ráamua'areeri'i tíj na'a u Galilea a'ij ti tí'itíj jín huaréj í Jesús.

Jesús pu tiráhuua í mu'uneára'an a'íjna í Simón
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Aj mú mi huiráaci u teyujta'a. Maté'ij mi me'uun a'ará'a Simón ti é'eche, ajta í Andrés. Majta a'íime í Jacobo, ajta í Juan, a'íí mú huá'a jamuan á'ujuhua'ane'e. ³⁰ A'íí pu án já'ujca'atii í mu'uneára'an í Simón. A'íí pu tí'icui'icaa. Pístaca'a. Maté'ij mi miyen tiraata'ixaa í Jesús tíjín:

—Tí'icui'i.

³¹ Aj pu'i ajteáxireca'a í jemin a'íjna í Jesús. Tí'ij i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Tí'ij jí ra'ajjáj. Aj pu'i ca'anacan huarúj. Ajta á'iyen a'íin ti tí'icui'ica'a tihua'umí.

Jesús pu tihua'uhuaa jeíhua í mej tí'icucui'ica'a
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Chumua'an, tí'ij ari u e'eteárutij í xíca, naíjmi'ica mú curé'evi'tixi í mej tí'icucui'i, majta í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'e. ³³ Naími'i mú e'etiújsaire'eca'a á pua'acé' ta'iténineí, maté'ij mena'a mej me'uun e'echéjme'e, majta u á'ahua'ayee. ³⁴ A'íí tihua'uhuaa mu'iicáca í mej tí'icucui'ica'a. Capu seica na'a í cuí'ini'ira'a. Tí'ij í Jesús hua'utamuari í tiyaaru'u í mej seijre'eca'a seica í teite tzajta'a. Jesús pu ajta caí hua'atá'acare'e a'ímej í tiyaaru'u mej tiu'utaxáj, a'iné méjmua'atejca'a ja'atí ti pú'eene'e.

Jesús pu tihua'utá'ixaa í teite u Galilea
(Lc. 4:42-44)

³⁵ Tapuá'arijme'eca, tí'ij auj huachuíjxa, Jesús pu ájchee. Aj pu'i mú a'ij huárupi. Aa pu a'ará'a já'ahua'a itzítá, a'utí caí tí'ití e'eré'eeve. A'uu pu huatéeniu í Dios jemi. ³⁶ Ajta í Simón, ajta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'íí mú ra'avé'ehuaú í Jesús. ³⁷ Maté'ij ráateu, aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Naíjmi'i mú muahua'uhuaú.

³⁸ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í Jesús tíjín:

—Che'eré, tiché'e á'uciíne a'uun ti huatacá'a í seica chajta'ara'a jetze. A'uu nu neajta hua'utá'ixaate'esin í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Ayee nu een jín u e'erájraa u Capernaúm. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

³⁹ Tí'ijí hua'atáyujta'a tíhua'ihua'ixaa nainjapua tíj na'a u Galilea. Ajta a'ímej í tiyáaru'use, Jesús pu hua'utamuari í mej huá'a tzajta'a ú'useijre'eca'a í teite.

Jesús pu seij tiú'uhuaa seíj ti lepra tineájxi í jetzen
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tí'ij jí seíj ajteáxireca'a í Jesús jemi. Tí'icui'ica'a a'íjna í ja'ati. Xána'avi'ire'eca'a a'íjna jíme'e í cuí'ini'ira'a jíme'e ti tineájxi í huá'ire'ara'an jetze tí'ij huatépete í huá'ire'ara'an. Ayee mú ratamuá'amua tíjín lepra. Tí'ij

i a'ñin títunutaca'a. Rájhuaviiri'i í Jesús ti tiráahuaate'en. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a mua'aráanajche, pej tináahuaate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í ja'atí ti títunutaca'a.

⁴¹ Aj pu'i Jesús huataújxieemiste a'ñina jemi tñ'ij raaseíj. Tñ'ij jí ra'ajtamuaríej. Ayen tijín:

—Na'aráanajche pej huarún.

⁴² Ayee pu teja'uré'ene. Jíme'en pu'u raataxájtaca'a í Jesús, tiraacá'ariri'i í ti jín tí'icui'ica'a. Aj pu'i huarúj.

⁴³ Tñ'ij i a'ñin Jesús jeíhua ra'íjca ti nu'u caí raxájta a'ij ti tí'ití huarúj. Aj pu'i á'uraa í Jesús.

⁴⁴ Aru amuacaí pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Casí'i, pecáj ja'atí í'ixaate'e ni cáj caj, sino aricu, u pá'ume'en jamuan í ti tí'ivaire'e teyujta'a, tá'aj muaaseíj, pajta tiu'utámua'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moisés teecan. A'ñi mú jín ramua'aréren mej tí'ivaire'e teyujta'a tijín pepu'uri huarúj.

⁴⁵ Mí ajta a'ñina í tevi, tñ'ij á'uraa, a'ñi pu a'utéjche ti raataxájtaca'a a'ij ti tí'ití huarúj. Nainjapua pu hua'uré'ixaa seij ajta seij. A'ñi pu jín caí ché'e hu-atá'iristareca'a ti Jesús a'uteároute í chajta'a, sino itz-itá pu'u jí huáye'icaa a'utí caí tí'ití e'eré'eeve. Aru ja'anáj ti na'a, a'ñi mú teite é'eci'ica'a a'utí a'ij é'ene'e í Jesús. A'uu mú e'eráci'ica'a a'u ti na'a mej huachéjme.

Jesús pu seíj tiú'uhuaa seíj ti ciyáaxara'aca'a (Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 Teuumé'eca hua'apua xicaj, huaíca xicaj, aj-tahua'a pu a'ñin Jesús a'uteájrupi u Capernaúm. Mat'íj mi ráamua'areeri'i í teite tijín: "U pu nu'u já'ahua'a e'irájca ruche." ² Aj mú mi ca'anacan tiújseij jeíhua í teite, mat'íj mena'a caí ché'e tité'uve u chí'ita. Camu majta á'avejrica'a ta'iténineí. Ajta a'ñin í Jesús, u pu ánu'uhuatéveeca'a u chí'ita. A'ñi pu tihua'a'ixaate'e-ca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

³ A'ñi mú ja'atí a'uré'eneijte í Jesús jemi seij ti tí'icui'i. Ciyáaxara'aca'a nainjapua í ja'atí. Memuáacua mú mé ráachuisime'e.

⁴ Aru capu hua'atá'iristareca'a mej ru'uteárujte'en u téte'e a'utí Jesús ánu'uhuatéveeca'a, a'íné temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'ñi mú jín, anticíj án ímuá í chí'ij japua, mat'íj mi ra'anáacu í chí'ij. Aj mú mi ru'ucájtuaa í ti tí'icui'i a'utí ánu'uhuatéveeca'a í Jesús. ⁵ Aj pu'i hua'useíj, ajta ayén tiu'umuá'aj tijín: "Meté'atzaahu-ate'e, micu." A'ñi pu jín ayén tiraata'ixaa í ti tí'icui'i tijín:

—Niyauj, pu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i í Dios í pej jín auteájturaa í jemin.

⁶ Majta á vejli'i seica me'uun e'irá'uu í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e. Mat'íj me'ñina huánamuajri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, mat'íj mi miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tijín: "¿A'iquí een jín ayén tí'ixa amíjna mí tevi? A'ij pu pua'a, xaa ne'u, tí'ixa. Capu hui a'ñina jín antiújmua'aree amíjna ti seij tiu'utá'uuni'i í ti jín auteájturaa í Dios jemi. A'ñi pu'u í Dios antiújmua'aree ti ayén seij tiu'utá'uuni'i." Yee mú té'umua'atzejca'a a'ñime í mej té'eyu'uxaca í ruye'irá jime'e.

⁸ Ajta a'ñin Jesús, a'ñi pu ru tzajta'a rú'umua'areere-ca'a a'ij mej ye'í tí'imua'atzejca'a í ru tzajta'a. Tñ'ij i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné een jín siyen té'umua'atze í ru tzajta'a?

⁹ ¿Tí'itájni caí muár'eri? ¿Ni qui nej niyen tiraata'ixaaate'en í ti ciyáaxara'a yee: "Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi", na'ari yee: "Ájchesi, patá'aj rá'anchueni muá'utaatzi; pajta yee á'ura'ani"?

¹⁰ Ayee nu xaa ne'u rini tñ'ij í nevástara'a, í ti jí'i Dios, setá'aj ráamua'aree, i nej neajta teáata'a jetze airáane, neajta nu ne'íjna jín antínmua'aree íyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i í mej jín ateáturaaveca í Dios jemi. —Yee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í ti ciyáaxara'a tijín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ájchesi, pajta rá'anchueeni muá'utaatzi. Aricu a'u pej é'eche.

¹² Ajta á'iyen a'ñin ti tí'icui'ica'a, a'ñi pu ájchee. Rá'a-jchui í rú'utaatzi. Tñ'ij i á'uraa, meti'iseíracaa í teite. A'ñi mú jín naími'i a'ij te'utaseíj. Rñ'í mú tiraatá'a í Dios. Miyen tijín:

—Catu ja'anáj tí'ití huaseíj tetíj íjii. Yee mú tiu'utaxájtaca'a í teite.

Jesús pu raatajé í Leví (Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Tñ'ij jí ajtahua'a Jesús a'uun á'ume a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Aa mú a'uré'enineica'a naími'i í teite jemin í Jesús. Ajta a'ñin Jesús, a'ñi pu huá'a'ixaate'eca'a í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani. ¹⁴ Aj pu'i ayée a'uré'ene. Tñ'ij jí a'uun í Leví huaseíj, í ti í'í yau-jra'an a'ñina í Alfeo. A'uu pu anú'ujcatii chí'ita mej tzajta'an tí'itejivi í mej tí'ití'icica. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj nee jamuan á'uche'ecane'en.

Aj pu'i a'ñin ájchee í Leví. Tñ'ij jí á'ume jamuan.

¹⁵ Tñ'ij jí ayén tiuju'uríj mat'íj a'ará'a í Leví ti é'eche. Jesús pu a'ñimej jamuan tí'icua'aca'a í mej a'ij pua'a tí'titeite. A'ñi mú a'ñin pírici í mej huá'ajjive'e í mej tí'ití'icica, majta í mej caí xé'epi'ín rijca. A'ñi mú tí'icua'aca'a meesa japua jamuan í Jesús, majta seica í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Naími'i mú tí'icua'aca'a a'íné memu'iicáa í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan.

¹⁶ Majta seica á'a vejli'i cñ'eca'a. A'ñi mú a'ñin pú'een í mej tiú'ujmua'ate a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moisés teecan. Jeíhua mú nu'u raxé'eve'e í ruye'irá. Ayee mú ánte'arua a'ñime tijín fariseo. A'ñi mú miyen tiu'uséij ja'atén mej jamuan tí'icua'aca'a í Jesús. Aj mú mi miyen a'ñimej tiu'utá'ixaa í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—¿A'íné een jín a'ñin á'amua'amaestru tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan í mej tí'itejivi, ajta huá'a jamuan í mej caí xé'epi'ín rici? Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ñime í mej tiú'ujmua'ate yú'uxare'ara'an jetze í Moisés, a'ñime í mej huá'a jetze ajtème'ecantaca'a í fariseo.

¹⁷ Tñ'ij a'ñin huá'unamuajri'i í Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tí'een jíme'en í teite í mej me'uun a'uré'enine'i jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej me'ñin a'uré'enine'ica'an í jemin

a'ñime í mej rí'en, sino a'ñi mú xaa a'uré'enine'i í ti ya'anaca jemi í mej tí'icucui'i. Ayee pu che'atá na'a een ineetzi jemi. Canu ne'íjna jín yevé'eme nej ne'íjme huatá'inen í mej miyen tiú'ujsejirata yee mej xé'epi'in ríci, sino a'ímej nu jemi yé vé'eme í mej miyen tirú'umua'a-ree í ru tzajta'a mej caí xé'epi'in ríci.

A'ñi mú raata'íhua'uri'i í Jesús jíme'en í mej rú'itzi'ivi
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'ñi mú rú'itzi'ive'eca'a í mej Juan jamuan á'ujuhua'ane'e, majta í fariseo. Matí'ij mi seica e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné een jín maúriitzi'ivij í mej Juan jamuan á'ujuhua'an, majta a'ñime í fariseo? Mí majta, í mej mú'eetzi jamuan á'ujuhua'an, camu miyen ríci. —Yee mú tiraata'ixaa.

¹⁹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a ja'atí huaténeiche, aj pu'i a'ímej huatá'ineesin í mej rá'ajaahuat'e mej mi tiú'uyesten. Aj pu'i a'ñin tihua'amin. ¿Ni qui rí'írí mej rú'itzi'ive'eca ti pua'a huá'a jamuan auj tí'yeste í ja'atí? Capu xaa ne'u. ²⁰ Aru jee, aj pu teja'uré'enejsin í xica í mej jetzen rá'avi'itín í ja'atí. Aj mú xaa me'ín í mej rá'ajaahuat'e ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e huá'a jamuan a'utéjvee í mej rá'ajaahuat'e. A'iné inee, naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en í mej ná'ajaahuat'e.

²¹ 'Niche'e seij amuaatá'ixaate'en í chuijtari. Tí pua'a ja'atí a'íjna huaújcu'une'epe'en í cñixuri ti mí'ime'ecan, capu a'íjna jamuan rucú'une'epe'en í cñixuri jíme'e ti caí xí ja'anáj já'usini'i. Huatétzu'uta a'íjna í cñixuri ti jéjcuca tí'ij huatéja'usini'ihua. Tí'ij i rasiújtza'anan í ti mí'ime'ecan. Aj pu'i a'íjna ti anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etf anásiujtza'ani a'ame.

²² Ajta, capu ti'ití vaíre'e ti pua'a ja'atí ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a ti racua'iríihuajme nahuáj í mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaru-uren a'íjna í nahuáj ti jéjcuca, a'ñi pu huatéve'eri, ajta ra'anasiújtza'ana í navij ti racua'iríihuajme. Tí'ij jí a'u-vaíjtzi í navij, ajta í nahuáj. A'ñi pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e ti ru'ucájtu'ani í navij tzajta'a ti jéjcuca a'íjna í nahuáj ti ajta jéjcuca.

A'ñi mú rú'ijtzaanaxí í teuuri ja'anáj matí'ij ruse'upi
a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e
(Mt. 12:1-8, Lc. 6:1-5)

²³ Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'íjna xicájra'a jetze mej rusé'upihua'a, a'úu pu aumé'ecaa já'ita'a í ví'ira'a japua í Jesús. Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'ñime mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxí'in tí'ití teuuri jatze'e a'iné jeíhua mú tiejcuca'a. A'uu mú a'atajúj'uca'a meru'ijtzá'ana. ²⁴ Majta me'ín í fariseo, matí'ij hua'usej mej miyen rijca'a, aj mú mi miyen tiraata'ixaa í Jesús. Miyen tíjín:

—Casí'i, ¿a'iné een jín miyen ríci a'ñime í mej mú'eetzi jamuan á'ujuhua'an? Capu hui a'ij tí'irí'iri ti ja'atí ayén rijca a'íjna í xicájra'a jetze mej jetzen ruse'upi.

²⁵ Aj pu'i hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tíjín:

—Niche'e a'atzu tejamuá'ixaate'en. ¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíve í yu'uxari jetze a'ij ti ye'í huaríj í David teecan tí'ij huatá'icuataca'a, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e? Tí'ij nu'u ti'itíveeca'a í Abiatar teecan a'íjna jíme'e ti tihua'áijte'e í mej tí'ivaire'eca'a teyujta'a, a'úu pu a'uteájrupi í David. Ajta a'ñin í pan í mej Dios huatámua'ivejte u teyujta'a, a'ñi mu'u nu'u racua'aca í mej tí'ivaire'e a'ujna teyujta'a. Capu máa ja'atí racua'aca.

²⁶ Mí ajta a'ñin í David, a'ii pu caí teyujta'a tí'ivaire'eca'a. Capu a'ij tí'ití huaríj. A'ñi pu nu'u ráacua a'íjna í pan í mej Dios huatámua'ivejte. Ajta tihua'umí í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Capu a'atzu auteájturaa í David teecan í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

²⁷ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa. Ayen tíjín:

—A'íjna xicájra'a jetze í mej jetzen ruse'upi, ayée pu Dios tiraaxí'epi'intare tí'ij hua'utévaire'en í teite. Capu ayée na'a ayén tiraaxí'epi'intare í Dios mej mi araúras-ten mena'a a'íjna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi. A'íj nu jín, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu een jín antínmua'aree neajta ne'íjna xicájra'a jetze matí'ij ruse'upi.

Jíme'en a'íjna í ja'atí ti ciyáaxara'aca'a í rumuájca'a
jetze

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

³ Tí'ij jí ajtahua'a a'uteájrupi teyujta'a í Jesús. Seíj pu únu'uhuatéveeca'a. Tí'icui'i a'íjna, ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze. ² Majta mú me'ín unu'uhuaté'uuca'a í fariseo. A'ñi mú rá'eeve'eca'a í Jesús, aísí ti pua'a a'ñin caí tiráahuaate'en í ti tí'icui'i. Aj pu ajtahua'a pítí'irijca í xicájra'a í mej jetzen ruse'upi. A'ñi mú fariseo rumua'atziíte'eca'a í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

³ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa í ti ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze, tíjín:

—Ajchesi. Huatéechaxí íye já'ita'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁴ Ajta á'iyen hua'utá'ixa í seica. Ayen tíjín:

—¿Tí'itáni í'irí'iri ti ja'atí ayén huárini tí'ij a'ájna teja'uré'enen, a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi? ¿Ni ayén tiraavíjte'e ti ja'atí ayén huárini í ti xé'epi'in jín seijre'e, na'ari í ti tiraacu'inte'en? Ajta, ¿ni qui í'í xé'epi'in nej niyen huárini a'íjna xicájra'a jetze mej jetzen ruse'upi nej ni iráaruje'en nemíjna mi ja'atí tí'ij caí huámí'ini, na'ari nej ni raatá'an ti huámí'ini? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

Mí majta me'ín í seica, camu a'ij tiu'utaxájtaca'a a'ñime.

⁵ Aj pu'i Jesús hua'useírajraa. Acaujtzáahuat'e yee cumu tíj niu'ucamí'i. Ajta huataújxieemiste huá'a jemi a'iné camu raxí'eve'eca'a mej ráanamua. Aj pu'i a'ñin ayén tiu'utá'ixaa a'íjna ti tí'icui'i tíjín:

—Huatátzeeara mi á'amujca'a.

Aj pu'i a'ñin í teáata'a, raatátzeearaca'a í rumuájca'a. Jíme'en pu'u raatátzeearaca'a, aj pu'i huarúj í ja'atí í rumuájca'a jetze. ⁶ Aj mú mi huíráci a'ñime í fariseo. Matí'ij mi autéjhuii mej raaxí'epi'intare'en seica ja-

muan a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica í Jesús. A'íime í seica, a'ii mú a'íin pú'een í mej á'ujuhua'an jamuan í tajtuhuan ti ve'ée. Aye pu ántehuaa a'íjna tíjín Heródes.

Jeíhua mú teite ajteáxíreca'a a'u ti e'eve'e'ástime í jaj

⁷ Tí'ij jí á'uraa í Jesús. Aa pu a'ará'a a'u ti e'eve'e'ástime í jaj. Majta mú jamuan a'ucíj í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Jeíhua mú majta teite a'ucíj jamuan í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Galilea. ⁸ Mat'íj ráamua'areeri'i a'ij ti tí'tí huáruu í Jesús, ti ayén jaítze'e raay'í'tihua'a caí máa ja'atí, jeíhua mú majta me'uun a'ará'ica'a a'ujna u Judea, majta a'ujna u Jerusalén. A'uu mú majta a'ará'ica'a u Idumea. Majta seica mej a'uchéjme'ecaa u Tiro, majta u Sidón. Seica mú majta a'itací'ica'a utavén pújme'en í Jordán.

⁹ A'iné pu'uri tihua'uhua'ate'eca'a jeíhua í mej tí'icucuí'ica'a, jeíhua mú í mej tí'icucuí'ijme ajteáxíreca'a a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. Mua'itávatzíjxi a'ájna vejli'i jemin. Jeíhua mú ra'ajtamájhua'a a'íjna í Jesús. A'íj pu jín a'íin hua'uta'aíj mej jamuan á'ujuhua'ane'e mej baarcu ráahuaviitze'en ti jetzen atéeyeiixí'in mej mi caí ratzíinajye'ican í teite. ¹¹ Majta me'ín tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a, mat'íj raaseíj í Jesús, aj mú mi títunutaxi vejli'i jemin. Aye mú titeejíhuaca'a tíjín:

—Mú'ee pej hui i'i yaujra'an í Dios. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

¹² Aru Jesús, tí'ij hua'ajté'axi, aj pu'i ayén tíhua'uta'aíj mej caí miyen rijca, mej raxájta ja'atí ti pírici.

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxi a'íme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Aj pu'i án a'ujnéj í jírí jetze, a'iné pu'uri rú'umua'a-reereca'a a'achú mej pua'amé í ti tíhua'uta'aíjte'esin. Aj pu'i hua'utajé. Mat'íj mi á ve'eré'ene í ti hua'avé'e-jajpuaxi. ¹⁴ Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú a'ará'axcan í ti hua'avé'ejajpuaxi. Aj pu'i a'íin tíhua'u'íjca a'íjna jime'e mej á'ujuhua'ane'en jamuan, majta hua'utá'ixaate'en í teite í Dios jetze me'ecan. ¹⁵ A'íi pu ajta huau'íjca a'íjna jime'e mej antiújmua'areere mej mi miyen tihua'uhuaate'en í mej tí'icucuí'i, ajta mej majta hua'utamuaríte'en í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite.

¹⁶ A'ii mú a'íin pú'een í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Jesús pu a'íin huatajé í Simón. Tí'ij jí ayén raatamuá'a tíjín Pedro. ¹⁷ Ajta pu a'íin í Jacobo, ajta juutzeájra'an í Juan. A'ii mú me'ín pírici yaujmua'ame'en í Zebedeo. Tí'ij jí a'íjna í Jesús ayén hua'utamua'a í runiuuca jime'e tíjín Boanerges. Aye pu huataújmua'a a'íjna tíjín Yaujmua'ame'en í mej Téjniuve.

¹⁸ Seica pu ajta huatajé. A'ii mú a'íin pú'een í Andrés, ajta a'íin í Felipe, ajta í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Bartolomé, ajtahua'a seij í Mateo, ajta í Tomás, ajta a'íjna í Santiago, í ti yaujra'an pú'een a'íjna í Alfeo, ajta í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Tadeo. A'íj pu ajta huatajé a'íjna í Simón í ti á'uche'ecane'e huá'a jamuan mej

miyen huataújmua'a tíjín cananista. ¹⁹ A'íj pu ajta huatajé í Judás ti ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. A'íjna í Judás, a'íi pu a'íin pú'een ti avíitzi jín hua'utá-tuire a'íjna í Jesús.

A'íi mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte ti a'íin tiyaaru'uca'aníjra'a raatá'acare'e ti ayén huárini

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Tí'ij jí á'uraa í Jesús. Aj pu'i chí'lita á'a a'uteájrupi, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Majtahua'a mú jeíhua ajteáxíreca'a í teite, ca ché'e huatári'iristareca'a mej tiú'ucua'ani a'íjna jime'e mej jeíhua teite. ²¹ Aj mú mi ráamua'areeri'i í ihuáamua'ame'en í Jesús a'u ti a'íin a'ij é'ene'e. Aj mú mi a'uré'ene mej mi rá'anvilitin. Aye mú een jín huaríj a'íjna jime'e ti nu'u huateújti-mua'iri'i í Jesús.

²² Majta me'ín í mej té'eyu'uxaca teyujta'a, í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, ayé mú tí'ixajta'a a'íime. Miyen tíjín:

—Beelzebú pu hui jetze arájca'ane amíjna mi tevi. Beelzebú í ti tihua'ajte'e naíjmi'ica í tiyáaru'use, a'íjna Beelzebú pu ca'aníjra'a ratá'aca amíjna ti hua'utamuaríte'en í tiyáaru'use. —Aye mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

²³ Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu hua'utajé a'íime í mej té'eyu'uxaca mej mi ráanamua í niuucari ti jín tihua'amuaten. Aye tíjín:

—¿A'iné tí'iri'iri ti Satanás ruseíj hua'utamuaríte'en í ruteftestemua'a? Capu a'ij tí'iri'iri. ²⁴ Ayej che'atá na'a, ti pua'a chajta'ara'a já'ita'a ma'utáciine, ti pua'a miyen huárini, aj mú mi tiújne'usi'ite'esin. Mat'íj a'utáciine já'ita'a a'íjna í chajta'ara'a, capu ché'e á'ateere. ²⁵ Ajta, ti pua'a teitestemua'ame'en í ja'ati, miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utáciine, camu ché'e á'ateere í teitestemua'ame'en a'ájna a'u ti é'eche í ja'ati.

²⁶ Ayej che'atá na'a, ti pua'a Satanás ayén huárini a'utí é'eche, ti pua'a a'íin hua'uténe'usi'ite'en í ruteftestemua'a, a'íi pu ajta caí ché'e á'ateere, sino a'íi pu te'entipua'ajte'esin.

²⁷ Seij nu neajtahua'a huataxájta í niuucari. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti tiraanáhua'i tí'á'ara'an ti á'é'eche í ti ruca'ané, amuacá pu ruxe'eve'e ti ra'atéji'ici'en í ti ruca'ané. Aj pu xaa rí'irí ti uteároute a'u ti é'eche tí'ij tiraanáhua'i.

²⁸ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ímej jime'e í tetecca, rí'irí ti tíhua'utá'uuni'i naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta naíjmi'ica í mej a'ij pua'a tí'ixaxa'a. ²⁹ Aru, ti pua'a ja'atí a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jetze í Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'íjna. A'íi pu ru'ité'aa a'ame tíj na'a rusén jime'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

³⁰ Aye pu Jesús tihua'ixaa a'íjna jime'e mej miyen tí'ixajta'a ti nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a, mej mi miyen tiráamua'aree ti a'íin Jesús a'íjna jetze arájca'anejca'a í Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí'ij ayén huárini tí'tíj jime'e.

A'ñime í mej pú'een í náànajra'an í Jesús, majta í ihuámua'ame'en
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ajta a'ñin náànajra'an, majta a'ñime í júutz-imua'ame'en, a'ñi mú u a'ará'a. Aa mú a'utéhuixi mena'a pua'acié. Aj mú mi raatachú'eve. ³² Majta me'ñ í mej huiiráte'eca'a jamuan í Jesús, a'ñi mú raatá'ixaa, miyen tijín:

—Mé mú a'uté'uu pua'acié anaanaj, majta á'ajuutz-imua'a. Mémuahuahuau, micu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

³³ Aj pu'i ayén tiu'utaniú í Jesús. Ayen tijín:

—¿A'ataani me'ñ pú'een í mej nináàna nusu ne'i-huaamua'a? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁴ Tí'ij jí hua'useíirajraa í teite í mej a'itecaíjme'eca í jemin. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ii mú a'ñin pú'een í mej nináàna, majta í nejúutz-imua'a. ³⁵ A'achú mej pua'amé miyen tirá'aste a'ij tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ii mú a'ñin pú'een í mej nináàna, majta a'ñime í nejúutzimua'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí'ij jí á'uraa.

Jíme'en a'ñjna í ja'atí ti nu'u teja'uhuáste

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 Aj pu'i Jesús aj a'ucáane a'u tí e'eve'e'ástime í jaj tí'ij ajtahua'a tihua'umua'aten. Aj mú mi jeíhua ajteáx#reca'a í teite a'u tí a'utéveeca'a. Temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'ñj pu jín ateájraa í baarcu jetze tí jaata'a e'ecáve'eca'a. Majta me'ñ í teite, áa mú a'ucáijme'ecaa ja'apuaíri japua. ² Jéihua pu tihua'a'ixaaate'eca'a a'ñjna jime'e í chuijtari. Ayee pu tihua'ixaa seij jime'e í niuucari.

Ayen tijín:

—Xaanamuajri'i mú'een. Ja'atí ti nu'u tí'ihuaste-hua'a, u pu á'ume tí tejé'ehuaste'e. ⁴ Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa í imue'eri. Seica pu juye jetze a'uvatzjraa. Aj mú mi pina'ase júte'e imuá ave'ecáane, meraaré'eje'ipi.

⁵ Ajta nu'u seica huavatzjraa tetej tzajta'a a'u tí caí jeíhua chuej á'uca. Yee pu'i teja'uré'ene, a'iné capu huatétee í chuej tí tzajta'an iru'ucárutixi'ñ í jine'ara'an, ca'anacan pu huaré'epistaca'a í chuej. Aj pu'i ca'anacan ajneájxi í imue'eri. ⁶ Ajta tí'ij u e'iré'ene í xicaj, tí'ijí huaré'ehuaa xicaj jime'e í tí tiu'unéj. A'iné capu ajtanáana'ajme'eca'a, a'ñj pu jín huaré'ehuaa.

⁷ Ajta seica í imue'eri, a'úu pu a'uvatzjraa a'u tí zicare'e a'uvéjme'ecaa. Tí'ij a'ñin zicare'e huavaújse, tí'ijí a'ñin zicare'e ra'avá'ana a'ñjna tí tiu'unéj. A'ñj pu jín caí huáç#reca'a.

⁸ Aru seica pu nu'u a'uun a'uvatzjraa a'u tí a'urí'en í chuej. A'ñi pu huanéj. Tí'ij huavaújse, aj pu'i temua'a tiú'uci#reca'a. Seica í imue'eri, ayée pu caté'etejme'ecaa í cuuxa'a jetze seij tí ajtanéj í 'ic#iri a'achú cumu seité japan tamuáamuata'a í jatzi. Ajta seica ayén caté'etejme'ecaa a'achú cumu huaícate. Ajta seica, anxíte pu caté'etejme'ecaa seij ajta seij. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

⁹ Ajta ayén tihua'ixaa tijín:

—Tí'ij pua'a ja'atí rarí'irejmi'i, ché'e a'ñin huaruitie-jte'en temua'a naa.

A'iné een chuijtari jín tihua'uitiiri

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Matí'ij mi a'ucáj í teite. Aru camu naíjmi'i. A pu a'uteájturaa í Jesús, majta seica í mej naími'i á'uju-jhua'ane'e huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japan hua'apua ará'ase. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij tí huataújmu'a'a a'ñjna í niuucari tí raaxájtaca'a.

¹¹ Ajta a'ñin Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'ejmi pu Dios tiú'ixaa e'ehuaruitiéecan jime'e a'ñjna í tí huatéú'avaataca'a í Dios jemi a'iquí tí'iseijre'e a'ame a'ñjna xicájra'a jetze tí'ij Dios tí'ita'aliéte'e a'ame íiyen chaanaca japua. Aru amímej mej mé a'uté'uu pua'acié pua'acié, nain pu tihua'itiiiran chuijtari jime'e.

¹² Ayee pu tihua'aruure. Tí'ij tihua'ixaaate'e í niuucari jetze, seica mú miyen tiú'umua'ati tijín: “Cu xíee teyaú'itie iteen.” Ajta matí'ij ranamuajran, miyen tijín: “Tu'iteájnamua iteen.” Aru capu xaa ne'u. Camu yaú'itie, camu majta tanamuaj. Dios pu tihua'itii chuijtari jime'e mej mi caí yaú'itíee muá'ara'ani, mej mi caí ráanamua, a'iné camu xaa ne'u raxé'eve'e mej seicé tirájteuni a'ij mej ye'í huárini, tí'ij a'ñin caí tihua'utá'uu-ni'í í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

A'ij tí huataújmu'a'a a'ñjna í niuucari tí jíme'en raxa a'ñjna í ja'atí tí teja'uhuáste

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Ajta Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa secaí yaú'itíee xa'araa a'ñjna í niuucari? Tí pua'a secaí yaú'itíee xa'araa, ¿a'iné tí'iri'iri sej si siyen yaú'itíee xa'ara'ani í seica í niuucari? Nu'uri íjii amuaatá'ixaaate'esin amitiéere'ecan jime'e a'ij tí huataújmu'a'a í niuucari tí jíme'en raxa a'ñjna í ja'atí tí nu'u tí'ihuastehua'a imue'eri jime'e.

¹⁴ A'ñjna í imue'eri tí huasti'i, ayée pu seijre'e tíj í ja'atí tí á e'etéche'ecane'e huá'a'ixaaate'e í niúucare'ara'an jime'e tí Dios jemi a'uvé'emej. ¹⁵ Ajta seica í teite, yee mú e'en cumu í imue'eri tí a'uun a'uvatzjraa juye jetze. A'ñi mú naa tí'ijnamua í niúucare'ara'an tí raaxájtaca'a í ja'atí. Aru, matí'ij ráanamujri'i, a'ñi pu tíyaaru'u hua'irá'a'ari'iracare'e í niuucari í mej rú'umu'a'areereca'a í ru tzajta'a. ¹⁶ Majta seica, yee mú e'en tíj a'ñjna í imue'eri tí huahuásti'ihuaca'a í tetej tzajta'a. Amuacá pu hua'aránajcheca'a í niuucari í mej ráanamujri'i. ¹⁷ Aru cumu caí jeíhua ajtanáana'ajme, a'ñj mú jín rajpuaitzi muá'aye'i me'ñjna jime'e mej seica huá'axiehuasti í niuucari, na'ari tí pua'a seica a'ij pua'a mehuá'aruure, cáj mu'u té'evicu'a'i. Ca'anacan mú mé rúujisin.

¹⁸ Majta seica í teite, ayée mú 'een tíj í imue'eri tí huahuásti'ihuaca'a a'u tí a'utzicare'eme. A'ñi mú rana-mua í niuucari. ¹⁹ Aru jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij mej rujímua'a mena'a tirájteuve íiyen chaanaca japua tej japan seijre'e. Ayee mú huajmua'amua mej tí'ituaave'en. Majta miyen tí'inecua'atze mej

chíjteaani pú'eene'en. A'iné tǝ'ij pí na'a mú miyen tí'imua'atze a'iné ayée mú tí'ixe'eve'e, capu ché'e té'uve í huá'a tzajta'a mej japuan tiú'umua'ati í niuucari. A'íj pu jín caí ché'e rí'írí tǝ' hua'utévaire'en í niuucari í huá'a tzajta'a.

²⁰ Majta seica, ayée mú 'een cumu a'íjna í imue'eri tǝ huavatzíjraa japuan í chuej tǝ a'urí'en. A'íj mú xaa ranamua í niuucari, majta í ru tzajta'a raateátuaasin í rumua'atzíira'a jime'e. Ayee pu 'een tǝ'íj 'een í imue'eri tǝ huáciireca'a jeíhua. Seica mú tiu'utévaire'esin jeíhua. Seica mú tiu'utévaire'esin cumu í imue'eri tǝ huáciireca'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a tǝ caté'etejme, seij ajta seij. Majta seica cumu í tǝ huáciireca'a a'achú cumu huaícate tǝ caté'etejme, majta seica miyen 'een cumu í tǝ huáciireca'a a'achú cumu anxíte, seij ajta seij.

Jíme'en í lámpara tǝ a'ímuá a'atáneeri'icij

(Lc. 8:16-18)

²¹ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Tǝ pua'a ja'atǝ yé vé'eme'en, lámpara tǝ tíjájna, ¿a'uné jetze yá'aruren a'íjna í lámpara? ¿Ni sicu'uj jetze ru'utéeyejtza, na'ari utaatzí jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u áa ya'uté'avaata, sino án pu jéjre'e ya'ujchájta, án ímuá tǝ'íj a'ímuá a'atáneeri'icij. ²² Tǝ'ítǝ tǝ a'íj tí'aviitzi'i, capu ayén éene'en a'ame tǝ'íj na'a rusén jime'e, sino huataúj-seijrata á jéjre'e. Na'ari tǝ'ítǝ tǝ a'íj avíitzi jín tí'imuari'ihua, aj pu'i muá'areeri'ihuan. ²³ Mú'een, mi seij rarí'irejve, xáanamujri'i. —Ayee pu tihua'ixaa í Jesús.

²⁴ Ajta ayén tihua'ixaa tíjín:

—Rí'í xu'u tiráanamua í seij tí'inamua. A'achú seij caj tí'íjnamua í niuucari, ayée pu che'atá na'a Dios tejámuaatá'asin mú'ejmi seij si jaítze'e yaú'itiée xá'ara'ani. Ajta a'íjín, aúche'e pu jaítze'e tejámuaatá'asin í seij ranamua. ²⁵ Ayee pu té'eme. Tǝ pua'a ja'atǝ rǝ'í tí'íjnamujrave'en, Dios pu raatá'asin tǝ jaítze'e yaú'itiée á'ara'ani. Ajta, tǝ pua'a ja'atǝ caí rǝ'í tí'íjnamujrave'en, Dios pu rá'ari'ira a'achú tǝ caj ari tiyaú'itiée já'araa.

Jíme'en í imue'eri tǝ huavaújse'en

²⁶ Ajta ayén tíjín:

—Ayee pu tí'irineca matǝ'íj miyen rijca a'íj tǝ tí'íjxe'eve'e í Dios. Yee mu'u huatámu'iireca tǝ huavaújse'en í imue'eri tǝ ja'atǝ raahuáste. A'íjna í ja'atǝ ratáhua'anáa pu aumé'ecaa í imue'eri. ²⁷ Tǝ'íj jí huatácutzi a'íjna í ja'atǝ. Aj pu íjtá'i í'íjistin, tǝ'íjtá'i ájchesin. A'ateeri tǝ huaté'a a'ame. Aj pu'i ajnéjsin, tǝ'íj í vaujse'en. Aru a'íjna í ja'atǝ, a'íj pu caí ramua'aree a'íj tǝ ye'í te'ejnéj í imue'eri. ²⁸ A'íjna í chuej pu hui rusej rǝ'í raruuren tǝ huavaújse'en í imue'eri. Amuacá pu ajnéjsin í huácixa'a. Aj pu'i í huíjmuaiyu. Tǝ pua'a ari huíjmuaiyuren, tǝ'íj ajtanéjsin tǝ jetzen caté'ete a'ame í jatzi. ²⁹ Tǝ'íj a'íjín huáca'anáan í jatzi, aj mú mi u yá'atzaanan. Pu'uri jíji teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze mej jetzen tí'itza'anaca.

Jíme'en í mostaasa tǝ rajatze'e

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús tíjín:

—¿A'iné ye'í tí'irí'irí tej tǝ tiyen raataxáj a'íj tǝ ye'í tejé'ajta í Dios? ¿Tǝ'ítájqui niuucarijra'a ruxe'eve'e tej raataxáj a'íj tǝ ye'í tí'irineca Dios tǝ é'eseijre'e?

³¹ 'Ayee pu 'een cumu tǝ'ítǝ tu'upi tǝ ayén ántehuaa tíjín mostaasa. Ayee pu 'een tǝ jaítze'e cílieen caí mááj seica jatzi'ira'a tǝ yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

³² Tǝ'íj huasti'ihua a'íjna í jatzi, aj pu'i vaujse'en. Tǝ'íj huavaújse'en, jaítze'e pu uratǝ'íj á'aye'i caí í pí'ista tǝ yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Temua'a pu tí'ipuápua'amee í cíye'ara'an. Ajta í xamua'ira'an, temua'a pu te'antajíya'ume. A'íj pu jín rí'írí mej pina'ase jetzen tihuaúritu'ate'en tǝ huácien tzajta'a. —Ayee pu tihua'ixaa í Jesús.

A'íj tǝ ye'í Jesús tihua'uitiiri'i niuucari jime'e

(Mt. 13:34-35)

³³ Ayee pu tihua'amua'atehua'a í niúucare'ara'an jime'e tǝ Dios jemi é'eme'ecan. Jeíhua pu tihua'a'ixa'atehua'a niuucari jime'e a'achú mej caj té'eviicua'iraca'a mej ráanamua. ³⁴ Tǝ'ítǝ tǝ a'íj tǝ tihua'a'ixa'atehua'a í teite, Jesús pu ayén tihua'a'ixa'atehua'a niuucari jime'e tǝ caí e'ehuáuritiirici. Aru a'íj pu tihua'a'ixa'atehua'a a'íjmej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e a'íj tǝ huataújmua'a najími'i í niuucari amitiéere'ecan jime'e.

Jesús pu raatépua'ajte í eeca, ajta í jaj tǝ vivejmé'e tiújta'ahua'a

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ A'íjna xicájra'a jetze, tǝ'íj ari téchumua'arijme'e, Jesús pu hua'utá'ixaa a'íjmej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayen tíjín:

—Tiché'e antáciine után pújme'en.

³⁶ Matǝ'íj mi á huajauhuá'axi í teite. Aj mú mi yá'utǝ í Jesús jetzen í baarcu a'uun tǝ a'utéveeca'a. Majta seica a'ucj seij jetze í baarcu. ³⁷ Aj pu'i huatá'eecareca'a temua'a ca'anín jime'e. Japuutzari pu temua'a té'uxijve'e. Ajta vivejmé'en tiújta'ahua'a í jaj. Tǝ'íj í ateáxi're'axi í baarcu jetze. Pu'uri tǝn avé'ejstijme'e í jaj.

³⁸ Ajta a'íjín Jesús, a'úu pu é'ecujcaa cítzata'an pújme'en í baarcu. Timu'utzi pu huamé'ecaa. Aj mú mi raajste. Miyen tíjín:

—Maeestru, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tej teri tǝn cui'ini?

³⁹ Aj pu 'i ca'anacan ájchee í Jesús. Tǝ'íj jí raatépua'ajte í eeca. Ajta ayén tiraata'ixaa í jaj, tíjín:

—Pecaj ché'e sihuájna. Xaatapuá'ajta. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

Aj pu'i huateápua'areca'a í eeca. Ajta a'urújé'iyerecaj í jaj temua'a naa. ⁴⁰ Aj pu íjtá'i Jesús hua'utá'ixaa í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ayén tíjín:

—¿A'iné een jín huápi'i setiu'utáziin? ¿A'iné een jín secaí té'atzaahuate'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

⁴¹ Temua'a mú mi jeíhua tiu'utátziin. Majta miyen tiú'jixaate'eca'a me'íjna jime'e mej tiu'utátziin. Miyen tíjín:

—¿Tí'itájni tévira'a pú'een? Amí pu hui tihuá'ajite'e í eeca, ajta í jaj. Naími'i mú rá'astijre'e. —Yee mú tiú'jixaate'eca'a.

A'íjna í ja'ati tí Gadara é'eme'ecan

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 Aj mú mi antací antavén pújme'en. Ayee pu té-ja'arájtehuuaa tíjín Gadara. ² Aj pu'i Jesús a'itáaraa í baarcu jetze. Tí'ij jí á'iyen seij ave'eré'ene tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'eca'a. A'uu pu huirájraa a'íjna í ja'ati a'u mej m'ichite e'evé'enaamuaca.

³ A'uu pu é'echejca'a a'íjna í ja'ati. Jé'ecan pu simuárun. Capu rí'irístaca'a tí ja'ati ra'amuáj'íci'en caujnari jime'e, ni alaambre jime'e. ⁴ Mu'íi mú raatatése. Mara'amuáj'íci'ihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta íicá'ra'an jetze alaambre jime'e. Aru a'íin, tí'ij pí na'a pu tíjtzá'ana'a cílieene'en, ajta méjca'i iyaúhua'axijsin. Capu huatári'iristareca'a tí ja'ati a'ij ráaruuren tí raamuá'acante'en. ⁵ Nain tújca'ari tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'íi pu á'uche'ecane'e, anjiihua a'ájna jírí jetze. Ajta a'ájna a'u mej m'ichite e'evé'enaamuaca, á pu ij ayén hua'uteátu'asixi tetej jime'e.

⁶ Tí'ij raasej í Jesús, á'iyen púu a'utatéj. Aj pu'i tí-tunutaca'a a'ájna vejli'i a'utí a'utéveeca'a í Jesús. ⁷ Ajta huájíhuaca'a ca'anín jime'e. Ayen tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'íné tí'itáj peteáruuren neetzi jemi, Jesús í pej i'i yaujra'an í Dios tí nainjapua tí'ajta? A'ij nu muahuavii í Dios jemi pej caí puájtzí neetá'acare'en.

⁸ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati, a'íné ayée pu tiraatá'ixaate'eca'a í Jesús tíjín:

—Tiyaaru'u pej tzajta'an seijre'e mí tevi, pej a'ij pua'a meteuumua'aree, huirájra'a mí tevi jetze. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.

⁹ Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'íné pua'antehuaa mú'ee?

Ajta ayén tiu'utaniú tíjín:

—Ayee nu ántehuaa tíjín I tej arájsevi vi'ira'a ta'ará'ase. Ayee tu tí'tamua'ámuua a'íjna jime'e tej i'i mu'íi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁰ Aj pu'i a'íjna í ja'ati jeíhua rájhuaviiri'i í Jesús tí a'íin hua'uta'íte mej á'uciine mé á'ahua'ayee í mej tzajta'an seijre'eca'a.

¹¹ Majta me'ín tuiixute, á vejli'i te'antácu'a'atiye'icaa jírí jetze, memui'icáa í tuiixute a'achú mú ará'axca hua'apua vi'ira'a. ¹² Aj mú mi me'ín tiyáaru'use miyen tiráhuaviiri'i tíjín:

—Taata'a itejmi tej a'uteáruute mí tuiixute tzajta'a.

¹³ Tí'ij jí a'íin hua'utá'a. Matí'ij mí huiráaci me'íjna í tiyáaru'use í mej tzajta'an seijre'eca'a a'íjna í tevi. Aj mú mi tiyáaru'use huatasejre í tuiixute tzajta'a. Majta me'ín í tuiixute, muaatauruj a'uun pújme'en u jate'e. Aj mú mi atéevatzí á jaata'a. Matí'ij mí aujamí, naíjmi'i.

¹⁴ Majta me'ín í mej tuiixute cha'íca'a, a'íi mú temua'a tiu'utátziin. Matí'ij mí a'ucj mej hua'utá'ix-

aate'en mej chajta'a a'uchéjme'e, majta matíj mena'a mej a'uchéjme'e a'ímuá.

Aj mú mi e'iré'ene í teite mej mí ráamuua'aree a'ij tí tí'itáj huaríj. ¹⁵ Matí'ij mí ave'eré'ene a'u tí a'ij é'ene'e í Jesús. Aj mú mi me'ín huasej í tevi í mej tiyáaru'use tzajta'an seijre'eca'a. A pu a'utácatii. Capu ché'e mua'avi'i. Capu ché'e rutímua'i. Pu'uri huarúj a'íjna í tevi. Aj mú mi tiu'utátziin. ¹⁶ Majta me'ín í mej raasej a'ij tí tí'itáj huaríj, nain mú hua'utá'ixa í teite a'ij tí tiráaruu í tevi í tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a, a'ij tí tihuá'uruu í tuiixute. ¹⁷ Aj mú mi a'uteájhui í teite mej rahuavii í Jesús tí á'ura'ani u á'ahua'ayee. ¹⁸ Tí'ij jí á'uraa í Jesús. A'uun pu atejá'raa í baarcu jetze. Tí'ij i a'íjna i tí tzajta'an seijre'eca'a í tiyaaru'u, a'íi pu rájhuaviiri'i tí Jesús raatá'an tí á'ura'ani jamuan. ¹⁹ Ajta a'íin í Jesús, capu raatá'a a'íjna í tevi tí á'ura'ani jamuan. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Aricu a'u pej é'eche huá'a jamuan a'ihuáamuua'a. Patá'aj hua'utá'ixaate'en nain a'ij tí timuáaruu í tavá-tara'a jemi, a'ij tí ye'í rí'í timuájcha'í.

²⁰ Aj pu i iyá'uraa í ja'ati. Ajta á'iyen a'íin a'utéjche tí hua'utá'ixaate'en í mej me'uun a'uchéjme a'ájna tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Tamuáamuata'a tí Chájta'a-jme. Nain pu hua'utá'ixa a'ij tí tiú'uruu a'íjna í Jesús. A'u tí na'a rí'í mú tiráanamujraca'a í teite a'íné jécua me'ecan í niuucari.

Jíme'en Jairo tí rape'eri, ajta, ajta í 'íita'a tí ra'ajta-muáriej í cñixure'ara'an í Jesús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Aj pu íjtá'i huaré'araa í Jesús í baarcu jetze. Tí'ij ii a'uun a'ará'a a'uun jetze pújme'en vejli'i a'u tí e'eve'e'ástime í jaj. Matí'ij mí ave'eré'ene jeíhua í teite a'u tí a'utéveeca'a í Jesús. ²² Aj pu'i seij a'ará'a ja'atí tí tí'ivaire'eca'a hua'atáyujta'a. Ve'ecán pu jín tí'itáveeca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Jairo. Tiyaúj, íi-itacan. Tí'icui'ica'a a'íjna í yaujra'an. Tí'ij a'íin Jairo raasej í Jesús, aj pu'i tí'tunutaca'a á chuaata'a Jesús tí jé'ejvee. ²³ Jeíhua pu rájhuaviiri'i, ayén tíjín:

—Niyauj pu á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajta-muári'en, tá'aj huarún, tá'aj auj ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²⁴ Aj pu'i Jesús u á'ume jamuan. Majta jeíhua teite a'ucj huá'a jamuan a'ímej í mej hua'apua. Matí'ij mí ajteáxíreca'a í teite. Temua'a mú huáp'i'í tité'ucataca'a.

²⁵ Ajta huá'a tzajta'a a'utéveeca'a í 'íita'a tí tí'icui'i. Pu'uri a'atevi'i a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a tí tí'icui'i a'íjna í 'íita'a. Tí'ij pí na'a pu uvé'emí'yeca'a. Jeíhua pu xuureca'a. ²⁶ Pu'uri jeíhua hua'ájitaca'a í mej tí'ihua'atataca jemi. Pu'uri té-je'ehuájri'e nain tíj na'a tíj caj tí'ituaave'eca'a. Ajtá'i, capu tí'itáj a'ij tiraatévai. Mí ajtá'i, ayée pu i éene'e aj-tahua'a jaítze'e tíjcuí'ineca'a. A'íj pu jín, rajpuaíjtzica'a jeíhua a'íjna í 'íita'a.

²⁷ Tí'ij jí tiú'unamuajri'i a'ij tí tí'itáj huáruu í Jesús. Ayen tíjín: "A'ij nu jín niyen rini nej ra'ajtamuarí'en cñixure'ara'an jetze, aj nu run." Yee pu tiu'umuá'aj a'íjna tí

tí'icui'i. A'íj pu jín á aúurupi teite tzajta'a a'íjna í 'íita'a. Tí'íj í á e'iré'ene huarita'an í Jesús. Aj pu'i ra'ajta-muáriej c'íxure'ara'an jetze. ²⁹ Jíme'en pu'u ra'ajta-muáriej, aj pu'i huatépuaa ti uvé'exuurica'a. Tí'íj í ayén raatá'a í tzajta'an cumu pu'uri huarúj. ³⁰ Aj pu i raa-mua'areeri'i í Jesús í ru tzajta'a ti ja'atí tiú'uhuaa cumu ti caí ché'e racá'anisti'i. Aj pu i p'í a'uré'eve, hua'useí-rajraa í teite. Ayen tíjín:

—¿A'ataani na'ajtamuaríej í nec'íxu jetze? —Ayeé pu tihua'uta'íhua'uri'i.

³¹ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Miyen tíjín:

—Mú'ee pej huá'aseij í teite mej á'acata. ¿A'iné een jín piyen tiu'uta'íhua'u? yee: “¿A'ataani na'ajta-muaríej?” —Yee mú tiraata'ixaa.

³² Mí ajtá'i a'íjn Jesús, a'íj pu hua'useírajye'icaa matíj mena'a tite'anavéejme'eca. Ayeé pu a'íjn rijcaa tí'íj raaseíj ja'atí ti ra'ajtamuaríej. ³³ Aj pu i a'íjn í 'íita'a, temua'a tiu'utátziin. Temua'a pu tiú'ujviveeca'a í ru tzajta'a a'iné rú'umua'areereca'a ti'ití ti a'ij huáruu. Aj pu i ajteáxíreca'a a'u ti a'ij e'en a'íjna í Jesús. Títunuta-ca'a á vejli'i jemin. Tí'íj jí nain raatá'ixaa a'ij ti ti'ití ráaruu tzáahuati'ira'a jime'e. ³⁴ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Niyauj, peté'antzaahua nej timuáhuaate'enche'e. A'íj pej jín peri huarúj. Aricu, r'í'í pej te'amua'astí. Paúche'e pej ri'éene'e pua'amé.

³⁵ Aúche'e pu tí'ixajta'a a'íjna matí'íj seica a'ará'a. A'ii mú a'íjn pú'een í mej é'eche jamuan í ti ve'ecán jín ti'itíjvee hua'atáyujta'a. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í ya'upuáara'an í temuajj ti tí'icui'i. Miyen tíjín:

—Pu'uri huamí'i a'ayauj. ¿A'iné een jín péra'itziite'e m'í maestro? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ Mí ajtá'i a'íjn Jesús, capu huá'antzaahua a'ij mej ye'í tí'ixajta'a. Ayeé pu tiraata'ixaa í ya'upuáara'an tíjín:

—Pecaj tí'itziine'e. A'ii pu'u ruxe'eve'e pej té'atzaahuate'e. —Yee pu tiraata'ixaa í Jesús.

³⁷ Aj pu i huaja'uví'ití a'u ti é'eche í ya'upuáara'an. Aru Jesús capu hua'utá'a naíjmi'ica í teite mej á'uju'un jamuan. A'ímej pu'u, í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, ti i'í juutzeájra'an í Jacobo. ³⁸ Aa mú a'ará'a a'u ti é'eche í ya'upuáara'an í ti huamí'i. Aj mú mi hua'useíj í teite mej chi'ita huiráatei. Jeíhua mú u'uteújyeinijme'e. Maújyeineca'a. Ca'anín mú jín u'uteújyeinijme'e me'íj-na jime'e í ti huamí'i. ³⁹ Aj pu'i chi'ita a'uteájrupi. Tí'íj jí hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tíjín:

—¿A'iné sej si ca'anín jín jijhua? ¿A'iné sej si ruyein? Capu m'í'ichi m'í temuajj, sino cutzú pu'u.

⁴⁰ Matí'íj ráanamujri'i a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ra'utéxíehuataca'a a'iné méjmua'areereca'a ti a'íjn pa'ari'i huamí'i. Aj pu'i a'íjn hua'uta'ajj mej huiráciine. Aj mú mi huiráci.

Tí'iquí ya'uví'ití í ya'upuáara'an, ajta í náanajra'an, ajta a'ímej í mej á'ujjuhua'ane'e jamuan. A'uu mú uteájrupi a'u ti auucá'a í temuajj. ⁴¹ Aj pu'i rajví'i muáj-ca'are'ara'an jetze. Ayeé pu tiraatajé runiuuca jime'e tíjín:

—Taliita, cuumi.

Taliita, cuumi, ayeé pu huataújmu'a'a tíjín: Temuajj, ayéé nu tí'imua'ixaate'e, ájchesi.

⁴² Jíme'en pu'u ayén huaríj í Jesús, aj pu i xaa ájchee í temuajj. Tí'íj jí a'utéjche ti á á'uche'ecane'en. Majta me'ín í teite, jé'ecan mú u huatéújtzaahuat. Ajta a'íjn í pa'ari'i, ayéé pu rájcha'íca'a a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua. ⁴³ Ajta a'íjn Jesús, jeíhua pu hua'u'íjca mej caí ja'atíj íxaate'e, ajta mej nu'u tiraamín í temuajj.

Jesús ti Nazarét é'eme'ecan

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 A'uu pu á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Matí'íj mi a'ucí a'uun pújme'en a'u ti a'uvé'ese a'íjna í Jesús. ² Tí'íj teja'uré'ene a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi, tí'íj a'utéjche ti tihuá'u-mua'aten hua'atáyujta'a. Jeíhua mú teite ráanamua-jri'i. Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. Ayeé mú tí'ira'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'uné ya'urí'ire amín niuucarijra'a? ¿Tí'itáni mua'atziire'ara'an pú'een a'íjna ti raateájtuua amíjna jemi m'í Jesús tej caí xi ja'anáj mé'e yá'unamuajri'i? ³ Amí pu yeehuí a'íjn pú'een í jaujra'an í ti tí'isi'icheca. A'íj pu náanajra'an ayén antehuaa tíjín María. A'íj mú júutzimua'ame'en pú'een a'íjme í Jacobo, ajta í José, ajta í Judás, ajta a'íjna í Simón. Majta seica í júutzimua'ame'en í mé 'uuca, a'íj mú yéchej ta jamuan. —Ayeé mú tiú'j'ixaate'eca'a.

A'íj mú jín rá'achueere'ecaa me'íjna í Jesús. A'íj mú jín caí raxí'eve'eca'a. ⁴ Ajta, ayéé pu Jesús tihua'utá'ixaa tíjín:

—Naími'i mú r'í'í tira'utaseíj temua'a naa í ti tí'ixa í niuucari ti Dios jemi me'ecan. Mí ajtá'i, í mej huacáijme ruche, majta í mej i'ivaujsimua'ame'en, majta í mej jamuan é'eche, camu tén r'í'í tira'utaseíj a'íjme.

⁵ Ayeé pu'u caí tiu'utá'irí'iristareca'a ti a'íjn Jesús ti'ití a'ij huáruuren í mej jín a'ij ra'utaseíj tíj ari tiú'uruu pua'amecié. Ayeé pu'u huaríj; hua'ajtamuarí'exi seica í teite. Tí'íj i xaa tihuá'uhuaa. ⁶ A'íj pu'i jín a'ij tira'utaseíj í tzajta'an mej caí rá'atzaahuat'eca'a. Tí'íj jí á'uraa í Jesús. A'uu pu á'uye'icaa a'ímuá a'u ti a'uchájtajm'í. Ajta tihuá'amua'atejca'a.

Jesús pu tihua'uta'ajj a'íjme í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e mej nu'u tihuá'ixaate'e í teite

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Tí'íj jí Jesús pu hua'utajé a'íjme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu'i hua'aré'e'itixi hua'apuacajm'í. Ajta tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej mi hua'utamuaríte'en í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. ⁸ Ajta ayén tihua'u'íjca mej caí ti'ití antiá'a í mej jín huatéújvair'e'en í juye jetze. A'íj mu'u nu'u a'achueeni ti'ití itz'íj í mej jín raújca'aníhua'a. Capu nu'u a'ij tí'irí'iri mej ti'ití antiá'a ca'aní na'ari ti'ití ínie'e nusu tumin. ⁹ Majta, ajtaújca'acaíte'axi'in. Majta seexu'íjm'í'en te'ucaujchéete'axi'in sej ajta sej. Capu

nu'u a'ij tí'iri'iri mej hua'apuacajmé'en te'entipíi í tiú'u-
jsiicu'u. ¹⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a hui chí'ita xu'uteároute mé já'ahua'a chaj-
ta'a, a'úu xu huateáturaasin tíj na'a a'achú sej á'ateere
a'ájna chajta'a.

¹¹ Ajta tí pua'a mé já'ahua'a mecaí amuaatá'acare'en
sej uteároute, na'ari tí pua'a mecaí ranamuajracu í sej
tihuá'a'ixaate'en, ayée xu huárini, sej huiráciine se'ú-
na. Sera'atéca'atzixí'in í ruca'acai tí'ij cáaxin í chuej.
Ayee xu huárini mej mi ráamua'aree í teite tíjín
ma'uteájturaa í Dios jemi. Miché'e ráamua'aree mej
auteájturaa í Dios jemi a'achú mej pua'amé mej caí
á'amuanamuajracuca'a.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a tí jetzen
hua'uxájte'en í Dios í mej jín auteájturaa í jemin, jeíhua
pu puaájtzi hua'utá'asin. Jáitze'e mú rajpuaítzi muá'a-
ju'un a'ujna chajta'a mecaí í mej me'uun é'echejca'a
a'ujna tí ayén teja'arájtehuaaca'a tíjín Sodoma, ajta
tíjín Gomorra. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Matí'ij mi a'ucáj. Metihuá'ihua'ixaate'e í teite tí
nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati í
ru tzajta'a. ¹³ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan
hua'apua ará'ase, a'íi mú jeíhua hua'utamuarí í
tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Maj-
ta jeíhua tihua'avé'ehuaate'axi aceite jime'e huá'a
mu'úutze'en í mej tí'icucui'i. Naíjmi'ica mú
tiú'uhuaate.

Matí'ij raajé'ica me'ájna í Juan tí huá'amua'ihuacare'e
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ira'atéevi'i, matí'ij ráanamua'jri'i nain japua, tíj na'a
a'uun mej a'uchéjme'eca í teite a'ij tí tiú'uruu í Jesús.
Ajta a'ájna í tajtuhuan tí ve'ée, a'íi pu ajta ráamua'a-
reeri'i. Ayee pu ántehuaaca'a í tajtuhuan tíjín Heródes.
Aj pu'í ayén tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Heródes tíjín:

—A'ájna í Juan teecan, í tí huá'amua'ihuacare'e, a'íi
pu hui huatarúj. A'itáara a'u mej ye'avá'ana. A'íj pu jín
raayí'iti tí ayén tiú'uruuren. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a
a'ájna í tajtuhuan.

¹⁵ Majta seica, miyen tíjín:

—A'í pu a'íin pú'een í Elías í tí a'ájna jín tí'ixaxa'ata'a
í Dios jetze me'ecan.

Majta seica miyen tíjín:

—A'í pu a'íin píríci ja'atí tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze
me'ecan. Ayee pu che'atá na'a tí'itájvee í Dios jemi
matí'ij í seica í mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a.

¹⁶ Mí ajta a'íin Heródes, tí'ij ráamua'areeri'i, ayée pu
tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—A'í pu a'íin pú'een a'ájna teecan í Juan í nej
raata'ájtaca'a mej ru'ijve'jche í mu'úura'an. A'í pu hui
huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite. —Yee pu tiu'utaxá-
jtaca'a a'ájna í Heródes.

¹⁷ Aru se'j pu pú'eene'e, 'íita'a tí ayén ántehuaaca'a
tíjín Herodías. A'í pu íra'ara'an pu'éene'e í Felipe. Ajta
a'íin Felipe, a'íi pu juutzeájra'an pú'eene'e í tajtuhuan
í Heródes. Tí'ij jí Heródes a'íin ancuré'evi'iti a'ájna í 'íi-
ta'a, a'íin tí Felipe raatévi'itine'e. ¹⁸ Aj pu'í a'íin í Juan
ayén tiraata'ixaa a'ájna í Heródes tíjín:

—Capu a'ij tí'iri'iri pej ratévi'itine'en muá'ihuaara'a tí
yá'uvi'itine'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Juan.

¹⁹ Tí'ij jí huataniú'ucaca'a a'ájna í 'íita'a. A'íj pu jín
a'íin Heródes, raata'ájtaca'a mej ra'anján a'ájna í Juan.
Majta ra'amua'ajj'icie alaambre jime'e a'u tí aiteá-
nami'ihuaca'a. Jé'ecan pu rájcha'íre'eca'a a'ájna í 'íi-
ta'a. A'í pu jín rajé'icatamí'ica'a.

²⁰ Mí ajtá'í a'íin í Heródes, a'íi pu ráamua'areeraca'a
tí rí'í tí'itevistaca'a a'ájna í Juan, ajta tí ayén rijca a'ij tí
tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Ajta a'íi pu tí'imua'ajca a'ájna je-
mí í Juan. Aúche'e pu ra'aránajcheca'a a'ájna í Heródes
tí ráanamua a'ij tí tiu'uxájtaca'a a'ájna í Juan. Capu a'ij
í'irini tí caí temua'a tiyá'itíeeca'a a'ij tí tí'ixajtaca'a. A'íj
pu jín Heródes caí raatá'acare'e a'ájna í 'íita'a tí raajé'i-
ca.

²¹ Tí'ij a'ájna te'ará'a í xicáara'an ja'anáj tí me'ecan
a'ájna í Heródes, aj pu xaa a'íin 'íita'a rá'amitíejte'eca'a
a'ij tí ye'í huárini tí raajé'ica í Juan. Tí'ij jí Heródes, a'íj-
na tí tí'iyesten tí te'ará'a í xicáara'an ja'anáj tí me'ecan,
jeíhua pu teite huatá'inee, xantaaru'u, matíj mena'a
huá'a capitanme, majta mej títeté'u'upu'u me'ájna
jime'e mej tihuá'ajte'e í teite, majta í mej me'uun
a'uchéjme a'ujna Galilea, í mej jeíhua ruxe'eve'e.

²² Aj pu'í yaujra'an a'ájna í Herodías, a'íi pu
a'uteájrupi u chí'ita a'u mej tejanú'ucua'aca'a. A'ájna í
yaujra'an, 'íita'a pu píríci. Aj pu'í a'íin tiu'utéenei ruse'j
huá'a vejli'ipua. Temua'a pu jeíhua tira'aránajcheca'a
a'ájna í Heródes í tí tiu'utéenei, majta a'íimej í mej ja-
muan tí'icua'acaa. Aj pu'í ayén tiraata'ixaa a'ájna í taj-
tuhuan tíjín:

—Naatáhuaviiri'i tí'itáj pej a'ij tí'ixe'eve'e. Ne-
muaatá'asin.

²³ Jeíhua pu te'ataújratiiri'i ruse'j tí ayén tiraatá'an
tí'itáj tí raatáhuaviira. Capu nu'u a'ij rini tí pua'a
raatáhuavii já'ita'a a'u tí tihuajé'ajte'e. ²⁴ Aj pu'í á'urua
a'ájna í 'íita'a. Tí'ij í ayén tíya'uta'ihua'uri'i a'ájna í
runáàna tíjín:

—¿Tí'itájni neraatáhuavii í tajtuhuan? —Yee pu
tiraata'ihua'uri'i.

Aj pu í ayén tiu'utaniú a'ájna í náanajra'an tíjín:

—Huatáhuaviiri'i hui í mu'úura'an a'ájna í Juan tí
huá'amua'ihuaca.

²⁵ Aj pu í ajtahua'a ca'anacan uteájrupi a'u tí
a'utéveeca'a a'ájna í tajtuhuan tí ve'ée. Aj pu í ayén
tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'ijxe'eve'e pej naata'í'ite'en tuxa'a jetze í
mu'úura'an í Juan tí huá'amua'ihuaca tej tí ramua'a-
reere tíjín pu'uri huamí'i. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íj-
na í yaujra'an í Herodías.

²⁶ Temua'a pu a'ij pua'a tiraatá'a a'ájna í tajtuhuan tí
ruse'j ayén te'ataújratiiri'i tí ayén nu'u huárini a'ij tí
tí'ijxe'eve'e a'ájna í 'íita'a í yaujra'an í Herodías. Majta
a'íime tí hua'ú'inee, a'íi mú majta ráanamua'jri'i tí'ij
raatá'a í runiuuca. A'íj pu jín rutévi'ira'aca'a huá'a jemi
a'ájna í tajtuhuan. A'íj pu jín, a'íin ra'ará'aste í runiuu-
ca.

²⁷ Ajta á'iyen xantaaru'u huata'áiteca'a tí raajé'icatan,
ajta nu'u á'iyen ye'ará'ite'en í mu'úura'an í Juan. ²⁸ Aj-

ta á'uraa í xantaaru'u. Tǝ'ij jí a'uun a'ará'a áa ti aiteá-nami'ihuaca'a a'ǝjna í Juan. Aj pu'i ru'ijve'ijcheca'a í mu'úura'an í Juan. Tǝ'ij jí ya'ará'ite í tuxa'a jetze. Ajta a'ǝn í tajtuhuan, a'ǝn pu raatá'ite a'ǝjna í jaujra'an í Herodías. Tǝ'ijtá'i a'ǝn raatá'ite í runáàna.

²⁹ Majta me'ǝn í mej á'ujuhua'ane'e jamuan í Juan, matǝ'ij ráamua'areeri'i, aj mú mi a'uré'ene jemin Heródes, meya'utǝ'í a'ǝjna í mé'ichi. Matǝ'ij mi ra'avá'ana. Yee pu éeni'ici'en huamǝ'í a'ǝjna í Juan.

Jesús pu tihua'umí í mej anxǝj vi'ira'a ará'axca
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Majta me'ǝn í mej tamuáamuata'a japuan hua'a-pua ará'ase, a'ǝn mú tiújseij a'u ti a'utéveeca'a a'ǝjna í Jesús. Aj mú mi raatá'ixaa nain a'ij mej ti'itǝj huáruu, nain a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate. ³¹ Aj pu'i ayén ti-hua'utá'ixaa a'ǝjna í Jesús tǝ'ijǝn:

—Mú se'utáruyi'i. Tiché'e huátase'upe'en mé já'ahua'a a'u ti caí ti'itǝ e'eré'eeve. —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a.

Aru jeíhua mú a'uré'enineica'a í teite a'u ti a'utéveeca'a a'ǝjna í Jesús. Majta a'ucǝ'ica'a jemin mé mu'iitǝ í teite. A'ǝj pu jǝn camu huatá'ipejca'a mej tiú'ucua'ani a'ǝme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ³² Aj mú mi a'ucǝj rujǝmua'a baarcu jetze. Matǝ'ij mi me'uun a'ará'a a'u ti caí é'e ja'atǝ. ³³ Majta me'ǝn í teite, a'ǝn mú hua'aseíracaa matǝ'ij a'ucǝj. Jeíhua mú raamuá'a í Jesús. A'ǝj mú jǝn ru'icán a'iré'eneajxi a'u ti na'a mej a'uchéjme. A'ǝj mú mi amuacaí a'ará'a a'u ti e'erá'astiche'e a'ǝjna í Jesús, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ³⁴ Ajta, tǝ'ij a'ǝn a'itamé'eca'a í baarcu jetze, jeíhua pu teite huaséjracaa. Tǝ'ij jí ii hu-ataújxeemiste tǝ'ij hua'usejǝ. Yee mú titeja'uvátzij cumu cáne'axi ti caí ja'atǝ huá'a cujta'a huamé'ecaa. A'ǝj pu'i jǝn a'utéjche a'ǝjna í Jesús ti tihuá'umua'aten jeíhua. ³⁵ Tǝ'ij huateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matǝ'ij mi miyen tiraata'ixaa tǝ'ijǝn:

—Pu'uri téchumua'ari. Ajta caí ja'atǝ ye'eche ayajna vejli'i. ³⁶ Teajta caí ti'itǝj tícha'ǝn mej ráacua'ani mi teite. Patá'aj hua'uré'itixi'ǝn, mej mi a'ucǝjxi'ǝn mé já'ahua'a chajta'a, a'u mej a'uchéjme teite mej mi pan huá-nanan.

³⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ǝjna í Jesús, tǝ'ijǝn:

—Mú'een xu tihuá'amin rujǝmua'a sena'a.

Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tǝ'ijǝn:

—¿Ni rǝ'irǝ tej á'uju'un tej pan a'uvé'enanán tej ti tihua'umín? Tǝ' pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú ti caj ja'atǝ tí'ijmua'itici ti pua'a tiu'umuári'en a'achú cumu hua'a-pua ciento xica jime'e, capu ajta ti'ici'ipée a'ame í tumin tej ti tiyen huá'ini.

³⁸ Aj pu'i a'ǝn í Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tǝ'ijǝn:

—Sericu, xaré'ixi'ere'e a'achúni caj mé tirájcha'ǝn í pan.

Matǝ'ij mi ráamua'areeri'i. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tǝ'ijǝn:

—A'i pu'u caj tí'ixuaavi. Anxǝvi í pan. Majta hua'ité, caj mú tí'itehua'apua. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁹ Tǝ'ij jí hua'uta'aíjtaca'a mej a'ujrá'ase áa ti á'u-tu'upi mé mu'iitǝ mé'e. ⁴⁰ Aj mú mi a'ujrá'aseca'a, seica anxǝte mé arástiméj, majta seica hua'apuate japuan tamuáamuata'a mú arástiméj. ⁴¹ Aj pu'i a'ǝn í Jesús, ra'ancuré'e'ǝ'ipǝ'í í pan, ajta a'ǝmej í hua'ité. Tǝ'ijta'i ra'antítaaraxi í pan, aj mú mi hua'uré'e'ǝ'ipǝ'ite í teite. Majta í hua'ité, a'ǝn mú huatámu'iireca'a. Aj pu'i hua'utá'ǝ'ipǝ'í a'ǝjna í Jesús í mej jamuan á'ujuhua'ane'e mej mi hua'uré'e'ǝ'ipǝ'ite'en í teite.

⁴² Naíjmi'i mú tiú'ucuaa í teite. Temua'a mú jeíhua titééju'uxai. ⁴³ Ajta jeíhua pu avá'aturaa í pan, majta í hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'e-jiste ti'itǝ sicǝri jetze a'ǝjna jime'e í ti avá'aturaa. ⁴⁴ Majta me'ǝn í mej tiú'ucuaa í tetecca, ayée mú ará'axcaa a'achú cumu anxǝj vi'ira'a.

Jesús pu á e'iré'ene í jaj japua
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Tǝ'ij jí Jesús pu hua'uta'aíj mej até'ǝne í baarcu jetze mej antá'ǝne utavén pújme'en, mej nu'u amuáatée e'ará'asti a'ájna Betsáida. Mí ajta a'ǝn Jesús, a'ǝn pu a'uun a'uteájturaa tǝ'ij hua'aré'e'itixi'ǝn í teite. ⁴⁶ Tǝ'ij hua'uré'itixi, aj pu'i á'uraa a'ǝjna í Jesús. Tǝ'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti á'ujǝrime tǝ'ij raatéjhuauni í Dios jemi. ⁴⁷ Tǝ'ij huateática'areca'a, áa mú meri a'uju'ucuaa já'ita'a í jaj japua, jetzen mua'araatée'ee í baarcu. Ajta a'ǝn í Jesús, a'ǝn pu rusejǝ a'utácatii jǝri jetze. ⁴⁸ Tǝ'ij jí raasejǝ ti huá'amuari'eriste'eca'a mej antá'ǝne jaj japua a'iné á pu e'evé'eecaca'a. Tǝ'ij tapuá'arijme'eca, a'ǝn pu á e'iré'ene a'ájna vejli'i mej huajú'ucua baarcu jetze. A'ǝj pu huamé'ecaa í jaj japua. Pu'uri hua'antinájchijme'e. ⁴⁹ Majta me'ǝn, matǝ'ij raasejǝ, metiu'utátziin. Muaa-jǝjhuaca'a naíjmi'i a'iné naíjmi'i mú raasejǝ ti huamé'ecaa í jaj japua. Ayeé mú tiu'umuá'aj tǝ'ijǝn: “Chéjcan pu pú'een.”

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ǝjna í Jesús tǝ'ijǝn:

—Xaateújca'ane í ru tzejta'a. Caxu tí'itzi'ǝne'e. Nee nu ne'ǝn pírici í Jesús.

⁵¹ Aj pu'i ateájraa í baarcu jetze a'u mej a'aráte'eca'a. Tǝ'ij jí huateápua'areca'a ti huá'eecaca'a. Aj mú mi a'ij te'utasejǝ. Tǝ'ij jí utéevatzi í huá'a tzejta'a í mej tí'imua'ajca. ⁵² Jé'ecan mú tí'imua'ajca a'iné camu yaú'itíe muá'araa a'ij ti 'éen jǝn raayǝ'iti ti a'ǝn raatá-mu'iiren í pan, a'iné rujǝmua'a mua'anteújnaamua í ru tzejta'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ǝmej í mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Matǝ'ij mi antacǝj jaj japua. A'uu mú mi a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuua tǝ'ijǝn Genesaret. Aa ti e'eve'e'ástime í jaj, áa mú ra'ijtápe í baarcu.

⁵⁴ Jǝme'en mu'u aítacǝj í baarcu jetze, á'iyen mú raamuá'a a'ǝjna í Jesús í teite. ⁵⁵ A'ǝj mú mi jǝn ca'anacan meruaachijmé'e, á mé ve'eré'ene í jemin. Matǝ'ij mi autéjhuii mej huá'ajseire'en utaatzi japua í mej tí'icucui'i a'ájna a'u mej yé'emua'areereca'a ti a'utéveeca'a a'ǝjna í Jesús. ⁵⁶ Ajta a'u ti na'a ti a'uré'enineica'a

raanchu tzajta'a ti huachájtajaime na'ari ti chajta'a ti vivéjme, a'u ti na'a ne'u, mehua'uráatzajye'icaa caaye jetze. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ájna ti hua'utá'an mej ra'ajtamuarí'en cǎixure'ara'an jetze, a'ájna jetze ti uvíjpi'i í síicu'ure'ara'an tǎ'ij a'achú mej pua'amé ra'ajtamuarí'en, mej mi huarún. Ayeé pu'u xaa ne'u tiú'u-ruu a'ájna u Genesaret.

A'ájna í ti 'uráchueemuara'a í teáata'a í ru tzajta'a
(Mt. 15:1-20)

7 Matǎ'ij mi me'ín í fariseo, jamuan majta seica í mej té'eyu'uxaca teyujta'a mej mi me'ájna huaruitiejte'en a'ij mej ye'í rǎj muá'aye'i, a'úu mú e'eráaci u Jerusalén, majta me'uun a'ará'a a'utí a'utéveeca'a í Jesús mej mi rájjaahuate. Matǎ'ij mi hua'useij a'ǎmej í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e mej caí amuaújmuaíjtea'axi mej tiú'ucuaa a'ij mej tí'ijrí'rejca'a í mej Israél jetze ajtémecan. ³ Majta a'ǎime í mej Israél jetze ajtémecan, í mej majta miyen ánte'arua tíjñ fariseo, a'ǎi mú rá'atzaahuate'e í ruvaújsimua'a teecan tí'iy'e'ira. Ayeé mú che'atá mena'a rǎjca naíjmi'i í mej Israél jetze ajtémecan.

Capu tí'iseicaj na'a í tihua'aye'ira í mej jǎn amuaújmuaíjtea'axi'ín. Tǎ' pua'a ja'atǎ' tiú'ucua'ani, amucaí pu nu'u ruxe'eve'e ti a'ǎin ja'atǎ' jeíhua amuaújmuaíjtea'en, na'ari caí, ayée mu'u tí'ixaxa'a tíjñ xána'avisí'i pu seijre'e a'ájna í ja'atǎ' í taye'irá jemi. Ajta, ti pua'a ja'atǎ' teja'uvé'enanán a'ujna a'u mej tejá'atua a'ǎi pu caí tí'icua'ani ti pua'a caí amucaí amuaújmuaíjtea'en.

Ajta tí'imuí'i ti ayén jǎn te'avá'ujmua'aree í ruvaújsimua'a teeca tihua'aye'ira. Ayeé mú rǎjca: metí'ija'usica í vaasu í mej jǎn ye'eca. A'áj mú majta tí'ija'usica í tí'itǎ' x'a'ari, majta í casueela. ⁵ Matǎ'ij mi me'ín fariseo, majta a'ǎime í mej té'eyu'uxaca teyujta'a, a'ǎi mú miyen tiraata'íhua'uri'i me'ájna í Jesús tíjñ:

—¿A'íné 'één jǎn mecaí rá'aste í tavaújsimua'a teeca tí'iy'e'ira í mej ajamuan á'ujuhua'an? Ayeé mu'u rǎci mej xána'avisí'i tí'icua'a í rumuájca'a jime'e. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'ǎime í fariseo.

⁶ Tǎ'ij jí ayén tiu'utaniú a'ájna í Jesús tíjñ:

—Temua'a pu tejámuaavíjtea'e í ti ayén ajmí'i tira'uyú'uxaca'a a'ájna í Isaías teecan, a'ájna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'ǎi pu ra'uyú'uxaca'a temua'a a'ij sej 'een mi sej caí huataújci'ipuáacan jǎn tihua'ájtea'e í teite sino ayée xu tiú'ujseijrata í teite jemi sej nain jǎn rá'astijre'e. Ayeé pu ra'uyú'uxaca'a a'ájna tíjñ:

Rǎ'í mú tineeteátu'araca

ti pua'a metí'ixajta ineetzi jime'e.

Mǎ ajtá'i, mu'uri ajtacǎj ineetzi jemi

rumua'atzíira'a jime'e.

⁷ Capu tí'itǎj vaire'e

ti pua'a metiu'uteánajche ineetzi jemi.

Ayeé mú tí'ihua'amua'atehua tíjñ:

“Dios pu raateájtuaa i taye'irá itejmi jemi.”

Mǎ ajtá'i caí, capu,

rujǎmua'a mena'a mú rájteu í ru tzajta'a.

Yee pu hui ra'uyú'uxaca'a a'ájna í Isaías teecan.

⁸ Ayeé xu'u rǎci. Mú'een sej seri ya'uhua'axi a'ij ti ajmí'i tiu'uta'ájta'a í Dios, sej si siyen huárini a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite. A'ǎi pu amua'aráanajche í tihua'aye'ira, ti ayén tiú'ujxe'eve'e ti x'a'ari tiu'ujá'usin na'ari ti tiu'ujá'usin í vaasu í sej jǎn ye'eca. Jeíhua pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti ayén tí'een. Ayeé pu ne'u.

⁹ Temua'a xu seri ya'uhua'axi a'ij ti tiu'uta'ájta'a í Dios, setá'aj ra'ará'asten í hua'aye'ira í teite. ¹⁰ Ayeé pu tí'een, a'íné ayej tiraataxájtaca'a a'ájna í Moisés teecan, tíjñ: “Patá'aj rá'atzaahuate'e a'atáata, ajta a'anána.” Ajta ayén tíjñ: “Setá'aj raajé'ica a'ájna í ja'atǎ' ti a'ij pua'a tí'ixaxa'a í rutáata jemi na'ari í runáana jemi.”

¹¹ Mǎ seajta mú'een, ayée xu tiratá'aca ti ja'atǎ' ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a í runiuuca jime'e tíjñ Corbán. (Ayeé pu huataújmua'a a'ájna í niucari tíjñ mua'ívéjri pu pírci.) Ajta ayén tíjñ: “Naíjmi'i, a'achú nej caj tí'ijcha'íi, a'áj nu neri raatámuaí'ivejta í Dios. A'áj nu jǎn necaí ché'e tí'ijcha'íi í nej jǎn amuaatévaire'en.” ¹² Tǎ' pua'a hui ja'atǎ' ayén tihua'utá'ixaate'en tíjñ: “Corbán”, ca xu ché'e raatá'acare'en ti a'ǎin hua'utévaire'en í ruvaújsimua'a. ¹³ A'áj xu jǎn, siyen á tí'urúreeeni í ti jǎn tiu'uta'ájta'a í Dios a'ájna jime'e í á'amua'aye'ira sej seica huatátu'ire'en. Jeíhua xu siyen tí'ijrí're. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

¹⁴ Tǎ'ij jí ajtahua'a hua'utajé í teite. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa. Tíjñ:

—Mú'een xu ráanamua naíjmi'i, sej si yaú'itíée xá'ara'ani: ¹⁵ Tí'itǎ' ti a'ij í ti tí'icua'iri'i, ti pua'a ja'atǎ' ráacua'ani, capu a'atzu raxana'ave'e. Capu raxana'ave'e a'íné mé pua'acíe pu me'ecan. Mǎ ajta í ti tzajta'an me'ecan, a'ǎi pu xaa raxana'ave'e. ¹⁶ Mú'een xu rarǎ'irejve, rǎ'í xu tiráanamua.

¹⁷ Tǎ'ij caí ché'e mé'e a'atǎjca'a, aj pu i a'ǎin a'uteájrupi u chí'ita. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij ti huataújmua'a a'ájna í niucari ti jǎme'en a'ájna ti nu'u raxana'ave'e í ja'atǎ'. ¹⁸ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—¿Ni tzaa secaí seajta yaú'itíée x'a'araa? ¿Ni tzaa secaí yaú'itíe se'ájna? Tǎ' pua'a ja'atǎ' tí'itǎ' huácua'ani ti tí'icua'iri'i, a'ájna ti ráacua'ani, mé pua'acíe pu é'eme'ecan. Aj pu i ucáru'ti í jucáara'an jetze. Ajta á'iyen huiráame í chuitireáara'an jetze. A'áj pu jǎn caí raxana'ave'e a'íné capu rájrupi í tzajta'an, í xiéjnuiucare'ara'an jetze. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Jesús.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa ti i'í rǎ'en naíjmi'i tǎj na'a ti tí'icua'iri'i. ²⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—A'ájna ti tzajta'an airánineí, amí pu xaa raxana'ave'e í teví. ²¹ A'uu pu huiráaye'i í tzajta'an í teví naíjmi'i í mua'atzíira'a ti a'ij pua'a e'en, ti ajta ca'aníjra'a ratá'aca í teví tí'ij a'ij pua'a tiú'umua'ati, tǎ'ij tiú'ujxana'acira'aten sej jamuan ti caí ratévi'itin, na'ari 'íita'a ayén huaújxana'acira'aten sej jamuan ti caí cǎna'ara'an pú'een.

A'uu pu hui tzajta'an ajta huiráaye'i í mua'atzíira'a ti ca'aníjra'a ratá'aca í teví ti tiu'unáhua'an na'ari ti tiu'u-

jé'ica na'ari ti ché'e na'a tiú'uxana'acira'aten huá'a jamuan í tí'iríi.

²² Ajta a'úu pu huiráaye'i í tzajta'an a'íjna ti ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'atí ti ayén ti'ití t'í'ijmuaire'e í ti t'í'ijcha'í í seij na'arí ti ja'atí a'ij pua'a ríjca, nusu ti seij huácuanamuan. Aye pu che'atá na'a een ti pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tiú'ujepe'eve'en, na'ari ti pua'a ja'atí seij ánhueere'en, nusu ti pua'a ja'atí a'ij pua'a tiu'utájeeve, na'ari á'ujtzaahuate'e, ca'ín a'ín ayén ríci í ti caí x'í'epi'ín. Naíjmi'í t'íj na'a ti ayén een, a'úu pu huiráaye'í í tzajta'an í teví. Aye nu hui tejá'amua'ix-aate'e, a'í pu xaa a'ín pú'een í ti ru'uráchueemuare'e í teví í ru tzajta'a. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í'íta'a ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti ajta rá'antzaahua í Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Aj pu i Jesús á'uraa a'ájna já'ahua'a ti ayén té-ja'arájtehuaa tíjín Tiro, amájna vejli'i u Sidón. A pu já'ahua'a chí'ita a'uteájrupi, a'íné capu raxí'eve'eca'a ti ja'atí ráamua'aree ti a'uun a'utéveeca'a. Mí'ajta'í caí, capu huatá'í'ristareca'a ti huaturavajtáa. ²⁵ Capu xaa ne'u, a'íné seij pu ca'anacan ráamua'areeri'i. Í'íta'a pu pu'eene'e a'íjna ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Seij pu tévira'a pu'eene'e. Aye mu hua'atamuá'amua tíjín Sirofenicia, í mej nu'u chiicate pú'een.

Ajta a'ín í 'í'íta'a, a'í pu tiyáujca'a, íitacan ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. Aj pu i e'iré'ene a'íjna í náa-najra'an. Títunutaca'a a'ájna vejli'i a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Aj pu i ayén tirájuaviiri'i ti ru'irámuar-ite'en í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'e í yaujra'an. ²⁷ Aj pu i ayén seij niucari jín tiraata'ixaa a'íjna í Jesús, ayén tíjín:

—Miche'e amuacá tiú'ucua'ani m'í tí'iríi. Capu ayén tiraavíjite'e ti hua'a'í'ipui'í í pan t'í'ij chiicate hu-ata'í'ipi'ite'en.

²⁸ Aj pu'í ayén tiu'utaniú a'íjna í 'í'íta'a tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástar'a. Aru casi'i, ti pua'a me'ín tí'iríi ra'acáhua'anan ti te'ení í pan í meesa japua, çni qui mecaí racua'ani í chiicate í mej meesa jete e'irá'uu? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'í'íta'a.

²⁹ Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Ayej xaa ne'u tiraavíjite'e patíj peri tiraataxájtaca'a. Patá'aj á'ura'ani. Pu'uri huirájraa í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a muá'ayauj.

³⁰ Aj pu i á'uraa a'íjna í 'í'íta'a. T'í'ij jí a'ará'a í ruche. T'í'ij a'ín raasej a'íjna í ruyauj, ti án a'ujcá'a utaatzí japua. Aj pu i a'ín 'í'íta'a ráamua'areeri'i ti ari huirájraa í tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'eca'a.

Jesús pu seij tiú'uhuaa ti caí huíteájnamua, ti ajta caí té'anrí're

³¹ Ajtahua'a pu huirájraa a'íjna í Jesús a'ájna já'ahua'a Tiro. Aj pu i u a'uré'ene a'ájna já'ahua'a Sidón. A'uu pu já'ita'a a'atanéj a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Tamuáamuata'a ti Chájta'ajme.

T'í'ij jí a'uun a'ará'a a'ájna jaj ti jéjmuaa, í mej miyen ratamuá'amua tíjín Galilea. ³² Aj mú mi seij a'arájti ti t'í'icui'i. Capu huíteájnamua a'íjna í ja'ati. Ajta capu té'anrí're. Aj mú mi rájuaviiri'i a'íjna í Jesús, ti ra'ajta-muári'en í ti t'í'icui'i t'í'ij tiráhuuaate'en. ³³ Aj pu i a'atzu a'ímuá ra'iráavi'iti a'ájna teite tzajta'a. T'í'ij jí a'ín Jesús, í ruxité urújte'axi'í í naxaita'a í ti t'í'icui'i. T'í'ij jí ajta a'ín á chuaata'a á éjtzitze. Aj pu'í ra'antiméijri'i nea-nureáara'an jetze a'íjna jime'e í ru'íjci'e. ³⁴ T'í'ij jí júte'e á'ujneereca'a. Ajta ucayáatiraa. Aj pu'í ayén tiu'utaxájtaca'a í runiuuca jime'e tíjín:

—Í'Efata! —Yee pu tiu'utaxájtaca'a. (A'ijna i niucari, ayé pu huataújmua'a tíjín: "Te'antácuuna." Aye pu huataújmua'a a'íjna tíjín: "Efata.")

³⁵ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, aj pu i a'ín huarúj í ti t'í'icui'ica'a. Pu'uri xaa a'ájna huite-namuáara'a já'araa. Ajta, ari té'anrí'rejca'a. Capu ché'e cá'achira'aca'a í neanureáara'an. ³⁶ Ajta Jesús raatá'íjmiijri'i ti caí ja'atí huatá'ixaate'en.

Mí majta, camu miyen huaráj. A'achú ti caj ayén tíhua'uta'aite'enche'e, ayé mú che'atá caj tíhua'uta'ixáate'enche'e í seica. ³⁷ Mat'í'ij mi temua'a a'ij te'u-tasej í teite. Miyen tíjín:

—R'í'í pu t'í'ijri'ire a'íjna í Jesús nain jime'e. A'í pu hui raayí'iti ti tihuá'uhuaate'en mej mi huitenamuaáara'a muá'ara'ani, ajta mej mi te'anrí'irée muá'ara'ani í mej caí té'anrí'iréjme. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu tihua'umí a'íime í mej muáacua vi'ira ará'ax-caa

(Mt. 15:32-39)

8 T'í'ij á'aja'a a'uun a'utéveeca'a a'ujna Galilea í Jesús, jéihua mú teite tiújseij. Camu ti'itíj tícha'í-ca'a mej ráacua'ani. T'í'ij jí a'ín Jesús hua'utajé a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e.

² Aye pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Neánxieemiste'e amíme jemi m'í teite, a'íné pu'uri huaíca xíca teumé mej á'ujjuhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itíj tícha'í í mej ráacua'ani. ³ Seica mú ímuá curé'ecíjxi. A'íj pu jín ti pua'a nehua'uré'itixí'ín í ruche mecaí xí tiu'ucua'an, camu te'utáviicua'ira í juye japua.

⁴ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i, tíjín:

—¿A'íné tí'irí'iri pej tihua'umín ayajna a'u ti caí ja'atí é'eche? —Aye mú tiraata'íhua'uri'i.

⁵ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'achúni pua'améca xa'í'ipi'isin í pan?

Mat'í'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Arahua'apuáca. —Yee mú tiraata'ixaa a'íime.

⁶ Aj pu i raata'ájtaca'a mej a'ujrá'asen í teite á chuaata'a. T'í'ij jí raatí'ipi'í í pan júte'e a'íjna í Jesús. Aj pu i r'í'í tiraatá'a í Dios jemi, ajta ra'antítaaraxi. A'íj pu i hua'uré'e'í'ipi'ite í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Majta me'ín, a'íime mú hua'uré'e'í'ipi'ite í teite. ⁷ Majta mú, seica huájcha'íca'a í hua'ité. Ajta pu raatáhuau í Dios jemi. T'í'ij jí hua'uta'áj mej hua'uré'ata'are'en.

⁸ Naíjmi'í mú tiú'ucuaa. Majta temua'a titéju'uxai. Ajta avá'aturaa í pan ti ra'antítaaraxi. Sicíri mú jetze

ra'avé'ejiste'axi a'íjna ti avá'aturaa. Aráhua'apua sici pu te'ará'a. ⁹ Majta me'ín í teite í mej tiú'ucuaa, muaará'aseca'a cumu muáacua vi'ira'a.

Aj pu i a'íjn Jesús hua'aré'e'itixi í teite. ¹⁰ Té'ij jí ateájraa baarcu jetze, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Maté'ij mi a'ucéj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjn Dalmanuta.

A'íj í fariseo mej tiráhuaviiri'i ti a'íjn Jesús tihua'utasejrate'en í mej jín a'ij te'utasejra

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Maté'ij mi fariseo á e'iré'ene, majta á'iyen autéjhuii mej tí'ira'ihua'un me'íjna í Jesús. Meraatatése mej ca'aníjra'a raatá'an ti ij a'íjn auté'itzen. Meraatáhuaviiri'i ti hua'utasejrate'en í mej jín a'ij te'utasej mej nu'u mi jín ráamua'aree a'íjna ti jetzen aráu'jca'ane a'íjna í Jesús, ti pua'a a'uun pa'uvé'emej a'íjna jemi ti júte'e é'esejre'e ti ij ayén huárini. ¹² Aj pu i a'íjn caí ché'e a'ij te'anrí'ree já'araa. Té'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—¿A'íné een jín ménehuavii a'ímej teitejra'a nej ti'ití hua'utasejrate'en í mej jín ráamua'aree a'u ti é'eme'ecan í nej jín tí'imíjhuaca?

Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—Aye'e nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, canu ti'itíj amuaatasejrate'esin.

¹³ Aj pu i huajauhuá'axi í teite. Té'ij jí ajtahua'a ateájraa í baarcu jetze. Aj mú mi a'ucéj utavén pújme'en pújme'en.

Jíme'en hua'aniuuca í fariseo í mej jín huá'acuanamua í teite

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e jamuan í Jesús, a'íj mú ya'uhua'axi mej ya'ara'í'ipín í pan mej ráacua'ani. Seij mu'u caj tiu'í'isime'e a'íjna í baarcu jetze. ¹⁵ Aj pu i ayén tíhua'uta'áj tíjn:

—Xaanamuajri'i mú'een. Ré'í xu'u se'íjna jíme'e í fariseo mej rajnájchi í pan jetze té'ij huacú'usta, seajta se'íjna jíme'e mej majta rajnájchi í mej Heródes jamuan á'ujujhua'ane'e.

¹⁶ Maté'ij mi autéjhuii mej ti'itíurixaaate'en í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tíjn:

—Yee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a a'íné catu pan tícha'íi.

¹⁷ Aj pu i ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Té'ij jí ayén tíhua'utá'ixaa tíjn:

—¿A'íné een jín siyen tí'ixa yee sejcaí pan tícha'íi? ¿Ni tzaa secaí xi yaú'itíe'e, ca'ín secaí xi tíhuauritíeje? ¿Ni caí tí'ití a'amua jetze tásiseiri? ¹⁸ ¿Ni tzaa secaí tí'iseij, ca'ín secaí tí'inamua? ¿Ni secaí ramua'aree?

¹⁹ ¿A'achúni pua'an sicíri avá'aturaa í pan ti te'avá'aturaa neté'ij hua'uré'e'í'ipí'í í mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa í teite a'íjna jíme'e ti anxívi ará'axcaa í pan? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjn:

—Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu avá'aturaa.

²⁰ Aj pu i a'íjn Jesús, ayén ajtahua'a tihua'utá'ihua'uri'i tíjn:

—Ajta ¿a'achúni pua'an sicíri sété'eve'ejiste'axi se'íjna mé tí'ive'aa ta'aráhua'apua ti ará'axcaa neté'ij tíhua'umí í mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa?

Aj mú mi miyen titeetaniú tíjn:

—Arahua'apua sicíri.

²¹ Aj pu i ayén tíhua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tíjn:

—¿Ni tzaa secaí xi yaú'itíe'e, mú'een?

Jesús pu tiráhuuaa seij ti arácuunica'a a'ujna u Betsáida

²² Maté'ijta mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjn Betsáida. Maté'ij mi seij je'iré'eneijte ti arácuunica'a. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'íjna í Jesús ti ra'ajtamuarí'en. ²³ Té'ij jí a'íjn Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze a'íjna í ti arácu. Ya'uvi'ití á pua'acíe ímuá a'ujna a'u ti é'echajta'a. A'í pu ru'í'ic'e ra'arámeijraxi á jí'iseáara'an jetze. Ajta ra'avé'e-muariej. Té'ij jí raata'íhua'uri'i tíjn:

—¿Ni hui peri mé únee?

²⁴ Aj pu i a'íjn í ta'arácun, antanéerejye'icaa, ayén tíjn:

—Ahuii, teteca nu seij. Cí xiee cíyey mena'a pú'een mej mú á'ujujhua'an. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti arácu.

²⁵ Ajta a'íjn Jesús, ajtahua'a pu ra'aráamuarie á jí'iseáara'an jetze í ta'arácun. Ajtahua'a pu ré'í meteúuneereca'a. Pu'uri xaa a'ájna icu huarúj. Naíjmi'i pu tí'isejracaa temua'a naa. ²⁶ Aj pu i a'íjn Jesús raata'íteca'a a'íjna ti arácuunica'a ti nu'u á'ura'ani í ruche. Ajta ayén tiraata'ixaa tíjn:

—Pecaj uteáru'ipiche'en u chajta'a. Ni pecáj pajta já'atí'ixaate'e a'íjna jíme'e a'ij nej timuáahuua.

Pedro pu raataxájtaca'a ti nu'u Jesús a'íjn pú'een í ti Dios án ya'ujyejítza í ipuari japua

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Té'ij ayén tiuju'uríj, aj pu'i Jesús, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'ará'a a'u ti a'uchájtajmee, a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjn Cesarea de Filipo. Juye jetze mú aujú'ucua. Té'ij í ayén tíhua'utá'ihua'uri'i a'íjme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjn:

—¿A'iquí metí'ixa í teite yee a'atani nej pírici inee?

²⁸ Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—Seica mú miyen tí'ixa tíjn mú'ee pej pe'ín pírici a'íjna í Juan ti huá'amua'í'ihuaca'a, majta seica miyen tíjn pej a'íjn pírici í Elías. Majta seica, miyen tí'ixa tíjn pej nu'u a'íjn píj'irici seij í ti tí'itíjvee í Dios jemi. —Yee mú tiraata'ixaa.

²⁹ Té'ijta'i a'íjn ayén tíhua'utá'ihua'uri'i tíjn:

—Ari mú'een, ¿a'íné tejamuá'amitíeje'e a'atani nej pú'een inee?

Té'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, tíjn:

—Mú'ee pej a'íjn píj'irici a'íjna í mej miyen ratamuá'amua tíjn í Ciriístu'u, í ti Dios án ya'ujyejítza í ipuari japua. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u huámí'ini

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³⁰ Aj pu i a'ñin hua'utá'ijmíjiri'i mej caí ja'atí'ixaate'e.

³¹ Tí'ij jí a'utéjche ti tihuá'umua'aten. Ayee pu tihua'utá'ixaa ti a'ñin rusej, í ti ajta teáata'a jetze airáane, a'ñi pu nu'u jeíhua rajpuaíjtzi a'ame. Ajta ti nu'u ayén ruxe've'e a'ame mej caí raxí'eve'e muá'aju'un í mej Israél jetze ajtémecan, majta í mej ve'ecán jín títetateí u teyujta'a, majta a'ñime í mej té'eyu'uxaca. Najmi'i mú nu'u caí raxí'eve'e muá'aju'un. Ajta ayén tihua'utá'ixaa mej nu'u raajé'icatan. Tí'ij nu'u huamí'ín, aj pu ijtá'i huatarújsin huaíca xicaj tzajta'a. ³² Temua'a pu tihua'utá'ixaa e'ehauritiécan jime'e.

Ajta a'ñin í Pedro, a'ñi pu ra'iráavi'iti ayée. Aj pu'i tiraatixáate'ajraa ti nu'u caí ayén ti'itaú'a'acare'en.

³³ Mí ajta a'ñin Jesús, a'ñi pu ruhuárita'a ca'acheecajraa. Hua'useírajraa a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj pu i a'ñin í Pedro tité'axi. Ayen tíjín:

—Aricu. Ajtára'a ineetzi jemi, mí pej piyen tí'ixaxa'a tíj a'ñina í tiyaaru'u. Mú'ee pej caí piyen tí'imua'atze a'ij ti tí'ijxe've'e í Dios sino a'ij mej tí'ijxe've'e í teite.

³⁴ Tí'ij jí Jesús hua'utájé a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ajta í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí'ij pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ne jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe've'e ti caí ché'e ayén ríjca a'ij ti rusej tí'ijxe've'e. Mí ajta, ti pua'a ja'atí á'uche'ecane'en ne jamuan, ayée pu tiú'ujxe've'e ti rajpuaíjtzi á'ara'ani ruxí'evi'ira'a jime'e. Ajta ti pua'a a'ñin huámí'ini, capu a'ij í'irini.

³⁵ Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tí'ij pua'a ja'atí tiú'ujtesí'ire'e ti caí huámí'ini, aúche'e pu mí'ini a'ñina í ja'atí. A'ij pu á'ujisin í ruxéjniu'uca ti auj ruuri. Mí ajta, ti pua'a ja'atí huámí'ini a'ñina jime'e ti á'uche'ecane'en neetzi jamuan, na'ari a'ñina jime'e í niúucare'ara'an í Dios, a'ñi pu ajtahua'a huatarújsin. Ajtahua'a pu rateuni í ruxéjniu'uca ti auj ruuri.

³⁶ Ajta, ti pua'a ja'atí tiu'umuá'itin najmi'i tíj na'a ti íyén tí'iseijre'e chaanaca japua, ¿a'iquí tiraatéva'ire a'ñina ti raamuá'iti ti pua'a a'ñin yá'uríeeni í ruxéjniu'uca ti auj ruuri? Capu tí'ití a'ij tiraatéva'ire, ¿ni caí? ³⁷ ¿Ni caí a'ij tí'irí'iri ti huaúnanai í ruxéjniu'uca ti ari yá'uríe a'ñina jime'e í ti tí'ijcha'íca'a? Capu a'atzu a'ij tí'irí'iri, icu.

³⁸ Ayee nu neajta tejá'amua'ixaate'e. A'ñina i teitejra'a, jeíhua mú auteájturaa í Dios jemi. Ayee mú e'en í Dios jemi matíj a'ñime í mej tiú'ujxana'acira'ate 'íita'a jamuan.

Tí'ij pua'a setí'itevi'ira'a se'ñina jime'e mej ráamua'aree í teite sej ne jamuan á'ujuhua'an, na'ari mej ráamua'aree ti a'amuaránajche i nenuuca, ti pua'a siyén tí'itevi'ira'a huá'a jemi, aj nu neajta inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu niyén che'atá nena'a tí'itevi'ira'a na'ame mú'ejmi jemi. Netí'itevi'ira'a nu na'ame mú'ejmi jemi a'ñina xicájra'a jetze netí'ij neajtahua'a yatanéjsin íyén chaanaca japua. Ve'ecán nu jín tí'itevé'e na'ame jemin í Dios ti niyá'upua a'ájna

netí'ij yatanéjsin huá'a jamuan í mej tí'ivaire'e ta japua í Dios jemi.

Tí'ij Jesús seicié huataújseijrataca'a huá'a jemi í mej huaíca

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

9 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Seica í mej yé huate'uu ayajna, a'ñi mú caí xí cui'ini a'ajta mena'a caí amuacá raasej tí'ij yatanéjsin í Dios tí'ij tiu'uta'ajta íyén chaanaca japua a'ñina jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

² Teumé'eca a'achú cumu arájsevi xíca, aj pu'i a'ñin Jesús án a'ujnéj jiri japua. A'ñimej pu a'uví'tí a'ñina í Pedro, ajta í Jacobo, ajta í sej, a'ñina í Juan.

Ajta á'yén seicié huaújruu a'ñina í Jesús, á mú a'unéjne'eric'a'a. ³ Tatzari pu jín seijre'eca'a a'ñina. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í cixure'ara'an. Yee pu éene'e seijre'eca'a tíj seeri. Íyén chaanaca japua capu má'a ja'atí ti raayí'ti ti cixuri tiu'ujá'usin tí'ij ayén tí'icuáinavi'í á'ara'ani.

⁴ Majta a'ñimej huasej a'ñina í Elías ti ajmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, majta me'ñina í Moisés teecan. A'ñi mú tí'ixajta'a me'ñina jamuan í Jesús.

⁵ Aj pu i a'ñin Pedro, ayén tiraata'ixaa a'ñina í Jesús. Ayen tíjín:

—Maeestru, xí'epi'ín pu naa tej yé huate'uu tiyajna. Tiché'e huaícaca huátaahuaa inaamua. Sej ti mú'eetzi huáci'ti, ajta seij a'ñina í Moisés, ajta seij a'ñina í Elías. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í Pedro.

⁶ A'íné a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e í Jesús metiu'utáziin huápi'i. Ajta a'ñin Pedro, capu a'ij rá'amitíejte'eca'a a'ij ti ye'í tiu'utaxáj. ⁷ Tí'ij jí jaitíri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi. Aj mú mi ráanamujri'i ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a, tíjín: —A'í pu Niyauj pírci í nej rachú'eve'e. Xáanamujri'i se'ñina. —Ayee pu tiu'utánamujre.

⁸ Matí'ij huanéereajraa nain japua, capu ché'e é'e a'atíjca'a. A'ñi pu'u a'utéveeca'a huá'a jamuan a'ñina í Jesús. Aj mú mi a'ucíj.

⁹ Matí'ij e'íicáju'ucaa, a'ñi pu tihua'u'íjca a'ñina jime'e mej caí ja'atí'ixaate'e a'ij mej tiu'uséj, a'íné seica mú nu'u raajé'icatan a'ñina ti ajta teáata'a jetze ajtémecan. Tí'ij nu'u huamí'ín, aj pu nu'u ijtá'i huatarújsin. Aj pu nu'u i huatári'iristari mej raataxáj.

¹⁰ A'ñi mú jín, avíitzi'í jín tí'ixajta'a a'ij mej tiu'uséj. Ayee mú tiú'uríhua'uraca'a a'ij ti huataújmua'a a'ñina ti nu'u ajtahua'a nu'u huatarún í ti mí'ini. ¹¹ Aj mú mi miyén tiraata'íhua'uri'í í Jesús tíjín:

—A'ñime í mej té'eyu'uxaca, ¿a'íné een jín miyén tí'ixaxa'a ti amuacá yé nu'u uvé'enejsin a'ñina í Elías?

¹² Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee xaa ne'u ti'ayajna. A'ñina Elías amuacá pu a'ñin yé uvé'enejsin. A'ñi pu nain tí'ijjúcare'en. Neajta inee, niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿A'íné té'axa í yu'uxari jetze a'ñina jime'e i nej neajta teáata'a jetze airáane? Ayee pu té'axa nej nu'u jeíhua rajpuaíjtzi na'ame. Majta nu'u na'axiéhuari'ira muá'aju'un.

¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri yé uvé'ene a'íj-na í Elías. Pu'uri ayén te'araúrate a'ij tí ye'í té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna yu'uxari jetze. Seica mú miyen a'ij pua'a ráaruuren a'ij mej ye'í tí'ijxe'eve'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Ajta á'uraa a'íime jamuan, a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan.

Jesús pu tiráhuua í pa'ari'í ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Mat'íj u e'iré'ene a'u mé é'aj é'ene'e í seica í mej Jesús jamuan á'ujjhua'ane'e, mat'íj mi hua'usej mej jeíhua e'etiújseire'eca'a í teite huá'a jamuan me'íjna í seica. A'íime mú majta huasej í mej té'eyu'uxaca teyujta'a. A'í mú miyen tiú'urihua'uraca'a. Majta mú t'n níniu'ucacuca'a. ¹⁵ Majta me'ín í teite, mat'íj raasej a'íjna í Jesús, jeíhua mú huatájtemua'ave. Mat'íj mi a'uruáachejraa jemin mej mi raatateújte'en. ¹⁶ T'íj jí a'íin ayén tihua'uta'íhua'uri'í t'íjín:

—¿T'í'itájni jín setiú'urihua'u?

¹⁷ Aj pu í sej tí a'uteveeca'a huá'a tzajta'a, a'í pu ayén tiu'utaxájtaca'a t'íjín:

—Maeestru, yee nu ravé'evi'iti í niyauj, tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'e. A'íjna í tiyaaru'u, a'í pu caí ratá'aca tí huatáaniuni. ¹⁸ A'iné ja'anáj tí na'a tí a'íin tiyaaru'u rájviivi'i, ajta á ya'arájrieesin á chuaata'a. Ajta jeíhua áijjaamixcue'ire'e á'aye'í a'íjna í pa'ari'í. Ajta ancuré'u-jci'imee í rutamej jime'e. Ajta huatéciyaaxari nain japua í ru tzajta'a. Nu'uri hua'utáhuaviiri'í í mej mú'eetzi jamuan á'ujjhua'an mej raatamuárite'en me'íjna í tiyaaru'u. Mí majta me'ín, camu raay'í'itihua'a muá'araa. —Yee pu tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.

¹⁹ Aj pu'í ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús, t'íjín:

—¿Ni tzaa secaí raay'í'iti mú'een? ¿Ni secaí xíi té'atzaahuate'e? ¿A'achúni pua'an nine'ira'a ruxe'eve'e nej a'amua jime'e huáviicua'ire'en sej si huaruitieje'en? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Aj pu í ayén tihua'uta'áijte t'íjín:

—Mé se'evé'evi'itichi mí pa'ari'í.

²⁰ Aj mú mi áa ye'evé'evi'iti. Ajta a'íin í tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'eca'a í pa'ari'í, t'íj a'íin huasej í Jesús, a'í pu raatéca'atzixí í pa'ari'í. Aj pu í aítave á chuaata'a. T'íj jí p'í tavaíjtixí, áijjaamixcue'ire'e.

²¹ Aj pu í Jesús ayén tiraata'íhua'uri'í a'íjna í táatajra'an í pa'ari'í t'íjín:

—¿A'achúni ari á'atee tí ayén tí'iruure?

Ajta a'íin táatajra'an, ayén tiu'utaniú t'íjín:

—T'íj na'a tí pá'ari'ístaca'a. ²² Ajta a'íjna í tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'eca'a, jeíhua pu hui án yá'ujpuaa taij tzajta'a, ajta á jaata'a t'íj raajé'ica. T'í pua'a per-aay'í'itihua'an pej tiráhuuaate'en, tá'ancu'uvajxi'í, pajta taatévaire'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna táatajra'an.

²³ Aj pu í Jesús ayén tiraata'ixaa t'íjín:

—Naíjmi'í pu tí'iri'iri jemin í tí té'atzaahuate'e.

²⁴ Aj pu í a'íin táatajra'an í pa'ari'í ayén tí'ihuajyeineca'a t'íjín:

—Neté'atzaahuate'e inee. Naatévaire'e neatá'aj jaítze'e té'antzaahuate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

²⁵ Aj mú mi ajteáxireca'a jeíhua í teite meruaachimé'e. T'íj a'íin Jesús hua'usej, aj pu'í ra'ajté'axi í tiyaaru'u tí pa'ari'í tzajta'a seijre'eca'a. Ayen t'íjín:

—Mú'ee tiyaaru'u, pej caí huatájnamua, pej caí atániuuve, ayé nu tí'imua'ajte'e, pej raatátuaani mí pa'ari'í. Pecaj ché'e tzajta'an uteáru'ipiche'en.

²⁶ Aj pu í huajíhuaca'a a'íjna í tiyaaru'u. Temua'a pu tiraatéca'atzixí a'íjna í pa'ari'í ca'anín jime'e. Aj pu'í huirájraa í tzajta'an. Ajta a'íin í pa'ari'í, áa pu'u auca'it'í j'á'araa. Xíe tí cuj huam'í'í. A'íj mú jín miyen tí'imua'atzejca'a í teite tí nu'u huam'í'í. ²⁷ M'í ajtá'í caí capu. Jesús pu ra'ajví'í muájca'are'ara'an jetze. Aj pu'í ra'ajjáj. T'íj jí huatéchaxi a'íjna í pa'ari'í. Aj mú mi a'ucjxi naíjmi'í.

²⁸ T'íj jí Jesús chi'ita uteájrupi, majta í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. Mat'íj mí avítzi jín tira'íhua'uri'í a'íjna í Jesús, miyen t'íjín:

—¿A'iné een jín tecaí raay'í'itihua'a ta'araa tej tiyen tiraatamuárite'en a'íjna í tiyaaru'u tí tzajta'an seijre'eca'a?

²⁹ Aj pu í Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'íjín:

—Se'ej raatamuárite'en se'íjna tiyaaru'ujra'a, ayé pu tiú'ujxe'eve'e sej raatéjhuani í Dios jemi, seajta rú'itzi'ive'e.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tí nu'u huám'í'ini

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Mat'íj mí a'ucj. A'uu mú a'ará'a a'ájna j'á'ahua'a u Galilea. Ajta a'íin í Jesús, a'í pu tihua'amua'atehua'a avítzi jime'e í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. Ayee pu a'íjna jín huarj a'iné capu raxí'ive'eca'a mej ráamua'aree í teite a'u tí a'ij jee'in. Ayee pu tihua'a'ix-aate'eca'a tí nu'u ja'at'í jime'en tiu'utáuiire'esin a'íjna tí ajta teáata'a jetze airáane a'íime jemi í teteca. Aj mú nu'u mí raajé'icatan. Aru huaíca xica jetze pu hatarújsin, ruuri pu nu'u ajtahua'a a'ame.

³² Majta me'ín í mej jamuan á'ujjhua'ane'en, camu yaú'itíe muá'araa a'ij tí tihua'a'ixaate'eca'a. Majta tí'itzi'ine'eca'a. Camu á'ujca'anejca'a mej raatáhuavii tí hua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehauritíecan jime'e. Mat'íj mí a'ucj.

Jíme'en í ja'at'í tí nu'u jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ A'uu mú a'ará'a j'á'ahua'a chajta'a tí ayén té-ja'arájehuaa t'íjín Capernaúm. Mat'íj mí chi'ita a'uteájrupi. Aj pu í Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'í t'íjín:

—¿T'í'itájni a'ij setiú'urihua'uraca'a a'ájna juye jetze?

³⁴ Camu huataniú, a'iné met'í'itevi'ira'aca'a a'íjna jime'e mej tiú'urihua'uraca'a me'íjna jime'e t'íjín a'atani jaítze'e ruxe'eve'e a'ame. ³⁵ Aj pu í a'ujyeijxi a'íjna í Jesús. T'íj jí hua'utajé í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa t'íjín:

—Tí pua'a ja'atí ayén tira'aráanajche ti a'ñin pu'éene'en ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéveeca'a, a'ñi pu ruxe'eve'e ti a'ñin pu'éene'en ti jaítze'e cílieene'ecan jín ti'itéveeca'a. Ruxe'eve'e ti hua'utévaire'en naíjmi'ica í teite.

³⁶ Aj pu i pa'ari'i aj auví'iti. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica. Aj pu i ra'avé'evii í mu'úutze'en. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

³⁷ —Ayeé pu tí'een, ja'atí ti na'a ti pa'ari'i jamuan huayéjxi'ín, ajta ráacha'iin neetzi jetze me'ecan seij í pa'ari'i tíj a'ljna, a'jina tévira'a ajta pu necha'ij ineetzi. Ajta a'íin í tévira'a, capu ineetzi na'a ancuré'evi'iti sino ajta pu ra'ancuré'evi'iti í Dios, í ti neja'uta'íteca'a nej yé tanén.

Jíme'en a'jina ti caí ta jemin niuu, a'ñi pu nu'u ajta téj-mi jetze ajtème'ecan
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ajta a'jina í Juan, a'ñi pu ayén tiraata'ixaa a'jina í Jesús tíjín:

—Maeestru, seij tu huasej ti huá'amarite'eca'a aniucajtz'e'en jime'e í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. A'iné capu á'uche'ecane'e ta jamuan, a'jij tu jín raatá'ijmíjri'i ti caí ayén rijca. —Yee pu tiraata'ixaa a'jina í Juan.

³⁹ Aj pu i a'ñin Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu siyen tí'ira'ijmíjra. Tí pua'a ja'atí ayén rijca í mej jín a'ij tira'utasejra, a'jina í ja'ati pu xaa á'uche'ecane'e a'ame ne jamuan. Ajta a'ñin, capu ja'anáj a'ij pua'a ti'inexáata a'ame. ⁴⁰ Tí pua'a a'jina í ja'ati caí ta jemi niuu, a'ñi pu xaa tavaire'e itejmi. ⁴¹ Ayeé nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e, ja'atí ti na'a, ti pua'a a'ñin cíj caj tejamuaatá'an í jaj seij huayé'en a'jina jime'e seij ne jamuan á'ujjuhuan, Dios pu xaa tiraatanájchite'esin a'jina í ja'ati.

Jíme'en í ti caj a'ñi japua cájveti ti pua'a auté'itzen í Dios jemi
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Ajta ayén tíjín:

—Na'ari pua'a ja'atí ti na'a, ti pua'a a'ñin í ja'ati a'ij pua'a tiru'utériira í pa'ari'i ti cílieen, ti ajta ná'atzaahu-ate'e ineetzi tíj a'ljna, jé'ecan pu puaíjtz'i tíchesin a'jina í ja'ati japua. Capu ayén tirajpuaíjtz'i á'ame'enche'e a'jina í ja'ati ti pua'a amuacáí mú ra'acávi'ire'en í tetej se'uníjra'a ti ve'ée, majta á'iien ra'ateájrieni á jaata'a.

⁴³ Matí'ij auteáturan í Dios jemi, seica mú miyen ru jetze te'ujpuá'ajte'e. Ayeé nu tí'imua'ixaate'e, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en í amuájca'a pe'jina jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée pej huárini. Para'antiveíjche í amuájca'a, pej pi seij pana'a jín a'uteáturan í amuájca'a a'ájna ti é'eseijre'e í Dios, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecáj piyen huárini, hua'apuaca pej jín a'uteáruti í á'amua'jca'a a'ájna já'ahua'a a'u pej antipua'ari, a'u ti caí é'erí'iri ti ra'ujé'ica í taij. ⁴⁴ A'uu mej caí é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee muá'aju'un. Capu ajta ja'anáj á'amí'ini í taij.

⁴⁵ Na'ari ti pua'a piyen mua'a jetze tiru'ujpuá'ajte'en pe'jina jime'e í muá'ica í pej auteájturaa í Dios jemi, a'ñi pu ajta muaatéva'ire pej ra'ataveíjche pemíjna muá'ica. Jé'ecan pu muaatéva'ire pej mú'ee a'uteáturan seij jime'e í a'fíca a'ájna ti é'eseijre'e í Dios. Na'ari ti pua'a pecáj piyen huárini, amée pepu'u a'umé a'u ti Dios áa muajá'ujisin a'u ti á'ataa. Capu timuaatéva'ire pej hua'apuaca jín á'ume'en a'ujna a'u ti caí ja'anáj é'erí'iri pej ra'ujé'ica í taij, a'ájna a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee. Capu ajta ja'anáj á'amí'ini í taij.

⁴⁷ Na'ari ti pua'a mú'ee á jetze paru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'í pe'jina jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aítátichi. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pej pi piyen a'uteárute seij jime'e mua'a jí'í a'ájna chajta'a a'u ti te'ájita í Dios. Mí ajta, capu ti'títí a'ij timuaatéva'ire pej hua'apuaca á'ij'isijmé'e pe'uun a'uteárute ti pua'a piyen éene'en a'ñi pu muajá'ujisin a'ujna ti á'ataa, a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini í chu'inute mej muaatéci'imee, ajta capu ja'anáj á'amí'ini í taij.

⁴⁹ Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e. Naími'i xu rajpuaíjtz'i xá'aju'un, mú'een, mí seij ne jamuan á'ujjuhuan an seij siyen titeeteáturan temua'a naa í ru tzajta'a. ⁵⁰ Ayeé pu tí'ivaire'e a'jina í unaj ti ti'títí tícacaren. Mí ajta, ti pua'a huateáru'una a'jina í unaj tí'ij rajxí'ini í ta'ancacá, a'iné auj tí'iri'iri tí'ij ajtahua'a ancacáa á'ara'ani. Capu ché'e a'ij tí'iri'iri. A'ljna i niuucari i nej já'amua'ixaate'e, ayée pu che'atá tí'ivaire'e mú'ejmi tzajta'a tíj í unaj. Ché'e a'íin amuájcacaren a'amua tzajta'a ti ij rí'í amuáaruuren. Rí'í xu'u tité'ujmuajte í ru tzajta'a. Rí'í xu'u seajta e'ehuaújmua'araa rujímua'a sena'a.

Jíme'en í mej huataújtuaa í mej naími'i á'ujjuhuan'ane'e
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 Jesús pu huirájraa a'ujna u Capernaúm. Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a Jerusalén. Ayuun pu pújme'en á'uche'ecane'e a'u ti í játe'ana ayée huataújmua'a tíjín í Jordán. Majtahua'a mú tíújseij í teite a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. Ajta a'ñi pu á'iien a'utéjche ti ti-huá'umua'aten a'ij ti ari tí'ijri'irejca'a. ² Aj mú mi seica e'iré'ene. Fariseo mú pí'rici a'ñime. A'ñi mú tí'itese'eca'a mej miyen ca'aníjra'a tiraatá'an ti ij auté'itzen a'jina í Jesús. A'jij mú jín miyen tiraata'ihua'uri'i ti pua'a nu'u a'ñin ayén ti'itá'aca ti ja'ati mé rúrieni í ru'jij. ³ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí'itáani amuaata'áj a'jina í Moisés teecan?

⁴ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—A'í pu hui Moisés tiu'utá'a ti cuapée raatapíjte'en í ti jín ja'atí mé rúrieni í ru'jij. —Yee mú tiu'utaxájta-ca'a.

⁵ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ij xu pua'a tirájteu í ru tzajta'a. Moisés pu tiu'utá'a ti ja'ati mé rúrieni í ru'jij. A'í pu xaa ayén cuapée tiraatapíjte'en aru capu ayén tiraatá'a ruxí'e-vi'ira'a jime'e. A'ii pu'u een jín ayén huaríj a'jina a'iné ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a sena'a rujímua'a.

⁶ Mí ajta, tí'ij Dios raatétaahuaca'a í chaanaca te japuan yen seijre'e, "a'ñi pu nu'u a'ñime huátaahuaca'a

í teáata'a jamuan í 'fita'a." ⁷ "A'íj pu jín a'fín teáata'a mé huauhuá'axijsin í ruvaúsimua'a. Ru'íj pu nu'u jamuan a'utevé'e a'ame. ⁸ Mat'íj mi miyen éene'e muá'aju'un í mej hua'apua, cumu se'íj pu'u í tevi." Camu ché'e hua'apua, sino se'íj pu'u.

⁹ Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a ti se'íj na'a í tevi. A'íj pu jín, capu ayén tiraavíjite'e sej siyen mé tihuaúuhua'anan í ru'íjta'amua'a, cuapée sehua'utapiíte'en í rucína'astemua'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

T'íj jí á'uraa, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. ¹⁰ Mat'íjta'hua'a mi chí'íta a'a'uteájrupi, majtá'hua'a mú miyen tiraata'íhua'uri'i a'íjna jime'e í cuapée ti jín ja'atí ru'íj mé úurieeni. ¹¹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurieeni, a'fí pu tí'ijx-ana'acira'a ti pua'a á'iyeen se'íj te'encuré'evi'iti í 'fita'a. A'íj pu jín auteáturaasin jemin í ru'íj í ti mé rúujisin. ¹² Na'ari ti pua'a 'fita'a rucín mé úurieeni, a'fí pu ajta tí'ijxana'acira'a ti pua'a ajta á'iyeen se'íj antéenaxca í teáata'a. A'íj pu ajta auteáturaasin jemin í rucín í ti mé rúujisin.

Jesús pu r'í'i hua'uteájtuaa í tí'iríi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Mat'íj mi tí'iríi ayauví'itíche í Jesús t'íj hua'ajta-muári'en. Aj mú mi me'ín í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, a'fí mú hua'utá'íjmíjri'i í tí'iríi mej nu'u caí huaja'uvé'evi'itíjcare'en.

¹⁴ T'íj Jesús hua'use'íj a'íj mej ye'í rijcaa, a'fí pu hu-ataniú'ucaca'a. T'íj jí ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Miche'e yéj huave'eré'eneijte'en m'í tí'iríi ineetzi jemi. Mat'íj mena'a pua'amé í mej á'ujca'ane ti Dios tíhua'uta'ájtate'en, naíjmi'í mú miyen e'en mat'íj í tí'iríi. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu huá'íjmíjra.

¹⁵ Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Naa pu hua'ase m'í tí'iríi ti tíhua'uta'ájtate'en í Dios. Tí pua'a ja'atí rax'íeve'e ti a'uteárute a'ujna a'u ti Dios te'áíjta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti ayén che'atá na'a tí'iraxe'eve'e ti tiraata'ájtate'en í Dios tíj se'íj pa'arí'i, m'í ti yee se'íjre'e. Na'ari caí, capu ja'anáj a'uteáruti a'ujna a'íjna í ja'atí.

¹⁶ Aj pu i a'fín Jesús hua'ancuré'evi'iti í tí'iríi. Seexu'íjme'en pu ancaújtisteajxi í ru jetze. Ajta hua'avé'e-muari'exí, aj pu'í raatéjhuaa í Dios jemi t'íj a'fín huá'ucha'fín. T'íj jí á'uraa a'íjna í Jesús.

Temuaij ti chíjteaani pu tiu'utaxájtaca'a jamuan í Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ T'íj Jesús ari huiiramé'eca, se'íj pu ave'eré'ene, temua'a tí'éechijra'a. Aj pu i tí'tunutaca'a vejli'ípuan í Jesús. T'íj jí ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Maeestru, nee nu ramua'aree pe'íj tí'itevij. ¿Tí'itájni a'íj tiú'ujxe'eve'e ti ayén tináaci'ti nej ruuri ná'ara'ani í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e mat'íj a'itáciine á chuaata'a í mej meri huácuii?

¹⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿Á'iné een jín piyen tí'inexa yee nej r'í'i tí'itevij? Se'íj pu'u se'íjre'e ti r'í'i tí'itevij. A'íj pu a'fín pú'een í Dios.

¹⁹ Mú'ee pe'íj peri rú'umua'aree a'íj tí'ití'uta'ájtaca'a í Dios. Aye'e pe'íj éene'en: "Pecaj tí'ixana'acire'e." Aj-tahua'a se'íj, ayén tíjín: "Pecaj tí'itecui'ica." Ajta hua'a a'íjna tí' ayén tíjín: "Pecaj tí'inahua'aj." Ajta se'íj tí' ayén tíjín: "Pecaj ja'atí hua'itzi jín tí'ixáate'e." Ajta ayén tíjín: "Pecaj ja'atí tze'íjrajmua'a." Ajta ayén tíjín: "Perá'atza-huate'en a'atáata, pajta a'anáana." A'íj pu a'fín pú'een í tí' raata'ájtaca'a í Dios.

²⁰ Aj pu a'fín ja'atí ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, jime'en í pe'íj pauchén raataxájtaca'a, nain nu jín té'aste i niucari net'íj nena'a tiu'uvé'ese.

²¹ T'íj raase'íj, r'í'i pu te'uta'íjmua'a í ru tzejta'a a'íjna í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Tí'ití' pu auj muá'aturaate'e pe'íj caí xí jín te'ará'aste. Aricu. Nain tiu'utuáa í pe'íj tí'ijcha'í. Patá'aj hua'uré'e'a'ate'en í tumin í mej caí a'íj tí'ijviicua'i. Tí pua'a piyen huári'ni, je'íhua pe'íj ra'ancuré'asin a'ujna já'ahua'a u ta japua. Chíjteaani pe'íj pua'amé a'ujna tí'éese'íjre'e í Dios. Ajta patá'aj mú a'arájra'ani pe'íj pi neetzi jamuan á'uche'ecane'en.

²² T'íj ráanamujri'i a'íjna í niucari, tí'ij í utéevatzí í tzejta'an. Huata'íjxiemiste a'iné je'íhua pu tí'ijcha'í-ca'a. T'íj jí á'uraa a'íjna í ja'atí.

²³ Aj pu i Jesús ruhuári'ta'a a'anéereajraa. Ajta ayén tihua'utá'ixaa í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjín:

—Temua'a pu tihua'amuári'eriste'e mej a'uteárute a'ujna tí'éese'íjre'e í Dios í chíjteaani. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

²⁴ Aj pu i utéevatzí í huá'a tzejta'a a'fíme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e a'íjna jime'e a'íj tí'ití'uta'ájtaca'a a'íjna í Jesús. Ajta hua'a ayén tihua'utá'ixaa tíjín: —Niyaujmua'a, temua'a pu tihua'amuári'eriste'e í mej je'íhua tí'ijcha'í. Je'íhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e í mej caj tí'ijcha'í. A'íj pu jín muári'eri mej me'aun a'uteárute a'ujna tí'éese'íjre'e í Dios. ²⁵ Capu xaa ne'u ayén tí'imuari'eri tí'amuá'ra'ani cameeyu'u tí'ití' p'í'ise'e jetze, tíj tí' pua'a chíjteaani tiu'utése'en tí' ruse'íj a'uteárute a'ájna tí'éese'íjre'e í Dios.

²⁶ Mat'íj ráanamujri'i, jé'ecan mú a'íj tira'utána-mujri'i. Aj mú mi tí'ití'uríhua'uri'i rují'mua'a. Miyen tíjín:

—Tí pua'a ayén tí'ayajna, ¿a'íj tá'uj na'a tí'irí'iri tí' ja'atí a'uun a'uteáturan í Dios jemi? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

²⁷ Ajta hua'a Jesús hua'use'íj. Ayen tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'fíme jemi í teteca, capu xaa a'íj tí'irí'iri. Mí ajta, a'fí pu raayí'iti í Dios. Nain jime'e pu jemin tí'irí'iri.

²⁸ Aj pu i a'fín Pedro a'utéjche tí' raatá'ixaate'en. Ayen tíjín:

—¿Tavástara'a, me'ecui xaa!, nain tu teri tejá'urie í tej tí'ijcha'íca'a tej tí' á'ujuhua'ane'en á'a jamuan. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e, tí' pua'a ja'atí tí'ití' jí'urieeni ineetzi jemi, na'ari jemin í niucari tí' jín huaujéjcuare'en í Dios jemi, tí'ití' tí' na'a tí' yá'urieeni, a'fí pu che'atá na'a ancuré'asin tí'ij auj ru-uri íiyen chaanaca japua. Tí pua'a se'íj na'a í tí' yá'urie,

ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'asin a'achú cumu anxíte ti'ití ti a'ij, ti pua'a chí'ij, na'ari ruja'atzimua' na'ari rucu'utzimua' na'ari rujúutzimua'a. Ajta ayén hua'ancuré'evi'iti í ruteftestemua'a, a'fime rutáàta na'ari runáàna nusu ru'fj, na'ari ruyaujmua'a. Ajta pu ra'ancuré'asin í chuej mej japuan vaujse í teite. Nain pu te'ancuré'asin. Ajta rajpuaíjtzi a'ame. Aru capu amín a'ij. Tí'ij a'fín a'uteároute a'ujna Dios ti é'eseijre'e, Dios pu raatá'asin ti ruuri á'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

³¹ Ajta ayén ti jíme'en yee:

—Memu'íí í mej vivejme'en jín títetateí íjii, a'fí mú cílieene'en jín títetate'e muá'aju'un. Majta mu'íití í mej cílieene'en jín títetateí íjii, a'fí mú vivejme'en jín títetate'e muá'aju'un. Ayej xaa ne'u té'eme. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a ti nu'u huámi'ini
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Tí'ij jí á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. An mú a'ucí já'ahua'a Jerusalén. Ajta a'fín í Jesús, a'fí pu amuacá huamé'ecaa. Jéhua mú rute-mua'ave'eca í seica. Majta tí'itziíne'eca'a í mej huá'a cujta'a huajú'ucaa.

Tí'ij jí ajtahua'a Jesús hua'utajé rujímua'a. Aj pu i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ti'itíj raruuren.

³³ Aye pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casí'i, xáanamujri'i mú'een. Tu'uri á'uju'un a'án-na Jerusalén. Seíj pu tiu'utátuiire'esin í neíjme'e, i nej neajta teáata'a jetze airáane a'fimej jemi í mej tíhua'u'ajte'e teyujta'a, ajta a'fimej jemi í mej té'eyu'uxaca. A'fí mú tiu'utá'asin mej neejé'ica. Aj mú mi me'fín tiu'utátuiire'esin a'fimej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ³⁴ Matí'ij mi na'axíee-huásti'ira muá'aju'un, majta naatévajxí'isin. Majta naatetz'íjmu'a'axí'isin í ne jetze. Majta neejé'icatan. Netí'ij hui huámi'ini, huaíca xicaj tzajta'a nu neaj-tahua'a á a'itaméj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

A'fí mú raatéjhuau a'ij mej tí'ijxe'eve'e a'fjna í Jacobo, ajta a'fjna í Juan
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Aj mú mi ajteáxiireca'a Jesús jemi a'fjna í Jacobo, ajta a'fjna í Juan. A'ii mú me'fín pú'een yaúj-mua'ame'en a'fjna í Zebedeo. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, ayée tu tí'ijxe'eve'e pej piyen huá'ini a'ij tej ye'í timuaatáhuaviira. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej niyen huá'ini mú'ejmi jime'e? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁷ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Ahuui, ayée tu tí'ijxe'eve'e a'fjna xicájra'a jetze patí'ij yatanésin pej titaata'ajte'en íyen chaanaca japua. Patá'aj taatá'an tej uhuará'asixi'ín seíj a'arí'irínta'a, ajta seíj á'utata'a. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁸ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een, caxu ramua'aree a'ij sei ti'itíj éene'e huauhuau. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej rajpuaíjtzi xá'ara'ani netíj inee tirajpuaíjtzi na'ame? ¿Na'ari secaí rá'aviicua'i í teite mej a'ij pua'a amuáaruuren mú'ejmi matíj majta a'ij pua'a tí'ineruure ineetzi? —Yee pu tihua'utá'ixaa a'fjna í Jesús.

³⁹ Aj mú mi miyen tíjín:

—Néti'íjtá ne'u, ayée tu tirá'aviicua'iran.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaíjtzi xá'aju'un netíj tirajpuaíjtzi na'ame inee. Ajta, mú'ejmi, aítze'e mú a'ij pua'a amuáaruuren matíj a'ij pua'a tí'ineruuren ineetzi. ⁴⁰ Mí ajta, canu ne'fjna jín antín-mua'aree nej amuaatá'an sej uhuará'asixi'ín seíj ne-jrí'irínta'a, ajta seíj ne'úutata'a. A'fimej pu'u cí'iti í mej ayén huaújxi'epi'íntari'ira.

⁴¹ Matí'ij mi ráamua'areeri'i í seica í mej tamuáamu-ata'a mej ará'ase a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jacobo, ajta a'fjna í Juan. Aj mú mi tiníniu'ucacuca'a a'fimej jemi í mej hua'apua.

⁴² Aj pu i Jesús hua'utajé najími'ica. Aye pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Xu'uri ramua'aree, mú'een, a'ij mej ye'í rici í mej tí'ita'ajte'e nain chuéjra'a japua. Ca'anín mú jín tíhua'u'ajte'e í teite. A'fime í mej vivéjme jín títetateí, a'fí mú hua'u'ajte'e a'ij mej ye'í huá'ini í seica.

⁴³ Mí ajta, capu ayén té'eme mú'ejmi jemi. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti ve'ecán jín ti'itevéé á'ara'ani, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'fín cílieene'e jín ti'itevéé á'ara'ani.

⁴⁴ Ajta ti pua'a ja'atí raxí'eve'e ti a'fín pu'éene'en í ti jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'fín hua'utévaire'en najími'ica í seica.

⁴⁵ Ayej che'atá na'a tí'een ineetzi jemi, inee i nej neaj-ta teáata'a jetze airáane. Canu ne'fjna jín yé uvé'ene mej mi naatévaire'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaire'en mu'icáca í teite. Aye nu xaa een jín yé uvé'ene nexí'evi'ira'a jime'e neatá'aj huá'a japua huániuuni, ne'a'fjna jime'e nej huámi'ini huá'a jetze me'ecan. Netiraatanájchite'en í Dios í ti jín a'fín huá'a-jijve'e í mej jín á'apua'aren í teite.

Jesús pu tiráahuaa a'fjna í Bartimeo ti arácuunica'a
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Jericó. Matí'ij mi huiráaci me'újna. Pu'uri huiiramé'eca a'fjna í Jesús, majta me'fín í mej jamuan á'ujjhuua'ane'e, majta mu'íití í teite. A'uu pu seíj je'itécatii vejlí'i juye jetze. Aye pu ántehuaaca'a tíjín Bartimeo. Yaujra'an pu pú'eene'en a'fjna í Timeo. Ajta arácuunica'a a'fjna í Bartimeo. A'fj pu vaíri'ira huá'ahuaviiraca'a.

⁴⁷ Tí'ij í huá'unamuajri'i mej á vejlí'i e'evé'uju'uca'a. Jíme'en pu'u huá'unamuajri'i, tí'ij jí a'fín ta'arácun a'utéjche ti huajíjhuua. Aye tíjín:

—Jesús, mí pej í'ihuaacixa'ara'an a'fjna í tajtuhuan teecan í David, ná'ancu'uvajxi'í ineetzi. —Aye pu tiraatajé.

⁴⁸ Majta me'ín í teite, temua'a mú tira'ajteá'ajxi. Mer-aatá'ijmijiri'í t'í'ij caí ayén tí'ijijhua. Ajta a'ín, jaítze'e pu ca'anín jín huajíhuaca'a, ayén tíjín:

—Mí pe'j í'ihuacixa'ara'an a'íjna í David teecan, ná'ancu'uvajxi'í ineetzi.

⁴⁹ Aj pu í Jesús a'utéechaxi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, se'utáje.

Aj mú mi ya'utajé. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Huaté'aca'ane í á'a tzajta'a. Ájchesi. A'í pu muachu'eve'e í Jesús. —Yee mú tiraata'ixaa.

⁵⁰ Aj pu í a'ín aireújchui'í í rucíxu ca'anín jime'e.

T'í'ij jí ájtzucu. Aj pu í e'iré'ene í Jesús jemi. ⁵¹ Aj pu í a'ín Jesús ayén tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'íné pet'í'ijxe'eve'e nej tí'tí'í a'ij huáruuren mú'etzi jemi?

T'í'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna í tí ará'cun tíjín:

—Maeestru, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej atáneere.

⁵² Aj pu í Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Pu'uri pe'já'ura'ani mú'ee. Peté'atzaahuat'e nej inee timuáahuat'e'en. A'í'ij pe'j jín peri huarúj.

Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa í Jesús, a'íjna í tí ará'cun, aj pu í atáneereca'a. T'í'ij jí, a'í'ij pu í Jesús jamuan á'u'che'ecane'e já'araa, a'u tí na'a tí huáye'icaa.

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Mat'í'ij meri vejli'í me'ánna autenéesime'ecaa u Jerusalén, a'úu mú a'atané'j a'u tí chájta'ajme tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Betfagé, ajta Betania. A'u pu é'echajta'a jiri jetze tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Aceitunajemi. T'í'ij jí Jesús hua'apuaca huata'áiteca'a. ² Ayen tíjín:

—Sericu, setá'aj se'uun a'atanén a'ájna vejli'í chajta'a tí é'eseijre'e. T'í'ij pua'a seri e'ará'asti, a'úu xu puuru'u é'eteuni tí caí xí ja'anáj ja'atí japuan avé'eca. A'u pu a'ijtápi'íhua' a'ame. Setá'aj rá'ijxijta, seajta mú ye'eráajan. ³ T'í'ij pua'a ja'atí ayén tejámuaata'íhua'u yee: “¿A'íné een jín será'ijxijta mí puuru'u?”, ayée xu tiraata'ixaate'en yee: “A'í pu ra'ucupadu í tavástar'a”, seajta siyen tiraata'ixaate'en yee: “Seajta'huua'a xu ca'anacan seraatáuiire'esin í tí racii.”

⁴ Mat'í'ij mí u á'uju'u. A mú pua'acé caaye jetze yá'u-teu me'íjna í puuru'u. A'u pu a'ijtápi'íhuaca'a puéerta jetze. Mat'í'ij mí ra'ijxíjtaca'a.

⁵ Seica mú me'uun a'uté'uuca'a a'ujna. A'í mú tíhua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿Tí'itájni a'ij seruure? ¿A'íné een jín será'ijxijta mí puuru'u?

⁶ Ayee mú tihua'utá'ixaa a'ij tí ye'í Jesús tihua'utá'ixaa. Majta me'ín í seica, a'í'ij mú hua'utá'a mej ra'anján.

⁷ Mat'í'ij mí ya'ujáj í Jesús jemi a'íjna í puuru'u. Meti-ra'it'itajte rucíxu jime'e. T'í'ij jí avé'eyei'ixi í Jesús í puuru'u japua. ⁸ Majta me'ín í teite, jeíhua mú c'ixuri te'epíjraa juye jetze. Majta seica pi'ista te'en-tive'ichixi'í, a'í'ij mú majta a'upíjraa a'ájna juye jetze.

⁹ Majta me'ín mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'í'ij mú autéjhuii mej huajíhua, majta me'ín í mej huajú'ucaa cujta'an a'íjna í Jesús. Yee mú tí'ijijhuaca'a tíjín:

—Pu'uri í'í x'í'epi'ín. Ché'e Dios ráave'esi a'íjna tí yevé'eme niuucajtze'en í tavástar'a. ¹⁰ Pu'uri í'í x'í'epi'ín. Ché'e Dios ráave'esi temua'a naa, a'íjna tí á yevé'eme t'í'ij tiu'uta'ájta t'í'ij ajm'í'í tiu'uta'ájta'ca'a í tahuáacixa'a, a'íjna í David teecan. Ajta hui me'ín í mej tí'ivaire'e u ta japua, miché'e miyen tiraataxáj yee temua'a pu í'ixi'epi'ín. —Yee mú mí tiu'utaxájtaca'a, a'ujna caaye jetze.

¹¹ T'í'ij í Jesús a'uteájrupi a'ánna Jerusalén. Ajta á'iyen a'a'uteájrupi a'ujna teyujta'a. T'í'ij tiu'usé'ij nainjapua, t'í'ijí á'urraa, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'a-pua ará'ase. Pu'uri téchuijxarijme'eca, mat'í'ij mí me'u-un a'ará'a a'ájna Betania.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa í huaréj tí caí taca'a

(Mt. 21:18-19)

¹² Yee ruijmua'a yee majta u e'eráaci a'ujna Betania. Pu'uri í'icuataca'a a'íjna í Jesús. ¹³ T'í'ij í a'ín huaréj pi'ista huase'ij tí a'ímuá a'atáveeca'a. Jeíhua pu téxamu-ua'í. T'í'ij jí u á'ume t'í'ij raase'ij tí pua'a taca'a. Mí ajtá'í caí, capu taca'acaa. A'í pu'u, xamua'ira'an seijre'eca'a a'íné capu a'ájna pí'tí'irijca'a t'í'ij pua'a taaca. ¹⁴ Aj pu í Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í huaréj, tíjín:

—Capu ché'e ja'atí mú a'uvé'emé'e a'ame tí ráacua'ani mí á'ataca'í. —Yee pu tiraata'ixaa.

Majta me'ín í mej á'ujujhua'ane'e í Jesús jamuan, a'í'ij mú ráanajmuajri'í a'ij tí tiu'utaxájtaca'a. Mat'í'ijtá mí a'uc'íj.

Jesús pu raajéjcuare í teyuu tí seijre'eca'a

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ A'uun mú a'ará'a a'ánna Jerusalén. T'í'ijta'í a'ín Jesús a'a'uteájrupi a'ujna teyujta'a. Ajta a'utéjche tí hua'irámuarite'en í mej me'uun te'utu'aca, ajta í mej me'uun tite'unanáave. Temua'a pu te'ijhuá'axijxi í tíhuá'ameesa í mej tumin jetzen tíhuá'apuata'atí'iraca, ajta a'u mej cucuí'ise e'etu'aracare'e. ¹⁶ Ajta caí hua'utá'a tí ja'atí tí'ití'í autísime'en á'já'ita'a teyujta'a. ¹⁷ Ajta á'iyen tíhuá'amua'ateajraa, ayén tíjín:

—¿Ní caí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí ayén tiraataxájtaca'a í Dios tíjín: “Ayee pu nu'u teja'arajtehuua' a'ame í chí'ira'an tíjín chí'ij mej tzajta'an r'í'í tiratá'aca í Dios í mej curé'eci'íca nain japua í chuej tí seijre'e”? Mí ajta, capu a'íjna jín tí'ivaire'e. Ayee xu ráaruu í chí'ij t'í'ij teásta'a a'u mej a'iráatei í nahua'ari. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

¹⁸ Majta me'ín í teite, naíjmi'í mú a'ij tira'utase'ij a'í'ijna jime'e a'ij tí ye'í tíhuá'amua'ate. Majta me'ín í mej te'ájta teyujta'a, majta a'í'ij í mej té'eyu'uxaca, a'í'ij mú rátziiine'eca'a mat'í'ij ráanamuajri'í a'ij tí ye'í tíhuá'umuá'ate. Aj mú mí ráahuau a'ij mej ye'í huá'irini mej mí raajé'ica me'íjna í Jesús. ¹⁹ Ajta a'ín í Jesús, t'í'ij huatética'are'eca'a, aj pu'í huirájraa a'ujna chajta'a, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'en.

Huateáhuua a'íjina í huaréj

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Yee ruijmua'ate'e yee, t'íj huateapuá'areca'a, a'úu mú a'uré'ene a'utí a'atáveeca'a a'íjina í huaréj. Pu'uri temua'a tí'ihuachica'a nainjapua, ajta téte'imua í runáana'a jetze huateáhuua. ²¹ T'íj jí a'íin í Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij ti een jín huateáhuua. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjina í Jesús t'íj:

—Maeestru, casi'i. Pu'uri temua'a tí'ihuáchi mi huaréj pej a'ij pua'a tiraateájtuaa.

²² Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'íj:

—Aye pu tiú'ujxe'eve'e sej rá'atzaahuate'en í Dios.

²³ Ajta ayén tihua'utá'ixaa t'íj:

—Aye nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna ti pua'a ja'atí té'atzaahuate'e í ru tzajta'a ti ayén te'ará'asti a'ij ti a'íin tirá'amitje'te'e, ayée pu té'eme. Na'ari, ti pua'a a'íjina í ja'atí ayén tiraata'ajte'en a'íjina í jírí t'íj: “Tíchesi, ateáru'ti mé jaata'a a'ájna ja'ahua'a el mar”, ayée pu'i ríni, rí'írí. Na'ari caí, ti pua'a utévatz-iin í tzajta'an a'íjina i muá'ariira'a t'íj: “Ayej ne'ase capu a'ij tí'irí'irí”, capu ayén té'eme ti ayén huárini.

²⁴ A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. A'ij sej ye'í tiraatáhuacu í Dios jemi, ti pua'a siyen té'atzaahu-ate'e sej si ra'ancuré'asin, ayée pu té'eme, ti'ití sej a'ij tiu'utáhuasin. ²⁵ Ajta, pat'íj raatéjhuauini í Dios jemi, ti pua'a ja'atí auteáturan mú'eetzi jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e pej tiraatá'uuni'i. Tí pua'a piyen huárini, a'íin í ayá'upua ti a'uun é'esejre'e u ta japua, a'íi pu timuaatá'uuni'ira mú'eetzi nain jime'e í pej jín auteájturaa í jemin. ²⁶ Na'ari ti pua'a pej caí tiraatá'uuni'i í ti á jemin auteájturaa, capu ajta timuaatá'uuni'ira í Dios í pej jín auteájturaa í jemin. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjina í Jesús.

Mat'íj mi a'uc'íj.

Jíme'en í ti jín antiújmua'aree a'íjina í Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Aj mú mi majtáhuua'a u Jerusalén á'uju'un. Aj pu i Jesús a'uun vejli'i á'uche'ecane'eca'a teyujta'a mat'íj seica á e'iré'ene. A'í mú pú'een í mej te'ájta teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta seica vaujsi. ²⁸ Aj mú mi miyen tiraata'íhuua'uri'i t'íj:

—¿Tí'itájni jín peti'it'éjvee pej pi piyen ríci? ¿A'ataani ayén tímuaata'ají pej pi piyen ríjca?

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'íj:

—Neajta nu inee sej tejámuaata'íhuua'ura. Tí pua'a senaatá'ixaate'en se'íjina, aj nu ni amuaatá'ixaate'esin tí'ití í nej jín tí'it'éjvee nej ni niyen ríci. ³⁰ ¿A'ataani raatá'a a'íjina í Juan t'íj huá'umuai'íhuua í teite? ¿Ni Dios, ca'ín mi teteca? Xaatániuuchi.

³¹ Mat'íj mi a'uteájhui mej rujímua'a ti'ihuá'uríhuua'u. Miyen t'íj:

—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Dios pu ya'uta'íteca'a”, ayée pu titaatá'ixaate'esin yee: “¿A'iné een jín tecaí rá'atzaahuate'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjina?”

³² Mí ajta, capu hui rí'írí tej tiyen tiraata'ixaate'en yee: “Teteca mú ya'uta'íteca'a.”

Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime, a'iné mu'uri ramua'a-reereca'a mej naijmi'i miyen rá'atzaahuate'eca'a ti a'íin í Juan tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín huá'atziine'eca'a í teite. ³³ A'íj mú mi jín miyen tiraata'ixaa me'íjina í Jesús t'íj:

—Catu hui ramua'aree.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa t'íj:

—Canu neajta nee tejámuaatá'ixaate'esin í nej jín tí'it'éjvee nej ni niyen ríci. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

Jíme'en í mej tí'imijhuaca, í mej majta a'ij pua'a huaréj

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 Ajta á'iyen a'ut'éjche í Jesús ti tihua'utá'ixaaate'en sej jíme'e í niucari. Aye pu ti-hua'utá'ixaa t'íj:

—A'atí ti yee ráhuui í uuva ciye'e. Tejcuáa pu nu'u jín raaré'ana. Aj pu i tí'ití huatétaahuaca'a ti jín raajá'ara'ape'en í uuva. Ajta tí'ití ájtaahuaca'a ájteevi'i, í mej japuan utiúu hua'íxi'ere'en í mej tí'imijhuaca.

T'íj jí ayén huaréj, seica pu huatánijte í chuej mej mi tiraanájchite'en c'íj caj. Aj pu i á'uraa a'íjina í ja'atí seica chuéjra'a japua.

² T'íj nu'u a'ájna teja'uré'ene ja'anáj mej pua'a ra-ju'uraca a'íjina í uuva, sej pu huata'áiteca'a ti i hua'utáhuavii a'achú ti rac'í'icipua a'íjina í ja'atí. ³ Majta me'ín í mej tí'imijhuaca, a'íi mú yehui rajví'i a'íjina ti tiu'uta'ajti'ire. Temua'a mú tiraat'éevajxi. Aye mu'u tiraata'íteca'a. Camu tí'ití raatá'a.

⁴ Ajta a'íin ti á'are'ara'an pú'een í chuej, ajtahua'a pu sej huata'áiteca'a. Majta mú me'ín huatáu'asixi tetej jíme'e. Mat'íj mi temua'a tira'avá'atu'a í mu'úura'an jetze. Majta temua'a a'ij pua'a tira'ajte'áajxi. ⁵ Aj-tahua'a nu'u sej huata'áiteca'a. Majta mú amín temua'a tiu'ujé'ica. A'atzu ayée teuumé'eca. Ajtahua'a seica huata'áiteca'a. Seica mú huat'éevajxi, majta seica huácuui. Aye mú huá'uruu a'íime í mej tí'imijhuaca.

⁶ A'úche'e pu yehui sej turaaca'a. Yaujra'an nu'u a'íjina í ja'atí. Jeíhuua pu huápi'i raxí'eve'eca'a. Aye pu tí'imua'atzejca'a ayén t'íj: “Ayej ne'ase yehui merá'antzaahuate'esin, me'íjina.” T'íj jí a'íin huata'íteca'a.

⁷ Mí ajta, capu ayén te'irájraa. Aye mú tí'ihuau'ixaa a'íime í mej tí'imijhuaca. Miyen t'íj: “A'í pu a'íin pú'een í ti nain tí'ijci'iti. Che'eré, tíché'e yehui raajé'ica, t'íj téjmi ta'áa á'ara'ani.” Aye mú tiu'utaxájtaca'a.

⁸ Aj mú mi rajví'i a'íjina í yaujra'an. Mat'íj mi raajé'ica. Aj mú mi ru'irájrie á pua'acé' a'íjina í mej raajé'ica. Yee pu tihuá'uruu. Antipua'areca'a icu.

⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'íhuua'uri'i a'íjina i niucarijra'a jetze t'íj:

—¿A'iné tejamuá'amitje'te'e? ¿A'iné tí'ití ruuren a'íjina í ja'atí ti á'are'ara'an pu'eene'e í uuva? Aye nu tejá'amua'ixaate'e. A'í pu mú a'uvé'emé'e a'ame. T'íj jí huá'acui'ini í mej tí'imijhuacare'e a'ájna. Ajta a'íin í chuej, a'íi pu seica huatapuá'ijve'esin. Ayej xaa ne'u té'eme.

¹⁰ ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíve í yu'uxari jetze se'íjina i niucari ti ayén a'íjina jín rá'axa? Ayen t'íj:

A'íjna í tetej í mej ayaúuhua'axi
í mej chí'ij ta'ahuaca,
ayée pu te'irájraa tí a'íjn pu'éene'e já'araa
tí i' esquineero.

¹¹ Ayee pu ráaruu í tavástar'a,
í tí jaítze'e í'ixi'epi'ín.

Rí'í pu te'utéevatzí í tatzajta'a.

¹² Majta me'ín í teite í mej te'áijta u teyujta'a, majta í seica, a'ij pu pua'a huá'uruu a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús tí ayén hua'aj jime'e tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e í niucari. Aj mú mi raatatése mej raatéevi'i, mej mi ra'iteáanan. Mí majta, camu miyen ráaruu. Mehuá'atziine'eca'a í teite. A'íj mú jín raatátuaa. Mat'íj mi a'ucj.

Jíme'en í mej huá'aji'ive'ecaa

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Mat'íj mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj ja-muan a'íjna í Jesús. Fariseo mú p'íríci, majta seica í mej jetzen ajtéme'ecan a'íjna í Heródes. A'í mú raatatése mej ca'aníjra'a raatá'an t'íj a'íjn auté'itzen niucari jime'e tí tiu'utaxáj, mej mi raatéehua'ita. ¹⁴ Mat'íj mi e'iré'ene, miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree pej tzáahuati'ira'a jime'e tí'ixaxa'a. Capu á jetze ruxe'eve'e a'ij mej ye'í tí'ixaxa'a í teite. Mú'ee pej caí tite'ajáahuate'e sino ayée pej tí'imua'ata puá'aye'i tzáahuati'ira'a jime'e a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. Tiché'e seij muaata'íhua'u. ¿Ni qui x'í'epi'ín tej tiu'unajchitáa a'ij tí ye'í tí'itajjve'e a'íjna tí tí'ita'ajte'e tí ayén ántehuaa tíjín César? ¿Ni qui tetiu'unajchitáa ca'ín tecaí? —Yee mú tiraata'íhua'uri'i.

¹⁵ Mí ajta, a'íjna í Jesús, a'íj pu ramua'areerca'a mej caí jé'iyecan jín tí'ira'íhua'uraca'a. A'íj pu jín ayén tí-hua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'íné seij si siyen tí'inetese'e seij naateevi'i niucari jime'e? Seij mí tumin mé seneje'eve'í'ite'e. Niché'e ra'usej.

¹⁶ Mat'íj mi ye'eve'í'ite. T'íj ra'usej, t'íj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—¿A'ataani néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'íné ántehuaa í tí á'ayu'úsi'i?

Aj mú mi miyen tiu'utaniú tíjín:

—A'íjna í tí tí'ita'ajte'e, a'íjna tí ayén ántehuaa tíjín César.

¹⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee xu se'íjna jín huárini. Setá'aj raatá'an se'íjna tí tí'ita'ajte'e tí'it'íj tí rac'í'icpua. Seajta siyen tiraatá'an í Dios tí'it'íj tí ajta ayén tí'ijcípua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta me'ín, temua'a mú titeeteújtzaahua me'íjna jime'e a'ij tí ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jíme'en a'íjna xicájra'a mej jetzen huatarún í mí'ichite

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Mat'íj mi seica á e'iré'ene í mej miyen ánte'arua tíjín Saduceo. A'ii mú miyen tí'ixaxa'a mej nu'u caí ché'e huatarújsin í mej meri huácuii. Seij mú jín niucari tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesus. ¹⁹ Miyen tíjín:

—Maeestru, ayée pu tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés. T'í pua'a nu'u ja'at'í neiche, tí pua'a a'íj caí tí'tí'iríjmua'a huám'i'ini, ruxe'eve'e nu'u tí ihuáare'ara'an ra'an-curé'evi'ití a'íjna tí ratévi'itine'e í tí huam'í'i. Ajta ayén ruxe'eve'e tí a'íjn tiyaúumua'a á'ara'ani a'íjna jetze me'ecan í tí huam'í'i.

²⁰ Ayee pu'u nu'u tiuju'ur'íj. Mua'aráhua'apua mú ará'aseca'a a'íjme í mej ru'ihuaamua'a. T'í'íj jí a'íjn tí vásta'a huaténe'icheca'a. Capúu xí tí'tí'iríjmua'a huam'í'i a'íjna tí i'ivasta'a. ²¹ T'í'íj jí a'íjn tí ra'ité'ase, a'íj pu ra'an-curé'evi'ití a'íjna tí ratévi'it'íné'e a'íjna tí huam'í'i. Ajta a'íjna juutzeájra'an ajta pu huam'í'i. Capu ajta tí'tí'iríjmua'a já'araa. Ajtahua'a se'íj juutzeájra'an ra'an-curé'evi'ití a'íjna í 'íita'a. Ayee pu che'atá na'a huar'íj. Ajta pu huam'í'i. Capu ajta tí'tí'iríjmua'a já'araa.

²² Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu najími'ica í mej aráhua'apua ará'aseca'a í ru'ihuaamua'a. Capu ja'at'í tí'tí'iríjmua'a já'araa. T'í'íjta'i nu'u huam'í'i í 'íita'a.

²³ ¿A'iquí té'eme mat'íj a'itá'íine a'u mej e'evé'enami'i í mej huácuii? Najími'i mú huácuii í mej ratévi'itine'e. ¿A'ataani 'íra'ara'an pu'éene'e a'ame a'íjna xicájra'a jetze mat'íj huatarún?

²⁴ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu caí ramua'aree a'ij tí té'eyu'usi'íhua'ca í yu'uxari jetze. Seajta caí ramua'aree a'ij tí ríci í Dios í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e. A'íj xu jín, mú'een sete'uteújxua jé'íhua huáp'i'í.

²⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mat'íj huatarún í mej huácuii, camu ché'e néjne'iche muá'aju'un. Majta í 'u-ucca, camu majta ví'che muá'aju'u. Ayee mu'u éene'e muá'aju'u mat'íj e'en í xéjniu'ucari í mej tí'ivaire'e a'uj-na ta japua.

²⁶ A'íjna jetze í xicájra'a mej jetzen a'itajú'un í mej huácuii, ayée nu a'atzu tejá'amua'ixaate'e. ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujjve a'íjna yu'uxari jetze tí ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan a'ij tí té'axa í niucari t'í'íj a'íjn Moisés tu'upi huasej tí vivéj, tí ajta teátaasime'e? A'í pu jetzen Dios raatajé. Ayen tíjín: “Nee nu naúche'e huá'a Dios pú'een í mej á'amuyaaxustemua'a, a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Isaac, ajta a'íjna í Jacobo.”

²⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a í Dios a'íjme jime'e í mej meri huácuii. Tihua'ú'ix-aa cumu mej mauj ruuri. T'í pua'a mecaí ché'e rúurica-jche'e jemin í Dios, capu huá'a Dios á'ame'enche'e. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Jíme'en í niucari í mej jín te'áijta tí jaítze'e ruxe'eve'e
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Se'íj pu ajta a'ará'a í tí té'eyu'uxaca yu'uxari jetze. Hua'unamuajri'i a'ij mej ye'í tí'iruixaate'eca'a. Ra'aranájche'ca'a a'ij tí ye'í tiu'utaxájtaca'a í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itáani niucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e í tí raaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan? —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna tí té'eyu'uxaca í yu'uxari jetze.

²⁹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—A'í pu a'íjn pú'een í niucari tí jaítze'e ruxe'eve'e caí méj seij í niucari, tí ayén een: “Xaanamuajri'i mí

sej iyen huachéjme a'íjna chuéjra'a japua yú Israél. A'íjna ti ta'ivástar'a, í Dios, a'íñ pu se'j na'a pú'een. ³⁰ Ayee pu nu'u tiú'ujxe'eve'e pej r'í'í tiraateájtuaani a'atzajta'a í Dios jemi, nain pej j'ín r'í'í tiraateájtuaani, á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jime'e, pajta nain í a'aca'aníjra'a, pajta í á'axiejniu'uca jime'e." A'ii pu a'íñ pú'een í niuucari ti jaítze'e ruxe'eve'e. ³¹ Ajta í niuucari ti ra'ité'ase, ayej che'atá na'a t'ín een. A'ii pu a'íñ p'íríci ti j'ime'en raxa yee: "Patá'aj piyen che'atá pena'a r'í'í tirájcha'íñ í axí'ej tevi patíj ase'j." Capu méèj niuucari ti ayén jaítze'e tiú'ujxe'eve'e caí a'íjna i niuucari í ti t'í'ihua'apua.

³² Aj pu i a'íñ í ti té'eyu'uxaca ayén tiraata'ixaa tijjín: —Maeestru, temua'a pej naa x'í'epi'ín tiraataxájtaca'a. Ayej xaa ne'u ti'ayajna patíj pauchén tiraataxájtaca'a. Se'j pu'u i Dios. Camu mu'íi. ³³ Ajta pu t'í'ivaire'e ti pua'a r'í'í petiraateájtuaani í Dios jemi nain jime'e í a'atzajta'a, pajta í á'axe'evi'ira'a jime'e, pajta á'amua'areere'e jime'e.

Ayen che'atá na'a t'í'ivaire'e pej r'í'í tirájcha'íñ axí'ej tevi patíj ase'j. Jehua pu hui t'í'ivaire'e í Dios jemi ti pua'a ja'atí te'ará'asten a'íjna jime'e í niuucari ti t'í'ihua'apua. Jaítze'e pu t'í'ivaire'e í Dios jemi a'íjna caí ti ja'atí te'ará'asten nain jime'e í muai'ivéjri mej t'í'itecui'ica na'ari nain jime'e a'u mej huaja'ata'iraca í ye'e-muaate.

³⁴ T'í'ij Jesús ráamua'areeri'i a'ij ti ye'í tiu'utaniú a'íjna í ti té'eyu'uxaca, a'ij ti a'íñ tiu'utaxájtaca'a ehuauritéecan jime'e, aj pu i ayén tiraata'ixaa tijjín:

—Pepu'uri t'ímua'a á'aca'ane ti huatasej're'en m'í a'atzajta'a nain a'ij ti t'í'ijxe'eve'e í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Aj pu xaa caí ch'é'e ja'atí a'ujca'anée ja'araa ti ayén tiraa'íhua'u.

¿A'ataani yaujra'an pú'een í Círístu'u?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Ajtahua'a pu a'a'uteájrupi í Jesús a'ujna teyujta'a. Tihua'uhumuá'ate. Ayen tijjín:

—Ayee mú t'í'ixaxa'a í mej té'eyu'uxaca ti a'íñ í Círístu'u ti nu'u a'íñ pú'een í huácaxa'ara'an a'íjna í David teecan. ³⁶ M'í ajta, a'íñ Xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íñ pu ca'aníjra'a raatá'a a'íjna í David teecan ti ayén tiu'utaxájt'ijjín:

Tavástar'a pu ayén tiraata'ixaa

a'íjna i nevástar'a tijjín:

"Antiye'íjxi'í i ipuari japua, iye neri'í'írinta'a.

Paúche'e anticatíi a'ajta necaí hua'utémua'itin í mej muájcha'í're'e."

Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan.

³⁷ A'íjna í mej miyen ratamuá'amua tijjín Círístu'u, a'ii pu a'íñ pú'een ti avá'ujya'upuate'eca'a í David teecan ayén tijjín: "Nevástar'a." Hua'apua pu j'ín raatamua'atzi David teecan a'íjna í Círístu'u. A'íj nu j'ín niyen tejá'amua'ihua'u, ¿a'íqui ti ayén hua'apuaca j'ín raatamuá'a a'íjna í David teecan? ¿A'íqui huataúj-mua'a ti a'íñ Círístu'u ti jetzen airáane a'íjna í David teecan, ayée pu ajta tijj'í'ivastare'ara'an?

Majta me'ín teite í mej ráanamua'jri'i, jeíhua mú a'uté'uuca'a. Hua'aránajcheca'a jeíhua a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'íime í mej t'í'imua'atacare'e í niuucari í mej j'ín te'áijta

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijjín:

—R'í'í xu'u a'íimej jemi í mej té'eyu'uxaca. Hua'arána-jche mej t'í'itechejca í síicu'uri jime'e ti t'í'í'ijme mej mi huataújseijrata mé jéj're'e. Ajta hua'aráanajche mej huá'ajzaahuati'ire'e í teite jeíhua mej mi me'ín teite hua'utateújte'en a'u ti na'a caaye jetze.

³⁹ Majta me'íjna í mej té'eyu'uxaca, mat'í'ij teyujta'a uteáru'ipiche'e, aj mú mi rahua'u a'u mej je'ecáara'ase í mej ve'ecán j'ín títetateí. Na'ari ti pua'a met'í'iyeste já'ahua'a chí'ita, a'íñ mú rahuauni a'u ti a'íñ a'ujcá'a í ti tihuá'amicua mej mi tiú'ucua'ani meesa japua á ve'jli'í jemin.

⁴⁰ A'í'í mú hui majta tihuá'ari'iracare'e nain a'achú mej caj t'í'ijcha'íñ í mej antiujse'íjtacare'e í ucarijse. Ayee mú me'íjna j'ín huárini, majta me'uun a'uteáru'ipiche'e u teyujta'a. Majta á'ateeren mej téniuusime'e muá'aju'un í Dios jemi. Ayee mú tiú'ujseijrata mej caí ti'it'íj j'ín auté'itzen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, jaítze'e mú rajpuajtzi muá'aju'u a'íime í mej té'eyu'uxaca caí méèj ja'atí. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

T'í'ij jí á'urua.

Jéme'en í ti raatámua'í'ivajtaca'a a'íjna í ucarij ti caí a'ij t'í'ijviicua'iraca'a

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ajtahua'a, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a teyujta'a, a'ájna vejlí'í cajun jetze a'u mej tumin tzajta'an aucájhua'anaa muá'aye'i. Jesús pu huá'aseijraca'a í teite mej ru'ucáhua'anaa í tumin í cajun jetze. Majta me'ín chíjteaani mej mu'icáa, jeíhua mú tumin ucáhua'anáa. ⁴² Mat'í'ij tumin ucáhua'anáa, aj pu'í ucarij e'iré'ene ti ruse'íjtaca'a. T'í'ij jí a'íin hua'apuaca ucáhua'axi í tumin ti c'íj arástime.

⁴³ T'í'ij raase'íj í Jesús, a'íñ pu hua'utajé a'íimej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna. Jaítze'e pu t'í'ivaire'e í Dios jemi a'achú ti caj tiu'utá'a amíjna m'í ucarij caí nain í mej caj tiu'utá'a í seica m'í chíjteaani.

⁴⁴ Amíme chíjteaani, a'íñ mu'u u'ucájhua'anáa í tumin ti hua'avé'eturaate. M'í ajta amíjna m'í ucarij, ayée pu caj éene'e ti caí a'ij t'í'ijviicua'í, nain pu caj te'ucáhua'axi t'íj na'a ti caj t'í'ituaave'eca'a.

Jesús pu tiu'utaxájtaca'a ti nu'u teyuu huaté'uuni'ihua'a

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 Mat'í'ij mi huiráaci a'ujna teyujta'a. Pu'uri hui-iramé'eca a'íjna í Jesús, t'í'ij jí se'j ti jamuan á'uche'ecane'e ayén tiraata'ixaa tijjín:

—Maeestru, casi'i. Huasej. Temua'a pu ti'ivivéjme mi tetej ti ticaljme iyej jaxu'u jetze. Ajta mi chi'ij, naa pu een.

² Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús tíjñ:

—Casi'i, mú'een. Xaasej. Najími'i ti vivejmé'e huavéjme í chi'ij, nain pu huaté'uuni'ihua'a ti aré'eeve í chi'ij. Capu ché'e seíre'e a'ame í jaxu'u jetze í tetej ti rujapua ticaljme.

Jíme'en í mej jín ráamua'aree ti ari t́mua'a nain te'en-tipuá'ari

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mat'íj mi a'uc'íj. A'uun mú a'ará'a a'ájna teyuu ti jé'ejnee jirí jetze ti ayén téja'arájtehuaa tíjñ Aceituuna-jemi. T'íj jí á a'ujyejxi a'íjna í Jesús, majta seica, a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta í Juan, ajta í Andrés. A'ii mú avíitzi jín miyen tiráhuaviiri'i tíjñ:

⁴ —Patá'aj titaatá'ixaate'en ja'anáj ti ayén tí'irini.

ǂTí'itájni a'ij tí'iseijre'en t'íj a'ájna pí teja'uré'enen ti te'ará'asten nain pat'íj peri tiu'utaxájtaca'a?

⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—R'í'í xu'u mú'een, t'íj caí ja'at'í amuaacuanamuan.

⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mu'iit'í mú hu- atasejre'esin mej nu'u neniucca jime'e ti'ixáata muá'aju'un. Miyen tíjñ: “Nee nu Círíistu'u pírici.” Jeíhua mú huá'acuanamuan í teite.

⁷ T'í pua'a seri siyen t́namuajra mej nu'u ne'use'en á já'ahua'a, na'ari mej nu'u meri t́mua'a autéhuijsin mej ne'use'en, caxu tí'itziine'e. Capu amín a'ij. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti ayén teja'uré'enen. Caxí pu a'ájna teja'uré'enejsin a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen te'ará'asti nain jime'e.

⁸ Ayee pu té'eme. Seica mú teitejra'a, majta seica teitejra'a, a'íj mú najími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majta mej seij chuéjra'a japua a'uchéjme, a'íj mú najími'i hu- ateújne'usi'ite'esin. Ajta huateújca'atzijxi'isin í chuej pua'amecié iyen chaanaca japua. Mu'iit'í mú majta hu- atatiéjcu. A'ii pu a'íjn pú'een í ta'amua'ajca í mej jín ra- jpuajtzi muá'aju'u.

⁹ 'Sehuaújcha'ín mú'een, a'iné mejamuá'anvi'it'ín huá'a jemi í mej te'ájta. Majta teyujta'a mú amua'até- vajxi'isin. Mejamuaatájeevi sej sí tiu'uxáj jamuan í taj- tuhuan, seajta jamuan í rey. Mejamuaatájeevi me'íjna jime'e í neniúcajtze'e ineetzi. Ayee mú me'íjna jín rini, mú'een xu neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ix- aate'esin. ¹⁰ Amuacá, a'ii pu ruxe'eve'e sej tihua'utá'ix- aate'en nainjapua í chuéjra'a a'ij ti een jín Dios tíhua'utá'uuni'ira. Ayee xu se'íjna jín huarín, aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

¹¹ T'í pua'a seica mejamuá'anvi'it'ín a'ímej jemi í mej tí'ita'ajte'e, caxu siyen tí'imua'ajca a'ij sej ye'í ti- hua'utá'ixaate'esin. Ayee xu'u huá'ri ni a'íjna xicájra'a jetze. A'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. A'íj pu jín, a'ij ti te- jamuaatámitieje'esin, a'íj xu'u hua'utá'ixaate'en. A'ii pu a'íjn pú'een ti ti'ixa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Ayee pu ajta té'eme a'íjna xicájra'a jetze. Seica mú rujúutzimua'a á'avi'it'ín a'íjme jemi í mej te'ájta mej mi huá'ucui'ini. Ayee mú che'atá mena'a huá'aruuren í ruja'atzimua. Majta seica ayén che'atá mena'a huá'aruuren í ruyaujmua'a. Majta me'ín yaúj- mua'ame'en, a'íj mú hua'uténe'usi'ite'esin í ru- vaújsimua'a. A'íj mú majta tiu'utá'asin mej seica huá'u- cui'ini. ¹³ Najími'i í teite, mú'ejmi jemi camu já'amua- e'eve'e muá'aju'u a'íjna jime'e sej ineetzi jetze ajtéme'ecan; a'íj mú naími'i amuaajcha'íre'e muá'aju'u. Ajta a'íjn í ja'at'í ti ayén te'utáviicua'ira a'ajta caí huá'ri ni, Dios pu ra'ancuré'evi'iti a'ájna ti tejé'ajta.

¹⁴ A'íjna xicájra'a jetze tí'it'íj xu seijran ti a'ij pua'a een, ti xána'avi'ire'e, ti tziíni'ire'e. A'uu mú raatécha- jtza a'u ti caí ayén tiraavíjte'e. (A'íj pu yaú'it'íe'e a'ame ti ra'ajjive'en a'íjna jetze i yu'uxari.)

'Set'íj raseijran, ayee xu huá'ri ni. A'íj í mej Judea huachéjme, miché'e me'ín a'uc'íjxi'ín ca'anacan a'u ti á'ujíime. ¹⁵ T'í pua'a a'íjna xicájra'a jetze, ja'at'í án á'uj- catii í ruchi'i japua ta'avé'enamii, ché'e a'íjn ca'anacan acájra'ani. Ajta caí ayén rijca, ti tí'it'íj huirá'avecare'en í ruchi'itá. ¹⁶ Na'ari ti pua'a se'íj tejé'emuari'e í ruví'i- ra'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an í ruche t'íj rucíxu huirápin.

¹⁷ Cui'i xaa a'íjme, í mej rajpuajtzi muá'aju'u a'íjna xicájra'a jetze a'íjme í 'uucca í mej a'utájucájme, majta a'íjme í mej huá'atzi'ite í ruyaujmua'a. ¹⁸ Mú'een xu siyen tí'ijhuaviira í Dios t'íj caí ayén a'ájna teja'uré'e- nen t'íj huáseevi'in.

¹⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén té'eme a'íjna xicájra'a jetze. Jaítze'e mú rajpuajtzi muá'aju'u mecaí í mej meri rajpuajtzi muá'araa ti yú e'iré'ene. Capu ajta ché'e ayén teja'uré'enejsin seij xicájra'a jetze tíj a'ájna.

²⁰ Ajta ti pua'a a'íjn tavástara'a caí a'íjn ayén raruuren t'íj caí ché'e ayén á'ateevi'in ti teuumé'en a'achú pua'an xica, capu ja'at'í ruuri á'ame'enche'e. M'í ajta, huá'a jime'e í teite ti Dios ari hua'antíhuau í jéjcuu ímuá, a'íj pu ari ayén raruure t'íj caí ché'e ayén á'ateevi'in.

²¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'íjna xicájra'a jetze, ayee pu té'eme. A'at'í pu ayén tejámuaatá'ixaate'esin yee: “Casi'i, íye pu já'ita'a een a'íjna í Círíistu'u”, na'ari se'íj ayén yee: “A'acuí, áa pu já'ita'a een.” T'í pua'a miyen tejámuaatá'ixaate'en a'íjna xicájra'a jetze, caxu rá'atzaahuate'e. ²² Seica mú yé uvé'enejsin í mej tí'i- hua'itaca. Miyen tíjñ: “Nee nu ne'ín pú'een í Círís- tu'u.” Majta seica miyen tíjñ: “Neti'it'éjvee ne'íjna jime'e niuucajtze'en í Dios.” A'ii mú hua'u- tasejrate'esin í teite a'ij mej ye'í tí'it'íj tiu'uyí'iti mej mi huá'ucuanamuan, ti pua'a huatá'ri'ristare mej huá'u- cuanamuan í teite ti Dios ari hua'antíhuau ruse'íj.

²³ 'Aru, xáanamujri'i temua'a naa. Caxu xaa ne'u ya'uhua'anan nej amuacá neri amua'ixaa nain jime'e í niuucari.

A'í pu ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'íjna ti ajta jetzen airáane í teáata'a

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Ajta hui a'íjna xicájra'a jetze, a'ájna mej rajpuaijtzí muá'aju'un, capu ché'e airáxiri í xicaj. Ajta í máxcira'i jime'e, capu ché'e ajta huanéeri'icí a'ame. ²⁵ Majta í mej tátatzavi'i í ta japua, a'íí mú huateújca'atzjisin. Aj mú mi cávatxíxí'isin í xu'ura'ave a'ujna í ta japua. ²⁶ Aj xu xaa si nesejran ineetzi, i nej neajta jetzen airáane í teáata'a. Yé nu ve'ecánejsin jaitiri tzajta'a. Naa pu temua'a tiu'unéeri'icíj a'ame. Nain nu jín antínmua'a-reere na'ame a'íjna xicájra'a jetze.

²⁷ Mat'íj mi hua'aré'e'itixí'isin í mej nevaire'e mej mi huá'ajseire'en naíjmi'ica í teite ti Dios ari hua'antíhuau í jécua ímuá. A'u ti na'a mú hua'uré'eseire'esin íyen chaanaca japua a'u mej a'ucajme'e í teite.

²⁸ Sej si jaitze'e yaú'itíe xá'ara'ani a'ij nej tejá'a-mua'ixaate'e, a'ij xu jetze huaruitieje'en í pi'ista a'íjna í huaréj. T'íj anticua'atíjme'eni ánimua ti antip'ístáre'ejmee, ajta t'íj ajtaxámua'itaxí'in, ayée xu éeni'icí'e ramua'aréeren ti ari vejli'i í víita'ari. ²⁹ Ayee pu che'atá na'a tí'isejre'en ti ari tí'iricí a'ij nej neuchén tejamuá'ixaa. Ayee xu éeni'icí'e ramua'aréeren ti ari vejli'i a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen te'entipua'ari naíjmi'i. Pu'uri xaa ne'u vejli'i t'ímua'a.

³⁰ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í mej mauj ruuri í teite mej íyen seijre'e chaanaca japua, a'íí mú caí cui'ini asta caí naíjmi'i ayén tiú'urini. ³¹ Naíjmi'i pu te'entipua'ari a'íjna i chaanaca japua, ajta í ta japua. Mí ajta, aúche'e te'araúrastejsin a'íjna i nej neri tejamuá'ixaa.

³² Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen te'entipua'ari naíjmi'i, capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti ayén té'eme. Capu ajta ja'atí ramua'aree a'atzaj ti pua'a ayén té'eme. A'íí í mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta ramua'aree. Neajta inee, i nej í'iyaujra'an í Dios, canu neajta ramua'aree. A'í pu'u ramua'aree í niyá'upua í Dios.

³³ Mú'een, caxu seajta ramua'aree ja'anáj ti a'ájna teja'uré'enejsin. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Rí'í xu'u huaújruuren mú'een. Seuche'e xu atanéjne'ere. Seajta nejchú'eve'e.

³⁴ A'atí ti huápuaseaaruve'en á já'ahua'a ímuá. Amuacá pu ruchi'i hua'íjcate'en í mej tí'imijhuaca a'ujna chi'ita. A'í pu hua'íjcate'e seij ajta seij mej tiu'u-muári'en ti'itíj ti seíj huayí'iti. Ajta seíj pu tí'ijcate'en a'íjna jime'e ti tí'icha'íca'a á ta'iténinei. ³⁵ Ayee nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, setá'aj atanéjne'ere a'iné caxu ramua'aree ja'anáj nej uvé'enejsin, inee yé nej i'ichej. Capu a'ij ámuatámitie-jte'esin ja'anáj nej uvé'enejsin, ti pua'a huate-chuíxaren, na'ari ti já'ita'a t'íca'a nusu mat'íj hua-jíjhuana í tecuara'ise, na'ari a'atzaj tapuá'aríjme'eca.

³⁶ T'í pua'a ca'anacan nu'uvé'enen, caxu taúra'acare'en nej amuáateuni secu'utzúca'a. ³⁷ A'íjna i nej já'amua'ixaate'e, a'ij nu neajta huá'a'ixaate'e

naíjmi'ica í seica niyen tíjín: Seuche'e xu atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jíme'en í mej huaújmuareereca'a mej mi raatévi'i me'íjna í Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Pu'uri t'ín a'ájna teja'uré'enejsime'eca mat'íj pua'a tí'iyestehua'a me'íjna jime'e cáne'axi mej huá'acui'ini, majta mej pan cua'aca ti caí levadura ranaxca. Ayee pu té'aturaaca'a hua'apua xicaj. Majta me'ín í mej tíhua'u'ajte'e teyujta'a, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca, a'íí mú tihuaúrixaa a'ij mej ye'í aviitzi jín tiraatévi'i í Jesús mej mi raajé'ica. ² Ayee mú tí'iruix-aate'eca'a tíjín:

—Íjii catu raatévi'ira. Aj tu ti tiyen rini mat'íj tiú'uyesten í teite. T'í pua'a tiyen huári'ini íjii, ayée tu hua'utájaaxieje'esin í teite. Aj mú mi huataníniu'ucacu téjmi jemi. A'íj pu jín tamuári'eriste'e a'ame ti pua'a teraatévi'i te'a'ájna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

'íita'a pu aceite án yá'ajtuaa í mu'úutze'en í Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Meenti a'íin í Jesús, a'ujna a'utéveeca'a u Betania. A'uu pu a'utéveeca'a a'u ti é'eche a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Simón. A'ii pu a'íin pú'een í mej miyen ratamuá'amua tíjín T'í tineájxi huá'ire'ara'an jetze í atzaj.

T'íj a'íin Jesús huatecaíca meesa jetze, seij pu ave'eré'ene. 'íita'a pu pú'een a'íjna. A'í pu limeeta huajásime'e rumuájca'a jetze. Huíjpitica'a a'íjna í ti'ití. Tetej limeetajra'a pu pu'eene'e. Ajta aceite pu avé'ejsti, nardu jetze ti me'ecan, ti'ití tu'upi. Naa pu teaarí'e a'íjna í aceite, ajta jeihua tí'ijnajche.

Aj pu i a'íin í 'íita'a, ra'antítapua a'íjna í limeeta. T'íj jí án yá'ajtuaa a'íjna í aceite mu'úutze'en a'íjna í Jesús. ⁴ Aj mú mi seica í mej a'uté'uuca'a a'ujna, a'íí mú huataníniu'ucacuca'a me'íjna jemi í 'íita'a. Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tíjín:

—¿A'iné een jín huaújhuajcaca'a amíjna í aceite ti i'icáujmeijra? ⁵ I'iri'iristaca'a pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itinche'e a'achú caj huaíca cientos tumín na'ari jaítze'e, t'íj ii tiu'utévaire'enche'e í tumin mej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

Aj mú mi raatájaaxieji'iri'i a'íjna í 'íita'a.

⁶ T'íj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Xaatapuá'ajta sej níniu'ucacu. ¿A'iné een jín já'ita'a xu'uráninei? A'íjna ti jíme'en ayén náaruu mí 'íita'a, temua'a pu naa xé'epi'in huaríj. ⁷ Ayee nu tejá'amua'ix-aate'e. A'íime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'íí mú mú'ejmi jemi seíre'e muá'aju'u tíj na'a rusén jime'e. Ja'anáj ti na'a pu'i i'iri'irista a'ame sej hua'utévaire'en ti pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mí ajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíre'e na'ame.

⁸ A'íjna i 'íita'a, ayée pu huaríj a'achú ti caj tiu'utári'iristareca'a í jemin. Nej caí xi huam'íi, a'íí pu amuacá necámeijri'i ineetzi mat'íj tí'ijri're ti pua'a

ja'atí huámi'ini. ⁹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'u ti na'a mej tihua'utá'ixaate'en é teite niuucajtze'en é Dios, najími'ici'e íiyen chaanaca japua, a'íi mú majta huataxáita a'ij ti huaríj a'íjna i 'íi-ta'a mej mi jeíhua ra'utamua'aree.

Judás pu raaxájtaca'a a'ij ti ye'í tiraatéevi'i a'íjna é Jesús
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Ajta seíj ajtáraa a'u mej a'uté'uuca'a é mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aye pu ántehuaa tíjín Judás Iscariotes. A'í pu a'íin pú'een a'íjna ti Jesús jetze ajtáme'ecan. Aye pu een jín ajtáraa ti i aviitzi jín tejá'uxa huá'a jamuan é mej te'ájta teyujta'a.

Raxí'eva'eca'a mej najími'i raaxí'epi'intare'en a'ij mej ye'í huárini ti i a'íin hua'utátuiire'en é Jesús. ¹¹ Matí'ij me'ín huánamuajri'i, jé'ecan pu rí'í hua'utá'a. Aj mú mi te'ataújratiiri'i mej mi tiraanájhite'en a'íjna é Judás. Tí'ij jí á'uraa. Tí'ij jí raachú'eva ja'anáj ti í'iri'iri tí'ij hua'utátuiire'en a'íjna é Jesús.

Tavástara'a pu tihua'umí a'íime é mej jamuan á'uju-jhua'ane'e

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Tí'ij jí teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze, é mej jetzen pan cua'aca ti caí cu'usti, ajta a'íjna xicájra'a mej jetzen mehuá'amua'íivajtacare'e é cáne'axi. A'ii pu a'íin pú'een é ti á'amujca'a é mej tí'iyeste. Majta me'ín é mej jamuan á'ujujhua'ane'en, a'íi mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i é Jesús tíjín:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rí'í tejá'uruuren te'íjna jime'e é pan tej ráacua'ani, tej ti ra'utamua'aree a'ij ti titáacha'íi é Dios, a'íjna xicájra'a jetze ti huá'ucuii é huá'ayaujmuua'a é mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a?

¹³ Tí'ij jí hua'apuaca huata'íteca'a mej jamuan á'uju-jhua'ane'en. Ayen tihua'a'ixaate'e tíjín:

—Sericu a'ájna chajta'a. Aa xu ja'atí é'eteuni ti xa'ari huátisin, jaj tu'urájmuaa. Aj xu si jamuan á'uju'un.

¹⁴ A'u ti a'íin a'uteáruti, a'ájna xu ráahuauni chí'ira'an jetze é ja'ati. Aj xu si siyen tiraata'ixaate'en ayén tíjín: “Yee pu tí'ixa a'íjna é Maeestru yee: ¿A'uné ne'atá'aca nej tzajta'an tiú'ucua'ani huá'a jamuan é netéftestemua'a?” Seajta siyen: “Teta'aj ra'utamua'aree a'íjna xicájra'a jetze matí'ij huá'ucuii é huá'ayaujmuua'a é mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a.” Aye pu tiraatá'ixaate'esin. ¹⁵ Tí'ij jí a'íin hui amuaataseíjrate'esin áni-mua ti rujapua tive'éjme cuaartu ti ve'ée. Pu'uri rí'í tiú'uruu temua'a naa. A'uu xu si rí'í te'uhuáruuren é tej ráacua'ani é pan. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna é Jesús.

¹⁶ Matí'ij mi u á'uju'u é mej hua'apua. Aye pu teja'uré'ene najími'i ti tihua'utá'ixaa é Jesús. Aj mú mi rí'í ráaru é mej ráacua'ani mej mi ra'utamua'aree a'íjna xicájra'a jetze ti Dios huá'ucha'íj.

¹⁷ Tí'ij ari huachúmua'ancaa, aj pu i a'uteájrapi u chí'ita é Jesús, majta é mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. ¹⁸ Matí'ij meri tí'icua'acaa meesa japua, aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aye nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Seíj ti a'amua jetze ajtáme'ecan mú'een mi sej tí'icua'a ne jamuan, a'íjna é ja'atí, a'íi pu neetzi jime'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi é mej te'ájta teyujta'a. —Aye pu ti-hua'utá'ixaa.

¹⁹ Tí'ij jí utéevatzí é huá'a tzajta'a. Aj mú mi autéjhuii mej raata'íhua'u me'íjna é Jesús, seíj ajta seíj. Miyen tíjín:

—¿A'ataani pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a seíj ayén tíjín:

—¿A'ataani, ca'ín inee?

²⁰ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ii pu a'íin pú'een, é seíj é sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ii pu pan cua'a a'íjna jetze i tuxa'a ne jamuan. ²¹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Aye pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi nej neajta é teáata'a jetze airáne a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i é yu'uxari jetze.

“Mí ajta, a'íjna ti nejíme'en tiu'utátuiire'esin huá'a jemi, ayé nu tejá'amua'ixaate'e, a'ii pu huápi'i rajpuaíjti a'ame. Jaitze'e pu raatéva're'ence'e ti caí nú'íhuaache'e. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

²² Maúche'e mú tí'icua'acaa. Aj pu i Jesús pan tí'ij. Aj pu i rí'í tiu'utá'a é Dios jemi, ajta ra'antítaaraxi, a'íi pu hua'uré'e'í'ipi'i. Ayen tíjín:

—Xáacua'a. A'ii pu a'íin pú'een i nehuá'ira'a.

²³ Ajta á'iyen vaasu tíjáj. Ajta rí'í tiu'utá'a é Dios jemi, a'íi pu ajta hua'uré'ijte. Najími'i mú ra'anti'í é jaj é vaasu jetze. ²⁴ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íjna ti urajmuua i vaasu tzajta'a, a'ii pu a'íin pú'een i nexuure'e é nej ra'iráxire'esin nej ni hua'utévaire'en mu'icáca jemi, ajta ti ij Dios ra'antipua'ajte'en é ti jéjcuacan jín te'ataújratiiri'i ruseíj a'íime jemi ti a'íin tihua'utá'uuni'i.

²⁵ Aye nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ijii, canu ché'e ra'antí'isin a'íjna i uuva já'ara'a. Mí ajta, a'íjna xicájra'a jetze tí'ij Dios avéura'ate'e nain-japua é chaanaca, a'ájna xicájra'a jetze nu xaa ra'antí'isin jéjcuacan jime'e é já'ara'ara'an é uuva. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u a'íin Pedro ti'ihua'itáa a'ame, ti nu'u caí ramua'ate

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Matí'ij mi sej tiu'utáchuiicaca'a chuiicari é mej jín rí'í tiraatá'an é Dios. Matí'ij mi a'ucíj. Aj mú me'uun a'ará'a Aceituunajemi, jirí ti a'utacá'a. ²⁷ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aye pu té'eyu'usi'i é yu'uxari jetze ti Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Nee nu i nej i'í Dios, a'íj nu jé'icatan é ti cáne'axi tiseíj. Majta a'ucíjxi'isin é cáne'axi.” Yee pu'u té'eyu'usi'i. Aye pu tí'ineruuren ineetzi. Seajta mú'een, setiu'utatévi'ira'ata ineetzi jemi. Aj xu si a'ucíjxi'isin cumu é cáne'axi ti caí ja'atí huá'ajye'emua.

²⁸ Mí neajta inee, netí'ij huatarún, áa nu a'umé'e na'ame a'ájna Galilea. Amuacá nu ne'uun ará'aiixa. Seajta á'iyen mú'een. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna é Jesús.

²⁹ Aj pu i a'íin Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capu amín ti pua'a metiu'utatévi'ira'ata mi seica mú'eetzi jemi. Canu niyen rini inee.

³⁰ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ayeé nu tí'imua'ixaate'e. Ayeé pu té'eme ijii t'ca'a, ti caí xí huajíjhua'a í tecuaara'i, huaíca pej piyen tiu'itéhua'ita tijín pecáj nemua'ate.

³¹ Mí ajta a'íin Pedro, ca'anín pu jín ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej huámi'ini á jamuan, canu cui'i niyen tihua'utá'ixaate'esin yee canu muamua'ate. —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a.

Majta í seica, ayée mú che'atá tí'ixajtaca'a seij ajta seij a'ij ti Pedro tí'ixajtaca'a.

Jesús pu huatéjniu u'ujna u Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Mat'íj mi a'ucíj. Aa mú a'ará'a huastari tzajta'a, ciyey ti e'eré'eeve ti ayén téja'arájtehuaa tijín Getsemaní. Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xa'ujrá'asi mú'een iyecuí, meenti nee, neraatéhuaausin í Dios jemi.

³³ Tí'ij í á aúrupi. A'ímej pu a'uví'ití a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta a'íjna í Juan. Tí'ij jí a'ij pua'a ru'uhuatá'a í tzajta'an. Jé'ecan pu uhuateújxiemiste í ru tzajta'a. ³⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ij pu pua'a ne'ase, huápi'í. Xíee nej cuj m'ini. Yee xu huateáturan mú'een íyee. Seuche'e atanéjne'eri. —Ayeé pu'u tihua'utá'ixaa.

³⁵ Tí'ij jí a'irájraa a'atzu á'ayee. Aj pu i aicaújtutzi á chuaata'a. Rájhuaviiri'í í Dios ti pua'a nu'u í'irí'ristan ti caí ayén teja'uré'enen a'íjna xicájra'a ti nu'u jetzen tirajpuaíltzi á'ara'ani. ³⁶ Ayeé pu a'íin tirájhuaviiri'í tijín:

—Dios, í pej niyá'upua pú'een. Naíjmi'í pu í'irí'ristan mú'eetzi jemi. Tí pua'a peti'itá'acare'en ti caí náaci'iti a'íjna ti a'ij pua'a een nej jín rajpuaíltzi na'ame. Aru ti pua'a í'irí'ristan, ché'e caí ayén teja'uré'enineica'an netáj tí'ijxe'eve'e inee, sino patáj mú'ee tí'ijxe'eve'e. —Yee pu'u.

³⁷ Aj pu ijtá'i u ya'uvé'eme. Aa pu a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Aj pu i hua'ujjeste a'íime. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í Pedro tijín:

—Simón, ¿ni pecáj té'evicua'i pej atáneere a'atzu caj sei hora? ³⁸ Seuche'e atanéjne'eri. Seajta raatéhuauni í Dios jemi ti ij caí tejamuáaci'iti tí'ití í sej jín auteáturan í Dios jemi. Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e. Rí'í xu títe'uhuateújca'anen í ru tzajta'a. Mí ajta caí, capu á'amuaca'anisti'í sej atanéjne'eri. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ Ajtahua'a pu á'ume. Ayeé pu che'atá na'a tirájhuaviiri'í í Dios ti caí rajpuaíltzi á'ara'ani. ⁴⁰ Tí'ij jí u a'uvé'emej. Ajtahua'a pu huá'uteu mecu'utzúca'a a'iné cutzi pu hua'amua'itíjcíca'a jeíhua. Aj pu i Jesús hua'utajé. Capu a'ij huá'amitíejte'eca'a a'ij mej ye'í tiraata'ixaaate'en. ⁴¹ Huaícaca tzajta'a, ajtahua'a pu á'ume. Ajtahua'a pí a'uré'eve ti pua'a meri'ijtáhua'a í'icu'utzu.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni seuj í'icu'utzu? ¿Ni seújse'upe'e? Pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej meri nejíme'en tiu'utátuiire'esin, i nej neajta í teáata'a jetze airáane, a'ímej jemi í mej a'ij pua'a tí'iteteite. ⁴² Xá'ajhuiixí'í. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'íjna ti tiu'utátuiire'esin inee ti jíme'en a'ímej jemi í mej te'ájta.

Mat'íj raatéevi'í í Jesús, majta ya'ujáj

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Aúche'e pu tí'ixáataca'a a'íjna í Jesús, tí'ij seíj e'iré'ene ti a'ímej jetze ajtéme'ecan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Judás pu ántehuaa. Jeíhua mú teite e'evé'ujuuca'a jamuan a'íjna í Judás. Huá'anuucajtzte'e mú jín huajú'ucaa me'íjna í mej te'ájta teyujta'a, majta me'íjna í mej té'eyu'uxaca, majta me'íjna í vaujsi. ⁴⁴ A'íjna í Judás, ti hua'utátuiire'esin í Jesús, a'í pu te'ataújratziiri'í a'íjna jime'e ti ayén huárini mej mi ráamua'aree ja'atí ti pírici a'íjna í Jesús. Ayeé tijín:

—A'íjna í nej ru'itépí'itze'e, ajta í nej raatateújte'esin, a'ii pu a'íin pírici. Setá'aj raatéevi'í, seajta ra'anján, amua'í'ici'ihuacan temua'a naa. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Judás.

⁴⁵ Jíme'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxíreca'a a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa tijín: —Maeestru.

A'í pu ayén huataújseijrataca'a t'j í ti rajaahua a'íjna í Jesús. Ayeé tijín:

—Maeestru.

Ajta ru'itépí'itze'e. ⁴⁶ Majta me'ín í teite, a'í mú raatéevi'í.

⁴⁷ Seíj pu ajta a'ájna huatéveeca'a. A'í pu ruchun huíjcupi. Aj pu i ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an jetze í ti ravaíre'e a'íjna ti tihua'u'ajte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a. A'í pu tiraapuaíj.

⁴⁸ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'í a'ímej í teite tijín:

—¿A'iné een jín yé sevé'uju'u? ¿A'iné sej si yé ciyey tí'ivé'í'isin, seajta tepúusti'í chuunira'a? ¿Ni qui nahua'ari nej pú'een sej si siyen tinaateví'ira? ⁴⁹ Nain tújca'ari tzajta'a nu tejá'amua'atehua'a ná'aye'í a'ujna teyujta'a. Caxu ja'anáj naateevi'í a'ujna, a'iné ayée xu neruuren ti ij araúrasten a'ij ti ye'í té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁵⁰ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'í mú huataúruu. Aa mú yaúurie naími'í.

Jíme'en í temuaj ti huataúruu

⁵¹ Ajta seíj pu raavárajme'e cujta'an í Jesús. Temuaj pu pú'een ti saavana jín a'iré'echejca'a ti jetzen a'iré'eca'ití cú'ucutzu. Seica í teite mú raatéevi'í a'íjna í temuaj. ⁵² Ajta a'íin, a'í pu a'iré'ujchui. A yaúuhua'axi a'íjna í ruciixu. Aj pu i mú a'ij huárupi. A'utiéchejraa mu'avi'í.

Meya'uví'iti í Jesús huá'a jemi í hua'ajueesi.

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Mat'íj mi ya'uví'ití a'íjna í Jesús a'íjna jemi í ti tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica í mej tí'imijhuaca u teyujta'a. Naíjmi'i mú tiújseij, í mej tí'imijhuaca u teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta í huá'avaujsimua'a.

⁵⁴ Ajta a'íin í Pedro, á pu aumé'ecaa a'atzu ímuá huá'acujta'an a'íime í mej ya'uví'ití í Jesús. Aa pu a'ará'a a'u ti é'eche a'íjna ti tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a. A'uu pu a'uteájrupi já'ita'a ti e'eráyaujta'a. Aj pu i a'ujyeíjxi huá'a jamuan í xantaaru'u. A pu a'utacái já'araa. A'ujpístee pu já'araa í tajj jime'e.

⁵⁵ Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a, majta hua'ajueesi, a'íi mú tí'ihua'uca'a mej mi ráateuni tí'itíj í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en, tí'itíj í mej jín raajé'ica a'íjna í Jesús. Camu tí'itíj huá'eu. ⁵⁶ A'ii mu'u huá'eu: Mej jeíhua raahuá'itaca'a í teite. Mí ajta, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, tí'itíj í mej xajtaca'a.

⁵⁷ Seica mú huatéhuiixi. Hua'itzi mú jín tiu'utaxájtaca'a a'íjna jetze í Jesús. Miyen tíjín:

⁵⁸ —Aye tu tiráanamujri'i ti ayén tí'ixa ti jíme'en yee: “Nee nu raaté'uuna a'íjna i teyuu teteca mej rá'ajtaahuaca'a. Huaica xicaj tzajta'a nu seij ájtaahua teyuu mej nu'u caí rá'ajtaahua í teteca.” Aye pu yehui tiu'utaxájtaca'a amíjna mi Jesús. —Aye mú tí'ixajtaca'a me'íjna.

⁵⁹ Mí ajta me'ín, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, tí'itíj í mej xajtaca'a.

⁶⁰ Aj pu i seij ájchee huá'a tzajta'a. A'ii pu a'íin pú'een í ti tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica í mej tí'imijhuaca teyujta'a. Aj pu i a'íin ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tíjín:

—¿Ni pecáj huatániusín a'íjna jime'e í mej mú'etzi jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿Tí'itájni jín pa'uteájturaa í Dios jemi mej mi miyen tí'imuahua'ita?

⁶¹ Ajta a'íin Jesús, capu tí'ití huataxájtaca'a. Á'atee a'atzu ti ayén caí te'evé'eniucu'a. Aj pu ijta a'íin ti tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í Círístu'u, í ti yaujra'an pú'een í tej rí'í tiraatá'an iteen? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.

⁶² Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu ne'ín pú'een. Ajta xu neseij i nej neajta teáata'a jetze airáne. An nu e'ecacái na'ame rí'írínta'a í ti nain jín antiújmua'aree. Seajta, mú'een xu neseijran net'íj a'licaamé'en jaitiri tzajta'a. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a.

⁶³ Tí'íj jí a'íin ti tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imijhuaca teyujta'a, a'íi pu ra'antisiújtza'an í rusiicu'u mej mi ráamua'aree tíjín a'íi pu huataniú'ucaca'a. Aj pu i ayén tíhua'utá'ixaa tíjín:

—Me'ecui xaa ne'u. ¿Ni caí ne'u icu? Capu ché'e rux-e'eve'e ti ja'ati jíme'en te'anxájta. ⁶⁴ Mú'een xu seri ráanamujri'i ti a'ij pua'a tiu'uxájtaca'a í Dios jemi.

¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Tí'itájni ayén tiraavíjte'e? —Aye pu tíhua'utá'ixaa.

Aj mú mi naíjmi'i tiu'utá'a ti huámi'ini a'íjna í Jesús.

⁶⁵ Mat'íj mi seica autéjhuii mej ra'atétzijmua'axi'ín, majta ra'utanán. Majta ru'itéva'ara'a rumuájca'an jime'e. Miyen tíjín:

—Huataxáj, ¿a'atani mu'itájvee? —Yee mú tiraata'ixaa.

Majta me'ín í xantaaru'u, a'íi mú majta ru'itéevajxi.

Pedro pu tiu'utéhua'itaca'a ti nu'u caí raamuá'a í Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ajta a'íin Pedro, a'íi pu u a'utéveeca'a a'ujna já'ita'a ti e'eráyaujta'a u chí'ita. Aj pu i seij a'uteájrupi ti ravaíre'e í ti tíhua'u'aíjte'e mej tí'imijhuaca u teyujta'a. 'Íita'a pu pírici a'íjna. ⁶⁷ A'íi pu a'uteájrupi a'u ti anú'ujcatii a'íjna í Pedro a'u ti á'ujpístee'eca'a í tajj jetze. Tí'íj a'íin raaseij, áa pu'u a'utéechaxi rajseíira'ajraa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Peajtá pej mú'ee á'uche'ecane'e jamuan Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'íita'a.

⁶⁸ Aj pu i seicié tiraataxájtaca'a a'íjna í Pedro tíjín:

—Canu ramua'ate. Canu neajta ramua'aree a'ij pej ye'í tí'ine'ixaate'e mú'ee.

Aj pu i a'íin huirájraa. Aa pu a'itéechaxi á ti e'iténine'i. Aj pu i tecuaara'i huajíjhuaca'a.

⁶⁹ Tí'íj i ajtahua'a a'íin 'íita'a raaseij. Aj pu i ayén tíhua'ítixaa a'íimej í mej e'eré'ete'ecaa a'ujna. Ayen tíjín:

—Amíjna mi ja'ati, a'ii pu seij pú'een ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e.

⁷⁰ Ajtahua'a seicié tiraata'ixaa a'íjna í Pedro. A'atzu á'ateevi'ica mat'íj e'eré'ete'ecaa, majtáhuua'a miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, mú'ee pe a'íin pú'een í Galilea pej é'eme'ecan. Ayej pej tí'ixaxa'a mat'íj a'íime í mej a'uun a'uhuachéjme. —Yee mú tiraata'ixaa.

⁷¹ Aj pu i Pedro a'utéjche ti niuucájtze'en í Dios ayén tíhua'íixaate'en tíjín capu ramua'ate. Ajta, ti pua'a nu'u caí ayén tí'ayájnaca'a, ché'e nu'u Dios raatá'an í puajtzi. Ayej pu tíhua'utá'ixaa tíjín:

—Canu a'atzu ramua'ate a'íjna í ja'ati sej raxa. —Ayej pu tíhua'utá'ixaa.

⁷² Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i hua'a-puaca jetze huajíjhuaca'a í tecuaara'i. Tí'íj jí Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín: “Tí caí xi hua'apuaca jetze huajíjhuua í tecuaara'i, mú'ee pe huaícacajetze piyen tiraataxáj yee pecáj ne-mua'ate.” Ayej pu tiraatá'ixaate'eca'a a'íjna. Aj pu i a'ij pua'a raatá'a, tiujyeínejraa huápi'í a'íjna í Pedro.

Meraatátui me'íjna í Jesús í Pilato jemi

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Yee ruijmua'ate'e yee, tí'íj huatapuá'are, naíjmi'i mú tiújseij í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta í seica í mej majta i'ijuéesi. Naíjmi'i mú tí'iruix-aate'eca'a a'ij mej ye'í huá'ini. Aj mú mi ra'amuáají'icie

me'íjna í Jesús. Meye'ujáj. Maté'ij mi raatátui a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Pilato.

² Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í hua'atajtuhuan í mej Israél jetze ajtème'ecan?

Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu ne'ín pú'een a'ij pe'í ye'í ti'ixa mú'ee. —Yee pu'u tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

³ Majta me'ín í mej tíhua'u'a'íjite'e u teyujta'a, jeíhua mú tiraaxájtzi'iri'i.

⁴ Ajta a'íin Pilato, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni pecáj naatá'ixaate'e pe'íjna jime'e? Pepu'uri huá'unamuajri'i mej jeíhua ti'imua'íjtzi'i. —Aye'e pu tiraata'ixaa a'íjna í Pilato.

⁵ Mí ajta a'íin Jesús, capu ti'itáj xajtaca'a. A'íj pu jín, caí a'ij rá'amitje'te'eca'a a'íjna í Pilato.

Pilato raatá'a a'íjna í Jesús ti huámi'ini

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Aye'e pu tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pilato maté'ij me'ín tí'iyestehua'a. Tí pua'a meraatáhuavii í teite ti a'íin raatátuaani seij ti aiteánami'i, ja'atí ti na'a í mej raatáhuavii, aj pu i raateátuaasin. ⁷ A'ájna já'ahua'a seica mú aiteánami'ihuaca'a í mej né'use'eca'a í u'uvier-nu jemi. A'ii mú huá'ucuii í teite. Ajta seij a'ujna aiteánami'ihuaca'a ti ayén ántehuaa tíjín Barrabás. ⁸ Aj mú mi e'iré'ene í teite í Pilato jemi. A'í mú autéjhuii mej raatáhuavii ti a'íin ayén huá'ri ni a'íimej jemi a'ij ti ye'í tí'ijri'ire.

⁹ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'íjna ti á'amuatajtuhuan pú'een, mú'een mí seij Israél jetze ajtème'ecan?

¹⁰ Aye'e pu tihua'uta'íhua'uri'i a'íne a'íi pu ráamua'a-reeri'i mej rá'achueere'eca'a í Jesús a'íime í mej tíhua'u'a'íjite'e u teyujta'a. A'íj mú jín raatátui me'íjna í Pilato. ¹¹ Mí majta me'ín í mej tíhua'u'a'íjite'e u teyujta'a, a'íi mú raatá'a í ca'aníjra'a jeíhua í teite mej mi raatáhuavii a'íjna í Pilato ti a'íin huatátuaani a'íjna í Barrabás jetzen me'ecan í Jesús.

¹² Ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné náarini nemíjna jemi, mí ti á'amuatajtuhuan pú'een, mí seij Israél jetze ajtème'ecan?

¹³ Aj mú mi ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tíjín:

—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.

¹⁴ Aj pu i Pilato ayén tíjín:

—¿A'iné een jime'e? ¿Tí'itájni a'ij pua'a huáruu? Maté'ij ráanamua'jri'i, jaítze'e mú ca'anín jín hua'íjhuaca'a. Miyen tíjín:

—Aútataichi cúruu jetze. —Yee mu'u titeejíjhuaca'a.

¹⁵ Ajta a'íin Pilato, a'íi pu raxé'eve'eca'a ti rí'í ti-hua'utá'an í teite. A'íj pu jín raatátuaa a'íjna í Barrabás. Ajta raata'ajtaca'a mej ra'iré'avajxi'ín a'íjna í Jesús. Aj pu íjtá'i hua'utátuii mej mi rá'utatan í cúruu jetze.

¹⁶ Maté'ij mi me'ín xantaaru'u ya'ujáj a'ájna ti te'ájta ti é'eche. A'uu mú ya'uteárujje já'ita'a ti u e'eráyauj-

ta'a. Aj mú mi najjmi'ica tise'íj í seica, xantaaru'u.

¹⁷ Síicu'uri mú ru'ucáachejte ti pá'uvi'in jín, raxú'umuavi'ime'ecaa. Majta curuun raateátaave ti tziicare'e jime'e cistíjhuaca'a. A'íj mú ra'avé'erujti'iri'i. ¹⁸ Maté'ij mi autéjhuii mej raatejíivajra, yee cumu rí'í mú tiraatá'a. Miyen tíjín:

—Ayajna ne'u. Temua'a pu í'ixi'epi'in. Ché'e a'ateevi'i ti ruuri amíjna ti hua'atajtuhuan pú'een í mej Israél jetze ajtème'ecan. —Aye'e mú tirá'uxieehuari'iri'i.

¹⁹ Majta ra'avé'evajxi án mu'úutze'en itz'íj jime'e. Majta ra'atézijmua'axi. Majta mú títunutaxi. Aye'e cumu rí'í mú tiratá'acare'e. ²⁰ Maté'ij rá'uxieehuari'ira'a, aj mú mi rú'ijchuiiri'i a'íjna í síicu'uri ti pá'uvi'in jín, raxú'umuavi'ime'ecaa. Maté'ijta mi ru'ucáachejte í síicu'ure'ara'an. Aj mú mi ya'ujáj mej mi rá'utatan í cúruu jetze.

Maté'ij rá'utatai í Jesús í cúruu jetze

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ A'ájna, seij pu hua'antinájcheca'a a'ujna a'u mej ye'evé'ejajsime'e a'íjna í Jesús. Aye'e pu ántehuaa a'íj-na í ja'ati tíjín Simón. A'uu pu é'eme'ecan ti ayén té-ja'arájtehuaa tíjín Cirene. A'ii pu ya'upuáara'an a'íjna í Alejandro, ajtahua'a seij í Rufo. A'uu pu e'erájraa a'áj-na já'ahua'a a'u ti caí ja'atí á'a é'eche. Tí'ij a'íin Simón hua'antinájcheca'a, a'íi mú huata'áij ti a'íin rá'anchueni cúrujra'an í Jesús.

²² A'uu mú ya'ujáj a'íjna í Jesús, a'ájna já'ahua'a, jirí jetze ti ayén téja'arájtehuaa hua'aniuuca jime'e tíjín Gólgota. Gólgota, ayé'e pu huata'ujmua'a tíjín Mí'íchi na'a jemi. ²³ Maté'ij mi raatanéste ti'ití nahuáj, cuaane'e ti ranaxca. Aye'e mú ratamuá'amua a'íjna í cuaane'e tíjín mirra. Ajta a'íin Jesús, capu ra'anti'í a'íj-na í nahuáj.

²⁴ Maté'ij mi rú'ijchuiiri'i í síicu'ure'ara'an. Majta tiraacá'ari'iri'i í tí'icixure'ara'an. Maté'ijta mi rá'utatai í cúruu jetze. Aj mú mi ti'ihua'ujmua'ití tetej jime'e mej mi ráamua'aree ja'atí ti raci'iti í cixure'ara'an í Jesús seij ajta seij. Aye'e mú titeeré'ujpijite a'íjna í tí'icix-ure'ara'an.

²⁵ Pu'uri já'ita'a ujmé'eca í xica maté'ij rá'utatai í cúruu jetze. ²⁶ Majta ti'ití taabla aútatai cúruu japua. Aye'e pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze í taabla í mej ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte tíjín: "Hua'atajtuhuan í mej Israél jetze ajtème'ecan."

²⁷ Majta jamuan í Jesús, mehuá'utataixi cúruu jetze hua'apuaca í nahua'ari mej pú'een. Seij mú a'utéjche í cúruu rí'iríinta'a pújme'en, majta seij á'utata'a pújme'en. ²⁸ Aye'e pu'u éene'ecan jín araúraste a'íjna í niuucari ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Ayen tíjín: "Yee mú yá'umua'arejca'a t'íj a'ij pua'a tí'itevijca'a."

²⁹ Majta me'ín í mej á a'atánineica'a, maté'ij raaseíj, a'íi mú aicámu'uvajra mej caí rá'acu'uvejca'a. Aye'e mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a tíjín:

—¿Ni caí icu, mú'ee pe a'íin pú'een í pe'í nu'u raaté'uuna í teyuu, pajta nu'u hua'íca xica jetze rá'aj-taahua? ³⁰ Ijii mú'ee ase'íj á japua huániuuchi pe'í pi caí

huámí'ini. Acájra'a yeehui amíjna jetze mi cúruu. —Aye-
ee mú tirá'axieehuasti'iraca'a.

³¹ A'í majta í mej tíhua'u'a'ájte'e u teyujta'a, majta í
mej té'eyu'uxaca, a'íí mú naijmi'i rá'axieehuasti'ira-
ca'a. Miyen tí'iruixaate'eca'a rujíimua'a tíjín:

—Amí pu ari huá'a japua huániú í seica. Mí ajta, ca-
pu raayí'ití ti rusej rujapua huániuuni. ³² Amíjna tí
nu'u i'i Ciriistu'u ti nu'u tatajtuhuan i tej Israél jetze
ajtéme'ecan, ché'e amín acájra'ani amíjna jetze mi
cúruu tej ti raasej, tetá'aj té'antzaahuat'e'en. —Aye-
e mú tí'iruixaate'eca'a.

Majta me'ín í mej jamuan huá'utatai í cúruu jetze,
a'íí mú majta rá'uxieehuasti'iraca'a.

Jíme'en té'ij Jesús huamí'í

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Té'ij a'ájna teja'uré'ene a'atjaz tacuarixpua, aj pu i
huateática'areca'a nainjapua í chuej a'uun ti huatacá'a
u Israél. Ajta á'atee ti ayén huatíca'a já'ita'a tacuarix-
pua. ³⁴ Jíme'en pu'u teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuar-
ixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a runiúuca-
jtze'en. Ayen tíjín:

—¿Elloi, elloi, lama sabactani? —Aye-
e pu tiu'ujíjhua-
ca'a.

A'íjna i niuucari, ayée pu huatajúmua'a tíjín:

“Niya'upua, ¿a'iné een jín peneja'uhua'axí mú'ee, pe-
j ní'iyu'upua?” Aye-
e pu huatajúmua'a a'íjna i niuucari.

³⁵ Seica í mej me'uun a'uté'uuca'a meráanamujri'i.
Matí'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Xaanamujri'i, a'íj pu huatajé a'íjna í Elías ti ajmí'i
ti'itéveeca'a í Dios jemi.

³⁶ Aj pu i seij e'iré'ene rutiéchiymé'en. Ti'itj pu autí'i
u'urá'ata. A'íj pu huatéaru'une nahuáj jíme'e ti
antzíjvi'i. Té'ij jí ra'antijí'ici'e cijej jetze. Aj pu i a'íín rá'a-
jchui té'ij Jesús ra'antiyé'en a'íjna jetze í ti'ití. Té'ij ayén
huarj, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í ja'atí tíjín:

—Xaachú'eve'e. Té'ij pua'a yatanéjsin a'íjna í Elías ti ij
ra'acájtuaani. —Aye-
e pu tihua'utá'ixaa.

³⁷ Aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a. Té'ij jí
huamí'í.

³⁸ A'ájna teyujta'a, ti'ití pu huatáviijme'eca cixuri ti
itjijhua. Jíme'en pu'u huamí'í í Jesús, aj pu i já'ita'a
acásiujtza'an a'íjna í cixuri. ³⁹ Ajta a'íín í hua'acapítan í
xantaaru'u í mej anxíte ará'ase, áa pu a'utéveeca'a
a'ájna vejl'i ta'avé'enee a'íjna í Jesús. A'í pu ráana-
muajri'i a'ij ti ye'í tiu'ujíjhua'a í Jesús. Ajta raasej a'ij
ti ye'í tiu'umí'í. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í
capítan tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'ii pu a'íín pú'eene'en í
yaujra'an í Dios.

⁴⁰ Majta seica, á mu'u imuá a'uté'uu mejseíracaca
a'íime mej 'uua. Seij pu ayén ántehuaaca'a tíjín
María, ti Magdala é'eme'ecan. Ajta, seij ti ajta ayén án-
tehuaaca'a tíjín María. Hua'anaana a'íjna í Jacobo ti
cálieen, ajta a'íjna í José. Ajtahua'a seij 'íta'a huá'a ja-
muan pu a'utéveeca'a ti ayén ántehuaaca'a tíjín Sa-
lomé. ⁴¹ A'ii mú á'ujjhuane'eca'a í Jesús jamuan.
Majta raatévaire'eca'a té'ij a'íín a'utéveeca'a a'ujna

já'ahua'a Galilea. Mé mu'ití mú majta a'uté'uuca'a í
mej jamuan a'ujnéj a'ánna Jerusalén.

Mara'avá'ana me'íjna í Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Té'ij huateáchumua'areca'a, pu'uri teja'uré'ene a'íj-
na xicájra'a jetze matí'ij rí'í huaúruuren. Yee ruijmua'a
yee pu teja'uré'enejsin a'íjna xicájra'a mej jetzen
ruse'upi.

⁴³ Aj pu i ja'atí a'uré'ene jemin a'íjna í Pilato. Aye-
e pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'atí tíjín José. A'uu pu já'ahua'a
é'eme'ecantaca'a ti ayén téja'arajtehuaa tíjín Ari-
matea. A'í pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'íime í mej
i'ijuéesi. Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'íjna í
José. A'í pu ajta rachú'eve'eca'a a'íjna xicájra'a jetze
té'ij Dios autéjcheni ti tiu'uta'ájta nainjapua íyen
chaanaca japua. A'í pu uhuatejúca'ane í ru tzajta'a.
A'uu pu a a'uteájrupi a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Pilato.
Aj pu i rájhuaaviiri'i ti a'íín raatá'an ti ra'acájtini í Jesús,
ti ari m'í'ichi.

⁴⁴ Ajta a'íín í Pilato, jé'ecan pu a'ij te'utasej ti Jesús
ari huamí'í. Aj pu i raatajé í hua'acapítan í mej rá'u-
tatai í cúruu jetze. Raata'íhua'uri'i ti pua'a ayén ti'ayáj-
naca'a ti ari huamí'í. ⁴⁵ Aj pu i a'íín hua'acapítan ayén
tiraata'ixaa ti ayén ti'ayájna'a. Té'ij jí Pilato raatá'a
a'íjna í José ti a'íín ra'acájtini.

⁴⁶ Té'ij jí á'uraa a'íjna í José ti cixuri á'unanan ti r'én,
ti naa tí'icuaina. Aj pu i ra'acájchuii a'íjna í m'í'ichi. Té'ij
jí ra'iré'e'ijcataka'a a'íjna jíme'e í cixuri. Ajta á'iyen
a'uun ya'utéete a'ujna a'u mej ru'uré'ijche u téte'e í
tetej tzajta'a. Aye-
e pu huarj, té'ij jí tetej aitéjmuua ti
sicí'rara'a. ⁴⁷ Majta me'ín í 'uua, í María ti Magdala
é'eme'ecan, ajta a'íjna María ti i'ináánajra'an a'íjna í
José, a'íí mú raasej a'u ti ye'etéete.

Jesús pu huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Té'ij mú á'ume a'íjna xicájra'a mé jetzen
ruse'upi, a'íime í 'uua, a'íjna í María ti Magdala
é'eme'ecan, ajta a'íín María ti i'ináánajra'an a'íjna í Ja-
cobo, ajta a'íín Salomé, a'íí mú ti'itj huánanai ti naa
teaarí'e, tu'upi a'ará'a. Matí'ij me'ín huánanai, aj mú
mi á'uju'un mej mi ra'acáameijra a'íjna í m'í'ichi. ² Yee
ruijmua'ate'e yee, té'ij auchén e'iré'eneesime'eca í xi-
ca, a'úu mú a'ará'a a'u ti e'evé'enamí'ihuaca'a. A'ij pu
jetze p'ítí'irici i xica ta'amujca í itieeri. ³ Aye-
e mú
tiú'uríhuauraca'a tíjín:

—¿A'ataqui sejtta'a ya'anxíra í tetej ti jín ujnámí'í í ti
úucun tej ti uteárate?

⁴ Matí'ij mauj imuá e'evé'uju'ua'a meraasej ti pua'a
a'íín tetej cá ché'e aitéjmuua. Temua'a pu ti've'ecaa
a'íjna ti a'itémuaca'a. ⁵ Aj mú mi a a'uteájrupi a'ájna
ti a'úucun matí'ij mi seij huasej ti anú'ujcatii rí'irínta'a.
Temuaij pu pírici a'íjna. Tí'ití'ican pu te'ucávijcaa unú'u-
jcatii. Naa pu tí'icuánavi'i te'ucávijcaa a'íjna í temuaj.
Matí'ij mi temua'a jeíhua tiu'utátziín. ⁶ Aj pu i a'íín
ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu tí'itziine'e. Mú'een xu yá'uhuaunen se'íjna í Jesús tí Nazarét é'eme'ecan, í tí á'utataihuaca'a í cúruu jetze. Capu yu'u já'ahua'a. Pu'uri huatarúj. Casí'i. Xaasej íiyen mej ya'ujté. ⁷ Sericu, setá'aj hua'utá'ixaate'en í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seajta a'íjna í Pedro. Mú'een xu hua'utá'ixaate'en yee: “Tí nu'u a'íjn amuacá' a'umé'e a'ame a'ánna Galilea t'íj hua'uchú'eve'en. Ayen che'atá na'a té'eme t'íj a'íjn ari tihua'utá'ixaa mej nu'u a'uun yé'eseijran.” —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í temuaj.

⁸ Majta me'ín í 'uuca, temua'a mú tiú'ujviveca'a, majta mej a'ij tité'ujmuajca. Aj mú mi huiráruáachejraa. Camu majta ja'atí huatá'ixaa, a'iné metí'itziine'eca'a.

Jesús pu huatasejre a'íjna jemi María tí Magdala é'eme'ecan

(Jn. 20:11-18)

⁹ Aye pu tiuju'uríj a'íjna xicá'jra'a jetze í ta'amuájca í itieeri t'íj a'íjn Jesús huatarúj tí tapuá'arijme'eca a'íjna xicaj jetze tí amuájca. Amuacá' pu huatasejre a'íjna jemi í María tí Magdala é'eme'ecan. A'ii pu a'íjn pú'eene'en í mej tzajta'an seijre'eca'a í tiyáaru'use í mej aráhua'apua ará'axca tí hua'utamuarí í Jesús.

¹⁰ Ajta a'íjn María, a'íj pu u á'ume tí tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'eca'a í Jesús, í mej ruxieemijte'eca'a a'íjna jime'e tí Jesús huamí'i. Majta ruyeineca'a. ¹¹ Majta a'íjime, mat'íj ráamua'areeri'i tí ari nu'u a'íjn María raasej a'íjna í Jesús, camu rá'atzaahuate'eca'a.

Jesús huatasejre huá'a jemi í mej hua'apua, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

(Lc. 24:13-35)

¹² T'íj jí Jesús ajtahu'a huatasejre hua'apuaca jemi mat'íj me'uun aujú'ucaa a'ájna já'ahua'a a'u tí caí á'uchajta'a. Capu ché'e a'íj pú'eene'en í mej amuacá' ramua'ajcaa. Mí ajta, a'ii pu pú'eene'en. ¹³ Mat'íj mi a'ucíj mej mi hua'utá'ixaate'en í seica. Camu majta huá'antzaahuate a'ímej í mej hua'apua.

Jíme'en í tí jín Jesús tihuau'íjca a'ímej í mej tiu'u-ta'aíjti'ire

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ T'íj ari jaítze'e huachúmua'ancaa, mat'íj huatéte'eca'a í meesa jetze í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase, ajtahu'a pu huatasejre a'íjna í Jesús. T'íj jí hua'ajté'axi a'íjna jime'e mej ra'antánaamua í ruxéjniu'uca, ajta a'íjna jime'e mej caí té'atzaahuate'eca'a. Ajta hua'ajté'axi a'íjna jime'e mej caí huá'atzaahuate'eca'a í mej raasej t'íj ari huatarúj.

¹⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu mú'een. Se'ucíjxi'in nain japua í chaanaca. Setihua'utá'ixaate'e naíjmi'ica í teite a'íjna i niuucari tí jín hua'irátuaasin. ¹⁶ A'atí tí rá'atzaahuate'e a'íjna i niuucari, ajta huámua'ívijhua, Dios pu ru'irátuaasin. Mí ajta, tí pua'a ja'atí caí rá'atzaahuate'e í niuucari, a'íj pu rajpuaíjti a'ame. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁷ Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aye mú tiu'uyí'itihua'a muá'aju'u í mej té'atzaahuate'e. Neniúcajze'e mú hua'utamuarite'esin í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Majta tí'ixaxa'ata'a muá'aju'u seica jime'e í niuucari í mej caí xi raayí'iti. ¹⁸ Cu'ucu'use mú muari'en í mej tiú'uche'eveca í rumuájca'a jime'e; me'ín cu'ucu'use camu a'ij huá'aruuren. Na'ari tí pua'a huá'ave'eri mua'antiyé'en, capu ajta a'ij huá'aruuren. Ajta tí pua'a me'ín hua'ajtamuarí'en a'ímej mej tí'icucui'i, majta mú rujni. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu antíraa í júte'e, u ta japua

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa í tavástara'a, a'íjna í Jesús, aj pu i Dios ya'uví'iti u ta japua. An pu a'ujyeyíxi rí'iríinta'a a'íjna í Dios. ²⁰ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'eca'a, mat'íj mi a'ucíjxi nain japua í chaanaca. Metihuá'a'ixaa nain jime'e í niuucari tí jín Dios hua'irátuaasin. Ajta a'íjn í tavástara'a, a'íj pu hua'atéva'irihua'a. Aye pu'u a'íjn hua'atá'acare'e mej jaítze'e raayí'itihua'an caí méèj ja'atí. A'íj mú jín ráamua'areeri'i í teite tí ayén tí'ayájnaca'a a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a me'íjna í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'eca'a. Aye pu upuá'araca'a í yu'uxari tí ayén ántehuaa tíjín Marcos.

San Lucas

Í ti jín a'utéjche ti tiu'utaxáj

1 Mu'iití mú meri me'íjna jín autéjhuii mej rá'usií-mua'an temua'a naa ti'itíj ti a'ij huaríj itejmi jemi, mej mi miyen titaatá'ixaate'en a'ij ti éene'e já'araa. A'ii mú a'íin pú'een í mej rují'í jín raaseíj, a'ii mú majta me'ín pú'een í mej tiu'utévai mej hua'utá'ixaate'en í teite í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan. A'íi mú majta me'uun a'uté'uuca'a t'í'ij huataseíjre a'íjna í Jesús t'íj na'a yú ti e'iré'ene. ³ A'íi mú majta raateájtuaa itejmi jemi me'íjna í niuucari.

Mí neajta inee, a'iné nu'uri á'atee nej niyen tí'ine-mua'ate temua'a naa ne'íjna jime'e, ayée pu tiná'amitiejte'eca'a ineetzi ti í'ixí'epi'in nej timuaata'íti'iyu'uxari jetze naíjmi'i t'íj na'a ti'itíj ti a'ij huaríj pej pi ráamua'aree, mú'ee Teófilo, mi pej ve'ecán jín ti'it'éjvee, pej pi piyen tiráamua'aree ti ayén ti'ayajna a'ij mej meri timuaatá'ixaa.

T'í'ij nu'u a'íin ti tí'ivaire'e, a'íi pu nu'u raataxájtaca'a ti nu'u nu'ihuan a'íjna í Juan ti tí'itemuai'ihuan

⁵ T'í'ij a'íin Heródes auj ti'itéveeca'a rey jime'e t'íj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, áa pu já'ahua'a e'echéjme'e seíj ti tí'ivaire'e teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Zacarías. A'íimej jetze pu ajt'éme'ecan Abiatar mej jetzen huanéj. Ajta a'íin íra'ara'an, ayée pu ántehuaaca'a tíjín Elizabét. Ajta, a'íin, a'íimej jetze pu ajt'éme'ecan Aaron mej jetzen huanéj.

⁶ Rí'í'í mú tí'iteteitestaca'a í Dios jemi a'íime í mej hua'apua. Nain mú jín te'araúrate í ti tiu'uta'alíjtaca'a í tavástar'a, ajta í ti jín tihua'íjca. Capu ti'itíj a'ij huá'aturaate'eca'a. ⁷ Mí majta, camu seíj tiyáujca'a a'iné capu ché'e rí'irístaca'a ti Elizabét tiyáuj á'ara'ani, a'iné mu'uri jeíhua váujsicira'icaa a'íime í mej hua'apua.

⁸ Ayee pu'u ja'anáj tiráaru a'íjna t'í'ij auj ve'ecán jín tí'ivaire'eca'a í Dios jemi a'íjna í Zacarías, t'í'ij raac'í'í ti tiu'utévaire'en u teyujta'a seica jamuan mej tiraatá-muai'ivejte'en í Dios. ⁹ Mat'í'ij mi ra'antíhua'u me'íjna í Zacarías ti ij a'íin uteárute u teyujta'a t'í'ij a'uun cuaane'e huátaira í tavástar'a jemi a'ij mej tí'ijr'i'irejca'a. ¹⁰ T'í'ij ari teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a ratá'iraca í cuaane'e, áa mú e'etiú'uuca'a í teite á pua'acié, meténiuusime'e í Dios jemi.

¹¹ Aj pu i seíj huataseíjre í Zacarías jemi t'í'ij a'uun teyujta'a unú'ujveeca'a. A'uu pu rí'iríinta'a pújme'en a'utéveeca'a a'íjna jetze mej japuan ratá'iraca í cuaane'e a'íjna í tevi ti huataseíjre í Zacarías jemi.

¹² T'í'ij raaseíj, temua'a pu tiu'utátziin a'íjna í Zacarías. Jé'ecan pu rátziiine'eca'a.

¹³ Ajta a'íin ti huataseíjre, a'úu pu ta japua tí'ivaire'eca'a í tavástar'a jemi. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Zacarías, capej tí'itziine'e. Dios pu ráanamujri'i a'ij pej tiu'utéjniu í jemin. Ayee pu hui té'eme íjii, mi sej naíjmi'i, a'íjna í Elizabét, a'íi pu tiyáuj a'ame mú'eetzi jemi. Ayee pu nu'u ruxe'eve'e pej nu'u piyen tiraatámua'ati tíjín Juan.

¹⁴ Jé'ecan rí'í'í timuaatá'asin, pajta huatá'ate-mua'ave'esin pe'íjna jime'e í pa'arí'í. Majta í teite, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'íjna jime'e t'í'ij huanú'ihuan í pa'arí'í, a'iné ve'ecán pu jín ti'itevée a'ame í tavástar'a jemi. Ché'e nu'u caí nahuáj ye'e nusu tejuin. T'í'ij hui huanú'ihuan ti yú auca'it'í a'ame, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu jetzen ru'uté'aa. ¹⁶ Ayee pu ca'aníjra'a hua'utá'asin mu'licáca a'íimej í mej Israél jetze ajt'éme'ecan mej mi majtáhua'a raataxí'eve'en í ruvástara'a í Dios í mej mejmí'í mé rúurie.

¹⁷ A'íi pu hui amuacaí huamé'e a'ame caí í tavástar'a. Ayee pu che'atá na'a a'íjna jetze pu araujca'anée a'ame í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios t'íj a'íin te'araújca'anejca'a í Elías a'íjna ti ajmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ajta ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'aréere a'ame t'íj te'entiújmua'areereca'a í Elías. A'íi pu rí'í'í huá'aruuren a'íimej í mej huá'avaujsimua'a pú'een í tí'iríi mej mi majtáhua'a hua'utaxí'eve'en í ruyaujmua'a. Majta a'íime í mej caí huá'atzaahuate'e í ruvaújsimua'a, a'íi pu rí'í'í huá'aruuren mej mi miyen rí'í'í mé titeumuámua'aree muá'ara'ani mat'íj a'íime í mej rí'í'í tí'iteteite. Ayee pu huárini t'í'ij rí'í'í huá'uruuren í teite mej mi ra'ancuré'evi'itín í tavástar'a. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

¹⁸ Aj pu i Zacarías ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna ti jemin huataseíjre tíjín:

—A'iné ye'í tí'irí'iri nej ráamua'aree ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí, a'iné nu'uri vástacira'i inee. Ajta, a'íin ti nee jamuan, pu'uri ajta ucarij.

¹⁹ Aj pu i a'íin ti tí'ivaire'e í tavástar'a jemi, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu ántehuaa inee tíjín Gabriel. A'uu nu a'utéjvee Dios ti é'eseíjre'e. A'íi pu nej'a'uta'íteca'a nej yetanén, nej ni timuá'ixaate'en ne'íjna jime'e í niuucari í pej jín huatá'atemua'ave'esin.

²⁰ T'íj íjii, í pej caí té'antzaahua a'ij nej timuaatá'ixaa, capej ché'e ataniúuve'e pua'amé. Ni capu ché'e rí'iríista a'ame pej tiu'utaxáj ti yú auca'it'í a'ame ajta na'a caí huanú'ihuan í pa'arí'í. Aj pu araúratejsin a'ij

nej timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Gabriel.

²¹ Majta me'ín í teite, méjchu'eve'eca'a me'íjna í Zacarías a'tzaj ti huiráame u teyujta'a. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a a'iquí 'een jín ari á'atee ti mú anú'u- jvee. ²² Tí'ij jí xaa huirájraa. Tí'ij huirájraa, capu ché'e rí'iríistaca'a ti tiu'utaxáj. Ayee pu'u rumuájca'a jín ti- huá'a'ixaate'eca'a a'iné capu ché'e rí'iríistaca'a ti hu- atániuni. A'íj mú jín ráamua'areeri'i ti ti'itíj huatasejre í jemin u teyujta'a.

²³ Tí'ij ra'antipúa'ajte ti raací'i ti tiu'utévaire'en u teyujta'a, ti'iquí á'uraa í ruche. ²⁴ Tí'ij jí autájucataca'a a'íjna í íra'ara'an í Elizabét. Aj pu i huatéuravaataca'a a'ujna u ruche. Ayee pu á'atee ti caí huiráaye'icaa í ruchi'itá a'achú cumu anxíj máxcira'i jime'e. ²⁵ Ayee pu tí'imua'ajca tíjín:

—Tavastara'a pu hui ayén náaruu ineetzi. Pu'uri ayén tira'aránajcheca'a ayén náaruuren nej ni caí ché'e tí'itevi'ira'a í teite jemi ne'íjna jime'e nej caí tiyaúj ná'ara'ani.

Tí'ij nu'u a'íjn ti tí'ivaire'e u ta japua, a'íj pu nu'u raataxájtaca'a ti nu'u nu'ihuan í Jesús

²⁶ Tí'ijta tejauumé'eca arájsevi máxcira'i, Dios pu raata'íteca'a a'íjna í Gabriel ti u a'atanén a'ujna Nazarét, chajta'a ti jetzen ajtème'ecan a'úu ti huat- acá'a Galilea. ²⁷ Raata'íteca'a ti u a'atanén áa ti é'eche a'íjna í María í ti ari tímua'a huatévice'etin a'íjna ja- muan í José, a'íj ti jetzen huanéj í David teecan. Capu xi ja'ati jamuan huáhuu a'íjna í María.

²⁸ Tí'ij jí a'uun a'uteájrupi a'u ti é'eche. Aj pu i a'íjn ti tí'ivaire'e í tavastara'a jemi, ayée pu tiraatateújte tíjín: —Aja'imé, María, mi pej Dios jemi te'ancuré'asin. Tavastara'a pu á jemi huatéjvee.

²⁹ Jé'ecan pu utéevatzí í tzajta'an tí'ij ayén tiraata'ix- aa. Jéihua pu tí'imua'ajca a'iquí huataújmu'a'a í niu- cari ti raataxájtaca'a.

³⁰ Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati tíjín: —Capej tí'itziine'e, María. Mú'ee pe rí'i raatá'a í Dios. ³¹ Mú'ee pe a'utájucata. Mú'ee pe tiyaúj pua'amé, teáatacan. Ayee pej raatámua'ati tíjín Jesús. ³² Ajta, a'íj pu ve'ecán jín tí'itevé'e a'ame. Ayee mú hui majta raatamuá'amuante'e muá'aju'un tíjín Yaujra'an í Dios ti nain jín antiújmua'aree. Ajta, Dios ti ta'ivás- tara'a, a'íj pu raatá'asin ti te'enteárute a'íjna jime'e ti David teecan jín tí'itevéeca'a. ³³ Ajta a'íjn pu tíhua'u- ta'ájte'etin tíj na'a rusén jime'e a'íjmej jemi í mej Ja- cobo jetze huanéj. Ajta capu ja'anáj íra'antipúa'ari ti a'íjn tihuaíte'e a'ame. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

³⁴ Tí'ij jí ayén tiraata'ihua'uri'i a'íjna í María tíjín: —A'iné tí'irí'iri ti ayén teja'uré'enen a'iné canu ja'anáj teáata'a jamuan huáhuu.

³⁵ Ajta a'íjn ti tí'ivaire'e í ta japua, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—A'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu á jetze rá- vaijtzí. Ajta a'íjna jime'e ti muaacánajsin, a'íj pu jín, a'íjna í pa'arí'i ti nu'ihuan, tavastara'a pu hu-

ateúra'ate'esin. Ayee mú majta raatamuá'amuante'e muá'aju'un tíjín Yaujra'an í Dios.

³⁶ Ajta a'íjn a'ihuáara'a, a'íjna í Elizabét, a'íj pu hui tiyaúj a'ame tíj ajta ari ucarij. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín yee ti caí ché'e rí'irí tiyaúj á'ara'ani. Mí ajta, pu'uri á'atee arájsevi máxcira'i ti autájua.

³⁷ Ayee pu'u, a'iné nain pu tí'irí'iri í Dios jemi. Capu mé'e é'e tí'itíj ti muári'eri í jemin.

³⁸ Tí'ij jí María ayée tiu'utaniú tíjín:

—Nain nu jín tiraatévaire'esin í nevastara'a. Ché'e ayén teja'uré'ene a'ij pej peri tinaatá'ixaa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í María.

Tí'ij jí á'uraa a'íjna í tí'ivaire'e í ta japua.

María pu nu'u rúmuuarin í Elizabét

³⁹ A'ájnámua, ca'anacan pu á'ume í María já'ahua'a chajta'a jetze jirí ti e'evé'eca a'úu ti huatacá'a u Judea. ⁴⁰ Tí'ij jí a'uun a'ará'a a'u ti é'eche a'íjna í Zacarías. Tí'ij jí a'uteájrupi u chi'ita, aj pu i raatateújte a'íjna í Eliz- abét.

⁴¹ Ajta a'íjn í Elizabét, tí'ij ráanamua'ari'i ti raatateújte í María, tí'iquí huataújrueajxi í pa'arí'i í jucaatze'en. Tí'ij jí a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, jemin pu hu- ateájturaa í Elizabét jemi. ⁴² Tí'ij ayén huaríj, Elizabét pu a'ujca'anécan jín raatá'ixaa a'íjna í María. Ayen tíjín:

—Dios pu rí'i timuaatá'a mú'eetzi mecaí í seica í 'uu- ca. Ajta pu rí'i tiraatá'a í pa'arí'i ti arájca í muá'aju- caatze'e.

⁴³ '¿A'iné ti i Dios ayén rí'i tinaatá'a ti ayén mú a'u- vé'emej neetzi jemi í náanajra'an í nevastara'a?

⁴⁴ Jíme'en nu'u ráanamua'ari'i pej naatateújte, aj pu i huataújrueajxi í pa'arí'i ti arájca í nejucáatze'e. A'íj pu huataújtemua'ave.

⁴⁵ Rí'i pu timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'atzaahuante'e ti ayén araúrasten a'ij ti tavastara'a timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Elizabét.

⁴⁶ Ajta a'íjn í María, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

Jé'ecan pu rí'i tinaateájtuaa í ne tzajta'a í nevás- tara'a.

⁴⁷ Ajta nexéjniu'uca pu rutémua'ave'e í Dios jemi ti nu'irájtuaa a'iné a'íj pu ramua'areereca'a í nej caí a'ij tí'ijvica'a'i, inee i nej ravaire'e.

Ijii ti yú auca'ití a'ame, naíjmi'i í mej teemua, ayée mú tiu'utaxájtaca'a neetzi jime'e yee Dios pu rí'i tinaatá'a.

⁴⁹ Ayee mú tí'ixáata muá'aju'u me'íjna jime'e tíjín pu'uri Dios jeihua ayén tí'itíj jín náaruu ti i'irí'en a'íjna jime'e í ti raayí'iti í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

Ché'e rí'i mé'e tejuá'a á'ara'ani í tí'ij ántehuaa.

⁵⁰ A'íj pu huá'acu'uve naíjmi'ica í teite a'achú mej caj pua'amé í mej rá'aste.

Tíj mena'a mej amuacá huatasejre, tí yú auca'ití a'ame, a'íj pu huá'ancu'uvajxi'isin.

⁵¹ Ve'ecán pu jín tiu'umuáriej í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

A'íj pu hua'antimuá'iti a'íjmej í mej á'ujtzaahuante'e í rutevij jime'e.

⁵² Ajta a'ñime í mej tí'ajta, a'ñi pu huá'ari'iri'í í mej jín títetate'eca'a.

Mí majta a'ñime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'ñi pu ti-hua'anteárujte ve'ecán jime'e.

⁵³ Ajta a'ñime í mej tiejcuca'a, a'ñi pu rí'í tihua'utá'a tí'itíj jime'e tí rí'en.

Majta a'ñime í mej chíjteaani pú'een, a'ñi pu hua'uta'íteca'a mej á'uciñe mecaí tí'itíj anú'a'in.

⁵⁴ A'ñi pu hua'utévai a'ñime í mej Israel jetze é'eme'ecan, a'ñime í mej ravaire'e.

A'ñi pu ra'utámua'areeri'í í tí jín te'ataújratiiri'í nu'u huá'ancu'uvajxi'in tíj na'a rusén jime'e a'ñime í mej Abraham jetze airáane.

⁵⁵ Ayee pu tiuju'uríj a'ij tí ajmí'í tihua'utá'ixaa a'ñime í tavaújsimua'a teecan.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í María.

⁵⁶ Ajta, a'ñin í María, a'úu pu á a'uteájturaa a'achú cumu huaíca máxcira'í jamuan í Elizabét. Tí'ij jí á'uraa í ruche.

Tí'ij nu'u ari huanú'ihuaca'a a'ñina í Juan

⁵⁷ Tí'ijta teja'uré'ene tí tiyaúj á'ara'ani í Elizabét, teáatacan pu tiyaúj já'araa. ⁵⁸ Majta í teite í mej vejli'í antachéejme'ecaa, majta ihuáamua'ame'en í pa'ari'í vaújsimua'a, a'ñi mú curé'ecijxi matí'ij ráamua'areeri'í tí rá'ancu'uvajxi í tavástara'a. Aj mú mi huataújtemua'ave í jemin.

⁵⁹ Tí'ij tejauumé'eca aráhuaica xica jetze tí huanú'ihuaca'a, a'ñi mú á'uju'un mej mi ra'antisíjche í navira'an í pa'ari'í. Majta, ayee mú raatamuá'amuacujca'a tíj ántehuaaca'a í táatajra'an í pa'ari'í. ⁶⁰ Ajta a'ñin náanajra'an, ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu ayén ántehuaa a'ame tíjín Zacarías, ayee pu'u ántehuaa a'ame tíjín Juan.

⁶¹ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—A'iné tí i. Capu mé'e ja'ati tí ayén ántehuaa tí ajtème'ecan mú'ejmi jemi.

⁶² Matí'ij mi rumuájca'a jín raata'íhua'uri'í í táatajra'an mej mi ráamua'aree a'ij tí ye'í tí'ijxe'eve'e tí ayén ántehuaa á'ara'ani.

⁶³ Ajta a'ñin táatajra'an, a'ñi pu tí'itíj taabla hua'utáhuaviiri'í tí jetzen ra'uyú'uxan a'ij tí ántehuaa a'ame. Aj pu i ayén tira'utéyu'uxaca'a tíjín: "Ayee pu ántehuaa tíjín Juan." Jé'ecan mú naa rí'í tira'utaseíj í teite.

⁶⁴ Jíme'en pu'u ayén tira'utéyu'uxaca'a, aj pu i huatári'iristareca'a tí tiu'utaxáj. Tí'ij i a'utéjche tí huatéjniuuni í Dios jemi; rí'í pu tiraatá'aca. ⁶⁵ Tí'ij ayén tiuju'uríj, jé'ecan pu utéevatzi í huá'a tzajta'a a'ñime í mej á vejli'í antachéejme'e. Ajta nainjapua a'uun tí jírí a'ucalíjme'e, Judea tí jetzen ajtème'ecan, jeíhua mú tí'iru'ixaate'eca'a a'ij tí tí'itíj huaríj. ⁶⁶ Ja'ati tí na'a tí ráamua'areeri'í, ayee pu tí'ihua'uca'a tíjín:

—¿Tí'itaqui pu'éene'e a'ame a'ñina í pa'ari'í?

Ayee mú tí'ihua'uca'a, a'iné tavástara'a pu ravaire'eca'a í pa'ari'í.

Chuíicare'ara'an í Zacarías

⁶⁷ Ajta a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, Zacarías pu jemin huateájturaa, í tí táatajra'an pú'een í pa'ari'í. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan. ⁶⁸ Ayen tíjín:

Miche'e rí'í tiraatá'an í tavástara'a, í huá'a Dios a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan,

a'ñina jime'e tí ari huataseíjre, ajta ari hua'irájtuaa í ruteítistemua'a.

⁶⁹ A'ñi pu hui seíj te'enteároute, seíj tí huá'a jetze ajtème'ecan í teítistemua'ame'en í David teecan.

A'ñi pu tu'irátuaasin itejmi í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

⁷⁰ Ayee pu Dios ajmí'í te'ataújratiiri'í.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ñime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ñime í tí Dios huateúra'ate.

⁷¹ Ayee pu hui huaríj tí ij tu'irájtuaani, mej mi caí taa-muá'itín a'ñime í mej tájcha'íre'e, naijmi'í a'achú mej pua'amé í mej caí taseíjracu.

⁷² Ayee pu ajta huaríj tí ij hua'acu'uvé í tavaújsimua'a teecan,

ajta tí ij ra'utámua'aree í niucari tí hua'utá'a tzáahu-ati'ira'a jime'e, tí mé'e jauu'á'a í tí jín tí'ihuaúrijca.

⁷³ Ayee pu te'ataújratiiri'í tzáahuati'ira'a jime'e a'ñina jemi í tayá'upuaci'í, a'ñina í Abraham teecan,

tí ij tu'irájtuaani a'ñime jemi í mej tájcha'íre'e, mej mi caí ta'antipua'ajte'en,

tej tíj raatévaire'en tej caí tí'itziñe'e,

tej tí tiyen urarí'ene'e tá'ara'ani í tatzajta'a,

tetá'aj tiyen xí'epi'ín rijca í Dios jemi nain xicaj tzajta'a, a'achú tej pua'a á'ateeri.

⁷⁶ Pajta mú'ee niyauj, ayee mú muaatámua'atzi tíjín Tí tí'ixaxa'a a'ñina jetze me'ecan í tí nain jín antiújmua'aree.

A'iné mú'ee pe amuacá huamé'e pua'amé caí í tavástara'a patá'aj rí'í huá'uruuren í teite.

⁷⁷ Mú'ee pe tihua'utá'ixaate'esin a'ñime í teítistemua'ame'en í tavástara'a a'ij tí a'ñin tihua'irátuaasin,

a'ñina jime'e tí tíhua'utá'uuni'ira í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

⁷⁸ Ayee pej rini a'iné jé'ecan pu tá'acu'uve í taDioj.

Amí pu yé ve'ecánejsin íiyen chaanaca japua tí'ij táamuaare itejmi.

A'uu pu hui nain xicaj tzajta'a tátzave'e a'ame tí ij huanéeri'icé á'ara'ani temua'a naa a'ñime jemi í mej huachéjme tíca'amiste'e,

a'ñime jemi í mej tí'itziñe'e a'ájna xicájra'a mej jetzen cui'ini, mej yee cumu tíca'amiste'e mú seijre'e.

A'ñi pu ajta taatá'itíira tej tí rí'í tí'itechejca.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í Zacarías.

⁸⁰ Ajta a'ñin í pa'ari'í, a'ñi pu huavé'ese. Ajta ru tzajta'a huatéjca'ane. A'uu pu é'echejca'a a'u tí caí mé'e é'e tí'itíj ajta na'a caí huataseíjre'en jéjre'e a'ñime jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan.

Té'ij nu'u ari huanú'ihuaca'a a'ájna í Jesús

(Mt. 1:18-25)

2 A'ájná'ímua, té'ij a'áin ti'itëveeca'a í rey jime'e a'ájna í Augusto ti ajta ayée ántehuaaca'a tíjín César, a'áí pu tíraata'ajítaca'a mej mi ahuaúju'uxan mej mi hua'ut'é'itien naíjmi'ica mej a'uun a'uchéjme téj na'a a'u ti tejé'ajta. ² Ayee pu tiu'uríj té'ij auj Cirenio ti'itëveeca'a tajtuhuan jime'e a'ájna u Siria. A'áí pu a'áin pú'eene'e ti hua'uta'íteca'a í mej amuacaí hua'ut'é'itíe. ³ Majta me'ín í teite, naími'i mú a'ucíjxi a'u mej é'eme'ecan mej mi a'ahuaúju'uxa.

⁴ A'áj pu jín, a'áin José pu huirábraa a'ujna Nazarét, Galilea jetze ti ajtème'ecan. A'uu pu a'ará'a u Judea, chajta'a ti ayén téja'arájtéhuaa tíjín Belén. A'uu pu ja'unú'ihuaca'a a'ájna í David teecan, a'ájna ti ajmi'i ti'itëveeca'a í rey jime'e. A'iné a'áj pu jetze huanéj a'ájna í José, a'áj pu jín a'uun á'uraa. ⁵ Ajta pu a'áin á'uraa í María a'ájna jamuan í José ti ra'ancuré'evi'iti. Ajta a'ájna í María, pu'uri autájucaca'a.

⁶ A'uu mú a'uté'uuca'a té'ij teja'uré'ene í xica ti jetzen huanú'ihuaca'a í pa'arí'i. ⁷ A'áj pu jín tiyaúj já'araa amuacaícan jime'e. Teátaca'a í pa'arí'i. Cíixuri pu jín racá'ijcataca'a té'ij huanú'ihuaca'a. A'áj pu jetze ra'atéete ti'itíj jetze ciyej ti atécun a'u mej ye'emuaate tejé'ecua'aca a'iné camuché'e ú'uvejricica'a cuaartu tzajta'a mej me'uun a'uteárute.

Í mej nu'u cáne'axi tiseíjraca'a

⁸ A'ujna vejli'i u Belén, seica mú a'uté'uuca'a cáne'axi mej tiseíjraca'a. A'uu mú e'etáxa'iirihua'a huá'a jamuan. ⁹ Tí'ij jí seíj pu huataseíjre ti ta japua tí'ivaire'e tavástara'a jemi. Jíme'en pu'u huataseíjre, aj pu i a'áin tavástara'a á e'etatátzavajraa huá'a jemi í mej e'ejteí. Majta me'ín cáne'axi mej seire'e, temua'a mú jeíhua tiu'utátziin. ¹⁰ Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ájna ti ta japua tí'ivaire'e tíjín:

—Caxu tí'itziíne'e. Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej neatá'aj niuucari amuaatá'ixaate'en í sej jín huataújtemua'ave'esin jeíhua, ti ti'ivaíre'e a'ame para naíjmi'ica jemi.

¹¹ 'Ijii, a'ájna chajta'a David teecan ti jetzen é'eme'ecan, mú'ejmi jime'e pu hui ja'unú'ihuaca'a a'ájna ti amua'irátuaasin. A'ii pu a'áin pú'een í Círíistu'u, í tavástara'a, a'ájna ti Dios ra'antíhua'u.

¹² Ayee xu éeni'icí'e ramua'aréeren a'ij ti éene'e a'áin pú'een. A'uun xu yé'eteuni í pa'arí'i, cíixuri jín caícatzi'ihua. A'uu pu araca'ití a'ame ciyej jetze ta'atécun, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca.

¹³ Jíye'itzi mú jín jeíhua huataseíjre a'áime í mej ta japua tí'ivaire'e me'ájna jemi í seíj. Maté'ij mi naíjmi'i rí'i tiraateájtuaa í tavástara'a. Ayee mú tiu'uxájtaca'a.

¹⁴ Miyen tíjín:

Tiché'e rí'i tiraatá'an í Dios ti huápi'i naa seijre'e í ta japua.

Ajta íiyen chaanaca japua, miché'e rí'i tí'itechéjme'eni í teite í ti Dios rí'i tihua'utá'asin.

Ayee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

¹⁵ Maté'ij mi a'ucíj a'áime í mej ta japua tí'ivaire'e. Majta me'ín í mej cáne'axi tiseíjraca'a, ayée mú tiu'utaú'ixaa tíjín:

—Tiché'e u á'uju'un a'ujna Belén tetá'aj ya'useíj a'ájna a'ij ti huaríj í ti taata'ixaa í tavástara'a.

¹⁶ Maté'ij mi ca'anacan u á'uju'un. A'uu mú yá'uteu me'ájna í José, majta María, majta í uneeca'i. A'uu pu ciyej jetze aráca'atii, ye'emuaate mej jetzen té'ecua'aca. ¹⁷ Maté'ij raaseíj í pa'arí'i, aj mú mi hua'utá'ixa í teite a'ij ti a'áin tihua'utá'ixaa ti huá'a jemi huataseíjre, a'ij ti tihua'utá'ixaa a'ájna jime'e í pa'arí'i ti huanú'ihuaca'a.

¹⁸ Majta me'ín í mej huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajta-ca'a a'áime cáne'axi mej tiseíjraca'a, naími'i mú rí'i naa tihua'utaseíj.

¹⁹ Ajta a'áin í María, a'áí pu rú'avaataca'a í ru tzajta'a. Jéihua pu tí'imua'ajca a'ij ti tí'ití huaríj huá'a jemi.

²⁰ Maté'ij mi a'ucíj a'áime cáne'axi mej tiseíjraca'a. Jé'ecan maújtemua'ave'e í Dios jemi, majta rí'i tiraatá'a niuucari jime'e a'ájna jime'e í mej ráanamujri'i, majta í mej raaseíj. Naími'i pu ayén teja'uré'ene a'ij ti tihua'utá'ixaa í tavástara'a.

Mej nu'u u ye'utaseíjrataca'a í Jesús u teyujta'a

²¹ Té'ijta tejauumé'eca aráhuaica xica jetze, té'ij i teja'uré'ene í xica mej jetzen ra'antisíjchi í naviira'an í ti jetzen te'evi'í í pa'arí'i. Maté'ij mi miyen raatamuá'a tíjín Jesús, téj ayén amuacaícan tiraata'ixaa a'ájna í seíj ti ta japua tí'ivaire'e.

²² Té'ijta ari teja'uré'ene ja'anáj matéj pua'a í'ihuaca a'ij ti ye'í té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, maté'ij mi me'ájna ya'uví'iti me'ájna Jerusalén mej mi u ya'utaseíjrata í pa'arí'i u teyujta'a í tavástara'a jemi. ²³ Ayee mú huaríj, a'iné ayée pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín: “Ayee pu tiú'ujxe'eve'e mej ya'utaseíjrata í tavástara'a jemi naíjmi'ica a'achú mej pua'améca í mej amuaaté'ee muanúnu'ihuaca'a í tí'rí'í í mej teteca.”

²⁴ Majta tiu'utámua'i'ivejtan a'ij ti ajta té'eyu'usi'í a'ájna jetze ti jín tihua'u'itíiri'í í tavástara'a. Ayen tíjín: “Miche'e hua'apuaca huatámua'i'ivejta í cucui'ise na'ari hua'apuaca í jáamua'ise.”

²⁵ A'ájná'ímua, seíj pu a'uun e'echéjme'e a'ájna Jerusalén. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Simeón. Rí'i pu tí'itíjcha'íica'a í Dios jemi. Ajta jeíhua pu rá'astejca'a í ruye'irá. A'áj pu tí'ijchu'eve'eca'a a'ájna xicábra'an jetze ti jetzen Dios huá'ancu'uvajxi'isin a'áime í mej Israel jetze ajtème'ecan. Ajta a'áin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'áí pu jemin huatájturaa.

²⁶ A'áin xiéjniu'ucare'ara'an ayén tiraata'ixaa ti nu'u caí m'ini caí xi huataseíjre'en í Círíistu'u, ti tavástara'a ye'uta'ití'i. A'áí pu nu'u Simeón raseijran. ²⁷ Tí'ij jí í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a raatá'a a'ájna í Simeón ti a'uun a'atanén u teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a. Majta me'ín í vaújsimua'ame'en í pa'arí'i, a'úu mú majta a'ará'a u teyujta'a mej mi miyen ráaruuren í pa'arí'i a'ij ti tiú'ujxe'eve'e mej mi ra'ará'asten í

ruye'irá. ²⁸ Aj pu i a'ñin Simeón ra'ancuré'echui a'ñjna í pa'ari'i. Tí'ij jí rí'í tiraatá'a í Dios tíjñ:

²⁹ Nevástará'a, pu'uri rí'íri pej naatá'an nej nexiéehua huámí'ini,

a'iné pepu'uri ra'ará'aste a'ñjna í pej jñn te'atá'aratzi-iri'i ineetzi jemi i nej muavaire'e.

³⁰ A'iné nejí'í nu jñn raasej a'ñjna í pej jñn tu'irátuaasin,

a'ñjna í pej yen raateájtuaa meti'iseíiraca'a naíjmi'í í teite a'achú mej pua'amé yen huachéjme íyen chaanaca japua.

³² A'ñi pu hua'atátzaví'ira a'ame temua'a naa a'ímej í mej caí Israel jetze ajtème'ecan mej mi caí ché'e miyen 'eene'en matí'ij a'ñime í mej huachéjme t'ca'amiste'e.

Ajta a'ñi pu hui ve'ecán jñn tihua'uta'aíjte'esin í á'ateitestemua'a, a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan. Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Simeón.

³³ Jé'ecan mú naa rí'í tira'utasej í vaújsimua'ame'en í pa'ari'i a'ñjna jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í pa'ari'i jime'e. ³⁴ Tí'ij jí Simeón rí'í tihua'uteájtuaa. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í María, í náanajra'an í pa'ari'i tíjñ:

—Casí'i, ayée pu tiú'uxi'epi'íntari'ihuaca'a ti a'ñjna pa'ari'i jime'e. Mu'ití'í mú ve'ecán jñn tite'enteáru-tixi'isin a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan, ajta mu'í-icáca pu té'ari'ira í mej jñn títetateí. A'íj xu jñn siyen tiráamua'aree ti ayén té'eme a'iné jeíhua mú ratíti.

³⁵ Aye pu té'eme tí'ij mé jéjre'e seijre'e a'ij mej tí'imua'atze í teite mému'ití. Ajta mú'eetzi, ayée pu che'atá na'a tímu'uhuatacu'íni í á'a tzajta'a cumu ti ja'atí mua'antéjtzeti nahuaa jime'e. —Aye pu tiraata'ixaa.

³⁶ Sej pu ajta vejli'i huatéveeca'a ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Í'íta'a pu pú'een ti ayén ántehuaa tíjñ Ana. Pu'uri ucarij. A'ñi pu yaujra'an pú'een a'ñjna í Fanuel, í ti Aser jetze ajtème'ecan. A'ñjna í í'íta'a, ayée pu á'atee ti vífche'e a'achú cumu aráhua'apua nine'ira'a. Tí'ij jí huamí'í í cína'ara'an. ³⁷ Tí'ij jí ruséjta já'araa. Jéíhua pu ari á'atee ti ayén rusej. Ajta pu'uri ayén ucarij na'a cumu muáacuate japuan muáacua nine'ira'a. Capu ajta ja'anáj huiráaye'icaa u teyujta'a sino a'úu pu rí'í tiratá'acare'e í Dios jemi nain xicaj tzajta'a, ajta nain t'ca'ari tzajta'a. Ajta pu rú'itzi'ive'eca'a, ajta téniúuve'e í Dios jemi.

³⁸ Jíme'en pu'u raatapuá'ajtaca'a í Simeón ti tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ñin a'uré'ene a'ímej jemi. Tí'ij jí rí'í tiraatá'a í Dios. Tí'ij jí a'utéjche ti hua'utá'ixaate'en í teite a'ñjna jime'e í pa'ari'i. A'ñime í teite, a'ii mú a'ñin pú'een í mej rachú'eve'eca'a ti Dios hua'irájtuaani naími'í a'uun mej Jerusalén huachéjme.

Mej nu'u huaré'aci u Nazarét

³⁹ Majta me'ñn í vaújsimua'ame'en í pa'ari'i, matí'ij nain jñn te'ará'aste a'ij ti té'eyu'usi'í a'ñjna jetze ti jetzen tihua'utá'itíiri'í í tavástará'a, matí'ij mi a'ucj a'ájna já'ahua'a Galilea. A'uu mú a'utanéj u Nazarét, a'u mej é'eme'ecan. ⁴⁰ Ajta a'ñin í pa'ari'i, a'ñi pu huavé'ese, ajta huatéjca'ane. Jé'ecan pu rí'í mé teúumua'arejca'a. Ajta pu Dios rí'í tiratá'acare'e.

Pa'ari'í ti nu'u a'uun e'iracatii u teyujta'a

⁴¹ Majta a'ñime í vaújsimua'ame'en í pa'ari'i, tí'ij pí na'a nine'ira'a jetze, a'úu mú a'atánineica'a a'ánna Jerusalén mej mi ra'utámua'aree a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'í í huá'a yaujmua'a mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

⁴² Tí'ij ari rájcha'íica'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a a'ñjna í pa'ari'i, a'ñime vaújsimua'ame'en, a'úu mú á'uju'un mej mi tiú'uyesten í ruye'irá jime'e. ⁴³ Tí'ij te'upuá'areca'a í mej tiu'uyé'este, matí'ij mi huaré'aci para a'ujna mé é'eche. Ajta a'ñin í pa'ari'i, a'úu pu a'uteájturaa a'ájna Jerusalén.

Majta me'ñn í vaújsimua'ame'en, camu ramua'a-reereca'a. ⁴⁴ Aye mú tí'imua'ajca tíjñ: Huá'a jamuan pu huaméj í seica í mej ta jamuan huajú'ucaa. Mu'uri sej xicaj á'atee mej miyen titeejú'ucaa. Matí'ij mi autéjhuii mej ráhuauni huá'a tzajta'a í teite, ajta a'ímej jemi í mej huá'a jamuan huajú'ucaa. ⁴⁵ Matí'ij caí ráateu, matí'ij a'uun huaré'aci a'ájna Jerusalén mej mi ráhuauni.

⁴⁶ Mirá'atee a'achú cumu huá'ica xicaj mej rahuauhua. Matí'ij mi xaa ráateu. A'uu pu unú'ujcattii u teyujta'a a'u ti e'eráyaujta'a. A'uu pu a'utacattii huá'a jamuan í mej tí'imua'ata. A'ímej pu namuajraca'a, ajta tihua'íhua'ura. ⁴⁷ Majta me'ñn í mej ráanamujri'i, naími'í mú naa rí'í tira'utasej me'íjna jime'e ti temua'a naa tiyau'itíeé já'araa a'ij mej tiraata'ixaa, majta me'íj-na jime'e a'ij ti a'ñin tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁸ Majta me'ñn í vaújsimua'ame'en matí'ij raasej ti huá'a tzajta'a jé'ejvee, jeíhua mú a'ij ra'utasej. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa í náanajra'an tíjñ:

—Niyauj, ¿a'iné 'een jñn piyen taruure? Tu'uri á'atee tej muahuauhua inee, ajta a'atáata. Jé'ecan tu a'ij pua'a teletamua'ate mú'eetzi jime'e.

⁴⁹ Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—¿A'iné 'een jñn siyen tí'inehuauhua? ¿Ni qui secaí ramua'aree ti ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen te'evé'en-mua'areere íyuu niTáata chí'ij jetze?

⁵⁰ Majta me'ñn, camu a'atzu me'ñn yaú'itíeé muá'araa a'ij ti tihua'utá'ixaa.

⁵¹ Tí'ij jí á'uraa huá'a jamuan í ruvaújsimua'a. Matí'ij mi me'uun a'ucáane u Nazarét. Ajta a'ñin, a'ñi pu huá'antzaahua í ruvaújsimua'a. Ajta a'ñin náanajra'an, a'ñi pu nain teú'avaataca'a í ru tzajta'a. ⁵² Ajta a'ñin í Jesús, a'ñi pu huavé'ese, ajta jaítze'e ari tiú'umua'a-reereca'a. Dios pu rí'í tiraatá'a, majta í teite.

Tí'ij nu'u u tihua'a'ixaate'eca'a a'ñjna í Juan a'ájna já'ahua'a a'u ti caí é'e tí'itíj (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Aye pu nu'u tiuju'urj tí'ij teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan anxj nine'ira'a ti tí'aíjtaca'a a'ñjna í César, í mej majta miyen ratamuá'amuata tíjñ Tiberio. A'ájna'ímua, tí'ij auj tí'itíveeca'a tajtuhuan jime'e a'ñjna í Póncio Pilato a'ujna Judea, ajtahua'a sej pu tí'itíveeca'a tajtuhuan jime'e a'ujna

Galilea. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Heródes. Ajta ju-utzeájra'an a'íjna í Heródes, a'íj pu ti'itéveeca'a taj-tuhuan jime'e a'ujna Iturea, ajta a'ujna Traconite. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Felipe. Ajta a'íjn í Lisantias, a'íj pu tajtuhuan jime'e ti'itéveeca'a a'ujna Abilene.

² A'ájná'imua, matí'ij mauj ve'ecán jín titetaté'acaa u teyujta'a a'íjna í Anás, ajta a'íjna í Caifás, a'úu pu á'u-catii a'íjna í Juan, já'ahua'a a'u ti caí jé'e ti'itíj. A'íjna í Juan, a'íj pu rayauj a'íjna í Zacarías. A'uu pu a'ucaíca t'í'ij Dios raatajé. ³ Nainjapua pu yé'ivejca'a t'j na'a a'u-un ti huatacá'a í játe'ana jetze, í Jordán. Ayee pu ti-huá'a'ixaate'eca'a ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati ti ij nu'u Dios tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í jemin. Aj pu i Juan huá'umuai'ihuaca'a.

⁴ Ayee pu che'atá na'a rijcaa a'ij ti te'uyú'uxaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Isaías, í ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayen tijín:

Ja'ati pu u e'ejjhua a'ujna já'ahua'a a'u ti caí é'e ti'itíj. Ayee pu tejé'exa a'íjna í ja'ati tijín:

"Naa xu rí'i huaújcaten mú'een sej si rí'i tira'ancuré'e-vi'itín í tavástara'a,

sej si caí raatamuári'eriste'en se'íjna ti yen hu-atasej're'esin t'í'ij amua'irájtuaani.

⁵ Miché'e miyen rí'i huaújcaten matíj a'íime í mej juyeta.

Miché'e te'evé'ejiste'axi'ín a'u ti e'etécucu'unijmee.

Miché'e majta raaté'uunaxi'ín nain í jírí ti tí'ita-caíjme.

Ajta í juye ti tiújtutájme, miché'e raatajé'iyite'axi'ín.

Ajta a'u ti caí a'upá'atza, miché'e ra'uré'epa'atzare'en.

⁶ Ajta, t'í'ij uvé'enen í tavástara'a, naími'i í teite í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, a'íj mú rasejran í ti jín Dios hua'irátuaasin."

Aii pu'u.

⁷ Ajta a'íjna í Juan, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í teite í mej a'uré'enineica'a. Ayen tijín:

—Mí sej siyen seijre'e. Cu xíee sej a'uruáachejye'i matíj í cu'ucu'use ti ij caí huá'utaiixi'í í taij. ¿Ni zaa seri tí'itese'e sicu, ti ij caí Dios amua'uxíj'te'en? ¿A'ataani ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen huárini? ⁸ Na'ari caí, ti pua'a mú'een rujímua'a yé seve'eré'enen tzáahu-ati'ira'a jime'e, ayée xu huárini a'ij ti ye'í tiraavíj'te'e se'íjna jime'e sej seri seicié tiu'umuá'aj. Caxu siyen tí'imua'atze mi ru tzajta'a yee ayée pu ti'ayajna ti naa tejámuaatévaire'en í Dios jemi a'iné mú'een xu i'i huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan.

'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu ti'ayajna ti Dios ayén tiraayí'iti ti ayén ráaruuren í tetej ti ij seicié huaújruuren t'j ti ayén seíire'e á'ara'ani matíj teite, matíj a'íime í mej Abraham teecan jetze huanéj. Capu ti'itíj a'ij tejamuatévaire í Dios jemi sej i'i huáacixa'astemua'ame'en a'íjna í Abraham teecan.

⁹ Pu'uri hui vejli'i a'ájna xicájra'an jetze ja'anáj ti pua'a Dios amuá'axijte'en ca'anín jime'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu ja'ati ti cíyey á'ijveichixi'isin tepuaj jime'e. Naími'i í cíyey ti caí tí'itaaca, a'íj pu tiu'uré'evei-

jchi, ajta tí'itairan. Ayee pu che'atá na'a amuá'axijte'en.

¹⁰ Matí'ij me'ín teite miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné tena'aqui rini?

¹¹ Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'ati hua'apuaca tísiicu'u, ché'e seíj raat-apíj'te'en a'íjna ti caí tísiicu'u. Ayen cha'a tana'a, ti pua'a ja'ati tí'ijcha'íica í ti tí'icua'iri'i, cha'a a'íjn raatá'an í ti caí ti'itíj tícha'íi.

¹² Majta mú e'iré'ene seica í mej huá'ajijve'eca'a í mej tí'itici ti ij a'íjn huá'umuai'ihuua. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maestro, ¿a'iné táarini iteen?

¹³ Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ij xu ancuré'an a'achú ti caj tiraaxí'epi'intare. Caxu hui jaítze'e huá'ajijve'e.

¹⁴ Majta me'ín í xantaaru'u, ayée mú majta tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Caríj iteen, ¿a'iné táarini?

Tí'ij jí ayén tiu'utaniú tijín:

—Caxu huá'anahua'ira í hua'atúmin. Caxu hua'itzi jín tihuá'axajtzi'ira í teite. Seajta, se'íjna jín rí'í tité'uj-muajte a'achú mej caj tejá'amuanajchite'en. —Ayee ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Juan.

¹⁵ Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imua'ajca í ru tzajta'a yee tij caí a'íj pírici í Ciriístu'u a'íjna í Juan, í mej rachú'eve'eca'a.

¹⁶ Tí'ij jí Juan ayén tihua'utá'ixaa naími'ica tijín:

—Aru inee, jaj nu jín á'amua'ihuua. Mí ajta, seíj pu a'úu mé e'evé'eme ti jaítze'e raayí'iti necaí inee. A'iné nee nu ciliéene'e jín ti'itéjvee, ineetzi, capu ayén tiraavíj'te'e nej ra'ajta'í'ipi'ín í ca'acaira'an. Mí ajtá'i amín, xíejniu'ucari pu huata'íti ti huateáturan mú'ejmi jemi. A'íj pu pírici Dios ti raxíejniu'uca. Ajta a'íjna ti mé e'evé'eme, a'íj pu pírici ti rí'í á'amuaruuren mi a'amua tzajta'a.

¹⁷ Ayee pu té'eme a'ájna ti a'íjn yé uvé'enen, cu xíee ti cu ja'ati ru'itéchueeca í ti jín jetzen ra'anáaca'atze í játze'ara'an í triigu. Ajta a'íjn ru'irátu'isin í xaíri á pua'acié. Ajta a'íjna í imue'eri, rájseire'esin u chi'ita. Ajta í xaíri, á pua'acié pu yé'etairan í taij jetze ti caí ja'anáj é'emí'ica. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.

¹⁸ A'íjna jime'e í niuucari, ajta seica jime'e, a'íj pu jíme'en tihuá'u'itíiri'i mej mi ráamua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi.

¹⁹ Tí'ij jí Juan ra'ajté'axi a'íjna í Heródes, a'íjna jime'e ti yá'uvi'itín a'íjna í Herodías, ti amuacá ví'che'eca'a a'íjna jemi í juutzeájra'an í Heródes. Ajta pu a'íjna jín ra'ajté'axi a'ij ti tí'itíj huáruu. ²⁰ Tí'ij jí Heródes a'ij pua'a huaríj ti'itíj jime'e ti caí xí'epi'ín 'een, a'íj pu ra'iteána a'íjna í Juan.

Tí'ij nu'u Jesús huáumuai'ivijhuaca'a

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Tí'ij a'íjn Juan huá'umuai'ihuaca'a í teite, a'íj pu ajta a'íj huáumuai'ihuaca'a a'íjna í Jesús. Tí'ij Jesús téniu-usime'e í Dios jemi, t'í'ij i antaújcuunareca'a u ta japua

tì a'uteájmuaa. ²² Ajta a'ñin xiéjnium'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu ave'ecáme'ecaa. Ayee pu seijre'eca'a tñj cucui'i. Aj pu i japuan 'ujyéjixi án mu'úutze'en. Ajta á'iyen niu-ucari huánamuajri'i tì uj e'icánamuajre'e júte'e. Ayen tñjñ:

—Niyauj pej hui pírici í nej jeíhua muá'ixe'eve'e. J'é-can pej rí'i naatá'a i ne tzajta'a. Ayee pu teje'ijcána-muajre.

Í huáacixa'astemua'ame'en teeca í Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Ajta a'ñin í Jesús, ayée pu rájcha'hica'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a nine'ira'a tñjij a'utéjche tì tihua'utá'ixaate'en í teite. Ajta a'ñin, a'ñi pu nu'u jetze airaújnejijte í José. Ajta a'ñin José, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Elí. ²⁴ Ajta a'ñin í Elí, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matat. Ajta a'ñin í Matat, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Leví, ajta a'ñin Leví a'ñi pu jetze airaújnejijte í Melqui. Ajta a'ñin Melqui, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jana. Ajta a'ñina í Jana, a'ñi pu jetze airaújnejijte í José.

²⁵ Ajta a'ñina í José, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matatías. Ajta a'ñin í Matatías, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Amós. Ajta a'ñina í Amós, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Nahum. Ajta a'ñina í Nahum, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Esli. Ajta a'ñina í Esli, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Nagai.

²⁶ Ajta a'ñin Nagai, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Maat. Ajta a'ñina Maat, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matatías. Ajta a'ñin í Matatías, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Semei. Ajta a'ñin í Semei, a'ñi pu jetze airaújnejijte í José. Ajta a'ñin í José, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Judá.

²⁷ Ajta a'ñin Judá, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jonán. Ajta a'ñin í Jonán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Resa. Ajta a'ñin í Resa, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Zorobabel. Ajta a'ñin í Zorobabel, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Salatiel. Ajta a'ñin í Salatiel, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Neri.

²⁸ Ajta a'ñin í Neri, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Melqui. Ajta a'ñin í Melqui, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Adi. Ajta a'ñin í Adi, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Cosam. Ajta a'ñin í Cosam, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Elmodam. Ajta a'ñin í Elmodam, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Er.

²⁹ Ajta a'ñin Er, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Josué. Ajta a'ñin í Josué, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Eliezer. Ajta a'ñin í Eliezer, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jorim. Ajta a'ñin í Jorim, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matat. Ajta a'ñin Matat, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Leví.

³⁰ Ajta a'ñin Leví, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Simeón. Ajta a'ñin Simeón, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Judá. Ajta a'ñin í Judá, a'ñi pu jetze airaújnejijte í José. Ajta a'ñin í José, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jonán. Ajta a'ñin í Jonán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Eliaquim.

³¹ Ajta a'ñin í Eliaquim, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Melea. Ajta a'ñin í Melea, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Mainán. Ajta Mainán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matata. Ajta a'ñin í Matata, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Natán. Ajta a'ñin í Natán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í David.

³² Ajta a'ñin í David, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Isaí. Ajta a'ñin í Isaí, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Obed. Ajta a'ñin í Obed, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Booz. Ajta a'ñin í Booz,

a'ñi pu jetze airaújnejijte í Salmón. Ajta a'ñin í Salmón, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Naasón.

³³ Ajta a'ñin í Naasón, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Aminadab. Ajta a'ñin Aminadab, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Aram. Ajta a'ñin í Aram, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Esrom. Ajta a'ñin í Esrom, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Fares. Ajta a'ñin Fares, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Judá.

³⁴ Ajta a'ñin í Judá, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jacobo. Ajta a'ñin í Jacobo, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Isaac. Ajta a'ñin í Isaac, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Abraham. Ajta a'ñin í Abraham, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Taré. Ajta a'ñin í Taré, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Nacor.

³⁵ Ajta a'ñin í Nacor, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Serug. Ajta a'ñin í Serug, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Ragau. Ajta a'ñin í Ragau, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Peleg. Ajta a'ñin Peleg, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Heber. Ajta a'ñin í Heber, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Sala.

³⁶ Ajta a'ñin í Sala, a'ñi pu jetze airaújnejijte Cainán. Ajta a'ñin í Cainán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Arfaxad. Ajta a'ñin Arfaxad, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Sem. Ajta a'ñin í Sem, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Noé. Ajta a'ñin í Noé, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Lamec.

³⁷ Ajta a'ñin í Lamec, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Matusalén. Ajta a'ñin í Matusalén, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Enóc. Ajta a'ñin í Enóc, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Jared. Ajta a'ñin í Jared, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Mahalaleel. Ajta a'ñin í Mahalaleel, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Cainán.

³⁸ Ajta a'ñin í Cainán, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Enós. Ajta a'ñin í Enós, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Set. Ajta a'ñin í Set, a'ñi pu jetze airaújnejijte í Adán. Ajta a'ñin í Adán, Dios pu jetzen airáne.

Tñjij nu'u tiyaaru'u tiu'utatése tì nu'u raatémua'itìn í Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 Tñjij Jesús jemi huateájturaa í xiéjnium'ucare'ara'an í Dios. Tñjij jí a'uun u e'erájraa u Jordán. Tñjij jí xiéjnium'ucare'ara'an pu ya'uví'itì a'u tì caí é'e tì'itíj. ² A'u pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xicaj. Ajta a'ñin tiyaaru'u, a'ñi pu i tiú'ujtesí'ire'eca'a tì raamuá'itìn tñjij auté'itzen í Dios jemi. Ajta a'ñin Jesús, capu tí'icua'acáa tñj na'a tì a'uun é'etee. Tñjij jí te'era'astées-ime'eca í hua'apuate xicaj, temua'a pu jeíhua tiu'utá'icuataca'a.

³ Tñjij jí ayén tiraata'ixaa í tiyaaru'u tñjñ:

—Tí pua'a hui yaujra'an pej pú'eene'en í Dios, patá'aj raata'aítje'en mî tetej tì pan huateújtaahua.

⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tñjñ:

—Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tñjñ: “Í teáata'a, capu pan na'a jñn ruuri a'ame.”

⁵ Tñjij jí tiyaaru'u pu ya'uví'itì í jñrì japua. Tñjij jí tiraatasejra nainjapua tñj na'a ve'etí yen huatácá'a í chaanaca japua, matj mena'a pua'amecié yen huachéjme í chaanaca japua. ⁶ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tñjñ:

—Tí pua'a piyen huárini pej títunuta ineetzi jemi, pajta naateánajche, nain nu muaatapuaíjve'esin pej

mú'ee tihua'uta'ajte'en, ti ij timuáaci'iti naíjmi'i tǎj na'a ti naa seijre'e ti huá'a jetze seijre'e. Ayee nu hui rini a'iné a'ǎj nu jǎn antínmu'aree, nej niyen raata-puajíve'en í ja'atí nej á'apuajíve'e.

⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tǎjǎn:

—Ayee pu té'eyu'usi'i tǎjǎn yee: “Setá'aj siyen sena'a rateáanajche í tavástar'a í Dios. A'ǎj xu'u huaté-vaire'en.”

⁹ Tǎjǎn jí ajtahua'a a'ǎn í tiyaaru'u ya'uví'iti já'ahua'a yee, a'ájna Jerusalén. An pu ra'antiví'iti japuan u teyujta'a, japuan í tǎjǎn í jaítze'e antípiti. Ayee pu tiraata'ixaa tǎjǎn:

—Tǎjǎn pu'a'a hui pe yaujra'an pepú'eene'en í Dios, ancájvetzi múuci, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tǎjǎn:

Dios pu á huaja'uta'íti í mej jemin tí'ivaire'e mej mi muáacha'in.

¹¹ Memua'ancuré'evi'ira mú'eetzi pej pi caí á e'e-jvá'ítzi'in.

Aj mú mi muatétatza ti ij caí ti'itǎj a'ij muáaruure.

¹² Tǎjǎn jí Jesús ayén tiu'utaniú tǎjǎn:

—Ayee pu té'eyu'usi'i tǎjǎn: “Capej ti'itǎj jǎn a'ij tí'ira'ihua'ura í á'a Dios aisí ti pu'a'a ayén huárini a'ij pej tí'ijxe'ee'e mú'ee.” —Ayee pu tiraata'ixaa a'ǎjna í Jesús.

¹³ Tǎjǎn nain antipuá'ari í tiyaaru'u, ti tí'ihuaújtesi'ijre, aj pu i á'uraa. Capu cha'a a'uré'enineica'a jemin ajta caí teja'ure'enén ja'anáj ti pu'a'a raax'epi'intare ti ajtahua'a huataújtese'en.

Tǎjǎn nu'u Jesús a'utéjche ti tiu'umuári'en a'ujna u Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Tǎjǎn jí Jesús á'uraa a'ujna Galilea. Ajta í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios jemin pu huateájturaa. Ajta nainjapua ti a'uun huatacá'a, jeihua mú teite ráamua'a-reeri'i a'ij tǎjǎn huarǎj. ¹⁵ A'ǎn pu tihua'umuá'ate a'ujna hua'atéyujta'a. Majta me'ǎn í teite, a'ǎn mú rǎi'í tiraatá'a me'ǎjna.

Tǎjǎn nu'u Jesús a'uun a'utéveeca'a u Nazarét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tǎjǎn jí a'uun a'ará'a u Nazarét, a'u ti a'uvé'ese. Tǎjǎn teja'uré'ene a'ájna xicájra'an jetze mej pu'a'a ruse'upi, a'úu pu teyujta'a a'uteájrupi tǎjǎn tí'ijrǎ'irejca'a. Tǎjǎn jí a'utéechaxi ti ij hua'utánamuajriste'en. ¹⁷ Matǎjǎn mi raatapíj í yu'uxari ti jíri'i ti Isaías teecan ra'uyú'uxaca'a, a'ǎjna ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tǎjǎn jí raatáxijtaca'a, aj pu rá'uteu a'ij ti té'eyu'usi'i ti ayén ti jíme'en yee:

¹⁸ Í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'úu pu hui huateátu-raasin neetzi jemi, a'iné a'ǎn pu na'antíhuau, nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ǎjme í mej caí a'ij tí'ijvica'í í niuucari jime'e í mej jǎn huataújtemua'ave'esin. A'úu pu hui neja'uta'íteca'a nej nu'u tihua'utá'ixaaate'en a'ǎjme í mej námi'i tǎjǎn yee nu'uri amua'irátu-aasin.

Ajta nej nu'u tihua'uhuaate'en í mej aracúcu'unijmee mej mi majtáhua'a mé uunéne'eri,

ajta nej nu'u huá'a japua huániuuni a'ǎjme í mej rapuajǎtzi.

¹⁹ Ajta nej nu'u hua'utá'ixaate'en tǎjǎn: “Íjii pu'uri xaa teja'uré'ene a'ǎjna í nine'ira'a jetze í ti hui tavástar'a a'ǎj tihua'utá'asin.”

Ayee pu tira'ujíve í yu'uxari jetze.

²⁰ Tǎjǎn jí ratéejire í yu'uxari, tǎjǎn í raatapíj í ti tí'ivaire'e u teyujta'a. Ajta a'ujyeíjxi. Naími'i matǎjǎn mena'a a'úu mej huiráte'eca'a, a'ǎn mú raseíjraca'a.

²¹ Aj pu i a'utéjche ti ayén tihua'utá'ixaate'en tǎjǎn:

—Íjii pu hui ayén te'araúraste mú'ejmi jemi a'ij ti té'eyu'usi'i a'ǎjna jetze í sej seri ráanamua'jri'i. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ǎjna í Jesús.

²² Naíjmi'ica pu hua'aránajche'ca'a. A'ǎj mú jǎn naa rǎi'í tira'utaseíj a'ǎjna jime'e ti naa namuajre'e í niuucari ti raataxájtaca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tǎjǎn:

—¿Ni caí a'ǎn pú'een í yaujra'an í José? ¿A'iné hui auj tí'iri'iri?

²³ Tǎjǎn jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tǎjǎn:

—Jee tzíte'e, ayée pu hui tiná'amitíejte'e ineetzi sej siyen tinaatá'ixaate'esin a'ǎjna i niuucari ti ayén namuajre'e tǎjǎn: “Mí pej tí'ihua'ataca, patá'aj tí'ihua'ahuaate'en aseíj. Patá'aj piyen che'atá pena'a huárini ayajna pej é'eme'ecan a'ij pej nu'u peri tiú'uruu a'ujna já'ahua'a Capernaúm í tej teri ráamua'a-reeri'i.”

²⁴ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu ja'anáj ra'ancuré'evi'iti ja'atí ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a a'ǎjme í mej me'uun huachéjme a'ujna ti é'eme'ecan a'ǎjna í ja'atí.

²⁵ Jee tzíte'e, ayén ti'ayajna, ajmi'i ti auj seijre'eca'a a'ǎjna í Elías, mu'itǎ mú hui seijre'eca'a íyee Israél a'ǎjme í 'uuca mej ruséjta muá'araa. A'ájna'ímua, pu'uri mú aumé'e a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí ché'e viiye. Ajta, jeihua pu huatújri'ihuaca'a nainjapua tǎjǎn na'a a'uun ti huatacá'a u Israél.

²⁶ Mí ajta, a'ǎn Dios capu hui raata'íteca'a a'ǎjna í Elías ti huá'a jemi á'ume'en a'ǎjme jemi í 'uuca í mej Israél jetze é'eme'ecan sino ayée pu tiraata'ái'í ti a'uun á'ume'en a'ǎjna jemi í 'íta'a ti ruséjta já'araa, a'ǎjna ti a'uun é'echejca'a u Sarepta, chajta'a ti a'uun seíj chuéjra'a japua e'ejtème'ecantaca'a ti ayén téja'arájte-huaa tǎjǎn Sidón.

²⁷ Ajta tǎjǎn auj tí'itéveeca'a a'ǎjna í Eliseo ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, mu'itǎ mú hui tí'icucui'ica'a í teite a'ǎjna jime'e í tí'ineájxi huá'ahua'ira'a jetze. Mu'itǎ mú seijre'eca'a íyee Israél. Mí ajta, capu ja'atí tí'ihua'uhuaa sino a'ǎn pu'u, a'ǎjna í Naamán, Siria ti é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ǎjna í Jesús.

²⁸ Jime'en mu'u ráanamua'jri'í í teite mej teyujta'a huirátei, matǎjǎn mi naími'i huataníniu'ucacuca'a.

²⁹ Ca'anacan mú ájhuiixi. Matǎjǎn mi ya'uví'iti ca'anéeri jime'e, mej á pu'a'acié ru'irájtuaani u chajta'a jetze. An mú ya'uré'eneijte a'u ti e'encátee í jíri'í jetze í ti japuan huachájtaca'a. An mú ra'ancariéniche'e a'u ti e'encátee.

³⁰ Mí ajta a'ǎn Jesús, já'ita'a pu huá'a jetze tanéj. Tǎjǎn jí á'uraa.

Tǎ'ij nu'u tiyaaru'u pu tevi tzajta'a seijre'eca'a
(Mr. 1:21-28)

³¹ Tǎ'iquí a'uun a'ucáane u Capernaúm, chajta'a ti a'uun jetze ajtéme'ecan u Galilea. Tǎ'ij teja'uré'ene a'ájna xicá'ra'a mé jetzen ruse'upi, a'ǎ' pu tihua'umuá'ate. ³² Jéihua pu huá'a jetze ráavatzí í niuucari a'iné tǎj ayén tihua'utá'ixaa, yee pu tihua'utamitiejte'e tǎjǎn:

—Xíee tí cu ve'ecán jǎn tí'itǎjvee.

³³ Meenti seǎj í teáata'a, a'úu pu a'utéveeca'a u teyujta'a. Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a, tí a'ij pua'a 'een. Ca'anín pu jǎn raatajé a'ájna í ja'atí a'ájna í Jesús.

³⁴ Ayen tǎjǎn:

—Mú'ee, ¿a'iné tí'itǎj pej té'umua'aree itejmi jemi, mú'ee Jesús, mí pej hui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen een jǎn yé taméj pej pí téjmi antipúa'ajte'en? Némua-mua'ate inee, ja'atí pej píricí, mí pej Dios jemi rǎ'í tí'iseijre'e.

³⁵ Aj pu í Jesús jeíhua ra'ajté'axi í tiyaaru'u tǎjǎn:

—Capej tí'itǎj xajta. Huirá'raa hui mí tevi jetze.

Ajta a'ǎn tiyaaru'u, a'ǎ' pu rá'arie á chuaata'a mejseíraca'a í teite. Tǎ'ij jí, caí a'ij ráaruú í tevi, aj pu í huirá'raa. ³⁶ Naími'i mú rǎ'í tira'utasej í teite. Matǎ'ij mí miyen tiu'utaú'ixaa tǎjǎn:

—¿Tí'itáani niuucarijra'a jǎn tí'ixa? A'ǎ' pu hui tihuá'ajte'e í tiyáaru'use. Xíee tí cu a'ájna jǎn antiújmua'a-reere, a'iné rumuári'eri'ire'ara'an pu jǎn tí'imuari'e mej mí huirá'raa í tiyáaru'use í teite tzajta'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

³⁷ Ajta nainjapua tí a'uun huatacá'a, naími'i mú ráa-mua'areeri'i a'ij tí Jesús tí'itǎj huáruu.

Tǎ'ij nu'u Jesús tiráahuaa í mu'uneára'an í Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Tǎ'ij jí huirá'raa a'ájna í Jesús a'ujna u teyujta'a. Tǎ'ij jí a'uun a'ará'a í Simón tí é'eche. Ajta a'ǎn í mu'uneára'an í Simón, a'ǎ' pu tí'icuí'ica'a. Pǎstacare'e a'ájna í 'íta'a. Matǎ'ij mí raatáhuaviiri'i me'ájna í Jesús tí nu'u tiráahuaate'en. ³⁹ Tǎ'ij jí Jesús aicaujtutzi a'ájna jemi. Tǎ'ij jí ra'ajté'axi í tí jǎn tí'icuí'i. Aj pu í hu-ateápua'areca'a í cuí'ini'ira'a. Jǎme'en pu'u hu-ateápua'areca'a í cuí'ini'ira'a, aj pu í ájchee a'ájna tí tí'icuí'ica'a. Tǎ'ij jí a'ǎn tihua'umí.

Tǎ'ij nu'u Jesús tihuá'uhuaa jeíhua í teite
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Tǎ'ij huaré'ecieenareca'a í xicaj, a'ǎme í teite hua'uré'enejte'axi í Jesús jemi naíjmi'ica í mej tí'icuí'ijme. Capu tí'iseicaj na'a í cuí'ini'ira'a. A'ǎ' pu hua'ajtamuári'exi seij ajta seij. Tǎ'ij jí naíjmi'ica tíu'uhuaa. ⁴¹ Majta me'ǎn í tiyáaru'use í mej teite tzajta'a seijre'eca'a, naíjmi'i mú huirá'raa. Matǎ'ij mí miyen ca'anín jǎn tiraatajé tǎjǎn:

—Mú'ee pe yaujra'an pú'een í Dios.

Mí ajta a'ǎn í Jesús, a'ǎ' pu hua'ajté'axi. Capu hua'utá'a mej tiu'utaxá' a'iné méjmua'areereca'a tǎjǎn a'ǎ' pu a'ǎn píricí Dios tí án yá'ujra í ipuari japua.

Tǎ'ij nu'u Jesús tihuaja'utá'ixaa a'ujna Galilea
(Mr. 1:35-39)

⁴² Tǎ'ij tapuá'arijme'eca, aj pu í huirá'raa u chí'ita í Jesús. A'uun pu a'ará'a a'u tí caí é'e tí'ití. Majta me'ǎn í teite, a'ǎ' mú ráahuausime'e. Matǎ'ij mí me'uun a'ará'a a'u tí a'ij éene'e. Méjxe'eve'eca'a tí caí á'ura'ani, tí a'uun a'uteáturan a'ǎmej jemi.

⁴³ Mí ajta a'ǎn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tǎjǎn:

—Ayee pu ajta tíu'ujxe'eve'e nej tihua'utá'ixaate'en í seica í teite mej méyee huachéjme ne'ájna jime'e í niuucari tí rǎ'í tihua'utá'asin, í tí ajta jǎme'en raxá'jta tí a'ǎn Dios yen huatasejre'esin íyen chaanaca japua tí í yen tíu'uta'ájta tǎj na'a ve'etǎ'í yen seijre'e. Ayee nu hui 'een jǎn mú a'uvé'emej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁴ Ajta a'ǎn Jesús, aúche'e pu tihuá'a'ixaate'eca'a u tihua'atáyujta'a jetze tǎj na'a a'uun tí huatacá'a u Judea.

Matǎ'ij nu'u huatámu'iireca'a í hua'it'é
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 Ja'anáj tí ayén tiuju'urǎj tí a'ǎn Jesús a'uun a'utéveeca'a a'u tí jaj e'eve'e'ástime tí ayén té-ja'arájtehuaa tǎjǎn: Genesaret. Jéihua mú teite ajteáxǎreca'a a'ájna jemi. A'ǎ' mú ranamuá'jraca'a í niuucari tí jǎme'en raxa í Dios. ² Tǎ'ij jí Jesús hua'apuaca huasej í baarcu mé e'ecávivi'ijme'eca'a í mej hua'it'é jetze vivi'i. Majta a'ǎme, mu'uri tí'ija'usica'a í tíu'ujxǎjme-mua'a.

³ Tǎ'ij jí Jesús ateá'raa í seǎj jetze í baarcu, a'ájna Simón tí racíi. Tǎ'ij jí ayén tiraatáhuaviiri'i a'ájna í Simón tí a'atzu ímuá huatéchaxín á jaata'a. Tǎ'ij jí a'ujyejǎxí. A pu aracaíi tihuá'amua'ate í teite. ⁴ Tǎ'ij raatapuá'ajta-ca'a tí tihuá'ixaate'e, aj pu í ayén tiraata'ixaa a'ájna í Simón tǎjǎn:

—Patá'aj jaítze'e a'ímuá huatéchaxín a'u tí jaítze'e auutǎ'í í jaj. Pajta ra'atéhua'axín mí á'axiejmua'a patá'aj hua'it'é huaví'í.

⁵ Simón pu ayén tiu'utaniú tǎjǎn:

—Maestro, tu'uri huatáxa'ai tej tí'imuari'e. Catu tí'itǎj huatévi'i. Capu amǎn a'ij, a'iné mú'ee pe hui piyen tinaatá'ixaa, ayée nu ríni.

⁶ Matǎ'ij mí ra'atéhua'axi í ruxiejmua'a. Ayee mú jǎn huarǎj, jeíhua mú huá'pí'í hua'itátíi. Tǎn pu huatésíujtza-'anixí í huá'axiejmua'a í hua'it'é jime'e. ⁷ Matǎ'ij mí hua'utajé í ru'amiigustemua'a í mej aráatei í seǎj jetze í baarcu, mej mí mú a'uré'enen matá'aj hua'uté-vaire'en. Matǎ'ij mí a'uré'ene. Matǎ'ij mí hua'avé'e-jǎste'axi í hua'it'é í baarcu jetze. Tǎn mú ateárutixí a'ájna jime'e mej avé'ejisteca'a. ⁸ Ajta a'ǎn Simón, jǎme'en pu'u raasej, aj pu í tínutaca'a í Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tǎjǎn:

—Á'ura'a ineetzi jemi, nevástara'a, a'iné jeíhua nu auteájturaa mú'eetzi jemi.

⁹ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'iné jeíhua pu naa rǎ'í tira'utasej a'ájna jime'e mej huá'pí'í jeíhua hua'uví'í í hua'it'é. ¹⁰ Ayee mú che'atá mena'a naa rǎ'í tira'utasej a'ájna í Jacobo, ajta a'ájna í Juan. A'ǎ' pu hua'atáata a'ájna í Zebedeo. Majta a'ǎme, a'ǎ' mú jemin tí'imuari'e ja-

muan í Simón. Tí'ij jí a'ñin Jesús, ayén tiraata'ixaa a'ñina í Simón tíjñ:

—Capej tí'itziñe'e. Ijii tí yú auca'ití a'ame, neetzi jemi pepu'u hui teite tíseire'esin. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹¹ Matí'ij mi hua'itajájpuxi í baarcu a'u tí a'uhuáchi. Matí'ij mi nain teje'etiá'a. Matí'ij mi a'ucíj jamuan í Jesús.

Í ja'atí tí nu'u tineájxi aj jetzen í lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² A'ájná'imua, tí'ij Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a, seíj pu e'iré'ene jemin. Temua'a pu jeíhua tí'icá'atza a'ñina jime'e tí tineájxi í huá'ire'ara'an jetze. Tí'ij raaseíj, aj pu í tínutaca'a jemin í Jesús. Aa pu chuáata'imua é'etia runéerime jime'e. Ayee pu tí'iree tíjñ:

—Nevástara'a, tí pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.

¹³ Tí'ij jí Jesús huatamuájca'ataca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjñ:

—A ní'ijta' ne'u, na'aráanajche nej timuáahuaate'en. Pepu'uri hui huarúj.

Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu í xaa huarúj icu.

¹⁴ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'aj tíjñ:

—Capej ja'atí ixaate'e sino a'uun pej á'ume'en jemin í tí'ivaire'e u teyujta'a. Patá'aj ja'utá'aseijrata jemin a'ñina. Pajta piyen tiu'utamua'ivejta a'ij tí tiu'uta'ajta-ca'a a'ñina í Moisés teecan mej mi ráamua'aree tíjñ pepu'uri huarúj. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹⁵ Majta me'ñ í teite, nainjapua mú ráamua'areeri'í a'ij tí Jesús huarúj. Tíj na'a tí'itápuaapua'are, jaítze'e mú ranamuájraca'a. A'íj mú jñ, jeíhua mú ajteáxíre-ca'a í teite í Jesús jemi tí a'ñin tihua'uhuaate'en a'ñina jime'e í mej tí'icucui'í. ¹⁶ Ajta a'ñin Jesús, ja'anáj tí na'a pu a'uun e'tánineica'a a'u tí caí é'e tí'itajca'a tí'ij ruseíj huatéjnuuni.

Í ja'atí tí nu'u nainjapua ciyáaxara'a

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Ayee pu tiuju'uríj a'ajná'imua. Mu'iití mú á e'iré'ene í teite tíj na'a a'uun mej a'uchéjme a'ujna u Galilea, ajta a'ujna u Judea, ajta a'ujna u Jerusalén. A'ii mú a'ñin pú'een í fariseos, majta a'ñime í mej tí'imua'ata a'ij tí té'eyu'usi'í jetzen í yu'uxari jetze í Moisés teecan tí ra'uyú'uxaca'a. A'ñi mú huiráte'eca'a í Jesús jamuan. Ajta í muári'eri'ire'ara'an í tavástara'a, a'ñi pu jemin huatéjnturaa tí'ij tihua'uhuaate'en í teite.

¹⁸ Majta seica a'uun e'iré'ene. Tevij mú huáchuisime'e, itari japua mera'ujtéca. Nainjapua pu ciyáaxara'aca'a í ru jetze a'ñina í ja'atí. A'ñi mú huataújtese mej ru'uteájtuaani u chí'ita mej mi yenu'uhuaré'eten í Jesús jemi. ¹⁹ Mí ajta caí capu huatári'iristareca'a a'iné jeíhua mú teite aitéujseire'eca'a tá'apueerta.

Matí'ij mi anticíj japuan í chí'ij. Matí'ij mi ra'anáacu. A'ñi mú jñ ayén huarúj, matí'ij ru'ucájtuaa japuan meru'ujtéca í itari. A'uu mú ru'ucájtuaa huá'a tzajta'a í teite a'u tí Jesús a'utéjvee. ²⁰ Tí'ij Jesús hua'useíj a'ñimej,

aj pu í xaa ráamua'areeri'í tíjñ meté'atzaahuate'e, tzíte'e. Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'ñina tí ciyáaxara'a tíjñ:

—Ne'amiigu, nu'uri timuaatá'uuni'iri'í í pej hui jñ auteájturaa í Dios jemi.

²¹ Majta me'ñ í fariseos, majta me'ñ í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, a'ñi mú autéjhuii mej miyen tí'imua'atze í ru tzajta'a tíjñ:

—¿A'ataqui hui pírici amíjna mi ja'atí tí ayén a'ij pua'a tí'ixa í Dios jemi? Seíj pu'u na'a a'ñin pú'een tí tihua'utá'uuni'í í teite í mej jñ auteájturaa í Dios jemi. Dios pu a'ñin pú'een tí ayén tihua'utá'uuni'í. Ajta amíñ, capu hui a'ñina jñ antiújmua'aree.

²² Ajta a'ñin í Jesús, a'ñi pu ruseíj rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu í ayén tihua'uta'íhua'uri'í tíjñ:

—¿A'iné hui 'een jñ siyen tí'imua'atze í ru tzajta'a?

²³ ¿Tí'itáni jaítze'e muári'eri? ¿Ni jaítze'e muári'eri nej niyen tiraata'ixaate'en ne'ñina tí ciyáaxara'a yee: "Nu'uri timuaatá'uuni'iri'í í pej jñ auteájturaa í Dios jemi", na'ari yee: "Ájchesi, mé pej tamé'en"? Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'ñina jime'e tí jaítze'e muári'eri nej niyen tiraata'ixaate'en yee: "Ájchesi, mé pej tamé'en."

²⁴ Aru sejí sí ráamua'aree í nej hui xaa ne'ñina jñ antínmua'aree íyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'auuni'í í mej jñ auteájturaa í Dios jemi, ayée nu huári'ini inee í nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

Aj pu í ayén tiraata'ixaa a'ñina tí ciyáaxara'a tíjñ:

—Ne'amiigu, ayée nu tí'imua'ixaate'e tíjñ, ajchesi hui, pajta ra'anachuén mi á'utaatzi. Aricu á'uraa u á'ache.

²⁵ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu í a'ñin tí ciyáaxara'a, ájchee, yá'uchuii í rú'utaatzi. Tí'ij jí rí'í tiraatajé í tavástara'a. Tí'ij í á'uraa í ruche.

²⁶ Naími'í mú naa rí'í tira'utaseíj. Jé'ecan mú rí'í tiraatá'a í Dios jemi. Majta caí cha'a a'ij tirájteuve'e. Ayee mu'u tíjñ:

—Ijii tu xaa tí'itíj huaseíj tí huápi'í ruxe'eve'e.

Tí'ij nu'u Jesús raatajé í Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ A'atzu a'ateevi'í, aj pu í Jesús áa a'uré'ene. Seíj pu ja'atí huaseíj tí tí'iteji'ívi. Ayee pu ántehuaa tíjñ Leví. A'uu pu e'irájca u chí'ita a'u mej titejé'ejí'ívi. Ayee pu tiraata'ixaa a'ñina í Jesús tíjñ:

—Patá'aj hui nee jamuan á'uche'ecane'en.

²⁸ Tí'ij jí a'ñin Leví ájchee. Naími'í pu teje'etiá'a. Tí'iquí jamuan á'uraa.

²⁹ Tí'iquí a'ñin Leví tiu'uyé'este í ruche a'ñina jime'e tí ari Jesús jamuan á'uche'ecan. Majta me'ñ í mej tí'iteji'ívi, majta seica, a'ñi mú huá'a jamuan tí'icua'aca.

³⁰ Majta a'ñime í fariseos, majta a'ñime í mej tí'imua'atca í yu'uxari jetze tí Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'ñi mú autéjhuii mej tihua'uxájtzi'í a'ñimej jemi í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee mú tihua'utá'ixaa tíjñ:

—¿A'iné 'een jñ siyen huá'a jamuan tí'icua'aca, seajta hui ye'eca jamuan í mej tí'iteji'ívi, seajta huá'a jamuan í mej a'ij pua'a ríjcaa?

³¹ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui 'een jíme'en í teite í mej á'uci'ica'an jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej á'uci'ica'an jemin í mej r'én sino a'ñime mu'u hui í mej tí'icucui'i. ³² Mí neajta inee, canu hui ne'ñina jín mú a'uvé'emej nej ni ne'ímej huatájeeve a'ñimej í ti ayén tihua'amitiejte'e yee x'í'epi'in mú rici sino a'ñimej nu'u í mej rú'umua'aree í ru tzajta'a í mej caí x'í'epi'in rici.

Í mej nu'u rú'itzi'ivi

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i í Jesús tijín:

—A'ñime í mej hui Juan jamuan á'ujuhua'an, jeíhua mú rú'itzi'ivi, majta huatéjniuuve í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a rici a'ñime í fariseos. Mí majta, a'ñime hui í mej á jamuan á'ujuhua'an, metijí'icua'aca, majta ye'eca, micu.

³⁴ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí huaténe'iche, a'ñi pu ajta ru'amiigustemua'a huatá'inen mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihua'amicuan. ¿Ni qui miyen tiú'uritzí'ive'e t'í'ij auj huá'a jamuan a'utéveeca? Camu xaa ne'u.

³⁵ Mí ajta, aúche'e pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a tí jetzen ra'ajján a'ájna tí huaténe'iche. Aj mú xaa amiigustemua'ame'en ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e mé'e já'ahua'a í hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu hui ru'ítzi'ive'en í ne'amiigustemua'a.

³⁶ Sejí pu tihua'utá'ixaa í niuucari tijín:

—Tí pua'a ja'atí rá'acu'une'epua í c'ixuri tí mí'ime'ecan, capu a'ájna jín rá'acu'une'epua c'ixuri jíme'e tí caí xí ja'anáj já'usini'i. Tí pua'a ayén a'ájna jín rá'acu'une'epua, a'ñi pu huatétzu'uta a'ájna í c'ixuri tí jéjcuca t'í'ij huatéja'usini'íhua. Tí'ij jí ra'atésiujtza-'anaxi'sin í tí mí'ime'ecan. Aj pu i, í tí anásiujtza'ani, jaítze'e pu hui ve'et'í a'ame.

³⁷ Ajta camu miyen rijca'a mej ru'ucájt'u'ani navij limeetajra'a tzajta'a tí cára'ajchira'a viinu tí'it'í'ij mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren, a'ájna í viinu tí jéjcuca, a'ñi pu jetze huiitaxíjsin í eeca, ajta autasiújtza'ani í navij tí cára'ajchira'a. Aj pu i a'u-vaíjtzi í navij, ajta hui í viinu. ³⁸ A'áj pu hui jín ayén tiú'ujxe'eve'e tí iru'ucájt'u'ani navij tzajta'a tí jéjcuca a'ájna í viinu tí ajta jéjcuca, ícu.

³⁹ Ajta, mat'í'ij ra'anti'í í viinu tí mí'ime'ecan, capu ja'atí ayén raxí'eve'e tí ra'antiyé'en í tí jéjcuca a'iné ayée pu tirá'amitiejte'e tí jíme'en yee jaítze'e pu hui ajme'ira'a í tí mí'ime'ecan caí í tí jéjcuca. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

Mej nu'u muaiyu huaré'acupi

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Ayee pu ajta tiuju'urí'ij a'ájna í xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Aa pu aumé'ecaa já'ita'a u ví'ira'ata'a í Jesús. Majta me'ñin í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'ñi mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxi'in tí'it'í'ij atzi tí triigu jetze

huijneájxi. Mat'í'ij mi raatémuati'ísixi í rumuájca'a jetze. Majta autéjhuii mej ráacua'ani.

² Majta a'ñime í fariseos, seica mú á vejli'i a'uté'uu-ca'a. Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ájna í Jesús. Miyen tijín:

—¿A'iné hui 'een jín piyen tí'imuarí'e tí'it'í'ij tí nu'u caí rí'írí tí ayén tí'it'í'ij ú'uruuren a'ájna xicájra'a mej jetzen pua'a ruse'upi?

³ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve í yu'uxari jetze a'íj tí huaráj a'ájna í David teecan t'í'ij huata'í'icuataca'a, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e? ⁴ A'uu pu hui a'uteájrupi u teyujta'a, í tí jee chí'ira'an pú'een í Dios. Ajta a'íyén, a'ñi pu ru'irájí'ipi í pan mej Dios huatá-muai'ivejte. Tí'ij jí ráacua. Ajta a'ñimej tiu'umí í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. A'ájna í pan, a'ñi mu'u racua'aca a'ñime í mej tí'ivaire'e a'ujna teyujta'a. Capu hui tí'it'í'ij a'íj huaráj a'ájna jemi í David teecan.

⁵ Ajta ayén tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu hui 'een jín antínmua'a-ree neajta ne'ñina xicájra'an mej jetzen ruse'upi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús.

Í ja'atí tí nu'u ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ajtahua'a, sejí jetze í xicáara'an mej jetzen ruse'upi, a'úu pu a'uteájrupi u teyujta'a. A'uu pu tihua'a-mua'atejca'a. Ajta sejí a'úu pu unú'ujveeca'a tí ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze, ruri'iríinta'an pújme'en.

⁷ Majta me'ñin í fariseos, majta me'ñin í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze tí ra'uyú'uxaca'a a'ájna í Moisés teecan, a'ñi mú rajeeveca'a tí'it'í'ij mej jíme'en jetzen te'ujpuá'a-jte'en. Ayee mú tí'imua'ajca yee aísí tí pua'a caí sejí tiú'uhuaate'en, a'ájna xicájra'a tej jetzen tase'upi.

⁸ Mí ajta Jesús, a'ñi pu rú'umua'areereca'a a'íj mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ájna tí rumuájca'a jetze ciyáaxara'a tijín:

—Ajchesí. Mé huatéchaxí mé já'ita'a.

Aj pu i ájchee. Aa pu a'utéechaxí. ⁹ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu tejámuaata'íhua'ura tí'it'í'ij tí í'irí'iri a'ájna xicájra'a tej jetzen tase'upi. ¿Ni qui í'irí'iri tí ja'atí ayén ráaruuren í tí í'ixí'epi'in na'ari í tí a'íj pua'a 'een? ¿Ni qui ajta í'irí'iri tí sejí huiirájtuaa tí íj a'ñin caí huám'í'ini na'ari hui tí raajé'ica?

¹⁰ Tí'ij jí Jesús hua'useírajraa a'ñimej í mej áa e'en-véjme'ecaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ájna tí ciyáaxara'a í rumuájca'a jetze tijín:

—Huatátzeaa hui mua'a muájca'a.

Aj pu i raatátzeaaraca'a. Jíme'en pu'u ayén huaráj, aj pu i huarúj. ¹¹ Majta me'ñin í fariseos, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a me'ñina jíme'e mej caí a'íj tirájteu a'íj mej ye'í jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Mat'í'ij mi autéjhuii mej tí'it'í'ixaaate'en yee a'íj mej ye'í ráaruuren me'ájna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús hua'antíhuau a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mt. 10:2; Mk. 3:16-19; Hch. 1:13)

¹² A'ájná'ímua, Jesús pu á'ume jírí tzajta'a tí'ij huaténíuuni í Dios jemi. Huatáxa'li tí huatéeni. ¹³ Tí'ij tapuá'arime'eca, a'íí pu hua'utajé a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Tí'ij jí hua'avé'ejajpuaxí a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua mej ará'ase. Ayee pu hua'utamua'a tíjín apóstoles, tí ayén huataújmu'a tíjín se'íj tí tiu'uta'a'íjti'ire.

Ayee mú huataújmu'a a'íime í mej tiu'uta'a'íjti'ire.

¹⁴ A'ii mú a'íin pú'een í tí hua'avé'ejajpuaxí. Amuacácan, a'íj pu huatajé a'íjna í Simón, í mej majta miyen raatamuá'a tíjín Pedro. Aj pu íjtá'i a'íjna huatajé í Andrés. Juutzeájra'an pu pú'een a'íjna í Simón. Seica pu ajta huatajé. A'íime mú a'íin pú'een a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Felipe. A'íj pu ajta huatajé a'íjna í Bartolomé, ajta a'íjna í Mateo, ajta a'íjna í Tomás, ajta a'íjna í Jacobo. A'íí pu yaujra'an pú'een í Alfeo.

Jesús pu ajta a'íjna huatajé í Simón. A'ímej pu jetze ajtème'ecan a'íime í mej miyen hua'atamuá'amua tíjín í mej raayí'iti mej huané'use'en. ¹⁶ A'ímej pu ajta huatajé a'íjna í Judás tí yaujra'an pú'een í Jacobo, ajta a'íjna í Judás tí ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. A'ii pu a'íin pú'een tí tiu'utátui í Jesús. A'ímej pu'u avé'ejajpuaxí.

Jesús pu nu'u tihuá'amua'ate jeíhua í teite

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Tí'ij jí Jesús acájraa í jírí japua, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. A'uu pu a'ará'a a'u tí a'upá'atza. A'uu mú jeíhua ajteáxi'reca'a í teite, í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, majta seica. Jeíhua mú majta ajteáxi'reca'a í mej a'uchéjme a'úu tí huatacá'a u Judea, majta me'ín í mej a'uun a'uchéjme u Jerusalén. A'íí mú majta ajteáxi'reca'a í mej a'uun a'uchéjme a'ujna la coosta, a'ájna já'ahua'a u Tiro, ajta a'ájna já'ahua'a u Sidón.

¹⁸ Ayee mú 'een jín mú e'iré'ene mej mi ráanamua, tí ij a'íin tihuá'uhuaate'en í mej jín tí'icúcu'ijme. Majta me'ín í mej rajpuaijtzica'a a'íjna jime'e í tiyáaru'use tí huá'a tzajta'a seijre'e, Jesús pu ajta tihuá'uhuaa.

¹⁹ Naíjmi'i matíj mena'a me'uun a'uté'uuca'a, ayée mú tí'itese'eca'a mej ra'ajtamuarí'en a'íjna jime'e tí a'íin jetze e'iraaye'i í muári'eri'ire'ara'an tí jín tí huá'uhuaate'en naíjmi'ica.

Mej nu'u jíme'en huataújtemua'ave'esin

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Tí'ij jí hua'antaseírajraa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mí sej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'iné mú'ejmi pu ari tiu'uc'í tí Dios tejá'amua'ajje'e sej sí jamuan tiu'uta'a'íjta tíj na'a rusén jime'e.

²¹ 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mí sej tiejcu. Dios pu tejámuaatá'asin í sej jín huateújvaire'en.

'Setá'aj huataújtemua'ave'en mí sej ruyein se'íjna jime'e tí a'ij pua'a tí'iseijre'e íyien chaanaca japua. Mú'een xu na'anaa xá'aju'un se'íjna jime'e tí Dios ari amuá'ancu'uvajxi.

²² 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en tí pua'a seica teite mejamuájcha'íre'e, na'ari tí pua'a mejamuataamuárite'en, na'ari tí pua'a mej a'ij pua'a á'amuaruuren nusu tí pua'a metejá'amuaajtzira me'íjna jime'e sej ná'astijre'e ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. ²³ Tí'ij teja'uré'enen a'ájna mej miyen a'ij pua'a á'amuaruuren í teite, setá'aj hui huataújtemua'ave'en a'iné jeíhua pu huápi'í tejá'amua'ac'i a'íjna jime'e tí a'uun tejé'eme'ecan a'u tí Dios é'eseijre'e. Setá'aj tiu'utéene'en se'íjna jime'e sej rutémua'ave'e, a'iné huá'avaujsimua'ac'i, ayée mú hui che'atá mena'a a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

²⁴ 'Seajta mú'een, mí sej chíjteaani, setá'aj hui huataújxeemiste'en a'iné xu'uri ra'ancuré'a íyien chaanaca japua í tí r'í'í tejámuaatá'asin.

²⁵ 'Setá'aj huataújxeemiste'en, mú'een mí sej nain tí'ijcha'í, a'iné capu hui tí'itíj huateáturaasin mú'ejmi jemi tíj na'a rusén jime'e.

'Setá'aj huataújxeemiste'en, mú'een mí sej na'ana, cha'a sena'a, a'iné mú'een xu ruyeinixi'ín, seajta huataújxeemiste'esin.

²⁶ 'Setá'aj hui huataújxeemiste'en tí pua'a naími'i miyen tejá'amua'ixaate'e yee x'í'epi'ín xu huaríj, a'iné huá'avaujsimua'ac'i, ayée mú che'atá mena'a tihua'utá'ixaa a'ímej í mej caí tzáahuati'ira'a jime'e tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

"Tej nu'u huá'uxe'eve'en í mej tájcha'íre'e"

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e mí sej ní'inamua: Setá'aj hui huá'uxe'eve'en se'ímej í mej amuájcha'íre'e, setá'aj seajta r'í'í huá'uruuren se'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure.

²⁸ 'Setá'aj r'í'í tihua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a tejá'amua. Setá'aj hui seajta í Dios jemi huá'a jíme'en huaténíuuni a'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure.

²⁹ 'Tí pua'a ja'atí mu'itéjveeni a'ípée jetze, patá'aj hui pajta u jetze pújme'en raatánijte'en tí'ij ajtahua'a mu'itéjveeni a'uun jetze. Tí pua'a ja'atí muá'achuirá mí a'achamaara, patá'aj pajta mí asiicu'u raatapíjte'en.

³⁰ 'Patá'aj pajta tihua'utá'an naíjmi'ica a'achú mej hui pua'amé tí'itíj muahuavii. Ajta tí pua'a ja'atí tí'itíj ántini í tí mú'eetzi a'aa, capej hui rahuaviira ca'anéri jime'e tí muaatátuiire'en.

³¹ 'Patá'aj pajta hui piyen huá'uruuren í seica a'ij pej tí'ijxe'eve'e mej miyen muáaruuren mú'eetzi.

³² 'Niche'e se'íj tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a siyen huá'ixe'eve'e sena'a a'ímej í mej amuá'ixe'eve'e mú'ejmi, ¿a'iné hui tejamuá'amitíjete a'íjna jime'e í niuun-

cari? ¿Ni qui ti'itjij semuá'itín í Dios jemi? Caxu xaa ne'u ti'itjij huamuá'itín a'iné a'fime í mej a'ij pua'a rici, a'fí mú majta hui huá'ixe'eve'e a'fimej í seica í mej majta huá'ixe'eve'e.

³³ Aja, ti pua'a siyen rí'í tihua'atá'acare'en sena'a a'fimej í mej rí'í tejaamuaatá'aca, ¿ni tzaa ayén tejamuá'amatiejte'e sej se'fjna jín ti'itjij huamuá'itín í Dios jemi? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee caxu hui a'atzu ti'itjij huamuá'itín a'iné ayée mú che'atá mena'a rici a'fime í mej a'ij pua'a rici.

³⁴ Aja, ti pua'a hui siyen tihua'utániijte'en ti'itjij ti na'a se'fjna jime'e mej mi á'iyen amuaatátuiire'en, ¿ni ayén tejamuá'amatiejte'e sej se'fjna jín ti'itjij huamuá'itín í Dios jemi? Capu ayén té'eme. Caxu hui a'atzu ti'itjij huamuá'itín a'iné a'fime í mej a'ij pua'a rici, a'fí mú hua'utániijte í seica, majta miyen rachú'eve'en mej mi á'iyen tihua'utátuiire'en nain í mej caj tihua'utániijte.

³⁵ Ayee xu'u huárini. Setá'aj hui huá'axe'eve'e a'fimej í mej amuá'ajcha'fíre'e. Setá'aj rí'í tihua'ajcha'fí. Setá'aj seajta ti'itjij ti na'a hua'utániijte'en. Caxu huá'ahuaviira ca'anéeri jime'e mej mi amuaatátuiire'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti pua'a siyen huárini, jeihua pu hui tejá'amua'í'iti. Seajta xu yaújmua'ame'en pú'eene'e xá'aju'un a'fjna í Dios í ta japua ti é'eseijre'e, a'iné a'fí pu rí'í tihua'ajcha'fí a'fimej í mej caí rí'í tihua'atá'aca, aja a'fimej í mej a'ij pua'a rici.

³⁶ Setá'aj siyen huá'ancu'uvajxi'in, a'iné a'fín í ti á'a-mua'iyau'upua, a'fí pu hui aja huá'ancu'uvajxi'isin.

"Teta'aj nu'u caí huá'axijte'e í seica"

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Caxu a'ij tihua'ajevee í seica; ti ij caí Dios a'ij tejá'amua'ajevee mú'ejmi. Caxu seajta huá'axijte'e í seica, ti ij caí Dios ama'uxijte'en mú'ejmi. Setá'aj hui tihua'utá'u-uni'í í seica. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu aja tejá'muaatá'uuni'ira.

³⁸ Setá'aj tihua'utapuaíjve'en í seica. Tí pua'a siyen huárini, jeihua pu aja mú'ejmi tejá'muaatapuaíjve'esin. Ayee pu té'eme tíj ja'atí ra'avé'ejiste'en í medida jetze. A'fjna í ja'atí, mi'í pu rí'í ra'ure'uruén, aja raatéruureajxi'in tí'ij rí'í huaújra'atza. Temua'a pu naa tira'avé'ejiste'esin ti ij caí avé'evitzen. Aj pu i, amua'ancára'atzi'ira í á'amuasicu'u jetze. Ayee pu á'a-muaruuren a'iné a'achú sej hui caj tiu'utapuaíjve'e, ayée pu che'atá na'a Dios pu amuaatapuaíjve'esin mú'ejmi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'fjna í Jesús.

³⁹ Ajtahua'a sefj niuucari pu jín tihua'u'itíiri'i. Ayen tíjín:

—A'iné tejamuá'amatiejte'e mú'ejmi a'fjna jíme'en í ti arácun. ¿Ni rí'í'í ti a'fín ti arácun rá'anvil'itín í juye jetze sefj ti aja arácun? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu a'atzu rí'í'í, ti a'fín rá'anvil'itín, a'iné ti pua'a a'fín rá'anvil'itín, naími'í mú hui atévatzijsin a'u ti e'etécun.

⁴⁰ Aja ayée pu hui 'een a'fjna jime'e í mej nee jamuan á'ujjuhuan. A'fín í ja'atí ti ayén tiú'ujmua'ate capu ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tíj a'fín ti tí'ij-mua'ate, sino tí'ij ari ra'antipua'arite'en í ti tiú'uj-

mua'ate, aj pu hui xaa ayén éene'e a'ame tíj a'fjna í ti tiraamuá'ate.

⁴¹ Pajta mú'ee, a'iné hui 'een jín piyen rasej í a'ihuáara'a a'fjna ti cáj caj te'uteájturaa í Dios jemi. Mí pajta mú'ee, capej asej í pej hui jín jeihua á'atura í Dios jemi. ⁴² Tí pua'a peri jeihua jín auteájturaa í Dios jemi, ¿a'iné hui tí'iri'iri pej piyen tiraata'ixaate'en pe'fjna í a'ihuáara'a ti cáj caj te'uteájturaa a'ij ti tí'itjij jín te'uteájturaa í Dios jemi? Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri, a'iné capej hui asej mú'ee asej a'ij pej tí'itjij jín te'uteájturaa í Dios jemi.

Mú'ee mi pej a'ij pua'a tí'ijri'ire mé jéjre'e, pauj mi'í seicié tiú'umua'ati, pajta nain jín tihua'utá'ixaate'en í teite í pej hui jín auteájturaa í Dios jemi. Aj pu hui xaa ayén tiraavijte'e í pej piyen tiraata'ixaate'en í sefj a'ij ti tí'itjij jín te'uteájturaa í Dios jemi.

Tej nu'u jíme'en ráamua'ati ti'itjij ti nu'u ciyéjra'a pú'een

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ayee pu'u aja 'een, tíj í ciyej, nain ti tí'irí'een, rí'éene'en pu tí'itaaca. Aja nain í ciyej ti caí tí'irí'een, capu aja rí'éene'en tí'itaaca. ⁴⁴ Aja naíjmi'í í ciyej ti tí'itaaca, ayée mú hui tí'imua'amua me'fjna í ti tí'itaaca, a'iné a'fjna í huaréj taca'í, capu a'fín rataca'í í ciyej ti tétzicare'e sino a'ij pu jetze me'ecan í ruciye'e. Aja a'fjna í uuva taca'í, capu aja a'fín rataca'í í jí'itzi'ijca'ix-a'a jetze sino a'ij pu aja jetze me'ecan í ruciye'e. Ayee xu che'atá sena'a seajta tí'ijmua'areeren ja'atí ti tévira'a pú'een tíj rí'í tí'itevij nusu caí se'fjna jime'e a'ij ti rici.

⁴⁵ A'fjna í ja'atí ti rí'í tí'itevij, a'fí pu hui rí'í tí'ixaxa'a, aja a'fjna ti rí'í tí'ixaxa'a, a'úu pu me'ecan tzajta'an a'u ti jeihua yá'avaa ti xí'epi'in 'een. Aja a'fín ti a'ij pua'a tí'itevij, a'fí pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a, aja a'fjna ti a'ij pua'a tí'ixaxa'a, a'úu pu hui me'ecan tzajta'an a'u ti jeihua yá'avaa ti a'ij pua'a 'een. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atí ti na'a, a'fí pu hui tí'ixaxa'a a'fjna jime'e í ti rá'avaa í ru tzajta'a.

A'ij ti nu'u sefj tí'ijri'ire, aja í sefj

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Seajta mú'een, mi sej hui caí siyen tí'iruure a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'iné 'een jín siyen tí'inejee tíjín: "Nevástara'a, nevástara'a."

⁴⁷ Ayee nu hui tejá'muaatá'ixaate'esin a'iné 'een a'fjna í ja'atí ti neetzi jemi mú a'uvé'emej ti ij neetzi huanamua, aja ayén tiú'uruuren a'ij nej tí'ixa. ⁴⁸ Ayee pu hui 'een tíj a'fjna í ja'atí ti chí'í ájtaahuaca'a. A'fjna í ja'atí, jé'ecan pu ru'ucá'ijche tété'imua. Tí'ij jí rá'aj-taahuaca'a í jaxu'u í tete japua. Matf'ij mi huatéviiyeca'a. Aja huatám'iyeca'a í játe'ana. Aj pu í jetzen ajté'a í játe'ana í chí'ij. Aja a'fín í chí'ij, capu hui á'ave a'iné temua'a pu naa rí'í tirá'ajtaahuaca'a í ja'atí.

⁴⁹ Mí aja, a'fjna í ja'atí ti ayén tí'inenamua, ti pua'a caí ayén tiú'uruuren a'ij nej tí'ixa, ayée pu hui 'een tíj í sefj ti aja chí'ij ájtaahuaca'a. Capu ru'ucá'ijche tété'imua a'fjna í ja'atí. Matf'ijta mi huatéviiyeca'a. Aja hu-

atámi'iyeca'a í játe'ana. Tí'ij jetzen ajté'a, aj pu i rá'arie. Nain pu hui tejá'urie a'íjna í ja'ati.

Tí'ij nu'u Jesús tiráhuua a'íjna í ti ravaire'e a'íjna ti anxíte tí'ajta
(Mt. 8:5-13)

7 Tí'ij Jesús raatapuá'ajta'a ti tihuá'a'ixaate'eca'a í teite, aj pu i a'uun á'uraa u Capernaúm. ² A'u pu sejí a'utéveeca'a xantaaru'u ti anxíte tí'ajta. A'íjna jemi, sejí pu tí'icui'i ti jemin tí'ivaire'e. Pu'uri á'ame'erejca'a. Ajta í xantaaru'u, jeíhua pu rax'éve'eca'a a'íjna ti jemin tí'ivaire'e. ³ Tí'ij jí a'íin anxíte ti tí'ajta, a'í pu ráamua'areeri'i a'ij ti tí'ití ruurejca'a í Jesús. Aj pu i teite huata'áj mej mi ya'utájeeve. A'íime í teite, a'íi mú a'íin pu'éene'e í mej Israel jetze ajtéme'ecantaca'a, majta í mej tí'ajta'a u teyujta'a.

⁴ Matí'ij mi a'uun e'iré'ene a'u ti Jesús a'utéveeca'a. Jeíhua mú raatéje. Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Jé'ecan pu raavíjte'e pej á'ume'en jemin a'u ti é'eche pej pi piyen huárini a'ij ti timuaatáhuaviira.

⁵ Jé'ecan pu hui rí'í titájcha'í a'íjna. Ajta a'í pu rá'ajtaahuaca'a í teyuu. —Ayeé mú tiraata'ixaa.

⁶ Tí'ij jí Jesús u á'ume huá'a jamuan. Aa pu vejli'i aumé'ecaa, tí'ij a'íin ti anxíte tí'ajta, ajta pu ru'ami-gustemua'a huata'áj mej mi miyen tiraata'ixaa ti nu'u caí a'uun e'ará'asti a'ujna ti é'eche. Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, capu hui rí'í tiraavíjte'e pej anú'asti.

⁷ A'íj pu jín, capu ayén tiná'amitíejte'eca'a ti raavíjte'e nej ne'uun a'atanén a'u pej a'utéveeca'a. Tí ij caí mua-uá'ri'eriste'e, ayée pepu'u hui huárini pej raataxáj yee pu'uri huarúj í ti ajemi tí'ivaire'e. Tí pua'a piyen tiu'utaxáj, aj pu a'íin rujni í ti ne jemi tí'ivaire'e.

⁸ A'íj nu hui jín niyen tí'imua'ixaate'e a'íne sejí pu tí'ine'ajite'e ineetzi. Nee nu neajta tí'itíj jín antínmua'a-ree; neajta tihuá'ajite'e í xantaaru'u. Tí pua'a sejí netiu'uta'áijte'en yee aricu, a'í pu ayén rini ti á'ume'en. Na'ari ti pua'a sejí niyen tiu'utá'ixaate'en yee mú a'utá'iyi'i, ayée pu rini ti mú a'uvé'eme'en. Ayeé nu hui tiraata'ixaate'en a'íjna ti nej jemi tí'ivaire'e yee ayée pej huárini. Ajta a'íin, ayée pu rini. —Ayeé pu tiraata'ixaa a'íjna í xantaaru'u a'íjna í Jesús.

⁹ Ajta a'íin Jesús, tí'ij ayén tiráanamujri'i, jé'ecan pu naa rí'í tira'utasejí a'íjna jemi. Tí'ij jí pí'í a'uré'eve ti ij hua'useírajra'ani í teite í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayeé pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e, a'u ti huatacá'a íyie Israel, canu hui ja'anáj ja'ati huáteu ti ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tíj a'íjna í xantaaru'u. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

¹⁰ Majta me'ín í mej tiu'uta'áijti'ire, a'í mú a'uré'aci a'u ti é'eche a'íjna í xantaaru'u. Matí'ij a'uré'ene, pu'uri huarújcaa a'íjna ti jemin tí'ivaire'e.

Tí'ij nu'u Jesús ajtahua'a raata'áj ti huatarún í tí'irí huamí'í

¹¹ A'atza a'ateevi'i, Jesús pu a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Naín. Majta mú a'ucíj jamuan

a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Majta seica í teite, mu'ití'í mú a'ucíj jamuan. ¹² Mu'uri vejli'i aujú'u-caa ta'anténine'i chajta'a jetze matí'ij seica anti-nájcheca'a mej mé'íchi huáchuisime'e. A'íjna í mé'íchi, a'í pu pú'eene'e yaujra'an í 'íta'a ti rusejí. A'í pu'u caj pítí'yaujra'antaca'a ti teáatacan. Jeíhua mú teite jamuan huajú'ucaa.

¹³ Tí'ij Jesús raasejí, jeíhua pu huataújxiemiste jemin í 'íta'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej ayeine.

¹⁴ Tí'ij jí ajteáxíreca'a. Aj pu i ra'ajtamuaríej í ciyej ti japuan 'ujcá'a a'íjna ti huamí'í. Majta me'ín í mej ráachuisime'e, a'í mú huatéhuixi. Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee, temuaj, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee: Ájch-esi. —Ayeé pu tiraata'ixaa.

¹⁵ Ajta a'íin ti huamí'í, a'í pu a'ujyeyíxi. Aj pu i a'utéjche ti tiu'utaxáj. Tí'ij jí Jesús raatáui í náana-jra'an. ¹⁶ Matí'ij mi naími'i naa rí'í tira'utasejí a'ij ti tí'ití huáruu í Jesús. Jé'ecan pu utéevatzí í huá'a tzajta'a. Matí'ij mi rí'í tiu'utá'a í Dios jemi. Ayeé mú tiu'utaxáj-taca'a tíjín:

—Ja'ati pu hui huataseíjre itejmi jemi ti ve'ecán jín tí'itíjvee, ajta ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Pu'uri mú a'uvé'emej í Dios ti ij hua'utévaire'en í ruteíteste-mua'a.

¹⁷ Nainjapua mú ráamua'areeri'i a'ij ti tí'ití huaríj a'íj-na í Jesús. Nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, ajta 'á'ayee ti huacá'a, naími'i mú ráamua'a-reeri'i.

Tí'ij nu'u Juan hua'uta'íteca'a í Jesús jemi
(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e a'íjna í Juan ti huá'amua'ihuaca, a'í mú raatá'ixaa a'ij ti Jesús rijcaa. Tí'ij jí hua'apuaca huatajé a'íjna í Juan. ¹⁹ Aj pu i hua'uta'íteca'a mej mi raata'íhuua'u a'íjna í Jesús yee ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti nu'u mé'e vé'eme, na'ari ayén tiu'ujxe'eve'e tej sejí huachú'eve'en. Matí'ij mi a'ucíj. ²⁰ Matí'ij mi me'uun e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Jesús. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—A'íjna í Juan ti huá'amua'ihuaca, a'í pu hui taja'uta'íteca'a tej ti tiyen timuaata'íhuua'u yee: “¿Ni qui mú'ee pe'ín pú'een a'íjna ti mé'e vé'eme na'ari teuj sejí chu'eve'e?” —Ayeé mú tiraata'ixaa.

²¹ Ajta a'íin í Jesús, auchén pu mu'icáca tiu'uhuaa í mej tí'icucui'ica'a, ajta seica í mej caí rí'éene'e í ru jetze, ajta í mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'í pu tihuá'uhuaa mej mi majtáhuua'a atanéjne'ere.

²² Tí'ij jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í ti Juan hua'uta'íteca'a tíjín:

—Sericu mú'een. Setá'aj á'uju'un í Juan jemi, setá'aj tiraata'ixaate'en a'ij sej seri tiu'uséj, a'ij sej seri tiu'namuajri'i yee a'íime í mej aracúcu'unijmee, a'í mú hui meri majtáhuua'a mé uunéjne'e. Majta a'íime í mej anaciyáaxavi'ijmee, a'í mú meri'ijtáhuua'a á'ujjuhua'an.

Majta a'ñime í mej tijcúcuil'ineca'a me'ñjna jime'e ti tineáxí huá'ahua'ira'a jetze, ti ayén ántehuaa tijín lep-ra, mu'uri huarúj. Majta a'ñime, í mej nácuaxa'itaca'a, mu'uri'itáhua'a huiteánajca'amua. Majta a'ñime í mej meri huácuii, mu'uri majtáhua'a mena'a huatarúj. Neajta hui tihua'utá'ixaate'esin a'ñime í mej caí a'ij té'eviicua'i a'ñjna jime'e í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'en.

²³ Rí'í pu hui tiraatá'asin a'ñjna í ja'atí ti caí a'ij pua'a tiraatá'an mé núurieeni, a'ñjna jime'e ti caí ché'e té'eviicua'i neetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ñjna í Jesús.

²⁴ Matí'ij mi a'ucíj a'ñime í mej Juan jamuan á'uju-jhua'ane'e. Tí'ij jí Jesús a'utéjche ti tihua'ítiií í teite a'ñjna jime'e í Juan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Tí'itájni sej a'utéseej se'újna í 'ítzitá? ¿Ni qui huini xámua'ij u se'usej ti eeca raru'uxante'e? Caxu xaa ne'u. ²⁵ Ca'ñ, ¿tí'itájni sena'a hui a'utéseej? ¿Ca'ñ ja'atí sena'a u a'utéseej ti ri'éene'en te'ucáaviij? Caxu xaa ne'u, a'iné xu'uri ramua'aree tijín a'ñime í mej miyen ri'éene'en te'ucaviíjme, majta a'ñime ti hua'aráanajche naíjmi'i tíj na'a ti tí'ijnajche, a'úu mú é'eche a'u mej rey é'eche.

²⁶ Ari ti pua'a secaí se'ñjna a'utéseej, ¿tí'itájni sena'a a'utéseej? ¿Ni qui hui se'ñj ti Dios jetze me'ecan tí'ixax-a'a? Jee tzíte'e, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee a'ñ pu píríci. Ajta a'ñin, jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itájvee. ²⁷ A'ii pu hui a'ñin pú'een í ti jíme'en rá'axa í yu'uxari jetze tijín:

Nee nu hui se'ñj amuacá huata'íti ti huataseíjre'esin pecáí mú'ee.

A'ñ pu rí'í huá'aruuren í teite mej mi mua'ancuré'e-ví'itín mú'ee'tzi.

²⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee a'ñime tzajta'a naíjmi'i í teite í mej huataseíjre íyien chaanaca japua, capu ja'atí ja'anáj te'enteájrupi tí'itáj jime'e í ti jaítze'e ve'ée caí í ti jín tí'itájvee a'ñjna í Juan. Mé ajta, a'ñin ti jaítze'e ciliéene'e jín tí'itájvee í Dios jemi, jaítze'e pu hui ve'ecán jín tí'itevée a'ame a'ñjna í ja'atí caí a'ñjna í Juan a'ájna xicájra'a jetze ti Dios ayén autéchesin ti tiu'uta'ájta nainjapua.

²⁹ Majta naími'i í mej ráanamujri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Juan, a'ñ mú hui ra'ancuré'a a'ij ti tí'ijx-e'eve'e í Dios me'ñjna jime'e ti Juan huá'umuai'ihua. Ayee mú che'atá mena'a ra'ancuré'a a'ñime mej tí'iteji'ivi.

³⁰ Majta hui a'ñime í fariseos, majta a'ñime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'ñ mú hui ratíteca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios a'iné camu huaújmuai'ihuaca'a í Juan jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Jesús.

³¹ Ajtahua'a seicié pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i í Jesús tijín:

—¿A'iné nena'a tiraataxáj yee ayée mú 'een a'ñime í teite íjii mej huáteemua? ¿Ni caí mé'e tí'itáj ti ayén 'een cumu a'íime?

³² Ayee mú hui e'en matíj í tí'iríi mej á vejlí'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'ñ mú miyen tihua'atají'ivi í seica

tijín: “Teti'utací'isite sej si tiu'utéene'en, mí seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuicaca'a ti tiú'uxieemiste'e jime'e, mí seajta caí, caxu huaújyeineca'a.”

³³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'ñjna í Juan, tí'ij a'ñin yé uvé'ene, capu hui pan cua'aca, capu ajta viinu ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu e'en matíj a'ñime í tí'iríi se'ñjna jime'e sej siyen tí'ixa se'ñjna jíme'en í Juan tijín: “Tiyaru'u pu tzajta'an seijre'e.”

³⁴ Neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, nee nu tí'icua'a, neajta ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu tí'ixa neetzi jíme'en yee huápí'í nu tí'icua'a, neajta ne-tahuaive. Ayee xu seajta tí'ixa tijín yee ye'ecui hu-atéjvee hua'amiigu a'ñime mej tí'iteji'ivi, ajta a'ñime í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. ³⁵ A'ñjna ti Dios jemi rí'í meteuumua'aree, a'ñ mú hui ramua'aréeren í yaúj-mua'ame'en í mej rí'í metíteumuámua'aree í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ñjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús a'utéveeca'a a'u ti é'eche í Simón ti fariseo pú'eeene'e

³⁶ Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj. Se'ñj pu raatá'inee a'ñjna í Jesús ti jamuan tiú'ucua'ani. A'ñjna í ja'atí, fariseo pu pú'een. Ayee pu ántehuaa tijín Simón. Aj pu i Jesús á a'uré'ehui'ixí a'u ti meesa vejlí'i a'utéjvee a'ij mej tiraaxí'epi'íntari'iri'i a'ñjna ti raatá'inee.

³⁷ Ajta a'ñin í'íta'a, a'úu pu a'utéveeca'a. Jéihua pu a'ij pua'a tí'itájvee'íca'a a'ñjna í Dios jemi. Tí'ij jí a'ñ ráa-mua'areeri'i tijín a'úu pu tejé'ecua'a fariseo ti é'eche a'ñjna í Jesús. Aj pu i tetej limeetajra'a pu e'evé'ejaj. Tí'ití pu urajmuua ti naa teáarí'e. ³⁸ Tí'ij jí á vejlí'i a'utéechaxí a'u ti Jesús anu'uhuaré'eca'a í meesa a'utéjvee. Ruyeineca'a a'ñjna í í'íta'a. Tí'ij jí Jesús íca jetze títzutixí í ti a'itájá'ara'atajye'icua a'ñjna í í'íta'a. Tí'ij jí rucipúa jín racáhuatzi'iri'i, ajta ra'anáapí'ítze. Tí'ij jí ícájra'an jetze racáaxire a'ñjna ti naa teáarí'e.

³⁹ Ajta a'ñin fariseo ti Jesús huatá'inee, tí'ij raasej a'ij ti rijca a'ñjna í í'íta'a, ayée pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a tijín: “Tí'ití pua'a amín pú'eeene'en tevi se'ñj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ñ pu hui ramua'aréeren tí'itáj ti tévira'an píríci a'ñjna í í'íta'a ti a'ij pua'a tí'itájvee'íca'a í Dios jemi.”

⁴⁰ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Simón, tí'itáj nu muaatá'ixaate'esin.

Ayee pu tiu'utaniú a'ñjna í Simón tijín:

—Maeestru, patá'aj naatá'ixaate'en.

⁴¹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Seica mú nu'u hui tirá'acha'íire'eca'a me'ñjna í ja'atí ti tumin hua'utániíjte, a'ñmej mej hua'apua. Se'ñj pu nu'u ayén tirá'acha'íire'eca'a a'achú cumu anxíj ciento í tumin. Ajta í se'ñj, ayée pu nu'u tirá'acha'íire'eca'a a'achú cumu muáacua jetze í tumin.

⁴² Ja'iné camu a'atzu tí'ituaave'e í mej jín tiraanáj-chite'en, a'ñ pu nu'u hui tihua'utá'uuni'iri'i a'ñmej í mej hua'apua a'achú mej caj tirá'acha'íire'eca'a. Me'ecui xaa, ¿a'iné timuá'amitíjete'e? ¿A'ataani hui jaítze'e raxí'eve'e a'ame a'ñjna í ti hua'utá'uni'iri'i? —Ayee pu Jesús tiraata'íhua'uri'i.

⁴³ Ajta a'ñin í Simón, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee pu tiná'amitiéjte'e ineetzi a'ñina jime'e ti ti-hua'utá'uuni'iri'i, a'ñi pu hui jaítze'e raxí'eve'e a'ame a'ñina ti jaítze'e tirá'acha'ñire'eca'a a'iné jaítze'e pu tiraatá'uuni'iri'i.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Xí'epi'in pej hui tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁴ Aj pu i píi a'uré'eve ti ij raasej a'ñina í 'ñita'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ñina í Simón tijín:

—¿Ni pecaí rasej pe'ñina i 'ñita'a? Nee nu uteájrupi íiyu pe é'eche. Capej racáaxire í jaj í ne'ñica jetze. Mí ajtá'i amín í 'ñita'a, a'ñi pu hui na'anañiri'i ne'ñica jetze a'ñina jime'e ti a'itajá'ara'atajye'icaa. Ajta na'anáhuatz-i'iri'i í rucipuá jime'e.

⁴⁵ 'Mú'ee pej hui caí nu'itép'i'tze. Mí ajtá'i amín mi 'ñita'a, tñj na'a ti huiteájrupi yú chi'ita, a'ñi pu na'anáapi'tze í ne'ñica jetze. ⁴⁶ Mú'ee pej caí na'avé'exiri'iri'i ti'itñj aceite yen nemu'utze'e. Mí ajtá'i amín, a'ñi pu hui na'anáxiri'iri'i í ne'ñica jetze ti'itñj ti naa teáarf'e.

⁴⁷ 'A'ñj nu jñn nyen tí'imua'ixaate'e. A'ñi pu jeíhua auteájturaa í Dios jemi. Neajta nu nain tiraatá'uuni'iri'i a'iné jeíhua pu nexí'eve'e já'araa. Mí pajta mú'ee, mi nej cñj caj timuaatá'uuni'iri'i, mú'ee pej hui cñj caj tí'inexe'eve'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

⁴⁸ Ajta Jesús pu ayén tiraata'ixaa a'ñina í 'ñita'a tijín:

—Nu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i í pej jñn auteájturaa í Dios jemi.

⁴⁹ Majta me'ñn í seica í ti hua'utá'inee, matñj mien tiráanamujri'i, matñj mi autéjhui mej ti'ihuaúrihua'u, tijín:

—¿A'ataani pú'een amñjna mi ti tíhua'utá'uuni'ira a'ñina jime'e í mej jñn auteájturaa í Dios jemi? —Ayee mú tiu'uteáurihua'uraca'a.

⁵⁰ Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa a'ñina í 'ñita'a tijín:

—Pu'uri Dios mua'irájtuaa a'iné peté'atzaahuat'e mú'ee. Aricu hui á'ura'a axiéhua. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Majta nu'u a'ñime í 'uuca í mej ravaire'eca'a me'ñjna í Jesús

8 Tñj ayén tiuju'urñj, a'úu pu á'uche'ecane'e tñj na'a a'uun mej a'uchéjme í chajta'a jetze, ajta a'imua mej a'uchéjme. Jesús pu tihua'utiñiri'i a'ñina í niuucari í mej jñn huataújtemua'ave'esin, ti jñme'en raxa í Dios ti nainjapua tí'ajta. Majta mú á'ujujhua'ane'e a'ñime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. ² Majta seica jamuan á'ujujhua'ane'e mé 'uuca, í ti Jesús ti-huá'uhuaa, ajta a'ñime í ti huá'a jetze tiyáaru'use hu-atamuári. A'ii mú a'ñin pú'een a'ñina í María, mej mien ratamuá'amua tijín Magdala ti é'eme'ecan. A'ñina jetze í 'ñita'a, a'ñj mú jetze huiráaci í tiyáaru'use í mej aráhua'apua ará'ase.

³ Señj pu ajta á'uche'ecane'e ti ayén ántehuaa tijín Juana, ñra'ara'an pu pú'een a'ñina í Chuza, í ti ti'itéjvee í Heródes jemi. Ajtahua'a señj, a'ñina í Susana, majta jeíhua, mé mu'iití mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ñi mú majta ravaire'eca'a me'ñjna í Jesús, majta a'ñime í seica

í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase me'ñjna jime'e í mej tí'ijcha'ñica'a a'ñime í 'uuca.

A'ñina í ja'atí ti nu'u tí'ihuaste'eca'a

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Majta í teite mej a'imua' a'uchéjme, maúche'e mú ajteáxñijme'ecaa. A'uu mú a'aráci'ica'a señj chajta'a jetze, ajtahua'a señj, ajtahua'a señj. Matñj mauj e'evé'ecñica'a, Jesús pu ayén tiu'utámuaritaca'a tijín:

⁵ —Ja'atí ti nu'u hui tí'ihuastehua'a, u pu nu'u á'ume ti tejé'ehuaste'en. Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa í imue'eri. Seica pu nu'u juye jetze huavatzjraa. Matñj mi japuan huachéecajraa a'ñime í teite. Majta pina'ase, júte'imua mú a'icára'arave'e. Aa ma'uráaseajrá'a meráacuaa.

⁶ Ajta seica í imue'eri, a'úu pu nu'u hui huavatzjraa tetej tzajta'a. Tñj ajneáxñi, aj pu i huaré'ataa í xicaj jime'e a'iné capu huariéenajye'icaa.

⁷ Ajta seica í imue'eri, a'úu pu nu'u huavatzjraa a'u ti a'utzicare'eme. Ajta a'ñin í tzicare'e, a'ñi pu nu'u huavaújse jamuan í imue'eri. Capu tiu'utá'a í imue'eri ti te'ejneáxñin.

⁸ Ajta seica í imue'eri, áa pu nu'u huavatzjraa a'u ti a'urñ'en í chuej. Naími'i pu hui huanéj. Jeíhua pu nu'u tiú'uciñreca'a. Jeíhua pu jaítze'e airájraa caí í seica ti raahuáste. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ñina í Jesús.

Tñj raatapuá'ajta'a ti tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ca'anín jime'e, tijín:

—Mí sej huiteánajca'amua, xáanamujri'i hui temua'a naa. Yee pu'u.

Tñ nu'u a'ñina jñn tihua'utiñiri'i í niuucari

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Majta a'ñime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ñi mú raata'ihua'uri'i a'ij ti huataújmua'a a'ñina í niuucari ti raatamuáritaca'a. ¹⁰ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Dios pu amuaatá'a sej yaú'itiée xa'araa í ti rú'avaa í Dios jemi a'ñina jime'e a'ij ti a'ñin tí'ajta. Mí ajta í seica, canu hui e'ehuauritiéecan jñn tihua'utá'ixaate'esin, sino chuijari nu'u jñme'en tihua'utá'ixaate'esin ti ij ayén tihua'uruuren a'ij ti té'eyu'usi'i tijín:

Mú'een xu nu'u xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.

Aru, caxu ti'itñj seijran.

Mú'een xu xaa ranamua.

Aru caxu hui yaú'itiée xá'aju'un.

Jesús pu ayén tihua'ixaate'e a'ij ti huataújmua'a í niuucari

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ A'ñina í niuucari nej raataxájtaca'a, ayée pu hui huataújmua'a. Í imue'eri, ayée pu 'een tñj í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan.

¹² Ajta í imue'eri ti huavatzjraa juye jetze, ayée pu 'een matñj a'ñime í mej ranamua í niuucari ti Dios jemi é'eme'ecan. Ajta a'ñin tiyaaru'u, a'ñi pu hui a'ure'enén, tihua'ari'ira í niuucari ti huá'a tzajta'a huateájturaa. Ayee pu rici mej mi caí rá'antzaahuat'en, ti ij caí Dios hua'irájtuaani.

¹³ Ajta a'íjna í tí tetej tzajta'a huavatzíjraa, ayée pu hui 'een matíj a'íime í mej huataújtemua'ave matí'ij amuacaí ráanamua'jri'i. Mí majta a'íime, camu a'atzu té'eviicua'i. A'atzu mú á'atee mej té'atzaahuat'e. Aru t'í'ijta teja'ure'enén a'ájna xicájra'a mej jetzen tira-jpuaíltzi, camu cha'a te'utáviicua'i. Ca'anacan mú mé rúujisin.

¹⁴ Ajta a'íjna í imue'eri tí a'uun huavatzíjraa tzicare'e tzajta'a, ayée pu hui 'een matíj a'íime í mej ranamua í niuucari. Aru a'íime, í mej mauj yen huaté'uu íyen chaanaca japua, jé'ecan mú a'ij té'ujmua'ate me'íjna jime'e í tí huá'amuari'eriste'e na'ari a'íjna jime'e í mej jeíhua tí'ijcha'í ca'ín a'íjna jime'e í tí hua'aráanajche tí naa seijre'e. A'íj pu jín camu araúraste mej jeíhua r'í'í tiu'utátuiire'en í Dios jemi.

¹⁵ Ajta a'íjna í imue'eri tí a'uun nu'u huavatzíjraa í chuej japua a'utí a'urí'en, ayée pu 'een t'íj a'íime í mej urarí'ene'ejme í ru tzajta'a, majta á'ujca'ane ruxí'evi'ira'a jime'e tí Dios hua'uta'áij nain jime'e. A'íj mú hui ranamua í niuucari, majta ru'uté'an í ru tzajta'a. Majta te'utáviicua'i. Ayee mú 'een jín huarín, jeíhua mú r'í'í tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.

A'íj nu'u jín tí'ivaire'e a'íjna í aparatu (Mr. 4:21-25)

¹⁶ ¿A'iné tejamuá'amitieje'e mú'ejmi a'íjna jíme'en í ja'atí tí hui aparatu tí'it'íj tícha'íí? T'í'ij rá'ajtaira, ¿a'uné jetze iyé'eruuren? ¿Ni qui xa'ari tzajta'a ruutéchajta na'ari caama jete ye'iráchajta? Capu xaa ne'u. Ja'atí tí na'a án pu ímuá ya'ujchájta mej mi atáneere í tajj jime'e í mej a'uteáru'ipi. ¹⁷ Ajta, naíjmi'í t'íj na'a mej avíltzi'í jín miyen ríci í teite, capu hui ayén éene'e a'ame. A'íj mú xaa hui ramua'aréeren t'í'ij Dios mé jéjre'e raatasejrata.

¹⁸ R'í'í xu'u mú'een sej si temua'a naa tiráanamua, a'iné tí pua'a ja'atí tí'it'íj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu jaítze'e tiraatá'asin. Ajta a'íjn tí caí tí'it'íj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu hui rá'ari'ira a'íjna í tí ayén tirá'amitieje'e tí nu'u tí'ijcha'íí. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een í Jesús (Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Ajta a'íjn náanajra'an í Jesús, majta ihuáa-mua'ame'en, a'íj mú e'iré'ene mej mi raasej. Aru, ca-pu huatá'ristareca'a mej ajteáxíre á vejli'í jemin a'iné jeíhua mú teite aité'uuca'a tá'apueerta. ²⁰ Ja'atí pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Mé pua'acé mú a'uté'uu a'anáana, majta a'ihuáa-mua'a. Méjxe'eve'e mej muaasej.

²¹ Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—A'íi mú hui a'íjn pú'een í nináana, majta í ne'ihuaa-mua'a, a'íime í mej ranamua í niuucari tí Dios jemi ée-me'ecan, majta miyen r'í'í tirá'astijre'e a'ij tí tiú'ujx-e'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

T'í'ij nu'u Jesús raatépua'ajte í eeca (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Ja'anáj tí ayén tiuju'uríj. Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'íme'í í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjín:

—Tiché'e antáçíne u jetze pújme'en a'u tí a'alaguun.

Matí'ij mi atéeci í baarcu jetze. Matí'ij mi a'ucíj.

²³ Maúche'e mú jaj japua huajú'ucaa, tí'iquí huatácu a'íjna í Jesús. Tí'ij jí huatá'eecareca'a, ajta jeíhua pu ateáxijrihua'a í jaj í baarcu jetze. Mu'uri t'ín a'ucáru-tijme'e.

²⁴ Majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íj mú ya'ujíste a'íjna í Jesús. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, Tu'uri hui t'ín á'ajamin.

Ajta a'íjn Jesús, a'íj pu ájchee. Tí'ij jí raatá'ijmíjri'í í eeca, ajta japuutzari tí tiújta'ahua'a. Jíme'en pu'u raatá'ijmíjri'í, aj pu i huateápua'areca'a. Tí'ij jí naa hua'é'ene'e já'araa.

²⁵ Tí'ij jí ayén tihua'uta'íhua'uri'í a'íme'í í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjín:

—¿A'iné 'een jín secaí té'atzaahuat'e?

Ajta a'íme'í jemi, jé'ecan utéevatzi í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú majta a'ij pua'a tira'utasej. Ayee mú tí'iru'í-hua'uraca'a tíjín:

—¿Tí'itáani tévira'a pú'een amíjna? A'íj pu hui tí-huá'ajte'e í eeca, ajta í jaj, majta hui rá'antzaahua.

Í ja'atí tí nu'u Gadara é'eme'ecan (Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Matí'ij antacíj, a'úu mú a'ará'a a'úu tí huatacá'a u Gadara. U jetze pújme'en tí é'eseijre'e u Galilea. ²⁷ Tí'ij jí Jesús a'itáraa í baarcu jetze. Aj pu i sej ra'anti-nájcheca'a. A'uu pu é'eme'ecan í chajta'a jetze a'íjna í ja'atí. Tiyáaru'use pu tzajta'an seijre'e. Pu'uri á'atee tí caí tí'it'échejca'a a'íjna í ja'atí. Capu ajta chí'ij jetze chejca'a. A'uu pu'u e'echéjme'e a'u mej m'í'ichite e'evé'enaamuaca.

²⁸ Tí'ij raasej a'íjna í Jesús, án pu e'erájve ícájra'an jetze í Jesús. Jé'ecan pu huajíhuaca'a a'íjna í ja'atí. Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tíjín:

—¿A'iné tí'it'íj peteáruuren ineetzi jemi, Jesús, í pej yaujra'an pírici í Dios tí ta japua é'eseijre'e? Ayee nu hui tí'imuahuavii. Capej hui puaíltzi neetá'acare'en.

²⁹ Ayee pu a'íjn ja'atí tiraatáhuaviiri'í a'íjna í Jesús a'íjna jime'e tí a'íjn Jesús ari tiraata'áij a'íjna í tiyaaru'u tí nu'u huíirájra'ani í tevi jetze. Mu'íi pu tiyaaru'u raatéevi'í a'íjna í ja'atí. Majta a'íime í teite í mej a'uun e'echéjme'e, a'íj mú ra'amuáji'íquihua'a muáj-ca'are'ara'an jetze, majta ru'íca jetze alaambre jime'e. Matí'ij mi raaté'avaata.

Ajta a'íjn í tevi, t'í'ij pí na'a pu rajtzá'ana'a í'alaambre, ajta mé iyaúuruti a'u tí caí é'e tí'it'íj a'iné tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a.

³⁰ Tí'ij jí Jesús ayén tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?

Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í ja'atí tíjín:

—Í tej sei ví'ira'a ará'ase.

Ayee pu tiraata'ixaa a'ñjna jime'e í mej mu'ití tzajta'an seijre'e í tiyáaru'use. ³¹ Majta a'ñime í tiyáaru'use, jeíhua mú rájhuaviiri'i a'ñjna í Jesús tí 'ij a'ñin caí hua'uta'íte mej á'uciine tí e'etécun a'u mej á'anami'i í tiyáaru'use.

³² Majta á vejli'i, í tuiixu é'ecñine, áa mú tejá'ucua'a-nen jirí jetze. Majta a'ñime tiyáaru'use, ayée mú tiraatáhuaviiri'i me'ñjna í Jesús tí hua'utá'an mej mi í tuiixu tzajta'a a'uteáru'te. Aj pu i hua'utá'a. ³³ Maté'ij huiráaci í tevi jetze, maté'ij mi a'uruáachejraa ca'anín jime'e. Maté'ij mi a'uteárupi í í tuiixu tzajta'a. Majta me'ñn í tuiixu a'uruáachejraa. Maté'ij mi ancáavatzí a'u tí e'encátee. Maté'ij mi áata'a atéevatzí. Maté'ij mi a'ujámí.

³⁴ Majta a'ñime í mej huá'acha'ñca'a í tuiixu, maté'ij raaseíj a'ij tí ti'itíj huaríj, a'ñí mú a'uruáachejraa. Maté'ij mi hua'utá'ixa í teite chajta'a mé é'eche, majta a'ñmuá mej a'uchéjme a'ij tí ti'itíj huaríj.

³⁵ Maté'ij mi a'ñime í teite, a'úu mú e'iré'ene mej mi raaseíj. Maté'ij a'uun e'iré'ene a'u tí Jesús a'utéveeca'a, a'úu mú yá'uteu a'ñjna í ja'atí í mej jetzen huiráaci a'ñime í tiyáaru'use. A'u pu a'utacatí í Jesús jemi. Pu'uri tí itéchejca'a. Capu ché'e rutímua'iraca'a. Maté'ij mi tiu'utátziin temua'a jeíhua.

³⁶ Majta a'ñime í mej raaseíj, a'ñí mú tihua'utá'ixaa í teite a'ij tí Jesús tiráahuaa a'ñjna í ja'atí tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a. ³⁷ Maté'ij mi naími'i í mej a'uun a'uchéjme tíj na'a tí a'uun huatacá'a u Gadara, a'ñí mú rájhuaviiri'i a'ñjna í Jesús, tí nu'u á'ura'ani a'iné jeíhua mú tiu'utátziin. A'ñ pu jín Jesús ateájraa í baarcu jetze. Tí'ij jí á'uraa.

³⁸ Ajta a'ñin í ja'atí tiyáaru'use mej jetzen huiráaci, jeíhua pu rájhuaviiri'i a'ñjna í Jesús tí raatá'an tí jamuan á'ura'ani. Mé ajta i caí, capu raatá'a tí jamuan á'ura'ani.

³⁹ Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj hui huaré'ara'ani a'u pej é'eche patá'aj hua'utá'ixaate'en a'ij tí muáaruu í Dios, a'ñjna jime'e tí huápi'i ruxe'eve'e.

Aj pu i á'uraa a'ñjna í ja'atí. Tí'ij jí nainjapua tíj na'a a'uun tí huatacá'a í chajta'a jetze, a'ñí pu hua'utá'ixa a'ij tí ti'ití ráaruu tí huápi'i ruxe'eve'e a'ñjna í Jesús.

Tí nu'u yaujra'an pu'éene'e í Jairo, ajta nu'u a'ñjna í 'ñita'a tí tí'icui'ica'a

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Tí'ij Jesús a'uré'araa yú jetze pújme'en, jeíhua mú teite ra'ancuré'evi'ití. Muaateújtemua'ave a'iné a'ñí mú rachú'eve'eca'a. ⁴¹ Jíme'en pu'u Jesús a'uun a'ará'a, aj pu i seíj í ja'atí é'ejtunutaca'a á vejli'i jemin í Jesús. Ayee pu ántehuaa tíjín Jairo. A'ñí pu tí'ajta u teyujta'a. Tí'ij jí a'ñin raatáhuaviiri'i tí Jesús a'uré'enen jemin chajnan a'iné pu'uri nu'u á'ame'ere í yaujra'an. Ajta, a'ñí pu'u caj pít'íjyauj, íitacan. Ajta a'ñjna í yaujra'an, ayée pu rájcha'ñ a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a. Tí'ij jí Jesús á'uraa jamuan. Majta í teite, jeíhua mú ajteáñreca'a jemin. Temua'a mú tité'ecataca'a.

⁴³ Ajta a'ñin 'ñita'a, áa pu ajta a'utéveeca'a. Pu'uri á'a-tee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a tí ayén a'ñjna jín tí'icui'i a'ñjna jime'e tí tí'ira'asecare'e í xúure'e. Capu mé'e a'atíjca'a tí raay'ítihua'a tí tiráahuaate'en. ⁴⁴ Tí'ij jí a'ñin 'ñita'a, huarita'an a'uré'ene. Aj pu i ra'ajtamuaríej í cñix-ure'ara'an jetze. Jíme'en pu'u ra'ajtamuaríej, aj pu i huateápua'areca'a tí uvé'emí'ie í xúure'e.

⁴⁵ Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani hui na'ajtamuaríej?

Naími'i mú miyen tiu'utaniú tíjín:

—Canu nee.

Maté'ij miyen tiu'utaxájtaca'a, a'ñjna í Pedro, a'ñí pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, jeíhua mú ajteáñri í teite mú'eetzi jemi.

Majta á'ujtajche.

⁴⁶ Mé ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ja'atí pu xaa na'ajtamuaríej. Nee nu hui ráamua'a-reeri'i tí'ij nemuarí'eri'ira'a huirájraa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Jesús.

⁴⁷ Ajta a'ñin í 'ñita'a, a'ñí pu ráamua'areeri'i tí caí rí'irí tí huateúravaa. Tí'ij jí e'iré'ene. Ruvivé. Aj pu i é'ej-tunutaca'a jemin í Jesús. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné 'een jín ra'ajtamuaríej mé jéjre'e mejseíiraca'a í teite. Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna jime'e tí huarúj.

⁴⁸ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Niyauj, pepu'uri hui huarúj pe'ñjna jime'e pej té'atzaahuate'e. Aricu, á'ura'a axiéehua.

⁴⁹ Aúche'e pu tí'ixáataca'a tí'ij seíj e'iré'ene tí huá'a jetze ajtéme'ecan í mej a'uun é'eche í Jairo jemi, a'ñjna tí tí'ajta u teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Pu'uri huamí'i ayauj. A'ñí pej hui jín caí cha'a tira'antiú'uuni'ira'an mí maestro.

⁵⁰ Tí'ij Jesús ayén tiráanamujri'i, ayée pu tiraata'ixaa a'ñjna í Jairo tíjín:

—Capej tí'itziine'e. Patá'aj té'antzaahuate'en pena'a. Aúche'e pu hui rujni. —Ayee pu tiraata'ixaa.

⁵¹ Maté'ij mi a'ucíj. Maté'ij me'uun a'ará'a Jairo tí é'eche. Maté'ij me'uun a'uré'ene, capu hua'utá'a í teite mej a'uun a'uteáru'te u chí'ita. A'ñmej pu'u huatá'a a'ñna í Pedro, ajta a'ñjna í Juan, ajta a'ñjna í Jacobo. Ajta a'ñime í vaújsimua'ame'en í tí huamí'i, a'ñmej pu ajta huatá'a. ⁵² Majta me'ñn í teite á pua'acié mej a'uté'uu-ca'a, naími'i mú ca'anín jín ruyineca'a. Máu-jxieemiste'ecaa micu.

Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu ruyeine. Capu hui mñ'ichi. Cutzú pu'u.

⁵³ Maté'ij mi raate'atzeájraa a'iné méjmua'areereca'a tíjín huamí'i. ⁵⁴ Tí'ij jí Jesús ra'ajtamuaríej í pa'arí'í í muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Niyauj, ájchesi.

⁵⁵ Tí'ij jí xiéjniucare'ara'an huaré'araa í jemin.

Jíme'en pu'u huaré'araa í jemin, aj pu i ájchee. Tí'ij jí Jesús ayén tihua'uta'aj í vaújsimua'ame'en mej nu'u tiraamín. ⁵⁶ Jé'ecan mú naa rí'í tira'utasej í vaújsimua'ame'en. Ajta a'ñin Jesús, a'ñí pu hua'utá'ijmijri'i mej caí ja'atí ixaate'e a'ij tí ti'itíj huaríj.

Tí'ij nu'u Jesús hua'aré'e'itixi a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Ja'anáj pu nú'u ayén huaríj a'íjna í Jesús. A'í pu hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu tihua'u'íjca a'íjna jime'e mej mi hua'utamuarite'en a'ímej í tiyáaru'use í mej teite tzajta'a seijre'e, majta mej nu'u tihuá'uhuaate'en t'j na'a ti'ipua'amé í cuí'ini'ira'a í mej jín tí'icucui'í í teite. Jesús pu ajta hua'utá'a í muári'eri'ire'ara'an í mej jín miyen tiú'uruuren. ² Tí'ij jí hua'uta'íteca'a mej mi a'ucíjxi'in mej mi tihua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios ti nainjapua tí'aijta. Ajta pu hua'uta'íteca'a mej mi tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucui'í. ³ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Caxu ti'it'ij anú'an í sej jín huateújvairé'en í juye jetze, ni ti'it'ij itz'ij, ca'ín ti'it'ij ca'aní na'ari ti'it'ij pan o tumin. Seajta hui, seíj xu'u anpiín í síicu'uri. Caxu hua'apuaca té'epiin.

⁴ A'uu ti na'a sej ará'aiixa a'ájna a'u ti chí'ij a'utéjvee, a'úu xu u á'ateere ajta sena'a caí á'ucíine a'ujna u chajta'a. ⁵ Ajta, ayée xu hui huárini ti pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itin. Set'íj á'ucíine se'újna u chajta'a, xajtaúj'í'ipi'in í sej ajtáca'acaimé'e, seajta raaté-ca'atzijxi'in ti ij cáaxin í chuej. Ayee xu a'íjna jín huarín, aj mú mi ramua'aréeren mej auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶ Mat'íj mi a'ucíjxi nainjapua t'j na'a a'uun ti huatacá'a. Nainjapua mú hua'utá'ixa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin. Majta tihuá'uhuaa í teite.

Tí'ij nu'u huam'í'í a'íjna í Juan í ti huá'amua'í'ihuaca'a í teite
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ajta a'íjn í Heródes, a'íjna ti tajtuhuan jín ti'iteveeca'a, a'í pu ráamua'areeri'í a'ij mej ti'it'ij ruurejca'a. Capu a'ij tirá'amitiejte'eca'a a'iné seica mú miyen tí'ixajta'a tíjín:

—Pu'uri ajtahua'a a'itá'raa a'íjna í Juan a'ujna mej ye'avá'ana.

⁸ Majta seica miyen tíjín:

—Pu'uri ajtahua'a huataseíjre a'íjna í Elías.

Majta seica miyen tí'ixajta'a ti nu'u seíj pu a'itá'raa huá'a tzajta'a í mí'ichite ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. ⁹ Ajta a'íjn Heródes, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Teajta hui ra'antiveíjcheca'a í mu'úura'an ne'íjna í Juan. A'íj pu jín caí a'íjn pú'een. ¿A'atajqui na'a pú'een a'íjna í nej jíme'en niyen tí'inamua? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta huataújtese ti raaseíj.

Tí'ij nu'u Jesús tihua'umí a'ímej í teteca anxíjvi'ira'a mej ta'ará'ase

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, mat'íj mu'u píja'uré'avatzi, mat'íj mi

miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús a'ij mej ti'it'ij huáruu. Tí'ij jí a'íjn huá'uvi'iti a'ímej. Mat'íj mi a'ucíj rujíimua'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Betsaída.

¹¹ Majta me'ín í teite, mat'íj ráamua'areeri'í, a'úu mú e'iré'ene a'u ti a'utéveeca'a í Jesús. A'í pu hua'an-curé'evi'iti. Ajta tihua'utá'ixaa a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti Dios tí'ajta nainjapua. Ajta tihuá'uhuaa í mej tí'icúcu'ime'ecaa.

¹² Tí'ij huaré'echuijxareca'a, a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'í mú e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj hua'aré'e'itixi'in í teite mej mi a'ucíjxi'in t'j na'a a'uun mej huachéjme u chajta'a, ajtahua'a ayée imúa mej a'uchéjme, mej mi me'uun tiú'unanan ti'it'ij mej ráacua'ani, mej mi majta me'uun a'ucu'utzu a'iné capu hui ye'e ti'it'ij ayajna a'u tej a'uté'uu.

¹³ Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj mú'een tihua'umín.

Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Aii tu'u tícha'í a'achú cumu anxí'vica í pan, teajta hua'apuaca í hua'ité, ca'ín tej teja'uvé'enanán í mej jín tiú'ucua'ani naijmi'í. —Ayee mú tiraata'ixaa.

¹⁴ Majta a'íime í teteca, ayée mú ará'ase a'achú cumu anxíj vi'ira'a.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tíjín:

—Miche'e a'ujrá'ase í teite, muáacua jetze mua'arástimé'e, méyee majta méyee.

¹⁵ Mat'íj mi miyen huaríj. Majta í teite, naími'í mú a'ujrá'aseca'a. ¹⁶ Aj pu i Jesús, ra'ancuré'e'í'ipi í pan, ajta í hua'ité. Aj pu i júte'e á'ujneereca'a. Rí'í pu tiraatá'a í Dios. Ajta, a'utéjche ti ra'antítaaraxi'in í pan, ajta í hua'ité. Aj pu i hua'utá'í'ipi'í a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Mat'íj mi autéjhuii mej ha'uré'e'í'ipiite'en í teite. A'atzu mú á'atee mej hua'uré'e'í'ipiite'esin í pan, majta í hua'ité.

¹⁷ Naími'í mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéeju'uxai. Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, maúche'e majta te'evé'ejiste'axi sic'íri jetze me'íjna ti te'avá'aturaa. Ajta a'íjn í sic'íri, ayée pu te'ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

Tí'ij nu'u a'íjn í Pedro ayée pu raatamuá'a ja'ati ti nu'u Cirístu'u pú'een
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Ja'anáj pu ayén tiuju'ur'íj. A'uu pu já'ahua'a Jesús téniuusime'e ruseíj. A'í mú raseíjra'ca'a í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'iné met'í'ixa í teite ja'atá nú'u ne pú'een inee?

¹⁹ Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Seica mú miyen tí'ixa tíjín mú'ee pe nu'u pe'ín pú'een a'íjna í Juan ti huá'amua'í'ihuacare'e. Majta seica miyen tíjín mú'ee pe nu'u pe'ín pú'een a'íjna í Elías ti ajm'í seijre'eca'a. Majta seica miyen tíjín seíj pej nu'u a'itá'raa huá'a jemi í mí'ichite ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁰ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—Ari mú'een, ¿a'iné setí'imua'atze ja'atá ne pú'een?

Ajta a'ñin í Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pe hui pe'ñin pú'een í Círíistu'u ti Dios án mú já'ujra í ipuari japua.

²¹ Ajta a'ñin í Jesús, jeíhua pu huau'íjca mej nu'u caí ja'ati ixaate'e ja'ati ti pú'een.

Tí'ij nu'u Jesús raataxájtaca'a tijín: “Nu'uri mi'ini inee”
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²² Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ineetzi jemi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite nej ni inee jeíhua rajpuaítzi ná'ara'ani. Majta a'ñime í hua'avaujsi, majta a'ñime í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'ñime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, naími'i mú hui netíti. Majta neejé'icatan. Ajta, tí'ij teuumé'eca huaíca xicaj, na'itaméj huá'a tzajta'a í mi'ichite nej ni ruuri ná'ara'ani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

²³ Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí'ij pua'a ja'ati raxí'eve'e ti á'uche'ecane'en nee jamuan, ayée pu ruxe'eve'e ti a'ñin amuacaícan mé rúurieni a'ij ti tí'ijxe'eve'e í ru tzajta'a. Ajta á'iyen cha'a a'ñin huataúra'an tíj na'a ti yú auca'ití a'ame ti ayén che'atá na'a tirajpuaítzi á'ara'ani netíj hui inee tirajpuaítzi na'ame. Ché'e a'ñin ajta ayén huárini a'ij nej tí'iraxe'eve'e inee, tíj na'a ti yú auca'ití a'ame.

²⁴ Ayee pu'u, ti pua'a ja'ati a'ñina jín tí'itese'e ti nain tí'ijseire'en tíj na'a pua'amé yen tí'iseijre'e tí'ij ruxiéhua chée á'ara'ani, aru ti pua'a ari huámí'ini, capu cha'a a'ij tiraatévaire'esin a'ñina ti tí'ijcha'íi. Ajta ti pua'a ja'ati huámí'ini a'ñina jime'e ti na'ará'astijre ineetzi, a'ñi pu xaa hui á'uche'e rateuni í ruxéjniu'uca ti auj ruurica'a.

²⁵ Ahuii, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿A'iné tí'itíj tiraatéva'iri í ja'ati ti nain huamuá'itin ti ayén seijre'e íyen chaanaca japua ti pua'a á'iyen yá'uríeni a'ñina í ja'ati í ruxéjniu'uca ti á'uche'e ruurica'a? Capu hui a'atzu tí'itíj a'ij tiraatéva'iri, tzíte'e.

²⁶ Tí'ij pua'a ja'ati tí'iteví'ira'a ineetzi jemi na'ari tí'iteví'ira'a a'ij nej tí'ixa, inee i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu hui che'atá nena'a tiu'utatévi'ira'ata í jemin a'ájna xicájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin.

Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ájna nu xaa yé ve'ecánejsin, neti'itevéé nu na'ame tí'itíj Rey jime'e. Ayee nu che'atá nain jín te'entínmu'a'aréere na'ame tíj í niyá'upua. Neajta nu huataseijre'esin huá'a jamuan í mej tí'ivaire'e í ta japua. Huápi'i pu hui naa seíire'e a'ame mej mi naa rí'i tína'utaseíj í teite.

²⁷ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uu ayajna, camúu xi cui'ini sino matí'ij amuacaícan raseijran ti Dios tiu'uta'ájtca íyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

Tí'ij nu'u seicié huataújruu í Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xicaj ti Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ñimej a'uví'iti, a'ájna í Pedro, ajta a'ájna í Juan, ajta a'ájna í Jacobo. Matí'ij mi anticíj í jírí japua.

Tí'ij jí Jesús a'utéjche ti huatéjniuuni. ²⁹ Tí'ij auj téniu-usime'e, aj pu i seicié huatújruu a'ájna í Jesús í runéerime jetze. Temua'a pu naa tiu'utécuainareca'a í cfixure'ara'an. Ayee pu tí'itétaave'e cumu metémaxcava'ara.

³⁰ Matí'ij mi hua'apua huataseijre jamuan í Jesús. A'ii mú me'ñin pú'een, a'ájna í Moisés teecan, ajta a'ájna í Elías. ³¹ Huápi'i mú naa seijre'eca'a. Majta jamuan tí'ixajta'a a'ájna í Jesús. A'ij mú jín tiú'urixaate'ecaa a'ájna í ti jín aráurastejsin a'ájna Jerusalén, ti a'ñin huámí'ini a'ájna.

³² Ajta a'ñin í Pedro, majta í mej hua'apua í mej a'uté'uuca'a jamuan, jeíhua mú cu'utzícuca'a. Matí'ij huáji, matí'ij mi hua'useíj a'ñime í teteca í mej áa huaté'uuca'a jamuan í Jesús. Majta raaseíj a'ij ti éene'e í Jesús ti jeíhua huápi'i naa seijre'eca'a. ³³ Matí'ij meri á'ucínicu a'ujna ti a'utéjvee í Jesús a'ñime mej hua'apua í teteca, aj pu i ayén Pedro tiraata'ixaa tijín:

—Maestro, naa pu xí'epí'in tej yé huaté'uu. Tiché'e hui huáicaca huátaahuaa, í inaamua, seíj ti mú'eetzi a'áa a'ame, ajta seíj, Moisés ti ra'áa á'ara'ani, ajta seíj, Elías ti ra'áa á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Pedro a'iné capu a'ij rá'amitiejte'eca'a.

³⁴ Tí'ij auj tí'ixáataca'a, aj pu i jaitiri huataseijre. Aj pu i huá'a jetze rájrupi. Tí'ij huá'a jetze rájrupi, matí'ij mi tiu'utatíin a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e.

³⁵ Tí'ij jí niuucari e'icánamuajre í jaitiri tzajta'a, ayén tijín:

—A'ii pu hui a'ñin pú'een í niyauj, í nej ra'antíhua'u. Setá'aj ráanamua. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, án pu a'utevéé já'araa ruseíj a'ájna í Jesús. Majta a'ñime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'ñi mú ru'uté'aa í ru tzajta'a. Camu ja'ati huatá'ixaa a'ij mej tiu'uséij.

Í temuaj ti nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Yee ruijmua'a yee, matí'ij meri acáaci í jírí japua, jeíhua mú teite ra'antinájcheca'a. ³⁸ Ajta seíj pu a'utéveeca'a huá'a tzajta'a í teite. A'ñi pu raatajé tijín:

—Maeestru, jeíhua nu hui muahuavii pej ya'utéeseij í niyauj, a'iné a'ñi nu'u caj tí'ijyaúj. ³⁹ Xéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een, a'ñi pu hui rájviivi'i. A'ij pu jín, jeíhua rujijhuave'e í pa'arí'i. Ajta jeíhua pu huá'aruri ratá'aca í jetzen. A'ij pu jín, áijjaamixcue'ire'e í rutene'e jetze. Cíj pu'u tiratá'aca ti ruxiéhua rí'í mé tejá'uche'ecane'en. Pu'uri rá'apua'ajte'esin. ⁴⁰ Nehuá'uhuaviiri'i hui ne'ñimej í mej á jamuan á'ujjuhua'an mej raatamuárite'en ti tzajta'an seijre'e. Majta caí raayí'itíhua'a. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ájna í ja'ati.

⁴¹ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu tiu'utaniú:

—Mú'een mi sej iiji huáteemua, caxu hui té'atzaahu-ate'e, mi sej a'ij pua'a tí'iteteite. ¿A'achúni ruxe'eve'e nej a'ateevi'i mú'ejmi jemi nej ni rí'í amuáaruuren? Mé je'evé'evi'itíchi mi pa'arí'í.

⁴² Tí'ij auj e'evé'eme'ecaa, a'íí pu tiyaaru'u ra'itárie á chuaata'a, ajta huá'aruri raatá'a. Aru a'íin Jesús, a'íí pu ra'ajté'axi í tiyaaru'u. Aj pu i tiráahuaa í pa'arí'í. Ajta raatátui í táàtajra'an.

Tí'ij nu'u ajtahua'a Jesús raataxájtaca'a tijín: "Nu'uri mi'ini"

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

⁴³ Majta naími'i mú naa rí'í tira'utaseíj a'íjna jime'e tí Dios ayén ráaruu a'íjna tí huápí'í ruxe'eve'e.

Matí'ij mauj a'ij tejá'useijraca'a í teite me'íjna jime'e a'ij tí Jesús huaríj, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e.

⁴⁴ Ayen tijín:

—Rí'í xu'u mú'een tiráanamua. Ayee pu hui tí'ineru-uren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. Avíitzi mú jín neetzi tiu'utátuiire'esin huá'a jemi í teite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁵ Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, camu yaú'itíee muá'araa a'ij tí huataújmu'a í niuucari tí raataxájtaca'a a'íjna í Jesús, sino huateúravaataca'a mej mi caí yaú'itíee muá'ara'ani. Majta mú tí'itziíne'eca'a. A'íj mú jín caí raata'íhua'uri'i me'íjna jime'e a'ij tí huataújmu'a.

Í ja'atí tí nu'u jaítze'e ruxe'eve'e

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, a'íí mú autéjhuii mej tiú'ujeeve a'íjna jime'e yee a'atani jaítze'e ve'ecán jín tí'itíjvee iteen tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

⁴⁷ Ajta a'íin Jesús, a'íí pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca í ru tzajta'a. Aj pu i pa'arí'í avé'evi'ití. Tí'ij í á vejlí'í raatéjche a'u tí a'utéjvee. ⁴⁸ Aj pu i ayén tí-hua'utá'ixaa tijín:

—Ja'atí tí na'a tí ra'ancuré'evi'itín a'íjna i pa'arí'í neniúucajtze'e, a'íí pu hui ajta na'ancuré'evi'itín ineetzi. Ajta a'íin tí na'ancuré'evi'itín ineetzi, a'íí pu ajta ra'ancuré'evi'itín a'íjna tí tinaata'aíj. Ayee pu'u tí'een a'iné a'íjna tí jaítze'e cálieene'en jín tí'itíjvee mú'ejmi mi sej nee jamuan á'ujuhua'an, í Dios jemi, a'íí pu hui jaítze'e ve'ecán jín tí'itíjvee caí máaj ja'atí. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í ja'atí tí nu'u itejmi jemi seijre'e

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ajta a'íin í Juan, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, ja'atí tu a'uséj tí huá'amuarite'eca'a í tiyáaru'use mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite. Aníuucajtze'e pu jín huá'amuarite'eca'a. Teajta iteen, teen tu hui raatá'ijmíjri'i tí caí ayén rijcaa, a'iné capu téjmi jetze ajtíme'ecan.

⁵⁰ Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Caxu rá'ijmíjra, a'iné ja'atí tí na'a tí caí a'ij á'amuaruure, a'íí pu xaa á'amuaaire'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí'ij Jesús hua'ajté'axi a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan

⁵¹ Tí'ij ari vejlí'itaca'a tí teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a tí jetzen Dios rá'avi'itín í ta japua, Jesús pu raaxí'epi'intare nain jime'e tí a'uun a'ujnén ánti Jerusalén. ⁵² Seica pu huata'íteca'a mej mi amuacá a'ujnén. Aa mú a'ará'a chajta'a a'u mej a'uchéjme a'íime í Samaria tí é'eme'ecan. A'uun mú a'atanéj mej mi rí'í tíu'uruuren a'u mej ará'aíia.

⁵³ Majta a'íime í mej a'uun é'echejca'a, camu ra'an-curé'evi'ití me'íjna í Jesús, a'iné mu'uri ramua'areereca'a tíjín Jerusalén pu a'ujnéjsin.

⁵⁴ Majta a'íime í mej hua'apua, a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, matí'ij ráamua'areeri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Jesús tijín:

—Tavastara'a, ¿a'iné hui petí'ijxe'eve'e tej tí tiyen huárini? ¿Ni teraata'áijte'en í Dios tí júte'e ye'icáxire'en í taij tí jín huá'ucui'ini naíjmi'ica, matíj mena'a ayén mej huachéjme? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

⁵⁵ Aj pu i Jesús pí a'uré'eve. Aj pu i hua'ajté'axi. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ca xu hui ramua'aree tí'tíj tí xiéjniu'ucare'ara'an ayén ca'aníjra'a tejamuata'aca sej si siyen tiu'utaxáj.

⁵⁶ A'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, canu hui ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni hua'an-tipúa'ajte'en í teite, sino a'íj nu jín mú a'uvé'emej nej ni hua'irátuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta a'ucíj. Majta seíj chajta'a jetze a'atanéj.

Í mej nu'u raxí'eve'eca'a mej jamuan á'ujuhua'ane'en a'íjna í Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Matí'ij mauj huajú'ucaa í juye jetze, seíj pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu hui á jamuan a'um'é'e na'ame a'u tí na'a pe á'lume.

⁵⁸ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—A'íime í arachuíjse, a'úu mú hui u'uche a'u tí aucúcu'unijmee. Majta a'íime í pina'ase, pí'ista jetze mú tíu'uritu'aate. Mí neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, canu huatéechi'i a'u nej a'utácuti.

⁵⁹ Jesús pu seíj huata'áij í tevi tijín:

—Patá'aj á'uche'ecane'en nee jamuan.

Ajta a'íin teáata'a, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Niche'e ne'u yé huatácati ajta caí huámí'ini í nitáa-ta nej ni ra'avá'anan a'ij tej tí'íjri'ire iteen. Aj nu xaa á jamuan á'uche'ecane'e na'ame.

⁶⁰ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Miche'e me'ín ra'avá'anan í mí'ichi a'íime í hua'axí'ej mí'ichite me'íjna jime'e í mej caí ramua'ate í Dios. Pajta mú'ee, aricu á'ura'a pej pí í niuucari hua'utá'ixaate'en tí jíme'en raxa í Dios tí nainjapua tí'ajta. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶¹ Ajtahua'a seíj pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, nee nu hui á jamuan á'uche'ecane'e na'ame, aru nauj mi'i u a'atanén ne é'eche nej ni hua'utateújte'en é ne'ihuaamua'a, neajta é nevaújsimua'a.

⁶²Ayee pu tiu'utaniú a'íjna é Jesús tíjín:

—A'íjna é ja'ati ti a'utéjche ti tí'imuari'e, ti pua'a ari já'ita'a umé'eca ajta raatéxieehua, a'í pu hui caí ti'itíj vaire'e jemin é Dios ti nainjapua tí'ajta.

Tí'ij nu'u hua'aré'e'itixi a'ímej é mej huaícate jamuan tamuáamuata'a ará'ase

10 A'atzu a'ateevi'i, Jesús pu ajtahua'a seica avé'e-jajpuaxi é mej ayén pua'améca a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. A'í pu hua'uta'íteca'a hua'apuacajmé'en mej mi anáté'ee u e'ará'asti nainjapua a'u ti na'a mej a'uchéjme, a'u ti Jesús huáje'emuáarenche'e.

²Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mu'ití mu'uri tén á'ujca'ane ti Dios tíhua'u-ta'aíjte'en, aru camu mu'í a'íme é mej a'íjna jén tí'ivaire'e mej tihua'utá'ixaate'en é niuucari ti jén Dios hua'irájtuani. A'í xu hui jén siyen tiraatáhuavii é tavástara'a é ti jemin tiu'utátuiire'esin naíjmi'ica jime'e é mej té'atzaahuate'e, ti a'íjn tejámuaata'aíjte'en sej a'ucíjxi'in nainjapua a'u mej é'eseijre'e.

³Sericu mú'een. Ayee nu hui tejámuaata'aíjte'esin sej si huá'a tzajta'a á'ujjuhua'ane'en é teite. Ayee xu seíire'e xá'aju'un matíj cáne'axi mej huá'a tzajta'a á'ujjuhua'an é jíra'ave. ⁴Caxu hui ca'aní té'epiin sej tumin tzajta'a ucá'an, caxu seajta ca'aní té'epiin sej tiú'ujcixu te'ucá'an, caxu seajta tiú'uca'acáí té'í'ip'i'in. Caxu ja'ati teujte'e é juye jetze. ⁵Setí'ij chí'ita uteárute, mi'i sej siyen tiraatateújte'en yee: “Rí'í xu yee tí'itechejca.”

⁶Seajta ti pua'a a'uun é'eseijre'e seíj é tevi ti xaa rí'í tí'iche, a'í xu hui huateáturaasin jemin é sej jén raatateújte. Na'ari caí, ajtahua'a huateáturaasin mú'ejmi jemi é sej jén raatateújte.

⁷A'u u xaa á'ateere a'ájna chí'ij jetze a'u sej ará'aiixa. Tí'itíj ti na'a mej tejá'amuamin, a'í xu hui huácua'ani, seajta raayé'en. Ayee xu huárini a'iné ayée pu tiraavíjte'e mej tiraanájchite'en a'íjna é ti tí'imijhuaca. Caxu á'ujjuhua'ane'en méyee seajta méyee huá'ache.

⁸Setí'ij se'uun a'uteárute seíj jetze é chajta'a, ti pua'a a'íme amua'ancuré'evi'itín, ayée xu huárini. Tí'ití mej án amuaajá'ujmuaniira, a'í xu huácua'ani. ⁹Setá'aj seajta tihua'uhuaate'en a'ímej é mej tí'icúcu'ijime. Seajta hui siyen hua'utá'ixaate'en yee pu'uri témua'a teja'uré'enejsin ti Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

¹⁰Na'ari, ti pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itín setí'ij e'ará'asti seíj jetze é chajta'a, ayée xu caaye jetze á'ujjuhua'ane'en. Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en yee: “A'íjna é chuej, ti muiini ti ajtávi'itaxi é taca'acai jetze, íiyé ti chajta'a me'ecan, a'í tu huatéca'atzijxi'isin sej si ráamua'aree sej ve'ecán jén auteájturaa é Dios jemi. Capu amín a'ij sej seri tiú'uruu. Aúche'e pu yerá'aiixa ja'anáj ti teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua.” Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en.

¹²Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'ájna xicájra'a jetze tí'ij yerá'aiixa é Dios ti ij a'íjn huá'axijte'en, jaítze'e mú hui rajpuaitzi muá'aju'un a'íme é mej caí amua'ancuré'evi'ití a'ujna chajta'a mej caí a'íme é mej Sodoma e'echéjme'e.

Í teite mej nu'u caí té'atzaahuate'e
(Mt. 11:20-24)

¹³Mi sej hui Corazín é'eme'ecan, setá'aj huataújxeemiste'en. Seajta mú'een, mi sej Betsaída é'eme'ecan, setá'aj seajta huataújxeemiste'en, a'iné mú'ejmi tzajta'a, jeíhua nu niyen huaríj ti huápi'i rux-e'eve'e. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'ití.

Aru ti pua'a niyen huáriniiche'e huá'a tzajta'a a'íme é mej mejmí'i Tiro a'uchéjme'ecaa o huá'a tzajta'a a'íme é mej mejmí'i Sidón é'echejca'a a'ij nej neri huaríj mú'ejmi jemi, a'í mú hui mejmí'i seicé tiu'umuá'aj á'ame'enche'e. A'í mú miyen ucaújchejte'axi'inche'e me'íjna jime'e é mej jén custaa tí'ita'ahuaca. A'í mú hui majta nasij cáujhuaate'enche'e, majta miyen éene'e mej a'ujrá'aseche'e mej mi ráamua'aree é seica é teite mej meri seicé tiu'umuá'aj.

¹⁴Silu mú'een, jaítze'e xaa hui rajpuaitzi xá'aju'un mecaí a'ímej a'ájna xicájra'a jetze ti Dios ayén tí'huá'axijte'en.

¹⁵Ari mú'een, mi sej Capernaúm é'eme'ecan. ¿A'iné tejamuá'amitíeje'e mú'ejmi? ¿Ni qui Dios pu amuá'av-i'itín u júte'e? Capu hui tzíte'e, sino Dios pu amua-ja'ucáhua'axijsin téte'imua é chaanaca jete a'íjna jime'e sej caí na'ancuré'evi'ití. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna é Jesús.

¹⁶Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa a'ímej é ti hua'uta'íteca'a tíjín:

—A'íjna é ja'ati ti ayén á'amuanamua, a'í pu hui ajta nenamua ineetzi. Ajta a'íjna é ja'ati ti amuaata'íti, a'í pu ajta neta'íti ineetzi, ajta, a'í pu hui raata'íti a'íjna ti tinaata'aíj ineetzi.

Matí'ijta nu'u mi curé'ecijxi é mej huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase

¹⁷Matí'ij mi a'ucíjxi a'íme é mé huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. Matí'ij uvé'eneajxi, jeíhua mú rútemua'ave'eca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Tavastara'a, majta a'íme é tiyaaru'u, a'í mú majta te'ará'astijre tetí'ij iteen tíhua'uta'aíj aniúcajtze'e.

¹⁸Ayee pu tiu'utaniú a'íjna é Jesús tíjín:

—Nee nu raaseíj ne'íjna é Satanás tí'ij a'íjn u e'icájve u júte'e. Ayee pu hui teje'icájve cumu mej témax-cava'ara'an.

¹⁹Neajta inee, nu'uri tejámua'íjca ne'íjna jime'e sej hua'avé'etziinaxi'in se'ímej é cu'ucu'use, ajta se'ímej é teaxcáte sej si tiu'utémua'itín. Neajta nu hui tejámua'íjca sej si tiu'utémua'itín nain jime'e é huá'amuarí'eri'ira'a a'ímej é mej amuájcha'íire'e. Capu tí'itíj a'ij á'amuaruuren.

²⁰Mi seajta mú'een, caxu hui se'íjna jén huataújte-mua'ave'en é mej amua'ará'astijre'esin é tiyáaru'use

sino ayée xu se'fjna jín titeetáujtemua'ave'en, jee xaa ne'u, ti ari á'ayu'usi'i í ta japua a'ij sej hui ante'aruá sej si se'uun auteáturan táj na'a rusén jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'fjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús rí'í tiraatá'a í rutáata í Dios

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ A'ájna'ímua, jeíhua pu huataújtemua'ave a'fjna í Jesús a'fjna jime'e ti huateájturaa jemin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu tiu'utéjniuu tíjín:

—Jeíhua nu rí'í timuaatá'asin, mi pej niyá'upua, mi pej tí'aijta u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua. Ayee nu hui 'een jín rí'í timuaatá'asin a'iné mú'ee pe raaté'avaata a'fjna í niuucari mej mi caí yaú'itiée muá'araa a'fime í mej jeíhua raayí'iti, majta a'fime í mej jeíhua tiú'ujmua'ate. Pajta mú'ee tihua'utasejrate'e a'fime í mej caí a'ij tí'ijvicia'i. Jee xaa ne'u, mi pej niyá'upua, ayée pu hui mua'aránajcheca'a.

²² Nain pu jín tinaa'íjca í niyá'upua. Capu ja'ati ramua'aree í niyá'upua. Capu ja'ati ajta ramua'aree ja'ati ti pú'een í niyá'upua. Nee nu'u hui ramua'aree í nej yaujra'an pú'een. Majta a'fime ramua'aréeren í nej hua'utasejrate'esin nexí'evi'ira'a jime'e. —Ayee pu tiu'utéjniuu.

²³ Tí'ij jí hua'antaseírajraa í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Rujíme'e pu hua'utá'ixa tíjín:

—Jé'ecan pu hui rí'í tejamuaatá'a a'fjna jime'e í sej seri tí'iseij. ²⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'fime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, majta a'fime í mej títetaté'eca'a rey jime'e, mu'liití mú raxí'eve'eca'a mej raasej a'ij sej tí'iseij mú'een. Majta jeíhua mú raxí'eve'eca'a mej ráanamua a'ij sej seri tí'inamua. Aru capu hui ayén tihua'ucí'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'fjna í Jesús.

Í ja'ati ti nu'u í Samaria é'eme'ecan ti rí'í tí'itevij

²⁵ Ja'anáj pu ayén huaríj. Sej pu ájchee, ti tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a. Ayee pu tí'ite-se'eca'a a'fjna í ja'ati ti ayén tirácuanamuan ti ij a'fín Jesús tí'itíj jín auté'itzen. Ayen tíjín:

—Maeestru, ¿tí'itáni ruxe'eve'e nej niyen huárini ti ij náaci'iti ineetzi nej ruuri ná'ara'ani rusén jime'e a'ujna a'u ti Dios é'eseijre'e?

²⁶ Ayee pu tiu'utaniú a'fjna í Jesús tíjín:

—¿A'iné té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze? ¿Tí'itáni pa'ujjve'e pe'fjna jetze í yu'uxari?

²⁷ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj nu'u piyen rí'í tirájcha'íí a'fjna í tavástar'a í taDioj nain jime'e í á'a tzajta'a, pajta nain jime'e a'achú pej caj té'aca'ane í á'axiejni'u'uca jetze, pajta nain á'axe'evi'ira'a jime'e, ajta á'amuar'eri'ira'a jime'e. Ajtahua'a pu sej seijre'e ti jín ayén yee patá'aj nu'u hui piyen che'atá pena'a rí'í tirájcha'íí í axí'ej tevi patíj mú'ee asej tí'iti'á'acha'íí.

²⁸ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Xí'epi'in pej tiraataxájtaca'a. Tí pua'a piyen huárini, a'ij pej hui tiraataxájtaca'a, peruuri pej pua'amé rusén jime'e a'u ti Dios é'eseijre'e.

²⁹ Ajta a'fín ti tí'imua'ataca, a'fí pu raxí'eve'eca'a mej mi ráamua'aree í teite ti caí ja'anáj auteájturaa í Dios jemi. A'fj pu jín, ayén tiraata'íhua'uri'i a'fjna í Jesús tíjín:

—¿A'ataani pú'een í nexí'ej tevi?

³⁰ Ajta a'fín Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Ja'ati pu nu'u Jerusalén e'erájraa. A'uu pu nu'u hui a'ucamé'eca u Jericó. Matí'ij nu'u mi nahua'ari ra'anti-nájcheca'a. Metirá'ari'iri'i í cfixure'ara'an. Majta raateévajxi. Matí'ij nu'u mi yauutéj í juye jetze. Pu'uri á'ame'erejca'a. Majta nu'u me'fín nahua'ari a'ucíj.

³¹ A'atzu a'atevi'i, tí'ij nu'u i sej j a'ucamé'eca juye jetze. Puaarij pu hui pú'een a'fjna. Tí'ij jí raasej tí á'ame'erejca'a. Aa pu nu'u imuá a'atanéj í juye. Ajta nu'u mú á'ume.

³² Ajtahua'a pu nu'u sej a'ájna a'ucamé'eca. A'fí pu nu'u a'fín pú'een sej ti Leví teecan jetze ajtéme'ecan. A'fí pu ajta tí'ivaire'eca'a hua'atéyujta'a. Tí'ij a'uuun a'ucáane a'u ti auucá'a í ti á'ame'erejca'a, a'fí pu ajta nu'u hui raasej. Ayee pu che'atá na'a huaríj. Aa pu nu'u imuá a'atanéj. Ajta nu'u mú á'ume.

³³ Ajtahua'a pu nu'u sej a'ucamé'eca. A'ii pu nu'u a'fín pú'een sej ti sej chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tíjín í Samaria. Tí'ij aj a'ucamé'eca, a'fí pu nu'u a'ucáane a'u ti auucá'a a'fjna ti á'ame'ere. Tí'ij raasej, a'fí pu nu'u rá'ancu'uvajxi.

³⁴ Tí'ij nu'u i jemin á e'iré'ene. Aj pu i racája'usi á jetzen a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a a'fjna jime'e í aceite, ajta u viinu. Ajta nu'u raacá'ijcataxi a'u ti tejé'epuaijti'ihuaca'a. Aj pu nu'u i ra'avá'ara rucíi japua í puuru'u. Tí'ij nu'u i ya'uví'iti, a'ájna já'ahua'a a'u mej é'e'aseca í mej puaseaaruve'e. A'uu pu nu'u yaúutuaa. Temua'a pu nu'u hui rí'í tiraaxá'apuairi'i.

³⁵ Yee ruijmua'a yee, a'fí pu nu'u hui ru'ita'í'ipi hua'apuaca í tumin. Ajta raata'í'ipi a'fjna ti antiúj-mua'aree a'fjna jime'e í chí'ij. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: "Patá'aj rí'í tiraaxá'apuairi. Neajta inee, netí'ij uvé'enen, aj nu yeehui muaatá'asin nain a'achú pej caj tiraaxájte huaatari jime'e, ajta tí'itíj ti huácuaa." Ayee pu nu'u hui tiraata'ixaa, a'fjna í Samaria ti é'eme'ecan.

³⁶ Ajta a'fín Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné timuá'amitiejte'e, a'íime í mej huaíca, a'atani éene'e a'fín párici ti rí'í tí'itevistáa já'araa amíj-na jemi í ruxí'ej tevi í mej tiraanáhua'iri'i í nahua'ari?

³⁷ Ajta a'fín ti tí'imua'ataca í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ayej ne'ase ti a'fín ti rá'ancu'uvajxi, a'ii pu a'fín pú'een í ti xí'epi'in tí'itevij a'fjna jemi í ruxí'ej tevi. Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Aricu hui, patá'aj piyen huárini a'ij ti a'fín huaríj.

Tí'ij nu'u Jesús á a'uré'ene Marta ti é'eche

³⁸ Ajta a'fín Jesús, majta a'fime í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e, matí'ij mauj huajú'ucca, a'úu pu a'ará'a a'u ti ja'ati e'echéjme'e. Ayee pu ántehuaa a'fjna í 'íita'a

tijín Marta. Tí'ij i a'fin ra'ancuré'evi'iti í ruche. ³⁹ Seíj pu tí'ihuaara'a, íitacan. Ayee pu ántehuaa tijín María. Ajta a'fin María, án pu vejli'i a'ujyeíjxi jamuan í Jesús. Rana-muájraca'a a'ij tí'ixajtaca'a. ⁴⁰ Ajta a'fin í Marta, capu a'ij tirá'ateuve'e a'ij tí huárini a'iné jeíhua pu tí'imuarí'eca'a tí ij tihua'umín. Tí'ij i e'iré'ene jemin í Jesús. Ayee pu tiraata'ihua'uri'i tijín:

—Nevástara'a, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tí ne'i-huaara'a ruséjítacan yé naatéjtuaa nej ni neseíj tí'imuarí'e? Patá'aj hui raatá'ixaate'en tí naatévaire'en.

⁴¹ Tavástara'a pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Marta, Marta, jeíhua pej tí'imua'atze, pajta jeíhua a'ij té'amua'ate. ⁴² Seíj pu'u hui ruxe'eve'e pej piyen huárini. A'ijna í María, a'fi pu ra'avé'ehua í tí jaítze'e rí'en. Neajta inee, canu hui rá'a'ari'ira nemíjna. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ijna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús huá'amua'atejca'a a'ij mej ye'í titeetéjniuuni í teite

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. Aa pu já'ahua'a a'utéveeca'a a'ijna í Jesús. Téniiusime'e í Dios jemi. Tí'ij raatapuá'ajtaca'a tí huatéeniu, seíj mej jamuan á'ujjhuua'ane'e, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, patá'aj piyen titáamua'aten tej huatéjniuuni í Dios jemi tíj Juan tihua'umuá'ate a'ímej í mej jamuan á'ujjhuua'ane'e.

² Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setí'ij huatéjniuuni, ayée xu hui tiu'utaxá yee:

Mú'ee í pej tá'iyau'upua,

Miché'e rí'í mé'e tiyau'á'an í pej jín ántehuaa.

Ché'e ayén teja'uré'enen a'ájna xicájra'a pej jetzen tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

Miché'e miyen che'atá mena'a tira'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua matíj a'íime tira'ará'aste í mej ta japua a'uté'uu.

³ Patá'aj titaatá'an í tí tí'icua'irí'i í tej jín te'utáviicua'i íjii tíj na'a yú tí auca'ítí a'ame.

⁴ Patá'aj titaatá'uuni'i í tej jín auteájturaa mú'eetzi jemi a'iné ayée tu che'atá tiraatá'uuni'ira ja'atí tí na'a tí auteájturaa ítejmi jemi.

Patá'aj pajta caí raatá'acare'en í tiyaaru'u tí a'fin ca'aníjra'a taatá'acare'en tej tí caí tiyen huárini tí'itíj jime'e tí a'ij pua'a 'een. Yee pu'u.

⁵ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tiché'e tiyen raataxáj yee seíj xu mú'een tí'amigo.

Ajta á'iyen a'ijna í ja'atí, tí'ij ari já'ita'a tica'a pítí'iricí, a'úu pu hui a'umé a'u tí é'eche í amiigura'an. Aj pu i ayén tiraatá'ixaate'esin tijín: "ne'amiigu, huaícaca naataniíjte'e í pan, a'iné auchén pu yehui uvé'ene seíj í ne'amiigu tí mu'u a'atamé'ecaa. Mí neajta inee, canu tí'itíj tícha'íí í nej raamíin."

⁷ Tí'í'iqui ayén hui tiu'utániusín a'ijna tí huíríjca tijín: "Capej né'itziite'e. Pu'uri yehui aiteánami'i í puéerta, majta me'ín í tí'iríi, mu'uri huatéje'e. Neajta inee, nu'uri huatéeca'a. Capu cha'a rí'irí nej ájcheni nej tí'itíj jamuaatá'an." Ayee pu tiraatá'ixaate'esin.

⁸ Mí neajta inee, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu xaa ájchesin tí tí'itíj raatá'an a'ijna jime'e tí amiigura'an pú'een, sino, a'fi pu ájchesin a'ijna jime'e tí i caí mé'e rá'itziite'e í amiigura'an. Aj pu i raatá'asin, tzi'te'e, a'achú tí caj tí'itíj tiraatáhuaviira.

⁹ A'íj nu hui jín niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj sej rahuaviira í Dios jemi a'iné a'fi pu xaa tejá-muaatá'asin. Seajta, sej rahuauca í jemin. A'fi xu jemi rateuni í Dios. Seajta sej te'ejteátu'asixi'in tá'apueerta. Aj pu i xaa Dios te'antácuuna. Tí'ij jí amuaatá'asin í sej rahuauhuau.

¹⁰ Ayee xu hui huárini a'iné tí pua'a ja'atí ayén tí'itíj tí'ijhuaviira, a'fi pu ra'ancuré'asin. Tí pua'a ja'atí tí'itíj huauca, a'fi pu hui rateuni. Ajta tí pua'a ja'atí ayén te'ejteátu'asixi'in tá'apueerta, Dios pu xaa tira'antácu-une'esin.

¹¹ Casi'i mú'een, ¿ni qui seíj ayén huárini mú'een, mí sej huayaujmu'a'a? Tí pua'a ayauj ayén hua'ité muáhuaviira, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u. Hua'ité pepu'u hui raatá'asin. ¹² Na'ari tí pua'a tá'u muáhuaviira, ¿ni qui teáxca paratáchuite'esin? Capej xaa ne'u. Tá'u pepu'u raatá'asin.

¹³ Ayee xu mú'een, mí sej a'ij pua'a 'een í ru tzajta'a, xu'uri ramua'aree sej hua'utapuaíjve'en í ruyaujmu'a'a tí'itíj tí rí'en. Ajta a'fin í tí á'amua'upua í ta japua tí é'esiejre'e, jeíhua pu hui jaítze'e raayí'iti tí hua'utá'an tí a'fin xéjniu'ucare'ara'an a'uun a'uteáturan a'ímej jemi í mej rahuauhuau. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

A'ijna í Jesús, Dios jetze pu arájca'ane

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. Jesús pu tiyaaru'u huata-muárite'eca'a tí tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'fin í tiyaaru'u, capu raatá'acare'e tí a'fin tevi tiu'utaxáj. Jíme'en pu'u Jesús raatamuári, aj pu i tiu'utaxájtaca'a a'ijna í tevi. Majta me'ín í teite, jeíhua mú'naa rí'í tira'utaseíj. ¹⁵ Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amíjna mí tevi, mí Jesús, Beelzebú pu hui jetze arájca'ane tí ij ayén tihua'utamuarite'en í tiyáaru'use, a'iné a'ijna í Beelzebú, a'fi pu tihua'áijte'e í seica í tiyáaru'use. Beelzebú pu ca'aníjra'a ratá'aca tí ij ayén amín tíhua'uta'aíjte'en í tiyáaru'use. —Ayee mú' tiu'utaxájtaca'a.

¹⁶ Majta seica, ayée mú' rí'í tí'ira'ihua'u me'ijna jime'e tí a'fin hua'utaseíjrate'en tí'itíj tí huápí'í ruxe'eve'e, tí ajta í ta japua é'eme'ecan.

¹⁷ Ajta a'fin Jesús, a'fi pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Matíj mena'a í mej seíj chujra'a japua tí'ajta, tí pua'a já'ita'a ma'utá'íne, aj mú' mi hu-ateújne'usí'ite'esin. Majta hui, camu cha'a á'ateeri mej tiaíita muá'aju'un. Ajta tí pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utá'íne a'íime í mej seicé'í mena'a á'é'eche, camu majta cha'a á'ateeri á meché'e me'ájna.

¹⁸ Ajta a'fin Satanás, tí pua'a miyen já'ita'a a'utá'íne a'íime í tí tihua'áijte'e, ¿a'iné tí'irí'irí tí a'fin á'ateere tí

tihua'ajjte'e naijmi'ica? Capu hui a'atzu a'ij tí'iri'iri. Ayee nu tí'ixa ne'fjna jime'e sej siyen tí'inexa yee nej nu'u Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuarite'en í tiyáaru'use.

¹⁹ 'Niche'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. Tí pua'a hui niyen Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuarite'en í tiyáaru'use, majta a'fime í mej a'amua jamuan á'ujjhu'a'an, a'fí mú majta hua'utamuarite'en í tiyáaru'use. ¿A'ataani jetze mua'araujca'ane? A'fí mú hui miijmu raataxájtata yee mú'een xu auté'itze.

²⁰ 'Na'ari caí, tí pua'a nee xiéjniu'ucare'ara'an jetze na'aránca'ane í Dios, ayée pu huataújmu'a'a tí ari hui xaa a'ájna teja'uré'ene mú'ejmi jemi tí a'fín Dios nainjapua tiu'uta'ájta íyen chaanaca japua.

²¹ 'Ajta a'fín í ja'atí tí ruca'ané, tí jeíhua tí'ijcha'í í tí jín huaténe'use'en, té'ij auj jíme'en rájcha'í í ruchi'i, naa pu temua'a tí'aviitzi'lí tíj na'a tí te'irá'a. Capu ja'atí tí'ijnahua'íran.

²² 'Mí ajta, tí pua'a sejí mú a'uvé'eme'en tí jaítze'e ruca'ané caí a'fjna, tí pua'a raaténe'usi'ite'en, ajta raatáviicua'i, ayée pu rini a'fjna tí mú a'uvé'eme'e a'ame. Nain pu hui tirá'ari'ira í tí jín né'use'eca'a. Aj pu i tihua'uré'a'asin tíj na'a tí tí'ijcha'íca'a í tí tihua'unáhua'iri'i.

²³ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atí tí na'a tí caí nevaire'e ineetzi, a'fí pu hui néjcha'íire'e ineetzi. Ajta ja'atí tí na'a tí caí teite tíse'iri ineetzi jemi, a'fí pu hui hua'uré'e'iteca.

Í xiéjniu'ucari tí nu'u a'ij pua'a 'een, ajtahua'a pu nu'u huaré'araa
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Ajta ayén tíjín:

—Ayee pu rici í xiéjniu'ucari tí a'ij pua'a 'een. Té'ij a'un huirájraa tzajta'an sejí í teví, a'fí pu á'uche'e-cane'en tí rahuauhuau a'u tí e'ehuaújse'upe'en, a'u tí a'uhuáchi. Aru capu hui rateuve. Ayee pu tí'imua'atze tíjín: "Niche'e yeehui huaré'ara'ani u niche a'u nej e'erájraa."

²⁵ 'Té'ij uvé'enen, ayée pu hui 'een a'fjna í ja'atí. Naa pu 'een í ru tzajta'a. Cu xíee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a. Nain pu rí'í huáruu. ²⁶ Aj pu i a'fín xiéjniu'ucari huaúuvi'itín í seica í mej aráhua'apua ará'ase. A'fí mú majta jaítze'e a'ij pua'a 'een caí í sejí. Maté'ij mí a'uteáru'te naími'i mej mí huaté'e muá'ara'ani me'fjna tzajta'a í teví. Ajta á'iyen, ayée pu hui te'iráame tí jaítze'e a'ij pua'a éene'e a'ame a'fjna í teví caí tí ajmí'i éene'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jesús.

Í tí nu'u tzáahuati'ira'a jín rí'í tí'itá'aca

²⁷ Té'ij Jesús auj tí'ixajtaca'a, ajta sejí 'íita'a a'ujna a'utéveeca'a huá'a tzajta'a í teite. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a ca'anín jime'e tíjín:

—Rí'í pu tiraatá'a a'fjna í 'íita'a pej jetzen huanú'ihuaca'a, pej pajta jetzen huátzii.

²⁸ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Mí ajta a'fime, jaítze'e pu hui rí'í tihua'atá'aca a'fimej í mej ranamua í niuucari tí jíme'en raxa í Dios, majta miyen ra'ará'astijre'en.

Teite mú nu'u raxí'eve'eca'a mej nu'u tí'itj huasej tí huápi'í ruxe'eve'e
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Majta a'fime í teite, maúche'e mú máàj ajteáxiiri-jme'e í Jesús jemi. Ajta a'fín, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jeíhua mú a'ij pua'a tí'iteteite í mej íjii huáteemua. Ayee mú hui raxí'eve'e nej tihua'utasejrate'en tí'itj tí huápi'í ruxe'eve'e. Aru canu tí'itj hua'utasejrate'esin. A'ij nu'u hua'utá'ixaate'esin tí jíme'en raxa í Jonás teecan tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

³⁰ 'Ja'iné a'fí pu hui a'fín pú'eene'e í tí huápi'í ruxe'eve'e í mej raasej a'fime mej Nínive e'echéjme'e, ayée nu che'atá nena'a nej a'fín pú'een í tí huápi'í ruxe'eve'e í mej rasej a'fime íjii mej huáteemua.

³¹ 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xicájra'a jetze tí jetzen Dios huá'axijte'en í teite, a'fjna tí ajmí'i tí'itéveeca'a reyna jime'e a'ujna antánimua huarita'an í jaj tí ve'ée, a'fí pu hui a'ánna a'utéchaxjisin huá'a jamuan a'ímej íjii mej huáteemua. A'fí pu ajta huá'a jetze te'ujpuá'arite'esin tí'itj jime'e. A'uu pu ímuá a'uvé'e-mej tí ij ráanamua a'fjna í Salomón teecan tí rí'í mé teúumua'arejca'a. Neajta inee, i nej yee huatéjvee í teite tzajta'a, jaítze'e nu hui ve'ecán jín tí'itéjvee caí a'fjna í Salomón. A'fj pu jín, a'fjna í reyna huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin a'iné camu nenamua ineetzi.

³² 'Majta a'fime í mej Nínive e'echéjme'e, ayée mú rini a'ájna xicájra'an í Dios tí jetzen huá'axijte'en í teite. A'fí mú huatéhuixi'isin a'ímej jamuan í mej íjii huáteemua. Maté'ij mí te'ujpuá'ajte'esin tí'itj jime'e. Seicié mú hui tiu'umuá'aj maté'ij ráanamua'ajri'i a'ij tí tihua'utá'ixaa a'fjna í Jonás teecan. Neajta inee, jaítze'e nu hui ve'ecán jín tí'itéjvee caí a'fjna í Jonás. A'fj pu jín, a'fime í teteca Nínive mej e'echéjme'e, a'fí mú te'ujpuá'ajte'esin tí'itj jime'e í mej íjii huáteemua a'iné camu seicié tiu'umuá'aj neté'ij tihua'utá'ixaa inee.

Í tí nu'u ú'utatzave'e í huá'a tzajta'a í teite
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Jíme'en hui a'fjna í aparaatu tí'iti í mej rá'ajtaira, capu ja'atí a'ájna ye'uté'avaata. Capu ajta xa'ari tzajta'a ru'utéchajta. Capu xaa ne'u, sino án pu ímuá ya'ujchájtza mej mí raasej í mej me'uun a'uteáru'ti.

³⁴ 'Ayee pu hui tí'ivaire'e á'aji'í tíj taij tí á'ataa í á'ajetze. A'fj pu jín, tí pua'a rí'en á'aji'í, ayée pu 'een, cu xíee tí huanéeri'icé nainjapua í á'ajetze. Na'ari caí, tí pua'a pecaí rí'éene'en á'aji'í jetze, ayée pu 'een, cu xíee tí huatíca'a í á'ajetze.

³⁵ 'Setá'aj siyen huárini tí ij caí aúumi'ini tí á'ataa í á'ajetze. ³⁶ Tí pua'a naa pu á'ataa í á'ajetze, ajta caí a'atzu á'amí'ica, nainjapua pu hui huanéeri'icé a'ame. Ayee pu té'eme, cu xíee aparaatu á jetze ráatatza. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ajte'e a'ñime í fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Jíme'en pu'u raatapua'ajtaca'a ti tihua'utá'ixaa, aj pu i se'ij pu raatá'inee ti tejá'ucua'ani áa ti é'eche. A'ñina í ja'atí, fariseo pu pírici. A'uu pu a'uteájrupi. Tí'ij í á vejli'i a'uré'ehui'ixí a'u ti meesa a'utéjvee. ³⁸Ajta a'ñin fariseo, a'ñi pu raase'ij ti caí Jesús amuacaí ana'ujmuaijite a'ij mej tí'ijri'ire í mej rá'astijre'eca'a me'ñina í Moisés teecan. Jé'ecan pu a'ij pua'a tira'utase'ij.

³⁹Aj pu i tavástara'a ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'een mi sej fariseos pú'een. Ayee xu'u tí'itetei sej ana'ujmuaijite'axí'in mi rumuá'jca'a jetze. Mí ajta caí a'atzu a'ij amuá'amitie'jte'e sej rí'í hua'júruuren mi ru tzajta'a. Ayee xu 'een, cu xíee t'ij ja'atí raacá'ja'usin mé jéjre'e mi vaasu, ajta am'ijna mi xa'ari. Ayee xu'u rusei-jrata huá'a tzajta'a mi teite sej rí'í tí'iteteite. Mí seajta mú'een, ayéee xu 'een mi ru tzajta'a. A'ij xu pua'a tí'iteteite se'ijna jime'e sej tihua'unáhua'iri'i, seajta a'ij pua'a huá'uruu.

⁴⁰Mí sej hui caí tí'it'ij ú'umua'aree. A'ijna ti raaté-taahuaca'a í sej mé jéjre'e ratéhua'ira'a, ¿ni caí a'ñin ajta raatétaahuaca'a í á'amuat'ajta'a ti sejire'e?

⁴¹Setá'aj siyen hua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijvicia'i se'ijna ti urá'aa í á'amuat'ajta'a. Ayee xu a'ijna jín huárini, ti ij temua'a te'irá'jra'ani mú'ejmi jemi.

⁴²'Setá'aj huata'ujxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Ayee xu tí'itetei sej raatá'tuure'en í Dios jemi, se'ij tamuá'amuata'a anxíte jetze ti ajtéme'e-can a'ijna í tu'upi, tí'it'ij menta, seajta se'ijna í tu'upi, tí'it'ij í ti ayén huata'ujmua'a tíjín ruda, seajta nain tíj na'a pua'amé tí'ixuaavi í tu'upi. Mú'een xu hui ra'utá'mua'aree najími'i tíj na'a tí'ipua'amé.

'Mí seajta mú'een, seya'uhua'axí í ti jaítze'e rux-e'eve'e í Dios jemi, sej si siyen rí'í huá'uruuren í á-amuaxí'ej teite a'ij ti tiraavíjite'e, seajta sej si rí'í tirájcha'í'í í Dios. Sena'at'í caí yé'uhua'anancache'e sej siyen aráurasten se'ijna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e. Ajta, ayén tiú'ujxe'eve'e sej tiu'utá'an se'ijna jime'e ti c'ij na'a caj tí'ivaire'e.

⁴³'Setá'aj huata'ujxieemiste'en, mú'een, mi sej fariseos pú'een. Jé'ecan xu hui raxí'eve'e ti tí'it'ij amuá'aci'iti sej a'ujrá'asen ipuari japua a'u mej á'u-jraarase í á'amuavaujsi u teyujta'a. Jé'ecan pu amua'aráanajche mej me'ñin teite amuaatateujte'en aj mej tejá'atua.

⁴⁴'Setá'aj huata'ujxieemiste'en a'iné ayéee xu 'een cu-mu a'u mej hua'ava'ana í mi'ichite. Majta hui a'ñime í teite, í mej japuan á'ujjuhua'ane'e, camu hui ramua'a-ree a'ij tí 'een téte'e a'iné capu á'é'e tí'it'ij í mej jín ráamua'aree mej me'ájna hua'avá'anaxí. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

⁴⁵Tí'ij i se'ij ti tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, ayéee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, pej piyen tí'ixa, a'ñi pej jín a'ij pua'a tí'itajepe'e itejmi.

⁴⁶Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Seajta mú'een, mi sej tí'imua'ata í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, setá'aj huata'ujxieemiste'en. Ayee xu hui ve'ecán jín tihua'ujcate'en í teite a'ijna jime'e ti ayén huá'pi'i muári'eri, ti caí ja'atí raayí'iti ti ayén huárini. Seajta á'iyen, mú'een xu tihua'uta'a'ajte'en í teite mej nu'u mi me'ñina jín ra'ará'astijre'en. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu huataúra'asin sej si tí'it'ij jín hua'utévaire'en.

⁴⁷'Setá'aj huata'ujxieemiste'en a'iné mú'een xu rá'aj-ta'ahuaca í mej tzajta'an hua'uteá'tu'asin a'íme'ij í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta a'ñime a'amua'huácixa'astemua'aci'í, a'ñi mú hui huá'ucuii.

⁴⁸'A'ñi xu jín siyen mú'een tiu'utaxá'jta yee amua'ará-najcheca'a a'ij mej huá'uruu í a'amua'huácixa'astemua'aci'í. A'ñi mú hui huá'ucuii a'íme'ij í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta mú'een, xu'uri ramua'a-ree temua'a naa a'ij mej huá'uruu. Ayee pu ajta tejá-mua'aránájcheca'a. Seajta, ayéee xu rá'ajtaahuaca'a a'u mej huaje'teá'tu'asin. Seajta, ayéee xu che'atá sena'a neruuren ineetzi.

⁴⁹'A'ñi pu jín ayén Dios rumua'atzíira'a pu jín tiraataxá'jta'a tíjín: "Nehua'uta'íti'ira huá'a jemi í teite seica mej neetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica í nej hua'antíhuau mej mi nevaire'e. Je'icáca mú cui'ini a'ñime í teite. A'ñi mú huá'acui'ini. Majta seica, a'ij pua'a mú huá'aruuren."

⁵⁰'A'ñi pu jín, ayéee pu hui tirá'amitie'jte'e í Dios jemi, a'ñi mú pu'éene'e a'ñime ijii mej huáteemua me'ñina jime'e mat'ij mena'a pua'amé huá'ucuii a'íme'ij í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, najími'i mat'ij pua'amé huá'ucuii tíj na'a tiú'useijre í chaanaca, najími'i tíj na'a Abel ti huam'í'í ajta a'ijna í Zacarías, a'ijna mej ra'upuá'ajte já'ita'a a'u ti a'utéjvee a'ijna í mej japuan tí'imua'i'ivajtaca, a'u ti teyuu á'ijnee. Jee xaa ne'u, ayéee nu tejá'amua'ixaate'e, xaa ne'u. Ayee pu hui tirá'amitie'jte'e í Dios jemi, a'ñi mú pu'éene'e nain jime'e a'ñime ijii mej huáteemua.

⁵²'Setá'aj huata'ujxieemiste'en mi sej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a. Mú'een xu rují'mua'a sena'a anti'ujmua'areereca'a se'ijna jime'e í mej jín ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Seajta mú'een, caxu hui huataúra'a ti Dios tejá'amua'ajte'en. Seajta huá'ijmi'i a'íme'ij í seica mej mi caí miyen huataúra'an ti Dios tihua'uj'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

⁵³Tí'ij Jesús a'uun huirá'jraa, a'ñime í fariseos, majta a'ñime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés ti ra'uyú'uxaca'a, a'ñi mú autéjhuii mej a'ij pua'a tirá-jeeve ca'anín jime'e. Jé'ecan mú jeíhua tira'íhua'uri'i mej mi ráateuni í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en me'ñina jime'e a'ij ti a'ñin tiu'utaxá'jta'a.

Tí'ij pua'a nu'u ja'atí ayén hua'itzi jín tiú'ujseijrata

12 Majta me'ñin í teite, jeíhua mú ajteá'ixereca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú hua'apua ví'ira'a, huaíca ví'ira'a, a'achú mej mena'a pua'amé. A'ñi mú jín á'acataca'a jeíhua. Ajta a'ñin í Jesús, a'ñi pu amuacaí ti-

huá'atixáate'ajraa a'ímej í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e. Ayen tíjñ:

—Rí'í xu'u hui mú'een a'íjna jime'e fariseos mej ranájchite'e í pan jetze. Ayee pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tíjñ í tí huá'a tzajta'a uraninei, í tí caí jé'iyecan jñ seijre'e.

² Ayee pu'u, tí'itíj tí na'a tí rú'avaa avíitzi'i jime'e, a'í pu hui huataseijre'esin mé jéjre'e mej mi raasej í teite. Ajta tí'itíj mej rá'avaataca'a, a'í pu antícuuni'ihua mej mi ráamua'aree a'ij tí 'een.

³ A'íjna í pej raataxájtaca'a tíca'amiste'e, Dios pu raataxájta tújca'ari tzajta'a. Ajta a'íjn í pej raataxájtaca'a xahuaanin jime'e u chí'ita u téte'e, Dios pu hui raataxájta ca'anín jime'e a'ánna í chí'ij japua ta'avé'epa'atza.

A'ataani ayén tiú'ujxe'eve'e tej rátziine'e

(Mt. 10:28-31)

⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mi sej ne'amiigustemua'a pú'een, caxu huá'atzíine'e a'ímej í mej mena'a raayí'iti mej raajé'ica í sej ratéhua'ira'a, sino camu raayí'iti mej ra'upua'ajte'en í a'amua tzajta'a tí seijre'e.

⁵ Mí neajta inee, ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ja'ati sej xaa tziine'e. Setá'aj rátziine'e a'íjna tí ayén raayí'iti tí raajé'ica í sej ratéhua'ira'a, tí ajta raayí'iti tí yá'uríeeni í a'amua tzajta'a tí seijre'e a'ujna taij jetze tí caí ja'anáj á'amí'ini. Jee tzíte'e, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tíjñ: Setá'aj rátziine'e se'íjna.

⁶ Aru, caxu a'ij títé'ujmuaajca. ¿Ni secaí siyen tiu'utanájchita a'achú cumu hua'apua centaavo anxívica jime'e í pina'ase í mej cálieen? Camu jeíhua tí'ijnajche. Mí ajta a'íjn Dios, a'í pu naíjmi'ica autámua'areeri'i.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna. Dios pu hui ari raaté'itíeexi mí á'amua'apua a'achú tí pua'améjme. Caxu tí'itziine'e a'iné mú'een xu jeíhua jaítze'e jetzen ruxe'eve'e í Dios mecaí í pina'ase, a'iné a'í pu xaa amua'ancu'uvajxi'isin.

Í mej nu'u ramua'ate me'íjna í Jesús í teite jemi

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ja'ati tí na'a tí ayén tiu'utaxájta a'ímej jemi í teite yee na'ará'astijre'en ineetzi, inee i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu neajta raataxájta a'ímej jemi í mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi yee naatévai ineetzi. ⁹ Ajta a'íjn tí tí'ixa a'ímej jemi í teite yee capu nemua'ate, ayée nu hui che'atá raataxájta a'ímej jemi mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi yee canu ramua'ate.

¹⁰ Neajta nu tíhua'utá'uuni'ira a'ímej, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'inxaxa ineetzi i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. Aru a'íjme, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'ijxa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, canu ja'anáj tíhua'utá'uuni'ira a'ímej.

¹¹ Seajta mú'een, matí'ij u amua'aravi'itin a'ímej jemi í mej teyujta'a tí'ajta, nusu a'ímej jemi í mej tí'itíj jñ antiújmua'aree, ayée xu huárini. Caxu hui a'ij títé'ujmuaajca a'ij sej ye'í titeeteújnán na'ari a'ij sej ye'í tiu'u-

taxáj, a'iné a'ájna xicájra'an jetze, a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu tejá'amua'aten a'ij sej ye'í tiu'utaxá. —Ayee pu tíhua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e í tí nu'u tí'ijcha'í a'íjna í chíjteaani

¹³ Ajta seij huá'a tzajta'a a'utéveeca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjñ:

—Maeestru, patá'aj piyen tiraata'ixaate'en í nejá'a yee tí já'ita'a tinaatá'an a'íjna tí titaac'í a'íjna jime'e tí seij huam'í, a'iné capu tinaatá'asin í neetzi tí ne'áa.

¹⁴ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjñ:

—Hoombi xaa, ¿a'ataani tinaa'íjca juees jime'e? ¿A'ataani naatá'a nej niyen tiu'ux'epi'intare'en mú'ej-mi jemi? —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

¹⁵ Ajta ayén tíhua'utá'ixaa tíjñ:

—Rí'í xu'u mú'een, setá'aj á'ujcu'uvée sena'a temua'a naa. Ché'e secaí huá'pi'í sena'a tí'inecua'atze sej jeíhua tiu'ucha'íime'eni, tí'itíj tí na'a, a'iné tí pua'a ja'ati jeíhua tí'itíj tícha'í, capu hui tí'itíj a'ij tiraaté-vaire'esin tí ij caí ché'e tí'itíj a'ij ráaruuren.

¹⁶ Tí'ij i seij niuucari jñ tíhua'u'itíiri'í tíjñ:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani é'eche. Chuej pu nu'u tícha'í tí japuan tiu'uhuáste. Temua'a pu nu'u hui jeíhua tiú'ucíreca'a.

¹⁷ Tí'ij i ayén tiu'umuá'aj a'íjna í chíjteaani tíjñ:

“¿A'iné yeehui náarini? Capu ché'e mé'e é'erí'iri a'u nee yeehui yá'aruuren í tí huacíreca'a.” ¹⁸ Tí'ij nu'u i ayén tiu'umuá'aj tíjñ: “Ayee nu rini. Neraaté'uuna í nechí'i mé tí huavéjme. Neajta seica nu ájtaahuaxí'isin tí jaítze'e vivejmé'e á'ara'ani. Netí'ij ni ne'uun ru'uté'aasin í tí tiú'ucíreca'a, ajta nain i nej tí'ijcha'í. ¹⁹ Neajta nu yeehui niyen tiu'utaxájta í ne tzajta'a yee nu'uri ne'uun rí'í tiú'uruu u chí'ita. Jé'ecan pu á'ateeri tí rí'í tinaatévai're'esin. Nu'uri yeehui nesé'upe'en. Niché'e tí'icua'aca, neajta ye'eca, neajta neté-mua'ave'e.” —Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj a'íjna í ja'ati.

²⁰ Ajta a'íjn í Dios, ayée pu hui tiraata'ixaa tíjñ:

“Mú'ee, mí pej caí tí'itíj mua'aree. Ijii, tíca'a pej mí'ini. Patí'ij huam'ín, ¿a'ataani tí'ijci'iti a'íjna í pej mú'ee rí'í ráaruu pej pi asej huatá'atemua'ave'enche'e?” —Ayee pu Dios tiraata'ixaa.

²¹ Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui té'eme a'ímej jemi matíj mena'a pua'amé í mej rují-mua'a rajsé'iri tí'itíj tí na'a mej mi jeíhua tí'ijcha'í, majta, camu tí'itíj tícha'í í Dios jemi.

Tí nu'u Dios huá'acha'í í ruyaujmu'a

(Mt. 6:25-34)

²² Tí'ij i Jesús ayén tíhua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjñ:

—A'íj nu jñ niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu se'íjna jñ tí'imua'ajca yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu yee a'iquí ye'í tetí'iyee'en na'ari yee a'iquí ye'í tetíu'uté-tachejite'esin.

²³ ¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani caí í tí sej ráacua'ani? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi tí ruuri a'ame í sej

ratéhua'ira'a caí ti naa seíre'e a'ame í sej jín tiu'uteújchejte'en? Aa ni'ijta xaa ne'u.

²⁴ 'Casi'i, xaasej amímej cua'atza í mej júte'e rá'ara'a. Camu hui a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca. Camu majta huatéechi'i í mej tzajta'an rí'i yé'uruuren í mej meri rájsej. Capu amín a'ij, aúche'e pu Dios ti-huá'amicua. Mí seajta mú'een, jaítze'e xu jemin rux-e'eve'e í Dios mecaí a'íime í cua'atza.

²⁵ '¿A'ataani raayí'ti ti á'ateeren ti jaítze'e ruuri a'ame a'íjna jime'e í ti tí'iramua'atziite'e? Capu ja'ati xaa ne'u. ²⁶ Tí pua'a secaí raayí'tihua'an sej si siyen huárini se'íjna jime'e í ti caí muári'eri, ¿a'iné hui 'een jín siyen tí'imua'ajca se'íjna jime'e í ti tí'ijturaa?

²⁷ 'Casi'i, xaasej amíjna mi caiipi'i, a'ij ti ye'í tí'ivaujse'e. Capu tí'imijhuaca amíjna mi caiipi'i, capu ajta tí'itzaca. Capu amín a'ij. Dios pu hui ayén ráaruu ti jaítze'e naa seijre'e caí Salomón ti naa seijre'eca'a t'íj auj tí'tíveeca'a rey jime'e. Capu ja'anáj ayén tiu'uteújchejte tí'it'íj jime'e ti ayén naa seijre'e t'íj mi caiipi'i.

²⁸ 'Casi'i, mú'een, Dios pu ayén rí'i tirájcha'íi mi tu'upi ti a'uun é'evaujse'e a'u mej á'atase'ehuaca. Ajta a'íin tu'upi, capu á'ateeri sino yee ruijmua'a yee, a'íi mú raaré'evéijchi, mat'íj mi ratairan. Tí pua'a hui Dios ayén rí'i tirájcha'íi mi tu'upi, ¿ni caí jaítze'e amuaatá'asin í sej jín tiu'uteújchejte'en, mú'ejmi mi sej caí a'atzu té'atzaahuate'e?

²⁹ 'Caxu a'ij tí'ixajta yee a'iquí ye'í tetí'icua'ani nusu a'iquí ye'í tetí'iteye'en. Ayee xu'u, caxu tí'imua'ajca se'íjna jime'e, a'iné naími'i mat'íj mena'a pua'amé yen mej a'uchéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú me'íjna jín rahuauhua. Mí ajta a'íin á'amua'upua, ta japua ti é'eseijre'e, a'íi pu hui ari rú'umua'aree tí'it'íj ti amuá'aturaate'e.

³¹ 'Setá'aj mi'i rájhuauni ti Dios tejá'amua'ajte'en, seajta ra'ará'astijre'en a'ij ti a'íin tí'ijxe'eve'e. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu hui tejámuaatá'asin t'íj na'a ti tejamuá'aturaate'e.

³² 'Caxu tí'itziíne'e mú'een, mi sej siyen mé á'ujujhua'an. Cu xiee cáne'axi sena'a í mej rujíimua'a mena'a mé á'ujujhua'an. Ayee pu tira'aránajcheca'a í sej rájya'upua ti ij a'íin amuaatá'an sej se'uun a'uteároute a'u ti a'íin tejé'ajta.

Tí nu'u jéhua án tejé'eseijre'e u ta japua ti huápi'i tí'ivaire'e
(Mt. 6:19-21)

³³ 'Setá'aj tiú'utuaani nain a'achú sej caj tí'ijcha'íi, seajta tihua'uré'an a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Ayee xu a'íjna jín huárini, ti 'ij a'íjna téjé'eseire'en í Dios jemi í ti tejá'amua'aci'iti. Ayee pu éene'e a'ame t'íj tí'it'íj ca'aní ti caí ja'anáj huataútuaasin. A'uu pu e'etiá'a a'ame mú'ejmi jemi tí'it'íj ti huápi'i tí'ijnajche. Ajta capu hui ja'anáj huatéxijsin, a'iné camu a'uun a'uteáru'ipi í nahua'ari. Camu majta rac'íin a'íime í tejpuási.

³⁴ 'Ayee xu éene'e xá'aju'un a'iné a'íj xu jetzen tí'imua'astí xá'aju'un se'íjna jetze ti jaítze'e amua'aráanajche, ti jaítze'e a'amua jetze ruxe'eve'e.

Tej nu'u rí'i huátaruuren iteen, teajta rí'i atanéjne'ere temua'a naa

³⁵ 'Rí'i xu'u titehuaújcaten sej si tiu'utévaire'en. Seuche'e xu hui atanéjne'eri t'íj ja'ati ti taij huitéhueeca'a tá'ataa.

³⁶ 'Ayee xu éene'e xá'aju'un mat'íj a'íime í mej tí'ivaire'e ja'ati jemi ti a'uun á'ume a'u mej tejé'eye'este a'íjna jime'e ti se'íj huaténe'iche. Majta a'íime í mej tí'ivaire'e, maúche'e mú tí'ijchu'eve'en a'atjaz ti pua'a uvé'enejsin a'íjna ti tihuá'ajte'e mej mi ca'anacan tira'antácuune'en t'íj a'íin te'ejteátu'asixi'ín í puéerta jetze.

³⁷ 'Rí'i pu tihua'utévaire'esin a'ímej í mej tí'ivaire'e t'íj a'íin hua'usej mej rachú'eve'e a'atjaz ti pua'a uvé'ene a'íjna ti tihuá'ajte'e. Ayee nu hui tejá'amua'ix-aate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ayée pu rini a'íjna ti tihuá'ajte'e. A'íi pu rucaten ti ij hua'utévaire'en. Ajta tíhua'uta'ajte'esin mej aúhuixi'ín í meesa jetze. Ajta tihuá'amin.

³⁸ 'Capu amín a'ij a'atjaz ti pua'a uvé'enejsin a'íjna ti tihuá'ajte'e, ti pua'a já'ita'a t'íca'a uvé'ene nusu tapuá'arijme'eca. Rí'i pu hui tihua'utévaire'esin a'ímej í mej ravaire'e ti pua'a mauj rachú'eve'e.

³⁹ 'Ayee nu tejá'amua'ixaa'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'íjna í ja'ati ti huatéechi'i, ti pua'a a'íi ramua'areere a'atjaz ti pua'a ánú'aiixa í nahua'ari, capu raatá'asin ti anú'asti ti tiu'unáhua'an. ⁴⁰ Seajta hui mú'een, rí'i xu'u sej si rí'i huaújcaten a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, nee nu uvé'enejsin a'atjaz sej pua'a caí nechue'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í mej nu'u tí'ivaire'e me'íjna í mej hua'apua
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedro pu ayén tiraata'íhua'uri'i t'íjín:
—Tavastara'a, ¿ni téjmi pena'a huatá'ixaa i niucari ca'ín naijmí'lica puatá'ixaa?

⁴² Ajta a'íin tavastara'a, a'íi pu ayén tiu'utaniú t'íjín:
—¿A'ataani pú'een, a'íjna ti tí'ivaire'e, ti ajta rí'i mé teuúmua'aree, ti ajta caí ja'anáj tí'it'íj jín auté'itze? Ajta a'íin ti tí'ira'ajte'e, a'íi pu hui tiraa'íjcate'en ti ij a'íin a'íjna jín antiújmua'areere a'ímej í seica í mej majta tí'ivaire'e. A'íi pu tihuá'amin a'atjaz mej pua'a raaxí'epi'intare'en mej tiú'ucua'ani.

⁴³ 'Tí pua'a ayén rijcaa t'íj uvé'enen a'íjna ti tí'ira'ajte'e, rí'i pu tiraatévaire'esin a'íjna ti tí'ivaire'e a'iné nain pu tiraata'íjcate'esin a'achú t'íj tí'it'íj t'ícha'íi a'íjna ti tí'ira'ajte'e. Ayee pu té'eme. Ayee nu tejá'amua'ix-aate'e tzáahuati'ira'a jime'e.

⁴⁵ 'Mi ajta, a'íin ti hui tí'ivaire'e, ti pua'a ayén tí'imua'ajca yee jé'ecan pu u á'ateere a'íjna ti tinaa'íjca, ayée pu ajta tirá'amit'ejte'e a'ame ti caí íiya'ata uvé'enejsin. T'íj i autéjcheni ti hua'utévajxi'ín a'ímej í mej tí'ivaire'e, í mej teteca, ajta í mé 'uuca. Ajta pu hui autéchesin ti tiú'ucua'ani, ajta ti nahuáj antiyé'en. T'íj i huatétahuaisin.

⁴⁶ 'Ajta a'íin ti tí'ira'ajte'e, a'íi pu uvé'enejsin ja'anáj ti pua'a caí rachú'eve'e. A'íi pu xaa uvé'enejsin a'atjaz ti

pua'a caí pítéjmu'a'aree. A'ñi pu hui ajta puajitzi'ira'a raatá'asin, jeihua huáp'i. Ayee pu che'atá tí'ijci'iti a'ij ti tihua'aci'iti í seica í mej majta auté'itzaara í Dios jemi.

⁴⁷ A'ñina ti tí'ivaire'e, ti ajta tirú'umua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'ñina ti tí'ira'ajite'e, jeihua pu ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jime'e ti pua'a caí rí'i huaújuuren na'ari caí ayén huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'ñina ti tí'ira'ajite'e. ⁴⁸ Ajta a'ñin ti tí'ivaire'e ti ajta caí rú'umua'a-reereca'a a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a a'ñina ti tí'ira'ajite'e, cñj pu'u ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jime'e ti pua'a ayén huárini ti a'ij pua'a 'een jime'e a'iné capu rú'u-mua'areereca'a a'ij ti ye'í huárini. Capu ayén tí'ijci'iti a'ij ti tiraavíjite'e.

'Ayee pu'u xaa ne'u, ja'ati ti na'a mej miyen tiraatá'a ti ve'ecán jñn antiújmua'areere á'ara'ani, ti pua'a ayén ve'ecán jñn tí'té'ijcati'ihua, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti jaítze'e tiu'utátuiire'en me'ñina jemi í mej tíraa'íjcate. Ajta, ja'ati ti na'a mej miyen tiraatá'a ti ciliéene'e jñn antiújmua'areere á'ara'ani, ti pua'a ayén ciliéene'e jñn tí'té'ijcati'ihua, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e ti cñj tiu'utátuiire'en me'ñina jemi í mej tíraa'íjcate.

Mej nu'u já'ita'a autajú'un me'ñina jime'e í Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Ayee nu 'een jñn mú a'uvé'emej nej ni puajitzi hua'utá'an ne'ñimej í mej a'ij pua'a 'een í ru tzajta'a matíj mena'a pua'amé yen mé seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta ayée pu tina'aráanajche ineetzi ti ari autéjcheni. ⁵⁰ Ayee pu ajta tí'ineci'iti ineetzi, í nej jñn rajpuajitzi na'ame. Jehua pu hui a'ij pua'a ne'ase, ajta jeihua pu a'ij pua'a ne'astí a'ame ajta na'a caí nain te'entipua'are.

⁵¹ '¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui ne'ñina jñn mú a'uvé'emej mej mi rí'i tí'itechejca í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua? Canu a'atzu. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee canu ne'ñina jñn mú a'uvé'e-mej sino mej mi já'ita'a a'utácñne. ⁵² Ajta íjii ti yú a-ca'ití a'ame, ayée pu hui té'eme. A'ñimej jime'e í mej anxívi í teite, í mej seicié mena'a che, ayée pu té'eme a'ñi mú já'ita'a a'utajú'un. Majta á'iyen í mej huaíca, a'ñi mú huá'ajaaxiéevi'ira muá'aju'un a'ñimej í mej hua'apua. Majta a'ñime í mej hua'apua, ayée mú che'atá mena'a tihua'ajaaxieji'ira muá'aju'un í mej huaíca.

⁵³ Ayee mú já'ita'a a'utajú'un. A'ñi pu ya'upuáara'an rájaaxiéevi'ira a'ame a'ñina í ruyauj, ajta a'ñin yaujra'an ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame í rutáata. Ajta a'ñin í náanajra'an, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame a'ñina í ruyauj ti 'ñita'a. Ajta a'ñin yaujra'an ti 'ñita'a, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxiéevi'ira a'ame a'ñina í runáana. Ajta a'ñina í mu'üneára'an í ti 'ñita'a í ti ucarij, a'ñi pu ajta rájaaxiéevi'ira a'ame í rumu'un í ti 'ñita'a ti temuaj. Ajta a'ñina í mu'üneára'an ti temuaj, a'ñi pu hui ajta rájaaxiéevi'ira a'ame í rumu'un ti ucarij.

Í mej nu'u jñn ráamua'aree tí'itíj ti nu'u xicájra'a jetze pítí'irici

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa a'ñimej í teite í mej a'uun ajteáxñreca'a tíjñn:

—Jíme'en xu'u jaitiri huasej ti a'ijnéj, yénci pújme'en, setí'ij si siyen tí'ixaxa'a yee mu'uri huatévi-iyi. Ajta, ayée pu tí'irineca. ⁵⁵ Na'ari ti pua'a huatá'eecare ti yeete pújme'en e'itáninej, ayée xu hui tí'ixaxa'a tíjñn teájxícaj pu a'ame. Ajta, ayée pu tí'irineca.

⁵⁶ Mú'een, mi sej caí mé uumuámua'aree, mú'een xu siyen raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij ti tí'ití rñni í júte'e nusu íiyen chaanaca japua. Mí seajta mú'een, caxu hui a'atzu raayí'iti a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ñina jime'e a'ij ti tí'ití rñni itejmi jemi a'ñina xicájra'a jetze nej ye'í huatéjvee inee mú'ejmi jemi.

Sej nu'u ráahuauni sej rí'i éene'en a'ñimej jemi í mej amuájcha'ñre'e

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Niche'e sej tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné 'een jñn se-caí raaxí'epi'intare'en rujñmua'a a'ij ti tiraavíjite'e? ⁵⁸ Patí'ij pauj huamé'en juye jetze jamuan a'ñina ti muájcha'ñre'e sej raaxí'epi'intare'en a'ñina jemi í juees, patá'aj raatáhuavii temua'a naa sej seuj juye jetze raaxí'epi'intare'en. Na'ari ti pua'a pecái piyen huárini, a'ñi pu hui muá'avi'itñn í jueesi jemi. Tí'iquí a'ñin juees, a'ñi pu tiu'utátuiire'esin mú'eetzi a'ñina jemi í polisiiya. Ajta a'ñin polisiiya, a'ñi pu mua'iteánajsin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, camu hui íiya'a-ta mua'irátuaasin ajta pena'a caí tiu'unájchita nain jime'e a'achú mej muajjve'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí rí'i ayén tiú'ujxe'eve'e ti nu'u ja'ati seicié tiú'u-mua'ati

13 A'ajná'imua, seica mú e'iré'ene í Jesús jemi. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'ñina jime'e í mej Galilea e'echéjme'e, Pilato ti nu'u huá'ucuii matí'ij mauj cáne'axí muá'ivejtaca'a. ² Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñn:

—¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui mecaí jaítze'e a'ij pua'a tí'iteteitesta'a sej caí mú'een a'ñina jime'e mej miyen tirajpuajitzi'a'a?

³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu ayén tí'ayajna. Mí ajta, ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, mú'een xu hui seajta antipua'ari.

⁴ Ari a'ñime í mej tamuáamuata'a japuan aráhuaica ará'ase, í ti huá'a japua rájve tí'itíj ti ájtee ti a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a Siloé, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Ni qui jaítze'e a'ij pua'a metí'iteteij mecaí a'ñime í seica í mej Jerusalén a'uchéjme?

⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tíjñn: capu hui ayén tí'ayajna. Mí ajta, ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati í

Dios jemi, mú'een xu seajta antipua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í huaréj ti nu'u caí ja'anáj taca'a

⁶Tí'ij i seíj niuucari pu jín tihuá'u'itiiiri'i tíjín:

—Ja'atí pu nu'u hui huaréj ta'íte'a'íca'a. Aa pu nu'u ye'ateáhuii a'u ti uuva a'uvéjme. Tí'ij jí u ya'utéeseij avée si ari taca'a. Capu nu'u a'atzu taca'aca'a. ⁷Tí'ij jí ayén tiraata'ixaa a'íjna ti a'uun tí'icha'íca'a tíjín: “Pu'uri yeehui á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a ne yee raatésise'ij á vee si ari taca'a. Aru, capu a'atzu taca'a. Patá'aj ra'ijveíjche, a'iné amín mé ti'itávee, capu ti'itíj vaire'e.”

⁸Ajta a'íjn ti tí'icha'íca'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: “Nevástara'a, ché'e auj mé táveeca seíj nine'ira'a. Nee nu yeehui raaté'ijche'esin, neajta ti'itíj atariéjra'asin chuej jamuan. ⁹Tí'ij pua'a huatáca'an ru'usí, cha'a ayén mé ti'itávee. Na'ari ti pua'a caí huatáca'an, aj pej xaa yeehui pi ra'ijveíjche.”

A'íjna í 'íita'a ti nu'u á á'ajtipu u teyujta'a

¹⁰Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj ti a'ájna pítí'irijca'a ja'anáj xicájra'an mej jetzen ruse'upi. Jesús pu tihuá'a-mua'atejca'a u teyujta'a. ¹¹Ajta seíj 'íita'a, a'úu pu ánu'uhuatéveeca'a. Pu'uri teuumé'eca tamuáamu-ata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti tí'icui'íca'a a'íjna jime'e tiyaaru'u ti tzajta'an seijre'e. A'íjna í 'íita'a, jé'ecan pu á'ajtipu. Capu a'atzu rí'irístaca'a ti huataúsiu-raren.

¹²Tí'ij Jesús raaseíj, aj pu i raatajé ti jemin á ve'eré'e-nen. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—'íita'a, nu'uri timuá'ari'iri'i í pej jín tí'icui'i.

¹³Tí'ij i ra'ajtamuaríej. Jíme'en pu'u ra'ajtamuaríej, aj pu i a'íjn 'íita'a huataúsiu-rare. Aj pu i rí'í tiraatá'a í Dios.

¹⁴Ajta a'íjn ti tí'ajta u teyujta'a, jé'ecan huataniú'uca-ca'a a'iné Jesús pu tiráahuaa a'ájna xicájra'an jetze mat'íj pua'a ruse'upi. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjmej í teite tíjín:

—Ayee pu hui te'ará'ase í mej jetzen tí'imijhuaca arájsevi xicaj. Setá'aj mú a'uvé'eju'un setá'aj se'ájna tihuaújhuate'en. Caxu mú a'uvé'eci'íca'an se'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.

¹⁵Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Mí sej caí jé'yecan jín tí'ivaire'e í Dios jemi, jíme'en a'ájna xicájra'a mé jetzen ruse'upi, ¿ni secaí siyen tí'imijhuaca naijmi'i mú'een? ¿Ni secaí huá'ixixí í ruye'emua, ti pua'a ti'itíj pu'éene'en puuya na'ari puuru'u sej si huaja'uvé'ite'en a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi? Ni'ijta xaa ne'u. Ayee xu tí'imijhuaca.

¹⁶'Ari amíjna mi 'íita'a, a'íj pu hui jetzen huanéj a'íjna í Abraham teecan. Ajta pu'uri tejauume a'achú cumu tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a ti Satanás ra'atéej'icie cuí'ini'ira'a jime'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'nej tiráahuaate'en nej ni ru'irájtuaani a'íjna jime'e ti tí'icui'i? —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁷Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íjme í mej rájcha'íire'eca'a me'íjna í Jesús, jé'ecan mú tiu'utatévi'iri'i í jemin. Majta a'íjme í seica í teite, jé'ecan pu rí'í hua'utá'a nain jime'e a'ij ti ti'ití huaríj ti huáp'i ruxe'eve'e.

A'íjna jime'e í jatzi, mustaaza ti rajatze'e

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné tí'irineca íyeyen chaanaca japua ti Dios tí'ajjta? ¿A'iné tí'iseijre'e ti jíme'en Dios tí'ajjta?

¹⁹'Ayee pu seijre'e tíj mustaaza ti'ití, ti ayén ti'ité-jatze'e tíj jícan. Ja'atí pu nu'u hui yá'utí a'íjna í jatzi. Tí'ij nu'u i raahuáste a'u ti teje'eré'ana. Tí'ij jí huanéj a'íjna í jatzi. Aj pu nu'u i huavaújse. Tí'ij jí ayén á'ajtití'ij já'araa tíj ciyej. Majta me'ín pina'ase í mej rá'ara'a, a'íj mú nu'u e'ire'enée, án mú nu'u a'ujrá'aseca'a í pi'istáare'ara'an jetze.

A'íjna jime'e mej nu'u rajnájchi í hariina jetze í levadura

(Mt. 13:33)

²⁰Ajtahua'a seíj hua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'iné seijre'e ti jíme'en Dios tí'ajjta?

²¹'Ayee pu hui 'een tíj a'íjna í levadura tí'ij a'íjn 'íita'a ru'iteájtici, ajta nu'u rajnájchi cuaíjtzi jetze ti huaíca medida ará'ase. Jéihua pu nu'u rajcuaíjtzitaca'a. Ajta a'íjn í levadura, a'íj pu nu'u tzajta'a huaneájxi nain-japua í cuaíjtzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e á tá'apueerta ti cáj antéeyauj

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²²Tí'ij jí Jesús a'uun a'ume'eca í juye jetze ti Jerusalén á'uye'iri. A'u ti na'a ti a'uré'enineica'a, ti huachájta'a-jme, na'ari a'ímuá mé antachéejmee, a'úu pu tihuá'a-mua'atehua'a í teite.

²³Ja'atí pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Tavastara'a, ¿ni cáj mena'a tite'erá'ase í ti Dios hua'irátuaasin?

Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

²⁴—Setá'aj huatéujca'anen sej si se'íjna jetze a'uteáruti tá'apueerta ti cáj antéeyauj. Ayee nu tejá'a-mua'ixaate'e tíjín mu'ití mú miyen huataújca'anejsin mej mi me'uun a'uteárute. Mí ajta caí, capu hua'utá'asin.

²⁵Tí'iqui a'íjna ti á é'eche, tí'ij i ájchesin, ajta te'iteá-najsin tá'apueerta. Seajta mú'een, amée xu pua'acíe huaté'uu xá'aju'un. Seajta te'ejteátu'asixí'isin í puéerta jetze. Ayee xu ca'anín jín tiraatájeeve a'íjna ti hu-atéechi'i. Ayee xu tíjín: “Tavastara'a, tita'antácuune'e.” Ajta a'íjn ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tíjín: “Canu hui á'amuaumajte a'ateén sej pírici. Canu neajta ramua'aree a'u sej e'eráaci.”

²⁶'Seajta mú'een, ayée xu tiu'utaxájta tíjín: “Teen tu tiú'ucuaa á jamuan, teajta á jamuan hua'í. Pajta mú'ee ti'itamuá'atehua'a a'u ti juye a'uré'enine'i.” ²⁷Ajta a'íjn, ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tíjín: “Canu hui ramua'aree inee a'u sej é'eme'ecan. Sericu mú'een, mi sej a'ij pua'a tí'iteite.”

²⁸ Ayee pu té'eme a'ájna xicájra'an jetze. Mú'een xu huá'aseijran a'ímej í mej me'uun a'uráat'e a muá'a-ju'un a'ujna Dios tí é'eseijre'e. A'ímej xu hui seijran se'ímej í mej mejmí'i e'echéjme'e, se'íjna í Abraham, seajta se'íjna í Isaac, seajta se'íjna í Jacobo. Majta seica mú á a'ire'enejsin mej mi a'ujrá'ase a'utí meesa a'utéjvee mej mi tiú'ucua'ani a'ujna Dios tí é'eseijre'e. Seajta mú'een, áa xu pua'acié a'uté'uu xá'aju'un. Jéihua xu ruyeine xá'aju'un, seajta ancurá'ujci'ime yericáa xá'aju'un mi rutamej jime'e se'íjna jime'e sej seri rajpuaíltzi xá'aju'un.

³⁰ 'Ee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna. Seica í mej nu'u vivejme'en jín títetateí íjii, a'íí mú ciliéene'e jín títetate'a muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze. Majta seica í mej nu'u ciliéene'e jín títetateí íjii, a'íí mú vivejme'en jín títetate'a muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús hua'ujyeineca'a tí'ij u a'aráneereca'a u Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Tí'ij Jesús auchén raatapuá'ajtaca'a tí tihuá'a'ix-aaate'eca'a í teite, matí'ij mi seica jemin á e'iré'ene. A'íí mú pú'eene'e í fariseos. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj tícheni peyajna a'iné amí pu nu'u Heródes muajé'icatamí'í mú'eetzi.

³² Aj pu í Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Setá'aj hui se'uun á'uju'un se'íjna jemi í Heródes tí avíltzi jín netzeíjra'ajmua'a ineetzi. Setá'aj seajta siyen tiraata'ixaaate'en se'íjna yee pu'uri íjii nehua'uta-muárite'esin ne'ímej í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'e í teite, neajta yee tihuá'ahuaate'en í teite íjii, neajta ruijmua'a. Neajta yee, aaruijmua'a nu aráneast-ejre'esin ne'íjna jime'e í nej jín antínmua'aree.

³³ 'Capu amín a'ij. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej nauj huamé'en íjii, neajta ruijmua'a, neajta aaruijmua'a, a'iné capu ayén tiraavíjte'e tí huámi'ini ayajna pua'acié u Jerusalén seíj tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

³⁴ 'Mú'een mi sej Jerusalén é'eche, mi sej Jerusalén é'eme'ecan, mú'een xu huá'acui'ica a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta huá'atu'axaca tetej jime'e a'ímej tí Dios huaja'uta'íteca'a mú'ejmi jemi. Mu'íi nu hui niyen raxí'eve'eca'a nej huá'aseire'en í a'amuyajmua'a nej ni huá'ucha'ín cumu í tecuaara'í tí huá'acha'íí í ruyajmua'a, tí hua'icánaamua í ru'ana jime'e. Seajta mú'een, caxu siyen ra'utéeca'ane.

³⁵ 'Casi'í, xaaseíj. Nu'uri hui mé amuuhuá'axi mú'ejmi mi sej Jerusalén é'eche. Ayee nu tejá'amua'ixaaate'e. Caxu cha'a neseijran ajta na'a caí teja'ure'enén a'ájna xicájra'an jetze sej pua'a siyen tiu'utaxájta yee cha'a rí'í tiraateájtuaani a'íjna í tí mé e'evé'eme niúucare'ara'an í tavástar'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús tiráahuaa a'íjna í ja'ati tí ajtéeejaa

14 Ayee pu ja'anáj tiuju'uríj tí a'ájna pí'tí'irijca'a a'íjna xicájra'an mej jetzen ruse'upi. A'uu pu a'ará'a a'u tí é'eche í seíj í fariseo tí ve'ecán jín tí'itájvee, tí ij

tiú'ucua'ani jemin. Majta a'íime í teite, jéihua mú rá'eeve'eca'a me'íjna í Jesús. ² Ajta seíj á vejli'í úu-veeca'a jemin í Jesús. Tí'icui'í a'íjna í ja'ati. Nainjapua pu cajaa í ru jetze.

³ Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tihua'uta'íhua'uri'í a'ímej í fariseos, ajta a'ímej í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés tí ra'utéyu'uxaca'a. Ayen tíjín:

—¿Ni caí a'ij tí'irí'iri nej tiráahuaate'en a'íjna xicájra'an tej jetzen tase'upi nusu caí?

⁴ Majta a'íime, camu tí'itáj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'íin Jesús, a'íí pu ra'ajtamuaríej a'íjna tí tí'icui'í. Ajta tiráahuaa. Aj pu í raata'íteca'a tí á'ura'ani ruxiéhua.

⁵ Tí'ij í Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿Ni caí rí'irí tí ja'ati ayén huárini a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen ruse'upi? Tí pua'a puuru'u atéjveti a'u tí e'etécun, na'ari puuya atéjveti, ¿ni pecaf hui piyen ca'anacan rini pej ra'itátuaani a'u tí e'etéjve?

⁶ Majta a'ímej jemi, capu ú'u anú'u'a'ahua'aca'a huá'a tzajta'a a'ij tí tiu'utaxáj.

A'íjna jime'e, mej nu'u hua'utajé mej nu'u tejá'umua'ariive'en a'u tí ja'ati a'uténe'íchi

⁷ Tí'ij í Jesús raaseíj a'ij mej ríjca'a a'íime í tí huá'a'i-nee mej tiú'ucua'ani. A'íí mú rahuauca'a vejli'í mej a'ujrá'ase jemin í tí tihuá'amicua. Aj pu í ayén tihua'utá'ix-aa tíjín:

⁸ —Tí pua'a hui ja'ati muá'ineen pej tiú'ucua'ani huá'a jamuan í mej tí'iyeste a'íjna jime'e tí seíj hu-aténe'íchecha'a, capej pe'ánna a'ujyé'ixa'an a'ájna vejli'í jemin í tí muaatá'inee pej tiú'ucua'ani, sino a'atzu pe a'ímuá a'utayeíjxi'ín. Na'ari caí, tí pua'a seíj uvé'enen tí jaítze'e ruxe'eve'e pecaf mú'ee tí ajta raatá'inee, aj pu í a'íin muaatá'ixaaate'esin yee ájchesi, tá'aj amanna a'ujyeíjxi'ín a'íjna í ja'ati. Aj pej pi tiu'utatévi'ira'ata, a'án-na pej a'ujyeíjxi'ín pe'íjna japua í tí jaítze'e caí ruxe'eve'e.

¹⁰ 'Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u hui huárini tí pua'a ja'ati muaatá'ineen, án pej a'ujyeíjxi'ín japuan í tí jaítze'e caí ruxe'eve'e tí ayén a'íin tí muaatá'inee timuaatá'ixaaate'en tí'ij uvé'enen a'u pej a'ujyeíjxi'ín. Ayee pu timuaatá'ixaaate'esin tíjín: "Ne'amiigu, patá'aj ájcheni peyajna patá'aj a'ujyeíjxi'ín yé vejli'í a'u tí jaítze'e á'ujxe'eve'e." Ayee pej pe'íjna jín huárín, ayée pej hui rí'í tira'ancuré'asin huá'a jemi í teite mej á jamuan a'ujteí.

¹¹ 'Ja'iné ja'ati tí na'a tí á'ujtzaahuate'e, aj pu í a'ij pua'a raatá'ixaa tí caí jéihua ruxe'eve'e. Ajta a'íin tí caí á'ujca'ane tí tí'itáj jín te'enteárute tí ve'ée, aj pu í tiraatá'asin tí ayén te'enteárute tí'itáj jime'e tí jaítze'e ve'ée. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹² Aj pu í ayén tiraata'ixaa a'íjna tí raatá'inee tí tiú'ucua'ani tíjín:

—Ayee pej hui huárini patí'ij hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani a'atzaj chumua'an nusu tíca'a. Capej huá'inen a'ímej í á'a amiigustemua'a, ca'ín a'ihuáamua'a nusu á'ajuutzimua'a, o a'ímej í chíjteaani mej á é'eche vejli'í á jemi. Tí pua'a piyen hua'utá'inen a'ímej, matí'ij mi

majta me'ín muaatá'ineesin mú'etzi. Ayee mú huarín, a'ñi mú hui tí'imuanajchite'en.

¹³ Mí pajta mú'ee, patá'ij hua'utá'inen mej tiú'u-cua'ani, a'ñimej pepu'u huatá'inen í mej caí a'ij tí'ijvi-cua'i, pajta a'ñimej í mej jeíhua rajpuaíjtzí cuí'ini'ira'a jime'e, pajta a'ñime í mej a'ij pua'a titéec'ica, pajta a'ñime í mej aracúcu'unijmee. ¹⁴ Ayee pej huarín, rí'í mú timuaatá'asin, a'iné camu tí'ituaave í mej jín timuaanájchite'en. Mí ajta, a'ñi pu Dios hui timuaatanájchite'esin a'ájna xicájra'an jetze mé jetzen a'itajú'un huá'a tzajta'a í mí'ichite. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ájna í Jesús.

A'ájna jime'e tí nu'u ja'atí hua'utá'inee mej nu'u tiú'u-cua'ani

¹⁵ Ajta sejí tí ajta a'uun huatájca huá'a jamuan, t'í'ij ráanamujri'i a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Rí'í pu tiraatá'asin a'ájna tí tiú'ucua'ani a'ájna xicájra'an jetze tí jetzen Dios huatasejre'esin tí ij tiu'uta'ájta íyen chaanaca japua.

¹⁶ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Ja'atí pu nu'u hui rí'í huaújruurejca'a tí ij tiu'umín. Mu'icáca pu nu'u huatá'inee. ¹⁷ Tí'ij a'ájna teja'uré'ene tí tihua'umín, tí'iquí a'ñin raata'íteca'a í tí jemin tí'ivaire'e tí ij hua'utájeeve a'ñimej í mej huatá'ini-ihuaca'a. Ayen tíjín: “Setá'aj yeehui a'uré'enen a'iné pu'uri huaxí'epi'ín.”

¹⁸ Majta a'ñime, naími'i mú nu'u miyen autéjhui mej tiu'utaúruuni'i. Ajta a'ñin í tí amuacá raatá'inee, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Neuchén nu chuej huánanai nej japuan tiu'umuári'en. Ruxe'eve'e nej ye'utéseej. Ayee nu tí'imuahuvii mú'etzi pej tinaatá'uuni'i.”

¹⁹ Ajta sejí, ayée pu nu'u tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Neuchén nu puuyesi huánanai. Anxíj paari mú ará'ase. Nu'uri á'uraa nej ni huá'ucalaadu. Patá'aj tinaatá'uuni'i pajta ineetzi.”

²⁰ Ajtahua'a í sejj, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: “Neuchén nu huaténe'icheca'a. A'áj pu jín caí rí'írí nej ne'uun á'ume'en.”

²¹ Ajta a'ñin tí tí'ivaire'e tí huaja'utajé, tí'iquí a'uré'araa. Ajta nu'u ayén tiraata'ixaa a'ájna tí tí'ira'ai-jte'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta, a'ñin tí huatéechi'i, jeíhua pu nu'u hui huataniú'ucaca'a. Tí'ij i raata'íteca'a a'ájna tí tí'ivaire'e tíjín: “Patá'aj yeehui ca'anacan pe'u-un á'ume'en caaye jetze, ajta juye jetze tí c'íj antayaúj, tíj na'a ta'uténineí u chajta'a. Patá'aj hua'erávi'itín a'ñimej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ñimej í mej rajpuaíjtzí cuí'ini'ira'a jime'e, pajta a'ñimej í mej aracúcu'unijmee, pajta a'ñimej í mej ná'achijmee í ru'ñi-ca jetze.”

²² Ajta a'ñin tí tí'ivaire'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: “Nevástar'a, nu'uri niyen huaríj a'ij pej tinaata'áj. Aru maúche'e mú ú'uve mej seica mú a'uvé'uju'un.”

²³ Ajta a'ñin tí huatéechi'i, a'ñi pu nú'u hui ayén tiraata'ixaa a'ájna tí jemin tí'ivaire'e tíjín: “Patá'aj yee-hui pe'uun á'ume'en í juye jetze a'imuá tí

a'ataneáatimee, pajta méyee a'imuá mej huachéjme. Patá'aj ca'anéeri jín hua'utájeeve mej mú a'uvé'uju'un, mej mi u huájiste yú nechí'ita. ²⁴ Ayee nu tí'imua'ix-aate'e. A'ñime í nej amuacá hua'utá'inee, a'ñime, capu sejj yé tí'icua'ani íyú i nej tihua'amin.” Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'ájna tí huatéechi'i.

Mej nu'u raxí'eve'eca'a í teite mej nu'u á'uju-jhua'ane'en me'ájna jamuan í Círíistu'u

²⁵ Jeíhua mú teite á'ujujhua'ane'e me'ájna jamuan í Jesús. Tí'ij jí a'ñin hua'useírajraa a'ñimej í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

²⁶ —Ja'atí tí na'a tí mú a'uvé'eme'en ineetzi jemi, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tí a'ñin jaítze'e rí'í tinájcha'ñi-ca ineetzi caí rí'í tirájcha'ñica í rutáata, ajta í runáana nusu í ru'íj, ajta í ruyaujmua'a nusu í ru'íhuamua'a, ajta í rucu'utzimuá nusu í ru'júutzimua'a. Na'ari caí, canu raatá'asin tí nee jamuan á'uche'ecane'en.

‘Ee xaa ne'u, canu ja'atí huatá'asin tí neetzi jamuan á'uche'ecane'en tí pua'a caí ja'atí á'ujca'ane tí na'ará'astijre'en, tí a'ñin ja'atí huámi'ini neetzi jetze me'ecan, tí ayén te'ehuaújca'anen ruxí'evi'ira'a jime'e.

²⁷ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tí ayén tí'ayajna nej caí ja'atí huatá'an tí neetzi jamuan á'uche'ecane'en tí pua'a a'ájna í ja'atí caí ruxí'evi'ira'a jín na'ará'asten, tí pua'a caí ayén che'atá na'a tirajpuaíjtzí á'ara'ani netáj inee tirajpuaíjtzí na'ame.

²⁸ Tí'ij pua'a sejj mú'een ayén tirá'ajtaahuami'í chí'ij tí ájtee, ni caí ja'atí ayén rini tí autéjcheni tí rá'ajtaahuan. Amuacácan a'ñi pu a'ujyeíjxa tí'ij raaté'itien a'achú tí tí'itáj huataújxe'eve'esin tí ij ráamua'aree tí pua'a cí'ípée í tumin tí ij rá'ajcí'iti, nusu caí.

²⁹ ‘Ee xaa, ayée pu rini. Na'ari caí, tí pua'a auchén autéechen, ajta huaxín í tumin, capu ché'e ra'an-tí'itzi. Majta me'ín í teite, mat'íj raseijra, a'ñi mú autéhuijsin mej ra'utéxiehuari'ira.

³⁰ Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Amájna mí teáata'a, a'ñi pu yeehui a'utéjche tí rá'ajtaahua mí chí'ij, aru capu cha'a tí'ituaave'e í tí jín ra'antí'iti.”

³¹ Na'ari sejj tí tí'itájvee rey jime'e, tí pua'a meri á'uju'un mej huatéjne'usi'ite'en, ¿a'iné rini a'ájna? ¿Ni caí amuacá a'ujyeíjxa tí ij tiú'umua'ati aísí tí pua'a caí rí'írí tí hua'utémuaitín a'ñimej jime'e í mej tamuáamuata'a ví'ira'a ará'ase? Ajta a'ñin í sejj tí tí'itájvee rey jime'e, ayée pu hua'itévi'itici a'achú cumu seité ví'ira'a í xan-taaruu. Aa ní'ijta xaa ne'u, ayée pu hui rini.

³² Ajta tí pua'a ayén tira'atámitéjte'en tí caí hu-atá'í'iristare tí hua'utémuaitín, ayée pu rini. Tí'ij auj a'imuá e'evé'eeve í sejj, a'ñi pu seica huata'íti mej mi á'uju'un í sejj jemi í rey mej mi raatáhuavii mej raaxí'epi'íntare'en mej mi caí runé'usi'ite'e.

³³ Ayee pu hui che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Ja'atí tí na'a tí ayén tí'ijxe'eve'e tí nee jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tí nain mé teuúhua'axin a'achú tí tí'ijcha'ñi. Na'ari caí, canu raatá'asin tí nee jamuan á'uche'ecane'en.

Tí pua'a nu'u tixín í tì jín ancacá í unaj

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴Seajta mú'een, ayée xu hui tí'ivaire'e sej rí'í huá'u-ruuren í seica í teite í niuucari jime'e mej mi rí'í rí'éene'e muá'ara'ani í ru tzajta'a. Seajta, ayée xu che'atá sena'a tí'ivaire'e tǎj unaj mej ra'uré'eviváara'a muá'aye'í í teite í hua'ira'a japua a'iné naa pu ta'ancacá í unaj. Aru tì pua'a huateáru'una, tì'iquí ráxi'isin í ta'ancacá, ¿a'iné tejamuá'amitǎejte'e? ¿Niqui ajtahua'a rí'irí tì ancacá á'ara'ani? Capu hui xaa ne'u a'atzu.

³⁵Capu ché'e tí'itǎj vaire'e, ni í chuej japua, capu ajta tí'ivaire'e tì rajnájchite'en í ye'emuaate chuita japua. Ayee mu'u raru'ujca mé mú rúrieeexǎjin.

'Ayee pu'u hui, jǎme'en í ja'atí tì huiteájnamua, ché'e a'ǎin ráanamua temua'a naa.

A'ǎjna jime'e tì nu'u cáne'a á'uvej

(Mt. 18:10-14)

15 Majta a'ǎime í mej huá'ajǎjve'eca'a í teite mej tí'itǎci, majta a'ǎime í mej a'ij pua'a titetiújcha'ǎi, a'ǎi mú ajteáxǎireca'a mej mi ráanamua. ²Mǎ ajta a'ǎime í fariseos, ajta a'ǎime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés tì ra'utéyu'uxaca'a, a'ǎi mú miyen tí'ixajta-ca'a tǎjǎn:

—Amǎjna mi teáata'a, amǎ pu hui rí'í tihua'ancuré'e-ví'tí í mej a'ij pua'a titetiújcha'ǎi, ajta huá'a jamuan tí'icua'a.

³Aj pu i Jesús ayén seǎj niuucari jǎn tihua'utá'ixaa tǎjǎn:

⁴—Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tǎ pua'a seǎj mú'een cáne'axí tíye'emua a'achú cumu anxǎte mej ará'ase. ¿Ni caí ayén rini tì pua'a seǎj á'uveti? Aa pu hua'utéhui-ite'esin í seica 'itǎzítá. Ajta raaré'ehuausin í seǎj tì á'uvej ajta na'a caí ráateuni.

⁵Tǎ'ij ráateuni, aj pu i huataújtemua'ave'esin. Tǎ'ij jǎ uhuateújratziira. ⁶Tǎ'ij jǎ u'umé í ruche. Aj pu i ru'ami-igustemua'a huatǎjeeví. Majta me'ǎn, ajteáxǎiri, aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tǎjǎn: "Setá'aj huataújtemua'ave'en. Nu'uri yeehui ráateu í cáne'a tì á'uvej." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ǎjna í Jesús.

⁷Ajta ayén tǎjǎn:

—Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tì ayén tí'een a'uun ta japua tì Dios é'eseǎjre'e, tì pua'a ja'atí seicié tiú'u-mua'ati tì ij caí cha'a a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎi, tì ij ajta ayén huá'irini a'ij tì Dios tí'ijxe'eve'e, a'ǎi mú í mej me'u-un é'eseǎjre'e jemin í Dios, jǎitze'e mú rutémua'ave'e me'ǎjna jime'e tì a'ǎin ja'atí ayén seicié tiu'umuá'aj í Dios jemi mecaí a'ǎimej jime'e í seica, í mej mu'íi, í mej rí'í tí'iteteite, í tì caí huá'aturaate'e mej seicié tiú'u-mua'ati.

A'ǎjna jime'e tì nu'u tumin á'uvej

⁸Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tǎ pua'a hui 'íita'a ayén tí'i-tuaave'e a'achú cumu tamuáamuata'a tumin. ¿Ni qui caí ayén rini tì pua'a seǎj á'urieni? A'ǎi pu tí'itǎj aparatu ajtairan. Tǎ'ij jǎ uhuaré'e'icha'uta u ruchi'itá. Rí'í pu tí'i-

huauuni ajta na'a caí ráateuni. ⁹Tǎ'ij raateún, ru'ami-igustemua'a pu huatǎjeeví, a'ǎimej í mej vejǎli'í antachéejmee. Majta me'ǎn ajteáxǎiri. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tǎjǎn: "Setá'aj huataújtemua'ave'en neetzi jemi, a'iné nu'uri ráateu yeehui í tumin nej yá'urie."

¹⁰'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tì ayén tí'irineca u ta japua í Dios jemi, ajta a'ǎimej jemi í mej ravaire'e. A'uun mú hui rutémua'ave'e me'ǎjna jime'e tì seǎj tì a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎi'ca'a í jéjcuá imuá, aj pu i a'utéjche tì seicié tiú'umuá'ati í Dios jemi.

A'ǎjna jime'e tì nu'u yaujra'an mú a'ij huárupi

¹¹Jesús pu ajtahua'a seǎj niuucari jǎn tihua'utá'ixaa tǎjǎn:

—Aa pu nu'u já'ahua'a ja'atí e'echéjme'e. Hua'apua-ca pu nu'u tiyaúumua'a. ¹²Ajta a'ǎin yaujra'an tì pa'ari'í, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáata tǎjǎn: "Patá'aj yee tinaatá'an ineetzi í tì tináaci'iti patǎ'ij caí cha'a mé'ehua'atan mú'ee." Ajta a'ǎin táatajra'an, a'ǎi pu nu'u já'ita'a tihua'utá'a nain a'achú tì tí'ijcha'ǎi'ca'a.

¹³'A'atzu pu'u á'ateevi'ica a'ǎjna tì pa'ari'í. Tǎ'ij jǎ nu'u tí'ijseǎj í tì tí'ijcha'ǎi'ca'a í táatajra'an. Ajta á'uraa a'ǎjna í yaujra'an. Aa pu nu'u a'imuá a'ará'a seǎj chuǎjra'a japua. A'uun pu nu'u ca'anacan tiu'uxǎjte nain tǎj na'a tì tiraacǎ'í a'ǎjna jime'e tì a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎi'ca'a.

¹⁴Tǎ'ij nain tiu'uxǎjte, aj pu nu'u i jeíhua huatatújritze a'ujna seǎj chuǎjra'a japua. Aj pu i tira'utéturaate tí'itǎj tì huácua'ani. ¹⁵Aj pu i á'uraa. Aj pu nu'u i seǎj jemi a'uré'ene tì ij a'ǎin í ja'atí raatá'an tì tiu'umuári'en. Ajta a'ǎin í ja'atí, ayée pu nu'u hui tiraamuárieste tì a'uun á'lume'en a'u mej tuiixu a'urá'uu tì ij tihua'umín.

¹⁶'Jé'ecan pu nu'u huata'í'icuataca'a a'ǎjna tì pa'ari'í. Ayee pu nu'u tirajpuaǎjtzica'a. Ruxǎ'evi'ira'a jime'e tiú'ucua'aníche'e a'ǎjna í cutzape'e tí'itǎj, tuiixu mej racua'aca. Mǎ ajta i caí, capu ja'atí raatá'acare'e tì tí'itǎj huácua'ani.

¹⁷Aj pu nu'u i u huaújmua'atzi. Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj tǎjǎn: "Majta a'ǎime yeehui í mej ravaire'e í nitáata, matǎj mena'a pua'amé ruxǎéehua mú tí'icua'a. Ajta te'avá'aturaave huá'a jemi. Mǎ neajta inee, íiye nu huatǎjvee ne'icuaata. Ayej ne'ase nemǎ'íni tujri jime'e.

¹⁸Ayej ne'ase yeehui ná'uraa neyajna. A nu a'umé í nitáata jemi. Ayee nu tiraatá'ixaate'esin yee: Táata, jeíhua nu auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eeetzi jemi. ¹⁹Capu cha'a ayén tiraavǎjte'e pej piyen naatámua'ati yee niyauj. Patá'aj piyen náaruuren ineetzi patǎj huá'aruure í mej á'a jemi tí'imuarí'e."

²⁰Tǎ'iqui á'uraa. Aj pu i a'uun e'iré'ene í rutáata jemi. Tǎ'ij a'imuá auumé'eca, a'ǎi pu nu'u hui táatajra'an raaseǎj. Jé'ecan pu rá'ancu'uvajxi. Tǎ'ij i a'utiéchejraa a'u tì e'evé'eme í yaujra'an. Aj pu nu'u i ru'iré'echuixi, ajta ru'itǎpi'itze.

²¹'Ajta a'ǎin yaujra'an, ayée pu tiraata'ixaa tǎjǎn: "Táata, jeíhua nu yeehui auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eeetzi jemi. Capu ché'e yeehui ayée tiraavǎjte'e pej piyen tinaatájeeve yee niyauj."

²² Mi ajta a'ñin táatajra'an, ayée pu nu'u tihua'utá'ixaa í mej jemin tí'imuarí'e tíjín: "Ca'anacan mé se'avé'echui í síicu'uri tí jaítze'e naa 'een sej si se'ñina ru'ucáchejte'en. Seajta í aniira setá'aj ru'ucárujti'í í xiteáara'an jetze, seajta ra'ajtáca'acaite'en. ²³ Setá'aj seajta yeehui siyen huárini, sej se'ñina í viseáaru'u í tej teri rajrújte, setá'aj u ya'uvé'ejan, setá'aj ráame'eni.

Tiché'e yeehui tiú'uyesten, teajta tiú'ucua'ani taxiéehua. ²⁴ A'iné i niyauj, pu'uri ajtahua'a mu'u e'ejnéj. Pueere yee ari mu'u a'umí'í. Ajta á'uvej, aru tu'uri teahtáhua'a ráateu." Ayee pu tihua'utá'ixaa. A'ñj mú nu'u hui jín ma'utéjhuii mej tiú'uyesten.

²⁵ Ajta a'ñin yaujra'an tí vásta'a, áa pu já'ahua'a tejé'emuarí'eca'a a'u tí a'upá'atza. Tí'ij ari á e'evé'e-me'ecaa á vellí'i a'u tí a'utéjvee í chí'ij, a'ñj pu ráana-muajri'í mej tí'icuiina, majta tí'ine'e. ²⁶ Tí'ij nu'u i se'ñ huatajé í tí ravaire'e í táatajra'an. Aj pu nu'u i ayén tiraata'íhua'uri'í a'ij mej ríci.

²⁷ Ajta a'ñin tí tí'ivaire'e, ayée pu hui tiraata'ixaa tíjín: "Pu'uri yeehui uvé'ene í á'ajuu. Ajta a'atáata, a'ñj pu ráame'iri'í í viseáaru'u í tej rajrújte a'ñina jime'e tí ajtahua'a uvé'ene jemin í rutáata. Capu yeehui a'ij éene'e. Rí'í pu naa te'uvé'ene." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa.

²⁸ Ajta a'ñin tí vásta'a, tí'ij ayén tiráanamuajri'í, tí'ij nu'u i huataniú'ucaca'a. Capu raxí'eve'eca'a tí uteároute u chí'ita. Ajta a'ñin táatajra'an, a'ñj pu nu'u huirájraa tí ij ya'utajé. Jéihua pu raatéje tí uteároute u chí'ita.

²⁹ Ajta a'ñin tí vásta'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáata tíjín: "Casi'í. Tíj na'a nej yé huaca mú'eetzi jemi, jéihua nu tí'imuarí'e. Canu yeehui ja'anáj tí'itíj jín auteájturaa mú'eetzi jemi. Nain nu yeehui jín te'ará'aste a'ij pej tinaata'aj. Pajta mú'ee, capej yeehui ja'anáj tí'itíj naatá'a í nej jín tiú'uyesten huá'a jamuan í ne'amiigustemua'a, ni tí'itíj caura. ³⁰ Mí pajta mú'ee, ayée pu huaríj, amíjna muá'ayauj, a'ñj pu 'uuca jamuan raaxíjte nain í pej tiraatá'a. Ajta tí'ij uvé'ene, mú'ee pej raajé'icatze í viseáaru'u í tej rajrújte."

³¹ Ajta a'ñin táatajra'an, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tíjín: "Niyauj, tíj pena'a peri pua'an xicaj yé huaca in-eetzi jemi. Ajta tíj na'a tí'ipua'amé í nej tí'ijcha'íi, mú'eetzi pu tí'a'áa. ³² Aru amíjna muá'ajuu, ayée pu éene'e cumu tí m'í'ichica'a a'iné capu mé'e já'ahua'aca'a. Ayee pu 'een íjii cumu tí ajtahua'a huatarún. A'ñj pu yeehui á'uvejcaa, aru pu'uri ajtahua'a huatasejre. A'ñj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej huatátatemua'ave'en, teajta tiú'uyesten."

A'ñina í tí'ivaire'e tí nu'u aujteájturaa huápi'í a'ñina jemi í tí jemin tí'ivaire'e

16 Jesús pu ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjín:

—Aa pu nu'u hui já'ahua'a chíjteaani é'echejca'a. Sej pu ravaire'eca'a a'ñina jime'e tí antiújmua'areereca'a nain a'achú tí tí'ijcha'íca'a í chíjteaani. Matí'ij nu'u mi seica jetzen te'ujpuá'ajte a'ñina tí antiújmua'aree a'ñina

jime'e tí ca'anacan raaxíjte'e cha'a na'a tí tí'iseijre'eca'a.

² Tí'ij í chíjteaani raatajé. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'í tíjín: "¿A'iné na'a qui nej neri tiú'unamuajri'í a'ij pej ríci mú'ee? Patá'aj yeehui ra'uyú'uxan nain a'achú pej jín antí'amua'aréere nej ni ráamua'aree a'achú tí caj te'ará'ase, í pej caí yeehui ché'e piyen antí'amua'aréere pua'amé."

³ Ajta a'ñin tí ravaire'eca'a, ayée pu tiu'umuá'aj tíjín: "¿A'iquí nerini? A'ñina tí tí'ine'ajjte'e, a'ñj pu nu'u tiná'ari'ira í nej jín antínmua'aree. Mí neajta inee, canu neca'ane nej te'até'ijche'en. Ajta netí'itevi'ira'a nej yeehui vafrí'ira huatáhuauni. ⁴ Nu'uri yeehui ramua'aree a'ij nej rini, mej mi teite na'ancuré'evi'itín temua'a naa a'ujna huá'ache netí'ij caí cha'a tí'imuarí'e neyajna."

⁵ Tí'ij nu'u i hua'utajé sej ajta sej í mej tirá'acha'íre'eca'a a'ñina í chíjteaani. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'í í sej tí amuacá ve'eré'ene tíjín: "¿A'achúni yeehui petirá'acha'íre'e í tí tí'ine'ajjte'e?"

⁶ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ñina í ja'atí tíjín: "Anxíte pua'améca í taampu a'ñina í aceite tí aceituuna jetze me'ecan."

Ajta a'ñin tí antiújmua'aree, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tíjín: "Ye'ecui i cuapée tí jetzen té'eyu'usi'í a'achú pej caj tirá'acha'íre'e. A'ujyejíxi mú'ee, ca'anacan. Patá'aj sej auyú'uxa tí jetzen á'ayu'usi'í a'achú cumu anxíj tamuáamuata'a taampu tí ará'ase."

⁷ Tí'ij nu'u i ajta sej ayén tiu'uta'íhua'uri'í tíjín: "Carij mú'ee, ¿a'achúni yeehui petirá'acha'íre'e?"

Ajta a'ñin, ayée pu hui tiraata'ixaa tíjín: "Anxíte pua'améca medida í triigu."

Ayee pu tiraata'ixaa tíjín: "Ye'ecui, i cuapée. Patá'aj sej auyú'uxa tí jetzen á'ayu'usi'í tíjín: muáacuate pej nu'u rá'acha'íre'e."

⁸ Ajta nu'u a'ñin tí tí'ira'ajte'e, a'ñj pu hui rí'í tiraatá'a a'iné rí'í pu tiu'umuá'aj a'ñina jime'e a'ij tí ye'í huárini. Majta a'ñime í mej a'uchéjme sej chuéjra'a japua íyen chaanaca japua, jaítze'e mú raayí'ti a'ij mej ye'í huárini í seica í ruxí'ej teite mecaí a'ñime í mej me'ñina jetze ajtéme'ecan í tí hua'atátzavi'ijte'e í tavástara'a.

⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu ché'e sena'a raaxíjte'e í tumin íyen tí me'ecan chaanaca japua. Ché'e ayén tejámuaatévaire'en méjca'í huáyee sej si ru'amiigustemua'a jín antimua'itín mej mi me'ñin amua'ancuré'evi'itín temua'a naa a'ájna xicájra'an jetze tí'ij caí cha'a mé'e á'a túmintan. A'uu mú hui amua'ancuré'evi'itín a'u tí caí ja'anáj é'evatzísin í huá'achi'í.

¹⁰ A'ñina tí xí'epi'ín ríci a'ñina jime'e tí ciliéene'e jín tí'itíjvee, a'ñj pu ajta xí'epi'ín rini tí pua'a tí'itevéé á'ara'ani ve'ecán jime'e. Ajta a'ñin tí hui caí xí'epi'ín ríci a'ñina jime'e tí ciliéene'e jín tí'itíjvee, a'ñin capu ajta xí'epi'ín rini tí pua'a tí'itevéé á'ara'ani ve'ecán jime'e.

¹¹ A'ñj pu jín, tí pua'a secaí té'aste í sej jín antiújmua'aree sej rajmuári'e í tumin tí yen seijre'e íyen chaanaca japua, ¿ni qui siyen tí'imua'atze tí ja'atí ayén tejamua'íjcate'esin sej raamuári'en tí huápi'í tí'ijnajche tíj na'a rusén jime'e? Capu xaa ne'u ayén té'eme.

¹² Tí pua'a secaí té'aste sej rajmuári'en se'íjna jime'e ti Dios amuaatapuaíjve, capu ja'anáj amuaatá'asin ti mú'ejmi áa'amua'áa pu'éene'e á'ara'ani.

¹³ Capu hui rí'írí ti ja'atí hua'apuaca huávaire'en a'ímej jemi í mej tí'ajta. Tí pua'a ayén huárini, ayée pu té'eme. Jéihua pu rájcha'íre'e a'ame í se'íj, ajta jéihua pu rí'í tirájcha'í a'ame í se'íj. Na'ari, a'íí pu rí'í tirá'atza-huate'e a'ame í se'íj. Ajta í se'íj, a'íí pu rá'axiehuari'ira a'ame. Capu a'atzu rí'írí sej huataúra'an ti Dios tejá-muaata'aíjta'en, ti pua'a hui se'íjna jín huataúra'an sej tumín tíseire'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁴ Majta a'íime í fariseos, jéihua mú ranecua'atzeca'a í tumín. Matí'ij miyen tiráanamujri'i, jéihua mú ra'utéiehuari'iri'i me'íjna í Jesús. ¹⁵ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu a'íin pírici í sej siyen tiú'ujsejrata sej si rí'í títetéturaave í teite jemi. Mí ajta Dios, a'íí pu tirú'u-mua'aree a'ij sej 'een mú ru tzajta'a. A'íjna ti nu'u ayén naa seijre'e í teite jemi, a'íí pu hui a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi.

A'íjna í ti Moisés ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'íjna í ti Dios tiu'uta'aíjta

¹⁶ Tíj na'a hui a'ajná'imua ajta caí huataseíjre í Juan, a'íí pu'u tihua'a'ixaate'eca'a a'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ij mej tira'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tíj na'a tiu'utaseíjre í Juan, a'íj mú tihua'a'ixaate'e í niuucari jime'e í mej jín huaújtemua'ave'en a'ij ti 'een í Dios jemi a'u ti tejé'ajta. Majta náimi'i tí'itese'e mej me'uun a'uteáruce ca'anéeri jime'e.

¹⁷ Ajta a'íin yu'uxari, Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a, aúche'e pu hui nain jín te'ará'astejsin. Jaítze'e pu á'a-teere mej ra'ará'asten caí nain tíj na'a ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ta japua ti tejé'eseijre'e.

Tí pua'a nu'u ja'atí ru'íj mé úurieeni

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Ajtahua'a se'íj niuucari hua'utá'ixa tíjín:

—Ja'atí ti mé rúurieni í ru'íj, ti pua'a á'iyen se'íj ancuré'evi'itín, a'íí pu raxána'acira'aten a'íjna jemi í 'íita'a. Ajta, ti pua'a ja'atí ra'ancuré'evi'itín se'íj í 'íita'a ti amuacaí mé rúurie í rucín, a'íjna í ja'atí, a'íí pu hui ajta raxána'acira'aten.

A'íjna í chíjteaani, ajta a'íjna í Lázaro

¹⁹ Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani e'echéjme'e, ti naa éene'en tí'iteújche'etehua'a, c'ixuri jime'e tí'ínacama, ajta ti tí'írí'een. Tí'ij pí na'a pu tí'iyestehua'a. Jéihua pu hui tí'ina'achita'a a'íjna jime'e tí ruxiéehua é'echejca'a.

²⁰ Ajta nu'u a'íin tí caí a'ij tí'ijviicua'i, áa pu a'itéjca tá'apueerta a'u ti é'eche í chíjteaani. Ayee pu nu'u ántehuaaca'a a'íjna í ja'atí tí caí a'ij tí'ijviicua'i tíjín

Lázaro. A'íí pu tí'icui'i. Nainjapua nu'u hui cá'atza í ru jetze.

²¹ Jé'ecan pu raxí'eve'eca'a tí ráacua'ani í cua'ira tí tí'ite'ení tí te'ecájvitze meesa japua a'u tí tejé'ecua'a í chíjteaani. Majta a'íime í tzi'ici, a'íí mú a'uré'enine-ica'a, majta raacánaixi í tí hui cá'atza japua.

²² Tí'íqui a'ájna xicájra'an tí jetzen huamí'í a'íjna í Lázaro, matí'ij nu'u mí a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua, a'íí mú ya'uví'iti í Abraham jemi a'u tí Dios é'eseijre'e. Ajta a'íin í chíjteaani, tí'ij nu'u í a'íin huamí'í. Majta hui ra'avá'ana.

²³ A'u pu a'uteájturaa a'u tí á'ataa í tajj. Jéihua pu rajpuaíjtza'a a'íjna í chíjteaani teecan. Tí'ij í ájneere-ca'a. Aj pu í raaseíj a'íjna í Abraham, ajta a'íjna í Lázaro tí a'utéeeca'a í Abraham jamuan.

²⁴ Aj pu í raatajé tíjín: “Abraham, mí pej ní'iyapua, ná'ancu'uvajxi'í. Patá'aj mú ye'uta'íte pemíjna mí Lázaro tí ij amín ra'antíru'unen í ruxité tí ij naatéci-muajte'en í neneanú jetze, a'iné jéihua nu rajpuaíjtzí íiye tajj tzajta'a.”

²⁵ Ajta a'íin Abraham, ayée pu nu'u hui tiu'utaniú tíjín: “Niyauj, ní pecaí ramua'aree a'ij tí timuáavaj patí'ij paj ruurica í chaanaca japua. Jéihua pu yeehui rí'í timuáavaj. Ajta amíjna mí Lázaro, jéihua pu a'ij pua'a tirajpuaíjtza'a. Mí ajta íjii, a'íí mú yeehui rá'ancu'uvajxi'isin meyajna. Pajta mú'ee, íjii parajpuaíjtzí pej pua'amé. ²⁶ Ajta íjii, ayée pu yeehui 'een, pu'uri ayén huaújruu tí ayén te'atácuuni'in. A'íj pu jín caí rí'írí mej antáçine amun pújme'en mú'ejmi jemi a'íime í mej miyen raxí'eve'e. Ajta caí rí'írí mej a'u tí pújme'en a'itáçine téjmi jemi a'íime í mej majta miyen raxí'eve'e.” Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í Abraham.

²⁷ Tí'ij í ayén tiu'utaniú tíjín: “Tí pua'a ayén tí'eene'en, niyá'upua, ayée nu yeehui muahuavii, pej amíjna Lázaro huata'íte tí a'uun a'atanén nitáata tí é'eche, a'iné anxíca nu tí'ihuaamua'a. Ché'e yeehui amín rí'í tihuaja'utá'ixaate'en mej mí caí miyun pújme'en a'uvé'eci'ica'an mej mí caí rajpuaíjtzí muá'ara'ani meyajna.”

²⁸ Abraham pu nu'u ayén tiraata'ixaa tíjín: “A'íí pu a'uteájturaa a'íime jemi a'íjna Moisés teecan tí ra'uyú'uxaca'a, ajta í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Miché'e yeehui a'íjna huanamua.”

²⁹ Ajta a'íin chíjteaani teecan, ayée pu tiraata'ixaa tíjín: “Niyá'upua, mí pej Abraham pú'een. Capu tí'itíj vaire'e. Aru tí pua'a yeehui ja'atí tí ari huamí'í aj pu huataseíjre'esin a'ímej jemi, aj mú mí seicié tí'imua'ati í Dios jemi.”

³¹ Aj pu nu'u í ayén tiraata'ixaa tíjín: “Tí pua'a mecaí ráanamua a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, camu yeehui majta rá'antzaahuate'esin tí pua'a huataseíjre'en huá'a jemi í ja'atí tí a'itáara í mí'ichite tzajta'a.” —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí pua'a nu'u a'ihuáara'a ti'itíj jín auteáturan mú'eetzi jemi
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjín:

—Ayee pu té'eme ti ti'itíj huatasejre'en í mej jín auteáturan í Dios jemi. Ché'e a'ij ti na'a jé'ecan jemin a'íjna í ja'ati ti ayén ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi.

²Na'ajtzí a'íjna í ja'ati mej amuacaícan ra'acátapi'iran cijpáara'an jetze í tetej se'uníjra'a ti ve'ée mej mi ra'ateájrieen á jaata'a ti ij án aujámín a'u ti autí'ij. Jaítze'e pu hui tiraatéva'irihua'an caí ayén tiraatéva'irihua'an ti pua'a a'íjn ca'aníjra'a tihua'utá'an a'ímej í mej cílieen mej mi me'ín auteáturan í Dios jemi.

³A'íj pu jín, rí'í xu'u mú'een. Tí pua'a a'íjn a'ihuáara'a auteáturan mú'eetzi jemi, patá'aj ra'ajteá'axí'ín. Tí pua'a seicié tiú'umua'ati mú'eetzi jemi, aj pej xaa tiraatá'uuní'ira.

⁴Tí pua'a seíj xicaj, ja'ati auteáturan mú'eetzi jemi arahua'apuáca jetze, ajta ti pua'a a'íjn á a'uré'enen mú'eetzi jemi ayén pua'amé arahua'apuáca jetze tí'ij ajtahua'a ayén timuaatáhuavii yee tinaatá'uuní'iri'í í nej jín auteájturaa mú'eetzi jemi, ayée pej hui huárini pej tiraatá'uuní'í. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí pua'a nu'u ja'ati té'atzaahuat'e

⁵Majta a'íme í mej tamuáamuata'a japuan hua'a-pua ará'ase, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í tavástar'a tíjín:

—Taatévaire'e tetá'aj té'antzaahuat'e'en jaítze'e.

⁶Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íj pu tiú'ujxe'eve'e sej cíj caj té'antzaahuat'e'en. Tí pua'a siyen cíj caj sena'a té'antzaahuat'e'en, ayée pu tiu'utári'iristari sej siyen tiraata'aíjte'en se'íjna í huaréj ti a'itiújcuta, ti á ja'ita'a jaata'a e'eteújhuite'en ruseíj. Ajta a'íjn huaréj, ayée pu rini a'ij sej tiraata'aíjte'esin.

A'ij ti nu'u ye'í ja'ati huatévaire'en

⁷Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a ja'ati tí'imuarí'e mú'ejmi jemi a'íjna jime'e ti taséehua na'ari cáne'axi cha'íi, ¿a'iné ye'í setiraatájeevi tí'ij a'íjn uvé'enen a'u ti tejé'emuari'e? ¿Ni qui hui siyen tiraatájeevi yee: “Mu a'utá'iyi'í, a'ujyeíjxi'í patá'aj tiú'ucua'ani?” Caxu xaa ne'u siyen tiraatájeevi, sino ayée xu'u tiraatájeevi tíjín: “Patá'aj yee rí'í tiú'uruuren í tej tiú'ucua'ani. Pajta, patá'aj rí'í huá'aruuren pej pi titaamín, aj pu yee xaa huatári'iristari pej tiú'ucua'ani, pajta pej huayé'en.”

⁹Ajta a'íjn, tí'ijta ari ayén tiú'uruuren a'ij sej tiraata'aíj, ¿ni secaí cha'a a'ij tiraatá'ixaate'esin yee cha'a Dios timuaatanájchite'en? Caxu xaa ne'u a'atzu, a'iné ayée pu tiú'uruu a'ij sej tiraata'aíj.

¹⁰Ayee xu che'atá sena'a huárini. Setí'ij seri raací'í nain jime'e í ti jín Dios tejámua'íjca, ayée xu'u tiu'u-

taxájta yee catu hui ti'itíj vaire'e iteen. Ayee tu'u huaríj a'ii ti tiú'ujxe'eve'eca'a itejmi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u Jesús tihua'uhuaa a'ímej í mej tamuáamuata'a ará'ase

¹¹Aúche'e pu huamé'ecaa í juye jetze Jerusalén ti a'uré'enenine'í. A'uu pu a'ume'eca a'u ti e'eve'e'ástime a'uun ti huatacá'a u í Samaria, ajta u Galilea. ¹²Tí'ij a'uun a'uterutíjme'ecaa, a'úu mú ra'antinájcheca'a í teteca í mej tamuáamuata'a ará'ase. A'íime metí'icucui'í me'íjna jime'e í ti tineájxi huá'ahua'ira'a jetze, í mej miyen ratamuá'amua tíjín: lepra. A'atzu mú imuá a'utéhuiixi.

¹³Matí'ij mi ca'anín jín raatajé tíjín:

—Jesús, mi pej maestro pú'een. Patá'aj tá'ancu'uvaxi'ín.

¹⁴Tí'ij Jesús hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj u á'uju'un huá'a jemi í mej tí'ivaire'e u teyu-jta'a sej si huataújseijrata mej me'ín ráamua'aree tíjín xu'uri huarúj.

Matí'ij mi u á'uju'un. Mu'uri á aujú'ucua, aj mú mi huarúj. ¹⁵Tí'ij í seíj huaré'araa tí'ij ráamua'areeri'í tíjín pu'uri huarúj. Aj pu i a'atzu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a í Dios jemi tíjín:

—Rí'í nu timuaatá'asin nevástar'a.

¹⁶Aj pu i e'erájve á chuaata'a á vejli'í jemin í Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ché'e Dios timuaatanájchite'en.

A'íjna í ja'ati, í Samaria pu é'eme'ecan.

¹⁷Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni mecaí ará'ase a'achú cumu tamuáamuata'a a'íime í mej huarúj? ¿A'uné a'ij mé'een í seica í mej aramuáacua? ¹⁸¿Ni amí na'a ruseíj huaré'araa ti ij rí'í tiraatá'an í Dios jemi, amíjna ti sej chuejra'a japua é'e-me'ecan?

¹⁹Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icui'ica'a tíjín:

—Ájchesi. Pepu'uri huarúj, a'iné peté'antzaahua.

—Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

A'ij ti nu'u éene'e a'ame a'ájna xicájra'a jetze í ti nu'u jetzen tiu'uta'aíjta í Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'íj mú fariseos miyen tiraata'ihua'uri'í me'íjna í Jesús tíjín:

—¿A'anajni rí'í teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua?

Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Ja'anáj ti teja'uré'enejsin ti Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, capu ayén huatasejre'esin a'íjna jime'e í sej jín ráamua'aree, ajta í sej jín raaseíj yee pu'uri yen huatasejre.

²¹Camu hui miyen tiraataxájta í teite yee: “Ye'ecui seijre'e”, na'ari yee “A'acuí seijre'e.” Camu a'atzu, a'iné pu'uri yé seijre'e a'íjna jime'e nej nee yé huatéjvee mú'ejmi tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

²²Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tíjín:

—Pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin í xicá'jra'a sej jetzen siyen raxí'eve'e xá'aju'un huápí'i sej raasej netí'ij amuacá' te'enteá'urute ne'ájna jime'e nej nain jín antín-mua'areere. Aru, caxu hui rasejran.

²³ Teteca mú miyen tejámuaatá'ixaate'esin tí jíme'en yee pu'uri a'ájna teja'uré'ene tí Dios tiu'uta'ájta íiyen chaanaca japua a'iné yé pu nu'u huatéjvee na'ari yee mé pu nu'u huatéjvee na'ari yee áa pu nu'u é'esejre'e. Caxu hui u á'uci'ica'an huá'a jamuan. ²⁴ A'iné, ayéé nu hui seíire'e na'ame ne'ájna xicá'jra'an nej jetzen amua-caícan te'enteá'urute ne'ájna jime'e nej nain jín antín-mua'areere na'ame. Ayee nu che'atá nena'a seíire'e na'ame matí'ij í mej témaxcava'ara'a u júte'e. Tí'ij hu-atátaaxí'in, ca'anacan pu huanéeri'icirej ye'icáa a'ame.

²⁵ Aru mí'i pu hui ayén tiú'ujxe'eve'e nej jeíhua rajpuafítzi ná'ara'ani inee. Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej netíte a'íime íiji mej huáteemua.

²⁶ Ayajna tí'ij tiu'urí'j ajca'ihuá'ímua tí'ij auj ruurica'a a'ájna í Noé teecan, ayéé pu che'atá na'a té'eme a'ájna xicá'jra'an jetzen nej jetzen yé uvé'enejsin inee, í nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

²⁷ Metí'icua'acare'e í teite, majta yé'ecare'e. Seica mú néjne'ijche'ecare'e, majta seica víjvi'iche'ecare'e. Camu a'ij mena'a. Ayee mú rijca'a ajta na'a caí Noé a'u-un pu a'uteájrupi í baarcu jetze. Ajta pu í jeíhua tíjste-ca'a í jaj. A'í'í pu hui naíjmi'ica antipua'ari.

²⁸ Ayee pu che'atá tiráaruu ajca'ihuá'ímua tí'ij auj ruurica'a a'ájna í Lot teecan. A'í'í mú tí'icua'acare'e í teite. Majta yé'ecare'e. Majta tí'inanaavecare'e. Majta tí'itu-aacare'e. Majta tí'ihuiitehua'a mú mí, majta chí'ij tá'ahuacare'e.

²⁹ Aru a'ájna xicá'jra'an jetze tí'ij Lot huirájraa a'ujna u Sodoma, taij pu hui u je'icáaxire, tí azufre jín á'ataca'a. Naíjmi'ica pu antipua'ajte. ³⁰ Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xicá'jra'an jetze nej hu-atasejre'esin inee, í nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

³¹ Ayee xu hui huárini a'ájna xicá'jra'an jetze. Tí'ij pua'a ja'atí án á'ujveeca í ruchi'i japua tí avé'ejaxu'umua'i, tí pua'a a'uun te'urá'aca í tí'á'ara'an u chí'ita, cha'a caí a'uun uteáru'ipiche'en tí ij te'irá'in. Ajta a'í'ín tí tejé'e-muari'e í ruví'ira'ata'a, cha'a ajta a'í'ín caí u á'uye'ican u ruche tí ij tí'ití'j a'uvé'a'an.

³² Setá'aj hui ra'utámua'aree a'ij tí tiráaruu í íra'ara'an í Lot teecan. ³³ Ja'atí tí na'a, tí pua'a a'í'ín ayén huárini a'ij tí tirájteu rusej'j tí'j na'a nain xicaj tzajta'a, a'í'í pu xaa a'uva'í'jtzí. Ajta a'í'ín tí taúra'aca tí huámi'ini ineetzi jetze me'ecan, a'í'í pu xaa huateáturaasin tí'j na'a rusén jime'e.

³⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna tíca'ari tzajta'a, mé hua'apua mú huatéje'ití muá'aju'un í utaatzí japua. Dios pu hui sej'j á'avi'itín. Ajta í seij, áa pu a'uteáturaasin.

³⁵ Majta hua'apua 'uUCA, mé naími'i mú te'á'atí'ixín mú muá'aju'un. Dios pu sej'j á'avi'itín. Ajta í seij, áa pu a'uteáturaasin.

³⁶ Majta hua'apua teteca, mé naími'i mú tejé'e-muari'e muá'aju'un u ví'ira'ata'a. Dios pu hui ajta sej'j

á'avi'itín. Ajta í seij, áa pu a'uteáturaasin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Jesús.

³⁷ Majta me'ín í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayéé mú tiraata'íhua'uri'i tíj'j:

—Tavastara'a, ¿a'uné jetze rá'avi'itín í Dios?

Ayee pu tiu'utaniú tíj'j:

—A'uu mej e'etiújseire'esin í muá'ara'ica a'u tí tí'ití'j auucá'a tí m'í'ichi.

A'ájna 'íita'a tí nu'u rusej'taca'a, a'í'í pu nu'u raatée-mua'ití a'ájna í juees

18 Aj pu í Jesús sej'j niuucari jín tihua'utá'ixaa mej mí ráamua'aree tí ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej téniuuca'an ja'anáj tí na'a. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u caí ruxieemíjte'e. ² Ayee pu tihua'utá'ixaa tíj'j:

—Aa pu nu'u já'ahua'a sej'j chajta'a jetze ja'atí pu é'echejca'a tí juees jín tí'iteveeca'a. Capu nu'u hui rá'atése'eca'a í Dios a'ájna í juees, capu ajta jetzen rux-e'eve'eca'a a'ij tí tí'ití'j huá'aruure í teite.

³ Ajta nu'u sej'j a'uun a'uteveeca'a 'íita'a tí huájseistareca'a. Ajta a'í'ín í 'íita'a, ja'anáj tí na'a pu a'uré'enineica'a í juees jemi. Ayee pu nu'u hui tí'i-jhuaviiraca'a tíj'j: "Patá'aj yeehui piyen náaruuren pej ne'uxíjte'en pe'ájna jime'e tí ja'atí néjcha'íire'e." ⁴ Ajta a'í'ín í juees, a'í'í pu nu'u rá'ijmíjracaa'a. Pu'uri a'atevi'i tí ayén raruurejca'a. Aj pu í ayén tiu'umuá'aj tíj'j: "Jee xaa ne'u, canu yeehui rá'atése'e í Dios, capu ajta neetzi jetze ruxe'eve'e a'ij tí tí'ití'j huá'aruure í teite. ⁵ Aru amíjna mí 'íita'a, tí'ij pí na'a pu yeehui yé táninei. Jé'ecan pu nejaaxíejte'e. Tij caí nee nu yeehui rá'axíjte'en ne'ájna jime'e tí ja'atí rájcha'íire'e. Na'ari caí, ajtahua'a pu yeehui yé táninéica'a a'ame ajta nena'a caí tácu'a'anaxí'in ne'ájna jime'e." Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj.

⁶ Ajta tavastara'a pu ayén tihua'utá'ixaa tíj'j:

—Xaanamuajri'i mú'een a'ij tí tí'ixaa a'ájna í juees tí a'ij pua'a tí'ití'jcha'í. ⁷ Ajta a'í'ín í Dios í sej rájya'upua, ¿a'iné tejamuá'amítíejte'e a'ij tí huárini mú'ejmi jime'e í tí amua'antíhua'u? ¿Ní caí amuá'axíjte'en a'ájna jime'e í mej amuájcha'íire'e í á'amuaxí'ej teite, í tí Dios amua'antíhua'u? A'í'í ne'u caí. Nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, mú'een xu rahuahuaua tí ayén huárini. ¿Ní qui á'ateere tí á'amua'íjmi'íra a'ame? Capu xaa ne'u a'atzu.

⁸ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén té'uj-ca'ane tí ama'uxíjten a'ájna jime'e í mej amuájcha'íire'e. Ajta ca'anacan pu ayén rini. Mí ajta, netí'ij uvé'enen inee, í nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ¿ní qui mecaí cha'a té'atzaahuate'e a'í'ime í mej yen chaanaca japua a'uchéjme? Camu a'atzu, tzíte'e.

A'ájna tí fariseo pú'eene'e, ajta a'ájna tí huá'ajjve'eca'a í mej tí'ití'j

⁹ Jesús pu ajtahua'a sej'j niuucari jín tihua'utá'ixaa a'í'imej jíme'en í mej miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tíj'j rí'í mú nu'u tí'iteteite, í mej majta huá'axíeehuata í seica í ruxí'ej teite. Tíj'j:

¹⁰—A'íime í teite, í mej hua'apua, a'úu mú nu'u a'uteájrupi teyujta'a mej mi me'uun huatéjniuuni. Seíj pu fariseo pú'eene'e. Ajta í seíj, a'íí pu hui píríci tí huá'ajijve'eca'a í mej tí'itíci.

¹¹Ajta a'íin í fariseo, a'íí pu nu'u huatéechaxí. A'íí pu i a'utéjche tí ayén tiu'utéjniuuni í ru tzajta'a tíjín: “Dios, jé'ecan nu huatántemua'ave'e mú'eetzi jemi, a'iné canu yeehui niyen 'een matíj 'een í seica í teite. A'íí mú yeehui tí'inahua'aj na'ari a'ij mú pua'a titetiújcha'íí, majta metíu'uxana'acira'ate 'úucate jamuan. Canu yeehui neajta niyen 'een tíj amíjna tí huá'ajijve'e a'íimej í mej tí'itíci. ¹²Hua'apuaca jetze nu yeehui ná'itzi'ivi seíj itíeeri jime'e. Neajta niyen tiraatá'aca seíj tamaáamuata'a tí anxíte me'ecan í tí tinaac'íí.”

¹³Ajta a'íin tí huá'ajijve'e í mej tí'itíci, áa pu nu'u hui a'atzu ímuá a'utevé. Capu nu'u ajta á'ujca'anejca'a tí júte'e á'ujneere, sino anteújtu'asixí í rútaaviitze'e í ru-muájca'a jime'e. Ayeé pu nu'u tiu'utéjniuú tíjín: “Dios, patá'aj yeehui ná'ancu'uvajxi'ín ineetzi, a'iné a'ij nu pua'a tí'itíncha'íí.” Ayeé pu'u hui tiu'utaxájtaca'a.

¹⁴Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e a'íjna í ja'atí tí huá'ajijve'e í mej tí'itíci, a'íí pu xaa rí'éene'ecán jín huatéejtu-
raa í ru tzajta'a í Dios jemi tí'íj a'ará'a í ruche. Ajta í seíj í fariseo, capu hui a'atzu xé'epí'ín tiu'uteájturaa í Dios jemi. Ayeé pu'u tieene'e já'araa, a'iné tí pua'a ja'atí tí na'a á'ujtzaahuat'e, a'íí pu tiu'utatévi'ira'ata. Ajta tí pua'a ja'atí tíj na'a caí ayén té'ujtzaahuat'e, Dios pu ve'ecán jín tí'ira'íjcate'en. —Ayeé pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí nu'u Jesús rí'í tihua'utá'asin a'íimej í tí'iríi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵Majta seica í teite, tí'iríi mú á je'evé'evi'itixí í Jesús jemi tí ij a'íin hue'iré'echuixí'ín tí ij Dios ayén a'íjna jén rí'í tihua'utá'an. Matí'ij me'ín hua'useíj a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, matí'ij mi hua'ajtéa'axí í teite.

¹⁶Mí ajta a'íjna í Jesús, a'íí pu hua'utajé í tí'iríi mej mi a'ire'enen í jemin. Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Miche'e memín mé huaje'evé'evi'itín ineetzi jemi mí tí'iríi. Caxu huá'íjmíjra, a'iné amímej pu hui tí'ici'iti mej mi me'uun a'uteárute a'ujna Dios tí é'eseijre'e.

¹⁷Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e, ja'atí tí na'a tí hui caí ayén che'atá na'a á'ujca'ane tí Dios tiraata'ájte'en a'ij mej tité'ujca'ane mí tí'iríi, capu xaa ne'u a'ájna a'uteáruti a'u tí Dios é'eseijre'e. —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

A'íjna í temuají tí nu'u chíjteaani pú'een

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Ajta a'íin í ja'atí, a'úu pu a'utéveeca'a. A'ii pu a'íin pú'een seíj tí tí'ajta. Ayeé pu tiraata'íhua'urí'í a'íjna í Jesús tíjín:

—Maeestru, mí pej urarí'en í á'a tzajta'a, a'iné tíu'u-jxe'eve'e nej niyen huárini tí ij tináaci'iti nej ruuri ná'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

¹⁹Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿A'iné 'een jín piyen tí'inexa yee nej urarí'en yú ne tzajta'a? ¿Ni pecaí ramua'aree tí seíj na'a a'íin pú'een tí urarí'en í ru tzajta'a? A'ii pu a'íin pú'een í Dios.

²⁰'Pepu'uri hui tirú'umua'aree a'ij tí Dios tiu'uta'ájta-ca'a yé capej tí'axana'acira'ate, capej yee tí'itecuí'ica, capej ajta yee tí'inahua'aj, capej ajta yee tí'ihua'itacare'en. Pajta yee rí'í tihua'ucha'ín a'atáata, pajta a'anáana.

²¹Ajta a'íin tí tí'ajta, ayéé pu tiraata'ixaa tíjín:

—Nain nu jín tira'ará'astijre tíj na'a nej naúche'e pá'arí'ista.

²²Tí'ij Jesús ráanamujri'í a'ij tí tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Seíj pu'u hui muá'aturaate'e. Patá'aj nain tíu'utu-aani a'achú pej caj tí'ijcha'íí. Aj pej pí hua'uré'an í tu-min a'íimej í mej caí a'ij tí'ijvica'í. Tí pua'a piyen huárini, aj pej xaa ra'ancuré'asin í tí ta japua é'eseijre'e a'íjna tí huáp'í'í tí'ijnajche. Aj pej hui pijtá'í mú a'arájra'ani neetzi jamuan. —Ayeé pu tiraata'ixaa.

²³Ajta a'íin tí tí'ajta, tí'ij ráanamujri'í a'ij tí Jesús tiu'utaxájtaca'a, jé'ecan pu huataújxeemiste, a'iné jeíhua pu tí'ijcha'íca'a.

²⁴Aj pu i Jesús ra'aráaseij. Tí'ij i ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jé'ecan pu huáp'í'í huá'amuari'eriste'e a'íimej chíjteaani mej mi me'uun a'uteárute u ta japua Dios tí é'eseijre'e.

²⁵'Ee xaa ne'u, ayéé nu hui tejá'amua'ixaate'e tí ayén tí'ayajna, jaítze'e pu muári'eri tí chíjteaani a'uun a'uteárute u ta japua Dios tí é'eseijre'e caí tí cameeyu'u tí'itíj anaarute í pí'ise'e jetze. —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

²⁶Majta me'ín í mej ráanamujri'í, ayéé mú tiraata'íhua'urí'í tíjín:

—¿A'iné ye'í tí'irí'irí tí ja'atí a'uun huatéeaturan Dios tí é'eseijre'e?

²⁷Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íimej jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'irí'irí. Mí ajta Dios, a'íí pu xaa raayí'ití.

²⁸Ajta a'íin í Pedro, ayéé pu tiraata'ixaa tíjín:

—Maeestru, nain tu hui teri teja'uhua'axí í tej tí'ijcha'íca'a tej tí á'ujjuhua'ane'en á jamuan.

²⁹Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e, ayéé pu hui tihua'aci'iti ja'atí tí na'a tí ari jaítze'e rí'í tinájcha'íí ineetzi caí máaj ja'atí a'íjna jime'e tí nee jamuan á'uche'ecan. Tí pua'a hui ja'atí ayén jaítze'e tí'ijxe'eve'e tí nee jamuan á'uche'ecane'en caí ayén tí'ijxe'eve'e tí a'uun huatéeaturan í ruchi'itá, nusu tí pua'a jaítze'e rí'í tinájcha'íí ineetzi caí í ru'íj nusu í ruja'atzimuá nusu í rucu'utzimuá nusu í rujúutzimua'a nusu í ruvaújsimua'a, jeíhua pu jaítze'e ra'ancuré'asin íjii tí yú aumé a'íjna jetze i chaanaca, ajta, a'íí pu hui ruuri a'ame tíj na'a rusén jime'e tí'ij méjca'í huáyee tí yé e'evé'eme. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

**Jesús pu nu'u ajtahua'a ayén tiraataxájtaca'a tijín
nu'uri mi'ini inee**

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Tí'ij i rujíimua'a hua'utajé a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tu'uri hui tímua'a á a'ujnéjsin ántivi Jerusalén. Ajta najími'i pu te'araúratejsin a'ij mej ye'í tira'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan ineetzi jime'e, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite.

³² A'íí mú tiu'utátuure'esin ineetzi a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Majta a'íime, a'íí mú na'axiéhuarí'ira muá'aju'un, majta a'ij pua'a tí'inexajtan. A'íí mú hui majta naatetzí'ijmua'axí'isin, majta naatévajxí'isin. Matí'ij mi nejé'icatan. Tí'ij hui ari huaíca xicaj jetze teuumé'en, aj nu ni aitamé huá'a tzajta'a í mí'ichite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁴ Majta me'ín í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, camu a'atzu yaú'itíe muá'araa. A'íí pu rá'avaataca'a a'ij tí huataújmua'a. A'íj pu jín caí a'ij tihua'ámitíejte'eca'a a'ij tí huataújmua'a í tí raataxájtaca'a.

Tí'ij nu'u Jesús tiráhuua a'íjna ta'arácun a'ujna u Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Aa mú vejli'i a'ucajú'uca a'ájna já'ahua'a u Jericó. Ajta se'ij, áa pu a'utacatii juye tí a'atánine'i, tí va'írí'ira huauca'a. Arácun a'íjna í ja'atí. ³⁶ Tí'ij a'íín huá'unamuajri'i í mej jeíhua teite u á'uci'ica'an, tí'ij i a'íí tiu'uta'íhua'u tí'itíj tí a'ij ríjcaa.

³⁷ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Yé pu e'icáame a'íjna í Jesús, Nazarét tí é'eme'ecan.

³⁸ Tí'ij i ayén tiraatajé tijín:

—Jesús, mí pej i'i huácíxa'ara'an a'íjna í David teecan, patá'aj hui ná'ancu'uvajxí'ín.

³⁹ Majta me'ín í mej amuaaté'ee muaajú'ucca, a'íí mú ra'ajté'axi, majta raatá'ijmíjri'i tí nu'u caí tí'ixajta. Mí ajta a'íín caí, capu raatapuá'ajtaca'a. Jaítze'e pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Mí pej huácíxa'ara'an a'íjna í David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxí'ín ineetzi.

⁴⁰ Ajta a'íín í Jesús, áa pu a'utéechaxi. Ajta hua'uta'a'ij mej ye'evé'evi'itín jemin. Tí'ij á vejli'i e'evé'eme'ecaa, Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'íné tí'itíj petí'ijxe'eve'e nej niyen muáruuren mú'eetzi?

Aj pu i a'íín ta'arácun, ayén tiu'utaniú tijín:

—Nevástara'a, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e nej neajta atáneere.

⁴² Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nee nu muaatá'asin pej pajtáhua'a atáneere. Pepu'uri huarúj a'íné peté'atzaahuat'e mú'ee.

⁴³ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'íín ta'arácunua'a, atáneereca'a. Ajta á'uraa jamuan í Jesús. Ajta rí'í pu tiraatá'acare'e í Dios. Majta a'íime í teite, matí'ij raase'ij, a'íí mú majta rí'í tiraatá'a í Dios.

A'íjna í Jesús, ajta a'íjna í Zaqueo

19 Tí'ij i Jesús a'uun pu a'uteájrui u Jericó. A'uu pu já'ita'a aumé'ecaa. ² Ajta se'ij a'uun a'utéveeca'a tí ayén ántehuaa tijín Zaqueo. A'ii pu a'íín pú'een í tí tihua'áijte'e a'íime í mej huá'ají'ivi í mej tí'itíci. Chíjteaani pu pú'een a'íjna í Zaqueo. ³ A'íí pu ra-seijramí'ica'a ja'atí tí píríci a'íjna í Jesús. Aru capu rí'írístaca'a a'íné jeíhua mú teite, ajta i'itzapuátuun a'íjna í Zaqueo. ⁴ A'íj pu jín anaye'í'í a'utiéchejraa. Aj pu i antíraa í mejchi jetze tí ij raase'ij temua'a naa a'íné pu'uri ramua'areereca'a tijín áa pu a'ire'enejsin.

⁵ Tí'ij Jesús a'uun e'iré'ene. Aj pu i ájneereca'a í ciyej jetze. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Zaqueo, patá'aj ca'anacan acájra'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej ne'uun anú'asti íjii ne'ájna a'u pe é'eche.

⁶ Tí'ij i ca'anacan acájraa. Aj pu i ra'ancuré'evi'iti temua'a naa a'íjna í Jesús.

⁷ Majta a'íime í teite, matí'ij raase'ij, matí'ij mi autéjhuii mej miyen a'ij pua'a tí'ixajta tijín:

—A'uu pu a'umé'í a'uun anú'asti a'u tí é'eche se'ij tí a'ij pua'a tí'itíjcha'íí.

⁸ Ajta a'íín Zaqueo, á pu a'utéechaxi. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Casi'i, nevástara'a, nu'uri já'ita'a hua'uta-puaíjve'esin a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, já'ita'a í nej tí'ijcha'íí. Ayee nu hui neajta ríni. Tí pua'a necaí ja'anáj ja'atí tiu'unáhua'irí'i, ayée nu muáacuaca pua'améca raatá'asin.

⁹ Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Íjii pu xaa Dios hua'irájtuaa a'ímej íiye mej che a'íné a'íjna í ja'atí, a'ii pu ajta a'íín pú'een huácíxa'ara'an a'íjna í Abraham teecan.

¹⁰ Ayee pu tí'een a'íné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, ayée nu hui 'een jín mú a'uvé'emej nej ni hua'avé'ehuauni, neajta hua'irájtuaani a'ímej í mej miyen á'ujjuhua'an cu xíee mej meri á'uveti. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Ajta a'íjna í tumin í tí tamuáamuata'a ará'ase

¹¹ Maúche'e mú tí'inamuajraca'a í teite, tí'ij Jesús se'ij niuucari jín tihua'utá'ixaa a'íné pu'uri vejli'i antenéesime'eca ánti Jerusalén. Majta a'íime í teite, ayée mú tí'imujca tijín pu'uri tímua'a huatase'ijre'esin tí Dios autéjcheni tí tiu'uta'áijta íiyen chaanaca japua. ¹² A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee pu nu'u hui ja'anáj tiuju'ur'íj a'íjna í ja'atí tí huá'a jetze airáane í teite í mej tí'íajtaca'a. Tí'ij jí u a'umé'e a'ame se'ij chuéjra'a japua mej mi me'uun ye'entíhuauni rey jime'e. Tí'íjta'i nu'u uvé'enejsin.

¹³ Tí'ij caí xí u á'ume, amuacáican pu nu'u a'ímej huatajé í mej tí'imuarí'e í jemin. Tamuáamuata'a mú hui ará'aseca'a. Aj pu i tumin hua'utá'a se'ij ajta se'ij, tí ayén tí'ijnajche ayén pua'amé a'achú mej ramuá'itíci huaíca máxcira'i jime'e. Ayee pu nu'u tihua'utá'ixaa

tijñ: "Setá'aj se'íjna jín tiraamuáriste'en ti jaítze'e raamuá'itin, ajta nena'a caí uvé'enen."

¹⁴ Mi majta me'ín í ti tihua'áijte'e, a'íí mú nu'u hui rájcha'íire'eca'a. Mat'í'ij mi seica huata'íteca'a mej mi miyen tiraata'ixaate'en yee mej caí raxí'eve'e ti a'íín te'enteároute í rey jime'e.

¹⁵ Mi ajta a'íín tira'anteájrupi rey jime'e. Ajta nu'u uvé'ene a'ájna ti é'eche. Aj pu i hua'utajé a'íimej í ti hua'utá'a í tumin ti ij ráamua'aree a'achú mej caj raamuá'iti se'íj ajta se'íj.

¹⁶ Ajta a'íín ti amuacaí á e'iré'ene, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tijñ: "Nevástar'a, a'íjna í tumin mú'eetzi ti a'áa, ayée pu yeehui tamuáamuata'a pua'améca huamuá'iti."

¹⁷ Ayee pu nu'u tiu'utaniú a'íjna ti tí'ira'áijte'e tijñ: "Xí'epi'ín pej huar'íj mi pej rí'í nevaire'e. A'iné capej tí'it'íj jín a'ut'é'ítzee pe'íjna jime'e ti caí ve'ée, nee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'áijta tamuáamuata'a pua'amecié í chajta'a jetze."

¹⁸ Ajta a'íín ti tí'ivaire'e ti ra'ité'asi, a'íí pu ajta á e'iré'ene. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tijñ: "Nevástar'a, a'íjna í tumin, mú'eetzi ti a'áa, anxívica pua'améca huamuá'iti."

¹⁹ Ajta a'íín ti tí'ira'áijte'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijñ: "Ayee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'áijta anxívica pua'amecié í chajta'a."

²⁰ Tí'íj jí se'íj á e'iré'ene ti tí'ivaire'e í jemin. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tijñ: "Nevástar'a, ye'ecui yeehui mú'eetzi ti a'áa í tumin. Ayuu nu jetze ra'ancáaj'icie c'íxuri jetze. Net'í'ij ni yeehui raaté'avaata. ²¹ Ayee nu yeehui huar'íj a'iné nemuaatátziin. Muári'eri ti ja'ati rí'í tiu'uteáturan mú'eetzi jemi. Mú'ee pej raaré'ese'iri í pej caí tiu'utá'a. Pajta mú'ee tí'itza'anaca a'u pej yeehui caí tejé'ehuaste'e."

²² Aj pu nu'u i ayén tiu'utaniú a'íjna ti tí'ira'áijte'e tijñ: "Nee nu yeehui pua'íjtzí muaatá'asin ne'íjna jime'e a'ij pej tiu'utaxájtaca'a, mi pej a'ij pua'a tí'ivaire'e. Mú'ee pe rú'umua'areereca'a tijñ netí'áijtaca ca'anéri jime'e. Neajta raaré'ese'iri í nej caí tiu'utá'a. Pajta piyen tí'inexa yee netí'itza'anaca a'u nej caí tejé'ehuaste'e."

²³ Tí'íj pua'a yeehui piyen tí'imua'ijca, ¿a'iné 'een jín pecaí piyen huar'íj pej á yaúutuaa í tumin huá'a jemi í mej tí'ine'ijte ti i a'atzu raamuá'itin? Ayee pepu'u jín huá'iniiche'e, nee nu ra'ancuré'aniiche'en neetzi ti ne'áa, neajta í ti raamuá'iti net'í'ij uvé'ene."

²⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íimej í mej á ve'íli'i a'ut'é'uuca'a tijñ: "Setá'aj yeehui rá'ari'i í tumin ti ru'ité'aa, sej si raatá'an se'íjna ti tamuáamuata'a ru'ité'aa."

²⁵ Majta a'íime, ayée mú nu'u tiraata'ixaa tijñ: "Tavastara'a, ¿a'iné ti i? Amí pu yeehui ari ru'ité'aa tamuáamuata'a pua'améca í tumin."

²⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijñ: "Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e. Ja'ati ti na'a ti jeíhua tí'ijcha'íí a'íjna jime'e ti rí'í tiu'utévai, jaítze'e pu yeehui tí'ijci'iti a'íjna. Ajta ja'ati ti na'a ti caí tí'it'íj tícha'íí a'íjna jime'e ti a'ij pua'a tiu'utévai, Dios pu rá'ari'ira í ti c'íj caj tí'ijcha'íí."

²⁷ Majta a'íime í mej néjcha'íire'e, majta mej caí raxí'eve'eca'a nej rey jín te'enteároute nej ni tíhua'uta'áijte'en, mé xu yeehui huaje'evé'evi'it'ín, seajta huá'ucui'ini íye ve'íli'i ne jemi." Ayee pu nu'u hui tiu'utaxájtaca'a a'íjna í rey.

Tí'íj nu'u Jesús a'uteáruti u Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Tí'íj Jesús raatapuá'ajtaca'a ti tihua'á'ixaate'en, aj pu i anayéixi'í á'uraa. Aj pu a'ujnéesime'eca ánti Jerusalén. ²⁹ Tí'íj jí a'uun ve'íli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Betfagé, ajta a'ujna já'ahua'a Betania, chajta'a ti a'uun a'utacá'a ájca'i jírí jetze ti ayén téja'arájte-huaa tijñ Aceituunajemi. A'uu pu hua'apuaca huata'íteca'a í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijñ:

—Setá'aj se'uun a'uteárute a'ájna chajta'a, a'íín ti é'esejre'e í juye jetze. A'ájna ve'íli'i a'u sej a'uteáruti, áa xu puuru'u é'eteuni ti a'íjtápi'i, ti caí xi ja'anáj ja'ati japuan avé'eyéixi. Setá'aj rá'íjxijta. Seajta ye'eráajan.

³¹ Tí'íj pua'a hui ja'ati ayén tejá'amua'ihua'ura yee a'iné 'een jín será'íjxijta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee tavastara'a pu nu'u hui raxí'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³² Mat'í'ij mi me'uun u á'uju'un í ti hua'uta'íteca'a. Ayee pu te'irá'jraa t'íj tihua'utá'ixaa. ³³ Mat'í'ij mauj rá'íjxijtajme'eca'a í puuru'u, mat'í'ij mi hua'use'íj a'íime í ti huá'acii. Aj mú mi tihua'uta'íhua'uri'i tijñ:

—¿A'iné 'een jín será'íjxijta mi puuru'u?

³⁴ Mat'í'ij mi miyen tiu'utaniú tijñ:

—Tavastara'a pu nu'u hui raxí'eve'e.

³⁵ Mat'í'ij mi ya'ujáj í Jesús jemi. Mat'í'ij mi tiú'ujc'íxu tira'ité'itate. Aj mú mi ra'antítuaa me'íjna í Jesús í puuru'u jetze. ³⁶ Tí'íj na'a tiu'umé'ecaa í Jesús, teite mú c'íxuri tiu'uteváarajye'icaa í juye jetze a'u ti aumé'ecaa.

³⁷ Tí'íj i aj aumé'ecaa a'ájna Aceituunajemi, a'u ti a'uca'íj'ijme'en. Na'ími'i í mej jamuan huajú'ucaa, a'íí mú auté'jhuii mej rí'í tiraatá'an í Dios me'íjna jime'e mej huataújtemua'ave a'iné jeíhua mú tiu'usé'íj ti huáp'í tiú'ujxe'eve'e. ³⁸ Ayee mú tí'ixajtaca'a tijñ:

Rí'í pu tiraatá'a a'íjna ti rey jime'e tí'itéjvee ti ajta mé'e vé'eme niuucajtze'en í tavastara'a, amíjna ti Dios ra'antíhua'u.

Miché'e rí'í hui tí'itechée muá'ara'ani a'íime í mej ta japua é'esejre'e.

Miché'e majta rí'í tiraatá'an a'íjna ti a'uun á'ujca antí'imua.

³⁹ Majta seica í fariseos, mat'í'ij ráanamua'jri'i, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tijñ:

—Maeestru, hua'utá'íjmi'jri'i mej mi caí cha'a miyen tí'ixajta a'íime í mej á jamuan á'ujjuhua'an.

⁴⁰ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tijñ:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tí'íj pua'a a'íime mecaí miyen tí'ixajta, a'íí pu hui tetej ayén che'atá na'a tí'ixáata a'ame ca'aníjra'a jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴¹ Tí'ij á vejli'i aum'écaa u Jerusalén, aj pu i raaseíj í chajta'ana. Tí'ij i huaújyeineca'a a'íjna jime'e. ⁴² Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí'ij pua'a mú'een séjmua'areere, íjii, a'íjna xicájra'a jetze tí'itíj tí pú'een tí rí'í tejámuaatá'asin sej si rí'í tí'itechée xá'ara'ani í Dios jemi. Aru caxu raamuá'a. A'íj pu hui jín ari rú'avaa sej si caí raaseíj. ⁴³ Pu'uri teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen amuaaténe'usi'ite'esin a'íime í mej amuájcha'íire'e. A'íí mú hui ra'atanájsin í jaxu'u jetze me'íjna jime'e í inaamua mej rá'ajtaahuaca'a. Majta amua'iteánajsin. Majta nainjapua te'iteánaxi'isin í sej jetze huiráaci'ica.

⁴⁴ Majta, naíjmi'ica mú hui a'antipua'arite'e mú'ejmi, majta í a'amuyaujmua'a, í mej me'uun a'uchéjme a'u tí jaxu'u jín teje'eré'anami'i. Nain mú huaté'uuna í tetej tí rujpua ticaíjme, me'íjna jime'e sej hui caí ramua'areereca'a ja'anáj tí Dios huataseíjre mú'ejmi jemi.

Tí'ij nu'u Jesús hua'utamuarí í teite u teyujta'a (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Aj pu i a'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Tí'ij i a'utéjche tí hua'irámuarite'en a'ímej í mej me'uun tí'ituaá muá'aye'i. ⁴⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze yee: “Ayee pu tí'ivaire'e í nechí'i mej mi me'uun huatéjniuuni í Dios jemi.” Mí seajta mú'een, ayée xu hui raruure tí tí'ivaire'e tíj teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca í nahua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁴⁷ Nain xicaj tzajta'a pu tihua'amua'atehua'a í teite u teyujta'a. Majta a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, majta í mej jaítze'e vivejmé'en jín títe-tateí huá'a tzajta'a í teite, a'íí mú tí'itese'eca'a í ru tzajta'a a'ij mej ye'í huárini mej mi raajé'ica. ⁴⁸ Aru camu a'ij tirájteu a'ij mej ye'í huárini a'iné naími'i í teite, a'íí mú rí'í tí'ijnamuajraaca.

Tí nu'u ja'atí tira'íjca a'íjna í Jesús

20 A'ájná'imua pu ayén tiuju'uríj. A'uu pu tihua'a-mua'atejca'a u teyujta'a a'u tí e'eráyaujta'a. Ajta pu huá'a'ixaate'eca'a í teite í niuucari tí jín Dios hua'irátuaasin. Matí'ij mi seica á e'iré'ene, a'íime í mej teyujta'a tí'aijta, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, majta í huá'avaujsimua'a. ² Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—¿Tí'itáni jín peti'itíjvee pej pi piyen ríci? ¿A'ataani hui a'íjna jín timua'íjca?

³ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Nee nu neajta tejámuaata'íhua'ura sej si seajta mú'een siyen tinaatá'ixaate'en. ⁴ A'íjna tí jín huá'u-mua'íihuaca'a í Juan teecan, ¿a'ataani hui tira'íjca a'íjna? ¿Ni í Dios ca'ín í teite?

⁵ Matí'ij mi miyen tí'itíurihua'uri'i tíjín:

—Tí'ij pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios tí júte'e é'eseijre'e, a'íí pu tira'íjca, aj pu xaa ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné tej tíj caí rá'atzaahuat'e. ⁶ Na'ari, tí

pua'a hui tiyen raataxáj yee teteca mú tira'íjca, aj mú mi teite taateátu'asixi'isin tetej jime'e, a'iné ayée pu tihua'íamitíejte'e tí Juan a'íjn pú'eene'e seíj tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁷ A'íj mú jín miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Catu ramua'aree ja'atí tí jemin tí'itíveeca'a a'íjna í Juan.

⁸ Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu neajta nee amuaatá'ixaate'esin ja'atí nej jemin tí'itíjvee nej ni niyen ríci.

Mej nu'u tí'imijhuaca me'íjna í mej majta a'ij pua'a tí'iteteite

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ajta á'iyen, Jesús pu seíj niuucari jín hua'utá'ixa í teite ayén tíjín:

—Ja'atí pu nu'u hui jeíhua uuva huáhuui. Tí'ij jí, seica huatá'a í teite mej me'uun tiu'umuári'en í huastari tzajta'a. Aj pu nu'u i á'uraa a'íjna í ja'atí. Jéhua pu mu'u é'etee.

¹⁰ Tí'ij a'ájna teja'uré'ene matí'ij pua'a raju'uraca, seíj pu nu'u u a'uta'íteca'a huá'a jemi í tí hua'utániíjte mej mi raatátuiire'en je'icáca tí tiú'ucíreca'a. Majta a'íime í teite, a'íí mú nu'u raatévajxi me'íjna tí tí'ivaire'e. Majta nu'u caí tí'itíj raatá'a, ayée mu'u tiraata'íteca'a.

¹¹ Ajtahua'a nu'u seíj huata'íteca'a tí jemin tí'ivaire'e. Majta a'íime tí hua'utániíjte, majta mú nu'u raatévajxi. A'ij mú pua'a ráaru. Majta caí tí'itíj raatá'a, ayée mu'u nu'u tiraata'íteca'a. ¹² Huaícaca jetze, a'íí pu nu'u hui seíj ajtahua'a huata'íteca'a. Majta nu'u me'ín tí tihua'utániíjte, a'íí mú tiraapuaíj. Majta raaré'iteca'a.

¹³ Tí'iqui nu'u ayén tiu'umuá'aj a'íjna í ja'atí tí á'are'ara'an pú'een í chuej, tíjín: “¿A'iquí yeehui náarini inee? Niyauj nu hui huata'íti í nej huáp'í rax'íeve'e. Ayej ne'ase, a'íí mú xaa arátese'esin me'íjna.”

¹⁴ Mí majta a'íime, matí'ij nu'u raaseíj, aj mú mi tiu'utaú'ixaa. Ayee mú tiraax'íep'íintare tíjín: “A'ii pu yeehui a'íjn pú'een í tí tí'ijci'iti. Tiché'e raajé'ica tí ij téj-mi huáci'iti.”

¹⁵ A'íj mú nu'u jín raaré'iteca'a. Matí'ij nu'u mi raajé'ica.

¿A'iné hui tejamuá'amitíejte'e mú'ejmi? ¿A'iquí huá'aruuren a'íjna tí á'are'ara'an pú'een a'u tí uuva é'ehuii'í? ¹⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íí pu a'uun a'uré'enejsin. Ajta á'iyen, a'íjn huá'acui'ini a'ímej í tí hua'utániíjte. Aj pu i xaa seica huatapuáíjve'esin mej mi me'uun hui teja'umuári'en.

Matí'ij miyen tiráanamujri'i í teite, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ché'e caí ja'anáj ayén tí'iríjca.

¹⁷ Aj pu i Jesús hua'useírajraa. Tí'ij jí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Na'ari caí ayén tí'ayajna a'ij nej tejámuaatá'ixaa, ¿a'iné 'een jín ayén té'esíimua'í í yu'uxari jetze? Ayee pu, tíjín:

A'íjna í tetej í mej méjca'i rúurie a'íime í mej chí'ij ta'ahuaca,
ayée pu te'irájraa tí a'ín a'ín pú'een í mej ra'atécha-
jtza u esquiina a'u mej yé'ejtaahua í chí'ij.

¹⁸Ja'atí tí na'a tí pua'a sejí í ja'atí a'íjna japua rájveti í tetej í mej meri ra'atéjche u isquiina,
a'íí pu huaténa'axíjsin nainjapua u ru jetze.
Na'ari, ja'atí tí na'a í mej tí'imuari'e, tí pua'a sejí japua rájveti a'íjna í tetej,
a'íí pu tira'iráxayeepe'esin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

A'íjna jime'e mej nu'u huá'ajjive'eca'a í mej tí'itíci
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹Majta a'íime í mej tí'imua'ataca'a í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, majta a'íime í mej tí'ajjtaca'a u teyujta'a, jeíhua mú tiu'umuá'aj a'ij mej ye'í huárini mej mi ca'anacan raatévi'i, a'íné ayée mú tirú'u-mua'areereca'a tí huá'a jemi huaténi u a'íjna jime'e í niuucari tí raataxájtaca'a. Aru a'íime, a'íí mú huá'atz-iíne'eca'a í teite.

²⁰Jéihua mú rá'eeve'eca'a. A'íj mú jín seica huata'íte-ca'a í mej miyen rusejrataca'a mej miyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee mú tí'ijxe'eve'eca'a mej tiraata'íhua'u tí'itíj jime'e tí i a'ín a'íjna jín auté'itzen mej mi tiu'utátuiire'en í tajtuhuan jemi.

²¹Majta a'íime í mej rá'eeve'eca'a, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Maeestru, teen tu ramua'aree tíjín pej piyen tí'ix-axa'a tzáahuati'ira'a jime'e, pajta tihua'amua'ate a'ij tí tiraavíjite'e. Ayee pepu'u che'atá huá'aruuren í teite. Mú'ee pej tzáahuati'ira'a jime'e tihua'amua'ate a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. ²²¿Ni qui xé'epí'in tej tiyen tiu'unáj-chita a'íjna jemi tí tí'ita'ajite'e, a'íjna tí ayén ántehuaa tíjín César?

²³Ajta a'íin Jesús, a'íí pu rú'umua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'íhua'uraca'a tzáahuati'ira'a jime'e. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

²⁴—Seij senaatasejrate'e í tumin. ¿A'ataani néer-ime'ara'an pírici tí jetzen acájvee? ¿A'íné té'axa tí jetzen é'eseijre'e? ¿A'íné hui ántehuaa?

²⁵Matí'ij mi miyen tiu'utaniú tíjín:

—A'íí pu pírici í César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj siyen raatá'an se'íjna í César, tí'itíj tí á'are'ara'an pú'een. Setá'aj seajta raatá'an í Dios tí'itíj tí á'are'ara'an pú'een.

²⁶Majta a'íime, camu a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í huárini mej raatémuaitin me'íjna jime'e a'ij tí a'ín ti-hua'utá'ixaa á jéjre'e huá'a tzajta'a í teite. Majta a'íime í teite, naa mú rí'í tira'utasej a'ij tí a'ín tiu'utaxájtaca'a. Aj mú mi raatapuá'ajjtaca'a mej tí'ixajjtaca'a a'íime í seica.

A'íjna jime'e mej nu'u huatarújsin í teite huá'a tzajta'a í mí'ichite

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷A'atzu á'ateevi'ica, seica mú e'iré'ene. A'íime mú pírici í saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'íime yee camu cha'a huatarújsin í mej meri huácuii. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

²⁸—Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan tí ayén té'eme itejmi jemi. Tí pua'a nu'u ja'atí tí neiche, tí pua'a a'ín caí tí'tí'iríjmua'a huámí'ini, rux-e'eve'e nu'u tí a'ín ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itín a'íjna tí ratévi'itine'e í tí huamí'í tí ij a'íjna jetze me'ecan tiyáj á'ara'ani.

²⁹Ayee pu hui ja'anáj tiuju'uríj itejmi jemi. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu aráhua'apua í teite í mej ru'í-huaamua'ataca'a. Tí'ij jí a'ín tí vásta'a, a'íí pu hu-aténe'icheca'a. Ajta á'iyen huamí'í. Capu xí tiyáúuca. Ayee pu hui che'atá na'a tiráaru u sejí tí ra'ité'asi. Mu'uri i'í hua'apua.

³⁰Ajta a'ín í sejí tí ra'ité'asi, a'íí pu ra'ancuré'evi'ití a'íjna í íita'a tí raatévi'itine'e a'íjna ihuáare'ara'an teecan. Mu'uri i'í hua'íca. ³¹Ajtahua'a sejí tí ra'ité'asi, a'íí pu ajta ra'ancuré'evi'ití. Ayee pu che'atá na'a ti-huá'uruu nájmi'ica í mej aráhua'apua, mej caí jetzen tiyáj muá'araa, náimi'í mú huácuii. ³²Ajta á'iyen, a'ín í íita'a pu huamí'í.

³³'Me'ecui xaa, matí'ij a'itá'íne huá'a tzajta'a í mí'ichite, ¿a'ataani íra'ara'an pu'éene'e a'ame?, a'íné nájmi'í mú ra'ancuré'evi'ití.

³⁴Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íime í teite í mej íjii huáteemua, a'íí mú néjne'iche, majta víviiche. ³⁵Majta a'íime tí ayén ti-hua'uvíjite'e mej a'ájna e'ará'asti mej a'itá'íne huá'a tzajta'a í mí'ichite, majta me'ájna e'ará'asti a'ájna xicájra'an jetze tí Dios nainjapua tiu'uta'áíjta, a'íí mú caí cha'a néjne'ichen, camu majta víviichen. ³⁶Camu majta ché'e cui'ini, a'íné ayée mú 'een matíj a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e. A'íí mú yájjmua'ame'en pú'een í Dios a'íné mu'uri huanéj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

³⁷Ajta a'ín í Moisés, a'íí pu hui titaatá'ixaa a'íjna jime'e tí'ij ra'uyú'uxaca'a a'ij tí ja'anáj sejí a'uteájtaa tu'upi tí ajtí'tí'í. A'íj pu jín, Moisés ayén raatamuá'a í tavástara'a tíjín: "Í tí Diojra'an pú'een a'íjna í Abraham, ajta ayén che'atá na'a Diojra'an pú'een a'íjna í Isaac, ajta Diojra'an pú'een í Jacobo."

³⁸'Moisés pu hui tihua'utá'ixaa cumu mej maúche'e ruuricaa. A'íj pu jín, a'íi pu a'ín pú'een í huá'a Dios a'íime í mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'íime í mej mí'ichíjta muaateájturaa tíj na'a rusén jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁹Majta seica í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, ayée mú tiu'utaniú tíjín:

—Maeestru, xé'epí'in pej tiu'utaxájtaca'a.

⁴⁰Tíj na'a a'ajná'imua, capu ché'e ja'atí ahuaújca'ane tí tí'itíj raata'íhua'u.

¿A'ataani rayauj í Ciríistu'u?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné een jíme'e miyen tí'ixaxa'a me'íjna jíme'e í Ciríistu'u Dios tí ra'antíhua'u yee yaujra'an pú'een í David teecan? ⁴² Ajta a'íin í David, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna jíme'en tí té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tí ayén ántehuaa tijín Chuiicari. Ayen tijín:

Dios pu ayén tiraata'ixaa í nevástara'a í tí ra'an-tíhua'u tí jíme'en yee:

“Acáayeijxi'í ipuari japua, íiye nerí'iríinta'a.

⁴³ Paúche'e pej hui mej cájcatii ajta necaí hua'uté-mua'itín í mej muájcha'íire'e.”

⁴⁴ Ajta a'íin í David, a'íi pu hui ayén raatamuá'a a'íjna tí Dios ra'antíhua'u tijín nevástara'a. Tí pua'a ayén tí'ayajna, ¿a'iné tí'irí'irí tí a'íin Ciríistu'u ayén a'íin pú'eene'e a'íjna tí David jetze airaújneijte? Capu a'ij tí'irí'irí tzíte'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ari a'ímej í jueesi

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e. Majta teite tí'inamuajraca'a.

⁴⁶ Ayen tijín:

—Rí'í xu'u mú'een, a'ímej jemi í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a. Jé'ecan pu hua'aráanajche mej tí'tí'ijme'en tí'itechéjme'e mé mé'ujjhuane'en a'ájna mej tejé'etu'araca, majta a'íime í teite, a'íi mú majta tihua'aseíira'a muá'aye'i.

Ayee mú me'íjna jín tite'ujtzáahuate'e muá'aju'un a'íime í puarijse me'íjna jíme'e mej ve'ecán jín títee-taté'ete í Dios jemi. Majta, ayée mú tí'ijxe'eve'e mej me'uun a'ujrá'asen í ipuari japua tí jaítze'e ruxe'eve'e a'ujna teyujta'a, ajta hua'aráanajche mej mi á vejli'i a'ujrá'ase jemin tí tihua'amin matí'ij tí'iyeste.

⁴⁷ A'íi mú hui majta huá'ari'iraca í huá'achi'i a'ímej í 'uuca mej huataújseístareca'a. Ayee mú jín huarín, aj mú mi a'uun a'uteáruti u teyujta'a. Matí'ijta mi a'ateevi'i mú muá'aju'un mej téniuusime'e muá'aju'un mej mi seica teite hua'usej. Majta me'ín í mej miyen 'een, jeíhua mú huápi'í rajpuaitzi muá'aju'un. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u 'íita'a tí rusejítaca'a, a'íi pu nu'u tiu'utá-muai'ivejítaca'a tumin jíme'e

(Mr. 12:41-44)

21 Aj pu i Jesús antanéerajraa. A'ímej pu huasej í mej chíjteaani pú'een. A'uu mú tumin ú'useire'eca'a, tí ij a'uun tiu'utévaire'esin u teyujta'a a'íjna í tumin. ² A'íi pu ajta 'íita'a huasej tí caí a'ij tí'ijvi-icua'i. Ajta a'íjna í 'íita'a, a'íi pu hua'apuaca ucáhua'axi í tumin tí caí a'ij tí'ijnajche. ³ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jíme'e, ayée pu tí'een í Dios jemi. Amíjna mí 'íita'a, jaítze'e pu ru'ucáhua'axi mecaí naími'i í seica.

⁴ A'íime í seica, naími'i mu'u hui miyen ru'ucáhua'axi me'íjna jíme'e tí avé'eturaa í mej jeíhua tí'ijcha'í. Aru amíjna, capu a'ij tí'ijviicua'i. Mí ajta amín, nain u'ucáhua'axi a'íjna í tí jín huateújvaire'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta, mej nu'u raaté'uuna maúche'e í teyuu

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Majta seica miyen tiú'ixaate'eca'a me'íjna jíme'e tí naa seijre'eca'a í teyuu, ajta í tetej tí curé'ete'ete nain-japua, ajta a'íin í muai'ivéjri í mej teuhuaré'evii tí naa tí'een.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

⁶ —Naími'i tíj na'a sej yen tí'iseij, aj pu teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an mej jetzen nain huaté'uuna temua'a naa. Capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze í tetej tí rujapua ticaíjme.

A'ij tí nu'u té'eme tí'ij nu'u ari te'entipua'arjime'en

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Maeestru, ¿a'anajqui ayén té'eme? ¿Tí'itájni jín téj-mua'areeren tí ari tímua'a ayén teja'uré'enejsin?

⁸ Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'í xu'u mú'een tí ij caí ja'atí amuáacuanamua. Mu'iití mú uvé'enejsin neniúcajtze'e. Ayee mú tejá-muaatá'ixaate'esin yee: “Nee nu yehui ne'ín pú'een í Ciríistu'u.” Majta miyen tí'ixáata muá'aju'un tijín: “Pu'uri hui tén teja'uré'enejsin.” Caxu hui á'uju-jhua'ane'en huá'a jamuan a'íime.

⁹ Setí'ij siyen tiú'unamua tijín:

“Muaateújne'usi'ite'esin á já'ahua'a seica jamuan í teite, majta seica meri autéhuijsin mej tiú'jne'usi'ite'en”, caxu tí'itziíne'e. Ayee pu hui tiú'ujx-e'eve'e tí amuacaí ayén té'ara'ani. Mí ajta caí capu xí ca'anacan te'entipua'ari nainjapua.

¹⁰ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Seica mú teitejra'a, majtáhua'a seica teitejra'a, a'íi mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a í mej majta seíj chuéjra'a japua a'uchéjme, a'íi mú naími'i hu-ateújne'usi'ite'esin.

¹¹ Pua'amecí pu huateújca'atzixi'isin jeíhua huápi'í í chaanaca japua, ajta huatúuri'ihua a'ame. Ajta jeíhua pu tiu'ucu'ini'ira'a a'ame. Ayee pu tí'itíj rini tí tiú'utz-íini'ire'e a'ame. Ajta júte'e, tí'itíj pu huataséjre'esin tí huápi'í ruxe'eve'e.

¹² Aru tí caí xí ayén tiú'urini, a'íi mú hui amuacaícan á'amuavivi'iran, majta a'ij pua'a á'amuaruuren. A'uu mú tiu'utátuiire'esin mú'ejmi u teyujta'a na'ari a'u mej amua'iteáanan. A'uu mú amua'avi'itín a'ímej jemi í tajtúhuaani, majta a'ímej jemi í mej rey jín antiúj-mua'aree. Ayee mú 'een jín á'amuaruuren me'íjna jíme'e sej na'ará'astijre ineezi. ¹³ Ayee pu hui ajta te'iráame sej si siyen tihua'utá'ixaate'en a'ij tí Dios amuáaru mú'ejmi.

¹⁴ Seajta mú'een, setá'aj siyen huá'ini. Caxu amua-caícan se'íjna jín tiú'umua'ati a'ij sej titeeteúnan, a'iné

nee nu amuaatá'asin a'ij sej tiu'utaxáj, seajta sej raayí'itihua'an, sej si hua'utémua'itín a'ímej. Camu a'ij tirájteuvéé muá'aju'un a'ij mej tejámuaatíte, ni camu hua'itzi jín amuaatémua'itín.

¹⁶ 'Majta a'íme í ruvaújsimua'a, majta í á'amua'i-huaamua'a, majta a'íme á'amuanesimua'a, majta á'amigustemua'a, a'íí mú avíitzi jín tiu'utátuiire'esin mú'ejmi. Majta je'icáca mú'ejmi cui'ini. ¹⁷ Naíimi'i í teite, a'íí mú amuajcha'íire'e muá'aju'un mú'ejmi me'íjna jime'e sej na'ará'astijre ineetzi.

¹⁸ 'Camu a'atzu a'ij á'amuaruuren tí pua'a caí Dios hua'utá'acare'en, sino a'íí pu Dios á'amuacha'íj a'ame t́j na'a rusén jime'e. ¹⁹ Setá'aj hui huatéujca'anen í ru tzajta'a sej si te'utáviicua'i. T́ pua'a siyen huárini, mú'een xu raamuá'itín sej si ruuri huatéaturan í Dios jemi.

²⁰ 'Ayeé xu 'een jín ráamua'aree tí ari t́mua'a a'ájna teja'uré'enejsin ja'anáj mej pua'a tiu'uté'uuna u Jerusalén. A'ímej xu seijran mej antevéejmee muá'aju'un í xantaaru'u a'ujna u Jerusalén.

²¹ 'Majta a'íme í mej Judea a'uté'uu, mich'é'e a'íme jíye'itzi jín á'uciine a'utí á'ujíime. Majta a'íme í mej Jerusalén a'uté'uu, mich'é'e a'íme huirácíine á pua'acié u chajta'ana jetze. Majta a'íme í mej itzitá a'uté'uu, mich'é'e caí me'uun a'uteáru'ipiche'en u chajta'ana jetze.

²² 'Ch'é'e ayén té'ara'ani a'iné pu'uri hui teja'uré'ene a'ájna xicájra'an tí jetzen araúrastejsin nain a'ij tí té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. Jéihua mú rajpuaítzi muá'aju'un me'íjna jime'e tí Dios ayén puaijtzí hua'utá'asin.

²³ 'Jé'ecan pu a'ij pua'a huá'aruuren a'ájna xicájra'an jetze a'íme í 'uuca í mej autájucájmee, ajta a'íme í í mej mauj huá'atzi'ite í ruyaujmua'a. Jéihua mú hui huápi'i rajpuaítzi muá'aju'un a'íme í mej Israel a'uchéjme. Jé'ecan pu puaijtzí hua'utá'asin í Dios.

²⁴ 'Xantaaru'u mú jéihua teite cui'ini í tiu'ujchún jime'e. Majta mu'icáca mú á'avi'itín nainjapua í chuej tí yen seijre'e íyen chaanaca japua. Majta a'íme í mej caí Israel é'eme'ecan, a'íí mú raté'uuna í Jerusalén ajta na'a caí araúrasten a'ájna xicájra'an mej jetzen tiu'uta'ajta a'íme í mej caí Israel é'eme'ecan.

A'ij tí nu'u ye'í yé tí'vecánejsin a'íjna tí ajta huá'a jetze airáane í teite

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Ajta jéihua pu tiu'utasejre'esin u júte'e í xicaj jetze, ajta í máxcira'i jetze, ajta xu'ura'ave tzajta'a. Ajta íyen chaanaca japua, jéihua pu tiújta'ahua'a a'ame á jaata'a jetze tí ve'ée. Jé'ecan pu tí'iráana a'ame. A'íj pu jín utévatziijsin í huá'a tzajta'a í teite a'íjna jime'e mej t́'itziine'e. Capu a'ij tihua'amitiejte'e a'ame ²⁶ Jéihua mú huatéújtímua'ira í tetecca me'íjna jime'e mej a'ij pua'a tité'ujmua'ate a'ij tí huá'a japua yen tí'aiixa íyen chaanaca japua, a'iné tí'it́j t́j na'a tí júte'e tejé'eseijre'e, a'íí pu hui huatéujca'atzijxí'isin.

²⁷ 'A'ájna xicájra'an jetze, a'íí mú neseijran inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, nej a'icáamé'e

na'ame jaitiri tzajta'a. Huápi'i pu naa seíire'e a'ame mej mi naa ŕí'í tira'utasej í teite. Nemuári'eri'ira'a jín nu yé ve'ecánejsin.

²⁸ 'T́'íj autéjcheni tí ayén tiú'urini, ŕí'í xu'u huaújruren. Setá'aj ajnéjne'erixi'ín a'iné pu'uri hui vejli'i a'ájna xicájra'an Dios tí jetzen amua'irájtuaani. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

²⁹ Ajta sej níuucari hua'utá'ixa t́jín:

—Casi'i, xaasej se'íjna í huaréj, ajta najími'i í ciyej tí'iseijre'e. ³⁰ T́'íj antineájxi'ín í xamua'ira'an, mú'een xu rujíimua'a sena'a raseijran, seajta siyen ramua'aréren tí ari vejli'i ṕ tí'irici í víita'ari tzajta'a.

³¹ Ayeé pu che'atá na'a tí'een. Set'íj seri raasejra a'ij nej tejámuaatá'ixaa, seajta siyen ramua'aréren tí ari t́mua'a a'ájna ṕtejá'arici tí Dios tiu'uta'ajta.

³² 'Ayeé nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ímej j́ime'en íjii mej huáteemua, maúche'e mú miyen seíire'e muá'aju'un t́'íj najími'i te'araúrasten a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Camu me'ín anáaté'ee mú á'apua'aren. ³³ A'íí pu xaa á'apua'aren í ta japua tí é'e-seijre'e. Ajta í chaanaca, a'íí pu ajta á'apua'aren. Ḿ ajta hui a'íí í níuucari nej raataxájtaca'a, capu ja'anáj á'apua'aren.

³⁴ 'Ŕ'í'í xu'u, temua'a naa, mú'een. Caxu a'ij pua'a ruuruere í ru tzajta'a se'íjna jime'e sej jéihua rutá'aruaijve'e, ajta ayén tejamuaata'asée á'aye'i mí a'amua tzajta'a tí'it́j tí a'ij pua'a 'een. Ŕ'í'í xu'u seajta mú'een tí ij caí a'ij pua'a amuáaruuren mí a'amua tzajta'a se'íjna jime'e sej jéihua huápi'i a'ij pua'a tité'ujmuajte a'ij tí ye'í té'eme. Na'ari caí, a'ájna xicájra'an jetze pu hui ca'anacan mú'ejmi japuan rávaijtzí set'íj pua'a caí ché'e hui rachú'eve'e. ³⁵ A'iné a'íí pu huá'a japua rávaijtzí najími'ica japua í mej yen japuan huachéjme í chaanaca.

³⁶ 'T́'íj ṕ na'a xu atanéjne'eri. Setá'aj siyen rahuaviira í Dios jemi tí ij amuaatévai're'en tí ij caí tí'it́j a'ij amuáaruuren a'ij tí tí'it́j ŕini. Setá'aj seajta rahuaviira sej si siyen ne jemi seíire'e xá'ara'ani, neetzi jemi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

³⁷ Nain tújca'ari tzajta'a, a'íí pu tihua'amua'atehua'a u teyujta'a. Ajta t́'íj ṕ na'a tí huaré'ecieenacare'e, a'úu pu á'uye'icaa á'aye'i a'ujna jírí jetze tí ayén téja'arájtehuua t́jín Aceituunajemi. A'uu pu e'etáxa'iirihua'a.

³⁸ Majta a'íme í teite, a'íí mú íye'e mena'a a'uré'enineica'a jemin a'ujna teyujta'a mej mi ráana-mua.

Mat'íj nu'u mí raax'epi'intare mej nu'u avíitzi jín raatéevi'i í Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

22 Pu'uri a'ájna vejli'i ṕt'í'irijca mat'íj pua'a me'íjna na jín tí'iyeste í mej pan cua'aca í mej caí levadura ranájchite'e. Ayeé mú majta miyen ratamuá'amua t́jín T́'íj Dios tihua'utá'uuni'iri'i í huá'ayaujmua'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a, a'ujna já'ahua'a u Egipto. ² Majta a'íme í mej tí'ajta teyujta'a, majta a'íme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí

ra'uyú'uxaca'a, jeíhua mú tí'imua'ajca a'ij mej ye'í tiraajé'ica í Jesús. Caxí mú a'ij tirájteuve'e a'iné huá'atziíne'eca'a í teite.

³ Tí'ij jí, a'íin tiyaaru'u, í tí ayén ántehuaa Satanás, a'íi pu tzajta'an uteájrupi a'íjna jetze í Judás, í mej miyen ratamuá'amua tíjín Iscariotes. A'íi pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. ⁴ Tí'ij jí a'íin Judás a'ímej jemi a'uré'ene a'íime í mej tí'ajta teyujta'a, ajta í mej tihuá'ajte'e a'ímej í mej tí'icha'íi a'ujna teyujta'a. Ayee mú tiú'j'ixaate'eca'a me'íjna jime'e a'ij tí ye'í huá'íni a'íjna í Judás tí'ij avíitzi jín tiu'utátuiire'en a'íjna í Jesús.

⁵ Majta a'íime, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta te'ataújratziiri'i mej tumin raatá'an. ⁶ A'íi pu ra'an-curé'a í hua'aniuuca. Aj pu i a'utéjche tí tiu'uchú'eve'en ja'anáj tí rí'íri tí hua'utátuiire'en í Jesús mej caí raseíreca'a í teite.

Tí'ij nu'u tavástara'a tihua'umí a'ímej í mej jamuan á'ujjhuane'e

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tí'ij i a'ájna teja'uré'ene í xicájra'a mé jetzen racua'aca í pan mej caí levadura ranájchite'e. A'ájna xicájra'an jetze, a'íi mú majta ramua'ivajta a'íjna í cáne'a í mej jín ra'utámua'aree a'ájna xicájra'an tí Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'í í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

⁸ Aj pu i Jesús hua'uta'íteca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan mej u á'uju'un. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj á'uju'un sej si rí'í tejá'uruuren tej tí ráacua'ani te'íjna í tej jín ra'utámua'aree tí Dios tihua'utá'uuni'iri'í í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

⁹ Ajta a'íime, ayée mú tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'uné jetze piyen tí'ijxe'eve'e tej rí'í tejá'uruuren?

¹⁰ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setí'ij se'uun a'uteáru'te u chajta'ana, teáata'a pu amua'antinájchi tí xa'ari huátisin, jaj tí urajmu'a. Setá'aj cujta'an u á'uju'un. Seajta jamuan a'uteáru'te u chí'ita a'u tí a'íin ará'aíia.

¹¹ Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en a'íjna tí a'ánna é'eche yee: "Ayee pu tí'ixa í maestro, yee: ¿A'uné jetze é'eri'iri tí tzajta'an tiú'ucua'ani í tí jín ra'utámua'aree tí Dios tihua'utá'uuni'iri'í í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a? A'íj pu yee tiú'ucua'ani a'ímej jamuan í tí hua'antíhuau."

¹² A'íi pu hui amuaatasejrate'esin í cuartu, tí ve'ée, tí án ímuá á'ujvee. Pu'uri ra'avé'ejaj. Setá'aj se'újna rí'í te'uhuáruuren. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹³ Aj mú mi a'ucj. Matí'ij me'uun a'ará'a, ayée pu te'irájraa a'ij tí tihua'utá'ixaa í Jesús. A'íj mú jín rí'í tiú'uruu í mej jín ra'utámua'aree a'ij tí Dios tihua'utá'uuni'iri'í.

¹⁴ Tí'ij teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a racua'ani, naími'í mú ja'utéjji á vejli'í meesa jetze, a'íjna í Jesús, majta a'íime í mej jamuan á'ujjhuane'e. ¹⁵ Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Jeíhua nu huá'í'í raxí'eve'eca'a nej mú'ejmi jamuan amuacaícan tiú'ucua'ani, nej caí xí rajpuaíjtzí, tej tí naími'í ra'utámua'aree te'íjna jime'e í tí Dios tihua'utá'uuni'iri'í í huá'ayaujmu'a'a í mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.

¹⁶ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, canu hui ché'e ja'anáj ráacua'ani í pan ajta caí nain araúrasten a'ájna xicájra'a Dios tí jetzen nain jín huateúra'ate'esin íyen chaanaca japua.

¹⁷ Aj pu i rájti í taasa. Tí'ij i rí'í tiraatá'a í Dios jemi, aj pu i hua'utajájni. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ye'ecui, setá'aj huará'ujaanten, a'iné ayée nu tejá'amua'ixaate'e nej caí ché'e ja'anáj ra'antí'isin í já'ara'a tí uuva jetze airámi'yeca'a, ajta caí yen huatasejre'en ja'anáj tí Dios tiu'uta'ájta íyen chaanaca japua.

¹⁹ Tí'ij i raatí'í í pan. Tí'ij i ajtahua'a pu rí'í tiraatá'a í Dios. Aj pu i ra'antítaaraxí í pan. Aj pu i hua'utá'í'ipi'í. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu huataújmu'a'a í pan. A'ii pu a'íin pú'een í netévira'a í nej jín á'amua'apua huaniú. Ayee xu huá'íni sej si ra'utámua'aree a'ij nej huá'íni.

²⁰ Matí'ij meri tiu'ucuá'a, ayée pu che'atá na'a huarj. A'íi pu ra'ajjáj í taasa. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ijna i taasa tzajta'a tu'urájmu'a, ayée pu huataújmu'a'a í niucari tí jíme'en Dios jéjcu'a jín te'ataújratziiri'í tí amua'irájtuaani. Neajta inee, nu'uri raatasejrataca'a tí ayén tí'ayajna a'íjna jime'e í nexu-ure'e nej ra'iráxire'esin mú'ejmi jetze me'ecan.

²¹ Ajta a'íin í ja'atí tí avíitzi jín tiu'utátuiire'esin ineetzi, a'íi pu hui ajta yé seijre'e neetzi jamuan iiyencuí meesa japua. ²² Ayee pu tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane í teite, a'ij tí tiú'uxí'epi'íntari'í huaca'a. Aru ché'e huataújxiemiste'en a'íjna tí neetzi jíme'en tiu'utátuiire'esin avíitzi jime'e.

²³ Majta a'íime í mej jamuan á'ujjhuane'e, ayée mú te'utéjhuii mej huataúrihua'u me'íjna jime'e ja'atí tí a'íin pú'een tí ayén rini.

A'ataqui máaj a'íin pú'een í tí ruxe'eve'e

²⁴ Matí'ij mi majta miyen autéjhuii mej huataúrihua'u maújjaaxíeevi'ira me'íjna jime'e ja'atí tí nu'u jaítze'e ruxe'eve'e. ²⁵ Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íime í mej rey jín títeté'u'upu'u huá'a tzajta'a í mej caí Israel é'eme'ecan, a'íi mú ca'anéjri jín tihuá'ajte'e. Ajta a'íime í mej miyen tihuá'ajte'e, ayée mú tiú'ujxaa yee rí'í mú tí'itexá'apuai.

²⁶ Aru mú'een, caxu siyen éene'e xá'aju'un matíj a'íime, sino ayée xu'u éene'e xá'ara'ani. A'íin í ja'atí tí jaítze'e ruxe'eve'e mú'ejmi jemi, ché'e a'íin ayén éene'e á'ara'ani tíj tí jaítze'e pa'ari'í. Ajta a'íin hui tí tí'ajta, ché'e ayén éene'e tíj a'íjna tí tí'ivaire'e.

²⁷ Casí'í, ¿a'ataani jaítze'e ve'ecán jín tí'itévvee? ¿Ni a'íjna tí á vejli'í a'uré'ehuiixí a'utí meesa a'utéjvee, na'ari a'íjna í tí tí'ijmin? ¿Ni necaí ne'íin pú'een inee i nej jaítze'e ve'ecán jín, i nej yé vejli'í huaré'eca'a íye í

meesa a'utéjvee? Mí neajta inee, yé nu seijre'e a'amua jamuan nej ni tejamaamín mú'ejmi.

²⁸ Seajta mú'een, mú'een xu se'íin pú'een í sej t'íj p'í na'a yé huaté'uu neetzi jemi í nej rajpuaijtzí. ²⁹ Neajta nu tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, sej si tiu'uta'aíjta a'iné a'íjta í niyá'upua pu'uri ayén tinaa'íjca ineetzi nej ni tiu'uta'aíjta.

³⁰ Ayee nu hui tejá'amua'íjcate'e sej si siyen tiú'u-cua'ani, seajta huayé'en í meesa a'utéjvee neetzi jamuan a'ájna xicájra'an ne jetzen yé ve'ecánejsin nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. Mú'een xu a'ujrá'ase japuan í ipuari sej si huá'axijte'en a'ímej í teitejra'a í mej majta Israél jetze huanéj, í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjta na í Jesús.

T'íj nu'u Jesús ayén tiraata'ixaa í Pedro tíjín: “Huaíca pej naatéehua'ita”

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Aj pu i a'íjta í Jesús ayén tiraata'ixaa í Pedro tíjín: —Simón, Simón, a'íjta í tiyaaru'u ti í'i Satanás, a'íjta raatáhua'u ti Dios raatá'an ti í tiu'utése'en ti muaaté-mua'itín pej pi mé núurieeni.

³² Aru inee, ayée nu hui raatáhua'u mú'eetzi jime'e í Dios jemi pej pi caí auté'itzen pe'íjta jime'e pej ná'astijre'e ineetzi. Neajta niyen tí'imua'aijte'e. Patá'íj r'í'í huarín mua'a tzajta'a, patá'aj pajtáhua'a na'ará'astijre'en. Ayee pej huaríni. Patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an a'íhuáamua'a.

³³ Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, nu'uri niyen ahuánca'ane nej mú'eetzi jamuan aiteánami'ihua na'ari nej huámi'ini mú'eetzi jamuan.

³⁴ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Pedro, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e, t'íj caí xí hua'íjhuua í tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tíjín capej nemua'ate.

Pu'uri nu'u ajteáxíreca'a í ti nu'u puaijtzí raatá'asin a'íjta í Jesús

³⁵ Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni caí ti'it'íj tejama'atúraate'eca'a net'íj amuaata'íteca'a sej siyen a'uc'íxí'ín, sej caí ca'aní anpiín, seajta caí ti'it'íj anú'a'ín, sej tumin tzajta'an ucá'an, sej seajta caí ajtáca'acaimé'e?

Ayee mú tiu'utaniú tíjín:

—Capu ti'it'íj auteájturaa.

³⁶ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ari íjii, ti pua'a piyen rájcha'íí a'íjta í ca'aní, patá'aj ra'anpiín, na'ari pajta pe'íjta í pej tzajta'an tumin ucá'an. Tí pua'a pecaí se'íj tícha'íí í chun, xantaaru'u mej rájcha'íí, ayée pej huaríni. Patá'aj ráatuaani í á'aciixu pej pi se'íj chun huánanan í tumin jime'e.

³⁷ Ayee pu té'eyu'usi'i tíjín: “Ayee pu hui tihua'ámitie-jte'eca'a tíjín a'ii pu a'íin pú'een se'íj ti a'ij pua'a tí'ite-vij.” Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ruxe'eve'e ti ayén che'atá na'a te'araúrasten ineetzi jemi. Jee xaa ne'u,

a'íjta ti ayén té'eyu'usi'i ineetzi jime'e, pu'uri tímuua'araúrastejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjta í Jesús.

³⁸ Majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tíjín:

—Casi'i, tavástara'a, hua'apua pu yee tí'iseijre'e í chun.

Ayee pu i ayén tiu'utaniú tíjín:

—Amí pu'u tí'ici'ipe.

T'íj nu'u Jesús huatéenu a'ujna já'ahua'a Getsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Aj pu i huirájraa í Jesús. T'íj i a'uun a'ará'a a'ájna a'u ti é'e'aseca í jirí jetze ti ayén téja'aráttehuaa tíjín Aceituunajemi. Majta a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'íí mú majta a'uc'íj jamuan. ⁴⁰ T'íj a'uun a'ará'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj siyen huatéjniuuni sej si caí auté'itzen ti'it'íj jime'e.

⁴¹ T'íj i a'uun huaja'uteájtuaa, a'atzu pu ímuá á a'ure'enee a'achú cumu a'atzu ímuá pu e'eráava'itzi í tetej ti pua'a ja'atí raatárieni. A'uu pu tínutaca'a. T'íj i raatáhuau í Dios jemi. ⁴² Ayen tíjín:

—Niyá'upua, ayée nu tí'imuahavii, ti pua'a mua'aráanajche pej naatá'an nej ni caí niyen tirajpuaijtzí ná'ara'ani. Aru ché'e ayén tiú'urini a'ij pej mú'ee tí'ijxe'eve'e. Ché'e hui caí ayén teja'uré'enine-ica'a a'ij nej nee tí'ijxe'eve'e. —Ayee pu tiraatáhuaviir-í'i.

⁴³ Aj pu i se'íj jemin huatasejre ti ta japua tí'ivaire'e. A'íí pu ca'aníjra'a raatá'a. ⁴⁴ Ajta a'íin í Jesús, jeíhua pu tí'itese'eca'a. A'íj pu jín, jaítze'e huatéenu. Jé'ecan pu taíxí'eca'a. Ayee pu seijre'eca'a xíee tíj xúure'e á e'erájtzone á chuaata'a.

⁴⁵ T'íj i ájchee a'u ti e'eténuusime'e, t'íj i a'ur'éene a'u mej a'ij é'ene'e a'íime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Mu'uri cu'utzuca'a a'iné jeíhua mú cua'anaca'a me'íjta jime'e mej ruxieem'íjte'e. ⁴⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné sej si cu'utzu? Xá'ajhuiixí'i, seajta huatéjniuuni ti ij caí ti'it'íj a'amua japua rájveti, sej si caí auteátu-ran í Dios jemi.

Mat'íj nu'u ya'ujáj me'íjta í Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Aúche'e pu tixájtaca'a í Jesús, mat'íj jeíhua teite e'iré'ene. Ajta a'íin ti ayén ántehuaa tíjín Judás, ti ajta huá'a jetze ajtème'ecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íí pu amuacaí huamé'ecaa. Aj pu i ajteáxíreca'a ti ij ru'it'épi'itzen a'íjta í Jesús.

⁴⁸ Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Judás, ni piyen tinu'it'épi'itze'esin pej pi neetzi jime'e tiu'utauire'en ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáne í teite.

⁴⁹ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, mat'íj raase'íj a'ij ti ti'it'íj ríjcaa, mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Tavastara'a, ¿ni tiyen huaríni tej hua'utévajxi'ín te'íjta jime'e í tí'itachun?

⁵⁰ Ajta seǵj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ǵi pu ra'ajtéevajxi a'ǵjna ti ravaire'e a'ǵjna ti tí'ajta u teyujta'a. Ra'ajtasijcheca'a í naxaira'an, ruri'írínta'an ti ra'ajtanaxaiica'a.

⁵¹ Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Caxu ché'e siyen raruure.

Aj pu i Jesús ra'ajtamuaríej a'ǵjna í naxaira'an jetze. Ajta tiráhuua. ⁵² Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ǵmej í mej tí'ajta u teyujta'a, ajta í mej tihua'ajte'e í mej tí'icha'ǵi u teyujta'a, ajta a'ǵmej í huá'a vaujsi, naíjmi'i matǵj mena'a mej jemin e'iré'ene. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni qui nahua'ari ne'ǵn pú'een sej si siyen mú'een mú' a'uvé'eju'un sej chun tiu'ǵisime'en, seajta ciyej?

⁵³ Tǵ'ij pí na'a nain xícaj tzajta'a, a'úu nu hui a'utevéé ná'aye'i a'u ti e'eráyaujta'a u teyujta'a mú'ejmi jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i. Ari íjii xu xaa siyen neruure a'iné ayée pu tejamuaacǵi ti a'amua jetze huá'aa a'ǵjna ti tí'ajta tíca'amiste'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ǵjna í Jesús.

Tǵ'ij nu'u Pedro raavé'avaataca'a a'ǵjna í Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Matǵ'ij mi raatéevi'i. Aj mú mi ya'uví'iti. A'uu mú ya'uré'eneijte a'u ti é'eche a'ǵjna ti nain jǵn antiújmua'aree u teyujta'a. Ajta a'ǵn Pedro, a'atzu pu ímuá rá'asijme'e. ⁵⁵ Matǵ'ij mi aúunai a'ájna já'ita'a ti e'eráyaujta'a u teyujta'a. Aj mú mi até'áaseajraa. Ajta a'ǵjna í Pedro, a'ǵi pu huá'a jamuan a'ujyeíjxi. ⁵⁶ Tǵ'ij a'ǵn 'ǵita'a ti tí'ivaire'e, a'ǵi pu raaseíj ti a'uun á'ajcatii a'u ti á'ataa. Tǵ'ij temua'a raaseíj, aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amǵjna mi teáata'a, amǵi pu ajta jamuan á'uche'ecane'e.

⁵⁷ Ajta a'ǵn Pedro, ayée pu tiu'utéhua'itaca'a tíjín:

—'ǵita'a, canu ramua'ate.

⁵⁸ A'atzu a'ateevi'i, ajtahua'a seǵj raaseíj. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ǵjna tíjín:

—Mú'ee pe pajta huá'a jetze ajtéme'ecan.

Ajta a'ǵn í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Hoombi xaa, canu xaa ne'u.

⁵⁹ Tǵ'ij seǵj hora teuumé'eca, ajtahua'a seǵj ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti amǵn a'ǵn pú'een seǵj ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'iné Galilea pu é'eme'ecan.

⁶⁰ Ajta a'ǵn í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Hoombi xaa, capu a'ij tiná'amitiejte'e a'ij pej ti'ixa.

Tǵ'ij auj ayén tí'ixajta'a, tǵ'ij i huajíjhuaca'a í tecuaara'i.

⁶¹ Ajta a'ǵn í tavástara'a, a'ǵi pu pí a'uré'eve. Aj pu i ra'aráaseij a'ǵjna í Pedro. Ajta a'ǵi pu ra'utámua'areeri'i a'ij ti tavástara'a tiraata'ixaa yee tǵ'ij caí xi huajíjhuuan í tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tíjín capej nemua'ate.

⁶² Tǵ'ij i Pedro huirájraa á pua'acíe. Aj pu i tiujyeíne-jraa huáp'i. A'ij pu pua'a té'ujmua'ajcaa.

Matǵ'ij nu'u mi ra'utéxieehuari'iri'i me'ǵjna í Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Majta a'ǵime í mej racha'ǵica'a, a'ǵi mú autéjhuii mej ra'utéxieehuari'i, majta raatéevajxi me'ǵjna í Jesús.

⁶⁴ Matǵ'ij mi ra'utajǵicie á jǵiseáara'an jetze. Aj mú mi ca'anéeri jǵn raata'íhua'uri'i tíjín:

—Huataxáj yee a'atani muaatéevajxi.

⁶⁵ Majta jeíhua mú ra'utéxieehuari'iri'i me'ǵjna jǵime'e ti a'ij pua'a 'een.

Matǵ'ij nu'u mi á ya'uré'eneijte a'ǵmej jemi í rujuéesistemua'a

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Tǵ'ij huateapuá'areca'a, naími'i mú tiújseij, í huá'avaujsimua'a, majta í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'ǵime í mej tí'imua'ataca í yu'uxari jetze, Moisés ti ra'uyú'uxaca'a. Majta á ya'uví'iti huá'a jemi í rujuéesi.

⁶⁷ Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ti pua'a mú'ee pe pe'ǵn pú'een í ti Dios án muaja'ujyéjta í ipuari japua nusu pecái.

Tǵ'ij i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Tǵ'ij pua'a niyen tejamuaatá'ixaate'en yee: "Nee nu ne'ǵn pú'een", caxu mú'een ná'antzaahuate'esin. ⁶⁸ Ajta ti pua'a niyen tejamuaatá'íhua'u yee: "¿A'ataani nej pǵrici inee?, caxu mú'een, a'atzu huatániiusin."

⁶⁹ 'Silu íjii ti yú auca'itǵ' a'ame, inee nej neajta huá'a jetze airáane í teite, a'úu nu hui a'ujcaí na'ame a'ujna rǵ'írínta'an í Dios ti nain jǵn antiújmua'aree.

⁷⁰ Naími'i mú miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni pe'ǵn pú'een yaujra'an í Dios?

Ajta a'ǵn í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Ayee pu ti'ayajna, nee nu ne'ǵn pú'een a'ij sej tiu'utaxájtaca'a.

⁷¹ Matǵ'ij mi miyen tiu'uta'ixaa tíjín:

—¿Tǵ'itáani máàj a'ij tetí'ixe'eve'e í tej jǵn jetzen te'ujpuá'ajte'en ti'itǵ' jǵime'e? Tu'uri ne'u hui ráanamujri'i a'ij ti amǵn tiu'utaxájtaca'a.

A'ǵjna í Jesús, ajta a'ǵjna í Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 Matǵ'ij mi naími'i ájhuiixi í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. Matǵ'ij mi ya'uví'iti me'ǵjna í Jesús a'ǵjna jemi í Pilato. ² Matǵ'ij mi autéjhuii mej ti'itǵ' jǵn jetzen te'ujpuá'ajte'en. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee tu hui ráamua'areeri'i ti amǵn ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi huaténe'use'en í gobierno jemi. Capu hua'utá'asin a'ǵjna í Jesús mej tiraaná-jchite'en í César í ti huá'ajjive'e. A'ǵi pu hui ajta ayén tihua'ixaate'e tíjín amǵi pu a'ǵn pú'een í ti Dios án ye'ujyéjta í ipuari japua, ti ajta rey jǵime'e ti'itǵ'jee. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a í teite.

³ Tǵ'ij i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni pe'ǵn pú'een í pej Rey jǵime'e ti'itǵ'jee a'ǵmej jemi í mej Israel jetze ajtéme'ecan?

Ajta a'ǵn í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Jee, nee nu ne'ín pú'een í pej raxa.

⁴ Tí'ij i Pilato ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej tí'ajta u teyujta'a, ajta a'ímej í mej me'uun ajteáxíreca'a tíjín:

—Capu a'ij ná'amitiejte'e tí'itj tí jín auteájturaa í nej jín ra'uxjíte'en.

⁵ Majta a'íme, ca'anín mú jín miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jeíhua pu hui ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utáciine. A'uu pu hui a'utéjche tí ayén rijca ájtepua Galilea. Ajta á'iyen, a'u tí hui ve'eráne ayujna.

A'íjna í Jesús, ajta a'íjna í Heródes

⁶ Ajta a'íjn Pilato, tí'ij ayén tiráanamujri'i, ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni qui a'íjn Jesús a'únna é'eme'ecan u Galilea?

⁷ Tí'ij Pilato ayén ráamua'areeri'i tíjín a'íjn pu Heródes a'uun tejé'ajta a'u tí Jesús é'eme'ecan, aj pu i hua'uta'aj mej rá'anvi'itín jemin a'íjna í Heródes, í tí rey jín tí'itjvee. A'íjn pu ajta a'ajná'ímua a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén.

⁸ Ajta a'íjn Heródes, jeíhua pu huataújtemua'ave tí'ij raasej a'íjna í Jesús, a'íné pu'uri a'atevi'i tí rasei-jramí'ica'a. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a tí a'íjn Jesús tí'itj jín ayén huá'ini tí huá'ipi'í ruxe'eve'e a'íné pu'uri jeíhua ramua'areereca'a a'ij tí a'íjn tí'itj huáruu a'íjna í Jesús.

⁹ Jeíhua pu tí'ira'ihua'uraca'a. Ajta a'íjn Jesús, capu a'atzu huataniú. ¹⁰ Majta a'íme í mej tí'ajta teyujta'a, majta a'íme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tí ra'uyú'uxaca'a, a'úu mú vejli'i jemin huaté'uuca'a. Ca'anín mú jín tí'ijxajzi'iraca'a. ¹¹ Ajta a'íjn í Heródes, majta a'íme í xantaaru'u í tí tihuá'ajte'e, matí'ij miyen tíhuá'unamuajri'i, matí'ij mi autéjhuii mej miyen tiraatzejrajmua'an. Majta ra'utéxiehuari'iri'i me'íjna í Jesús. Matí'ij mi cxi'xuri ru'ucáachejte, huá'a cxi'xu í mej jamuan tí'ajta í Heródes. Matí'ij mi hua'uta'aj mej mi majtáhua'a rá'anvi'itín í Pilato jemi.

¹² A'ájna xicájra'a jetze, a'íjn mú ru'amiigustemua'a muá'araa a'íjna í Pilato, ajta a'íjna í Heródes. Tí'ij caí xi ayén tiuju'urj, maúche'e mú tiújcha'íre'eca'a.

Matí'ij nu'u mi ra'uxjíte me'íjna Jesús me'íjna jime'e tí nu'u huámi'ini

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Ajta a'íjn Pilato hua'utajé a'ímej í mej tí'ajta u teyujta'a, ajta a'ímej í mej tihuá'ajte'e í teite, ajta a'ímej í teite. ¹⁴ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setí'ij siyen yee ru'uvé'eneijte semíjna ineetzi jemi, ayée xu se'íjna jín jetzen tí'ijpua'ajte'e yee a'íjn pu ca'aníjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utáciine. Nu'uri tiraata'íhua'uri'i, mú'een xu neseíracaa. Mí ajta, capu a'ij ná'amitiejte'e tí'itj tí jín auteájturaa í sej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. ¹⁵ Capu ajta a'ij tirá'amitiejte'e a'íjna í Heródes a'íné a'íjn pu ajtáhua'a mú ye'uta'iteca'a itejmi jemi.

A'íj xu hui jín seri ramua'aree tí caí ayén tiraavjíte'e tí amín huámi'ini, a'íné capu tí'itj jín auteájturaa. ¹⁶ A'íj nu hui jín inee puaíjzi raatá'asin nemíjna. Neajta

rá'axjíte'en. Netí'ij ni raateátuaasin nicu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pilato.

¹⁷ Ayee mú tí'ijri'irejca'a mej se'j huatátuaani í mej aiteánami'i a'ájna matí'ij tí'iyestehua'a. ¹⁸ Majta a'íme í teite, naími'i mú miyen titeetejihuajraa tíjín:

—Miche'e hui rá'anvi'itín amíjna mí teáata'a, pej pi Barrabás huatátuaani itejmi jemi.

¹⁹ (A'íjna í Barrabás, ayée mú 'één jín ra'iteáana a'íné ca'aníjra'a pu hua'utá'a í teite Jerusalén mej é'echejca'a mej mi huateújne'usi'ite'en. A'íjn pu ajta a'íjn pú'een se'j í tí'itecuí'ica.)

²⁰ Ajta a'íjn Pilato, aúche'e pu raxí'eve'eca'a tí raatátuaani a'íjna í Jesús. A'íj pu jín, ajtáhua'a pu ayén tihuá'ajee tí ij ráamua'aree a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite. ²¹ Majta a'íme í teite, majtáhua'a mú miyen titeetejihuajraa tíjín:

—Patá'aj hui rá'utatan, patá'aj rá'utatan.

²² Huaíca pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'íné 'één jime'e? ¿Tí'itájni a'ij huáruu tí a'ij pua'a 'één? Capu hui a'ij ná'amitiejte'e tí'itj tí jín auteájturaa tí ij ayén raavjíte'e tí huámi'ini amíjna. A'íj nu hui jín niyen nena'a rini. Puaíjzi nu'u raatá'asin. Neajta raateátuaasin.

²³ Majta a'íme í teite máaj mú jaítze'e ca'anín jín huajíhuaca'a. Majtáhua'a miyen tiraata'aj tí rá'utatan. Matí'ij mi tiu'umuá'iti me'íjna jime'e í mej jeíhua tejíhuajme'eca'a. ²⁴ Aj pu i Pilato raaxí'epí'intare tí ayén huarj a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite. ²⁵ Tí'ij i raatátuaa a'íjna í mej ra'iteáana a'íjna jime'e tí ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi huateújne'usi'ite'en, tí ajta tí'itecuí'ica. A'ii pu a'íjn pú'een í mej rájhuaviiri'i í teite. Ajta a'íjn í Pilato, a'íjn pu tiu'utátui í Jesús mej mi miyen ráaruuren a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a í teite.

Matí'ij nu'u mi rá'utatai me'íjna í Jesús

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Matí'ij mi ya'ujáj. Aa mú ya'ujáasime'eca, matí'ij se'j huatéevi'i tí ayén ántehuaa tíjín Simón tí Cirene é'eme'ecan. A'uu pu 'ítzita e'eráará'a tí i a'uun Jerusalén a'uteáruute. Matí'ij mi ru'uhuatéechuite í cúruu tí ij rá'anchueni. Meraata'aj tí ráachuisime'en cujta'an í Jesús.

²⁷ Jeíhua mú teite huajú'ucaa huá'a cujta'a. Mu'ití í 'uuca, jeíhua mú ruxieemijte'eca'a, mua'antiujyeíne'e mú muaajú'ucaa a'íjna jemi.

²⁸ Aj pu i Jesús pí a'uré'eve. Ayee pu tihuá'ixaa tíjín:

—Mú'een 'uuca, mí sej huá'ayaujmuua'a pú'een a'íme í mej Jerusalén a'uchéjme, caxu neetzi jín ruyeine, sino rujímua'a sehuaújyeinixi'í mú'ejmi jime'e, seajta se'ímej jime'e í ruyaujmuua'a a'íné aj pu hui teja'uré'enejsin a'íjna í xicájra'a sej jetzen siyen tiu'utaxájta yee: “Dios pu rí'í tihua'utá'a a'ímej í mej caí ja'anáj tiyaúmuua'a muá'araa, majta a'ímej í mej caí ja'anáj tí'irí huá'a jetze huatasejre, majta a'ímej í mej caí ja'anáj huá'utzii í huá'ayaujmuua'a.”

³⁰ A'ájna xicájra'an jetze, ayée mú hui rini í teite. A'íjn mú tiraatá'ixaate'esin í jírí tíjín: “Patá'aj téjmi japua

rájveti." Majta miyen che'atá mena'a tiraatá'ixaate'esin a'íjna í jírí áa tí huacáijme tíjín: "Patá'aj taaté'avaa."

³¹ Tí'í pua'a niyen tirajpuaíjtzi ne'íjna jime'e nej caí tí'itíj jín auteájturaa, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e mej miyen tirajpuaíjtzi muá'aju'un a'íime í mej xaa tí'itíj jín auteájturaa? Huápi'í mú hui rajpuaíjtzi muá'aju'un xaa ne'u. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³² Majta seica mú huajájpuaime'e mej mi me'uun huá'utatan jamuan í Jesús. A'íime í mej hua'apua, a'íí mú a'íín pú'een í mej xaa a'íj pua'a tí'irujca.

³³ Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'u tí ayén téja'arájte-huaa tíjín Mí'ichímu'uta. A'íí mú rá'utatai jamuan í mej a'íj pua'a tí'irujca. Seíj mú aúutatai rí'irínta'an pújme'en í Jesús. Majta í seij, a'íí mú rá'utatai úu-tata'an pújme'en.

³⁴ Tí'íj í Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Niyá'upua, patá'aj hui tihua'utá'uuni'í a'iné camu ramua'aree a'íj mej ríci.

Majta a'íime í xantaaru'u, a'íí mú huáhuajcaca'a mej tetej a'ucáhua'axín mej mi ráamua'aree ja'ati tí raci'iti í cíixure'ara'an í Jesús. ³⁵ Majta a'íime í teite, a'úu mú a'uté'uu mejseíraca'a. Majta a'íime í mej tihua'áijte'e, a'íí mú majta ra'utéxiehuari'irí'í. Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amí pu seica japua huaniú. Ché'e hui amín ru-japua huániuuni, tí pua'a hui ayén tí'ayajna tí amín a'íín pú'een Dios tí ra'antíhua'u, a'íjna Dios tí án ya'ujyéjtza í ipuari japua.

³⁶ Majta a'íime í xantaaru'u mua'ajteáxíreca'a, majta ra'utéxiehuari'irí'í. A'íí mú majta raatanéste í viinu tí antzináj tí ra'antiyé'en. ³⁷ Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Tí'í pua'a Rey jime'e pej tí'itéveeca'a a'íimej jemi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, patá'aj á japua huániuuni.

³⁸ Majta taabla tí'itíj mú aúutatai a'u tí á'ujmu'u í Jesús. Ayeé pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze í taabla tíjín: "A'íi pu a'íín pú'een í hua'aRey a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan".

³⁹ Ajta seíj í mej hua'apua í tí a'íj pua'a tí'irí'irejca'a, aj pu á'atataihuaca'a. A'íí pu ayén a'íj pua'a tiraataxájtaca'a. Ayen tíjín:

—¿Ni pecaí pe'ín pú'een a'íjna tí Dios án mua'ujyéjtza í ipuari japua? Patá'aj á japua huániuuni, pajta téjmi japua.

⁴⁰ Ajta í seij tí a'íj pua'a tí'irí'irejca'a, tí ajta á'atataihuaca'a, a'íí pu ra'ajté'axí tíjín:

—¿Ni hui pecaí rá'atése'e í Dios? Casi'í, ayée pej che'atá pena'a tirajpuaíjtzi tíj amíjna. ⁴¹ Ayeé pu hui tiraavíjte'e tej tiyen tirajpuaíjtzi a'iné pu'uri taac'í'í a'íj tí tiraavíjte'e a'íjna jime'e a'íj tej tí'itíj huáruu. Ajta amín, capu tí'itíj jín auteájturaa.

⁴² Aj pu í ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:

—Jesús, patá'aj na'utámua'aree a'ájna xicáara'an pej jetzen autéchesin pej tiu'uta'áijta.

⁴³ Ajta a'íín í Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Ayeé nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e, íjii, mú'ee pe pe'uun a'utevéé pua'amé neetzi jamuan

a'u tí Dios rí'í timuaatá'asin. —Ayeé pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'íj nu'u cui'í huamí'í a'íjna í Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Tí'íj ari teuumé'eca a'atzaj tacuarixpua, aj pu í nainjapua huateática'areca'a í chuej japua. Ayeé pu á'atee a'achú cumu huaíca hora tí ayén 'eene'e, a'iné a'íjna xicaj a'umí'í. Capu í ché'e huáneeri'icicaa. Ajta a'íín í cíixuri tí itzíjhua, tí ajta a'uun a'utavivíjme'ecaa u teyujta'a, a'íí pu já'ita'a acasiújtza'anixi. ⁴⁶ Ca'anín pu jín huajíjhuaca'a a'íjna í Jesús. Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Mí pej niyá'upua, mú'eetzi nu huatátuiire'esin í nexiejniu'uca.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu í raatapuá'ajta'a tí tíyee'e.

⁴⁷ Ajta a'íín í xantaaru'u, tí anxíte tí'áijta, tí'íj raaseíj a'íj tí huaríj, aj pu í rí'í tiraatá'a í Dios. Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayej xaa ne'u tí'ayajna. A'íí pu rí'í tí'itevistaca'a.

⁴⁸ Majta a'íime í teite í mej ajteáxíreca'a me'újna mej mi tiú'umua'ariive'en, mat'íj raaseíj a'íj tí tí'ití huaríj, a'íí mú anteújtu'asixi án rútvaviitze'e me'íjna jime'e mej huataújxieemiste. Majta a'ucíj. ⁴⁹ Majta a'íime í mej ramua'ajcaa, majta a'íime í 'uuca í mej e'eráaci jamuan a'ujna u Galilea, a'íí mú a'ímuá a'uté'uu mej seijraca'a a'íj tí tí'ití ríci.

Mat'íj nu'u mi u ye'avá'ana

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Meenti seíj a'uun jé'eseijre'eca'a tí ayén ántehuaa tíjín José. A'íi pu a'íín pú'een seíj tí huá'a jetze ajtéme'ecan í huá'a jueesi í mej huaícate japuan tamuáamuata'a mej ará'ase. Rí'í pu tí'itevistaca'a a'íjna. Capu tí'itíj jín auteájturaa. ⁵¹ Ajta a'íín, capu ra'ará-najcheca'a a'íj mej tiraaxí'epí'intare, capu ajta rí'í raatá'a a'íj mej huaríj í seica í jueesi. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í José, chajta'a tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Arimatea, tí ajta a'uun huatacá'a u Judea. Ajta a'íín José, a'íí pu rachú'eve'eca'a ja'anáj xicáara'an jetze Dios tí tiu'uta'áijta íiyen chaanaca japua.

⁵² Tí'íj í a'uun á'ume í Pilato jemi. Ayeé pu tiraatáhuaviiri'í tí a'íín Pilato raatátuiire'en í Jesús tí mí'ichi. ⁵³ Tí'íj jí ra'acájtí í cúruu jetze í tévira'a. Aj pu í saavana jín racá'ijcataca'a. Tí'íj jí a'uun a'uteájrapi a'u tí aúucun. Tí'íj jí yenu'uhuaré'etee a'u mej mauchén yauucú í jaj. Caxíí mú ja'anáj ja'atí me'uun utétuara'a. ⁵⁴ Pu'uri a'ájna pítí'iríjcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen rí'í ruruuren. Ajta pu'uri tén teja'uré'enejsime'e a'ájna xicájra'an mej jetzen ruse'upi.

⁵⁵ Majta a'íime í 'uuca, í mej me'uun e'eráaci u Galilea jamuan í Jesús, a'íí mú cujta'an huajú'ucca a'íjna í José. Mat'íj mi raaseíj a'u tí aúucun, majta a'u tí yá'uruu í mí'ichi. ⁵⁶ Mat'íj mi a'ucí í ruche. Aj mú mí rí'í ráaruu í tu'upi tí naa teáarí'e, majta í mej jín racápítijra. Majta á'iyen huaújse'upe a'ájna xicájra'an jetze a'íj tí tiú'ujxe'eve'e.

Tǎ'ij nu'u ajtahua'a a'itáaraa a'íjna í Jesús huá'a tzajta'a í mǐ'ichite

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 Tǎ'ijta a'ájna teja'uré'ene í tǔjca'ari ta'amuájca i itieeri jetze. Íyee mu'u u á'uju'un me'íjna í 'uucaca mej tejá'utǐí í mej rǐ'í tiú'uruu í tu'upi ti naa teáarǐ'e. Matǎ'ij mi u á'uju'un a'u ti aúucun.

² Matǎ'ij mi me'uun a'ará'a. Aj mú mi raasej a'ujna ti aúucun ti pua'a ari te'entácuuni'i. Ajta a'íin í tetej í mej ra'itǎjmuu, pu'uri ja'ati u yé'enxíraca'a. ³ Matǎ'ij mi a'uun a'uteájrupi a'u ti aúucun. Aru camu ráateu í tévira'an í Jesús.

⁴ Majta mauj me'íjna jǐn tí'imua'ajca a'ij ti ti'itǎ huarǎj a'íjna jǐme'e í mǐ'ichi, jíye'itzi jǐn mú hua'apua huatasejre í tetea a'ímej jemi í 'uuca. Ayee mú cuaiínavi'in ti'itǎchejca'a. Ayee pu ti'itemastájye'icaa cumu mej témexcava'ara'an. ⁵ Jé'ecan mú tiu'utátziin í 'uuca. A'íj mú jǐn títunutaxi, majta aicaújtuxi. Majta a'íime í tetea, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjǐn:

—¿A'iné sej si 'een jǐn siyen rahuahuau huá'a tzajta'a í mǐ'ichite sejǐ ti ari ruuri? ⁶ Capu hui ye'e já'ahua'a, a'iné pu'uri ajtahua'a huatarúj. ¿Ni hui secaí ramua'aree a'ij ti tejámuaatá'ixaa tǎ'ij auj a'utéveeca'a mú'ejmi jemi a'ujna u Galilea yee ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej tiu'utátuiire'en a'íjna ti huá'a jetze airáane í teite huá'a jemi í mej a'ij pua'a titetiújcha'í mej mi rá'utatan? Ajta yee huaíca xicaj tzajta'a pu ajtahua'a nu'u huatarújsin. —A'íí mú tetea miyen tihua'utá'ixaa.

⁸ Majta a'íime í 'uuca, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij ti tihua'utá'ixaa. ⁹ Matǎ'ij mi huiráaci a'u ti aúucun. Matǎ'ij mi a'ucǎj ruche. Aj mú hua'utá'ixa a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan sejǐ ará'ase, ajta í seica. Nain mú hua'utá'ixa a'ij mej ti'itǎj tiu'uséj.

¹⁰ A'íime í 'uuca, a'íí mú a'íin pú'een, í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta a'íin í Juana, ajtahua'a sejǐ í María ti náánajra'an pú'een a'íjna í Jacobo, majta seica í 'uuca. A'íí mú miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Jesús hua'antíhuau.

¹¹ Mǐ ajta caí a'íime, camu huá'antzaahua í 'uuca a'iné capu a'ij tihua'ámitiejte'eca'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

¹² Ajta a'íin Pedro, a'íí pu ájchee Tǎ'ij jí a'utiéchejraa a'ájna a'u ti aúucun. Tǎ'ij i a'uteájrupi. Tǎ'ij jí aicaújtutzi, tǎ'ij cǎixuri tiu'uséj. Aa pu rujǐmua'a tí'ijpiica'a á chuaata'a. Tǎ'ij jí á'uraa. Jéihua pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a a'ij ti ti'itǎ huarǎj.

A'ájna nu'u já'ahua'a juye jetze Emaús ti a'uré'enine'i
(Mt. 16:12-13)

¹³ A'ájna xicájra'a jetze, mé hua'apua í mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'íime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'úu mú aujú'ucaa chajta'a ti ayén téja'arǎjtehuaa tíjǐn Emaús. A'atzu pu a'ímuá pítejá'arici a'ujna u Jerusalén, a'áchu cumu tamuáamuata'a kilómetros. ¹⁴ Ayee mú tiu'uxájtajme'e nain a'ij ti ti'itǎj huarǎj. ¹⁵ Maúche'e mú tiu'uxáatajme'eca, majta ti'ihuaúrihuaurájme'e rujǐmua'a, tǎ'ij a'íin Jesús

ajteáxiireca'a ti 'ij huá'a jamuan huamé'en. ¹⁶ Aru capu hua'utá'a mej ráamua'ati.

¹⁷ Tǎ'ij i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjǐn:

—¿Tǐ'itájni a'ij setiú'urixaate'e siyen huajú'un?

Matǎ'ij mi huatéhuiixi, mua'icaujtutájme'e. ¹⁸ Ajta sejǐ ti ayén ántehuaa tíjǐn Cleofas, a'íí pu ayén tiu'utaniú tíjǐn:

—¿Ni pecaí ramua'aree a'ij ti ti'itǎ huarǎj jíi itejmi jemi? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pú'een í pej huayé'i pena'a pej caí ti'itǎj mua'aree a'ij ti ti'itǎ taruure itejmi?

¹⁹ Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjǐn:

—¿Tǐ'itáani a'ij huarǎj?

Matǎ'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjǐn:

—A'íjna jǐme'e í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan. A'íí pu hui tí'ixaxa'ata'a í rumuári'eri'ire'ara'an jǐme'e í Dios jetze me'ecan. Ajta jéihua pu ayén tiú'uruu ti huáp'í ruxe'eve'e, mejseíiraca'a í teite. ²⁰ Majta a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'ita'ajte'e, a'íí mú hui Jesús tiu'utátui mej mi tiu'utá'an mej raajé'ica. Matǎ'ij mi rá'utatai.

²¹ 'Mǐ teajta iteen, ayée tu hui tí'ijxe'eve'eca'a ti a'íin pú'ene'e á'ame'enche'e ti tu'irájtuaani itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan. Pu'uri huaíca xicaj tejauume í mej rá'utatai.

²² 'Majta seica juuca í mej téjmi jetze ajtéme'ecan, jéihua mú a'ij pua'a te'utasejra. Íyee mú u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana me'íjna í Jesús. ²³ Aru camu ráateu í mǐ'ichi. Matǎ'ij mi huaré'aci. Aj mú mi taata'ixaa tíjǐn seica mú huatasejre a'ímej jemi. A'íí mú nu'u me'ín pú'een í mej ta japua tí'ivaire'e. Ayee mú eeri'i ti hua'utá'ixaa ti nu'u ari ajtahua'a huatarúj a'íjna í Jesús. ²⁴ Majta seica í mej ta jamuan á'ujjuhua'an, a'íí mú majta u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana. Ayee pu éene'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í 'uuca. Aru camu hui á'a ya'usej me'íjna í Jesús. —Ayee mú tiraata'ixaa a'íime í mej hua'apua.

²⁵ Ajta a'íin, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjǐn:

—A'ij xu pua'a tité'ujmuajte mú'een. Caxu a'ij tirájteuve mi ru tzajta'a sej si ca'anacan tirá'antzaahu-ate'en nain tǎj na'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁶ ¿Ni caí ayén tiú'ujxe'eve'eca'a ti ij amuacaí ayén tirajpuaítzi á'ara'ani a'íjna í ti ajta Dios a'án ya'ujyéjta í ipuari japua, ti ij á'yen te'enteároute a'íjna jǐme'e ti tiu'uta'ájta íyeyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ajta nainjapua?

²⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús temua'a naa nain tǎj na'a ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze a'íjna jǐme'e, tǎj na'a ti a'íin ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta matǎj mena'a í mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁸ Matǎ'ij meri á vejli'i aujú'ucaa a'ájna chajta'a a'u mej ará'aiixa, áuche'e pu huamé'ecaa a'íjna í Jesús, ayée pu cumu mú pu á'ayee a'umé'e a'ame. ²⁹ Ajta a'íime, jéihua mú ca'aníjra'a raatá'a ti a'uun huateáturan. Ayee mú tiraata'ixaa tíjǐn:

—Patá'aj yé huateáturan téjmi jemi, a'iné pu'uri téchuijxari, ajta ari tǐn tética'ari.

Tí'ij i a'uun a'uteájrupi ti ij huá'a jamuan a'uun a'uteáturan. ³⁰ Tí'ij i Jesús ayén huaríj tí'ij a'ñin aúuca'atíi huá'a jamuan á vejlí'i meesa jetze. Tí'ij i raatí'ipíi í pan, ajta rí'í tiraatá'a í Dios. Aj pu i ra'antí-taaraxí í pan. Tí'ij i a'utéjche ti hua'uta'í'ipí'ite'en. ³¹ Jíme'en pu'u hua'utá'í'ipí'i, aj mú mi raamuá'a. Aj pu i e'ehuaújpua'arixí mejseíiraca'a.

³² Matí'ij mi miyen tí'ití'irihua'uri'i tíjín:

—¿Ni caí ú'utzunajca'a í taxiejniu'uca í ta tzajta'a, ajta ca'aníjra'a yú huatasejre u ta tzajta'a tí'ij a'ñin tiu'uxájtajme'e ta jamuan í juye jetze, ti ayén tí'ita'ixaa'ate'ecaa a'ij ti huataújmua'a í ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze?

³³ Matí'ij mi ájhuiixí. Ca'anacan mú huaré'aci u Jerusalén. A'uu mú huá'uteu a'íme'í í mej tamuáamuata'a japuan seíj mej ará'ase, majta í seica í mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e. Naími'í mú tiújseij me'újna. ³⁴ Majta me'íjna í mej me'uun a'uté'uuca'a u Jerusalén, ayée mú tihua'utá'ixaa í mej hua'apua tíjín:

—Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Tavástará'a pu ajtahua'a a'itáaraa huá'a tzajta'a í mí'ichite. Ajta huatasejre jemin a'íjna í Simón.

³⁵ Majta a'íime í mej hua'apua, a'íi mú tihua'utá'ixaa a'ij ti tí'ití' huaríj matí'ij me'uun aujú'ucaa í juye jetze, ajta a'ij mej ye'í tiraamuá'a tí'ij a'ñin ra'antí-taaraxí í pan.

Tí'ij nu'u Jesús huatasejre a'íme'í jemi í mej nu'u mauj jamuan á'ujujhua'ane'e ti auj ruurica'a amuacaícan
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Maúche'e mú tí'ixáataca'a me'íjna jime'e tí'ij a'ñin Jesús huatasejre huá'a jemi. A'uu pu já'ita'a huatéechaxí. Aj pu i ayén tihua'utateújte tíjín:

—Ché'e huatéeepua'are í a'amua tzajta'a.

³⁷ Jé'ecan mú huajíjxica'a. Majta tiu'utátziin a'iné ayée pu huá'aseijrate'ecaa. Cu xíee mej cu mé'ichi seijra. ³⁸ Ayej pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'iné 'een jín a'ij pua'a amuaatá'a? ¿A'iné sej si caí xí té'atzaahuate'e? ³⁹ Casí'i, i nemuajca'a jetze, ajta i ne'íca jetze. Nee nu ne'ñin pú'een. Setá'aj na'ajta-muári'en sej si siyen raaseíj. Seíj ti mí'ichi, capu ayén nexí'ej tí'itéhua'ira'a, capu ajta ayén nexí'ej tí'itéjcarí. Xu'uri neseij nej xaa téhua'ira'a, neajta téjcarí. —Ayej pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁴⁰ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu i ayén tihua'utaseijra í rumuájca'a jetze, ajta ru'íca jetze. ⁴¹ Majta a'íime, ca-

mu xí rá'antzaahuate a'iné jeíhua mú a'ij pua'a yá'u-seijraca'a, majta rútemua'ave'eca'a. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿Ni secaí tí'ití'j tícha'íi í nej ráacua'ani?

⁴² Matí'ij mi seíj raatá'a í hua'í ti huá'íjchí'i. ⁴³ Tí'ij i ra'ancuré'echui. Aj pu i ráacua mejseíiraca'a a'íime.

⁴⁴ Ayej pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej nu tejámuaatá'ixaa netí'ij a'amua jemi huacatíi ti ayén ruxe'eve'eca'a ti nain jín te'araúrasten a'ij ti te'uyú'uxaca'a neetzi jime'e a'íjna í Moisés, majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta jetzen í tihua'áchiuica.

⁴⁵ Aj pu i hua'utá'a mej mi yaú'ití'ee muá'ara'ani a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. ⁴⁶ Ayej pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayej pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze nej nu'u niyen tirajpuaítzi ná'ara'ani inee, i nej ne'ñin pú'een í Círíistu'u ti Dios án neja'ujyeytza í ipuari japua. Ajta nu'u huaíca xícaj tzajta'a nu neajtahua'a aítára'ani huá'a tzajta'a í mí'ichite.

⁴⁷ 'Majta nu'u, nainjapua tihua'utá'ixaa'ate'esin neniúucajtze'e mej mi seicé'í tiú'umua'atí í Dios jemi tí'ij a'ñin tihua'utá'uuni'í. Ma'utéjhuijsin nu'u mej miyen tihua'utá'ixaa'ate'en íye mej Jerusalén a'uchéjme, majta méyee í mej a'imua' antachéejmee, majta méyee í mej seíj chuéjra'a japua huachéjme, tíj na'a í ti yen seijre'e íyien chaanaca japua nainjapua.

⁴⁸ 'Mú'een xu tihua'utá'ixaa'ate'esin a'ij sej seri se'íjna jín tiu'uséij. ⁴⁹ Nee nu u ya'uta'ítí mú'ejmi jemi a'íjna ti niyá'upua jín te'ataújratiiri'í. Seajta mú'een, setá'aj siyen yen huaté'en íyien chajta'a ajta na'a caí huatéeaturan mú'ejmi jemi a'íjna ti júte'e e'icánejsin. A'íj xu jetzen araujca'anejsin. —Ayej pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'ij nu'u i a'ñin Jesús tíraa u ta japua
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Tí'ij i a'íjna í Jesús huaja'uví'tí u já'ahua'a u Betania. Tí'ij i ajméijca'ataxí. Aj pu i rí'í tihua'utá'a í huá'a tzajta'a. ⁵¹ Tí'ij auj rí'í tihua'utá'asime'eca, a'úu pu huaja'uhua'axí. Aj pu i júte'e tíraa. ⁵² Majta a'íime, a'úu mú raateánajcheca'a. Jéihua mú huataújtemua'ave. Matí'ij mi a'ucíj u Jerusalén. ⁵³ Tí'ij p'í na'a, mú me'uun a'uté'uuca'a u teyujta'a mej mi rí'í tiraatá'an í Dios.

San Juan

Í ti jín a'utéjche i yu'uxari

1 Ajmí'imua pu seijre'eca'a a'ájna í ti í niuucari. Ajta, a'ájna í niuucari, a'áj pu seijre'eca'a í Dios jemi. Ajta a'áj pu Dios pú'eene'e a'ájna í niuucari. ² A'áj pu 'ajmí'imua seijre'eca'a í Dios jemi t'íj caí xi mé'e já'ahua'aca'a í chaanaca. ³ Nain t'íj na'a ti t'íseijre'e, a'ájna niuucari jetze pu ayén tiu'utasejre. A'áj pu í Dios, ajta a'ájna í niuucari, a'áj mú naíjmi'i tiú'utaahuaca'a t'íj pua'amé yen t'íseijre'e. Ajta, capu ti'it'íj ayén ti'iseiire'e á'ame'enche'e ti pua'a caí a'ájni niuucari ayén raaté-taahuaca'a.

⁴ T'íj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, a'áj pu jetze airáme'ecan a'ájna ti i'irúuri rusén jime'e. Ajta a'áj pu jín ayén tiú'uneeri'icica'a huá'a tzajta'a í teite a'ájna jime'e ti jín i'irúuri mej mi miyen tiráamua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi. ⁵ Ajta a'ájna tej tiyen teajta ratamuá'amua t'íj tatzari, a'áj pu huanéeri'icá já'araa a'ímej tzajta'a í teite í mej á'ujujhua'ane'e t'íca'amiste'e. Majta a'ájime í mej miyen t'íca'amiste'e á'ujujhua'ane'e, camu raayf'itihua'a mej ra'ujé'ica í tatzari ti huá'a tzajta'a huáneeri'icicaa.

⁶ Seíj pu ayén u a'uvé'emej ti Dios ayén ya'uta'íteca'a. Ayee pu ántehuaaca'a t'íj Juan. ⁷ Ayee pu 'een jín u a'uvé'emej ti ij ayén a'ájna jín te'anxájta a'ij ti ari t'í'ijmua'areereca'a a'ájna jime'e í ti i'í tatzari, mej mi naími'i miyen té'antzaahuate'en a'ij ti a'ájni ayén tihua'ixaate'e. ⁸ Ajta a'ájna í Juan, capu a'ájni pú'eene'e í tatzari sino ayée pu'u 'een jín a'uvé'emej ti ij a'ájna jín tihua'utá'ixaate'en a'ájna jetze me'ecan a'ájna í tatzari. ⁹ Ajta a'ájni ti tzáahuati'ira'a jín tatzari pú'een, ti ajta huanéeri'icá á'aye'i huá'a tzajta'a í teite, a'achú mej pua'amé yen seijre'e, a'áj pu mú a'uvé'eme'eca'a íyen chaanaca japua.

¹⁰ A'áj pu ayén huateájturaa íyen chaanaca japua. Ajta, a'áj pu nain tiú'utaahuaca'a t'íj na'a ti yen chaanaca japuan t'íseijre'e. Mí majta me'ín, í mej yen huachéejme'ecaa íyen chaanaca japua, camu raamuá'a. ¹¹ A'áj pu mú a'uvé'eme'eca'a, ajta a'ájime jemi í ruteftestemua'a huateájturaa. Majta a'ájime, camu xaa ra'ancuré'evi'iti. ¹² Mí majta, seica mú xaa ra'ancuré'evi'iti a'ájime í teitestemua'ame'en. Ajta a'ájni, ayej tihua'utá'a a'ímej í mej rá'astijre ti 'ij ayén tihua'uci'iti mej mi yaújmua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani í Dios, a'achú mej pua'améca. ¹³ Majta a'ájime, camu miyen teteca jetze airáme'ecan me'ájna jime'e ti teáata'a ayén t'í'ijxe'eve'eca'a. Camu a'atzu xaa ne'u, sino ayée mu'u me'ájna jetze ajtème'ecan í Dios.

A'áj pu huateújtevistaca'a í niuucari

¹⁴ Ajta a'ájni í niuucari a'áj pu ayén huateújtevistaca'a. A'áj pu ajta itejmi jemi huateájturaa. Teen tu teajta tiyen raasej te'ájna í ti jín r'í'í tiraatá'a í Dios. Teen tu raasej í ti jín Dios r'í'í tiu'utá'a a'ájna jime'e ti a'áj na'a caj t'í'iyaujra'an í Dios. A'áj pu é'eme'ecan í ruyá'upua jemi. Nain pu jín r'í'í titájcha'íca'a rux'í'evi'ira'a jime'e. Ajta, nain pu ayén tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a. ¹⁵ Ajta a'ájni í Juan, ayée pu a'ájna jín tiu'utaxájtaca'a, ayén ti'ixáata t'íj:

—A'í pu a'ájni pú'een í nej jín neri tejamuá'ixaa yee a'ájna ti ye'evé'eme nee cujta'a, jaitze'e pu ve'ecán jín ti'it'íjvee necaí inee, a'iné a'áj pu amucaí seijre'eca'a necaí inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁶ Naíjmi'i iteen, tu'uri tiyen te'ájna jín ra'ancuré'a te'ájna jime'e í ti nain jín r'í'í naa titatá'aca. Rux'í'evi'ira'a pu jín r'í'í titatá'aca t'íj na'a ti yú auca'it'í a'ame. ¹⁷ A'iné ayée pu'u, a'ájna í niuucari í mej jín t'í'ajjta, Dios pu ayén raateájtuaa í Moisés jemi. Dios pu ajta ayén tira'íjca a'ájna í Jesús, ti ajta Círístu'u pú'een, ti ij a'ájni rux'í'evi'ira'a jín r'í'í titaatá'an, ti ij ajta tzáahuati'ira'a jín titaatasejrate'en a'ij ti t'í'ijxe'eve'e í Dios. ¹⁸ Capu ja'at'í ja'anáj raasej í Dios, sino a'áj pu'u ti a'áj na'a caj t'í'iyaujra'an. Rux'í'evi'ira'a pu jín r'í'í titatá'aca t'íj na'a ti yú auca'it'í a'ame. Capu ja'at'í ja'anáj raasej í Dios, sino a'áj pu'u ti seíj na'a yaujra'an pú'een, ti ajta Dios jemi seijre'e, a'áj pu ayén taatamuá'ate a'ij ti 'een.

Í Juan ti huá'amua'íhuacare'e pu te'anxájta jíme'en í Jesus ti i'í Círístu'u

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Majta a'ájime í mej Israel jetze ajtème'ecan, mej majta tejé'ajta me'újna Jerusalén, a'áj mú huaja'uta'íteca'a í Juan jemi seica í mej t'í'ivaire'eca'a u hua'at'eyujta'a, majta seica í mej me'ájna jetze airáne a'ájna í Leví teecan mej mi miyen tiraata'íhua'u ti jíme'en yee: "¿A'ataani pej p'írici?" ²⁰ Ajta a'ájna í Juan, capu hua'utá'íjmi'ijri'i mej ráamua'ati sino rux'í'evi'ira'a pu jín ayén tihua'utá'ixaa mejseíiraca'a naíjmi'í í teite. Ayen t'íj:

—Canu nee ne'ín pú'een í Círístu'u ti Dios ra'an-tíhua'u.

²¹ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i t'íj:

—¿A'ataani pej pú'een? ¿Ni pe'ín pú'een a'ájna í Elías?

Ajta ayén tihua'utá'ixaa t'íj:

—Canu ne'ín pú'een.

Majta miyen tijín:

—¿Ni pe'ín pú'een í tej rachú'eve'e, a'íjna tí Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin?

Ayee pu tiu'utaniú tijín:

—Canu ne'ín pú'een.

²² Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—¿A'ataani ne'u pe' pú'een mú'ee? Patá'aj taatá'ixaate'en á'a jime'e tej ti teajta tiyen tihua'utá'ixaate'en a'íime í mej taja'uta'íteca'a. ¿A'iné petí'ixa á'a jime'e?

²³ Aj pu'i ayén Juan tiu'utaniú tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een a'íjna tí ayén jíme'en tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan tí nu'u ayén ja'atí pu á e'evé'ejijhua a'ujna já'ahua'a 'ítzitá. Ayen tijín: “Rí'í xu huaúruuren sej si yien temua'a naa ra'ancuré'evi'itín se'íjna í tavástará'a.”

²⁴ Majta seica í fariseos, í mej tiu'uta'aíjti'ire, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tí pua'a piyen mú'ee caí a'íin pú'een a'íjna í Ciríistu'u, pajta caí mú'ee a'íin pú'een í Elías, pajta caí mú'ee a'íin pú'een a'íjna í tej rachú'eve'e tí Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin, ¿a'iné 'een jín piyen huá'a-muai'íhua í teite?

²⁶ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Juan tijín:

—Nee nu á'amuaui'íhua jaj jime'e. Mí ajta, seíj pu ayén mú'ejmi jemi seijre'e í sej caí ramua'ate. ²⁷ A'ii pu a'íin pú'een í tí auj mé e'evé'eme. A'iné inee ciliéene'e nu jín tí'itájvee í jemin, capu ayén tiraavijte'e nej ra'ajta'í'ipi'in í ca'acaira'an.

²⁸ Ayee pu tiú'uruu a'ujna já'ahua'a tí ayén té-ja'arájtehuaa tijín Betábara, u jetze pújme'en, í játe'a-nara'an jetze í Jordán, a'u tí a'íin Juan huajé'e-muai'íhuaca'a.

Jíme'en í cáne'a tí Dios raatámuai'ívajta

²⁹ Yee ruijmua'a yee, a'íi pu raaseíj a'íjna í Jesús tí e'evé'eme'ecaa a'ájna jemin. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan tijín:

—Casí'i xaaseíj mú'een, mí cáne'a Dios tí raatámuai'ívajta. A'ii pu a'íin pú'een tí ruxí'evi'ira'a jín ra'uré'uuna nain jime'e a'ij mej tite'uteájturaa í Dios jemi a'achú mej pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. ³⁰ A'ii pu a'íin pú'een í nej jíme'en niyen tiu'utaxájtaca'a net'í'ij niyen tejámuaatá'ixaa yee: “Seíj pu yé 'e'evé'eme'e a'ame nehuárita'a mejca'ihuáye'e, tí ajta jaítze'e ve'ecán jín tí'itájvee necaí inee, a'iné a'íi pu amuacá huataseíjre necaí inee.” ³¹ Canu neajta inee neseíj ramua'atejca'a. Aru ayée nu en jín mú a'uvé'e-mej nej ni niyen huá'umuai'íhua í jaj jime'e tí ij a'íin ayén huataseíjre'en a'íimej jemi í mej Israel jetze ajtáme'ecan.

³² Aj pu'i Juan ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee nu raaseíj ne'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí júte'e 'e'icáme'ecaa. Yee pu seijre'eca'a t'íj cucuí'i. Aj pu i án mu'úutze'en a'ujyeíjxi. ³³ Canu a'atzu ramua'atíiche'e tí pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e a'íjna tí neja'uta'íteca'a ayén tijín: “Tí pua'a hui piyen raaseíj tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén e'icáanen tí ij seíj japuan huateáturan, aj pe' ramua'ati tí

a'íin pú'een tí ayén tiraata'aíjte'esin a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí mú'ejmi tzajta'a huateáturan sej si se'íjna jetze araujca'anen.”

³⁴ 'Nee nu niyen raaseíj. Neajta nu niyen tejámuaatá'ixaate'esin tí a'íin pú'een í yaujra'an í Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jíme'en í mej amuacá á'ujujhua'ane'e jamuan í Jesús

³⁵ Yee ruijmua'a yee, ajtahua'a pu a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Juan. Ajta a'íime í tí huá'uvi'itijme'e, hua'apua mú jamuan á'ujujhua'ane'e. ³⁶ T'í'ij raaseíj tí a'uun a'atamé'ecaa a'íjna í Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Xaaseíj mú'een, í cáne'a Dios tí raatámuai'ívajta.

³⁷ Mat'íj miyen tiráanamujri'i a'íime í mej hua'apua, mat'íj mi Jesús huatavén. ³⁸ Ajta a'íin Jesús, t'í'ij p'í a'uré'eve, aj pu'i hua'useíj mej raavárajme'e. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een?

Aj mú miyen tiu'utaniú tijín:

—Rabí, ¿a'uné pe'eche mú'ee?

A'íjna i niuucari tijín Rabí, ayée pu huataújmua'a tijín: Tevij tí Tihúa'amua'ate.

³⁹ Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj yú a'uvé'uju'un setá'aj ya'useíj.

Mat'íj mi a'uc'íj jamuan. Majta u ya'useíj a'ut'í é'echejca'a. Majta mú jamuan a'uun a'uteájturaa a'achú pua'an hora tí'ituraaca'a a'íjna xicá'jra'a jetze. Yee pu teuumé'eca te'ecáará'a tacuarixpua. ⁴⁰ Ajta, seíj tí huá'a jetze ajtáme'ecantaca'a í mej hua'apua í mej Jesús jamuan a'uc'íj, ayée pu ántehuaaca'a tijín Andrés. A'íi pu juutzeá'jra'an p'íríci a'íjna í Simón, tí ajta i'í Pedro.

⁴¹ Aj pu'i a'íin Andrés amuacá ra'antinájcheca'a a'íjna í ruja'a, í Simón. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tu'uri ráateu te'íjna í Mesías. (Mesías, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tijín: Ciríistu'u tí Dios Ra'antihuau.)

⁴² T'í'ij jí ye'eráavi'iti a'íjna í Simón í Jesús jemi. Ajta a'íin Jesús, temua'a pu tira'aráaseíj. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pe' a'íin pú'een í yaujra'an í Jonás. Ayee pe' ajntehuaa pua'amé tijín: Cefas.

(Cefas, ayée pu huataújmua'a tijín: Pedro, tí ajta tetej pú'een.)

Jíme'en a'íjna í Felipe, ajta í Natanael

⁴³ Yee ruijmua'a yee, Jesús pu a'uun á'uye'imijca'a. Ayee pu tiraaxí'epi'intare tí a'uun á'ume'en a'ujna ájtjepua, Galilea já'ahua'a. T'í'ij i a'íin ra'antinájcheca'a a'íjna í Felipe. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

⁴⁴ A'íjna í Felipe, a'úu pu é'eme'ecantaca'a, a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tijín Betsáida. A'uu mú majta é'eme'ecan a'íjna í Andrés, ajta a'íjna í Pedro.

⁴⁵ Aj pu'i a'íin Felipe a'íin huáteu í Natanael. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Tu'uri ráateu te'íjna ti jíme'en Moisés teecan ayén tira'uyú'uxaca'a a'íjna jetze í yu'uxari, í niuucari í mej jín tí'ajta. A'ii pu hui ajta a'íin pú'een í mej majta jíme'en ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan. A'íi pu yaujra'an pú'een í José.

⁴⁶ Ajta a'íjna í Natanael, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni qui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni ayén tí'iri'iri ti a'u-un Nazarét tí'itíj airaanen ti tí'irí'een?

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Felipe tíjín:

—Che'eré, patá'aj ya'useíj.

⁴⁷ Tí'ij Jesús raaseíj ti e'evé'eme'ecaa a'íjna í Natanael, ayée pu tiu'utaxájtaca'a jíme'en a'íjna tíjín:

—Xaaseíj, pu'uri e'evé'eme seíj ti tzíte'e Israél jetze ajtème'ecan. Capu tí'ihua'itzi a'íjna jemi. Capu ja'anáj tí'ihua'itaca.

⁴⁸ Aj pu'i a'íin Natanael ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné peneja'umuá'a? ¿A'iné pej pi 'een jín ne-mua'ate?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Nee nu ne'uun muaja'useíj patí'ij pe'uun e'iracatii jeten a'íjna í huaréj, tí'ij caí xi muaatajéve a'íjna í Felipe.

⁴⁹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Natanael tíjín:

—Rabí, mú'ee pej pe'ín pú'een pej i'i yaujra'an í Dios. Mú'ee pej a'íin pú'een í pej titaata'áijte'esin itej-mi, i tej Israél jetze ajtème'ecan.

⁵⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee pej piyen té'atzaahuate'e pe'íjna jime'e nej niyen timuaatá'ixaa yee nej ne'uun muaja'useíj patí'ij pe'uun e'iracatii í huaréj jete. Ayee nu tí'imua'ixaate'e pej pauj piyen tí'iseijran tí'itíj jime'e ti jaítze'e rux-e'eve'e caí a'íjna.

⁵¹ Ajta ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzaáhuati'ira'a jime'e pej piyen raseijran ti ayén antacúuni'ihua a'ame u ta japua. Majta a'íime í mej me'uun tí'ivaire'e Dios ti é'e-seijre'e, a'íi mú yéve'ecánineíca'a muá'aju'u ineetzi jemi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Majta mú a'uun á'ujnineíca'a muá'aju'u me'újna u ta japua.

Jíme'en í ti amuacá Jesús huaríj í mej jín rí'í tira'utaseíj

2 Tí'ij huaíca xica jetze teuumé'eca, seíj pu hu-aténe'icheca'a a'ájna já'ahua'a Galilea, chajta'a ti ayén téja'arajtehuaa tíjín Caná. Ajta a'íin náinajra'an í Jesús, a'uun a'utéveeca'a. ² Majta a'íime í mej tí'iyeste, a'íi mú raatá'ínee me'íjna í Jesús, majta hua'utá'ínee a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mej mi huá'a jamuan tiú'uyesten. ³ Tí'ij huaxíj a'íjna í viinu, aj pu'i a'íin náinajra'an í Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna tíjín:

—Capu ché'e urajmuaa í viinu.

⁴ Tí'ij jí Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Náànaj, ¿a'iné pet'íjixe'eve'e ineetzi jemi? Capúu xi a'ájna teja'uré'ene í nej jetzen a'íime í mej hu-ataseíjre'en meneseíracaa a'íime í teite.

⁵ Aj pu'i a'íin náinajra'an ayén tihua'utá'ixaa a'íime í mej tí'ivaire'e tíjín:

—Setá'aj siyen huárini a'ij ti a'íin tejámuaatá'ix-aate'esin.

⁶ Ajta a'uun vejli'i teja'uvéejme'ecaa í xa'ari. Ayee pu tí'ipua'ameca'a a'achú cumu arájsevi ti tetej jime'e taavíjhuaca'a. A'ii pu a'íin pú'een í mej me'íjna jín tiu'ujá'usi na'ari me'íjna jetze hua'í'ihua a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi miyen me'íjna jín araúrasten í ruye'irá. Ayee pu té'uvejrica'a a'achú cumu seité liitro, na'ari seité liitro japuan tamuáamu-ata'a. ⁷ Aj pu'i Jesús ayén tíhua'uta'áij a'íime í mej tí'ivaire'e. Ayen tíjín:

—Setá'aj ra'avé'ejiste'axi'in í jaj í xa'ari tzajta'a.

Matí'ij mi te'evé'ejiste'axi temua'a naa

⁸ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj ru'itaján'in cáj caj í jaj tu'urájmuuaa mi xa'ari tzajta'a. Setá'aj seajta raatá'an se'íjna ti a'íjna jín antiújmua'aree mej yé tí'iyeste.

Aj mú mi miyen raatá'a. ⁹ Ajta a'íin ti antiújmua'aree, a'íi pu ra'anti'í a'íjna í jaj ti huatéujviinutaca'a. A'íi pu caí ramua'areereca'a a'u ti é'eme'ecan a'íjna í viinu. Mí majta a'íime í mej tí'ivaire'e, a'íi mú xaa ramua'areereca'a. A'íj pu jín, a'íi pu raatajé a'íjna í ja'ati ti hu-aténe'icheca'a. ¹⁰ Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Ja'atí ti na'a, ayée tu tí'ijri'ire. Amuacá pu hui hua'atá'aca a'íjna í viinu ti jaítze'e rí'en. Tí pua'a meri tá'aruaj, aj pu'i a'íin hua'utá'asin í ti caí rí'en. Mí pajta mú'ee, mé'e pu a'ayeúche í ti jaítze'e rí'en tíj na'a tej autéjhuii tej tíj íjii ra'antiyé'en. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹¹ A'ii pu a'íin pú'ee'e í ti amuacá ayén tí'itíj jín huaríj a'íjna í Jesús, í mej jín rí'í tira'utaseíj. Ayee pu huaríj a'ujna u Caná, chajta'a ti a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayee pu huá'a jemi huataseíjre í tí'imuar'er-i'ire'ara'an í tí jín rí'í tihua'utá'a. Majta a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íi mú jaítze'e rá'antzaahua.

Jesús pu a'uun a'utéveeca'a u Capernaúm

¹² Tí'ijta'i, a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm a'íimej jamuan í náinajra'an, ajta ihuáamua'ame'en. A'uu mú é'etee a'achú pua'an xicaj.

Jesús pu hua'irámuari a'ujna teyujta'a a'íimej í mej tí'itetu'araca

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Tí'ij ari vejli'itaca'a a'ájna mej jetzen miyen ra'utá-mua'aree a'ájna xicájra'an ti jetzen Dios tihua'utá'uu-ni'iri'i a'íimej í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, tí'iquí Jesús án a'ujnéj a'ujna Jerusalén. ¹⁴ A'uu pu a'uteájrupi ta'anténine'i í teyuu ti a'utéjvee. Aj pu'i a'uun huá'uteu a'íimej í mej tí'itetu'araca tí'iteén huáacasi nusu cáne'axi ca'ín cucuí'ise. Ajta seica pu huáteu í mej án e'íjtéjcaa meesa jetze mej mi tumin huapuáata'ata. ¹⁵ Aj pu'i cuarta huatétaahuaca'a caujnari jime'e. Tí'ij jí a'íjna jín hua'irámuari náijmi'ica. A'íimej pu ajta huiira-muári í cáne'axi, ajta í huáacasi. Ajta pu pí té'e-

jhua'axixi í tihuá'ameesa a'ímej í mej japuan tumin tí'ipuata'atí'iraca'a. Ajta nainjapua ráahua'astíraa í tumin. ¹⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej cucuí'ise tu'araca tíjín:

—Setá'aj te'irá'an nain í tí ayun tí'iseijre'e. Caxu ché'e siyen raruure niyá'upua tí raatéechi'i. Ché'e caí ayén tí'itéva'irihua'an tǎj chí'i í mej tzajta'an tumin mua'itici. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁷ Majta a'íme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi miyen ra'utámua'areeri'í tí ayén té'eyu'usi'í tíjín: “Na'anca'anéecan nu yeehui jín niyen yé á'aseca a'u pej a'utéechi'í nej ni muaateánajche.”

¹⁸ Majta a'íme í mej tihuá'ajite'e í mej Israél jetze ajtémecan, ayée mú tiráhuaviiri'í tí ij a'íin ca'anéeri jín tí'itǎj hua'utasejrate'en í mej jín rǎ'í tiraasej. Miyen tíjín:

—Patá'aj taatasejrate'en tí'itǎj í tej jín a'ij tímua'utaséij tej tí te'íjna jín ráamua'aree pej pe'íjna jín anti'a-mua'aree pej piyen rici.

¹⁹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tǎ pua'a siyen raaté'uuna se'íjna i teyuu, nee nu huaíca xicaj tzajta'a neajtahua'a ra'ajjásin.

²⁰ Ajta a'íme í Israél mej jetze ajtémecan, ayée mú titeetaniú tíjín:

—Ayee pu hui á'atee a'achú cumu hua'apuante nine'íra'a japuan arájsevi mej rá'ajtaahuaca'a. ¿Ni qui mú'ee piyen huaíca xicaj tzajta'a pajtáhua'a rá'ajtaahua? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'í.

²¹ Mǎ ajta a'íin Jesús, a'íi pu a'íjna jín tí'ixajtaca'a í teyuu tí jetzen seijre'e. A'ii pu a'íin pú'eene'e í tévira'an. ²² Tǎ'ij Dios ra'ajjáj í Jesús huá'a tzajta'a í mej meri huácuí, a'íme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi ra'utámua'areeri'í a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e. Ajta, ayén tihuá'amitǎjte'eca'a tí ayén tí'ayáj-naca'a a'ij tí té'eyu'usi'íhuaca'a í huá'ayu'uxa jetze. Majta rá'antzaahua a'ij tí Jesús tiu'utaxájtaca'a.

A'íme í mej amuacáí té'antzaahua a'ij tí tiu'utaxájtaca'a í Jesús

²³ Tǎ'ij a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén a'ájna xicájra'an jetze matǎ'ij tí'yestejca'a a'íjna jime'e tí Dios tihua'utá'uuni'iri'í, jeíhua mú teite raasej a'ij tí Jesús ríjca'a a'íjna jime'e tí huápi'í naa tihuá'aseijrate'e. A'íj mú jín mu'itǎ rá'antzaahua tí nu'u a'íin pú'eene'e í mej rachú'eve'eca'a. ²⁴ Mǎ ajta Jesús, capu huataúra'a tí huataújtuiire'en a'ímej jemi, a'íne a'íi pu naíjmi'íca mua'atejca'a. ²⁵ Capu ayén ruxe'eve'eca'a tí ja'atǎ ayén raatá'ixaate'en a'ij tí een í teáata'a, a'íne a'íi pu rusej rú'umua'areereca'a a'ij tí 'éene'e mua'atziire'ara'an í tzajta'an í tevi.

Nicodemo pu tí'ira'ihua'uraca'a í Jesús

3 A'uun pu sej a'utéveeca'a tí a'ímej jetze ajtémecantaca'a í fariseos. Ayee pu ántehuaa-ca'a tíjín Nicodemo. A'íi pu sej a'íin pú'eene'e í hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtémecan. ² A'íi pu tí-

ca'ímua á e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Vásta'a, teen tu ramua'aree pej pe'uun a'uvé'emej í Dios jemi a'íjna jime'e a'ij pej titaatá'ixaate'en. Ayee tu tí'ijmua'aree tí caí a'ij tí'iri'iri tí ja'atǎ ayén ríjca patǎj mú'ee, a'íjna jime'e í tej jín a'ij tímua'utaséij tí pua'a caí Dios ayén jemin seijre'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tí nu'u ayén ruxe'eve'e tí a'íin jéjcuacan jín huanú'ihua

³ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Jee xaa ne'u, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'íra'a jime'e, tí pua'a ja'atǎ caí ajtahua'a huanú'ihua, capu rí'iri'í tí a'íin a'uun a'uteárute a'ujna Dios tí é'eseijre'e.

⁴ Aj pu'í Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'íne tí'iri'iri tí ja'atǎ ayén ajtahua'a huanú'ihua tí pua'a a'íin ari vásta'a pú'eene'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri tí ajtahua'a atéhui'ixin í jucáara'an jetze í runáàna tí ij ajtahua'a huanú'ihua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Nicodemo.

⁵ Tǎ'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'íra'a jime'e, tí pua'a caí ayén huaujjéjcuare'en a'íjna jime'e tí ayén huaujmua'í'ihua jaj jime'e, ajta tí pua'a caí ayén ajtahua'a huanú'ihua a'íjna jime'e tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan í jemin, capu a'ij tí'iri'iri tí a'íin ja'atǎ a'uun a'uteárute a'ujna Dios tí é'eseijre'e. ⁶ Seicié pu 'een a'íjna tí a'íjna jetze airánineí tí ayén ratéhua'íra'a. Ayee pu che'atá na'a seicié 'een a'íjna tí a'íjna jetze airaújnejite í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁷ Capej a'ij té'amujca nej niyen tí'imua'ixaate'e yee ruxe'eve'e pej pajtáhua'a huanú'ihua. ⁸ Casi'í, ayée pu rici í eeca. Nain japua pu huá'eecaj. Pajta ranamua tí jújhua'ana. Mǎ ajta, capu a'ij timuá'amitǎjte'e a'u tí pújme'en a'uvé'eye'í na'ari a'u tí pújme'en huarú'ipi. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruure matǎj mena'a pua'amé í mej miyen airaújnejite me'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

⁹ Ajta a'íin Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'íne tí'iri'iri tí ayén teja'uré'enen?

¹⁰ Tǎ'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mǎ pej tihuá'amua'ate a'ímej í mej Israél teecan jetze ajtémecan, ¿ni tzaa ayén tí'ayajna pej caí yaú'itǎ a'ij nej tí'imua'ixaate'e? ¹¹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'íra'a jime'e, ayée tu te'íjna jín tí'ixax-a'a í tej tiyen ramua'aree, teajta te'íjna jín tiu'utaxájtca í tej tajǎ'í jín tiu'uséij.

Mǎ seajta mú'een, caxuu xi ra'ancuré'a a'ij tej tejá'a-mua'ixaate'e. ¹² Ayee nu ne'íjna jín timuaatá'ixaa a'ij tí tí'irineca íiyen chaanaca japua. Mǎ pajta mú'ee, capej jǎme'en té'atzaahuate'e. ¿A'íne tí'iri'iri pej piyen té'antzaahuate'en tí pua'a niyen ne'íjna jín timuaatá'ixaate'en a'ij tí tí'irineca u ta japua Dios tí é'eseijre'e? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

¹³ Capu ja'atí ja'anáj u a'ujnéj u ta japua sino a'ñi pu'u í tì yé ve'ecáane íyén chaanaca japua. Nee nu ne'ñn pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane. ¹⁴ Ajta, tǎj a'ñn Moisés ajmí'i ra'ajpí a'ñjna í cu'ucu'u a'ujna já'ahua'a tì caí é'e tí'itíitaca'a, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e tì Dios ayén na'ajján ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane, tì ij ayén tihuá'aci'iti a'achú mej pua'amé ná'antzaahuate'esin mej mi miyen ruuri huateáuran tǎj na'a rusén jime'e.

Dios pu nu'u huá'axe'eve'e matǎj mena'a pua'amé yen huachéjme íyén chaanaca japua

¹⁶ Ayee pu Dios ayén hua'utaxí'eve a'ñmej í mej yen huachéjme íyén chaanaca japua tì i ayén neja'uta'íteca'a ineetzi, nej nee nena'a caj tí'iyajra'an, nej ni niyen huámí'ini huá'a jetze me'ecan mej mi caí antipúa'are sino tì ayén tihuá'aci'iti mej mi miyen ruuri huateáuran tǎj na'a rusén jime'e, a'achú mej pua'amé miyen na'ará'astijre'esin ineetzi. ¹⁷ Ayee pu xaa ne'u tí'ayajna. Capu Dios ayén neja'uta'íteca'a nej yé ve'ecáanen íyén chaanaca japua nej ni niyen hua'uxǎjte'en ne'ñmej í mej yen huachéjme ne'ñjna jime'e nej ni puajǎtzi hua'utá'an sino ayée pu neja'uta'íteca'a nej ni huá'a japua huániuuni ne'ñjna jime'e nej najǎmi'ica tiu'utá'uuni'i.

¹⁸ Ayee pu tí'ijci'iti ja'atí tì na'a tì ayén ná'astijre'e ineetzi, nej ni caí ra'uxǎjte'en, neajta caí puajǎtzi raatá'an. Mǎ ajta a'ñn, ja'atí tì na'a tì caí ná'astijre'e ineetzi, Dios pu ari ra'uxǎjte tì ij ayén puajǎtzi raatá'an a'ñjna jime'e tì a'ñn caí ná'astijre'e ineetzi nej nee nena'a caj tí'iyajra'an í Dios.

¹⁹ Ayee pu ari huá'a jíme'en ra'uxǎjte í Dios nej neri huá'a jemi huatasejre a'ñmej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua nej ni niyen tíhua'utétatza-ví'i. Mǎ majta me'ñn í teite, ayée mú jaítze'e raataxí'eve mej me'uun a'uteáuran a'u tì a'utíca'a mej caí raataxí'eve mej me'uun a'uteáuran a'u tì á'üneeri'i. Ayee mú 'een jǎn raataxí'eve a'iné a'ij mú pua'a titetiújcha'íca'a.

²⁰ Ayey xaa ne'u tí'ayajna, ja'atí tì na'a tì ayén a'ij pua'a tí'itíújcha'í, capu a'atzu ra'aráanajche tì ayén huárini tì a'ij pua'a 'een jime'e a'u tì á'üneeri'i. Capu xaa ne'u ayén á'ujca'ane tì ayén a'ij pua'a huárini a'u tì á'üneeri'i a'ñjna jime'e tì rátzíine'e tì ij ayén huatámitieere'en a'ij tì 'een a'ñjna tì jǎn ayén ríci.

²¹ Mǎ ajta, ja'atí tì na'a tì hui tzáahuati'ira'a jǎn rǎ'í tì'itíújcha'í, a'ñ pu xaa ayén á'ujca'ane tì ayén rǎjca a'u tì á'üneeri'i tì ij ayén huatámitieere'en temua'a naa tì ayén ríci a'ñjna jime'e tì rá'astijre'e í Dios. —Ayee pu tiu'utaxǎjtaca'a í Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ñmej í mej a'uun huachéjme u Judea

²² Tǎ'ij i Jesús a'uun á'ume a'ájna já'ahua'a, a'uun tì a'utacá'a u Judea. Majta mú jamuan a'ucǎj a'ñime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. A'uun pu huá'a jamuan

a'utéveeca'a a'achú pua'an xicaj. Ajta huá'umuai'íhuaca'a í teite.

A'ñjna í Juan, í tì huá'amuai'íhuaca, a'ñ pu jaítze'e tì huá'ixaate'e jíme'en í Jesús

²³ A'ajná'imua, a'ñ pu Juan ajta huá'amuai'íhuaca'a a'ájna já'ahua'a chajta'a tì ayén téja'arǎjtehuuaa tíjǎn Enón. A'uun pu vejli'i a'utacá'a u chajta'a tì ayén téja'arǎjtehuuaa Salim. Ayey tí'iruurejca'a a'iné jeíhua pu jájmuuaca'a a'ujna. Majta mú jeíhua teite e'iré'enineica'a í jemin tì ij huá'umuai'íhua. ²⁴ Ayee pu tí'iruurejca'a a'iné camúu xi ra'iténajca'a me'ñjna í Juan.

²⁵ Matǎ'ij mi autéjhuii a'ñime í mej Juan jamuan á'ujjuhua'ane'e mej tiújtea'axi'ñn a'ñmej jamuan í seica í mej Israel jetze ajtème'ecan me'ñjna jime'e í hua'aye'ira, í tì nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u 'é'eti'íhuaxi'ñn.

²⁶ Matǎ'ij mi e'iré'ene í Juan jemi. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tíjǎn:

—Rabí, casi'i a'ij tì ríci a'ñjna tì a'uun a'utéveeca'a mú'eetzi jemi patǎ'ij pe'uun u jetze pújme'en u Jordán. A'ii pu hui a'ñn pú'een í pej jíme'en tiu'utaxǎjtaca'a. Ajta íjii, a'ñ pu huá'amuai'íhua í teite. Majta naími'i mú e'iré'eninei í jemin.

²⁷ Ajta a'ñn Juan, ayée pu tiu'utaniú tíjǎn:

—Tǎj na'a tì ja'atí ayén ra'ancuré'asin, ayée pu tí'ijci'iti a'ñjna jime'e tì Dios ayén tiraatá'asin. ²⁸ Mú'een xu hui seajta seri náanamujari'i nej niyen tejámuuatá'ixaa yee nej caí ne'ñn pú'een í Círíistu'u tì Dios ra'antíhua'u, sino Dios pu ayén neja'uta'íteca'a nej ni amuacá huatasejre'en mú'ejmi jemi.

²⁹ Ayee pu tí'irineca tǎ'ij ja'atí huaténe'iche. A'ñjna í 'íita'a, a'ñ pu huateáturaasin a'ñjna jemi tì ra'ancuré'e-vi'iti. Ajta a'ñn amiigura'an í ja'atí, a'ñ pu á vejli'i a'utéveeca tì ij ayén rá'anvi'itin a'ñjna í 'íita'a a'ñjna jemi í teáata'a. A'ñ pu ajta ayén rutémua'ave'e a'ñjna jime'e tì ayén ranamua a'ij tì a'ñn ja'atí tiu'utaxǎjta a'ñjna jime'e tì ari ra'ancuré'evi'iti a'ñjna í 'íita'a. Ayee nu hui che'atá nena'a netémua'ave'e inee, a'iné pu'uri antipúa'ari í nej jǎn antínmua'aree.

³⁰ Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tì a'ñn jaítze'e ve'ecán jǎn te'enteárute. Ajta ineetzi jemi, ayée pu ajta ruxe'eve'e nej jaítze'e cíliene'e jǎn tiu'utévaire'en. —Ayee pu tiu'utaxǎjtaca'a a'ñjna í Juan.

A'ñ tì u e'icaanej u júte'e

³¹ A'ñjna tì hui u e'icaanej u júte'e, a'ñ pu nain jǎn antiújmua'aree. Neajta inee, i nej íyén chaanaca japua me'ecan, íiye nu hui me'ecan, neajta niyen tí'ixaxa'a a'ij tì tí'tǎj rǎj á'aye'i íyén chaanaca japua. Ajta a'ñn tì júte'e e'icaanej, a'ñ pu nain jǎn antiújmua'aree. ³² A'ñ pu ayén a'ñjna jǎn tí'ixaxa'a a'ij tì a'ñn tiu'uséj, ajta a'ij tì a'ñn tiú'unamujari'i í Dios jemi. Mǎ ajta, capu ja'atí rá'atzaahuate'e a'ij tì tí'ixa. ³³ Ajta a'ñn tì ayén rá'antzaahuate, a'ñ pu ayén raatá'itíira tì ayén tí'ayajna tì Dios ayén tzáahuati'ira'a jǎn tí'ixaxa'a.

³⁴ A'ñjna tì Dios ya'uta'íteca'a, ayée pu hui che'atá na'a a'ñjna jǎn tí'ixa a'ij tì tiu'utaxǎjtaca'a í Dios. Ayee

pu a'fjna jfn rici a'iné Dios pu ayén raatá'a ti a'fjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios nain jfn huateáturan í jemin. ³⁵ Ajta, a'fjn ya'upuáara'an raxí'eve'e í ruyauj, ajta ayén raatá'a ti a'fjn yaujra'an nain jfn antiúj-mua'aréere á'ara'ani.

³⁶ A'fjna ti rá'astijre'e a'fjna í yaujra'an, a'fj pu ruuri huateáturaasin í Dios jemi tñj na'a rusén jime'e. Ajta a'fjn ti caí ayén tira'ará'astijre'e, capu raci'iti ti ruuri huateáturan í Dios jemi sino Dios pu puájtzi raatá'asin.

Jíme'en í 'fita'a ti Samaria é'eme'ecan

4 Majta me'fn í fariseos, ayée mú ráamua'areeri'i tijfn jaítze'e pu nu'u huá'amua'itijci í teite a'fjna í Jesús caí a'fjna í Juan. Ajta nu'u huá'amua'ihua. ² Mí ajta a'fjn Jesús, capu ayén tihuá'amua'ihuaca'a, sino a'fjime mu'u í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. ³ Ajta a'fjn Jesús, tñj ayén tiú'unamuajri'i mej nu'u miyen tiráamua'areeri'i a'fjime í fariseos, aj pu'i a'uun e'erájraa u Judea. Tí'ij jí ajtahua'a a'uun a'utamé ajtepua u Galilea.

⁴ Ayee pu tiú'ujxe'eve'eca'a ti a'uun já'ita'a a'uré'enen u Samaria. ⁵ Tí'ij jí a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'aráttehuaa tijfn Sicar, ti a'uun ajtème'ecan u Samaria. A'uu pu vejli'i a'utacá'a a'fjna chuérja'a ti a'fjn nu'u Jacobo teecan raatapuaíjve í ruyauj í José teecan. ⁶ A'uu pu ye'etéecu a'fjna í Jacobo. Ajta a'fjn Jesús, a'úu pu a'ujyexí'á á vejli'i a'utí e'etécun a'iné temua'a pu tí'icua'anaca'a a'fjna jime'e ti á'atee ti huaméj í juye jetze. A'atzaj a'ájna p'tí'irijcaá á tacuarix-pua. ⁷ Tí'ij jí seíj á e'iré'ene, 'fita'a ti Samaria é'eme'ecan. Ayee pu a'fjna jfn e'iré'ene ti ij jaj aiitajáni'in. Aj pu'i Jesús ayén tiraatajé tijfn:

—Cíj caj jaj tinaatá'a.

⁸ Majta a'fjime, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú á'uju'un u chajta'a mej mi cua'ira tiú'unanan.

⁹ Ajta a'fjn 'fita'a ayén tiraata'ixaa tijfn:

—Mú'ee pej hui Israel jetze ajtème'ecan. Neajta inee, inee i'i 'fita'a íyee nej Samaria me'ecan. ¿A'iné 'een jime'e piyen jaj nehuavii nej cíj caj timuaatá'an?

(Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'fjna í 'fita'a a'iné, a'fjime í mej Israel jetze ajtème'ecan, camu a'ij á'ujmua'ara a'fjime jemi, í mej Samaria é'eche.) ¹⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijfn:

—Tí pua'a pej mua'areere ti'itíj ti jfn Dios ruxí'evi'ira'a jfn muaatapuaíjve'esin, pajta ramua'areere ja'atí nej pú'een inee, i nej niyen muahuavii, ayée pej naatahuavíiranche'e. Neajta nu niyen ne'fjna muaatá'amiche'en ne'fjna í jaj í pej jfn rusén jfn ruuri.

¹¹ Ajta a'fjn í 'fita'a, ayée pu tiraata'ixaa tijfn:

—Nevástar'a, capej ti'itíj tícha'í í pej jfn ra'itajáni'in í jaj, ajta jeíhua pu hui ucátee í ti atécun. ¿A'uné jetze péye'ejáni'isin pe'fjna í jaj? ¹² ¿Ni piyen jaítze'e ti'itíj jfn antí'amua'aree mú'ee caí a'fjna í tayá'upuaci'i, a'fjna í Jacobo teecan ti ayén taatá'a tej tiyen a'uyé'en iiyecuí? A'fj pu ajta ayajna yé'ecare'e, majta a'fjime í yaúj-mua'ame'en, majta í tihuá'aye'emuaaca'a.

¹³ Ayee pu tiu'utaniú a'fjna í Jesús tijfn:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e ti ayén tihuá'aruuren a'achú mej pua'amé miyen raye'e me'fjna í jaj ti ai-itáninei mí ta'atécun jetze. Mat'í'ij huayé'en, mat'jáhua'a mú huata'l'ícu méjca'i huayee. ¹⁴ Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'fjna huayé'en í jaj nej hui niyen raatá'asin, capu ché'e ja'anáj huata'l'imí. Jee xaa ne'u, ayée pu seíre'e a'ame í jemin ti a'fjna í jaj nej niyen tiraatá'asin ti ayén aiitáninéica'a a'ame ti ij a'fjn ja'atí rusén jfn ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jesús.

¹⁵ Aj pu'i a'fjn 'fita'a ayén tiraata'ixaa tijfn:

—Nevástar'a, patá'aj piyen cíj caj tinaatá'an pe'fjna í jaj nej ni caí ché'e huata'l'imín, ti ij ajta caí ché'e ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen yeraajéin neyajna.

¹⁶ Aj pu'i í Jesús ayén tiraata'ixaa tijfn:

—Aricu, u a'utájee í ti muajá'uvi'itin. Pajta mú a'u-vé'eme'en.

¹⁷ Aj pu'i a'fjn 'fita'a ayén tiraata'ixaa tijfn:

—Capu ja'atí nejá'uvi'itin.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'fjna í Jesús tijfn:

—Xí'ep'ín pej tiu'utaxájtaca'a ti nu'u caí ja'atí muajá'uvi'itin. ¹⁸ Ayee pu ti'ayajna í mej meri anxví ará'ase muá'araa a'fjime í mej muatévi'itine'e. Ajta a'fjn í pej jamuan á'uca íjii, capu muajá'uvi'itin a'fjna. Ayee pej tzáahuati'ira'a jfn tiu'utaxájtaca'a.

¹⁹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'fjna í 'fita'a tijfn:

—Nevástar'a, ayée pu hui tiná'amitiejte'e pej piyen Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ²⁰ Tavaújsimua'aci'i mú raná'amiche'e í Dios a'fjna jetze í jirí. Mí seajta mú'een, mí sej Israel jetze ajtème'ecan, ayée xu tí'ixaxa'a ti ayén ruxe'eve'e tej te'uun yé'ana'amiche'en a'ujna já'ahua'a u Jerusalén. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²¹ Ajta a'fjn Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijfn:

—'fita'a, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, pu'uri tñj teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an jetze sej caí ché'e raná'amiche'e xá'aju'un í tayá'upua íyien jirí japua, camu majta ché'e raná'amiche'e muá'aju'u u Jerusalén.

²² 'Mú'een, mí sej Samaria é'eme'ecan, ayée xu hui caí ramua'ate se'fjna í sej rana'amiche. Mí teajta iteen, teen tu ramua'ate te'fjna í tej rana'amiche a'iné a'fjna ti ayén ta japua niuuni, a'fjime jetze pu huatasejre'esin í mej Israel jetze ajtème'ecan.

²³ 'Mí ajta, pu'uri tñj teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'an jetze mej miyen me'fjna jetze arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi miyen tzáahuati'ira'a jfn raná'amiche'en í tayá'upua. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej miyen rici a'fjime í mej tzáahuati'ira'a jfn rana'amiche a'iné tayá'upua pu ayén huá'ahuahuau a'fjime í mej miyen rana'amiche.

²⁴ 'Dios pu xiéjniu'ucari pú'een, majta a'fjime í mej rana'amiche, ayée pu ruxe'eve'e mej me'fjna jetze arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi tzáahuati'ira'a jfn raná'amiche'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Jesús.

²⁵ Ajta a'fjn 'fita'a, ayée pu tiraata'ixaa tijfn:

—Nee nu hui ramua'aree ti a'fjn téjmi jemi huatasejre'esin a'fjna í ti jee Mesías pú'een, í mej miyen ratamuá'amua tijfn Ciriístu'u ti Dios ra'antíhua'u. Tí'ij

a'ñin ayén huatasejre'en, a'ñi pu nain jín titaatá'ixaaate'esin.

²⁶ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Inee, i nej á jamuan ti'ixa, nee nu ne'ñn pú'een.

²⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi uvé'ene a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Jé'ecan mú a'ij ra'utasej me'ñna jime'e ti a'ñin 'ñita'a jamuan tí'ixajtaca'a. Mí ajta, capu ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tijín: "¿A'iné péjruuren pemjina mi 'ñita'a?" Ni camu miyen yee: "¿A'iné 'een jime'e piyen jamuan ti'ixa?"

²⁸ Ajta a'ñin 'ñita'a, á pu ya'utára a'ñina í ruxa'ari. Tí'ij jí u á'ume u chajta'a. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í teite. Ayen tijín:

—Mú se'utáuru'yi'i sej si ya'usej ja'atí ti ayén tinaatá'ixaa nain jime'e a'ij nej ti'itíncha'ñi. ¿Ni qui caí a'ñin pú'een í Ciríistu'u? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁰ Mat'ij miyen tiráanamujri'i, aj mú mi me'ñn í teite huiráaci u chajta'a. Mat'ij mi me'uun u á'uju'un í Jesús jemi.

³¹ Meenti mauj a'ñime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ayée mú ca'anéjri ratá'acare'e ti tiú'ucua'ani. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—Rabí, patá'aj tiú'ucua'ani.

³² Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ñna jín huaténvaire'esin ne'ñna jime'e í cua'ira í sej caí ramua'ate.

³³ Majta me'ñn, ayée mú tiú'ixaaate'eca'a tijín:

—Tij ja'atí ari tiraavé'etuiiri'i í cua'ira.

³⁴ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñj nu jín niyen huaténvaire'esin ne'ñna jime'e nej ni niyen ra'ará'asten í ti jín Dios ayén nej'uta'íteca'a, neajta nej nain jín ra'antíci'iti ne'ñna í ti jín tinaa'íjca.

³⁵ 'Caxu siyen tiu'utaxájta yee aúche'e te'á'atura a'achú cumu muáacua máxcira'i, sej si tiu'uré'atzaana. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, xaasej, seajta nainjapua huanéereajra'ani a'ujna mej a'uté'uu í mej tí'ihuaste'e. Jéihua mú huacuaínavi'ijmee. Pu'uri huaxé'epi'ñn sej huá'ajseire'en sej si tiu'utátuiire'en í Dios jemi. ³⁶ Ajta ijii, pu'uri ra'ancuré'asin ja'atí a'ñna ti raci'iti, a'ñi pu huá'ajseire'esin mej mi miyen ruuri huateáturan tíj na'a rusén jime'e mej mi naíjmi'i miyen huataújte-mua'ave'en, a'ñna í ti tiu'uhuáste a'ij ti Dios tiraa'íjca, ajta a'ñna ti ayén tiu'uré'atza a'ij ti ajta Dios tiraa'íjca.

³⁷ 'A'ñj pu jín ayén ti'ayajna a'ij ti té'eyu'usi'i ti ayén tijín: "A'ñi pu raayí'iti ti tiu'uhuáste'en. Ajta a'ñin í sej ayée pu raayí'iti ti tiu'uré'atzaana." ³⁸ Ayee nu hui ne'ñna jín amuaata'íteca'a sej si siyen se'ñna huaré'atzaana a'u sej caí teja'uhuáste. Seica mú jeihua huápi'i tiu'umuáriej. Seajta mú'een, a'ñj xu siyen ancuré'a í mej raamuá'iti me'ñna jime'e í mej tiu'umuáriej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ñna í Jesús.

³⁹ Majta a'ñime í mej Samaria é'eme'ecan, mu'iití mú rá'antzaahua me'ñna jime'e ti ayén tihua'utá'ixaa a'ñna í 'ñita'a ti jín Jesús nain tiraata'ixaa a'ij ti ti'itíujcha'ñi ca'a. ⁴⁰ A'ñj pu jín, me'ñn u e'iré'ene í jemin, mat'ij mi jeihua rájhuaviiri'i ti i a'ñin a'uun a'uteáturan huá'a jamuan. A'ñj pu jín, a'uun ayén é'etee huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj.

⁴¹ Majta jeihua mú jaítze'e rá'antzaahua í Jesús me'ñna jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa. ⁴² Ayee mú tiraata'ixaa me'ñna í 'ñita'a tijín:

—Amuacaí tu hui te'ñna jín té'antzaahua te'ñna jime'e a'ij pej pena'a peri titaatá'ixaa. Teajta ijii, catu ché'e tiyen te'ñna jín tena'a té'antzaahuaste'e sino tu'uri tiyen ráanamujri'i tajñmua'a. Teajta hui tiyen ramua'aree tzáahuati'ira'a jime'e ti a'ñin pú'een a'ñna ti ayén téjmi japua niuuni tetj tena'a pua'amé yen seijre'e chaanaca japua.

Jesús pu nu'u tiráahuaa yaujra'an sej ti ti'itj jín ti'itéveeca'a

⁴³ Tí'ij teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, aj pu'i a'ñin Jesús huirájraa a'ujna. Aj pu'i a'uun á'ume ájtepuu u Galilea. ⁴⁴ Jesús pu ayén huataúxajtaca'a rusej mej nu'u caí rí'í tirájcha'ñi a'ñime í mej a'uun é'eche a'u ti ajta é'eche sej ti Dios jetze me'ecan tí'ix-axa'a. A'ñj pu jín, huirájraa a'ujna u Judea. ⁴⁵ Mí ajta a'ñime í mej Galilea é'eme'ecan, temua'a mú naa tira'ancuré'evi'iti tí'ij a'ñin huá'a jemi a'ará'a. Ayee mu'u meri nain tiu'uséjracaa a'ij ti huarj a'ñna í Jesús tí'ij a'uun a'utéveeca'a a'ujna Jerusalén mat'ij tí'yestejca'a a'ájna xicájra'an ti jetzen Dios tihua'utá'u-uni'iri'i. Majta a'ñime í mej Galilea é'eme'ecan, a'ñi mú majta a'uté'uuca'a me'ujna.

⁴⁶ Ajta a'ñin Jesús, a'ñi pu ajtahua'a huá'umuaareca'a a'ñmej jemi í mej me'uun e'echéjme'e me'ujna Caná, a'u ti í jaj a'uteúviiinutaca'a. A'ñi pu seicié ayén ráaruu, ne'u.

Ajta pu sej a'uun a'utéveeca'a ti ti'itj jín ti'itéveeca'a a'ñna jemi í rey. Ajta a'ñin, sej pu tiyáujca'a ti a'uun á'ucatíi a'ujna Capernaúm. Tí'icuí'ica'a a'ñna í yaujra'an. ⁴⁷ Tí'ij a'ñin ja'atí ayén ráamua'areeri'i ti Jesús a'uun a'arájraa a'ujna Judea, ajta nú'u ari a'uun a'ará'a u Galilea, tí'iquí a'ñna í ja'atí u á'ume í jemin. Jéihua pu tirájhuaviiri'i ti a'ñin Jesús a'uun á'ume'en a'ñna jemi ti tí'icuí'i ti ij raarújte'en a'iné pu'uri nu'u tímua'a m'ini.

⁴⁸ Ayee pu Jesús tiraata'ixaa, tijín:

—Caxu ja'anáj té'antzaahuaste'esin ti pua'a necaí niyen ti'itj tejamaatasejrate'en í sej jín rí'í tína'u-tasej na'ari ti'itj í sej jín ráamua'aree ti Dios ayén naatá'a nej niyen huá'ini.

⁴⁹ Ajta a'ñin ti ti'itj jín ti'itéveeca'a í rey jemi, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Nevástar'a, patá'aj piyen u á'ume'en neetzi jamuan, na'ari caí, a'ñi pu hui m'ini í niyauj.

⁵⁰ Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tijín:

—Aricu a'u pej é'eche. Pu'uri run í ayauj.

Ajta a'ñin ja'atí, a'ñi pu rá'antzaahua a'ij ti tiraata'ixaa a'ñna í Jesús. Tí'ij jí á'uraa. ⁵¹ Tí'ij ari á vejli'i aumé'ecaa a'ñna í ja'atí, a'ñi mú ra'antinájchecha'a í mej ravaire'e. Ayee mú tiraata'ixaa ti nu'u ari huarj a'ñna í yaujra'an. ⁵² Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'atjaz ti pua'a ayén huatéepua'aj a'ñna ti jín pístaca'a a'ñna í yaujra'an. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:

—A'atjaz pu hui huatéepua'aj í tajcaí a'atjaz te'ecará'a í tacuarixpua.

⁵³ Jíme'en mu'u miyen tiraata'ixaa, aj pu'i ráamua'a-reeri'i a'íjna í ya'upuáara'an tí ayén pua'a pítí'irijcaa a'atzaj tí pua'a Jesús ayén tiraata'ixaa tí nu'u a'íjn yaujra'an ari run. A'íj pu jín, huataújtuiitze í tavástar'a jemi. Majta a'íime í teitestemua'ame'en, a'íí mú majta miyen huaríj.

⁵⁴ A'íi pu a'íjn pú'een í tí hua'apua tí ayén huápí'i ruxe'eve'e tí ayén tiú'uruu a'íjna í Jesús a'ujna já'ahua'a u Galilea t'íj a'uun huirájraa u Judea.

T'íj Jesús tiráhuuaa seíj tí ciyáaxara'aca'a í ru'icán jetze

5 Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica mat'íj tiu'uyé'este a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan. Ajta a'íjn Jesús, a'uun pu a'ujnéj a'ánna Jerusalén. ² A'uun pu jéjmuua a'ájna vejli'i ta'áa puéerta a'u mej jetzen a'uteáru'ipi í cáne'axi. Ayee pu téja'arájtehuaa tíjín Betesda. Anxívi pu á'aportaaliyme'ecaa a'u mej e'etiújse'irihua'a jéihua teite í mej tí'icucui'ica'a. Seica mú miyen aracúcu'unijme'eca'a, majta seica, a'ij pua'a mú huatzúna'iche'e, majta seica ciyáaxavi'icaa í huá'íca.

⁴ A'íí mú miyen rachú'eve'eca'a tí ij ja'atí ayén ra'utáruureajxi'in í jaj, a'iné ja'anáj tí na'a, ayée pu rijcaa seíj tí júte'e tí'ivaire'e Dios tí é'esejre'e. A'íí pu ave'ecánineica'a a'ájna tí jéjmuua, tí ij a'íjn ra'utáruureajxi'in. Ajta a'íjn ja'atí tí amuacaí ateájra'ani í jaj tzajta'a, a'íí pu ayén run t'íj na'a tí jín tí'icui'i.

⁵ Meenti seíj a'uun a'utéveeca'a tí ayén ari á'atee a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan aráhuai'a nine'ira'a tí ayén tí'icui'i. ⁶ T'íj í Jesús ayén raaseíj tí a'uun aúuca'atii, ayée pu ráamua'areeri'i tí a'íjn nu'u ja'atí ari á'atee tí ayén 'een. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni piyen tí'ijxe'eve'e pej huarún?

⁷ Ajta a'íjn tí tí'icui'i, ayée pu tiu'utaniú tíjín:

—Nevástar'a, t'íj ayén ra'utáruureajxi'in í jaj, capu hui mé'e ja'atí tí naatévaire'en nej ni ateájra'ani í jaj tzajta'a. Ajta, net'íj nauj á á'ume'en, seíj pu hui ca'anacan a'uun ateeme nej caí inee. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna tí tí'icui'i.

⁸ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ájchesi. Anchuée mí á'utaatzi. Pajta hui á'ura'ani.

⁹ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'íjn ja'atí huarúj. Ajta yá'uchuii í rú'utaatzi. T'íj jí á'uraa. Ajta a'ájna pítí'irijcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi t'íj huarúj.

A'íí mú ra'uxíjte me'íjna í Jesús me'íjna jime'e tí a'íjn raarújte a'ájna mat'íj ruse'upi

¹⁰ Ajta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú tiraata'ixaa me'íjna í ja'atí tí ayén huarúj tíjín:

—Pu'uri hui a'ájna pítí'irici í xicájra'an tej jetzen tase'upi. Ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari tí ayén tí'ita'aijite'e tí nu'u caí a'ij tí'irí'iri pej piyen ráachuisime'en mí á'utaatzi jíii.

¹¹ Ajta a'íjn tí ciyáaxara'aca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee pu tinaatá'ixaa a'íjna tí naarújte tíjín yee nej nu'u rá'anchueeni í ne'utaatzi, neajta nu'u u á'ura'ani.

¹² Aj mú mí miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani pú'een a'íjna í ja'atí tí ayén timuaatá'ixaa pej nu'u piyen rá'anchueeni, pajta nu'u á'ura'ani?

¹³ Ajta a'íjn í ja'atí tí ayén huarúj, capu a'atzu ramua'atejca'a ja'atí tí pu'eene'e, a'iné a'íjna í Jesús pu'uri á aúuruteca'a huá'a tzajta'a í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a. ¹⁴ T'íj jí Jesús a'uun yá'uteu a'ujna teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Me'ecui xaa, pepu'uri huarúj. Pecáj ché'e tí'it'íj jín a'aturáa í Dios jemi. Na'ari caí, ayée pu teja'uré'enejsin tí jaítze'e puajtzi muáaci'ti caí ajmí'i.

¹⁵ Aj pu'i á'uraa a'íjna í ja'atí. Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan tí a'íjn Jesús a'íjn pú'eene'e tí ayén raarújte. ¹⁶ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú 'een jín a'ij pua'a raruurejca'a me'íjna í Jesús me'íjna jime'e tí a'íjn ayén rijcaa a'ájna xicájra'a mej jetzen rusé'upihua'a.

¹⁷ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—T'íj na'a tí yú auca'it'í a'ame, a'íí pu auj tí'imuari'e í niyá'upua. Ayee nu che'atá nena'a inee tí'imuari'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁸ Ayee mú 'een jín jaítze'e miyen tí'itese'eca'a mej mí raajé'ica me'íjna jime'e tí nu'u ayén Jesús raatéxíee-huataca'a tí ayén huárini a'ij mej tí'ijr'íre a'ájna xicájra'an jetze mej rusé'upihua'a. A'íí pu ajta nu'u ayén ratamuá'amua'ate'e í Dios tí nu'u ya'upuáara'an pú'een. A'íj pu nu'u jín ayén tiú'ujsejrataca'a tí ayén che'atá na'a 'een t'íj í Dios.

Jíme'en í mej jín ruxí'ej mena'a 'een í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

¹⁹ Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, capu rí'írí nej niyen tí'it'íj huáruuren neseíj, í nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu che'atá nena'a tí'iruure a'ij nej tí'isise'ij tí ayén tí'iruure í niyá'upua. ²⁰ Ayee pu í niyá'upua nexí'eve'e ineetzi í nej yaujra'an pú'een. A'íí pu ajta tí'inesejrate'e nain a'ij tí a'íjn tí'iruure.

'Jee xaa ne'u, ayée pu tinaatasejrate'esin tí'it'íj tí jaítze'e huápí'i ruxe'eve'e caí a'ij nej neri tiú'uruu sej si temua'a naa tira'utaseíj. ²¹ Ayee pu hui niyá'upua hua'ajjájpuaxí'isin í teite huá'a tzajta'a í mej meri huácuii. A'íí pu ajta hua'utá'asin mej mí majtáhuua'a ruuri muá'ara'ani. Ayee nu che'atá nena'a hua'utá'asin a'achú pua'amé a'íime tí ayén na'aráanajche nej niyen hua'utá'an mej mí majtáhuua'a ruuri muá'ara'ani.

²² Ajta yeehui a'íjn niyá'upua, capu ja'atí á'axijte'e sino pu'uri ayén nain jín tinaa'íjca ineetzi, í nej yaujra'an pú'een nej ni najmí'ica a'uxíjte'en. ²³ Ayee pu 'een jín huaríj í niyá'upua mej mí miyen che'atá mena'a r'í'í tinaatá'an ineetzi mat'íj majta r'í'í tiratá'aca me'íjna í niyá'upua. Ajta, a'íjn tí caí r'í'í tinaatá'aca in-

eetzi, i nej yaujra'an pú'een, a'ñi pu ajta caí rí'í tiraatá'aca í niyá'upua ti íiyen neja'uta'íteca'a.

²⁴ 'Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ja'atí ti na'a ti ayén ranamua a'ij nej ti'ixa, ajta ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a, a'íjna í ja'ati, ayée pu ruurican jín huateáturaasin tǎj na'a rusén jime'e. Capu ja'anáj puaíjtzí raci'iti a'iné a'ñi pu ari huirájrāa a'u ti ayén tiye'eci'tíiiche'e ti huám'iini. A'ñi pu ajta ari a'uun a'uteájrūpi a'u ti ayén yé'eci'iti ti ruuri á'ara'ani.

²⁵ 'Aye nu tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Aye pu teja'uré'enejsin, jee xaa ne'u. Aye pu ari teja'uré'ene a'ájna xicájra'an ti jetzen ayén tihuá'aci'iti a'ñimej í mej meri huácuii mej mi miyen ráanamua a'ij nej ti'ixa inee, i nej yaujra'an pú'een í Dios. Majta a'ñime í mej miyen ra'ancuré'asin a'ij mej tí'ijnamua-jran, a'ñi mú rusén jime'e ruuri muá'aju'u.

²⁶ 'A'iné nu jetze pu ayén rusén jín ruuri í Dios, a'ñi pu ayén naatá'a ineetzi i nej yaujra'an pú'een nej ni niyen che'atá nena'a ne jetze rusén jín ruuri. ²⁷ A'ñi pu hui ajta naatá'a nej ni ne'íjna jín antínmua'aréere ná'ara'ani nej ni hua'uxǎjte'en í teite a'iné nee nu neajta teáata'a jetze airánnejte.

²⁸ 'Caxu se'íjna jín rí'í tiyé'useijra, a'iné aj pu teja'uré'enejsin matǎj mena'a pua'amé í mej meri huácuii, ayée mú ranamua-jran netǎ'ij hua'utájeeve.

²⁹ 'A'uu mú e'itajú'un a'u mej e'evé'enám'i'huajmee. Majta a'ñime, í mej rí'í titetiújcha'íca'a, a'ñi mú e'itajú'un mej mi ruuri muá'ara'ani. Mí majta a'ñime í mej a'ij pua'a titetiújcha'íca'a, a'ñi mú e'itajú'un nej ni niyen hua'uxǎjte'en ti ij ayén puaíjtzí tihuá'aci'iti.

A'ij ti te'anxájta í ya'upuáara'an, ajta a'ij ti huataúj-mua'a a'ij ti rici í yaujra'an

³⁰ 'Capu rí'iri nej niyen tí'itǎj huáruuren nesej nena'a, sino ayée nu che'atá nena'a huá'axijte'e a'ij nej tí'ijnamua í niyá'upua jemi. Ajta, ayée pu tiraavǎjte'e a'ij nej tihuá'axijte'e a'iné canu niyen rahuauca nej niyen rici a'ij ti tina'aráanajche sino ayée nu rici nej ni niyen rí'í tiraatá'an a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

³¹ 'Tí pua'a nesej nena'a niyen tiu'utánxaj, canu niyen tzáahuati'ira'a jín niyen tiu'utánxajta. ³² Mí ajta, seǎj pu ayén tineetǎxajta ineetzi, neajta inee, ayée nu ramua'aree tǎj na'a a'ij ti tí'inexa ineetzi, ayée pu tzáahuati'ira'a jín tí'inexa a'íjna.

³³ 'Mú'een xu seica huata'áiteca'a í Juan jemi. A'ñi pu ajta tzáahuati'ira'a jín tejámuaatá'ixaa ineetzi jime'e.

³⁴ Capu hui ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén tí'inexajta ineetzi.

'Mí neajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í Juan ti ij Dios ayén tejámuaatá'uuni'i. ³⁵ Aye pu a'atzu tiu'utévai a'íjna í Juan tǎj tatzari ti á'ataa, ti ajta nain japua huatátzave'eje'e. Seajta mú'een, ayée xu a'atzu huataúra'a sej siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e sej ra'ancuré'a a'ij ti a'ñin tiu'utaxájtaca'a.

³⁶ 'Tí'itǎ pu jaitze'e ruxe'eve'e caí a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan. A'íjna ti Dios ayén jín tinaa'íjca nej ni niyen ne'íjna jín te'ará'asten í nej neri niyen ne'íjna jín

rici, a'ñi pu ajta tí'ivaire'e sej si siyen ráamua'aree ti ayén neja'uta'íteca'a a'íjna í niyá'upua. ³⁷ Ajta a'ñin í niyá'upua ti ayén neja'uta'íteca'a, a'ñi pu ajta naatǎxaj-taca'a ineetzi jime'e. Mú'een xu caí ja'anáj ráanamua-jri'i ti tiu'uxájtaca'a. Caxu seajta ja'anáj rujǎ'í jín raaseǎj a'ij ti 'een. ³⁸ Caxu seajta ra'ancuré'asin a'ij ti a'ñin tiu'utaxájtaca'a a'iné caxu na'ará'astijre'esin ineetzi, Dios ti neja'uta'íteca'a.

³⁹ 'Mú'een xu aujca'aneecan jín tiú'ujmua'ate se'íjna jetze í yu'uxari a'iné ayée pu tejamuá'amitǎjte'e sej se'íjna jetze yaú'itǎe xá'aju'un a'ij sej ye'í huárini sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani. A'ii pu hui a'ñin pú'een í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ineetzi jime'e.

⁴⁰ 'Mí seajta mú'een, caxu á'ujca'ane sej siyen na'ará'astijre'en ineetzi nej ni amuaatá'an sej si rusén jín ruuri xá'ara'ani.

⁴¹ 'Capu ne jetze ruxe'eve'e ti pua'a tevi ayén rí'í tinaatá'an. ⁴² Mí seajta mú'een seicié xu tí'imua'atze. Nee nu niyen ramua'aree sej caí hui raxǎ'eve'e í Dios í a'amua tzajta'a.

⁴³ 'Aye nu 'een jín ave'ecáane niyá'upua jetze me'e-can. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'iti. Aru ti pua'a ja'atí runiúucajtzte'en jín mú a'uvé'eme'en, mú'een xu xaa ra'ancuré'evi'iti se'íjna.

⁴⁴ '¿A'iné tí'iri'iri sej tzáahuati'ira'a jín té'antzaahu-ate'en tí pua'a siyen rí'í tiu'utaúra'an rujǎmua'a sena'a, seajta caí tí'itese'e sej ráahuauni ti Dios rí'í tejamuaatá'an? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. ⁴⁵ Caxu siyen mú'een tí'imua'atze nej tejá'amuaaxajtzí'iran í niyá'upua jemi. A'ii pu a'ñin pú'een í ti tejá'amuaaxajtz-i'iran a'íjna í Moisés teecan, í sej siyen rachú'eve'e ti a'ñin a'amua japua niuuni.

⁴⁶ 'Tí pua'a siyen té'atzaahuatete'e se'íjna jemi í Moisés, ayée xu seajta ná'antzaahuatete'enche'e ineetzi se'íjna jime'e ti a'ñin ayén neetzi jime'e ra'utéyu'uxaca'a. ⁴⁷ ¿A'iné sej si caí rá'atzaahuatete'e a'ij ti a'ñin tira'utéyu'uxaca'a? ¿A'iné tí'iri'iri sej siyen rá'antzaahu-ate'en a'ij nej inee tejámuaatá'ixaate'esin? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jesús pu tihua'umí a'ñimej í mej anxǎj vi'ira'a ará'axcaa
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 A'atzu a'ateevi'i, tí'iquí Jesús a'uun u jetze pújme'en antáara í jaj japua ti ayén téja'arǎjte-huaa tíjǎn Galilea. Aye pu ajta téja'arǎjtehuaa tíjǎn Tiberias. ² Jéihua mú teite a'ucǎj jamuan a'iné mu'uri raaseǎj me'íjna ti huápi'í ruxe'eve'e ti ayén tihuá'uhuaa a'ñimej í mej tí'icucui'ica'a. ³ Aj pu'i Jesús a'ánna a'ujnéj jírí japua. An pu a'utayéijxi, majta a'ñime í mej jamuan á'ujjhuane'e.

⁴ Pu'uri vejli'itaca'a a'ájna xicájra'an mej jetzen tí'iyestehua'a me'íjna jime'e ti Dios hua'irǎjtuaa a'ñimej í mej Israel jetze ajtéme'ecantaca'a. ⁵ Tí'ij jí Jesús ayén huanéereajraa. Tǎ'ij i hua'useǎj mej e'evé'eju'uca'a í teite. Aj pu'i Jesús a'ñin Felipe ayén tiu'uta'íhua'uri'i tíjǎn:

—¿A'uné teyé'enanán í pan í mej racua'ani a'ñime í teite?

⁶ Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús a'ij ti rini. Mí ajta, ayée pu 'een jín raata'íhua'uri'i í Felipe ti ij ayén raasej a'ij ti rini. ⁷ Felipe pu ayén tiu'utaniú tijn:

—Tí pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú mej ramuá'itijca aráhuaica máxcira'i jime'e, capu a'ñi na'a cí'ipe tej ti pan huánanan tej ti naíjmi'ica tiu'umín.

⁸ Aj pu'i sejí ti jamuan á'uche'ecane'e, a'ñina í Andrés ti juutzeájra'an pú'een í Simón, a'ñi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijn:

—Yé pu pa'ari'i huatájvee. Anxávica pu hui pan tícha'íi, ajta hua'apuaca í hua'ité. Mí ajta, capu a'atzu cí'ipe mej mi naími'i tiú'ucua'ani.

¹⁰ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijn:

—Setá'aj hua'uta'ajte'en í teite mej a'ujrá'asixi'in.

Ayee pu 'een jín ayén raataxájtaca'a a'iné jeíhua pu huá'ixaata'aca'a a'ujna. Majta a'ñime í teteca, a'úu mú a'uráaseajraa. Ayee mú ará'asijme'e a'achú cumu anxíj vi'ira'a méyee majta méyee.

¹¹ Aj pu'i Jesús ra'ancuré'e'í'ipi í pan. Ajta rí'í tiraatateújtzi'ire í Dios jemi. Ajta hua'uré'e'í'ipi'í a'ñime í mej a'ucalíjme'ecaa a'achú ti sejí raxí'eve'eca'a. Ayee pu che'atá na'a hua'uré'e'í'ipi'í í hua'ité. ¹² Matí'ij ruxiéehua tiú'ucuaa, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ñime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijn:

—Setá'aj raaré'e'í'ipi'in í ti avé'eturaa. Ché'e caí ti'itíj a'uvá'itzi'in.

¹³ Matí'ij mi raaré'e'í'ipi'í. Ayee mú te'evé'ejiste'axi í sicíri jetze a'ñina í pan ti avé'eturaa mej tiú'ucuaa.

¹⁴ Majta a'ñime í teite, matí'ij miyen raasej me'ñina í Jesús ti ayén huaríj, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijn:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, amí pu hui a'ñin pú'een a'ñina ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ti ayén yé nu'u uvé'enejsin íiyen chaanaca japua.

¹⁵ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a í ru tzajta'a mej miyen raaxí'epi'intare mej a'ire'enejsin mej mi ca'anéri jín tiraa'íjcate'en ti a'ñin te'enteárute í rey jime'e. A'ñj pu jín, ayén ajtáraa. A'uu pu jirí japua a'ujnéj rusej.

Jesús pu antamé japuan í jaj ti ve'ée

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tí'ij huaré'eciéenajme'eca, a'úu mú a'ucáane a'utí e'eve'e'ástime í jaj a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e. ¹⁷ A'uu mú baarcu jetze atéeci. Matí'ij mi antacj u jetze pújme'en u Capernaúm. Pu'uri huaré'etica'aríjme'e. Ajta a'ñin Jesús, capu mé'e já'ahua'aca'a. ¹⁸ Ca'anín pu jín huá'eecaca'a. Ajta pu'uri á'ujruurejca'a í jaj. ¹⁹ Matí'ij aujú'ucua a'achú anxíj, o arájsevi kilómetros, matí'ij mi raasej ti e'evé'e-me'ecaa a'ñina í Jesús. Jaj japua pu huamé'ecaa. Jé'ecan mú tiu'utátziin.

²⁰ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijn:

—Nee nu a'ñin pú'een. Caxu tí'itzi'ine'e.

²¹ Matí'ij mi miyen huatájca'ane mej mi miyen ra'ateájtuuani í baarcu jetze. Camu a'achú a'ateevi'i me'uun a'utanéj a'ájna a'u mej a'ujjuhua'ane'e.

A'ñi mú nu'u rúhhuamen me'ñina í Jesús

²² Majta a'ñime í teite í mej a'uun u jetze pújme'en e'etiújsej í Jesús jemi, a'ñi mú a'uun a'uteájturaa.

Yee ruijmua'a yee, ayée pu tihua'ámitiejte'eca'a ti sejí na'a e'ecáve'eca'a í baarcu, ajta ti a'ñin Jesús caí a'ñina jetze ateájraa huá'a jamuan í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, sino rujímua'a mu'u antacj. ²³ Matí'ij mi seica me'uun újhuiixi í baarcu a'ájna vejli'i a'u mej tejá'ucuaa í teite tí'ij Jesús rí'í tiraatá'a í Dios. A'uu pu é'eme'ecan í baarcu, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijn Tiberias. ²⁴ Matí'ij mi a'ñime teite miyen ráamua'a-reeri'i ti nu'u caí ajta a'uun á'ucatii u Tiberias a'ñina í Jesús, majta a'ñime í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Matí'ij mi me'ñina jetze atéecijxi a'ñina jetze í baarcu ti ti'imuí. Seica mú atéecijxi sejí jetze, majtáhua'a í seica, sejí jetze mú mijta atéeci, mej mi me'uun a'atanén u Capernaúm, mej mi me'uun ráhhuani me'ñina í Jesús.

Jesús pu a'ñin pú'een í pan í mej jín ruuri muá'ara'ani

²⁵ Matí'ij ráateu me'újna u jetze pújme'en a'alaguun jetze, aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijn:

—Rabí, ¿a'anajni yé perá'a peyujna?

²⁶ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e.

Caxu se'ñina jín nehuahuau se'ñina jín sej tiu'uséj a'ij nej huaríj í sej jín a'ij te'utasej sino ayée xu 'een jín nehuahuau se'ñina jime'e sej ráacua se'ñina í pan, seajta sej temua'a naa titéju'uxai. ²⁷ Caxu siyen sena'a tiu'umuári'en sej si se'ñina huamuá'itin í cua'ira ti a'uvájtzi sino setá'aj siyen tiu'umuári'en sej si se'ñina huamuá'itin í sej jín huatájvairé'en tijn na'a rusén jime'e. Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airánnejte, nee nu ne'ñina amuaatá'asin a'iné a'ñin Dios ti niyá'upua pú'een, a'ñi pu a'ñina jín tinaa'íjca.

²⁸ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijn:

—¿Tí'itájni hui ruxe'eve'e tej tiyen te'ñina jín huá'irini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios?

²⁹ Jesús pu ayén tiu'utaniú tijn:

—Ayee pu tí'ijxe'eve'e í Dios sej siyen ná'antzaahu-ate'en ineetzi ti Dios neja'uta'íteca'a.

³⁰ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijn:

—¿Tí'itájni jín piyen ríci ti huáp'i ruxe'eve'e tej ti tiyen raasej, tej ti te'ñina jín muá'antzaahuaté'eni í a'iné pej pi piyen ríci? ³¹ Tavaújsimua'aci'í mú miyen ráacua me'ñina ti nu'u maná pú'een me'újna a'u ti caí é'eti'itijca'a. Ayee pu té'eyu'usi'i tijn: "A'ñi pu nu'u hua'utá'a mej me'ñina huácua'ani í cua'ira ti nu'u júte'e é'eme'ecan."

³² Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti caí a'ñin pú'een í Moisés teecan ti ayén hua'utá'a a'ñime á'amua'upuaci'istemua'a mej ráacua'ani í cua'ira ti júte'e é'eme'ecan. Capu xaa ne'u, sino niyá'upua pu ayén amuaatá'asin sej si huatájvairé'en

se'íjna jime'e í cua'ira tí tzáahuatí'ira'a jín júte'e é'e-me'ecan.

³³ A'íné nee nu a'íñ pú'een í cua'ira tí Dios jemi é'e-me'ecan, neetzi pu jemi ajta é'eme'ecan. Nee nu júte'e e'ícaanej nej ni hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tǵ na'a rusén jime'e matǵ mena'a pua'amé yen huachéjme íyien chaanaca japua.

³⁴ Matǵ'ij mi miyen tiraata'ixaa tǵjín:

—Tavastara'a, patá'aj piyen taatá'an pe'íjna í cua'ira tǵ na'a tí yú auca'itǵ a'ame.

³⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tǵjín:

—Nee nu a'íñ pú'een í tí jetzen é'eme'ecan í cua'ira í mej jín huateájvairé'en mej mi ruuri muá'ara'ani tǵ na'a rusén jime'e. Ja'atǵ tí na'a tí neetzi jemi ve'eré'enen, capu ja'anáj i'icuatá a'ame. Ajta, ja'atǵ tí na'a tí ayén na'ará'astǵjre'en ineetzi, capu ajta ja'anáj huata'í'imi, sino Dios pu rusén jín raatá'asin.

³⁶ Neajta inee, ayée nu neri tejámuaatá'ixaa sej seri neseij ineetzi. Mǵ seajta mú'een, caxu té'antzaahuaté'e.

³⁷ Matǵ mena'a pua'amé í tí Dios naatátuüre'esin, a'íime mú ve'eré'enejsin ineetzi jemi. Ajta tí pua'a ja'atǵ ayén neetzi jemi ve'eré'enen, canu ja'anáj raaré'iti.

³⁸ Canu ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni niyen huárini a'ij nej nesej nena'a tí'ijxe'eve'e sino nej ni niyen huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e a'íjna tí yen neja'uta'íteca'a. ³⁹ Ajta, ayée pu tí'ijxe'eve'e a'íjna tí yen neja'uta'íteca'a tí caí seǵ á'uveti a'íime í mej ve'eré'ene ineetzi jemi sino nej ni naǵmi'ica japua huániuuni a'ájna xicájra'an tí jetzen nain jín te'entipúa'ajte.

⁴⁰ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ijxe'eve'e í niyá'upua tí ayén tiráaci'iti tí ruurican jín huateáturan tǵ na'a rusén jime'e ja'atǵ tí na'a tí ayén tirá'amitǵje'e ja'atǵ nej pǵrici, ajta ayén tiná'astǵjre'e ineetzi. Neajta inee, ayée nu ra'ajjásin huá'a tzajta'a í mej meri huácuui a'ájna xicájra'an tí jetzen nain jín te'entipúa'ajte.

Muaújniuste a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan

⁴¹ Majta a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan, matǵ'ij mi autéjhuii mej runiúuste'e rujímua'a me'íjna jime'e tí Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tí nu'u a'íñ pú'een í cua'ira tí júte'e e'ícaanej. ⁴² Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tǵjín:

—¿Ni caí a'íñ pú'een í Jesús tí ajta yaujra'an pú'een a'íjna í José? ¿Ni qui tecaí huá'amuaǵte í taàtajra'an, ajta í náanajra'an? A'íné tijtá ne'u. A'íj pu jín, ¿a'íné tí'iri'iri tí a'íñ ayén tí'ixajta tí nu'u júte'e e'ícaanej?

⁴³ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tǵjín:

—Caxu hui siyen ché'e runiúuste'e. ⁴⁴ Capu rǵ'irí tí ja'atǵ ayén ve'eré'enen ineetzi jemi tí pua'a caí Dios amuacaí ca'anǵra'a raatá'an tí ij ayén huárini. Neajta nu niyen ra'ajjásin huá'a tzajta'a í mej meri huácuui a'ájna xicájra'a tí jetzen nain jín te'entipúa'ajte.

⁴⁵ Ayee mú tira'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tǵjín: "Dios pu nu'u ayén tihua'umua'aten naǵmi'ica." Ja'atǵ tí na'a tí ayén ranamua í ru tzajta'a a'ij tí tí'ixa í niyá'upua, ajta tí ayén ráaruuren a'ij tí a'íñ tí'ijxe'eve'e, a'íj pu ve'eré'enejsin ineetzi jemi.

⁴⁶ Capu ayén huataújmua'a tí ja'atǵ ari raasej a'íjna í niyá'upua sino inee, i nej ne'uun a'uvé'emej a'u tí a'íñ é'esejre'e, nee nu neri raasej í niyá'upua.

⁴⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatí'ira'a jime'e tí ja'atǵ tí na'a tí ayén té'antzaahuaté'en a'ij nej tí'ixa, a'íj pu ruurican jín huateáturaasin tǵ na'a rusén jime'e.

⁴⁸ Nee nu ne'íñ pú'een í cua'ira tí jetzen airáninei í mej jín ruuri muá'ara'ani tǵ na'a rusén jime'e.

⁴⁹ A'amua'huáacixa'astemua'aci'í mú ráacua me'íjna í maná a'ujna já'ahua'a a'u tí caí é'eti'itǵca'a. Majta á'iyen mú huácuui. ⁵⁰ Mǵ ajta, yé pu seijre'e a'íjna í cua'ira tí júte'e e'ícaanej. Tǵ pua'a ja'atǵ ráacua'ani a'íjna, capu ja'anáj mǵ'ini.

⁵¹ Nee nu ne'íñ pú'een a'íjna í cua'ira tí júte'e e'ícaanej, tí jetzen airáninei í mej jín ruuri muá'ara'ani. Tǵ pua'a ja'atǵ ayén ráacua'ani a'íjna í cua'ira, a'íj pu ruurican jín huateáturaasin tǵ na'a rusén jime'e. Ajta, a'íjna í cua'ira, a'ii pu a'íñ pú'een í nej ratéhua'ira'a, í nej neajta ratámua'í'ivajta huá'a jetze me'ecan matǵ mena'a mej yen huachéjme íyien chaanaca japua mej mi ruuri muá'ara'ani tǵ na'a rusén jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁵² Majta a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan, ca'anín mú jín autéjhuii mej tí'hua'úrixaate'en. Miyen tǵjín: —¿A'íné tí'iri'iri tí a'íñ ja'atǵ ayén nu'u ruhuá'ira'a taamín?

⁵³ Aj pu i Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tǵjín:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tǵ pua'a secaí ráacua'ani i nehuá'ira'a, i nej neajta teáata'a jetze airánnejte, ajta tí pua'a secaí raayé'en i nexuure'e, caxu rusén jín ruuri xá'aju'un. ⁵⁴ A'atǵ tí na'a tí ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta ayén raayé'en i nexuure'e, a'íj pu ayén ruurican jín huateáturaasin tǵ na'a rusén jime'e. Neajta nu niyen ra'ajjásin a'ájna xicájra'an tí jetzen nain jín te'entipúa'ajte.

⁵⁵ Ayee tí'ayajna xaa ne'u. A'íj pu nehuá'ira'a, a'íñ pú'een í tí cua'ira jetzen airáninei í mej tzáahuatí'ira'a jín ruuri muá'ara'ani í Dios jemi. Ajta a'íjna, a'ii pu xaa ne'u a'íñ pú'een í jaj í mej tzáahuatí'ira'a jín iraa'yé'en mej mi caí ché'e ruxiéemiste'e í Dios jemi. ⁵⁶ A'atǵ tí na'a tí ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta tí ayén raayé'en i nexuure'e, a'íj pu huateáturaasin ineetzi jemi. Neajta nu niyen che'atá nena'a huateáturaasin í jemin.

⁵⁷ A'íj pu ayanna neja'uta'íteca'a í niyá'upua tí i'irúuri. Neajta nu ne'íjna jetze aránca'ane nej ni ruuri ná'ara'ani í niyá'upua jemi. Ajta a'íñ í ja'atǵ tí ayén tí'icua'a ineetzi jemi, a'íj pu ayén che'atá na'a neetzi jetze arájca'ane tí ij a'íñ ruuri á'ara'ani í Dios jemi.

⁵⁸ A'ii pu a'íñ pú'een í cua'ira tí júte'e e'ícaanej. Tahuáacixa'astemua'aci'í mú miyen ráacua me'íjna í maná. Majta huácuui. Mǵ ajta, a'íñ tí ayén racua'aca a'íjna í cua'ira tí neetzi jetze airáninei, a'íj pu ruurican jín huateáturaasin tǵ na'a rusén jime'e.

⁵⁹ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tǵ'ij a'uun tihua'amua'atejca'a a'u mej e'etiújse'irihua'a a'ujna u Capernaúm.

A'ij mej tiu'umuá'aj a'ñime é mej jamuan á'ujujhua'ane'e

⁶⁰ Maté'ij me'íjna huánamuajri'i, ayée mú mu'ití tiu'utaxájtaca'a a'ñime é mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjín:

—A'ij pu pua'a taatá'a ti ayén ti'ixa. Jé'ecan pu hui muári'eri tej tiyen yaú'itíee tá'ara'ani.

⁶¹ Ajta a'ñin Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a mej miyen runiúuste'ecaa. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni a'ij pua'a amuaatá'a nej niyen tejámuaatá'ixaa? ⁶² Ari ti pua'a siyen naasej ineetzi, i nej teáata'a jetze airánnejte, nej ni a'uun a'ujnén júte'imua a'u nej amuacá'á'ucatí. ⁶³ A'íjna jetze é xiéjniucare'ara'an é Dios, a'ñi pu jetzen airáninei é sej jín ruuri xá'ara'ani. Mí ajta, capu a'íjna jín tí'ivaire'e a'íjna ti jetzen airáninei é sej ratéhua'ira'a. Capu a'atzu xaa ne'u. Mí ajta, a'íjna é niuucari é nej niyen tejá'amua'ixaate'e, a'íjna é xiéjniucare'ara'an é Dios, a'ñi pu ca'aníjra'a naatá'a nej niyen tiu'utaxáj. Ajta, a'íj pu jetze airáninei é sej jín ruuri xá'ara'ani. ⁶⁴ Mí seajta mú'een, mu'ití x caí té'atzaahuate'e.

Ayee pu tihua'utá'ixaa a'iné tíj na'a 'ajmí'imua ti yú e'iré'ene, a'ñi pu rú'umua'areereca'a ja'atí ti pírici ti caí rá'atzaahuate'eca'a, ajta ja'atí ti pú'een ti Jesús jime'e tiu'utátuiire'esin. ⁶⁵ Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu 'een jín tejámuaatá'ixaa ti caí rí'írí ti ja'atí ayén huataújtuiire'en ineetzi jemi ti pua'a caí Dios amuacá' ca'aníjra'a raatá'an ti ayén huárini. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶⁶ A'ajná'imua mu'íi mú miyen titeecáujxiehuataca'a mej mi caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en. ⁶⁷ Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej é mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tíjín:

—Ari mú'een, ¿ni seajta seri ajtácínicu ineetzi jemi?

⁶⁸ Ajta a'ñin é Simón, ti ajta i'i Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ¿a'atajni máàj jemin té'uju'un? Mú'etzi pu'u jemi seijre'e é niuucari é tej jín ruuri tá'ara'ani, tíj na'a rusén jime'e. ⁶⁹ Ayee tu hui rá'atzaahuate'e, teajta tiyen ramua'aree pej pe'ín pú'een i pej Dios jemi e'icaanej, ti Dios ajta muaja'utétuaasin é ruri'írínta'a.

⁷⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—¿Ni qui necaí niyen amua'antíhua'u mú'ejmi mí sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase? A'iné nijta ne'u. Mí ajta, sejí ti mú'ejmi jetze ajtème'ecan, tiyaaru'u pu jetzen seijre'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷¹ A'íjna ti nu'u tiyaaru'u jetzen seijre'e, a'ñi pu ayén huatamuá'a é Judás. A'ñi pu yaujra'an pú'eene'e a'íjna é Simón ti ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. Ajta a'ñin Judás, huá'a jetze pu ajtème'ecantaca'a é mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ñi pu a'ñin pú'een ti avíitzi jín tiu'utátuiire'esin a'íjna jime'e é Jesús.

Maté'ij tiu'uyé'este me'íjna jime'e mej avé'inaa-mua'asin

7 Tíj na'a a'ájna'imua, a'úu pu a'uteájturaa é Jesús a'ujna u Galilea. Capu ché'e a'uun á'uche'ecane'e u Judea a'iné a'ñime é mej Israel jetze ajtème'ecantaca'a é mej a'uun é'echejca'a, ayée mú raxí'eve'eca'a mej raajé'ica. ² Pu'uri ajta vejli'itaca'a a'ájna maté'ij miyen tí'yestehua'a me'íjna jime'e mej avé'uj'inaa-mua'asin, é mej Israel jetze ajtème'ecan. ³ Maté'ij mi miyen tiraata'ixaa é ihuáamua'ame'en é Jesús tíjín:

—Patá'aj hui piyen huiirájra'ani peyujna pej pe'uun á'ura'ani a'ujna u Judea, mej mi a'ñime é mej mú'etzi jamuan á'ujujhua'an miyen raasej a'ij pej ríci pe'íjna jime'e ti hui huáp'i ruxe'eve'e, é mej jín a'ij te'utasej. ⁴ Tí pua'a hui ja'atí ayén raxí'eve'e mej mi mé jéjre'e miyen ráamua'ati, capu ayén avíitzi jín tí'imuar'e. A'iné ayée pej hui ríci pe'íjna jime'e ti huáp'i ruxe'eve'e, naa pu xí'ep'i'n pej piyen á jéjre'e huatá'asei-jrata huá'a jemi, matéj mena'a pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. —Ayee mú tiraata'ixaa.

⁵ Majta a'ñime é mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e, camu majta rá'antzaahua me'íjna é Jesús. ⁶ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capúu xi a'ájna teja'uré'ene ti huaxí'ep'i'n ineetzi jemi nej ni ne'uun a'utanén. Aru mú'ejmi jemi, ja'anáj ti na'a pu ayén í'ixí'ep'i'n. ⁷ Capu hui a'atzu rí'írí mej amujcha'íire'e é mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mí majta xaa ineetzi menéjcha'íire'e me'íjna jime'e nej caí niyen a'ij pua'a tihuá'axajta mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'í. ⁸ Setá'aj se'uun a'ujnén a'ánna a'u mej tejé'eyeste. Caxí nu a'umé'e na'ame inee nej ni ne'uun íjii teja'uvé'emua'ariive'en a'iné capu xi ayén teja'uré'ene ti ari huaxí'ep'i'n.

⁹ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i a'uun a'uteájturaa a'ujna u Galilea.

Jesús pu avíitzi jín a'uun a'ujnéj

¹⁰ Mí ajta a'ñin, ayée pu huaríj. Maté'ij a'ucíj é ihuáamua'ame'en mej mi me'uun tejá'uyesten, a'ñi pu ajta u á'ume. Capu ruseírata u á'ume, sino avíitzi pu'u jín u á'ume.

A'ñi mú rahuahuaú é Jesús a'ñime é mej Israel jetze ajtème'ecan

¹¹ Majta me'ín é mej me'uun tejé'eyestehua'a, a'ñi mú rá'ixí'eeri'ireca'a me'íjna é Jesús. Miyen ti'ixáata tíjín:

—¿A'uné a'ij 'een a'íjna é ja'atí?

¹² Jéhua mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a a'íjna jime'e é Jesús huá'a tzajta'a é teite é mej me'uun e'etiújseire'eca'a. Seica mú miyen tí'ixajtaca'a tíjín: "Rí'í pu tí'itevij." Majta seica miyen tí'ixajtaca'a tíjín: "Capu a'atzu. A'ñi pu hui huá'acuanamua é teite."

¹³ Majta, capu ja'atí ayén á'ujca'anejca'a ti ayén ruseírata tiu'utaxájta a'íjna jime'e é Jesús a'iné

mehuá'atziiine'eca'a a'ímej í mej tí'itíj jín antiújmua'a-reereca'a a'íime jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan.

Jesús pu tihua'umuá'ate matí'ij tí'iyestehua'a

¹⁴ Matí'ij meri já'ita'a ujú'uncaa í mej tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús a'uun a'uteájrupi teyujta'a. Tí'ij jí a'utéjche tí tihua'umuá'aten í teite. ¹⁵ Jé'ecan mú rí'í tira'utaseíj a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a. Ayeé mú tiúj'ix-aate'eca'a tíjín:

—¿A'iné tí'irí'iri tí a'íin caí ja'anáj tí'ihuaújmua'ate, a'íi pu raayí'iti tí ayén tihua'umuá'aten?

¹⁶ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu a'ij tirájteu neseíj a'ij nej tihua'amua'aten sino a'íi pu ayén tinaatá'a a'íjna tí yé neja'uta'íteca'a. ¹⁷ Tí pua'a hui ja'atí ayén á'ujca'ane tí ayén huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios, a'íi pu xaa ayén ramua'aréeren tí pua'a Dios ayén naatá'a nej niyen tí'imua'ataca ca'ín neseíj nena'a a'ij tirájteu. ¹⁸ A'íjna tí ayén tí'ixaxa'a a'ij tí a'íin na'a tirájteu ruseíj, ayée pu 'een jín ayén rici tí ij rí'í tíu'utaúra'an ruseíj.

'Mí neajta inee, ayée nu ne'íjna jín tí'imuari'e nej ni niyen rí'í tiraatá'an ne'íjna tí yen neja'uta'íteca'a. Tí pua'a hui ja'atí ayén á'ujca'ane tí ayén huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios, a'íi pu xaa ayén ramua'aréeren tí pua'a Dios ayén tinaatá'a nej niyen tí'imua'ata ca'ín neseíj nena'a a'ij tirájteu.

¹⁹ ¿Ni caí a'íin Moisés teecan ayén amuaatátui a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Aa ni'íjtá ne'u. Mí seajta mú'een, capu ja'atí tí mú'ejmi jetze ajtème'ecan ayén araúrasten a'ij tí a'íin niuucari tí'ixa. ¿A'iné 'een jime'e siyen tí'ijxe'eve'e sej naajé'ica?

²⁰ Majta a'íime í mej me'uun ajteáxireca'a, ayée mú titeetaniú tíjín:

—Tiyaaru'u pu mú'etzi tzajta'a seijre'e. ¿A'ataani hui ayén tí'ijxe'eve'e té'ij muáaje'ica?

²¹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Seij nu'u jín niyen huaríj tí ayén huápi'í ruxe'eve'e-ca'a. Ajta a'íin amuaatéjteu naíjmi'ica. Jé'ecan xu avé'ejí'istaxi. ²² Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ijr'í'ire se'íj-na jime'e tí Moisés teecan ayén amuaata'ajj sej nu'u ra'antisíjchixi'ín í naviira'an. Jee xaa, capu Moisés teecan jetze huanéj, sino Dios pu ayén raateájtuaa a'ímej jemi í á'amua'upucí'istemua'a. A'íj xu jín siyen ra'antisí'iche í naviira'an í uneeca'í tí teáata'a se'ájna xicájra'an sej jetzen ruse'upi. ²³ Ayeé xu 'een jín tí'ijr'í'ire sej sí caí auté'itzen se'íjna jemi í niuucari tí Moisés teecan raateájtuaa. Tí pua'a ayén 'een, ¿a'iné 'een jín sí níniu'ucacu ineetzi jemi se'íjna jime'e nej niyen nain jín raarújte seíj í ja'atí ne'ájna xicájra'a sej jetzen ruse'upii?

²⁴ Xaatapuá'ajta sej siyen tihua'axijte'e a'ij tí teja-muá'amitiejte'e. Mí seajta mú'een, ayée xu huárini sej sí siyen tihua'uxíjte'en a'ij tí tiraavíjte'e tzáahuati'ira'a jime'e.

Jesús pu jíme'en tí'ixa a'utí é'eme'ecan

²⁵ Jíme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a, aj mú mi seica miyen autéjhuii mej tí'ihuaúrihua'u. Miyen tíjín:

—¿Ni caí a'íin pú'een í mej miyen jíme'en tí'itese'e mej raajé'ica? ²⁶ Yee pu hui jéjre'e huatéjvee tihua'ix-aate'e. Mí majta, camu a'ij tí'ijee. ¿Ni qui meri miyen raamuá'a tíjín: "A'ii pu a'íin pú'een í Ciriístu'u"? ²⁷ Mí teajta iteen, teen tu hui ramua'aree a'u tí é'eme'ecan te'íjna í ja'atí. Mí ajta a'íin í Ciriístu'u, té'ij a'íin yé uvé'enen, capu ja'atí ramua'aréeren a'u tí é'eme'ecan a'íjna. —Ayeé mú tí'ixajta'a.

²⁸ Ajta a'íin Jesús, aúche'e pu tihua'amua'atejca'a u teyujta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jín tíu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jee xaa ne'u, ayée pu hui tí'ayajna sej nemua'ate, seajta siyen ramua'aree a'u nej é'eme'ecan. Canu neseíj nena'a yé ve'ecáane sino tí yé neja'uta'íteca'a, a'íi pu nain jín ayén tí'ijr'í'ire. Capu tí'ihua'itzi í jemin. Mí seajta mú'een, caxu ramua'ate a'iné caxu rá'astijre'e. ²⁹ Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate a'iné a'úu nu é'eme'ecan í jemin. A'íi pu hui ajta yen neja'uta'íte-ca'a.

³⁰ Jíme'en pu'u ayén tíu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tíu'utatése mej raatéevi'i. Mí ajta, capu ja'atí ayén raatéevi'i a'iné capúu xi a'ájna teja'uré'ene, a'ájna tí jetzen huaxí'epi'íntari'ihuaca'a tí ayén huámi'íni. ³¹ Majta a'íime í mej jemin e'etiújseij, mu'iití mú miyen rá'antzaahua. Ayeé mú tíu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí'ij yé uvé'enen a'íjna í Ciriístu'u Dios tí ra'an-tíhua'u, ¿ni qui jaítze'e ayén a'íjna jín rini tí huápi'í ruxe'eve'e caí amíjna mí ja'atí?

A'íime fariseos mú nu'u xantaaru'u huata'áiteca'a mej raatéevi'i me'íjna í Jesús

³² Majta a'íime í fariseos, ayée mú tíu'unamuajri'í a'íimej í teite mej miyen xahuaani'í mú jín tíú'ixaaate'e. Matí'ij mí a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í fariseos, a'íi mú seica huata'áiteca'a a'íimej í mej me'u-un tí'icha'í mej mí raatéevi'i.

³³ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Canu ché'e á'ateeri mú'ejmi jemi a'iné pu'uri vejli'í nej ni ne'uun a'ujnén ne'íjna jemi tí yen neja'uta'íte-ca'a. ³⁴ Mú'een xu nehuauni, aru caxu mé'e nejé'eteu-ni. Ajta, capu rí'írí'ista a'ame sej se'uun a'ujnén a'u nej a'ij éene'e na'ame.

³⁵ Majta a'íime í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tíú'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'uquí hui a'umé a'u tí caí rí'írí tej tiyen yé'uteuni? ¿Ni qui a'uun seíj chuéjra'a japua a'umé huá'a jemi í teite í mej a'ucíjxi huá'a tzajta'a a'íime í mej Grecia é'eme'ecan? ¿Ni qui hui ajta ayén tihua'amua'aten a'ímej í mej Grecia é'eme'ecan? ³⁶ ¿A'iquí huataúj-mua'a a'íjna í niuucari tí jín tej nu'u rahuauni, teajta nu'u caí rateuni, tí ajta nu'u caí rí'írí tej a'uun á'uju'un a'u tí a'ij éene'e a'ame? —Ayeé mú tíújihua'uraca'a.

Jesús pu hua'utá'ineesin mej mi jemin ve'eré'enen

³⁷ Tí'ij ari te'entipua'arijme'eca í mej tí'iyeste, a'ájna xicá'ra'an tí jaítze'e ruxe'eve'eca'a í mej me'íjna jetze tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi huá'a tza-jta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí' pua'a hui ja'atí ayén ruxiéemiste'e a'íjna jime'e tí caí urarí'ene'e jín huatájturaa í Dios jemi, ché'e a'íjn ayén ve'eré'enen ineetzi jemi nej ni niyen ca'aní'ra'a tiraatá'an. ³⁸ Ayee pu che'atá na'a raruuren a'íjna í ja'ati tí ayén na'ará'astijre'esin ineetzi a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín: “A'íj pu jetzen airánineí í tza'jta'an temua'a naa a'íjna í jaj tí jetzen araújca'-nen a'íjna í tí jín ruuri a'ame. Ayej seíire'e a'ame tíj jetzen airáamí'íye í jaj.” —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ A'íjna í niuucari tíjín “jaj”, ayée pu huataújmu'a'a tíjín: í xiéjnui'ucare'ara'an í Dios, í tí Dios raateájtuaaniiche'e huá'a tza'jta'a a'íjme'í mej rá'antzaahua. Ayee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús a'iné capu xí'é'e já'ahua'aca'a a'íjna í xiéjnui'ucare'ara'an í Dios, a'íjna jime'e tí a'íjn Jesús caí xí a'ujnéj u júte'e tí ij Dios ayén án ye'ecájrati í ipuari japua.

Capu xí huá'amitiejte'eca'a í teite ja'atí tí pírici a'íjna í Jesús

⁴⁰ Jíme'en mu'u miyen ráanamua'jri'í tí ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a seica í teite tíjín:

—Ayej hui xaa ne'u tí'ayajna tí a'íjn pú'een tí ayén tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, í tej tiyen rachú'eve'e.

⁴¹ Majta seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—A'ii pu hui a'íjn í'í pírici tí'í Ciriístu'u.

Majta seica miyen tiú'íhu'a'uraca'a tíjín:

—¿A'iné hui tí'irí'iri tí a'íjn Ciriístu'u ayén a'uun é'e-me'ecanta u Galilea? ⁴² ¿Ni caí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí nu'u a'íjn Ciriístu'u ayén airaújnejte'esin a'íjna jetze í teitestemua'ame'en í David teecan? Ajta nu'u tí a'uun é'eme'ecanta a'ame a'ujna u Belén, a'u tí a'íjn David teecan e'echéjme'e. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴³ A'íj mú jín já'ita'a a'utacá'j í teite me'íjna jime'e í Jesús. Seica mú seicié tí'ixajta'a. Majta seica seicié.

⁴⁴ Seica mú miyen raxí'eve'eca'a mej miyen raateévi'í. Mí ajta, capu ja'atí ahuaújca'ane tí rajví'í.

Camu nu'u rá'atzaahuat'e'eca'a í Jesús a'íjme'í mej títetaté'eca'a

⁴⁵ Mat'íj mi a'íjme'í mej tí'icha'í u teyujta'a, a'úu mú a'uré'ene huá'a jemi í mej me'uun tí'ajta u teyujta'a, majta í fariseos jemi. Mat'íj miyen tihua'uta'íhu'a'uri'í tíjín:

—¿A'iné 'een jín secaí ye'eráavi'í'í?

⁴⁶ Majta a'íjme'í mej tí'icha'í'íve, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu hui ja'atí ayén tí'ixaxa'a tíjín amín tí'ixaxa'a.

⁴⁷ Ayee mú tiu'utaniú a'íjme'í fariseos tíjín:

—¿Ni ajta ari ayén amuáacuanamua mú'ejmi? ⁴⁸ ¿Ni caí se'íj tí tí'ita'ajte'e ari rá'antzaahua a'íjna, na'ari se'íj tí téjmi jetze ajtémecan i tej fariseos pú'een? ⁴⁹ Majta í teite í mej me'uun e'etiújseire'eca'a, camu a'atzu yaú'itíe a'ij tí té'eyu'usi'í a'íjna jetze í niuucari Moisés teecan tí raateájtuaa. Dios pu ari hua'uxájte amíjme. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íjme'í fariseos.

⁵⁰ Ajta a'íjn Nicodemo, a'íjna tí ari í Jesús jemi a'atáne'ca'a, tíj ajta se'íj pú'eene'e tí huá'a jetze ajtémecan, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

⁵¹ —Capu ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'uxájte'en tí'ij puajítzi ráaci'í'í. Ayee pu té'axa í yu'uxari jetze í tej jín tí'ajta tí ayén nu'u ruxe'eve'e tej nu'u tiraa'íhu'a'u amuacaícan jín te'íjna í ja'ati tej tí ráamua'aree a'ij tí tí'itíj jín rici. ¿Ni caí ayén tí'ayajna?

⁵² Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—¿Ni hui mú'ee pe pajta pe'uun é'eme'ecan u Galilea? Aúhuauachi í yu'uxari jetze pe'j pi piyen ráamua'aree tí caí ja'atí a'uun é'eme'ecan u Galilea tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

⁵³ Ayee mú tiu'utaxájtaca'a. Mat'íj mi a'ucá'jxi a'u tí se'íj é'eche.

A'íjna í 'íita'a tí huaujxana'acire

8 Ajta Jesús pu a'uun á'ume jirí tí a'utacá'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Aceituunajemi. ² Tapuá'arijme'eca pu a'uun a'ujnéj teyujta'a. Majta mú jeíhua teite ajteáxi'reca'a í jemin. Aj pu'i a'ujyéjxi tí í tihua'umua'aten. ³ Majta a'íjme'í mej jetzen tiú'ujmu'a'ate í niuucari í mej jín tí'ajta, majta a'íjme'í fariseos, a'íj mú se'íj e'eráavi'í'í í 'íita'a. Ayee mú tiraatévi'í tí'ij auj ayén ríjcaa í 'íita'a tí ruxána'acira'ate'eca'a. Mat'íj mi raata'áj tí a'uun já'ita'a a'utéchaxin mej mi raase'íj í teite. ⁴ Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Jesús tíjín:

—Maeestru, ayée mú yeehui tiraatévi'í amíjina mí 'íita'a tí'ij auj xana'acira'ate'eca'a. ⁵ Ajta a'íjn Moisés, ayée pu yeehui titaata'áj a'íjna jetze í niuucari tí raateájtuaa tí ayén ruxe'eve'e tej nu'u tetej jín raajé'íca. Ari mú'ee, ¿a'iné yeehui pajta tí'ixa?

⁶ Ayee mú me'íjna jín tiraata'íhu'a'uri'í mej mi me'íjna jín ra'antimua'ítin a'ij tí a'íjn tí'itíj jín tihua'utá'ixaa'ate'esin. Ayee mú rahuauca'a me'íjna í mej jín tiraaxájtzi'í.

Ajta a'íjn Jesús, a'íj pu aicaújtutzi. Aj pu'i a'utéjche tí ruxité jín ra'uyú'uxa á chuaata'a. ⁷ Maúche'e mú tí'ira'íhu'a'uraca'a. Aj pu'i Jesús ayén huatéechaxi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Tí' pua'a hui se'íj mú'een ja'anáj caí a'íjna jín ayén auté'ítez í á'amuamua'atziira'a jime'e, ché'e a'íjn ja'atí amuacaí raatatú'a í tetej jime'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁸ Ajtahua'a pu aicaújtutzi. Ajta ra'uyú'uxaca'a á chuaata'a. ⁹ Majta a'íjme'í jime'en mu'u miyen ráanamua'jri'í a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, mat'íj mi me'uun tíhuui, se'ij majta se'ij, amuacaícan a'íjna tí jaítze'e vásta'a. Tí'ij jí a'íj na'a í Jesús a'uun a'uteájturaa jamuan a'íjna í 'íita'a tí a'uun já'ita'a a'uteveeca'a.

¹⁰ Aj pu'i Jesús huatéechaxi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Íta'a, ¿a'uné hui a'ij mé'een a'íime? ¿Ni caí mé'e ja'atí ti ayén ti'itíj jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e?

¹¹ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, capu yeehui ja'atí ayén neetzi jetze tí'itíj jín tí'ijpua'ajte'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Canu neajta inee tí'itíj jín mú'eetzi jetze te'ujpuá'a-jte'esin. Patá'aj á'ura'ani. Capej hui ché'e piyen pe'íjna jín te'uté'itzeara'an. —Aye pu tiraata'ixaa.

Jesús pu hua'atátzavi'i a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

¹² Tí'ij ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa í teite í Jesús, ayej tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nee nu yeehui ne'ín pú'een í tatzari tí jín huáneer-i'i huá'a japua naíjmi'ica í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'atí ti na'a hui tí nee jamuan á'uche'ecane'en, capu ja'anáj ayén t'ca'amiste'e á'uche'ecane'e a'ame, sino ayée nu yeehui raateájtuaani í jemin ne'íjna í tatzari í tí jín ruuri á'ara'ani.

¹³ Mat'í'ij mi a'íime fariseos miyen tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pej piyen asej tité'axajta. A'íj pu yeehui jín caí tí'itíj vaire'e a'ij pej tité'axajta asej.

¹⁴ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Tí pua'a niyen nesej tí'inxajta, aúche'e pu yeehui tí'ivaire'e nej niyen tí'inxajta nesej a'íjna jime'e nej niyen ramua'aree a'u nej a'arájraa, neajta niyen che'atá nena'a ramua'aree a'uj nej a'umé. Mí seajta mú'een, capu yeehui a'ij tejamuá'amitíejte'e, a'u nej a'arájraa, na'ari a'u nej a'umé. ¹⁵ Aye xú siyen sena'a huá'axijte'e a'ij sej rujímua'a tirájteuve. Mí neajta inee, canu ja'atí íjii á'axijte'en. ¹⁶ Aru, tí pua'a hui niyen ja'atí á'axijte'e, aúche'e pu ayén tiraavíjte'e nej niyen ríci a'iné canu nesej niyen a'ij tirájteu, sino a'í pu ayén naatá'a a'íjna tí yen neja'uta'íteca'a.

¹⁷ Aye pu yeehui té'eyu'usi'i a'íjna jetze í niuucari í sej jín tí'ajta tí ayén nu'u tí'ivaire'e tí pua'a mehuá'a-pua miyen tí'itíj jín tí'iteújxajtajme'en. ¹⁸ Nee nu yeehui ne'ín pú'een sej í nej niyen tí'inxajta nesej. Ajta yeehui í sej tí ayén tinateáxajta, a'í pu a'íjn pú'een í niyá'upua tí íiyen neja'uta'íteca'a.

¹⁹ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'uné yeehui a'ij 'een tí ayá'upua pú'een?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Caxu yeehui nemua'ate ja'atí nej pú'een. Caxu seajta ramua'ate í niyá'upua. Tí pua'a siyen nemua'aj-caa, ayée xú yeehui seajta tí'ijmua'ate í niyá'upua.

²⁰ Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús tí'ij auj tihua'amua'atejca'a a'ujna teyujta'a, a'ájna vejl'i a'u mej yé'ese'iri í tumin. Mí majta í teite, capu ja'atí ayén tiraateévi'i a'iné capúu xí a'ájna teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze tí jetzen Jesús huámi'ini.

“A'u nej a'umé, capu rí'iri sej se'uun á'uju'un”

²¹ Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu yeehui ne'uun a'ujnéjsin, seajta mú'een xú nehuauni ineetzi. Ajta, caí Dios tejámuaatá'uuni'ira. Mú'een xú cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi. Capu rí'iri sej se'uun a'ujnéjn a'u nej a'ujnéjsin inee.

²² Mat'í'ij mi miyen tí'itírihua'uri'i a'íime í mej me'u-un tí'ajta teyujta'a tijín:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'íjna í niuucari tí nu'u caí rí'iri tej te'uun a'ujnéjn a'u tí nu'u a'ujnéjsin? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tí a'íjn huaújje'ica?

²³ Aúche'e pu ayén tihua'a'ixaate'eca'a tijín:

—Mú'een xú hui yúuci pújme'en é'eme'ecan. Neajta inee, júte'e nu é'eme'ecan. Mú'een xú yeehui huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Neajta inee, canu niyen huá'a jetze ajtémecan. ²⁴ Aye nu hui niyen amuaatá'ixaa tí pua'a caí ayén Dios tejámuaatá'uuni'ira, mú'een xú cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi. Tí pua'a yeehui secaí siyen té'antzaahuat'e'en nej ne'ín pírici a'ij nej tí'ixa, mú'een xú xaa cui'ini se'íjna jime'e sej auteájturaa í Dios jemi.

²⁵ Mat'í'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'ataani yeehui pej pú'een?

Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een í nej niyen jime'en tejá'a-mua'ixaate'ecaa tíj na'a jécua ímuá tí yú e'iré'ene.

²⁶ Jéihua nu neri tí'ixajtamí'i mú'ejmi jime'e, neajta niyen ne'íjna jín amua'uxíjte'en. Mí ajta a'íjn tí yen neja'uta'íteca'a, a'í pu tzáahuat'i'ira'a jín tí'ixaxa'a. Neajta nu hui niyen tihua'ixaate'e a'ímej í mej yen japuan seijre'e íiyen í chaanaca japua a'ij nej niyen tiráana-muajri'i ne'íjna jemi tí yen neja'uta'íteca'a. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

²⁷ Majta a'íime, camu yaú'itíee muá'araa a'ij tí tihua'a'ixaate'eca'a, tí ayén jime'en raxa tí ya'upuáara'an pú'een. ²⁸ A'íj pu jín, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Set'í'ij yeehui aj neja'utavén ineetzi i nej teáata'a jetze airáme'ecan, aj xú si ramua'aréeren ja'atí nej pú'een, seajta xú ramua'aréeren nej caí nesej nena'a a'ij tirájteu a'ij nej tejámuaatá'ixaa sino ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'a a'ij tí niyá'upua ayén tinaa-muá'ate. ²⁹ A'íjna tí hui yen neja'uta'íteca'a, a'í pu neetzi jemi seijre'e. Capu ayén ruséntacan naatéjtuaa a'iné ayée nu yeehui tí'ij pína'a niyen tí'ijr'i'ire a'ij tí tira'aráanajche.

³⁰ Majta a'íime í teite, tí'ij Jesús auj ayén tihua'a'ixaate'eca'a, mu'ití mú miyen rá'antzaahua.

Jíme'en í mej yaújmua'ame'en pú'een í Dios, majta a'íime í mej ravaire'e a'íjna tí a'ij pua'a 'een

³¹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan í mej majta rá'antzaahua tijín:

—Tí pua'a hui siyen te'utáviicua'i sej si siyen tira'ará'astijre'en a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, aj xú xaa siyen tité'ujjhua'ane'e xá'aju'un ineetzi jamuan.

³² Mú'een xú seajta yeehui ramua'aréeren se'íjna tí

nain jín ayén ti'ayajna. A'fj xu jín ruxiéehua á'ujujhua'ane'en xá'aju'un.

³³ Mat'íj mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Teen tu yehui Abraham teecan jetze airáane. Catu yehui ja'anáj seica jemi ca'anéri jín tiu'utévai. A'fj pu yehui jín, ¿a'iné auj tí'iri'iri pej piyen tí'ita'ixaate'e tej nu'u taxiéehua á'ujujhua'ane'e tá'ara'ani?

³⁴ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Aye nu yehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ja'atí ti na'a ti ayén te'uteáturaave'en í Dios jemi, a'fj pu ca'anéri jín tí'imuarí'e a'fjna jemi ti a'ij pua'a 'een. ³⁵ Ajta a'fjn ti ca'anéri jín tejé'emuari'e a'u mej'éche í teitestemua'ame'en a'fjna ti tí'ira'ajite'e, a'fj pu caí a'uun rusén jín huateáturaasin a'ujna. Majta a'fjn ti yaujra'an pú'een, a'úu pu yehui huateáturaasin t'j na'a rusén jime'e.

³⁶ A'fj pu jín, ti pua'a niyen huárini inee, i nej neajta yaujra'an pú'een, nej ni amua'irájtuaani sej si ruxiéehua á'ujujhua'ane'en, ayée xu xaa ne'u ruxiéehua á'ujujhua'ane'e xá'aju'un, tzíte'e. ³⁷ Nee nu hui niyen ramua'aree sej se'fjna jetze airáane se'fjna í Abraham teecan. Mí seajta mú'een, xu'uri siyen á'ujca'ane sej siyen naajé'ica se'fjna jime'e sej caí ché'e ranamua-jracu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e. ³⁸ Aye nu ne'fjna jín tejá'amua'ixaate'e a'ij nej yehui neri ne'uun tejá'useij í niyá'upua jemi. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a tí'irí'ire a'ij sej seajta tiráanamujri'i í ruyá'upua.

³⁹ Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Teen tu yehui rájya'upuaca'a te'fjna í Abraham teecan.

Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yehui siyen yaújmua'ame'en pú'eene'en a'fjna í Abraham teecan, ayée xu che'atá sena'a rí'í titetiújcha'í a'ij ti a'fjn ajta rí'í tí'itiújcha'íca'a. ⁴⁰ Aye pu i éene'e, xu'uri siyen tiraaxí'epi'intare sej naajé'ica. Neajta inee, nee nu ne'fjn pú'een se'fj ti ayén tejá-muaatá'ixaa a'fjna ti ayén ti'ayajna, í nej neajta niyen ráanamujri'i ne'fjna jemi í Dios. Capu yehui ayén tí'irí'irejca'a a'fjna í Abraham teecan. ⁴¹ Aye xu siyen a'ij pua'a titetiújcha'í a'ij ti ajta rici í á'amuyaya'upua.

Mat'íj mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Catu yehui huanú'ihuaca'a huá'a jetze í mej ruse'jtajmee pat'j mú'ee. Se'j pu'u yehui a'fjn pú'een í tej rájya'upua. A'fj pu yehui a'fjn pú'een í Dios.

⁴² Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a yehui a'fjn Dios á'amuyaya'upua pú'eene'en, mú'een xu nexí'eve'e xá'aju'un a'iné a'úu nu a'uvé'emej í jemin. Canu yehui nese'j nena'a niyen a'uvé'emej sino a'fj pu yen neja'uta'íteca'a.

⁴³ ¿A'iné 'een jín secaí nejaú'itie a'ij nej tejá'amua'ixaate'e? Caxu xaa ne'u yaú'itie a'iné secaí ahua'ujca'ane sej ra'ancuré'an a'ij nej tí'ixa. ⁴⁴ Mú'een xu yehui se'fjna jetze ajtème'ecan í tiyaaru'u. A'ii pu a'fjn pú'een í á'amuyaya'upua. Seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'fjna jín siyen rá'astijre'e a'ij tí'ijxe'eve'e í á'amuyaya'upua. T'j na'a ti huatase'jre í teáata'a ti yú e'iré'ene, a'fj pu yehui tí'itecui'ica. Capu ja'anáj

tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a. A'fj pu yehui nain jín tí'ihua'itaca. T'j na'a ti ayén tí'ihua'i, a'fj pu jetzen airáninei í tzajta'an a'fjna ti hua'itzi pú'een. Ayej xaa ne'u, a'ii pu a'fjn pú'een tí'ihua'itaca. Ajta t'j na'a ti hua'itzi pú'een, a'fj pu jetzen airáninei.

⁴⁵ Mí neajta inee, ayée nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'fj xu jín, caxu yehui ná'atzaahuate'e. ⁴⁶ ¿Ni se'j mú'ejmi jetze ti ajtème'ecan ayén tí'it'j jín ná'axijte'e a'fjna jime'e nej tí'it'j jín auteájturaa í Dios jemi? A'iné capu rí'irí sej siyen huárini, ayée pu huataújmua'a nej niyen tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ayén, ¿a'iné yehui 'een jime'e secaí ná'atzaahuate'e? ⁴⁷ Aye nu tejá'amua'ixaate'e. A'fjna ti Dios jetze ajtème'ecan ayén rá'astijre'e a'ij tí'ixa í Dios. Seajta mú'een, ayée xu 'een jín caí siyen rá'astijre'e se'fjna jime'e sej caí Dios jetze ajtème'ecan.

Cirístu'u pu amuacá huatase'jre caí a'fjna í Abraham teecan

⁴⁸ Majta a'fjme í mej tí'ajta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni yehui caí ayén ti'ayajna a'ij tej tí'ixa pej piyen Samaria é'eme'ecan, ajta tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a se'jre'e?

⁴⁹ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu tiyaaru'u neetzi tzajta'a se'jre'e sino nee nu rí'í tiratá'aca í niyá'upua. Seajta mú'een, ayée xu méjca'i tinúutache ineetzi. ⁵⁰ Mí neajta inee, canu yehui nese'j nena'a niyen rahuauhauu ti ja'atí rí'í tinaatá'an, sino se'j pu'u xaa ayén rahuauhauu. A'ii pu yehui a'fjn pú'een tí'izáahuati'ira'a jín ayén tiraaxí'epi'intare'en. ⁵¹ Aye nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, capu yehui ja'anáj rací'iti tí huámí'ini.

⁵² Jíme'en mu'u miyen ráanamujri'i, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Tu'uri yehui ramua'aree tí ayén ti'ayajna tí tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a se'jre'e. A'fj pu yehui Abraham huamí'í, majta a'fjme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u yehui tí'ixa tí ayén nu'u, tí pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij pej tí'ixa, tí nu'u caí ja'anáj mí'ini.

⁵³ ¿Ni tzaa yehui piyen jaítze'e ve'ecán jín tí'itéjvee caí í tí'it'j tí jín tí'itéveeca'a í tayá'upua í Abraham? A'fj pu yehui xaa huamí'í. Majta a'fjme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'fj mú majta huacuii. Ari mú'ee, ¿a'iné petí'ixa a'atani pej pírici?

⁵⁴ Ajta a'fjn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu yehui tí'it'j vaire'e tí pua'a niyen nese'j té'antzaahuate'e. A'ii pu a'fjn pú'een tí ayén rí'í tinaatá'aca í niyá'upua, a'fjna í sej jíme'en siyen tí'ixa yee a'fj pu a'amua Dios pú'een. ⁵⁵ Seajta mú'een, caxu yehui ramua'ate. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate. Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e yee canu ramua'ate, ayée nu tí'ihua'itaca set'j mú'een. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate, neajta niyen rá'astijre'e a'ij tí'ixaxa'a. ⁵⁶ Ajta yehui a'fjna í Abraham tí á'a-

muaya'upua pú'een, a'ñi pu huataújtemua'ave a'ñina jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ayén raasej ja'anáj xicájra'an nej jetzen nain jín antínmu'a'areere. A'ñi pu xaa raasej, ajta a'ñina jín huataújtemua'ave.

⁵⁷ Majta a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa yeehui piyen raasej pe'ñina í Abraham teecan? Capu a'ij tí'iri'iri, a'iné capej xi piyen hua'apuate japuan tamuáamuata'a nine'ira'a rájcha'íi.

⁵⁸ Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ñina í Jesús tijín:

—Ayee nu tzaahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí'ij caí xi Abraham huasejre, nee nu neri seijre'eca'a.

⁵⁹ Jíme'en mu'u miyen tiráanamujri'i, aj mú mi tetej titú'utu í mej jín raateátu'asixi'ín. Ajta a'ñin Jesús huatáu'avaataca'a. Aj pu'i a'uun huirájraa a'ujna teyujta'a.

Jesús pu raarújte ja'atí ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a

9 Tí'ij a'uun a'atamé'ecaa, Jesús pu ja'atí huasej ti aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a. ² Majta a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, ayée mú tiraata'ihua'uri'i tijín:

—Maeestru, ¿a'atani yeehui ayén auteájturaa í Dios jemi ti ij a'ñin ayén te'aracúuni'i huanú'ihua? ¿Ni qui a'ñin auteájturaa ca'ín í vaújsimua'ame'en?

³ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu yeehui ja'atí auteájturaa í Dios jemi. Capu améjina ja'atí ayén auteájturaa, camu majta í vaújsimua'ame'en. Ayee pu yeehui tiráaruu ti ij ayén huatasejre'en í jemin a'ij ti Dios tiraayí'ti a'ñina jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an. ⁴ Ayee pu ruxe've'e tí'ij auj tújca'ari tzaajta'a pí'tí'irici tej tiyen te'ñina jetze tiu'umuári'en Dios ti jín ayén yen neja'uta'lteca'a. Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'enejsin ti huatética'ari. Capu ché'e ri'riista a'ame a'ájna ti ja'atí ayén tiu'umuári'en.

⁵ Ijii, netí'ij nauj niyen huaca íiyen chaanaca japua, ayée nu tí'ivaire'e huá'a tzaajta'a í teite tíj tatzari ti jín huá'a japua huáneeri'i mej mi miyen tí'itíj huasej matíj mena'a pua'amé í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i, a'ñin á chuaata'a e'erájtiztee. Ajta, ru'ljici'e jín rajrú'une í xarij. Aj pu i ra'arápiti'iri'í á j'iseáara'an jetze a'ñina ti arácun. ⁷ Ajta ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aricu yeehui, u pá'ume'en pe'újna a'u ti jé'ejmuaa ti ayén téja'arájtehuua tijín Siloé.

(Ayee pu huataújmua'a a'ñina í niuucari tijín: ti huata'í'ti'ihuaca'a.)

Aj pu'i u á'ume a'ñina í ja'ati, ajta acáujista'ante. Tí'ij jí mú a'uvé'emej. Pu'uri ayén atáneerica'a. ⁸ Majta a'ñime í mej á vejli'i a'uchéejme'ecaa a'u ti é'echejca'a a'ñina í ja'ati, majta a'ñime, í mej mejmí'i miyen rasejracaa a'ñina auj limojna huaucua'a, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—¿Ni caí yeehui a'ñin pú'een ti ayén a'uun a'utacái á'aye'i ti ij limojna hua'utáhuavii í teite?

⁹ Seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a ti nu'u a'ñin pú'een. Majta seica miyen tijín:

—Capu yee a'ñin pú'een, sino ayée pu'u na'a seijre'e tíj a'ñina.

Ajta a'ñin, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nee nu yeehui ne'ñin pú'een.

¹⁰ Matí'ij mi miyen tiraata'ihua'uri'i tijín:

—¿A'iné ye'í pete'atáneereca'a?

¹¹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñina yeehui í mej miyen ratamuá'amua tijín:

Jesús, a'ñi pu xarij huateáru'une, tí'iquí yeehui na'arápiti'iri'í yé nejí'í jetze. Aj pu'i ayén tinaata'aíj nej nu'u ne'uun u á'ume'en ne'újna Siloé, a'u ti jé'ejmuaa nej nu'u ni aránja'usixi'ín. Netí'ij yeehui ni u á'ume, neajta aránja'usixi. Aj nu ni niyen mé úneereca'a.

—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Matí'ij mi miyen tiraata'ihua'uri'i tijín:

—¿A'uné a'ij 'é'en a'ñina í ja'ati?

Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Canu yeehui mé'e yé'emua'aree.

A'ñime í mej tí'ajta teyujta'a, a'ñi mú chueere'e, majta camu a'ij tirájteuve a'ij mej rici

¹³ Matí'ij mi ya'uví'ití me'ñina ti aracúuni'i a'ímej jemi í fariseos. ¹⁴ Ajta, ayée pu a'ájna pí'tí'irijcaa a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen ruse'upi tí'ij Jesús ayén raateáru'une í xarij, ajta tiráahuua. ¹⁵ A'ñi mú jín, a'ñime í fariseos majta miyen tiraata'ihua'uri'í a'ij ti a'ñin te'atáneereca'a. Ajta a'ñin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñi pu yeehui na'arápiti'iri'í yé nejí'í jetze. Neajta niyen aránja'usixi. Ajta íjii, nee nu yeehui neri mé úneee.

¹⁶ Majta í mej huá'a jetze ajtème'ecan í fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui a'uun é'eme'ecan í Dios jemi a'ñina a'iné capu ayén rá'astijre'e a'ñina jime'e í xicaj tej jetzen tase'upi.

Majta seica miyen tijín:

—¿A'iné yeehui tí'iri'iri'í ti ja'atí ayén huá'ini ti huápi'í ruxe've'e ti pua'a ayén nu'u te'uteáturaavecare'en í Dios jemi?

A'ñi pu jín, seica mú seicié tí'ixajtaca'a. Majta í seica, seicié mú majta tí'ixajtaca'a. Camu naími'i ruxé'ej mena'a miyen tí'ixajtaca'a. ¹⁷ Matí'ij miyen majtáhuua'a tiraata'ihua'uri'í tijín:

—Pajta mú'ee, ¿a'iné yeehui petí'imua'atze ja'atí ti pí'irici?, a'iné a'ñi pu timuáahuuaa pej pi atáneereca'a.

Ajta a'ñin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'ñi pu yeehui Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

¹⁸ Majta a'ñime í mej a'uun tí'ajta teyujta'a, camu rá'antzaahua ti ayén aracúuni'i huanú'ihuaca'a, ti ari huarúj ti i ari atanee íjii, icu. Matí'ij mi miyen hua'uta'ajitaca'a mej mi u a'uvé'uju'un í vaújsimua'ame'en. ¹⁹ Ayee mú tihua'uta'ihua'uri'í tijín:

—¿Ni tzaa yeehui a'ñin pú'een á'amuayauj? ¿Ni a'ñin pú'een sej siyen tí'ixa yee aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a? ¿A'iné yeehui auj tí'iri'iri'í ti ari mé úneee?

²⁰ Majta a'ñime í vaújsimua'ame'en, ayée mú tiu'utaniú tijín:

—Aye tu xaa ramua'aree ti a'ñin tayauj pírici, teajta yeehui ramua'aree ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a. ²¹ Mí teajta iteen, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti 'een jime'e ti ayén ari mé úunee nusu ja'atí ti ayén raarújte. Setá'aj yeehui siyen tiraata'íhua'u a'iné, pu'uri vásta'a. A'ñi pu ajta rusej ti u'utaxájtaca'a.

²² Aye mu' 'een jín ti u'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en a'iné mehuá'atziñne'eca'a a'ñimej í mej a'uun teyujta'a tí'ajta, í mej majta meri miyen tiraaxí'epi'intare mej mi ru'irá'ite me'újna teyujta'a ja'atí ti na'a ti ayén ti u'utaxájtaca'a yee Jesús pu nu'u a'ñin pú'een í Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u. ²³ A'ñi mu' jín miyen ti u'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en yee matá'aj raata'íhua'u me'íjna a'iné a'íjna í hua'ayauj pu'uri vás-taca'a.

²⁴ Majtahua'a mu' miyen raatajé me'íjna ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a. Aye mu' tiraata'ixaa tíjñ:

—Patá'aj piyen pena'a rí'i tiraatá'an í Dios. Pajta caí yeehui piyen rí'i tiraatá'acare'en pe'íjna í ja'ati a'iné a'ñi pu ateáturaave í Dios jemi.

²⁵ Ajta a'ñin, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Tí pua'a yeehui ayén ateáturaave í Dios jemi nusu caí, canu xáahuí a'atzu ramua'aree, sino ayée nu xaa ramua'aree nej amuacaí aracúuni'i. Mí neajta íjii, nee nu hui mé úunee.

²⁶ Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—¿A'iné ye'í muáaruu? ¿A'iné ye'í timuáahuaa pej pi yeehui atáneere?

²⁷ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Nu'uri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu náana-muajri'i. ¿A'iné 'een jime'e siyen raxí'eve'e nej neaj-tahua'a amuaatá'ixaate'en? Tij seajta mú'een siyen raxí'eve'e sej seajta jamuan á'ujuhua'ane'en.

²⁸ Majta miyen jeíhua mu' a'ij pua'a tiraata'ixaa tíjñ:

—Aa neti'ijta ne'u. Mú'ee pej yeehui pe'íjna jamuan á'u'che'ecan, tzi'te. Teajta iteen, teen tu tiyen rá'astijre'e te'íjna í Moisés teecan. ²⁹ Teen tu yeehui tiyen ramua'aree ti Dios ayén jamuan ti u'utaxájtaca'a í Moisés. Ajta, jíme'en a'íjna í ja'ati, catu yeehui a'atzu ramua'a-ree a'u ti é'eme'ecan.

³⁰ Aj pu'i ayén ti u'utaniú a'íjna í ja'ati tíjñ:

—¿Ni caí ne'u icu? Mú'een xu caí ramua'aree a'u ti é'eme'ecan. Mí ajta, a'ñin ayén naarújte nej ni niyen atáneere. ³¹ Aye tu yeehui ramua'aree ti Dios caí ayén ranamua ja'atí ti ayén ateáturaave í jemin. Dios pu xaa ayén ranamua a'íjna í ja'ati ti ayén rana'amiche, ajta ti ayén rá'astijre'e a'ij ti Dios tí'ijxe'eve'e. ³² Capu yeehui ja'anáj ja'atí ayén tiráanamujri'i ti sej ayén raarújte a'íjna ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a ti ij ayén atáneeri-ca'a á'ara'ani. ³³ Tí pua'a hui caí Dios jemi é'eme'ecan-tacache'e, capu a'ij riníche'en ti naarújte'enche'e in-eetzi. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

³⁴ Majta a'ñime miyen tiraata'ixaa tíjñ:

—Nain pej jín auteájturaa í Dios jemi mú'ee, tíj na'a pej yeehui piyen huanú'ihuaca'a ti yú e'iré'ene. ¿Ni tzaa mú'ee piyen auté'aca'ane pej piyen titáamua'at-en? —Aye mu' tiraata'ixaa.

Majta ru'irá'iteca'a.

Jesús pu nu'u hua'ajté'axi a'ñimej í mej teyujta'a tí'ajta

³⁵ Ajta a'ñin Jesús, ayej ráamua'areeri'i mej miyen ru'irá'iteca'a. Tí'ij ayén yá'uteu a'íjna í ja'ati, ayée pu tiraata'ixaa tíjñ:

—¿Ni piyen rá'atzaahuate'e pe'íjna ti teáata'a jetze airáujnejte?

³⁶ Aj pu'i a'ñin ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—Nevástara'a yeehui, ¿a'atani a'ñin pírici nej ni niyen rá'antzaahuate'en?

³⁷ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—Pepu'uri yeehui raasej. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, a'ñi pu á jamuan ayén ti'ixa.

³⁸ Ajta a'ñin tevi ayej tiraata'ixaa tíjñ:

—Nevástara'a, nee nu yeehui muá'atzaahuate'e.

Aj pu'i raateánajchecha'a. ³⁹ Ajta a'ñin Jesús ayén ti u'utaxájtaca'a tíjñ:

—Aye nu yeehui ne'íjna jín a'uvé'emej íyen chaanaca japua nej ni hua'uxjíte'en naíjmi'ica í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, mej mi miyen atanéjne'ere a'ñime í mej aracúcu'unijmee, mej mi ma-jta yeehui miyen aracúcu'unijmé'e muá'ara'ani a'ñime í mej nu'u miyen atanéjne'e.

⁴⁰ Majta seica í fariseos, a'úu mú vejlí'i a'uté'uuca'a.

Matí'ij miyen ráanamujri'i a'ij ti ti u'utaxájtaca'a, matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—¿A'ii nu'u ye'í? ¿Ni tzaa yeehui teajta iteen aracúcu'unijmee?

⁴¹ Aye pu tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Tí pua'a yeehui siyen aracúcu'unijme'eni ti ij caí ti'itj a'ij tejamuá'amitjete'e, capu rí'iríista á'ame'enche'e ti ja'atí ti'itj jín mú'ejmi jetze te'u-jpuá'ajte'en. Mí seajta mú'een, ayée xu yeehui ti'ixa sej nu'u siyen atanéjne'e ti ij nain jín tejamuá'amitjete'e. A'ij xu jín, seúche'e xu á'aturaave í Dios jemi.

A'íjna ti huá'ajye'emua, ajta a'u ti e'iténine'i

10 'Aye nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'i-ra'a jime'e. Tí pua'a ja'atí a'uun a'uteároute cáne'axi tihua'acúraa, ti pua'a caí a'uun a'uteároute a'utí e'iténine'i sino ti pua'a ancuré'ara'ani í tejcuá jetze, a'ñi pu nahua'ari pú'een, ajta ti tí'itecui'ica.

² 'Mí ajta, a'ñin ti yeehui a'uun a'uteároute a'u ti é'epueerta, a'ii pu a'ñin pú'een ti huá'ajye'emua í cáne'axi. ³ Ajta a'ñin ti tí'icha'ñi a'u ti é'epueerta, a'ñi pu tira'antácuune'esin tí'ij a'uun a'uteároute a'íjna ti huá'ajye'emua. Majta a'ñime í cáne'axi, a'ñi mú yeehui ranamua i niúcare'ara'an. Ajta a'ñin ja'atí ayén huá'a-jee a'ij mej ántea'aru seij ajta seij. A'ñi pu ajta hua'irá-jajpua.

⁴ 'Tí'ij ari naíjmi'ica huirjáapuan í ruye'emua, a'ñi pu huá'a cujta'a auumé'e a'ame. Majta a'ñime amuacaí mú huajú'un muá'aju'un í jemin a'iné a'ñi mú rá'aste a'ij ti a'ñin tihua'ixaate'e. ⁵ Camu ja'anáj miyen huajú'u muá'aju'u jemin sej í mej caí ramua'ate. Camu xaa ne'u, sino muataúuruuna í jemin a'iné camu yeehui

ramua'ate í niúucare'ara'an a'íjna í ja'atí í mej caí ramua'ate.

⁶ Ayee pu tihua'utá'ixaa í Jesús a'íjna jime'e í niuucari. Majta a'íime, camu yaú'itíee muá'araa a'ij tí a'íin tihua'utá'ixaa.

Jesús pu a'íin píríci í ta'anténine'i a'u mej a'uteárute cúrajta'a

⁷ A'íj pu jín, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Nee nu yeehui ne'ín pú'een í ta'anténine'i í mej jetzen uteárute í cáne'axi u cúrajta'a. ⁸ Matíj mena'a mej miyen amuacá huatasejre necaí inee, a'íi mú nahua'ari pú'eene'e, majta mej tí'itecuil'ica. Mí ajta, a'íime í cáne'axi, camu yeehui huá'unamuajri'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

⁹ Nee nu yeehui ne'ín pú'een í ta'anténine'i. A'atí tí na'a tí ayén a'uun a'uteárute a'íjna jime'e tí ná'antzaahuate'en ineetzi, a'íi pu ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. A'íi pu yeehui ruxiéehua huiráaye'icaa a'ame, ajta uteáru'ipiche'e a'ame. Ruxiéehua pu rateuni í tí jín huateújvair'en.

¹⁰ Ajta a'íin nahua'ari, ayée pu'u yeehui 'een jín u a'uvé'emej tí ij tiu'unáhua'an, tí ij ajta titéecui'ini, tí ij ajta naíjmi'ica antipua'ajte'en. Mí neajta inee, ayée nu yeehui 'een jín mú a'uvé'emej mej mi ruuri muá'ara'ani, tí ij ayén tihuá'aci'iti nain a'ij tí tí'isejre'e í mej jín huataújtemua'ave tíj na'a rusén jime'e.

Jesús pu ayén tihuá'amua'ate a'íjna jime'e í tí huá'a-jye'emua

¹¹ Nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej xí'epi'ín jín seijre'e, i nej neajta niyen huá'ajye'emua í cáne'axi. Neajta nu niyen huámi'ini huá'a jetze me'ecan. ¹² Ajta a'íin í mej raatá'a tí tiu'umuári'en, capu yeehui a'íin pú'een í tí huá'ajye'emua í cáne'axi. A'íj pu jín, tí pua'a raasej'j tí 'íira'ave e'evé'eme, a'íi pu án huajaúuhua'axijsin, ajta huataúruuna. Aj pu'i, a'íin 'íira'ave huá'a tzajta'a a'uun a'uteáruti, ajta huaja'ucu'ijxi'isin í cáne'axi. ¹³ Ajta a'íin í ja'atí ayén huataúruuna a'íné ayée mu'u raatá'a tí tiu'umuári'en na'a, ajta capu yeehui a'atzu jetzen ruxe'eve'e a'ij tí tihuá'aruuren í cáne'axi, icu.

¹⁴ Mí neajta inee, nee nu yeehui ne'ín pú'een i nej rí'i tí'itevij, i nej neajta huá'ajye'emua í cáne'axi. Nee nu huá'amuajte ne'íimej í cáne'axi. Majta a'íime í cáne'axi, a'íi mú yeehui nemua'ate ineetzi. ¹⁵ Ayee pu che'atá na'a nemua'ate í niyá'upua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a ramua'ate í niyá'upua. Neajta nu huámi'ini huá'a jetze me'ecan í cáne'axi.

¹⁶ Nee nu yeehui neajta huá'a cujta'a huaméj seica í cáne'axi í mej caí huá'a jetze ajtème'ecan a'íimej í mej íiyu seijre'e cúrajta'a. Ayee pu yeehui ruxe'eve'e nej ni niyen huaja'uvé'ejajpuan. A'íi mú majta ra'ancuré'asin í neniucca. Naíjmi'i mú í cáne'axi, matíj mena'a pua'amé, a'úu mú seíire'e muá'aju'u seíj tzajta'a í cúraa. Ajta, seíj pu'u yeehui huá'a cujta'a a'umé'e a'ame.

¹⁷ Ayee pu yeehui 'een jín niyá'upua neetzi xe'eve'e a'íné nee nu huámi'ini nej ni neajtahua'a huatarún.

¹⁸ Capu ja'atí ná'ari'iraj ineetzi sino nexí'evi'ira'a nu jín mi'ini. Nee nu yeehui ne'íjna jín antínmua'aree nej ni niyen ahuanca'ane nej huámi'ini. Neajta ne'íjna jín antínmua'aree nej ni neajtahua'a huatarún. Ayee pu a'íj-na jín tinaa'íjca í niyá'upua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁹ Jíime'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Jesús, aj mú mi já'ita'a a'utacíj a'íime í mej a'uun tí'ajta huá'a teyujta'a í mej Israel jetze ajtème'ecan. ²⁰ Mu'ití mú miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tiyaaru'u pu yeehui tzajta'an seijre'e, ajta rutí-mua'i. Caxu siyen rá'atzaahuat'e'e.

²¹ Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Capu yeehui rí'irí tí ja'atí ayén tí'ixajta tí pua'a ayén tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. ¿Ni tzaa tiyaaru'u ayén raayí'ti tí ayén yeehui raarújte'en ja'atí tí ayén arácun? Capu xaa ne'u. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ja'atí tí píríci

²² Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica tí'ij ari vejli'i pítí'irijcaa matí'ij miyen me'íjna jín tí'iyeste ja'anáj mej miyen tiu'utátui í teyuu. Pu'uri ajta a'ájna pítí'irijcaa tí huáseevi'í á'aye'i. ²³ Ajta a'íin Jesús, a'úu pu á'uche'ecane'e a'ujna teyujta'a, a'u tí te'ejtéaavij tí Salomón rá'ajtaahuaca'a. ²⁴ Majta miyen ajteáxi'reca'a í jemin a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Capej yeehui piyen tá'aviitze'e. Patá'aj piyen tzáahuati'ira'a jín taatá'ixaate'en tí pua'a pe'ín pú'een í Círístu'u nusu pecaí.

²⁵ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu hui xaa neri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu ná'antzaahua. A'íjna í nej jín niyen ríci tí huápi'i ruxe'eve'e, ayée nu yeehui ne'íjna jín niyen ríci niuucajtze'en í niyá'upua. Ajta, a'íi pu a'íjna jín ayén tí'inexa. ²⁶ Mí seajta mú'een, caxu yeehui ná'atzaahuat'e'e a'íné caxu huá'a jetze ajtème'ecan í cáne'axi í nej huá'a-jye'emua.

²⁷ Ajta a'íime í cáne'axi, ayée mú nenamua a'ij nej tihuá'ixaate'e. Nee nu yeehui huá'amuajte, majta miyen ná'astijre'e ineetzi. ²⁸ Ayee nu yeehui hua'atá'aca mej miyen ruurican huateáturan tíj na'a rusén jime'e. Camu ja'anáj antipua'ari; capu yeehui rí'irí tí ja'atí ayén ná'ajajpuani'i. ²⁹ Ajta niyá'upua, í tí ayén naatátui a'íimej í cáne'axi, a'íi pu nain jín antiújmua'aree. Capu yeehui ajta rí'irí tí ja'atí ayén rá'ajajpuani'i.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'íimej í mej níniu'ucacu

³⁰ Teen tu naíjmi'i, seíj tu tena'a píríci í niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

³¹ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majtahua'a mú tetej titú'utu mej mi me'íjna jín raateá-tu'asixi'ín. ³² Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu neri jeíhua tejamuaatasejrate a'ij nej ríci tí i'í xí'epi'ín. ¿Tí'itájni si jín pí tinaateátu'asixi'isin? ¿Ni qui a'íjna jime'e nej raarújte, na'ari tí'itíj jín, ne'u?

³³ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Catu yeehui te'íjna jín muaateátu'asixi'isin pej piyen ti'itíj jín ríci ti i'í xé'epi'ín, sino ayée tu 'een jín muaateátu'asixi'isin pej piyen a'ij pua'a ti'ixa í Dios jemi, a'iné mú'ee pepu'u, tevi pena'a pírici. Pajta piyen tí'aseijrata pej nu'u Dios pú'een. —Ayeé mú tiraata'ixaa.

³⁴ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze ti nu'u Dios ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej a'ímej jemi raateájtuaa í runiuuca? Ayen tijín: “Ayeé pu nu'u yeehui ayén tihua'utá'ixaa ti nu'u ayén hua'utamuá'a tijín: Diosi mej nu'u pú'een.” ³⁵ Dios pu ayén hua'utamuá'a a'íjna jime'e mej nu'u dioosi pú'een. Ajta capu yeehui rí'írí tej tiyen ra'uré'uuna te'íjna ti ari té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze.

³⁶ Tí pua'a Dios ayén hua'utamuá'a, ¿a'iné tej tiyen raatámua'ati te'íjna ti niyá'upua huateúra'ate, ajta yen ya'uta'íteca'a íyen chaanaca japua? ¿Ni qui tiyen che'atá tena'a raatámua'ati a'ij ti Dios ari hua'utamuá'a í seica? A ni'íjtá ne'u. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné siyen se'íjna jín tí'inexajti'í se'íjna jime'e nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nee nu ne'ín pú'een í yaujra'an í Dios?

³⁷ Setá'aj ná'atzaahuate'e ti pua'a yeehui niyen che'atá nena'a ríjca a'ij ti ajta ríci í niyá'upua, na'ari ti pua'a necaí nena'a, setá'aj caí ná'atzaahuate'e. ³⁸ Jee xaa, ti pua'a niyen nena'a ríjca a'ij ti ajta a'íjn ríci, seajta secaí siyen ahua'ójca'anen sej yeehui ná'antzaahuate'en, ayée nu tejámuaatá'ixaate'en setá'aj siyen sena'a té'atzaahuate'e se'íjna jime'e a'ij nej ríci sej si siyen yeehui ráamua'aree, seajta ya'ú'itíee xá'ara'ani tej tiyen náimi'í se'íj tena'a pírici, í niyá'upua, neajta inee. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

³⁹ Majtahua'a mú miyen tí'itese'eca'a mej mi raatéevi'í. Mí ajta a'íjn, huá'a jetze ajtáaraa.

Jesús pu antáaraa u jetze pújme'en játe'ana jetze í Jordán

⁴⁰ Aj pu'í a'uun antáaraa í Jesús u jetze pújme'en í játe'anara'an jetze a'ujna u Jordán. A'uu pu a'ará'a a'utí amuacaí a'íjn huámuai'ívijhuaca'a a'íjna í Juan. A'uu pu a'uteájturaa. ⁴¹ Majta mu'íití mú u e'iré'ene í jemin. Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui ja'anáj ayén huaríj a'íjna í Juan ti'itíj mej jín a'ij tira'utase'íj a'íjna jime'e mej rí'í tiraateájtuaani í Dios. Mí ajta, tíj na'a mej miyen tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e í Jesús, ayée pu yeehui ayén ti'ayajna. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴² Majta mu'íití mú me'uun huataújtuaa í Jesús jemi.

Jesús pu tiú'unamuajri'í a'íjna jime'e í Lázaro

11 Ajta se'íj pu tí'icui'ica'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Lázaro. A'uu pu e'echéjme'e chajta'a ti ayén té-ja'arájtehuaa tijín Betania. A'uu mú majta e'echéjme'e í juutzeájra'an, a'íjna í María, ajta í Marta í ti i'í cu'utzeáara'an. ² Ajta a'íjna í María, a'íi pu a'íjn pú'een

ti ra'avé'exiri'iri'í í tavástara'a a'íjna jime'e ti naa teáarí'e. A'íj pu ajta ra'anáhuatzi'iri'í í rucipúa jime'e í ícá'jra'an jetze. Ajta a'íjn ihuáare'ara'an tí'icui'icaa, a'íjna í Lázaro. ³ Matí'ij mi me'ín juutzimua'ame'en miyen tiraatániuucajte í Jesús tijín:

—Tavastara'a, a'íj pu yeehui tí'icui'í a'íjna í mej raxí'eve'e.

⁴ Ajta a'íjn Jesús, tí'ij ayén ráamua'areeri'í, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Capu yeehui a'íjna jín tijcuí'ineca'a ti i huámi'ini sino mej mi rí'í tiraatá'an í Dios. Ayeé pu ajta a'íjna jín Dios ayén rí'í tinaatá'asin ineetzi, i nej yaujra'an pú'een.

Jesús pu jíme'en ti'ixa a'íjna jime'e ti Lázaro huamí'í

⁵ Jesús pu huá'axe'eve'eca'a a'íjna í Marta, ajta í juutzeájra'an, ajta a'íjna í Lázaro. ⁶ Mí ajta a'íjn, tí'ij ayén ráamua'areeri'í ti nu'u tí'icui'í a'íjna í Lázaro, aúche'e pu a'uun a'uteájturaa hua'apua xícaj a'u ti a'ij éene'e á'aye'í. ⁷ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e ayén tijín:

—Tiché'e yeehui teajtáhua'a te'uun a'atanén u Judea.

⁸ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Maeestru, capu xi yeehui a'achú á'atee mej miyen tiu'utése mej muaateátu'asixi'ín tetej jime'e. ¿Ni tzaa pajtáhua'a pe'uun a'atanéjsin?

⁹ Ayeé pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—¿Ni yeehui caí ayén á'atijti'í ti ayén huáneeri'í í xícaj jime'e a'achú cumu tamuáamuata'a hora japuan hua'apua? Capu ja'atí ayén te'íjca'acatá a'ame ti pua'a auj néeriste'e á'uche'ecane'en a'iné a'íj pu jín mé úunee a'íjna jime'e ti huáneeri'í íyen chaanaca japua. ¹⁰ Tí pua'a yeehui a'íjn ja'atí ayén tíca'ari tzajta'a á'uche'ecane'en, a'íj pu xaa a'íjca'acatá a'ame a'iné capu huáneeri'í. A'íj pu jín huatá'ípe tej te'uun a'atanén.

¹¹ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—A'íj pu yeehui huatácu í ta'amiigu a'íjna í Lázaro. A'uu nu a'atanéjsin nej ni ráajjsten.

¹² Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa a'íjme í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tijín:

—Tavastara'a, ti pua'a yeehui ayén cutzú, a'íj pu rí'í rujni.

¹³ Ayeé pu tihua'á'amtíejte'eca'a a'ímej ti Jesús a'íjna jín ayén tí'ixajtaca'a ti ayén Lázaro cujcaa ti ij huaújse'upe'en na'a. Mí ajta, a'íjna í ti Jesús ayén tí'ixajtaca'a, ayée pu huataújmua'a ti ayén huamí'í. ¹⁴ Aj pu'í ayén e'ehauritiéecan jín tihua'utá'ixaa tijín:

—Pu'uri yeehui huamí'í a'íjna í Lázaro. ¹⁵ Neajta nu niyen huatántemua'ave nej caí ne'uun a'utéveeca'a a'iné a'íj pu tejámuaatéva'íri sej si siyen rá'antzaahuate'en setí'ij raaseiiran a'ij nej huárini. Tiché'e yeehui te'uun á'uju'un a'u ti a'ij 'é'en. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

¹⁶ Ajta a'íjn Tomás í mej majta miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua pú'een, a'íj pu ayén tihua'utá'ixaa a'íjme í seica tijín:

—Tiché'e yeehui teajta te'uun á'uju'un tej ti tiyen jamuan huácui'ini.

Jesús pu ayén tihuaú'ixaa mej nu'u majtáhua'a huatarújsin í mej meri huácuii

¹⁷ Tí'ij Jesús a'uun a'ará'a u Betania, ayée pu ráa-mua'areeri'i tíjín pu'uri ayén á'atee a'achú cumu muáacua xicaj mej ra'avá'ana a'íjna í Lázaro. ¹⁸ A'uun pu vejlí'i píjá'arici a'ujna u Jerusalén a'achú cumu huáica kilómetros. ¹⁹ Mu'iití'í mú a'uun e'iré'ene a'íime í mej Israel jetze ajtémecan a'u mej é'eche a'íjna í Marta, ajta a'íjna í María mej mi miyen hua'utéjpua'ajte'en í mej jín ruxieemíjite'e ti a'íin huá'ihuara'a huamí'í. ²⁰ Tí'ij a'íin Marta ayén ráamua'areeri'i ti nu'u Jesús e'evé'eme'ecaa, aj pu'i u á'ume ti ij ra'antinájche. Ajta a'íin María, a'úu pu a'uteájturaa u chí'ita. ²¹ Aj pu'i Marta ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui piyen yé huácatijche'e, capu m'i'iniíche'e í nejá'a. ²² Mí neajta inee, ayée nu yeehui ramua'aree ti Dios aúche'e ayén muaatá'asin tíj na'a a'ij pej tiraatáhuaviira.

²³ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—A'íi pu yeehui ajtahua'a huatarújsin a'íjna í a'ihuáara'a.

²⁴ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Marta tíjín:

—Nee nu yeehui niyen ramua'aree ti ajtahua'a huatarújsin a'ájna xicájra'an ti jetzen nain te'entipua'ajte, ti ajta Dios jetzen hua'ajjájpu naíjmi'ica í mej meri huácuii.

²⁵ Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu yeehui ne'ín pírici i nej hua'ajjá'apuana ná'aye'i í mej meri huácuii, neajta nu niyen hua'atá'aca mej mi ruuri muá'ara'ani. A'atí ti na'a ti ayén ná'atzaahuat'e ineetzi, ti pua'a a'íin ayén huámi'ini, aúche'e pu ayén ruuri a'ame. ²⁶ Ajta ja'atí ti na'a ti ayén rí'í ti'itíjcha'í, ti ajta ná'atzaahuat'e ineetzi, a'íi pu caí ja'anáj m'i'ini. ¿Ni qui piyen té'atzaahuat'e pe'íj-na jime'e?

²⁷ Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Marta tíjín:

—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Ayee nu yeehui té'atzaahuat'e pej pe'ín pú'een í Círíistu'u, pajta pej yaujra'an pú'een í Dios, pej yen chaanaca japua e'icánejsin.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a a'u mej ye'avá'ana me'íj-na í Lázaro

²⁸ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i u á'ume u chí'ita. Tí'ij i avíitzi jín ya'utajé í rujuu. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Pu'uri mé e'evé'eme í maestro. A'íi pu yeehui muajé'echu'eve'e a'ujna.

²⁹ Jíme'en pu'u ayén tiú'unamuajri'i a'íjna í María, aj pu'i ca'anacan ájchee, ajta u á'ume í jemin. ³⁰ Ajta a'íin Jesús, capúu xí a'uun a'uteáruiteca'a u chajta'a sino a'úu pu'u aúche'e a'utéveeca'a a'utí Marta ye'entinájcheca'a. ³¹ Majta í mej Israel jetze ajtémecantaca'a, a'úu mú e'eré'ete'ecaa u chí'ita jamuan í

María mej mi miyen ra'anpuá'ajte'en í mej jín ruxieemíjite'eca'a. Matí'ij miyen raasej'í ti a'íin María ca'anacan ájchee, tí'iquí huirájraa u chí'ita, matí'ij mi me'ín raatavén. Ayee mú tiu'umuá'aj ti nu'u a'uun á'ume a'u mej ye'avá'ana í ihuáare'ara'an ti ij a'uun e'ehuaújyeinixi'ín.

³² Tí'ij María a'uun a'ará'a a'utí a'utéveeca'a a'íjna í Jesús, aj pu'i raasej'í, ajta aítave a'u ti e'era'íicajme. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui piyen yé huatéveecache'en, capu ayén m'i'iniíche'e í nejá'a.

³³ Tí'ij i Jesús ayén raasej'í ti ruyeineca'a. A'íi mú majta ruyeineca'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecantaca'a, í mej majta jamuan huajú'uaa. A'íj pu jín jeíhua pu utéene í tzajta'an. Ajta jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a.

³⁴ Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné jetze seye'avá'ana?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Mú a'utá'iyi'i, tavástara'a; patá'aj yeehui ya'utéeseij.

³⁵ Aj pu'i huaújyeineca'a í Jesús. ³⁶ Matí'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej Israel jetze ajtémecantaca'a tíjín:

—Casi'i yeehui, jeíhua pu raxí'eve'eca'a.

³⁷ Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—A'íi pu yeehui se'íj huarújte ti aracúuni'i. ¿Ni caí ayén tiraayí'tihua'a ti ij ayén raatá'an a'íjna í Lázaro ti caí huámi'ini?

Lázaro pu ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a í m'i'ichite

³⁸ Ajtahua'a pu utéene í tzajta'an í Jesús. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'u mej ye'avá'ana, a'u ti é'eteasta'a. Tetej pu a'itémuaaca'a a'ujna a'u ti a'utécun. ³⁹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj yeehui ra'antá'ín mi tetej.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Marta, ti juutzeájra'an pú'een a'íjna ti huamí'í, tíjín:

—Aru tavástara'a, a'ij pu pua'a yeehui teáarí'e, a'iné pu'uri ayén á'atee muáacua xicaj ti a'uun avé'enami'ihuaca'a.

⁴⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿Ni caí yeehui niyen timuaatá'ixaa pej piyen raseijran í mej jín rí'í tiraatá'an í Dios ti pua'a piyen ná'antzaahuat'en? A'iné ni'íjtá ne'u.

⁴¹ Matí'ij mi miyen ra'antá'íj í tetej. Aj pu'i Jesús júte'á'ujneereca'a, ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Dios pej neya'upua. Ayee nu yeehui ne'íjna jín rí'í timuaatá'asin ne'íjna jime'e pej peri náanamujri'i.

⁴² Nee nu yeehui ramua'aree pej piyen ja'anáj ti na'a nenamua. Mí neajta niyen tiu'utaxájtaca'a ne'íjna jime'e mej jeíhua yeré'evee í teite mej mi miyen rá'antzaahuat'en pej yeehui yen neja'uta'íteca'a.

⁴³ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús, aj pu'i ca'anín jín raatajé. Ayen tíjín:

—Lázaro yeehui, patá'aj huirájra'ani íiye pua'acé.

⁴⁴ Aj pu'i huirájraa a'íjna í ti huamí'íca. Aúche'e pu cá'ijcatzi'ihuaca'a í ícájra'an jetze, ajta í muájca'are'ara'an jetze, a'íjna jime'e í c'íxuri í mej jín

hua'acaícata muá'aye'i í mî'ichite. Ajta paaiu jîn ará-nami'ihuaca'a í néerime'ara'an. Aj pu'i Jesús ayén ti-hua'utá'ixaa tîjîn:

—Setá'aj yeehui tiracá'ari'i, seajta ra'utáxijta.

A'ñime í mej teyujta'a tí'ivaire'e, maújchueere, majta mú rajé'icacatu me'ñjna í Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Mat'íj miyen raasej a'ij ti huarj í Jesús, mu'iití mú miyen huataújtuaa í jemin a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, a'ñime í mej majta e'iré'ene mej ramuaare me'ñjna í María. ⁴⁶ Mí majta seica, a'ñime jemi mú á'uju'un í fariseos. Majta mú hua'utá'ixa a'ij ti huarj a'ñjna í Jesús. ⁴⁷ Mat'íj mi a'ñime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majta a'ñime í fariseos, ayée mú hua'utajé í jueesi mej mi naími'i tiújseire'en. Ayee mú tiújhua'u tîjîn:

—¿A'iné yeehui terini? A'iné a'ñi pu t'íj pí na'a ayén tí'itj jîn rici ti ayén huáp'i ruxe'eve'e, í mej jîn a'ij te-ja'useíira'a muá'ara'ani í teite. ⁴⁸ Tí pua'a yeehui tiyen raatá'acare'en ti ayén rijca, naími'i mú miyen huataújtuaasin í jemin. Majta a'ñime í mej Roma ajtème'ecan, mat'íj miyen ráamua'aree, aj mú mi yeehui yé uvé'enejsin, mej mi titá'ari'i nain í tej jîn títetateí, íiyu teyujta'a, ajta íiyen chuejra'a japua, íiye Israél.

⁴⁹ Aj pu'i sej ayén tiu'utaxájtaca'a, ti a'ájna'imua a'ñjna jîn tí'itveeca'a tí'itj jime'e ti jaítze'e ve'ée í mej jîn tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tîjîn Caifás. Ayee pu tihua'utá'ixaa tîjîn:

—Mú'een xu yeehui caí tí'itj mua'aree. ⁵⁰ Capu yeehui ayén tejmuá'amitiejte'e ti ayén jaítze'e titaaté-va'ri ti sej na'a ayén huámi'ini huá'a jetze me'ecan í teite caí tej naími'i antipua'are. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁵¹ Capu rusej na'a a'ij tirájteu a'ij ti tiu'utaxájtaca'a sino a'ñi pu Dios jetze me'ecan raataxájtaca'a ti Jesús ayén nu'u huá'a jetze me'ecan mî'ini matj mena'a Israél jetze mej ajtème'ecan. ⁵² Ajta nu'u, capu a'ñime na'a sino a'ñi pu nu'u ajta huá'a jetze me'ecan huámi'ini í yaújmua'ame'en í Dios í mej nu'u a'imua' a'ucaljmee, ti ij a'ñin nu'u ajta hua'uré'eseire'en mej mi sej mena'a teitejra'a pu'éene'e muá'ara'ani. ⁵³ Tj na'a a'ájna'imua ti ayén tiu'utaxájtaca'a, a'ñi mú miyen tiraax'epi'intare a'ij mej ye'í huá'ini mej mi raajé'ica.

⁵⁴ A'ñj pu jîn, Jesús caí ché'e rusejrata á'uche'ecane'e huá'a tzajta'a a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a. Tí'ij jí huirájraa a'ujna Judea. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a ti á vejl'i a'utacá'a a'u ti caí é'e tí'itjca'a. Aj pu'i chajta'a a'uteájrupi ti ayén téja'arjtehuaa tîjîn Efraín. A'u pu a'uteájturaa, majta a'ñime í mej jamuan á'ujjhua'ane'e.

A'ñi mú rahuahuau a'ñime í mej tí'ivaire'e teyujta'a me'ñjna jime'e méjchueere

⁵⁵ Tí'ijta ari vejl'i p'tí'irijcaa mat'íj a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a miyen me'ñjna jîn tí'iyestehua'a í xicájra'an ti Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i, mu'iití mú me'uun curé'ecjxi mej mi me'uun a'ujnén

ánti Jerusalén mej mi amuacá' atí'ihuaxi'in a'ij ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej mi miyen tiú'uyesten. ⁵⁶ A'ñi mú maúche'e rahuauca'a. Mat'íj me'uun a'uté'uuca'a me'újna teyujta'a, ayée mú tiú'j'ihua'uraca'a tîjîn:

—¿A'iné yeehui timuá'amitiejte'e mú'eetzi? ¿Ni caí yé uvé'enejsin ti yé tí'irámua'ariive'esin í mej tí'iyesten?

⁵⁷ Majta a'ñime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majta í fariseos, ayée mú tiu'uta'ájtaca'a ti nu'u ayén huá'ini ti pua'a ja'atí mé'e yé'emua'areere a'úu ti a'ij 'é'en í Jesús, ti a'ñin nu'u ayén tihua'utá'ixaate'en mej nu'u mi raatéevi'i.

María pu nu'u ra'anáxiri'iri'i ñicájra'an jetze í Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Tí'ij auj te'á'aturaaca a'achú cumu arájsevi xicaj mej mi miyen me'ñjna jîn tiú'uyesten í xicájra'an ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i, a'úu pu á'ume u Betania a'ñjna í Jesús. A'u pu e'echéjme'e a'ñjna í Lázaro ti Jesús ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuui. ² Mat'íj mi té'ucua'iraataca'a me'ñjna jime'e a'ij ti Jesús huarj. Mat'íj mi tiraamí. Ajta a'ñin Marta, ayée pu tí'ivaire'eca'a ti tihua'ateá'axi'in. Ajta a'ñin Lázaro, a'ñi pu huatécatii í meesa jetze jamuan a'ñjna í Jesús.

³ Aj pu'i María ayén á yejjáj a'achú cumu já'ita'a liitro a'ñjna í a'aseiite ti naa teáar'íe, ti ajta huáp'i jéihua tí'ijnajche. Naardu pu raja'ara'a ti rumua'atí. María pu ra'anáxiri'iri'i í ñicájra'an jetze í Jesús. Aj pu'i rucipúa jîn ra'anáhuatz'i'iri'i. Ajta temua'a pu naa te'uteáarieca'a nainjapua u chi'ita a'ñjna jime'e í a'aseiite ti naa teáar'íe.

⁴ Mí ajta sej ti jamuan á'uche'ecane'e, ayée pu tí'ihuaújniuste tí'ij raasej. A'ii pu a'ñin pú'een a'ñjna í Judás, ti ayén te'entímu'utaca tîjîn Iscariotes. A'ñi pu ajta á'iyen avíitzi jîn tiu'utátuiire'esin í Jesús. ⁵ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tîjîn:

—¿A'iné yeehui 'een jîn mecaí ráatuaa me'ñjna í aceite a'iné ayée pu tí'ijnajche a'achú cumu huaíca ciento í tumin? Aj pu'i yeehui rí'iríista á'ame'enche'e mej miyen hua'utá'an í tumin a'ñime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Judás.

⁶ Capu ayén raataxájtaca'a a'ñjna jime'e ti jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij ti tihua'aruure a'ñime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, sino ayée pu a'ñjna jîn ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné a'ñi pu nahua'ari pú'eene'e. A'iné a'ñi pu racha'ñca'a í mej tzajta'an ru'ucá'ave í tumin, a'ñi pu ajta ruvaire'eca'a a'ñjna jime'e í tumin.

⁷ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tîjîn:

—Capej yeehui rá'itziite'e. Ché'e ayén huá'ini, a'iné a'ñi pu ayén raateájtuaa a'ñjna í aceite ti ij ayén ra'utámua'aree í xicájra'an jetze mej jetzen na'avá'anajsin.

⁸ A'ñi mú yeehui mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tj na'a rusén jime'e a'ñime í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Mí neajta inee, canu niyen rusén jîn mú'ejmi jemi seíire'e na'ame. A'ñj pu jîn, x'epi'ín huarj amjna mî 'íita'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Jesús.

A'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée mú nu'u méje'icatacu me'ñjna í Lázaro

⁹ Majta a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, mu'ití mú miyen ráamua'areeri'i tí Jesús a'uun a'utéveeca'a. Matí'ij mi me'uun e'iré'ene mej mi raaseíj, majta mej raaseíj me'ñjna í Lázaro tí Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuii. ¹⁰ A'ñí mú jín miyen tiraaxí'epi'intare a'ñime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a mej mi majta raajé'ica me'ñjna í Lázaro, a'iné mu'íi mú miyen rá'ajaahuate'eca'a í Jesús me'ñjna jime'e tí ayén Lázaro huarújte. Majta a'ñime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, a'ñí mú miyen huataújtuaa-ca'a í Jesús jemi.

Iij pu icu, Jesús pu a'uun a'ujnéj u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Yee ruijmua'a yee, a'ñime í mej me'ñjna jín ajteáxí'reca'a mej mi me'uun tiú'uyesten, ayée mú ráamua'areeri'i tí nu'u a'ñin Jesús e'evé'eme'ecaa a'ujna Jerusalén. ¹³ Matí'ij mi tacíj xámua'ij antíveichixi, majta ya'upí. Matí'ij mi á'uju'un mej mi ye'entinájche. Ayee mú tí'ijjhuaca'a tíjín:

—Temua'a pu tí'ixi'epi'ín. Tiché'e yeehui rí'í tiraatá'an te'ñjna tí ye'evé'eme niuucajtze'en í tavástara'a. Tiché'e yeehui rí'í tiraatá'an te'ñjna í Rey tí titaata'ajjte'esin itejmi tej Israél jetze ajtème'ecan. —Ayee mú e'eve'ejijhuajme'e.

¹⁴ Aj pu'i Jesús puuru'u huáteu tí caí xi ja'atí japuan avé'eyeijxi. Aj pu'i japuan avé'eyeijxi tí ij ayén huárini a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín:

¹⁵ Caxu yeehui tí'itziñe'e mí sej se'uun huachéjme u Sión.

Casi'i yeehui mú'een, a'ñí pu mé'e ve'emej í tí tejá-muaata'ajjte'esin.

A'ñí pu ajta yeehui avé'eca japuan í puuru'u tí rayauj.

¹⁶ Majta a'ñime í mej Jesús jamuan á'ujjuhua'ane'e, amuacaícan, camu yaú'itíee muá'araa a'ij tí huataúj-mua'a tíj na'a tí ayén té'eyu'usi'ihuaca'a. Mí ajta, tí'ij ari Dios ayén ra'ajjáj í Jesús, ajta ayén nain jín tira'íjca, aj mú mi xaa ra'utámua'areeri'i tí ayén jíme'en té'eyu'usi'ihuaca'a a'ñjna jime'e í Jesús. Majta miyen ra'utámua'areeri'i mej miyen ráaruu.

¹⁷ Majta a'ñime í mej mu'íi í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e, a'ñí mú majta Jesús jamuan seijre'eca'a tí'ij Jesús ayén tiraatajé a'ñjna í Lázaro tí nu'u ayén huirájra'ani a'utí e'evé'enami'ihuaca'a. Tí'ij Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mej meri huácuii, a'ñí mú á'iyen miyen tiu'utaxájtaca'a a'ij tí huaríj. ¹⁸ Majta a'ñime í seica í teite, matí'ij ráamua'areeri'i tí Jesús ayén tí'itíj jín huaríj tí huápi'í ruxe'eve'e, matí'ij mi miyen u á'uju'un mej mi ye'entinájche. ¹⁹ Majta a'ñime í fariseos, ayée mú tiú'ixaate'eca'a tíjín:

—Ayej xaa ne'u té'eme; capu tí'itíj a'ij tejamuatévaire'esin sej siyen raatá'ijmí. Casi'i, matíj mena'a yeehui pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, naími'í mú rá'ajaahuate'e.

A'ñí mú miyen tí'ijxe'eve'e a'ñime í mej Grecia é'eme'ecan mej raaseíj me'ñjna í Jesús

²⁰ Majta seica me'uun a'uté'uuca'a huá'a tzajta'a a'ñimej í mej a'uun a'ujnéj mej mi raateánajche í Dios a'ájna matí'ij tí'iyeste. A'uu mú é'eme'ecan a'ñime u Grecia. ²¹ A'ñí mú e'iré'ene í Felipe jemi, a'ñjna tí a'uun é'eme'ecan u Betania, chajta'a tí a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayee mú tirájhuaviiri'í tíjín:

—Mú'ee vástaa, ayée tu yeehui tí'ijxe'eve'e tej tiu'uxáj jamuan í Jesús.

²² Ajta a'ñin Felipe, á pu a'uré'ene tí ij ayén tiraata'ixaaate'en a'ñjna í Andrés. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'ñjna í Jesús.

Jíme'en í niuucari tí tí'ita'ajjte'e a'ij tej ye'í huárini

²³ Jesús pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'ene tí Dios ayén rí'í tinaatá'an ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airánnejte. ²⁴ Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e tí pua'a caí é'ejveti á chuaata'a tí ij a'uun huámi'ini a'ñjna í játze'ara'an í triigu, ayée pu ruseíj na'a huateáturaasin a'ñjna í játze'ara'an. Na'ari tí pua'a ayén huámi'ini, jeíhua pu yeehui jetzen a'iránejsin seica í jatzi.

²⁵ Ayej che'atá na'a 'een huá'a jime'e í teite. Tí pua'a ayén jaítze'e jetzen ruxe'eve'e ja'atí tí na'a a'ñjna tí íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua caí ayén jetzen ruxe'eve'e tí ra'ará'astijre'en í Dios, a'ñí pu yeehui yá'ujisin í ruxejniu'uca tí auj ruurica'a. Na'ari caí, tí pua'a caí ayén a'atzu jetzen tiú'ujxe'eve'e tíj na'a tí íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua sino ayée pu huataúra'an tí nain á'urieni tí íiyen rájcha'íi, tí ij ayén ra'ará'astijre'en í Dios, ayée pu yeehui ruurican jín huataúra'asin tíj na'a rusén jime'e.

²⁶ Tí pua'a ja'atí ayén nevaire'e pu a'ame ineetzi, ayée pu ruxe'eve'e tí a'ñin ayén che'atá na'a ríjca a'ij nej ríci inee. Ajta, a'u tí na'a nej niyen a'utevé'e na'ame, a'ñí pu ajta ineetzi jamuan a'utevé'e a'ame a'ñjna tí nevaire'e. Tí pua'a yeehui ja'atí ayén nevaire'e, a'ñí pu í niyá'upua ayén rí'í tiraatá'asin.

²⁷ Pu'uri a'ij pua'a ne'ase yú ne tzajta'a. ¿A'iné ne-na'a nij niyen tiu'utaxájta? ¿Ni qui niyen tiu'utaxájta ne'ñjna tí jíme'en yee: "Niyá'upua, patá'aj yeehui piyen nu'irájtuaani tí ij caí ayén tináaci'iti a'ij tí ari teja'uré'enejsin"? Mí neajta caí, canu. Canu niyen tiu'utaxájta a'iné ayée nu yeehui 'een jín yú a'uvé'emej nej niyen yé huácatii íjii.

A'ñí mú teite miyen ráanamujari'í tí'ij Dios tiu'utaxájta-ca'a

²⁸ Mí pej ní'iyá'upua, patá'aj tihua'utaseíjrate'en í nej jín rí'í timuaatá'asin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Jesús.

Aj pu'í júte'e e'icánamuajre tí ja'atí ayén tiu'utaxájta-ca'a tíjín:

—Nu'uri yeehui niyen tihua'utasejrate. Neajtahua'a nu niyen tihua'utasejrate'esin.

²⁹ Majta a'ñime í teite í mej a'uun ajteáxhreca'a, a'ñi mú majta ráanamua'jri'i. Seica mú miyen raataxájtaca'a mej nu'u huatéeniu. Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tí sejí nu'u ayén jamuan tiu'utaxájtaca'a tí júte'e tí'ivaire'e í Dios tí é'esejre'e.

³⁰ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu ayén yeehui tiu'utaxájtaca'a a'ñjna jime'e tí ca'aníjra'a naatá'an ineetzi sino tí ayén ca'aníjra'a amuaatá'an mú'ejmi.

Jesús pu ayén tihua'ixaate'e a'ij tí tí'imí'ini

³¹ 'Pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ájna xicájra'an jetze tí Dios jetzen hua'uxjíte'en matjí mena'a pua'amé yen huachéjme. Pu'uri ajta a'ájna teja'uré'ene í xicájra'an jetze í nej jetzen raatamuárite'esin ne'ñjna tí yen tí'aijta íiyen chaanaca japua.

³² Neajta inee, matjí'ij meri aj neja'utavén, aj nu ni niyen naíjmi'ica huatájeevi í teite mej mi curé'eci'ixi'ín ineetzi jemi. —Aye'e pu tihua'utá'ixaa.

³³ Aye'e pu 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a mej mi miyen ráamua'aree a'ij tí ye'í tí'imí'ini. ³⁴ Matjí'ij miyen tiraata'ixaa a'ñime í mej me'uun ajteáxhreca'a tíjín:

—Aye'e tu yeehui tiyen ráanamua'jri'i te'ñjna jetze í ni-uucari í mej jín tí'aijta tí a'ñin Círístu'u nu'u ayén rusén jín ruuri huateáturaasin. A'ñj pu yeehui jín, ¿a'iné tí'iri'iri pej piyen tí'ixa yee tí nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u á ya'utavén me'ñjna tí teáata'a jetze airaújnejite? ¿A'ataani yeehui pírici a'ñjna tí nu'u teáata'a jetze airaújnejite?

³⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Aúche'e pu a'atzu á'ateere mú'ejmi jemi í tatzari tí jín huanéeri'icé a'ame. Setá'aj yeehui siyen á'uju-jhua'ane'en a'ij tí tiraavijte'e ajta auj mú'ejmi tzajta'a ayén seijre'e í tatzari tí jín huáneeri'i, tí ij yeehui caí a'amua japua rájveti í tí huatíca'a. A'ñjna tí yeehui ayén tíca'amiste'e á'uche'ecan, capu ramua'aree a'u tí á'ume. ³⁶ Setá'aj siyen huataújtuaani a'ñjna jemi tí jetzen airánineí í tatzari tí jín huáneeri'i sej si siyen se'ñjna jetze ajtémecanta a'ñjna tí huáneeri'i.

Tí'ij raatapuá'ajta'a tí ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uraa a'ñjna í Jesús, ajta huateúravaataca'a huá'a jemi.

Camu té'atzaahuate'e í teite

³⁷ A'ñj pu ari jeíhua tiu'umuáriej huá'a jemi tí'itíj tí ayén huáp'i ruxe'eve'e. Mí majta a'ñime, camúu xi jirá'ujca'anejca'a mej miyen huataújtuaani í jemin.

³⁸ Ayej tiu'uríj tí'ij ayén aráurasten a'ij tí tiraataxájtaca'a a'ñjna í Isaías teecan tí ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, tí ayén tíjín:

Nevástara'a, capu ja'atí yeehui ayén rá'antzaahua a'ij tej tihua'utá'ixaa.

Capu yeehui ja'atí ayén yaú'itiée já'araa a'ij tí huataújmua'a a'ñjna tí Dios rumuári'eri'ire'ara'an jín ayén huarfj.

³⁹ A'ñj mú jín caí rá'antzaahua a'ñjna jime'e, a'ij tí pua'amecié ayén raataxájtaca'a a'ñjna í Isaías teecan tíjín:

A'ñj pu nu'u yeehui ayén huá'uruu mej miyen aracúcu'unijme'eni

mej mi caí atanéjne'ere.

A'ñj pu yeehui ayén huá'uruu mej mi antaújnaamuan í ru tzajta'a

mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani.

Na'ari tí pua'a p'í mena'a, a'ñj mú seicié tiú'u-mua'atíjche'en,

nej nu'u niyen hua'urújte'enche'e.

⁴¹ Aye'e pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Isaías teecan a'ñjna tí ayén raasej í tí Dios jín r'í'í tiraatá'aniche'en. A'ñj pu ajta ayén tiraataxájtaca'a a'ñjna jime'e í Jesús.

⁴² Jee xaa ne'u, mu'ití í mej me'uun tí'aijta teyujta'a, a'ñime mú miyen rá'antzaahua. Mí majta a'ñime, camu raxájtacuca'a huá'a tzajta'a í teite me'ñjna jime'e mej huá'atzi'ine'eca'a í fariseos, majta mej mi caí seica miyen huiirá'ite me'újna u teyujta'a. ⁴³ Jáitze'e pu hua'aránajcheca'a mej mi teite miyen r'í'í tihua'utá'an caí í Dios.

A'ñj mú runaíjmi'i í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

⁴⁴ Aj pu'i Jesús ayén ruseírata tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Tí pua'a yeehui ja'atí ayén ná'antzaahuate'en ineetzi, capu neetzi na'a á'atzaahuate'e sino ajta pu rá'atzaahuate'e a'ñjna tí yen neja'uta'íteca'a. ⁴⁵ Tí'ij a'ñin ayén neseij ineetzi, a'ñj pu ajta rasej a'ñjna tí yen neja'uta'íteca'a.

⁴⁶ Aye'e nu yeehui 'een jín mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni niyen huá'uruuren í teite tíj tatzari í tí jín huá'a tzajta'a huáneeri'i mej mi caí ché'e miyen tíca'amiste'en á'ujuhua'ane'en a'ñime í mej miyen ná'astijre'e ineetzi. ⁴⁷ Tí pua'a ja'atí nenamua a'ij nej tí'ixa, ajta caí ná'astijre'e, canu yeehui rá'axijte'en inee, a'iné canu ne'ñjna jín mú a'uvé'emej nej ni niyen hua'uxjíte'en a'ñmej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua sino nej ni hua'irájtuaani.

⁴⁸ Jee xaa ne'u, tí'itíj pu yeehui pú'een tí ayén rá'axijte'en a'ñjna í ja'atí tí ayén naaré'iti, tí ajta caí rá'astijre'e a'ij nej tí'ixa. A'ñjna ne'u yeehui, í nej jín tiu'utaxájtaca'a, ayé'e pu rá'axijte'en a'ájna xicájra'an jetze tí jetzen nain te'entipuá'ajte.

⁴⁹ Aye'e pu'u na'a, a'iné canu yeehui nesej a'ij tirájteu a'ij nej tiu'uxájtaca'a sino a'ñin tí niyá'upua pú'een, a'ñj pu ayén tinaata'áj a'ij nej ye'í tiu'utaxáj, ajta í nej jime'en niyen tiu'utaxájta. ⁵⁰ Nee nu yeehui niyen ramua'aree tí ayén tinaata'áj tí ij ayén tejá'amua'ac'iti sej siyen ruurican huateáturan tíj na'a rusén jime'e. A'ñj nu jín ayé'e nu che'atá nena'a tí'ixa a'ij tí a'ñin niyá'upua ayén a'ñjna jín tinaa'íjca nej ni tiu'utaxáj.

Jesús pu hua'anája'usixi í huá'íca jetze a'ñmej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e

13 Pu'uri tí'mua'a a'ájna teja'uré'enejsime'e í mej jín ra'utámua'aree ja'anáj tí Dios ayén tí-

hua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús ti ari a'ájna teja'uré'ene í xicájra'an jetze ti jetzen á'ura'ani íiyen chaanaca japua ti ij a'uun a'ujnén u júte'e, ya'upuáara'an ti é'esejre'e. Tíj na'a ti yen huatasejre íiyen chaanaca japua, a'íj pu ayén huá'axe'eve'eca'a a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ajta íjii, pu'uri ayén hua'utasejrataca'a ti nain jín huá'axe'eve'eca'a.

² Matí'ij tí'icua'aca í chumua'an, a'íj pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Judás, ti yaujra'an pú'een í Simón, ti ajta ayén te'entímu'utaca tíjín Iscariotes. Pu'uri a'íjn Satanás ca'aníjra'a raatá'aca ti tiu'utátuiire'en í Jesús.

³ Jesús pu ajta ramua'areereca'a ti a'íjn ya'upuáara'an ayén nain jín tira'íjca, ti ajta ruyá'upua jemi a'uvé'e-mej, ajta a'úu pu ajta a'ujnéjsin í jemin.

⁴ Aj pu'i ájchee a'u mej tejé'ecua'aca, ajta hui-iré'uchuiiri'i í rutasi ti ru'iré'eviijca'a. Aj pu'i avá'ujj'icie cǎixuri jime'e í mej jín huá'acá'iimua. ⁵ Tí'ij jí a'uun atéejei í caasu jetze. Aj pu'i a'utéjche ti hua'aná-ja'usixi'in í huá'achepuaatze'en seij ajta seij í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ajta hua'anáhuatzi'iraxi a'íjna jime'e í cǎixuri ti jín avá'ujj'ici'eca'a.

Capu raxí'eve'e a'íjna í Pedro ti Jesús ayén ra'aná-ja'usixi'in

⁶ Aj pu'i a'uun e'iré'ene a'íjna jemi í Simón ti ajta i'i Pedro. Aj pu i a'íjn Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástara'a, ¿ni yeehui pajta piyen na'aná-ja'usixi'isin nechepuá jetze?

⁷ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í Jesús tíjín:

—Capúu xi a'ij timuá'amitiejte'e a'ij nej 'éen jín niyen rici, sino mejca'ihuáyee pej xaa yeehui yaú'itíée pua'amé.

⁸ Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej xaa ne'u, ja'anáj piyen na'anája'usixi'isin í nechepuaatze'e.

Ajta a'íjn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a yeehui necaí niyen mua'anája'usixi'in á'achepuaatze'e, capej ché'e huá'a jetze ajtémecanta pua'amé í mej neetzi jemi seíire'e muá'aju'u.

⁹ Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro tíjín:

—Nevástara'a, ti pua'a yeehui ayén ruxe'eve'e, capej ayée pena'a na'anája'usixi'in í nechepuaatze'e, sino pajta pej piyen na'anája'usixi'in í nemuajca'a jetze, pajta na'avé'aja'usixi'in í nemu' uutze'e.

¹⁰ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tíjín:

—Tí pua'a yeehui ja'atí ari ayén hua'íhuaca'a, ayée pu'u ruxe'eve'e ti ayée na'a ra'anája'usixi'in í chepuaatze'en, a'iné capu ché'e chueemuara'a nain japua ti ratéhua'ira'a. Seajta mú'een, caxu ché'e chueemua, sino seij pu yeehui xaa ayén chueemuara'a.

¹¹ Ayee pu 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u seij na'a chueemuara'a, a'iné a'íj pu ari ramua'areereca'a ja'atí ti a'íjn pú'eene'e ti ayén tiu'utátuiire'esin í jíme'en í Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ij ti 'een jime'e hua'anája'usixi

¹² Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti ayén hua'anája'usixi, ajta pu huiré'ujviiiri'i í rutasi. Aj pu'i a'ujyejxi á vejli'i a'utí í meesa a'utéjvee. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni yeehui séjmua'aree a'ij nej 'een jín niyen amuáaruu? Nee nu tejámuaatá'ixaate'esin. ¹³ Ayee xu yeehui mú'een neetamuá'amua yee Maeestru, seajta siyen tíjín Tavástara'a. Ayee pu yeehui tiraavíjte'e a'iné nee nu ne'ín pú'een.

¹⁴ Ajta íjii, nej á'amuaavastara'a pú'een, neajta a'amua maestro, ayée nu amua'anája'usixi í á'amua chepuaatze'e. Setá'aj yeehui siyen che'atá sena'a ana-ja'usixi'in ruchepuaatze'e rujíimua'a. ¹⁵ Ayee nu amuaatá'itiiiri'i sej si siyen huárini a'ij nej neri amuáaruu mú'ejmi.

¹⁶ Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti jaítze'e ruxe'eve'e a'íjna ti tí'ajta caí a'íjna ti ravaire'e. Ajta yeehui, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a caí i nej a'uta'ití'ihuaca'a. ¹⁷ Ajta íjii, setíj seri tí'ijmua'aree se'íjna, Dios pu yeehui rí'í tejámuaatá'asin ti pua'a siyen che'atá sena'a huárini.

¹⁸ Canu naíjmi'ica mú'ejmi jime'e niyen ti'ixa. Nee nu ramua'aree a'ij mej e'en í nej hua'avé'ehua. Neajta nu niyen ra'avé'ehua ti ij araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tíjín: "A'íj pu nu'u yeehui í nej raatá'ínee ti tiú'ucua'ani ineetzi jamuan, a'íj pu nu'u yeehui a'utéjche ti nájcha'íre'e á'ara'ani."

¹⁹ Ayee nu amua'caí niyen tejá'amua'ixaate'e íjii tí'ij caí xi ayén tiú'urini sej si siyen té'antzaahuate'en nej ne'ín pú'een a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa, sej si seuj té'atzaahuate'e a'ájna ti ayén tí'ineruuren.

²⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, ti pua'a yeehui ja'atí ayén ra'ancuré'evi'itín a'íjna nej raata'íteca'a, a'íj pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi. Ajta ja'atí ti na'a ti ayén na'ancuré'evi'iti ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Í ti jín ra'antipuá'ajte í Jesús ti huá'a jamuan tiú'ucuaa (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a í tzajta'an í Jesús. Aj pu'i ayén e'ehauritiécan jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jín niyen tejá'amua'ixaate'e, seíj ti mú'ejmi jetze ajtémecan ayén tiu'utátuiire'esin ineetzi.

²² Majta a'íjme í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, mua'araújsejraxi seij ajta seij. Camu a'ij tirájteuve'e a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti Jesús ayén tiraataxájtaca'a. ²³ Ajta seíj ti a'ímej jetze ajtémecan, a'íj pu aicaújtutzi í Jesús jemi. A'ii pu a'íjn pú'een Jesús ti raxí'eve'eca'a.

²⁴ Ajta a'íjn Simón, ti ajta i'i Pedro, a'íj pu rumuájca'a jín raatajé a'íjna ti Jesús raxí'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj yeehui raata'íhua'u ja'atí ti pú'een ti jíme'en raataxájtaca'a.

²⁵ Ajtahua'a pu ayén aicaújtutzi í Jesús jemi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tǐjǐn:

—Nevástara'a, ¿a'atani a'ǐn pú'een?

²⁶ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í Jesús tǐjǐn:

—Tǐ pua'a yeehui neri ra'ateáaru'unen i tuxa'a jetze í pan, aj nu ni raata'ǐ'ite'esin ne'ǐjna í ja'atí tǐ a'ǐn pú'een.

Aj pu'i Jesús ayén ra'atéaarunej í pan í tuxa'a jetze. Aj pu'i a'ǐjna huata'ǐ'ite í Judás, tǐ yaujra'an pú'een í Simón, tǐ ayén te'entímu'utaca tǐjǐn Iscariotes.

²⁷ Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'í í pan a'ǐjna í Judás, aj pu'i Satanás ayén huataseǐjre í tzajta'an. Ajta a'ǐn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Patá'aj yeehui ca'anacan piyen huárini a'ij pej peri tiu'umuá'aj.

²⁸ Majta í seica, camu a'atzu yaú'itiée muá'araa a'ij tǐ 'een jǐn ayén tiraata'ixaa. ²⁹ Seica mú miyen tiraamuá'a tǐ Jesús ayén tiraata'ixaa tǐ tǐ'itǐj huánanan í mej jǐn tiú'uyesten na'ari tǐ'itǐj tǐ hua'utapuaǐjve'en í mej caí a'ij tǐ'ijviicua'i. ³⁰ Jíme'en pu'u ayén ra'ancuré'í í pan, aj pu'i huirájraa a'ǐjna í Judás. Ajta pu'uri huatǐca'acaa.

Í niuucari tǐ jaítze'e ruxe'eve'e tej nu'u huátaxe'eve'en seij teajta seij

³¹ Tǐ'ij huirájraa a'ǐjna í Judás, aj pu'i Jesús ayén ti-hua'utá'ixaa tǐjǐn:

—Pu'uri yeehui Dios ayén rǐ'í tinaatá'a i nej neajta teáata'a jetze airánnejte. Neajta inee, ayée nu neri ne'ǐjna jǐn rǐ'í tiraatá'a í Dios ne'ǐjna jíme'e a'ij nej huarǐj. ³² Tǐ pua'a yeehui niyen rǐ'í tiraatá'an í Dios ne'ǐjna jíme'e nej niyen huámí'ini, Dios pu ajta, ruseǐj ayén rǐ'í tinaatá'asin a'ǐjna jíme'e tǐ ayén na'ajjásin. Ajta a'ǐn pu ca'anacan rǐ'í tinaatá'asin.

³³ Niyaujmua'a, a'atzu nu'u niyen yé á'ateeri mú'ejmi jemi. Mú'een xu nehuauni. Mǐ neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'ixaate'e a'ij nej neri ti-hua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan. Capu xaa ne'u rǐ'irí sej yeehui a'uun a'ujnén a'u nej a'ujnéjsin.

³⁴ Neajta nu niyen jéjcuacan jǐn tejá'amua'íjcate'en sej siyen huaújxe'eve'en. Ayee pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejá-muaaxǐ'eve mú'ejmi. ³⁵ Tǐ pua'a yeehui siyen huaújxe'eve'en, aj mú mi naími'i miyen ramua'aréeren sej siyen ná'astijre'e.

Jesús pu tihuá'ixaate'e tǐ nu'u Pedro tiu'utéhua'ita í jemin

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ǐjna í Simón tǐ ajta i'í Pedro tǐjǐn:

—Tavastara'a, ¿a'uné yeehui pá'ume'e pua'amé?

Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Capúu xǐ yeehui rǐ'irí pej pe'uun á'ume'en neetzi cujta'a a'u nej á'ume sino méjca'i huáyee xaa pej piyen pe'uun nej cujta'a pá'ume'e pua'amé.

³⁷ Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—¿A'iné 'een jǐn caí rǐ'irí jǐi nej yeehui ne'uun á'ume'en á'a cujta'a mú'eetzi? Nee nu yeehui á'anca'ane nej huámí'ini á jetze me'ecan.

³⁸ Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tǐjǐn:

—¿Ni tzaa yeehui piyen ahuá'aca'ane pej nu'u piyen huámí'ini neetzi jetze me'ecan? Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jǐn tǐ'imua'ixaate'e a'ij pej pi rini. Tǐ'ij caí xǐ huajǐhuan í gallo, huaíca pej piyen tǐna'avé'avaata pej nu'u caí nemua'ate.

Jesús pu rǐ'í huá'aruure a'ǐme í mej jamuan á'ujjuhuane'e

14 'Caxu a'ij tité'ujmuajca. Seuche'e xu yeehui rá'atzaahuate'e í Dios, seúche'e xu seajta ná'atzaahuate'e ineetzi. ² Jéihua pu chi'i a'uun tejé'e-seijre'e a'u tǐ niyá'upua huatéechi'i í júte'e. Tǐ pua'a caí ayén ti'ayájnache'e, nee nu yeehui seicié tejá-muaata'ixáate'enche'e. A'uun nu a'umé'e na'ame nej ni ne'uun rǐ'í tejá'uruuren a'u sej se'uun a'uté'e xá'aju'un. ³ Ajta, tǐ pua'a niyen ne'uun á'ura'ani nej ni niyen rǐ'í tejá'uruuren a'u sej a'uté'e xá'aju'un, aj nu ni yen ve'ecánejsin neajtahua'a nej ni niyen amuá'an-vi'itǐn sej si seajta se'uun a'uté'e xá'ara'ani a'u nej neajta a'ucaí na'ame. ⁴ Seajta mú'een, xu'uri yeehui huaumuájte í juye jetze tǐ a'uun a'uré'enine'i a'u nej a'umé'e na'ame. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ǐjna í Jesús.

⁵ Aj pu'i Tomás ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Tavastara'a, catu yeehui ramua'aree a'u pej a'umé'e pua'amé. A'ǐj tu jǐn catu a'atzu huamuájte í juye jetze tǐ a'uun a'uré'enine'i.

⁶ Tǐ'ij jí Jesús ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Nee nu ne'ǐn pú'een í tǐ amuá'avi'itǐn a'ǐjna jetze í juye, nee nu neajta ne'ǐn pú'een í tǐ tzáahuati'ira'a jǐn tǐ'ixaxa'a, neajta nu yeehui ne'ǐn pú'een í tǐ jetzen airánineí í sej jǐn ruuri xá'ara'ani. A'atǐ tǐ na'a tǐ ayén huataújtuaani í Dios jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tǐ a'ǐn amuacaícan huataújtuaani ineetzi jemi. ⁷ Tǐ pua'a rǐ'í setináamua'ati, ayée xu seajta tǐ'iramua'ati se'ǐjna í niyá'upua. Tǐj na'a tǐ yú auca'itǐ a'ame, mú'een xu xaa ramua'ate, seajta seri raaseǐj.

A'ǐ mu'u naími'i í ya'upuáara'an, ajta í yaujra'an

⁸ Aj pu'i a'ǐn Felipe ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Tavastara'a, patá'aj yeehui taataseǐjrate'en pe'ǐjna í ayá'upua. A'ǐj tu'u xe'eve'e iteen.

⁹ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tǐjǐn:

—Nu'uri xaa yeehui á'atee nej mú'ejmi jemi huaca. ¿Ni tzaa pecaí xǐ nemua'ate, mú'ee Felipe? Ayee nu tǐ'imua'ixaate'e. Ja'atǐ tǐ na'a tǐ ayén naaseǐj ineetzi, a'ǐn pu ajta ari raaseǐj í niyá'upua. ¿A'iné 'een jǐn piyen tinaatá'ixaa yee nej nu'u amuaataséjrate'en í niyá'upua?

¹⁰ ¿Ni tzaa pecaí piyen té'atzaahuate'e tǐ a'ǐn niyá'upua ne jemi seijre'e, neajta nu yeehui che'atá nena'a niyá'upua jemi seijre'e? Canu neseǐj a'ij tirájteu a'ij nej tǐ'imua'ixaate'e, sino a'ǐn niyá'upua tǐ ayén nej

jemi seijre'e, a'ñi pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ayén ríci. ¹¹ Patá'aj piyen ná'antzaahuante'en ti pua'a yeehui niyen timuaatá'ixaate'en yee niyá'upua pu nu'u ne jemi seijre'e, neajta nu jemin seijre'e í niyá'upua jemi. Na'ari caí, patá'aj pe'ñina jín pena'a té'antzaahuante'en a'ij nej yeehui huaríj ti huáp'i ruxe'eve'e.

¹² Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. A'atí ti na'a ti ayén ná'astijre'e ineetzi, ayée pu che'atá na'a huárini a'ij nej rijcaa inee. Jee xaa ne'u, a'ñi pu yeehui ayén huárini ti jaítze'e ruxe'eve'e caí í nej jín niyen rijcaa. Aye'e pu 'een jín rini a'ñina jime'e nej ne'u-un a'umé'e na'ame í niyá'upua jemi. ¹³ Neajta niyen huárini a'ij sej siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'e-can, nej ni rí'i tiraatá'an í niyá'upua.

¹⁴ Ti'itíj ti na'a sej yeehui siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, ayée nu xaa rini.

Jesús pu ayén te'ataúratziire ti a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén nu'u huateáturaasin huá'a jemi

¹⁵ Tí pua'a yeehui siyen nexí'eve'e ineetzi, ayée xu se'ñina ará'astijre'en í nej jín tejámuaata'aíjte'esin.

¹⁶ Neajta nu niyen tiraatáhuaviira í niyá'upua jemi ti i a'ñin yen amua'ajta'ít'i seíj ti a'amua japua huániuuni, ti i a'ñin mú'ejmi jemi huateáturan tñj na'a rusén jime'e.

¹⁷ A'ij pu a'ñin pú'een í xiéjniu'ucari ti jetzen airáninei tñj na'a ti ayén ti'ayajna. Capu rí'irí mej miyen ra'ancuré'an a'ñime í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua, a'iné capu a'ij huá'amitiejte'e a'ij ti ríci a'ñina í xiéjniu'ucari. Camu yeehui majta ramua'ate. Mí seajta mú'een, ayée xu 'een jín ramua'ate a'iné a'ñi pu a'amua jemi seijre'e, ajta pu mú'ejmi jemi huateáturaasin.

Jesús pu ajtahua'a tihuá'ixaate'e ti nu'u mi'ini

¹⁸ Canu yeehui ruséntacan amuaateátuaasin, ti caí ja'atí ayén á'amuaaire'e sino nee nu neajtahua'a mú'ejmi jemi uvé'enejsin. ¹⁹ Capu ché'e á'ateere mej yeehui caí ché'e yé neseijran a'ñime í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. Mí seajta mú'een, mú'een xu xaa neseijran. Nee nu huatarúsin nej ni neajtahua'a ruuri ná'ara'ani, a'ñi xu jín seajtáhua'a ruuri xá'aju'un. ²⁰ A'ájna xicá'jra'an jetze nej jetzen huatarúsin, aj xu si siyen ramua'aréeren nej niyen jemin seijre'e í niyá'upua jemi, ajta yeehui a'ñin, a'ñi pu ajta neetzi jemi seijre'e.

²¹ Ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'a a'ij nej tiu'uta'aíjtaca'a, ti ajta ayén nain ra'ará'astijre'en, a'ñi pu a'ñin pú'een ti xaa nexí'eve'e. Niyá'upua pu yeehui ajta raxí'eve'e a'ame a'ñina ti ayén nexí'eve'e. Neajta inee, nee nu raxí'eve'e na'ame, neajta jemin huataseijre'esin. —Aye'e pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í Jesús.

²² Aj pu'i seíj tiu'utaxájtaca'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Judás. Capu a'ñina í Judás ti ayén te'entímu'utaca tijín Iscariotes, sino seíj. Aye'e pu tiraata'ixaa tijín:

—Tavastara'a, ¿a'iné auj tí'irí'iri pej pi piyen pena'a téjmi jemi huataseijre'esin, pajta caí a'ñimej jemi í mej yen huachéjme í chaanaca japua?

²³ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí ayén tí'inexe'eve'e, a'ñi pu ayén ra'ará'astejsin a'ij nej tí'imua'ata. Niyá'upua pu ajta raxí'eve'e a'ame. Teen tu hui teajta huataseijre'esin í jemin. Teajta tiyen huateáturaasin í jemin. ²⁴ Ajta a'ñin ti caí ayén tí'inexe'eve'e, a'ñi pu ajta caí ra'ará'astejsin a'ij nej tí'imua'ata. Canu hui neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e sino a'ñina í niuucari, a'ñi pu jetze airáninei a'ñina í niyá'upua ti yen neja'uta'íteca'a.

²⁵ Aye'e nu tejámuaatá'ixaa jíii nej nauj a'amua jemi yen huaca. ²⁶ Ajta a'ñin ti yeehui a'amua japua huániuni, a'ñina í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í ti ayén tiraavíjte'e sej si raná'amiche'en, a'ñi pu í niyá'upua ayén ya'uta'ít'i neetzi jetze me'ecan, ti i a'ñin nain jín tejamuáamua'aten. A'ñi pu yeehui ajta ayén amuaatá'asin sej si siyen ra'utámua'aree nain jín a'ij nej tejámuaatá'ixaa.

Jesús pu ti'itíj jín hua'anpuá'ajte'e a'ñimej í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e

²⁷ Aye'e nu niyen amuaatá'asin ti ij nain jín amua'anpuá'ajte'en. A'ñina í nej jín amua'anpuá'ajte'esin, neetzi pu jetze airáninei. Capu yeehui ayén 'een a'ij ti a'ñin 'een í ti huá'a jetze na'a airáninei a'ñimej í mej yen japuan huachéjme íyen chaanaca japua í mej me'ñina jín hua'anpuá'ajte'en í ruxí'ej teite. Caxu a'ij pua'a tité'ujmujca. Caxu seajta tí'itziine'e.

²⁸ Xu'uri yee siyen ráanamua'jri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa nej nu'u a'umé'e na'ame, neajta nu'u mú'ejmi jemi uvé'enejsin. Tí pua'a yeehui siyen tí'inexe'eve'ecache'e, ayée xu 'een jín rutémua'ave'ecache'e se'ñina jime'e nej ne'uun a'umé í niyá'upua jemi a'iné niyá'upua pu jaítze'e ruxe'eve'e necaí inee. ²⁹ Aye'e nu amuacaí tejá'amua'ixaate'e ti caí xi ti'itíj a'ij huaríj sej si siyen té'antzaahuante'en nej ne'ñin pú'een a'ájna xicá'jra'an jetze ti jetzen ayén teja'uré'enejsin nej ne'uun a'umé.

³⁰ Canu yeehui ché'e jeíhua tejámuaatá'ixaate'esin a'iné pu'uri tñn yé uvé'enejsin a'ñina ti a'ij pua'a 'een, ti ajta yen japuan tí'aijta í chaanaca. Mí ajta a'ñin, capu a'atzu rí'irí ti ayén tí'itíj jín na'antimua'ítin. ³¹ Che'eré yeehui, tiché'e huiráciine teyujna mej mi me'ñin í mej yen chaanaca japua huachéjme, miyen ráamua'aree nej niyen raxí'eve'e í niyá'upua, neajta niyen che'atá nena'a ríci a'ij ti a'ñin ayén tinaata'aíj.

í ciyej ti huasti'i, ajta í pi'istáare'ara'an

15 'Nee nu ne'ñin pú'een í ciyej ti xaa rí'en. Ajta niyá'upua pu a'ñin pú'een í ti rí'i raruure í pi'ista. ² A'ñi pu ra'antivé'iche tñj na'a í pi'ista ti neetzi jetze airáninei ti ajta caí taaca. Ajta tñj na'a í pi'ista ti xaa taaca, a'ñi pu cáj caj tira'antivé'iche ti ij jaítze'e huatáca'an. ³ Xu'uri yeehui urarí'en mú'een, a'ñina jime'e í niuucari í nej jín neri tejámuaatá'ixaa. ⁴ Setá'aj seuj siyen neetzi

jemi seijre'e. Aj nu ni niyen che'atá nena'a mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

⁷Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti seíj pi'ista ayén ruseíj huatáca'an sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti auj ajtáveeca í ciyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Capu yehui a'atzu a'ij tí'iri'iri seíj ti'itíj huamuá'itín í seíj jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e.

⁵Nee nu ne'ín pú'een í ciyej. Mí seajta mú'een, mú'een xu pi'ista pú'een ti neetzi jetze ajta'ú'upu'u. Tí pua'a ja'atí ayén neetzi jemi seijre'e, ti pua'a neajta inee jemin seijre'e, a'íj pu yehui ayén jeíhua tí'imua'itín í ti jín tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.

⁶Seajta mú'een, ti pua'a secaí neetzi jemi seijre'e, caxu ti'itíj a'ij ruuren. ⁶Ayee pu 'een tíj na'a ti caí ché'e ayén neetzi jemi seijre'e. Ayee pu 'een tíj a'íjna í pi'ista, í ti antíveichi'ihuaca'a, ti ajta ja'atí á ya'uhua'axi ti ij huatéeuhan. Ayee mú raruuren naíjmi'ica í pi'ista meíj miyen raaré'eseire'en, majta án yá'uhua'axin í tajj japua ti ij huateájtaani.

⁷Tí pua'a siyen neetzi jemi seijre'e, ti pua'a seajta siyen ra'ará'astén í niuucari í nej ámuamuá'ate, ayée pu yehui Dios ayén amuaatá'asin ti'itíj seíj a'ij tiraatáhuaviira. ⁸Tí pua'a siyen jeíhua raamuá'itín í seíj jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi, a'íj pu a'íjna jín ámitieere'e a'ame seíj siyen tina'ará'astijre'e ineetzi. Ayee xu se'íjna jín rí'í tiraatá'asin í niyá'upua. ⁹Ayee nu che'atá nena'a neri tejamaataxí'eve a'ij ti ajta ari tinaataxí'eve í niyá'upua. Setá'aj seuj neetzi jemi seijre'e nej ni amuaaxí'eve'en.

¹⁰Tí pua'a yehui siyen ra'ará'astén a'ij nej neri tejamaataa'ái, aj xu si siyen neetzi jemi seíire'e xá'aju'un nej ni amuaaxí'eve'en. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tirá'aste a'ij ti tinaataa'ái í niyá'upua. A'íj nu yehui jín niyen jemin seíire'e na'ame ti ij ajta niyá'upua ayén naataxí'eve'en. ¹¹Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e ti ij mú'ejmi jemi seíire'e á'ara'ani í nej jín netémua'ave'e, seíj si seajta nain jín huataájtemua'ave'en.

Mej nu'u huaújxe'eve'en seíj ajta seíj í mej té'atzaahu-ate'e

¹²Ayee nu yehui ne'íjna jín tejá'amua'íjcate'e seíj si siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejamaataxí'eve mú'ejmi. ¹³A'ii pu a'íjn pú'een í ti jaítze'e muári'eri í ti jín ja'atí ayén raataxí'eve'en í ruxí'ej teví ti í ayén jetzen me'ecan huámi'ini.

¹⁴Mú'een xu yehui se'íjn pú'een í neteítestemua'a ti pua'a siyen huá'ini a'ij nej tejá'amua'ajite'e. ¹⁵Canu ché'e niyen amuaatámua'atzi yee mí seíj yehui tí'ivaire'e ineetzi jemi, a'iné seíj ti ayén tí'ivaire'e, capu ramua'aree a'ij ti ríci a'íjna ti tí'ira'ajite'e. Mí neajta inee, ayée nu amuaatámua'atzi yee mí seíj neteítestemua'a, a'iné nu'uri niyen tejá'muaatá'ixaa nain a'achú nej nena'a niyen ráanamua'ajri'í í niyá'upua jemi.

¹⁶Caxu mú'een siyen na'avé'ehua' ineetzi, sino nee nu yehui niyen amua'antíhua'u, neajta nu niyen ne'íj-na jín tejá'mua'íjca seíj si u á'uju'un seíj si siyen ti'itíj

huamuá'itín í seíj tiu'utátuiire'en í Dios jemi. Neajta niyen raxí'eve'e ti i ayén rusén jín huateá'aturan í seíj raamuá'iti. Aj pu xaa, a'íjn niyá'upua ayén amuaatá'asin ti'itíj seíj raatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan. ¹⁷Ayee nu tejá'amua'ajite'e, seíj hui huaújxe'eve'en seíj seajta seíj.

A'íime í mej té'atzaahuate'e miyen mú seíire'e muá'aju'un a'ímej jemi í mej íiyen chaanaca japua huachéjme

¹⁸Caxu se'íjna á'uhua'anan. Tí pua'a yehui me'íjn amuájcha'íire'e í mej yen japuan huachéjme í chaanaca, a'íj mú amua'acá neetzi tícha'íire'eca'a. ¹⁹A'íime í mej yen japuan huachéjme í chaanaca a'íime mú miyen che'atá mena'a te'á'amua'axe'eve'e-cache'e tíj í ruteítestemua'a ti pua'a siyen huá'a jetze ajtémecantache'e. Mí seajta mú'een, caxu huá'a jetze ajtémecan, sino nee nu yehui amua'antíhua'u a'ímej tzajta'a. A'íj mú jín miyen amuájcha'íire'e a'íime í mej yen huachéjme í chaanaca japua.

²⁰Caxu yá'uhua'anan a'ij nej tejá'muaatá'ixaa yee jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna ti tí'ajta caí a'íjna ti ravaire'e. Tí pua'a a'ij pua'a mena'a náaru' ineetzi, a'íj mú che'atá mena'a a'ij pua'a á'amua'aruuren mú'ejmi. Na'ari ti pua'a miyen ra'ará'astén a'ij nej tihua'umuá'ate, a'íj mú majta ra'ará'astijre'esin a'ij seíj ti-huá'amua'aten. ²¹Ayee mú yehui á'amua'aruuren me'íjna jime'e seíj siyen naará'aste ineetzi, a'iné camu ramua'ate a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.

²²Tí pua'a necaí yéve'ecánejniche'e, neajta caí a'ij tíhua'uta'ixáate'enche'e, capu huá'aci'itíche'e ti Dios puajítzi hua'utá'an a'íjna jime'e mej natéxiehuua. Ajta, íjii, capu yehui ché'e mé'e ti'itíj í mej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ²³Ja'atí ti néjcha'íire'e ineetzi, a'íj pu ajta tícha'íire'e í niyá'upua.

²⁴Tí pua'a necaí niyen huá'iniiche'e ti'itíj ti caí máaj ja'atí ayén raayí'tihua'a, capu ayén tiraavíjte-cache'en ti Dios ayén puajítzi hua'utá'an a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í jemin. Mí majta a'íime, mu'uri naaseíj, majta néjcha'íire'eca'a ineetzi, majta miyen che'atá mena'a ráaru' í niyá'upua. ²⁵Ayee mú yehui miyen huaríj ti ij araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'í a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta tíjín: "A'íj pu caí raavíite'e já'araa mej mena'a miyen tinéjcha'íire'e muá'araa."

²⁶Tí'ij a'íjn yehui yen uvé'enen a'íjna ti a'amua japua huániuuni, í nej yen ya'uta'íti mú'ejmi jemi, ti ajta Dios jemi é'eme'ecan, a'íj pu ayén tineteaxáatajme'e a'ame ineetzi. A'íj pu a'íjn pú'een í xiéjniu'ucari ti tzáahuatí'ira'a jín tí'imua'ata, ti ajta a'uun a'uvé'e-meíj í Dios jemi. ²⁷Seajta mú'een, ayée pu ajta ruxe'eve'e seíj siyen tinaatéaxajta ineetzi a'iné netíj nena'a yen huataseíjre ti yú e'iré'ene, mú'een xu á'uju-jhua'ane'e ineetzi jamuan.

Jesús pu tihuá'ixaate'e ti caí hua'utamuarí'eristen a'fmej í mej jamuan á'ujuhua'an

16 'Aye nu ne'fjna jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ti'itíj jín huamuá'itichen. ² A'fime mú amu'irá'ti í teyujta'a. Jee xaa ne'u, ayée pu a'ájna teja'uré'enejsin í xicá'jra'an jetze ti jetzen ayén té'eme. Aye pu tiraatámitiejte'esin í ja'ati ti ayén tiu'utévai í Dios jemi a'fjna jime'e ti amuácuui mú'ejmi. ³ Aye mú me'fjna jín tí'iruuren a'iné camu nemua'ate ineetzi, camu majta ramua'ate í niyá'upua.

⁴ Aye nu yeehui tejá'amua'ixaate'e sej si siyen ra'utámua'aree nej niyen tejámuaatá'ixaa ti pua'a ari ayén teja'uré'enen. Canu niyen tejámuaatá'ixaa 'ajmí'mua a'iné naúche'e nu yeehui seijre'eca'a mú'ejmi jemi. ⁵ Neajta inee, íjii nu ne'uun á'ume'e na'ame ne'fjna jemi ti yen neja'uta'íteca'a. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu ne'íhua'u a'u nej a'umé.

í ti tí'imuari'ihua í ti huaíca í ti jín tí'imuari'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

⁶ Jé'ecan xu huataújxiemiste se'fjna jime'e nej niyen neri tejámuaatá'ixaa. ⁷ Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén tejámuaaté'va'iri nej niyen á'ura'ani. A'iné ti pua'a necaí á'ura'ani, capu yé ve'ecánejsin, mú'ejmi jemi a'fjna ti yeehui a'amua japua huániuuni.

'Mí neajta inee, ti pua'a niyen á'ura'ani, aj nu ya'uta'íti ne'fjna ti a'fín yé ve'ecáanen íiyen mú'ejmi jemi.

⁸ Tí'ij a'fín yé ve'ecáanen, aj pu'i ayén a'fjna jín huá'axijte'en a'fmej í mej yen japua huachéjme í chaanaca japua, a'fjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, ajta a'fjna jime'e nej niyen ri'éene'ecán jín seijre'e. A'fí pu ajta a'fjna jín huá'axijte'en a'fjna jime'e ti Dios puáíjzti hua'utá'asin.

⁹ Aye pu 'een jín a'fjna jín huá'axijte'en a'fjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'iné camu ná'atzaahuate'e ineetzi. ¹⁰ Aye pu ajta 'een jín huá'axijte'en a'fjna jime'e nej niyen urarí'ene'acan jín seijre'e a'iné a'úu nu á'ume'e na'ame a'u ti é'eseijre'e í niyá'upua, a'u ti yeehui caí ché'e é'eri'iri sej naasej. ¹¹ Jíme'en pu'u a'fjna í niuucari ti Dios puáíjzti ayén tiu'utá'asin, ayée pu huá'axijte'en a'iné pu'uri raaxí'epi'intare í Dios ti ayén puáíjzti raatá'asin a'fjna ti tí'ajta íiyen chaanaca japua.

A'fjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'fí pu rí'í tiraateá-tuaasin í yaujra'an

¹² Aye pu na'aráanajche nej jeíhua huápi'i niyen tejámuaatá'ixaate'en. Mí seajta mú'een, caxuu xi nain au'itíe xá'aju'un íjii. ¹³ Mí ajta a'fín yeehui í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a, tí'ij uvé'enen, a'fí pu nain jín tejá'amua'aten ti ayén ti'ayajna. Capu ayén a'fjna jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti rusej na'a a'ij tirájteu sino ayée pu'u na'a ayén tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti na'a tí'inamua. A'fí pu ajta tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti auj teja'uré'enejsin.

¹⁴ A'fí pu yeehui ayén ra'ancuré'asin neetzi ti ne'á'a, ajta ayée pu che'atá na'a e'ehuauritiéecan jín tejámuaatá'ixaate'esin. Aye pu a'fjna jín huarín, a'fí pu ayén rí'í tinaateátuaasin. ¹⁵ Tíj na'a ti ayén niyá'upua jemi tí'iseijre'e, a'fí pu ajta neetzi tí'ine'a'a. A'fí nu jín niyen raataxájtaca'a yee a'fín xiéjniu'ucari pu nu'u ayén ra'ancuré'an neetzi ti ne'á'a ti ij ajta nu'u tejámuaatá'ixaate'en e'ehuauritiéecan jime'e mú'ejmi jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ti nu'u ca'anacan mí'ini

¹⁶ Capu a'achú á'ateeri sej caí ché'e siyen mé'e ne-jé'eseijran. Tí'ij ajta capu ajta ché'e á'ateeri, sej ru-jéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

¹⁷ Majta seica í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ayée mú tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'fjna í niuucari ti nu'u caí a'achú á'ateeri tej caí ché'e mé'e yé'eseijran, ajta nu'u caí ché'e á'ateeri tej teajtáhua'a tajéjcuatze'en raseijran? ¿A'iné yeehui ajta huataújmua'a í sej ti ayén nu'u a'fí pu ajta a'umé'e a'ame í ruyá'upua jemi?

¹⁸ Maúche'e mu'u miyen tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'fjna í niuucari ti jíme'en yee ti nu'u caí a'achú á'ateeri? Catu a'atzu yaú'itie a'ij ti 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a.

¹⁹ Tí'ij jí Jesús ayén ráamua'areeri'i mej miyen raxí'eve'eca'a mej me'fjna jín miyen tiraata'íhua'u. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni siyen se'fjna jín tí'iru'ihua'u a'ij ti huataújmua'a a'fjna í nej niyen tiu'utaxájtaca'a yee ti nu'u caí a'achú á'ateeri sej caí ché'e mé'e ne-jé'eseijran, ajta ti caí nu'u ajta a'achú á'ateeri sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran?

²⁰ Aye nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Mú'een xu ruyeinixí'in, seajta huataújxiemiste'esin, majta a'fime miyen huataújtemua'ave'esin a'fime í mej yen chaanaca japua huachéjme. Mú'een xu xaa huataújxiemiste'esin. Mí ajta, a'fín í sej jín huataújxiemiste'esin, a'fí pu ajta jetzen ayén a'iránejsin í sej seajta jín huataújtemua'ave'esin.

²¹ Aye pu tejá'amuaruuren tíj ajta tí'ijruuren í 'íta'a ti ayén tí'ijcu'ine ti tiyá'uj a'ame. Tí'ij a'ájna teja'uré'enen ti jetzen tiyá'uj á'ara'ani, ayée pu jeíhua tira-jpuáíjzti a'ame. Mí ajta a'fín, ti pua'a ari huanú'ihua í pa'arí'i, aj pu'i yá'uhua'axijsin í ti jín rajpuáíjzica'a a'fjna jime'e ti jeíhua huápi'i rutémua'ave'e a'iné í pa'arí'i pu'uri huanú'ihuaca'a íiyen chaanaca japua.

²² Aye pu che'atá na'a tejá'amuaruuren mú'ejmi. Pu'uri ayén a'ájna teja'uré'ene í xicá'jra'an jetze sej jetzen huataújxiemiste'esin. Mí neajta inee, neajtáhua'a nu á'amua'eseijran. Seajta mú'een, a'ájna xu huataújtemua'ave'esin. Ajta capu ché'e rí'iríista a'ame ti ja'atí amuá'a'ari í sej jín rutémua'ave'e.

Mata'aj mauj raatáhuavii mej mi majta ra'ancuré'an

²³ Ayee pu yeehui té'eme a'ájna xicájra'an jetze, sej caí ché'e ti'itíj néhuaviira ineetzi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'ájna xicájra'an jetze ti a'ín niyá'upua ayén amuaatá'asin tíf na'a í sej tiraatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan. ²⁴ Tíf na'a 'ajmí'ímua ti yú e'iré'ene, caxu yeehui xi ti'itíj raatáhuaviiri'i ineetzi jetze me'ecan. Setá'aj siyen raatáhuavii a'iné ayée xu se'íjna jín huarín, aj xu si siyen ra'ancuré'asin, aj xu si seajta siyen nain jín huataújtemua'ave'esin.

A'í pu Jesús nu'u hua'utéemua'iti a'ímej í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua

²⁵ Tíf na'a 'ajmí'ímua ti yú e'iré'ene, ayée nu ne'íjna jín tejámuaatá'ixaa niuucari jime'e ti seicié namuajre'e. Mí ajta, a'ájna teja'uré'enejsin í xicájra'an jetze nej caí ché'e niyen seicié tejá'amua'ixaate'e na'ame, sino nee nu amitiéere'ecan jín tejámuaatá'ixaate'esin ne'íjna jime'e a'íj ti 'een niyá'upua ti é'esejre'e.

²⁶ Ayee xu yeehui huárini se'ájna xicájra'an jetze sej siyen tiraatáhuavii ineetzi jetze me'ecan. Canu niyen tejá'amua'ixaate'e ti ayén ruxe'eve'e a'ame nej niyen raatáhuavii í niyá'upua nej ni mú'ejmi jetze me'ecan huatániuni. ²⁷ Capu xaa ne'u. Niyá'upua pu rusej já'amuxa'eve'e a'íjna jime'e sej yeehui naataxí'eve ineetzi, seajta siyen rá'antzaahua nej ne'uun u airáne í niyá'upua jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ti nu'u a'uun a'ujnén í ruyá'upua jemi

²⁸ A'uu nu airáne í niyá'upua jemi, neajta nu niyen mú a'uvé'emej íyen chaanaca japua. Neajta íjii, ayée nu yeehui tichesin íyen chaanaca japua nej ni ne'uun a'ujnén í niyá'upua jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

²⁹ Majta a'íime, í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tífjn:

—Pepu'uri íjii xaa ne'u piyen e'ehuauritiéecan jín ti'ixa. Capej ché'e seicié ti'ixa, pe'íjna jime'e ti caí é'e-huauritie. ³⁰ Tu'uri xaa tiyen ramua'aree pej nain té'umua'aree, ajta yeehui ti caí ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén ti'itíj jín tí'imua'ihua'ura. A'íj tu jín tiyen rá'atzaahuate'e pej pe'uun airáne í Dios jemi.

³¹ Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tífjn:

—¿Ni tzaa siyen seri sicu tiná'atzaahuate'e? ³² Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ti a'ájna teja'uré'enejsin í xicájra'an jetze mej jetzen amuaatamuárite'esin. A'uu xu a'ucíjxi'isin a'u ti sej é'eche, sej seajta sej. Mú'een xu yeehui mé núujisin nej ni nesej nena'a huateáturan. Mí neajta, canu nesej yú huateáturaasin a'iné niyá'upua pu neetzi jemi seijre'e. ³³ Ayee nu yeehui 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si siyen rí'í tí'itesejre'e í ru tzajta'a se'íjna jime'e sej neetzi jetze ajtémecan. Jéihua mú puaíjtzí amuaatá'asin a'íime í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. Capu amín

a'íj. Setá'aj siyen huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e nej neri hua'antimua'íti.

Jesús pu rujapua niuuni rusej

17 Tífj Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i júte á'ujneereca'a ayén ti'ixáata, tífjn:

—Mí pej ní'iyá'upua, pu'uri hui a'ájna teja'uré'ene pej peri raaxí'epi'intare. Patá'aj tihua'utasejrate'en í teite pej peri rí'í tinaatá'a i nej ayauj pú'een, nej ni neajta rí'í timuaatá'an mú'eetzi, a'iné mú'ee pej pe'íjna jín piyen tinaa'íjca nej ni nain jín antínmua'areere huá'a jemi í teite, nej ni niyen hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tíf na'a rusén jime'e, matíj mena'a pua'amé í pej naatátui ineetzi.

³ Ayee mú 'een jín ruuri muá'ara'ani tíf na'a rusén jime'e me'íjna jime'e mej miyen muáamua'ati mi pej mú'ee pena'a asej pe'ín pú'een tzáahuati'ira'a jime'e í Dios, majta me'íjna jime'e mej miyen náamua'ati, nej Jesús pú'een, i nej neajta a'ín pú'een í Ciriístu'u í pej neja'uta'íteca'a.

⁴ Ayee nu 'een jín rí'í timuaatá'a huá'a jemi í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, a'iné nu'uri ra'antipua'ajte í pej jín piyen tinaa'íjca.

⁵ Ari íjii, mi pej ní'iyá'upua, patá'aj hui piyen che'atá pena'a rí'í tinaateájtuaani mú'eetzi jemi a'íj pej rí'í tinee'atácare'e netí'ij ne'uun á'ucatíi mú'eetzi jemi tífj caí xi seijre'eca'a í chaanaca.

Jesús pu huá'a japua huatániuusin a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'an

⁶ Nu'uri niyen hua'utasejrate a'íj pej 'een ne'íime jemi í pej piyen naatátuiiri'i a'ímej í mej huá'a jetze ajtémecantaca'a í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. A'íj mú atéftestemua'a mú pú'eene'e. Pajta mú'ee, mú'ee pej naatátuiiri'i. Majta a'íime, a'íj mú miyen ra'ará'astijre a'íj pej tiu'uta'ájtaca'a.

⁷ Mu'uri ramua'aree ti mú'eetzi jetze te'iráane nain patíj pena'a pe'íjna jín tinaa'íjca, a'iné ayée nu che'atá nena'a tihua'utá'ixaa a'íj pej peri tinaatá'ixaa ineetzi. Majta a'íime, ayée mú ra'ancuré'a í nej hua'utá'ixa. Ayee mú tzáahuati'ira'a jín ramua'areereca'a nej mú'eetzi jemi a'uvé'emej, majta miyen rá'antzaahua pej piyen yen neja'uta'íteca'a.

⁹ Ayee nu huá'a jime'en muahuavii. Canu niyen muahuavii huá'a jime'en matíj mena'a pua'amé miyen yen seijre'e í chaanaca japua, sino huá'a jime'en í pej pena'a peri naatávitiste, a'iné atéftestemua'a mú pú'een. ¹⁰ Matíj mena'a pua'amé í mej netéftestemua'a pú'een, a'íj mú majta atéftestemua'a pú'een mú'eetzi. Majta a'íime í mej atéftestemua'a pú'een mú'eetzi, ayée mú che'atá mena'a netéftestemua'a pú'een ineetzi. Ayee mú rí'í tinaatá'aca ineetzi me'íjna jime'e mej miyen rí'í tí'itíjcha'í netíj inee.

¹¹ Canu hui ché'e yen huateáturaasin íyen chaanaca japua. Mí majta a'íime, a'íj mú xaa miyen huateáturaasin. Neajta inee, mú'eetzi jemi nu a'umé'e na'ame. Ayee nu tí'imuhavii patá'aj rí'í tihuá'ucha'ín

amuári'eri'ira'a jime'e, a'ímej í pej naatávi'itiste mej mi miyen che'atá mena'a naíjmi'i seíire'e mej seíj mena'a pú'eene'en tetíj iteen. ¹² Netí'ij huá'a jemi huácatii, nee nu rí'í tihuá'acha'íca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Capu ja'atí á'uvej tí huá'a jetze ajtème'ecan sino a'íjna tí ayén tiraavíjite'e tí ayén puaíjtzí ráac'íiti. Ayeé pu 'een jín huaríj tí ij ayén araúrasten a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze.

¹³ Neajta íjii nu a'umé'e na'ame mú'eetzi jemi. Mí neajta inee, ayée nu niyen tí'ixa netí'ij nauj huá'a jemi yé huaca mej mi nain jín miyen che'atá mena'a huataújtemua'ave'en netíj inee tí'inetemua'ave'e. ¹⁴ Nee nu tihua'utá'ixaa í niuucari í pej jín piyen tinaa'íjca. Majta a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'íí mú huá'ajcha'íre'e í neteéftestemua'a a'iné camu huá'a jetze ajtème'ecan í mej íiyen seíjre'e. Neajta inee, canu neajta huá'a jetze ajtème'ecan.

¹⁵ Canu ne'íjna jín niyen muahuavii pej pi hua'irájtu-aani íiyen chaanaca japua sino patá'aj rí'í tihuá'ucha'ín tí ij caí a'íin tí a'ij pua'a tí'itevij hua'antimuá'itín í neteéftestemua'a. ¹⁶ Camu huá'a jetze ajtème'ecan í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a caí huá'a jetze ajtème'ecan.

¹⁷ Patá'aj rí'í tihua'uteájtu-aani mú'eetzi jemi pe'íjna jime'e í niuucari tí ayén tí'ayajna. Tíj na'a pej piyen tiu'utaxájtaca'a, a'íí pu ayén tí'ayajna.

¹⁸ Ayeé nu che'atá nena'a tíhua'uta'aíteca'a mej a'ucíjxi'in nainjapua í chaanaca patíj mú'ee yen tine-ja'uta'íteca'a. ¹⁹ Neajta inee, ayée nu huatánne'a mú'eetzi jemi huá'a jetze me'ecan mej mi majta tzáahuati'ira'a jín huataúra'an majta mú'eetzi jemi.

Jesús pu ayén tí'ijhuahuau huá'a japua, matíj mena'a í mej té'atzaahuat'e

²⁰ Canu ne'ímej nena'a jíme'en muahuavii, sino neajta niyen tí'imuhavii ne'íime jime'e í mej miyen té'antzaahuat'e'esin me'íjna jime'e a'ij mej tihua'utá'ixaaate'esin, mej mi naími'i miyen seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, patíj piyen neetzi jemi seíjre'e, mí pej ní'íya'upua, netíj neajta inee mú'eetzi jemi seíjre'e. Miché'e hui majta miyen téjmi jemi seíire'e muá'ara'ani mej mi a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen té'antzaahuat'e'en pej yen ne-ja'uta'íteca'a.

²² A'íjna tí huápi'í naa seíjre'e í pej jín rí'í tinaatá'a, ayée nu che'atá nena'a ne'íjna jín rí'í tihua'utá'a mej mi miyen seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani tetíj iteen, netíj neajta huá'a jemi seíjre'e, patíj pajta mú'ee neetzi jemi seíjre'e. Neajta nu ne'íjna jín rí'í tihua'utá'a mej mi nain jín seíj mena'a pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen ráamua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a, pajta piyen che'atá pena'a hua'utaxí'eve patíj pajta tinaataxí'eve ineetzi.

²⁴ Ayeé nu tí'ijxe'eve'e, mí pej ní'íya'upua a'íimej jime'e í pej piyen naatávi'itíste, mej mi me'uun a'uteá-turan a'u nej a'utevé'e na'ame, mej mi majta miyen raaseíj me'íjna tí huápi'í naa seíjre'e í pej jín rí'í

tinaatá'a, a'íjna í pej jín rí'í tinaatá'a pe'íjna jime'e pej piyen nexí'eve'eca'a 'ajmí'imua tí'ij caí xí seíjre'eca'a í chaanaca.

²⁵ Níya'upua, mí pej nain jín urarí'en, camu hui miyen muamua'ate a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mí neajta inee, nee nu xaa mua-mua'ate. Majta í neteéftestemua'a, a'íí mú miyen ra-mua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a. ²⁶ Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een. Neajta nu hui nauj niyen hua'utaseíjrate'esin mej mi miyen che'atá mena'a huaújxe'eve'en seíj majta seíj patíj mú'ee tí'inex-e'eve'e, nej ni neajta huá'a jemi seíire'e ná'ara'ani. —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

A'íí mú raatéevi'i me'íjna í Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 Tí'ij Jesús ayén raatapuá'ajtaca'a tí tiu'uxájtaca'a, aj pu'í á'uraa, majta a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Matí'ij mi antacíj jachi japua tí ayén téja'arájtehuua tíjín Cedrón. A'uu pu u jetze pújme'en jeíhua tiu'uvéejme'ecaa í cíyey, aseituuna cíyey. ² Ajta a'íin í Judás tí ayén tiu'utátuiire'esin í Jesús jime'e, a'íí pu é'emua'atejca'a a'ujna a'iné mu'íi mú me'uun e'etiújseij, a'íjna í Jesús, majta í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e.

³ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majta a'íime í fariseos, ayée mú hua'avé'ehuaú a'íime í xantaaru'u í mej me'uun tí'icha'í u teyujta'a. Ayeé mú ará'aseca'a a'achú cumu huaícate. Naími'i mú tatzari tíú'isime'e, majta tí'itíj lámpara, majta í mej jín hu-aténe'use'en. Ajta a'íin í Judás, a'íí pu huá'uvi'itíjme'e. Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'utí Jesús a'utéveeca'a. ⁴ Ajta a'íin Jesús, a'íí pu ari ramua'areereca'a a'ij tí'itíj raruuren. Aj pu'í hua'antinájcheca'a. Ayeé pu tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'ataani seúhuaunen?

⁵ Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Jesús, tí Nazarét é'eme'ecan.

Aj pu'í Jesús ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu ne'ín pú'een.

Ajta a'íin Judás, tí ayén tiu'utátuiire'esin, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a í xantaaru'u. ⁶ Tí'ij Jesús ayén tihua'utá'ixaa yee tí nu'u a'íin pú'een, a'íí mú ruhuárita'a cáacij. Majta e'eráavatzí á chuaata'a. ⁷ Ajta hua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'ataani seúhuaunen?

Majta miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Jesús tí Nazarét é'eme'ecan.

⁸ Aj pu'í ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nu'uri hui niyen tejámuaatá'ixaa yee nej ne'ín pú'een. Tí pua'a siyen neetzi huauca, setá'aj siyen hua'utá'an mej á'uciine amíime í mej nee jamuan á'ujuhua'an. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁹ Ayeé pu tiuju'uríj tí ij ayén araúrasten a'ij tí a'íin ari tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Capu nu'u ja'atí á'uvej tí huá'a jetze ajtème'ecan a'íimej pej nu'u naatátuiiri'í.”

¹⁰ Ajta a'íin Simón, tí ajta i'í Pedro, a'íí pu chun huitéhueeca'a. A'íí pu rú'ijcupi. Aj pu'í a'íjna jín tira-

puaíj tì ravaire'eca'a a'íjna í tì nain jín antiújmua'a-reereca'a u teyujta'a. Pedro pu ayén ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an í ja'atì. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tì tí'ivaire'e tíjín Malco.

¹¹ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:
—Ucárujte'e mî a'achun. ¿Ni caí ayén ruxe'eve'e nej ne'íjna jín ra'ará'astijre'en í tì niyá'upua ayén jín tinaa'íjca?

A'uun mú yé'eví'itìn í Jesús me'íjna jemi í Anás
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Mat'íj mi a'íime í xantaaru'u, ajta a'íin í tì huá'a capitán pú'een, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'íi u teyujta'a, a'íi mú raatéevi'i me'íjna í Jesús. Mat'íj mi ra'amuáaji'icie.

¹³ Amuacaí mú me'uun ya'uví'itì me'íjna jemi í Anás, a'íné a'íi pu a'íin pú'eene'e í mu'uneára'an a'íjna í Caifás tì a'ájna'imua nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. ¹⁴ Ajta a'íin Caifás, a'íi pu a'íin pú'eene'e tì ayén tihua'utá'ixaa í mej Israél jetze ajtème'ecan tì ayén nu'u tíhua'atáva'irihua'an tì seíj na'a í teví ayén huámí'ini huá'a jetze me'ecan í teite.

Pedro pu ayén tí'ixa tì nu'u caí ramua'ate a'íjna í Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ajta a'íin Pedro, a'íi pu imuá huamé'ecaa cujta'an í Jesús. Ajta jamuan huamé'ecaa seíj tì ajta Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Ajta a'íin í seíj tì Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu ramua'atejca'a a'íjna tì nain jín antiújmua'areereca'a u teyujta'a. A'íj pu jín, jamuan í Jesús a'uun a'uteájrupi a'u tì e'eráyaujta'a a'ájna tì é'eche a'íjna í tì tí'íajta.

¹⁶ Ajta a'íin Pedro, pua'acíe pu a'uteájturaa tá'a-pueerta. Aj pu'i í seíj tì Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íi pu a'uré'ene tá'apueerta. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íta'a tì a'uun tí'icha'íi tá'apueerta. Aj pu'i a'uun ya'uví'itì a'íjna í Pedro. ¹⁷ Aj pu'i a'íin 'íta'a tì a'uun tí'icha'íi tá'apueerta, ayée pu a'íin í Pedro tiu'utá'ixaa tíjín:

—¿Ni hui pecaí pajta mú'ee huá'a jetze ajtème'ecan a'íime í mej me'íjna jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Canu hui a'atzu.

¹⁸ Jé'ecan pu huáseevi'i a'ájna'imua. Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'íi, a'íi mú aúunai. Majta a'úu mú atavéejme'ecaa a'u tì á'ataa mej mi ahuáujpiste'en. Ajta a'íin Pedro, a'íi pu huá'a jamuan a'utéveeca'a, ajta pu a'íin á'ujpiste'eca'a.

A'uun mú rá'avi'itìn í Jesús a'íjna jemi í Caifás
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ajta a'íin tì nain jín antiújmua'areereca'a, a'íi pu ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús a'íjna jime'e í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta a'íjna jime'e a'ij tì a'íin tí'imua'ataca'a. ²⁰ Jesús pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nee nu hui jéjre'e tihua'utá'ixaa í teite í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Tí'ij p'í na'a nu tihua'a-

mua'atejca'a huá'a teyujta'a, neajta ne'újna teyujta'a a'u mej e'etiújse'iri a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan. Canu hui tí'itíj avíitzi jín tiu'utaxájtaca'a. ²¹ ¿A'íné 'een jín piyen tí'ine'ihua'u? Patá'aj piyen tihua'uta'íhua'u pe'íme í mej náanamua'ajri'i. Casi'i, a'íi mú xaa ne'u miyen ramua'aree a'ij nej tiu'utaxájtaca'a. —Ayee pu Jesús tiraata'ixaa.

²² Ajta seíj tì huá'a jetze ajtème'ecan í mej me'uun tí'icha'íi teyujta'a, áa pu vejli'i a'utéveeca'a. Jíme'en pu'u ayén ráanamua'ajri'i a'ij tì Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ra'arájvee. Ajta ayén tira'ajteá'ajxi tíjín:

—¿Ni tzaa ayén tiraavíjte'e pej piyen tí'ira'ixaate'e pe'íjna tì nain jín antiújmua'aree u teyujta'a?

²³ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a necaí tí'itíj jín x'epi'in huaríj net'íj niyen tiraata'ixaa, patá'aj hui piyen a'ij tiu'utaxáj. Na'ari caí, tì pua'a niyen x'epi'in tiu'utaxájtaca'a, ¿a'íné 'een jín piyen na'arájvee?

²⁴ Aj pu'i a'íin Anás ayén tíhua'uta'aíj mej rá'anví'itìn me'íjna jemi í Caifás. Ajta, a'íin Jesús, a'íi pu auj anáji'ici'ihuaca'a.

Pedro pu ajtahua'a ra'avé'avaataca'a tì nu'u caí ramua'ate í Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Aúche'e pu a'uun rupíste'eca'a a'íjna í Simón tì ajta i'i Pedro. Aj pu'i ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni tzaa ayén tí'ayajna pej huá'a jetze ajtème'ecan í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'i Pedro ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Canu.

²⁶ Ajta seíj tì ayén ravaire'eca'a í tì nain jín antiújmua'areereca'a, a'uun pu a'utéveeca'a. A'íi pu ajta ihuáare'ara'an pú'eene'e a'íjna í ja'atì tì Pedro ayén ra'ajtaveíjchecha'a í naxaira'an. Aj pu'i ayén a'íin í Pedro tiu'utá'ixaa tíjín:

—Ayej ne'ase nee nu ne'uun muajé'eseij amíjna jamuan a'u tì a'uvéjme í aceituuna cíye'e.

²⁷ Ajtahua'a pu seicié tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro tì nu'u caí ramua'ate a'íjna í Jesús. Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén huajíjhuaca'a í gallo.

A'uun mú ya'uví'ití í Jesús a'íjna jemi í Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Mat'íj mi a'íime í mej tí'íajta u teyujta'a, a'úu mú ru'iráavi'itì me'újna a'u tì Caifás huiracaí á'aye'i. Mat'íj mi me'uun ya'uví'itì u chí'ita a'u tì á'ucatií í tajtuhuan tì tí'ivaire'e huá'a jetze me'ecan í Roma mej é'eche.

Pu'uri t'ín tapuá'arijme'eca, ajta mu'uri t'ín autéhuijsime'e mej tiú'uyesten. A'íj mú jín caí a'uun a'uteájrupi a'u tì a'íin tajtuhuan á'ucatií mej mi caí tí'itíj jín auteáturan í ruye'irá jime'e a'íné capu huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'íjna í tajtuhuan. Ayee mú raxí'eve'eca'a mej miyen ráacua'ani í cua'ira í mej jín ra'utámua'aree me'ájna xicájra'an tì jetzen Dios tíhua'utá'uuni'iri'i.

²⁹ A'íj pu jín a'íin Pilato ayén huirájraa á pua'acíe huá'a jemi. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itájni yeehui jín siyen tí'ijxajtzi'i semájna mi ja'atí?

³⁰ Maté'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Té pua'a yeehui caí ayén tí'itáj jín auteáturanche'e tí a'ij pua'a 'een, catu tiyen muaatátuiire'enche'e.

³¹ Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj siyen rá'anvi'itín setá'aj rujímua'a siyen ra'uxájte'en se'ájna jime'e a'ij tí tejamuaatá'aca í a'a-mua ye'irá.

Maté'ij mi miyen tiu'utaniú a'íime í mej tí'ajta u teyujta'a tíjín:

—Capu hui ayén titatá'aca tej ti tiyen ja'atí huajé'ica.

³² Ayee pu tiu'uráj tí ij ayén araúrasten a'ájna í niuucari í tí jín Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a a'ij tí nu'u ayén tí'imí'ini. ³³ Aj pu'i Pilato ajtahua'a a'uun a'uteájrupi u chí'ita. Tí'ij jí u ya'utajé í Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni hui pe'ín pú'een í tí tihuá'aijte'e a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan?

³⁴ Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni yeehui asejé pena'a piyen a'ij tirájteu nusu se'áj ayén tinaatéxajtaca'a mú'eetzi jemi?

³⁵ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ájna í Pilato tíjín:

—¿Ni tzaa niyen Israél jetze ajtème'ecan? Canu xaa ne'u yeehui. A'íime í mej ateítestemua'a pú'een, majta a'íime í mej me'uun tí'ajta u teyujta'a, a'íi mú a'íin pú'een í mej mú'eetzi yé vé'etua ineetzi jemi. ¿Tí'itájni hui a'ij puáaruu?

³⁶ Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—A'ájna í nej jín tí'ajta, capu hui yen me'ecan í chaanaca japua. Té pua'a ayén éene'en á'ame'enche'e, ayéé mú me'ájna jín tiu'utatése'enche'e í mej nevaire'e mej mi caí miyen ná'ateevi'in a'íime í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a. Mé ajta, seicié pu éene'e seijre'e í nej jín tí'ajta.

³⁷ Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Aa ni'ijta ne'u, mú'ee pej xaa hui tí'itáj jín tihuá'aijte'e a'íime í teite.

Ajta a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Xí'epi'ín pej piyen tiu'utaxájtaca'a nej nu'u tí'itáj jín tihuá'aijte'e. Jee xaa ne'u ayén tí'ayajna nej ne'ájna jín huanú'ihuaca'a. Ayee nu 'een jín yen huatasejíre íiyen chaanaca japua nej ni niyen ne'ájna jín tiu'utaxá ne'ájna jime'e tí ayén tí'ayajna. Maté'ij mena'a pua'amé í mej miyen ra'ancuré'a me'ájna tí ayén tí'ayajna, náimi'i mú hui nenamua.

³⁸ Aj pu'i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itájni a'íin yeehui pú'een a'ájna tí ayén tí'ayajna?

Se'áj pu'u huiráame, tí pua'a Jesús nusu Barrabás

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Té'ij ayén tiu'utaxáataj, aj pu'i huiráajraa, ajta a'uun a'uré'ene huá'a jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu hui tí'itáj a'ij ayén tiná'amitiejte'e í nej jín tí'itáj jín jetze te'ujpuá'ajte'en. ³⁹ Mé seajta mú'een, ayéé xu tí'ijri'ire nej niyen amua'irátuiitze'en se'áj tí aiteánami'i seté'ij seri siyen ra'utámua'areeri'i í

xicájra'an jetze tí Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i í á'a-muavaujsimua'aci'i. ¿Ni siyen hui raxí'eve'e nej niyen amua'irátuiitze'en nemájna tí ayén nu'u tejá'amua'aijte'e mi sej Israél jetze ajtème'ecan? —Ayee pu tihua'utá'íhua'uri'i.

⁴⁰ Maté'ij mi miyen ca'anín jín titeejjúhuaca'a tíjín:

—Catu. Catu raxí'eve'e temájna. Patá'aj yeehui tu'irá-tuiitze'en pe'ájna í Barrabás.

Ajta a'íin Barrabás, a'íi pu huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'íime í mej hua'uténe'usi'i mej mi huá'ari'i í mej jín tí'ajta a'íime í mej Roma é'eme'ecan.

Í curuun tí tziicare'e jín cistíjhuaca'a

19 Aj pu'i Pilato ya'uví'iti a'ájna í Jesús mej mi ra'ité-vajxi'ín me'ájna jime'e í cuarta. ² Maté'ij mi a'íime í xantaaru'u, tziicare'e mú huatécistaca'a mej mi curuun huatétaahua. Maté'ij mi ra'avé'emuaniiiri'i. Maté'ij mi cǎixuri ru'ucavíjri'i tí jáamua'ara tí neána. ³ Mu'iití mú ajteáxi'reca'a vejli'i í jemin. Ayee mú tí'ira'ixaate'eca'a tíjín:

—Aja'í, mi pej nu'u yeehui tihuá'aijte'e í mej Israél jetze ajtème'ecan.

Maté'ij mi ra'aráavajxi.

⁴ Aj pu'i ajtahua'a huiráajraa a'ájna í Pilato. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Casi'i mú'een, nu'uri hui niyen amuaatuiire'esin sej si siyen ráamua'aree tí caí tí'itáj a'ij tiná'amitiejte'e í nej jín tí'itáj jín jetze te'ujpuá'ajte'en.

⁵ Aj pu'i Jesús ajta huiráajraa. Aúche'e pu ayén tíra'avé'emuájcaa a'ájna í curuun tí tziicare'e jín cistíjhuaca'a, ajta ru'ucavíjri'í a'ájna í cǎixuri tí jáamua'ara tí neána. Té'ij Jesús huiráajraa, aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ye'ecui, pu'uri yé huatéjvee i teáata'a.

Pilato pu ayén tí'itese'e tí raatátuaani í Jesús

⁶ Majta a'íime í mej miyen tí'ajta u teyujta'a, majta a'íime í mej me'uun tí'icha'í, jíme'en mu'u miyen raasej, aj mú mi ca'anín jín huatejiihuajraa tíjín:

—Aúutatai í cúruu jetze. Aúutatai pepu'u.

Aj pu'i Pilato ayén tiu'utaniú tíjín:

—Mú'een xu hui rá'anvi'itín sej si rujímua'a sena'a rá'utatan. Mé neajta nee, capu hui a'ij ayén tiná'amitiejte'e í nej jín tí'itáj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

⁷ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta u teyujta'a, jeíhua mú miyen tí'ira'ixaate'eca'a tíjín:

—Ayee tu yeehui tirájye'ira tí jíme'en ayén tiraavíjte'e tí a'íin a'ájna jín huámí'ini a'ájna jime'e tí ayén huataújseijrataca'a tí a'íi pu nu'u a'íin pú'een í yaujra'an í Dios.

⁸ Té'ij ayén ráanamujri'i a'ájna í Pilato, jaítze'e pu tiu'utátziin. ⁹ Ajtahua'a a'uun uteájrupi u chí'ita. Ajta ya'uví'iti í Jesús. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'uné yeehui ímuá pé'eme'ecan mú'ee?

Ajta a'íin Jesús, capu a'atzu huataniú.

¹⁰ Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿Ni tzaa pecaí piyen ahuá'aca'ane pej yeehui tinaatá'ixaate'en? ¿Ni caí ayén timuá'amitiejte'e nej ne'íjna jín antínmu'a'aree nej ni mu'irájtuaani, nusu nej ni neajta muá'utatan í cúruu jetze?

¹¹ Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Tí pua'a caí amuacaí Dios ayén tí-muaatá'acare'enche'e pej piyen te'entí'amua'areere, capej tí'itíj jín antí'amua'areereche'e ineetzi jemi. A'íj pu jín, a'íime í mej neetzi jime'e tiu'utátui mú'eetzi jemi, jaítze'e mú tí'itíj jín auteájturaa í Dios jemi.

¹² Tíj na'a tí Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, a'íjna í Pilato a'íj pu a'ij tí'ijhuauca'a a'ij tí huárini tí ij ru'irájtuaani a'íjna í Jesús. Mí majta a'íime, í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, majtáhua'a mú miyen titeetejíhuajraa tíjín:

—Tí pua'a hui piyen ru'irájtuaani pemíjna mí teáata'a, capej ché'e tí'itíj jín tí'itevéé pua'amé pe'íjna jemi í César tí tí'ita'ajte'e a'iné ja'atí tí na'a tí ayén hu-ataújseijrata tí a'íin pú'een tí tí'ita'ajte'e, a'íj pu hui ayén rájcha'íire'e a'íjna í César. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

¹³ Tí'ij Pilato ayén tíhua'unamuajri'i, aj pu'i ru'iráav-í'ití a'íjna í Jesús. Aj pu'i Pilato án a'ujyeíjxi japuan í ipuari a'u mej tejé'exi'epi'intare'e. Ayeé pu téja'arájte-huaa a'ujna tíjín: A'uu tí tetej a'umuáanijmee tí pa'atza. Ajta, ayée pu téja'arájtehuaa hua'aniuca jime'e í hebreo tíjín Gabata.

¹⁴ Pu'uri a'ájna pátí'irijcaa í xicájra'an mej jetzen rí'í huaújruuren mej mi miyen me'íjna jín ra'utámua'aree a'ájna xicájra'an jetze tí Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ayén pátí'irijcaa a'atjaz cumu tacuarixpua. Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ye'ecui ari'icu, mí tí hui tejá'amua'ajte'e.

¹⁵ Majta me'ín, ayée mú titeetejíhuajraa tíjín:

—Huirávi'itichi.

Majta miyen tíjín:

—Huirávi'itichi, patá'aj rá'utatan í cúruu jetze.

Aj pu'i Pilato tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni tzaa siyen tí'ijxe'eve'e nej ni hui niyen rá'utatan nemíjna tí tejá'amua'ajte'e?

Majta a'íime í mej me'uun tí'ajta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tíjín:

—Capu hui ja'atí tí'ita'ajte'e sino a'íj pu'u tí César jín tí'itíjvee.

¹⁶ Tí'ijta'i Pilato ayén hua'utátui a'íjna í Jesús mej mi miyen rá'utatan í cúruu jetze.

A'íj mú rá'utatai í Jesús í cúruu jetze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Matí'ij mí a'íime í xantaaru'u miyen ya'uví'ití. Ajta a'íin Jesús, a'íj pu yá'uchui í rucúruu. Matí'ij mí me'új-na a'ará'a a'u tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Mí'ichímu'uta. Ayeé pu téja'arájtehuaa hua'aniuca jime'e í Hebreo tíjín Gólgota. ¹⁸ A'uu mú rá'utatai jamuan hua'apuaca, seíjta'a mú rá'utatai í seíj, majta seíjta'a í seíj. Ajta a'íin Jesús, a'úu pu já'ita'a á'utataihuaca'a. ¹⁹ Pilato pu ayén tíraata'ájtaca'a mej miyen tira'uyú'uxa jetzen í taabla tí ayén té'axajta'a tíjín: "Jesús Nazarét tí nu'u é'eme'ecan, tí ajta nu'u tíhua'ajte'e a'íme í mej

Israél jetze ajtémecan." Matí'ij mí rá'utatai í cúruu jetze a'u tí á'ujmu'u í Jesús.

²⁰ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, mu'íití mú miyen ra'ujíjve a'iné a'úu pu vejli'i p'íjé'erijcaa u chajta'a jetze a'u mej yá'utatai. Ajta a'íin tí á'asiimua'ihuaca'a, huaíca niuucari pu jín é'eyu'usi'ihuaca'a, í huá'a niuuca í Hebreo, ajta hua'aniuca í mej Roma é'eme'ecan, ajta hua'aniuca í Griego.

²¹ Majta a'íime í mej me'uun tí'ajtaca'a u teyujta'a, ayée mú huaújniuste me'íjna jemi í Pilato. Ayeé mú tiraata'ixaa tíjín:

—Capej piyen hui tirá'ayu'uxa yee a'íj pu nu'u tí'ita'ajte'e itejmi í tej Israél jetze ajtémecan sino ayée pepu'u yee a'íj pu ayén ruseijrata tí a'íin pú'een í tí'ita'ajte'e.

²² Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ché'e yeehui ayén éene'en a'iné nu'uri niyen tira'utéyu'uxaca'a a'ij nej tiraaxí'epi'intare.

A'íj mú tí'ijpí í tí'icixure'ara'an í Jesús

²³ Majta a'íime í xantaaru'u, matí'ij meri rá'utatai í Jesús, matí'ij mí tí'ijpí í tí'icixure'ara'an. Matí'ij mí muáacuac'e tí'ijseire'axi me'íjna í tí'icixure'ara'an. Tíj na'a tí seicié tí'ijcatii, seíj pu raac'í'í í xantaaru'u. Ajta a'íj pu avé'eturaa í síicu'ure'ara'an tí ru'ucaví'í á'aye'i. Seíj pu jín 'itizihuaca'a nainjapua. ²⁴ A'íj mú jín miyen tiu'uta'í'ixaa tíjín:

—Tiché'e caí yeehui rasiújtza'ana sino tiché'e tiyen tí'ihuátamua'itín tetej jime'e tej tí tiyen ráamua'aree ja'atí tí ayén rací'iti.

Ayeé pu ayén tiu'uríj tí ij ayén araúrasten a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí ayén tíjín: "A'íj mú yeehui seexu'ijmé'en huaré'upijte í tí'inecixu. Majta mú me'ín tí'ihuaújmua'ití tetej jime'e mej mi yeehui ráamua'aree ja'atí tí rací'iti í nesiicu'u." Ayeé mú xaa ne'u huaríj a'íime í xantaaru'u.

Í 'uuca, í mej me'uun a'uté'uuca'a vejli'í í cúruu jetze

²⁵ Majta seica, á mú vejli'í a'uté'uuca'a a'u tí a'u-véjme'ecaa í cúruu. A'ii mú a'íin pú'eene'e í náana-jra'an í Jesús, ajta í juutzeájra'an í náinajra'an, ajta a'íjna í María tí íra'ara'an pú'eene'e a'íjna í Cleofas, ajtahua'a seíj, a'íjna í María, Magdala tí é'eme'ecan.

²⁶ Aj pu'i Jesús raaseíj í runáana tí a'uun a'utéveeca'a. Ajta pu a'uun vejli'í a'utéveeca'a a'íjna Jesús tí raxí'eve'eca'a, tí ajta jamuan á'uche'ecane'e. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í runáana tíjín:

—Casi'í, mú'ee 'íita'a, mé pu huatéjvee amíjna tí ayauj pú'een.

²⁷ Ajta ayén tiraata'ixaa a'íjna tí jamuan á'uche'ecane'e tíjín:

—Ye'ecui yeehui, ari huatéjvee a'íjna tí anáanaj pú'een.

Tíj na'a tí ayén tiu'utaxájtaca'a, tí yú e'iré'ene, a'íin tí jamuan á'uche'ecane'e ayén ya'uví'ití í náanajra'an í Jesús tí ij a'uun huatéaturan u ruche.

Té'ij Jesús huamí'í

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Tí'ij jí ayén huaríj a'íjna í Jesús. Pu'uri ramua'a-reereca'a tí ari nain te'entipua'ajte. Té'ij ayén araúastejsin a'ij tí té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, ayée pu i tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ne'í'imi'í.

²⁹ Aa pu vejli'i xa'ari a'utacatii tí avé'ejistica'a a'íjna í viinu tí antzináj. Maté'ij mi tí'itíj huateáru'one tí ta'achira'a í viinu jime'e. Maté'ij mi jisopo c'ye'ara'an jetze ru'ucáaxu'i, aj mú mi ra'ajteáxíreca'a vejli'i í téne'ara'an jetze.

³⁰ Té'ij a'íjn ra'anti'í, aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Pu'uri icu. Nu'uri ra'antipua'ajte.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'icámu'u-vajxi. Aj pu'i huamí'í a'íjna í Jesús, icu.

Xantaaru'u pu ra'ajtéjtze í itza'apuare'ara'an jetze a'íjna í Jesús

³¹ Pu'uri a'ájna pítí'irijcaa í xicájra'an jetze, í mej jetzen rí'í huaújruuren. Ajta a'íjn xicájra'an jetze tí ra'ité'ase, a'ájna pítí'irijcaa maté'ij ra'utéhuijsin mej miyen tíu'uyesten me'íjna jime'e í xicájra'an jetze tí jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

A'íj mú jín, camu raxí'eve'eca'a a'íime í mej me'uun tí'ajjtaca'a u teyujta'a mej mi a'íime mí'ichite miyen huateáuran me'ájna cúruu jetze té'ij ari teja'uré'enen a'ájna saabado jetze. A'íj mú jín rájhuaviiri'i me'íjna í Pilato tí a'íjn ayén tiu'uta'ajta mej mi a'íime xantaaru'u miyen hua'antína'axin í huá'íca jetze a'íime í mej huá'utatai, mej mi ca'anacan huácu'ini. Té' pua'a miyen huárini, aj pu'i rí'íríista a'ame mej hua'acájtuaani í mí'ichite.

³² A'íj mú jín u a'uvé'eju'un a'íime í xantaaru'u. Maté'ij mi ra'antiná'axi í ru'icán jetze í seij í mej rá'utatai í Jesús jamuan. Majta miyen che'atá mena'a huaríj í seij jemi. ³³ Mí ajta, maté'ij Jesús jemi á e'iré'ene, maté'ij mi raasej tí a'íjn ari mé'ichica'a. A'íj mú jín caí ra'antiná'axi í ru'icán.

³⁴ Mí ajta seij í xantaaru'u, a'íj pu ra'ajtéjtze í itza'apuare'ara'an jetze ciyey jime'e tí antípiti. Aj pu'i airáaxire jeíhua í jaj, ajta í xúure'e.

³⁵ Neajta inee, i nej niyen raasej, nee nu niyen tí'itéxajta. Ajta ayée pu ayén tí'ayajna a'ij nej tí'itéxajta. Nee nu ramua'aree nej niyen tzáahuati'ira'a jín tí'ixa. Neajta niyen ne'íjna jín tí'itéxajta sej si seajta rá'antzaahuat'en.

³⁶ Ayee pu 'een jín tiu'uríj tí ij ayén araúrasten a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí ayén té'axa tíjín: "Camu nu'u seij antína'aca í cariira'an." ³⁷ Ajta seica jetze tí ayén té'axa tíjín: "A'íj mú nu'u rasejran me'íjna í mej ra'ajtéjtze."

A'u mej ye'etéete me'íjna í Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Tí'ij jí a'íjn José, tí Arimatea é'eme'ecan, a'íj pu tirájhuaaviiri'i a'íjna í Pilato tí a'íjn raatátuiire'en í tévira'an í Jesús. Ajta a'íjn José, a'íj pu ajta rá'astijre'eca'a a'íjna í Jesús. Mí ajta, a'íjn ayén avíitzi jín huaríj a'iné a'íj pu huá'atziíne'eca'a í mej me'uun tí'ajjtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Pilato ayén raatá'a. A'íj pu jín, u a'uvé'emej. Aj pu'i ra'acájtuaa í tévira'an í Jesús. Tí'ij jí yá'uchuii.

³⁹ Nicodemo pu ajta jamuan u a'uvé'emej. A'íj pu a'íjn pú'eene'e tí téca'amiste'e ráamuaareca'a í Jesús. Tí'ití pu a'arájti, a'íjna í mirra tí muatí'isi ranaxca tí áloes me'ecan, tí'itíj tu'upi. Ayee pu tíjetejca'a a'achú cumu seité kiilu japuan tamuáamuata'a.

⁴⁰ Maté'ij mi yá'uchuii í tévira'an í Jesús. Maté'ij mi racáhuaa me'íjna jime'e tí naa teáarí'e. Majta racá'ij-cataca'a c'íxuri jime'e tí me'esti. Ayee mú me'íjna jín huaríj a'ij mej tirájye'irajca'a mej hua'avé'enan í mí'ichite a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

⁴¹ Huastari pu teje'eré'eeve a'ájna vejli'i a'u mej rá'utatai me'íjna í Jesús. Ajta a'ujna, a'úu pu teásta'a seijre'eca'a tí ja'atí a'uun ya'ujcú tí ij a'uun ja'atí avá'anan. Ajta, capu xí ja'atí a'uun avá'anami'ihuaca'a.

⁴² A'uun mú ye'etéete me'íjna í Jesús a'iné a'úu pu vejli'i a'utacá'a, ajta pu'uri a'ájna pítí'irijcaa í xicájra'an jetze mej jetzen rí'í huaújruuren a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu a'itaméj a'u mej ye'avá'ana

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 Té'ij ari pítí'irijcaa í tí jín te'uté'itíeesin i itieeri, íiya'ata pu'u a'uun pu á'ume a'íjna í María, Magdala tí é'eme'ecan a'ujna a'u mej ye'avá'ana. Aúche'e pu huachu'ijxavi'íca. Té'ij a'uun a'ará'a, aj pu'i raasej tí ja'atí ra'antá'íj í tetej tí a'itémuaaca'a a'u tí a'utécun. ² Aj pu'i a'uun huaré'araa. Té'ij i a'utiéchejraa a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Simón tí ajta i'í Pedro, ajta í seij tí Jesús jamuan á'uche'ecane'e. A'íj pu a'íjn pú'een í tí Jesús raxí'eve'eca'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mu'uri hui yá'uchuii í tavástar'a, me'újna a'u mej yaúutéj. Teajta iteen, catu ramua'aree a'u mej yaúutu-aa.

³ Ajta a'íjn í Pedro, ajta í seij tí Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'úu mú á'uju'un a'u mej ye'avá'ana me'íjna í Jesús. ⁴ Naími'i mú me'uun a'uruáachejraa. Ajta í seij, a'íj pu jaítze'e ca'anín a'utiéchejraa. A'íj pu jín ayén ra'umuá'ití a'íjna í Pedro. A'íj pu jín, amuacáí pu a'uun a'ará'a. ⁵ Té'ij a'uun a'ará'a, aj pu'i aicaújtutzi. Ajta a'uun uténeereca'a. Té'ij i raasej tí án á'ujpiica'a a'íjna í c'íxuri tí me'esti í mej jín racá'ijcataca'a. Ajta a'íjn, capu a'uun uteájrupi.

⁶ Ajta a'íjn Pedro, tí cujta'an huatiéejme'e, ajta pu a'uun a'ará'a. A'uun pu uteájrupi. Aj pu'i raasej í c'íxuri tí me'esti tí a'uun á'ujpiica'a. ⁷ A'íj pu ajta raasej í c'íxuri í mej jín ra'avá'ana í mu'úutze'en. Naa pu tí'ijiri'ihuaca'a. Ajta rujímua'a pu án á'ujpiica'a.

⁸ Tí'ij jí í seij tí Jesús jamuan á'uche'ecane'e, tí amua-caí a'uun a'ará'a, a'íí pu ajta a'uun a'uteájrupi. Jíme'en pu'u raaseíj, aj pu'i té'antzaahua. ⁹ Majta a'íime, camúu xí yaú'itíee muá'araa a'ij tí huataujmuajcaa me'íjna tí ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tí nu'u ayén ruxe've'eca'a tí a'íin Jesús ayén a'itára'ani huá'a tzajta'a í mej meri huácuíi tí ij ajtahua'a huatarún. ¹⁰ Majta a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e, mat'íj mi me'uun a'ucíjxi u ruche.

**Jesús pu nu'u huataseíjre a'íjna jemi í María, Magdala
tí é'eme'ecan**
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ajta a'íin María, a'uun pu a'uteájturaa á pua'acié, a'ájna vejli'i a'u mej ye'avá'ana. A'íí pu ruyeineca'a. Tí'ij auj ruyeineca'a, a'íí pu aicaújtutzi, a'uun pu a'uténeereca'a. ¹² Aj pu'i hua'apuaca huaseíj í mej júte'e tí'ivaire'e. Cuaiínavi'in mú tí'itéchajca'a. An mú e'ejté'eca'a a'u mej ya'ujté. Seíj pu án á'ujcatii a'u tí á'ujmu'uaa. Ajta í seíj, a'u tí a'ucá'íicajme'ecaa.

¹³ Mat'íj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Mú'ee, 'íita'a, ¿a'iné yeehui 'een jín piyen ayein?

Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'íí mú yeehui yá'uchuíi í nevástar'a. Neajta inee, canu ramua'aree a'u mej yaúutuua.

¹⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i pí a'uré'eve. Tí'ij í raaseíj tí a'íin Jesús a'uun a'utéveeca'a. Mí ajta a'íin María, capu raamuá'a tí a'íin pú'eene'e í Jesús.

¹⁵ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee 'íita'a, ¿a'iné 'een jín piyen ayein? ¿A'atajni pehuahuau?

A'íí pu ayén tí'imua'atzejca'a tí a'íin pú'eene'e tí r'í'í a'uun te'uruurée á'aye'i a'ujna í huastari. A'íj pu jín ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Nevástar'a, tí pua'a mú'ee piyen yá'uchuíi, patá'aj piyen yeehui tinaatá'ixaate'en a'u pej yá'uruu nej ni ne'uun u á'ume'en nej ni rá'anchueeni.

¹⁶ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee, María.

Aj pu'i pí a'uré'eve í jemin. Ajta ayén tiraata'ixaa a'íj-na jíme'e í huá'a niuuca a'íime í Hebreo tíjín:

—Raboni.

(Raboni, ayée pu huataújmua'a a'íjna í niuucari tíjín Mí Pej Tí'imua'ata.)

¹⁷ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej xí nemuari'e a'iné naúche'e a'atzu a'amua jamuan seíire'e na'ame. Aj nu ni hui ne'uun a'ujnéjsin í niyá'upua jemi. Patá'aj pe'uun á'ura'ani huá'a jemi í ne'ihuaamua'a. Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en yee nej nu'u neajtahua'a ne'uun a'ujnéjsin jemin a'íjna tí niyá'upua pú'een, tí ajta á'amua'upua pú'een, jemin í tí ni'íDioj, tí ajta a'amua Dios pú'een. —Ayee pu tiraata'ixaa.

¹⁸ Ajta a'íin María tí Magdala é'eme'ecan, a'úu pu á'ume huá'a jemi í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Nee nu hui neri raaseíj í tavástar'a.

Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa a'ij tí a'íin Jesús ayén tiraata'ixaa.

**A'íí mú raseíj me'íjna í Jesús, í mej tamuáamuata'a
japuan seíj ará'ase**

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ A'ajná'imua, tí'ij ari a'ájna pítí'irijcaa í seíj jetze í itieeri, tí'ij ari huachúmua'ancaa, a'úu mú e'eré'ete'eca'a a'íime í mej Jesús jamuan á'ujuhua'ane'e. Majta miyen aiteújna u chí'ita a'u mej anú'ujte'eca'a me'íjna jíme'e mej huá'atziine'eca'a a'íime í mej me'uun tí'ajitaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Jesús ayén e'iré'ene huá'a jemi. A'u pu huá'a tzajta'a a'utéechaxi. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

²⁰ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i ayén hua'u-taseíjrate í rumuájca'a, ajta í ru'ítza'apua a'u mej tíya'upuají a'íime í mej rá'utatai í cúruu jetze. Majta me'ín í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, huápi'í mú huataújtemua'ave mat'íj raaseíj í tavástar'a.

**Jesús pu ayén tihua'a'íjcate'e a'íime í mej jamuan á'u-
jujhua'ane'e mej mi tihua'utá'ixaate'en a'íime í teite**

²¹ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

A'iné niyá'upua pu yen neja'uta'íteca'a ineetzi, ayée nu che'atá nena'a tejámuaata'ítii inee.

²² Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén hua'utaj'ítze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj hui ra'ancuré'an se'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ²³ Tí pua'a hui a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen tiraatá'uuni'i ja'atí tí na'a í tí jín auteájturaa í Dios jemi, Dios pu xaa ayén tiraatá'uuni'ira, na'ari caí, tí pua'a a'íin xiéjniu'ucare'ara'an caí ca'aníjra'a amuaatá'an sej si caí siyen tiraatá'uuni'i, capu xaa Dios ayén tiraatá'uuni'ira. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

**Capu té'atzaahuate'e a'íjna í Tomás tí Jesús a'itáara
huá'a tzajta'a í mi'ichite**

²⁴ Ajta a'íin Tomás í mej miyen ratamuá'amua tíjín í mej hua'apua, a'íí pu huá'a jetze ajtème'ecantaca'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'aseca'a. A'íí pu ajta caí a'uun huá'a jemi a'utéveeca'a tí'ij Jesús ayén huá'a jemi huataseíjre. ²⁵ Mat'íj miyen tiraata'ixaa me'íjna í Tomás mej nu'u miyen raaseíj í tavástar'a, aj pu'i ayén tiu'utaniú tíjín:

—Canu yeehui ja'anáj té'antzaahuate'esin tí pua'a necaí raaseíj í muájca'are'ara'an jetze a'u mej yé'ena-jtze, tí pua'a neajta caí anáxiteta a'u tí claavu a'aná'upu'ujme'ecaa, tí pua'a neajta caí ajtéjmeini í itza'apuare'ara'an jetze.

Majtahua'a mú raaseíj me'íjna í Jesús

²⁶ Tí'ij ari teuumé'eca a'achú cumu sei itieeri, majtahua'a mú me'uun e'eré'ete'ecaa u chí'ita. Ajta a'íin Tomás, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a. Ajta

te'iteánami'ihuaca'a í puéerta jetze. Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene. Ajta a'utéechaxi huá'a tzajta'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ché'e yeehui amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

²⁷ Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Tomás tijín:

—Casi'i, huaseij i nemuajca'a. Patá'aj piyen anáxite-ta. Patá'aj pajta mé vé'emeiini muá'amua'ajca'a jime'e pej pi ajtájmeini iijey ne'ítza'apua jetze. Pecáj ché'e piyen seicié tí'imua'ajca sino patá'aj té'atzaahuat'e.

²⁸ Aj pu'i Tomás ayén tiu'utaniú tijín:

—Mú'ee pej pe'ín pú'een í nevástara'a, pajta í ne-Dioj.

²⁹ Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pepu'u piyen té'atzaahuat'e pe'íjna jime'e pej yeehui piyen neseij. Miché'e huaújtemua'ave'en í mej caí naaseij, í mej majta maúche'e miyen té'atzaahuat'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

A'iné 'een jime'e té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jetze i yu'uxari

³⁰ Jéihua pu máaj ayén huaríj í Jesús ti ayén huápi'i ruxe'ev'e, mejseíraca'a a'íime í mej jamuan á'uju-jhua'ane'e, í ti caí á'ayu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari. ³¹ Mí ajta a'íjna jetze i yu'uxari, ayée pu 'een jín té'eyu'usi'i sej si siyen rá'antzaahuat'e'en ti Jesús a'íin pú'een í Círíistu'u ti Dios ra'antíhua'u, ti ajta a'íin pú'een í yaujra'an í Dios. Ayee pu ajta 'een jín pí té'eyu'usi'i sej si siyen ruurican jín huat'eaturan tǎj na'a rusén jime'e se'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e.

Tǎ'ij ari ajtahua'a huatarúu, Círíistu'u pu tihua'ixaate'e a'ímej í mej jamuan á'ujuhua'ane'e

21 Tǎ'ijta'i, Jesús ajtahua'a huataseíjre a'ímej jemi í mej jamuan á'ujuhua'ane'e. Ayee pu tiu'uríj.

² A'uu mú a'uté'uuca'a a'íjna í Simón ti ajta i'i Pedro, ajta a'íjna í Tomás í mej miyen ratamuá'amua tijín í mej hua'apua. A'uu mú majta a'uté'uuca'a a'íjna í Natanael ti a'uun é'eme'ecan u Caná, chajta'a ti a'uun huatacá'a u Galilea, majta a'íime í yaújmua'ame'en pú'eene'en í Zebedeo, majta seica í mej hua'apua í mej majta jamuan á'ujuhua'ane'e. ³ Ajta a'íin Simón ti ajta i'i Pedro, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Naúche'e nu hui u nehua'itépe'en.

Matǎ'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Teen tu yeehui teajta á'uju'un tá'aju'un.

Matǎ'ij mi u á'uju'un. Majta me'uun atéeci í baarcu jetze. Muaatáxa'ai mej rúuhua'itepe'e. Majta, camu ti'itǎj huatéevi'i.

⁴ Iya'ata pu'u, tǎ'ij ari tapuá'aríjme'eca, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a á saata'aj. Majta a'íime í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, camu raamuá'a ti a'íin pú'eene'e. ⁵ Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Mí sej ne'ihuaamua'a, ¿ni seri hui hua'uvívi'i í hua'ité?

Matǎ'ij mi miyen tiu'utaniú tijín:

—Catu. Catu yeehui a'atzu.

⁶ Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hui ra'atéhua'axin í ruxiejmua'a ruri'iríinta'an pújme'en í baarcu jetze. Amée xu yee seica teuni.

Matǎ'ij mi miyen huaríj. Jíme'en mu'u miyen huaríj, aj mú mi avé'ejisteca'a í hua'ité í xiéjmua'ari tzajta'a.

Ajta, capu huatári'iristareca'a mej ra'itapín a'íjna jime'e í mej mu'licáa í hua'ité. ⁷ Ajta a'íin í ti Jesús raxí'eve'eca'a, ayée pu tiraata'ixaa í Pedro tijín:

—Tavastara'a pu pú'een amíjna.

Ajta a'íin Pedro, a'íi pu te'ijivihuáni a'utéveeca'a ti ij ruxiéhua tiu'umuári'en. Jíme'en pu'u ayén ráana-muajri'i ti amiigura'an ayén tiu'utaxájtaca'a yee a'íin ja'atǎ pu tavástara'a pú'een, aj pu'i ucaújchejte í rusi-icu'u. Aj pu'i atéjve á jaata'a. ⁸ Majta a'íime í seica, cujta'an mú huajú'ucca. Méraajájpuajmé'e í xiéjmua'ari, mua'avé'ejistican í hua'ité. Capu a'achú áuteevi'i a'utǎ e'eve'e'ástime í jaj, a'achú cumu anxíte meetro.

⁹ Matǎ'ij meri me'uun a'ará'a a'u ti a'uhuáchi, aj mú mi miyen tiraaseij ti a'uun á'ataaca'a, ajta ari á'atǎ'ix-cuare'eca'a. Hua'ité mú án á'uje'etii í ti'ixcuá japua. Ajta pan pu án á'umuaanica'a.

¹⁰ Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Setá'aj hui mé huaje'evé'i'in seica í hua'ité í sej seuchén hua'uvívi'i.

¹¹ Aj pu'i Simón ti ajta i'i Pedro, a'úu pu ateájraa í baarcu jetze. Ajta ra'itajájpuaca'a í xiéjmua'ari a'u ti a'uhuáchi. Temua'a mú tite'evé'ejistica'a í hua'ité mej vivéjme. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan tamuáamuata'a japuan huáica. Ajta a'íin xiéjmua'ari, capu huasiújtza'an, capu amín a'ij mej miyen avé'ejistica'a.

¹² Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Iye'ej sétiú'uccuá'a.

Capu ja'atǎ ahuaújca'ane ti ayén raata'íhua'u yee ja'atǎ ti pírici a'iné mu'uri ramua'areereca'a ti a'íin pú'eene'e í tavástara'a. ¹³ Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene í huá'a jemi, ajta ra'anti'í'ipi'i í pan. Aj pu'i hua'uré'e'í'ipi'i'ite. Ayee pu che'atá na'a huaríj a'íjna jime'e í hua'ité.

¹⁴ Pu'uri i'i huáica ti Jesús ayén huataseíjre a'ímej jemi í mej jamuan á'ujuhua'ane'e tǎ'ij ari a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuil.

Jesús pu jamuan ti'ixa í Pedro

¹⁵ Matǎ'ij meri tiú'uccuaa, Jesús pu ayén tiraata'ixaa í Simón ti ajta i'i Pedro tijín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni tzaa piyen jaítze'e nexí'eve'e mej nu'u caí amíime?

Ajta a'íin Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Mú'ee pe yeehui ramua'aree nej muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj yeehui rǎ'i tihua'ucha'in í neti'iríjmua'a.

¹⁶ Ajtahua'a pu Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni qui péneve'eve'e?

Ayee pu tiu'utaniú tijín:

—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Mú'ee pej ramua'aree nej muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj rí'i huá'uruuren pe'ñime í mej neetzi jemi tiújse'irihua'a muá'aye'i.

¹⁷ Ajtahua'a pu ayén che'atá na'a tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Simón, mi pej yaujra'an pú'een í Juan, ¿ni qui piyen tzáahuati'ira'a jín nexí'eve'e?

Ajta a'ñin Pedro, a'ij pu pua'a raatá'a ti Jesús ayén che'atá na'a huaíca tiraata'íhua'uri'i ti pua'a nu'u ayén raxí'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Nevástara'a, mú'ee pej yeehui nain jín tirú'u-mua'aree. Mú'ee pej piyen ramua'aree nej xaa muaxe'eve'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj rí'i tihuá'ucha'in í mej neetzi jemi tiújse'irihua'a muá'aye'i.

¹⁸ 'Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Patí'ij pauj pá'ari'ístaca'a, ayée pepu'u ti'ité'ache'ete-hua'a pej pi axiéehua á'uche'ecane'en a'ij ti timua'ará-najcheca'a.

'Mí ajta, méjca'i huáyee, patí'ij peri vástacira'itan, ayée pepu'u hui ajméjca'ataxi'isin ti ij ja'atí ayén mu'ucáchejte'en. A'ñi pu muá'avi'itin a'u pej caí á'uye'imí'i. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁹ Ayee pu 'een jín tiu'utaxájtaca'a í Jesús mej mi miyen ráamua'aree a'ij ti ye'í tí'imí'ini a'íjna í Pedro, ti ajta jín rí'i tiraatá'asin í Dios. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Paúche'e ná'astjire'e ajta pena'a caí huámi'ini.

Jíme'en a'íjna ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e, ti ajta Jesús raataxí'eve

²⁰ Aj pu'i Pedro pí a'uré'eve tí'ij raaseíj ti cujta'an huamé'ecaa a'íjna ti Jesús raxí'eve'eca'a. A'ñi pu a'ñin pú'eene'e ti aicaújtutzi án taviitze'en í Jesús matí'ij tí'icua'acaa, ti ajta tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tijín: "Tavastara'a, ¿a'atani hui muaatátuiire'esin a'ñime jemi?" ²¹ Tí'ij Pedro ayén raaseíj, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Ari amíjna, nevástara'a, ¿a'iquí ti'itíj raruuren?

²² Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tijín:

—Capu hui mú'eetzi jetze ruxe'eve'e ti pua'a ayén na'aráanajche ti a'ñin ayén ruuri huateáturan ajta ne-na'a caí yen uvé'enen. Patá'aj piyen ná'astjire'e ineetzi. —Ayee pu tiraata'ixaa.

²³ A'íj mú jín miyen te'utánamuajri'i yee ti nu'u caí ja'anáj m'i'ini a'íjna í ja'ati ti Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Mí ajta, capu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús ti nu'u caí m'i'ini sino capu jetzen ruxe'eve'eca'a ti pua'a a'ñin ja'atí ayén ruuri huateáturan ajta na'a caí uvé'enen í Jesús.

Ayee pu ra'antipué'ajte í Juan

²⁴ Nee nu ne'ín pú'een í nej Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Neajta nu niyen ne'íjna jín ti'itéxajta. Neajta niyen tira'utéyu'uxaca'a. Teajta iteen, ayée tu ramua'aree ti ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta.

²⁵ Capu tí'iseicaj na'a í seica ti Jesús ayén tiú'uruu. Tí pua'a miyen nain a'uyú'uxanche'e, ayée pu tiná'amitiejte'e ti caí yen japuan á'avejri í chaanaca japua nain í yu'uxari ti ayén tiú'ujxe'eve'eca'a mej te'uyú'uxanche'e.

Los Hechos

Dios pu nu'u te'ataújratiiri'i ti huá'a jamuan huateátu-ran í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

1 Nineuusi Teófilo, seij jetze í yu'uxari í ti amuájca, a'íj nu jetze neri ra'uyú'uxaca'a nain a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús, neajta nain jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa í teite. ² Ajta, a'íjn í Jesús, hua'ajtávi'iti a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seij mej ará'ase. Tí'ij tihua'uta'ajte'esime'e nain jime'e, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu raatá'a ti Jesús tihua'uta'ajte'en a'ij mej ti'iti huáruuren tíj na'a ti yú auca'ití a'ame. Tí'iquí xaa á'uvi'itichi'ihuaca'a a'íjna í Jesús u ta japua.

³ Amuacaícan, tí'ij huamí'í í Jesús ajta á'yien huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite, tí'iquí a'ímej jemi huataseíjre í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e. Hua'apuate xicaj pu á'atee ti ayén ti'itásiseirihua'a a'ímej jemi. Jéhua pu tihua'utaseíjrate ti'iti jime'e í mej jín ráamua'aree tíjín ayén ti'ayajna ti ari ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite. Ajta ayén tihua'utá'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Dios ti nainjapua tí'ajta.

⁴ A'íjna ti a'uun a'utéveeca'a huá'a jamuan, ajta auj tí'icua'acare'e huá'a jamuan. Ayee pu tihua'utá'ijmiiiri'i mej nu'u caí huiráci'ica'an me'újna u Jerusalén. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej raachú'eve'en ti mí'i aráurasten í ti jín ari amuacaícan te'ataújratiiri'i í huá'aya'upua í ti ta japua é'esejre'e. Ayen tíjín:

—A'ii pu a'íjn pú'een í nej neri amuá'ixaa. ⁵ A'íjna í Juan, a'íj pu hui huá'amuaí'ihuacare'e jaj jime'e. Mí ajtá'i ruijmua'a, aaruijmua'a, a'íj pu yé ve'ecánejsin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íj pu hui huateáturaasin mú'eetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

⁶ Matí'ij mi tiújseij. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Tavastara'a, ¿ni qui ari teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze pej taatá'asin tej títetaté'en íyien Israel? A'íj pu a'íjn pú'een í ti amuacaícan jín ari te'ataújratiiri'i í tej rájya'upua ti ta japua é'esejre'e.

⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Capu a'amua jetze ruxe'eve'e sej ráamua'aree ja'anáj ti ayén tiraaxé'epi'intare í tej rájya'upua. Capu ajta a'amua jetze ruxe'eve'e ja'anáj ti teja'uré'enejsin. ⁸ Mí seajta mú'een, tí'ij yé ve'ecáanen a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu hui amuaatá'asin í ti jín amú'uca'anisti'iraj a'ame. Aj xu si ne jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej yen a'uchéjme íyien Jerusalén, seajta a'ímej í mej me'uun a'uchéjme u Samaaria. Aj xu sijta a'ímej í mej a'ímuá antachéjme

seíj chuéjra'a japua, tíj na'a ve'etí yen seijre'e íyien í chaanaca.

⁹ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua, mej seíracaa í teite. Aj pu i jaitiri raaté'avaata. ¹⁰ Maúche'e mú júte'e a'unéjne'ericaa matí'ij mi jíye'itzi jín hua'apua huataseíjre í teteca a'ímej jemi. Naa mú cuaiínavi'in te'ucaviítimé'ecaa.

¹¹ Ayee mú tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mí sej Galilea é'eche, ¿a'íné een jín júte'e sé'ujne-jne'e? A'íjna í Jesús, í ti á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua, a'íj pu hui che'atá na'a ayén yé ve'ecánejsin ayajna setí'ij seri tiraasej a'ij ti ye'í tejá'uvi'itichi'ihuaca'a. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

¹² A'uu mú a'uté'uuca'a a'ujna Aceituunajemi, jirí jete ti á'vejli'i a'utacá'a u Jerusalén. Ayee pu huatátee a'achú mej caj tihua'atá'acare'e ti ja'ati mé tanén a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Aj mú mi u e'eráaci me'újna Aceituunajemi.

¹³ Aj mú mi me'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Matí'ij mi a'uteájrupi u chi'ita ti rujapua tivéeme. An mú anticíj ta'antiteájti japua í chí'ij. A'uun mú a'uteájrupi cuaartu tzajta'a, a'u mej e'iráaté'e muá'aye'i.

A'íj mú me'uun e'iráte'eca'a a'íjna í Pedro, ajta í Juan, ajta a'íjna í Santiago, ajta a'íjna í Andrés. A'íj pu ajta a'íjn a'utéveeca'a a'íjna í Felipe, ajta í Tomás, ajtahua'a a'íjna í Bartolomé, ajta í Mateo, ajta seij ti ayén ántehuaa tíjín Santiago, yaujra'an a'íjna í Alfeo. A'íj pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Simón mej miyen ratamuá'amua tíjín ti a'ujca'anéecan jín ayén rini. Ajta a'íjna í Judás ti yaujra'an pú'een a'íjna í Santiago.

¹⁴ Seica mú majta me'uun a'uté'uuca'a í ihuáa-mua'ame'en í Jesús. Majta seica mej 'uuca pú'een. Ajta a'íjna í María, náanajra'an a'íjna í Jesús. Naíjmi'i mú tiújseij mej mi raatéjhuauni í Dios jemi. Naíjmi'i mú ramua'areereca'a mej rá'uviicua'i me'íjna jime'e mej ra'ará'astijre'en í tavástarara'a.

¹⁵ Yee pu ja'anáj tiuju'uríj matí'ij naíjmi'i tiújseire-eca'a a'achú cumu anxíte japuan seité í mej ru'ihuua-mua'a mej huaújmuaajteca'a me'ájna. Aj pu i a'íjn Pedro, á a'utéechaxi ti i tihua'utá'ixaate'en. Ayen tíjín:

¹⁶ —Ne'ihuuaamua'a, ruxe'eve'eca'a ti a'íjn aráurasten a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'íjna jime'e í Judás. A'íj pu ayén tiu'utaúra'a ti hua'utátuiire'en avíitzi'i jime'e a'ímej í teite í Jesús mej mi raatéevi'i. A'íjna jetze í yu'uxari, ajta a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu raatévaí a'íjna í David teecan tí'ij a'íjn amuacaícan raataxáj a'ij ti ye'í ti'itíj raruuren a'íjna í Judás.

¹⁷ Judás pu hui ajta ta jetze ajtème'ecan. Ayee pu che'atá na'a ti'itij jín ti'itéveeca'a tetj iteen. ¹⁸ Ayee pu xaa ne'u tiráaru. A'ijna í Judás, a'í pu hui chuej huá-nanai a'ijna jime'e í tumin mej raatá'a me'ijna jime'e ti hua'utátuii a'ijna í Jesús. Ajta á'iyen caújcua'imí'in. Tí'iquí nu'u acáatza í caujnari. Aj pu í á chuaata'a á é'e-jve. Temua'a pu'i te'utasiújtza'an, ayée pu éene'eca'a te'iráacua í tí'ixayaara'an. ¹⁹ Majta me'ín í mej me'uun huachéjme a'ánna u Jerusalén, naíjmi'i mú tiú'una-muajri'i a'ij ti'tíjtj ráaru a'ijna í Judás. A'íj mú jín miyen raatamuá'a me'ijna í chuej tíjtn Acéldama. Ayee pu huatajúmua'a a'ijna í niuucari tíjtn Chuej ti nu'u Xúure'eme'e.

²⁰ Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Me'ecui xaa, pu'uri ayén teja'uré'ene a'ij tíj té'eyu'usi'i a'ijna jetze í yu'uxari ti ayén huatajúmua'a tíjtn í Tí'ichuicare'ara'an ti jíme'en yee:

Ché'e nu'u huateáturan í chí'ira'an.

Ché'e nu'u caí ja'atí utéeme'en.

Ajta ayén tíjtn:

Ché'e seij te'enteároute a'ijna jime'e í ti jín ti'itéveeca'a a'ijna í ja'atí.

²¹ A'íj pu jín ruxe'eve'e te seij avé'evi'itín, í ti ta jamuan á'uche'ecane'e, seij ti nain xicaj tzajta'a yé hu-atéveeca'a tí'ij auj Jesús ta jamuan seijre'eca'a.

²² Ja'atí ti ta jamuan á'uche'ecane'e tíj na'a ti Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús, ajta tíj na'a ti a'íjn Jesús á'u-ví'tíchi'ihuaca'a u ta japua. Ruxe'eve'e ti seij ti ta jamuan á'uche'ecane'e ti í ajta ayén tihua'utá'ixaate'en í teite ti ari huatarúj a'ijna í Jesús. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'ijna í Pedro.

²³ Aj mú mi hua'apuaca avé'evi'ití: a'ijna í José Justo, mej majta miyen ratamuá'amua tíjtn Barsabás, majta me'ijna í Mateo. ²⁴ Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios. Aj mú mi miyen tíjtn:

—Tavastara'a, mú'ee pej rú'umua'aree a'ij ti ye'í tí'imua'atze í ru tzajta'a seij ajta í seij. Taatasejrate'e a'ijna í mej hua'apua'a mú'ee pej seij avé'evi'itín tí'ij a'íjn te'enteároute a'ijna jime'e í ti jín ti'itéveeca'a a'ijna í Judás teecan. A'í pu hui airájraa tí'ij á'ura'ani a'u ti ayén tiye'uvíjite'e.

²⁶ Aj mú mi raatáruureajxi me'ijna í xa'ari í mej tzajta'an ru'utéehua'axi í tetej. Aj pu í seij huiitáavej a'ijna jime'e ti huataníu a'ijna í Mateo. Aj mú mi raatá'a ti tiu'utévaire'en huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase.

Tí'ij huá'a jemi ye've'ecáane

2 Tí'ij a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a mej jetzen tí'iyestehua'a me'ijna jime'e ta'aráhua'apua í itieeri. Ayee mú ratamuá'amua tíjtn Pentecostés. Aj mú mi naími'i tiújseij a'ájna xicájra'a jetze a'ujna u chí'ita.

² Matí'ij mi ráanamujri'i ti ca'anín jín huata-jújhua'anaca'a u júte'e. Jéihua pu té'usihuajnaca'a a'u-jna u chí'ita a'u mej e'iráte'eca'a. ³ Aj mú mi ti'itij huasej ayée cumu neanuri ti á'ataa. Ajta a'usiújtza-

'anixi cilié'ene'ejmé'e a'íjna í neanuri. Tí'iquí a'íjn huá'a mu'úutze'en e'erávatzijxi í ti ajtasiújtza'anixi.

⁴ Tí'iquí huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huá'a jemi í teite. Matí'ij mi autéjhuii mej tiu'uxáj seica jime'e í niuucari mé caí xi ja'anáj jín mé'e tejá'axa. A'í pu hua'utá'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej miyen tiu'utaxáj.

⁵ Majta seica í teite me'uun a'uté'uuca'a í mej nain-japua curé'ecijxi í chuej japua. An mú a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Jéihua mú raxí'eve'eca'a a'íjme í mej me'ánna é'echejca'a, í mej Israel jetze ajtème'ecan mej miyen rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ⁶ Matí'ij ráanamujri'i ti huatajújhua'anaca'a, naíjmi'i í mej tiújseij, capu a'ij huá'amitíejte'eca'a í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú a'ij pua'a te'utasej a'iné mehuá'anamuajraca'a mej tí'ixajta'a a'ijna jime'e í hua'aniuca seij ajta seij. ⁷ Jéihua mú a'ij pua'a tejá'usejraca'a. Ayee mú tiú'uríhuauraca'a tíjtn:

—A'íime í teteca í mej tí'ixa, a'úu mú hui Galilea é'e-me'ecan. ⁸ ¿A'iné tiu'utá'iristareca'a mej miyen tí'ixajta tetj iteen tí'itamuá'amua? Taniuuca mú jín tí'ixa memíjna. ⁹ Seica tu te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Partia, teajta seica a'ujna Media, teajta seica a'ujna Elam; teajta seica a'ujna já'ahua'a Mesopotamia. Teajta seica te'uun é'eme'ecan a'ujna Judea. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Capadocia, teajta seica a'ujna u Ponto. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Asia é'eme'ecan.

¹⁰ Seica tu teajta te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Frigia, teajta seica a'ujna Panfilia. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Egipto, teajta pua'amecíe a'ujna u Africa, teajta naíjmi'ici'e a'uun mej ímuá te'eránamua u Cirene, teajta a'ujna u Creta, teajta a'ujna Arabia. Seica mú Roma é'eme'ecan; a'íj mú majta yé tamuaare, a'íjme í mej Israel jetze ajtème'ecan, majta í mej hu-atejújriiustaca'a. Teen tu huá'anamua a'ij mej tí'ixa í taniuuca jime'e. A'íj mú jín tí'ixa ti naa namuajre'e a'ij ti ye'í ríj á'aye'í í Dios. —Ayee mú tihuaúrixaa.

¹² Seica mú a'ij te'utasej. Majta seica, a'ij pua'a tite'u-taújmuajteca'a. A'íj mú mi tiu'utaú'ihua'uri'i tíjtn:

—¿Tí'itaqui a'ij ríni?

¹³ Majta seica hua'utéxiehuari'iri'i, í mej miyen tíjtn: —Nahuáj mú anti'í ti ru'i. A'íj mú jín tá'aruaj. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

Í niuucari ti amuacaícan jín raataxájtaca'a í Pedro

¹⁴ Ajta a'íjn Pedro, a'íj pu á a'utéechaxi, majta í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase. Aj pu í hua'utajé ca'anín jime'e a'íjme í teite. Ayen tíjtn:

—Xáanamujri'i temua'a naa, mí sej Israel jetze ajtème'ecan, seajta mí sej íiyen a'uchéjme Jerusalén. Niché'e a'atzu tejámuaatá'ixaate'en. ¹⁵ Ayee xu tí'ixa tíjtn: “Meta'aruá a'íjme í teteca.” Camu xaa ne'u. Capu hui ayén tí'ayajna a'iné auchén pu a'ire'enejsin í xicaj. ¹⁶ Mí ajta, a'íj pu a'íjn pú'een í ti raaxájtaca'a a'íjna í ja'atí teecan ti ayén ántehuaaca'a tíjtn Joel. A'íj pu hui a'íjna jín tí'itéveeca'a í Dios jemi tí ij Dios jetze me'e-can tihua'utá'ixaate'en í teite.

¹⁷ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tíjtn:

Ayee pu nu'u ti'ixa í Dios.
 Ayee pu té'eme a'ájna xicájra'a jetze
 t'í'ij jetzen te'entipua'ari naíjmi'i.
 Nexiejniu'uca nu u a'uta'ít'i
 t'í'ij huá'a tzajta'a huateáturan
 í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua.
 Á'amuayaujmua'a, í mej teteca, majta í mej 'uuca,
 a'íí mú neniúcajtze'e tihua'utá'ixaate'esin í teite.
 Ajta á'amuavaujsimua'a meti'imáara mú muá'aju'un
 a'ájna xicájra'a jetze.

¹⁸ Neajta nexiejniu'uca u a'uta'ít'i
 t'í'ij huateáturan huá'a jamuan
 í mej tí'ivaire'e ineetzi jetze me'ecan.
 Capu amín a'ij ti pua'a méteca nusu méjuuca.
 A'íí mú majta neniúca jín tihua'utá'ixaate'esin.

¹⁹ Nee nu ti'it'ij amuaatasejrate'esin u ta japua
 í sej jín ramua'aréeren a'ij ti ti'it'ij rini.
 Seajta rasejran ti'it'ij sej jín a'ij te'utasej
 ve'ecán japua t'ij na'a ve'ée i chuej.
 Ti'it'ij xu seijran t'ij xúure'e,
 seajta taij, seajta í tá'ajcitziu.

²⁰ Ajta í xicaj, capu ché'e airáxiri.
 Ajta í máxcira'i, ayée pu huataúruurejsin t'ij xúure'e.
 Aj pu xaa teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze
 t'í'ij a'íín tavástar'a a yé ve'ecáanen
 íyen chaanaca japua.

A'íí pu nu'u ajtahua'a raajéjcuare'en naíjmi'i
 t'ij pua'amé tí'isejre'e íyen chaanaca japua.
 Naa pu nu'u tí'iseíire'e a'ame a'ájna xicájra'a jetze.
 Ajta, a'ájna tiú'utziíni'ire'e pu a'ame.

²¹ Mí ajta, ja'atí ti na'a ti pua'a Dios huatáhuavii,
 a'ájna í Dios japuan pu niuuni a'ájna í ja'atí.
 Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Joel.

²² Mí sej Israél jetze ajtéme'ecan, xáanamujri'i se'íj-
 na: Xu'uri ramua'aree ti Dios ra'antíhua'u a'ájna í Jesús
 ti Nazarét é'eme'ecan. Ayee pu ti'ayajna a'iné a'ájna í
 Jesús, jeíhua pu ti'iti jín ayén huaríj ti huáp'i rux-
 e'eve'e, a'ájna jime'e ti tihua'utasejrate'en í teite. A'íí
 pu ajta rumuári'eri'ire'ara'an jime'e ayén huaríj mú'ej-
 mi jemi sej si ráamua'aree ti Dios ra'antíhua'u.

²³ Ayee pu tiraaxí'epi'intare í Dios ti sej amuaatátui-
 ire'en í teáata'a. Ajta amuacá pu a'íín Dios ráamua'a-
 reeri'i sej ye'í huaríj, mú'een xu rá'utatai í cúruu jetze.
 Majta seica í mej a'ij pua'a tí'iteteite, a'íí mú amuaaté-
 vai. ²⁴ Ajta Dios pu raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an. A'íí
 pu ajta japuan huaniú í ti jín rajpuaíjtzi t'í'ij huamí'i a'íj-
 na í Jesús. Ayee pu huaríj, a'iné capu huatári'íristare-
 ca'a ti á'atevi'in ti a'uun é'esejre'e mí'ichite tzajta'a.

²⁵ A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a a'ájna í David
 teecan a'ájna jime'e í Jesús tijín:

Ja'anáj ti na'a nu rasej ne'ájna í tavástar'a
 ti yé vejli'i seijre'e ne vejli'ipua nerí'iríinta'a.
 A'íj pu jín caí ti'it'ij né'itziite'e.

²⁶ A'íj nu jín netémua'ave'e yú ne tzajta'a.
 Jé'ecan nu rí'í tiratá'aca í Dios.
 Neajta inee, canu rí'í a'ij
 a'iné naúche'e rachú'eve'en t'í'ij a'íín
 ajtahua'a naatátisten i nexiejniu'uca.

²⁷ Néntemua'ave'e a'iné mú'ee Dios
 pej caí mé nejaúujisin a'ujna
 mej a'uteáru'ipi í mí'ichite.

Capej pajta raatá'asin ti huatépete
 i nehuá'ira'a ineetzi pej jeíhua nexí'eve'e.

²⁸ Pajta pajtáhua'a pena'a naatátisten i nexiejniu'uca
 neatá'aj ruuri ná'ara'ani rusén jime'e.

Ayee pej naa tinaatá'asin nej huatántemua'ave'en
 a'ujna pej a'utéveeca.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ájna í David teecan.

²⁹ Ne'ihuáamua'a, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e
 tzáahuati'ira'a jime'e ti a'íín David ari huamí'i, majta
 ra'avá'ana. Aúche'e pu yé seijre'e íyen Jerusalén a'u
 mej ye'avá'ana. ³⁰ Mí ajta ti'it'ij pu jín ti'itéveeca'a a'ájna
 í David teecan. A'íí pu rú'umua'areereca'a ti a'íín Dios
 ayén huaríj a'ájna jime'e ti Dios sej a'ujyeíjtza í
 ruhuácixa'a a'ájna í David teecan a'ájna japua í ipuari.
³¹ A'iné a'íí pu David teecan rú'umua'areereca'a a'ij ti
 ti'iti a'ame ja'anáj, a'íí pu a'ájna jín raataxájtaca'a ti
 a'íín Círístu'u huatarújsin. Ajta ti caí Dios mé rúujisin
 a'ujna a'u mej a'uteáru'ipi í mí'ichite, capu nu'u ajta
 huatejpetzi í ruhuá'ira'a jetze.

³² Pu'uri hui Dios raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íj-
 na í Jesús t'í'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani. Teen tu tiu'uséj
 te'ájna jime'e. ³³ Pu'uri a'ujyeíjxi rí'iríinta'a í Dios u ta
 japua. Ajta pu'uri ra'ancuré'a a'ájna í xiéjniu'u-
 care'ara'an í ti Dios jín ayén te'ataújratziiri'i. Ayee pu 'i
 cuj, i sej tí'isej ijii, ajta nain jime'e sej tí'inamua, a'úu
 pu hui é'eme'ecan u ta japua í Dios jemi.

³⁴ Me'ecui xaa, capu tíraa u ta japua a'ájna í David
 teecan. Majta ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:
 Ayee pu a'íín tavástar'a tiraata'ixaa a'ájna í nevás-
 tara'a tijín:

“Paúche'e yen újcatii íye nerí'iríinta'a
 ajta nena'a caí hua'utémua'itín
 í mej muájcha'íire'e.

³⁵ Aj mú mi muaatévaire'esin mú'eetzi.”

Ayee pu tiraata'ixaa í Dios.

³⁶ A'íj mú jín, matá'aj seica naími'i í mej íyen
 a'uchéjme Israél, matá'aj ráamua'aree ti ayén ti'ayajna
 a'ájna i niuucari a'ájna í Jesús sej rá'utatai, a'ii pu a'íín
 pú'een í ti Dios ayén raatamuá'a tijín Tavástar'a, ajta
 Círístu'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna í Pedro.

**A'ij mej ye'í tiu'umuá'aj me'ájna í teite mej ráanamua-
 jri'i me'ájna í Pedro**

³⁷ Mat'íj ráanamujri'i í teite, a'ij pu pua'a hua'utá'a í
 huá'a tzajta'a. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ájna
 í Pedro, majta í seica í mej tamuáamuata'a japuan sej
 ará'ase. Ayee mú tijín:

—Casi'i, ta'ihuaamua'a, ¿a'iné terini íjii?

³⁸ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ájna í Pedro tijín:

—Setá'aj naíjmi'i seicié tihuaújmua'atziite'en se'ájna
 jime'e í ti ruxe'eve'e í Dios jemi, setá'aj huámua'ívi-
 jhua niuucajtze'en í tavástar'a a'ájna í Jesús. Ayee xu
 se'ájna jín huárini, aj pu'i tejámuaatá'uuni'ira í Dios, aj-
 ta a'íí pu raata'ít'i ti xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan
 mú'ejmi jemi. ³⁹ A'íjna i niuucari á'amuaci'iti mú'ejmi,

ajta ruyaujmua'a, ajta í mej a'imuá a'uchéjme seíj chuéjra'a japua. Aye pu tihua'aci'iti naíjmi'ica tí hua'utájeeve a'íjna í tavástar'a, í tí Dios pú'een. —Aye pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

⁴⁰ Seica niuucari pu jín tihua'ixaa. Jéihua pu hua'utá'ijmíjri'i mej mi caí miyen a'ij pua'a titetiújcha'í matíj í seica í teite.

⁴¹ A'íime í mej ráanamujri'i, a'íí mú hua'ujmua'íhuaca'a í mej miyen ará'ase a'achú cumu hua'íca vi'ira'a. Aj mú mi a'ímej jemi antéujsej í seica í mej té'antzaahua.

⁴² Majta naíjmi'i mú miyen tiú'ujmua'atziite'eca'a, a'íí mú tihua'amua'atejca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Rí'í mú naa tí'itéchajca'a. Majta rujímua'a huaréuri'ipi'itehua'a í pan seíj matáhua'a mí seíj. Majta mú ratéhuacare'e í Dios jemi.

Rí'í mú tiú'urihuamua'aca a'íime í mej amuaaté'ee mé té'antzaahua

⁴³ Jé'ecan mú rí'í titeújmua'atejca'a í mej té'antzaahua. Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, Dios pu hua'utévai mej mi miyen tiu'uyí'itihua'an mecaí máaj seica. ⁴⁴ Naíjmi'i mú rí'í tí'itéchajca'a í mej té'antzaahua. Majta mú naíjmi'i tiu'uré'ura'a táj na'a a'achú tí caj tí'ipua'amé seij ajta í seij tí'ití cua'ira, ajta tí'ití cíxuri.

⁴⁵ Aye mú rijcaa, tí pua'a caí ja'atí a'ij tí'ijviicua'ira, seij pu tí'itíj tuaani tí á'are'ara'an pú'een, aj pu i xaa raatá'asin í tumin a'íjna í tí caí a'ij tí'ijviicua'i. ⁴⁶ Ja'anáj tí na'a nain tójca'ari tzajta'a mú tiújse'irihua'a u teyujta'a. Majta mú me'uun tiújse'irihua'a a'u mej é'eche mej mi huaréuri'ipi'ite'en seexu'ijmé'en seij majta seij. Naíjmi'i mú tí'icua'aca. Jé'ecan mú rútemua'ave'eca'a í ru tzajta'a. ⁴⁷ Rí'í mú tiratá'acare'e a'íjna í tavástar'a. Majta seica naa mú tiyá'itííe muá'araa. Táj na'a nain xicaj tzajta'a, Dios pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e a'ímej í teite mej mi jéjcuacan jín té'antzaahuate'en. A'íj mú jín jaítze'e huatámu'iireca'a.

Matí'ij nu'u mi tiráhuua seij tí ciyáaxara'aca'a í ru'íca jetze

3 Seíj xicaj jetze pu ayén tiuju'uríj a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Naími'i mú á a'ujnéj a'ánna já'ahua'a teyuu tí a'utéjvee. Aye mú huaríj, a'íné pu'uri teja'uré'enejca'a a'atzaj mej pua'a téniúuve'e muá'aye'i í Dios jemi. A'atzaj pu pí'tí'irijcaa cumu ayée a'ucamé'eca í xicaj.

² Seica mú ja'atí á á'utu'ara'a muá'aye'i mej mi me'ín ye'itécheti a'ujna já'ahua'a tá'apueerta a'u mej miyen taja'atamuá'amua tíjín tí naa seijre'e. Aye mú tí'ijri'irejca'a táj na'a nain xicaj tzajta'a, t'íj a'íín tumin huá'ahuaviira í mej me'uun a'uteáru'ipi u teyujta'a. Capu ráye'ivejca'a a'íjna í ja'atí. Aye pu éene'e huanú'ihuaca'a, capu ráye'ivejca'a, a'íné ciyáaxara'aca'a í ru'íca jetze.

³ T'íj a'ímej huasej a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan í mej me'uun a'uteárutijme'e u teyujta'a, tí'iqui tumin hua'utáhuaviiri'i. ⁴ Aj pu i a'íín Pedro ra'arásej

temua'a naa. Ajta a'íjna í Juan, ayée pu che'atá na'a naa tira'arásej. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Patá'aj hui taasej.

⁵ Tí'iqui anpuá'areca'a a'íjna í teáata'a. Aye pu tí'imua'jca a'íjna tíjín tumin mú raatá'asin. ⁶ Ajta a'íín Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Canu plata tícha'í, canu neajta oro tícha'í í nej muaatapuaíjve'en. Aru tí'itíj nu tícha'í, a'íj nu'u hui muaatá'asin. Aye nu tí'imua'ixaate'e a'íjna jetze me'ecan í Jesús tí Nazarét é'eme'ecan, ajchesi, patá'aj hui rájra'ani.

⁷ Tí'iqui ra'anáavi'i í muájca'are'ara'an jetze. Ajta ra'ajjáj. Jíme'en pu'u ra'ajjáj, aj pu i huarúj í ru'íca jetze ajta nainjapua í ruchepuá jetze. ⁸ A'íjna tí ciyáaxara'aca'a tí'iqui ájtzucu. Ajta á a'utéchaxi. Aj pu i a'utéjche tí á'uche'ecane'en. Tí'iqui huá'a jamuan u a'uteájrupi u teyujta'a í Pedro, ajta í Juan. Titzú-na'iche'e pu huamé'ecaa. Rí'í pu tiratá'acare'e í Dios.

⁹ Naími'i mú raasej í teite tí ari á'uche'ecane'e a'íjna í tí ciyáaxara'aca'a, majta ráanamujri'i tí rí'í tiratá'aca'a í Dios. ¹⁰ Maraamuá'a tíjín a'íí pu pírci í tí aj je'itécattí a'u tí é'epueerta tí ayén téja'arájtehuua tíjín tí naa seijre'e, ajta í tí va'í'ira huá'ahuavi'iraca'a í teite. Matí'ij mí naa rí'í tira'utasej, majta tén tí'itziíne'eca'a.

T'íj nu'u ajtahua'a tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro

¹¹ Ajta a'íín í tí ciyáaxara'aca'a, a'íí pu huá'ahuavi'iraca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Aa mú a'uté'uuca'a tá'apueerta tí ayén téja'arájtehuua tíjín a'u tí Salomón e'evé'echi'ive'e. Naími'i mú a'uté'arua a'íime í teite a'u mej a'uté'uuca'a. Jé'ecan mú naa tite'utaújmuajteca'a a'ímej jemi.

¹² T'íj a'íín Pedro hua'usej, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—¿A'íné 'een jín siyen a'ij tejá'usej mí ru tzajta'a mú'een, mí seij Isráel jetze ajtéme'ecan? ¿A'íné seij jí'ecan tasej? ¿Ni siyen tí'imua'atze tej iteen tajímua'a tiráhuua a'íjna i ja'atí? ¿Ni ayén tejamuá'amitiejte'e tej iteen raarújte te'íjna tí ayén mé tejá'uche'ecane'en te'íjna jíme'e í tej raayí'ti na'ari te'íjna jíme'e í tej caí ja'anáj auteájturaa í Dios jemi? Capu xaa ne'u ayén tí'ayajna.

¹³ Ajta a'íjna í Dios, a'íí pu rí'í tihua'atá'acare'e í á'amuavaujsimua'a teeca a'íjna í Abraham teecan, ajta a'íjna í Isaac teecan, ajta a'íjna í Jacobo teecan. A'íí pu hua'aDioj raarújte a'íjna i ja'atí, a'íné a'ij pu té'antzaahua a'íjna jemi í Jesús tí Nazarét é'eme'ecan. Dios pu ayén tiraatá'a a'íjna tí ravaire'e tí a'íín tí'itíveeca'a tí'itíj jíme'e tí jaítze'e ve'ée, a'íjna seij mú'een tiu'utátui a'íjna í Jesús huá'a jemi í mej tí'ajta. Ajta a'íín Pilato, raxí'eve'eca'a tí raatátuaani. Mí seajta mú'een, caxu raataxí'eve, sino ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a tí huámi'íni.

¹⁴ Caxu raatátuaa se'íjna í ja'atí tí caí ja'anáj tí'itíj jín auteájturaa í Dios jemi, ajta í tí rí'í tí'itevistaca'a sino ayée xu tiraata'ixaa tí a'íjna huatátuaani í seíj tí a'ij pua'a tí'itevistaca'a. ¹⁵ Mú'een xu hui seajta raajé'ica se'íjna í ja'atí tí hua'atá'acare'e mej ruuri muá'ara'ani í

teite. Ajta Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'u-care'ara'an tí i ajtahua'a ruuri á'ara'ani. A'íj tu xaa huasej, iteen. ¹⁶ A'íj pu jetze araujca'ane í Jesús a'íjna í tí ciyáaxara'aca'a. Í sej raasej, sej seajta seri ramua'ate, a'íj pu rá'antzaahua í Jesús ajta tiráahuaate'e. A'íj pu jín ari huarúj.

¹⁷ Me'ecui xaa ne'u, ne'ihuaamua'a, nee nu ramua'aree a'ij sej ti'itij huáruu sej caí ramua'areereca'a, majta í mej tejá'amua'ijte'e, camu majta ramua'areereca'a.

¹⁸ Ajta Dios pu ra'ará'aste a'ij mej amuacaícan tiu'utaxájtaca'a a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tí nu'u a'íjn Círíistu'u rapuaíltzi a'ame, a'íjna jime'e tí nu'u Dios án yá'ujra ipuari japua.

¹⁹ Setá'aj seicié tiú'umua'ati í Dios jemi. Seajta huataújtuiire'en í Dios jemi tí ij a'íjn tejamuaata'áijte'en, tí ij ajta a'íjn tejámuaatá'uuni'i í sej jín auteájturaa í jemin. Aj pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze t'íj jetzen tavástara'a ta japua niuuni. ²⁰ Aj pu i Dios u ye'uta'íti'i mú'ejmi jemi a'íjna í Círíistu'u tí ari raatá'a tí a'íjna jín antiújmua'areere tí tiu'uta'áijta nainjapua. A'ii pu a'íjn pú'een í Círíistu'u a'íjna í Jesús.

²¹ Ruxe'eve'e tí a'íjn Jesús u a'utevéé á'ara'ani a'ujna u ta japua ajta na'a caí Dios tiu'ujéjcuare'en nain t'íj na'a í tí íyén tí'iseijre'e í chaanaca japua. Ayee pu a'íjn Dios ajmí'i te'ataújratziiri'i mat'íj tiu'utaxájtaca'a a'íme í mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a í Dios. ²² Ayee pu a'íjn Moisés tihua'utá'ixaa a'ímej í tavaújsimua'a teeca tíjín: "Dios pu nu'u sejí avé'evi'iti í ja'ati tí ayén che'atá na'a jetzen me'ecan tiu'utaxájta net'íj inee. A'íj pu mú'ejmi jetze ajtémecanta a'ame. Xaanamuajri'i naíjmi'i a'ij tí a'íjn tiu'utaxájta, setá'aj seajta rá'antzaahuate'en. ²³ Tí pua'a nu'u caí ja'ati rá'antzaahuate'en, miché'e raatamuárite'en. Ché'e caí ché'e a'íjn huá'a jemi seijre'e í teite." Ayee pu nu'u hui tihua'utá'ixaa a'íjna í Moisés.

²⁴ Ayej xaa ne'u tí'ayajna naími'i í mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan, t'íj na'a a'íjna t'íj a'íjn Samuel seijre'eca'a, ajta t'íj na'a tí yú e'iré'ene, a'íj mú amuaaté'ee tiu'utaxájtaca'a a'ájna xicájra'a jetze t'íj Dios tiraata'áijte'en a'íjna í Círíistu'u. ²⁵ A'íjna í tí Dios jín te'ataújratziiri'i, a'íj pu hui ajta mú'ejmi jemi huateáturaasin a'iné mú'een xu naími'i huayaujmuua'a pú'een í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Dios pu ajta te'ataújratziiri'i í runiuuca jime'e a'ímej jemi í ruvaújsimua'a teeca. Ayee pu a'íjna jín tiraata'ixaa í Abraham teecan tíjín: "Naími'i í teite í mej me'uun huachéjme'e muá'aju'un í chaanaca japua, a'íj mú ra'anuré'asin í tí i'í xé'epi'in t'íj na'a í tí hua'utévaire'esin a'ímej í mej á jetze a'iránejsin." ²⁶ T'íj i Dios ra'antíhua'u a'íjna í Jesús tí ravaire'e. A'íj pu u ye'uta'íteca'a mú'ejmi jemi t'íj a'íjn r'í'í tejamuaatá'an sej si naíjmi'i raatapuá'ajta se'íjna í tí a'ij pua'a een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

Mat'íj nu'u hua'uvívi'i me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

4 Maúche'e mú tihua'a'ixaate'eca'a í teite. Mat'íj mi seica áa e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'ii mú me'íjn pú'eene'e í mej tí'icha'íi u teyujta'a, majta a'íjme í Saduceos. ² Capu hua'aránajcheca'a í teite í mej miyen tihua'amua'atejca'a a'íjna í Pedro, ajta í Juan. Majta miyen tihua'a'ixaate'eca'a tí jín Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'u-care'ara'an a'íjna í Jesús. ³ Aj mú mi hua'uvívi'i. Mat'íj mi hua'iteána a'ujna já'ahua'a carcel. Camu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné pu'uri téchuijxarijme'eca. ⁴ Majta í teite, jeíhua mú tiú'unamuajri'i a'ij mej tiu'uxájtaca'a. Majta rá'antzaahua. A'íj mú jín meri miyen ará'axcaa a'achú cumu anx'íj ví'ira'a a'íjme í mej té'atzaahuate'eca'a.

Mat'íj me'uun a'uté'uuca'a huá'a jemi í jueesi

⁵ Yee ruijmua'a yee, a'íj mú tíjsej a'ánna Jerusalén a'íjme í mej antiújmua'aree a'ánna chajta'a, majta a'íjme í huá'avaujsimua'a, majta a'íjme í mej tihua'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. ⁶ A'uu pu a'utéveeca'a a'íjna í Anás í tí hua'avastara'a, ajta a'íjna Caifás, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Alejandro. Mu'it'í mú ma'án na'a a'uté'uuca'a a'íjme í mej teitestemua'ame'en pú'een a'íjna í hua'avastara'a.

⁷ A'íj mú mi miyen tiu'uta'áijta'a mej hue'irávi'itin a'íjna í Pedro, majta a'íjna í Juan mej mi tihua'u'íhua'u. Aj mú mi á já'ita'a huaja'utéhuui. Mat'íj mi tihua'uta'íhua'uri'i. Miyen tíjín:

—¿A'ataani jetze xa'araujca'ane sej si siyen ríci, na'ari a'atani jetze me'ecan siyen tí'iruure se'íjna jime'e?

⁸ Aj pu i a'íjn Pedro a'íjna jetze araujca'ane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín: —Mú'een mí sej antiújmua'aree íyee chajta'a, seajta mú'een mí sej huá'avaujsimua'a a'íjme í mej yen huachéjme íyee Israel. ⁹ Cunqui íjii sej seri tí'ita'íhua'u se'íjna jime'e í tí i'í xé'epi'in í tí tiraac'í'í a'íjna i teáata'a í tí ciyáaxara'aca'a, setá'aj ráamua'aree a'ij tí 'een jín huarúj.

¹⁰ Ayee tu tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, teajta a'achú pua'améca sej yen huachéjme íyee Israel: A'íjna i teáata'a íyee tí huatéjvee, a'íj pu jín ari huarúj a'íjna jime'e tí'irí rá'antzaahua a'íjna í Jesús í Círíistu'u tí Nazarét é'eme'ecan, a'íjna í sej rá'utatai í cúruu jetze. Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an t'íj ajtahua'a ruuri á'ara'ani.

¹¹ A'íjna í Jesús, a'ii pu a'íjn pú'een "í tetej sej méjca'í ya'uhua'axi mí sej chí'ij ájtaahuaca'a. Ayee pu te'irájraa tí a'íjn pu'eene'e já'araa í tetej tí anájca."

¹² Capu hui mé'e ja'ati seijre'e tej jetzen arátaca'anen t'íj Dios ta japua huániuuni. A'íj pu'u na'a Dios ayén raateájtuaa í Jesús itejmi jemi íyén tej seijre'e íyén chaanaca japua tej tí Jesús jetze arátaca'anen t'íj Dios

ta japua huániuuni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

Mehuá'anechejca'a, majta xaa hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

¹³ Jé'ecan mú a'ij hua'utasej a'íime í teteca. Ayee mú tihua'axajtaca'a tíjn:

—Huá'uca'anisti'i í huá'a tzajta'a amijna mi Pedro, ajta amijna mi Juan.

Majta ráamua'areeri'i tíjn mej caí ja'anáj ti'ihuaúj-mua'ate, majta miyen tíjn:

—Camu ti'itij jín titeeté'uuca.

Aj mú mi hua'umuájtaca'a tíjn a'í me'í mú jamuan á'uju-jhua'ane'e a'íjna í Jesús. ¹⁴ Majta me'íjna huasej í ja'atí ti huarúj. A'uu pu a'utèveeca'a jamuan a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'íj mú jín caí a'ij tiu'utaxájtaca'a yee capu ayén ti'ayajna. ¹⁵ Aj mú mi hua'uta'aíj mej huiráciine a'ujna mej a'iráatei me'íjna í jueesi. Mat'íj mi ti'itixáate'ajraa.

¹⁶ Majta miyen tíjn:

—¿A'iquí tehuá'aruuren temíime mi teteca? —Ayee mu'u tiú'urihua'uraca'a.

Majta miyen tíjn:

—Capu hui ri'irí tej tiyen tiraataxáj yee capu ayén ti'ayajna a'iné naíjmi'i í mej íiyen a'uchéjme íiyen Jerusalén, a'íj mú ramua'aree a'ij ti ti'itij huáruu a'íjna í tevi a'íjna jime'e í ti tí'icui'lica'a. ¹⁷ Peru, tej ti caí jaítze'e méjca'i huáye huá'anamuajra í teite tzajta'a, tiché'e hua'utá'ijmii íjii mej caí ché'e tihua'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en a'íjna í Jesús. —Ayee mú tiu'utaú'ixaa.

¹⁸ Aj mú mi hua'utajé. Majta hua'utá'ijmijri'i mej nu'u caí ché'e tihua'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en í Jesús. Majta nu'u caí ché'e miyen tihua'a-mua'atée í teite. ¹⁹ Ajta a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjn:

—Mú'een xu raax'epi'íntaren rujímua'a ti pua'a ayén tiraavíjete'e tej amuá'antzaahuate'en mú'ejmi nusu tej rá'antzaahuate'en a'íjna í Dios. ²⁰ A'iné ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tej raataxáj a'íjna tej teri raasej, ajta í tej teri ráanamujri'i.

²¹ Majta me'íjna í jueesi, a'íj mú mauj hua'utá'ijmijri'i, majta hua'utáneche. Mat'íj mi hua'utá'a mej huiráciine me'íjna jime'e mej caí a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í tihua'ajteá'axi'ín a'íjna jime'e a'iné naími'i í teite, a'íj mú rí'í tiraatá'acare'e í Dios me'íjna jime'e a'ij ti ti'itij huaráj.

²² Ajta a'íjn í teáata'a ti Jesús jetze arájca'ane a'íjna í ti huarúj, ayée pu tirájcha'íca'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan já'ita'a.

Í mej miyen tí'ijhuacare'e í Dios jemi

²³ Mat'íj mi hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan. Aj mú mi a'ucáj a'íime í mej huanámí'ihua-ca'a. Mat'íj mi a'uun a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a a'íime í huá'a'amigustemua'a. Aj mú mi hua'utá'ixa nain a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej ve'ecán

jín títetateí, majta í hua'avaujsi. ²⁴ Mat'íj me'ín huá'u-namujri'i, aj mú mi naími'i miyen tiraatáhuaviiri'i í Dios. Miyen tíjn:

—Tavastara'a, mú'ee pej pe'ín pú'een í pej raaté-taahuaca'a a'íjna í ta japua, pajta pe'íjna i chaanaca tej yen japuan seijre'e, pajta mú'ee raatéájtuaa í jaj í ti ve'ée. Naími'i tíj na'a a'achú tíj pua'amé yen tí'iseijre'e, mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a. ²⁵ Mú'ee pej hui piyen tiu'utaxájtaca'a ajca'ihua'imua pe'íjna jime'e ti ayén axiejniu'uca jetze arájca'ane a'íjna í David teecan, a'íjna ti muavaire'eca'a. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a tíjn:

¿A'iné mej mi níniu'ucacu a'íime

í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

Majta í teite, a'íj mú tí'imua'ajca me'íjna jime'e ti caí ayén te'irájra'ani.

²⁶ Rí'í mú u á'uruuren mej mi huateújne'usi'ite'en a'íime í hua'arey íiyen mej seijre'e chaanaca japua.

Majta a'íime í mej tihua'aíjete'e í teite,

a'íj mú tiújseire'esin,

naími'i í mej rájcha'íre'e a'íjna i tavastara'a,

majta a'íjna ti án yá'ujra í ipuari japua.

Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í David teecan.

²⁷ Ayéj xaa ne'u ti'ayajna, a'íjna í Heródes, ajta a'íjna í Póncio Pilato, a'íj mú hui tiújseij íiye chajta'a huá'a jamuan í teite mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, majta huá'a jamuan í mej yéchej íiye Israél. Maújmua'atzite'eca'a a'ij mej tiraatémua'itin a'íjna ti muavaire'e, a'íjna í Jesús, a'íjna ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa mú'etzi jemi. A'ii pu a'íjn pú'een pej mú'ee án yá'ujra í ipuari japua. ²⁸ Ayee mú che'atá mena'a ríjcu a'ij pej ye'í amuacaícan tiraax'epi'íntare ti ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani, t'íj ayén tiú'uríni.

²⁹ Me'ecui xaa ne'u, mú'ee pej ta'ivastara'a, casi'i, pí mi tí'itaneche. Taatá'a í ca'aníjra'a í tatzajta'a itejmi i tej muavaire'e tetá'aj hui caí tí'itziine'e tej tihua'utá'ixaaate'en mú'etzi jetze me'ecan. ³⁰ Patá'aj pajta ahua'aca'anen pej pi tihua'uhuaate'en í mej tí'icucui'i. Pajta hua'utasejrate'en a'íjna í pej jín peri hua'utá'a mej raay'ítihua'an a'íjna jetze me'ecan i Jesús ti muavaire'e, ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa mú'etzi jemi. —Yee mú tiraatáhuaviiri'i í Dios.

³¹ Mat'íj me'íjna jín miyen huaráj, aj pu'i huateújca'atzixí í chí'ij mej tzajta'an huiráte'eca'a. Aj pu'i i hu-ateájturaa í huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna jetze mú a'ujca'anécan jín miyen tihua'utá'ixaa í Dios jetze me'ecan. Camu tí'itziine'eca'a.

A'íj mú nain tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íca'a

³² Naími'i í mej rá'atzaahuate'eca'a, a'íj mú rí'í tiú'urixaaate'ecaa. Camu a'ij tihua'axajtaca'a seij majta seij. Majta tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íca'a. Capu ja'ati a'atzu ayén tí'ixa me'íjna jime'e yee neetzi pu tí'ine'aa. Metiu'uré'ura'ate micu, a'íime.

³³ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, maúche'e mú tihua'a'ixaate'eca'a me'íjna

jime'e ti Dios ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús. A'íj mú jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huápi'i mej mi tihuá'a'ixaate'eca'a. Rí'i mú tihuá'ajcha'íca'a, seij majta seij. ³⁴ Ajta ayén éene'e, capu ja'anáj ja'ati caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a a'íjna jime'e naími'i mú tiú'utuaxi a'achú mej caj tí'ijcha'íjme'eca'a, tí'itij chuej, na'ari chí'ij. Aj mú mi miyen huaríj, u mú ye'erájtí í tumin mej ra'ancuré'a me'íjna jime'e mej tiu'utuáa. ³⁵ Aj mú mi tiu'utátui a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta me'ín, a'íime mú huaré'a í tumin í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

³⁶ A'íj pu jín ayén tiuju'uríj a'íjna í José, a'íjna tí'ívaire'eca'a a'ímej jamuan huácaxa'astemua'ame'en í Leví teecan. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í José, a'ujna já'ahua'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Chipre. Ayee mú majta raatamuá'a tíjín Bernabé. A'íjna i niuucari tíjín Bernabé, ayée pu huataújmu'a a'íjna tíjín Tí rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej ruxieemíjte'e. ³⁷ Seíj pu chuej tícha'íca'a a'íjna í José. Aj pu 'i ráatuaa. Ajta u ye'erájtí a'íjna í tumin. Tí'iquí a'ímej huatátui í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Tí'ij nu'u Dios puajítzi hua'utá'a a'íjna í Ananias, ajta a'íjna í Safira

5 Ajta a'íin í ja'ati tí ayén ántehuaa tíjín Ananias, a'íj pu seíj chuej huátua a'íjna jamuan í ru'íj tí ayén ántehuaa tíjín Safira. ² Ajta a'íjna í Ananias, ayée pu tiu'utaújseijrataka'a tí nain e'erájtí í tumin. Mí ajta caí, capu. Je'icáca pu huateájtuaa í tumin í ru jemi. Ajta tí títuraaveca'a, a'íj pu huatátui a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta nain pu aumua'areereca'a a'íjna í 'íita'a.

³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Ananias, ¿a'iné 'een jime'e paraatá'a tí a'íin tiyaaru'u timuaata'ajte'en í muá'a tzajta'a? Mú'ee pej hui ráacuanamua í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pe'íjna jime'e í pej je'icáca huateájtuaa í tumin í pej raamuá'ítí pe'íjna jime'e í chuej í pej ráatuaa. ⁴ ¿Ni caí mú'eetzi a'aaca'a patí'ij caí xí ráatuaa? Ajta, patí'ij raatua, ¿ni caí a'ij tí'irí'ristaca'a pej tiu'unájchi nain jime'e, capej a'ij pena'a? ¿A'iné pej pí tiu'umuá'aj pe'íjna jime'e? Capej a'ímej pítíu'ucuanamua í teteca, sino a'íj pej pítíu'ucuanamua í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Pedro.

⁵ Tí'ij ráanamua'jri'i a'íjna í niuucari, aj pu'í á e'erájve á vejli'i a'u tí e'era'ícajme a'íjna í Pedro. Tí'iquí huamí'i a'íjna í Ananias. Majta naími'i í mej ráanamua'jri'i a'ij tí tí'itij huaríj, je'ecan mú tiu'utátziin. ⁶ Aj mú mi seica á e'iré'ene mej teteca mej teemua. Matí'ij mi ra'iré'e'ijcataca'a tí'itij jime'e, cíxuri. Matí'ij mi yá'utí. Matí'ij mi ra'avá'ana.

⁷ Teuumé'eca a'achú cumu huaíca hora, Aj pu 'i a'íin u a'atanéj a'íjna í íra'ara'an a'íjna tí huamí'i. Capu tí'itij mua'areereca'a a'íjna a'ij tí tí'itij huaríj. ⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Pedro tíjín:

—Patá'aj hui naatá'ixaate'en, ¿ni qui seráatuaa se'íjna í chuej? ¿Ni qui siyen tira'ancuré'a í tumin se'íjna jime'e í chuej seij ráatuaa?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tíjín:

—¡Jee! Teráatuaa.

⁹ Aj pu 'i a'íin Pedro ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'iné 'een jín naími'i siyen tirú'umua'areereca'a seij si siyen ráaruu í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios seij si siyen tiráacuanamuan? Casí'i, á mú e'evé'eca'arajna a'íime í mej meri á e'evé'uju'un. A'íj mú u ye'avá'ana í á'acín. A'íj mú hui majta muá'atini mú'eetzi, micu.

¹⁰ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, aj pu 'i á e'erájve a'utí e'era'ícajme. Ajta pu a'íin huamí'i a'íjna í 'íita'a. Aj mú mi uteájrupi a'ujna chí'ita a'íime í teemua, matí'ij raaseíj tíjín pu'uri mí'ichi. Aj mú mi ru'irájchui. Majta á'yen u ye'avá'ana a'u mej ye'etéete í cína'ara'an. ¹¹ Majta naími'i í mej rá'atzaahuate'eca'a, majta í seica a'achú mej pua'amé í mej ráamua'areerí'i, naími'i mú tiu'utátziin temua'a naa.

Mej nu'u miyen jeíhua tíu'uruu me'íjna jime'e tí huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi

¹² Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, jeíhua mú miyen tíu'uruu mej mi hua'utaseíjrate'en í teite mej Dios jetze arájca'ane. Majta í mej té'atzaahuate'eca'a, a'íj mú tíujseij a'ujna já'ahua'a mej miyen tejé'emua'amua tíjín tí Salomón e'evé'echi'ive'e. ¹³ Ajta capu ja'ati á'uca'anejca'a tí ajteáxíre a'ímej jamuan a'ujna tí e'ejtéchí'ivi'i. Capu amín a'ij, a'íime í seica, rí'i mú tihuá'ajcha'íca'a a'ímej í mej té'atzaahuate'eca'a. ¹⁴ A'íj mú jín, té'antzaahua jeíhua í teite, teteca, majta 'uucá. Mu'uri jaítze'e mu'icáa í mej rá'atzaahuate'eca'a me'íjna í tavástara'a.

¹⁵ Majta mi autéjhuii mej hua'irájtini í mej tí'icucui'i í caaye jetze. Caama japua mú huá'ujtuaa, majta itari japua. Ayee mú huá'uruu. Ayee mú tí'imua'astí tíjín tí pua'a nu'u ciéenime'ara'an a'íjna í Pedro huá'a japua tanén a'ímej í mej tí'icucui'i. ¹⁶ Jeíhua mú majta curé'eci'xí í teite mej a'imuá antachéejmee. A'ímej mú u e'erávi'ití í mej tí'icucui'i, majta í mej huá'a tzajta'a seijre'e í tiyaaru'u. Naími'i mú huaríj.

Mej nu'u huanámi'ihuaca'a, majtáhua'a mú nu'u hua'utátuaa

¹⁷ Matí'ij mi huá'anchueere jeíhua a'íjna tí tihuá'ajte'e u teyujta'a, majta a'íime í mej huá'a jamuan á'ujhua'ane'e a'íime í Saduceos. ¹⁸ A'íj mú jín hua'uvívi'i a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matí'ij mi hua'iteána u carcel.

¹⁹ Tí'iquí téca'imua seij á e'iré'ene. Tí'iquí te'entacú a'íjna a'u tí é'epueerta. A'íj pu a'íin pú'een í tí'ívaire'e u ta japua Dios tí é'eseijre'e. Aj pu 'i a'íin hua'iráavi'ití. ²⁰ Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Serícu, setá'aj se'uun a'utéhuiixí'in a'u tí e'eráyaujta'a já'ita'a u teyujta'a. Setá'aj hui hua'utá'ixaate'en í teite nain jime'e a'íjna i niuucari tí jíme'en Dios tihua'utá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í ja'ati.

²¹ Matí'ij mi miyen huaríj. Tapuá'arijme'eca mú u a'uteájrupi u teyujta'a. Aj mú mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en í teite.

Majta a'fime í mej tihua'ajte'e u teyujta'a, majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, matí'ij me'uun a'ará'a, mehua'uta'ajjtaca'a mej tiújseire'en í hua'ajueesi, majta naími'i í huá'avaujsimua'a, í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Israél. Matí'ij mi hua'uta'ajjtaca'a mej hue'irávi'itin me'újna a'u mej nu'u aiteánami'ihuaca'a a'fime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

²² Matí'ij mi a'ucíj seica í hua'axantaarustemua'a. Aj mú mi me'uun a'uré'ene a'ujna carcel. Mí ajta caí capu anú'ujajé'ej ja'atitaca'a, majta a'uré'aci mej mi miyen tihua'utá'ixaa'te'en. ²³ Miyen tíjín:

—Aye'e tu éeni'ici'e tena'a ráateu í carcel, temua'a pu naa te'iteánami'ihuaca'a. Majta mú racha'ica'a temua'a naa í xantaaru'u. Tetí'ij te'entacú, capu anú'ujé'ej ja'atitaca'a. —Yee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

²⁴ Tí'ij ráanamujri'i a'íjna í capitán tí jín tí'ivaire'e u teyujta'a, majta í mej vivejmé'en jín títetaté'eca'a u teyujta'a, capu a'ij tihua'arí'iriste'eca'a a'ij mej ye'í tiu'utaxáj. Jéihua mú tiú'urihua'uraca'a a'ij tí té'ara'ani.

²⁵ Aj pu 'i seij á e'iré'ene. Aj pu 'i hua'utá'ixa tíjín:

—Casi'i, a'fime í teteca í sej hui mú'een hua'iteána, a'úu mú anú'uhuaté'uu u teyujta'a. Metihua'amua'ate í teite.

²⁶ Ajtá'i á'iyen a'fín á'uraa a'íjna í capitán, seica jamuan í mej ravaire'e. Matí'ij mi huaja'uvé'evi'iti. Camuca'anéri jín a'iné mehuá'atziñe'eca'a í teite. Aye'e mú tí'imua'astí tíjín tí pua'a mehuá'uteátu'asixi'in tetej jime'e. ²⁷ Matí'ij huaja'uvé'evi'iti, aj mú mi hua'uta'ajjtaca'a mej huataújseijrata a'fimej jemi í mej títetateí jueesi jime'e mej mi me'fín tihua'uta'íhua'u í mej tí'ajta u teyujta'a.

²⁸ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna tíjín:

—Teen tu amuaatá'ijmijri'i sej caí ché'e siyen tihua'amua'ate í teite se'íjna jetze me'ecan í Jesús. ¿Ni siyen huaríj mú'een? Caxu xaa ne'u siyen huaríj. Seuche'e xu tihua'amua'ate nainjapua íyien Jerusalén. Seajta siyen ta jetze tí'ijpua'ajte'e itejmi tíjín teen tu te'fín pú'een í tej raajé'ica te'íjna í tevi. —Aye'e mú tihua'utá'ixaa.

²⁹ Aye'e pu 'i tiu'utaniú a'íjna í Pedro, majta í seica. Miyen tíjín:

—Ruxe'eve'e tej rá'antzaahuat'e'en í Dios. Capu ayén tiú'ujxe'eve'e tej mú'etzi ántzaahuat'e'en mí sej i'i teteca. ³⁰ A'íjna tí hua'aDioj í tavaújsimua'a teeca, a'fí pu hui ajtahua'a raatatíste í ruxéjniu'uca a'íjna í Jesús tí ij ruuri á'ara'ani.

Mí seajta mú'een, seraajé'ica. Aye'e xu hui tirá'utatai ciyey jetze. ³¹ Dios pu a'án yá'ujra ipuari japua ruri'irínta'a pújme'en. Ajta a'íjna jín antiújmua'areere já'araa tí amuacaí á'ara'ani, ajta tí huá'a japua huániuuni í teite. Aye'e pu ráaruu í Dios tí'ij a'fín hua'utá'an a'fimej í mej Israél jetze ajtéme'ecan í mej ahuaújca'anen mej mi seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, ajta tí'ij a'fín tihua'utá'uuni'i í mej jín auteajturaa í Dios jemi.

³² A'ij tu huasej iteen, ajta ayén che'atá na'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'fí pu raatéxajtan. A'li pu a'fín pú'een í tí Dios raata'íteca'a tí huateáturan a'fimej

tzajta'a í mej rá'atzaahuat'e'e í Dios. —Aye'e pu tihua'utá'ixaa.

Gamaliel pu nu'u rá'ixaa a'ij tí ye'í huárini

³³ Matí'ij ráanamujri'i a'íjna, jé'ecan mú huataníni-ucacuca'a. A'íj mú jín miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huá'ucui'ini.

³⁴ Aj pu 'i seij á a'utéechaxi tí ayén ántehuaa tíjín Gamaliel. Fariseo pu pú'eene'e a'íjna. A'fí pu tihua'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Naími'i mú rí'í tirájcha'ica'a me'íjna í Gamaliel. Aj pu 'i a'fín tiu'utata'ajjtaca'a mej hue'irávi'itin a'fimej í teteca. ³⁵ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'fimej í mej tí'ajta:

—Mú'een teteca sej íyien a'uchéjme Israél, rí'í xu'u a'ij sej ye'í huá'uruuren a'imej i teteca. ³⁶ Xu'uri hui ra'utámua'areeri'i, tí ari á'atee tí seij huanéj tí ayén ántehuaaca'a tíjín Teudas. Aye'e pu hui té'ujtzaahuat'e-eca'a tíjín jé'ecan pu ruxe'eve'e. Seica mú majta jamuan á'ujuhua'ane'e. Aye'e mú ará'axcaa a'achú cumu muáacua ciento í teteca. Aru meraajé'ica me'íjna í ja'ati. Majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, seica mú curé'itixi. Capu tí'itij a'ij tiraatévai a'íjna í Teudas.

³⁷ Ajtahua'a hui seij huanéj, a'íjna í Judás tí Galilea é'eme'ecan. Aj pu 'i huatasejre a'íjna matí'ij hua'uté'itíee í teite. A'fí pu huaja'uví'iti mu'iicáca mej mi jamuan á'ujuhua'ane'en. Majta mú hui raajé'ica. Majta í mej jamuan á'ujuhua'ane'e, a'fí mú a'ucíjxi.

³⁸ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaa'te'e ne'íjna jime'e a'ij mej ye'í ríci. Caxu hui huá'ajeve se'íime i teteca. Miché'e huiráciñe, a'iné tí pua'a rujímu'a'a mena'a miyen tirájteu, naími'i pu tejá'uvajtzi. ³⁹ Na'ari caí tí pua'a me'íjna jetze arájca'ane í Dios mej miyen ríci, capu ra'antipua'ajte'esin. Rí'í xu'u hui sej si caí se'íjna ne'usi'ite'e í Dios, setá'aj caí huáapua'a rátese'e se'íjna í Dios. —Aye'e pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Gamaliel.

⁴⁰ Naími'i mú rá'antzaahua. Aj mú mi a'fimej huatajé í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta hua'utéevajxi. Majta hua'utá'ijmijri'i mej nu'u caí ché'e tihua'a'ixaa'te'e í teite Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi hua'utátuaa.

⁴¹ Majta me'fín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, matí'ij mi huiráaci a'ujna a'u mej e'iráte'eca'a a'fime í hua'ajueesi. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e tí a'fín Dios ayén tihua'utá'a mej miyen rajpuaíitzi muá'araa me'íjna jetze me'ecan í Jesús. ⁴² Mí majta, camu xaa ne'u raatapuá'ajjtaca'a mej caí ché'e miyen rijca. Nain tújca'ari tzajta'a, a'fí mú tihua'amua'atehua'a í teite. A'fí mú tihua'a'ixa'atehua'a tí a'fín Dios án yá'ujra í ipuari japua a'íjna í Jesús. Aye'e mú tihua'a'ixa'atehua'a me'újna teyujta'a, majta me'újna huá'aache.

6 Majta, mu'uri jaitze'e mu'iicáa a'fime í mej té'atzaahuat'e'eca'a. Majta seica í mej raayí'tihua'a í hua'aniuuca a'fime í griego, a'fí mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun. Mehuá'ajaaxiejvi'iraca'a a'fimej í mej raayí'tihua'a í hua'aniuuca í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Miyen tíjín:

—Matf'ij tiu'urá'ura'asin í ti tí'icua'iri'i tǵj na'a nain xi-caj tzajta'a, camu hui tihua'uré'a'aca í ucarijse mej ruséxu'ijmé'e á'ujuhua'an, í mej raayí'iti í hua'anuuca a'ñime í griego. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

² Aj mú mi huá'ajseij a'ñime í mej té'atzaahuat'e. Matf'ij mi miyen tihua'utá'ixaa a'ñime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tijín:

—Capu hui raavijte'e tej tiyen tiyá'uhua'anan tej tihua'utá'ixaate'en í teite Jesús jetze me'ecan tej ti tihua'umín í meesa japua.

³ Casi'i ta'ihuaamua'a, setá'aj hui arahua'apuáca avé'ehuauni í teteca mú'ejmi mej jetze ajtème'ecan. Setá'aj hua'avé'ejajpuaxi'in í mej rǵi mé tite'umuá-mua'aree í teite. Ayeé pu hui tiú'ujxe'eve'e ti a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturan a'ñime jemi seij ajta seij temua'a naa. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej rú'u-mua'aree í teite. Ayeé pu hui tihua'ijcate'en te'ijna jime'e. Ten tu tiyen tihua'ijcate'en te'ijna jime'e.

⁴ Teajta iteen, teuche'e tu tiyen rǵi titeejú'u tá'aju'un te'ijna jime'e tej raatáhuavii í Dios, teajta tihua'utá'ixaate'esin í teite í niuucari jime'e. —Ayeé mú tihua'utá'ixaa.

⁵ A'ii pu hua'aránajcheca'a naíjmi'ica í teite. Matf'ij mi hua'avé'ehuaú a'ñime í Esteban, a'ijna ti jeihua rá'atzaahuat'e'eca'a í Dios. Ajta a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an huateájturaa jemin huápi'i. Majta mú me'ijna avé'ehuaú me'ijna í Felipe, majta me'ijna í Prócoro, majta me'ijna í Nicanor.

Seica mú majta avé'ehuaú. Ayeé mú ánte'arua tijín Timón, ajta a'ijna í Parmenas, ajta a'ijna í Nicolás. A'ii pu a'ñin pú'een í ti Antioquía é'eme'ecan. Ajta, a'ñi pu amuacái rá'antzaahua í hua'aye'ira a'ñime í mej Israel jetze ajtème'ecan.

⁶ Matf'ij mi huaja'uví'iti a'u mej a'uté'uuca'a a'ñime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj mú mi me'ñ raatáhuaviiri'i í Dios. Matf'ij mi antiúj-mua'aréere muá'araa me'ijna jime'e mej nu'u hua'utévaire'en a'ñime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

⁷ Jehua mú ráanamuaajri'i í niuucari a'ñime áa mej ve-jli'i antachéejmee, majta ajca'ihuá'imua mej antachéejmee, majta a'imua' mej a'uchéjme, naími'i mú ráanamuaajri'i. Majta í teite í mej huá'a jamuan á'ujuhua'ane'e a'anna Jerusalén, jeihua mú huatámu'iireca'a. Majta me'ñ í mej títetaté'eca'a u teyujta'a, mu'ití mú rá'antzaahua í niuucari.

Matf'ij nu'u raatéevi'i me'ijna í Esteban

⁸ Ajta a'ijna í Esteban, jeihua pu rá'atzaahuat'e'eca'a í Dios, ajta jeihua pu Dios jetze arájca'anejca'a. A'ij pu jén hua'utaseijra í teite a'ij mej ye'í rǵi tiraatá'an í Dios.

⁹ Majta mú seica á e'iré'ene mej mi raataxáj ti'itǵj ti caí xǵepi'ñ. A'ii mú a'ñin pú'een í mej seij jetze é'e-me'ecan u teyujta'a, mej miyen ratamuá'amua tijín hua'ateyuu í mej huatétuihuaca'a. A'ñi mú a'ñin pú'een í mej Israel jetze huanéj. A'uu mú é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cirene, majta seica a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Alejandria. Seica mú majta

me'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cilicia, majta seica u Asia.

Matf'ij mi autéjhuii mej tirá'ixaate'en me'ijna í Esteban. ¹⁰ Aru camu a'atzu raatéemua'iti a'iné a'ñi pu jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jaítze'e pu rú'umua'areereca'a a'ijna í Esteban mecaí a'ñime.

¹¹ Matf'ij mi miyen huarǵj avíitzi'i jime'e. Seica mú huatajé. Aj mú mi hua'uta'a'ij mej tiraaxájtzi'i tijín: "Tu'uri ráanamuaajri'i ti a'ñin a'ij pua'a tiraataxájtaca'a a'ijna í Moisés, ajta í Dios."

¹² Ayeé mú huá'uruu mej huá'aniniu'ucaste í teite, majta í hua'avaujisi, majta í mej tihua'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Matf'ij mi raatéevi'i í Esteban. Matf'ij me'uun ya'uví'iti a'ñime jemi í rajuéesi. ¹³ Majta seica mú avé'ehuaú í mej miyen tí'ihua'itaca'a tijín:

—Tǵ'ij pǵ na'a nain xica tzajta'a, a'ii pu hui a'ij pua'a tí'ixa a'ijna í teyuu, ajta í yu'uxari. ¹⁴ Tu'uri tiyen tí'ixanamuaajri'i ti a'ñin ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u tiraatá'uuna a'ijna í teyuu a'ijna í Jesús ti Nazarét é'e-me'ecan, ajta ti nu'u tá'ari'i í taye'irá í ti taatá'a a'ijna í Moisés teecan ti raateájtuaa. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a.

¹⁵ Aj mú mi ca'anín jén ra'aráseij naími'i í hua'ajueesi. Ayeé mú ra'utaseij cumu ti tétaave'en í néerime'ara'an a'ijna í Esteban. Yee pu éene'e tǵj néerime'ara'an í seij í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi.

Ti nu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Esteban

7 Aj pu 'i ayén tiraata'ihua'uri'i a'ijna ti tí'ajta u teyujta'a tijín:

—¿Ni ayén ti'ayajna?

² Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ijna í Esteban. Ayen tijín:

—Xáanamuaajri'i, ne'ihuaamua'a, seajta mú'een, nevaújsimua'a. Tǵ'ij caí xi a'ñin Abraham u a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Harán, tǵ'ij auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mesopotamia, Dios pu hui huataseijre í jemin í Abraham. A'ijna í Dios, ayéé pu seijre'eca'a cumu mej témaxcava'ara'an. ³ Ayeé pu a'ñin Dios tiraata'ixaa tijín: "Huirájra'a ayujna aché. Majta muá'ateitestemua'a, capej huá'avi'iti sino miché'e miyen 'eene'en ayujna. Seij nu muaataseijrate'esin í chuej pej japuan seire'e pua'amé. Patá'aj á'ura'ani pe'újna." Ayeé pu tiraata'ixaa.

⁴ Aj pu 'i a'ñin Abraham huirájraa a'ujna Mesopotamia. Ayeé pu ajta téja'arájtehuaa tijín Caldea. Tǵ'iquí a'uun a'ará'a a'ujna u Harán. A'atzu hui á'ateevi'ica, ti'iqui a'ñin huamǵ'i í tǵàtajra'an a'ijna í Abraham. Aj pu 'i Dios raata'a'ij a'ijna í Abraham ti nu'u huirájra'ani a'ujna u Harán tǵ'ij á'ura'ani a'ijna chuejra'a japua sej yen japuan a'uchéjme íjii. ⁵ Capu seij chuej raacǵ'i a'ijna í Abraham, ni cǵj caj a'u ti e'e-huaújchejte'en tǵ'ij a'ñin ayén tiraataxáj a'ijna jime'e yee neetzi pu ne'áa í chuej. Ajta a'ñin te'ataújratziiri'i í Dios ti chuej raatá'an. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín: "Tǵ'ij nu'u huámi'ini a'ijna í Abraham, a'ñimej pu cǵ'iti í yaúj-

mua'ame'en." Capu hui amín a'ij ti ajta caí tí'ti'iríjmu'a a a'íjna í Abraham a'ájna xicájra'a jetze t'í'ij Dios jetzen ayén te'ataújratziiri'i.

⁶Ayee pu ajta tiraata'ixaa tíjín: "Muá'ahuaacixa'aste-mua'a mú me'uun a'uté'e muá'aju'un seíj chuéjra'a japua a'u mej caí é'eme'ecan. Majta a'íime í mej tí'ajta a'ujna, a'íí mú tíhua'uta'ajte'esin mej tiu'umuári'en puajítzi jime'e. Majta a'ij pua'a tihua'ajéve muá'a-ju'un. Muá'ateeri a'achú cumu muáacua ciento nine'ira'a mej rajpuaítzi muá'aju'un.

⁷Nee nu hui neajta niyen huá'aruuren mej mi miyen che'atá mena'a tirajpuaítzi muá'ara'ani a'íime í mej a'ij pua'a tihua'ajéve muá'aju'un, ché'e tí'itij jime'e nicu. Aj mú mijtá'i huiráaju'un a'íime í a'ahuácix-a'astemua'a me'újna. Majta me'ín mijjmu naatévaire'e íye a'u pej á'uca." Ayee pu hui tiraata'ixaa í Dios a'íjna í Abraham teecan.

⁸Aj pu 'i Dios raatá'a a'íjna í Abraham tí'itij tí jín ráa-mua'aree tí Dios rusej te'ataújratziiri'i tí nu'u chuej ráaci'ti. A'ii pu a'íin pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij í ta'antiújvi'i í mej jetzen sea'araca. A'íj pu jín t'í'ij teu-umé'eca a'achú cumu aráhuaica xicaj tí huanú'ihuaca'a í yaujra'an í Abraham, ayée pu ráaruu í ruyauj tí ayén ántehua'aca'a tíjín Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, ayée pu che'atá na'a ráaruu a'íjna í ruyauj tí ayén ántehua'aca'a tíjín Jacobo. Ajta a'íin í Jacobo, ayée che'atá na'a huá'uruu a'íime í ruyaujmu'a, í mej tamuáamu-ata'a japuan hua'apua ará'axcaa, í mej jee tavaújsimua'a pú'een.

⁹Majta a'íime í tavaújsimua'a, jé'ecan mú rá'anchueere seíj í ru'ihuaara'a tí ayén ántehua'aca'a tíjín José. A'íí mú ráatuua í ru'ihuaara'a. Aj mú mi seica ya'uví'iti seíj chuéjra'a japua tí ayén téja'arajtehuaa tíjín Egipto. Ajta Dios pu raatévai a'íjna í José. ¹⁰Dios pu nu'u raatévai tí ij caí ché'e rajpuaítzi á'ara'ani. Dios pu jetze arájca'anejca'a a'íjna í José tí ij a'íin rú'u-mua'areere temua'a naa. Ajta Dios pu raatá'a a'íjna í José tí a'íin jeíhua rí'í rá'aseijrate'e a'íjna í rey, í mej miyen raatamuá'a tíjín Faraón. A'íj pu jín antiújmu'a-reereca'a a'íjna í José a'íjna jime'e tí tiu'uta'ajta tíj na'a nainjapua a'uun tí huatacá'a u Egipto, ajta a'ujna a'u tí é'echejca'a a'íjna í rey.

¹¹Aj pu 'i jeíhua tujri huatéxuaavireca'a a'ujna u Egipto, ajta íye a'u mej é'echejca'a a'íime í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu téja'arajtehuaa tíjín Canaán ayajna, a'íjna chuéjra'a japua íye a'utejé'eseijre'e. Jéi-hua mú hui rajpuaítzi muá'araa í teite. Capu xuaavi'ica'a tí'itij mej huácu'ani.

¹²Tí'iquí ayén tiú'unamuajri'i a'íjna í Jacobo tíjín á'u pu nu'u é'exuaavi í tí'itij tí iráacua'ani a'ujna u Egipto. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej á'uju'un me'újna í tavaújsimua'aci'i. Amuacaícan mú huaja'uvé'emuaareca'a. ¹³Mat'í'ijta'hua'a huaja'uvé'emuaareca'a me'újna u Egipto. Aj pu 'i a'íin í José hua'utá'ixa a'íime í ru'ihuaamua'a ja'ati tí pú'een a'íjna. Ajta í José a'íj pu hu-atá'ixaa a'íjna í Faraón ja'atén mej pú'een a'íime í'ihuaamua'ame'en, majta ja'atén mej teiteste-mua'ame'en pú'een. ¹⁴Ajta á'iyen tiu'uta'ajtaca'a a'íj-

na í José tí ij a'uun a'uré'enen í táatajra'an, majta í mej jamuan é'echejca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu huacate japuan tamuáamuata'a japuan anxívi.

¹⁵Tí'iquí Jacobo, a'uun á'uraa a'ujna u Egipto. A'uun pu ímuá'a umé'í a'íjna, majta a'íime í tavaújsimua'a, a'íí mú majta me'uun á'ucuii. ¹⁶Aj mú mi me'uun ímuá huajá'uti í mí'ichite a'ujna u Canaán. Ayee pu té-ja'arajtehuaa tíjín Siquem. A'uun mú huaje'evá'ana a'íj-na tzajta'a í tí huá'unanairi'i a'íjna í Abraham a'íime í yaújmu'a'ame'en a'íjna í Hamor, tí Siquem é'echejca'a. A'achú pu tihua'unájchi a'íjna í Abraham.

¹⁷Tí'ij a'ájna teja'uré'ene í xicaj tí jetzen araúrate a'íjna tí jime'en í Dios ayén te'ataújratziiri'i í Abraham jemi tzáahuati'ira'a jime'e, jeíhua mú huatámu'liireca'a a'íime í tavaújsimua'aci'i í mej jetzen airáane. Mu'uri mu'iiicáa a'íime í teite mej me'uun a'uté'eca'a a'ujna u Egipto.

¹⁸Aj pu nu'u i seij te'enteájrupi rey jime'e. A'íí pu caí raamuá'a a'íjna í José teecan. ¹⁹Ajta á'iyen a'ij pua'a tí huá'ajcha'íca'a í teite í tej huá'a jetze airáane iteen. A'íí pu a'ij pua'a huá'uruu í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu hui tiu'uta'ajtaca'a a'íjna í rey mej hua'iráhua'axin a'íime í huá'ayaujmu'a'a í mej mauj uneeca'i mej mi huácu'ini.

²⁰A'íjna xicájra'a jetze pu huanú'ihuaca'a a'íjna í Moisés. Dios pu rí'í yá'useijraca'a í pa'arí'í. Majta me'ín vaújsimua'ame'en a'íjna í pa'arí'í, a'íí mú ráave'esijri'i me'újna ruche a'achú cumu huaíca máx-cira'i. ²¹Tí'ij hui a'ájna teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze í mej jetzen huá'acui'ini a'íime í tí'iríi, seij pu japuan huaniú. Íta'a a'íjna tí rá'ancu'uvajxi. A'ii pu a'íin pú'eene'e í yaujra'an a'íjna í rey. A'íí pu ráave'esijri'i tíj ruyauj. ²²Mat'í'ij mi nain tiraamuá'ate í huá'amua'atzi-ira'a a'íime Egipto mej é'eme'ecan. Jé'ecan pu raay'í'itihua'a a'íjna í Moisés a'íjna jime'e tí tiu'utaxáj, ajta a'íjna jime'e a'ij tí tí'itij huáruuren.

²³Ayee pu ari tirájcha'íca'a a'achú cumu hua'apuatae nine'ira'a a'íjna í Moisés, ajta ayén tí'ijxe'eve'eca'a a'íj-na tí u huaja'uvé'emuaare í ru'ihuaamua'a, í mej miyen hua'atamuá'amuaa tíjín yaújmu'a'ame'en a'íjna í Israel. Aj pu 'i á'uraa.

²⁴Tí'iquí a'uun a'ará'a. Tí'iquí seíj huaseíj tí Egipto é'eme'ecan. A'íí pu a'ij pua'a raruurejca'a í'ihuaare'ara'an a'íjna í Moisés. Tí'iquí a'uun á'ume a'íj-na í Moisés tí'ij japuan huániuuni a'íjna í ru'ihuaara'a. A'íj pu jín a'íin Moisés a'íjna huajé'ica í ja'ati tí Egipto é'eme'ecan. ²⁵Ayee pu hui tí'imua'ajca a'íjna jime'e mej ráamua'aree a'íime í ihuaamua'ame'en tí a'íin Moisés Dios jetze araújca'ane tí'ij hua'irájtauani. Mí majta'i caí, camu.

²⁶Yee ruijmu'a'ate'e yee pu huá'uteu hua'apuaca í ru'ihuaamua'a. Maújne'usi'ite'eca'a a'íime. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna í Moisés tí hua'utá'ijmí. Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "Mú'een teteca, mí sej ru'ihuaamua'a, ¿a'iné sej si siyen a'ij pua'a ruruure mú'een rujjmu'a'a?" ²⁷Aj pu nu'u i a'íin tí a'ij pua'a raruurejca'a í seíj í ru'ihuaara'a, tí'iquí nu'u a'íin raatá-tajcheca'a í Moisés. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

“¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi ti'itij jime'e cumu juees, pej pi titaata'áijte'en itejmi? ²⁸ Tij pajta ineetzi jé'icatan patíj tiraajé'ica pe'íjna mi ti Egipto é'eme'ecan í tajcaí.” Ayee pu tiraata'ixaa.

²⁹ Tí'ij a'íin ráanamujri'i a'íjna í Moisés, aj pu 'i hu-ataúruu. A'uraa seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Madián. A'u u pu hui á'ucatii yee cumu ja'ati ti caí a'uun é'eme'ecan. A'u u pu huaténe'icheca'a. Ajta hua'apuaca títi'irijmua'aca'a a'íjna í Moisés.

³⁰ Teuume'eca a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a, tí'iqui seíj huataseíjre a'íjna í Moisés jemi já'ahua'a itz-itá á vejli'i í jiri jetze ti ayén ántehuaa tíjín Sinaí. A'u u pu hui a'utéveeca'a ti'itíj tzajta'a tu'upi ti tétaasime'eca'a a'íjna í ja'ati. A'íj pu pírici seíj ti tí'ivaire'e u ta japua. ³¹ Tí'ij a'íjna huaseíj a'íjna í Moisés, jé'ecan pu a'ij ra'utaseíj. Aj pu'i ya'utéeseíj temua'a naa. Tí'iqui ráanamujri'i a'íjna í tavástara'a. ³² Ayen tíjín: “Nee nu ne'ín pú'een í hua'aDioj a'ímeíj í á'amuavau- jsimua'aci'i, i nej Diojra'an pú'een a'íjna í Abraham, neajta a'íjna í Isaac, neajta a'íjna í Jacobo.” Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

Ajta a'íin í Moisés, jeíhua pu ruveveeca'a. Capu ché'e á'ujca'anejca'a ti raaseíj.

³³ Ajta ayén tiraata'ixaa í tavástara'a tíjín: “Patá'aj ajtá'í'ip'i'in mi pej rajtáca'acai a'iné neetzi pu ne'áa mi chuej pej japuan á'uche'ecan. Nu'uri huaténe'a'aate.

³⁴ Nee nu hui neri hua'useíj a'ij mej ye'í a'ij pua'a huá'aruure í netétestemua'a í mej me'uun a'utéij u Egipto. Nee nu ráanamujri'i a'íjna í mej jín á'upuaa-pua'are'e. Neajta nu'uri yé ve'ecánejsin nej ni huá'a japua huániuuni mej mi huirácíne a'ujna u Egipto. A'íj nu jín inee muaata'áijte'esin patá'aj á'ura'ani patá'aj pe'uun á'ume'en pe'újna Egipto.” Ayee pu hui tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

³⁵ A'íjna í Moisés, a'íj pu a'íin pú'een í mej raatíteca'a me'íjna jime'e mej miyen tiraata'ixaa tíjín: “¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi cumu ti'itij jime'e juees pej pi nu'u titaata'áijte'en itejmi?”

Dios pu jetze rucá'anejca'a a'íjna í Moisés ti i a'íin tíhua'uta'áijte'en, ajta hua'irájtuaani. Dios pu ruseíj raata'íteca'a a'íjna í ja'ati tí'ij a'íin huataseíjre'en í tu'upi tzajta'a ti'itíj ti tétaasime'eca'a.

³⁶ A'íjna í Moisés, a'íj pu a'íin pú'een í ti hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ímeíj í tayaaxújmua'aci'i. Ajta jeíhua pu ti'itíj hua'utaseíjra mej mi me'íjna jín ráamua'aree ti Dios jetze arájca'anejca'a a'íjna í Moisés a'ujna u Egipto, ajta a'ujna já'ahua'a jaj ti ve'ée ti é'eseíjre'e ti ayén téja'arájtehuaa tíjín jaj ti pa'u, ajta a'ujna já'ahua'a itzítá. Á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a ti ayén rijca'a a'íjna í Moisés.

³⁷ A'íjna í Moisés, a'íj pu hui ajta a'íin pú'eene'e í ti ayén tihua'utá'ixaa a'ímeíj í yaújmua'ame'en a'íjna í Israél teecan tíjín: “Dios pu nu'u seíj avé'evi'iti ti a'íin ve'ecán jín ti'itevéé á'ara'ani í jemin. A'íj pu nu'u ajtáme'ecan mú'ejmi jemi. Ajta nu'u ayén che'atá na'a tiu'utévaire'esin netíj nu'u inee. Setá'aj nu'u rá'antzaahuat'en.”

³⁸ Matí'ij me'ín teite tiújseíj a'ujna já'ahua'a itzítá, a'íj pu ajta á a'utéveeca'a huá'a jamuan. A'íj pu xaa tahuácíxa'astemua'a japua huaniú jemin a'íjna í ja'ati ti tí'ivaire'e í ta japua, a'íjna ti tiraata'ixaa a'ánna jiri japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Sinaí. Moisés pu ra'ancuré'a í niucari mé jetzen ruuri muá'ara'ani tí'ij á'iyen a'íin taata'í'iten itejmi.

³⁹ Mí majta, camu á'ujca'anejca'a mej rá'antzaahu-ate'en sino ayée mú tí'ijxe'eve'eca'a í ru tzajta'a mej huaré'eci'ne a'uun pújme'en u Egipto. ⁴⁰ Ayee mú tiraata'ixaa me'íjna í Aarón. Miyen tíjín: “Patá'aj santute taatétaaven mej mi me'ín amuaat'éee muá'ara'ani, a'iné, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti ti'itíj ráaruu a'íjna í Moisés, í ti tu'irájtuaa a'ujna u Egipto.”

⁴¹ Aj mú mi me'ín santu ti'itíj huatétaahuaca'a, ti ayén seíjre'eca'a tíj viseáaru'u. Matí'ij mi tiraatá-muai'ivejte me'íjna í viseáaru'u. Jé'ecan mú huataújte-mua'ave me'íjna jime'e í mej raatétaahuaca'a rují-mua'a me'íjna í santu.

⁴² Ajta, a'íin í Dios, a'íj pu hui mé hua'uhuá'axi. A'íj pu jín ajtáraa a'ímeíj jemi mej mi seíj jemi tiu'uté-vaire'en, a'ímeíj jemi í mej me'uun é'eseíjre'e u ta japua, xu'ura'ave, máxcira'i, xicaj, ti'itíj ti a'ij tí'iseíjre'e u júte'e. Ayee pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej títetaté'eca'a ti'itij jime'e í Dios jemi. Ayen tíjín:

Mú'een yaújmua'ame'en a'íjna í Israél,
¿ni qui siyen tinaatámuaí'ivejte
setí'ij á'uci'nicu se'újna itzítá?
Caxu xaa ne'u.

Sira'atee hua'apuate nine'ira'a
se'újna u mu'utzítá.

Caxu xaa ne'u tinaatámuaí'ivejte.

⁴³ Mi seajta, ayée xu tiráatisime'e í chi'ira'an se'íjna í santu ti ayén ántehuaa tíjín Moloc, seajta ráachuisime'e í ti jetzen seíjre'eca'a xu'ura'ave'era'an í seíj í santu ti ayén ántehuaa tíjín Renfán.

A'ii mú nu'u hui a'íin pú'eene'e santute í sej rují'mua'a siyen tihua'utaahuaca'a sej si rí'í tihua'utá'an se'ímeíj.

A'íj nu jín ne'uun amuaatá'íti a'ujná'imua a'ujna já'ahua'a

ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Babilonia.

Ayee pu hui tihua'utá'ixaa í Dios.

⁴⁴ A'ujna itzítá, a'íj pu jé'eseíjre'eca'a huá'a jemi í tavaújsimua'a teeca a'íjna í ti curé'anami'í í inaamua a'u mej e'etiújse'iri. Ayee mú hui éene'en huatétaahuaca'a a'ij ti ye'í a'íin Dios tiraata'aj a'íjna í Moisés, tí'ij ayén tiraata'ixaa tíjín ti nu'u raatétaaven ayén éene'en tíj a'íjna í mua'atejri a'ij ti a'íin tiraataseíjra.

⁴⁵ Matí'ij ra'ancuré'a me'íjna í inaamua, aj mú mi u ye'erájtí a'íime í mej mú a'uvé'eju'un a'íjna jamuan í Josué matí'ij hua'utéemua'iti í teite a'ímeíj jemi í mej me'uun é'echejca'a. Dios pu hua'iráavi'iti tí'ij a'íin hua'utá'an a'ímeíj í tavaújsimua'a teeca seíj chuéjra'a

japua mej japuan huaujchéete'ajra'ani. A'uu pu jé'esei-jre'eca'a a'íjna í inaamua ajta na'a caí a'íjna te-ja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze tí jetzen a'íjn hu-ataseijre'en a'íjna í rey, í David teecan.

⁴⁶ A'íjna í David teecan, a'íi pu raací'í tí Dios rí'í tirájcha'íca'a. A'íj pu jín raatéjhuau a'íjna í David í Dios jemi t'í'ij Dios raatá'an tí David rá'ajtaaven í teyuu t'í'ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani t'íj chí'ira'an a'íjna í Dio-jra'an a'íjna í Jacobo. ⁴⁷ Capu ajta ayén teja'uré'ene sino a'íi pu rá'ajtaahuaca'a í chí'ira'an í Dios a'íjna í Salomón.

⁴⁸ Mí ajta, Dios pu jaítze'e antiújmua'aree caí máaj ja'atí, a'íi pu caí é'e é'eche í chí'ij tzajta'a í mej rá'aj-taahuaca'a í teite. A'íj pu hui jín ayén ra'uyú'uxaca'a í seij tí tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tíjín: ⁴⁹ Ayee pu tí'ixa í tavástar'a. Ayen tíjín:

Neu nu a'ujyé'íxí'ísin í ne'ípuá japua u ta japua,
neajta nu'u e'eráchepearita í chaanaca japua.

¿Tí'itáni chí'ira'a senaataétaaven ineeztí?

¿Ca'ín a'uné jetze é'eri'íri nej nu'u huánse'upe'en?

⁵⁰ ¿Ni necaí ne'ín pú'een inee

í nej nain tiú'utaahuaca'a

tí a'uun tejé'eseijre'e u ta japua,

ajta tí tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

Ayee pu tí'ixa í Dios.

⁵¹ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Esteban. Ayen tíjín:

—Mú'een xu 'i muá'í'eri. Capu hui tí'it'íj a'amua tzaj-ta'a uténineí. Ayee xu antaújnaamua í ru tzajta'a, mat'íj rijca'a í á'amuavaujsimua'aci'í. Ja'anáj tí na'a nain xicaj tzajta'a, mú'een xu caí ra'ancuré'a'ave a'íjna í xiéjní-u'ucare'ara'an í Dios.

⁵² Naíimi'í a'achú mej pua'améca í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'íime í mej a'ij pua'a huá'uruu í á'amuavaujsimua'aci'í. A'íi mú majta huá'ucuii a'ímej í mej amuacaícan raataxájtaca'a yee a'íi pu yé ve'ecáne-jsin í tí rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi.

'Me'ecui xaa ne'u, mú'een mí sej caí ramua'areere-ca'a, mú'een xu raatéevi'í, seajta raajé'ica. ⁵³ A'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi, a'íi mú amuaatá-tui í ye'irá tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. Mí seajta mú'een, caxu rá'atzaahuate'eca'a. —Ayee pu'u tiu'uxájtaca'a a'íjna í Esteban.

Mej nu'u raajé'ica me'íjna í Esteban

⁵⁴ Mat'íj miyen tiráanamujri'í, jé'ecan mú huataníni-u'ucacuca'a. A'íj mú jín temua'a tite'evá'ujche'eve í ru-tamej jetze. Temua'a mú tí'ijneechejca'a. ⁵⁵ Ajta a'íin í Esteban, xiéjníu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu jetze rucá'anejca'a. Aj pu í á'á'ujneereca'a í ta japua. Tí'iquí ayén éene'en tiu'uséj tí airátatzaca'a a'ujna tí é'esei-jre'e í Dios, ajta tí a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Jesús, rí'íríinta'a í Dios.

⁵⁶ Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Esteban ayén tíjín:

—Casí'í, néjseij í tí ari antácuuni í ta japua, neajta ne'íjna seíj í tí ajta huá'a jetze airáne í teite. Aj hu-

atéjvee rí'íríinta'a í Dios. —Ayee pu jemin tiu'utaxájtaca'a.

⁵⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi huiteújnaxí í rumuájca'a jime'e í runaxaiita'a mej mi caí ráanamua a'ij tí tí'ixa. Majta huatejiihuajraa ca'anín jime'e a'íime. Majta u a'utéruaacheca'a jemin. ⁵⁸ Aj mú mi ru'iráajaj me'újna u chajta'a. Mat'íj mi autéjhuii mej raateátu'asixí'in tetej jime'e. Majta me'ín í mej tí'í-jseijraca'a, a'íi mú te'ití'ijchuiixí í tiú'ujsiicu'u. Mat'íj mi á tejá'ajraj á chuaata'a jemin a'íjna í temuají tí ayén ántehuaa tíjín Saulo.

⁵⁹ Mat'íj ratú'axaca'a a'íjna í Esteban, ayee pu tiraatéjhuau í Dios jemi, tíjín:

—Jesús, nevástar'a, patá'aj ra'ancuré'an i nexiejní-u'uca.

⁶⁰ Aj pu 'i tínunutaca'a. Ayen tíjín:

—Nevástar'a, capej a'íimej jetze pej jetzen rapua'a-jte'e a'íjna í mej jín auteájturaa mú'eetzi jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Tí'iquí huam'í'í a'íjna í Esteban.

8 Ajta a'íin í Saulo, a'íi pu tí'ijseijraca'a mat'íj raa-jé'ica me'íjna í Esteban.

A'ájna xicájra'a jetze mat'íj raajé'ica, majta á'yen autéjhuii mej a'ij pua'a huá'uruuren ca'anín jime'e a'íimej í mej té'atzaahuate'e, í mej me'uun a'uté'uu-ca'a a'ánna Jerusalén. Majta á'yen a'ucíjxi nainjapua t'íj na'a a'uun tí huatacá'a u Judea, majta u Samaaria. A'íi mu'u caí a'ucíj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Saulo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'íimej í mej té'atzaahuate'e

² Majta seica í mej rí'í tira'ará'aste í hua'aye'ira, a'íi mú ra'avá'ana me'íjna í Esteban teecan. Jéihua mú rú'uxieemiste'eca'a. ³ Ajta a'íin Saulo, a'ij pua'a pu huá'aruurejca'a a'íimej í mej té'atzaahuate'e. A'u tí na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íi pu a'utéaru'ipiche'e u huá'achi'íita. Ajta hua'irája'apuana'a í teteca, ajta a'íimej mé 'uuca. Naíjmi'íca pu tí'itatú'irihua'a mej mi hua'unán.

í tí nu'u tihua'a'ixaa'atehua'a a'íjna í Felipe a'íimej í mej Samaaria é'eme'ecan

⁴ Majta me'ín í mej a'ucíjxi, a'u tí na'a mej á'uju-jhua'ane'e, a'íi mú tihua'umuá'ate í teite me'íjna jime'e í niucari í tí Dios jín hua'irájtuaani. ⁵ Aj pu 'i seij u a'atanéj a'ujna já'ahua'a chajta'a tí a'uun e'ejtém'e-can a'ujna u Samaaria. Ayee pu ántehuaa a'íjna í ja'atí tíjín Felipe. Aj pu 'i a'utéjche tí tihua'utá'ixaate'en a'íj-na jetze me'ecan í Círíistu'u. ⁶ Jéihua mú rá'ajaahu-ate'eca'a í teite. Mat'íj ráanamujri'í a'íjna í Felipe, aj-ta mat'íj tiu'uséj a'ij tí tí'it'íj huar'íj, jéihua mú rá'atza-ahuate'eca'a, a'iné ayee pu rijca mej mi ráamua'aree í tí Dios jetze arájca'anejca'a. ⁷ Majta mu'íit'í huar'íj í mej tiyáaru'use huá'a tzajta'a seijre'eca'a; jé'ecan mú huajíhuaca'a a'íime í tiyáaru'use mat'íj huiráaci í teite tzajta'a. Majta mu'íit'í mú huar'íj í mej ciyáaxavi'í, maj-

ta í mej ru'fíca jetze ciyáaxavi'i. ⁸ A'íj mú jín huaújte-mua'ave temua'a naa a'ujna chajta'a.

A'ijna í Simón ti nu'u huápi'i tiu'urí'ire

⁹ Seij pu ajta a'utéveeca'a ti ayén ántehuaa tijín Simón. Jé'ecan pu rú'umua'areereca'a a'ijna ti ti'itíj a'ij huáruuren a'ijna jime'e mej a'ij te'utasej í teite. Pu'uri á'atee ti ayén rijcaa a'ijna í Simón. Jéihua pu á'ujtza-ahuate'eca'a a'ijna jime'e ti nu'u jé'ecan ruxe'eve'e.

¹⁰ Naíimi'i mú rá'atzaahuate'eca'a, tíf na'a tí'iríi, majta í mej vaujsi. Miyen ti'ixáata tijín:

—Dios pu hui jetze aráujca'ane amijna mi teáata'a.

¹¹ Pu'uri a'ateevi'i a'ijna í Simón ti ayén rijcaa mej mi a'ij te'utasej. A'íj mú jín rá'atzaahuate'eca'a. ¹² Majta a'íj mú rá'antzaahua tífij a'íj Felipe hua'utá'ixa a'ijna jime'e í niuucari í ti ayén tí'iraxa í ti jetzen tí'ajta í Dios, ajta í ti jín raxa í Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi huámua'i'ivijhuaca'a í tetecca, majta í 'uuca. ¹³ Ajta a'íj í Simón, a'íj pu ajta rá'antzaahua. Ajta huámua'i'ivijhuaca'a. Jé'ecan pu a'ij te'utasej a'ijna jime'e a'ij ti ye'í rijcaa a'ijna í Felipe, ajta a'ijna jime'e ti ti'itíj hua'utasejra í mej jín ráamua'aree ti Dios jetze aráujca'ane-jca'a a'ijna í Felipe. A'íj pu jín a'íj Simón a'utéjche ti á'uche'ecane'en jamuan.

A'ijna í Pedro, ajta a'ijna í Juan, a'úu mú a'uté'uuca'a u Samaaria

¹⁴ Matí'ij ráamua'areeri'i a'íjme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í mej meri rá'antzaahua í niuucari í ti Dios jemi é'eme'ecan a'íjme í mej Samaaria a'uchéjme, aj mú mi hua'uta'ítecca'a a'ijna í Pedro, ajta a'ijna í Juan a'íjmej jemi.

¹⁵ Matí'ij me'uun a'ará'a, aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios tífij huateáturan huá'a tzajta'a a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¹⁶ A'iné caxí pu yé ve'ecánejca'a a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tífij huateáturan huá'a tzajta'a. Majta a'íjme í teite, naíimi'i mú huámua'i'ivijhuaca'a niuucajtze'en a'ijna í Jesús. ¹⁷ Matí'ij mi me'ín í mej hua'apua, a'íj mú hua'avé'emuari'exí a'án huá'amu'uutze'e a'íjme í teite. Matí'ij miyen huaríj, aj pu xaa yé ve'ecáane huá'a tzajta'a a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁸ Tí'iquí a'íj Simón raasej ti yé ve'ecáane a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios matí'ij sej avé'emuari'e a'án mu'útze'en. Tí'iquí a'íj tumin hua'utá'amí'icaa.

¹⁹ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Simón tijín:

—Setá'aj naatá'an nej niyen huárini, nej sej avé'emuari'en, tífij yé ve'ecáanen a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tífij a'íj huateáturan a'ijna tzajta'a í ja'ati.

²⁰ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ijna í Pedro tijín:

—Ché'e antipúa'are mi tumin, pajta mú'ee, a'iné pej pi piyen tí'imua'atze mú'ee pej tumin jín tiú'unanan í Dios ti tihua'atá'aca. ²¹ Capu hui ayén tiraavíjte'e pej piyen tiu'utévaire'en pe'ijna jime'e. Capej mú'ee huatá'aci'ipua a'ijna jime'e í pej caí rí'í ti'itiá'acha'íj mua'a tzajta'a í Dios jemi. ²² Patá'aj raatapuá'ajta pe'íj-

na jime'e í pej a'ij pua'a tí'iruure. Patá'aj hui raatáhuavii í Dios, tífij a'íj Dios timuaatá'uuni'i a'ijna jime'e í pej rájteu mua'a tzajta'a. ²³ Ayee nu tí'imuaasej mú'eetzi, jé'ecan pej chueere'e mua'a tzajta'a. Temua'a pej tirajpuaíitzi pua'amé pe'ijna jime'e í pej auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Pedro.

²⁴ Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ijna í Simón tijín:

—Setá'aj raatáhuavii í Dios ti ij caí ti'itíj a'ij neruuren, setíj seuchén tiu'utaxájtaca'a.

²⁵ A'ijna í Pedro, ajta a'ijna í Juan, a'íj mú tihua'utá'ixaa í teite me'ijna jime'e í mej raasej a'ij ti ti'itíj ráaruu í Jesús, majta hua'utá'ixa í niuucari í ti jín hua'irájtu-aani í Dios. Mú'icacé mú miyen tihua'utá'ixaa í teite mej a'uchéjme a'ujna u Samaaria. Matí'ij mi a'ucíj a'ánna Jerusalén.

A'ijna í Felipe, ajta í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ti Etiopia é'eme'ecan

²⁶ Tí'iquí seij tiu'uxájtaca'a jamuan a'ijna í Felipe. A'ii pu a'íj pú'eene'e a'ijna í ja'ati seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Aricu á'ura'a aate pújme'en a'ájna juyéjra'a jetze ti Jerusalén a'uré'enine'i u jetze pújme'en a'ujna Gaza já'ahua'a.

A'ijna juyéjra'a jetze, a'ii pu a'íj pú'een ti a'uun mu'utzitá a'uré'enine'i. ²⁷ Aj pu 'i á'uraa a'ijna í Felipe. A pu a'ucamé'eca tífij ja'ati antinájcheca'a ti Etiopia é'eme'ecan. A'íj pu a'íj pú'een í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a a'ijna í ja'ati. Ve'ecán jín pu ti'itíjvee a'ijna jemi í mej jee Candace. Ayee pu huataújmua'a Candace tijín Hua'areina í mej me'uun é'eme'ecan a'ujna Etiopia. A'ijna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a, a'íj pu antiújmua'a-reereca'a ti tumin seire'eca'a. A'íj pu a'ánna a'atanéj a'ánna Jerusalén tífij Dios a'utéenajche.

²⁸ Pu'uri a'uun pú'ejve a'ájna chuérja'a japua ti a'uun é'eme'ecan. A'íj pu jetze a'aracaí í carreta huamé'ecaa. Yu'uxari pu jetze té'ejjve'eca'a ti a'íj ra'uyú'uxaca'a a'ijna í ja'ati ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Isaías.

²⁹ Aj pu 'i a'íj xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, raatá'ixaa a'ijna í Felipe tijín:

—Ajtéxíri vejli'i amijna jetze mi carreta. Patá'aj ra'antinájche.

³⁰ Huatiéechijmé'e pu a'ijna í Felipe ra'antinájcheca'a a'ijna í ja'ati. Tí'iquí a'íj Felipe ráanamujri'i í ti té'ejjve'eca'a a'ijna jetze í yu'uxari a'íj ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Isaías teecan. Aj pu 'i a'íj Felipe ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni peyeú'ite í pej rá'ajjve'e?

³¹ Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ijna í ja'ati tijín:

—¿A'iné tí'irí'iri nej yaú'itíe ná'ara'ani, ti pua'a caí ja'ati naatá'ití a'ij ti huataújmua'a í niuucari, nej ni yaú'itíe ná'ara'ani? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ijna í ja'ati.

Aj pu 'i raatá'inee a'ijna tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ti a'íj Felipe antíra'ani í carreta jetze, ti nu'u a'ujyeyíx'ín jamuan.

³² Ayee pu té'axajtaca'a í ti jetzen té'ejjive'eca'a ti ayén té'esiiimua'ihuaca'a tijín:

Meye'ujáj mej mi raajé'ica matíj nu'u hua'arujca í cáne'axí.

Ayee pu'u éene'e a'ame tíj cáne'a mej racáyejsin. A'iné ayée pu a'ájna í cáne'a capu avé'eniu, yee cumu tí caí té'anri'ire.

Matí'ij miyen raatéxieehuataca'a, ayée pu che'atá na'a caí te'evé'eniuuca'a a'ájna matí'ij a'ij pua'a ráaru.

³³ Jéihua pu nu'u tiu'utatévi'iri'i a'ájna jime'e í mej ra'utéxiehuari'iri'i.

Capu ja'atí japuan huaniú a'ájna.

Capu ajta a'ij tí'iri'iri ti ja'atí ayén tiu'utaxáj a'ájna jetze í huáacixa'astemua'ame'en a'ájna í ja'atí a'iné a'íj pu nu'u ya'uví'ti í xiéjniu'ucare'ara'an t'í'ij caí ché'e íyen seijre'e chaanaca japua.

³⁴ Aj pu 'i a'íj ti uvé'e'atajpi'ihuaca'a, ayén tiraata'íhua'uri'i a'ájna í Felipe tijín:

—Patá'aj naatá'ixaate'en, ¿ni rusefj teújxajta na'ari ja'atí sefj téxajta?

³⁵ Aj pu 'i a'íj Felipe a'utéjche ti raatá'ixaate'en a'ájna jime'e í tí rá'ajjive'eca'a í yu'uxari jetze. A'íj pu hu'ataxájtaca'a a'ájna í niuucari a'ájna jime'e a'ij tí ti'it'ij ráaru a'ájna í Jesús.

³⁶ Matí'ij mi ayée a'uré'ene a'u ti jé'ejmuaa. Aj pu 'i a'íj í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ayée pu tiraata'ixaa a'ájna í Felipe tijín:

—Casi'i, ye'ecui ájmuaa. ¿Ni qui caí rí'írí pej náa-muai'íhua ineetzi?

³⁷ Aj pu 'i Felipe ayén tiraata'ixaa tijín:

—Tí pua'a peté'atzaahuat'e'e mua'a tzajta'a, aj pu xaa ne'u huatá'iristari.

Aj pu 'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ájna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tijín:

—Nee nu xaa ne'u té'atzaahuat'e'e ti a'íj Jesús i'i jaujra'an í Dios.

³⁸ Aj pu 'i raata'a'ij ti huatéchaxin í carreta. Matí'ij mi acáaci í mej hua'apua. Aj mú mi atéeci á jaata'a. Tí'iquí a'íj Felipe ráamuai'íhuaca'a a'ájna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a. ³⁹ Aj mú mi aita'íj á jaata'a. Ajta á'iyen a'íj xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ya'uví'ti a'ájna í Felipe jíye'itzi jime'e. Ajta a'íj í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a capu ché'e raasefj í Felipe a'ij ti huárupi. Capu amín a'ij, iyá'uraa naa tiú'ujtemua'ave'e.

⁴⁰ Ajta, a'íj í Felipe, a'úu pu a'utasefjre a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Azoto. A'íj pu tihua'utá'ixaa í teite a'ájna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'irájtauani. Ayee pu a'ájna jín huá'íj, ajtahua'a mé yee ti huachá'ajme, ajtahua'a mé yee, ajta na'a caí a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea.

Tí'ij nu'u a'íj Saulo huataújtuaa í Dios jemi

(Hch. 22:3-16; 26:9-18)

9 Ajta a'íj í Saulo, ayén auj tihua'anechejca'a ti huá'ucui'ini a'íj í mej rá'atzaahuat'e'eca'a a'ájna í tavástara'a. A'íj pu jín a'ájna u'utésefj a'ájna ti ti-

huá'a'ajte'eca'a u teyujta'a. ² Aj pu 'i raatáhuaviiri'i ti a'íj raatapíjite'en í yu'uxari í ti jín u a'uteárute u teyujta'a ajta já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Damasco. Tí pua'a nu'u a'uun huajá'uteuni í teite í mej nu'u rá'atzaahuat'e'eca'a í niuucari í mej jín rí'í titeejú'ucca í Dios jemi, aj pu nu'u i hua'irávi'itij hua'anaj'í'ici'exi'in, t'í'ij nu'u i huá'avi'itín u Jerusalén.

³ Tí'ij ari a'uun vejli'i aumé'eca'a a'ájna Damasco, jíye'itzi jín pu jéihua jairanéeri'ici já'araa. Júte'e ve'ecáane a'ájna a'u ti a'utéveeca'a a'ájna í Saulo.

⁴ Tí'iquí a'íj e'erájve á chuaata'a. Tí'itij pu huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Saulo, Saulo, ¿a'iné 'een jín piyen a'ij pua'a neruure?

⁵ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ájna í Saulo tijín:

—¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiu'utánamuajre tijín:

—Nee nu ne'íj pú'een i nej i'í Jesús, i pej a'ij pua'a neruure.

⁶ Aj pu 'i tavástara'a ayén tiu'utaniú tijín:

—Ájchesi, aricu u chajta'a. Aa mú muaja'utá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huá'ini.

⁷ Majta me'íj í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e, a'úu mú a'uté'uuca'a, camu ché'e avé'eniuuca'a. Tí'itij mú xaa huánamuajri'i, aru camu ja'atij á'a a'uséij.

⁸ A'úu pu 'i ájchee a'ájna í Saulo. Tí'ij mé úneereca'a, capu ché'e atáneerica'a. Matí'ij mi ra'anaví'ira'a í muájca'are'ara'an jetze, meya'uví'ti u Damasco. ⁹ Ayee pu á'atee a'achú cumu hua'íca xicaj ti aracúuni'i, ajta ti caí ti'it'ij huá'cuaa; ayée pu che'atá na'a á'atee hua'íca xicaj ti caí yé'ecare'e.

Ananias pu nu'u u huajé'emuaare a'ájna í Saulo

¹⁰ Seifj pu a'utéveeca'a a'ujna Damasco, ja'atí ti ajta té'atzaahuat'e'eca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Ananias. Aj pu 'i tavástara'a huatasefjre jemin a'ájna í Ananias. Ayee pu tiraatajé tijín:

—Ananias.

Aj pu 'i ayén tiu'utaniú tijín:

—Ye'e nej huatéjvee, nevástara'a.

¹¹ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ájna í tavástara'a tijín:

—Aricu, a'ájna cáayera'a jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín ti huataújje'ie. Patá'aj hui pe'uun tiu'uta'íhua'un í Judás ti é'eche ti pua'a a'uun a'utacatí a'ájna í ja'atí ti ayén ántehuaa tijín Saulo. Tarso pu hui é'eme'ecan a'ájna í ja'atí. A'íj pu rahuahuau í Dios jemi. ¹² Ja'atí pu nu'u huatasefjre a'ájna jemi í Saulo. Tevij pu huatasefjre ti ayén ántehuaa tijín Ananias. Ajta ayén tiú'usefjre ti a'íj Ananias nu'u ra'avé'emuariej a'án mu'úutze'en ti ij ajtahua'a atáneere. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástara'a.

¹³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ájna í Ananias:

—Casi'i, nevástara'a. Mu'ití mú meri naatá'ixaa a'ij ti ti'it'ij ruure a'ájna í ja'atí. Jé'ecan pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'íj í mej muá'atzaahuat'e'e a'uun mej a'uchéjme a'ujna Jerusalén. ¹⁴ Ajta íjii, a'íj í mej tí'aijta u teyujta'a, a'íj mú nu'u raatá'a ti a'íj yé tanén, t'í'ij

hua'irávi'itín hua'anají'ici'exi'in a'ímej í mej muaná'amiche mú'eetzi.

¹⁵ Ajtahua'a pu ayén tiraata'aj í tavástar'a a tíjín:

—Aricu. Nee nu hui ra'avé'ehua'u ne'íjna í ja'ati t'íj a'íñ neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej se'íj chuér'a japua é'eche, ajta í hua'arey. A'íñ pu hui ajta neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin í mej me'uun a'uchéjme a'ujna u Israél. ¹⁶ Ayej xaa ne'u, nee nu raataséjrate'esin ne'íjna í Saulo í ti ayén tiú'u-jxe'eve'e ti jéhua rajpuaitzi á'ara'ani neetzi jetze me'ecan. —Aye pu tiraata'ixaa í tavástar'a.

¹⁷ Aj pu 'i á'uraa a'íjna í Ananias. A'uu pu a'ará'a Judás ti é'eche. Aj pu 'i a'uun a'uteájrupi u chi'ita. Ajta á'iyen ra'avé'emuariej a'an mu'úutze'en a'íjna í Saulo. Aj pu 'i ayén raatateújte tíjín:

—Ne'ihuaara'a, Saulo. A'íñ pu hui ayén tinaata'aj í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti mú'eetzi jemi a'utasejre pat'íj yé ve'etamé'eca. Aye pu tinaata'aj pej pi pajtáhua'a atáneere, ajta pej pe'íjna jetze ará'aca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Aye pu tiraata'ixaa a'íjna í Ananias.

¹⁸ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aítácuurixi í jí'iseáara'an jetze í ti'tíj naviira'an ti huatéehua. Aj pu'í ajtahua'a atáneereca'a. Tí'iquí a'íñ ajchee a'íjna í Saulo. Tí'iquí huámua'ívi'ijhuaca'a. ¹⁹ Aj pu 'i xaa tiú'u-cuaa. Ajta ru'uhuatáca'anisti'iri'i. A'uu pu huatéjturaa huá'a jamuan í mej té'atzaahuate'e hua'apua, hua'íca xicaj, a'ujna u Damasco.

Saulo pu nu'u tihuá'a'ixaate'e u Damasco

²⁰ Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u hua'atéyujta'a. Aye pu tihuá'amua'atehua'a ti nu'u jaujra'an pú'een í Dios a'íjna í Jesús. ²¹ Najmi'i í mej ráanamua-jri'i, a'íñ mú a'ij yá'usejiraca'a jé'ecan. Aye mú tí'ixajta-ca'a tíjín:

—¿Ni caí a'íñ pú'een í ti a'ij pua'a huá'uruu a'ánna Jerusalén a'ímej í mej raná'amiche'e me'íjna í Jesús? ¿Ajta ni caí a'íjna pu jín mú a'uvé'emej t'íj amín hua'irávi'itín hua'anají'ici'exi'in t'íj hua'utátuiire'en í mej tí'ajta a'ujna teyujta'a a'ánna Jerusalén? —Aye mú tiú'urixaate'ecaa.

²² Máaj pu'u jaítze'e ru'uhuatáca'anisti'iri'i t'íj a'íñ ayén tihua'utá'ixaate'en í teite. Jé'ecan pu hua'utéemua'ití a'ímej í juriiyu í mej Damasco é'eche a'íjna jíme'e ti ayén tiraataxájtaca'a tíjín:

—¡Jee, ayej ti'ayajna, a'íjna í Jesús, a'ii pu a'íñ pú'een í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua!

Saulo pu nu'u huataúruu mej nu'u mi caí raatévi'i

²³ A'atzu á'ateevi'ica, aj mú mi raaxé'epi'intare a'íme í mej Israél jetze ajtémecan mej mi raajé'ica me'íjna í Saulo. ²⁴ Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain t'íca'ari tzajta'a, a'úu mú e'itete'eca'a ti é'epueerta a'u ti e'iránine'i í juye. Ajta, a'íñ pu ráamua'areeri'i a'íjna í Saulo tíjín maraateví'ira.

²⁵ Majta me'ín í seica, í mej té'atzaahuate'e, a'íñ mú ra'ateájra sicíri jetze ti ve'ée. Mat'íj mi ra'acájtuaa t-

ca'ímua a'atzaj cumu já'ita'a t'íca'a me'íjna í Saulo í jaxu'u jetze. Aj pu 'i á'uraa.

²⁶ Tí'iquí a'uun a'ará'a u Jerusalén. A'íñ pu raxé'eve'eca'a ti hua'ajtéjaahuate'en a'ímej í mej té'atzaahu-ate'e. Mí majta, camu raxé'eve'eca'a a'iné méjzihne'eca'a. Camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a ti a'íñ ayén té'atzaahuate'e a'íjna í Saulo. ²⁷ Capu amín a'ij, a'íñ pu í Bernabé, a'íñ pu ra'ancuré'evi'iti. Aj pu 'i ya'uví'iti a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta hua'utá'ixa ti nu'u a'íñ Saulo, a'íjna huasej í tavástar'a t'íj nu'u á a'ume'eca juye jetze, ajta Saulo pu hua'utá'ixa t'áahuati'ira'a jíme'e a'ímej í mej Damasco é'eche. A'íñ pu tihuá'ixaa Jesús jetze me'ecan.

²⁸ A'íj pu jín, a'uun a'uteájturaa a'íjna í Saulo a'ánna Jerusalén. Ajta a'íme huá'a jamuan á'uche'ecane'e. Tihuá'ixaa'eca'a Jesús jetze me'ecan t'áahuati'ira'a jíme'e.

²⁹ Seica pu ajta jamuan tiu'uxájtaca'a. A'ii mú a'íñ pú'een í mej tí'ixaxa'a hua'aniuuca jíme'e í griego. Jé-hua mú tiú'urixaate'ecaa me'íjna jíme'e. A'íñ mú rá'ate-se'eca'a mej raajé'ica. ³⁰ Mat'íj a'íme í mej ihuáamua'ame'en pú'een í mej té'atzaahuate'e, mat'íj me'ín ráamua'areeri'i, aj mú mi ya'uví'iti me'íjna í Saulo a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Cesarea. Mat'íj mi raata'íteca'a a'uun pújme'en chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Tarso.

³¹ Tíj na'a a'u ti na'a mej a'uchéjme í mej té'atzaahu-ate'e, a'ujna já'ahua'a ti ajtémecan a'ujna Judea, ajta a'ujna Galilea, ajta a'ujna Samaaria, naími'i mú r'í titeechéjme'ecaa temua'a naa. Jé'ecan mú rucá'anejca'a í ru tzajta'a. Majta me'íjna jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti r'í tihua'utá'a. Met'ítzihne'eca'a a'íjna jíme'e ti pua'a ti'itij jín ma'uté'itzen í Dios jemi. Majta huatámu'iireca'a jé'hua.

T'íj nu'u a'íñ tiráhuuaa a'íjna í Eneas

³² Ajta a'íjna í Pedro, a'íñ pu á'uche'ecane'e hua'amua'are í í'ihuaamua'ame'en í tavástar'a. A'ímej pu ajta u ja'uvé'emuaareca'a í seica í mej té'atzaahuate'eca'a. A'uu mú é'echejca'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Lida. ³³ Se'íj pu huáteu a'ujna, teáata'a ti ayén ántehuaa tíjín Eneas. Pu'uri á'ateevi'ica aráhuuaica nine'ira'a ti huáca'atii í utaatzí japua. Ciyáaxara'aca'a a'íjna í ja'ati. ³⁴ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—¡Eneas! Jesús í ti Dios án yá'ujra ipuari japua, a'íñ pu hui tí'imuaahuate'en. Ajchesi, patá'aj r'í ráaruuren mí á'utaatzi.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i ajchee í Eneas. ³⁵ Majta me'ín í mej a'uun huachéjme'ecaa a'ujna Lida, majta me'újna u Sarón, naími'i mú raasej. Majta jéjcuacan jín tiu'umuá'aj. Merá'antzaahua micu me'íjna í tavástar'a.

Tǎ'ij nu'u ra'ajjáj í Doorca huá'a tzajta'a a'ñime í mi'i-chite

³⁶ Seij ti nu'u ajta té'atzaahuat'e, a'ujna já'ahua'a pu a'utéveeca'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jope. 'Íta'a a'ñina í ja'atí. Ayee pu ántehuaa tijín Tabita. Tabita, ayée pu huataújmu'a hua'anuuca jime'e í griego tijín Doorca. A'ñi pu ayén rijca ti'iti jime'e ti i'í xí'epi'ín. Jéihua pu hua'atéva'irihua'a í mej caí a'ij tí'ijviicua'ira-ca'a.

³⁷ Tǎ'ij Pedro auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Lida, ti-jcu'í'ineca'a a'ñina í Doorca. Ti'iquí huamí'í. Seica mú racá'í'iri'i me'ñina í mi'í'ichi. Matǎ'ij mi ru'uteájtuaa a'án-na ta'amuájca ti aité'asi í cuaartu.

³⁸ A pu vejli'i ptejá'arici u Lida, a'ujna já'ahua'a Jope. Ajta a'úu pu a'utéveeca'a a'ñina í Pedro a'ujna u Lida. A'iné a'ñime í mej té'atzaahuat'e'eca'a mu'uri ramua'a-reereca'a ti a'uun a'utéveeca'a, a'ñi mú hua'uta'íteca'a hua'apuaca mej mi ya'utá'ixaate'en a'ij ti ti'itij huarǎj. Ayee mú tí'ijree tijín:

—Patá'aj hui ca'anacan á'ura'ani a'ujna Jope.

³⁹ Ti'iquí Pedro á'uraa huá'a jamuan. Tǎ'ij a'uun a'ará'a, a'ñi mú ya'uví'iti a'ánna ti auucá'a í mi'í'ichi í cuaartu tzajta'a. Majta me'ín mé 'uuca í mej mua'an-tiújjimuajtareca'a a'ñina jime'e mej huácuii í huá'acina'ajmua'a, a'ñi mú jemin a'atavéejme'ecaa. Maújyeineca'a. Matǎ'ij mi tiraatasejra ti'itij cǎixuri, majta síicu'uri, ti'itij ti tí'itaahuacare'e a'ñina í Doorca tǎ'ij aúche'e ruurica'a. ⁴⁰ Aj pu 'i Pedro hua'uta'aj mej huiráci'ine. Aj pu 'i tí'itunutaca'a. Ti'iquí raatéjhuaa í Dios jemi. Pí pu ancuré'eeve tǎ'ij raasej a'ñina í mi'í'ichi. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—¡Tabita, ajchesi!

Aj pu 'i atáneereca'a. Tǎ'ij i raasej a'ñina í Pedro. Aj pu 'i a'ujyelǎxi caama japua. ⁴¹ Ajta á'iyen Pedro pu rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu 'i ra'ajjáj. Ti'iquí a'ñin Pedro, hua'utajé a'ñime í í'ihuaamua'ame'en, ajta a'ñimej mé 'uuca í mej antiújjimuajtareca'a. A'ñi pu hua'utasejra í ti huamí'í. Pu'uri ruurica'a a'ñina.

⁴² Majta á'iyen nainjapua ráamua'areeri'i a'ñime í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Jope. Mu'ití mú rá'antzaahua me'ñina í tavástara'a. ⁴³ Ajta a'ñin í Pedro, a'atzu pu a'uun a'uteájturaa a'ujna u Jope. Seij pu jemi á'ucatíi ti navij tí'ihua'aca. Simón pu ántehuaaca'a a'ñina í ja'atí.

Ti nu'u seij huatasejre a'ñina jemi í Cornelio

10 Ajta seij a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Ayee pu ántehuaaca'a a'ñina í teáata'a tijín Cornelio. A'ñi pu a'ñin pú'eene'e í hua'acapítan í mej miyen ánte'arua tijín xantaaru'u í mej Italia é'eme'ecan. ² A'ñina í Cornelio, jéihua pu raná'amiche'e í Dios, majta í seica í teitestemua'ame'en. Cornelio pu ajta rá'astehua'a í hua'aye'ira a'ñime í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Jéihua pu hua'utévai tumin jime'e, ajta rahuauca'a jéihua í Dios jemi.

³ Ja'anáj pu ayén tiuju'urǎj. A'atjaz te'ecáará'a í tacuarixpua já'ita'a ucamé'ecaa í xicaj, tǎ'ij ti'itij huatasejre. Cu xiee tevi uteájrupi u chí'ita a'u ti a'utéveeca'a a'ñina í Cornelio. Raasej temua'a naa. A'ii pu a'ñin pú'een seij ti tí'ivaire'e í ta japua í Dios jemi a'ñina ti huatasejre. Aj pu 'i ayén tiraatajé tijín:

—¡Cornelio!

⁴ Ti'iquí rajsejra'ajraa. Tí'itzi'ine'eca'a a'ñina í Cornelio. Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Tí'itáni, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ñina ti tí'ivaire'e í ta japua tijín:

—Dios pu hui ra'ancuré'a nain í pej peri ráahuaviiri'i, ajta í pej jǎn hua'utévai í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. ⁵ Patá'aj hua'uta'ajte'en í teteca mej u á'uju'un me'újna u Jope, mej mi ya'uvé'evi'itín me'ñina í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. ⁶ A'uu pu hui a'utéjvee sej jamuan ti ajta ayén ántehuaa tijín Simón. Navij pu tí'ihua'aca a'ñina í Simón. A pu vejli'i é'eche a'u ti jaj e'eve'e'ástime. A'ñi pu hui timuaatá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárini. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ñina í ti tí'ivaire'e í ta japua.

⁷ Aj pu 'i á'uraa a'ñina í tevi ti tirá'ixaa a'ñina í Cornelio. Aj pu 'i a'ñin Cornelio, hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e. Sej pu ajta seij huata'íteca'a ti i'í xantaaru'u. Jé'ecan pu rá'astejca'a í hua'aye'ira a'ñina jime'e a'ñina í xantaaru'u. ⁸ Nain pu hua'utá'ixa a'ij ti ti'itij huarǎj. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej nu'u u á'uju'un u Jope.

Ti nu'u ti'itij huatasejre jemin í Pedro

(Hch. 11:5-10)

⁹ Yee ruijmua'ate'e yee, a'atjaz tacuarixpua, matǎ'ij meri á vejli'i aujú'ucua u chajta'a, aj pu 'i Pedro antíraa í chí'ij japua a'u ti a'upá'atza tǎ'ij raatéjhuauni í Dios jemi. ¹⁰ Jé'ecan pu huata'í'icuataca'a. Pu'uri ayén tí'ijx-e'eve'eca'a ti tiú'ucua'ani. Matǎ'ij mauj rǎ'í tí'iruurejca'a í ti tí'icua'ani, aj pu 'i ti'itij huatasejre í jemin. ¹¹ Ayee pu a'ñina tiu'uséj ti nu'u antaújcu u ta japua. Ti'itij pu á e'icámé'eca'a á júte'e, saavana ti'itij, muácuaci'e pu uhuá'isquíinajme, ajta antijǎ'ici'ihuaca'a. ¹² Naijmi'i mú tité'esiejre'eca'a a'ñina jetze í saavana naijmi'i í animaales, í mej muácuaca ajta'ñicajmee, majta í mej chuaata'a huaci'ica, í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

¹³ Aj pu 'i ja'atí huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pedro, ajchesi. Iiya'a huá'ucuii patá'aj huá'ucua'ani.

¹⁴ Ajta a'ñin í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Canu xaa ne'u. Canu ja'anáj racua'ani í ti caí tatá'a-ca í taye'irá na'ari ti'itij ti xána'avi'ire'e.

¹⁵ Ajtahua'a ja'atí huánamuajri'i. Ayen tijín:

—A'iné nain pu rǎ'í tiu'uteájtuaa í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.

¹⁶ Ayee pu huaícacajetze. Ajtahua'a tíraa júte'e u ta japua a'ñina í saavana.

A'ñime í ti hua'uta'íteca'a a'ñjna í Cornelio

(Hch. 11:11-14)

¹⁷Jé'ecan pu tí'imua'ajca a'ñjna í Pedro tíjñ a'iquí 'een jñn yé tanéj a'ñjna mi tí'itíj, a'iquí té'eme íjii a'ñjna jime'e í hua'aye'ira. Aúche'e pu tí'imua'ajca mat'íj me'ñn a'ará'a tá'apueerta a'ñime í ti huaja'uta'íteca'a a'ñjna í Cornelio. A'ñi mú tiu'uta'íhua'u a'u ti é'echej-ca'a a'ñjna í Simón. Mat'íj me'uun a'ará'a.

¹⁸Aj mú mi ca'anín jñn hua'utajé ti pua'a nu'u a'uun á'uca a'ñjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tíjñ Pedro.

¹⁹Ajta a'ñjna, aúche'e pu tí'imua'ajca a'ñjna jime'e í ti huatasejre í jemin. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tíjñ:

—Simón, seica mú hui muahuahuau. Mé huaíca a'ñime í mej muaatéhuauen. ²⁰Ájchesi. Patá'aj acájra'ani. Pej pi á'ura'ani huá'a jamuan. Capej tí'itzi-íine'e a'íné nee nu hua'uta'íteca'a.

²¹Aj pu 'i acájraa a'ñjna í Pedro a'u mej a'uté'uuca'a. Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Nee nu ne'ñn pú'een i sej nehuahuau. ¿Tí'itájni jñn yé sev'éju'un?

²²Aj mú mi miyen titeetaniú tíjñ:

—Aye pu 'een jñn yev'éju'un a'ñjna jetze me'ecan a'ñjna í Cornelio í ti hua'acapítan. Rí'í pu hui tí'itevij. Jéihua pu hui raná'amiche'e í Dios. Ajta naími'i mú rí'í tirájcha'íi í mej Israel jetze ajtémecan. Seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi, a'ñi pu raatá'ixaa ti a'ñn mú'eetzi huata'ájta pej nu'u á'ura'ani áa ti é'eche a'ñjna, t'í'ij a'ñn Cornelio muáanamua nain jime'e a'achú pej pena'a caj tihua'utá'ixaate'esin í niuucari. —Aye mú tiraata'ixaa.

²³Tí'iquí a'ñn hua'utá'íne me'uteáruce u chi'ita. A'uun mú a'uteájturaa a'ujna. Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa a'ñjna í Pedro huá'a jamuan í mej huaíca. Majta seica mú a'ucíj í'ihuaamua'ame'en í mej té'atzaahu-ate'e me'uun é'echejca'a a'ujna u Jope.

Pedro pu nu'u a'uun a'ará'a áa ti é'eche a'ñjna í Cornelio

²⁴Majta seíj jetze í xicaj, a'úu mú a'ará'a u Cesarea. A'ñi pu huá'achu'eve'eca'a a'ñjna í Cornelio. A'ñi pu jñn hua'utajé í ru'ihuaamua'a, ajta í ru'amiiigustemua'a. Naíjmi'i mú tiújsej u chi'ita. ²⁵Tí'íj Pedro u a'uteájrupi u chi'ita, a'ñi pu ra'antinájcheca'a a'ñjna í Cornelio. Aj pu 'i a'ñn Cornelio á e'erájve á vejli'ipuan í Pedro. ²⁶Aj pu 'i a'ñn Pedro pu ra'ajjáj. Aye pu tiraata'ixaa tíjñ:

—Huatéechaxi, tevi nu'u pú'een inee.

²⁷Mat'íj a'atzu tiu'uxáata rujñmua'a, mat'íj mi uteájrupi u chi'ita. Tí'iquí a'ñn Pedro hua'usej í mej tiújsej jéihua í teite. ²⁸Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ñjna í Pedro tíjñ:

—Mú'een xu tirú'umua'aree í taye'irá ti caí taatá'aca itejmi i tej Israel jetze ajtémecan tej nu'u caí tiyen titejáj'ujjhuane'en a'ñmej jamuan í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan ni tej nu'u caí tiyen tihua'amuaare.

'Mí ajta Dios pu naatasejra ti caí ayén tiraavijte'e nej niyen tiraaxajta yee capu amín té'aste amijna í ja'ati

nusu yee xána'avi're'e pu seijre'e amijna. ²⁹A'ñi mú jñn, naatajé me'íjna i ta'ihuaamua'a nej nu'u mú a'u-uvé'eme'en, canu tí'itíj a'ij tiu'utaxájtaca'a. Aye nu tí'ijxe'eve'e nej ráamua'aree a'iquí 'een jñn senaatajé.

—Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Pedro.

³⁰Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ñjna í Cornelio tíjñ:

—Pu'uri hui teuumé muáacua xicaj, ayé nu niche huatacaí, nehuánitzi'ive'e. Neajta raatéjhuau í Dios jemi, a'atjaz cumu já'ita'a ucámé'ecaa í xicaj. Tí'iquí ja'ati huatasejre ineetzi jemi. Naa pu tí'itemastájye'icaa a'ñjna í ti ru'ucaviiica'a. ³¹Ajta ayén tinaatá'ixaa a'ñjna í ja'ati tíjñ: “Cornelio, Dios pu nu'u ari ráanamua'jri'i a'ñjna í mej raatéjhuau í jemin. Ajta a'ñi pu ra'utámua'areeri'i a'achú pej caj tihua'utapuajve í mej caí a'ij tí'ijviica'a. ³²Patá'aj hui hua'uta'íte me'ju'un a'ujna u Jope. Miché'e nu'u ya'uvé'evi'itin me'ñna í Simón, ti ajta ayén ántehuaa tíjñ Pedro. Aa pu á'uca a'u ti é'eche í Simón, a'ñjna ti navij tí'ihua'aca. Aa pu nu'u é'eche a'ájna vejli'i jaj ti e'eve'e'ástime.” Aye pu hui tinaatá'ixaa.

³³A'ñi nu jñn ca'anacan hua'uta'íteca'a mi seica mej mi muaaja'utájeeve. Xí'ep'i'ín pej huaríj pej peri mú ya'uvé'eme. Yee tu'uri, ticu, naími'i u'uté'uu. Dios pu ramua'aree a'ij tej ye'í tí'ijxe'eve'e, tetá'aj naími'i ráanamua a'achú t'íj na'a caj a'ñn tavástara'a tí-muaata'aíj pej titaatá'ixaate'en. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í Cornelio.

³⁴Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ñjna í Pedro tíjñ:

—Nu'uri xaa niyen tí'initiejte'e íjii tíjñ ayej xaa ne'u ti'ayajna a'ñjna jemi í Dios naími'i mú miyen titeetaniú tíjñ Dios pu ayén che'atá na'a tí'ijxe'eve'e naíjmi'ica jime'e t'íj ajta itejmi. ³⁵Naíjmi'ica pu a'ancuré'evi'iti í Dios a'ñmej í teite í mej rí'í tiratá'aca, majta mej xí'ep'i'ín ríci. Capu Dios jetze ruxe'eve'e ti pua'a seíj chuéjra'a japua mé'eme'ecantan me'ñjna í ja'atén.

³⁶A'ii pu hui a'ñn pú'een í niuucari í ti Dios jñn ayén tihua'utajé a'ñmej í huáacixa'astemua'ame'en a'ñjna í Israel teecan. A'ñi pu ayén tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e ti tiu'utémua'aviste'e a'ñjna jime'e ti huá'a japua huaniú a'ñjna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. A'ñjna í ti tavástara'a pú'een itejmi, a'ñi pu taatá'a tej ti rí'í titeeteáturan í Dios jemi.

³⁷Xu'uri ramua'aree a'ij ti ye'í tí'iti huaríj a'ujna já'ahua'a t'íj na'a nainjapua u Judea. A'uun pu a'utéjche a'ujna u Galilea t'íj a'ñn tihua'utá'ixaa í teite, ajta t'íj ráamua'íhuaca'a a'ñjna í Juan. ³⁸Dios pu ya'uta'íteca'a í ruxéjniu'uca t'íj a'ñn jemin huatateáturan í Jesús. Ajta a'ñn í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu jetze arájca'anejca'a a'ñjna í Jesús. Tí'iquí á'uche'ecane'e já'araa. Aye pu í'irijca'a í ti í'ixi'ep'i'ín jime'e. Ajta ti-huá'ahua'atehua'a naíjmi'ica í mej rajpuajtzi me'ñjna jime'e ti tiyaaru'u tihua'a'ajjte'eca'a. Aye pu 'i rijca'a a'ñjna í Jesús a'íné Dios pu raatévai.

³⁹Teen tu raasej nain jime'e a'ij ti huaríj íye a'u mej é'eche a'ñime í mej Israel jetze ajtémecan ajta a'ánna Jerusalén. A'ñi mú rá'utatai í ciyej jetze ta'utacúruu. Aye mú hui 'een jñn raajé'ica me'ñjna í Jesús. ⁴⁰Ajta, Dios pu ajtahua'a raatátiste í xiéjniu'ucare'ara'an t'íj teu-

umé'eca huaíca xicaj ti huamí'i. A'íj pu jín ajtahua'a huatarúj a'íjna í Jesús. Ajta Dios pu hui hua'utá'a mej mi seica raaseíj. ⁴¹ Camu naími'i raaseíj, sino a'íj mu'u í ti hua'avé'evi'ití í Dios. Iteen tu te'íin pú'een i tej tiú'u-cuaa, teajta hua'í jamuan a'íjna í Jesús t'íj a'itara'a a'u mej e'evé'enami'ihuajme í mi'ichite. Teen tu hui xaa ne'u raaseíj.

⁴² A'íj pu titaata'aj tej ti tihua'utá'ixaate'en í teite, teajta tiyen tiraataxáj yee Jesús pu a'íin pú'een í ti Dios ra'antíhua'u a'íjna jime'e í ti hua'uxíj'te'en naíjmi'ica í teite, í mej mauj ruurijme, majta í mej meri huácuii.

⁴³ Ajta í mej títetate'eca'a me'íjna jime'e mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e ti pua'a nu'u ja'atí ti na'a, rá'antzaahu-ate'en a'íjna í Jesús, nain pu nu'u jín tiraatá'uuni'ira í ti jín auteájturaa í Dios jemi niuucajtze'en í Jesús.

Ti nu'u a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu huateájturaa huá'a jemi a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan

(Hch. 11:15-17)

⁴⁴ Aúche'e pu tí'ixajtac'a a'íjna í Pedro, t'íj a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios yé ve'ecáane. Tí'iquí hu-ateájturaa huá'a tzajta'a naíjmi'ica jemi a'ímej í mej ráanamua'jri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro. ⁴⁵ Seica mú majta á a'uté'uuca'a í mej a'ímej jetze ajtème'ecan í mej té'atzaahuat'e, í mej majta a'ímej jetze ajtème'ecan í mej ra'ancuré'ecura'a í runavij í ta'antiújvi'i í mej jetzen sea'araca. Jé'ecan mú r'í' ta'utaseíj a'íime me'íjna jín ti Dios ajta raateájtuaa í ruxéjniu'uca a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ⁴⁶ Ayee mú 'een jín r'í' ta'utaseíj a'íine ayéé mú tíhuá'namua'jri'i í mej seica niuucari jín tí'ixajtac'a, majta jé'ecan mú r'í' tiratá'acare'e í Dios.

⁴⁷ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Ayee mú che'atá mena'a tira'ancuré'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tetéj iteen. Ayej ne'ase, capu mééj ja'atí ti hua'utá'ijmii mej caí rumuai'ihua a'íime í teite. Capu xaa ne'u mééj ja'atí.

⁴⁸ Ajta á'yien hua'uta'aj mej huaújmuai'ihua niuucajtze'en a'íjna í Jesús í ti ajta Círístu'u pú'een, í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. Ayee pu a'íjna jín huaríj, mat'íj mi me'ín í mej huámua'í'vijhuaca'a, a'íj mú raatáhuaviiri'i me'íjna í Pedro ti a'íin á a'uteáturan huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj.

Ti nu'u tihua'utá'ixaa a'íjna jime'e í Cornelio

(Hch. 10:9-23, 44-48)

11 Aj mú mi a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta a'íime í mej ihuáamu'a'ame'en pú'een í mej me'uun a'uchéjme nain-japua í Judea, a'íj mú ráamua'areeri'i tíjín a'íj mú majta ra'ancuré'a í niuucari í ti a'íjna jetze a'uvé'emej í Dios a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ² T'íj a'íin Pedro a'ánna a'ará'a a'ánna Jerusalén, majta á'yien a'íime í mej té'atzaahuat'e, í mej ra'antisí'iche í runavij, a'ij mú pua'a tiraatajé me'íjna. ³ Miyen tíjín:

—A'ij pej pua'a huaríj a'íine a'ímej pej huaja'uvé'e-muaareca'a í mej caí ra'antisí'iche í runavij, pajta huá'a jamuan tiú'ucuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

⁴ Aj pu 'i Pedro a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en nain a'ij ti tí'it'íj huaríj. ⁵ Ayen tíjín:

—A'uu nu chajta'a a'utéveeca'a a'ujna Jope. Ner-aatéhuausime'ecaa í Dios jemi. Aj pu 'i tí'it'íj ineetzi jemi huataseíjre, saavana tí'it'íj tí júte'e á e'icaanej. Muáacuaci'e pu ajtaujhua'isquíinajmee, ajta anti'í'ici'ihuaca'a. An pu hui e'icaanej a'u nej á'ujcatii. ⁶ Nee nu raseíjraca'a. Aj nu ni a'ímej huaseíj a'íjna tzajta'a í saavana jeíhua mú animaales, í mej muáacuaca ajta'íca-jmee, majta í mej simuáruuni, majta í mej chuaata'a huaci'ica í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

⁷ Net'íj ni ne'íjna huánamuajri'i. Aj pu 'i ja'atí ayén tinaatá'ixaa tíjín: “¡Pedro, ajchesi! Iiya'a huá'ucuii, patá'aj huá'ucua'ani.” ⁸ Ayee nu hui tiu'utaniú tíjín: “Nevástara'a, canu xaa ne'u, a'íine canu ja'anáj ráacua tí'it'íj tí caí tatá'aca í taye'irá nusu tí'it'íj tí xána'av-í'ire'e.”

⁹ Ute'e pu hui pújme'en ajtahua'a ja'atí ayén tinaatá'ixaa tíjín: “A'íine nain pu tiú'utaahuaca'a í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.” ¹⁰ Huaíca pu ayén tiuju'uríj. Ajta á'yien tíraa júte'e u ta japua a'íjna í saavana.

¹¹ Jíme'en pu'u tíraa, seica mú hui u a'ará'a a'ujna a'u nej á'ucatii inee. Mé huaíca'a a'íime. A'uu mú nu'u huaja'uta'íteca'a u Cesarea mej mi náhuauuni ineetzi. ¹² Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu naata'áj nej nu'u á'ura'ani huá'a jamuan a'ímej, nej nu'u caí huá'atzi'íne'e. A'íj mú majta a'ucíj ne jamuan a'ímej i ta'ihuaamua'a i mej arájsevi. Naími'i tu a'uteájrui u chí'ita a'u tí'éche a'íjna í ja'atí.

¹³ A'íj pu taata'ixaa ti nu'u seij huataseíjre a'ájna a'u tí'éche. A'íjna í tevi, a'íj pu a'íin pú'eene'e seij ti nu'u tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í tevi tíjín: “Patá'aj hua'uta'íte mi teteca a'ujna u Jope mej mi u ya'utájeeve a'íjna í Simón tí ajta ayén ántehuaa tíjín Pedro. ¹⁴ A'íj pu nu'u timuaatá'ixaate'esin a'ij tí ye'í Dios timuaatá'uuni'ira ajta naíjmi'ica a'ímej á'ateitestemua'a.” Ayee pu hui tiraata'ixaa a'íjna í ja'atí.

¹⁵ Net'íj a'utéjche nej tihua'utá'ixaate'en, aj pu 'i yé ve'ecáane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íj pu hui a'uteájturaa huá'a tzajta'a a'ímej. Ayee pu che'atá na'a tiu'uteájturaa itejmi tzajta'a. ¹⁶ Aj nu ni ra'utá-mua'areeri'i ne'íjna í ti ayén tiu'utaxájtaca'a í tavástara'a tíjín: “Ayej xaa ne'u tí'ayajna, a'íjna jime'e í Juan, a'íj pu nu'u huá'umuai'ihuacare'e á jaj jime'e. Aru a'íj pu xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturaasin mú'ejmi tzajta'a.” Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tavástara'a.

¹⁷ A'íj pu jín, tí pua'a Dios ayén che'atá na'a tíhua'utapuaíjve'en í ti ajta taatapuaíjve itejmi tet'íj rá'antzaahua a'íjna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, a'íine auj tí'iri'iri nej ra'antimuá'itín í Dios. —Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

¹⁸ Mat'ij ráanamujri'i me'ijna í'ihuaamua'ame'en í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, camu ché'e tí'it'ij xajtaca'a, sino rí'í mú tiraatá'a í Dios tíjín:

—Huateáxcui'ihua, pu'uri hui Dios hua'utá'a í mej se'ij chu'éjra'a japua é'eche mej mi jéjcuacan jín tiú'u-mua'ati mej mi ruuri muá'ara'ani t'ij na'a rusén jime'e.

Í mej nu'u me'uun e'etiújse'iri u Antioquía

¹⁹ Majta me'ín í mej a'uc'íjxi me'ijna jime'e í mej seica raajé'ica me'ijna í Esteban, majta a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej té'atzaahuat'e, a'íí mú a'ímuá' a'uc'íjxi. A'uun mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a Fenicia, majta seica a'ujna já'ahua'a Chipre, majta seica a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'aráttehuaa tíjín Antioquía. A'ímej mú hu-atá'ixaa í niuucari í mej Israél jetze ajtémecan. ²⁰ Majta í seica í mej Chipre é'eme'ecan a'ímej jamuan í mej Cirene é'eme'ecan, a'íí mú me'uun a'atanéj me'újna u Antioquía. Aj mú mi autéjhuii mej hua'utá'ixaate'en a'ímej í mej hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a í griego. A'íj mú hua'utá'ixa í niuucari í ti tiu'utémua'aviste'e a'ájna jetze me'ecan í tavástara'a a'ájna í Jesús. ²¹ Jéihua pu hua'utévai í tavástara'a. A'íj mú jín mu'it'í rá'antza-ahua. Majta ra'ancuré'evi'iti í tavástara'a.

²² Majta me'ín í mej té'atzaahuat'e, í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mat'ij me'ín ráanamujri'i a'ij ti tí'it'ij huar'íj, a'íj mú huata'íteca'a í Bernabé a'ujna Antioquía. ²³ T'í'ij a'uun a'ará'a a'ájna í Bernabé, tí'iqui raasej tí Dios rí'í tiú'uruu huá'a jemi. A'íj pu jín jé'ecan huataújtemua'ave a'ájna í Bernabé. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa mej nu'u u huatéjca'anen í ru tzajta'a mej mi mauj rá'atzaahuat'e í tavástara'a.

²⁴ Ayee pu tiú'uruu a'ájna í Bernabé, a'iné rí'í pu tí'itevistaca'a. Jé'ecan pu a'ájna jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jéihua pu té'atzaahuat'e'eca'a. A'íj pu jín jéihua hua'utémua'iti í teite mej mi rá'antzaahuat'e'en me'ijna í tavástara'a.

²⁵ T'í'ijta'í á'uraa a'ájna í Bernabé a'ujna u Tarso ti i ráahuauni a'ájna í Saulo. ²⁶ T'í'iqui ráateu. Aj pu 'i a'uun ye'eráavi'iti a'ujna Antioquía. A'uun mú á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e a'achú cumu se'ij nine'ira'a. Majta tihua'umuá'ate jéihua í teite a'ájna í Bernabé, ajta a'ájna í Saulo. A'ujna u Antioquía, majta me'ín í teite amuacaícan mú miyen hua'utamújteca'a tíjín cristianos mú pú'een.

²⁷ A'ájna xicájra'a jetze, seica mú u a'ará'a a'ujna Antioquía Jerusalén mej e'eráaci. A'íí mú me'ín pú'eene'e í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ²⁸ Ayee pu ántehua'aca'a se'ij tíjín Agabo. A'íí pu á a'utéechaxi á já'ita'a huá'a tzajta'a. A'íj pu jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, t'í'ij ayén tihua'utá'ixaate'en ti nu'u huatúuri'ihua a'ame nainjapua íyen chaanaca japua. (Ayee xaa ne'u tiuju'ur'íj t'í'ij a'íí tí'ajitaca'a a'ájna í rey ti ayén ántehuaa tíjín Claudio.)

²⁹ Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuat'e í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Antioquía, a'íí mú raax'í'epi'intare mej tihua'uta'ajte'en a'ímej í ru'ihuaamua'a a'ujna u Judea í mej jín huatéjvair'e'en, se'ij majta se'ij mej miyen tihua'utapuaíjve'en a'achú mej caj tí'ijviicua'í.

³⁰ Ayee mú huar'íj. U mú tihua'uta'íti'iri'i nain í mej tihua'utapuaíjve. Ajta a'íí í Bernabé, a'ájna jamuan í Saulo, a'íí mi hua'utátuii í huá'avaujsimua'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén.

Mat'ij nu'u raajé'ica a'ájna í Jacobo, majta ra'iteáana me'ijna í Pedro

12 Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, a'ájna í rey í Heródes, a'íí pu a'utéjche ti huá'avivi'i seica í mej té'atzaahuat'e t'í'ij a'ij pua'a huá'uruuren. ² A'íí pu raata'aíjtaca'a mej raajé'ica í Jacobo, í ti ja'atzeáara'an pú'een a'ájna í Juan. A'íí mú ru'ijvejche'ca'a í mu'úura'an.

³ A'iné a'íí pu ramua'areereca'a ti hua'aránajche'ca'a a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan ti a'íí ayén tiú'uruu, a'íí pu ajta huatéevi'i a'ájna í Pedro, a'ájna mat'ij me'ín tí'yestejca'a me'ijna jime'e mej racua'aca í pan ti caí cujchira'a.

⁴ Ayee pu a'ájna jín huar'íj í Heródes ti ra'iteáana a'ujna carcel. Jéihua mú racha'íca'a miyen muáacua mé'e. Majtahua'a méyee memuáacua mé'e. Majtahua'a muáacua mé'e. Majtahua'a méyee muáacua mé'e. Ayee pu a'íí tí'imua'ajca ti a'ájna ru'irájtuaani mej mi raasej naími'i í teite. Ayee pu tiu'umuá'aj ti ayén huárini, t'í'ij te'enáará'an í mej tiu'uyé'este me'ijna jime'e cáne'axi mej cui'ica. ⁵ A'íj pu jín a'íí Heródes racha'íca'a a'ájna í Pedro.

Mi majta í mej té'atzaahuat'e, a'íí mú a'ujca'anéecan jín rahuauca'a í Dios jemi me'ijna jime'e í Pedro.

Dios pu ru'irájtuaa a'ájna í Pedro

⁶ Yee ruijmua'ate'e yee pu huatéatica'areca'a ajta pu'uri ru'irájtuaaniche'e mej mi raasej í teite. Ajta a'íí í Pedro í'icujcaa. A já'ita'a a'ure'eca'it'í anáji'ici'ihuaca'a cadeena jime'e ru'íca jetze, ajta rumuájca'a jetze. Majta í xantaaru'u mej hua'apua, a'íí mú ajtatápi'ihua-jme'ecaa me'ijna jetze í Pedro. Majta seica í xantaaru'u, a'úu mú á e'ité'uuca'a tá'apueerta, mej racha'íca'a.

⁷ Aj pu 'i jíye'itzi jime'e, se'ij huatasejre jemin. A'íí pu a'íí pú'een se'ij ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástara'a jemi. Ajta uhuanéeri'icire'ajraa a'ujna u carcel. Aj pu 'i raatáruureajxi a'ájna í tevi. Raajíste a'ájna í Pedro. Ayen tíjín:

—Ca'anacan, ajchesi.

Aj pu 'i á é'ejvatzijxi í cadeena á chuaata'a a'ájna ti jín jí'ici'ihuaca'a í Pedro. ⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Ucá'achejte'e mua'asiicu'u, ajta ajtá'aca'acait'e.

Aj pu 'i ayén huar'íj a'ájna í Pedro. Ajtahua'a ayén tiraata'ixaa a'ájna í ti tí'ivaire'e u ta japua tíjín:

—Ucá'achejte'e mi se'ij muá'acixu. Patá'aj naatavájraa ineetzi.

⁹ Aj pu 'i huirájraa a'ájna í Pedro, cujta'an a'ájna í ti tí'ivaire'e u ta japua. Ajta capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'ij ti tí'it'ij raruurejca'a a'ájna jamuan í ti tí'ivaire'e u ta japua. Capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna nusu tí'imaaraca'a na'a.

¹⁰ Maté'ij mi me'uun a'uré'ene a'u ti a'utéveeca'a seij í xantaaru'u ti racha'íca'a í carcel. Majta 'á'ayee seij jemi í xantaaru'u. Aj mú mi me'ín a'uré'ene a'utí tepúusti'i puéertara'a e'itéjvee a'u ti a'atanén í juye. Tí'iquí antaújcu rusej a'ájna í puéerta. Aj mú mi huiráaci. A'áj mú jetze a'ucj í juye. Maté'ij mi raatéexijte a'u ti a'úu'ase í juye. Jíye'itzi jín pu á'uraa a'ájna í ti tí'ivaire'e u ta japua. ¹¹ Aj pu 'i ráamua'areeri'i a'ájna í Pedro ti ayén ti'ayajna. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Nu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tavástarara'a seij u a'uta'íteca'a ti tí'ivaire'e u ta japua té'ij a'áin nu'irájtuaani té'ij caí ayén tináaruuren a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'ájna í Heródes, majta a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan.

¹² Té'ij a'áin ráamua'areeri'i ti ayén ti'ayajna, aj pu 'i á'uraa. A'u pu a'ará'a María ti é'eche, náanajra'an a'ájna í Juan ti ajta ayén antehuaa tíjín Marcos. A'u mú tiújseij jeíhua í teite. A'áin mú rahuauca'a í Dios jemi. ¹³ Tí'iquí a'áin te'ejteátu'asixi a'ájna tá'apueerta a'ájna ta'anténine'i. Aj pu 'i seij huirájraa té'ij raasej ja'ati ti pírici. Temuaij a'ájna, 'íita'a ti ayén antehuaa tíjín Rode. ¹⁴ Té'ij a'áin ráanamujari'i ti huajíhuaca'a, a'áin pu ráamua'areeri'i tíjín a'áin pu pírici í Pedro. Capu ajta te'entacú. Ayee pu huarj, a'íné huápi'i pu rútemua'ave'eca'a a'ájna í temuaij. Tí'iquí a'utéchejraa té'ij huaja'utá'ixaate'en ti nu'u á a'utéveeca'a á tá'apueerta a'ájna í Pedro.

¹⁵ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa me'ájna í temuaij tíjín: —Pá'atimua'i pepu'u.

Ajta a'áin, jeíhua pu ayén tí'ixajtaca'a ti ayén ti'ayajna, tíjín:

—A'áin pu hui pírici.

Majta me'ín, miyen tíjín:

—Capu a'áin pú'een. Xiéjniu'ucare'ara'an pu pú'een.

¹⁶ Ajta aúche'e a'áin Pedro, te'ejteátu'axa'a í puéerta jetze. Aj mú mi xaa te'entacú. Maté'ij raasej, jé'ecan mú a'ij te'utasej. ¹⁷ Rumujca'a pu jín hua'utá'ixa a'ájna í Pedro mej mi caí ché'e a'ij teáruuasime'en. Aj pu 'i hua'utá'ixa a'ij ti ye'í tiru'irájtuaa u carcel a'ájna í tavástarara'a. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj raatá'ixaate'en se'ájna í Jacobo, seajta í seica í ta'ihuaamua'a.

Aj pu'í á'uraa. Tí'iquí u já'ahua'a yee a'ará'a.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee cumu tapuá'arijme'eca. Jéihua mú á'upuaapua'are'e í xantaaru'u. Camu ramua'areereca'a a'ij ti tí'itij ráaruu a'ájna í Pedro. ¹⁹ Jéihua pu rahuaahuau a'ájna í Heródes. Capu ráateu. Aj pu 'i a'ímej huata'íhua'uri'i í xantaaru'u í mej racha'íca'a. Ajta á'iyen a'áin Heródes hua'uta'ájtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini a'ímej í xantaaru'u. Aj pu 'i a'áin huirájraa u Judea a'ájna í Heródes. Tí'iquí a'uun a'ará'a a'ujna Cesarea. A'u pu á'atee.

Té'ij nu'u huamí'i í Heródes

²⁰ Ajta a'áin í Heródes, temua'a pu tihua'ájaaxiejvi'ira-caa a'ímej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna u Tiro, majta í mej Sidón é'eche. A'áin mú tiújseij. Maté'ij mi náimi'i u

a'atanéj a'ujna Cesarea. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'uxáj me'ájna jamuan í Heródes. Maté'ij mi seij huamuá'iti tumin jime'e. A'áin pu a'áin pú'een í ti ravaire'eca'a a'ájna í rey. Ayee pu antehuaaca'a a'ájna í ja'ati tíjín Blasto. A'áin pu hua'utévai mej mi tiu'uxáj jamuan. Maté'ij mi raatáhuaviiri'i me'ájna í Heródes té'ij caí ché'e huá'ajaaxiejvi'ira a'ímej, sino ché'e rí'i tí'eene'en. Majta ráz-iíne'eca'a a'íné a'úu pu teja'uvé'eye'icaa í tihua'acua'ira a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua a'u ti tejé'ajta a'ájna í Heródes.

²¹ A'ájna xicájra'a jetze mej raaxí'epi'intare, a'áin pu ucaújchejte í rusiicu'u í mej jín ráamua'ati ti a'áin i'irey. Aj pu 'i acáayeyixi í ipuari jetze. Tí'iquí tihua'utá'ixaa náijmi'ica í teite. ²² Maté'ij ráanamujari'i me'ájna í Heródes, ayée mú titeetejijhuajraa tíjín:

—Dios pu hui pírici mí ti tí'ixa, capu tevi pú'een.

²³ Ajta a'áin í Heródes, capu rí'i tiraatá'a í Dios. A'ájna jín á'iyen seij í ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástarara'a jemi, a'áin pu tiráacui'ini. Tí'iquí tijcu'ineca'a. Maté'ij mi me'ín chu'ínute raatéjci'ici me'ájna í Heródes. Aj pu 'i huamí'i.

²⁴ Majta, jeíhua mú ráanamujari'i í niucari í mej tavástarara'a jetze me'ecan tiu'utaxájtaca'a. Amuacáican, a'áin mú ráanamujari'i a'ímej í mej á vejli'i antachéjme, majta ájca'ihua í méyee mej a'uchéjme, majtáhua'a ajca'ihua'imua mej a'uchéjme. Náijmi'ici'e pu huanamuáareajraa. ²⁵ Ajta a'áin í Bernabé, ajta í Saulo, maté'ij araúraste í mej tihua'uta'í'iri'i, a'áin mú a'ucj a'ujna Jerusalén. Majta ya'uví'iti me'ájna í Juan ti ajta ayén antehuaaca'a tíjín Marcos.

Maté'ij amuacáican a'ucj majtáhua'a méyee a'ájna í Saulo, ajta a'ájna í Bernabé mej mi tihua'ú'ixaate'en í teite

13 Ajta, a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén té-ja'arájehuaa tíjín Antioquía, a'úu mú a'uté'uu-ca'a í teite í mej té'atzaahuate'e. Seica mú tí'ixajtaca'a í Dios jetze me'ecan, majta seica mú tihua'amua'atejca'a í teite. A'ii mú a'áin pú'een a'ájna í Bernabé, ajta a'ájna í Simón, ti ajta ayén antehuaaca'a tíjín ti xu'umuara'a. Ajtahua'a a'ájna í Lucio ti Cirene é'eme'ecan, ajta í Manaén. (A'ijna í Manaén, a'áin pu amiigura'an pu éene'e í Heródes ti tí'ajjtaca'a nainjapua u Galilea). Ajta pu a'áin a'uun a'utéveeca'a a'ájna í Saulo.

² Ja'anáj mú téniúuve'e, majta rú'itzi'ive'eca'a, aj pu i a'áin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Sehue'evé'evi'itichi semájna mí Bernabé, seajta semájna mí Saulo matá'aj hui miyen tiu'utévaire'en me'ájna jime'en í nej neri tihua'utá'itiiira.

³ Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios, majta rú'itzi'ive'e. Maté'ij mi hua'avé'emuari'exi í huá'amu'utze'e. Aj mú mi hua'uta'íteca'a mej nu'u á'ucíne.

Maté'ij nu'u me'uun a'atanéj u Chipre

⁴ A'íné a'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'áin pu hua'uta'íteca'a a'ájna í Bernabé, ajta a'ájna í Saulo,

a'úu mú pújme'en a'ucj a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Seleucia. Aj mú mi atéeci í baarcu jetze. Maté'ij mi a'uun jetze pújme'en antacj seáj chuéjra'a japua ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Chipre.

⁵ A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'ujna já'ahua'a baarcu ti a'utéche'eca. Ayee pu téja'arájtehuuaa í chajta'ana tíjñ Salamina. Maté'ij mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti tihua'utá'ixaa í Dios. A'uu pu tihua'a'ixaate'eca'a hua'ateyuu tzajta'a a'íme'í í mej Israél jetze ajtème'ecan. Ajta a'íjna í Juan, a'íí pu huá'a jamuan huamé'ecaa, ajta pu a'íin huá'avaire'eca'a.

⁶ Nain japua mú ú'ucíneca'a tñj na'a á teje'eráahuachi. Maté'ij mi me'uun a'ará'a chajta'a, ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Pafos. A'uu mú ra'anti-nájche'ca'a seáj í ti Israél jetze ajtème'ecan ti ayén ántehuaaca'a tíjñ Barjesus. Támua'aree a'íjna. Ajta tí'ihua'itaca ti nu'u tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁷ A'ijna ti támua'aree, a'íí pu ravaire'eca'a í tajtuhuan í ti jñ antiújmua'aree. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í tajtuhuan tíjñ Sergio Paulo. Jé'ecan pu té'umua'a-reereca'a a'íjna í tajtuhuan. Aj pu i hua'uta'aíjtaca'a a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo a'íjna jime'e ti a'íin tajtuhuan ayén tí'ixaxa'ata'a ti huá'unamua a'ij ti 'een jñ huaja'uta'iteca'a í Dios.

⁸ Ajta a'íin ti támua'aree, a'íí pu ayén ántehuaaca'a tíjñ Elimas. A'íí pu huá'a jetze me'ecan huatéechaxi tñ'ij caí té'antzaahuate'en a'íjna í tajtuhuan. ⁹ Ajta a'íin í Saulo, ti ajta ayén ántehuaa tíjñ Pablo, a'íí pu a'íjna jetze arájca'anejca'a í xéjniu'ucare'ara'an í Dios. Aj pu i ra'aráasej temua'a naa.

¹⁰ Tí'iquí ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—Mú'ee pe tí'ihua'itaca, í ti tiyaaru'u a'atáata pú'een, mú'ee pe caí raxí'eve'e naíjmi'i tñj na'a ti í'ixí'epi'ín. ¿Ni qui hui pecaí ja'anáj ra'antipua'ajte'esin pej caí mú'ee tihua'antiú'uuni'ira'an mej miyen ríci a'ij ti tí'ixaxa'ata'a í Dios? ¹¹ Pu'uri Dios puaijtzi muaatá'asin íjii. Pua'aracúuni pej pua'amé. Capej hui ché'e mé uunéri pua'amé tujca'ari tzajta'a.

Tí'iquí ayén te'irájraa a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Pablo. Temua'a pu te'aracúuni'i já'araa a'íjna ti támua'arejca'a. Cu xiee ti cuj huatética'are í jemin, ajta cumu ti huamé'en ciéeniste'e. Aj pu i ja'ati huáhuu ti ra'anaví'ira'a, ayén tíjñ capu mé úneee.

¹² Ajta a'íin í tajtuhuan, tí'ij raasej a'ij ti tí'itj huarj, tí'iquí rá'antzaahua a'iné a'ij pu pua'a ra'utasej a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate me'íjna jime'e í tavástara'a ti raniuua.

Maté'ij nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Antioquía ti a'uun huatacá'a u Pisidia

¹³ Aj mú mi a'ucj, a'íjna í Pablo, majta me'íjna í mej jamuan á'ujjhua'ane'e. A'uu mú atéeci í baarcu jetze. Maté'ij mi me'uun a'uré'ene a'ujna já'ahua'a seáj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Panfilia. A'uu mú a'ará'a a'ujna chajta'ana japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Perge. Tí'iquí a'íjna í Juan, a'úu pu huaja'utétuaaxi. Ajta a'uun airáne u Jerusalén.

¹⁴ Majta me'ín í seica, a'íí mú huiráaci a'ujna Perge. Maté'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Pisidia. Maté'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. A'uu mú a'uteájrupi huá'a teyuu tzajta'a a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Maté'ij mi huatéra'aseca'a. ¹⁵ Aj mú mi seica ra'ujjve í yu'uxari í te'anxívi, majta í seica í yu'uxari í mej te'uyú'uxaca'a í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Maté'ij mi í mej tí'ajta teyujta'a, a'íí mú miyen tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Ta'ihuaamua'a, ti pua'a tí'itj sehuá'a'ixaate'ecu í teite, á'iyen sehua'utá'ixaate'e íjii.

Ti nu'u a'íin Pablo ayén tihua'utá'ixaa

¹⁶ Aj pu i a'íí á a'utéechaxi a'íjna í Pablo. Tí'ij i ru-muájca'a jñ hua'utá'ijmíjri'i tíjñ mej caí a'ij teáru-aasime'en. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjñ:

—Mú'een teteca mi sej Israél jetze ajtème'ecan, mú'een mi sej seajta rá'atzaahuate'e í Dios, xáana-muajri'i hui se'íjna i niuucari. ¹⁷ A'ijna í hua'aDioj í mej uyé'esise'ira'a a'ujna Israél, a'íí pu hua'avé'evi'iti a'íme'í í tayá'upuaci'istemua'a. Aj pu i a'íin hua'utá-mu'uire jeíhua maté'ij mauj me'uun é'echejca'a a'u mej caí chuej é'ejcha'ica'a. A mú é'echejca'a me'újna já'ahua'a seáj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Egipto. Aj pu nu'u i Dios hua'irájtuuaa, a'ujna chuéjra'a japua, a'iné a'íí pu ayén hua'umuá'amu-ate'ecaa.

¹⁸ A'íí pu nu'u huá'a jime'e huá'uviicua'ire hua'apuate nine'ira'a maté'ij á'ujjhua'ane'e a'ujna já'ahua'a itzítá. ¹⁹ Ajta arahua'apuáca pu antipua'ari í teite í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í seáj chuéjra'a japua, ti ayén téja'arájtehuuaa tíjñ Canaán. Aj pu nu'u i hua'uta-puaíjve í ruteétestemua'a a'íme'í í mej huá'achueere'eca'a í mej amuacaícan me'uun é'echejca'a.

²⁰ Jirá'atee nu'u a'achú cumu muáacua ciento japan muáacuajetze nine'ira'a ti ayén hua'utéemua'iti. Ajta á'iyen Dios pu nú'u hua'utá'a í ruyaujmua'a ti tíhua'uta'aíjte'en jueesi jime'e. Ayee pu nu'u teuumé'eca ajta na'a caí huatasejre a'íjna í Samuel í ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²¹ Aj mú nu'u mi raatáhuaviiri'i ti Dios tiu'utá'an ti seij rey tíhua'uta'aíjte'en. Aj pu i Dios ayén raatá'a ti seáj tíhua'uta'aíjte'en. A'ii pu nu'u a'íin pu'éene'e a'íjna í Saúl ti yaujra'an pú'een a'íjna í Cis, í ti huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'íme'í í mej Benjamín jetze airáne. Saúl pu tíhua'uta'aíj a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a.

²² Aj pu nu'u i Dios rá'ari'iri'i a'íjna í Saúl ti tihua'a'aij-te'eca'a. Aj pu i a'íjna huatá'a ti a'íin í David tíhua'uta'aíjte'en rey jime'e. Jíme'en pu nu'u tiu'utaxájtaca'a í Dios, ayén tíjñ: "Nee nu hui ra'antíhua'u ne'íjna i David, í ti yaujra'an pú'een a'íjna í Isaí. Rí'í pu xáahuí tinaatá'asin ineetzi. Naíjmi'i pu ayén tí'irini a'ij nej tí'ixaxa'ata'a." ²³ Seáj ti nu'u í'ihuaacixa'ara'an a'íjna í David teecan, a'ii pu hui a'íin pú'een í Jesús í ti Dios ya'uta'iteca'a a'íme'í jemi í mej Israél a'uchéjme ti ij huá'a

japua huániuuni. Ayee pu te'ará'aste í Dios a'íjna tí jíme'en te'ataújratziiri'i.

²⁴ Tí'ij caí xí á a'utasejíre a'íjna í Jesús, a'íñ pu hui Juan hua'utá'ixa a'íme'j í mej Israél mé a'uchéjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa tí nu'u ayén ruxe'eve'e mej huámuai'íviyhua, ajta mej nu'u seicé'í tiú'umua'ati í ru tzajta'a. ²⁵ Ajta, tí'ij ari a'ájna teja'uré'enejsime'eca í xicájra'a tí jetzen huámi'íni í Juan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tíjñ: "Canu hui nee ne'íñ pírici í sej rachú'eve'e. Sejí pu a'íñ pú'een, aúche'e pu mé e'evé'eme. A'íjna jemi, capu hui ayén tínaavíjte'e ineetzi nej tí'itij jín raatévaire'en tí'itij jíme'e tí cálieen jín seijre'e. A'íñ pu jaítze'e ve'ecán jín tí'itevé'e a'ame necaí ínee."

²⁶ Ne'ihuáamua'a, mí sej Abraham jetze huanéj, mí seajta Dios jemi té'atzaahuaté'e, mú'ejmi pu hui jemi a'ame a'íjna i niuucari tíjñ a'amua japua huániuuni í Dios.

²⁷ Mí majta a'íme'j í mej Jerusalén mé é'echejca'a, majta a'íime í mej tihuá'a'áijte'eca'a, camu a'atzu rama'areereca'a ja'ati tí pírici a'íjna í Jesús, camu majta yaú'itíeé muá'araa í niuucari í mej ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej mejmí'í tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tira'ará'aste me'íjna í niuucari me'íjna jíme'e mej tí'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Jesús. Camu rí'í a'ij mej ra'ujíve'eca'a a'íjna i niuucari a'ij tí ye'í huataújmua'a ja'anáj tí na'a tí'íjtá a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi.

²⁸ Camu hui majta a'ij tirájteu í mej jín ráamua'aree tí ayén tiraavíjte'e tí a'íñ huámi'íni. Mí majta, a'íñ mú Pilato huatá'ixaa tí a'íñ raata'áijta mej nu'u raajé'ica. ²⁹ Maté'ij mí miyen tiujú'uruurée nain tíj na'a tí té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze, aj mú mí ra'acájtí í cúruu jetze. Maté'ij mí ra'avá'ana.

³⁰ Aru Dios pu hui ayén tiraatá'a tí huatarún í mí'í-chite tzajta'a. ³¹ Ajta a'íñ í Jesús, a'íñ pu huataújseijrataca'a a'íme'j jemi í mej amuacaícan jamuan á'ujjujhua'ane'eca'a tí'ij a'íñ e'erájraa a'ujna Galilea, tí'ij a'uun a'ará'a a'ánna Jerusalén. Íjii, a'íi mú hui a'íñ pú'een í mej tihuá'a'ixaate'e í teite a'íjna jíme'e a'íjna í Jesús.

³² Teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e te'íjna i niuucari í tí amuaatatémua'aviste'esin a'íjna í tí jín Dios te'ataújratziiri'i a'íme'j jemi í tavaújsimua'aci'í. A'íñ pu hui araúraste itejmi jemi, iteen i tej huá'ayaujmu'a. A'íj pu jín araúraste tí a'íñ raatá'a tí huatarún í mí'í-chite tzajta'a a'íjna í Jesús. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a í Chuiicari jetze í tí hua'apua tíjñ: "Mú'ee pej ní'iyauj. Íjii nu xaa neri ínee muá'iyau'upua na'ame."

³⁴ Jíme'en hui a'íjna i niuucari tí nu'u Dios ayén tiraatá'a tí huatarún ajtahua'a í mí'íchite tzajta'a tí'ij caí ja'anáj huatépete í tí ratéhua'ira'a, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a tíjñ: "Ayee nu che'atá nena'a tejámuatá'asin naíjmi'lica a'achú pua'améca a'ij nej neri tí'itij jín te'atánratziiri'i ne'íjna í David, í nej jín tiraatá'a, tí neetzi jemi seijre'e í tí x'epi'ín 'een." ³⁵ A'íj pu hui jín ayén té'eyu'usi'ihuaca'a sejí jetze í Chuiicari tíjñ: "Capej mú'ee tí'itá'acare'en tí huatépete í tí

ratéhua'ira'a a'íjna tí muavaire'e, tí ajta rí'éene'ecán jín seijre'e mú'eetzi jemi."

³⁶ Puj, ayej tí'ayajna xaa, a'íñ pu hui í David hua'utévaí í ruteítestemua'a a'ij tí tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Tí'iquí huamí'í, maté'ij mí ra'avá'ana a'íme'j jamuan í ruvaújsimua'a teeca. Ajta á'yen huatejpetzi í tí ratéhua'ira'a, tzíte'e. ³⁷ Mí ajta a'íñ í tí ratéhua'ira'a a'íjna tí Dios raatá'a tí huatarún, capu xaa ne'u huatejpetzi.

³⁸ A'íj nu jín niyen tí'ijxe'eve'e, ne'ihuamua'a, sej hui ráamua'aree tetéj teri tejá'amua'ixaate'e tí Dios tejámuatá'uuni'ira a'íjna jíme'e tí Jesús huamí'í mú'ejmi jetze me'ecan tu i a'íñ raaté'uuna í sej jín auteájturaa í jemin. ³⁹ A'íj pu jetze hua'irájtuaa naíjmi'lica a'achú pua'améca mej té'atzaahuaté'e. A'íñ pu hua'irátuaasin naíjmi'lica í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Mí ajta, a'íjna í yu'uxari tí ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, capu ja'anáj tí'itij jín hua'irátuani'iche'e.

⁴⁰ Rí'í xu'u mú'een tí'ij caí ayén tejamuáaruuren a'ij mej mejmí'í tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. ⁴¹ Miyen tíjñ:

Casi'í, mú'een xu ta'utéxiehuari'iri'í, ché'e utévatzíin í á'amuatzejta'a.

Seajta mú'een antipua'are, a'íne ayée nu ríni íjii sej ché'e ruuri, tí'itij nu jín niyen ríci í sej caí ja'anáj rá'antzaahuaté'esin.

Capu amín a'ij tí pua'a ja'ati ayén tejamuá'ixaate'en.

Aj pu i Pablo pu a'íjna a'utéjche tí tihua'utá'ixaate'en a'íme'j í teite í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan

⁴² Aj mú mí huiráaci u teyujta'a. Maté'ij huiráci'ine, aj mú mí seica raatá'ínee tí tihua'utá'ixaate'en jaítze'e a'íjna jíme'en sejí jetze í xicaj mej jetzen ruse'upi.

⁴³ Tí'ij antipua'areca'a í mej ráanamujri'í í niuucari, maté'ij mí jeíhua teite a'ucíj jamuan a'íjna í Pablo, majta a'íjna í Bernabé. Seica mú a'íñ pú'eene'e í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta seica í mej raataxí'eve í hua'aye'ira, a'íñ mú pú'een í mej Israél é'eme'ecan.

A'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, jeíhua mú tíhuá'a'ixaate'eca'a. Mehuau'íjcate mej nu'u ráahuauni í tí nu'u Dios ayén tiraateátuaasin.

⁴⁴ Tí'ij ajtahua'a teja'uré'ene a'ájna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi, naími'í mú e'etiújsej í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mej mí ráanamua í niuucari tí jín tí'áijta a'íjna í Dios. ⁴⁵ Maté'ij mí me'ín í mej Israél jetze ajtéme'ecan, maté'ij hua'usej mej jeíhua teite tíújsej, jé'ecan mú huá'anchueere. Aj mú mí autéjhuii mej me'íjna jetze te'ujpuá'ajte'en tí'itij jíme'e me'íjna í Pablo. A'ij mú pua'a tí'íjjeveca'a a'ij tí tí'ixajta'a.

⁴⁶ Maté'ij mí huá'a jetze huateújca'ane a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé. Maté'ij mí miyen tihua'utá'ixaa tíjñ:

—A'íñ pu hui ruxe'eve'e tej amuacaícan tejamuá'ixaate'en í niuucari tí jetzen rá'axa í Dios, mú'eetzi jemi mí sej Israél jetze ajtéme'ecan. A'íne caxu ra'an-curé'asin, capu ajta a'ij tejamuá'amitiejte'e tí ayén

tejamuaavijte'e sej siyen ruuri xá'ara'ani í Dios jemi tǵj na'a rusén jime'e. A'ǵj tu jǵn, teri u á'uju'un huá'a jemi í mej caí Israel jetze ajtème'ecan. ⁴⁷ Ayee pu hui té'eme, a'íné ayée pu titaata'aj í tavástar'a a tǵjǵn:

Nee nu amua'antǵhua'u setá'aj tihua'utá'ixaate'en í mej caí Israel jetze ajtème'ecan,

seajta nainjapua tǵj na'a íiyen chaanaca japua.

A'ǵj mú ramua'aréeren me'ǵjna i niuucari i nej jǵn hua'irátuaasin.

—Ayee mú tihua'utá'ixaa.

⁴⁸ Matǵ'ij ráanamua'ajri'i í mej caí Israel jetze ajtème'ecan, jé'ecan mú huataútemua'ave. Jé'ecan mú rǵ'í tiraatá'a í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. Majta naími'i í ti Dios amuacaícan u huaja'antǵhuau mej mi ruuri muá'ara'ani tǵj na'a rusén jime'e a'u ti é'eseijre'e í Dios, a'ǵj mú rá'antzaahua. ⁴⁹ A'ǵj pu jǵn, jé'ecan mú hua'utá'ixa nainjapua a'ujna chuérja'a japua. Tǵ'ij pǵ na'a ti tápuaapua'are, jaítze'e mú teite miyen tiráanamua'ajri'i í niuucari ti jǵn Dios hua'irátuaasin ajta mena'caí ráanamua'ajri'i naími'i í mej me'uun a'uchéjme.

⁵⁰ Mi majta me'ǵjna í mej Israel jetze ajtème'ecan, a'ǵj mú ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi tiníniu'ucacun seica í uuca í mej jé'ecan rá'atzaahuat'e í Dios, í 'uuca mej jaítze'e ti'itǵj jǵn ruxe'eve'eca'a í chajta'ana. Majta seica ca'aníjra'a hua'utá'a í teteca í mej jeíhua ti'itǵj jǵn ruxe'eve'eca'a a'ujna u chajta'a. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej mi a'ij pua'a huá'uruuren me'ǵjna í Pablo, majta me'ǵjna í Bernabé. Aj mú mi hua'utamúári a'ujna a'u mej a'uchéjme.

⁵¹ Majta me'ǵn í mej hua'apua, a'ǵj mú tiu'utéca'atzi í tiú'ujca'acai tǵ'ij cáaxin í chuej, mej mi me'ǵn teite miyen tiráamua'aree mej auteájturaa í Dios jemi. Aj mú mi a'ucǵj.

Aa mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuua tǵjǵn Iconio. ⁵² Majta me'ǵn í mej té'atzaahuat'e, jé'ecan mú huataútemua'ave. Majta me'ǵjna jetze rucá'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Iconio

14 Ajta a'ǵn í Pablo, ajta í Bernabé, matǵ'ij me'uun a'ará'a a'ujna Iconio, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'ǵme í mej Israel jetze ajtème'ecan. A'uu mú tihua'ú'ixaa í teite tzáahuati'ira'a jime'e. A'ǵj mú jǵn, jeíhua rá'antzaahua a'ǵme í mej Israel jetze ajtème'ecan, majta í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan.

² Majta seica, í mej caí té'atzaahuat'e'eca'a, a'ǵj mú ca'aníjra'a hua'utá'a a'ǵme í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan. A'ǵj mú jǵn a'ij pua'a te'utánamua'ajri'i a'ǵme í mej hua'apua. ³ A'ǵj mú jǵn á'atee a'ǵjna í Pablo, ajta a'ǵjna í Bernabé, ca'anín mú jǵn tihua'utá'ixaa í tavástar'a jetze me'ecan. A'ǵj pu jǵn ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi miyen huá'irini mej ráamua'aree í teite, mej Dios jetze aráu'jca'ane í mej hua'apua.

⁴ Majta í teite í mej é'echejca'a u chajta'a, a'ǵj mú tiújse'irihua'a seica mej miyen tí'ijmua'areereca'a a'ǵme jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan, majta seica tí'ijmua'areereca'a a'ǵme jemi í mej hua'apua. ⁵ Aj mú

mi me'ǵn í mej Israel jetze ajtème'ecan, majta a'ǵme í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan, a'ǵme jamiuan í mej tihua'á'ajte'e, a'ǵj mú miyen tiraaxǵ'epi'intare mej nu'u a'ij pua'a huá'irini, majta nu'u hua'uteátu'asixǵ'ín tetej jime'e.

⁶ Aj mú mi ráamua'areeri'i a'ǵme í mej hua'apua. A'ǵj mú jǵn huataúruu. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuua tǵjǵn Listra, ajta ti ayén téja'arájtehuua tǵjǵn Derbe. A'uu pu jetzen ajtème'ecan a'ujna u Licaonia. Majta á'ujjhuua'ane'e tǵj na'a a'u ti ímuá ja'u'ástimee í chuej. ⁷ Maúche'e mú tihua'á'ixaate'eca'a í teite a'ǵjna í niuucari ti jǵn Dios hua'irátuaasin.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a me'ǵjna u Listra

⁸ A'uu pu seij a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Listra, tevi ti caí rá'aye'ivejca'a í ru'ǵica jetze. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a. Capu huáye'icaa. ⁹ A'ǵj pu ráanamua'ajri'i a'ij ti tí'ixajtaca'a a'ǵjna í Pablo. Tǵ'iquí a'ǵn Pablo raasej. A pu temua'a naa tirú'umua'areereca'a ti a'ǵjna ti caí rǵ'en ru'ǵica jetze, a'ǵj pu rujni a'ǵjna jime'e ti té'antzaahuat'e'en. ¹⁰ Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tǵjǵn:

—Huatéechaxi.

Tǵ'iquí a'ǵn ájtzucu. Ajta á á'uche'ecane'e já'araa.

¹¹ Matǵ'ij raasej a'ij ti ti'itǵj huáruu í Pablo, aj mú mi huajíhuaca'a í teite runiuuca jime'e mej jǵme'en tí'ixaxa'a a'ujna Licaonia. Miyen tǵjǵn:

—Í Dioosi mú yé ve'ecáane. Cu xiee muaateújteesteca'a mej mi yé huatasejre íye itejmi jemi.

¹² Yee mú tiu'utaxájtaca'a tǵjǵn:

—Amijna mi Bernabé, a'ǵj pu hui a'ǵn pú'een í Dios tej tiyen ratamuá'amua tǵjǵn Júpiter, ajta amijna í Pablo, a'ǵj pu hui a'ǵn pú'een a'ǵjna í Mercurio.

Ayee mú raatamuá'a me'ǵjna í Pablo, a'íné a'ǵj pu nu'u raataxájtaca'a.

¹³ Aa pu vejli'i jé'eseijre'eca'a í teyuu a'ǵjna ta'an-ténine'i a'ujna chajta'a. Ajta a'ǵn í puarij ti tí'ivaire'e Júpiter jemi a'ujna teyujta'a, a'ǵj pu u huaja'uvé'ejajpuaca'a í tuuru'use, ajta í xuuxu'u ti tutǵjhuua. A'ǵjna í puarij, majta í teite, a'ǵj mú huá'ana'amiche'e í tuuru'use, majta huá'umuai'ivejtaca'a.

¹⁴ Majta me'ǵn í Pablo, ajta a'ǵjna í Bernabé, matǵ'ij ráamua'areeri'i, á mú aúurupi í teite tzajta'a, meruaachijmé'e, majta antijíhuua. Matǵ'ij mi amuacaícan tiu'utésuujtza'anaxi í tiú'ujcǵxu me'ǵjna jime'e mej mi me'ǵjna jǵn hua'utá'ijmíjra í teite. ¹⁵ Miyen tǵjǵn:

—Mú'een teteca, ¿a'íné sej si siyen rici? Teen tu hui teajta teteca pú'een, setǵj mú'een. Ayee tu 'een jǵn mú a'uvé'uju'un tetá'aj tejamuá'ixaate'en setá'aj mú'een raatapuá'ajta se'ǵjna ti caí ti'itǵj vaire'e, setá'aj raténa'amiche'en í Dios ti i'irúuri, ti ajta raatétaahuaca'a í ta japua ti auuteájmua, ajta í chaanaca tej japuan yen seijre'e, ajta í jaj ti íiyen seijre'e ta jamiuan, ajta nain tǵj na'a pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta jaj tzajta'a ti tí'iseijre'e.

¹⁶ A'ájnámua pu hui Dios hua'utá'a í teite mej miyen éene'en seijre'e matǵj me'ǵn tí'ijxe'eve'eca'a.

¹⁷ Mi ajta, tñj na'a jécua imuá tñj na'a ti yú e'iré'ene, Dios pu huá'a jemi tiu'uteájtuaa í mej jíme'en ráa-mua'aree a'ij ti ye'í huaréj í Dios. Ayee xu hui tí'ijmua'a-ree ti Dios á'amuacha'tñj temua'a naa. Nain pu jñn tejá-muaatévaire'esin viite jíme'e, mej huáviye, ajta ti tiú'ucíire, ajta tejámuaatá'asin í sej ráacua'ani, ajta sej ri'éene'e seíire'e xá'ara'ani mi ruxéjniu'uca jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁸ Mu'iicáca pu huatá'ixaa í teite. Xa'ichu'i pu hua'utéemua'iti mej mi caí miyen tihua'amuai'ivejte'e.

Matf'ij nu'u raateátu'asixi me'íjna í Pablo me'újna u Listra

¹⁹ Aj mú mi seica u a'uvé'uju'un. A'uu mú e'eráaci a'ujna já'ahua'a Antioquía, majta me'újna Iconio. A'ii mú a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtème'ecan. Matf'ij mi hua'utá'ixa í teite ti nu'u a'ij pua'a tí'itevij í Pablo. Matf'ij mi raateátu'asixi tetej jíme'e. Ayee mú tiu'u-muá'aj tñjn huam'í. A'íj mú jñn mi ya'ujáanajraa á pua'acié í chajta'ana jetze.

²⁰ Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuate'e me'uun e'etiújsej a'u mej yauujájsime'e í Pablo. Mua'a-jteáxi'reca'a a'u mej yauutéj. Jíme'en mu'u jemin ajteáxi'reca'a, aj pu í ájchee a'íjna í Pablo. Ajtahua'a, pu a'uteájrupi u chajta'a. Yee ruijmua'ate'e yee, a'íi pu á'uraa a'íjna jamuan í Bernabé. A'uu mú a'ucíj u Derbe.

²¹ A'uu mú tihua'ú'ixaa í niuucari jíme'e ti jñn Dios hua'irátuaasin. Jéihua mú hua'utéemua'iti í teite a'uj-na Derbe, mej mi me'ín té'antzaahuate'en. Aj mú mi huaré'aci me'újna u Listra, majta me'újna u Iconio, majta u Antioquía. ²² Nainjapua mú ca'aníjra'a hua'atá'a a'ímej í mej té'atzaahuate'e mej mi caí ratápuaapua'ajta'an mej té'atzaahuate'e, majta hua'utá'ixa ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati amuacá-can ayén tirajpuaíltzi á'ara'ani ti i a'uun a'uteáruite a'u-jna ti é'esejre'e í Dios.

²³ Majta hua'avé'ehuaú í hua'avaujsi mej mi tiu'uté-vaire'en u huá'a teyujta'a. Matf'ij téniúve'e, majta huaúritzi'ive, aj mú mi ra'íjca í tavástara'a naíjmi'ica í mej rá'atzaahuate'e.

²⁴ Matf'ij antacíj a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tñjn Pisidia. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tñjn Panfilia. ²⁵ Aj mú mi me'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tñjn Perge. A'uu mú tihua'ú'ixaa í niuucari jíme'e. Aj mú mi a'ucíj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tñjn u Atalia.

²⁶ A'uu mú baarcu jetze atéeci. Matf'ij mi antacíj yú-tan pújme'en a'ujna já'ahua'a Antioquía. Aa pu píte-já'arici a'u mej yau'íjca í Dios ti hua'acha'íi á'ara'ani mej mi miyen ríjca a'ij mej tihua'uta'íti'iri'í í ru'ihuaa-mua'a. ²⁷ Matf'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi hua'ajtésej í mej teyujta'a e'etiújse'irihua'a. Nain mú tihua'utá'ixaa í niuucari jíme'e a'ij ti Dios ayén tihua'utá'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan mej mi majta me'ín té'antzaahuate'en.

²⁸ Matf'ij mi me'uun á'atee huá'a jamuan í mej té'atza-ahuate'e a'ujna Antioquía.

Matf'ij nu'u huá'a'itziite'eca'a a'íime í mej rá'astijre'e-ca'a í ruye'ira í mej Israel hec ajtème'ecan

15 Seica mú me'uun a'ará'a a'ujna u Antioquía. A'íi mú a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtème'ecan. A'uu mú e'eráaci a'ujna Judea. Matf'ij mi autéjhuii mej tihua'umua'aten í ru'ihuaamua'a. Miyen tñjn:

—Tí pua'a secaí ra'ancuré'ecura'a í runavij í mej jet-zen sea'araca a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, ti pua'a secaí siyen huárini, seij ajta seij, capu a'ij tí'iri'iri ti Dios tejámuaatá'uuni'í.

² Mi majta a'íjna í Pablo, ajta í Bernabé, jé'ecan mú tihua'a'ixaate'eca'a tzáahuati'ira'a jíme'e. Aj mú mi a'ímej ru'ihuaamua'a miyen tiu'íjca a'ímej í mej hua'a-pua, huá'a jamuan í seica mej mi á'ujcine a'ánna Jerusalén, mej mi raaxí'epi'intare'en a'ímej jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej tiújse'irihua'a u teyujta'a a'ánna Jerusalén.

³ Majta me'ín í mej tiújse'irihua'a a'ujna Antioquía, a'íi mú hua'uta'aíj. Matf'ij mi a'ucíj. A'uu mú Fenicia a'uré'ene, majta me'újna u Samaaria. Nainjapua mú ti-hua'utá'ixaa me'íjna jíme'e mej té'antzaahuate'en í Dios jemi, a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jñn huataújtemua'ave temua'a naa a'íime í huá'a'ihuaamua'a matf'ij huá'unamuajri'í a'ij mej tí'ix-ajtac'a.

⁴ Matf'ij me'uun a'ará'a a'ájna Jerusalén a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, jé'ecan mú hua'ancuré'e-vi'iti temua'a naa a'íime í mej tiújse'irihua'a u teyuj-ta'a, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi. Matf'ij mi miyen tihua'utá'ixaa nain ti Dios tiu'uteájtuaa jaítze'e huá'a jemi í seica í teite.

⁵ Majta seica a'ímej í fariseos í mej té'atzaahuate'e, a'íi mú a'ájna a'uté'uuca'a. Miyen tñjn:

—Jé'ecan pu hui ruxe'eve'e mej miyen huárini a'ímej í mej té'atzaahuate'e í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan. Miché'e hui ra'ará'asten nain jíme'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Miché'e ra'an-tisíjchixi'ín í runavij.

Matf'ij nu'u me'uun e'etiújsej u Jerusalén

⁶ Aj mú mi tiújsej a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi mej mi tí'i-huaúrixaate'en me'íjna jíme'e. ⁷ Matf'ij a'atzu á'atee-vi'ica mej tí'ixa, aj pu í a'íin Pedro ájchee. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tñjn:

—Ne'ihuaamua'a, mú'een xu hui seri ramua'aree ja'anáj ti imuá Dios na'antíhuau ineetzi nej a'amua jet-ze ajtème'ecan, nej ni tihua'utá'ixaate'en í niuucari jíme'e ti jñn Dios tihua'utá'uuni'í í mej caí Israél jetze ajtème'ecan mej mi rá'antzaahuate'en. ⁸ Ajta a'íin Dios, í ti tirú'umua'aree a'ij ti ja'ati tí'imua'atze í ru tza-jta'a, a'íi pu taataseíjra ti a'íin miijmu hua'ancuré'e-vi'iti. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'a ti a'íin xiéjniu'u-

care'ara'an huateáuran a'ímej tzajta'a tǵj titaatá'a itej-mi.

⁹Jemin í Dios, naími'i tu tiyen taxí'ej tena'a 'een. A'ij ti a'íin raajéjcuare í taxiejniu'uca tetǵ'ij rá'antzaahua, ayée pu che'atá na'a tihua'ajejcuaren í huá'axiejniu'uca a'ímej. ¹⁰A'íj pu hui jǵn, a'íné 'een jǵn siyen tirá'axijte'e í Dios se'íjna jime'e sej tihua'a'íjcate'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e ye'irá jime'e í mej caí ravícuca'iraca'a í tavaújsimua'a teeca, teajta iteen.

¹¹'Mé ajta, ayée pu titá'amitiejte'e itejmi tej caí tí'inajchita, te'íjna jime'e ti tavástar'a ta japua huaniú itej-mi. Ayee pu hui che'atá na'a huá'a japua tí'iniuuni a'ímej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹²Aj mi mú raatapuá'ajtac'a naími'i í mej tí'ixajtac'a. Jé'ecan mú huá'anamuajrac'a matǵ'ij tihua'a'ix-aate'eca'a me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Bernabé. Nain mú hua'utá'ixa tǵj na'a ti hua'utá'a í Dios í huá'a tzajta'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua mú rǵ'í huarǵj í mej jǵn rǵ'í te'utaseíj. Dios pu hua'utévai a'ímej í mej hua'apua. ¹³Matǵ'ij ra'anticǵ'í mej tí'ixa, aj pu i Jacobo ayén tiu'utaxájtaca'a tǵjǵn:

—Ne'ihuaamua'a, xáanamuajri'i í nej amuaatá'ix-aate'esin. ¹⁴Amijna í Simón auchén pu hui titaatá'ixaa ti Dios huá'a jíme'en hua'utévai a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, seica teite tzajta'a mej mi rǵ'í tiraatá'an. ¹⁵A'ij ti tí'ixa a'íjna, ayée mú hui che'atá mena'a mejm'i tira'uyú'uxaca'a a'íme í mej tí'ixax-a'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. ¹⁶Ayen tǵjǵn:

Tǵ'ij antipuá'aren, nee nu uvé'enejsin.

A'íjna í chí'ira'an í David, í tí'iríí á'ave, nee nu neajtahua'a rajajsin.

Nee nu rá'ajtaahua jéjcuacan ne'íjna jetze í ti auj á jé'ejnee.

¹⁷Majta í seica í teite,

miché'e naími'i ráahuauni í tavástar'a a'íme í teite í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi náa-mua'ati a'ij nej ántehuaa inee.

¹⁸Ayee pu tí'ixa í tavástar'a í tí jéjcuamua hua'utá'ixa a'íjna í tí'itǵj í mej nu'u ráamua'ati.

¹⁹A'íj nu hui jǵn niyen tejá'amua'ixaate'e tej caí tiyen tihua'ajaaxiejvi'ira a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej mauchén té'antzaahuat'esin. ²⁰Jaítze'e pu tí'ivaire'e tej tihua'uta'íti'i yu'uxari jetze, tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en mej nu'u caí tí'icua'a í tí'icua'iri'i í mej ráamuai'ivajtac'a huá'a jemi í huá'a dioosi, majta nu'u caí ruxána'acira'ate 'úucate jamuan, ajta mej caí í 'uuca ruxána'acira'ate í teteca jamuan.

'Majta mej nu'u caí racua'aca huá'ire'ara'an tí'itǵj mej raatécua'imi'in, ajta mej caí racua'aca í xúure'ara'an.

²¹A'ii pu ayén tiú'ujxe'eve'e, a'íné matǵ'ij mena'a tite'utéjhuii a'ujna a'u mej a'uchéjme í teite, ayée mú tihua'utá'ixaa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, majta hua'atéyujta'a mú ra'ujǵve í yu'uxari jetze ti a'íin ra'uyú'uxaca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

í mej nu'u tihua'uta'íti'iri'i a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan

²²Aj mú mi me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi, a'íí mú raaxí'epi'intare mej seica avé'ehuauni í ru jemi mej mi hua'uta'íte a'íjna jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, mej mi á'ucíne a'ujna Antioquía. A'ímej mú antíhuau a'íjna í Judás ti ajta ayén ántehuaa tǵjǵn Barsabás, majta me'íjna í Silas. A'íme í mej hua'apua, a'ii mú a'íin pú'een hua'avaujsi í mej tí'ixi'epi'intare'e. ²³A'ímej mú jemi raata'íteca'a í yu'uxari ti ayén a'íjna jǵn tirá'axa:

"Iteen, i tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, teajta i tej i'i vaujsi i tej títase'iri u teyujta'a, ayée tu á'amuateujte'e mi sej té'atzaahuat'e, mi sej seíj chuéjra'a japua a'uchéjme se'újna Antioquía, seajta amen ti huatacá'a a'ujna já'ahua'a Siria, ajta se'újna já'ahua'a u Cilicia.

²⁴"Tu'uri ráamua'areeri'i mej seica í tej caí huatá'aca, a'íí mú yé a'ucǵj íyie Jerusalén. Jé'ecan mú á'amua'ítzi-ite'eca'a me'íjna jime'e í mej tejamuá'ixaa. Jé'ecan pu utéevatzi í á'amuatza'ta. ²⁵A'íné naími'i tu'uri tiyen tiu'utá'a í niuucari jime'e, ayée pu titá'amitiejte'e tí'í'í xǵ'epi'ín tej hua'antíhuauuni seica í téjmi jetze mej ajtéme'ecan. A'ímej tu ti antíhuau tej ti hua'uta'íte mú'ejmi jemi, mej mi u á'uju'un í teite a'ímej jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé.

²⁶"A'íme í mej hua'apua, a'íí mú miyen tite'ehuaújca'ane ti pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e mej huácu'ini a'íjna jime'e metihua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jetze me'ecan í tavástar'a í Jesús tí'í'í Círíistu'u. ²⁷A'íj tu jǵn tihua'uta'aíteca'a te'íjna í Judás, teajta te'íjna í Silas. A'íí mú tejámuaatá'ixaate'esin rujǵmua'a mú'ejmi jemi mej mi nain jǵn tejámuaatá'ixaate'en í niuucari jime'e a'ij tej teri tiraaxí'epi'intare.

²⁸"Jee xaa ne'u, ayée pu tirá'amitiejte'e a'íjna í xiéjni-u'ucare'ara'an í Dios, ajta itejmi, ayée pu titá'amitiejte'e tí'í'í xǵ'epi'ín tej caí jeíhua tí'itǵj jǵn tejá'amua'íj-cate'e, sino a'ij tu'u í tí jaítze'e ruxe'eve'e. ²⁹Caxu racua'aca í huá'ahua'ira'a í ye'emuaate í mej huá'u-muai'ivejtaca'a í huá'a dioosi jemi. Caxu seajta racua'aca huá'ire'ara'an í tí huatécua'imi'inihuaca'a na'ari tí'itǵj xúure'ara'an.

"Caxu seajta tiú'ujxana'acira'ate 'úucate jamuan, majta memíjna í mé 'uuca, mej caí tiú'ujxana'acira'ate í teteca jamuan a'ij tej tejá'amua'ixaate'e. Rǵ'í xu titeeteáturaasin í Dios jemi tí'í'í pua'a siyen huárini se'íjna jime'e. Ché'e a'ij tejá'amua'aire'e."

Matǵ'ij a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'úu mú a'uté'uca'a u Antioquía

³⁰Matǵ'ij mi miyen huarǵj, matǵ'ij mi me'uun hua-jau'íteca'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi a'ucǵj. A'uu mú e'etiújsej naími'i í mej té'atzaahuat'e. Matǵ'ij mi hua'utapǵj í yu'uxari.

³¹Majta me'ín í huá'ihuaamua'a, matǵ'ij ra'ujǵve í yu'uxari jetze, jé'ecan mú huataújtemua'ave a'íné naa

pu hua'utá'a a'íjna í yu'uxari. ³² Ajta, a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'íñi mú rujíimua'a mena'a antiújmua'a-reereca'a majta me'íjna jín mej mi tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín ca'aníjra'a jeíhua hua'utá'a í huá'ihuaamua'a a'íjna jime'e í mej tihua'utá'ixaa. Rí'í mú temua'a naa tihua'utá'a.

³³ Matí'ij mi a'atzu me'uun á'atee. Aj mú mi me'ín í huá'ihuaamua'ame'en miyen tihua'utá'ixaa mej á'uciine ruxí'evi'ira'a jime'e a'u mej e'eráaci, mej mi majtáhua'a me'uun e'ará'asti a'ímej jemi í mej hua'ja'uta'íteca'a. ³⁴ Mí ajta, a'íjna í Silas, ayée pu tira'ará-najcheca'a tí a'uun a'uteáturan. ³⁵ Majta me'ín, í Pablo, ajta í Bernabé, a'íñi mú a'úu na'a a'uteájturaa a'ujna Antioquía. Majta jamuan í seica, camuché'e mú metihua'amua'atejca'a. Majta tihua'a'ixaate'eca'a í niuucari jime'e tí jíme'en rá'axa í tavástar'a.

Matí'ij nu'u já'ita'a a'utacáj a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé

³⁶ A'atzu á'ateevi'ica, aj pu i a'íñi í Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna í Bernabé tíjñ:

—Tiché'e teajtáhua'a huaja'uvé'emuaare í ta'ihuaamua'a í mej me'uun a'uchéjme nainjapua a'u tej teri huaja'utá'ixaa í niuucari tí jín ra'axa í tavástar'a, tetá'aj ráamua'aree a'ij tí ye'í tihua'avaire'e.

³⁷ Ajta a'íñi í Bernabé, a'íj pu huávi'itijme'e a'íjna í Juan, tí ajta ayén ántehuaa tíjñ Marcos. ³⁸ Mí ajta a'íjna í Pablo, capu rá'avi'itimí'ica'a a'iné a'íñi pu Marcos a'uun huaja'uhua'axi a'ujna já'ahua'a u Panfilia. Capu ché'e tí'imuari'eca'a huá'a jamuan.

³⁹ Jéihua mú huaújte'axi. A'íj mú jín ruséxuijmé'e a'ucíjxi. Ajta a'íjna í Bernabé, a'íñi pu xaa ya'uví'iti a'íjna í Marcos. Baarcu jetze mú a'ucíj mej mi me'uun e'ará'asti a'ujna u Chipre. ⁴⁰ Ajta a'íñi í Pablo, a'íñi pu ra'antíhua'u a'íjna í Silas.

Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íñi mú ra'íjca í Dios í tí huá'ucha'íni í tavástar'a a'ímej í mej hua'apua. Matí'ij mi a'ucíj. ⁴¹ A'áa mú a'uré'ene a'ujna u Siria, ajta a'ujna Cilicia. A'u tí na'a a'úu mej e'etiújse'iri u teyu'jta'a, a'íñi mú ca'aníjra'a hua'utá'aca í ru'ihuaamua'a.

Pablo pu nu'u ra'avé'ehua a'íjna í Timoteo

16 A'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas, áa mú a'ucáane me'újna u Derbe, majta me'újna u Listra. A'u mú seíj huáteu tí té'atzaahuate'e. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tíjñ Timoteo. Ajta a'íjna í naánajra'an, Israél pu jetze ajtéme'ecan, ajta táatajra'an, griego pu pú'eene'e a'íjna. ² Rí'í mú tirájcha'íca'a a'íjna í Timoteo a'íime ihuáamua'ame'en í mej Listra é'eme'ecan, majta í mej Iconio é'eme'ecan.

³ A'íjna í Pablo, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tí a'íñi Timoteo u á'ume'en huá'a jamuan. A'íj pu jín raata'íteca'a mej ra'antisíjche í naviira'an mej mi caí huataníniu'ucacun a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u, a'iné naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna a'úunimuaa tíj na'a a'uun tí huatacá'a, a'íñi mú ramua'a-

reereca'a tí táatajra'an a'íjna í Timoteo, a'íñi pu griego pú'eene'e.

⁴ Matí'ij mi me'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'ana, a'úu mú hua'utá'ixaate'e í teite a'ij mej tiraaxí'epi'intare í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej Jerusalén a'ujteí a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen huárini í teite. Matí'ij ra'anticí'í í teite mej tihua'utá'ixaa, seíj jetze í chajta'a, majtáhua'a méyee miyen huaríj, majtáhua'a méyee. ⁵ A'íj pu jín, a'íime í mej tíújse'irihua'a, a'íñi mú ahuaújca'ane mej mi jaítze'e té'antzaahua. Majta huatámu'ireca'a.

Tí'ij nu'u Pablo jemi huataseíjre a'íjna í ja'atí tí Macedonia é'eme'ecan

⁶ Nainjapua mú huacíj a'ujna tíj na'a a'uun tí huatacá'a u Frigia. Aru capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej a'uteárute a'ujna tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Asia, mej mi tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e tí jíme'en rá'axa í Dios niuuca. ⁷ Aj mú mi a'ujna vejli'i a'atanéj a'u tí e'eve'e'ástime seij chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Misia. A'uu mú a'utearutéche'e a'íjna chuéjra'a japua tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Bitinia, aru capu a'ij tiu'utári'iristareca'a a'iné capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Jesús.

⁸ Matí'ij mi antacíj u jetze pújme'en u Bitinia. Matí'ij mi a'uun pújme'en a'ucájrupi chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Troas. ⁹ Tíca'ímua pu tí'itíj huámaaraca'a a'íjna í Pablo. Tí nu'u a'uun a'utéjvee után pújme'en ja'atí tí seij chuéjra'a japua é'eme'ecan tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Macedonia. Jé'ecan pu nu'u hua'utáhuaviiri'i ayén tíjñ:

—Xa'itáciini yú jetze pújme'en, mú'een, setá'aj hui taatévaire'en itejmi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'atí.

¹⁰ Tí'ij ayén tiú'umaaraca'a a'íjna í Pablo, ca'anacan tu huátacate tej tí antáciine a'ujna já'ahua'a Macedonia, a'iné ayée pu titá'amitiejte'eca'a tí a'íñi Dios taatajé tej tí tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e tí jín Dios hua'irátuaasin.

Tí'ij nu'u Lidia huataújtuaa í tavástar'a jemi

¹¹ Tetí'ij huiráaci te'újna u Troas, a'úu tu antacíj í baarcu jetze a'ujna u Samotracia a'ujna a'u tí chuej a'utacá'a jaata'a. Yee ruijmua'ate'e yee tu e'entanéj a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Neápolis.

¹² Tetí'ij huiráaci te'újna, aj tu tí te'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Filipos. A'uu mú mejmí'i é'echejca'a a'íime í mej Roma jetze ajtéme'ecan. Ajta, a'ujna Filipos, a'ii pu a'íñi pú'een í chajta'a tí jaítze'e ruxe'eve'e tíj na'a a'uun tí huatacá'a u Macedonia. A'uu tu a'atzu á'atee tej te'uun a'uté'uu.

¹³ Ja'anáj matíj pua'a rusé'upihua'a, a'úu tu huiráaci á pua'acié u chajta'a. A'uu tu já'ahua'a a'uré'ene vejli'i jate'e tej tí ráahuauni a'u tí é'eri'iri tej huatájniuni í Dios jemi. A'uu tu a'ujrá'aseca'a. Aj tu tí autéjhuii tej tí-

hua'utá'ixaate'en í 'uuca í mej tiújseij me'újna a'ájna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. ¹⁴ Se'íj í 'íita'a, ayée pu ántehuaaca'a tíjín Lidia. Tiatira pu é'eme'ecan a'ájna. A'íj pu c'íixuri tí'itua'aracare'e ti tí'inaca'amua. A'íj pu ajta raná'achemi'íca'a í Dios. Aj pu i Dios raatá'a ti rá'antzaahuat'e'en a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Pablo. ¹⁵ A pu i huámua'í'ivijhuaca'a, majta a'íime í 'i-huaamua'ame'en.

Aj pu i ayén titaatajé a'ájna í Lidia tíjín:

—Ti pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e a'ájna jime'e í nej neri rá'atzaahuat'e'e ne'ájna í tavástar'a, setá'aj mú a'uvé'uju'un nej jamuan sej si se'uun a'uté'uu xá'ara'ani a'u nej é'eche. —Ayee pu titaatá'ixaa.

A'íj pu ta'antimuá'ítí.

T'í'ij nu'u huataújtuaa í tavástar'a jemi a'ájna í 'íita'a ti huá'amua'íticí í teite

¹⁶ Ja'anáj ayée pu titáaru. A'uu tu aujú'ucaa a'ujna mej yé'ana'amiche í Dios. A'uu tu ti ra'antinájcheca'a se'íj í temuajj ti tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a. 'Íita'a pu pú'eene'e a'ájna. A'íjna í tiyaaru'u, a'íj pu raay'ítihua'a ti tí'itij huámua'aree. Jéihua pu huá'a-mua'ítichistehua'a a'ájna í 'íita'a í tumin huá'a jemi í mej racha'íca'a. ¹⁷ Tí'íquí a'íin taatavén. Aa pu e'eve'e-jíjhuajme'e ayén tíjín:

—Mí teteca, a'íi mú hui ravaire'e í Dios í ti ta japua é'esiejre'e nájmi'ica japua matá'aj miyen tejá-muaatá'ixaate'en a'íj ti tí'irí'iri ti Dios tejámuaatá'uuni'i.

¹⁸ Ayee pu a'urijne'e nain xicaj tzajta'a ajta t'í'ij caí ché'e rá'aviicua'i a'ájna í Pablo. Aj pu'i p'í a'uré'eve. Tí'íquí ayén tiraata'ixaa a'ájna í tiyaaru'u tíjín:

—Ayee nu hui tí'imua'aijte'e a'ájna jetze me'ecan í Círíistu'u pej huiirájra'ani pem'ájna jetze mí temuajj. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i á'iyen huirájraa a'ájna í 'íita'a jetze.

¹⁹ Majta me'ín í mej racha'íca'a í temuajj, mat'í'ij ráa-mua'areeri'i ti caí ché'e a'íj tí'irí'iri mej raamuá'itín í tumin a'ájna jetze, aj mú mi hua'uví'iri me'ájna í Pablo, majta me'ájna í Silas. Mat'í'ij mi huaja'uví'iti a'íimej jemi í mej tí'ajta a'ujna já'ahua'a ti e'eráyaujta'a a'u mej tejé'etu'araca tí'itij. ²⁰ Mat'í'ij mi á huajaútuua huá'a jemi í jueesi. Miyen tí'ixáata tíjín:

—A'íime i teteca, Israel mej jetze ajtémecan, jeihua mú hui huá'ajaaxiejte'e íyuu mej a'uchéjme. ²¹ Seic'icé mú hui tihuá'amua'ate í ye'irá jetze ti caí ayén titaavíjte'e itejmi, tej tiyen tirá'antzaahuat'e'en, na'ari tej tiyen huá'irini iteen i tej Roma jetze ajtémecan.

²² Mat'í'ij mi me'ín teite hua'utá'jaaxiejvi'iri'i me'ájna í Pablo, majta me'ájna í Silas. Aj mú mi me'ín jueesi miyen tiu'uta'ájtaca'a mej nu'u tihua'acá'ari'iraxin í tihuá'aciixu, majta nu'u hua'utéevajxi pí'ista jíme'e.

²³ Mat'í'ij hua'utéevajxi jeihua, majta hua'iteána. Majta ra'íjca ti me'ájna í tí'ícha'íi ti huá'ucha'íin temua'a naa. ²⁴ A'íjna mej tirácha'íiraste, a'íj pu hua'uteájtuaa ujca'ihuá'imua ti jau'ase. Ajta í huá'íca, án pu

ra'anárujte'axi a'ájna jetze í taabla ti ij caí huirácu'u-cunen í huá'íca.

T'í'ij nu'u huataújtuaa í tavástar'a jemi a'ájna ti huá'acha'íca'a

²⁵ A'atzaj teuumé'eca tíca'imua, a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a, a'íj mú téniuusime'e í Dios jemi, majta tí'ichuicaca'a a'ájna í Pablo, ajta a'ájna í Silas. Majta í seica í mej námi'ihuaca'a, a'íj mú huá'anamuajraca'a. ²⁶ T'í'ij i jíye'itzi jíme'e huatéjca'atzijxi í chuej. Ajta í jaxu'u a'u mej é'enami'ihuaca'a, ca'anín pu jín huatéjca'atzijxi. Jíme'en pu'u ayén huar'íj, aj pu i te'entaújcuunaxi a'u ti é'epueerta, a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a, ajta tí'íj-tza'anixi í cadeena í mej jín anaj'í'ici'ihuajme'eca'a í mej námi'ihuaca'a.

²⁷ Ajta a'íin ti tí'ícha'íi, t'í'ij huatá'ji, aj pu i raasej ti te'entacúuni'ihuajme'eca'a a'ájna a'u ti é'epueerta. A'íj pu 'i rú'ijcupi í ruchun t'í'ij i huaújje'ica a'íné yee pu raatá'a cumu mu'uri huiráci í mej námi'ihuaca'a. ²⁸ Mí ajta, a'íin í Pablo, ca'anacan pu huajíjhuaca'a. Ayee pu tiraatajé tíjín:

—Capej hui piyen aruure pej piyen ajé'icata. Teuche'e tu námi'i huiráatei.

²⁹ Aj pu 'i taij huahuá. Tí'íquí á'iyen u'uteájrupi huatiéechijmé'e a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a. Aj pu 'i á'éjtnutaca'a a'ujna vejli'i a'u mej a'uté'uca'a a'íj-na í Pablo, ajta a'ájna í Silas. ³⁰ Tí'íquí hua'iráavi'iti. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'íné náarini t'í'ij Dios tinaatá'uuni'i'?

³¹ Mat'í'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj rá'antzaahuat'e'en í tavástar'a, a'ájna í Jesús. Aj pu xaa Dios timuaatá'uuni'ira, ajta a'íimej í mej á jamuan á'éche.

³² Mat'í'ij mi miyen tirá'ixaa me'ájna í ja'atí, majta a'íime í mej jamuan á'éche a'ájna jíme'e í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a. ³³ Yee pu 'i éene'e a'atzaj tíca'imua a'íin ti tí'ícha'íca'a, a'íj pu hua'ujá'usi í mej tzaanica'a. Mat'í'ij mi á'iyen huaújmuai'íhuaca'a a'ájna í tí'ícha'íca'a, majta a'íimej í mej jamuan á'éche.

³⁴ T'í'ij i huaja'uví'iti í ruche. Aj pu 'i tihua'umí. Ajta í mej jamuan á'éche, jé'ecan mú huataújtemua'ave me'ájna jíme'e mej rá'antzaahua í Dios.

Mej nu'u hua'utátuaa me'ájna í Pablo, majta me'ájna í Silas

³⁵ Tapuá'arijme'eca mú me'ín í jueesi hua'uta'a'íj í polisiiya. Ayee mú tiraata'ixaa a'ájna ti tí'ícha'íca'a tíjín:

—Ché'e hua'irájtuaani í mej námi'i í mej hua'apua.

³⁶ Aj pu i a'íin ti tí'ícha'íi, ayée pu tiraata'ixaa a'ájna í Pablo tíjín:

—Menaata'a'íj í jueesi nej nu'u amua'irájtuaani. A'íj pu jín, pu'uri rí'irí sej huirá'íne. Capu ja'atí ché'e á'amua'jaaxiejte'e a'ame. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ájna ti tí'ícha'íca'a.

³⁷ Ajta a'íin í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa a'ájna ti tí'ícha'íca'a tíjín:

—Aricu, hua'utá'ixaate'e í polisiya tijín: “Itejmi, i tej a'ímej jetze ajtémecan í mej romanos pú'een, a'íí mú caí tí'itíj taata'ihua'ura a'íj tej tí'itíj jín titeuteájturaa, a'íí mú majta taateevajxi mé jéjre'e teite tzajta'a, majta ta'iteáana. ¿Tí'itáni? ¿Ni meri tá'axijte'en avíitzi'i jime'e? Catu xaa ne'u huiráaju'un. Miché'e me'ín yéve'eré'enen matá'aj me'ín tu'irájtuaani.”

³⁸ Mat'íj mi me'ín polisiya miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í jueesi a'íj tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo. Mat'íj ráamua'areeri'i tí a'íín í Pablo, ajta a'íín í Silas a'ímej jetze mú nu'u jetze ajtémecan í romano, jé'ecan mú tiu'utáziin a'ímej í jueesi. ³⁹ Mat'íj mi u á'u-ju'un a'ímej í jueesi mej mi teja'utaúuruuni'i huá'a jemi í mej hua'apua. Mat'íj mi hua'irájtuaa. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a mej huiráçine a'ujna chajta'a. ⁴⁰ Mí majta me'ín í mej hua'apua, mat'íj huiráaci a'ujna carcel, a'úu mú á'uju'un Lidia tí é'echejca'a mej mi hua'useij í ru'ihuaamua'a í mej té'atzaahuate'e. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a í huá'a tzajta'a. Aj mú mi a'ucíj.

Mat'íj nu'u mi autéjhui mej tiújne'usi'ite'en me'újna u Tesalónica

17 Mat'íj mi me'uun a'uré'ene a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Anfipolis, ajta tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Apolonia. Aj mú mijtá'i me'uun a'ará'a chajta'a tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Tesalónica a'u tí hua'ateyuu é'eseijre'e a'íime í mej Israel jetze ajtémecan. ² Tíj na'a tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pablo. A'uu pu a'uteájrupi hua'atáyujta'a ja'anáj tí ayén te-ja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze mat'íj pua'a ruse'upi. Huaíca itieeri tzajta'a pu tihua'utá'ixaa í yu'uxari jetze.

³ Ayee pu tihua'á'ixaate'eca'a tí ayén tiú'uxe'eve'eca'a tí a'íín rajpuaíjzi á'ara'ani a'íjna í tí nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua. Ajta, nu'u tí'ij huam'ín, ayee pu tiú'uxe'eve'eca'a tí huatarún ajtahua'a huá'a tzajta'a í mí'ichite. Ayee pu tihua'á'ixaate'eca'a tijín:

—A'íjna í Jesús, a'íí pu hui a'íín pú'een í tí Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁴ Mat'íj mi seica rá'antzaahua í mej Israel jetze ajtémecan. Aj mú mi huá'ajaahua me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas, majta mú jeíhua té'antzaahua í mej me'ín pú'een í griego í mej raná'amiche'e í Dios, majta mu'ití í 'uuca í mej jaítze'e raxí'eve'e í chajta'ana.

⁵ Majta a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, jé'ecan mú huá'anchueere. A'íj mú jín huá'ajseij seica í mej a'íj pua'a tí'iteteite í mej á'ujuhua'ane'e a'ujna já'ahua'a a'u mej teje'etuáaj muá'aye'i. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi huataníniu'ucacun. Jé'ecan pu a'íj pua'a tiuju'uteáarij a'ujna í chajta'a.

Aj mú mi me'uun á'uju'un Jasón tí é'eche. A'ímej mú mi huáhuau í Pablo, majta me'íjna í Silas, mej mi hua'irávi'itín, majta tiu'utátuiire'en í teite jemi.

⁶ Mí majta, camu huá'uteu a'ímej í mej hua'apua; seica mú huáteu. A'íj mú jín a'ímej a'ujájuaca'a me'íjna í Jasón, majta seica í ihuáamua'ame'en. A'íí mú mé

huaja'ujájuaca'a a'ímej jemi í mej tí'itíj jín títetateí. Majta antiijíhuua miyen tijín:

—Me'íjna i teteca i mej huá'ajaaxieje'e nainjapua í teite í chaanaca japua, a'íj mú jín majta meri miyen u a'uvé'uju'un. ⁷ Ajta a'íjna í Jasón, a'íi pu hui hua'an-curé'evi'iti í ruche. Camu té'aste í ye'irá jetze í tí tiu'uta'ájtaca'a a'íjna í ta rey, a'íjna tí ayén ántehuaa tijín César. Ayee mú tí'ixa tí nu'u hui seij a'íín pú'een í rey, a'íjna í ja'atí tí ayén ántehuaa tijín Jesús. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej a'íj pua'a tí'iteteite.

⁸ Mat'íj a'ímej huánamuajri'i, jé'ecan pu a'íj pua'a hua'utá'a í huá'a tzajta'a í teite, majta í mej tí'itíj jín títetateí. ⁹ Aj pu i a'íín í Jasón, majta me'íjna í seica, tumín mú tiu'utá'a a'ímej jemi í mej títetateí mej mi hua'utátuaani caí ché'e miyen huá'aruure mat'íj huá'uruu u mej huaja'uvé'ejajuaca'a. Majta a'íime í mej títetateí, a'íí mú hua'utátuaa.

Mat'íj nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Berea a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas

¹⁰ Mat'íj mi me'ín huá'ihuaamua'a ca'anacan hua'uta'íteca'a me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas mej á'uciine tíca'ari tzajta'a a'ujna já'ahua'a chajta'a tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Berea. Jíme'en mu'u me'uun a'ará'a, aj mú mi a'uteájrupi hua'atáyujta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan.

¹¹ A'íime í mej Berea é'eche, jaítze'e mú rí'í naa tí huá'ajeeveca'a mecaí a'íime í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa. Naa mú rí'í tira'ancuré'a í niuucari. Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, a'íí mú rahuauca'a í yu'uxari jetze mej mi ráamua'aree tí pua'a ayén tí'ayajna nusu caí a'íj tí tí'ixajta'a a'íjna í Pablo. ¹² A'íj mú jín mu'ití té'antzaahua, majta mu'ití í mej a'ímej jetze ajtémecan í griego. A'íí mú majta té'antzaahua í mé 'uuca í mej rí'í huajá'useijraca'a temua'a naa. Ayee mú che'atá mena'a té'antzaahua í teteca.

¹³ Majta a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, a'íime í mej Tesalónica é'echejca'a, mat'íj ráamua'areeri'i tí a'íín Pablo tihua'ú'ixaa í niuucari tí jetzen rá'axa í Dios a'ujna Berea, mat'íj mi me'uun á'uju'un. A'íí mú majta ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi hua'utá'ajaaxieji'i. Jé'ecan mú huá'aniu'ucaste'eca'a. ¹⁴ Majta me'ín í huá'á'ihuaamua'a, a'íí mú caí á'atee; á'yen mú raata'íteca'a tí Pablo á'ura'ani a'ujna tí e'eve'e'ástime í jaj tí ve'ée. Majta me'ín í Silas, ajta í Timoteo, a'íí mú a'uteájturaa a'ujna u Berea.

¹⁵ Majta í mej Pablo jamuan a'ucíj, a'íí mú ya'uví'ití chajta'a jetze tí ayén téja'arájtehuuaa tijín Atenas. Majta á'yen huaré'aci. Mehua'uta'ítaca'a me'íjna í Silas, majta me'íjna í Timoteo mej nu'u tiújseire'en ca'anacan.

Tí'ij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Atenas

¹⁶ Tí'ij Pablo aúche'e huá'achu'eve'eca'a a'ujna Atenas, jé'ecan pu tiniú'ucaca'a í ru jetze a'íjna jime'e tí hua'useij í huá'a dioosi í mej á e'eré'ete'ecaa nainjapua a'ujna chajta'ana. ¹⁷ A'íj pu jín, a'íín Pablo tí huá'á'ixaate'eca'a huá'a teyujta'a a'ímej í mej Israel

jetze ajtème'ecan, ajta a'ímej jemi í griego í mej Dios ná'amiche'e. Ajta tǵj na'a nain tǵjca'ari tzajta'a, a'íí pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'íímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ujna a'u mej tejé'etu'araca.

¹⁸ Majta me'uun seica a'uté'uuca'a í mej tiú'uj-mua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'ííme í mej jee epicúreos, majta seica í mej tiú'ujmua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'ííme í mej miyen huataújmua'a tǵjń estoicos. Matǵ'ij mi autéjhuii mej tiu'uxáj jeíhua. Matǵ'ij mi autéjhuii mej miyen tirá'ixaate'en me'íjna. Ayee mú seica tí'ixa tǵjń: —¿A'íné hui tí'ixa mǵi tí jeíhua tí'ixa?

Majta seica miyen tí'ixa tǵjń:

—Xíee ayén hui tí'ita'ixaate'e seǵj jime'e í niuucari tí seǵj jemi é'eme'ecan í Dios.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íné Pablo pu ayén ti-huá'a'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Jesús, ajta a'íjna tí nu'u huatarúj huá'a tzajta'a í mǵ'ichite. ¹⁹ Matǵ'ij mi ya'uví'ti a'ánna a'u mej e'etiújse'irihua'a jírí japua tí ayén téja'arájtehuaa tǵjń Areópago. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tǵjń:

—¿Ni rǵ'írí tej iteen ráamua'aree mǵi pej hui jéjcuacan jǵn tí'itamua'ate? ²⁰ ¿A'íné petí'ita'ixaate'e tí'itij jime'e tej caí yaú'itǵe, tej caí ja'anáj ráanamujri'i? Ayee tu hui tí'ijxe'eve'e tej ráamua'aree a'ij tí huataújmua'a a'íjna í niuucari.

²¹ Ayee mú a'íjna jǵn tiraata'íhua'uri'i, a'íné naími'i í mej Atenas é'eme'ecan, majta í mej seǵj chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej meri me'uun a'uchéjme a'ujna Atenas, camu máǵj tí'itǵj avé'emua'areereca'a. A'íí mu'u pí namujraca'a í tí jéjcuacan jǵn tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari.

²² Aj pu i Pablo huatéechaxi já'ita'a huá'a tzajta'a í mej e'etiújseire'eca'a a'ujna Areópago. Ayen tǵjń:

—Mú'een mǵi sej tetecca, Atenas sej é'eme'ecan, nain nu jǵn tí'iseǵj sej jeíhua huá'achu'eve'e í rudiojtemua'a.

²³ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'íné netǵ'ij á'uche'e-cane'e nehuá'asejracaa'a a'u tí na'a sej ye'utéchajtza seǵj í a'amua dioosi. Seǵj nu huaseǵj ípuari japua tí jetzen té'eyu'usi'i ayén tǵjń: “Tej rǵ'í tiraatá'an í Dios tej caí ramua'ate.” A'íjna sej caí ramua'ate, rǵ'í xu tiraatá'aca. A'ij nu xaa jǵn niyen tejámuaatá'ix-aate'esin.

²⁴ A'íjna í Dios tí raatétaahuaca'a i chaanaca tej japuan seǵjre'e, ajta nain jime'e tí ayén tí'iseǵjre'e, a'ii pu hui a'íín pú'een í tí tí'ajta naǵjmi'icǵ'e u ta japua, ajta naǵjmi'icǵ'e íiyen chaanaca japua. Capu ayun che í Dios íiyu teyujta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í tetecca. ²⁵ Capu ayén tiú'ujxe'eve'e mej raatévaire'en tí'itǵj jime'e tí tirá'aturaate'e a'íné a'íí pu ruseǵj hua'atá'aca naǵjmi'ica í tetecca mej ruuri muá'ara'ani, mej ucayjátiye'ican, ajta hua'atá'aca naǵjmi'ica tǵj na'a tí'itǵj tí huá'aturaate'e.

²⁶ Ayee pu Dios ráaruu mej seǵj jetze huanéj í teáata'a naími'i í teite mej mǵi nainjapua seǵjre'e íiyen chaanaca japua. Ajta, a'íí pu hui raaxǵ'epǵ'intare a'achú mej á'atǵj'íren, ajta a'u mej a'uchéjme'eni. ²⁷ Ayee pu Dios a'íjna jǵn huarǵj mej mǵi ráahuauni me'íjna, mej mǵi miyen éeni'icǵ'e ráateuni. Mǵi ajta a'íín, capu a'achú a'í-muá mé'e é'esǵjre'e itejmi jemi.

²⁸ Ayee pu'u na'a tí'een a'íné a'íj tu jetze ruuri í Dios, tej tí tiyen éene'e mé té'ujujhua'ane'en, tej tí tiyen hu-até'uuca. Majta me'ín í mej tí'ichuicaca mú'ejmi tzaj-ta'a, seica mú majta miyen che'atá mena'a tiu'utaxáj-taca'a a'ij nej inee tejá'amua'ixaate'e. Majta miyen tǵjń: “Teen tu teajta yaújmua'ame'en pú'een í Dios.”

²⁹ Ja'íné teen tu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, capu hui ayén tiraavǵjte'e tej tiyen tí'imuaǵca tí Dios ayén 'een tǵj tí'itǵj tí taavǵjhua oro jime'e, nusu i plata jime'e, nusu tetej jime'e. Capu ayén 'een tǵj tí'itǵj í mej raaté-taahuaca'a í teite a'ij mej ye'í tirájteu me'íjna jime'e í rumua'atǵira'a.

³⁰ A'ájná'imua, camu ramua'areereca'a í teite a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios tǵj na'a tí yú e'iré'ene. Ajta a'íín í Dios, capu ja'anáj hua'uxǵjte a'ajná'imua. Mǵi ajta, íjii pu xaa, a'íí pu tihuá'ajte'e naǵjmi'icǵ'e mej nu'u seicǵe tiú'umua'ati í teite, a'íjna jime'e, tí Dios ari ayén tiraaxǵ'epǵ'intare seǵj xicájra'a jetze tí jetzen hua'uxǵjte'en naǵjmi'ica í mej yene a'uchéjme íiyen i chaanaca japua. A'íí pu hui huá'axǵjte'en a'íjna í ja'atǵi tí Dios ra'antǵhua'u. Dios pu ari hua'utaseǵjra naǵjmi'ica í teite tí ayén tí'ayajna a'íjna jime'e tí ra'ajǵj huá'a tzaj-ta'a í mǵ'ichite a'íjna í ja'atǵi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

³² Matǵ'ij ráanamujri'i tí Dios ra'ajǵj í mǵ'ichite tzaj-ta'a a'íjna í Jesús, seica mú rá'axiehuari'iraca'a. Majta seica miyen tǵjń:

—Ayee tu tí'ijxe'eve'e pej pajtáhua'a titá'ixaate'en pe'íjna jime'e.

³³ Aj pu i ajtáraa í Pablo huá'a jetze. ³⁴ Aru maúche'e mú seica í teite á'ujujhua'ane'e jamuan. Merá'antza-ahua micu. A'ii mú me'ín pú'een, í mej huá'a tzajta'a a'uté'uuca'a a'íjna í Dionisio, í tí huá'a jetze ajtème'e-cantaca'a a'ujna Areópago, ajta seǵj í 'íta'a tí ayén án-tehuuaa tǵjń Dámaris, majta seica mú majta té'antza-ahua.

Tǵ'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Corinto

18 Ajta á'iyen Pablo huirájraa a'ujna Atenas. Tǵ'iquí a'uun a'ará'a chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tǵjń Corinto. ² A'uu pu yá'uteu seǵj tí Israel jetze ajtème'ecan tí ayén ántehuaa tǵjń Aquila. A'uu pu é'e-me'ecan a'ujna seǵj chuéjra'a japua tí ayén téja'arájte-huaa tǵjń Ponto. A'íjna í Aquila, ajta a'íjna í íra'ara'an tí ayén ántehuaa tǵjń Priscila, a'íí mú me'uun e'eráacǵi a'ujna já'ahua'a seǵj chuéjra'a japua tí ayén téja'arájte-huaa tǵjń Italia, a'íné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a mej nu'u á'ucǵi'ne me'újna a'íjna jime'e í hua'arey í ro-manos tí ayén á teja'uta'íteca'a mej á'ucǵi'ne naími'i í mej Israel jetze ajtème'ecan.

Ajta a'íín í Pablo, a'íí pu u huaja'uvé'emuaareca'a.

³ Pablo pu racú'une'epuaca'a í navij chí'ira'a. Ayee mú che'atá mena'a tí'imuari'eca'a a'íímej, a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila. A'íj pu jǵn a'uteájturaa huá'a jamuan, ajta tí'imuari'eca'a huá'a jamuan a'íjna í Pablo.

⁴ Nain xicájra'a jetze matǵj pua'a ruse'upi, a'úu pu a'uteáru'ipiche'e huá'a teyujta'a, tihuá'a'ixaate'eca'a tǵ'ij ayén éeni'icǵ'e hua'antimua'ítin a'íímej í mej Israel

jetze ajtème'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan.

⁵ Matf'ij mi huiráaci a'ujna u Macedonia a'íjna í Silas, ajta a'íjna í Timoteo. Matf'ij mi me'uun a'ará'a a'u ti a'utéveeca'a í Pablo, ti ajta jín antiújmua'areereca'a nain jime'e ti tihua'utá'ixaate'en í yu'uxari jetze. Naa te'ehauritiéecan jime'e, a'íí pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan, a'íjna jime'e ti Jesús a'íin pú'een í tevi ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, a'íjna mej rachú'eve'eca'a.

⁶ Majta me'ín, camu a'atzu raxí'eve'eca'a mej ráana-mua. A'íj mú jín autéjhuii mej a'ij pua'a tirájeeve. Aj pu i Pablo tiu'utéca'atzijxi í tiú'ujciixu mej mi ráamua'aree tijín ma'uté'itzee í Dios jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu pú'eene'e xá'aju'un t'íj mú'ejmi jetze rájveti í puaijtzí. Nee nu hui ra'ará'aste ti tinaa'íjca. Ijii ti yú auca'ití a'ame, huá'a jemi nu a'umé'e na'ame í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁷ Aj pu i huirájraa u hua'atéyujta'a. Aa pu a'ará'a áa ti é'eche ja'atí ti ayén ántehuaa tijín Justo. A'íí pu raná'amiche'e í Dios, ajta a'uun é'echejca'a a'ájna ve-ji'i a'u ti a'utéjvee í teyuu. ⁸ Ajta a'íin í Crispo, í ti tí'aijta u teyujta'a, a'íí pu rá'antzaahua í tavástara'a, majta miyen che'atá mena'a naími'i ti huá'a jamuan é'echejca'a a'íjna í Crispo. Majta seica í mej Corinto a'uchéjme'ecaa, matf'ij ráanamujri'i í niuucari, jéihua mú rá'antzaahua. Matf'ij mi huámua'i'ivijhuaca'a.

⁹ Aj pu i t'íca'imua, t'íj a'íin Pablo tí'imaaraca'a, a'íí pu raasej í tavástara'a. Ayee pu tiraata'ixaa tijín: —Capej tí'itziine'e. Paúche'e pej hui tihuá'a'ixaate'e pua'amé. Capej tépuaapua'aren. ¹⁰ Nee nu mú'eetzi jamuan yé huatéjvee. Capu ja'atí timua'antiú'uuni'ira. Capu ajta ja'atí puaijtzí muaatá'asin. Jéihua nu hui titeftestemua'a íiye chajta'a. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástara'a.

¹¹ A'íj pu jín Pablo ayén a'uun é'etee seij nine'ira'a japuan já'ita'a a'ujna Corinto. Tihuá'amua'atejcaa a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios.

¹² Aru t'íj a'íin Galión a'uun tí'ivaire'eca'a tajtuhuan jime'e a'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Acaya, a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan, a'íí mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun me'íjna jemi í Pablo. Matf'ij mi ya'ujáj jueesi jemi. ¹³ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í tajtuhuan tijín:

—A'ijna i teáata'a, a'íí pu hui huá'amua'itijca'a í teite mej mi miyen seicié tí'ijna'amiche'en í Dios. Aru capu hui ayén tihua'atá'aca í taye'irá mej miyen rijca.

¹⁴ Pu'uri tén tiu'utaxáatache'e a'íjna í Pablo, t'íj a'íin Galión, ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan tijín:

—Casi'i mú'een, mi sej Israel jetze ajtème'ecan, ti pua'a hui amín tí'it'íj a'ij pua'a huáruu ti caí xé'epi'in, na'ari tí'it'íj huajé'ica ti huápi'i ruxe'eve'e, aj nu xaa niyen téja'amuanamuáarache'en. Mí ajta caí a'iné a'ii pu'u jín tí'ixa á'amua'e'ira, ¿a'iquí huataújmua'a a'íjna? ¿Ni caí niuucari pú'een a'íjna? Ayee pu hui

tiraavijte'e rujímua'a sej mú'een siyen ra'antipua'a-jte'en, a'iné canu nee raxí'eve'e nej raaxí'epi'intare'en ne'íjna i niuucari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁶ T'íj i hua'irájtuua á pua'acé a'ujna a'u mej e'etiújse'irihua'a í jueesi. ¹⁷ Aj mú mi me'ín í mej i' griego, naími'i mú rajví'i me'íjna í Sóstenes í ti tí'aijta u teyujta'a. Matf'ij mi raatéevajxi a'ujna jemi í tajtuhuan. Mí ajta a'íjna í Galión, capu jetzen ruxe'eve'e já'araa a'íjna jime'e.

T'íj nu'u Pablo a'utéjche ti mú já'ahua'a a'atanén, ajta mú á'ayee

¹⁸ Aúche'e a'atzu á'atee a'ujna Corinto a'íjna í Pablo. Tí'iquí hua'utateújte í ru'ihuaamua'a. Ajta á'iyen baarcu jetze ateájraa, ajta á'uraa jamuan a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Matf'ij antáciine a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Siria. T'íj caí xi u e'erájraa a'ujna u Cencrea, aj mú mi racaaye ti i ra'ará'asten tí'iti jime'e ti a'íin a'íjna jín te'ataújratiir-i'i.

¹⁹ Matf'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Éfeso. A'uun pu huaja'utéhuui í Pablo a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Aj pu i a'uun a'uré'ene a'ujna teyujta'a. Tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan í mej tiújse'irihua'a a'ujna.

²⁰ A'íí mú raatajé ti nu'u jaítze'e á'ateevi'in. Mí ajta caí, capu ahuaújca'ane.

²¹ Aj pu i hua'utateújte. Ayen tijín:

—Ja'anáj nu'irén yé tanéjsin ti pua'a Dios naatá'an.

Aj pu i ajteájraa í baarcu jetze. Tí'iquí a'uun Éfeso á'uraa. ²² T'íj a'uun a'utane, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Amuacaícan pu a'ánna a'ujnéj u Jerusalén. T'íj i hua'utateújte í mej tiújsej u teyujta'a. Ajta á'iyen, a'íin a'uun a'ucáane a'ujna Antioquía. ²³ A'uun pu a'atzu á'atee a'ujna. Aj pu i u e'erájraa. Aa pu a'atánee a'u ti e'echájta'ajmee sexu'ijmé'e a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Galacia, ajtahua'a seij ti ayén téja'arájtehuaa tijín Frigia. A'íí pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e naíjmi'ica í mej té'atzaahu-ate'e.

T'íj nu'u Apolos tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e a'ujna Éfeso

²⁴ A'íjna xicáara'a jetze, seij pu á e'iré'ene ti Israel jetze ajtème'ecan. Ayee pu ántehuaa tijín Apolos. A'uun pu é'eche a'ujna chajta'ana jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Alejandria. Jé'ecan pu raayí'itihua'a ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Ajta temua'a tiraayí'itihua'a a'ij ti ye'í huataújmua'a í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze. ²⁵ Naa pu tiú'umua'atejcaa a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í tavástara'a. Tiu'utaxájtaca'a a'ujca'anéecan jime'e, ajta ti temua'a naa rí'i tiu'utániuuni a'íjna jime'e í Jesús. Ajta a'íj pu'u mua'areereca'a a'íjna í ti jín Juan hua'utámuai'ihuaca'a.

²⁶ A'íí pu a'íjna jín a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u teyujta'a a'ujca'anéecan jime'e. Matf'ij me'ín ráana-

muajri'i a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila, a'íñ mú raatá'ínee tí huaja'uvé'emuaare a'ujna a'u mej é'eche. A'uu mú rá'itíiri'i jaítze'e a'ij tí tí'ijxe'eve'e í tavástará'a. ²⁷ Ajta t'í'ij ari á'uye'imí'íca'a a'ujna já'ahua'a Acaya a'íjna í Apolo, a'íñ mú ihuáamua'ame'en ca'aníjra'a raatá'a. Aj mú mí tihuaja'uta'ítí'iri'i í ru'ihuaamua'a í mej a'uun é'eche mej nu'u naa temua'a tira'ancuré'e-vi'itín. T'í'ij a'íñ Apolos a'uun a'ará'a a'ujna Acaya, jé'ecan pu hua'utévai tí Dios hua'utá'a ruxí'evi'ira'a jime'e mej rá'antzaahuaté'en. ²⁸ A'ujca'anéecan jime'e pu hua'utéemua'ití í teite a'ímej tzajta'a í mej Israél jetze ajtémé'ecan. A'íjna yu'uxari jetze pu tihua'utaseíjrate tí Jesús a'íñ pú'een í tí nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua.

T'í'ij nu'u Pablo a'uun

19 T'í'ij a'íñ Apolos a'uun a'utéveeca'a a'ujna Corinto, Pablo pu a'ánna imúa' a'utéene mu'utzitá japua. T'í'ijta'i a'uun a'ará'a a'ujna Éfeso. U pu huajá'uteu seica í mej té'atzaahuaté'e. ² Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni caí huatéajturaa mú'ejmi tzajta'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios set'í'ij rá'antzaahua?

Mat'í'ij mí miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Catu xaa teen mé'e yé'enamuajraca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Aj pu í Pablo ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'ataani niuucajtze'en jín xáamuai'ívi'ijhuaca'a?

Mat'í'ij mí miyen tiraata'ixaa tíjín:

—A'í'í tu niuucajtze'en jín huatámuai'íhuaca'a a'íjna í Juan teecan.

⁴ Pablo pu ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Juan pu hui huá'umuai'íhuaca'a í teite a'íjna jime'e mej mí seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a. Mí ajta, a'íñ pu huá'a'ixaate'eca'a mej nu'u té'antzaahuaté'en jemin í tí auj uvé'enejsin méjca'i huáyee. A'íñ pu hui a'íñ pú'eene'e a'ame í Jesús, í tí Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁵ Mat'í'ij ráanamua'jri'i, aj mú mí huámuai'ívi'ijhuaca'a niuucajtze'en a'íjna í Jesús. ⁶ Ajta, jíme'en pu'u a'íñ Pablo hua'avé'emuarí'exi án huá'amu'uutze'e, aj pu í a'íñ xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huataseíjre huá'a tzajta'a. Mat'í'ij mí autéjhuii mej tiu'uxáj niuucari jime'e mej caí xí raayí'itihua'a, majta mej tiu'utaxá í Dios jetze me'ecan. ⁷ Ayee mú ará'axcaa cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua í teteca.

⁸ A'ateevi'i a'achú cumu hua'íca máxcira'i tí a'íñ Pablo á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ujca'anéecan jime'e. Ajta hua'atémua'itíjme'e í teite a'íjna jime'e í tí Dios tí'ajita íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua.

⁹ Mí majta seica, camu jíme'en tiu'utá'a í ruxéjniu'uca mej ráanamua í niuucari tí jíme'en tihuá'a'ixaate'eca'a. Camu ché'e rá'antzaahuaté'ecua'a sino ayée mu'u a'ij pua'a tí'ixajta'a í teite tzajta'a. Tí'iquí a'íñ Pablo avé'eraa huá'a tzajta'a.

Tí'iquí seica í mej té'atzaahuaté'e, a'ímej pu a'uví'ití a'u mej tihuá'umuaten, a'ujna já'ahua'a chí'ira'an

jetze a'íjna tí ayén ántehuaa tíjín Tiranno. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a nain xicájra'a tzajta'a. ¹⁰ Ayee pu teumé'eca a'achú cumu hua'apua nine'ira'a tí a'íñ Pablo ayén tihuá'amua'atejca'a. A'íj pu jín naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Asia, naími'i mú ráanamua'jri'i í niuucari tí jetzen rá'axa í tavástará'a, a'íjna í Jesús, naími'i í mej Israél jetze ajtémé'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ajta a'íñ í Dios, ve'ecán pu jín rí'í huá'uruu í teite a'íjna jetze í Pablo mej mí naími'i naa rí'í te'utaseíjra í Dios jemi. ¹² T'í'ij ajta a'íjna í pañuura'an a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í c'íxuri tí jín avé'ujj'í'icí'e, tí pua'a nu'u ja'atí huá'a japua án teja'upítira'ani a'ímej japua í mej tí'icucuí'i, aj mú nu'u mí huarúj naími'i, ajta nu'u hua'utamuarí í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a a'ímej í teite.

¹³ Majta seica í mej Israél jetze ajtémé'ecantaca'a í mej á'ujjhuane'e a'u tí na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íñ mú huá'amuarite'eca'a í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Méjxe'eve'eca'a mej miyen huá'ini niúucare'ara'an jime'e í Jesús.

Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a ja'atí tí'iyaujmua'a tí Israél jetze ajtémé'ecantaca'a mej raatamuárite'en í tiyaaru'u tí teví tzajta'a seijre'eca'a. Ayee mú ará'axcaa aráhua'apua a'íme í yaújmua'ame'en a'íjna í ja'atí tí tihuá'ajte'e í mej tí'ivaire'u u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'atí tíjín Esceva. Mat'í'ij mí me'ín yaújmua'ame'en miyen tiraatajé í tiyaaru'u tíjín:

—Ayee nu hui tejá'amua'ijte'e ne'íjna jetze me'ecan a'íjna í Jesús í tí jetzen me'ecan tí'ixa í Pablo.

¹⁵ Aj pu í ayén tiu'utaniú a'íjna í tiyaaru'u tíjín:

—Néjmua'ate hui ne'íjna í Jesús, neajta ne'íjna í Pablo. Ari mú'een, ¿a'atéenni sej pírici?

¹⁶ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i a'íñ tiyaaru'u ca'anacan huá'a jetze rájve. A'íj pu jín hua'utéemua'ití. Jé'ecan pu hua'utéevajxi. Majta me'ín, ca'anacan mú huiráaci, memua'mua'avijmé'e, meti'ipua'ijti'ihuajmé'e. Mat'í'ij mí huataúruu. ¹⁷ Majta í mej me'uun é'echejca'a me'újna Éfeso, naími'i mú ráamua'areeri'i tí tí'it'í huá'uruu a'íme í mej Israél jetze ajtémé'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín tiu'utátziin naími'i. Mat'í'ij mí rí'í tiraatá'a í tavástará'a, a'íjna í Jesús.

¹⁸ Majta mu'ití í mej té'atzaahuaté'e, a'íñ mú u a'uvé'ujuun mej tiraataxáj mé jéjre'e tí'ití jime'e tí a'ij pua'a een í mej jín meri auteajturaa, tí'it'í tí na'a í mej a'ij pua'a huaráj. ¹⁹ Majta í mej tí'ichahuaara, u mú teja'ará'í'ipi í tiú'ujyu'uxari. Aj mú mí tiu'utaj, meti'iseíiraca'a í teite. Mat'í'ij raaté'itíe a'achú tíj na'a caj tí'ijnajcheca'a a'íjna í yu'uxari, ayée pu ará'a a'achú cumu muáacua jetze ví'ira'a í plata. ²⁰ Ayee pu ca'anín jín tí'ijnamuajre'eca'a í niuucari tí jetzen rá'axa í tavástará'a, ajta méyee, ajta nainjapua mú ráamua'areeri'i.

²¹ T'í'ij ayén tiu'uráj. Tí'iquí Pablo raaxí'epi'intare tí í u huaja'uvé'emuaare a'ujna Macedonia, ajta a'ujna Acaya, ajta t'í'ij a'ájna á'ume'en u Jerusalén. Ajta tí nu'u, a'ánna huajá'umuareen a'ánna Jerusalén, rux-

e'eve'e pu nu'u a'ame ti a'uun á'ume'en a'ujna Roma. ²² A'íj pu jín hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e, a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Erasto mej mi á'uciíne a'u-jna Macedonia. Ajta a'íjn í Pablo, a'úu pu aúche'e a'uteájturaa a'ujna u Asia.

Mat'íj nu'u mi autéjhuii mej tiú'uritzite'en me'újna u Éfeso me'íjna í teite

²³ A'íjna xicájra'a jetze, jeíhua mú huataníniu'ucacuca'a í teite me'íjna jime'e ti huataseíjre í hua'aye'ira í mej té'atzaahuate'e. ²⁴ Seij pu a'íjn pú'eene'e ti ayén ántehuaa tíjín Demetrio. A'íj pu chí'ij ta'ahuaca ti cílieen ti plata rumua'atí. Ayee pu éene'en ta'ahuaca pu tíj dioosi ti huá'achi'i. Ayee pu ántehuaa a'íjna í hua'adioj tíjín Artemisa. Jéíhua pu huá'amua'itici í mej jamuan tí'imuari'eca'a. ²⁵ Huá'ajseij a'íjmej í mej jamuan tí'imuari'eca'a, ajta seica í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'eca'a ti'itij jime'e. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tíjín:

—Teteca, mú'een xu ramua'aree tej temua'a naa tí'ij-mua'itici í tumin te'íjna jime'e tej tí'imijhuaca.

²⁶ Temua'a xu tí'ijmua'aree, seajta ranamua se'íjna í Pablo, a'íj pu tejá'uxajtan ti a'íjmej í dioosi a'úu mé'é-e-seijre'u u teyujta'a, teteca mú huá'ata'ahuaca. Camu nu'u dioosi píríci. A'íj pu hui jín ari jeíhua hua'utée-mua'iti í teite í mej miyun me'ecan Éfeso, ajta nain-japua a'uun ti huatacá'a tíj na'a u Asia.

²⁷ Jé'ecan pu a'ij pua'a tí'iruure, a'iné ayée pu hui tiu'utári'iristari tej jeíhua tejá'urieeni í tej jín tí'imijhuaca. Ajta a'íjna jime'e í tatéyuu ti tzajta'an hui-irájvee í tadioj ti ve'ée, a'íjna í Artemisa, ayée pu tiu'utári'iristari mej hui caí ché'e miyen tí'ij-na'amiche'en. Majta, camu ché'e raataxí'eve'esin í ti ve'ée a'íjna i dios í mej raná'amiche'e nainjapua a'uun ti huatacá'a tíj na'a u Asia, ajta tíj na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

²⁸ Mat'íj ráanamujri'i me'íjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. Ma'utéjhuii mej téjijhuajmé'e. Miyen tíjín: —Huápi'i pu hui ve'ée a'íjna í Artemisa, Éfeso tí'é-me'ecan.

²⁹ Ca'anacan mú a'uvaíjtzime'e. Mat'íj mi huaruáachijmé'e naími'i. Me'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Mat'íj mi teite huavívi'i a'íjmej í mej hua'apua, a'íjna í Gayo, ajta a'íjna í Aristarco, í mej Macedonia é'eme'ecan. A'íj mú á'ujujhua'ane'e jamuan a'íjna í Pablo. Mat'íj mi huaja'ujápuaca'a a'ujna chí'ita a'u mej e'etiújse'irihua'a í teite.

³⁰ Ajta a'íjn í Pablo, a'íj pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti ajta a'íjn a'uun a'uteároute. Majta me'ín í mej té'atzaahu-ate'e camu tiu'utá'a ti uteároute. ³¹ Majta seica í mej tí'ajita a'ujna Asia, í Pablo ti huá'ihuaara'a, a'íj mú miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ché'e nu'u caí a'uteáru'ipiche'en a'ujna chí'ita.

³² Majta a'íjmej í teite, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e. Seica mú seicié tí'itejijhuaca'a. Majta seica seicié. Majta já'ita'a mú ará'axcaa í mej caí ramua'a-reereca'a a'ij mej 'een jín téjijhuajmé'e, majta camu ramua'areereca'a a'ij mej 'een jín tíjseij. ³³ Majta me'ín í

mej Israel jetze ajtème'ecan, seica mú miyen ca'aníjra'a tiraatá'a ti a'íjna í Alejandro tihua'utá'ix-aate'en í teite. Mat'íj mi seica ayeuutáxi a'u mej e'evé'enejne'e í teite. Majta seica miyen tira'arájee a'ij ti ye'í huárini. Ajta a'íjn í Alejandro, a'íj pu rumuáj-ca'a jín hua'utá'ijmíjri'i mej caí ché'e tí'ixajta. A'íj pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti huá'a japua huatáaniuni a'íjmej í mej Israel jetze ajtème'ecan.

³⁴ Mi majta í teite, mat'íj ráamua'areeri'i ti a'íjn Is-raél jetze ajtème'ecan, naími'i mú jíjhuaca'a a'achú cumu hua'apua hora. Miyen tíjín:

—Huápi'i pu ve'ée, a'íjna í Artemisa ti Éfeso é'eme'ecan.

³⁵ Ajta a'íjn í tí'iyu'uxaca, a'íj pu xaa hua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí ché'e tí'ixajta. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa í teite tíjín:

—Mú'een teteca, Éfeso sej é'eme'ecan, naími'i í teite í mej íyen chaanaca japua seijre'e, naími'i mú hui ramua'aree tej iteen antítamua'aree te'íjna jime'e tej ráacha'íjn í teyuu ti tzajta'an urájca í dios ti ve'ée, a'íj-na í Artemisa, ajta a'íjna í tejetj ti u e'icájve u ta japua.

³⁶ Capu a'ij tí'irí'iri ti ja'ati rá'axíeehuari'ira a'íjna. Xaat-apuá'ajta mí sej téjijhua. Caxu hui tí'itj mua'aree a'ij sej tí'itj ruure.

³⁷ Mú'een xu yé huavé'evi'iti se'íjmej í teteca íyiu chí'ita, se'íjna í Gayo, seajta se'íjna í Aristarco. Majta me'ín, camu hui ja'anáj tiu'unáhua u teyujta'a, camu majta a'ij pua'a ti'ixa í tadioj jemi.

³⁸ Tí'í pua'a hui a'íjn Demetrio, majta í mej jamuan tí'imuari'e, ti pua'a ja'ati huá'ajaaxíejvi'ira, te'entácuu-ni'i a'ujna í jueesi mej e'iráati. Miché'e me'ín me'uun e'ehuaújniuuste'en. ³⁹ Ajta ti pua'a mú'een tí'itj jín setiú'ujcha'íre'e, rujíimua'a xu raaxí'epí'intare'en a'ij ti tí'itj jín tí'itá'aca í yu'uxari jetze. ⁴⁰ Ayájna tetj éen, ayée pu hui tiu'utáci'ipe mej téjmi jetze te'ujpuá'a-jte'en me'íjna jime'e, a'ij tej tí'itj huáruu íyie chajta'a tej tiyen tí'ita'itziite'e. Tí'í pua'a miyen me'íjna jín téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en, capu tí'itj mé'e já'ahua'a tej tiyen tiu'utá'an í mej jín taatátuaani. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna ti tí'iyu'uxaca.

⁴¹ Tí'íj antipua'areca'a ti tí'ixa, a'íj pu hua'irá'iteca'a í teite.

Tí'íj nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Macedonia, ajta u Grecia

20 Tí'íj antipua'areca'a í mej huaúritziite, Pablo pu hua'utajé í mej té'atzaahuate'e tí'ij a'íjn a'atzu ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi caí ruxieemíjite'e. Aj pu i hua'iré'echuiixi seij ajta seij, ajta hua'utateújte. Tí'íquí á'uraa u Macedonia.

² Nainjapua pu huá'umuaareca'a matj mena'a titeechéejme'ecaa a'íjmej í í'ihuaamua'ame'en. Jé'ecan pu ca'aníjra'a hua'utá'a a'íjna jime'e í tí'jín ti-hua'utá'ixaa. Ajta á'yien, a'uun a'ará'a a'ujna u Grecia. ³ A'uu pu ayén á'atee a'achú cumu huaíca máxcira'i.

Tí'íquí atéye'imíjca'a í baarcu jetze tí'í antára'ani a'ujna Siria. Majta a'íjmej í mej Israel jetze ajtème'ecanta-

ca'a, a'ñí mú miyen tiraaxí'epi'intare mej me'uun ye'itéchueve'en juye jetze ti jetzen huaméj.

Ajta a'ñjna í Pablo, t'í'ij nu'u i ráamua'areeri'i. Tí'iquí ayén tiu'utaxátaca'a t'í'jn niché'e huaré'ara'ani nej ni ne'uun a'uré'enen u Macedonia. ⁴ A'ñí mú a'uc'j ja-muan, a'ñjna í Sópater ti yaujra'an pú'een a'ñjna í Pirro. A'uu pu é'eme'ecan a'ñjna í Sópater u Berea. A'ñí mú majta a'uc'j a'ñjna í Aristarco, ajta í Segundo, í mej Tesalónica é'eche. Gayo pu ajta á'uraa a'uun ti Derbe é'eme'ecan. A'ñí mú majta a'uc'j a'ñjna í Timoteo, ajta a'ñjna í Tíquico, ajta Trófimo. A'uu mú é'eme'ecan a'u ti huatacá'a u Asia.

⁵ A'ñí mú í ta'ihuaamua'a án e'ejrá'aseca'a. Majta me'ñ, a'úu mú nu'u taje'echueve'e muá'aju'un itejmi a'ujna chajta'a u Troas. ⁶ Teajta iteen, t'í'ij te'upuá'areca'a í mej tiu'uyé'este me'ñjna jime'e í mej racua'aca í pan ti caí levadura ranaxca, a'úu tu e'eráaci a'ujna Filipos í baarcu jetze. Anx'j xicaj tu jetze a'ará'a a'ujna Troas. A'uu tu huajá'uteu í seica. Teajta iteen, a'úu tu á'atee aráhua'apua xicaj.

T'í'ij nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Troas

⁷ T'í'ijta teja'uré'ene í se'j xicá'jra'a jetze, a'ñí mú tiújsej mej mi hua'uré'e'í'ipi'ite'en í pan. Ajta a'ñí pu tihua'umuá'ate a'ñjna í Pablo. A'iné ayée pu tiú'ux-e'eve'eca'a ti á'ura'ani í se'j xicá'jra'a jetze ti ra'ité'ase, aúche'e pu tihua'a'ixaate'eca'a ajta jál'ita'a t'ca'imua.

⁸ A'uu mú tiújsej a'ánna imuá'cuartu jetze, ti tiú'u-jhuaica. An pu ú'utaaca jeíhua í cantiira'a. ⁹ Ajta a'úu pu huiracatii temuajj ti ayén ántehuaaca'a t'í'jn Eutico. An pu ave'eré'eyeijxi ti anacun.

Ajta a'ñn í Pablo, jeíhua pu tihuaú'ixaa. Jé'ecan pu á'atee ti tihua'a'ixaate'e. A'ñj pu j'ñ huamuá'itiche í cutzi jime'e a'ñjna í Eutico. Aj pu i t'icu. Cuj pu ancuré'e-jvej ti tiú'ujhuaica jetze í chí'ij. Mat'í'ij mi ra'ajjáj m'í'ichican.

¹⁰ Aj pu i acá'jraa a'ñjna í Pablo. T'í'ij i ra'avé'evii a'ñjna í temuajj tí'írí m'í'ichi. Tí'iquí ru'ihuaamua'a ayén tiu'utá'ixaa t'í'jn:

—Caxu tí'itziñne'e. Aúche'e pu hui ruuri.

¹¹ Aj pu i ajtahua'a antí'raa í chí'ij jetze. Hua'uré'e'í'ipi'ite í pan. Mat'í'ij mi ráacua. Temua'a pu tiu'utáxa'ii ti tihua'a'ixaate'e. Tapuá'arijme'eca pu á'uraa. ¹² Ajta a'ñn í temuajj, ruurican mú a'uví'iti. Jé'ecan mú naa tiu'utaújtemua'ave.

T'í'ij nu'u i u a'ajrájraa u Troas, ti nu'u i a'uun e'ará'asti u Mileto

¹³ Teajta iteen, ta'anáat'e tu á'uju'un. Tet'í'ij ti baarcu jetze atéeci. A'uu tu a'ará'a te'újna Asón, tej ti ye'erávi'itín te'ñjna í Pablo, a'iné ru'icán pu e'eráye'imijca'a. ¹⁴ Tet'í'ij ráateu te'ñjna í Pablo te'újna Asón, tí'iquí ta jamuan ateájraa í baarcu jetze. Tet'í'ijta ti a'uc'j a'ujna jál'ahua'a u Mitilene. ¹⁵ A'uu tu huiráaci.

Yee ruijmua'ate'e yee tu antac'j után pújme'en. A'uu tu vejl'i e'ejtenee a'ut'í e'eráhuachi ti ayén téja'arajte-huaa t'í'jn Quio, tet'í'ij ti se'j jetze í xicaj te'uun antanéj

te'újna Samos. Yee ruijmua'ate'e yee a'uun tu a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arajtehuuaa t'í'jn Mileto.

¹⁶ Ayee tu huar'j a'iné Pablo pu raaxí'epi'intare ti caí a'uun a'atanén a'ujna Éfeso. Capu ajta e'etéerimi'ica'a a'ujna a'uun ti huatacá'a u Asia. Ca'anacan pu u a'uránejm'i'ica'a a'ujna Jerusalén, ti pua'a nu'u í'iri'iris-tan tej te'uun a'ut'é'uuca'a mat'í'ij tí'iyesten me'ñjna jime'e mej ra'utámua'aree ti ari ayén teuumé anx'j tamuáamuata'a xicaj.

A'ij ti nu'u Pablo tihua'utá'ixaa a'ímej í vaujsi í mej me'uun é'eme'ecan u Éfeso

¹⁷ A'uu pu a'utevé'e u Mileto, t'í'ij Pablo hua'uta'ajta-ca'a mej u a'uvé'uju'un í vaujsi í mej huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej tiújse'irihua'a a'ujna u Éfeso. ¹⁸ Mat'í'ij mi me'ñ vaujsi á e'iré'ene. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa t'í'jn:

—Mú'een xu ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéjvee net'j nena'a amuacaícan nej yé ra'áa íiye Asia. ¹⁹ Ayee nu hui tí'ijvair'e é í tavástara'a tzáahuati'ira'a jime'e. Canu á'antzaahuat'e ne'íjna jime'e sino nehuányeinixi ne'íjna jime'e nejá'amuacha'ij. Neajta, jeíhua nu tiu'utése ne'íjna jime'e mej a'ij pua'a tinaatajé.

²⁰ Canu ja'anáj á'atura nej caí tejá'amua'ixaate'e ti'itij ti amuaat'éva'iri mú'ejmi. Netejá'amua'itii ne'újna teyujta'a, neajta ne'újna á'amuache. ²¹ Netihua'utá'ixaa ne'ímej í mej Israél jetze ajtémecan, neajta ne'ímej í mej se'j chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, majta rá'antzaahuat'e'en me'ñjna í tavástara'a í Jesús a'ñjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

²² T'í'ij ajta íjii, a'úu nu hui Jerusalén a'umé'e na'ame ne'íjna jime'e ti a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tinaata'ajj. Canu xáahuí ramua'aree a'ij ti ti'it'ij mu'u nejé'eruuren. ²³ A'ij nu'u xaa mua'aree, ti a'ñn xiéjni-u'ucare'ara'an í Dios amuacaícan ayén tinaatá'ixaa yee a'u ti na'a ti huachá'jta'ajme, a'úu mú nu'u ne'iteána-jsin. Ayee nej nu'u tirajpuai'tzi na'ame.

²⁴ Capu am'ñ a'ij, capu ne jetze ruxe'eve'e ineetzi. Ajta netevi, capu ti'itij ranajche ineetzi jemi. A'ii nu'u hui niyen tí'ijxe'eve'e, nej ra'antí'í'iti nej huára'ani íiyeen chaanaca japua, neajta ra'ará'asten ne'íjna jime'e í Dios ti ayén tinaa'íjca nej tihua'utá'ixaate'en í teite í ni-uucari jime'e ti jetzen rá'axa í Dios, t'í'ij a'ñn tihua'utá'uuni'i rux'í'evi'ira'a jime'e.

²⁵ M'í seajta mú'een, nej á'amuajemi á'uche'ecane'e á'aye'i, neajta já'amua'ixaate'e jime'en í Dios ti nain-japua tí'ajta, íiyeen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee nu tí'ijmua'aree sej caí ché'e ja'anáj neseijran ineetzi. ²⁶ A'ñj nu j'ñ niyen tejá'amua'ixaate'e íjii, ti pua'a ja'ati yá'urieeni í rux'í'ejni'u'uca í Dios jemi, capu Dios ne jetze rapua'ajte'e, a'iné canu ja'anáj raatapuá'ajta-ca'a nej tejamuá'ixaa í niuucari, sino nain nu tejamuá'ixaa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

²⁸ R'í'í xu'u mú'een mi ru tzajta'a. Seajta r'í'í xu'u huá'a jetze a'ímej í teite Dios ti tejámua'íjca. Setá'aj huá'ucha'ñn naíjmi'ica í mej tiújse'iri í Dios jemi, í ti huá'unanai í rutevij jime'e a'ñjna í Jesús.

²⁹ Ayee nu nee tí'ijmua'aree neté'ij á'ura'ani, seica mú a'uvé'eju'u muá'aju'un mú'eetzi tzajta'a mej miyen 'een maté'ij fíra'ave tite'uteáru'ipi huá'a tzajta'a í ye'e-muaate. Camu tíhua'utá'uuni'ira í mej té'atzaahuat'e'e.

³⁰ Majta seica mú a'amua tzajta'a huatase'ijre'esin. Hua'itzi mú jín tejá'amua'aten mej mi amuá'jseire'en mú'ejmi í ru jemi.

³¹ Naa xu'u rí'í mú'een. A'íj xu autámua'aree, tí'írí ayén teuumé huá'ca nine'ira'a nej tejá'amua'ixaate'e se'ij neajta se'ij nain tójca'ari tzajta'a, nain tíca'ari tzajta'a, niyen ni te'icányé'ine'e a'amua jime'e.

³² Neajta íjii, netejá'amua'ijcate'e í Dios jemi, ne'íjna jime'e í niuucari tí jetzen rá'axa a'achú tí caj titaatapuajve'esin í Dios. A'íjna í niuucari pu amuaatá'asin í ca'aníjra'a, ajta amuaatá'asin sej a'uté'e xá'ara'ani huá'a jamuan í tí Dios ruse'ij hua'avé'ejajpuaca'a.

³³ Canu ja'anáj niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej ra'an- curé'an huá'a tumin, canu neajta í tihuá'aci'xu a'ímej í ne'ihuaamua'a. ³⁴ Ayee xu hui seajta tí'ijmua'aree nej huaténvai nemuajca'a jime'e, neajta niyen che'atá ne-na'a tihua'utévai a'ímej í mej nej jamuan á'uju-jhua'ane'e. ³⁵ Nain nu hui jín tiu'umuá'iej, neajta nu amuá'itiiri'í tí ayén tiú'ujxe'eve'e a'íjna jime'e tej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'í.

Mú'een xu seajta siyen tira'utámua'aree a'ij tí tiu'utaxájtaca'a í Jesús tíjín: "Jaítze'e pu rí'í rutémua'ave'e a'íjna í tí tí'itá'aca caí a'íjna í tí te'encuré'aca." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

³⁶ Tí'ij ayén tihua'uta'ixáate'e, aj pu í Pablo tí tunuta-ca'a huá'a jamuan a'ímej í vaujsi. Ajta raaté'ijhuu í Dios jemi. ³⁷ Naíimi'í mú ru'iré'echuixí, majta tiujye'inejraa. ³⁸ A'ii pu a'íjn pú'een í niuucari tí raataxájtaca'a tí jaítze'e a'ij pua'a hua'utá'a yee mej nu'u caí ché'e ja'anáj mé'e yé'eseijran. Aj mú mi u á'uju'un jamuan a'u tí e'eteá'jraa í baarcu jetze.

Tí'ij nu'u a'íjn Pablo á'uraa a'ujna u Jerusalén

21 Teté'ij tí á huaja'uhuá'axi í ta'ihuaamua'a, teté'ij tí atéeci í baarcu jetze. Aj tu tí antacé'ij a'ujna u Cos. Yee ruijmua'ate'e yee tu te'uun a'uráane te'újna Rodas. Teajta te'uun huiráaci, teté'ijta tí te'uun a'uráane a'ujna u Pátara. ² A'uu tu tí se'ij á'uteu í baarcu tí Fenicia a'umé. A'íj tu jetze atéeci. Teté'ij tí a'ucé'ij.

³ A'uu tu aujú'ucaa teté'ij raase'ij á tí e'eráahuachi. Ayee pu téja'arájtehuaa tíjín Chipre. A'uu tu taúutata'a pújme'en ajcáane, mú tu á'uju'un tena'a ajta a'ujna u Siria. A'uu mú te'irátuaaxi í ijca tí tiú'utisime'e í baarcu. A'íj tu jín acáaci. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tíjín Tiro.

⁴ A'uu tu tí huá'uteu í ta'ihuaamua'a. A'uu tu tí huá'a jamuan a'uteájturaa aráhua'apua xicaj jetze. Aj pu í xié'jniu'ucare'ara'an í Dios, tí'itíj hua'utá'ixa a'ímej. A'íj mú jín raatá'ijmíjracaa tí nu'u caí á'ura'ani a'íjna í Pablo a'ujna Jerusalén.

⁵ Tí'ij teja'uré'ene aráhua'apua xicaj jetze, aj tu tí a'ucé'ij. Naíimi'í í mej té'atzaahuat'e'e, majta í mej hua'atévi'itín, majta í huá'ayaujmua'a, a'úu mú tajaú-tuaa tí ja'u'ástimee chajta'a jetze. A'uu tu tí tunutaxi

ja'apuaíri japua, tej tí raaté'ijhuu í Dios jemi. ⁶ Teté'ij tí hua'utateúute'e, aj tu tí atéeci í baarcu jetze. Majta me'ín í mej á taje'evá'atuaa, a'úu mú huaré'aci.

⁷ Teté'ij huiráaci te'újna Tiro, teuche'e tu huajú'ucaa baarcu jetze. Teté'ij tí te'uun a'ará'a te'újna Tolemaida. Teté'ij tí hua'utateújte í ta'ihuaamua'a. Teajta te'uun huá'a jamuan a'uteájturaa sei xicaj. ⁸ Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa í Pablo. Teajta iteen í tej jamuan á'uju-jhua'ane'e, teajta tu jamuan a'ucé'ij. Teté'ij tí aita'c'ij a'u tí pújme'en, chajta'a tí ayén teja'arájtehuaa tíjín Cesarea.

A'uu tu a'ará'a áa tí é'eche a'íjna í Felipe tí tejá'uxajtan teite tzajta'a. A'ii pu a'íjn pú'een se'ij í mej aráhua'apua ará'ase í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. A'uu tu a'uteájturaa te'íjna jamuan í Felipe. ⁹ Muáacuaca pu tiyaúumua'a júucajtacan mej caí xi ví'iche'e. A'íj mú tí'ixajtaca'a niuucari jime'e tí Dios raateájtuaa huá'a jemi.

¹⁰ A'uun tu á'atee yee pua'an xicaj tí'ij se'ij á e'iré'ene tí ayén ántehuaa tíjín Agabo. A'uu pu e'erá'jraa a'ujna u Judea. A'ii pu pírici a'íjna í Agabo se'ij tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. ¹¹ U pu a'uvé'emej tí ij támua'areer-i'í. Aj pu í ra'avé'existaca'a í Pablo í puaseá'jre'ara'an. Tí'iquí a'íjna jín ra'amuaá'ij'icie í ícá'jra'an jetze, ajta í muá'jca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee pu hui tí'ixa í xié'jniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna tí jime'en yee, mej nu'u ra'amuaá'ij'ici'esin a'íjna jime'e í puaseá'jre'ara'an a'ímej í mej Israél jetze ajtém'e-can a'ujna Jerusalén. Majta nu'u hua'utátuiire'esin a'ímej í mej se'ij chué'jra'a japua é'eme'ecan.

¹² Teté'ij ráanamua'jri'í te'íjna, iteen, majta a'íjme í mej Cesarea é'eme'ecan, naíimi'í tu raatajé tí nu'u caí a'uun á'ume'en.

¹³ Aj pu í ayén tiu'utaniú í Pablo tíjín:

—¿A'iné 'een jín siyen tiú'ujyein, seajta a'ij pua'a tité'ujmua'jte ineetzi jime'e? Niché'e hui huámi'ini. Ayee nu té'enca'ane mej na'amuaá'ij'ici'en, neajta nej huámi'ini ne'újna Jerusalén ne'íjna jime'e nej ravaire'e í tavástara'a í Jesús. —Ayee pu titaatá'ixaa a'íjna í Pablo.

¹⁴ A'iné catu raatáviicua'iri'í tej ra'antimuá'itín, teté'ij tí raatá'a tí u á'ume'en. Ayee tu tiraata'ixaa tíjín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen a'ij tí tí'ijxe'eve'e í tavástara'a.

¹⁵ Teajta á'iyen huátacate. Teté'ij tí te'uun a'ujnéj a'ájna Jerusalén. ¹⁶ Seica í mej té'atzaahuat'e'e í mej Cesarea é'eme'ecan, a'íj mú a'ujnéj ta jamuan. Ajta se'ij tí huá'a jetze ajtém'e'ecan í mé Chipre é'eme'ecan, ayee pu ántehuaa tíjín Mnasón. Pu'uri á'atee temua'a tí té'atzaahuat'e'e. A'uu tu e'eraíxanche'e a'u tí é'eche a'íjna.

Tí'ij nu'u Pablo ye'uvé'emuaareca'a a'íjna í Jacobo

¹⁷ Teté'ij te'uun a'ará'a, naa mú rí'í tita'ancuré'evi'ití í ta'ihuaamua'a. Jé'ecan mú huataújtemua'ave. ¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee pu Pablo ta jamuan u á'ume tej tí ye'uvé'emuaare te'íjna í Jacobo. Majta í vaujsi, naíimi'í mú a'uun a'uté'uuca'a.

¹⁹ Aj pu'i Pablo hua'utateújte. Ti'iquí ayén ti-hua'utá'ixaa naíjmi'ica a'ij ti ti'itíj huaríj a'ímej jemi í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan, a'íjna jime'e ti Dios jetze ruca'ané a'íjn í Pablo, ayén Dios jetze te'araújca'anejca'a. ²⁰ Matí'ij ráanamujri'i, aj mú mi rí'i tiraatá'a í Dios. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Pablo tíjín:

—Casi'i, ta'ihuaara'a, a'iné a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan, mu'ití mú hui té'atzaahuat'e, majta, naími'i mú rax'é'eve'e ti ja'ati ayén huárini a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í yu'uxari jetze a'íjna í Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a. ²¹ Majta miyen ti'ixa pej nu'u tihua'a-mua'ate a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecan, í mej majta seij chuérja'a japua é'eche, mú'ee pej nu'u piyen tihua'amua'ate mej nu'u caí miyen ríjca a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés, mej nu'u caí ra'an-tisíjchixi'í í hua'anavij í huá'ayaujmua'a, majta nu'u caí ra'ará'asten í taye'irá.

²² ¿A'iné tena'a tíjri'ni?, a'iné matí'ij ráamua'aree í teite pej yé uvé'ene, aj mú mi tiújseire'esin.

²³ Patá'aj piyen huárini a'ij tej timuaatá'ixaate'esin iteen. Muáacua mú yé muaaté'uu í teteca, í mej ti'itíj jín te'ataújratziiri'í í Dios jemi. ²⁴ Patá'aj huá'anvi'itín pe'újna teyujta'a pej pi huá'ajejcuare'en huá'a jamuan, pajta tiu'unáachita í mej huá'ajijve'en. Aj pu hui xaa rí'íríista a'ame mej caújyaxi'ín. Aj mú mi ra-mua'aréeren ti caí ayén ti'ayajna a'ij mej timuaatá'ixaa mú'eetzi, sino pajta pej mú'ee ra'ará'astejsin í yu'uxari.

²⁵ Majta í mej caí Israel jetze ajtème'ecan, tu'uri tíhua'uta'íti'iri'í tej tiyen raax'é'epi'intare mej caí hua'ira'a cua'aca mej ráamuai'ivajtaca'a. A'íj pu hui xaa rí'írí mej ráacua'ani í mej caí ráamuai'ivajtaca'a. Aru, camu nu'u majta xúure'e cua'aca, majta caí racua'aca í huá'ire'ara'an í mej racácu'a'imin. Majta caí tiú'ujx-ana'acira'a í teteca 'uuca jamuan í mej caí hua'atévi'itín, majta í 'uuca, mej nu'u caí seica anteá-na'axcan í teteca í mej caí huá'acina'ajmua'a pú'een.

Mej nu'u raatévi'i me'íjna í Pablo u teyujta'a

²⁶ Yee ruijmua'ate'e yee, Pablo pu huaja'uví'iti a'ímej í teteca. Ajta huaújjejcuare huá'a jamuan. Aj pu i teyujta'a a'uteájrupi ti i hua'utá'ixaate'en í mej tí'ajta a'ujna matí'ij ra'antipúa'ajte'en í mej rujéjcuare'en, majta me'íjna jín miyen huárini mej tiú'umuai'ivejta, seij ajta seij.

²⁷ Tí'ij ari tímua'a antipúa'aríjme'eca aráhua'apua xí-caj jetze, seica í mej Israel jetze ajtème'ecan, a'íj mú raasej a'íjna í Pablo a'ujna teyujta'a. A'íime a'úu mú é'eme'ecan tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Asia. Matí'ij raasej, nainjapua mú hua'utá'ixa í teite. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej huataníniu'ucacu, matí'ijta mi raatévi'i. ²⁸ Muaajíjhuaca'a ca'anín jime'e. Miyen tíjín:

—Mú'een teteca mi sej hui Israel jetze ajtème'ecan, sataatávaire'e. A'li pu hui a'íjn pú'een í teáata'a ti nainjapua á'uche'ecan, tihua'amua'ate naíjmi'ica í teite mej nu'u mé rúuri'eni í taye'irá, majta mej nu'u caí ra'ará'asten a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze, majta

mej mi miyen a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jime'e í teyuu. Ajta a'íjn, seij pu hui griegos uteárujte íyu teyujta'a, a'íj pu jín auté'íte í taye'irá jime'e.

²⁹ Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a, a'iné amuacáí mú raasej me'íjna í Trófimo ti Éfeso é'eme'ecan. A'uu mú ya'usej chajta'a, jamuan a'íjna í Pablo. A'íj mú jín miyen tiu'umuá'aj ti a'uun ru'uteárujte a'ujna teyujta'a.

³⁰ Nainjapua í chajta'a, jeíhua mú ru'itziite'eca'a. Majta cure'eraa'achejye'icaa. Matí'ij mi raatévi'i me'íjna í Pablo. Majta ru'irajáanajraa á pua'acé a'ujna teyujta'a. Majta á'yen te'iteána á ti é'epueerta.

³¹ Mu'uri tén raajé'icache'e me'íjna í Pablo. Tí'ij i ráamua'areeri'í a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca ayén tíjín mej nu'u nainjapua rú'itziite'e u chajta'a. Ajta a'íjna í xantaaru'u, ayéé pu a'íjna te'entiújmua'areereca'a ti tíhua'uta'aíjte'en í xantaaru'u í mej seivi'ira'a ará'ax-caa.

³² Aj pu i a'íjn xantaaru'u ta'amuájca huá'ajsej í rux-antaaru'ustemua'a, ajta a'ímej í mej anxíte tí'ajta. Matí'ij mi u á'uju'un meruaachijmé'e a'u mej a'uté'uu-ca'a í teite. Majta me'ín í teite, matí'ij hua'usej me'íjna í xantaaru'u ta'amuájca jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, matí'ij mi raatapuá'ajtaca'a mej ratéva'ara'a í Pablo.

³³ Aj pu i ajteaxíreca'a í xantaaru'u ta'amuájca. Tí'ij i rajví'í a'íjna í Pablo. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej ra'amuájci'en hua'apuaca jime'e í cadeena. Aj pu i ayén tíhua'uta'íhua'uri'í tíjín:

—¿A'ataani pírici? ¿Ti'itájni a'ij huáruu?

³⁴ Majta me'ín í teite, seica mú miyen seicié títetéjijhuajmé'e, majta seica seicié. A'íj pu jín caí a'ij tiráamua'areeri'í tzáahuati'ira'a jime'e a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca a'íjna jime'e mej jeíhua téjijhuajmé'e. Tí'ij i raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'u mej e'iráati í xantaaru'u. ³⁵ A'iné jeíhua mú teite, majta ca'anéeri jín ratáca'aníhua'a me'íjna í Pablo, matí'ij mi me'ín í xantaaru'u huá'ajajni'iri'í. Matí'ij mi yá'uchuii me'íjna í Pablo, majta ra'antítuaa me'íjna escaleera jetze ti ajtiú'upu'u í chí'ij jetze.

³⁶ Majta me'ín teite í mej raatavén, ayéé mú mauj títetéjijhuajmé'e tíjín:

—Xá'ajajni'iri'í, ché'e huámi'ini.

Tí'ij nu'u Pablo rujapua huataniú

³⁷ Matí'ij ru'uteáruute'esime'eca me'íjna í Pablo a'u mej e'iráati í xantaaru'u, tí'iqui a'íjn Pablo tiraata'íhua'uri'í a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca tíjín:

—¿Ni pecaí neetá'aca nej a'atzu timuaatá'ixaate'en? Ajta a'íjn xantaaru'u ta'amuájca, ayéé pu tiu'utaniú tíjín:

—¿Ni mú'ee peraayí'iti í hua'aníuuca í griego? ³⁸ ¿Ni pecaí pe'ín pú'een í pej Egipto é'eme'ecan, í pej pauchén huá'itziite'eca'a í teite mej mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pírici í pej hua-ja'uví'iti muáacua vi'ira'a mej tí'itecui'ica pe'újna a'u ti caí é'e ti'itíj?

³⁹ Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mi neajta, nee nu Israél jetze ajtème'ecan. A'uun nu é'eme'ecan a'ujna Tarso, chajta'ana ti jeihua rux-e'eve'e a'uun ti huatacá'a u Cilicia. Jéihua nu muahuavii pej naatá'an nej tihua'utá'ixaate'en í teite.

⁴⁰ Aj pu i xaa raatá'a ti tihua'utá'ixaate'en. Aj pu i Pablo huatéechaxi a'íjna escaleera jetze. Rumuájca'a pu jín hua'utá'ijmijri'i mej caí ché'e téjijhuajme'en. Matí'ij caí ché'e e'ijtéruuasime'eca, aj pu i hua'aniuuca jín tihua'utá'ixaa í hebreo. Ayen tíjín:

22 —Ne'ihuaamua'a, seajta nevaújsimua'a, xáana-muajri'i a'ij nej tejámuaatá'ixaate'esin inee jíme'en.

² Matí'ij ráanamuaajri'i ti ayén tihua'utá'ixaa hua'aniuuca jíme'e í hebreo, matí'ij mi huatépua'areca'a temua'a naa.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo tíjín:

³ —Nee nu hui Israél jetze ajtème'ecan. A'uun nu ja'unú'ihuaca'a a'ujna já'ahua'a Tarso a'úu ti huatacá'a u Cilicia. Aru, ayuu nu huavé'ese yú Jerusalén. Netihuánmua'ate ne'íjna jemi í Gamaliel, ti tejténamuaajra-ca'a í yu'uxari jetze ájca'i ti ímuá é'eme'ecan. Ayee nu hui nee tiú'uvai jemin í Dios nain jíme'e í nexí'evi'ira'a setíj mú'een rici íjii. ⁴ Ja'anáj ímuá nu a'ij pua'a huá'aruurejca'a ne'ímej í mej té'atzaahuat'e a'íjna jíme'e í niuucari í mej jetzen huajú'ucaa. Nehua'u-tavén ajta nena'a caí huá'ucuii. Neajta naíjmi'ica huavívi'i í tetecca, neajta í mej 'uuca nej ni hua'iteáanan.

⁵ A'íjna ti tihua'ajite'e a'ímej í mej tí'ivaire'e teyujta'a, majta a'ímej í vaujsi, naími'i mú hui ramua'aree í mej yu'uxari naatapíj nej ni huaja'uvé'ejajpuan u Damasco í ta'ihuaamua'a í mej Israél jetze ajtème'ecan nej ni tiu'utátuiire'en. A'uun nu á'ume nej ni hua'uvívi'iran nu í mej té'atzaahuat'e, neajta u huája'arájajpuan neyujna Jerusalén tej ti puajtzi hua'utá'an.

Pablo pu tihua'a'ixaate'e a'íjna jíme'e ti a'íjn tavástara'a ra'antíhua'u
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Netí'ij ni ne'uun aumé'ecaa juye jetze. Nu'uri tí-mua'a antenéesime'eca ne'újna Damasco a'atzaj cumu tacuarixpua. Ca'anacan pu hui taij huatátaaxi inee jemi. Júte'e pu e'icátatzave'e ca'anín jíme'e. ⁷ Netí'ij ni ca'anacan á e'erájve á chuaata'a. Neajta á'yen ja'atí huánamuaajri'i ti ayén tinaatajé tíjín: "Saulo, za'iné 'een jín piyen a'ij pua'a neruure?"

⁸ Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tíjín: "¿A'ataani pej p'rici mú'ee, nevástara'a?" Ajta ayén tinaatá'ixaa tíjín: "Nee nu nu'u hui a'íjn pú'een Jesús nej Nazarét é'eme'ecan, nee nu a'íjn pú'een í mej a'ij pua'a neruure."

⁹ Majta me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'íj mú majta raaseíj í taij, majta tiu'utátziin. Mi majta, camu ráanamuaajri'i í ja'ati ti naatajé.

¹⁰ Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tíjín: "¿A'iné ti'itíj neruuren, nevástara'a?"

Ajta a'íjn tavástara'a, ayée pu hui tinaatá'ixaa tíjín: "Ájchesi, aricu a'ujna u Damasco. A'uun mú muaatá'ixaate'esin nain a'ij pej ye'í huá'ini."

¹¹ Neajta aracúuni'i na'araa í taij jíme'e. A'íj mú jín me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'íj mú nejaútuaa u Damasco.

¹² Seij pu a'uun a'utéveeca'a a'ujna ti ayén ántehuaa tíjín Ananias. Nain pu jín ra'ará'aste í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Rí'í mú tiraatajé naími'i í mej Israél jetze ajtème'ecan í mej a'uun é'echejca'a a'ujna Damasco.

¹³ Mu pu a'uvé'emej ti náamuare a'íjna. Aa vejli'i pu ne jemi huatéechaxi. Aj pu i ayén tinaatá'ixaa tíjín: "Ne'ihuaara'a, Saulo, patá'aj atanéeri pu'á'ara'ani."

Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj nu ni atáneerica'a na'araa. ¹⁴ Ajta ayén tinaatá'ixaa tíjín: "Hua'aDioj í tavaújsimua'a teecan, a'íj pu nu'u hui mua'avé'evi'ití mú'eetzi pej pi ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e, pajta ra-seijran a'íjna ti caí ja'anáj ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi, pajta ranamuaajran a'ij ti ti'itíj ti'ixa. ¹⁵ Mú'ee pe á'uche'ecane'e pua'amé teite tzajta'a pe'íjna jetze me'ecan í tavástara'a. Mú'ee pe nu'u hui huá'a'ixaate'e pua'amé a'ij pej peri tiu'uséij, pajta í mej peri ráanamuaajri'i. ¹⁶ Ajta íjii, ¿ti'itáni pajj chu'ev'e? Ájchesi, é'e huá'amua'i'ihuachi, pajta raatajéeven niuucajtze'en í tavástara'a ti ij a'íjn timuaatá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi." Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

Pablo pu tihua'a'ixaate'e ti Dios a'íjna jín ra'antíhua'u ti ij tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seij chu'éjra'a japua é'eme'ecan

¹⁷ Netí'ij ni neyun a'uvé'emej yú Jerusalén. Teyujta'a nu a'uteájrui nej ni Dios jemi tiu'utáne'uuni'i. Neajta á'yen tiú'umaaraca'a. ¹⁸ A'íj nu hui tavástara'a huaseíj, ti nu'u ayén tinaatá'ixaa tíjín: "Ca'anacan, á'ura'a ayujna Jerusalén a'iné camu muá'antzaahuat'esin a'ij pej tihua'utá'ixaate'esin ineetzi jetze me'ecan."

¹⁹ Aj nu ni niyen tiraata'ixaa tíjín: "Nevástara'a, a'íj mú ramua'aree í mej á'uche'ecane'e hua'atáyujta'a á, neajta méyee, neajta hua'iteáana í mej té'atzaahuat'e mú'eetzi jemi, neajta hua'utéevajxi. ²⁰ Majta ramua'aree nej ne'uun a'utéveeca'a ne'újna matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban í ti tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Nee nu hui tiu'utá'a ne'íjna jíme'e mej raajé'ica. Neajta tiú'ucha'í í tihua'acíxu a'ímej í mej raajé'ica."

²¹ Mí ajta a'íjn tavástara'a, ayée pu tinaatá'ixaa tíjín: "Aricu, a'iné nemuaata'íti ímuá teite tzajta'a í mej seij chu'éjra'a japua é'eme'ecan." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

Ti nu'u a'íjn xantaaru'u ta'amuájca, a'íj pu racha'íca

²² Maúche'e mú ráanamuaajri'i. Aj mú mi autéjhuii mej huatejihuajra'ani. Míyen tíjín:

—Xá'anv'itichi setá'aj raajé'ica. Tena'ajtzí raata'aj-tache'e mej raajé'ica.

²³ Jé'ecan mú téjijhuajmé'e. Majta tiú'ujcixu, júte'e mú tejá'uhua'anáa, majta chuej eiré'aratzí. Júte'e mú tejá'uhua'anáa. ²⁴ Majta mauj téjijhuajmé'e, ajta a'íjn xantaaru'u ta'amuájca, a'íj pu hua'uta'aj mej ru'uteáj-

tuaani u tété'e a'u mé é'eche í xantaaru'u. Ajta tiu'u-ta'ajítaca'a mej ra'iré'avajxi'in, majta tiraa'íhua'uran me'íjna í Pablo mej mi ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen títetéjijhua'ímé'e í teite. ²⁵ Mat'íj mi ra'atéej'icie mej mi ra'iré'avajxi'in.

Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa í ti ti'itájvee ti áa a'utájvee ayén tíjín:

—¿Ni ayén tejamaata'aca í á'amuaye'ira sej si na'iré'avajxi'in ineetzi i nej ne'uun Roma jetze e'e-jtémecan? Mí majta caí xi miyen tiraax'í'epi'intare mej puajítzi naatá'an ineetzi.

²⁶ Ajta a'íjn ti anxíte tí'ajta, t'íj ráanamua'jri'i a'íjna í Pablo, a'úu pu á'ume a'íjna jemi xantaaru'u í ta'amujca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'iné pena'a píjri'i a'íjna jime'e í ja'atí? A'uu pu chajta'a é'eme'ecan Roma ti e'ejtémecan.

²⁷ Aj pu i a'íjn í xantaaru'u í ta'amujca, á e'iré'ene í Pablo jemi. Tí'iquí ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—Naatá'ixaate'e. ¿Ni pe'uun é'eme'ecan chajta'a ti Roma e'ejtémecan?

Aj pu i Pablo ayén tiu'utaniú tíjín:

—Jee.

²⁸ Aj pu i a'íjn í xantaaru'u í ta'amujca ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Jeíhua nu tiu'unájchitaca'a inee nej ni huatenromáanota.

T'íj i ayén Pablo tiraata'ixaa tíjín:

—Ni'i romano inee a'iné a'úu nu ja'unú'ihuaca'a.

²⁹ Majta me'ín í mej raata'íhua'uri'i, aj mú mi avé'eci rujímua'a. Ajta a'íjn xantaaru'u í ta'amujca, a'íj pu miijmu tiu'utátziin t'íj ráamua'areeri'i ti aiteújna a'íjna í Pablo, í ti a'uun Roma ajtémecan.

T'íj nu'u a'íjn xantaaru'u í ta'amujca, a'íj pu nu'u ya'ujáj huá'a jemi í jueesi

³⁰ Yee ruijmua'ate'e yee, ajta a'íjn xantaaru'u í ta'amujca, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen tí'ijxajzi'i í Pablo a'íjme í mej Israél jetze ajtémecan. Tí'iquí ra'uxíjite. Ajta hua'uta'aj mej nu'u tiújseire'en a'íjme í mej tí'ajta u teyujta'a, majta í jueesi. Aj pu 'i ya'ujáj a'íjna í Pablo. Tí'iquí huá'a jemi á yaútuuaa.

23 T'íj i hua'usej í Pablo a'íjme í huá'a jueesi í mej e'etiújseire'eca'a. T'íj i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, t'íj na'a nej ché'e temuaísta, t'íj na'a ti yú e'iré'ene nain nu jín te'ará'aste. Canu hui tí'itij jín auteájturaa í Dios jemi.

² Aj pu i a'íjn Ananias, í ti tihua'ajjte'e a'íjme í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, a'íj pu hua'uta'aj mej ra'ancájveeni.

³ Ajta a'íjn Pablo, ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Dios pu mua'ancávejsin mú'eetzi, mí pej a'ij pua'a tí'itevij. Mú'ee pepu'u pemen huatáca pej pi na'uxíjite'en pe'íjna jetze i yu'uxari. Mí pajta, ayée pej te'uteáturaasin pe'íjna jime'e pej hua'uta'aj mej na'ancájveeni.

⁴ Majta me'ín í mej me'uun e'eré'ete'ecaa, ayée mú tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'iné pej pi piyen a'ij pua'a tí'ijree pemíjna í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi?

⁵ Ayee pu tihua'utá'ixaa í Pablo tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, canu ramua'areereca'a ja'atí ti pú'een. Mí ajta tzij a'íjn pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi. Ajta, ti pua'a néjmua'areere, canu niyen tiu'utaxáatache'e, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín: “Capej a'ij pua'a tí'ijxajta pe'íjna ti tihua'ajte'e í teite.”

⁶ Aj pu i ráamua'areeri'i í Pablo tíjín seica mú pú'eene'e í mej miyen huataújmua'a tíjín saduceos, majta seica miyen tíjín fariseos. Aj pu i ca'anín jime'e hua'utajé tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, nee nu fariseo pírici. Huá'a jetze nu huanú'ihuaca'a a'íjme í fariseos. Ijii tí'inexajzi'i iijecuí me'íjna jime'e nej rachú'eve'e a'íjna xicáara'an jetze mat'íj huatarún í mí'ichite.

⁷ T'íj ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi autéjhuii mej tí'ihuaúrihua'u a'íjme í fariseos, majta a'íjme í saduceos. A'íj pu jín caí ché'e huatá'iristareca'a mej tí'itij huax'í'epi'intare'en mat'íj tiuújje seij ajta seij.

⁸ Majta me'ín í saduceos, ayée mú tí'ixa tíjín: “Camu nu'u huatarújsin í mí'ichite.” Majta miyen tíjín: “Camu nu'u seíire'e muá'aju'un í xiéjniu'ucare'ara'an mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta seíire'e muá'aju'un í huá'axiejniu'uca a'íjme í meri huácuii.”

Mí majta a'íjme fariseos, nain mú jín té'atzaahu-ate'eca'a. ⁹ Jé'ecan mú jeíhua jíjhuaca'a. Mu'uri jaítze'e jeíhua téjijhua'ímé'e. Mat'íj mi seica huatéhuiixi. A'ii mú a'íjn pú'een í mej tihua'amua'ate í yu'uxari jetze. Majta mú me'ín pírici í mej fariseos jetze ajtémecan. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amijna mí ja'atí, capu hui tí'itij a'ij huáruu. Ajta ti pua'a seij ari tiraata'ixaa í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e ve'ecán jime'e u ta japua ti é'eseijre'e, tiché'e caí jemin niuucan í Dios.

¹⁰ Jé'ecan mú jeíhua tiú'urixaate'ecaa. Mu'uri jaítze'e níniu'ucacuca'a. A'íj pu jín tiu'utátziin í xantaaru'u tí anxíte tí'ajta. Ajta ayén tiu'umuá'aj tíjín temua'a mú hui tiraatéte'eneaxi'isin a'íjna í Pablo. A'íj pu jín hua'uta'aj í xantaaru'u mej á'uju'un mej mi ru'irávi'itín ca'anéeri jime'e, mej mi me'uun rá'anvi'itín a'u mé é'eche í xantaaru'u.

¹¹ Sej tíca'ari tzajta'a pu a'íjn tavástara'a huatasejre vejlí'i a'íjna jemi í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Uhuaté'aca'anechi mua'a tzajta'a. Ayájna pat'íj peri ne jemi tiu'utaniú iíyen Jerusalén, ayée pej hui che'atá pena'a teja'utaxájta pe'újna Roma.

Mej nu'u miyen titehuaújxi'epi'intari'iri'i mej raajé'ica í Pablo

¹² Yee ruijmua'ate'e yee, seica í mej Israél jetze ajtémecan, a'íj mú te'ataújratziiri'i mej raajé'ica me'íjna í Pablo. Hua'apuate japuan c'íj caj mú ará'ax-caa í teteca. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín: “Camu nu'u tí'icua'ani, ni camu majta ye'en ajta mena'a caí raajé'ica.” ¹⁴ A'uu mú á'uju'un a'íjme jemi í mej tí'ajta u teyu-

jta'a, majta a'fimej jemi í hua'avaujsi. Ayee mú ti-hua'utá'ixaa tíjñ:

—Tu'uri hui tiyen tite'etátaratziiri'i tej caí ché'e tiú'u-cua'ani, ajta tena'a caí raajé'ica í Pablo. Aj tu hui ti tí'icua'ani, teajta ye'en. ¹⁵ Ijii, ayée xu huárini mú'een, majta í seica í jueesi, setá'aj raatáhuavii í xantaaru'u ta'amuájca ti ye'erávi'itín í Pablo, a'fjna jime'e sej si tiu'uta'íhua'u temua'a naa. Teajta iteen, tu'uri rí'í huatarúu tej raajé'ica maté'ij caí xi yé uvé'ene.

¹⁶ Mi ajta, pa'ari'í pu ti'inamuáaraca té'ij ayén ti-hua'utá'ixaa. Aj pu 'i a'fñ pa'ari'í a'uun á'ume a'u mej é'eche í xantaaru'u. Té'ij í raatá'ixaa a'fjna í Pablo. A'ij-na í pa'ari'í, a'fñ pu rayauj cu'utzeáara'an í Pablo.

¹⁷ Tí'iquí a'fñ Pablo se'fj huatajé í mej anxíte tí'ajta. Ayee pu tiraata'ixaa tíjñ:

—Patá'aj hui rá'anvi'itín í pa'ari'í a'fjna í ta'amuájca jemi í xantaaru'u. Tí'itij pu raatá'ixaate'esin.

¹⁸ Tí'iquí a'fñ ti anxíte tí'ajta, ya'uví'iti í xantaaru'u jemi ta'amuájca. Té'ij í ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—A'fjna í Pablo ti aiteánami'i, ayée pu tinaata'aj nej nu'u ye'erávi'itín íye mú'eetzi jemi ne'íjna í pa'ari'í. Tí'itij pu nu'u muaatá'ixaate'esin.

¹⁹ Ajta a'fñ xantaaru'u ta'amuájca, ra'amuaví'ira í muájca'are'ara'an jetze. Té'ij í ya'uví'iti 'á'ayee. Té'ij í ayén tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—¿Tí'itájni péne'ixaate'emí'í?

²⁰ Ayee pu tiraata'ixaa í pa'ari'í tíjñ:

—A'fime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'fñ mú te'ataújratziiri'i mej muaatáhuavii í Pablo, pej nu'u ruijmua'a rá'anvi'itín huá'a jemi í hua'ajueesi matá'aj nu'u rí'í tiráamua'aree.

²¹ Aru, capej huá'atzaahuate'e. Seica mú nu'u rachú'eve'e muá'aju'un me'újna juye jetze avítzi'i jime'e. Hua'apuate japuan c'fj caj mú ará'ase a'fime í teteca. Meraaxé'epi'íntarej runiuuca jime'e mej nu'u caí tí'itij cua'ani, majta nu'u caí ye'en ajta mena'a nu'u caí raajé'ica. Mu'uri rí'í hua'úruu. Méjchu'eve'e mu'u mi pej raatá'an tí ayén huárini.

²² Aj pu í xantaaru'u ta'amuájca raata'íteca'a í pa'ari'í tí á'ura'ani. Amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—Capej ja'ati ixaate'e a'ij pej tinaatá'ixaa.

Xantaaru'u pu a'fjna Pablo a'uví'iti a'fjna jemi í tajtuhuan tí ayén ántehuaa tíjñ Félix

²³ Aj pu í hua'apuaca huatajé í mej anxíte tí'ajta. Té'ij í ayén tíhua'uta'a'ij tíjñ:

—Huá'ajseire'en í xantaaru'u, a'achú cumu hua'apua ciento í mej ru'icán á'uju'un, majta huaícate japuan tamuáamuata'a mej avé'ete'ete, majta hua'apua ciento í mej chun tiu'f'isin. Setá'aj á'uju'un se'újna Cesarea íjii tíca'a a'atzaj aramuáacua jetze pu teu-umé'eca í tíca'ari.

²⁴ Ajta hua'utá'ixa tíjñ:

—Seajta se'fj té'esirate'en í cahuaayu'u í Pablo tí japuan ave'ecaí a'umé. Setá'aj se'uun ye'útuaani í tajtuhuan jemi tí ayén ántehuaa tíjñ Félix. Caxu ja'atí tá'acare'en tí a'ij raruuráa.

²⁵ Ayee pu tiraata'í'iri'i a'fjna í Félix tíjñ:

²⁶ “Claudio Lisias, í tajtuhuan tí jeíhua ruxe'eve'e. Ayee nu muateujte'e mú'ee Félix mí pej tajtuhuan jñn tí'itájvee, mí pej jeíhua axé'eve'e. ²⁷ A'fimej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'fñ mú raatéevi'i me'fjna í tevi. Méje'icatache'e mú, aru nee nu a'uré'ene nehua'antí'ití í nexantaaru'ustemua'a. Nee nu japuan huaniú a'iné neráamua'areeri'i tí a'fñ romano pú'een. ²⁸ Neya'uví'iti huá'a jemi í jueesi í mej tí'ixi'epi'íntare'e a'iné néj-mua'areerimi'ica'a a'ij mej 'een jñn tí'ijxajtzi'i.

²⁹ “Neté'ij ni ráamua'areeri'i mej me'fjna jñn tí'ijxajtzi'i me'fjna jime'e í ruye'irá. Capu tí'itáj jñn auteájturaa í mej jñn raajé'ica nusu í mej jñn ra'iteáanan a'fjna í ja'atí. ³⁰ Aru neté'ij ráamua'areeri'i mej seica í mej me'uun Israél jetze ajtéme'ecan, a'fñ mú nu'u te'ataújratziiri'i mej raajé'ica, neté'ij ni muaata'í'iri'i ne'fjna í tevi. Neajta nu hua'uta'a'ij í mej tí'ijxajtzi'i mej mú'eetzi huatá'ixaate'en í mej jñn tí'ijxajtzi'i.” Aj pu 'i a'fjna huata'í'iri'i í tajtuhuan.

³¹ Majta me'fñ xantaaru'u, ayée mú ráaru a'ij tí ti-hua'utá'ixaa í xantaaru'u ta'amuájca. Tíca'a mú ya'uví'iti me'fjna í Pablo. Maté'ij mí me'uun ya'uré'eneijte a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Antipatris.

³² Yee ruijmua'ate'e yee mú a'uc'íj í mej ta'avé'ete'ete me'fjna Pablo jamuan. Majta í mej ru'icán huajú'ucaa, a'fñ mú huaré'aci a'u mej é'eche í xantaaru'u. ³³ Maté'ij a'ucané me'újna Cesarea í mej avé'ete'ete, maté'ij mí raatá'tui me'fjna í yu'uxari, majta me'fjna í Pablo.

³⁴ Ajta a'fñ í tajtuhuan té'ij ra'ancuré'epi í yu'uxari, aj pu í ra'ujjve. Ajta á'iyen a'fjna Pablo tiu'uta'íhua'uri'i ayén tíjñ:

—¿Tí'itáni chu'éjra'a japua pé'eme'ecan?

Té'ij í ráamua'areeri'i tí a'uun Cilicia é'eme'ecan.

³⁵ Aj pu í ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—Aj nu muánamuajran maté'ij yé uvé'enen í mej tí'itij jñn mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e.

Aj pu 'i raata'a'jtaca'a mej nu'u ráacha'ñn í polisiiya a'ujna a'u tí Heródes e'irájca.

Té'ij nu'u Pablo ruse'fj rujapua huaniú a'fjna jemi í Félix

24 Anxíj xicaj pu teuumé'eca, té'ij a'fñ í Ananias í tí tí'ajta u teyujta'a, a'fñ pu a'ucané a'ujna Cesarea a'fimej jamuan í hua'avaujsi, ajta se'fj tí abogado pírici. Ayee pu ántehuaa a'fjna tíjñ Tértulo. A'fñ mú tí'itáj jñn jetzen te'ujpuá'ajte a'fjna í Pablo í tajtuhuan jemi. ² Maté'ij u ya'utajé í Pablo, aj pu í a'fñ Tértulo a'utéjche tí tiraaxajtzi'i. Ayee pu tiraata'ixaa a'fjna í Félix tíjñ:

—Tu'uri hui jeíhua rí'í tí'itechée naa taxiéehua pajta pajj mú'ee tí'ita'ajte'e. Jeíhua pej rí'í tirájteuve é'e tza-jta'a tetá'aj jaítze'e rí'í yee tí'itechéjme'eni. ³ Nain tu teri ancuré'a. A'fj tu jñn naa titaatátemua'ave nain-japua. Rí'í tu timuaatá'aca mú'ee Félix pej í'í tajtuhuan, pej jeíhua naa rí'í tí'iruure. ⁴ Aru tetá'aj caí máaj muá'ítzee, ayée nu tí'imuaahuavii pej a'atzu huatá'an í ca'aníjra'a pej a'atzu táanamuaa tej timuaatá'ixaate'esin.

⁵Ja'iné amijna mi tevi, jeíhua tu'uri hui tirájeuri'iri'i ti tí'itziita íiyen chaanaca japua. Nain japua pu ca'anéjri hua'utá'a í teite í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi huaujné'usi'ite'en. A'íí pu ajta antiújmua'aree a'íimej jime'e í mej rá'atzaahuat'e me'íjna ti Nazarét é'e-me'ecan. ⁶Ajta a'íí pu huataújtese ti raatéxíeehuata í teyuu. A'íj tu hui jín rajví'i. Ayee tu tí'ijxe'eve'eca'a te jpuájti raatá'an a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

⁷Ajta a'uun ti ta'amuájca, a'íjna í Lisias, a'íí pu a'uun a'uteájrupi. Tí'ij í tá'ajajni'iri'i ca'anéeri jime'e. ⁸Ajta ayén titaatá'ixaa tíjín mej mú'eetzi jemi a'uvé'uju'un í mej tí'ijxajti'i. Ti pua'a nu'u mú'ee asefj peti-
raa'íhua'u, aj pej xaa ramua'aréeren ti ayén ti'ayajna nain í tej jín tí'itij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Tértulo.

⁹Majta me'ín í mej a'uté'uuca'a í mej Israél jetze ajtème'ecan, a'íí mú majta naími'i miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayee pu ti'ayajna.

¹⁰Aj pu i a'íin tajtuhuan rumuájca'a jín tiraata'ixaa a'íjna í Pablo ayén tíjín:

—Patá'aj hui tiu'utaxáj.

Tí'ij í Pablo ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Rí'í pu hui tinaatá'a nej huatánne'a inee, a'iné néj-mua'aree tíjín juees pej pírici a'íjna chuéjra'a japua. Pepu'uri á'atee pej juees pírici. ¹¹¿A'iné tí'iri'iri pej ráa-mua'aree ti ayén ti'ayajna? Auchén pu tamuáamuata'a japuan hua'apua xicaj á'atee nej a'án a'ujnéj án Jerusalén nej ni rí'í tiraatá'an í Dios.

¹²Majta a'íime í mej tí'inexajti'i, matí'ij naateevi'i, canu hua'ajteá'axi'ica'a í teite a'ujna teyujta'a ti ve'ée tzajta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca mej huataníniu'ucacun a'ujna teyujta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca ne'újna u chajta'a. ¹³Amíime mi teite, camu majta a'ij tirájteusin í mej jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

¹⁴Ayee nu'u xaa tí'imua'ixaate'e. Nee nu hui ravaire'e í Dios í mej raná'amiche'e í nevaújsimua'aci'. Nee nu ravaire'e ne'íjna jime'e í ye'irá í mej jetzen huajú'ucaa. A'íjna jime'e í neye'irá, ayée mú tí'ixa amíime tíjín nesej nu a'ij tirájteu. Mi neajta, canu. Nain nu hui ántzaahua a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze í ti te'anxávi, neajta nain a'achú mej caj ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

¹⁵Ayee nu hui neajta inee tiráje'evi'ira'a í Dios jemi, matíj amíime ne'íjna jime'e mej huatarújsin í mi'ichite tzajta'a í mej meri huácuu, a'íime í mej rí'í tí'teites-taca'a, majta a'íime í mej a'ij pua'a titeetiújcha'íca.

¹⁶Aj nu hui jín tí'itese'e nej niyen rí'éene'e mé né'uche'ecane'en í Dios jemi, neajta huá'a jemi í teite.

¹⁷Tí'ij teumé'eca a'achú pua'an nine'ira'a nej á'uche'ecan nej ni tumin hua'utá'an í neteítestemua'a, neajta tiu'utámua'i'ivejtan í Dios jemi. ¹⁸Netí'ij ni u e'e-huánjejuare a'ij ti té'axa í taye'irá jime'e í yu'uxari jetze. Ayee nu rijcaa matí'ij seica taasej me'újna teyujta'a ti ve'ée.

¹⁹A'íí mú me'ín pú'eene'e í mej me'uun é'eme'ecan a'uun ti huatacá'a a'ujna Asia. Camu jeíhua á'é'eteites-

taca'a ineetzi jemi, camu majta rú'itziite'eca'a. Ti pua'a tí'itíj a'ij meté'umua'areere ineetzi jemi, miché'e me'ín yé ve'eré'enen mú'eetzi jemi mej mi me'íjna jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en. ²⁰Na'ari caí, miché'e memín mi mej yé huaté'uu raataxáj tí'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij ne'uun a'utéveeca'a huá'a jemi í huá'a jueesi.

²¹Tij caí hui a'íí pú'een í tí'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij u a'utéveeca'a huá'a jemi, netí'ij ni huajíjhuaca'a niyen tíjín: “Mú'een xu tí'inexajti'i íjii se'íjna jime'e í nej té'atzaahuat'e a'íjna jime'e mej nu'u majtáhua'a huatarújsin í mi'ichite.” —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo.

²²Tí'ij Félix ráanamujri'i, capu ra'aránajcheca'a ti raaxé'epi'íntare'en. A'iné a'íí pu rú'umua'areereca'a a'ij tí'éene'e í hua'aye'ira í mej té'atzaahuat'e. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tíjín:

—Che'e mi'í uvé'enen í xantaaru'u í ta'amuájca a'íjna í Lisias. Aj nu temua'a naa tí'ijmua'areeren a'íjna í sej jín tí'ijxajti'i mú'een.

²³Aj pu 'i Félix a'íjna huata'áij í xantaaru'u ti anxíte tí'ajta ti auj racha'íca a'íjna í Pablo. Ajta nu'u a'atzu raatá'an ti á'uche'ecane'en rusefj. Ajta mej ráamuaare í amiigustemua'ame'en, majta tí'itíj tiraatá'an ti tirá'at-uraate'e. Ajta a'íjna í Félix, aj pu i á'uraa.

²⁴Tí'ij teumé'eca a'achú pua'an xica, ajtahua'a pu uvé'ene a'íjna í Félix, ajta jamuan íra'ara'an ti ayén ántehuaa tíjín Drusila. A'íí pu Israél jetze ajtème'ecan. Tí'ij í raata'ájtaca'a í Pablo ti i a'íin tiraata'íhua'u a'íjna jime'e ti pua'a ja'atí rá'atzaahuat'e a'íjna í Jesús, ti 'i'í Círístu'u.

²⁵Pablo pu ayén tiraata'ixaa ti ayén tiu'ujxe'eve'e ti ja'atí ayén huá'irini í tí'í xé'epi'ín jime'e naíjmi'ica jemi, ajta nu'u ti rí'í hua'utécha'íin. Pablo pu ajta ayén a'íjna tiu'utá'ixaa a'íjna í Félix ti Dios ayén puájti ti-hua'utá'asin a'íime í mej yen seijre'e íiyen í chaanaca japua. A'íj pu jín tiu'utátziin a'íjna í Félix. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj á'ura'ani íjii. Nemuaatájevi hui neaj-tahua'a netí'ij huatá'íipe. Aj nu ni muánamujran neajtahua'a.

²⁶Mi ajta a'íin Félix ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti Pablo tumin raatá'an a'íjna jime'e ti raatátuaani. A'íj pu jín jeíhua pu raata'ájtaca'a ti tiu'uxáj jamuan. ²⁷Tí'ij teumé'eca hua'apua nine'ira'a, tí'iqui Félix airájraa ti tí'iteveeca'a tajtuhuan jime'e. Tí'iquitá'i seij te'en-teájrupi tajtuhuan jime'e. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Porcio Festo. Ajta a'íin í Félix, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti rí'éene'e huateáturan a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan. A'íj pu jín caí raatátuaa í Pablo.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a í Festo jemi

25 Aj pu 'i Festo a'uun a'ará'a a'ujna tí'ij te'en-teárate tajtuhuan jime'e. Hua'íca xicaj pu á'atee a'ujna Cesarea. Aj pu 'i a'ujnéj a'ájna Jerusalén. ²Majta me'ín í mej tihuá'ajte'e u teyujta'a, majta seica í mej Israél jetze ajtème'ecan í mej ve'ecán jín títetateí, a'íí mú jemin a'uré'ene me'íjna í Festo. Matí'ij mi tiraaxájtzi'iri'i me'íjna í Pablo. ³Jéíhua mú rájhuaviiri'i

ti'itij ti huá'a jetze ruxe'eve'eca'a ti a'ñin Festo raata'ajta mej ya'uvé'evi'itín me'ñina í Pablo. Ayee mú tí'imua'ajca a'ñimej mej raajé'ica á já'ahua'a, juye jetze.

⁴ Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'ñina í Festo tijín:

—Aitenami'i a'ñina í Pablo a'ujna Cesarea. Neajta inee, a'úu nu a'umé'e na'ame ruijmua'a, na'ari aaruijmua'a. ⁵ Miché'e seica u á'uju'un ne jamuan í mej tí'aijta ve'ecán jime'e mej mi ráamua'aree ti pua'a a'ñin Pablo auté'itze ti'itij jime'e, mej mi me'ñin ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶ Ayee pu u é'etee a'achú cumu aráhuai'ca xicaj, na'ari tamuáamuata'a xicaj a'ájna Jerusalén. Aj pu i a'ucáane a'ujna Cesarea. Yee ruijmua'ate'e yee pu a'ujyeli'xi huá'a jamuan í jueesi. Aj pu i raata'ajtacaa'a mej nu'u ye'eráajan me'ñina í Pablo.

⁷ Tí'ij a'ñin Pablo a'uteájrapi a'ujna, aj mú mi me'ñin í mej Israel jetze ajtémecan, a'ñime í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, a'ñi mú ajteáxireca'a. Matí'ij mi jeíhua tiraaxájtzi'iri'i me'ñina jime'e ti a'ij pua'a een. Aru capu huatá'iristareca'a mej raataxá'j ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí.

⁸ Aj pu i Pablo tiu'utaxájtaca'a tí'ij huatéujan. Ayen tijín:

—Canu hui ti'itij jín auteájturaa jemin í huá'ayu'uxa í mej Israel jetze ajtémecan ni canu neajta ne'ñina jime'e í hua'ateyuu. Canu neajta ti'itij jín auteájturaa a'ñina jemi í ti tihuá'ajjte'e a'ñimej í romanos. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ñina í Pablo.

⁹ Ajta a'ñin í Festo, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti rí'ti tiu'uteáturan a'ñimej jemi í mej Israel jetze ajtémecan, tí'ij í ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni mua'aránanajche pej á'ura'ani pe'ánna Jerusalén neatá'aj ne'ájna ye'uxé'epi'intare'en mú'eetzi jime'e?

¹⁰ Pablo pu ayén tiu'utaniú tijín:

—Yee nu huatéjvee huá'a jemi i jueesi i mej hua'íca i mej ravaire'e í ti tihuá'ajjte'e í romanos. Ayee pu hui tiraavíjte'e sej raaxé'epi'intare'en seyajna a'iné pepu'uri temua'a ramua'aree, canu ti'itij jín auteájturaa a'ñimej jemi í mej Israel jetze ajtémecan. ¹¹ Tí'ij pua'a xaa na'uteáturanche'e ti'itij jime'e ti hua'atá'aca mej naajé'ica, aj nu xaa ánca'anénche'e nej huámi'ini. Na'ari caí, ti pua'a hui caí ayén ti'ayajna a'ij mej meri tinaaxájtzi'iri'i, capu ja'ati huataújci'ipua ti neetzi tiu'utátuiire'en huá'a jemi. Némuahuavii ti a'ñin raaxé'epi'intare'en a'ñina ti tihuá'ajjte'e í romanos.

¹² Ajta a'ñin í Festo, a'ñimej jamuan pu tiu'uxájtaca'a í mej tirá'ixaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ñina í Pablo tijín:

—Mú'ee pe hui rájhua'u ti a'ñin raaxé'epi'intare'en í ti tihuá'ajjte'e í romanos, a'ñina jemi pe a'umé.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'uteveeca'a a'ñina jemi í Agripa

¹³ Teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, hua'íca xicaj tí'ij sej a'uun a'ará'a a'ujna u Cesarea. A'ii pu a'ñin pú'een a'ájna ti rey jime'e ti'iteveeca'a. A'ñi pu tihuá'ajjte'e a'ñimej í mej Israel jetze ajtémecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Agripa. A'ii pu ajta a'uun a'ará'a a'ñina

ti yá'uvi'itín ti ayén ántehuaaca'a tijín Berenice. A'uun mú a'uvé'uju'un mej mi raatateújte'en me'ñina í Festo. ¹⁴ A'iné jeíhua mú u á'ateeri me'ujna, Festo pu raatá'ixaa a'ñina í rey a'ñina jime'e í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—A'ñina tí'ij hui Félix airá'jraa í ti jín ti'iteveeca'a, netí'ij ne'ujna á'ucatii u Jerusalén, a'ñime í mej tí'aijta huá'a teyujta'a, majta hua'avaujsi í mej Israel jetze ajtémecan, a'ñi mú ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'ñina í Pablo. Majta á'iyen néjhuaviiri'i nej puá'ijtzi raatá'an. ¹⁶ Ayee nu tihua'utá'ixaa ne'ñina jime'e ti caí taatá'aca í hua'aye'ira í romanos tej tiyen puá'ijtzi raatá'an í Ja'atij ti a'ñin huámi'ini. Amuacá' pu ayén tiú'ujxe'eve'e ti a'ñin ja'ati tiu'uxá'j huá'a jamuan í mej ti'itij jín jetzen tí'ijpuá'ajte'e ti ruse'j runiuuca jín huatéujan.

¹⁷ A'ñi nu hui jín, matí'ij mú a'uvé'uju'un neetzi jemi, canu a'achú á'atee, sino yee ruijmua'ate'e yee nu a'ujyeli'xi huá'a jamuan í jueesi. Netí'ij ni raata'ajtacaa'a mej rá'anvi'itín í Pablo. ¹⁸ Majta me'ñin í mej ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte, matí'ij autéjhuii mej tiu'utaxá'j, camu me'ñina jín jetzen te'ujpuá'ajte a'ij nej tí'imua'ajca.

¹⁹ A'ii mu'u jín tiraaxájtzi'iri'i me'ñina jime'e í ruye'irá, ajta a'ñina í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Jesús. Mi ajta a'ñin Pablo ayén tí'ixa tijín: “Aúche'e pu nu'u ruuri a'ñina í Jesús.”

²⁰ Ja'iné canu a'atzu rájteu a'ij nej ye'í huá'ini ne'ñina jime'e, netiraata'íhua'uri'i ne'ñina í Pablo ti pua'a u á'uye'imí'i á'ánna Jerusalén mej mi ye'uxé'epi'intare'en me'ñina jime'e. ²¹ Tí'iquí a'ñin naatáhuaviiri'i ti a'ñin hui raaxé'epi'intare'en í ti tí'ita'ajjte'e itejmi i tej romanos pú'een. Netí'ij ni raata'íteca'a ti aiteánami'ihua, ajta caí capu rí'irí nej raata'íte ne'ñina jemi í ti tí'ita'ajjte'e.

²² Aj pu i a'ñin Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:

—Na'aránanajche hui nej ráanamua inee ruséntacan.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ñina í Festo tijín:

—Ruijmua'a pej hui ranamuajran.

²³ Yee ruijmua'ate'e yee pu a'uun a'ará'a a'ñina í Agripa, ajta a'ñina í Berenice, ajta a'ñina í Festo. Jeíhua mú á'ujtzaahuat'eca'a. Matí'ij mi me'uun a'uteájrapi huá'a jamuan í mej vivejmé'en jín títetate'í xantaaru'u, majta í mej ye'eráaja me'ñina í Pablo. ²⁴ Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í Festo tijín:

—Agripa mi pej i'í rey, seajta mi sej yee huaté'uu ta jamuan, xaase'ij hui semíjna mi tevi. A'ñime í mej Israel jetze ajtémecan í mej a'uun é'eche a'ánna Jerusalén, majta í mej íiyen a'uchéjme ayujna Cesarea, naími'i mú naatáhuaviiri'i amíjna jime'e i tevi. Ayee mú títetéji-jhuajmé'e tijín: “Capu nu'u ché'e ayén tiraavíjte'e ti ruuri.”

²⁵ Ayee pu hui tiná'amitiejte'e ineetzi ti caí ti'itij jín auté'itze ti hua'atá'aca mej raajé'ica. Ajta amíjna, ayée pu tinaatáhuaviiri'i ti a'ñin nu'u raaxé'epi'intare'en a'ñina í ti tí'ita'ajjte'e. Netí'ij ni niyen tiu'umuá'aj tijín niché'e raata'íte ne'ujna u Roma.

²⁶ Ja'iné capu hui a'ij tiná'amitiejte'e a'ij nej ye'í tiraata'íte í nevástara'a, a'ñina ti tí'ita'ajjte'e a'ájna jime'e i tevi, nee nu yee ravé'evi'iti mú'ejmi jemi, ne'i-

huaamua'a, neajta mú'eetzi jemi, Agripa, mi pej i'i rey, patá'aj tiraa'íhua'u tǝ'ij huámua'areeri'ihua a'ij nej ye'í tiraata'íte. ²⁷ Ayee pu'u, a'iné ayej ne'ase capu ti'itij vaíre'e ti pua'a nej caí ra'uyú'uxan a'ij mej ti'itij jǝn jetzen tí'ijpua'ajte'e nej ni raata'íte. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Festo.

Tǝ'ij nu'u Pablo rusejǝ runiuuca jǝn huateújna a'íjna jemi í rey, a'íjna ti i'i Agripa

26 Aj pu i Agripa ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tǝjǝn: —Nee nu muaatá'asin pej tiu'utaxáj mua'a niuuca jime'e.

Aj pu i Pablo ajmeijca'ataca'a. Tǝ'ij i a'utéjche ti huateújnan runiuuca jime'e. ² Ayen tǝjǝn:

—Agripa mú'ee pej i'i rey, yee pu hui tiná'amitiejte'e ti temua'a naa tineetéva'iri nej ye'í huatéjvee mú'eetzi jemi nej ni huaténnan íjii i mej jǝn tí'inexajtzi'í í mej Israél jetze ajtème'ecan. ³ Naa pu ne'ase a'iné pepu'uri ramua'aree a'ij ti 'een í hua'aye'ira í mej Israél jetze ajtème'ecan, pajta ramua'aree í mej jǝme'en rújee. A'íj nu jǝn niyen tí'imuaahuavii pej náanamua temua'a naa.

A'ij ti ti'itéchejca'a a'íjna í Pablo tǝ'ij caí xi huataújtuaa í tavástar'a jemi

⁴ Naíimi'i í mej Israél jetze ajtème'ecan mu'uri hui ramua'aree a'ij nej ye'í tiu'utéveeca netǝ'ij pá'ari'istaca'a, ajta íjii nej neri vásta'a. Canu ti'itij a'ij huáruu a'ujna nej é'eche ni iyyecuí, canu neajta ti'itij a'ij ruure. ⁵ Mu'uri á'atee mej nemua'ate. Tǝ'ij pua'a hua'aráana-jche, í'iri'iri mej miyen tiu'utaxáj yee nain nu jǝn te'ara'aste'a í ye'irá í mej raaxǝ'epi'intare í mej i'í fariseo. Jaítze'e pu hui muári'eri hua'aye'ira a'ímej í fariseo.

⁶ Mǝ'í majta, mu'uri u ne'aráajaj mej mi neetzi jetze te'ujpuá'ajte'en me'íjna jime'e nej rachú'eve'e ne'íjna ti Dios jǝn te'ataújratziiri'í í tavaújsimua'aci'í jemi.

⁷ Majta a'ímej í tateǝttestemua'a í mej tamuáamu-ata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íj mú majta rachú'eve'e ajta na'a caí teja'uré'enen a'íjna xicáara'a jetze matǝ'ij huatarújsin huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íj mú hui jǝn raná'amiche'e í Dios. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tǝca'ari tzajta'a mú ravaíre'e. Ajta mú'ee, Agripa, pej i'i rey, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ijchu'eve'en ne'íjna, a'íj mú jǝn tí'inexajtzi'í. ⁸ ¿Ni tzaa caí ri'írí sej rá'antzaahuate'en ti Dios ajtahua'a hua'utá'asen í mej meri huácuii mej mi majtáhua'a huatarún?

Pablo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í mej té'atzaahuate'e

⁹ Nee nu neajta jéjcu'a'imua niyen tí'imua'ajca ti ayén tiu'ujxe'eve'e nej nain jǝn tihua'utá'ijmii í mej rá'atzaahuate'e me'íjna ti ayén ántehuaa tǝjǝn Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. ¹⁰ Neajta niyen huarǝj a'ánna Jerusalén. A'íjme í mej tí'ajta teyujta'a, a'íj mú hui cuapée naatapij í mej jǝn huatánci'ípua nej hua'iteáanan jeíhua í

mej té'atzaahuate'e. Ajta, matǝ'ij huá'acui'icare'e, nee nu neajta tiu'utá'a í ca'aníjra'a ne'íjna jime'e ti na'ará-najcheca'a.

¹¹ Mu'itǝ'í nu hui puaijtzí hua'utá'a mej mi ra'antipua'ajte'en í mej rá'atzaahuate'e, mej mi majta raatéxíeehuata me'íjna í Jesús. Ayee nu huá'aruurejca'a nainjapua hua'atéyujta'a, a'iné jeíhua nu huá'ajcha'ire'eca. A'u ti na'a nu huayé'ive matǝj mena'a titeechéejme'ecaa nej ni a'ij pua'a huá'uruuren.

Pablo pu nu'u ajtahua'a tihua'a'ixaate'e í teite ti Jesús ru'irájtuua

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Ayee nu éeni'ici'e aumé'ecaa ne'újna Damasco. A'íjme í mej tí'ajta teyujta'a, a'íj mú hui naata'íteca'a, majta naatá'a í nej jǝn niyen ricí.

¹³ Ayee nu tí'imua'ixaate'e, mú'ee pej i'i rey, a'úu nu aumé'eca juye jetze a'atzaj cumu tacuarixpua netǝ'ij raasejǝ ti a'icátaaxi u ta japua. Temua'a pu ne jetze tí'irájve í taij, ajta huá'a jetze í mej ne jamuan á'ujujhua'ane'e. Jaítze'e pu huatátaaxi caí í xicaj. ¹⁴ Tetǝ'ij ti a'itavátzi. Aj nu ni ja'ati huánamuajri'í ti á'a teja'utaxáj-taca'a hua'aniuuca jime'e a'íjme í mej Israél jetze ajtème'ecan tǝjǝn: “Saulo, Saulo, ¿a'iné pej pi piyen a'ij pua'a neruure ineetzi? Mú'ee pe asejǝ a'aa í puaijtzí.”

¹⁵ Netǝ'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'í tǝjǝn: “¿A'ataani pej pú'een, nevástar'a?”

Aj pu i ayén tiu'utaniú tǝjǝn: “Nee nu nu'u ne'íjn pú'een í Jesús, pej a'ij pua'a neruure. ¹⁶ Ajchesi. Huatéechaxi. Ayee nu 'een jǝn huatasejǝre mú'eetzi jemi nej ni timua'íjcate'en ne'íjna jime'e pej naatévaíre'e, pajta tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij pej peri tiu'uséj in-ee jemi, pajta piyen tihua'utá'ixaate'esin a'ij nej nauj éeni'ici'e timuaatasejǝrate'esin.

¹⁷ “Nee nu nu'u á japua niuuni huá'a jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan, neajta huá'a jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Íjii nu hui muaata'íti pej á'ura'ani a'ímej jemi mej mi yaú'itíée muá'ara'ani, majta ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, ti i caí ché'e a'íjn tihua'áijte'e í Satanás sino Dios pu'u tihua'uta'áijte'esin. Aj pu nu'u xaa Dios tihua'utá'uuni'ira. Ajta hua'utá'asin mej me'uun a'uté'e muá'ara'ani a'ímej jamuan í ti Dios rǝ'í á tihua'jutéhuii a'íjna jime'e í mej ná'antzaahua.” Ayee pu hui tinaatá'ixaa a'íjna í Jesús.

¹⁹ Ayee pu'u xaa, Agripa mú'ee pej i'i rey, nera'ará'aste ne'íjna u ta japua ti é'esejǝre'e. ²⁰ Netǝ'ij ni amuacá tihua'utá'ixaa ne'íjmej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna Damasco. Neajta a'ímej jemi í mej me'uun Jerusalén é'eche. Neajta naíjmi'ici'e tǝjǝn na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, a'úu nu tihua'utá'ixaa í teite, neajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jeíhua nu hui hua'ujé mej mi seicié tiu'umua'ati í ru tzajta'a, mej mi majtáhua'a Dios jemi seíire'e muá'ara'ani, matá'aj majta miyen huárini mej mi seica ráamua'aree tǝjǝn: “Mu'uri seicié tiu'umuá'aj.” ²¹ A'íj mú hui jǝn í mej Israél jetze ajtème'ecan, a'íj mú naateevi'i a'ujna teyujta'a. Méneje'icatacuca'a, micu.

²² Mí ajta, Dios pu naatévai jeíhua. A'íj nu jín caí xí huamí'i sino naúche'e nu hui tihuá'a'ixaate'e naíjmi'ica í teite, í mej tí'íríi, neajta í mej vaujsí. A'íi nu'u hua'utá'ixa a'íj mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ajta a'íjna í Moisés teecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tí ayén éene'en riníiche'en tí nu'u ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'íin tí Dios án yá'ujra í ipuari jetze. Ajta nu'u tí'íj huamí'in, a'íi pu a'íin pú'eene'e a'ame í tí amuacá huatarújsin í mí'ichite tzajta'a. Ajta á'yien a'íin nu'u tihuá'a'ixaate'en tí ari é'eseijre'e í tí jín Dios hua'utévai í teite í mej Israel jetze ajtème'ecan, ajta í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan.

Pablo pu nu'u tí'itese'e a'íj tí ye'í tiraamuá'itín a'íjna í rey

²⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Pablo, aj pu i á'yien huajíhuaca'a a'íjna í Festo tíjín:

—Pablo, pá'atimua'i mú'ee. Pá'atimua'i hui pe'íjna jíme'e pe'í jeíhua tihuá'amua'ate.

²⁵ Ajta a'íin í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa tíjín:

—Festo pe'í i'í tajtuhuan. Canu hui netímu'a'i. A'íjna jíme'e í nej neri tejamuá'ixaa nemua'atziira'a jetze pu huanéj tí r'én, ajta ayén tí'ayajna. ²⁶ Amí pu hui rey rú'umua'aree a'íjna jíme'e. A'íj pu jín í'iri'iri nej caí tí'itziíne'e netiu'utaxájamuan. Ayej ne'ase, capu tí'itíj a'íj huaríj tí caí ráamua'areeri'i, a'iné capu tí'itíj a'íj huaríj avítzi'i jíme'e.

²⁷ Ari mú'ee, Agripa pe'í i'í rey, ¿ni pecáí rá'atzaahu-ate'e í mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan? Nee nu ramua'aree pe'í rá'atzaahu-ate'e.

²⁸ Ajta Agripa ayén tiraata'ixaa tíjín:

—¿Ni ayén timuá'amitíeje'e pe'í pe'íjna jín na'an-timuá'itín nej neajta inee té'antzaahu-ate'en a'íjna jíme'e í niuucari tí caí tí'imu'íi?

²⁹ Ajta a'íin í Pablo ayén tiu'utaniú tíjín:

—Tí pua'a cáj na'a, na'ari tí pua'a jeíhua, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e í Dios jemi, pe'í mú'ee, majta naími'i mí seica í mej nenamua íjii, mej mí miyen tira'ará'asten me'íjna í Jesús netíj inee, í nej jíme'en neri puaíjtzí hu-átanne'a, sino mej caí miyen tirajpuaíitzi muá'ara'ani netíj inee.

³⁰ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, tí'íj i huatéechaxí a'íjna í rey, ajta a'íjna í tajtuhuan, ajta a'íjna í Berenice; majta mú huatéhuixí í mej e'eré'ete'ecaa huá'a jamuan. ³¹ Aj mú mí huiráaci rujímu-a'a mej mí tí'ihuaúrixaate'en me'íjna jíme'e. Majta miyen tiú'urixaa'ecaa tíjín:

—Amíjna mí teví, capu hui tí'itíj a'íj huáruu í tí tí'itá'aca í mej jín raajé'ica. Capu ajta ayén tiraavíjete'e tí ayén aiteánami'ihua.

³² Ajta a'íin Agripa, a'íi pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Festo tíjín:

—Tí pua'a a'íin caí ayén tí'íjhuauca tí a'íin raaxí'epi'intare'en í tí tí'ita'ajte'e, rí'iríistaca'a pu tej ra'uxíjete'enche'e iteen.

Mej nu'u raata'íte me'íjna í Pablo a'ujna u Roma

²⁷ Matí'ij raaxí'epi'intare mej hua'uta'íte a'ujna Italia, matí'ij mí tiu'utátui me'íjna í Pablo, majta í seica í mej námi'ihuaca'a seíj jemi í tí anxíte tí'ajta. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tíjín Julio. A'íi pu tihuá'aijete'e í mej miyen ánte'arua tíjín xantaaru'uste-mua'ame'en í tí tí'ita'ajte'e.

² A'uu tu a'atécí baarcu jetze a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Adramitio. Ajta a'íin í baarcu, a'íi pu antamé'eniche'e után pújme'en tí j' a'uun a'ure'enéniche'e a'u mej baarcu a'uté'uuve tí huatacá'a u Asia. Tetí'ij tí a'ucíj, seíj pu ajta á'uraa ta jamuan tí ayén ántehuaaca'a tíjín Aristarco. A'uu pu é'e-me'ecan a'ujna Tesalónica, a'ujna chajta'a tí a'uun huatacá'a a'ujna já'ahua'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Macedonia.

³ Yee ruijmu'a'ate'e yee, tetí'ij tí te'uun a'ará'a baarcu tí a'utéche'eca tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Sidón. Ajta a'íin í Julio, a'íi pu rí'í tí'itevistaca'a a'íjna jemi í Pablo. A'íi pu raatá'a tí huá'umuaare í ru'amigustemua'a. Majta me'ín í amiigustemua'ame'en, rí'í mú naa tira'ancuré'evi'iti í Pablo.

⁴ A'uu tu tijtá tí antacíj. Tetí'ij tí te'uun a'uré'ene tí e'eráahuachi, ta'úutata'a tu pújme'en ajcáane. A'ujna tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Chipre. A'uu tu pújme'en a'uré'erupi a'iné yéeme'en pu avé'eecaca. ⁵ Tetí'ijta tí antacíj a'ájna vejli'i tí e'eve'e'ástime í jaj, a'uun tí huatacá'a a'ujna u Cilicia, ajta u Panfilia. Tetí'ijta tí te'uun antanéj a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Mira, ajta a'uun tí huatacá'a já'ahua'a Licia.

⁶ Ajta a'íin tí anxíte tí'ajta, seíj pu a'uun huáteu í baarcu tí Italia á'ume. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu a'ujna Alejandria. Aj pu a'íin taata'aj tej atécíne te'íjna jetze. ⁷ A'íjna í baarcu, yee pu pua'an xicaj á'atee tí huaméj. Jé'ecan pu taatamuári'eriste. Xa'ichu'i tu á vejli'i a'uré'ene a'ujna tí e'eráahuachi tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Gnido. Aúche'e pu á e'evé'eecaca'a a'ujna. A'íj tu jín u jetze pújme'en ajcáane tí e'eráahuachi tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Creta. A'uu tu vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Salmón.

⁸ Tetí'ijta tí mú á'uju'un muári'eri jíme'e a'ujna tí e'eve'e'ástime í jaj. Tetí'ijta tí te'uun antanéj tí baarcu a'utéche'eca tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Tí a'urí'en tí rí'írí tí irá'ujcheni. A'uu pu vejli'i pítejá'arici a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjín Lasea.

⁹ Tu'uri a'ateevi'i tej huajú'un. Pu'uri tiú'utziíni'ire'ecaa a'ujna a'u tej a'uju'ucaa, a'iné pu'uri vejli'i pí tí'irijca í tí jetzen tí huáseevi'i á'aye'i. A'íj pu jín ayén tí hua'utá'ixaa a'íjna í Pablo, tíjín:

—Mú'een teteca, ayée pu hui tiná'amitíeje'e ineezti tí jé'ecan tiú'utziíni'ire'e a'ame, tí pua'a taajú'un. Teyá'ujisin í baarcu, teajta í ijca, ajta ayén tiu'utári'iriis-tari tej hui á'uveti iteen.

¹¹ Ajta a'íin tí anxíte tí'ajta, jaítze'e pu rá'antzaahua a'íjna í ja'atí tí baarcu huajájsin, ajta a'íjna tí antiújmu-a'aree a'íjna u baarcu jíme'e. Ajta a'íjna í niuucari í tí Pablo hua'utá'ixa, capu rá'antzaahua.

¹² Ajta a'ujna mej autéjhuii, capu naa hua'é'ene'e mej mi me'uun á'ateevi'in me'újna a'íjna xicájra'a jetze ti huácimuajra. A'íj mú jín mu'iití miyen tiu'umuá'aj mej á'uciine me'újna mej mi me'uun e'ará'asti me'újna Fenice, tej ti a'atzu á'ateevi'in te'újna, baarcu ti a'utéche'eca. A'ujna Fenice, a'úu pu Creta e'ejtém'e-can. A'uu pu seijre'eca'a tǎj na'a újtepua pújme'en, ajta ante pújme'en.

Tǎj nu'u japuutzari hua'utá'aseca'a eeca jamuan á jaata'a

¹³ A'ujna, cǎj pu ti'iré'e'eecarej ye'icáa yénte pújme'en. Ayee mú tí'ixajtaca'a tǎj rǎ'írí mej nu'u mauj huajú'un. Matǎ'íj mi a'ucǎj. A'uu mú vejli'i e'e-jtéene a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, a'ujna u Creta.

¹⁴ Mǎ ajta, capu a'achú a'ateevi'i, ca'anín jín u a'utá'eecareca'a í jírí jetze. Ca'anín pu jín raatajǎ'itze í baarcu a'íjna ti yéntepua pújme'en a'iré'e'eecareca'a. ¹⁵ Jé'ecan pu yé'utajchájraa í baarcu. Capu ché'e hu-atári'iristareca'a tej huajú'un í eeca tzajta'a. A'íj tu jín huatáta'a ti tá'antini í eeca. ¹⁶ Aj tu ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, chuej ti cǎlieen, ti ayén téja'arájtehuuaa tǎj Cauda. Capu ayén rǎ'í huáp'i tiú'eecaca'a a'ujna.

Ajta a'íin í baarcu ti cǎlieen jín seijre'e tej raa-jájsime'e, muári'eri tu jín ra'antítuaa í baarcu jetze ti ve'ée. ¹⁷ Matǎ'íj meri ra'antítuaa, aj mú mi raatacá'ane caujnari jime'e í baarcu ti ve'ée. Mu'uri tí'itziine'eca'a ti ari té'ejcachee í sej japua. Ayee pu téja'arájtehuuaa a'ujna tǎj La Sirte. A'íj mú jín ra'acájtuaa á jaata'a í ti'itǎj ti ij ra'anján í eeca.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee, aúche'e pu huá'eecaca'a temua'a, jeíhua. Matǎ'íj mi autéjhuii mej te'etéhua'axin á jaata'a í ijca mej tiú'utisime'e í baarcu jetze. ¹⁹ Huaíca xicaj tu á'atee tej te'eteehua'axi tamúajca'a jime'e nain ti tiú'utisime'ecaa í baarcu.

²⁰ Jé'ecan tu á'atee tej caí a'atzu raasej í xicaj, teajta í xu'ura'ave. Ajta aúche'e pu a'ij pua'a hua'é'eene'ecaa. Temua'a pu tiú'eecaca'a, majta viiyeca'a. Tu'uri tiyen tí'imua'ajca tej teri muá'itiche'esin. Teajta tiyen tí'imua'ajca tej caí ché'e a'ij rini.

²¹ Ajta tu'uri a'ateevi'i tej caí ti'itǎj cua'acaa. Aj pu i hu-atéechaxi huá'a tzajta'a a'íjna í Pablo. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tǎj:

—Mú'een teteca, sena'ajtzǎ ná'antzaahuate'enche'e. Sej caí e'eráci'ica'anche'e se'újna u Creta, catu tiyen teja'urieéniche'e í ijca. ²² Aru íjii, jeíhua nu hui á'a-muahuvii sej uhuateújca'anen mǎ ru tzajta'a, a'iné capu ja'atǎ mǎ'ini mú'een. Tij teajta baarcu á'urieni. Capu amǎn ti'itǎj.

²³ Tǎca'a, seij pu hui huatasejre inee jemi, seij ti ravaire'e í Dios í nej neajta ravaire'e inee, í ti ajta necha'ii. ²⁴ Ayee pu tinaatá'ixaa tǎj: “Pablo, capej nu'u tí'itziine'e. Ruxe'eve'e ti a'íin César raaxǎ'epi'intare'en í mej jín tí'imuaxájtǎ'i. Ajta nu'u ruxǎ'evi'ira'a pu jín Dios raatá'a mej ruuri muá'ara'ani naími'i a'achú pua'amé mej huajú'un é'e jamuan.”

²⁵ A'íj pu hui jín setá'aj uhuateújca'anen mǎ ru tzajta'a, mú'een, teteca. Nee nu xaa rá'atzaahuate'e í

Dios. Ayee pu té'eme a'ij ti a'íin tinaatá'ixaa. ²⁶ Mǎ ajta, aúche'e pu hui ruxe'eve'e tej te'uun e'ará'asti a'ujna já'ahua'a ti e'eráahuachi.

²⁷ Teuumé'eca a'achú cumu tamúáamuata'a japuan muáacua xicaj, tǎca'a, aúche'e pu ráatajchijme'e í baarcu í eeca. A'íjna japua í jaj ti ayén téja'arájtehuuaa tǎj Adriático, tǎ'íj teja'uré'ene cumu a'atzej já'ita'a tǎca'a, a'íime í mej ramuari'e í baarcu, mu'uri ramua'areereca'a tej teri ratá'asijme'e a'u ti e'eráahuachi. ²⁸ Matǎ'íj mi raatǎ'itíee caujnari jime'e a'achú ti auutǎ'i. Ayee pu autǎ'icaa a'achú cumu seité japuan tamúáamuata'a japuan arájsevi meetro. Capu a'atzu a'ateevi'i, majtáhua'a raatǎ'itíee, pu'uri seité japuan aráhua'apua meetro autǎ'icaa.

²⁹ Matǎ'íj mi muáacuaca atéehua'axi í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee cǎtzata'an í baarcu ti i sej jetze avá'ujnan. Metǎ'itziine'eca'a tej te'ejteátu'a í tetej jetze. Majta tí'itziine'eca'a, a'íj mú jín autéjhuii mej huatǎjniuuni ajta na'a caí huatapuá'are.

³⁰ Seica mú miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huirácine í baarcu jetze. A'íj mú miyen rusejrataca'a mej ra'atéhua'axin í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee. Mǎ majta caí miyen huarǎj. Meraacájtuaa mu'u í baarcu í ti cǎlieen jín seijre'e mej mi me'íjna jetze huatéujvaire'en. ³¹ Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna anxíte ti tí'ajta, ajta í mej jamuan á'ujjuhua'ane'e tǎj:

—Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e mej yee huatéaturan ta jamuan íye baarcu jetze, na'ari caí, capu ti'itǎj a'ij tejá-muaatévaire'esin.

³² A'íj mú jín me'íin xantaaru'u ra'antivejcheca'a í caujnari í ti jín a'ijtápi'ihuaca'a í baarcu ti cǎlieen jín seijre'e. Aj pu 'i atéjve á jaata'a.

³³ Tǎ'íj ari tǎn tapuá'arijme'eca, Pablo pu ayén ca'aníjra'a tihua'utá'a í huá'a tzajta'a mej nu'u tí'icua'ani. Ayen tǎj:

—Pu'uri á'atee tamúáamuata'a japuan muáacua xicaj sej siyen tí'ijchú'eve'e, seajta siyen tirajpuaijtzǎ tujri jime'e, caxu mé'e tejé'ecua'a. ³⁴ Nu'uri tejá'amua'ix-aate'e sej a'atzu tiú'ucua'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e sej si caí huácu'ini, a'iné capu ti'itǎj a'ij á'a-muaruuren.

³⁵ Tǎ'íj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu 'i pan huiirá'i. Tǎ'íj i rǎ'í tiraatá'a í Dios jemi, mejseíiraca'a í teite. Tǎ'íj i ra'antítaaraxi í pan, aj pu i a'utéjche ti ráacua'ani.

³⁶ Naími'i mú á'ujca'anejca'a. Matǎ'íj mi tiú'ucuaa majta a'íme. ³⁷ Ayee tu ará'axcaa a'achú cumu hua'apua ciento japuan huaícate japuan tamúáamuata'a japuan arájsevi tej aráte'ecaa í baarcu jetze. ³⁸ Matǎ'íj tiú'ucuaa a'achú ti hua'aránajcheca'a, matǎ'íj mi ra'ateájrie á jaata'a me'íjna í triigu ti ij caí ché'e tǎjeter e í baarcu.

Tǎj nu'u baarcu atéjrupi á jaata'a

³⁹ Tǎ'íj huatapuá'areca'a, camu ché'e huamuájtejcaa a'u ti pǎtejá'arici. Matǎ'íj mi raasej a'u ti é'eri'iri ti a'utéjcheni í baarcu, a'u ti huatáseaata'a. A'uu mú tí'ijxe'eve'eca'a mej ye'use'aráchejra'ani í baarcu í sej japua ti pua'a rǎ'iriistan. ⁴⁰ Matǎ'íj mi ra'antivejcheca'a í caujnari í mej jín ra'ijtápe í baarcu. Majta raatáxipi í

ciyej mej jetzen huajú'un. Maté'ij mi raatáxijtaca'a me'íjna í caujnari í tí jín ajtatápi'ihuajme'ecaa í paala í mej jín raatéchaxijte'en í baarcu. Majta miyen huaréj, merajcá'ane í c'ixuri í ta'acáavií í baarcu jetze á tí aúnee tí ij ra'anján eeca jime'e a'íjna í c'ixuri. Maté'ij mi huataúra'a tí rá'antini a'íjna í baarcu.

⁴¹ Ajta catu raatá'aseca'a a'ájna a'u tí á'useaata'a a'iné sej jetze pu te'ejcáxi. Capu ché'e ri'iríistaca'a mej raatáru'uxante'en a'u tí aúnee. Ajta í c'ítzata'an u baarcu, pu'uri teená'achijme'ecaa a'íjna jime'e tí ra'a-jtéeva'ara í jaj ca'anín jime'e.

⁴² Majta me'ín xantaaru'u, mehuá'acui'icucuaa najmí'ica í mej aiteánami'ihuaca'a mej mi caí antajaún, ajta, mej mi caí á'ucí'ica'an. ⁴³ Ajta a'ín anxíte tí t'í'ajta, a'í pu ayén t'í'ixe'eve'eca'a tí japuan huániuuni t'í'ij ráavaire'en a'íjna í Pablo. Aj pu jín caí hua'utá'a í xantaaru'u mej huá'ucui'ini. Aj pu i ayén tihua'uta'aj í mej raayí'itihua'a mej huatajaún mej nu'u anáat'éee mua'atévatzin á jaata'a mej mi antajaún u jetze pújme'en a'u tí á'useaata'a. ⁴⁴ Majta nu'u seica ciyej japua huatajaún, majta seica ciyej japua tí ti'ipá'atza í baarcu jetze ajtaná'axi. A'uu mú naími'i a'ará'a u jetze pújme'en. Capu ja'atí aujámi.

Té'ij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Malta

28 Teté'ij teri te'uun e'eré'etei tí e'eráhuachi, naími'i tu ruuricaa. Capu sej huamí'i. Aj tu tí ráamua'areeri'i tíjn ayée pu téja'arájtehuaa a'ájna tí e'eráhuachi tíjn Malta. ² Majta me'ín í mej a'uun é'eche, rí'i mú tí'iteteitestaca'a itejmi jemi. Maté'ij mi aúunai, aj mú mi taatajé tej ahuátapiste'en a'iné mevíyecaa, ajta huáseevi'i.

³ Ajta a'ín Pablo, ciyej pu huaré'eseij té'ij ra'anajtuaa á tá'ataa. Aj pu i cu'ucu'u u airáne tí tiu'ujé'ica í taij jetze a'iné capu rá'aviicua'lireca'a tí pisti í taij. Tí'iquí Pablo tímu'iiri'i muájca'are'ara'an jetze. ⁴ Majta me'ín í mej a'uun é'eche, maté'ij raasej tí cu'ucu'u a'án cávii- caa muájca'are'ara'an jetze í Pablo, ayée mú tiú'urix- aate'ecaa tíjn:

—Cu xíee a'ín pú'een í tí'itecui'ica. Pu'uri xaa ráavaí tí caí aujámi á jaata'a. Mí ajta, ayée pu hui tiraavíjte'e í Dios jemi, tí caí raatá'asin tí ruuri á'ara'ani a'íjna í Pablo.

⁵ Tí'iquí a'ín Pablo, raatéeca'atzij í rumuájca'a. Aj pu i án tá'ataa huavátzi í cu'ucu'u. Capu tí'itíj a'ij ráaruu í Pablo. ⁶ Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imuaajca tíjn pu'uri tén teájaasin. Majta seica miyen tíjn pu'uri tén mí'ini. Metí'ijchu'eve'eca'a a'atzaj tí tí'itíj a'ij raruuren.

A'atzu á'ateevi'ica, ajta a'íjna í Pablo, capu tí'itíj a'ij ráaruu. Aj mú mi seicié tiu'umuá'aj. Maté'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a tíjn:

—Amijna, Dios pu hui pírici.

⁷ A'ujna vejli'i chuej tí a'utacá'a, ajta a'íjna í ja'atí í tí tajtuhuan pírici a'ujna tí e'eráhuachi, a'í pu ta'an- curé'evi'iti. Ajta, temua'a pu naa titaaxá'apuairi'i huaí- ca xicaj tzajta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tíjn Pub- lio.

⁸ Ajta a'ín táatajra'an a'íjna í Publio, a'í pu tí'icui'i- ca'a. Jéihua pu pístacare'e, ajta a'achu'itaca'a. Tí'iquí Pablo ráamuaareca'a. Ajta raatáhuaviiri'i í Dios tí huarún. Aj pu i ra'avé'emuariej án mu'úutze'en. Té'ij i huarúj. ⁹ Ayee pu'u huaréj, majta mú seica u a'uvé'e- ju'un í mej tí'icucui'i í mej a'uun é'eche. A'ímej pu ajta tiú'uhuaa.

¹⁰ Jé'ecan mú rí'i titaatéeje, majta nain mú títaata- puaijve a'achú tí titá'aturaate'ecaa í tej jín á'uju'un. Tetí'ijta tí huátacate tej tí á'ucí'ine.

Té'ij nu'u Pablo a'uun a'ará'a u Roma

¹¹ Té'ij teuumé'eca huaíca máxcira'i, aj tu tí atéeci sejí jetze í baarcu tí ajta a'uun a'uteájturaa téjmi jamuan ajta téj na'a caí ché'e tiú'ucimuajravi'icaa. A'uu pu é'e- me'ecan a'íjna í baarcu u Alejandria í tí taajá'utí. Ajta, tí'itíj pu seijre'eca'a á tí aúnee í baarcu jetze. Tí'ití pu antítaaviihuajme'ecaa hua'apua tí ayén seijre'e tíj dioosi í mej hua'apua, sejí tí ayén ántehuaa tíjn Cás- tor, ajta í sejí tíjn Pólux. Tetí'ijta tí te'uun a'ucíj tej tí te'uun u e'ará'asti, sejí jetze í chajta'a. ¹² Teté'ij tí te'u- un a'ará'a baarcu tí a'utéche'eca a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjn Siracusa. Huaíca xicaj tu á'a- tee te'újna. ¹³ Teté'ij tí a'ucíj. Teté'ij tí te'uun vejli'i ajtéene tí e'eve'e'ástime. A'uu tu tí a'ará'a te'újna chaj- ta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjn Regio.

Yee ruijmua'ate'e yee yénte pújme'en pu ve'etá'eecaca'a ca'anín jime'e. Teajta sejí jetze í xicaj, a'úu tu a'ará'a a'ujna chajta'a tí ayén téja'arájtehuaa tíjn Puteoli. ¹⁴ A'uu tu huá'uteu seica í ta'ihuaamua'a. Maté'ij mi taatajé tej te'uun a'uteáturan huá'a jamuan sei iteeri. Ayee tu te'íjna jín huaréj, teté'ij tí te'uun a'ará'a te'újna u Roma.

¹⁵ Majta me'ín í ta'ihuaamua'a í mej me'uun é'eche, mu'uri ramua'areereca'a tej teri te'uun á'uju'un. A'íj mú jín huiráaci u chajta'a mej mi ta'antinájche. A'uu mú imuá e'eráaci me'újna chajta'a tí ayén téja'arájte- huaa tíjn El Foro de Apio, ajta tí ayén téja'arájtehuaa tíjn Tí huaíca chí'ij e'erá'ase a'u mej á'ujta'aruaijve'e.

Té'ij Pablo hua'useíj, aj pu 'i rí'i tiraatá'a í Dios, ajta jaitze'e ahuaújca'ane í ru tzajta'a. ¹⁶ Teté'ij te'uun a'ará'a te'újna u Roma, a'í mú raatá'a tí Pablo ruseíj námi'ihua. Sejí pu'u racha'íca'a í xantaaru'u.

Té'ij nu'u Pablo tihua'a'ixaate'e a'ujna u Roma

¹⁷ Teuumé'eca huaíca xicaj tzajta'a, aj pu i Pablo hua'utajé í mej tihua'áijte'e í mej Israel jetze ajtémee- can. Maté'ij tíjseij, tí'iquí Pablo ayén tihua'utá'ixaa tíjn:

—Ne'ihuaamua'a, canu hui tí'itíj a'ij huá'uruu a'ímej jemi í teite, canu neajta auté'itze a'íjna jime'e í taye'irá. Ayee nu éene'e, majtáhua'a mú naateevi'i me'újna Jerusalén, maté'ij mi a'íime hua'utátuii í ro- manos. ¹⁸ Metína'íhua'uri'i, majta miyen tí'ixe'eve'- ca'a mej naatátuaani a'iné canu tí'itíj a'ij huáruu tí ayén tiraavíjte'e mej me'íjna jín naajé'ica.

¹⁹ Canu ti'itíj jín tihuá'axajtzi'iran í mej Israél jetze ajtème'ecan inee. Mí majta, matí'ij huaújniuste, aj nu ni raatáhuaviiri'i ti a'íin raaxí'epí'intare'en a'íjna ti ayén ántehuaa tíjín César. ²⁰ A'íi nu hui jín niyen tiraatáhuaviiri'i nej yé amuaatéseij, neajta tejamuá'ixaate'en. A'íj nu jín amuáj'icí'i cadeena jime'e a'iné nee nu niyen che'atá nena'a ti'ijchú'eve'e í Dios matíj a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan.

²¹ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjín:

—Capu ja'atí mú titaja'utá'ití'iri'i mú'eetzi jime'e a'ujna u Judea. Majta í ta'ihuaamua'a, í mej a'uun e'eráaci, capu ajta ja'atí ti'itíj jín tí'imuaxájtzi'i, ni capu ajta ja'atí titaatá'ixaa mú'eetzi jime'e ti'itíj pej a'ij huáruu mé já'ahua'a.

²² Ajta itejmi, ta'aráanajche tej hui ráanamua a'ij pej ti'ixa mú'ee, a'iné naíjmi'icí'e pu a'ij pua'a namuajre'e a'íjna jime'e í ti jécua í niuucari pej tíhua'ihuá'ixaa í teite. —Ayee mú tiraata'ixaa me'íjna í Pablo.

²³ Matí'ij mi raaxí'epí'intare ja'anáj mej majtáhua'a tíúseire'esin mej mi majtáhua'a ráanamua me'íjna í Pablo. Mu'ití mú ajteáxí'reca'a í teite a'u ti Pablo a'utéveeca'a. Tíj na'a aré'apua'a te'utéjche ajta chú-mua'anímua, raatapuá'ajtaca'a ti tihuá'ixaa a'íjna jime'e ti Dios tí'ajta nainjapua íyén chaanaca japua, ajta u ta japua. A'íjna í Pablo huá'atése'eca'a ti hua'utémua'itín mej mi rá'antzaahuate'en í Jesús. A'íjna í yu'uxari jetze pu tihuá'utá'ixaate'eca'a a'íin ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'íin mej ra'uyú'uxaca'a í seica í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. ²⁴ Seica mú rá'atzaahuate'eca'a a'ij ti Pablo ti huá'a'ixaate'eca'a. Majta seica, camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a.

²⁵ Matí'ij mi caí a'ij tiu'utá'a. A'íj mu jín a'ucíjxi. Maúche'e mú seica ranamuá'araca'a a'ij ti Pablo tí'ixaj-taca'a. Tí'ij ra'antipua'ajte, ayée pu tihuá'utá'ixaa tíjín: —A'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tzáahuati'ira'a pu hui jín tihuá'utá'ixaa á'amuavaujsimua'aci'i tí'ij a'íin Isaías ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tíjín:

²⁶ Aricu, huá'a tzajta'a a'ímej jemi í teiteste-mua'ame'en.

Patá'aj nu'u tihua'utá'ixaate'en yee mú'een xu rana-muaara xá'aju'un, aru caxu yaú'itíée xá'aju'un.

Ja'atí pu nu'u xaa tejámuaatá'ixaate'esin a'íjna jime'e í niuucari, aru caxu ramua'aréeren a'ij ti huataúj-mua'a.

²⁷ Ayee nu nu'u huá'aruuren a'iné mu'uri hua'uteáana í huá'axiejniu'uca jetze.

Majta nácura'i pú'een.

Yee mú cu xíee mecaí tanamuaj.

Camu nu'u majta atanéjne'e.

Canu xaa hua'utá'asin mej mé uunéjne'ere.

Canu neajta hua'utá'asin mej ráanamua a'íime mej mi yaú'itíée muá'ara'ani í ru tzajta'a, mej mi caí yé vé'uju'un ineetzi jemi nej ni tihuá'utá'u-uní'i.

Ayee a'íjna í Isaías í Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁸ 'Setá'aj hui siyen ráamua'aree mú'een, íjii ti yú'au-umé, ti Dios ari hua'utá'a í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan, mej mi miyen che'atá mena'a tira'ancuré'an í ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti nu'u huá'a japua huatáani-uní. A'íi mú xaa ranamuajran, micu. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

²⁹ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi a'ucíj í mej Israél jetze ajtème'ecan. Matí'ij mi huiráaci á pua'acíé. Aj mú mi ti'ití'ixáate'ajraa rujíimua'a.

³⁰ Ajta a'íjna í Pablo, a'úu pu á'atee hua'apua nine'i-
ra'a a'ujna u chi'ita í mej huataújneij tzajta'a. A'íi pu hua'ancuré'evi'itíjicare'e naíjmi'ica í mej yé'emuaare-care'e. ³¹ Jéhua pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'íjna jime'e ti Dios nain jín antiújmua'aree íyén chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta tihuá'amua'atehua'a a'íjna jime'e í tavástara'a, í Jesús ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. Capu tí'itziíne'eca'a a'íjna í Pablo. Ajta capu ja'atí niu'u-cami'ica'a.

Romanos

Pablo pu huá'ateujte'e

1 A'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'íjna jime'e é nej ravaire'e é Círíistu'u ti i'í Jesús. A'í pu na'antíhuau ineetzi, i nej i'í Pablo nej ni ne'íjna jín te'ará'asten a'ij ti a'í tinaa'íjca. Ayee pu een jín na'avé'ehuaú huá'a tza-jta'a é seica, nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jime'e é niuucari ti jín Dios huá'a japua huániuuni.

²Jéjcuá ímuá pu Dios ayén te'ataújratziiri'i ti ayén rí'í tihua'utá'an a'ímej é mej tí'ixaxa'ata'a é Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín miyen ra'utéyu'uxaca'a me'íjna jetze é yu'uxari ti yen téjmi jemi huateájturaa. ³Ajta a'íjn é niuucari, a'íj pu jíme'en raxa a'íjna ti i'í yaujra'an pú'een, ti ajta airáane a'íjna jetze é David teecan. Ayee pu teja'uré'ene a'íné a'í pu teáatacan huanú'ihuaca'a matíj é seica.

⁴Mí ajta a'íjn é Dios, a'í pu á'iyen ayén ra'antíhua'u ti nain jín antiújmua'areere a'íjna jime'e ti a'íjna jetze aráujca'anejca'a é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios a'íjna ti ayén raatamuá'a tíjín niyauj pu yee pú'een. Dios pu ayén nain jín tira'íjca tí'ij a'íjn a'ítárea huá'a tza-jta'a é mí'ichite. A'ii pu a'íjn pú'een a'íjna é ja'ati ti ayén ánte-huaa Jesús ti ajta i'í Círíistu'u. A'í pu tavástar'a pú'een.

⁵Círíistu'u nu jetze ra'ancuré'a a'íjna ti jín é Dios rí'í tinaatá'a nej ni niyen jetzen me'ecan á'ura'ani huá'a tza-jta'a é teite nej ni niyen hua'utá'inen mej mi ra'ará'astijre'en me'íjna é tavástar'a me'íjna jime'e mej té'antzaahuate'en, naími'i é teite é mej yen chaanaca japua huachéjme.

⁶Seajta mú'een, mú'een xu seajta huá'a jetze ajtémecan a'íme é teite, é ti Dios ajta amua'antíhua'u mú'ejmi sej si jetzen ajtémecanta xá'ara'ani é Jesús ti ajta i'í Círíistu'u.

⁷A'íjna yu'uxari jetze nu niyen tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mí sej se'uun huachéjme se'újna u Roma, mú'een é ti Dios já'amuaxe'eve'e, ti ajta amua'an-tíhua'u sej si jemin seíre'e xá'ara'ani. Ché'e ayén teja'uré'enen ti a'íjn é Dios, é tej rájya'upua, ajta é tavástar'a, a'íjna é Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, miché'e me'íjn rí'í tejamaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Pablo pu nu'u raxí'eve'e ti huaja'uvé'emuare u Roma

⁸Amuacaícan jime'e, ayée nu naíjmi'i rí'í tiratá'aca ne'íjna é Dios é nej ravaire'e ne'íjna jime'e sej siyen tirá'astijre'e é Dios. Jamuan é Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, ayée nu rí'í tiratá'aca, a'íné nain japua é chaanaca mu'uri ramua'aree sej siyen té'atzaahuate'e. ⁹Ajta

a'íjn é Dios, é nej ravaire'e nain jín a'achú nej a'an-ca'anécan jín niyen tihua'utá'ixaate'en é niuucari ti jíme'en raxa a'íjna ti yaujra'an pú'een é Dios, a'í pu tirú'umua'aree nej ja'anáj ti na'a niyen amua'utá-mua'areeri'i netí'íjtá rahuavíiraj ná'aye'i. Ayee nu tí'í-jhuavii ti ayén neetá'acare'en é Dios nej ne'uun á'a-muamuaare ná'ara'ani ti pua'a ayén Dios tirá'aca'ane. ¹¹Jéihua nu á'amuaseijramí'í nej ni ca'aníjra'a amuaatá'an sej si se'íjna jetze aráujca'anen é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios sej si jaítze'e te'utáviicua'i.

¹²Jee xaa ne'u, ayée nu tí'íjxe'eve'e inee, tej ti tiyen che'atá tena'a ca'aníjra'a huatáta'an itejmi jemi, a'íjna jime'e tej taxí'ej té'atzaahuate'e taxí'eví'ira'a jime'e.

¹³Ayee nu neajta tí'íjxe'eve'e, ne'ihuamua'a, sej siyen ráamua'aree nej mu'íití niyen raaxí'epi'intare nej ne'u-un a'atanén mú'ejmi jemi. Tíj na'a nej amuacaí niyen tiraaxí'epi'intare nej niyen huárini, tíj na'a ti yú e'iré'ene, tí'ítíj pu naatá'íjmíjri'i nej ni caí ne'uun á'ume'en. Ayee nu tí'íjxe'eve'eca'a nej niyen che'atá nena'a tiraamuá'itín mú'ejmi jime'e é nej jín tiu'utátui-ire'en é Dios jemi a'ij nej neri tiraamuá'ití huá'a tza-jta'a é seica é teite é mej seij chuéjra'a japua huachéjme.

¹⁴Ayee nu neri ne'íjna jín te'atánratziiri'i é Dios jemi nej ni tihua'utá'ixaate'en a'íme é mej raayí'ití hua'ani-uuca a'íme é mej Grecia é'eme'ecan, nej ni neajta tihua'utá'ixaate'en a'íme é mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecan. Capu amín a'ij ti pua'a jéihua mé té'umua'aree nusu ti pua'a mecaí tí'ítíj a'ij té'umua'aree, naúche'e nu niyen tihua'utá'ixaate'esin naíjmi'ica.

¹⁵A'íj nu jín jéihua a'anca'anécan jín niyen raxí'eve'e nej neajta tejámuaatá'ixaate'en é niuucari jime'e ti jín Dios a'amua japua huániuuni, mú'een, mí sej Roma é'eche.

Tí té'eviicua'i é niuucari

¹⁶Capu netévi'iraste'e a'íjna é niuucari, sino a'íj nu jín rí'í tiratá'aca é Dios, a'íné é niuucari jetze pu me'ecan é muári'eri'ire'ara'an é Dios é ti jín huá'a japua huániuuni naíjmi'ica é mej ra'ará'astijre'esin, amuacaícan a'íme é mej Israel jetze ajtémecan, majta á'iyen a'íme é mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹⁷A'íjna é niuucari jetze pu ajta seijre'e a'ij ti huaríj é Dios mej mi me'ín teite miyen ri'éene'ecán jín huateá-turan é jemin. Ayee mú xaa ne'u ri'éene'ecán jín hu-ateáturaasin é Dios jemi tíj na'a rusén jime'e, me'íjna jime'e mej meri té'atzaahuate'e. A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i é yu'uxari jetze tíjín: "A'íjna ti urarí'ene'acan jín huateájturaa é Dios jemi é ru tza-jta'a, a'í pu ruuri-

can huateáturaasin a'íjna jime'e ti araújca'ane a'íjna jime'e ti té'atzaahuat'e."

Naími'i mú á'atura í Dios jemi

¹⁸ Mí ajta, júte'e pu e'evé'eme'ecan a'íjna ti jéjre'e seijre'e ti rí'i huápi'i niu'ucami'i í Dios a'íjna jime'e a'ij mej rici í teite a'íjna ti a'ij pua'a 'een, a'íjna jime'e í mej meri mé rúurie í Dios, majta a'ij pua'a tihuá'ajcha'íí ruxí'ej teite, majta miyen tihuá'ijmii mej caí ché'e rana-jche í Dios tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee mú 'een jín huá'aruure mej mi a'ij pua'a tí'iteteftesta muá'ara'ani. ¹⁹ Ajta tǎj na'a ti ayén l'irí'iri ti ja'atí ayén tirá'amitiejte'e a'ij ti 'een í Dios, matǎj mena'a pua'amé í teite miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a a'iné Dios pu ruseǎj ari hua'utaseǎjrate.

²⁰ Tǎj na'a ti Dios raatétaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene, temua'a pu naa ayén tihuá'amitiejte'e á'aye'i a'íime a'íjna í tej caí rasise'i tajǎ'i jime'e. A'íí pu xaa ayén tirá'amitiejte'e á'aye'i a'ij ti 'een í muá'ri'er-i'ire'ara'an í Dios, ajta ti ayén huateáturan tǎj na'a ti yú auca'itǎ a'ame, tǎj na'a rusén jime'e, a'iné ayée pu 'een í Dios. Ayee pu tirá'amitiejte'e á'aye'i a'íjna jime'e ti Dios ari raatétaahuaca'a. A'íj pu jín, capu rí'irí ti ja'atí ayén jetzen seij té'ujpuaapua'are'en. A'íime mú rujǎmua'a miyen pú'een. ²¹ A'íí mú ramua'atejca'a í Dios. Majta raatéxiehuataca'a me'íjna jime'e mej caí ché'e ranajcheca'a me'íjna ti i'í Dios, camu majta rǎ'i tiraatá'acare'e. Mí majta a'íime, a'íj mú jetze ucájrupi mej me'íjna jetze tiú'umua'ati í mua'atǎira'a ti caí ti'itǎj vaire'eca'a. Capu ché'e huatá'ristareca'a ti ayén tihua'utámitiejte'en tzáahuati'ira'a jime'e.

²² Matǎ'ij mauj miyen tí'ixajta'a tǎjín teen tu yee rǎ'i metíteumuámua'aree, capu ayén te'irájraa. Jaítze'e mú caí mé uumuámua'aree muá'araa. ²³ Ayee pu tihua'aruurejca'a asta mena'a caí raatapuá'ajta'a mej miyen rǎ'i tiraatá'an me'íjna í Dios ti caí ja'anáj mǎ'ini. Ayee mu'u seij huateánajcheca'a ti ayén seijre'e tǎj tevi na'ari tǎj pina'a nusu tǎj ti'itǎj ti muáacuaca ajta'íica-jmee ca'ín ti'itǎj ti á'usinuuren.

²⁴ A'íj pu jín Dios ayén mé hua'uhua'axi mej mi miyen ra'ará'astijre'en naími'i tǎj na'a ti a'ij pua'a 'een ti ayén tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a, ti'itǎj ti na'a ti a'ij pua'a 'een í mej jín huaújtemua'ave'en. A'íí mú majta miyen tí'ijri'irée muá'araa í ru jetze tǎj na'a ti tiu'utévi'iraste'e.

²⁵ Ayee pu a'íjna jín tihuá'uruu a'iné a'íí mú ya'uhua'axi me'íjna ti jíme'en raxa í Dios tzáahuati'ira'a jime'e mej mi ra'ará'astijre'en me'íjna ti hua'itzi na'a pú'een. A'íí mú miyen hua'uténajcheca'a, majta hua'utévai a'íimej ti Dios huá'utaahuaca'a. Camu ché'e mi ravaíre'ecu muá'araa me'íjna í Dios, í tej tiyen rǎ'i tiratá'aca tǎj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

²⁶ A'íj pu jín Dios ayén hua'utá'a mej mi miyen ra'ará'astijre'en ti'itǎj ti a'ij pua'a éene'ecan jín huiránineica í huá'a tzajta'a, tǎj na'a ti tiu'utévi'iraste'e. Ajta a'íime í mej 'uuca í mej huá'a jetze ajtème'ecantaca'a, a'íí mú tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen

tite'enteújnaxca teteca jamuan a'ij ti a'íin Dios tihua'uteájtuaa. Ayee mu'u 'een jín huarǎj mej mi miyen seicié huárini ti caí a'íin Dios ayén éeni'ici'e tihua'uteájtuaa.

²⁷ Majta a'íime í teteca, ayée mú che'atá mena'a tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tihua'anteánaxcan í 'uuca a'ij ti tiraaxí'epi'intare í Dios. Ayee mú éeni'ici'e huarǎj me'íjna jime'e mej ruxí'ej teteca jamuan huaújxana'acira'aten a'íjna jime'e í ti a'ij pua'a 'een ti huá'a tzajta'a huiiránineí. Ayee mú huarǎj me'íjna jime'e ti tiu'utévi'iraste'e í ruxí'ej teteca jamuan. A'íj pu jín pu'uri tihua'ucǎ'i a'ij ti tiraavǎjte'e a'íjna jime'e í mej jeíhua huápi'i a'ij pua'a huarǎj.

²⁸ Ajta, a'iné capu ayén tihuá'amitiejte'eca'a ti ayén raavǎjte'eca'a mej miyen ráamua'ati í Dios, a'íí pu ayén hua'utá'a mej miyen tiú'umua'ati a'ij mej tirájteu rujǎmua'a a'íjna jime'e í rumua'atǎira'a. Ayee mu'u huarǎj me'íjna jime'e ti caí ti'itǎj vaire'e, ajta mej mi miyen tí'ijri'irée tǎj na'a ti caí ayén tiraavǎjte'e.

²⁹ Nain pu huá'a jemi seijre'e ti a'ij pua'a 'een. A'íj mú jín huaújxana'acira'ataca'a, majta a'ij pua'a titetiújcha'íica'a. Jé'ecan mú tí'inecua'atzeca'a. Jee xaa ne'u a'ij mú pua'a tí'iteteitestaca'a. A'íj mú jetze ucájrupi: a'íí mú tí'iteúra'ate'ecare'e í tí'á'ara'an í ruxí'ej tevi. Majta tí'itecui'ica. Jéihua mú majta ruté'axi'icaa. Majta rucuanamujca'a rujǎmua'a. Majta mú a'ij pua'a huá'aruurejca'a í ru'ihuaamua'a. Jee xaa ne'u, ayée mú rici. A'ij mú pua'a tiú'ujjepe'e.

³⁰ Hua'itzi mú jín tihuá'a'ixaate'e í ruxí'ej teite, majta rájcha'íire'e í Dios. Majta ruxí'evi'ira'a jín hua'utéxiehuataca'a í ruxí'ej teite. Majta á'ujtzaahuat'e. Ayee mú ruseǎjrataca'a mej nu'u huápi'i ruxe'eve'e. A'íj mú majta jetzen ucájrupi a'ij mej ye'í huárini mej mi a'ij pua'a tihua'utzeǎjrajmua'an. Camu majta huá'astijre'e í ruvaújsimua'a. ³¹ Camu a'atzu miyen tí'ijri'ire ti xǎ'epi'ín 'een seijre'e. Jéihua mú majta caí araúraste í mej jín te'ataújratziiri'i. Camu majta huá'axe'eve'e í ruteftestemua'a. Camu a'atzu xaa ne'u hua'acu'uvé muá'aye'i í ruxí'ej teite.

³² Rumua'atǎira'a mú jín tirú'umua'aree a'ij ti Dios ari tiraaxí'epi'intare ti ayén tiraavǎjte'e ti ayén tiráaci'iti ti huámǎ'ini a'íjna í ja'atí ti ayén tí'ijri'ire. Capu huá'a jetze ruxe'eve'e. Maúche'e mú miyen rici. Majta ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen che'atá mena'a tí'ijri'irée muá'ara'ani.

Dios pu tzáahuati'ira'a jín tihuá'axijte'e í teite

2 Pajta mú'ee, ja'atí pej pǎrici, ti pua'a piyen seij jetze tí'ijpua'ajte'e í a'axí'ej tevi tí'itǎj jime'e. Capu rí'irí pej piyen tiu'utaxáj yee capej a'íin pu'éene'e í pej jín piyen huarǎj tí'itǎj ti a'ij pua'a 'een. Mú'ee pej aseǎj á jetze tiá'apua'ajte'e pe'íjna jime'e pej piyen che'atá pena'a ti'ití'í'acha'íí a'ij ti a'íin ti'ití'í'acha'íí a'íjna í pej jetzen tí'itǎj jín tí'ijpua'ajte'e. ² Teajta iteen, ayée tu ramua'aree ti a'íin Dios ayén tihua'uxǎjte'en tzáahuati'ira'a jime'e a'íimej í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'íí.

³ ¿Ni qui ayén timuá'amitiejte'e ti caí Dios puaíjtzimuaatá'asin, mú'ee mi pej piyen che'atá pena'a a'ij

pua'a ti'itiá'acha'í tǎj ajta a'íin a'ij pua'a ti'itiújcha'í í pej jetzen tí'ijpua'ajte'e ti'itǎj jíme'en? ⁴ ¿Ní qui mú'ee pej raatéxíeehuataca'a pe'íjna í Dios tí jeíhua huápí'í rǎ'í timuaatá'aca, tí ajta mua'acu'uvée á'aye'í? Aúche'e pu té'eviihua'í mú'etzi jíme'e. ¿Ni caí ti'itǎj mú'etzi jetze tásiseiiri tí Dios ayén rǎ'í timuaatá'aca pej pi seicié tiú'umua'ati í jemin?

⁵ Mǎ pajta mú'ee, ¿a'iné pej pi peri ra'iteáana í á'axie-jniu'uca pej pi caí seicié tiú'umua'ati í Dios jemi? Ayee pej ramuá'itici tí a'íin Dios jeíhua huápí'í puaíjtzí muaatá'asin a'ájna xicájra'a jetze tí jetzen ayén huataseíjre'en á jǎjre'e í Dios tǎ'íj nain jǎn tité'axijte'en tzáahuatí'ira'a jíme'e.

⁶ A'íj pu Dios nu'u ja'atǎ ayén tiu'utá'asin a'ij tí nu'u tiraavíjte'e seij ajta seij. ⁷ Majta seica, a'íj mú í mej miyen té'eviihua'í mej miyen rǎ'í titetiújcha'í me'íjna jíme'e mej miyen rahuahuauu tí Dios ayén rǎ'í ti-hua'utá'an, tí a'íin ajta ve'ecán jǎn tíhua'uta'ájte'en, tí ajta ayén tíhua'utá'an mej mi ruurican huateáturan í jemin tǎj na'a rusén jíme'e, ayée pu xaa ne'u ti-huá'aci'iti mej ruurican huateáturan í Dios jemi tǎj na'a rusén jíme'e.

⁸ Ajta a'íime í mej rujíimua'a mena'a rájteuve, majta caí á'ujca'ane mej miyen ra'ará'astijre'en a'íjna jíme'e tí ayén tí'ayajna, sino a'íj mu'u me'íjna jǎn ra'ará'astijre'e me'íjna tí huá'a tzajta'a huuiránineí tí a'ij pua'a 'een, ayée pu tíhua'aci'iti tí Dios ayén hua'a-jteá'axi'isin. A'ij pu pua'a tíhua'utá'asin í puaíjtzí a'íjna jíme'e tí niu'ucami'í.

⁹ Matǎj mena'a pua'amé í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, jé'ecan pu hua'utamuarí'eriste'esin. Dios pu huápí'í puaíjtzí hua'utá'asin, amuacáí a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta á'iyen a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua huachéjme.

¹⁰ Majta a'íime, matǎj mena'a pua'amé í mej rǎ'í titetiújcha'í, Dios pu ayén rǎ'í tíhua'utá'asin. A'íj pu ajta ve'ecán jǎn tíhua'uta'ájte'esin. Temua'a pu naa hua'anpuá'ajte'esin tǎj na'a rusén jíme'e. Ayee pu xaa ne'u tíhua'aci'iti a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ayee pu té'eme a'iné náimi'í mú ruxí'ej 'een í Dios jemi. ¹² Matǎj mena'a pua'amé í mej caí ja'anáj ra'an-curé'a í niuucari í mej jǎn tí'ajta, ayée mú majta á'a-pua'aren. Mǎ ajta Dios pu caí huá'axijte'esin a'íjna jíme'e í niuucari. Majta a'íime í mej ra'an-curé'a me'íjna í niuucari, tí pua'a miyen tí'itǎj jǎn até'itze'ara'an, matǎj mena'a pua'amé, a'íjna í niuucari, a'íj pu xaa tí'itǎj jǎn huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin. ¹³ Ayee pu'u, a'iné a'íime í mej urarí'ene'acan jǎn huateáturaasin í Dios jemi, camu miyen huateáturaasin me'íjna jíme'e mej ranamua me'íjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta. Camu xaa ne'u, sino ayée mú xaa urarí'ene'acan jǎn huateáturaasin í Dios jemi tí pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij tí tirá'axa a'íjna í niuucari.

¹⁴ Jee xaa ne'u, a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej caí ja'anáj ra'an-curé'a í niuucari, tí pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij tí tí'ixa me'íjna jíme'e mej a'ij tirájteu í ru tzajta'a, ayée pu a'íjna jǎn huataúj-

mua'a mej ru tzajta'a a'ij tirájteu me'íjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta.

¹⁵ A'íj mú miyen tí'itaseíjrate'e tǎj na'a a'ij tí a'íin tí'ijx-e'eve'e í niuucari í mej jǎn tí'ajta. A'íj pu seijre'e í huá'a tzajta'a. Tzáahuatí'ira'a pu jǎn hua'atá'aca mej xaa tirú'umua'aree a'ij tí tí'ijxe'eve'e a'íjna í niuucari. Ayee pu huá'a jetze tí'ipuaapua'ajte'e í huá'amua'atzi-ira'a, ajta a'íj pu tíhua'atá'uuni'iraca.

¹⁶ Ayee pu té'eme a'ij nej tejá'amua'ate. A'ájna xicájra'a jetze tí jetzen nain jǎn antiújmu'areere a'ame a'íjna í Jesús tí ajta í'í Círíistu'u, Dios pu raatá'asin tí a'íin Círíistu'u huá'axijte'en í teteca tǎj na'a í mej jǎn miyen tiú'uruu avíitzi jíme'e.

A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta í niuucari tí Moisés raateájtuaa

¹⁷ Pajta mú'ee, tiché'e tiyen mú'etzi jǎn tiu'utaxáj pej nu'u pe'íjna jetze ajtéme'ecan í Israél, pajta rá'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta, pajta piyen á'atza-ahuate'e pe'íjna jíme'e pej nu'u ranajche tzáahuatí'ira'a jíme'e í Dios. ¹⁸ ¿Ni qui ayén tí'ayajna, nusu peri ramua'aree a'ij tí a'íin tí'ijxe'eve'e? ¿Ni pajta peri piyen raxí'epi'intare'e í tí'í'ixi'epi'ín pe'íjna jíme'e pej temua'a naa tíhua'amua'ate pe'íjna jetze í niuucari í mej jǎn tí'ajta?

¹⁹ ¿Ni qui pajta piyen tí'imua'atze pej nu'u raayí'iti pej tíhua'umua'aten a'ímej í mej caí ja'anáj tí'ihuaúj-mua'ate? ¿Na'ari pej nu'u raayí'iti pej tíhua'u-taseíjrate'en tzáahuatí'ira'a jíme'e a'ij tí 'een í Dios?

²⁰ ¿Ni qui piyen raayí'iti pej rǎ'í tíhua'umua'aten a'ímej í tí caí ayén tíhua'amitíejte'e a'ij tí tiraavíjte'e, nusu piyen raayí'iti pej tíhua'umua'aten a'ímej í mej caí xí huavaújse? ¿Ni qui ayén tí'ayajna pej piyen raayí'iti a'íjna jíme'e í niuucari í mej jǎn tí'ajta, tí ajta ayén tzáahuatí'ira'a jǎn té'eyu'usi'í? ¿Ni tzaa ayén tí'ivaire'e a'íjna í niuucari pej pi nain jǎn rú'umua'areere?

²¹ Tǎ pua'a ayén tí'ayajna mú'etzi jemi, mí pej seica tiú'umua'aten, ¿a'iné 'een jíme'e pecáí piyen tíá'a-mua'ate aseíj? Mǎ pej piyen tíhua'amua'ate mej nu'u caí tiu'unáhua'an, ¿aí qui piyen caí tí'inahua'aj mú'ee?

²² Ayee pej pajta tíhua'ixaate'e mej nu'u caí ruxá-na'acira'ate. ¿Ni qui mú'ee pecáí axana'acira'ate? Mǎ tí caí mua'aránanajche mej huá'anajche í mej caí dios pú'een, ¿ni pecáí piyen tí'inahua'aj huá'a teyujta'a tzajta'a? ²³ Mú'ee pej ca'anéeri hua'atá'aca mej mí ratéxíeehua í Dios a'íjna jíme'e pej caí ra'ará'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta. Mǎ pajta mú'ee, mú'ee pej ahua'atzaahuate'e pe'íjna jíme'e í niuucari.

²⁴ A'íj pu jǎn ayén té'eyu'usi'í, tíjǎn: "A'ij mú pua'a tiya'useíj í Dios a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mú'ejmi jíme'e." ²⁵ Tǎ pua'a piyen rá'astijre'e pe'íjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta, aj pu xaa ayén timuaatévaire'esin mej mí ráamua'aree í teite pej pe'íjna jetze ajtéme'ecan a'íjna í Israél. Mǎ ajta, tí pua'a piyen tí'itǎj jǎn auteáturan pe'íjna jetze í niuucari, ayée mú muáruuren matǎj hua'arujca a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

²⁶ Ajta, ja'atí ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti pua'a a'ñin ayén ra'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'ajta, ¿ni caí Dios ayén tiraatá'asin a'ñina í ja'atí ti ayén éene'en huateáturan a'ñimej jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan tñj í ja'ati ti ra'antisíjcheca'a í runavij? Jee xaa ne'u, ayée mú ríci. ²⁷ A'ñina í ja'ati ti caí ra'antisíjcheca'a í runavij ti ajta auj rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta, a'ñi pu muá'axijte'en mú'eetzi a'ñina jime'e pej até'itzea'ara pe'ñina jemi í niuucari. Capu amín a'ij pej peri ra'ancuré'a pe'ñina í niuucari, pajta ra'antisíjcheca'a í á'anavij.

²⁸ Tí pua'a ja'atí ayée na'a tí'ijri'ire mé jéjre'e, capu ayén huataújmua'a ti a'ñin í ja'atí tzáahuati'ira'a jín Israel jetze ajtème'ecan. Capu xaa ne'u. Ajta a'ñin í ja'atí ti ayén ra'antisíjcheca'a í runavij, capu ayée na'a tí'ivaire'e ti ij ayén seíire'e á'ara'ani mé jéjre'e í huá'ire'ara'an jetze. ²⁹ Capu ayén ti'ayajna ti ja'atí tzáahuati'ira'a jín Israel jetze ajtème'ecan a'ñina jime'e ti a'ñin te'ará'astijre mé jéjre'e seijre'e. A'ñi pu'u xaa ruxe'eve'e ti a'ñin nain jín araúrasten í ru tzajta'a. Ajta, a'ñina í tí'tí ti tí'ivaire'e ti ij ja'atí ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi, capu a'ñi na'a í mej miyen tí'ijri'ire í ruhuá'ira'a jime'e. Capu ajta a'ñi na'a pírici í tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze, sino a'ii pu a'ñin pírici ti a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén rí'í ráaruuren í ja'atí í tzajta'an. Ajta a'ñina í mej jín rí'í tiraatá'asin a'ñina í ja'atí, capu huá'a jemi a'iránineica í teite sino Dios pu jemi airánineica.

Cirístu'u pu tá'ari'ira í tej jín auteájturaa í Dios jemi

3 ¿Tí'itájni jín a'ij rá'amua'araj a'ñina í ja'atí ti Israel jetze ajtème'ecan? ¿Ni qui tí'itáj a'ij tiraatéva'iri ti a'ñin ra'antisíjcheca'a í runavij? ² Ayej xaa ne'u. Jéihua pu tira'ancuré'asin, ajta mu'iicáca pu jín raatéva'iri, a'ñina jime'e ti Dios amucaí raateájturaa í runiuuca a'ñimej jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan.

³ Mí majta seica, camu miyen tira'ará'astijre. ¿A'iné huataújmua'a a'ñina í mej caí miyen tira'ará'astijre? ¿Ni qui miyen ra'uré'uuna me'ñina ti jín Dios te'ataújratziiri'í? ⁴ Camu a'atzu xaa ne'u. Ché'e ayén éene'en í Dios jemi ti a'ñin Dios rusej ayén tzáahuati'ira'a jín huateáturan tñj na'a rusén jime'e. Mí majta í teteca, ché'e ayén éene'en mej tí'ihua'itaca. Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tñj:

Mej mi ráamua'aree ti ayén ti'ayajna
a'ij pej peri tiu'utaxájtaca'a,
pej pi tiu'utémua'itín pe'ñina jime'e
maté'ij me'ñin muá'axijte'en.

⁵ Tí pua'a ayén seijre'e ti Dios ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa a'ñina jime'e tej caí rá'astijre'e iteen, ¿a'iné huataújmua'a amíjna? ¿Ni qui tiyen tiu'utaxáj a'ij mej tí'ixaxa'a a'ñime í mej caí ramua'ate í Dios? Aye'e mu tñj: "Capu nu'u xí'epi'ín ríci í Dios a'ñina jime'e ti a'ñin huataniú'ucan itejmi jemi."

⁶ Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a a'ñime, ¿a'iné auj tí'iri'iri ti a'ñin Dios huá'axijte'en naíjmi'ica í mej yen huachéjme í chaanaca japua? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

⁷ Rí'iri'í ti ja'atí ayén tiu'utaxáj yee: "¿A'iné 'een jime'e Dios ayén auj ná'axijte'en a'ñina jime'e í nej nu'u auteájturaa í jemin? Capu ayén tiraavíjite'e a'iné Dios pu jaítze'e tzáahuati'ira'a jín huateáturaasin a'ñina jime'e nej nu'u tí'ihua'itaca. Ajta jaítze'e mú miyen rí'í tiratá'aca í Dios me'ñina jime'e."

⁸ Tí pua'a ayén tí'ayájnache'e a'ij ti tí'ixa a'ñina í ja'ati, ayée pu ajta rí'iríistaca'a tej tiyen tiu'utaxájtache'e tñj: "Tiché'e nu'u tiyen a'ij pua'a tirájcha'í ti ij ayén huateáturan í tí'ixi'epi'ín." Jee xaa ne'u, ayée mú seica ta jetze tí'ijpua'ajte'e tej nu'u tiyen tí'ixaxa'a. Mu'uri xaa ne'u miyen ra'antimuá'iti ti Dios ayén a'ñina jín huá'axijte'en. Naími'í tu auteájturaa í jemin.

⁹ ¿A'iné na'aquí? ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti jaítze'e naa tí'tavaire'e itejmi i tej Israel jetze ajtème'ecan caí a'ñimej? Capu xaa ne'u a'atzu, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a ti a'ñin í tí'ixaxa'a 'een, a'ñi pu ta'antimuá'iti tej ti a'uté'itzee í Dios jemi naíjmi'ica iteen i tej Israel jetze ajtème'ecan, majta a'ñime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ¹⁰ Aye'e pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tñj:

Capu nu'u mé'e ja'atí
ti ayén urarí'ene'acan jín seijre'e.
Capu ja'atí.

¹¹ Capu nu'u mé'e ja'atí
ti yaú'itie a'ij ti 'een í Dios jemi.

Capu nu'u mé'e ja'atí
ti ayén rahuahua'u ti ij raateánajche.

¹² Naími'í mú meri mé rúurie méjca'í.
Camu ché'e tí'itáj jín tí'ivaire'e í jemin.

Capu mé'e ja'atí
ti ayén rí'í tí'itiújcha'í.

Capu ja'atí xaa ne'u.

¹³ A'ij pu pua'a namuajre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.
Runeanu mú jín tí'ihua'itaca

mej mi huá'ucuanamuan í ruxí'ej teite.
Aye'e pu che'atá na'a tí'ivaire'e í niuucari

í mej jín tí'ixaxa'a
tñj ajta í huá'ave'eri ti je'ihuajé'ica,

a'ñina ti cu'ucu'u jetze 'aíjineí.

¹⁴ Jéihua mú a'ij pua'a tiú'ujjepe'e,
majta huápi'í jeíhua huá'ajaaxije'te'e í ruxí'ej teite.

¹⁵ Ca'anacan mú a'uruáachejye'í
mej mi seij huajé'ica mé já'ahua'a.

¹⁶ A'u ti na'a mej é'eci'nej,
a'ñi mú a'ujca'anéecan jín raaté'uuna

tñj na'a ti a'uun tejé'eseijre'e.

Jéihua mú puájtzi hua'atá'aca í ruxí'ej teite.

¹⁷ Capu ayén tihuá'amiti'ejte'e a'ij ti 'een
tí'ij Dios hua'utéjpu'ajte'en í teite mej mi ru'ihuua-
mua'atan temua'a naa.

¹⁸ Camu majta rá'atése'e í Dios.

Camu majta ratá'aca ti huá'a jemi seijre'e.

¹⁹ Teajta iteen, tu'uri tiyen ramua'aree a'ij ti tí'ixa í niuucari í mej jín tí'ajta. Aye'e pu tihuá'ixaate'e a'ñime í mej jetzen ruxe'eve'e mej miyen ra'ará'astijre'en me'ñina í niuucari. Ajta ayén huatétuihuaca'a mej mi huateáturan mej caí ché'e tí'itáj xajta naíjmi'í í teite me'ñina

na jime'e ti caí ché'e mé'e ti'itá'j í mej ru jetze rujpuá'a-jte'en. Ayee pu'u te'irájraa ti ij ayén ámitieere'e ti Dios huá'axijte'en naíjmi'ica í mej yen huachéjme í chaanaca japua a'íjna jime'e mej auteájturaa í jemin.

²⁰ A'íj pu jín, capu ja'atá ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íjn ja'atá ayén rá'astijre'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Mí teajta iteen, ayée tu 'een jín ramua'aree ti'itá'j ti píríci ti a'ij pua'a 'een te'íjna jime'e ti caí ri'írí tej nain jín ra'ará'astijre'en te'íjna í niuucari.

²¹ Ajta íjii, pu'uri ayén titaatasejrate a'ij ti tí'irí'iri tej tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi. Tu'uri ramua'aree ti caí ayén che'atá na'a tí'ivaire'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a tí'ita'ixaate'e a'íjna í niuucari, majta a'íjme í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

²² Ayee pu che'atá na'a tihuá'aci'iti naíjmi'ica mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi me'íjna jime'e mej miyen ra'ará'asten me'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciriístu'u. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aci'iti a'íjmej í mej Israél jetze ajtème'ecan, majta a'íjmej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íné naími'i mú ruxé'ej 'een í Dios jemi. Naími'i mú majta auteájturaa í jemin. Ajta capu ja'atá ayén raayí'iti té'ij ayén nain jín rí'í tiraatá'an í Dios.

²⁴ Ajta pu Dios ruxé'evi'ira'a jín ayén tihua'uxé'epi'íntari'iri'i mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti a'íj pu ayén rí'í tihua'utá'a. Ayee pu 'een jín huá'a japua huaniú a'íjna jime'e a'ij ti huaré'j í Ciriístu'u ti ajta i'i Jesús. ²⁵ Dios pu ayén raateájtuaa í Jesús huá'a tzajta'a a'íjme í mej yen japuan huachéjme íyen chaanaca japua ti ij a'íjn ayén huataúra'an táj muai'ivéjri í ti jín tiu'utanájchita a'íjna jime'e í mej té'echa'íca'a í Dios jemi. Ajta ti ij a'íjn hua'utéjpu'a-jte'en í Dios jemi a'íjna jime'e mej rá'atzaahuat'e. Dios pu ayén huaré'j ti ij ayén tihua'utasejrate'en ti caí a'íjn a'ij pua'a huaré'j té'ij a'íjn amuacá tihua'utá'uuni'iri'i í mej jín auteájturaa í jemin. Capu a'ájna'ímua puaíjtzi hua'atá'acare'e. ²⁶ A'íj pu ajta ayén huaré'j mej mi me'ín í mej huáteite íjii miyen raasej'j ti a'íjn xé'epi'ín huaré'j a'íjna jime'e ti rusej'j urarí'en. Ayee pu ajta huaré'j mej mi ráamua'aree ti ajta xé'epi'ín ríci a'íjna jime'e ti ayén tihuá'axi'epi'íntari'i mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin, naíjmi'ica, a'achú mej pua'amé rá'astijre'e.

²⁷ Té' pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itá'jni jín tá'atatzaahuat'e? Catu ti'itá'j jime'e, a'íné capu ché'e ayén tiraavíjte'e. ¿Ti'itá'jni píríci í niuucari ti taatá'ijmijra? ¿Ni qui a'íjna jime'e tej ra'ará'astijre'en te'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta? Capu xaa ne'u a'íjn pú'een, sino a'íjna í niuucari í mej jín té'atzaahuat'e.

²⁸ Ayee pu xaa ti'ayajna, a'íné ayée pu titá'amitiejte'e ti ja'atá ayén ri'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íjn ja'atá té'atzaahuat'e. Ajta capu ti'itá'j jín raatéva'iri ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta.

²⁹ Ajta a'íjn í Dios, ¿ni qui ayée na'a pú'een huá'a Dios, í mej Israél jetze ajtème'ecan nusu ajta huá'a

Dios pú'een a'íjme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan? Jee xaa ne'u, a'íj pu ajta huá'a Dios pú'een a'íné sej'j pu'u a'íjn pú'een í Dios. A'íj pu huá'axijte'en a'íjme í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin me'íjna jime'e í mej té'atzaahuat'e. A'íj pu ajta ayén che'atá na'a huá'axijte'en a'íjme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'íné ayée mú che'atá mena'a té'atzaahuat'e. ³¹ ¿Ni qui tiyen te'íjna jín ra'uré'uuna te'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta te'íjna jime'e tej tiyen té'atzaahuat'e? Catu xaa ne'u. Mí teajta iteen, teen tu te'íjna jín raanaíjmire'en.

Jíjme'en a'íjna í Abraham

4 ¿A'íné tena'a tiu'utaxá'jta te'íjna jime'e í tayaaxújci'í, a'íjna í Abraham teecan, í tej jetzen airáane? ¿A'íné tíraarí'ire a'íjna jemi í Dios?

² Ayee xaa ne'u ti'ayajna, ti pua'a a'íjn Abraham ayén ri'éene'ecán jín huateáturanche'e í Dios jemi, a'íjna jime'e ti ayén ti'itá'j jín te'ará'aste, aj pu xaa ri'írísta á'ame'enche'e ti a'íjn rusej'j ahuaújtzaahuat'en. Mí ajta caí, capu a'atzu ri'írístaca'a ti ayén huárini í Dios jemi.

³ Mí ajta, ayée pu té'axa í yu'uxari jetze tíjín: "Abraham pu rá'antzaahua a'íjna í Dios. A'íj pu jín, ayée pu Dios tiraaxé'epi'íntari'iri'i ti a'íjn ayén urarí'ene'acan jín huateájturaa í jemin." Ayee pu té'eyu'usi'i. ⁴ Niché'e seij huataxá'j í niuucari. Té' pua'a ja'atá ti'itá'j jín tí'imuari'e, ayée pu ruxe'eve'e mej tiraanájchite'en me'íjna jime'e ti a'íjn tiu'umuá'riej. Camu ti'itá'j raata-puaíjve'esin ruxé'evi'ira'a jime'e, sino ayée mú tí'ijnajchite'en a'ij ti tiraavíjte'e.

⁵ Ayee pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu a'atzu a'ij tí'irí'iri ti ja'atá ayén raamuá'itín ti ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti ayée na'a tiu'umuá'riej ti'itá'j jime'e. Mí ajta a'íjn, ti pua'a ayén rá'antzaahuat'en a'íjna ti tihuá'axi'epi'íntari'ire a'íjmej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íí mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin, ti pua'a rá'antzaahuat'en na'a a'íjna í ja'atí, Dios pu a'íjna jín tí'ijxi'epi'íntari'iran ti ij a'íjn ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

⁶ Ajta, ayée pu che'atá na'a ra'utéyu'uxaca'a a'íjna í David teecan ti ayén té'axa ti nu'u Dios ayén rí'í tiratá'aca a'íjna í ja'atí ti Dios ayén tíjijxé'epi'íntari'ire ti ij ayén a'íjn ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Capu ajta nu'u jetzen ruxe'eve'e ti a'íjn ja'atá caí tiu'umuá'riej ti'itá'j jime'e ti xé'epi'ín 'een. ⁷ Ayen tíjín:

Rí'í pu tihua'utá'a a'íjmej

í ti Dios tihua'utá'uuni'iri'i

í mej jín auteájturaa í jemin.

Miché'e me'íjna jín huaújtemua'ave'en,

a'íné capu ché'e puaíjtzi hua'utá'asin.

⁸ Rí'í pu tiratá'aca a'íjna í ja'atí

ti Dios caí ayén jetzen ti'itá'j jín te'ujpuá'ajte'en ti a'íjn ti'itá'j jín auteájturaa í jemin.

⁹ Ajta a'fjna í ti jfn Dios rí'í tihua'atá'aca, ¿ni qui a'fmej na'a ci'iti í mej meri ra'antisíjcheca'a í runavij na'ari ajta ayén tihua'aci'iti í seica í mej caí miyen ra'antisíjcheca'a í runavij? Ayee nu neri tejámuaatá'ix-aa ne'fjna jime'e í Abraham teecan, ti Dios ayén tiraaxí'epi'íntari'iri'í ti a'fjn rí'éene'ecán jfn huateájturaa í jemin, a'fjna jime'e ti a'fjn Abraham ayén rá'antzaahua.

¹⁰ ¿A'anajni ayén tiraaxí'epi'íntari'iri'í í Dios? ¿Ni qui ayén ráaruu t'fij Abraham caí xí ra'antisíjcheca'a í runavij? ¿Na'ari ayén tiraaxí'epi'íntari'iri'í t'fij a'fjn ayén ari ra'antisíjcheca'a? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu Dios ayén tiraaxí'epi'íntari'iri'í t'fij ari ra'antisíjcheca'a í runavij sino t'fij caí xí ra'antisí'iche. ¹¹ Aj pu'í ayén raateájtuaa a'fjna í ye'irá mej mi miyen ra'antisíjche í runavij. Ajta ayén huataujmujcaaa a'fjna í ye'irá ti a'fjn Abraham teecan ayén rí'éene'ecán jfn huateájturaa í Dios jemi, a'fjna jime'e t'fij caí xí ra'antisí'iche í runavij, a'fjn pu rá'antzaahuate í Dios.

A'fj pu jfn, a'ii pu a'fjn pú'een í huá'ahuacixa'a naíjmi'í a'fime í mej caí ra'antisí'iche í runavij, í mej majta té'atzaahuate'e. A'fj pu jfn Dios ayén che'atá na'a tihua'axi'epi'íntari'ire mej mi miyen che'atá mena'a rí'éene'ecán jfn huateáturan í Dios jemi t'fij a'fjna í huá'ayaaxujc'i. ¹² Ajta a'fjna í Abraham teecan, a'fjn pu ajta huá'ahuacixa'a pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij. Majta a'fime, camu miyen mena'a ra'antisí'iche í runavij, sino a'fjn mú majta miyen éene'e rí'í titetiújcha'í t'fij ajta a'fjna í Abraham teecan rí'í ti'itíújcha'íca'a, a'fjna ti tahuáacixa'a pú'een, ti ajta té'atzaahuate'eca'a t'fij caí xí ra'antisí'iche í runavij.

Í ti jfn Dios te'ataújratziiri'í, a'fjn pu raanaíjmire a'fjna jime'e tej rá'antzaahua

¹³ Ajta pu Dios ayén te'ataújratziiri'í a'fjna jemi í Abraham, ajta a'fmej jemi í mej jetzen airáane ti nu'u ayén tiráaci'iti nain ti seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios ayén te'ataújratziiri'í, a'fjna jime'e ti a'fjn Abraham ayén rá'astijre'eca'a a'fjna í niuucari í mej jfn tí'aijta. Capu xaa ne'u, sino ayée pu 'een jfn Dios te'ataújratziiri'í a'fjna jime'e ti a'fjn Abraham teecan ayén rí'éene'ecán jfn huateáturan í Dios jemi a'fjna jime'e ti té'atzaahuate'eca'a.

¹⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a ayén tihua'uci'iti a'fmej í mej rá'astijre'e me'fjna í niuucari í mej jfn tí'aijta, capu ché'e ayén ruxe'eve'e ti ja'at'í ayén té'antzaahuate'en, ajta capu ché'e ti'it'fij vaire'e í ti jfn Dios te'ataújratziiri'í. Puaíjtzi pu hua'atá'aca a'fjna jime'e ti caí rí'ír ti ja'at'í nain jfn ra'ará'astijre'en a'fjna í niuucari. Mé ajta, camu ti'it'fij jfn auteáturan ti pua'a caí seijre'e a'fjna í niuucari í mej jfn tí'aijta.

¹⁶ A'fj pu jfn, a'fjna ti jfn Dios te'ataújratziiri'í ayén tihua'aci'iti a'fjna jime'e mej miyen té'atzaahuate'e ti ij ayén éene'e á'ara'ani ti Dios ruxí'evi'ira'a jfn rí'í tihua'utá'an, ajta ti ayén tzáahuati'ira'a jfn tihua'aci'iti naíjmi'ica a'fmej í mej me'fjna jetze airáane í Abraham teecan. Naíjmi'ica pu tí'ici'iti amuacaícan a'fime í mej ra'antisíjcheca'a í runavij, ajta a'fime í mej miyen

che'atá mena'a té'atzaahuate'e t'fij a'fjna í Abraham teecan. A'fjn pu a'fjn pú'een í tahuáacixa'a, naíjmi'ica a'achú tej pua'amé.

¹⁷ Ayee pu té'eyu'usi'í t'fijn: "Ayee nu neri timuaaxí'epi'íntari'iri'í mú'eetzi. Mu'ití mú teite mú'eetzi jetze a'iránejsin." A'fj pu jfn, ayée pu tirá'amitiejte'e í Dios, ti a'fjn Abraham teecan a'fjn pu'éene'e já'araa í tahuáacixa'a. Abraham pu ayén rá'antzaahua a'fjna í Dios ti raayí'iti ti ajtahua'a hua'utátisten í huá'axiejniu'uca a'fmej í mej meri huácuii. Ajta a'fjna í ti caí xí tí'iseijre'e, Dios pu runiuuca jfn ayén tí'ixaxa'a t'fij ajta ayén te'irájra'ani.

¹⁸ Ajta a'fjn í Abraham, t'fij ayén tirá'amitiejte'eca'a ti caí ché'e a'ij tí'iri'ristaca'a ti típe'eri á'ara'ani, m'í ajta, ayée pu té'antzaahua mej miyen mu'ití jetzen tite'iránejsin í teite a'ij ti Dios te'ataújratziiri'í í jemin. Ayen t'fijn: "Ayee mú pua'amé muá'aju'u a'fime í mej mú'eetzi jetze a'iránejsin mat'fij xu'ura'ave pua'an."

¹⁹ Pu'uri rájcha'íca'a a'fjna a'achú cumu anxíte nine'ira'a a'fjna í Abraham. A'fj pu jfn ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ari á'apua'aren í rutevij jetze. Ayee pu che'atá na'a tí'imua'ajca a'fjna í ru'fj jime'e, a'fjna í Sara, ti caí ché'e rí'iríistaca'a ti tiyaúj á'ara'ani.

²⁰ Capu amín a'ij. Capu raatéxieehuatata'a ti rá'antzaahuate'en. Jé'ecan pu ra'utámua'areeri'í a'ij ti te'ataújratziiri'í í Dios. A'fj pu jfn, huateújca'ane í ru tzajta'a ti ij jaítze'e ayén té'antzaahuate'en. Ajta, a'fjn pu rí'í tiraatá'a í Dios.

²¹ Ayee pu nain jfn tirá'amitiejte'eca'a ti Dios ayén raayí'iti ti ayén huá'ini í rumuá'ri'eri'ire'ara'an jime'e a'ij ti a'fjn ari te'ataújratziiri'í. ²² A'fj pu jfn ayén Dios tiraaxí'epi'íntari'iri'í ti a'fjn Abraham rí'éene'ecán jfn huateáturan í jemin.

²³ Ajta a'fjna í niuucari ti jime'en ayén Dios tiraaxí'epi'íntari'iri'í, capu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ti ij ayée na'a tiráaci'iti a'fjna sino ayée pu ajta tí'itaci'iti itejmi. Dios pu ayén che'atá na'a titaaxí'epi'íntari'iri'í itejmi tej ti teajta rí'éene'ecán jfn huateáturan í jemin. Ayee pu ajta tí'itaci'iti itejmi, i tej rá'atzaahuate'e a'fjna ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite a'fjna í Jesús ti ajta a'fjn pú'een í tavástar'a.

²⁵ A'fjn pu ayén huataújtuii ti huám'ini ta jetze me'e-can, ti ij a'fjn tiu'unájchitaca'a ta jime'en í tej té'echa'íca'a te'fjna jime'e í tej jfn auteájturaa í Dios jemi. Aj pu'í Dios a'fjna jfn ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite tej ti tiyen rí'éene'ecán jfn huateáturan í jemin.

Capu ché'e taci'iti itejmi í puaíjtzi

5 Ayee pu ti'ayajna. Tu'uri rí'éene'ecán jfn huateájturaa í Dios jemi a'fjna jime'e í tej té'atzaahuate'e. Ajta a'fjn í tavástar'a, a'fjna Jesús ti ajta i'í Ciriístu'u, a'fjn pu ayén ta'anpuá'ajte í Dios jemi. ² Pu'uri xaa ne'u rí'ír tej tiyen huataseíjre'en jemin ti ij íjii, a'fjn rí'í titaatá'an. Ayee tu éeni'ici'e seijre'e ti a'fjn rí'í titaatá'a. Teajta tiyen te'fjna jfn tátemua'ave'e te'fjna jime'e tej teuj rachú'eve'e a'ájna xicáara'an í tej jetzen seijre'e tá'ara'ani te'fjna jamuan í Dios ti ayén rí'í huáp'í naa seijre'e mej mi me'fjna jfn rí'í naa tira'utaseíj í teite.

³ Capu a'ñi na'a, sino teajta te'ñjna jñn tiyen tátemua'ave'e te'ñjna jime'e í tej jñn rajpuaíjtzi, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tej tiyen raayí'ti tej te'utáviicua'i te'ñjna jime'e tej tí'itj jñn tirajpuaíjtzica'a.

⁴ Ajta, tí pua'a tiyen raayí'ti tej tiyen te'utáviicua'i, teajta tu teri tiu'utéemua'iti í Dios jemi. Tí pua'a teajta tiyen tiu'utéemua'itin, aj pu xaa ayén í'iri'iri tej tiyen raachú'eve'en tej tí te'uun a'uteáuran í Dios jemi.

⁵ Capu ja'anáj taatatévi'iraste'esin tej tiyen raachú'eve'en a'iné jeíhua pu ca'aníjra'a taatá'a í Dios í tatzajta'a a'ñjna jime'e tej jetzen arátaca'ane a'ñjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta Dios ayén tíya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca tñ'ij téjmi jemi huateáuran. ⁶ Catu a'atzu a'ij té'eviicua'iraca'a tñ'ij a'ájna teja'uré'ene a'ájna xicáara'an tí jetzen Dios ayén tiraaxí'epi'intare tí a'ñjn Círístu'u huá'a jetze me'ecan huámí'ini í teite í mej jñn auteájturaa í Dios jemi.

⁷ A'ájna'imua pu ayén tí'irini tí ja'atí ayén huataúra'an tí huámí'ini seij jetze me'ecan tí rñ'í tí'itevij. Jee xaa ne'u, camu mu'íi í mej miyen huataúra'an mej mi seij jetzen me'ecan huácui'ini. Capu amñn a'ij tí pua'a a'ñjn ja'atí jé'ecan huápí'i rñ'í tí'itevij.

⁸ Mí ajta Dios, ayée pu 'een jñn titaataseíjrate tí a'ñjn huápí'i taxe'eve'e a'ñjna jime'e teté'ij teuj á'aturaave'e í jemin, Círístu'u pu xaa ta jetze me'ecan huamí'í. ⁹ Ayee pu'u 'een jñn huamí'í tej tí tiyen rí'éene'ecán jñn huateáuran í Dios jemi. A'ñj pu jñn ayén huarín, ayej xaa ne'u tí'ayajna tñ'ij a'ñjn ta japua huániuuni tí ij caí táaci'iti í puajtzi tí ayén teja'uré'enejsin.

¹⁰ Ayee pu tí'ayajna, a'iné teté'ij teuj rájcha'íre'eca'a te'ñjna í Dios, a'ñj pu ayén rí'í táaruu tej tí tiyen rí'í titeeteáuran í jemin a'ñjna jime'e tí a'ñjn yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'í. Jíi, a'iné a'ñj pu ayén rí'í táaruu tej tí rí'í titeeteáuran í Dios jemi, ¿ní caí ayén tí'ayajna tí a'ñjn tu'irájtuaani a'ñjna jime'e tí ajtahua'a i'irúuri? Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna.

¹¹ Capu a'ñj na'a, sino teajta tu tiyen tátemua'ave'e jemin í Dios te'ñjna jime'e tí a'ñjn tavástara'a, a'ñjna í Jesús tí ajta i'í Círístu'u, a'ñj pu ayén rí'í títaaruu tej tí tiyen rí'í titeeteáuran í Dios jemi.

A'ñjna í Adán, ajta a'ñjna í Círístu'u

¹² Ayee pu tí'ayajna, tí a'ñjna tí a'ij pua'a 'een ayén huataseíjre íiyen chaanaca japua a'ñjna jime'e tí seij na'a ayén auteájturaa í Dios jemi. Ajta a'ñjna jime'e tí a'ñjna í seij ayén auteájturaa, aj pu'í ajta ayén teja'uré'ene tí huamí'í a'ñjna í ja'atí. A'iné naími'í mú miyen airáane me'ñjna jetze í tevi, ayée pu ajta tihua'ucí'í mej mi majta huácuii a'iné naími'í mú majta miyen auteájturaa í Dios jemi.

¹³ Jee xaa, tñ'ij caí xí huatétuihuaca'a í niuucari í mej jñn tí'ajta, mu'uri miyen á'aturaacaj í teite í Dios jemi. Mí ajta, tí pua'a caí seijre'e í niuucari í mej jñn tí'ajta, capu ajta xaa rí'í'rista a'ame tí ja'atí ayén ra'uxíjte'en í seij tí'itj jime'e í tí jñn auteájturaa.

¹⁴ Mí ajta, tñj na'a tí Dios raatétaahuaca'a a'ñjna í Adán asta na'a caí huataseíjre a'ñjna í Moisés, naími'í mú huácuii í teite. Capu amñn a'ij tí pua'a mecaí miyen

che'atá mena'a huaríj a'ij tí huaríj a'ñjna í Adán tí caí ayén ra'ará'astijre a'ij tí Dios ayén tira'íjca. Ajta a'ñjna í Adán, a'ñj pu ayén éene'e tñj a'ñjna tí caí xí huataseíjre.

¹⁵ Mí ajta, capu ruxí'ej na'a a'ñjna tí te'irájraa a'ñjna jime'e tí Dios ruxí'evi'ira'a jñn taatapuaíjve, ajta a'ñjna tí 'airájraa tí seij na'a auteájturaa í Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné mu'íití mú miyen huácuii me'ñjna jime'e tí seij ayén auteájturaa í Dios jemi. Mí ajta, jaítze'e pu huápí'i tí'ivaire'e a'ñjna tí Dios taatapuaíjve, a'iné a'ñj pu ra'uré'uu a'ñjna tí jetzen me'ecan seíire'e já'araa tí a'ij pua'a éene'eca'a tí ij ajta huá'aci'iti mu'íicáca a'ij tí í seij í tevi huaríj ruxí'evi'ira'a jime'e tí ij a'ñjn ayén rñ'í tihua'utá'an.

¹⁶ Ajta, a'ñjna tí Dios taatapuaíjve, capu ayén che'atá na'a 'een a'ij tí te'irájraa a'ñjna jime'e tí í seij ayén auteájturaa í Dios jemi. Tñ'ij a'ñjn í ja'atí ayén auteájturaa í Dios jemi, aj pu'í Dios ra'uxíjte, ajta puajtzi raatá'a. Mí ajta Dios, maté'ij jeíhua auteájturaa í jemin, a'ñj pu ayén taatapuaíjve a'ñjna í tej jñn urarí'ene'en jñn huateáuran í jemin.

¹⁷ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné tí pua'a ayén tí'ayántan í mej huácuii matéj mena'a pua'amé airáane me'ñjna jetze í tevi, ayée pu ajta ayén tí'ayajna mej mi ruuri muá'ara'ani me'ñjna jime'e mej ra'ancuré'a me'ñjna tí jñn Dios jeíhua huápí'i rñ'í tihua'utá'a, majta me'ñjna jime'e miyen ra'ancuré'a tí hua'utapuaíjve mej mi miyen urarí'ene'acan jñn huateáuran í jemin a'ñjna jime'e a'ij tí huaríj a'ñjna í tevi, a'ñjna í Jesús tí ajta i'í Círístu'u.

¹⁸ Ayee pu xaa ne'u teja'uré'ene, a'iné seij pu'u ayén auteájturaa í Dios jemi, Dios pu naíjmi'ica a'uxíjte tí ij puajtzi hua'utá'an. Ayee pu ajta te'irájraa mej mi naíjmi'í miyen urarí'ene'acan jñn huateáuran, mej mi ruuri muá'ara'ani tñj na'a rusén jime'e.

¹⁹ A'ñj pu jñn, ayén te'irájraa mej miyen tite'uteájturaa í Dios jemi a'ñjme í mej mu'íi a'ñjna jime'e tí í seij a'ñjna í Adán teecan ayén auteájturaa í Dios jemi, ayée pu ajta tihua'aci'iti mu'íicáca mej mi miyen urarí'ene'acan jñn huateáuran í Dios jemi a'ñjna jime'e tí í seij í tevi, a'ñjna í Jesús, ayén araúraste a'ñjna tí jñn Dios tira'íjca.

²⁰ Ajta a'ñjn í niuucari í mej jñn tí'ajta, ayée pu 'een jñn raateájtuaa tí ij ayén jaítze'e huataseíjre'en í mej jñn a'uteájturaa í Dios jemi. Mí ajta jime'en a'ñjna tí nu'u ayén jaítze'e huataseíjre í mej jñn auteájturaa, ayée pu ajta te'irájraa. Dios pu ajta jaítze'e rí'í tihua'utá'a í ruxí'evi'ira'a jime'e.

²¹ Ayee pu'u xaa ne'u, a'ñjna tí a'ij pua'a 'een í Dios jemi, ayée pu a'ñjna hua'utéemua'iti í mej huácuii. Ayee pu te'irájraa tñ'ij ayén che'atá na'a tiu'utéemua'iti a'ame a'ñjna í tí jñn Dios rí'í titaatá'a, tej tí rí'éene'ecán jñn huateáuran, tej tí tiyen ruuri tá'ara'ani tñj na'a rusén jime'e a'ñjna jime'e tí a'ñjn tavástara'a í Jesús tí ajta i'í Círístu'u, a'ñj pu ayén ta japua huaniú.

Teen tu nu'u ruurican jñn seijre'e Círístu'u jemi

6 ¿A'iné huataújmua'a í nej neri jamuá'ixa? ¿Ni qui tej teuj auté'itze'ara'an í Dios jemi tí ij jaítze'e Dios rñ'í títaatá'an?

² Catu xaa ne'u. ¿A'iné tí'iri'iri tej tiyen teuj títe'uté'itze'ara'an é Dios jemi, a'iné catu ché'e rá'astijre'e te'íjna tí a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u ché'e a'ij tí'iri'iri tej ra'ará'asten é tí a'ij pua'a 'een.

³ Mí seajta mú'een, xu'uri siyen ramua'aree se'íjna, teté'ij huámuai'ivijhuaca'a te'íjna jime'e tej teri rá'astijre'e te'íjna é Círíistu'u tí ajta i'i Jesús, teen tu teajta te'íjna jetze ajtéme'ecantaca'a té'ij a'íin huamé'i.

⁴ Teté'ij huámuai'ivijhuaca'a, ayée pu ajta titáaruu mej ta'avé'ena a'íjna jamuan é tí huamé'i, tej ti tiyen che'atá tena'a jéjcuacan jín ruuri tá'ara'ani a'ij tí ajta tiráaruu a'íjna é Círíistu'u. Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a é mí'ichite a'íjna jime'e tí muári'eri'ire'ara'an huataseíjre.

⁵ Té'ij pua'a tiyen te'íjna jetze ajtéme'ecantaca'a té'ij a'íin huamé'i, ayée pu ti'ayajna tej teajta jetzen ajtéme'ecanta tá'aju'un te'íjna té'ij Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a é mí'ichite.

⁶ Ayee pu'u, ayée pu titá'amatije'te'e, tí a'íin tí a'ij pua'a 'een, é tej jín a'ij pua'a tí'itítacha'íca'a, Dios pu ajta ra'uxíjte jamuan é Círíistu'u maté'ij rá'utatai é Cúruu jetze, tí ij ayén antipúa'are a'íjna tí a'ij pua'a 'een é tej jín a'ij pua'a tí'itítacha'íca'a tí ij caí ché'e ca'aníjra'a tejámuaata'aíjte'en a'íjna tí a'ij pua'a 'een.

⁷ Té'ij pua'a ja'atí ari huámí'ini, capu ché'e rí'írísta a'ame tí a'íin é tí a'ij pua'a 'een ayén tiraata'aíjte'en.

⁸ Mí teajta iteen, ayée pu titá'amatije'te'e tí ayén tí'ayajna. Té'ij pua'a iteen Círíistu'u jetze ajtéme'ecan a'íjna jime'e tí huamé'i, teen tu teajtáhua'a ruuri tá'aju'un te'íjna jamuan. ⁹ Ayee xaa ne'u tí'ayajna, a'iné Dios pu ari ra'ajjáj a'íjna é Círíistu'u huá'a tzajta'a é mí'ichite, a'íj pu jín, capu ché'e rí'írí tí Círíistu'u ajtahua'a huámí'ini. Capu ché'e rí'írí tí ra'antimua'ítin a'íjna é muári'eri'ire'ara'an é mej jín huácu'i'ini.

¹⁰ Té'ij a'íin huamé'i, ayée pu 'een jín huamé'i tí ij ra'upuá'ajte'en a'íjna tí a'ij pua'a 'een é mej jín a'ij pua'a titetiújcha'íca'a. Ajta ijii, tí Círíistu'u ajtahua'a i'irúuri, a'íj pu ayén a'íjna jín ruuri tí ij rí'í tiraatá'an é Dios. ¹¹ Ché'e ayén che'atá na'a tejamuá'amatije'te'e sej seri huácu'i'ij sej si caí ché'e siyen ratéva'irihua'an se'íjna tí a'ij pua'a 'een. Ché'e ajta ayén tejamuá'amatije'te'e sej ruurican huateájturaa é Dios jemi a'íjna jime'e sej seri se'íjna jetze ajtéme'ecan é Círíistu'u tí ajta i'i Jesús.

¹² A'íj pu jín, caxu siyen ratá'acare'en tí a'íin é tí a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'ijte'e é a'amua tzajta'a. Caxu seajta rá'astijre'e a'íjna tí a'ij pua'a 'een tí huiránineí é a'amua tzajta'a.

¹³ Caxu seajta ratuiire'e téj na'a tí seijre'e é á'amua jetze se'íjna jemi é tí a'ij pua'a 'een sej si siyen ratéva'irihua'an, sino setá'aj siyen huataújtuiire'en é Dios jemi se'íjna jime'e tí ayén tejamuá'amatije'te'e tí a'íin ari amua'irájtua huá'a tzajta'a a'íime é mej meri huácu'i'ij. Setá'aj siyen tiraatátuire'e téj na'a tí seijre'e á'amua jetze sej si siyen se'íjna jín ratéva'irihua'an tí'itíj jime'e tí xé'epi'in 'een. ¹⁴ Té'ij pua'a siyen huárini, capu ja'anáj tejámuaata'aíjte'esin a'íjna tí a'ij pua'a 'een, a'iné xu'uri siyen se'íjna jetze arájca'ane tí Dios ruxé'evi'i-

ra'a jín rí'í tejamuatá'aca. Caxu ché'e siyen ca'anéeri jín rá'astijre'e se'íjna é niuucari é mej jín tí'ajta.

Té'ij pua'a nu'u ca'anéeri mú'jín tí'ivaire'e

¹⁵ ¿A'iné tejamuá'amatije'te'e mú'ejmi? ¿Ni qui tiyen teuj a'ij pua'a tí'itítacha'íca'a tá'ara'ani te'íjna jime'e tí Dios ruxé'evi'ira'a jín rí'í titaatá'aca, teajta caí ché'e rá'astijre'e te'íjna é niuucari é mej jín tí'ajta? Catu xaa ne'u a'atzu.

¹⁶ Mú'een xu siyen ramua'aree tí pua'a siyen huataújtuiire'en ja'atí jemi sej si ca'anéeri jín ra'ará'astijre'en, mú'een xu ca'anéeri jín raatéva'irihua'a xá'aju'un, xaa ne'u. Capu amín a'ij, tí pua'a siyen tiraatéva'irihua'an se'íjna tí a'ij pua'a 'een, tí ajta ayén amuaatá'asin sej huácu'i'ini, na'ari tí pua'a siyen sena'a tiraatéva'irihua'an se'íjna tí xé'epi'in 'een sej si siyen ruuri huateáturan é Dios jemi.

¹⁷ A'ajná'imua xu xaa siyen ca'anéeri jín raatévai se'íjna tí a'ij pua'a 'een. Ajta ijii, ayée nu 'een jín rí'í tiraatá'aca é Dios ne'íjna jime'e sej a'ujca'anéecan jín ra'ará'astijre'e se'íjna é niuucari é mej jín tejamuá'amuá'ate, é sej seajta ra'ancuré'a. ¹⁸ Dios pu amua'irájtua sej si caí ché'e ca'anéeri jín ratéva'irihua'an se'íjna tí a'ij pua'a 'een. Mí ajta, ayée pu amuaaruu sej si ca'anéeri jín raatévai're'en se'íjna tí xé'epi'in 'een a'íjna jemi é Dios.

¹⁹ Ayee nu ne'íjna jín e'ehuauritiéecan jín tejá'amua'ixaate'e a'ij tí tihuá'aruurejca'a huá'a tzajta'a é teite a'iné ayée pu tejamuá'aturaate'e sej caí nain jaú'itíe. Ayee xu sejmí'i tiú'ujtuiraca'a setéj sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'irihua'an é sej jín huataéjxana'acira'aten, sej si seajta siyen huárini téj na'a tí caí xé'epi'in 'een é Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huataújtuiire'en nain jime'e setéj sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'irihua'an é tí xé'epi'in 'een sej si siyen rí'éene'ecán jín huateáturan é Dios jemi.

²⁰ Seté'ij seuj raatéva'irihua'a se'íjna tí a'ij pua'a 'een, capu a'amua jetze ruxe'eve'eca'a sej siyen ra'ará'astijre'en se'íjna tí xé'epi'in 'een é Dios jemi. ²¹ ¿Tí'itájni jín a'ij tejámuaatévai a'ájná'imua a'íjna, téj na'a tí ari já'amua tevi'iraste'e? Capu sein tí'itíj, a'iné téj na'a tí ayén a'ij pua'a 'een, ayée pu hua'atéva'irihua'a mej mi me'íjna jín huácu'i'ini.

²² Mí ajta ijii, té'ij Dios amua'irájtua sej si caí ché'e ratéva'irihua'an a'íjna é tí a'ij pua'a 'een, ayée xu seri ca'anéeri jín raatéva'iri se'íjna é Dios. Ajta, ayée pu tejá'amua'ac'ítí sej siyen rí'éene'ecán jín huateáturan é Dios jemi, sej si siyen seíire'e xá'ara'ani é jemin téj na'a rusén jime'e.

²³ Ayee pu'u xaa ne'u tí'ayajna. Ayee pu raamuá'itín é ja'ati tí huámí'ini tí pua'a ayén raatévai're'e a'íjna tí a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée pu 'een jín Dios rí'í titaatá'a ruxé'evi'ira'a jime'e tej tí tiyen ruuri huateáturan é jemin, a'íjna jime'e tej te'íjna jetze ajtéme'ecan te'íjna é Círíistu'u tí ajta i'i Jesús, é tavástara'a.

A'ij ti huataújmu'a ti pua'a 'íita'a huatéviche'en

7 Ne'ihuaamua'a, mi sej ramua'aree a'ij ti té'axa í yu'uxari jetze í mej jín tí'ajta, ayée nu tejá'a-mua'ixaate'e ti a'íin niuucari ayée na'a tí'ira'ajite'e í ja'ati tǵj na'a ti auj ruuri. Capu ché'e tí'ira'aíte'e a'ame tǵ'ij huámí'ini.

² Ayee pu ti'ayajna, ti pua'a 'íita'a ayén ari vííche'e, ayée pu tí'ira'ajite'e a'íjna í niuucari ti nu'u ayén rux-e'eve'e ti a'íin 'íita'a ayén huatéaturan jamuan í rucín tǵj na'a ti auj ruuri. Ajta ti pua'a a'íin cína'ara'an í 'íita'a huámí'ini, capu ché'e ayén tí'ira'aíte'e a'ame.

³ A'íj pu jín, ti pua'a nu'u sej jamuan huatéviche'en ti pua'a auj ruuri í cína'ara'an, ayée mú tiraatamuá'amu-ate'e muá'aju'u me'íjna í 'íita'a tǵj ti huaújx-ana'acira'ate. Mí ajta ti pua'a a'íin cína'ara'an ayén huámí'ini, a'íjna í niuucari capu ché'e tí'ira'aíte'e a'ame. Ajta camu ché'e miyen raatamuá'amu-ate'e muá'aju'u tǵj ti huaújxana'acira'ate, ti pua'a sej jamuan huatéviche'en.

⁴ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, a'iné Ciriístu'u pu ayén rajpuaíjti já'araa í rutevij jime'e mú'ejmi jetze me'ecan a'íjna jime'e ti huamí'í í cúruu jetze, capu ché'e tejá'amua'aíte'e a'ame a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. A'íj xu jín, mú'een sej jetze xu ajtémecan. A'íj pu a'íin pú'een a'íjna ti Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í m'íichite sej si siyen raatátuiire'en í Dios jemi setǵj sena'a sej se'íjna jín huarǵj ti 'íixí'epí'in. ⁵ Ayee pu'u xaa ne'u titáaruu tǵ'ij ayén tí'ita'ajite'eca'a a'íjna ti a'ij pua'a 'een. A'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'íj pu ca'aníjra'a raatá'a a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei í ta tzajta'a. Ajta a'íin ti a'ij pua'a 'een, ayée pu tí'imuari'eca'a í ta tzajta'a, tetǵj tena'a ve'éé í ta jetze, tej ti tiyen raamuá'itín tej huácuí'ini.

⁶ Ajta íjii, capu ché'e tí'ita'aíte'e a'ame a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, a'iné Ciriístu'u pu huamí'í ta jetze me'ecan. A'íj pu a'íjna jetze taateájtuaa tej ti jécucan jín tí'itáva'irihua'an te'íjna jime'e í ye'irá ti a'íjna jetze me'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tej ti caí ché'e tiyen tí'itáva'irihua'an í ye'irá jime'e ti mí'ime'ecan, ti ajta té'eyu'usi'ihuaca'a.

A'íjna ti a'ij pua'a 'een ti nu'u yen seijre'e neetzi jetze

⁷ ¿A'iné huataújmu'a a'íjna? ¿Ni ayén huataújmu'a, ti a'íin niuucari í mej jín tí'ajta, ni caí a'íin pú'een í ti a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u, a'iné canu niyen ramua'aréerenche'e tí'itǵj ti píríci ti a'ij pua'a 'een ti pua'a caí huatéaturanche'e itejmi jemi a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Tǵj pua'a caí ayén tinaatá'ix-aate'enche'e a'íjna í niuucari tǵj: "Capej tí'inecua'atze", canu ja'anáj ramua'aréerenche'e ti ayén a'ij pua'a 'een ti pua'a niyen tí'inecua'atze.

⁸ Ajta a'íjna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei yú ne tzajta'a, a'íj pu ayén tí'ihuájxe'eviste neetzi jetze nej ni jeíhua huápí'í tí'inecua'atze a'íjna jime'e ti a'íin niuucari ayén tinaamuá'ate a'ij ti huataújmu'a a'íjna í niuucari ti jíme'en yee "capej tí'inecua'atze." Ayee pu'u,

a'iné ti pua'a caí ayén seijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta, capu rí'írí tej tiyen tí'iramua'areere tí'itǵj ti píríci ti a'ij pua'a 'een. ⁹ Ajta jécua ímuá nu niyen nexiéehua á'uche'ecane'e; canu tí'itǵj tí'ijmu'a'areereca'a. Capu tí'ine'ajite'eca'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Aj nu ni niyen ra'utámua'areeri'í ne'íjna í niuucari. Netǵj ni niyen tiráamua'areeri'í tǵj na'a í nej jín auteájturaa ne'íjna jemi í niuucari. Canu ché'e rǵ'í mé te'uché'ecane'e.

¹⁰ Ajta, ayée pu tiná'amitiejte'eca'a ti ayén tiu'urǵj. A'íjna í niuucari ti jín Dios ayén tiraaxí'epí'intare ti nu'u jín rǵ'í titaatá'acare'enche'e, capu ayén rǵ'í titaatá'a tzíte'e, sino ayée pu'u na'uxǵjte nej ni niyen huámí'ini ne'íjna jime'e nej caí ra'ará'aste ne'íjna í niuucari.

¹¹ Ayee pu a'íjna jín te'irájraa. A'íjna ti a'ij pua'a 'een, ayée pu tí'ihuájxe'eviste ineetzi jetze a'íjna jime'e ti a'íin niuucari ayén tiu'utaxájtaca'a tí'itǵj ti píríci ti a'ij pua'a 'een. Ajta á'iyen, a'íin ti a'ij pua'a 'een ayén náacuanamua nej ni caí niyen ra'ará'asten ne'íjna í niuucari. Ayee pu a'íjna jín huarǵj, a'íj pu í niuucari ayén na'uxǵjte nej ni huámí'ini a'íjna jime'e nej caí ra'ará'astijre.

¹² A'íj pu jín, capu tí'itǵj rá'aturaate'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Ajta a'íjna ti jín ayén tihuá'ajite'e, capu ajta tí'itǵj rá'aturaate'e. Ayee pu 'een jín tí'ajta a'ij ti tiraavǵjte'e, ajta nain pu jín i'í xé'epí'in.

¹³ ¿Ni qui ayén huataújmu'a ti a'íjna ti i'í xé'epí'in ayén na'uxǵjte nej ni niyen huámí'ini? Capu xaa ne'u a'atzu. Mí ajta, ayée pu ruxe'eve'eca'a tej tiyen tiraatá-mua'ati tí'itǵj ti píríci ti a'ij pua'a 'een, tej ti tiyen tiráa-mua'aree ti a'íin píríci a'íjna ti xaa a'ij pua'a 'een í Dios jemi. A'íj pu jín a'íjna ti a'ij pua'a 'een ayén tí'ihuájxe'eviste ineetzi jetze, ti i a'íin ti i'í xé'epí'in, ayén na'uxǵjte'en nej ni ne'íjna jín huámí'ini, nej caí rá'aste ne'íjna í niuucari, ti ij ajta ayén seíire'e á'ara'ani ti jeíhua huápí'í a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi a'íjna í tí'itǵj ti a'íin niuucari raatá'ijmí.

¹⁴ Ayee tu ramua'aree ti a'íin niuucari a'íjna jetze me'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Mí neajta inee, i nej jín ratéhua'ira'a, nee nu neajta tí'ivaire'e nain jime'e ne'íjna ti a'ij pua'a 'een.

¹⁵ Ayee pu'u, canu yaú'itie a'ij nej 'een jín niyen tí'itíncha'í. A'iné í tí'itǵj í nej niyen raxí'eve'e nej jín niyen huárini, canu xaa ne'u niyen ríci. Ajta, a'íjna ti caí a'atzu na'aráanajche, ayée nu ne'íjna jín ríci.

¹⁶ Ayee pu'u, ti pua'a niyen ríci ne'íjna jime'e ti caí a'atzu na'aráanajche, aj nu xaa ne'íjna jín niyen tiu'utaxáj yee a'íj pu nu'u i'í xé'epí'in a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. ¹⁷ A'íj pu jín, ayée na'a 'een. Canu ché'e ne'ín pú'een í nej neseǵj niyen ríci, sino a'íj pu a'íin pú'een í ti a'ij pua'a 'een ti tásiseiiri yú ne tzajta'a.

¹⁸ Ayee nu ramua'aree ti yú ne tzajta'a a'íjna jetze í nej ratéhua'ira'a, capu tí'itǵj ú'useijre'e ti xé'epí'in 'een. Nee nu xaa niyen á'anca'ane nej niyen huárini ne'íjna jime'e ti i'í xé'epí'in. Mí neajta inee, capu rí'írí nej niyen ríjca.

¹⁹ Mí ajta, í nej jín niyen ríci, capu a'ñin pú'een í t'i i' xí'epi'ín tì ajta na'aráanajche nej niyen huárini. Ca pu xaa ne'u. Ajta, a'ñina tì a'ij pua'a 'een, tì ajta caí a'atzu na'aráanajche nej niyen ríjca, naúche'e nu ne'ñina jín niyen ríci. ²⁰ A'ñj pu jín, tì pua'a niyen ne'ñina jín ríjca a'ij tì caí tina'aráanajche, canu ché'e ne'ñin pú'een inee, i nej niyen ríci, sino a'ñina tì a'ij pua'a 'een tì ú'useijre'e yú ne tzajta'a, a'ñi pu xaa a'ñin pú'een í tì a'ñina jín ayén ríci.

²¹ A'ñj pu jín, ayée pu tiná'amitiejte'e tì ayén tí'ineru-ure. Netj nena'a nej niyen ne'ñina jín á'anca'ane nej niyen huárini í tì i' xí'epi'ín jime'e, a'ñi pu ajta neetzi jemi seijre'e a'ñina tì a'ij pua'a 'een.

²² Jee xaa ne'u, nexiejniu'uca nu jín niyen tí'ijxe'ev'e nej niyen ra'ará'astijre'en tñj na'a tì taateájtuaa í Dios. ²³ Ayee pu ajta tiná'amitiejte'e tì ayén tí'ineruure netj nena'a tí'itjvee í ne jetze. A'ñi pu ne'use'e a'ñina tì a'ij pua'a 'een a'ñina jamuan í tì tí'ajta yú nexiejniu'uca jetze. A'ñi pu ajta na'antimuá'iti nej ni ca'anéeri jín raatéva'irihua'a ne'ñina tì a'ij pua'a 'een tì ayén tí'ajta yú nej jetze netj nena'a tí'itjvee.

²⁴ Cui'i xaa ineetzi. ¿A'ataani ayén nu'irájtuaasin a'ñina jetze i nej ratéhua'ira'a tì i caí ayén tináaci'iti nej niyen huám'i'ini?

²⁵ Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'i rí'i tiratá'aca í Dios ne'ñina jime'e a'ij tì huarj ta jetze me'ecan a'ñina í Jesús, í Círístu'u tì ajta tavástar'a pú'een. Mí neajta inee, nexiejniu'uca nu jín ratéva'iri a'ij tì titaateájtuaa a'ñina í Dios. Netj nena'a tí'itjvee yú ne jetze, ayée nu neajta ratéva'iri a'ij tì tí'ine'ajte'e a'ñina tì a'ij pua'a 'een. Tej nu'u tiyen rí'i tí'itacha'ñi taajú'un a'ij tì tí'ijxe'ev'e í xiejniu'ucare'ara'an í Dios.

8 Rumuári'eri'ire'ara'an pu jín amua'irájtua a'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Dios sej si siyen ruuri hu-ateáturan í jemin a'ñina í Círístu'u tì ajta i'í Jesús. Capu ché'e ja'anáj tejá'amua'aíite'e a'ame a'ñina í muári'er-i'ire'ara'an a'ñina tì a'ij pua'a 'een tì ajta jamuatá'aca sej huácu'ini. A'ñj pu jín, capu ché'e Dios tí'itj jín mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'esin.

³ Ajta a'ñin í Dios, a'ñi pu ayén huarj a'ij tì caí tiu'utári'iristareca'a tì ayén huárini itejmi jemi a'ñina í niuucari í mej jín tí'ajta. Capu a'atzu tavaire'eca'a a'ñina í niuucari a'ñina jime'e tej caí te'evícu'ira tej ra'ará'asten. A'ñj pu jín Dios mú ya'uta'íteca'a í ruyauj tì ij a'ñin ayén che'atá na'a huatasejre'en matj a'ñime í teteca í mej a'ij pua'a titetújcha'ñi í Dios jemi, tì ij ajta a'ñin huataújmuai'ivejta a'ñimej jetze me'ecan í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu a'ñina jín huarj tí'ij ayén ra'uxjite'en tì caí ché'e tí'ita'aíite'e á'ara'ani a'ñina tì a'ij pua'a 'een.

⁴ A'ñi pu ayén huarj tej tì te'ñina jín tiyen ra'ará'astijre'en a'ij tì tiraavjite'e, a'ij tì a'ñin tí'ijxe'ev'e a'ñina í niuucari. Ayee tu xaa teri tiyen ra'ará'astijre a'ine' catu ché'e tiyen tí'itacha'ñi te'ñina jime'e tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í ta tzajta'a, sino tej tiyen te'ñina jetze aráta-ca'ane te'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Dios.

⁵ Majta a'ñime í mej miyen tí'itújcha'ñi me'ñina jime'e tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í huá'a tzajta'a a'ñimej,

ayée mú me'ñina jín tí'imua'atze a'ij tì a'ñin ca'aníjra'a tihua'atá'aca a'ñina tì a'ij pua'a 'een. Majta a'ñime í mej me'ñina jetze arájca'ane í xiejniu'ucare'ara'an í Dios, ayée mú me'ñina jín rahuauhua a'ij tì tí'ijxe'ev'e a'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Dios. ⁶ Tí pua'a ja'atí ayén na'a a'ñina jetze tí'imua'atze tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í tzajta'an, ayée pu tí'ijci'iti tì huám'i'ini.

Mí ajta tì pua'a a'ñin ja'atí ayén tiu'utaúra'an tì ayén tí'itújcha'ñi a'ij tì a'ñin tí'ijxe'ev'e a'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu Dios ra'anpuá'ajte'en í tzajta'an, ajta ayén raatá'acare'en tì ayén ruurican huateáturan í jemin. ⁷ Ajta a'ñina í ja'atí tì a'ñina jetze tí'u-mua'ati tì a'ij pua'a 'een, a'ñi pu rájcha'ñire'e í Dios. Capu taúra'aca tì a'ñin tí'ira'aíite'e á'ara'ani a'ñina í niuucari tì Dios jetze airánine. Jee xaa ne'u, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri tì a'ñin ja'atí ayén ra'ará'asten rusej.

⁸ Ayee pu'u na'a. Capu a'ij tí'iri'iri mej rí'i tiraatá'an í Dios a'ñime í mej mena'a miyen rá'astijre'e me'ñina tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í huá'a tzajta'a.

⁹ Mí seajta mú'een, caxu siyen titetaúra'acare'en tì a'ñin í tì a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'aíite'e á'ara'ani, a'ine' a'ñj pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi a'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Dios. A'ñj pu jín, a'ñi pu tejá'amua'aíite'e a'ame. Ajta, tì pua'a caí ayén sej jemi hu-ateájturaa a'ñina í xiejniu'ucare'ara'an í Círístu'u, a'ñina í ja'atí, capu Círístu'u jetze ajtéme'ecan.

¹⁰ Ajta, tì pua'a Círístu'u ayén huateájturaa í a'amua tzajta'a, ayée pu já'amuaci'iti tì a'ñin auupuá'are í sej ratéhua'ira'a. Á'apua'aren xaa ne'u a'ñina jime'e tì huiránineica'a á'aye'i tì a'ij pua'a 'een í a'amua tzajta'a. Mí ajta, ayée xu ruuri huateájturaa í a'amua tzajta'a a'ñina jime'e tì Dios ayén amua'uxijte sej si siyen rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin. ¹¹ Ajta, tì pua'a ayén huateájturaa mú'ejmi tzajta'a í xiejniu'ucare'ara'an a'ñina í Dios tì ra'ajjáj a'ñina í Jesús huá'a tzajta'a í m'ichite, a'ñina tì ra'ajjáj í Círístu'u huá'a tzajta'a í mej meri huácu'ini, a'ñi pu ajta rarújte'en í sej ratéhua'ira'a a'ñina jime'e tì a'ñin xiejniu'ucare'ara'an ari seijre'e í a'amua tzajta'a.

¹² A'ñj pu jín, ayén ruxe'ev'e itejmi jemi tej tì caí ché'e tiyen rá'astijre'e te'ñina tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í ta tzajta'a. ¹³ Ayee pu'u na'a, a'ine' tì pua'a siyen ra'ará'astijre'e se'ñina tì a'ij pua'a 'een tì huiránine í a'amua tzajta'a, ayée pu tejá'amua'iti sej huácu'ini. Mí seajta mú'een, tì pua'a siyen tira'an-tipúa'ajte'en se'ñina tì a'ij pua'a 'een tì ayén huiránine í a'amua tzajta'a, tì pua'a seajta siyen huárini se'ñina jime'e sej jetzen arájca'ane í xiejniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu tejá'amua'iti sej siyen ruuri huateáturan í Dios jemi, a'ine' a'ñime í mej miyen jetzen arájca'ane í xiejniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñi mú yaúj-mua'ame'en pú'een í Dios.

¹⁵ Ajta a'ñin í xiejniu'ucare'ara'an í sej ra'anuré'a, capu ayén tejá'amua'ajte'e sej ca'anéeri jín tiu'u-muári'en, sej si seajtáhua'a rátzine'e se'ñina tì tejá'amua'ajte'e. Capu xaa ne'u, sino a'ii pu'u a'ñin pú'een í xiejniu'ucari tì ayén á'amuaya'upuajta'a. A'ñj tu jín tiyen rá'anjee í Dios, tíjñ: "Táata yee, taata." ¹⁶ Ajta a'ñj-

na í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta í tamua'atzíira'a, ayée mú che'atá mena'a tí'ijmua'aree tej nu'u tiyen yaújmua'ame'en pú'een í Dios, í ti tá'ia'upua.

¹⁷ Ajta, ti pua'a teri tiyen yaújmua'ame'en pu'éene'en í Dios, ti'itáj pu a'ájna jín ajta tí'itaci'iti. Ayee pu tí'itaci'iti í Dios jemi táj ajta ayén tiraac'í í Círíistu'u. Tí pua'a tiyen teajta jamuan Círíistu'u rajpuaíjtzi, teen tu teajta jamuan Círíistu'u ra'ancuré'asin te'ájna ti r'í'í huápi'í naa seíire'e a'ame táj na'a rusén jime'e.

A'ájna ti r'í'í huápi'í naa seíire'e a'ame t'í'ij auj mé e'evé'eme

¹⁸ Ayee pu xaa ne'u tiná'amitiejte'e ineetzi. A'ájna ti caí xi seijre'e itejmi jemi, í ti huápi'í naa seíire'e a'ame ti ajta tí'itaci'iti t'í'ijtáhua'a huataseijre'en í tavástar'a, jeíhua pu jaítze'e huápi'í ruxe'eve'e a'ájna caí a'ájna í tej jín rajpuaíjtzi íiyen chaanaca japua. ¹⁹ Ajta, táj na'a ti ayén tí'iseijre'e ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'áj pu ari a'ujca'anécan jín rachú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios hua'utaseijrata a'ájmej í mej yaújmua'ame'en pú'een.

²⁰ Ajta nain táj na'a a'ájna ti tí'iseijre'e, ayée pu seicié huaúrru ti ij caí ayén éene'e á'ara'ani a'ij ti tí'ijx-e'eve'eca'a í Dios. Mí ajta, capu ayén rusej huaúrru sino Dios pu rux'í'evi'ira'a jín ayén raateájtuaa ti ij ayén raajécuare'en mejca'ihuáyee.

²¹ Nain ti tí'iseijre'e, ayée pu ti'ijchú'eve'e a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios ayén raateájtuaani ti ij caí ché'e ayén ca'anéeri jín ratéva'irihua'an a'ájna ti ra'antipua'ajte'esin. Aj pu xaa ayén che'atá na'a huataujseíirata a'ame táj na'a í ti Dios raatéaahuaca'a jamuan í mej yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Ruxiéehua pu jín naa seíire'e a'ame. ²² Ayee tu tí'ijmua'aree ti ayén éene'e á'aye'i táj na'a jécua imuá ti yú e'iré'ene, ti ayén che'atá na'a tí'iseijre'e ti taújye'in a'ájna jime'e ti temua'a tirajpuaíjtzi á'aye'i táj 'íita'a ti pua'a ayén tira'utacu'íine.

²³ Mí teajta iteen, teen tu tiyen che'atá tena'a tataye'in a'iné pu'uri seijre'e itejmi jemi a'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti a'ájna pú'een í ta'amuájca ti Dios ayén jín te'ataújratiiri'i. Ta'ataca'anécan tu jín tiyen rachú'eve'e ti ij ayén nain jín titáaci'iti a'ájna jime'e tej yaújmua'ame'en pú'een í Dios, ti ij ajta Dios ayén ru'irájtuaani í tej ratéhua'ira'a.

²⁴ Ayee pu 'een jín Dios tu'irájtuaa tej ti tiyen rachú'eve'en te'ájna í tej caí xi rasej. Mí ajta, ti pua'a teri rasej í tej rachú'eve'e, capu ché'e ruxe'eve'e tej rachú'eve'e. ¿Ni caí ayén ti'ayajna ti caí mé'e ja'atí ti ayén rachú'eve'e a'ájna ti ari rasej? Capu xaa ne'u mé'e ja'atí.

²⁵ A'iné tu'uri rachú'eve'e te'ájna ti caí xi taac'í, a'áj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen rachú'eve'en tecaí tiyen cátaxieehuata. ²⁶ Ajta a'ájna xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'áj pu tavaire'e a'ájna jime'e í tej rahuavíiraca í Dios jemi, a'iné catu a'ij rini tajjímua'a, ni catu a'atzu ramua'aree ti'itáj ti niuucarijra'a ayén ruxe'eve'e tej ti tiyen tiu'utéjniuuni í jemin. A'áj pu jín a'áj pu ta jetze me'ecan téniuusin. Ayee pu tí'ici'ixí, cumu t'ícaí té'an-

ri'ire, a'iné capu ja'atí raay'í'iti ti ayén tiu'utaxáj. ²⁷ Ajta a'ájna ti ayén tirú'umua'aree nain jime'e a'ij tej tí'imua'atze í ta tzajta'a, a'áj pu ajta ramua'aree a'ij ti huataújmua'a a'ájna ti rahuavii a'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'iné a'áj pu ayén huá'a japua huatániuusin a'ij ti a'ájna ayén tí'ijxe'eve'e í Dios.

Nain tu jín tiu'utémua'itín í jemin

²⁸ Teen tu teajta tiyen ramua'aree ti Dios ayén tavaire'e ti ij nain jín ayén te'irájra'ani ti i a'ájna jín r'í'í titaatá'an itejmi, i tej rax'í'eve'e í Dios. Ajta Dios pu a'ájna jín ayén taatajé tej ti tiyen ratéva'irihua'an a'ij ti a'ájna ari titaax'í'epi'intari'iri'i. ²⁹ Ajta a'ájna í ti Dios jécua imuá huá'amuajtejca'a ti ayén hua'irájtuaani, a'áj pu ajta jécua imuá hua'antíhuau ti ij ayén huá'uru-uren mej mi miyen che'atá mena'a seíire'e muá'ara'ani ti a'ájna í jaujra'an. Ajta ayén tiraax'í'epi'intare ti ij ayén hua'ajá'a pu'éene'e á'ara'ani, a'áj pu ajta jaítze'e vásta'a pu'éene'e á'ara'ani mecaí í seica í ru'ihuaamua'a í mej mu'íi ti Dios huá'aya'upuaca'a.

³⁰ Ajta a'ájna í ti ayén jécua imuá hua'antíhuau, a'áj pu ajta hua'utajé. Ajta a'ájna í ti ayén hua'utajé, a'áj pu ajta ayén tíhua'ux'í'epi'intari'iri'i mej nu'u ri'éene'ecán jín huateáuran í jemin. Ajta a'ájna í ti ayén tíhua'ux'í'epi'intari'iri'i, a'áj pu ajta ayén hua'utá'a mej mi nain jín miyen che'atá mena'a seíire'e táj ajta a'uun seijre'e í jaujra'an táj na'a rusén jime'e.

³¹ A'áj pu jín, ¿a'iné tetiu'utaxájta? Tí pua'a Dios ayén ta japua niuucari, ¿ni qui auj ayén tí'iri'iri ti ja'atí ayén ta'antipua'ajte'en itejmi? Capu xaa ne'u. ³² Capu Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i í ruyauj ti ij caí huám'íni í cúruu jetze, sino ayée pu tihua'utátuii ta jetze me'ecan najm'íica, tetáj tena'a pua'amé iteen. A'áj pu jín, ayén che'atá na'a rux'í'evi'ira'a jín ayén nain taata-puaíjve'esin, nain táj na'a ti tí'iseijre'e í Círíistu'u jemi.

³³ ¿A'ataani ayén tíhua'axajtzi'iran a'ájmej ti Dios ayén hua'antíhuau? Capu ja'atí xaa ne'u, a'iné Dios pu rusej ayén tíhua'ux'í'epi'intari'iri'i mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáuran í jemin. ³⁴ ¿A'ataani ayén tí'ijxi'epi'intare'en ti ayén puaíjtzi taatá'an itejmi? Capu ja'atí, a'iné sej pu'u ta jetze me'ecan niuu a'ame. A'áj pu ajta a'uun é'eseijre'e ri'iríinta'an í Dios. A'ii pu a'ájna pú'een í Círíistu'u ti huam'í'í ta jetze me'ecan. Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e tej tiyen raataxáj yee a'ii pu a'ájna pú'een ti ajta a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuíi.

³⁵ ¿A'ataani ayén te'entiú'uuna í Círíistu'u jemi ti ij caí ché'e ayén taxe'eve'e? ¿Ni qui ayén tí'ijruuren ti pua'a tí'itáj tamuári'eriste'e na'ari ti pua'a tí'itáj ayén tá'itzi-ite'e? Capu xaa ne'u. ¿A'ri ti pua'a miyen a'ij pua'a táaruuren nusu ti pua'a tiyen tiejcu? Capu ajta a'ájna. ¿A'ri ti pua'a tej caí a'ij tí'ijviicua'í?, ca'ín ¿tí pua'a ayén titáaci'iti ti tziíni'ire'e í tej te'ájna jín huácu'íini? Capu xaa ne'u ayén te'entiú'uuna í Círíistu'u jemi. ¿A'ri ti pua'a miyen táacu'íini? Capu ajta xaa ne'u.

³⁶ Ayee pu té'eyu'usi'í t'íjín:

Táj na'a ti 'eíjninei í xicaj,

asta na'a caí u e'eteáruete,
 t'íj p'ína'a mú miyen huá'atu'ire'e a'ímej
 mej mi táacui'ini.
 Ayee pu tihuá'amitiejte'e
 tej tiyen che'atá tena'a ti'it'éva'iri
 mat'íj a'íime í cáne'axi í mej huá'acui'ica
 mej mi miyen ráatuaani í huá'ahua'ira'a í cáne'axi.
³⁷ Capu xaa ne'u ayén ja'atí te'entiú'uuna. T'íj na'a tí
 ayén tí'itaruure, nain tu jín tiyen tiu'utémua'iti a'íjna
 jime'e tí Círíistu'u ayén taataxí'eve tí ij ayén huámí'ini
 ta jetze me'ecan.
³⁸ Ayej xaa ne'u tí'ayajna. Ayee pu tiná'amitiejte'e in-
 eetzí tí ayén tí'ayajna tí caí tí'it'íj ayén te'entiú'uuna tí ij
 caí ché'e ayén titáaci'iti a'íjna tí jín Dios taataxí'eve.
 Capu amín a'ij tí pua'a tiyen ruuri huateáturan na'ari tí
 pua'a tiyen huá'acui'ini. Camu majta miyen te'entiú'u-
 na a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e í Dios jemi, na'ari
 a'íime í mej miyen tí'ivaire'e í tiyaaru'u jemi. Tí'it'íj tí
 na'a tí a'ij seijre'e, tí pua'a auj teja'uré'enejsin na'ari tí
 pua'a ari ayén te'irájraa nusu muári'eri'ire'ara'an
 pú'een í ja'ati, capu ajta ayén te'entiú'uuna. Capu
 amín a'ij tí pua'a a'íjn pu'éene'en tí ta japua é'eseijre'e
 na'ari u tajete, tí'it'íj tí na'a tí ayén seijre'e, capu a'atzu
 a'ij tí'iri'iri tí ayén te'entiú'uuna í Círíistu'u jemi, a'íjna í
 Jesús tí ajta tavástar'a pú'een.

Dios pu nu'u hua'antíhuau a'ímej í mej Israél jetze ajtém'e'ecan

9 Ayee nu tzáahuati'ira'a jín niyen tejá'amua'ix-
 aate'e í Círíistu'u jemi. Canu tí'ihua'i nena'a. Ayee
 nu á'anxijte'en í nemua'atziira'a jime'e nej ni niyen
 ráamua'ati tí pua'a ayén tiraavíjte'e nusu caí. Ajta a'íjn
 í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu ajta a'íjna jín
 nevaire'e. ² Jé'ecan nu huatánxiemijte'e, neajta
 ja'anáj tí na'a niyen rajpuaíjtzí yú ne tzajta'a. ³ Tí pua'a
 rí'iríistanche'e, tí Círíistu'u ayén mé núurieniche'e tí ij
 na'antipua'ajte'en huá'a jetze me'ecan í ne'ihuaa-
 mua'a, a'íime í mej miyen che'atá mena'a airaújnejite
 net'íj inee.
⁴ A'íj mú Israél jetze ajtém'e'ecan. A'ii mú a'íjn pú'een
 í tí Dios huá'aya'upuaca'a. A'íj pu ajta huataseíjre
 huá'a jemi a'íjna tí naa seíire'e já'araa mej mi miyen
 raamuaarée tí Dios a'uun huateájturaa huá'a jemi.
 Dios pu ajta huá'a jemi mu'licáca jín tiu'utá'a í runiuu-
 ca a'ij tí ayén té'eme'enche'e. Majta a'íime, ayée mú
 ra'anuré'a me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, majta
 me'íjna í ye'irá a'ij mej tí'ina'amiche'e. Dios pu ajta
 mu'licáca jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi. ⁵ A'íj mú maj-
 ta huá'a jetze huanéj í tavaújsimua'a jetze. Ajta, huá'a
 jetze pu ayén airaújnejite a'íjna í Círíistu'u tí ajta a'íjn
 pú'een í Dios í tí nain jín antiújmua'aree. Tiché'e tiyen
 rí'í tiraatá'acare'en t'íj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén te-
 ja'uré'enen.
⁶ Canu niyen tejá'amua'ixaate'e tí a'íjn niuucari caí
 tí'it'íj vaire'eca'a tí Dios ayén tihua'utá'a. Canu xaa
 ne'u, a'íné a'íime í mej jetzen airaújnejite í
 tayá'upuaci'í a'íjna í Israél, camu naími'i miyen Israél
 jetze ajtém'e'ecan. ⁷ Ajta capu ayén huataújmua'a mej

naími'i yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham
 teecan tí pua'a miyen me'íjna jetze airaújnejite. Camu
 xaa ne'u. Mí ajta ayén t'íj: "Ayee pu ámitieere'e
 a'ame. A'íj mu'u a'íjn pu'éene'e muá'aju'u í á'ayauj-
 mua'a, a'íime í mej jetzen a'iránejsin a'íjna jetze í
 Isaac."

⁸ Ayee pu'u na'a, a'íime í mej Abraham jetze
 airaújnejite, capu ayée na'a hua'ucí'í naíjmi'ica tí Dios
 ayén huá'aya'upuaca'a me'íjna jime'e mej me'íjna jet-
 ze airaújnejite. Ayee pu ajta tihuá'aci'iti a'ímej í mej
 té'atzaahuete'e me'íjna tí jín Dios te'ataújratziiri'i.
 A'íime pu xaa ayén ámitieere'e a'ame mej miyen yaúj-
 mua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan. ⁹ Ayee
 pu'u, a'íné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i t'íj: "A'ájna tí
 ari ayén tiraaxí'epi'intare tí ayén teja'uré'enejsin, nee
 nu neajtahua'a yé uvé'enejsin. Ajta a'íjn í Sara, a'íj pu
 ari tiyaúj a'ame."

¹⁰ Ajta í tí jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiráaruu a'íjna í
 Rebeca. A'íj pu hua'apuaca tiyaúumua'a já'araa. Ajta
 seíj pu'u a'íjn pu'éene'e í hua'atáata, a'íjna í
 tayá'upuaci'í, a'íjna í Isaac. ¹¹ Ajta mat'íj caí xí
 huanúnu'ihua í mej hua'apua, mat'íj caí xí tí'it'íj a'ij
 huáruurejca'a, tí pua'a tí xí'epi'ín 'een na'ari tí a'ij
 pua'a 'een, ayée pu Dios tiraata'ixaa í hua'anáanaj
 t'íj: "A'íjna tí vásta'a, a'íj pu raatévaire'esin a'íjna tí
 pa'ari'í." Ajta ayén t'íj: "Nee nu raataxí'eve ne'íjna í Ja-
 cobe. Neajta rájcha'íire'eca'a ne'íjna í Esaú." Ayee pu
 'een jín tiraata'ixaa tí ij ayén ráamua'aree a'ij tí rici í
 Dios tí a'íjn seij avé'ehua. Capu ayén a'íjna jín
 ra'avé'ehua a'íjna jime'e tí a'íjn ja'atí tí'it'íj jín
 ra'ará'astijre, sino a'íj pu ayén 'een jín ra'avé'ehua tí
 a'íjn Dios ruseíj raatajé.

¹⁴ A'íné tiyen te'íjna jín tiu'utaxájta. ¿Ni qui tiyen
 tiu'utaxájta tí caí xí'epi'ín rici í Dios? Catu xaa ne'u.

¹⁵ Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Moisés t'íj: "Nee nu
 niyen tiraatá'uuni'ira ja'atí tí na'a tí ayén na'aráana-
 jche. Neajta nu niyen rá'acu'uve ja'atí tí na'a tí ayén
 na'aráanajche." ¹⁶ A'íj pu jín, capu ayén tí'ijci'iti seij í
 ja'ati a'íjna jime'e tí ayén raxí'eve'e ruseíj. Capu ajta
 a'íjna jín tí tí'it'íj rici, sino a'íjna jín pu ayén tí'ijci'iti tí
 Dios ayén rá'ancu'uvajxi.

¹⁷ A'íj pu jín Dios ayén tiraata'ixaa a'íjna í Faraón
 t'íj: "Ayee nu ne'íjna jín niyen timua'íjca pej te'en-
 teáruete pe'íjna jime'e pej i'í rey, nej ni hua'u-
 taseíjrate'en a'ij nej huárini í nenuári'eri'ira'a jime'e
 nej ni puaijtzí muaatá'an. Aj mú mi neetzí jime'e miyen
 tihua'utá'ixaate'esin a'u tí na'a mej huachéjme íyen
 chaanaca japua."

¹⁸ A'íj pu jín, Dios ayén rá'acu'uve ja'atí tí na'a tí ayén
 ra'aráanajche. Ajta pu ayén raatá'aca tí ayén
 ra'atéchaxijte'en í xiéjniu'uca ja'atí tí na'a tí ayén
 ra'aráanajche í Dios tí ij ayén ráaruuren. ¹⁹ Ajta seíj
 mú'een, ayée pu tinaatá'ixaate'esin t'íj: "Tí pua'a
 ayén tí'ayajna, ¿a'íné 'een jime'e Dios ayén auj ta jetze
 tí'ijpua'ajte'e? ¿A'ataani rájcha'íire'e í Dios?"

²⁰ Mí neajta inee, ayée nu tí'imua'ihua t'íj:
 "¿A'ataani pej pú'een pej pi piyen aniúuste'e í Dios je-
 mi mí pej i'í teáata'a? Dios pu muaatétaahuaca'a

mú'leetzi." ¿Ni piyen tiraatá'ixaate'esin pe'íjna ti muaatétaahuaca'a tijín: "A'iné 'een jime'e piyen naaté-taahuaca'a"? Capej xaa ne'u.

²¹ Niché'e neajtahua'a seij timuaata'íhua'u ne'íjna jime'e í ja'ati ti xa'ari tí'ita'ahuaca. ¿Ni caí ayén tiraavíjite'e ti a'íjn seica huátaahuan í xa'ari ti naa tí'i-seijre'e, ti ajta huápi'i tí'ijnajche, ajta seica ti caí naa tí'een, ti chá'ana'a na'a jín tí'ivaire'e? Ajta nain a'íi pu jín ayén tí'itaavijhuaca'a seij jime'e í xarij. ²² ¿A'iné pena'a tiu'utaxájta ti pua'a Dios ayén huáriniiche'e ti a'íjn caí huataniú'ucan, ajta ayén te'utavíicua'iranche'e temua'a naa a'ij mej rí'i muá'aye'i a'íime í ti ayén tiraavíjite'e ti a'íjn Dios puaijtzí hua'utá'an? Ayee pu 'een jín rini í Dios ti ij ayén ámitieere'e ti a'íjn ru-muári'eri'ire'ara'an jín puaijtzí hua'utá'asin a'íimej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi. ²³ Ajta, ayée pu te'utavíicua'iranche'e ti ij ajta tiraatasejra'ta ti ayén huápi'i rí'i tihua'utá'a a'íimej í ti huá'ancu'uvajxi, í ti amuacáí ayén rí'i tihua'uteajtuaa ti ij ayén tihua'uci'ti mej mi ruuri miyen éeni'ici'e huateáturan í jemin tíj na'a rusén jime'e.

²⁴ Ayee pu xaa ne'u tí'itaruuren itejmi í ti ari taatajé, itejmi i tej Israél jetze ajtémecan, ajta a'íimej í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan. ²⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu a'íjna jín tí'ixa í Dios a'íjna jetze ti ayén ra'utéyu'uxaca'a a'íjna í Oseas teecan tijín:

A'íime í mej caí amuacáí neetzi jetze ajtémecantaca'a,

nu'uri niyen hua'utámua'atzi
tijín mej neteítestemua'a pú'een.
Ajta a'íjna nej caí raataxí'eve,
ayée nu neajta raatámua'atzi
tijín mi nej muaxe'eve'e.

²⁶ Ajta, ayée pu té'eme a'ájna
a'u mej miyen tihua'utá'ixaa í teite
mej nu'u caí neteítestemua'a pú'een,
a'ájna mú miyen hua'utámua'atzi
mej nu'u yaújmua'ame'en pú'een í Dios ti i' ruuri.

²⁷ Ajta a'íjn í Isaías teecan, ayée pu ca'anín jín tiu'u-taxájtaca'a a'íimej jime'e í mej Israél jetze ajtémecan tijín: "Capu amín a'ij, ti pua'a miyen mu'iicáa a'íime í huá'ayaujmua'a a'íimej í mej Israél jetze ajtémecan. Tí pua'a mej miyen a'achú ará'axca tíj na'a ti seijre'e í sej ti a'uun é'ejca a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, capu naíjmi'lica hua'irátuaasin í Dios, sino a'íimej pu'u hua'irátuaasin í mej jín miyen huateájturaa."

²⁸ "Ayee pu té'eme, a'iné ca'anacan pu Dios ayén nain jín ra'antipua'ajte'esin ti puaijtzí hua'utá'asin a'íimej í mej yen huachéjme í chaanaca japua." ²⁹ Ayee pu che'atá amuacáí tira'utéyu'uxaca'a a'íjna í Isaías tijín:

Ayee tu éene'e ta'aju'unche'e matíj a'íime
í mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Sodoma,
matíj majta a'íime í mej a'uun é'echejca'a u Gomorra,
í mej caí ché'e é'eseijre'e me'újna.
Mí ajta a'íjn Dios, í ti tihua'ajite'e naíjmi'lica
í mej a'uun é'eseijre'e u ta japua,
a'íi pu ayén raateájtuaa itejmi jemi

mej mi miyen huateáturan a'íime
í mej ta jetze airaújnejite.

**A'íime í mej Israél jetze ajtémecan jíme'en í niuucari
ti téjmi jemi huatétuihuaca'a**

³⁰ A'íj pu jín, ¿a'iné tí'itíj tetiu'utaxájta? Ayee pu'u xaa ne'u. A'íime í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rahuauca'a mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi. Capu amín a'ij. Ayee pu ajta tihua'ucí'i a'íjna jime'e í mej miyen ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi me'íjna jime'e mej té'antzaahua. ³¹ Mí majta a'íime, í mej Israél jetze ajtémecantaca'a, í mej miyen rahuauca'a mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, me'íjna jime'e mej miyen ra'ará'astijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, a'íi mú xaa caí miyen ra'ancuré'a me'íjna í mej rahuauca'a.

³² ¿A'iné 'een jín mecaí miyen ra'ancuré'a? Ayee xaa ne'u, ayée mú 'een jín huamuá'itiche me'íjna jime'e mej rahuauca'a mej mi miyen huárini mej tí'itíj jín te'ará'astijre'en. Camu rahuauca'a me'íjna jime'e mej té'antzaahuatate'en. A'íi mú jín huamuá'itiche me'íjna jime'e mej raatéxíehuataca'a me'íjna ti jíme'en ayén té'eyu'usi'i tijín:

Casi'i, ayée nu raateátuaasin ne'íjna
í ja'ati ne'újna u Sión.

Ayee pu tinaatéva'ire'e tíj í tetej
í mej jetzen a'ijcá'acata í teteca,
í mej majta jetzen a'itávitzej.

Ajta capu raatatévi'iraste'esin a'íjna
í ja'ati ti ayén rá'atzaahuatate'en.

Camu nu'u raamuá'a me'íjna ti Dios raateájtuaa

10 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, nej niyen a'anca'anéecan jín tí'ijxe'eve'e yú ne tzajta'a, neajta nu rahuauhua í Dios ti ij a'íjn Dios ayén hua'irájtuaani. ² A'íime nu jín niyen tí'ixa í mej a'ujca'anéecan jín rana'amiche í Dios. Aru camu tzáahuati'ira'a jín rana'amiche. ³ Matí'ij miyen rahuauca a'ij mej ye'í huárini mej mi miyen ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij ti Dios ari tiraaxí'epi'intare ti ij ja'atí ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ayee mu'u rahuauca me'íjna í mej jín rujíimua'a mena'a rájteu. A'íj mú jín miyen raatéxíehuataca'a me'íjna í ti Dios ari ayén tiraaxí'epi'intare.

⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné Círíistu'u pu nain jín ra'ará'astijre a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta ti ij ja'atí ti na'a ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íjn í ja'atí ayén té'atzaahuatate'e.

⁵ Ajta a'íjna í Moisés teecan, ayée pu ra'uyú'uxaca'a ti nu'u a'íjn í ja'ati ti rá'astijre'e a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée pu nu'u ajta tiú'ujxe'eve'e ti a'íjn a'íjna jetze aráujca'ane í niuucari. ⁶ Ajta a'íjna í ja'ati ti ari ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, ayée pu tí'imua'atze tijín: "Capej piyen té'umua'atze í a'atzaajta'a ti ayén ruxe'eve'e peja'ujnén u ta japua pej yé rave'ecájnejite'en pe'íjna í Círíistu'u." Ajta ayén ti a'íjna

jíme'en: "Capej piyen pej téte'imua a'ucáanen í tajete pej ra'itátuaani í Ciriístu'u huá'a tzajta'a í mej meri huácuii."

⁸ Mí ajta, ayée pu ti'ixa a'íjna tí tzáahuati'ira'a jín hu-ateájturaa rí'éene'ecán jín í Dios jemi tíjín: "Pu'uri mú'eetzi jemi seijre'e í niuucari pej piyen tihua'utá'ix-aate'en, pajta pe'íjna jetze piyen tí'imua'atze í á'a tzajta'a." A'ii pu a'íin pú'een í niuucari í tej tiyen tihua'utá'ix-aate'e tá'aye'i.

⁹ Ayee pu'u na'a, a'iné tí pua'a mémuaseiiraca'a í teite, pej piyen raataxáj yee Jesús pu tavástara'a pú'een, ajta tí pua'a piyen té'atzaahuate'e í á'a tzajta'a tí Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite, aj pu xaa Dios mua'irájtuaani.

¹⁰ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ja'atí pu ayén rí'éene'ecán jín huateáturaasin í Dios jemi a'íjna jime'e tí té'atzaahuate'e í ru tzajta'a. Dios pu ajta ru'irátuaasin a'íjna jime'e tí a'íin ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tí Dios jetze ajtème'ecan, meti'iseíiraca'a í teite.

¹¹ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í niuucari jetze tíjín: "Capu ja'anáj ratatévi'iraste'esin ja'atí tí na'a tí rá'antzaahuate'en a'íjna í Ciriístu'u."

¹² Ayee pu'u, naími'i mú ruxí'ej 'een, a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné seij pu'u a'íin pú'een í tavástara'a tí ayén tí'ita'aijete'e naíjmi'ica itejmi, tí ajta nain jín rí'í tihua'atá'aca a'íimej í mej miyen rahuavii tí a'íin hua'utévaire'en.

¹³ Ajta ayén té'eyu'usi'i tíjín: "Ja'atí tí na'a tí ayén rahuahuau í tavástara'a jemi tí a'íin raatévaire'en, Dios pu ayén ru'irátuaasin a'íjna í ja'atí." ¹⁴ Aru, za'iné tí'iri'iri mej miyen rahuaviira me'íjna í tavástara'a tí pua'a mej caí xí rá'atzaahuate'e? Capu a'ij tí'iri'iri xaa ne'u. Ajta, za'iné tí'iri'iri mej miyen rá'antzaahuate'en tí pua'a mej caí xí ráanamujari'i me'íjna ja'atí tí pírici? Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri. Ajta, za'iné tí'iri'iri mej miyen ráanamua tí pua'a caí ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

¹⁵ Ajta, za'iné tí'iri'iri mej miyen tihua'utá'ixaate'en tí pua'a mé caí huata'íti'ihuaca'a mej me'uun á'uju'un huá'a jemi? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri. A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i tíjín: "Jé'ecan tu huápi'i naa huá'aseijrate'e a'íimej í mej huata'íti'ihuaca'a téjmi jemi mej mi taatá'ixaate'en me'íjna jíme'en í tavástara'a."

¹⁶ Mí ajta, camu naími'i miyen ra'ancuré'a me'íjna í niuucari í tej jín tátemua'ave'e, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan tíjín: "Tavastara'a, capu ja'atí ayén rá'antzaahua a'ij tej tihua'utá'ixaa."

¹⁷ Ayee pu'u. Ja'atí pu ayén té'atzaahuate'e a'íjna jime'e tí ayén ráanamujari'i í mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'íin í niuucari í mej miyen raataxájtaca'a, ayée mú 'een jín raataxájtaca'a a'iné Ciriístu'u pu ayén hua'uta'ajj.

¹⁸ Neajta inee, ayée nu tejá'amua'ihua'u tí pua'a mecaí ráanamujari'i. A'iné mijta, xaa ne'u. Ayen té'eyu'usi'i tíjín:

Ayee pu nainjapua namujare'e

a'ij mej tí'ixaxa'a íiyen chaanaca japua.

Ajta hua'anuuca, mu'uri miyen ráanamujari'i

a'u tí na'a yen japuan í chaanaca tíj na'a auuyaúj.

¹⁹ Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ihua'u tí pua'a mecaí yaú'itíee muá'araa a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan. Ajmí'i pu ayén tiu'utaniú a'íjna í Moisés teecan. Ayen tíjín:

Ayee nu ca'anéeri jín amuaatá'asin sej ahuaújchueere'en ne'íjna jime'e nej rí'í tihua'utá'asin a'íimej í mej caí Israél jetze ajtème'ecan.

Neajta nu amuaataniú'ucaste'esin ne'íjna jime'e nej ni rí'í tihua'utá'asin a'íimej í teite í mej caí rí'í mé tite'umuámua'aree.

²⁰ Ajta a'íin Isaías, ayée pu huataúra'a tí ayén á jéjre'e tiu'utaxájtaca'a a'íimej

Ayee mú na'antinájcheca'a a'íime í mej caí náahuasime'e.

Neajta nu huatánseijrataca'a a'íimej jemi í mej caí nehuauca'a.

²¹ Mí ajta a'íin, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íime jime'e í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a tíjín:

Tí'ij pí na'a nain xícaj tzajta'a,

ayée nu huá'ahuavii mej mí seicié tíu'umua'ati ineetzi jemi.

Mí ajta, camu a'atzu ná'astijre'e.

Temua'a mú tite'entaújnaamua ineetzi jemi.

Jíme'en í Israél, í tí Dios ra'antíhuau

11 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui ari mé hua'uhuá'axi í Dios a'íimej í mej teiteste-mua'ame'en pú'een? Capu xaa ne'u, a'iné capu mé núurie ineetzi, i nej neajta Israél jetze ajtème'ecan, a'iné a'íj nu jetze 'airáanej í Abraham teecan, neajta huá'a jetze ajtème'ecan a'íime í mej airaújnejite me'íjna jetze í Benjamín teecan.

² Jee xaa ne'u, capu ayén mé hua'uhuá'axi í Dios a'íimej í ruteftestemua'a í tí jéjcuca ímuá hua'antíhuau. ¿Ni secaí siyen ramua'aree a'ij tí té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tí a'íjna jín ayén té'axa a'ij tí a'íin Elías ayén tiraatéjhua'u í Dios jemi tí ij a'íin puaíjtzi hua'utá'an?

³ Tíjín: "Casí'i, nevástara'a, mu'uri huá'ucuii a'íimej í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Majta miyen tiu'uté'uunaxi me'íjna í tejcuá í mej japuan tí'imua'í'í-vajtaca. Nee nu'u ni yé huatéjvee. Capu ché'e máaj ja'atí. Majta meri nejé'icatacu." Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Elías.

⁴ Mí ajta a'íin í Dios, ayée pu tiu'utaniú tíjín: "Ayee nu hua'uteájtuaa mej mi miyen huateáturan ineetzi jemi a'achú cumu aráhua'apua vi'ira'a í teite, í mej caí ja'anáj ranajcheca'a me'íjna í Baal." Ayee pu tiraata'ixaa. ⁵ Ayee pu che'atá na'a seijre'e íjii a'íime í mej teitestemua'ame'en pú'een. Dios pu ruxí'evi'ira'a jín hua'antíhuau. ⁶ Ajta tí pua'a Dios ayén hua'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e, capu ché'e rí'í'í mej miyen tí'itíj jín te'enteárute í jemin a'íjna jime'e mej miyen tí'itíj jín ra'ará'astijre'en. Na'ari caí, capu tí'itíj a'ij tí'ití'í'í tí Dios ayén hua'antíhuau í ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁷ ¿A'iné na'aqui? A'íjna í mej a'ujca'anéecan jín rahuauca'a a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, camu ra'ancuré'a me'íjna. Mí majta, a'íime í ti Dios hua'antihuau, a'íi mú xaa ra'ancuré'a. Majta a'íime í seica, Dios pu ayén ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi antaújnaamuan í ruxíejniu'uca jetze í jemin.

⁸ Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: "Dios pu ayén huá'uruu mej mi miyen tíu'ujtímua'ira í ru-mu'úu jetze. Ayee pu huá'uruu ti ij caí a'ij tihuá'amitie-jte'e í mej rasise'i, mej mi majta caí yaú'itíeé muá'ara'ani í mej ranamua. Ayee pu'i éene'e já'araa tíj na'a ti yú e'iré'ene."

⁹ Ajta a'íin í David teecan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

Miché'e caí ché'e miyen rutémua'ave'e me'íjna jime'e ti jeíhua tihua'ucí'i, sino miché'e seica tihuá'ari'i nain jime'e, majta hua'antipuá'ajte'en.

Ché'e ayén huá'a japua rájveti a'ij ti tiraavíjite'e a'íjna jime'e mej auté'ítze í Dios jemi.

¹⁰ Ché'e caí ayén tihuá'amitiejte'e a'ij ti tí'itíj tihuá'uci'iti.

Miché'e miyen títeeteújca'anen tíj na'a ti yú auca'ití a'ame me'íjna jime'e mej ca'anéeri jín tí'imuarí'e.

Dios pu nu'u hua'irájtuaasin a'íime í mej seij chuéjra'a é'eme'ecan

¹¹ Neajta nu niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui miyen nain jín auté'ítze ti ij ayén huá'a japua rájveti mej rajpuaíitzi muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e, ti ij caí ché'e rí'iríistan ti Dios hua'irájtuaani? Capu xaa ne'u a'atzu, sino ayée pu éene'e já'araa. A'iné a'íi mú auteájturaa í Dios jemi, Dios pu ayén rí'i tihua'utá'a a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen ruuri hu-ateáuran í jemin. Ayee pu 'een jín huaríj í Dios ti ij ayén huá'uruuren a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi chueere'e muá'ara'ani. ¹² Ajta, ti pua'a Dios ayén jeíhua huáp'i rí'i tihua'utá'a a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'íjna jime'e í mej miyen huamuá'itiche í jemin a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, jeíhua pu jaítze'e huáp'i tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ájna xicáara'an ti jetzen huá'anaijmire'en a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan.

¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mí seij seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné Dios pu ayén tinaata'aíj nej niyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi, ayée nu tiu'után-ca'ane nej ni nain jín jamuaatévaire'en a'ij ti tiraavíjite'e. ¹⁴ Ayee nu 'een jín ríci nej ne'íjna jín ca'aníjra'a hua'utá'an ne'íme í nexí'ej teite ti pua'a rí'iríistan mej mi chueere'e muá'ara'ani nej ni je'icáca antimuá'itin mej miyen rá'antzaahuat'e'en.

¹⁵ Ayee pu'u, tí'ij a'íin Dios ayén mé hua'uhuá'axi a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, aj pu i a'íin hua'ancuré'evi'iti a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'e-me'ecantaca'a. ¿A'iné té'eme icu, tí'ij Dios ajtahua'a hua'ancuré'evi'itin a'íime í mej Israél jetze ajtème'e-

can? ¿Ni caí ayén seíire'e a'ame tí'ij ti pua'a Dios ayén hua'ajjájpuan huá'a tzajta'a í mej meri huácuui?

¹⁶ Niché'e seij niuucari amuaatá'ixaate'en ne'íjna jime'e í cuaíjtzi í mej jín pan ta'ahuaca. Tí pua'a Dios huatúra'ate'en a'íjna í cuaíjtzi í mej amuacaícan raatámua'ivejte, a'íi pu ajta huatúra'ate'esin nain í pan í mej ráataahuaca'a. Ajta, ti pua'a Dios ayén hu-ateúra'ate a'íjna í naana'a ti jetzen ajtanéj í ciyej, a'íi pu ajta huatúra'ate naíjmi'i í pi'ista ti jetzen aj-ta'ú'upu'u í ciyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'e-jmi jemi.

¹⁷ Tiché'e tiyen raataxáj ti Dios ayén ra'antiná'axi jetzen í aceituuna je'icáca í pi'ista. Aj pu ij seíj antiví'ijte í pi'ista ti seíj jetze me'ecantaca'a aceituuna ti ruseíj ajnéj. Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jetze ajtème'e-cantaca'a í aceituuna ti ruseíj ajnéj. Ajta íjii, mú'een xu seri se'íjna jetze ajtème'ecan ti Dios jetze ra'antiví'ijte a'íjna í pi'ista. Pu'uri amú'uca'anisti'i a'íjna ti já'ara'ara'an pírici a'íjna í aceituuna. ¹⁸ A'íj xu jín, caxu siyen á'ujtzaahuat'e se'íjna jime'e í ti Dios ari ra'anti-ná'axi a'íjna í pi'ista. Tí pua'a siyen á'ujtzaahuat'e setá'aj siyen tíu'umua'ati se'íjna jetze í niuucari ti ayén tíjín yee: "Capu ayén mú'ejmi jetze arájca'ane í naana'ara'an a'íjna í ciyej, sino mú'een xu se'íjna jetze arájca'ane í naana'ara'an."

¹⁹ Rí'irí seij siyen tí'ixajta ti jíme'en: "Ayee pu ra'anti-ná'axi a'íjna í pi'ista ti ij ayén ta'antiví'ijte'axi'in itejmi í ciyej jetze."

²⁰ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Capu amín a'ij. Ayee pu 'een jín huá'uruu a'íjna jime'e mej caí rá'antza-ahua. Mí seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'íjna jetze ajtème'ecan se'íjna jime'e seij siyen té'atzaahuat'e. Caxu siyen á'ujtzaahuat'e, sino setá'aj siyen tí'itz-iíne'e, a'iné Dios capu ayén tiraatá'uuni'iri'i a'íjna í pi'ista ti ajtaneájxi í ciyej jetze ti rí'en. Capu ajta tejá-muaatá'uuni'ira mú'ejmi.

²² Setá'aj siyen se'íjna jetze tíu'umua'ati í ti jín Dios amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi, ajta í ti jín muári'eri hua'utá'a a'íime. A'íi pu muári'eri hua'utá'a a'íime í mej auteájturaa í jemin. A'íi pu ajta amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi. Ajta, ayée pu auj á'amuaruuren ti pua'a siyen á'ateevi'in seij se'íjna jetze arájca'ane ti jíme'en Dios rí'i tejamuaatá'a. Na'ari caí, a'íi pu ajta mé amúuhua'axijsin mú'ejmi.

²³ Ajta a'íime, ti pua'a mecaí ché'e á'ateevi'in mej caí miyen té'atzaahuat'e, Dios pu ayén ajtahua'a hua'an-tiví'ijte'esin a'iné a'íi pu raayí'iti ti ayén huári'ni.

²⁴ Ayej xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu raayí'iti ti ayén huári'ni a'ij ti caí tí'iríneca ja'anáj ti na'a íiyen. A'íi pu amua'antiná'axi a'íjna jetze í ciyej ti 'itizitá huanéj ti ij ayén amua'antiví'ijte'en jetzen í seij í mej ra'ateáhuui. Mí ajta, a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan, a'iné a'íime amuacáí mú'ajtème'ecantaca'a me'íjna jetze í ciyej, capu a'atzu muári'erista a'ame ti Dios ajtahua'a hua'antiví'ijte'axi'in a'íjna jetze, mej mi majtáhua'a teitestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani.

Tí'ij Dios hua'irátuaasin a'fmej í mej Israél jetze ajtème'ecan

²⁵ Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si yaú'itíeé xá'ara'ani temua'a naa a'ij ti huataújmua'a a'ijna ti rú'avaa í Dios jemi, sej si caí á'ujtzaahuat'e ti'itíj jime'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mej meri antaúj-naamua mu'ití a'fime í mej Israél jetze ajtème'ecan. Maúche'e mú miyen huateáturaasin asta mena'a caí miyen ara'astí muá'ara'ani a'achú mej pua'amé ti Dios ayén huá'uxí'epi'intare mej té'antzaahuat'en a'fime í mej seij chuérja'a japua é'eme'ecan.

²⁶ Aj pu i xaa Dios hua'irátuaani naíjmi'ica a'fmej í mej Israél jetze ajtème'ecan. A'fj pu jín ayén té'eyu'usi'i tíjín:

Mu pu a'uvé'emé'e a'ame a'ujna u Sión,
a'fjna í ja'atí ti hua'irátuaani.

Ayee pu rí'í huá'aruuren a'fime

í mej Jacobo jetze airáne mej mi caí ché'e
a'ij pua'a titetiújcha'í í Dios jemi.

²⁷ Neajta nu niyen te'atánratziiri'i a'fmej jemi
nej niyen huá'uruuren ne'ájna xicáara'an
nej jetzen tíhua'utá'uuni'ira
í mej jín auteájturaa neetzi jemi.

²⁸ A'fí mú rájcha'íre'e í Dios me'fjna jime'e mej raatéieehuataca'a me'fjna í niuucari í ti jín Dios hua'irátuaani. Ayee mú me'fjna jín huaríj, ayee pu tejamuaací'í mú'ejmi sej si seajta ráanamua se'fjna í niuucari. Mí ajta, a'fín í Dios, aúche'e pu huá'axe'eve'e a'fjna jime'e ti jécua ímuá hua'antíhuau, ajta a'fjna jime'e ti ti'itíj jín te'ataújratziiri'i a'fmej jemi í huá'ahuaacixa'astemua'aci'í.

²⁹ Jee xaa ne'u, aúche'e pu hua'utévaire'esin a'iné Dios pu caí ra'uré'uuna a'fjna í niuucari ti ti'itíj jín te'ataújratziiri'i. Capu ajta yá'uhua'ana a'fjna ti jín hua'utájé. ³⁰ Seajta mú'een, a'ájna'ímua xu caí seajta rá'astijre'eca'a. Mí ajta a'fín Dios pu ayén amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi, a'iné a'fime í mej Israél jetze ajtème'ecan, camu rá'astijre'eca'a.

³¹ Ajta íjii, ayee mú 'een jín auteájturaa í Dios jemi ti ij ajta Dios huá'ancu'uvajxi'ín a'fjna jime'e ti ari amuá'ancu'uvajxi mú'ejmi. ³² Ayee pu Dios hua'uxíjte naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í jemin, ti ij ajta huá'ancu'uvajxi'ín matíj mena'a pua'amé miyen seijre'e.

³³ Jee xaa ne'u, ayee pu ti'ayajna. Jé'ecan pu huápí'í tiu'uyí'íti a'fjna í Dios. Nain pu jín tirú'umua'aree. Capu a'atzu ámitieere'e a'ij ti ti'itíj jín ayén tí'ixí'epi'intare'e. Capu rí'írí tej tiyen yaú'itíeé tá'ara'ani a'ij ti Dios ayén ruxí'evi'ira'a jín huá'aruure í teite í mej yen japuan seijre'e í chaanaca japua.

³⁴ "¿A'ataani ramua'aree a'ij ti 'een í mua'atzíire'ara'an í Dios? ¿A'ataani ayén raatévaí í Dios ti ij ayén tiraata'ixaate'en a'fjna í Dios a'ij ti ye'í huárini? Capu ja'atí xaa ne'u. ³⁵ ¿A'ataani ari ayén ti'itíj tiraatapuaíjve í Dios ti ij ayén ruxe'eve'e á'ara'ani ti a'fín Dios ajta ti'itíj jín ayén tirá'acha'íre'e a'fjna í ja'atí? Capu ja'atí xaa ne'u." ³⁶ Ayee pu'u, a'iné naíjmi'í pu jemin me'ecan. A'fí pu nain tiú'utaahuaca'a. Nain

pu a'fjna jín ayén tí'iseijre'e ti ij ayén rí'í tiraatá'an. Teajta iteen, tiché'e teajta rí'í tiraatá'an tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Mej nu'u huataújtuaani í Dios jemi

¹² A'iné Dios pu ari amuá'ancu'uvajxi, ayée nu tejá'amua'huavii, ne'ihuaamua'a, sej si huataújtuaani í Dios jemi í rutevij jime'e, setá'aj raateájtuaani í Dios jemi í sej seajta jín rí'í tiraatá'an. Tí pua'a seri siyen huárini, aj xu si raatévaire'en a'ij ti tiraavíjte'e, sej ruuri jín huataújmuaí'ivejta. ² Caxu siyen tite-taúra'acare'en sej siyen che'atá sena'a titetiújcha'í matíj a'fime í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca. Caxu xaa ne'u siyen ríjca mú'een, sino setá'aj siyen seicié huaújruren se'fjna jime'e sej seri huaújjejcuare í á'amua'atziira'a jetze. Aj xu siyen ramua'aréeren a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, seajta siyen ramua'aréeren ti'itíj ti i'í xí'epi'ín í Dios jemi, ti'itíj ti ayén tira'aráanajche, nusu a'ij sej huárini sej si nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti Dios tí'ijxe'eve'e.

³ A'iné Dios pu a'fjna jín tinaa'íjca nej ni niyen tejamuáamua'aten, ayée nu tejá'amua'ixaate'e naíjmi'ica mú'ejmi. Ché'e caí ja'atí ayén á'ujtzaahuat'e, a'iné capu ayén tiraavíjte'e. Caxu xaa ne'u siyen ríjca, sino setá'aj siyen rí'í mé tite'umuámua'aree í ru jetze. Setá'aj siyen se'fjna jetze tiú'umua'ati a'ij ti ti'itíj jín Dios ari tejámua'íjca, seij ajta seij. Ayee pu xaa ne'u tiraavíjte'e.

⁴ Ayee pu'u na'a. Tetíj tena'a pua'amé tej tiyen ratéhua'ira'a, ajta capu tí'iseicaj na'a tíj na'a ti'itéjvee í ta jetze. Capu ajta tí'iseicaj na'a í ti jín titaatéva'íri tetíj tena'a tiyen ti'itéjvee, sino ayee pu'u ti'imuí'í.

⁵ Ayee pu che'atá na'a 'een tej teri Círíistu'u jetze ajtème'ecan. I tej mu'ití ará'ase, ayee tu naíjmi'í tí'íta-seijrata tej seij tena'a jetze ajtème'ecan í tevi. Ajta ja'atí ti na'a ti ta jetze ajtème'ecan, a'fí pu ajta huá'a jetze ajtème'ecan í seica, a'achú mej pua'amé.

⁶ Capu ayén ruxí'ej na'a titaací'í itejmi a'fjna í tej jín teri ratéva'íri. A'fj pu jín, tiché'e tiyen tiraatévaire'en, a'ij ti a'fín Círíistu'u ayén rí'í titaatá'a. Tí pua'a ayén tiraací'í seij í ja'atí ti ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan, ché'e a'fín ayén jetzen me'ecan tiu'utaxájta a'achú ti caj tirú'umua'aree. ⁷ Tí pua'a ayén tiraací'í seij í ja'atí ti ayén hua'utévaire'en í seica, ché'e ayén hua'utévaire'en, na'ari ti pua'a ayén tiraací'í ti ayén ti-huá'umua'aten í seica, ché'e ayén tihuá'umua'aten.

⁸ Tí pua'a ayén tiraací'í a'fjna í ja'atí ti ayén raayí'tíhua'an ti ca'aníjra'a hua'utá'an í seica, ché'e ayén ca'aníjra'a hua'utá'an. Seica pu ayén tihua'ucí'í mej miyen tíhua'utapuaíjve'en a'fmej í mej caí a'ij tí'í-jviicua'í. Miché'e miyen ruxí'evi'ira'a jín temua'a naa tíhua'utapuaíjve'en. Ajta a'fín ti ayén antiújmua'aree a'fjna jime'e ti tí'aijta teyujta'a, ché'e a'fín a'ujca'anéecan jín tí'ivaire'e. Ajta a'fín ti huá'acu'uve a'fmej í mej caí a'ij tí'íjviicua'í, ché'e a'fín rutémua'ave'ecan jín huá'ancu'uvajxi'ín.

A'ij mej ye'í ti'itíujcha'íí í mej té'atzaahuaté'e í Dios jemi

⁹ Ayee pu ruxe'eve'e sej tzaahuati'ira'a jín huaújxe'eve'en seij seajta seij. Setá'aj raatéxíeehuaté'en se'íj-na ti a'ij pua'a 'een, seajta ra'ará'astijre'en se'íjna ti i'í xí'epi'ín. ¹⁰ Setá'aj siyen huaújxe'eve'en seij seajta seij t'íj ru'ihuaamua'a naa. Setá'aj seajta huatéujca'anen temua'a naa se'íjna jime'e sej rí'í tiu'utá'an seij seajta seij. ¹¹ Caxu raaxíeehuata sej ratéva'irihua'an í tavástarata'a, sino sa'ujca'anéecan xu jín siyen se'íjna jetze huatéujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Setá'aj huaújtemua'ave'en se'íjna jime'e sej siyen ti'it'íj jín tí'ichu'eve'e ti Dios jemi é'eme'ecan. Setá'aj seajta siyen te'utáviicua'i se'íjna jime'e í sej jín rajpuaíitzi xa'aye'i. Seuche'e xu rahuaviira í Dios. Caxu raatápuaapua'ata'an. ¹³ Setá'aj siyen tihua'uré'an í sej tí'ijcha'íí a'ímej jemi í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Setá'aj seajta siyen ruxí'evi'ira'a jín hua'ancuré'evi'itín í á'amua'í'ej teite í ruche. ¹⁴ Ayee xu seajta siyen huá'uruuren a'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure. Setá'aj rí'í ti hua'utá'an. Caxu siyen rahuaviira í Dios jemi ti ij a'íjn puaijtzí hua'utá'an, sino rí'í xu tihua'utá'an.

¹⁵ Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en a'ímej jamuan í mej rutémua'ave'e. Ayee xu seajta huárini sej huataújxiemiste'en a'ímej jamuan í mej ruxíéemiste'e.

¹⁶ Setá'aj siyen rí'í tí'itechejca t'íj í ru'ihuaamua'a naa. Caxu á'ujtzaahuaté'e, sino setá'aj siyen anteújseire'en huá'a jamuan í mej caí ti'it'íj jín títeté'u'upu'u ti jéihua ruxe'eve'e. Caxu siyen á'ujtzaahuaté'e í ru tzajta'a sej nu'u rí'í mé tite'umuámua'aree temua'a naa caí máaj ja'atí.

¹⁷ Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a á'amuaruure mú'ejmi, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a raruure mú'een. Rí'í xu'u setá'aj siyen sena'a huárini t'í'ij ayén rí'í tihuá'amtíejte'e naíjmi'ica í teite sej xí'epi'ín ríci.

¹⁸ Setá'aj siyen huárini, set'íj sena'a sej caj tirú'umu'aree, ti pua'a rí'iríistan, setá'aj rí'í títetíujcha'íí huá'a jemi í seica í teite, a'achú mej pua'amé.

¹⁹ Caxu puaijtzí ratá'acare'en í ja'atí ti ari a'ij pua'a amuaáruu, sino ché'e a'íjn Dios ayén puaijtzí raatá'an. Ayee xu huárini, a'íné ayée pu té'eyu'usi'í t'íj: "Ayee pu tí'ineci'ípua ineetzi nej puaijtzí raatá'an ne'íjna í ja'atí ti a'ij pua'a muáruu. Nee nu raatá'asin ne'íjna a'ij tí tiraavíjte'e."

²⁰ Mí seajta mú'een, ayée xu huárini a'ij tí té'eyu'usi'í t'íj: "Tí pua'a i'icuatá a'íjna tí muájcha'ííre'e, patá'aj tiraamín. Ajta tí pua'a huata'í'imín a'íjna í ja'atí, patá'aj jaj raatá'an. Tí pua'a piyen huárini, ayée pej puaijtzí raatá'asin pe'íjna jime'e pej xí'epi'ín ráaruu. A'íj pu xaa, a'íj pu tirajpuaijtzí a'ame temua'a naa."

²¹ Caxu ratá'acare'en tí a'íjna tí a'ij pua'a 'een ayén amuaamuá'itín, sino setá'aj siyen tiraamuá'itín se'íjna tí a'ij pua'a 'een se'íjna jime'e sej xí'epi'ín ríci.

13 Ayee pu tí'ujxe'eve'e tí ja'atí tí na'a ayén hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tí'it'íj jín antiújmua'aree. Dios pu ayén raaxí'epi'íntare mej miyen tí'it'íj jín títetaté'en. A'íj pu jín Dios ayén hua'antíhuau.

² A'íj pu jín, tí pua'a ja'atí caí huataúra'an tí ij ayén hua'ará'astijre'en, a'íj pu ajta mé rúhuana a'íjna tí Dios ayén raateájtuaa íiyen chaanaca japua. Ajta, tí pua'a ja'atí ayén huárini, puaijtzí pu a'íjna japua rávái'jtzí.

³ Tí pua'a ja'atí ayén rí'í tí'itíujcha'íí, capu ruxe'eve'e tí a'íjn ja'atí ayén huá'atziíne'e a'ímej í mej tí'it'íj jín antiújmua'aree. Mí ajta, a'íjna tí a'ij pua'a tí'itíujcha'íí, ayée pu xaa ne'u tiraavíjte'e tí a'íjn ayén huá'atziíne'e a'íime í mej tí'íajta. Tí pua'a piyen tí'íjxe'eve'e pej caí tí'it'íj jín rátzííne'e pe'íjna tí tí'íajta, patá'aj piyen huárini tí'it'íj jime'e tí i'í xí'epi'ín. Tí pua'a piyen huárini, ayée pu rí'í timuaatá'asin a'íjna tí tí'íajta, a'íné Dios pu a'íjna jín ra'antíhuau tí ij a'íjn tí'itéva'irihua'an jemin. Mí ajta, tí pua'a piyen a'ij pua'a tí'it'í'acha'íí, aj pej xaa rátzííne'e pua'amé, a'íné a'íj pu a'íjna jín antiújmua'aree tí puaijtzí jamuaatá'an. A'íj pu xaa ne'u tí'ivaire'e í Dios jemi tí ij Dios jetze me'ecan ayén puaijtzí hua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a títetíujcha'íí.

⁵ A'íj pu jín, ayén tí'ujxe'eve'e sej siyen hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tí'it'íj jín títetaté'í tí ij caí ayén a'amua japua rájveti í puaijtzí. Ayee pu ajta ruxe'eve'e a'íjna jime'e sej siyen ra'ará'astijre'e í Dios. ⁶ Ayee pu ajta tí'ujxe'eve'e sej seajta se'íjna jín tí'inajchita a'íjna tí á'amua'íjve'e, a'íné a'ímej í mej miyen á'amua'íjve'e, a'íj mú tí'ivaire'e í Dios jemi. Tí'íj pí'í na'a nain xicaj tzajta'a, ayée mú me'íjna jín tí'ivaire'e.

⁷ Tí pua'a piyen ja'atí té'echa'ííre'e, patá'aj piyen tiraanájchite'en a'achú pej caj tirá'acha'ííre'e, na'ari tí pua'a piyen pe'íjna jín té'echa'íí í mej Gobierno jemi muajíjve'e, patá'aj piyen che'atá pena'a tihua'unájchite'en. Ajta tí pua'a piyen pe'íjna jín té'echa'íí í mej muajíjve'e me'íjna jime'e í pej tí'itu'araca, patá'aj pajta piyen pe'íjna jín tiu'unájchita. Tí pua'a ayén tiraavíjte'e pej piyen rí'í tihuá'ajcha'íí a'ímej í mej tí'íajta, patá'aj piyen huárini. Na'ari tí pua'a ayén tiraavíjte'e pej rí'í tihua'uteájtuaani a'ímej í mej títeté'u'upu'u, patá'aj piyen rí'í tihua'utá'an.

⁸ Setá'aj nain jín tiu'unájchita sej si caí ché'e tí'it'íj jín té'echa'íí í á'amua'í'ej tevi jemi. Ayee xu'u sena'a se'íjna jín tirá'acha'ííre'e í sej sej huaújxe'eve'en seij seajta seij, a'íné a'íjna tí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'íj pu a'íjna jín ari ra'ará'astijre a'íjna í niuucari í mej jín tí'íajta.

⁹ Ayee pu tíhuau'uta'áj t'íj: "Capej tí'ixana'acire'e." Ajta ayén t'íj: "Capej tí'itecui'ica." Ajta i'í tí ayén t'íj: "Capej tí'inahua'aj." Ajta i'í tí ayén t'íj: "Capej tí'inecua'atze." Naíjmi'í í niuucari tí ayén 'een, ajta tí'it'íj tí a'ij tí ra'it'é'ase, naíjmi'í t'íj na'a tí ayén, a'íj pu ará'ase a'íjna jetze í niuucari tí ayén té'eyu'usi'í t'íj: "Patá'aj piyen raxí'eve'e í axí'ej tevi pat'íj ase'íj tí'axe'eve'e."

¹⁰ Tí pua'a ja'atí ayén tzaahuati'ira'a jín raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'íj pu caí ja'anáj a'ij pua'a raruuren. A'íj pu jín, a'íjna í ja'atí nain jín ra'ará'astejsin a'íjna í niuucari í mej jín tí'íajta.

¹¹ Setá'aj siyen huárini se'íjna jime'e sej seri rú'umu'aree tí'it'íj tí xicáara'an jetze pí'tí'iríci. Pu'uri ayén teja'uré'ene sej rí'í huaújruuren sej si atanéjne'ere

temua'a naa, a'iné pu'uri jaítze'e vejli'i a'ájna xicáara'an ti jetzen Dios ta japua niuuni. Pu'uri xaa ne'u jaítze'e vejli'i ti caí vejli'itaca'a teté'ij amuacáí té'antzaahua.

¹² Pu'uri jaítze'e huatáca'a a'ájna ti jetzen tí'ajta a'ájna ti a'ij pua'a 'een. Pu'uri ajta vejli'i a'ájna xicáara'an ti jetzen Círíistu'u ta japua niuuni. A'íj pu jín, tiché'e tiyen mé rúuhua'axin tǎj na'a ti a'ij pua'a 'een tej tiyen amuacáí te'ájna jín tiyen rijcaa. Tiché'e teajta te'ájna jetze arátaca'anen í tej jín raatémua'itín te'ájna í tej jín tí'itese'e.

¹³ Tiché'e tiyen rǎ'í ti'itítacha'íica a'ij mej tí'ijrǎ'ire í teíte mej néeriste'e á'ujuhua'an. Tiché'e teajta caí ché'e tiyen a'ij pua'a éene'ecan jín tí'yeste, teajta caí ché'e a'ij pua'a tí'iteta'arua, teajta caí ché'e tí'ix-ana'acire'e huá'a jamuan í mej tiú'unecua'atziste'e, teajta caí ché'e tí'ixana'acire'e se'íj jamuan ti caí a'íj pú'een í pej yá'uví'itín. Tiché'e teajta caí tiyen ne'use'e tajǎimua'a. Capu ajta xǎ'epi'ín tej tiyen a'atachueere'e tajǎimua'a.

¹⁴ Mǎ seajta mú'een, setá'aj siyen rǎ'í titetiújcha'íica a'ij ti tí'ití'ijcha'íica'a í tavástara'a, a'ájna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. Caxu ché'e siyen se'íjna jetze tí'imua-jca a'ij sej ye'í huárini sej si siyen ra'ará'astijre'en se'íj-na ti a'ij pua'a 'een ti huiiránineí í á'amuatza'jta'a.

Catu nu'u rá'axijte'e í taxǎ'ej teví

14 Tǎ pua'a ja'atǎ caí xǎ tirú'umua'aree a'ij ti hu-ataújmua'a ti ayén ra'ará'astijre'en í tavástara'a, setá'aj ra'ancuré'evi'itín ruxǎ'evi'ira'a jǎme'e. Caxu siyen sena'a rá'axijte'e se'íjna jǎme'e a'ij ti tirá'amitie-jte'e a'ájna. ² Ayee pu tí'ijmua'aree ruse'íj í Dios jemi ti nú'u ayén tí'itá'aca ti nain tiu'uca'aní, ajta a'ájna í se'íj, ti caí temua'a naa tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti ayée na'a tí'itá'aca ti ráacua'ani ti te'ejnéj á chuaata'a.

³ Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin í ti nain tí'icua'a caí ayén raxíéehuata a'ájna ti caí nain tí'icua'a. Ajta a'íin ti caí nain tí'icua'a, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti a'íin caí rá'axijte'e a'ájna ti nain tí'icua'a, a'iné Dios pu ajta ayén ra'ancuré'evi'ití a'ájna í ja'atí.

⁴ Pajta mú'ee, mí pej caí nain tí'icua'a, ¿a'atani ayén a'ájna jín timua'íjca pej piyen rá'axijte'en í ja'atí ti se'íj jemi tí'ivaire'e? Capu ja'atǎ, a'iné se'íj pu'u tí'ira'aijte'e. Ajta a'íin í ja'atí, a'íin pu ará'astijre'esin a'ájna ti tí'ira'aijte'e. Na'ari ti pua'a caí ayén huárini, a'íin pu jemin muá'itiche'en. Mǎ ajta, a'íjna ti nain tí'icua'a, a'íin pu xaa ará'astijre'esin, a'iné tavástara'a pu ca'aníjra'a raatá'asin ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

⁵ Ajta se'íj jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti sei xicaj ayén jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi caí seica xicáara'an jetze. Ajta se'íj jemi, ayée pu tirá'amitiejte'e ti ruxǎ'ej na'a ayén 'een nain xicáara'an jetze. Miché'e miyen ru-jǎimua'a mena'a tiraaxǎ'epi'íntare'en temua'a naa, a'ij ti té'umua'atze í ru tzajta'a í ti xǎ'epi'ín 'een í Dios jemi.

⁶ A'íjna ti ayén tirá'amitiejte'e ti se'íj xicáara'an jetze jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiraaxǎ'epi'íntare í tavás-

tara'a jemi. Ajta a'íin ti nain tí'icua'a, ayée pu ajta rici í tavástara'a jemi, a'iné a'íjna í ja'atí ajta pu rǎ'í tiratá'aca í Dios. Ajta a'íin ti caí nain tí'icua'a, a'íin pu ayén che'atá na'a tí'icua'a í tavástara'a jemi. A'íin pu ajta rǎ'í tiratá'aca í Dios.

⁷ Ayee pu'u, a'iné teté'ij tena'a pua'amé iteen, capu ja'atǎ ayén ruse'íj ruuri. Capu ajta ayén ruse'íj mí'ini. ⁸ Tǎ pua'a tiyen i'irúuri, ayée tu i'irúuri tej ti rǎ'í tiraatá'an í tavástara'a na'ari ti pua'a tiyen huácui'ini, ayée tu che'atá tena'a cui'ini tej ti huatátatuire'en í tatevij jǎme'e te'ájna jemi. A'íj pu jín, capu amǎn a'ij ti pua'a tiyen i'irúuri nusu ti pua'a tiyen huácui'ini. Teuche'e tu tavástara'a jetze ajtémecan. ⁹ A'íj pu jín, Círíistu'u ayén huamǎ'í, ajta a'itá'ara huá'a tzajta'a í mí'ichite ti ij a'íin ayén hua'avastara'a pu'éene'e á'ara'ani a'íimej í mej meri huácuii, ajta a'íimej í mej mauj i'irúuri.

¹⁰ Pajta mú'ee, í pej caí xǎ tirú'umua'aree temua'a naa, ¿a'iné 'een jín piyen rá'axijte'e í a'ihuáara'a? Pajta mú'ee, í pej nain jín tí'itá'aca, a'iné 'een jín piyen raxíéehua pe'íjna í a'ihuáara'a. Capu a'atzu ayén tiraavíjte'e sej siyen rijca, a'iné naíjmi'í tu tiyen hu-atase'íjre'esin a'ájna jemi í Dios ti ij a'íin ayén tá'uxijte'en naíjmi'ica itejmi.

¹¹ Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'í tǎjín: Ayee pu tí'ixa a'íjna í tavástara'a tǎjín: A'iné nee nu ruuri, ayée pu tí'ayajna, matǎj mena'a pua'amé mej yen chaanaca japua seijre'e, a'íin mú'í tunutaxǎ'ísin inee'tzi jemi. A'íin mú'í majta, miyen rǎ'í tinaatá'asin me'íjna jǎme'e í nej Dios pú'een.

¹² A'íj pu jín, a'achú tej pua'amé tej yen seijre'e, naíjmi'í tu tiyen tiu'utaxá'jta mé jéjre'e í Dios jemi a'ij tej tí'itǎj jín huarǎj.

Tej nu'u caí ca'aníjra'a raatá'an í ta'ihuaara'a tǎ'íj tí'itǎj jín auté'ítze

¹³ A'íj pu jín, tiché'e tiyen raatapuá'ajta tej tiyen té'ataxijte'e tajǎimua'a. Aru tiché'e tiyen raaxǎ'epi'íntare'en í ta tzajta'a tej ti caí ché'e tí'itǎj jín raatamuá'í'eristen í ta'ihuaara'a, nusu tej ti caí ché'e ca'aníjra'a raatá'an ti ij tí'itǎj jín huamuá'í'tichen í Dios jemi. ¹⁴ Ayee nu tirú'umua'aree inee, a'iné ayée nu tiú'unamua'jri'í ne'íjna jemi í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ayén tí'ayajna. Tǎj na'a ti se'íj racua'aca ti tí'icua'iri'í pú'een, capu ruse'íj na'a raxana'ave'e a'íjna ti racua'aca. Mǎ ajta, ti pua'a a'íjna jemi í ja'atí ayén tirá'amitiejte'e ti tí'itǎj ayén xána'avi'ire'e, a'íjna jemi pu xaa ayén 'een, ti ayén xána'avi'ire'e.

¹⁵ Tǎ pua'a piyen ca'aníjra'a ratá'aca í a'ihuáara'a ti a'íin caí ayén racua'aca í tí'itǎj í pej xaa racua'aca, rǎ'í'rista a'ame pej raapua'íjtzite'en i tzajta'an a'iné, a'íj-na jemi, a'íin pu xána'avi'ire'e a'íjna ti ráacua. Capej xǎ'epi'ín huarǎj. Capej xaa ne'u raxǎ'eve'e í a'ihuáara'a pe'íjna jǎme'e pej ca'aníjra'a raatá'a ti ayén huárini a'ij ti tiraapua'íjtzitare. Capej mú'ee rá'apua'ajte'e í a'ihuáara'a a'iné Círíistu'u pu ari jetzen me'ecan huamǎ'í.

¹⁶ Capej ché'e piyen tí'itá'acha'í. Na'ari caí, ayée mú

seica miyen ti'ijxáatzi'ire'e muá'ara'ani me'fjna ti ayén timuá'amitiejte'e ti xí'epi'in 'een.

¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'fjna ti ayén titaacá'í ti Dios ayén tí'ita'ajjte'e naíjmi'ica itejmi, capu ayén a'fjna jín tej tiyen tí'icua'a na'ari tej tiyen ye'eca. Capu xaa ne'u, sino ayée tu ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. Teajta rí'í titeeteájturaa í ta tzajta'a. Ajta, a'fji pu ca'aníjra'a taatá'a a'fjna í xiéjniu'u-care'ara'an í Dios tej ti tiyen huatátatemua'ave'en.

¹⁸ Jee xaa ne'u, ja'atí ti na'a ti ayén ravaire'e í Círíistu'u, a'fjna í ja'atí ayée pu rí'í tiratá'aca í Dios. Majta me'fjn í teite, ayée pu ajta hua'aráanajche ti ayén tí'irí'ire a'fjna í ja'ati.

¹⁹ A'fji pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen tej ti tiyen rí'í ti'itítacha'í tej tiyen ta'ihuaamua'a tá'ara'ani temua'a naa, tej teajta rí'í huátaruuren tajímua'a tej ti jaítze'e raayé'itihua'an a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

²⁰ Caxu se'fjna jín raaté'uunan se'fjna ti Dios ayén raateájtuaa huá'a jemi í á'amua'ihuaamua'a se'fjna jime'e sej nain tí'icua'a. Naa pu ti'irí'een tji na'a ti tí'icua'iri'i. Mí ajta, ti pua'a ja'atí a'fjna jín ca'aníjra'a raatá'an í ru'ihuaara'a ti a'fjin ihuáare'ara'an ayén ráacua'ani a'fjna ti rajpuaíjtzi í Dios jemi, a'fji pu jín ayén auteáturaasin í Dios jemi a'fjna í ja'atí ti ayén ca'aníjra'a raatá'a í ru'ihuaara'a.

²¹ A'fji pu jín, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e pej caí piyen racua'aca í hua'ira'a ca'fjn pej caí piyen raye'eca í nahuáj. Jee xaa ne'u patá'aj caí piyen ti'itíj jín a'ij huárini ti ayén ca'aníjra'a raatá'acare'en ti a'fjin a'ihuáara'a ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi. ²² Tí pua'a ayén timuá'amitiejte'e ti ayén ti'irí'een í Dios jemi pej piyen ti'itíj huácua'ani, patá'aj piyen asej pena'a avíltzi jín tirú'umua'areere. Capej piyen tí'ixajta mé jéjre'e, teite tzajta'a. Ché'e huaújtemua'ave'en a'fjna í ja'atí ti caí rumua'atzíira'a jín á'ujxijte'e a'fjna jime'e a'ij ti ti'itíj jín rici, a'iné a'fji pu ari ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi.

²³ Mí ajta a'fjin í ja'atí, ti pua'a caí xi temua'a naa tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi ti ij ti'itíj huácua'ani, ti pua'a ayén racua'aca, a'fji pu a'fjna jín a'uxíjte'en ti a'ij pua'a rici a'iné a'fji pu caí té'atzaahuate'e ayén ráacua. Ajta, ti'itíj ti na'a ti ja'atí ayén jín rici, ti pua'a caí ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén ti'irí'een í Dios jemi ti ayén huárini, a'fji pu a'fjna jín auteáturaasin í Dios jemi ti pua'a ayén rijca, a'iné capu té'atzaahuate'eca'a.

Tej nu'u rí'í tihua'atá'acare'en í taxí'ej teite

15 Teajta iteen, i tej temua'a naa tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi, ayée pu tiraavíjte'e tej te'utáviicua'i te'fjna jime'e a'ij mej tí'ijri'ire a'fime í mej caí xi yaú'itie temua'a naa í Dios jemi. Tiché'e caí tiyen tena'a rahuauca itejmi jime'e a'ij ti titá'amitiejte'e, sino tiché'e rí'í tihua'utá'an í seica. ² Ayee pu titaavíjte'e itejmi, a'achú tej pua'amé, tej ti rí'í tiraatévaire'en í ta'ihuaara'a ti ij a'fjin jaítze'e raayé'itihua'an a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

³ Ayee pu xaa ne'u Círíistu'u ajta ayén huaríj. Capu ayée na'a rahuauca'a a'ij ti tira'aránajcheca'a, sino ayée pu tira'ará'aste a'ij ti té'eyu'usi'i tíjfn: "Ayee pu neetzi japua rájve mej na'ajteá'axi'in mú'eetzi jetze me'ecan."

⁴ Ayee pu'u, a'iné nain tji na'a ti a'ájna'imua é'eyu'usi'ihuaca'a, ayée pu 'een jín té'eyu'usi'ihuaca'a tej ti jetzen huátamua'aten, ti ij a'fjin ti é'eyu'usi'ihuaca'a ca'aníjra'a taatá'acare'en tej ti tiyen te'utáviicua'i, teajta tiyen rachú'eve'e ti Dios ayén tu'irájtuaani.

⁵ Ajta a'fjin Dios ti ayén ca'aníjra'a amuaatá'aca sej si siyen huateújca'anen, ajta sej si te'utáviicua'i, ché'e a'fjin ajta amuaatá'acare'en sej rí'í titetiújcha'í rujímua'a sej si siyen ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa a'achú sej pua'amé. Ché'e Dios rí'í teja-muaatá'acare'en a'fjna jime'e sej seuj siyen rá'astijre'e í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús, sej si naíjmi'i siyen rí'í tiraatá'an se'fjna í Dios ti ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'fjna í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u. Setá'aj siyen rí'í tiraatá'acare'en a'achú sej tirú'umua'aree í á'amuatzaajta'a.

Naíjmi'ica pu nu'u tihua'aci'iti í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'esin

⁷ Setá'aj siyen che'atá sena'a ancuré'ujvi'itín seij seajta seij a'ij ti Círíistu'u ajta amua'ancuré'evi'iti mú'ejmi sej si siyen se'fjna jín rí'í tiraatá'an í Dios.

⁸ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti a'fjin Círíistu'u ayén a'fjna jín te'enteájrupi ti ij hua'utévaire'en a'fimej í mej runavij a'antisí'iche a'fjna jime'e mej miyen ráamua'aree ti Dios tzáahuati'ira'a jín araúraste a'ij ti ari te'ataújratziiri'i. Círíistu'u pu nain jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi í huá'ahuaacixa'astemua'aci'í mej mi a'fime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a majta miyen rí'í tiraatá'asin í Dios me'fjna jime'e ti a'fjin huá'ancu'uvaxi. Ayee pu té'eyu'usi'i tíjfn:

A'fji nu jín rí'í timuaatá'asin huá'a tzajta'a a'fimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Ayee nu ti'ichuíca na'ame nej ni ne'fjna jín rí'í timuaatá'an.

¹⁰ Ajtahua'a ayén tíjfn:

Setá'aj huataújtemua'ave'en huá'a jamuan í teitestemua'ame'en í Israél teecan, mú'een mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ajtahua'a seij ayén tíjfn:

Setá'aj rí'í tiraatá'an í tavástara'a, naíjmi'i mú'een, a'achú sej pua'amé, mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Setá'aj seajta siyen tiu'utáchuiica í jemin sej se'fjna jín rí'í tiraatá'an, naíjmi'i mú'een, mi teite, mi sej yen huachéjme chaanaca japua.

¹² Ajtahua'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Isafas teecan tíjfn:

Seij pu airaújneijte'esin a'fjna jetze í Isaf.

A'fji pu ayén huatasejre'esin

ti ij ayén tihua'uta'ajjte'en naíjmi'ica a'fimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'fime, ayée mú rájchu'eve'esin

tǎ'ij a'ñin hua'irájtuaani.

¹³ Ajta a'ñin í Dios ti ayén ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen raachú'eve'en, ché'e a'ñin ayén rǎ'í tejamaatá'an sej si jeíhua huápi'i huataújtemua'ave'en, ti ij ajta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa se'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e se'íjna í tavástarara'a. Ché'e a'ñin ajta ayén rǎ'í tejamaatá'an sej si jaítze'e siyen raachú'eve'en se'íjna jime'e sej se'íjna jetze araujca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁴ Aye'e pu tiná'amitiejte'e ineetzi ti ayén ti'ayajna mú'ejmi jime'e sej siyen nain jín rǎ'í titetiújcha'í seij seajta seij. Nain xu ú'umua'aree í ti ruxe'eve'e, seajta siyen raayí'íti sej si huaúriti seij seajta seij.

¹⁵ Aye'e nu jeíhua ahuánca'ane nej ni niyen tejámuaatayú'use'en ti'itǎ'ij jime'e. Capu tí'iseicaj na'a, canu neajta tí'itziíne'eca'a nej niyen huarǎ'ij, sino ayée nu neajtahua'a ti'itǎ'ij jín amua'utámua'areeri'i ne'íjna jime'e, a'iné Dios pu ayén tinaa'íjca. Aye'e nu ne'íjna jín te'enteájrupi nej ni tiu'utávaire'en í Dios jemi. Neajta nu ne'íjna jín antínmua'aree nej niyen raatévaire'en í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús, nej ni niyen tihua'utá'ix-aate'en a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ij ti ari huarǎ'ij í Dios. Aye'e mú'éene'e muá'aju'u tǎ'ij muai'ivéjri ti seij raateájtuaa í Dios jemi ti ij ayén rǎ'í tiraatá'an.

Jee xaa ne'u, a'ñin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu ayén huá'aruuren mej mi miyen urarǎ'ene'acan jín hu-ateáturan í Dios jemi. ¹⁷ A'íj nu jín huápi'i huatánte-mua'ave'e jemin í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús ne'íjna jime'e nej niyen ravaire'e í Dios.

¹⁸ A'íj nu'u jín niyen á'anca'ane nej tejama'íxaate'en ne'íjna jime'e ti Círíistu'u ari ayén tiú'uruu a'íjna jime'e nej ravaire'e mej mi me'ín í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen ra'ará'astijre'en me'íjna í Dios. Aye'e mú'een jín rá'astijre'e me'íjna jime'e mej miyen ráanamujri'i a'ij nej tiu'utaxájtaca'a, majta miyen naasej ineetzi a'ij nej ti'itǎ'ij jín huarǎ'ij, nej niyen huarǎ'ij ti huápi'i ruxe'eve'e, í mej jín a'ij te'utasej, a'iné Dios pu raateájtuaa í rumuári'eri'ire'ara'an ineetzi jemi a'íjna jime'e nej ne'íjna jetze aránca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

A'íj nu jín nain japua neri tihua'utá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u. Nainjapua tǎ'ij na'a a'u-un mej huachéjme u Jerusalén, neajta méyee a'u mej e'eré'ete'ecaa ajta nena'a caí ne'uun imuá'a atanéj ne'újna a'u mej a'uchéjme tǎ'ij na'a ti a'uun huatacá'a u Ilírico, nain nu jín tihua'utá'ixaa í Círíistu'u jetze me'ecan.

²⁰ Tǎ'ij na'a nej a'utéjche nej ra'ará'astijre'en í tavástarara'a ti yú e'iré'ene, ayée nu ahuánca'ane nej niyen tihua'utá'ixaaate'en í niuucari jime'e a'u mej caí xi ja'anáj yá'unamujri'i, nej ni caí niyen che'atá nena'a ne'íjna jetze autéjcheni a'u ti ari seij teja'umuáriej.

²¹ Mí neajta inee, ayée nu huarǎ'ij a'ij ti té'eyu'usi'i tǎ'ij:

A'ñi mú' rasejran me'íjna

í ti caí xi ja'atǎ'í a'íjna jín tihua'utá'ixaa.

Majta mú' yá'utiéé muá'aju'u me'íjna

í mej caí xi ja'anáj ráanamujri'i.

Pablo pu nu'u á'uye'imi'í u Roma

²² A'íj pu jín, mu'iitǎ'í mú' naatá'ijmíjri'i nej caí niyen ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi. ²³ Aru íjii, a'iné capu ché'e mé'e é'eri'iri nej ne'uun teja'umuári'en tǎ'ij na'a ayun ti huacá'a, ajta a'iné pu'uri tejauume a'achú'pua'an nine'ira'a nej niyen tí'ijxe'eve'e nej amujaju've'emuaare, ayée nu tí'imua'atze nej niyen huárini netǎ'ij ne'uun á'ume'en u España. Aye'e nu tí'ijxe'eve'e inee nej ne'uun amujaju'utésejira netǎ'ij ne'uun á'ume'en, tej ti a'atzu huatatemua'ave'en tǎ'ijmua'a, sej si seajta naatévaire'en nej ni neajtahua'a u á'ume'en a'u nej á'ume.

²⁵ Mí neajta inee, íjii, u nu a'umé'e na'ame u Jerusalén nej ni hua'utévaire'en a'ímej í mej me'uun é'eche í ta'ihuaamua'a, í mej Dios jemi seijre'e.

²⁶ Majta a'ímej í mej me'uun Macedonia huachéjme, majta a'ímej í mej me'uun Acaya é'eme'ecan, ayée pu hua'aránjcheca'a mej ti'itǎ'ij hua'utá'an a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, í mej me'uun é'eche u Jerusalén.

²⁷ Aye'e pu tihua'aránjcheca'a mej miyen huárini. Jee xaa ne'u, ayée mú' tihua'acha'íre'eca'a, a'iné a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihua'ucǎ'í mej ra'ancuré'an me'íjna í ti jín Dios rǎ'í ti-hua'utá'a a'ímej í mej Israel jetze ajtème'ecantaca'a. A'íj mú' jín, a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen tihua'acha'íre'e mej miyen ti'itǎ'ij tihua'utá'an me'íjna í mej jín huateújvaire'en.

²⁸ Aye'e nu amucaí hua'utátuure'esin ne'íjna í mej tiu'utá'a í ta'ihuaamua'a. Netǎ'ij nain jín ra'anticǎ'ín, aj nu ni ne'uun a'umé' mú'ejmi jemi. Neajta á'iyen u a'umé'e na'ame u España. ²⁹ Aye'e nu rú'umua'aree ti ayén té'eme a'ájna netǎ'ij ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi ti a'ñin tavástarara'a ayén nain jín rǎ'í titaatá'an naíjmi'ica itejmi. Capu ti'itǎ'ij a'ij tita'aturáate'e a'ame.

³⁰ Aye'e nu tejámuaahuavii, ne'ihuaamua'a, mi seij seajta ra'ará'astijre'en í tavástarara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, sej si siyen tinaatévaire'en se'íjna jime'e í nej jín tí'itese'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira í Dios ineetzi jime'e.

³¹ Setá'aj siyen tí'ijhuaviira ti ij a'ñin Dios ayén nu'iráj-tuaani mej mi caí a'ij neruure a'íime í mej caí miyen ra'ará'astijre'e í tavástarara'a, a'íime í mej Judea huachéjme. Setá'aj seajta siyen rahuaviira mej mi me'ín í mej Dios jemi seijre'e, í mej Jerusalén é'eme'ecan, mej mi miyen ra'ancuré'an í nej jín hua'utévaire'en.

³² Aye'e xu huárini nej ni ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi ti pua'a Dios ayén neetá'acare'en, tej ti tǎ'ijmua'a huatáatemua'ave'en, tej ti teajta ca'aníjra'a huatá-ta'an seij teajta seij. ³³ Ajta a'ñin í Dios ti rǎ'í ta'anpuá'ajte, ché'e a'ñin ayén huateáturan naíjmi'ica jemi, mú'ejmi. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Pablo pu huá'ateujte'e í ru'amiigustemua'a

16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e í ta'ihuaara'a tí 'íita'a, a'íjna í Febe. A'ípu huá'avaire'e a'ímej í mej e'etiújse'iri a'ujna já'ahua'a Cencrea.

² Ayee nu tejá'amua'huavii sej si siyen ra'ancuré'evi'ititemua'a naa a'ij tí tiraavíjte'e itejmi jemi, i tej Dios jemi seijre'e. Setá'aj siyen ra'ancuré'evi'itín a'iné a'ípu ajta rá'astijre'e í tavástara'a. Setá'aj siyen nain jín raatévaire'en tíj na'a tí tirá'aturaate'e, a'iné a'ípu ari mu'icáca huatévai í teite, ajta pu neetzi huatévai.

³ Setá'aj hua'utateújte'en se'ímej í Priscila, seajta se'íjna í Aquila. A'ípu mú majta miyen neetzi jamuan tí'imuari'e tej tí naíjmi'i raatévaire'en te'íjna í Ciríistu'u tí ajta i'í Jesús. ⁴ A'ípu mú miyen huataúra'a mej mi neetzi japua huániuuni. Ayee mú tén me'íjna jín huácuii. Jé'ecan nu ne'íjna jín tí'intemua'ave'e. Majta a'íime, ayée mú majta tiú'ujtemua'ave'e matíj mena'a pua'amé í mej e'etiújse'iri, a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ⁵ Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ímej í mej a'uun e'etiújse'iri a'u mej é'eche a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Setá'aj seajta siyen tiraatateújte'en se'íjna í ne'amiigu í Epeneto, tí a'uun é'eche u Acaya tí ayén amuacá huataújtuiiri'í í Ciríistu'u jemi.

⁶ Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'íjna í María, a'íjna tí ari jeíhua tiu'umuáriej mú'ejmi jemi. ⁷ Setá'aj seajta hua'utateújte'en se'ímej í Andrónico, seajta í Junias. A'ípu mú majta nee jamuan aiteánami'ihuaca'a. Majta a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ípu mú temua'a naa huá'amujte me'íjna í mej hua'apua, í mej majta amuacá ra'ará'astijre í Ciríistu'u nee caí inee.

⁸ Setá'aj siyen che'atá sena'a tiraatateújte'en se'íjna í Ampliato, í nej jeíhua raxí'eve'e í tavástara'a jemi. ⁹ Ayee xu seajta tiraatateújte'en se'íjna í Urbano tí ta jamuan ravaire'e í Ciríistu'u. Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'íjna í Estaquis, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e. ¹⁰ Setá'aj se'íjna huatateújte'en í Apeles. A'ípu jeíhua rá'uviicua'iri'í í Ciríistu'u jetze me'ecan, ajta ayée pu tiu'utéemua'iti. Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ímej í mej Aristóbulo jamuan é'eche.

¹¹ Setá'aj seajta raatateújte'en í ne'ihuaara'a, se'íjna í Herodión. Ajta a'íime í mej Narciso jamuan é'eche, í mej majta rá'astijre'e í tavástara'a, setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utateújte'en.

¹² Setá'aj seajta se'ímej huatateújte'en a'íjna í Trifena, seajta se'íjna í Trifosa. A'ípu mú 'úucaj pú'een, í mej majta jeíhua huápi'í tí'imuari'e í tavástara'a jemi. Setá'aj siyen raatateújte'en se'íjna í Pérsida, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e. A'ii pu a'íin pú'een seíj í 'íita'a tí ajta jeíhua huápi'í ari tiu'umuáriej í tavástara'a jemi.

¹³ Setá'aj seajta raatateújte'en se'íjna í Rufo, tavástara'a tí ra'antíhua'u. Setá'aj seajta siyen raatateújte'en se'íjna náanajra'an a'íjna í Rufo, a'iné

a'ípu ayén tináacha'íi cumu nej yaujra'an i'í pú'ee'een. ¹⁴ Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ímej í Asíncrito, seajta se'íjna í Flegonte, seajta se'íjna í Hermas. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'utateújte'en í seica, se'íjna í Patrobas, seajta se'íjna í Hermes, seajta a'ímej í ta'ihuaamua'a í mej huá'a jamuan e'eré'etei.

¹⁵ Setá'aj seajta se'ímej huatateújte'en se'íjna í Filólogo, seajta se'íjna í Julia, seajta se'íjna í Nereo, seajta í juutzeájra'an tí 'íita'a, seajta se'íjna í Olimpas, setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en naíjmi'ica a'ímej í mej huá'a jamuan e'eré'etei, í mej majta Dios jemi seijre'e.

¹⁶ Setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en seij seajta seij a'ij tí tiraavíjte'e í Dios jemi. Matíj mena'a pua'amé í mej e'etiújse'iri mej mi raanájche í Dios, naími'i mú miyen tejá'amuateújte'e.

¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, mú'een, ne'ihuaamua'a. Rí'í xu'u mú'een a'ímej jemi í mej ca'aníjra'a amuaatá'aca sej jí'ita'a a'utá'íine, majta miyen á'amuari'eriste'e sej siyen auté'itzen í Dios jemi. A'ípu mú meri ajtacíj a'íjna jetze a'ij sej seri tíraarí'ire. Caxu huá'a jamuan á'ujjuhua'ane'en, a'iné matíj mena'a mej miyen 'een, camu a'atzu ravaire'e í tavástara'a, a'íjna í Ciríistu'u. Rujímua'a mu'u ravaire'e. Ayee mú me'íjna jín huá'acuanamua í teite í mej caí tí'itíj jín á'atura. Ayee mú me'íjna jín tihua'á'ixaaate'e niuucari jime'e tí ayée na'a naa namuajre'e, nusu tí'itíj í mej jín ahuáújtzaahuate'en a'íime í mej miyen ranamua.

¹⁹ Naími'i mú meri miyen ráanamujri'í sej seri rá'astijre'e í tavástara'a. A'ípu jín huápi'í netemua'ave'e mú'ejmi jime'e. Mí neajta inee, ayée nu tí'ixje'eve'e sej siyen támua'aree sej si siyen ríjca a'ij tí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi, sej si seajta caí siyen huataúra'an sej siyen ríjca se'íjna jime'e tí a'ij pua'a 'een.

²⁰ Ajta a'íin í Dios tí rí'í ta'anpuá'ajte, ca'anacan pu nain jín ra'antipué'ajte'esin a'íjna í Satanás, tí ij ayén amuaatá'an sej nain jín raatémua'itín se'íjna í tiyaaru'u.

²¹ A'ípu ayén yé á'amuaatateújte'e a'íjna í Timoteo, tí ne jamuan tí'imuari'e. Yé mú majta á'amuateujte'e í ne'ihuaamua'a a'íjna í Lucio, ajta í Jasón, ajta a'íjna í Sosípater.

²² Neajta inee, i nej i'í Tercio, i nej neajta niyen rá'ayu'uxa í Pablo jetze me'ecan ne'íjna i yu'uxari, nee nu neajta á'amuateujte'e í tavástara'a jetze me'ecan.

²³ Ajta a'íjna í Gayo, í nej jemin yé huaca ajta tí rí'í tihua'atá'aca naíjmi'ica a'ímej í mej miyen yé tiújse'iri meyajna, a'ípu pu ajta yé á'amuateujte'e. ²⁴ Majta a'íime, í Erasto tí a'íjna jín tí'itíjvee íiye chajta'a tí tumin tíse'iri, ajta a'íjna í ta'ihuaara'a, a'íjna í Cuarto, a'ípu mú majta yé á'amuateujte'e.

Í tí jín ra'antipué'ajte

²⁵ Tiché'e tiyen rí'í tiraatá'an te'íjna í Dios tí ayén raayí'iti tí ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen rí'í titetiújcha'íca a'ij nej tejá'amua'ixaate'e ná'aye'i ne'íjna jime'e í niuucari tí jíme'en raxa a'ij tí huaríj í Jesús tí ajta i'í Ciríistu'u. A'íjna í niuucari, a'ii pu a'íin pú'een í tí

Dios jín ari titaatasejrate a'íjna tí ayén rú'avaataca'a tǵj na'a tí Dios raatétaahuaca'a í chaanaca tí yú e'iré'ene.

²⁶ Mí ajta íjii, Dios pu ari titaatasejrate. A'íjna í Dios tí seijre'e tǵj na'a rusén jime'e, a'í pu ayén tiu'uta'ájta-ca'a tej tiyen ráamua'aree te'íjna jetze í mej jetzen ra'utéyu'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee pu tí'ijxe'eve'e mej mi náimi'i matǵj

mena'a pua'amé í mej íiyen seijre'e í chaanaca japua, mej mi rá'antzaahuate'en, majta ra'ará'astijre'en í jemin.

²⁷ Tiché'e tiyen rǵ'i tiraatá'acare'en tǵj na'a rusén jime'e te'íjna í Dios tí a'íin rusej nain jín támua'aree. Tiché'e tiyen rǵ'i tiraatá'acare'en a'íjna jime'e tí ta japua huaniú a'íjna í Jesús tí ajta í'í Ciríistu'u. Ché'e ayén teja'uré'enen.

1 Corintios

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, í tí Dios na'antíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni tiu'utévaire'en í Ciriístu'u jetze me'ecan tí ajta a'ñin pú'een í Jesús, ne'ñjna jamuan í ta'ihuaara'a í Sóstenes. Yee nu tejá'amuyau'use'e mú'een mi sej se'uun e'etiújse'iri se'újna Corinto sej si raateánajche í Dios, mi sej rí'í tí'iteseijre'e se'ñjna jime'e tí a'ñin Ciriístu'u, tí ajta Jesús pú'een, mú'ejmi huatéura'ate, ajta mú'ejmi huatajé sej si jemin seijre'e. Mú'een xu seajta huá'a jemi seijre'e matíj mena'a pua'amé mej yen seijre'e tíj na'a ve'éé í chaanaca í mej majta miyen tí'ixa tí yee Jesús pu hua'avastara'a pú'een. Jee xaa ne'u, a'ñi pu a'ñin pú'een í hua'avastara'a, ajta ayén che'atá na'a tavástarara'a pú'een itejmi.

³ Ajta a'ñin í Dios í tej rájya'upua, ajta í tavástarara'a a'ñjna í Jesús tí ajta Ciriístu'u pú'een, miché'e me'ñn rí'í tejamaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Í tí jñn Dios rí'í tihua'utá'a

⁴ Ja'anáj tí na'a nu niyen rí'í tiraatá'aca í Dios nej ranajche mú'ejmi jime'e, a'iné jeíhua pu rí'í tejamaatá'a í Dios a'ñjna jime'e sej seri jemin seijre'e í Ciriístu'u, tí ajta Jesús pú'een, a'ine a'ñjna jemi mú'een xu seri nain te'encuré'a tí tejámuatéva'iri í sej jñn tihua'utá'ixaate'en í teite, ajta í sej jñn yaú'itiée xá'ara'ani a'ij tí'een í Dios jemi. ⁶ Ayee pu 'een jñn amuáaruu a'iné mú'een xu temua'a naa tihua'utá'ixaa í teite í Ciriístu'u jetze me'ecan. ⁷ A'ñj pu jñn caí tí'iti jama'utéturaate í tí jñn Dios rí'í tejamaatá'a. A'ñj xu jñn, seuj rachú'eve'e tí yen huataseijre'en í tavástarara'a, a'ñjna í Jesús tí ajta Ciriístu'u pú'een.

⁸ A'ñi pu ajta ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utávicua'i ajta na'a caí nain te'entipua'are, tí ij caí ja'atí tí'iti jñn a'amua jetze tí'ijpua'ajte'e a'ñjna xicáara'a tí jetzen tihua'axiejte'en í teite a'ñjna í tavástarara'a, í Jesús tí ajta Ciriístu'u pú'een. A'ñi pu xaa tihua'axiejte'en a'achú mej pua'amé yen huachéjme í chaanaca japua. ⁹ Ayee pu té'eme a'iné Dios pu ayén araurastejsin a'ñjna jime'e í tí jñn te'ataújratziiri'i. Ajta, a'ñi pu amuaatajé sej si siyen ruuristan jamuan í yaujra'an a'ñjna í tavástarara'a, a'ñjna í Jesús tí ajta Ciriístu'u pú'een.

Pablo pu ayén tihua'a'ihua'u tíjñn: "¿Ni qui ayén huatámu'iire í Ciriístu'u?"

¹⁰ Mi neajta inee, ayée nu jeíhua tejá'amuahavii niucujtze'en a'ñjna í tavástarara'a, a'ñjna í Jesús tí ajta i'i Ciriístu'u sej si ruxí'ej sena'a tí'ixajta, sej si caí ché'e

já'ita'a a'utaci'ica'an, sej si seajtáhua'a rí'í huaújru-uren, sej si se'ñjna jñn anteújseire'en najmi'i sej si siyen che'atá seíj sena'a jñn siyen tí'ixi'epi'intare'e.

¹¹ Ayee nu 'een jñn tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaa-mua'a, a'iné a'ñime í mej Cloé jemi é'eche, a'ñi mú miyen tinaatá'ixaa mú'ejmi jime'e sej nu'u rújaaxiejvi'i rujñmua'a sena'a. ¹² A'ñjna jime'e í sej nu'u rújaaxiejvi'i, ayée pu huataújmua'a sej siyen rici, tí seíj ayén tí'ixa yee: "Nee nu Pablo jetze ajtémecan." Ajta seíj ayén yee: "Neajta inee, Apolos nu jetze ajtémecan." Ajta seíj ayén yee: "Nee nu Pedro jetze ajtémecan" na'ari yee: "Nee nu Ciriístu'u jetze ajtémecan."

¹³ Niché'e a'atzu tejámuata'ihua'u. ¿Ni qui ayén seicé huaújruu í Ciriístu'u tí ij ayén huatámu'iire? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui miyen ná'utatai í cúruu jetze in-eetzi i nej i'i Pablo mú'ejmi jetze me'ecan? Camu xaa ne'u a'atzu. Ari íjii, ¿ni qui niyen á'amua'ua'ihuaca'a neniúucajtze'e i nej i'i Pablo? Canu xaa ne'u a'atzu.

¹⁴ Jé'ecan nu rí'í tiratá'aca í Dios nej caí ja'atí huámuai'ihuaca'a sino a'ñimej nu'u ne'ñjna í Crispo, neajta ne'ñjna í Gayo. Ayee nu'u huaríj sej si caí se'ñjna jñn á'u-jtzaahuatete se'ñjna jime'e sej huámuai'ivijhuaca'a neniúucajtze'e. ¹⁶ Neajta nu huá'umuai'ihuaca'a a'ñimej í teitestemua'ame'en a'ñjna í Estéfanos. Ayee pu'u xaa ne'u, canu cui'i ramua'aree tí pua'a neajtahua'a seíj huámuai'ihuaca'a nusu necaí.

Jee xaa, capu Ciriístu'u ayén ne'uta'íteca'a nej ni huá'umuai'ihua í teite sino ayée pu 'een jñn ne'uta'íteca'a nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í niucari jime'e í tí jñn Dios hua'irájtuaani. Capu ayén ne'uta'íteca'a nej ni ne'ñjna jñn tihua'utá'ixaate'en nej jeíhua huápi'i raayí'iti í huá'amua'atziira'a a'ñimej í teteca í mej nu'u rí'í tiu'uyí'iti. Capu xaa ne'u, sino ayée pu'u a'ñjna jñn ne'uta'íteca'a tí ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani í muári'eri'ire'ara'an a'ñjna í niucari tí jñme'en raxa í Ciriístu'u, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

Ciriístu'u pu a'ñin pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios

¹⁸ Ayee pu'u, a'iné a'ñimej jemi í mej a'uvá'itzi, ayée pu tihua'amitiejte'e tej huatétatimua'i te'ñjna jime'e tej tiyen tihua'ixaate'e tí Ciriístu'u ayén huamí'í huá'a jetze me'ecan í cúruu jetze. Mi teajta iteen, í tí Dios tu'irátuaasin, téjmi pu ayén titá'amitiejte'e tí a'ñin niucari a'ñin pú'een í muári'eri'ire'ara'an í Dios. ¹⁹ A'iné ayée pu té'esiiimua'i tíjñn:

Nee nu yee ra'antipua'ajte'esin í huá'amua'atziira'a a'ñimej í mej nu'u jeíhua huápi'i raayí'iti.

Neajta nu yee raaté'uuna nain
 í mej meri raarí'ire a'íime
 í mej temua'a tirú'umua'aree.

²⁰ Tí pu'a'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna í ti temua'a tirú'umua'aree? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a. Ajta a'íin ti tiú'ujmua'ate, ¿a'uné a'ij 'é'en a'íjna? Capu ajta mé'e já'ahua'a. Na'ari í seij ti ayén huápi'i raayí'iti ti tiu'utaxáj a'ímej jemi í mej íjii huáteite, ¿a'uné é'eseijre'e? Capu ché'e mé'e é'eseijre'e a'iné Dios pu ari raataseíjrataca'a ti caí ti'iti a'ij huataújmua'a í huá'amua'atziira'a a'ímej í mej yen japon huachéjme í chaanaca.

²¹ Mí ajta a'íin í Dios, ayée pu raaxí'epi'intare ru-mua'atziira'a jime'e ti caí ri'iríista a'ame mej miyen me'íjna jín ráamua'ati huá'amua'atziira'a jime'e a'íime í mej miyen íyen seijre'e. Ayee pu 'een jín ayén raaxí'epi'intare í Dios a'iné ayée pu raxí'eve'eca'a ti ayén hua'irájtuani a'íjna jime'e mej miyen rá'atzaahuate'e a'íjna í niuucari ti nu'u caí a'ij huataújmua'a, í niuucari tej tiyen tihuá'ixaate'e.

²² Majta me'íin, í mej Israél jetze ajtémecan, ayée mú tí'ijhuavii í Dios jemi í mej jín rí'i naa te'utaseíj, ajta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íi mú rahuahuau í mua'atziira'a mej mi me'íjna jín nain au'itiée muá'ara'ani. ²³ Mí teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e te'íjna jime'e í Ciriístu'u í mej rá'utatai í cúruu jetze. Ajta a'íin í niuucari í tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu a'íjna jín hua'utájaaxiejte'esin a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan. Ajta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitiejte'e ti caí a'ij huataújmua'a.

²⁴ Mí majta a'íime, í ti Dios hua'utajé, ti pu'a'a a'íime í mej Israél jetze ajtémecan na'ari mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitiejte'e ti Ciriístu'u a'íin pú'een í muári'eri'ire'ara'an ti jín Dios hua'irájtuani, ajta a'íi pu a'íin pú'een í mua'atziira'a ti jín Dios tí'ajta.

²⁵ Jee xaa ne'u, a'íjna ti nu'u caí a'ij huataújmua'a, a'íjna ti Dios jemi é'eme'ecan, jaítze'e pu raayí'iti caí í huá'amua'atziira'a í teteca. Ajta a'íjna ti nu'u caí rú'u-ca'anisti'i í Dios, jaítze'e pu tí'ivaire'e caí í huá'amuari'eri'ira'a í teteca. ²⁶ ¿Ni caí ayén tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? Casi'i, a'ij ti 'een mú'ejmi tzajta'a ti Dios ayén amuaatajé. Caxu mu'íi mí sej jeíhua huápi'i rú'u-mua'aree í huá'amua'atziira'a a'ímej, í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. Caxu seajta mu'íi mí sej se'íjna jín antiújmua'aree í ti jeíhua huápi'i rux-e'eve'e nusu se'íjna jetze airájnejte a'ímej í mej ruxiéehua á'ujjhuane'e. Caxu xaa ne'u.

²⁷ Mí ajta a'íin Dios, a'íi pu hua'antíhuau a'ímej í mej caí a'ij té'umua'areereca'a ti ij a'íin hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej miyen ruseijrata mej nu'u jeíhua huápi'i té'umua'aree. Dios pu ajta ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí ti'itij jín antiújmua'aree a'ímej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua ti ij ajta hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej ve'ecán jín títetateí.

²⁸ Jee xaa, Dios pu ayén hua'antíhuau a'ímej í mej caí huá'a jetze tí'ica'anejca'a, ajta a'ímej í mej huá'axíe-

huataca'a. Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu ayén a'íjna jín hua'antíhuau a'ímej í mej caí seijre'e a'ímej jemi í teteca ti ij ayén hua'antipúa'ajte'en a'ímej í mej títetateí íyen chaanaca japua, ti ij caí ja'ati ayén á'u-jtzaahuate'e í Dios jemi.

³⁰ Mí seajta mú'een, xu'uri jemin seijre'e í Ciriístu'u a'íjna jime'e a'ij ti tejámuaaxí'epi'intari'iri'i í Dios. Ciriístu'u pu jemi é'eme'ecan í Dios mua'atziira'a í tej jín tirú'umua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi. A'íi pu ajta ta japua huaniú tej ti ri'éene'ecán jín a'uteáturan í jemin. Ciriístu'u pu mú'ejmi huateúra'ate. A'íi pu ajta tiu'utánájchitaca'a a'amua jime'e í sej jín té'echa'ica'a.

³¹ A'íj pu jín, ayén té'eyu'usi'i tijín: "Tí pu'a'a yee ja'ati ayén raxí'eve'e ti ti'itij jín á'ujtzaahuate'en, ché'e a'íin ayén huáriin a'íjna jime'e a'ij ti tavástar'a ayén rí'i tiraatá'a."

Ayee pu'u na'a tihuá'ixaate'e a'íjna jime'e í Ciriístu'u í mej rá'utatai

2 Neajta inee, ne'ihuaamua'a, netí'ij amuacáí á mú ja'uvé'emuaareca'a nej ni tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios te'ataújratiiri'i, canu cui'i niyen ne'íjna jín tejamuá'ixaa ne'íjna jime'e í niuucari ti huápi'i jín naa namuajre'e, canu neajta ne'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í teteca sino ayée nu tiraaxí'epi'intare nej a'íi na'a yaú'itiée ná'ara'ani mú'ejmi jemi ne'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een, í mej rá'utatai í cúruu jetze.

³ Neajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ayée nu amua'aséijrate'ecaa ti nu'u caí nú'uca'anisti'i. Cu xíee nej tí'itziine'eca'a. Jee xaa, jeíhua nu névivejca'a.

⁴ Ajta a'íin í niuucari, í nej jín tejamuá'ixaa, capu ayén éene'e tíj a'íjna ti huápi'i naa namuajre'e, ti ajta huá'amua'atziira'a jetze airánineica í mej jín huá'amua'itici í teite. Capu xaa ne'u, sino ayée nu ne'íjna jín tejámuaatá'ixaa sej si ráamua'aree nej ne'íjna jetze aránca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íi pu jemin me'ecan í muári'eri'ira'a í nej jín niyen ricí. ⁵ Ayee nu ne'íjna jín huaríj, sej si caí se'íjna jetze arájca'anen í huá'amua'atziira'a í teteca sino sej si se'íjna jetze arájca'anen í muári'eri'ire'ara'an í Dios se'íjna jime'e í sej té'atzaahuate'e.

A'íjna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, ti ajta ari titaataseíjrate

⁶ Mí teajta iteen, teen tu xaa te'íjna jín tejamuá'ixaa seíj jime'e í mua'atziira'a a'ímej tzajta'a í mej meri tiu'unáijmi'ire. Ajta a'íin í mua'atziira'a, capu huá'a jetze huanéj a'ímej í mej yen japon seijre'e í chaanaca. Capu ajta huá'a tzajta'a me'ecan a'ímej í mej tí'ajta íyen chaanaca japua, í mej majta a'uvá'itzi. ⁷ Jee xaa ne'u, teen tu tiyen raxa í Dios mua'atziira'a jime'e ti caí ri'irí ti ja'ati ayén ruseíj a'ij tirájteuni, í mua'atziira'a ti rú'avaataca'a ti jime'en ajmí'i imuá'íj caí xi huataseíjre í chaanaca. Dios pu ayén tiraaxí'epi'intare ti

ayén tí'itaci'ti itejmi a'íjina tí huápi'i naa seíire'e á'ara'ani.

⁸ Mí majta a'íime, í mej yen tí'ajta íiyen chaanaca japua, capu a'atzu a'ij tihuá'amitiejte'eca'a a'íjina tí rú'avaataca'a, a'iné tí pua'a miyen ramua'aréereca-jche'e, camu miyen tirá'atatánche'e í tavástar'a, í tí ajta huápi'i naa tí'iseijre'e á'ara'ani t́j na'a rusén jime'e. ⁹ Mí ajta, ayée pu té'eyu'usi'i t́jín:

A'íjina tí yee Dios rí'i ráaruu a'ímej jime'e í mej raxí'eve'e,
capu ja'atí ayén raasej,
capu ajta a'ij tihuá'amitiejte'eca'a
a'ij tí té'eme'enche'e.

¹⁰ Mí ajta a'íin, Dios pu taatasejrate a'íjina jime'e tí téjmi jemi raateájtuaa a'íjina í ruxéjniu'uca tí ij a'íin ayén titaata'ítii. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an, nain pu j́n ayén tirá'amitiejte'e, ajta nain pu tirú'umua'aree a'ij tí tirá'amitiejte'e í Dios.

¹¹ Ayee pu'u, a'iné huá'a jime'e í teteca, a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í teáata'a, a'íi pu'u tirú'umua'aree a'ij tí tirá'amitiejte'e a'íjina í ja'atí. Ayee pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu ja'atí tirú'umua'aree a'ij tí tirá'amitiejte'e í Dios sino a'íi pu'u í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹² Mí teajta iteen, catu te'íjina ancuré'a í huá'a-mua'atziira'a a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca sino a'íi pu téjmi jemi huateájturaa a'íjina í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tej ti yaú'itiée tá'ara'ani a'ij tí Dios ari ruxí'evi'ira'a j́n rí'i titaatá'a. ¹³ A'ii pu a'íin pú'een í tej amú'ixaa. Capu a'íin na'a pú'een í huá'a-mua'atziira'a í mej j́n tá'itiiri'í í teteca sino a'ii pu a'íin pú'een í niuucari tí ayén j́n tá'itiiri'í í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee tu ríci tej huaú'ixaa a'ij tí huataújmua'a í mua'atziira'a tí Dios jemi é'eme'ecan te'íjina jime'e í niuucari tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'anjira'a taatá'a tej tiyen tiu'utaxáj.

¹⁴ Ajta a'íjina tí caí jemin huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu caí ra'ancuré'asin a'íjina tí jemin é'eme'ecan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'iné ca pu tí'ti a'ij huataújmua'a a'íjina jemi í ja'atí. Capu rí'irí tí a'íin yaú'itiée á'ara'ani a'iné ayée pu ruxe'eve'e tí ja'atí ayén jetzen araujca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí ij ayén tirá'amitiejte'e a'ij tí huataújmua'a.

¹⁵ Ajta a'íin tí jetzen araujca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, nain pu ayén tirá'amitiejte'e a'ame tí pua'a ayén tí'ivaire'e nusu caí. Mí ajta, capu rí'irí tí seij ayén rá'axijte'en a'íjina í ja'atí, tí pua'a tí'ivaire'e nusu caí.

¹⁶ Ayen t́jín: "¿A'ataani yee tirú'umua'aree a'ij tí tirá'amitiejte'e í tavástar'a tí ij a'íin ja'atí ayén tirá'itíii?" Mí teajta iteen, ayée pu ayén titá'amitiejte'e a'ij tí ajta tirá'amitiejte'e í Círíistu'u.

Mej nu'u tí'imuarí'e jamuan í Dios

3 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, tí caí huatári'iristareca'a nej niyen tejámuaatá'ixaate'en t́j a'íime í tí huá'a jemi huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino t́j a'íime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, mí sej seuchén huataújtuiiri'í í Círíistu'u jemi. ² Netí'ij tejamuaamí, canu cua'ira jamuaamí

sino a'íj nu'u amua'antí'ite í léechi a'iné caxu xí yá'u-jepí'ira'a í cua'ira. Seajta j́ii, seúche'e xu siyen 'een. Caxuu xí teja'ujépi'ira'a.

³ Seúche'e xu siyen e'en mat́j a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. A'iné ayée pu seijre'e mú'ejmi tzajta'a cumu sej ruchueere'e, seajta sej rú-jaaxiejvi'i. ¿Ni caí ayén huataújmua'a sej seuj huá'a jemi ajtémecan a'ímej í mej yen japuan seijre'e í chaanaca? Jee xaa ne'u, mú'een xu siyen tí'ijri'ire a'ij mej tí'ijri'ire í seica í teteca. ⁴ Ayee xu ríci. Sej tí mú'ejmi jemi ajtémecan ayén tí'ixa t́jín: "Nee nu Pablo jetze ajtémecan." Ajta í seij ayén t́jín: "Neajta inee, Apolos nu jetze ajtémecan." ¿Ni secaí siyen che'atá sena'a ríci mat́j a'íime í teteca í mej caí jetzen seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios? Jee xaa ne'u, ayée xu ríci.

⁵ Niché'e a'atzu tejá'amua'ihua'u. ¿A'iné tí'itij j́n tí'ivaire'e a'íjina í Apolos, na'ari tí'itájni j́n na'antínmua'a-ree inee, inee i'í Pablo? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Teen tu'u ravaire'e í tavástar'a jemi. Ayee xu 'een j́n té'antzaahua í tavástar'a jemi se'íjina jime'e tej tiyen ravaire'e, a'ij t́j a'íin titaal'jca seij ajta seij. ⁶ Ayee nu tí'ivaire'e t́j ja'atí tí ayén tiú'uhuii, ajta a'íin í Apolos, a'íi pu ayén tí'ivaire'e t́j ja'atí tí tiú'ipuaa. Ajta a'íin í Dios, a'íi pu raaváujsi'iri'í tí ij huáçire.

⁷ A'íj pu j́n, a'íjina tí tiú'uhuii, capu tí'itij j́n ruxe'eve'e. Ajta a'íin tí tiú'ipuaa, capu tí'itij j́n ruxe'eve'e, sino a'íi pu xaa í Dios tí raaváujsi'iri'í tí i huáçire, a'íi pu xaa a'íin pú'een í tí ruxe'eve'e. ⁸ Naíjmi'í mú tí'ivaire'e a'íjina tí tí'ihuiite'e, ajta a'íjina tí tí'ipuaa á'aye'í. Ruxí'ej mu'u tí'ivaire'e, ajta Dios pu ayén hua'utá'asin a'ij tí tiraavjite'e a'íjina jime'e í tí rací'icipua í tí j́n tiu'umuáriej, a'iné teen tu jamuan tí'imuarí'e í Dios.

Seajta mú'een, ayée xu tí'itij j́n tí'ivaire'e t́j a'u mej tejé'etaseehua, ajta t́j chi'ij tí Dios rá'ajtaahua.

¹⁰ Mí neajta inee, a'iné Dios pu jeíhua huápi'i naa tinaatá'a nej ni niyen tiu'umuári'en, ayée nu huarj t́j ja'atí tí chi'ij ájtaahua. Nee nu ra'itátaahuaxí ne'íjina tí japuan ájtaavijhua í jaxu'u t́j ja'atí tí temua'a naa raayí'iti. Ajta í seij, a'íi pu japuan té'ajtaahua. Ajta ayén ruxe'eve'e tí rí'i naa tirá'ajtaahua tí ij caí a'ij pua'a éene'e ájçipiíhua. ¹¹ A'iné, j́me'en a'íjina tí a'itátaavijhua, seij pu'u pú'een, ajta a'ii pu a'íin pú'een í Jesus tí ajta Círíistu'u pú'een. Capu máaj ja'atí tí ayén tí'ivaire'e t́j a'íjina tí a'itátaavijhua.

¹² Ajta, ayée pu seíire'e a'ame tí tí'itij tí j́n japuan ájtaavijhuaca'a tí pua'a a'íjina jime'e í oro nusu plata jime'e na'ari tetej jime'e tí huápi'i tí'ijnajche. Ajta ayén che'atá na'a seíire'e a'ame tí pua'a ayén ájtaavijhuaca'a a'íjina jime'e í ciyej na'ari ixaj jime'e ca'ín huáacixa'a jime'e. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame í tí'iti í mej j́n tiu'umuáriej í teite, seij ajta seij, mat́j mena'a pua'amé mej íiyen seijre'e í chaanaca japua. A'íjina xicáara'a jetze, ayée pu Dios raaxí'epi'intare'en a'ij tí 'een, a'iné ayée pu teja'uré'enejsin t́j tajj tí j́n hua'utasejrate'esin. Ajta a'íjina í tajj, a'íi pu raatémua'atzi tí pua'a xí'epi'ín metiu'umuáriej seij ajta seij nusu mecaí.

¹⁴ Tí pua'a ayén té'eviicua'í í tajj tzajta'a a'íjina tí j́n ja'atí tiu'umuáriej, ayée pu tí'iraci'ti a'íjina í ja'atí a'ij tí

tiraavíjite'e. ¹⁵ Na'ari caí, tì pua'a huateájtaani í tì jín tiu'umuárije í ja'atì, nain pu á'ujisin. Ajta a'ñin í ja'atì, Dios pu xaa ru'irátuaasin aru ayée pu éene'e a'ame tǵ ja'atì tì xa'ichu'i a'uun ráavaí í taij tzajta'a.

¹⁶ Aye'e nu tejá'amua'ixaate'e ne'ǵjna jime'e sej se'ñin pú'een í chi'ira'an í Dios. Ajta mú'ejmi tzajta'a pu hu-ateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¹⁷ Tì pua'a ja'atì ayén raaté'uuna a'ǵjna í chi'ira'an í Dios, Dios pu ra'an-tipúa'ajte'esin a'ǵjna í ja'atì a'iné pu'uri Dios hu-ateúra'ate a'ǵjna í chi'ij, sej mú'een se'ñin pú'een í chi'ira'an í Dios.

¹⁸ Caxu rucuanamua rujñmua'a. Tì pua'a ayén tirá'amitéjite'e se'ǵ í ja'atì tì ayén rǵ'í tirú'umua'aree a'ǵjna jime'e í huá'amua'atziira'a a'ǵme í mej íjii huáteite, ché'e a'ñin caí ché'e ayén á'ujtzaahuat'e a'ǵjna jime'e í huá'amua'atziira'a. Ché'e a'ñin ayén ra'an-curé'an í mua'atziira'a tì tavástar'a jetze é'eme'ecan, a'iné a'ǵjna í huá'amua'atziira'a a'ñime í mej íjii huáteite, capu tì'itì a'ij huataújmua'a í Dios jemi. Aye'e pu xaa té'esiihmua'i tǵjn: "Dios pu huá'avivi'ira'an a'ǵme í mej miyen á'ujtzaahuat'e me'ǵjna jime'e mej tǵ'ihua'itaca í rumua'atziira'a jime'e."

²⁰ Ajta ayén té'eyu'usi'i tǵjn: "Tavastara'a pu ramua'a-ree tì caí tǵ'itǵ vaire'e í huá'amua'atziira'a a'ñime í mej nu'u jeíhua huáp'i tǵ'umua'aree."

²¹ A'ǵj xu jǵn, caxu ché'e siyen á'ujtzaahuat'e se'ǵjna jime'e sej nu'u se'ǵ jetze ajtém'ecan í teáata'a. Naími'i pu ayén tejá'amua'aci'ti, tì pua'a niyen tejá'amua'aire'e inee, i nej i'li Pablo na'ari a'ñin Apolos ayén tejá'amua'aire'e nusu a'ǵjna í Pedro. Tì pua'a ayén a'ǵjna jǵn rǵ'í tejamaatá'an í Dios a'ǵjna jime'e tǵj na'a tì tiyen seijre'e chaanaca japua nusu sej siyen ruuri huateátu-ran na'ari sej siyen huá'cu'ini, tǵ'itǵ tǵ'ij tǵ'ayén íjii tǵ'i-seijre'e ca'ñn tǵ'itǵ tǵ'ayén teja'uré'enejsin, naími'i pu ayén tejá'amua'aire'en.

²³ Seajta mú'een, ayée xu se'ǵjna jetze ajtém'ecan í Ciriístu'u, ajta a'ñin Ciriístu'u, a'ñi pu ajta Dios jetze ajtém'ecan.

Í mej jǵn antiújmua'aree a'ñime tǵ Dios tihua'uta'fti'ire

4 Aye'e pu ruxe'eve'e tǵ ayén tejama'á'amitéjite'e itejmi jime'e tej tiyen ravaire'e í Ciriístu'u, ajta tǵ ayén titaa'ljca a'ǵjna jime'e í tǵ rú'avaa í Dios jemi. ² Ajta, a'ǵjna tǵ ravaire'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tǵ a'ñin í ja'atì ayén araúrasten nain jime'e a'ǵjna í tǵ jǵn tira'ljca. ³ Mǵ neajta inee, capu ne jetze ruxe'eve'e tǵ pua'a mú'een siyen na'uxǵjite'en, na'ari miyen na'uxǵjite'en a'ñime í mej íjii huáteite me'ǵjna jime'e a'ij tǵ tǵ huá'amitéjite'e. Jee xaa ne'u, canu nese'ǵ á'anxijte'en, a'iné canu nee nese'ǵ ramua'aree tǵ tǵ'itǵ jǵn na'uteáj-turaa í Dios jemi. Capu amín a'ij, capu ayén huataújmua'a nej neri xǵ'epi'ñn 'een í Dios jemi. Tavástar'a pu a'ñin pú'een í tǵ ná'axijte'en.

⁵ A'ǵj xu jǵn siyen huá'ri. Caxu tǵ'itǵ jǵn huá'axijte'e ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen a'ǵjna xicáara'a tǵ jetzen Dios ari raaxǵ'epi'ñn. Setá'aj seuj rachú'eve'e se'ǵjna í tavástar'a tǵ'ij ajtahua'a yé uvé'enen. Aj pu xaa, a'ñin raataseíjrata tǵj na'a tǵ rú'avaataca'a a'u tǵ a'utǵ-

ca'a. A'ñi pu ajta raataseíjrata í tǵ ayén tihua'á'amitéjite'eca'a í huá'a tzajta'a í teite. Aj pu'i ayén tihua'á'aci'ti tǵ Dios ayén rǵ'í tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ij tǵ tiraavíjite'e seij ajta seij.

⁶ Mǵ neajta inee, nain jǵn í nej neri tejama'á'ixaa, ayée nu tejamaatá'itǵiri'i neetzi jime'e neajta ne'ǵjna jime'e í Apolos nej ni ne'ǵjna jǵn jamuaatévaire'en. Caxu yá'uhua'an an se'ǵjna í niucari tǵ ayén tǵjn: "Setá'aj siyen araúrasten se'ǵjna jime'e a'ij tǵ té'eyu'usi'i." Caxu siyen ahuatǵtzaahuat'e en se'ǵjna jime'e sej nu'u se'ǵ jetze ajtém'ecan. Caxu seajta raatéxieehuata í seij.

⁷ ¿Ni tzaa ja'atì ayén a'ǵjna jǵn timua'ljca a'ǵjna jime'e tǵ jaítze'e ruxe'eve'e caí í tǵ jǵn antiújmua'aree í axǵ'ej tevi? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui piyen tǵ'itǵ tǵ'ijcha'ñi í pej caí ra'ancuré'a se'ǵ jemi? Capu xaa ne'u. Ajta, tǵ pua'a ayén tǵ'ayajna pej piyen ra'ancuré'a, ¿a'iné 'een jime'e piyen á'atzaahuat'e? Capu ayén tiraavíjite'e, a'iné Dios pu ayén muaatapuaíjve.

⁸ Mú'een xu nu'u seri huatájuxai temua'a naa. Seajta nu'u seri huaté'ujchijteaanitaca'a. Mú'een xu nu'u caí taatá'inee, seajta siyen tǵ'ajta rujñmua'a sena'a. Oo-jala cuj tǵn ayén teja'uré'enen sej siyen tiu'ita'áijta. Jéi-hua huáp'i'í nu niyen tǵ'ijxe'eve'e. ⁹ Aye'e nu 'een jǵn niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tiná'amitéjite'e tǵ Dios ayén taataseíjrataca'a mú'ejmi jemi tej iteen a'ñin pú'een í tej caí tǵ'itǵ jǵn antitamua'aree, teajta teen tu a'ñin pú'een í mej majta jime'en meri raaxǵ'epi'ñn tǵ nu'u huá'cu'ini a'u mej titejé'ecui'ica. Dios pu ayén taataseíjrataca'a naíjmi'ica jemi í mej ta japua seijre'e, ajta huá'a jemi í mej yen japuan huachéjme í chaanaca, a'u tǵ na'a nainjapua.

¹⁰ Aye'e xu tǵ'ixaxa'a mú'een tej nu'u tatǵmua'i te'ǵjna jime'e tej tiyen ravaire'e í Ciriístu'u. Mǵ seajta mú'een, sej nu'u huáp'i'í naa tirú'umua'aree í Ciriístu'u jemi. Capu nu'u tú'uca'anisti'i itejmi. Mǵ seajta mú'een, ayée xu nu'u nain jǵn té'eviicua'i. Jé'ecan mú'ee nu'u rǵ'í teja-muatá'aca mú'ejmi. Majta métaxana'ave'e mú'ee nu'u itejmi.

¹¹ Tǵj na'a tǵ yú e'iré'ene, ajta íjii, ayée tu tena'a jǵ'itǵ-jcu, teajta 'i'icu. Temua'a tu titecá'ixure'e. Jé'ecan mú'ee a'ij pua'a taruure. Catu teajta mé'e é'eche. ¹² Ca'anín tu jǵn tǵ'imijhuaca tamujca'a jime'e. Tǵ pua'a a'ij pua'a meti'itaxájta, teen tu tiyen rǵ'í tihua'atá'aca. Ajta tǵ pua'a a'ij pua'a métaruure, teen tu tiyen rá'aviicua'i. ¹³ Ajta, matǵ'ij teite hua'itzi tátaavijre'e itejmi, rǵ'í tu naa tihua'ajee. Tǵj na'a tǵ yú e'iré'ene ajta íjii, ayée pu tǵ huá'amitéjite'e itejmi jime'e tej nu'u jeíhua huáp'i'í huá'axana'aviste'e, tej nu'u tiyen huá'aseijrate'e huá'a jemi tǵj í xǵ'ri í mej mé rúuriera í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

¹⁴ Canu ne'ǵjna jǵn niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni niyen amuaataté'viraste'en, sino nej ni rǵ'í ja-muaatá'itǵi mú'een, mǵ sej siyen ná'aseijrate'e cumu niyaujmua'a í nej jeíhua huáp'i'í já'amuaxe'eve'e. ¹⁵ Tij caí mu'itǵ mú'ee tejama'á'itǵiri'i í Ciriístu'u jetze me'ecan. Capu a'ij ámitieere'e a'achú mej pua'amé ará'ase. Mǵ ajta, se'ǵ pu'u í tǵ á'amuaya'upuajtaca'a, neajta inee, nee nu ne'ñn pú'een i nej á'amuaya'upuajtaca'a í Ciriís-

tu'u jemi ne'íjna jime'e nej tejamuá'ixaa í niuucari tí jín Dios amua'irájtuaani. ¹⁶ A'íj nu jín niyen tejá'amuaje sej siyen titeejú'un netíj inee.

¹⁷ A'íj nu jín niyen amuaata'ítii'iri'i ne'íjna í Timoteo í nej neajta ya'upuáara'an pú'eene'e í tavástar'a jemi, í nej neajta jeíhua huáp'i raxí'eve'e. A'íj pu amuaatána-muajriste'esin a'ij nej ti'itíncha'íi jemin í Ciriístu'u tí aj-ta í'i Jesús. Ayee nu che'atá nena'a tihuá'ítii a'ímej í seica, a'u tí na'a mej e'etiújse'iri. ¹⁸ Seica mú'een, xu'uri á'ujtzaahuat'e. Cu xiee tí cuj ayén teja-muá'amitiejte'e nej caí ché'e ne'uun mú'atanén.

¹⁹ Mí neajta inee, nee nu xaa ca'anacan ne'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tí pua'a ayén tineetá'acare'en í tavástar'a. Aj nu xaa ramua'aréeren tí pua'a siyen tí'itíjcha'íi muári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios na'ari seíj niuucari sena'a jín siyen tí'itíjcha'íi. ²⁰ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné a'íjna í Dios, capu niuucari na'a jín tí'ajta sino rumuári'eri'ire'ara'an jíme'en.

²¹ ¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui niyen ne'íjna jín u á'ume'en nej ni puajtzi amuaatá'an na'ari nej niyen ne'íjna jín amujá'uvé'emuaare ne'íjna jime'e nejá'amuaxe'eve'e, nej ni neajta cua'anín jín teja-muá'ixaate'en?

Rá'axijte'e sej tí jeíhua huáp'i a'ij pua'a tí'itíjcha'íi

5 Ayee nu tiú'unamuajri'i tí ayén tí'ayajna tí nú'u sej tí mú'ejmi jemi ajtémecan tí'ixana'acire'e a'íjna jime'e tí jamuan hui'ica a'íjna tí ratévi'itín í ya'upuáara'an. Jé'ecan pu a'ij pua'a sejre'e a'íjna. Maj-ta a'íime í mej sej chujra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rici. ² Mí seajta mú'een, a'íj xu jín á'ujtzaahu-ate'e. ¿Ni caí ayén tiraavijte'e sej se'íjna jín hu-ataújxiemiste'en? Jee xaa ne'u. Setá'aj raata-muárite'en se'íjna í ja'atí tí ij caí ché'e sejre'e mú'ejmi jemi.

³ Ayee nu tejá'amuá'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Yé nu ímuá huaca inee. Mí neajta, a'úu nu á'uca mú'ej-mi jemi nemua'atziira'a jime'e. Nu'uri niyen ra'uxijte ne'íjna í ja'atí tí ayén rici netíj niyen ráruurénche'e tí pua'a ne'uun á'ucatijche'e. ⁴ Ayee xu huári'ini setí'ij e'etiújseire'en niuucajtze'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús, ajta netí'ij ne'uun mú'ejmi jemi é'esejre'e ne-mua'atziira'a jime'e. Setá'aj siyen se'íjna jetze araúj-ca'anen í muári'eri'ire'ara'an í tavástar'a í Jesús sej si raatátuiire'en se'íjna í ja'atí í Satanás jemi tí ij a'íin tiyaaru'u ra'upuá'ajte'en í tévira'an, tí ij ajta Dios ru'irájtuaani í xiéjniu'ucare'ara'an í ja'atí a'íjna xicáara'a tí jetzen tiu'ita'áijta í tavástar'a.

⁶ Capu xé'epi'ín sej siyen se'íjna jín á'ujtzaahuat'e a'iné ayée pu tiu'uteújnaxca mú'ejmi jemi tíj ajta tiu'uteújnaxca í mej rajnájchite'esin í cuaíjtzi. Cíj mu'u caj tírajnájchite'esin. Ajta a'íien nainjapua huaneájxi'isin. ⁷ A'íj xu jín, setá'aj mé rúurieni se'íjna tí mí'lime'ecan sej si siyen huaujéjcuare'en tíj a'íjna í cuaíjtzi tí caí tí'ití ránaxcaca'a. Ayee xu huári'ini a'iné pu'uri huataújmua'ívejtaca'a a'íjna í Ciriístu'u tí téjmi jetze me'ecan huamí'í tí ij caí puajtzi táaci'ití. ⁸ A'íj pu jín, tiché'e tiyen tiú'uyesten a'ij tí tiraavijte'e í Dios je-

mi, tetá'aj caí ché'e tiyen a'ij pua'a tí'itítacha'íi, teajta caí ché'e tí'itíj jín auteáuran í Dios jemi sino tiché'e tiyen rí'í tí'itítacha'íi tzáahuati'ira'a jime'e, tiché'e teaj-ta tiyen tena'a tiu'utaxáj niuucari jime'e tí ayén tí'ayaj-na.

⁹ Nu'uri niyen tejámuaatá'itii'iri'í í yu'uxari jetze sej caí huá'a jamuan tiújse'irihua'an a'ímej í mej tí'ix-ana'acire'e. ¹⁰ A'íjna í niuucari tí jíme'en yee "í mej tí'ix-ana'acire'e", capu ayén huataújmua'a ja'atí tí na'a tí a'ij pua'a ríjca í Dios jemi, tí pua'a a'ij pua'a tí'itíjcha'íi nusu tí huáp'i tí'inecua'atze tí jeíhua tí'ijcha'íi na'ari tí'inahua'aj ca'ín seíj na'amiche tí caí Dios pú'een. Tí pua'a ayén huataújmua'ati, ayée pu ruxe'eve'e a'ame sej siyen ajtácíne náijmi'ica jemi í mej yen japuan sei-re'e í chaanaca.

¹¹ Mí ajta, ayée pu huataújmua'a í nej jín tejá-muaatá'itii'iri'í sej caí ché'e jamuan á'ujjhuane'en seíj tí ayén tamuari tíj ta'ihuaara'a tí pua'a a'íin ja'atí ayén tí'ixana'acire'e nusu huáp'i tí'inecua'atze tí jeíhua tí'ijcha'íi na'ari rana'amiche tí caí Dios pú'een ca'ín a'ij pua'a tiú'ujjepe'e. Caxu seajta jamuan á'ujj-hua'ane'en tí pua'a ayén rutahuaíve'e na'ari tí'i-nahua'ara. Caxu seajta tí'icua'a jamuan seíj tí ayén rici.

¹² Canu ne'íjna jín antínmua'aree ne niyen hua'uxijte'en a'ímej í mej caí téjmi jetze ajtémecan sino a'íj pu Dios huá'axijte'en. Mí seajta mú'een, mú'een xu xaa se'íjna jín antiújmua'aree sej siyen hua'uxijte'en a'ímej í mej 'a'amua jetze ajtémecan. Setá'aj raatamuárite'en se'íjna í ja'atí tí a'ij pua'a tí'i-tíjcha'íi.

A'ij mej nu'u ye'í tiraaxé'epi'intare'en rujíimua'a

6 Tí pua'a siyen tiú'ujaaxéjvi'ira, ¿a'iné tí'iri'iri tí ja'atí ayén huataúra'an tí a'uun á'ume'en huá'a jemi í jueesi í mej caí téjmi jetze ajtémecan i tej té'atzaahuat'e mej mi me'ín miyen raaxé'epi'intare'en? ¿A'iné 'een jime'e secaí rujíimua'a raaxé'epi'intare'en a'ímej jemi í mej jemin sejre'e í Dios? ² Xu'uri ramua'aree tej tiyen hua'uxijte'en náijmi'ica í mej yen japuan sejre'e í chaanaca. Tí pua'a ayén té'eme sej hua'uxijte'en se'ímej í mej yen japuan sejre'e í chaanaca, ¿ni tzaa secaí raayí'ti sej siyen raaxé'epi'intare'en se'íjna tí caí tí'ití jetzen ruxe'eve'e?

³ Casi'i, teen tu teajta huá'axijte'e a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e. A'íj pu jín, capu a'atzu muári'eri tej tiyen raaxé'epi'intare'en a'íjna tí téjmi jetze ayén tí'i-jninei íjii tej huáteite. ⁴ Ajta tí pua'a ayén ruxe'eve'e sej siyen raaxé'epi'intare'en se'íjna tí mú'ejmi jetze tí'i-jninei íjii, ¿a'iné 'een jime'e siyen se'íjna jín tihuá'ij-cate'e mej mi jueesi jín antiújmua'aree a'ímej í mej caí rí'í tihuá'axe'eve'e í teite?

⁵ Ayee nu 'een jín tejá'amuá'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en. ¿Ni tzaa caí rí'irí tí mú'ejmi jemi seíj sejre'e tí ayén raayí'ti tí temua'a naa ra'uxijte'en a'íjna jime'e í mej rújaaxéjvi'í í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuat'e? ⁶ Mí seajta mú'een, ayée xu tí'i-jri'ire. Seíj pu ayén runiúuste'e í ru'ihuaara'a, ajta ayén rici huá'a jemi í mej caí té'atzaahuat'e.

⁷ Xu'uri se'íjna jín huamuá'itiche se'íjna jime'e ti ja'ati ayén runiúuste'e a'íjna jemi í ru'ihuaara'a. Ayee pu tejámuaatéva'iri sej siyen huataúra'an ti ja'ati ayén a'ij pua'a amuáaruuren nusu ti ayén ti'iti amuaanáhua'i. ⁸ Mi seajta mú'een, ayée xu rujímua'a se'íjn pú'een í sej a'ij pua'a huá'aruuree xa'aye'i, seajta siyen tihuá'anhua'i. Ayee xu huá'aruure í ru'ihuaamua'a a'iqui nu'u mejá'amuahuaamua'a.

⁹ Mú'een xu ramua'aree temua'a naa ti caí ayén tihuá'aci'ti a'ímej í mej a'ij pua'a ti'tiújcha'íí mej me'u-un a'uteároute a'u ti Dios tejé'aijta. Caxu taúra'acare'en ti ja'ati á'amuacuanamua. Camu a'uun a'uteáruti a'íime í mej a'ij pua'a ríjca na'ari a'íime í mej rana'amiche a'íjna ti caí Dios pú'een nusu a'íime í mej tí'ixana'acire'e í rux'íej tevi jamuan ca'ín a'íime í mej rux'íej teuca jamuan tí'ixana'acire'e. ¹⁰ Capu ajta tihuá'aci'ti a'ímej í mej tí'inhua'ara nusu í mej jeíhua huáp'i'í tí'inecua'atze mej tí'ijcha'íica ca'ín í mej rutá'aruaijve'e na'ari í mej a'ij pua'a tiú'ujjepe'e o mej avíitzi jín tí'inhua'aj. Camu xaa ne'u seíire'e muá'aju'u í Dios jemi.

¹¹ Seajta mú'een, je'icáj xu huá'a jetze ajtémecantaca'a. Mi ajta Dios, a'í pu ari tejámuaacá'ari'iri'í í sej jín auteájturaa í jemin. A'í pu ajta huateúra'ate mú'ejmi. Ajta a'íjna jime'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, mú'een xu ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi niuucájtze'en a'íjna í tavástara'a, í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een.

Ti'tití ti r'í'en í ta jetze

¹² Nain pu í'ixí'epi'ín. Ajta ayée pu tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi ajta, capu nain ayén tí'ivaire'e. Naíjmi'i pu i'í x'í'epi'ín, ajta ayée pu xaa tinaatá'aca nej niyen huárini. Mi neajta inee, canu huatáne'a'asin ti tí'iti na'antimuá'itín nej ni ne'íjna jín ca'anéeri jín tiraatévaire'en. ¹³ Ajta a'íjna ti tí'icua'iri'í, a'í pu ayén tí'ivaire'e í jucáj jetze. Ajta a'íjna í jucáj, a'í pu ajta ayén tí'ivaire'e ti cua'ira te'aráyeijxí'ín.

Mi ajta Dios, a'í pu ra'antipuá'ajte'esin í jucáj, ajta í cua'ira. Ajta í tej ratéhua'ira'a, capu ayée na'a tí'ivaire'e tej ti te'íjna jín tí'ixana'acire'e sino tej ti te'íjna jín raatévaire'en í tavástara'a. Ajta í tavástara'a, a'í pu ajta raatévaire'esin a'íjna í tej ratéhua'ira'a. ¹⁴ Ajta a'íjn Dios, a'í pu rumuá'iri'ire'ara'an jín ra'ajjáj í tavástara'a huá'a tzajta'a í mí'ichite. A'í pu ajta ta'ajjájpuaijemi.

¹⁵ Xu'uri ramua'aree ti Círístu'u jetze ajtémecan a'íjna í sej ratéhua'ira'a. ¿A'íne huataújmua'a a'íjna? ¿Ni qui nej ra'anténajchite'e jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e ne'íjna ti Círístu'u jetze ajtémecan? Capu xaa ne'u. ¹⁶ ¿Ni qui siyen ramua'aree ti a'íjn ti ayén anteújnaxca jamuan í 'íita'a ti tí'iteji'ivi í rutevij jime'e, ayée pu huaújrui mej mi seíj mena'a tévira'an pú'eene'en? ¹⁷ Mi ajta, a'íjn ti ayén huataújtuiire'en í tavástara'a jemi, ayée pu ruruuren ti a'íjna jamuan seíj na'a pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an tzajta'a.

¹⁸ Setá'aj nain jín raatapuá'ajta sej siyen tí'ixana'acire'e. Ajta seica jime'e í mej jín ateáturaave í

Dios jemi, naími'i pu ayén caí rutevij jín a'ij tiú'uruure. Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tí'ixana'acire'e, a'í pu a'ij pua'a raruure í rutevij. ¹⁹ Casi'i, ayée pu tí'ivaire'e í á'amuatevi t'íj teyuu ti tzajta'an huíirájca í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'í pu a'amua tzajta'a seijre'e. Ajta, mú'een xu ra'ancuré'evi'iti í Dios. Mú'een xu caí se'íjna jín antiújmua'aree í rutevij a'íne a'í pu tiu'utanájchitaca'a mú'ejmi jetze me'ecan. A'íj pu jín ayén rux'e'eve'e sej siyen raná'amiche'en í rutevij jime'e.

Jíme'en a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej víche'e

⁷ Jíme'en a'íjna í sej seri mé tineja'uta'iti'iri'í, ayée pu temua'a tí'ixí'epi'ín ti caí ja'ati neiche. ² Mi ajta, ayée mú jeíhua me'íjna jín tí'ixana'acire'e. Miché'e miyen huárini, a'achú mej pua'amé. Miché'e huáneiche í teteca, seij ajta seij. Majta a'íime í 'uuca, miché'e majta huavíche'en, seij ajta seij. ³ Ajta a'íjn í teáata'a, ché'e ayén ra'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jemi í ru'íj. Ajta a'íjn 'íita'a, ché'e ayén che'atá na'a ra'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e í rucín jemi.

⁴ Ayee pu'u na'a, a'íne a'íjn íra'ara'an, capu ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e sino a'í pu xaa ayén antiújmua'aree í cína'ara'an. Ajta a'íjn cína'ara'an, capu ajta ayén a'íjna jín antiújmua'aree í rutevij jime'e, sino a'íjna íra'ara'an, a'í pu xaa a'íjna jín antiújmua'aree. ⁵ Caxu ché'e sena'a ajtac'íica'an sino se'íjna jime'e sej seri siyen raax'í'epi'íntare sej a'atzu á'atevi'ín sej huatéjniuuni í Dios jemi. Setá'aj á'iyen ajteáxíre tí'ij caí a'íjn Satanás ayén ca'aníjra'a jamuaatá'an sej seíj jamuan tí'ihuaújxana'acira'aten a'íjna jime'e sej caí á'ujcu'uvejca'a.

⁶ Canu niyen tejá'amua'iti'í sino ayée nu ne'íjna jín ca'aníjra'a jamuaatá'aca sej siyen ríci. ⁷ Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mej mi miyen 'eene'en netíj inee, matíj mena'a pua'amé í teteca. Mi ajta a'íjn Dios, a'í pu ari ayén tiraatá'a seij ajta seij a'ij ti a'íjn tíhua'ux'í'epi'íntari'iri'í.

⁸ Mi neajta inee, ayée nu tihuá'ixaate'e ne'ímej í mej caí xi huanéjne'icheca'a, majta a'ímej í mej majta caí víche'ejme, majta a'ímej í mej huaújseistareca'a. Jíme'en a'ímej, matíj mena'a pua'amé, ayée pu i'í x'í'epi'ín mej mi miyen 'éene'e huateáturan netíj inee. ⁹ Aru, ti pua'a caí rí'íri'í mej á'ujcu'uvée, miché'e huanéjne'iche, majta huavíchen. Jaítze'e pu hua'atéva'iri mej miyen huárini mej caí rajpuaijtzi muá'ara'ani í ru tzajta'a.

¹⁰ Mi neajta inee, canu niyen tihuá'ijcate'e a'ímej í mej néjne'iche, majta í mej víche'ejme sino a'í pu tavástara'a ayén tihuá'ajjte'e. Ché'e caí a'íjn íra'ara'an ajtáye'ican a'íjna jemi í rucín. ¹¹ Ajta, ti pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén éene'e huateáturan ti ruseijtan. Na'ari caí, ché'e ajtahua'a ra'anténaxca a'íjna í rucín. Ajta a'íjn í cína'ara'an, ché'e ayén che'atá na'a huárini. Ché'e caí ajtáye'ican a'íjna jemi í ru'íj.

¹² Ajta, a'ímej jime'e í seica, capu ayén tihuá'ixaate'e í tavástara'a sino inee, nee nu niyen tihuá'ixaate'e. Ché'e ayén huárini a'íjna í ta'ihuaara'a ti a'íjna tévi'itín í 'íita'a ti caí té'atzaahuate'e. Tí pua'a a'íjn 'íita'a á'uj-

ca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ñin ta'ihuaara'a caí mé rúurieni. ¹³ Ayen che'atá na'a 'een jíme'en í 'íta'a ti ra'anténexcac'a sejí teáata'a ti ajta caí té'atzaahuat'e. Ti pua'a a'ñin ajta ayén á'uj-ca'ane ti jamuan huateáturan, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e ti caí mé rúurieni í rucín.

¹⁴ Ayee pu a'ñina jín ruxe'eve'e, a'iné Dios pu ajta huat'éura'ate a'ñina í cína'ara'an ti caí té'atzaahuat'e a'ñina jíme'e niuucajtze'en í fra'ara'an. Ajta a'ñin í fra'ara'an ti ajta caí té'atzaahuat'e, Dios pu ajta ayén huat'éura'ate a'ñina fra'ara'an niuucajtze'en í ta'ihuaara'a. Na'ari caí, a'ñi mú xána'avi'ire'e muá'aju'u í yaújmu'a'ame'en. Mi ajta í Dios, a'ñi pu ari huat'éura'ate a'ñimej. ¹⁵ Mi ajta a'ñin ti caí té'atzaahuat'e, ti pua'a ayén ajtára'ani, ch'é'e ayén 'eene'en. Capu ch'é'e ayén ruxe'eve'e mej naími'i huat'é'en. Ajta a'ñin í ta'ihuaara'a nusu a'ñin í tajuu, ayée pu tihua'aci'iti mej mi ruxiéehua raaxí'epi'intare'en, a'iné Dios pu ayén taata-jé tej ti temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani.

¹⁶ Ch'é'e ayén 'eene'en a'iné mi pej fra'ara'an pú'een, capej ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'acín nusu pecaí. Pajta mú'ee, mi pej cína'ara'an pú'een, capej pajta ramua'aree ti pua'a piyen ru'irájtuaani í á'a'ij nusu pecaí.

¹⁷ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tihua'ijcate'e a'ñimej í mej e'etiújse'iri nainjapua teyujta'a, a'achú mej pua'amé, mej mi miyen tiyen titeejú'un a'ij ti tavástara'a ayén tihua'uxí'epi'intari'iri'i seij ajta seij, a'ij ti ajta Dios tihua'utajé. ¹⁸ Ti pua'a ari antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'atí t'ij Dios raatajé, ch'é'e a'ñin ja'atí caí ayén tí'tese'e ti ra'avá'anan í ti antisíjchi'ihuaca'a. Ajta, ti pua'a caí xi antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'atí t'ij Dios raatajé, ayée pu ruxe'eve'e ti a'ñin ja'atí caí ra'antisí'iche í runavij. ¹⁹ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné capu a'ij huataújmu'a'a í Dios jemi ti pua'a ja'atí ra'antisíjche í runavij nusu caí ayén ra'antisíjche'ca'a. ²⁰ A'ñi pu jín, ja'atí ti na'a, ch'é'e a'ñin ayén éene'e huateáturan a'ij ti 'eene'e t'ij Dios ayén raatajé.

²¹ Ti pua'a pauj ca'anéri jín tí'imuari'eca'a t'ij Dios muaatajé, capej pe'ñina jín a'ij té'amuaajca. Aru ti pua'a ayén tí'iri'iristan pej pi ra'antimuá'itín, pej pi pajta axiéehua á'uche'ecane'en, patá'aj piyen huárini. ²² Ayee pu'u na'a tí'een, a'iné a'ñina ti ca'anéri jín tí'imuari'eca'a t'ij tavástara'a raatajé, pu'uri ayén ruxí'evi'lira'a jín tí'ivaire'e í tavástara'a jemi. Ajta a'ñin ti ruxiéehua tí'imuari'eca'a t'ij tavástara'a raatajé, a'ñi pu ari ca'anéri jín tí'ivaire'e í jemin.

²³ Ciriístu'u pu tiu'utanájchitaca'a í seij jín té'echa'íca'a í Dios jemi. A'ñi pu jín, caxu ch'é'e taúra'acare'en seij ca'anéri jín tí'imuari'e huá'a jemi í teteca. ²⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen che'atá sena'a 'eene'en huateáturan í Dios jemi seij seajta seij setáj 'eene'e t'ij a'ñin amuaatajé.

²⁵ Jíme'en a'ñime í mej caí ví'che'ejme, capu ti'itij jín tinaa'líjca í tavástara'a sino ayée nu tejá'amua'ixaate'e a'ij ti ayén tiná'amitiejte'e ineetzi i nej caí até'itzea'ara a'ñina jíme'e ti a'ñin ná'ancu'uvajxi í tavástara'a. ²⁶ A'iné pu'uri tén teja'uré'enejsin í tej jín rajpuaitzi tá'aju'un,

ayée pu tiná'amitiejte'e ti ayén tiraavíjte'e sej siyen 'eene'en huateáturan setáj 'een íjii.

²⁷ Ti pua'a peri sejí tévi'itine'en, capej piyen rahuauca a'ij pej ye'í huárini pej mé rúurieni. Na'ari ti pua'a pauj asejí á'uche'ecane'en, capej piyen rahuauca pej huat'éneiche. ²⁸ Mi ajta, ti pua'a seij huat'éneiche, capu a'ñin ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta ti pua'a sejí 'íta'a ayén huat'éviiche'en, capu ajta ti'itij jín auteájturaa. Camu xaa ne'u a'ij pua'a rici sino ayée pu hua'uta-muári'eriste'esin me'ñina jíme'e mej meri naími'i á'ujujmu'a'an.

Mi neajta inee, ayée nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné canu raxí'eve'e ti ayén tejamuáaruuren.

²⁹ Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée pu huataújmu'a'a a'ñina í niuucari i nej já'amua'ixaate'e. Pu'uri tén teja'uré'enejsin a'ñina xicáara'a ti ayén titaaxí'epi'intari'iri'i. Táj na'a íjii ti yú aca'ití a'ame, miché'e miyen tí'tiújcha'í a'ñime í mej néjne'iche. Miché'e miyen rijca matáj a'ñime í mej caí xi huanéjne'icheca'a.

³⁰ Majta a'ñime í mej ruxieemíjte'e, miché'e miyen 'eene'en yee cumu mej caí ruyein. Majta a'ñime í mej rutémua'ave'e, miché'e majta miyen 'eene'en yee cumu mej caí ch'é'e na'anaj. Ajta a'ñime í mej tí'inanaave, ch'é'e ayén tihua'amitiejte'e mej caí tí'iti ticha'í. ³¹ Ajta a'ñime í mej miyen me'ñina jín ruvaire'e ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, miché'e caí nain jín ruvaire'e, a'iné pu'uri tén te'entipúa'ajte nain tén na'a ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

³² Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jíme'e sej caí ti'itij jín a'ij té'ujmuajca a'iné a'ñina ti caí neiche, ayée pu a'ñina jetze ruxe'eve'e a'ñina jíme'e í ti tiráaci'iti í tavástara'a jemi. A'ñi pu jín ayén rí'í tí'itiújcha'í t'ij ayén rí'í tiraatá'an a'ñina í tavástara'a.

³³ Mi ajta a'ñin ti neiche, ayée pu a'ñina jetze ruxe'eve'e a'ñina jíme'e ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua ti ij ayén a'ñina jín rí'í tiraatá'acare'en a'ñina í ru'íj. A'ñi pu jín caí ch'é'e rí'íri'í ti nain jín tiraatévaire'en í tavástara'a.

³⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een jíme'en í 'íta'a ti rusejí á'uche'ecan, ti ajta caí ví'che'e. Ayee pu a'ñina jetze ruxe'eve'e a'ñina jíme'e ti tí'iraci'iti í tavástara'a jemi. Ayee pu ajta a'ñina jetze ruxe'eve'e ti rí'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi, nain jíme'e í rutevij jetze, ajta í ruxíejniu'uca jíme'e. Mi ajta, a'ñin í 'íta'a ti ari ví'che'e, ayée pu a'ñina jetze ruxe'eve'e a'ñina ti yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua ti ij ayén rí'í tiraatá'acare'en í rucín.

³⁵ Canu ne'ñina jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itij jín amuaatá'ijmí sino nej ni ti'itij jín amuaatévaire'en seij si siyen rí'í tí'itiújcha'í a'ij ti tiraavíjte'e, seij si nain jín raná'amiche'en í tavástara'a.

³⁶ Ajta a'ñina í ja'atí ti ayén tiyajúj ti caí xi ví'che'e, ti pua'a ayén rá'amitiejte'e ti caí xí'epi'in rici ti raatá'ijmí, ajta ti pua'a ari mú á'ume'en í ti jín temuaístaca a'ñina í 'íta'a, ch'é'e a'ñin ya'upuáara'an ayén huárini a'ij ti tirá'amitiejte'eca'a. Capu ti'itij jín tiú'ujxana'acira'aten í Dios jemi, ch'é'e a'ñin 'íta'a huat'éviiche'en. ³⁷ Mi ajta a'ñina í ja'atí, ti pua'a ayén temua'a naa tiraaxí'epi'intare í ru tzajta'a tiracha'í

á'aye'i í ruyauj a'ij ti 'een, ajta ti pua'a caí ja'ati ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti huatéviiiche'en a'íjna í yaujra'an, a'íjna í ja'ati, a'í pu xá'epi'in rici.

³⁸ A'íj pu jín, xá'epi'in rici a'íjna í ja'ati ti ayén ratá'acare'en í ruyauj ti huatéviiiche'en. Ajta a'íjn í ja'ati ti ayén racha'i á'aye'i í ruyauj a'ij ti 'een, ti ij caí huatéviiiche'en, a'í pu jaítze'e xá'epi'in rici. ³⁹ Ajta, a'íjna í 'íita'a ti ari vííche'e, a'í pu ca'anéeri jín naími'i seijre'e jamuan í rucín táj na'a ti auj ruuri a'íjna í cína'ara'an.

Ajta, ti pua'a huámi'ini a'íjna í cína'ara'an, pu'uri ri'iri ti ajtaha'a ruxí'evi'ira'a jín huatéviiiche'en a'íjna jamuan ja'ati ti ra'aráanjche. Seij pu'u ruxe'eve'e, ti ayén huatéviiiche'en a'ij ti tiraavíjte'e í tavástar'a jemi. ⁴⁰ Mi ajta a'íjna í 'íita'a, jaítze'e pu í Dios rí'í tiratá'aca ti pua'a ayén 'éeni'ici'e huatéaturan a'ij ti 'een. Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi. Ajta ayej ne'ase ti ajta ayén che'atá na'a tirá'amitiejte'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

í cua'ira í mej tí'imua'í'ivajtaca í rudioosi

8 Jíme'en í cua'ira í mej tí'imua'í'ivajtaca í rudioosi jemi, ayée tu ramua'aree. Naíjmi'i tu mé ú-mua'aréjme. Ajta, ayée pu tí'irineca ti ja'ati ayén a'íjna jín á'ujtzaahuat'e ti jeíhua mé úmua'aree. Mi ajta, ja'ati pu rí'í a'ij tí'irí'ire ti pua'a rí'í tí'ijxe'eve'e í ruxí'ej tevi. ² Ajta a'íjna í ja'ati ti ayén tí'imua'atze í ru tzajta'a ti jeíhua mé úmua'aree, a'í pu caí mé úmua'aree a'ij ti ye'í tiú'ujxe'eve'e í Dios jemi. ³ Mi ajta, Dios pu ramua'ate a'íjna í ja'ati ti rí'í tí'ijxe'eve'e í Dios.

⁴ A'íj pu jín, jíme'en a'íjna í cua'ira í mej tihua'a-mua'í'ivejte'e í rudioosi, ayée tu ramua'aree mej caí rí'í miyen seijre'e íiyen chaanaca japua í mej nu'u dioosi pú'een. Teajta, teen tu ramua'aree ti seij na'a í Dios ti íiyen seijre'e.

⁵ Jee xaa ne'u, mé mu'íí í mej jee dioosi pú'een, ti pua'a íiyen mej seijre'e chaanaca japua nusu a'uun mej é'eseijre'e u ta japua, a'iné ayée pu titá'amitiejte'e mej i'imu'íí í mej dioosi pú'een, majta i'imu'íí í mej tí'itij jín títetateí.

⁶ Mi teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti, itejmi jemi, seij na'a í Dios í tej rájya'upua. Nain pu a'íjna jemi tiu'utaseijre. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jín seijre'e tej ti rí'í tiraateájtuaani í jemin. Ajta seíj pu'u í tavástar'a'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een. Nain pu tiú'utaavijhuaca'a a'íjna jemi. Teajta iteen, naími'i tu te'íjna jetze arátaca'ane tej ti ruuri.

⁷ Mi majta, camu naími'i miyen che'atá mena'a tí'ijmua'aree, sino seica, ayée mú tí'irí'irejca'a mej huá'ana'amiche'en í mej caí dioosi píríci. A'íj pu jín, ti pua'a miyen ráacua'ani í cua'ira í mej ramua'í'ivajtaca, aúche'e pu ayén tihua'amitiejte'e mej majta me'íjna na'amiche í ti caí Dios pú'een me'íjna jime'e mej ráacua me'íjna í cua'ira mej ráamua'í'ivajtaca'a. Ayee mú a'íjna jín raacua'an, tí'iqui a'ij pua'a hua'atá'acare'e a'ame í huá'axiejniu'uca jetze a'íjna jime'e ti a'ij pua'a huárini a'íjna í huá'axiejniu'uca.

⁸ Aru, casi'i mú'een, capu ti'iti jín titatéva'iri í cua'ira í Dios jemi. Capu a'atzu a'uvaíjtzi ti pua'a tecaí ráacua'ani. Capu ajta titatéva'iri ti pua'a teráacua'ani.

⁹ Mi seajta mú'een, rí'í xu'u sej si caí siyen a'ij pua'a ráaruuren seij í ja'ati ti caí jeíhua té'eviicua'i, setá'aj caí siyen ca'aníjra'a tiraatá'acare'en ti a'íjn ayén auteáturan Dios jemi se'íjna jime'e ti i'i xá'epi'in mú'ejmi jemi.

¹⁰ Casi'i mú'ee, mi pej rí'í tí'ijmua'aree. Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ja'ati ti caí jeíhua té'eviicua'i í ru tzajta'a, ajta a'íj pu muaseíj, pej pe'uun tejé'ecua'a pe'újna teyujta'a a'u mej raná'amiche'e í hua'adioj. Tij ca'aníjra'a pepu'u raatá'asin a'íjna í ja'ati tí'ij a'íjn ajta ráacua'ani í cua'ira í mej raatámua'í'ivajtaca'a. ¹¹ Ayee pu a'íjna jín huaríj, aj pu'i a'uvaíjtzi a'íjna í a'ihuára'a ti caí jeíhua té'eviicua'i, ti ajta jetzen me'ecan huamí'í í Círístu'u. A'uvaíjtzi, icu, a'íjna jime'e pej ca'aníjra'a raatá'a pe'íjna jime'e pej nú'u rí'í tí'ijmua'aree a'ij ti 'een í Dios jemi.

¹² A'íj pu jín, setí'ij siyen auteáturan a'ímej jemi se'íjna jime'e sej a'ij pua'a huá'uruu í huá'amua'atziira'a jetze í mej caí jeíhua té'eviicua'i, mú'een xu seajta se'íjna jín auteáturaave í Círístu'u jemi. ¹³ A'íj pu jín, ti pua'a ne'íhuara'a a'uvaíjtzi a'íjna jime'e ti ráacua í cua'ira í mej ráamua'í'ivajtaca'a, canu ja'anáj racua'ani ne'íjna í cua'ira nej ni caí ca'aníjra'a raatá'an ti ayén huárini a'íjna ti jín a'uvaíjtzi.

A'ij ti tihua'atá'aca a'íme í mej tiu'uta'aíjti'ire

9 Neajta inee, nexiéehua nu á'uche'ecan. Neajta nu ne'ín pú'een seíj ti Dios ne'uta'íteca'a nej ni jetzen me'ecan tiu'utaxáj. Neajta nu raaseíj ne'íjna í Jesús, í tavástar'a. Seajta mú'een, xu'uri neetzi jemi seijre'e a'íjna jime'e nej tí'ivaire'e í tavástar'a jemi. ² Ti pua'a caí ayén tihua'amitiejte'e í seica jemi ti Dios ayén ne'uta'íteca'a, mú'ejmi jemi pu xaa ayén tejamuá'amitiejte'e a'iné mú'een xu se'íjn pú'een í tej jín tiyen ramua'aree ti Dios ayén a'íjna jín tinaa'íjca.

³ Ayee nu huatánne'a a'ímej jemi í mej nej jíme'en tí'ihua'u. ⁴ ¿Ni caí ayén titaatá'aca tej tiú'ucua'ani, ajta tej huayé'en? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. ⁵ ¿Ni caí ayén che'atá na'a titaatá'aca tej seíj tévilitine'en ti ajta té'atzaahuat'e matíj í seica í ti Dios hua'uta'íteca'a, majta a'íme í ihuáamua'ame'en í tavástar'a, ajta a'íjna í Pedro?

⁶ Ari iteen, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, ¿ni qui teen tena'a te'íjn pú'een í ti ayén ruxe'eve'e tej tamuájca'a jín tiu'umuári'en? ⁷ Capu ja'ati ti ayén tí'ivaire'e xantaaru'u jime'e ayén tihua'únajchite'en ruseíj. Ajta capu ja'ati ayén caí racua'ani í táca'ira'an í ti ráahuui. Capu ajta ja'ati ayén caí ra'antí'isin hua'aleechi ti huá'aseire'e í ye'emuaate. ⁸ Canu niyen tí'ixa a'ij mej tirájteu rujímua'a mena'a í toteca sino ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i jetzen í niuucari í mej jín tíaíjta.

⁹ Ayee pu té'esíimua'i í yu'uxari jetze, ti Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a tíjín: "Capej ra'ancánaamuan í puuya tí'ij a'íjn atáye'icaa rayuu í triigu." ¿Ni qui jetzen ruxe'eve'e í Dios a'íjna í puuya, na'ari téjmi na'a

jíme'en ayén ti'ixa? Jee xaa ne'u. Nain pu jín téjmi jín ayén tiu'utaxájtaca'a. Ayee pu 'een jín téjmi jime'e ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e ti a'fín ja'atí ti tase'ehuaca ayén rachú'eve'e ti ti'itij ráaci'iti a'fjna jime'e ti tiú'utaseehuaca'a. Ajta, a'fín ti tí'itza'anaca, ayée pu ajta ayén tiraavíjte'e ti ayén rachú'eve'e ti ti'itij ráaci'iti a'fjna ti huáçireca'a.

¹¹ Tí pu'a'a teri raateájtuaa mú'ejmi jemi te'fjna ti Dios jemi é'eme'ecan t'í'ij r'í'í á'amuaruuren, çni qui ayén a'ij pu'a'a tejá'amuaseijrate'e ti ayén tí'itaci'iti je'icáj a'fjna í sej jín huateúvtaire'en íiyen chaanaca japua? ¹² Tí pu'a'a ayén tiraavíjte'e ti ayén tihuá'uci'iti í seica je'icáj í sej jín huateúvtaire'en, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e ti ayén tí'itaci'iti itejmi.

Mí teajta iteen, catu tiyen ríci sino nain tu jín té'evicua'i tej ti caí ra'antánaamuan sej si caí ché'e ra'ará'astijre'en í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u.

¹³ Xu'uri ramua'aree a'ij mej ríci a'fime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee mú racua'aca me'fjna í mej seica me'uun te'utetúutuhua'a mú á'aye'i u teyujta'a. Majta a'fime í mej me'uun tí'ivaire'e a'u mej tejé'emuai'ivaj-taca, a'fí mú majta miyen racua'aca je'icáj í mej me'uun raatámuai'ivajtaca'a.

¹⁴ Ayee pu che'atá na'a 'een, tavástara'a pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a ti ayén tiraavíjte'e ti ayén tihuá'uci'iti a'fimej í mej tihua'utá'ixaate'esin í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, mej mí me'fjna jín huateúvtaire'en mej tiu'utaxáj me'fjna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'iráj-tuaani.

¹⁵ Mí neajta inee, canu ja'anáj huatánne'a nej ne'fjna jín huaténvaire'en a'ij ti tiraavíjte'e ineetzi jemi. Canu neajta ne'fjna jín tejá'amuayu'use'e sej si siyen huárini ineetzi jemi. Jaítze'e pu na'aráanajche nej huám'i'ini caí ja'atí ayén tiná'ari'i a'fjna í nej niyen ne'fjna jín huateá-turaasin.

¹⁶ Capu xaa ne'u ayén tineetá'aca nej ne'fjna jín ahuántzaahuate'en ne'fjna jime'e nej niyen ti-hua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios hua'iráj-tuaani a'iné Dios pu ayén a'fjna jín tinaa'íjca. Puaíjti pu naatá'asin ti pu'a'a necaí niyen tihua'utá'ixaate'en.

¹⁷ Jee xaa ne'u, ti'itij pu ayén tí'ineci'itíche'en ti pu'a'a niyen nexí'evi'ira'a jín tihua'uta'ixáate'enche'e. Mí ajta caí, capu, a'iné Dios ayén a'fjna jín tinaa'íjca. ¹⁸ Tí pu'a'a ayén ti'ayajna, çti'itájni ayén tí'ineci'iti ineetzi? A'ii pu a'fín pú'een, nej caí hua'ajíve'e netihuá'ixaate'e, neaj-ta caí huaténvaire'en ne'fjna jime'e í nej jín antín-mua'aree.

¹⁹ A'fj pu jín, nee nu niyen nexí'éehua naa tejá'uche'-ecan nain jime'e. Capu ja'atí tí'ine'ajjte'e. Mí neajta inee, r'í'í nu neri huánruu najmí'lica jemi t'j ja'atí ti ca'anéri jín tí'imuarí'e nej ni jaítze'e hua'umuá'itin. ²⁰ A'fmej jemi í mej Israél jetze ajtème'ecan, ayée nu huánruu yee cumu nej Israél jetze ajtème'ecanta nej ni hua'u-muá'itin í mej Israél jetze ajtème'ecan.

Jee xaa ne'u, capu ruxe'eve'e nej niyen rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta. Capu amín a'ij, ayée nu huánruu t'j ja'atí ti ayén rá'astijre'e nej ni hua'umuá'itin a'fimej í mej rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta.

²¹ Neajta, a'fimej jemi í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta, ayée nu neajta huánruu t'j ja'atí ti caí ayén rá'astijre'e nej ni neajta hua'umuá'itin a'fimej í mej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta.

Mí neajta inee, nee nu xaa sefj niuucari ará'astejsin í Dios jemi, í niuucari ti jín titá'itíiri'i í Círíistu'u.

²² A'fimej jemi í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, neajta nu niyen huánruu t'j ja'atí ti caí a'ij tí'ijviicua'i nej ni hua'u-muá'itin a'fimej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Najmí'lica jemi nu niyen huánruu t'j na'a ti seijre'e nej ni seica hua-muá'itin nain jín a'ij nej ye'í ríci. ²³ Ayee nu 'een jín ríci ne'fjna jime'e nej ni tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios hua'iráj-tuaani, ti ij ajta tí'ineci'iti í ti jín Dios r'í'í ti-hua'utá'asin a'fimej í mej ra'ará'astijre'esin me'fjna í niuucari.

²⁴ Xu'uri ramua'aree a'ij mej tí'ijri're a'fime í mej ru'acheca a'u mej é'ehua'acaca. Naími'i í mej ru'acheca, ayée mú che'atá mena'a tí'itese'e mej tiu'u-muá'itin. Mí ajta, sefj pu'u a'fín pú'een í tí'imua'itin, ajta ra'ancuré'asin í mej raatapuaíjve'esin. Setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utése'en sej si seajta siyen ti'itij huamuá'itin í Dios jemi.

²⁵ A'atí ti na'a ti huá'a jamuan tí'echecha, ayée pu á'u-jcu'uve nain jime'e ti ij ayén curuun ancuré'e'ín ti á'u-vaíjti. Mí teajta iteen, ayée tu tí'itese'e tej ti curuun ancuré'e'ín ti naa seíire'e a'ame t'j na'a rusén jime'e.

²⁶ A'fj nu jín, canu ché'e nena'a tí'echecha. Canu neajta ché'e nena'a tí'itatú'axa í eeca tzajta'a, sino ayée nu te'ejténtu'axa í ne jetze, neajta inee raamuá'iti ná'aye'i ca'anéri jime'e t'í'ij na'ará'astijre'en í nej ratéhua'i-ra'a. Ayee nu 'een jín ríci ti ij caí Dios naaré'e'ite net'í'ij neri niyen tihua'utá'ixaa í seica.

Mej nu'u caí raná'amiche'en me'fjna ti caí Dios pú'een

10 Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee, sej ra'utamua'aree ti jaitiri e'ecáave'e huá'uvi'itijme'e í tavaúsimua'aci'i. Majta á'iyen jaata'a antac'ij. ² A'fí mú huámua'ivijhuaca'a jamuan a'fjna í Moisés teecan t'f'ij auj e'ecáve'eca'a a'fjna í jaitiri, majta mat'í'ij antajú'u-caa jaata'a. ³ Naími'i mú majta ráacua me'fjna í cua'ira ti a'uun a'uvé'emej Dios ti é'eseijre'e. ⁴ Majta me'fjna anti'í í jaj ti ajta a'uun a'uvé'emej í Dios jemi, a'iné a'fí mú jetze ra'anti'í me'fjna jetze í tetej ti huá'a jamuan huamé'ecaa. Ajta a'fín í tetej, a'ii pu a'fín pú'eene'e í Círíistu'u.

⁵ Mí majta a'fime, mu'iit'í mú caí r'í'í tiraatá'a í Dios. A'fj pu jín Dios ayén hua'antipua'ajte a'ujna a'u ti caí é'eti'itijca'a.

⁶ Ajta, ayée pu 'een jín té'uyu'usi'ihuaca'a ti ij ayén titaatá'itíi itejmi tej ti caí tiyen te'fjna jetze tiyen titee-jú'un a'fjna jetze ti a'ij pu'a'a een mat'í'ij a'fime huar'fj.

⁷ Caxu huá'anajche í mej caí dios pú'een, mat'í'ij seica a'fime huar'fj. Caxu huá'anajche xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: "A'fime mú teite miyen a'ujrá'ase-ca'a mej mí tiú'ucua'ani, mej mí majta huayé'en. Mat'í'ij mí miyen ájhuiixi mej tiu'utéene'en."

⁸ Jé'ecan pu ruxe'eve'e sej caí siyen che'atá sena'a tiú'ujxana'acira'aten mat'í'ij seica a'fime huar'fj. Majta,

ayée mú huácuii seǵ xicaj tzajta'a a'achú cumu seité japuan huaíca vi'ira'a í teíte. ⁹ Tiché'e caí ti'ití jín ra'íhua'ura í tavástara'a matǵ seica a'íime miyen huarǵ. Matǵ'ij mi á'upua'areca'a, matǵ'ij cu'ucu'use hua'ucheí. ¹⁰ Teta'aj teajta caí a'ij tena'a ti'iteniuuca'an matǵ majta seica miyen huarǵ. Ajta a'íin ti te'entípuaa-pua'ate, a'íi pu hua'antipua'ajte a'íimej.

¹¹ Jee xaa ne'u, ayée pu 'een jín tihua'uruu ti ij Dios ayén titaatá'itíi. Mí ajta, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna jime'e tǵ'ij rǵ'í táaruuren itejmi, a'iné pu'uri a'áj-na teja'uré'enejsin í xicaj ti jetzen te'entipua'ari í chaanaca i tej japuan yen seijre'e.

¹² A'íj pu jín, ti pua'a ayén ja'atí seǵ tirá'amitiejte'e ti caí rǵ'iríistan ti ti'itíj jín até'ítze'ara'an í tavástara'a jemi, ché'e a'íin rǵ'í tiu'umé'en ti ij caí auteáturan. ¹³ Tǵ na'a ti ayén a'amua japua rájve ti ij ca'aníjra'a amuaatá'an sej si ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a huá'a japua rájve matǵ mena'a pua'amé íyen seijre'e chaanaca japua. Ajta a'íin Dios, capu ja'anáj até'ítzea'ara mú'ejmi jemi.

A'íj pu jín, Dios caí ja'anáj raatá'asin ti ti'itíj ayén huáp'i'í ca'aníjra'a jamuaatá'an sej si auteáturan í Dios jemi se'íjna jime'e sej caí ché'e te'utáviicua'i. Mí ajta a'íin, tǵ'ij auj ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si ti'itíj jín auteáturan, Dios pu ajta amuaatá'asin a'ij sej ye'í huárini sej si ajtácíne, sej si seajta te'utáviicua'i.

¹⁴ A'íj xu jín, ayée xu huárini, mí nej já'amuaxe'eve'e. Rǵ'í xu'u mú'een, sej si caí ja'anáj huá'ana'amiche'en a'íimej í mej caí dioosi pú'een. ¹⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tǵ teíte í mej rǵ'í meteuumuámua'are. Setá'aj rujímua'a siyen tiraaxǵ'epi'intare'en ti pua'a xǵ'epi'in netí'ixa na'ari necaí.

¹⁶ A'íjna í vaasu í tej jetzen ye'eca tej ti tiyen rǵ'í tiraatá'an í Dios, a'íi pu ajta ayén huataújmua'a tej naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e Círístu'u ti raxu-ure'e. Ajta a'íjna í pan tej ra'antitá'ara'a tá'aye'i, teen tu teajta naími'i huatétavaire'en te'íjna jime'e ti Círíistu'u ta japua huaniú í rutevij jime'e. ¹⁷ Ajta, a'iné seij pu'u í pan, ayée pu huataújmua'a i tej i'í mu'íi, tu'uri seǵ tena'a teitejra'an pú'een tej seǵ tena'a jetzen ajtémecan, a'iné naími'i tu seǵ tena'a cua'aca í pan.

¹⁸ Casi'i, xu'uhuaújmua'atzi se'íjna jetze a'ij mej tí'i-jri'ire a'íime í mej Israél jetze ajtémecan. A'íime í mej racua'aca í mej tí'imua'í'ivajtaca, a'íi mú majta naími'i tí'ivaire'e í Dios jemi.

¹⁹ ¿A'iné ne'u huataújmua'a í nej ti'ixa? ¿Ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e í cua'ira í mej tí'imua'í'ivajta huá'a jemi í mej caí dioosi pú'een? Capu xaa ne'u. Ari a'íjna ti caí dios pú'een, ¿ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e a'íjna?

²⁰ Capu xaa ne'u, sein. Ayee pu huataújmua'a í nej tejá'amua'ixaate'e. A'íjna í mej tí'imua'í'ivajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu raatámua'í'ivajta í Dios jemi sino a'íimej jemi mu'ú í tiyáaru'use. Canu raxǵ'eve'e sej hua'utévaire'en a'íimej í tiyáaru'use.

²¹ Capu rǵ'irí sej siyen jetzen ye'eca í vaasu í mej jín rǵ'í tiraatá'aca í tavástara'a ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze ye'eca í vaasu í mej jín rana'amiche í ti caí Dios pú'een. Capu ajta rǵ'irí sej jetzen tí'icua'a í meesa í mej

jetzen ra'utámua'aree í tavástara'a ti pua'a seajta seuj se'íjna jetze tí'icua'a í meesa mej jetzen huá'ana'amiche'e í tiyáaru'use.

²² Na'ari caí, ayée tu a'íjna jín rǵ'ini, ca'aníjra'a tu raatá'asin í Dios ti a'íin chueere'e á'ara'ani a'íimej jemi í tiyáaru'use ti ij ayén huataniú'ucan itejmi jemi. Ajta, a'íi pu jeíhua huáp'i'í jaítze'e ruca'ané tecaí iteen.

Tej nu'u rǵ'í tiraatá'an í taxǵ'ej tevi

²³ Nain pu nu'u ayén tineetá'aca. Mí ajta, capu nain ayén tineetéva'iri. Nain pu xaa ayén tineetá'aca. Mí ajta, capu nain ayén rǵ'í neruure. ²⁴ Seajta, setá'aj siyen huaújruuren seij seajta seij. A'atí ti na'a, ché'e caí ayén rahuauca í ti jín rǵ'í huatévaire'en, sino ché'e ayén rahuauca a'ij ti ye'í huárini ti rǵ'í tiraatá'an í ruxǵ'ej tevi.

²⁵ Setá'aj siyen ráacua'ani ti'ití ti na'a í mej ratua a'uj-na mej é'eseijre'e í mej tí'itu'araca. Caxu seajta siyen tiú'uríhua'ura ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuaxiejniu'uca jetze nusu caí, a'iné tavástara'a pu ra'áa í chuej i tej japuan huachéjme. A'íi pu ajta ra'áa tǵ na'a ti íyen tí'iseijre'e.

²⁷ Ti pua'a seij ti caí té'atzaahuate'e ajta amuaata'i-nen sej jamuan tiú'ucua'ani, patá'aj piyen ahua'aca'a-nen pej pe'uun á'ume'en jamuan a'íjna í ja'atí, patá'aj nain tiú'ucua'ani tǵ na'a ti án teje'etia'asin mú'etzi jemi. Capej tí'ihua'u pena'a ti ij caí a'ij pua'a muáaruuren í axiejniu'uca jetze.

²⁸ Mí ajta, ti pua'a ja'atí ayén timuaatá'ixaate'en yee ti nu'u huatámua'í'ivijti'ihuaca'a, ayée pej huárini pej caí racua'aca pe'íjna jime'e pej raxǵ'eve'e pej raatévaire'en pe'íjna í ja'atí ti ayén timuaatá'ixaa, pajta pe'íjna ti caí a'ij pua'a raruuren í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í ja'atí.

Jee xaa ne'u, capu a'ij raruuren í á'axiejniu'uca. ¿A'iné 'een jime'e ayén tiu'utá'ijmíi neetzi jemi nej ni caí niyen huárini a'ij ti tineetá'aca nej ni caí a'ij pua'a raruuren í xiéjniu'ucare'ara'an í nexǵ'ej tevi? ³⁰ ¿A'iné auj tí'irí'iri ti ja'atí ayén a'ij pua'a tí'inexajta a'íjna jime'e nej rǵ'í tiratá'aca í Dios ne'íjna jime'e í cua'ira nej nexiéhua ráacua?

³¹ Ayee pu'u na'a, setǵ sena'a ti'itíj jín rǵ'ini, ti pua'a setí'icua'aca na'ari seye'eca nusu ti'ití sej a'ij ruure, setá'aj siyen huárini setá'aj rǵ'í tiraatá'acare'en í Dios jemi. ³² Setá'aj siyen huárini sej si caí a'ij pua'a ti-hua'atá'acare'en se'íime í mej Israél jetze ajtémecan nusu se'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari se'íime í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. ³³ Ayee nu tí'itese'e nej rǵ'í tihua'atá'acare'en naími'ica nain jime'e ti ij ayén tihua'uci'íti í ti hua'atéva'iri, ti ij ajta Dios hua'irájtuaani. A'íj nu jín caí niyen nena'a rahuauca í ti neetzi téva'iri.

11 Neajta inee, ayée nu tiu'umé tǵ ajta Círístu'u tiu'umé. Setá'aj seajta mú'een siyen che'atá sena'a huárini netǵ inee.

A'ij mej nu'u ye'í huárini é 'uuca teyujta'a

² Mi seajta mú'een, xé'epi'in xu huarjij se'ejna jime'e sej nain jín néjmua'aree, seajta seuj rá'astijre'e é ye'irá é nej jamuaatá'itiri'i. ³ Mi neajta inee, ayée nu tí'ijx-e'eve'e sej siyen ráamua'ati tí Círíistu'u ayén antiújmua'aree a'fimej jemi, matxj mena'a pua'amé seijre'e é tetecca. Ayee mú che'atá mena'a é tetecca tite'entiújmua'aree a'fimej jemi é ru'fjta'amua'a. Ajta Dios pu ayén antiújmua'aree é Círíistu'u jemi.

⁴ A'fj nu jín, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. A'ati pu ayén raatéieehuata a'fjna tí jín antiújmua'aree tí pua'a utemúucu'utzi huatéjniuuni. ⁵ Ajta, tí pua'a 'fita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni, nusu antimuá'avi'i tí'ixajta é Dios jetze me'ecan, a'fj pu ajta raatéieehuata a'fjna é tí tí'ira'aijte'e. Ayee pu che'atá na'a tiu'utévi'iraste'e t'fj 'fita'a tí ayén caújyen rumu'úu jetze.

⁶ Ayee pu'u xaa tí'ayajna, a'iné tí pua'a 'fita'a caí ayén á'ujca'ane tí ra'avá'anan é rumu'úu, ayén tiraavijte'e tí a'fjn 'fita'a caújsiseaaxi'in é rumu'úu jetze. Mi ajta, tí pua'a ayén tirá'amitiejte'e tí tiu'utévi'iraste'e tí ayén caújsiseaaxi'in, ché'e a'fjn ayén ra'avá'anan é rumu'úu.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e tí antimuá'avi'i seijre'e é teáata'a a'iné a'fj pu a'fjn taavijra'ara'an pú'een é Dios, ajta a'fj pu a'fjn pú'een é tí r'f'í tiratá'aca. Mi ajta a'fjn 'fita'a, a'fj pu a'fjn pú'een é tí r'f'í tiratá'aca é teáata'a. ⁸ A'iné a'fjna é teáata'a, capu ayén a'fjna jetze huatétaavijhuaca'a é 'fita'a jetze sino a'fjn 'fita'a, a'fj pu xaa a'fjna jetze huatétaavijhuaca'a é teáata'a jetze.

⁹ Capu ajta ayén huatétaavijhuaca'a é teáata'a a'fjna jime'e t'fj raatévaire'en é 'fita'a sino a'fjn 'fita'a, ayée pu huatétaavijhuaca'a a'fjna jime'e t'fj raatévaire'en é teáata'a.

¹⁰ A'fj pu jín ayén ruxe'eve'e tí a'fjn 'fita'a ayén ra'avá'anan é rumu'úu tí ij ayén seijre'e tí a'fjn rá'astijre'e a'fjna tí tí'ira'aijte'e. Ayee pu ajta ruxe'eve'e tí ij caí a'ij pua'a hua'atá'acare'en a'fimej é mej tí'ivaire'e é ta japua. ¹¹ Mi ajta, camu rujjímua'a seijre'e é 'uuca é tavástar'a jemi. Camu majta rujjímua'a seijre'e é tetecca jemi. ¹² Ayee pu'u na'a a'fjna jime'e tí a'fjn 'fita'a a'fjna jetze huatétaavijhuaca'a é teáata'a, ajta a'fjn teáata'a, ayée pu a'fjna jetze airaújnejte é 'fita'a. Ajta nain pu Dios jemi teja'uvé'eme.

¹³ Setá'aj siyen rujjímua'a sena'a tiraaxé'epi'intare'en tí pua'a ayén tiraavijte'e tí pua'a 'fita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni é Dios jemi. ¹⁴ ¿Ni caí ayén tejamuá'amitiejte'e a'fjna jime'e é tej ratéhua'ira'a tí ayén tiu'utévi'iraste'e tí pua'a teáata'a ayén cáati'ire? ¹⁵ Mi ajta, tí pua'a 'fita'a ayén cáati'ire, a'ii pu a'fjn pú'een é tí jín r'f'í tiratá'aca é Dios a'iné ayée pu raateájtuaa é cipua é jemin tí ij ayén ra'avá'anan. ¹⁶ Tí pua'a ja'ati ayén huárini tí tájaaxieji'i a'fjna jime'e, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee catu seicié tiyen tí'itítacha'í, majta a'fime é mej pua'amecié e'etiújse'iri é Dios jemi, camu yee majta seicié miyen tí'itíjcha'í.

A'ij mú pua'a rici matx'ij e'etiújseire'en

¹⁷ Ajta é nej neri jamuaatá'ixaate'esin, canu r'f'í tejá'muaatá'asin a'iné setx'ij mú'een e'etiújseire'en, caxu r'f'en jín e'etiújseire'en sino a'ij pua'a xu'u rijca.

¹⁸ Amuacaícan, ayée nu yé ráamua'areeri'i sej já'ita'a a'utacx'ica setx'ij se'uun e'etiújseire'en. Mi neajta inee, t'fmua'a nu t'fn té'atzaahuat'e a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej seica airáaju'un mú'ejmi jemi é mej seicié tí'imua'atze sej si siyen hua'utámua'ati a'fimej é mej mú'ejmi jemi seijre'e, é mej majta tzaahuati'ira'a jín miyen rici.

²⁰ Mú'een xu seajta siyen huárini. Setx'ij e'etiújseire'en, caxu se'ejna jín tí'icua'ani é sej jín ra'utámua'aree tí tavástar'a ta japua huaniú. ²¹ Caxu xaa ne'u, sino t'fj a'ájna teja'uré'enen sej siyen tiú'u-cua'ani, setx'ij sena'a pua'amé siyen rici seij seajta seij. Ayee xu anáaté'ee tí'icua'ani é sej te'ucá'ini'eme'ecaa. Ajta é seica é mej caí miyen te'ucá'ini'eme'ecaa, capu ché'e tihuá'aci'iti, sino metiéecuj mú muá'aju'u. Majta seica miyen huápi'i huatétea'aruaijsin.

²² ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni tzaa secaí huachéjme a'u sej tejá'ucua'ani, a'u sej seajta a'uyé'en, na'ari seri huá'axieehua a'fimej é mej e'etiújse'iri é Dios jemi, nusu sej siyen raxé'eve'e sej a'ij pua'a tihua'utá'an a'fimej é mej caí tí'iti tícha'í? ¿A'iné na'a é nej jín tejá'amua'ixaate'e? ¿Ni qui niyen r'f'í tejamuá'ixaate'en ne'fjna jime'e sej siyen tí'itíjcha'í? Canu xaa ne'u.

Matx'ij nu'u ra'utámua'aree é tavástar'a

(Mt. 26:26-29; Mk. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

²³ Ayee pu'u na'a, é tí nevástar'a raateájtuaa ineetzi jemi, a'ij nu'u neajta mú'ejmi jemi huateájtuaa. A'a-jná'imua t'fca'ari tzajta'a t'fj avíitzi'i jín huatátuiri'ihua-ca'a é tavástar'a, a'fjna é Jesús, a'fj pu raatié'ipii é pan.

²⁴ T'fj r'f'í tiraatá'a é Dios, aj pu'i ra'antítaaraxi, ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín: "A'ii pu a'fjn pú'een é nej ratéhua'ira'a é nej jín mú'ejmi japua niuuni. Setá'aj siyen ráacua'ani sej si se'fjna jín na'utámua'aree."

²⁵ Matx'ij tiú'ucuaa, ayée pu che'atá na'a huarjij a'fjna jime'e é vaasu é mej jetzen huayé'en. Ayee pu tihuá'ixaate'e tíjín: "Ayee pu huataújmua'a a'fjna i vaasu. A'ii pu a'fjn pú'een é niuucari tí jéjcuca é tí jín Dios tí'itij jín te'ataújratziiri'i a'fjna jime'e nej ra'iráxire'esin i nexure'e. Ajta, a'fjna i ye'irá i sej jín huayé'en se'fjna jetze i vaasu, setx'ij sena'a sej siyen rici, sej siyen se'fjna jín na'utámua'aree." Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

²⁶ A'fj pu jín, setx'ij sena'a sej racua'ani se'fjna é pan, seajta sej huayé'en se'fjna jetze é vaasu, ayée xu se'fjna jín tihua'utá'ixaate'en a'ij tí huataújmua'a tí a'fjn tavástar'a huamx'í. Mú'een xu siyen tihua'utá'ixaate'esin t'fj na'a tí yú auca'it'í a'ame ajta na'a caí uvé'enen é tavástar'a.

A'ij mej nu'u ye'í tiráacua'ani é mej jín ra'utámua'aree é tavástar'a

²⁷ A'íj pu jín, ja'atí ti na'a ti ayén ché'e na'a ráacua'ani a'íjna é pan, nusu cha'a na'a na'a huayé'en a'íjna jetze é vaasu a'ij ti caí tiraavíjete'e, ayée pu jetzen ujpuá'ari ti raatéieehuataca'a é Ciriístu'u ti ayén rajpuaíjtzica'a é rutevij jime'e, ti ajta ra'iráaxire é ruxuure'e. ²⁸ A'íj pu jín, ché'e ayén huárini ja'atí ti na'a ti ayén amuacáí rá'amitiejte'e a'ij ti 'een é ru tzajta'a é Dios jemi ti ij ayén ráamua'aree ti ari ayén tiraavíjete'e. Aj pu xaa, ri'írísta a'ame ti ayén ráacua'ani é pan, ajta ti huayé'en é vaasu jetze.

²⁹ Ayee pu 'een jín ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén rá'amitiejte'e a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti ratéhua'ira'a é tavástar'a. Ti pua'a ja'atí caí ayén rá'amitiejte'e a'ij ti huataújmua'a é ye'irá, ajta cha'a na'a na'a ráacua'ani é pan, ajta cha'a na'a na'a huayé'en é vaasu jetze, Dios pu ayén puaíjtzí raatá'asin a'íjna jime'e ti caí rí'í huaújruu a'ij ti tiraavíjete'e. ³⁰ A'íj mú jín mu'iití caí ché'e huá'aca'anistí'i é mej a'amua jetze ajtémecan, majta tí'icucuí'i. Majta seica meri huácuii.

³¹ A'íj pu jín, ti pua'a ayén amuacáí tá'amitiejte'e a'ij ti 'een é tatzajta'a é Dios jemi, capu ayén puaíjtzí táaci'íti. ³² Ajta, táj na'a ti tavástar'a ayén tá'axijte'en, a'íj pu a'íjna jín puaíjtzí taatá'asin ti ij caí puaíjtzí táaci'íti naíjmi'ica jamuan é mej yen huachéjme, íyen chaanaca japua.

³³ A'íj xu jín, mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu huárini. Setí'ij u e'etiújseire'en, setá'aj huaújxe'eve'en seij seajta seij seij si naími'i tiú'ucua'ani. ³⁴ Ti pua'a ja'atí ayén jeíhua tí'icuata, ché'e a'íj a'uun tejá'ucua'ani u ruche. Na'ari caí, Dios pu amuá'axijte'en setí'ij u e'etiújseire'en. Neajta inee, netí'ij ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, aj nu ni jaítze'e rí'í á'amuaru-uren.

é ti nu'u jín tihua'íjca é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios

12 Ayee nu tí'ijxe'eve'e seij ráamua'aree a'ij ti 'een a'íjna é ti jín tejámuaa'íjca é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios.

² Xu'uri sicu ramua'aree a'ij seij tí'ijrí'irejca'a setí'ij caí xi té'atzaahuate'eca'a. A'íjmej xu jemi á'ujca'anejca'a é mej caí diosí pú'een, é mej majta caí tí'ixaxa'a. Mú'een xu huá'ajaahuate'eca'a a'ij ti ye'í teja-muá'amitiejte'eca'a. ³ A'íj nu jín niyen tejá'amua'ix-aate'e. Ti pua'a ja'atí ayén a'íjna jetze aráu'jca'anen é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios, a'íjna é xiéjniu'ucare'ara'an, capu ja'anáj ca'aníjra'a raatá'asin a'íjna é ja'atí ti ayén tiu'utaxáj yee: "Ché'e Dios puaíjtzí raatá'an a'íjna é Jesús." Mí ajta, ti pua'a ja'atí caí a'íjna jetze aráu'jca'ane é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios, capu a'atzu ajta ri'írí ti a'íj ayén tiu'utaxáj yee: "Jesús pu vástare'ara'an pú'een."

⁴ Capu tí'iseicaj na'a é ti jín tejámuaa'íjca é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios. Mí ajta, seij pu'u a'íjna é xiéjniu'ucari. ⁵ Capu tí'iseicaj na'a é seij jín tí'ivaire'e é Dios jemi.

Mí ajta, seij pu'u é ti tavástar'a a pú'een. ⁶ Capu ajta tí'iseicaj na'a é seij jín tí'imuari'e. Mí ajta, seij pu'u é Dios ti nain jín tí'imuari'e huá'a jamuan é teteca, a'achú mej pua'amé íyen seijre'e.

⁷ Ajta naíjmi'ica jemi, a'íj xiéjniu'ucari ayén hu-ataseíjre ti ij tí'iti jín tihua'íjcate'en seij ajta seij, mej mi me'íjna jín tihua'utévaire'en naíjmi'ica. ⁸ Seij pu ayén a'íjna jín tiraa'íjca a'íjna é xiéjniu'ucari ti ayén tiu'utaxáj temua'a pu naa raayí'itihua'acan jime'e. Aj-tahua'a seij, a'íj xiéjniu'ucari ruseíj pu ajta a'íjna jín tiraa'íjca é ja'atí ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti tirú'umua'aree.

⁹ A'íjna é xiéjniu'ucari, ruseíj pu ajta ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'atí té'atzaahuate'e, ajta seij pu ayén tiratá'aca ti a'íj ja'atí tihua'ahua'atehua'an. ¹⁰ Ajta seij, a'íj pu ayén tiratá'aca é ja'atí ti ayén rijca é mej jín rí'í tira-utaseíj. Ajta seij ti ayén tihua'utá'ixaate'en é Dios jetze me'ecan a'íjna jime'e ti a'íj xiéjniu'ucari ca'aníjra'a ratá'aca. Ajta é seij, ayée pu tiratá'aca ti raayí'itihua'an ti raatámítiejte'en tí'iti ti xiéjniu'ucari pú'een. Ajta seij raayí'iti ti tiu'utaxáj seica jime'e é hua'aniuca é mej seica chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta seij é ja'atí, ayée pu ratá'aca ti raayí'itihua'an ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti raataxájtaca'a é seij.

¹¹ Táj na'a mej miyen jín rí'í, a'íj pu ruseíj ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna é xiéjniu'ucari. A'íj pu ruseíj ayén hua'atá'aca naíjmi'ica, seij ajta seij, a'ij ti a'íj tihua'uxé'epi'íntari'iri'i.

Seij pu'u é tej jetzen ajtémecan

¹² Ayee pu che'atá na'a 'een é Ciriístu'u jemi a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti seij ratéhua'ira'a. Seij pu'u ti ratéhua'ira'a, ajta jeíhua pu tí'imuí'í ti jetzen tí'iseijre'e. Mí ajta, ti pua'a ayén tí'imuí'í ti jetzen seijre'e, seij pu'u pú'een é tévira'an.

¹³ A'íj pu jín, setí'ij huámuai'ívijhuaca'a, seij pu'u é xiéjniu'ucari ti mú'ejmi tzajta'a huatájturaa ti ij ayén amuáaruuren seij si seij sena'a tévira'an pú'eene'e xá'ara'ani jamuan é Ciriístu'u. Capu amíj a'ij, ti pua'a Israel jetze xa'ajtémecan na'ari siyen seij chuéjra'a japua é'eme'ecan nusu siyen ca'anéeri jín tí'imuari'e ca'íj siyen ruxiéehua á'ujjuhua'an. Seij pu'u é xiéjniu'ucari seij jetzen aráu'jca'ane. ¹⁴ Ajta, capu tí'iseicaj na'a ti jetzen seijre'e é tévira'an sino tí'imuí'í.

¹⁵ A'íj pu jín, ti pua'a a'íj ícá'jra'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu muájca'a pú'een, canu neajta ajtémecan é tévira'an jetze, capu ayén tí'ayajna. A'íj pu aúche'e a'íj tévira'an jetze ajtémecan. ¹⁶ Ayen che'atá na'a, ti pua'a a'íj naxaira'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu jí'isi pú'een, canu neajta jetzen ajtémecan é tévira'an, capu ajta ayén tí'ayajna. A'íj pu xaa tévira'an jetze ajtémecan a'íjna é naxaira'an.

¹⁷ Ti pua'a nain tévira'an a'íj pú'eene'en é jí'isi, ¿a'iné tí'irí'iri ti huiiténamuajra? Capu a'ij tí'irí'iri. Ajta, ti pua'a nain tévira'an a'íj pú'eene'en é ti jín huiteájnamua, ¿a'iné tí'irí'iri ti tiú'í'ichue? Capu xaa ne'u a'ij tí'irí'iri.

¹⁸ Mí ajta a'íj Dios, ayée pu éene'en tiu'uteájtuaa é ti jetzen seijre'e é tévira'an é Ciriístu'u a'ij ti a'íj

tiraaxí'epi'intare. ¹⁹ Tí pua'a naími'i tí jetzen seijre'e ayén sejí na'a pú'eene'en, ¿a'uné é'eseijre'e a'ame í tévira'an? Capu mé'e já'ahua'a a'ame. ²⁰ Mí ajta, ayé pu tí'imu'íi tí tévira'an jetze tí'iseijre'e, ajta sejí pu'u í tévira'an.

²¹ A'íj pu jín, capu rí'írí tí a'íin jí'isi ayén tiraata'ixaate'en í muájca'a tíjín: "Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee." Capu ajta rí'írí tí a'íin mu'úura'an ayén che'atá na'a tiraata'ixaate'en í 'íicaj yee: "Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee."

²² Mí ajta, a'íin tí jetzen seijre'e tí ayén titá'amitiejte'e tí caí ruca'ané, a'íi pu xaa ayén jaítze'e ruxe'eve'e caí í seica. ²³ Ajta, a'íin tí jetzen seijre'e í tej tiyen ratéxíee-huata te'íjna jime'e tí ayén titá'amitiejte'e tí caí tí'itij vaire'e, a'íi tu jaítze'e rí'í tiratá'aca te'íjna jime'e í tej jín rí'í tiraatéhejte'en. Ajta a'íin tí jetzen seijre'e tí ajta tiu'utévi'iraste'e tí pua'a ayén seijre'e mé jéjre'e, a'íj tu tiyen rí'í tí'itéche'ete a'ij tí tiraavíjte'e. ²⁴ Ajta, í seica tí jetzen seijre'e, tí ajta caí ayén tiu'utévi'iraste'e, catu tiyen rí'í tiratéche'ete.

Mí ajta Dios, ayé pu éene'en huateájtuaa í tévira'an t'íj ayén jaítze'e rí'í tiratá'acare'en a'íjna tí tirá'aturate'e mej mí caí já'ita'a a'utá'íne í mej tévira'an jetze ajtémecan sino mej mí miyen che'atá mena'a ahuaújcu'uven seij majta seij. ²⁶ A'íiné tí pua'a sejí ayén tirajpuaíjtzi, naími'i mú miyen che'atá mena'a tirajpuaíjtzi muá'aju'un. Ajta tí pua'a ayén tirá'aci'iti sejí tí tí'itij jín rí'í tiu'uteáturan, naími'i mú majta jamuan huataújtemua'ave'esin. ²⁷ Ayee pu ajta xaa ne'u tí'een mú'ejmi jime'e. Mú'een xu tévira'an pú'een í Círíistu'u. Naími'i xu jetzen ajtémecan, seij seajta seij.

²⁸ Ajta a'íin Dios ari hua'antíhuau a'ímej í mej tí'iti jín tihua'utévaire'en í mej u e'etiújse'iri teyujta'a. Amuacá, a'íi pu hua'antíhuau a'ímej í tí hua'uta'íteca'a mej á'ujjhua'ane'en metihua'ixáate'e, ajta á'iyen a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an. A'íi pu ajta hua'antíhuau a'ímej mej mí miyen tihua'umua'aten, majta í mej miyen tiu'umuári'en í mej jín naa rí'í te'utasej í teite, ajta a'ímej í mej tihua'ahua'atehua'an. Majta a'ímej í mej tí'iti jín hua'utévaire'en, majta í mej tí'itij jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej seica niucari jín tí'ixaxa'a. Naíjmi'ica pu ayén tiu'utá'a í Dios.

²⁹ ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mí miyen á'ujjhua'ane'en metihua'ixáate'e? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui majta naíjmi'i miyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan? Camu majta xaa ne'u. Na'ari ¿ni qui naíjmi'i miyen tihua'amua'aten? Camu xaa ne'u. ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mí tiu'umuári'en í mej jín naa rí'í te'utasej í teite? Camu xaa ne'u. ³⁰ Jari qui a'íjna, ¿ni naíjmi'i miyen tihua'ahuaate'e nusu miyen sejí niucari jín tí'ixaxa'a na'ari miyen tiu'utaxá a'ij tí huataújmua'a í tí raataxájtaca'a í seij? Camu xaa ne'u naíjmi'i miyen tite'entiújmua'aree. ³¹ Seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen ráateuni í Dios jemi se'íjna tí jaítze'e ruxe'eve'e, tí pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mí neajta inee, naúche'e nu jamuaatá'itíira a'ij seij jaítze'e rí'éene'en jín tí'iteseijre'e.

Mej nu'u huaújxe'eve'en seij majta seij

13 Tí pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi nej niyen tí'ira'ixaate'e, capu tí'itij vaire'e. Ayee nu éene'e na'ame í jemin t'íj í tepúusti'i tí ayén 'een t'íj taampu í tí jín ja'atí ché'e na'a tí'iruajte'e na'ari t'íj tuxa'a í tí ru jetze rájvitze. Capu amín a'ij tí pua'a niyen seica niucari jín tirá'ixaate'en nusu ne'íjna jime'e í hua'aniuuca í mej tí'ivaire'e u ta japua. ² Tí pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi, capu ajta tí'iti vaire'e nej raayí'iti nej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. Tí pua'a neyaú'itíee nain t'íj na'a tí rú'avaa í Dios jemi, nusu nej nain ú'umua'aree na'ari niyen té'atzaahuate'e nej ni niyen tiraata'ájte'en í jírí tí a'uun tícheni a'u tí a'utáca. Tí pua'a niyen raayí'iti, canu tí'itij jín tí'ivaire'e tí pua'a necaí neajta raxí'eve'e í nexí'ej tevi.

³ Ayee pu che'atá na'a 'een tí pua'a niyen ti-hua'uré'e'a'ate'en nain t'íj na'a nej tí'ijcha'í na'ari tí pua'a neajta niyen huatánne'an í ne jime'e mej mí naateátaira, canu neajta tí'iti mua'itín tí pua'a necaí raxí'eve'e í nexí'ej tevi.

⁴ Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, ayé pu 'eene'e a'ame. A'íi pu a'atevi'i tí te'utáviuca'a'í a'ame, ajta rí'í tirá'ancu'uvajxi'isin í seij. Capu ajta chueere'e, ajta capu á'ujtzaahuate'e. ⁵ Ajta a'íin tí raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, capu jíye'itzi jime'e runeeste tí huataniú'u-can, ajta capu rájcha'íre'e í seij. Capu ajta te'entiú'u-naca, ajta caí rahuauca í tí jetzen ruxe'eve'e. Capu ajta ra'utámua'areeri'í tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a ráaru-uren.

⁶ Ayee pu ajta 'een í ja'atí tí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi. Capu a'íjna jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jime'e tí a'ij pua'a een sino a'íj pu jín huataújtemua'ave'esin a'íjna jime'e tí tzáahuati'ira'a jín ayén huaríj. ⁷ Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e í ruxí'ej tevi, a'íi pu nain jín tiraatá'uuni'ira. Nain pu ajta jín té'atzaahu-ate'e tí a'íin Dios rí'í tiraatá'asin. A'íi pu ajta nain jín tí'ljchú'eve'e tí Dios nain jín araúrastejsin. Nain pu ajta jín té'eviiuca'í í tí jín tirajpuaíjtzi.

⁸ Capu ja'anáj huatépua'ari tej tí tiyen tí'itaxe'eve'e. Mí ajta, a'íi pu xaa huatépua'ari tej tiyen tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. Ajta, tej tiyen seica niucari jín tí'ixaxa'a, a'íi pu ajta huatépua'ari. Ajta, a'íjna tí téjmi jemi huateájturaa tej tí temua'a naa tirú'umua'areere, a'íi pu ajta huatépua'ari.

⁹ Ayee pu'u xaa, catu nain jín tirú'umua'aree. Catu teajta nain jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan. ¹⁰ Mí ajta, t'íj ayén huatasejre'en í tí ari huaújnaijmire, aj pu xaa huatépua'ari í tí á'aturaacaj.

¹¹ Net'íj nauj pá'arí'istaca'a, ayé nu che'atá nena'a tí'ixaxa'ata'a t'íj pa'arí'í, neajta niyen tí'imua'atzejca'a t'íj pa'arí'í. Ajta íjii, í nej neri vásta'a, ayé nu neri mé rúurie nej niyen mé teúumua'arejca'a t'íj pa'arí'í.

¹² Ajta íjii, ayé tu che'atá tena'a rasise'í í Dios tet'íj taciéenime'e tí'isise'íj 'ájte'ehua jetze, í tej caí temua'a rasej. Mí ajta, a'íjna xicáara'a tí mé'e vé'eme, aj tu xaa rasejran í jetzen, temua'a naa. Íjii, je'icáj nu caj té'u-mua'aree. Mí ajta, a'íjna xicáara'a jetze, nain nu jín

yaú'itííe na'ame tǎj ajta Dios tí'inemua'ate. ¹³ A'ǎj pu jǎn, tí'ihuaica tí'íjii ayén seijre'e itejmi jemi. A'li pu'u a'ǎn pú'een: tej té'atzaahuat'e, tej rachú'eve'e tí Dios nain jǎn raanaǎjmire'en, tej huátaxe'eve'en. Ajta a'li pu a'ǎn pú'een í tí jaítze'e ruxe'eve'e, tej huátaxe'eve'en seij teajta seij.

Jíme'en í mej seǎj niuucari jǎn tiu'utaxáj

14 Setá'aj siyen rahuauca sej huaǎjxe'eve'en seij seajta seij. Ayee pu 'i 'eene'e, seúche'e xu siyen seajta rahuauca tí Dios rǎ'í tejamaatá'acare'en a'ǎjna jime'e, í muári'eri'ire'ara'an tí a'ǎjna jemi seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. ² Mí ajta, a'ǎn í tí raayǎ'iti tí seǎj niuucari jǎn tiu'utaxáj, capu ayén tihua'ixaate'e í teite a'iné camu yaú'itííe muá'aju'u a'ij tí ti'ixa. A'ǎj pu'u jamuan tí'ixa í Dios a'ǎjna jime'e tí rú'avaa jemin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Mí ajta, a'ǎn tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ǎj pu xaa a'ǎmej tí'ixáate'e í toteca tí ij rǎ'í huá'uruuren, tí ij ajta ca'anǎjra'a hua'utá'an, tí ij ajta rǎ'í tihua'utájeeve. ⁴ Ajta a'ǎn tí seǎj niuucari jǎn tí'ixaxa'a, a'ǎj pu ruseǎj rǎ'í ruruure. Mí ajta, a'ǎn tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ǎj pu rǎ'í huá'aruuren naǎjmi'ica í mej a'uun e'etiújse'iri teyujta'a.

⁵ Ayee nu xaa tí'ijxe'eve'e sej naími'i siyen seica niuucari jǎn tiu'utaxáj. Mí neajta inee, jaítze'e nu niyen tí'ijxe'eve'e a'ǎjna sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an.

Casi'i mú'een, tí pua'a caí mé'e já'ahua'a ja'atí tí ayén tihua'ixaate'en a'ǎmej jemi í teite a'ij tí huataǎj-mua'a a'ǎjna tí raataxájtaca'a a'ǎjna tí seǎj niuucari jǎn tí'ixaxa'a, tí pua'a caí ja'atí tí ayén raayǎ'iti, capu a'ij tí'iri'iri tí rǎ'í huá'uruuren a'ǎmej í mej e'etiújse'iri teyujta'a. A'ǎj pu jǎn jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ame a'ǎjna tí Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a caí a'ǎjna í ja'atí tí seǎj niuucari jǎn tí'ixaxa'a.

⁶ Casi'i, ne'ihuaamua'a, tí pua'a ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi nej tejámuaatá'ixaate'en seǎj jime'e í niuucari í sej caí yaú'itííe, canu tí'ití jǎn a'ij tejámuaatévaire'esin. Ayee pu té'eme tí pua'a necaí tejámuaatá'ixaate'en ne'ǎjna tí rú'avaataca'a í Dios jemi, nusu tí pua'a necaí Dios jetze me'ecan na'ari tí pua'a necaí tí'itij jǎn tejámuaatá'ixaate'en tí ca'anǎjra'a jamuaatá'an ca'ǎn tí pua'a necaí tejamaatá'itíiii.

⁷ Ayee pu che'atá na'a ruxe'eve'e tí ja'atí ayén e'ehauritííecan jǎn tiu'utácuina a'ǎjna jetze í cǎ'isiti'ira'a tí caí uráxiéjniu'uca na'ari a'ǎjna jetze í mej jetzen ruxité jǎn tí'icuinaca. Tí pua'a caí e'ehauritííecan jǎn tiu'utácuina í cǎ'isiti'ira'a jetze, ¿a'iné auj tí'iri'iri tí ja'atí ayén ráamua'aree tí'ití tí chuiicarira'a pú'een? ⁸ Ajta, tí pua'a caí e'ehauritííecan jǎn huatánamua-jre'en í corneeta jetze, capu ja'atí rucaten tí ij u a'u-vé'ene'use'en.

⁹ Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi, tí pua'a siyen tihua'utá'ixaate'en í teite niuucari jime'e í mej caí yaú'itííe. ¿A'iné tí'iri'iri tí ja'atí ayén ráamua'aree a'ij tí huataǎjmua'a í sej raataxájtaca'a? Capu a'ij tí'iri'iri. Capu tí'itij vaire'e a'ame í sej raataxájtaca'a.

¹⁰ Temua'a pu tí'imu'íi í niuucari tí íiyen namuajre'e chaanaca japua. Ajta naími'i mú miyen e'ehauritííecan jǎn tí'ixaxa'a. ¹¹ Mí ajta, tí pua'a necaí ramua'aree a'ij tí huataǎjmua'a í niuucari, ayée nu seijre'e na'ame í jemin í tí raxa tǎj ja'atí tí seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta a'ǎjna tí ti'ixa, a'ǎj pu ajta ineetzi jemi ayey éene'e seíire'e a'ame tǎj ja'atí tí seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹² A'ǎj pu jǎn, mí sej huápi'i raxá'eve'e tí a'ǎn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí'itij amuaatá'an, ayée pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jime'e, setá'aj ahuaǎjca'anen sej hua'utémua'itín í seica se'ǎjna jime'e sej rǎ'í huá'uruuren a'ǎmej í mej u e'etiújse'iri teyujta'a.

¹³ Mí ajta a'ǎn tí seǎj niuucari jǎn tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e tí a'ǎn ja'atí ayén raatáhuavii tí a'ǎn Dios ayén raatá'an í muári'eri'ire'ara'an tí jǎn yaú'itííe á'ara'ani a'ij tí ti'ixa.

¹⁴ Ayee pu xaa ne'u tí'een, a'iné tí pua'a niyen ne'ǎjna jǎn raatéjhuauni seǎj jime'e í niuucari, nexiejniu'uca pu xaa ajta huaténiiusín. Mí ajta, nemua'atziira'a pu caí tí'ití jǎn tí'imua'itín. ¹⁵ Ari inee, ¿a'iné nerini? Nexiejniu'uca nu jǎn xaa huaténiiusín. Neajta niyen che'atá nena'a nemua'atziira'a jǎn niyen rini. Neajta nu tiu'utáchiuca nexiejniu'uca jime'e, neajta í nemua'atziira'a jime'e. ¹⁶ Tí pua'a piyen rǎ'í tiraatá'an í Dios á'axiejniu'uca jime'e, ¿a'iné tí'iri'iri tí ja'atí tí caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén huatéjniuuni yee ché'e ayén té'ara'ani tí'ij ayén muánamua pej piyen rǎ'í tiraatá'aca í Dios? Capu rǎ'í a'iné a'ǎjna í ja'atí, capu yaú'itííe a'ame a'ij pej tiu'utaxájta. ¹⁷ Rí'iríista pu a'ame pej piyen temua'a naa rǎ'í tiraatá'an í Dios. Mí pajta mú'ee, capej a'ij rǎ'í ráaruú í axí'ej tevi.

¹⁸ Ayee nu 'een jǎn jéihua rǎ'í tiratá'aca í Dios ne'ǎjna jime'e nej jaítze'e niyen tí'ixaxa'a seica jime'e í niuucari secaí naími'i mú'een. ¹⁹ Neajta, netǎ'ij huá'a jemi a'utévéeeca a'ǎmej í mej e'etiújse'iri teyujta'a, nej ni niyen tihua'utá'itíiii, jaítze'e pu na'aráanajche ineetzi nej e'ehauritííecan jǎn tihua'utá'ixaate'en anxǎj niuucari jime'e necaí nej niyen tiu'utaxáj tamuáamuata'a ví'ira'a niuuca seǎj jime'e í niuucari í mej caí yaú'itííe.

²⁰ Ne'ihuaamua'a, caxu ché'e siyen tí'imuaajca matǎj í tí'iríi, sino setá'aj siyen éene'en seijre'e matǎj í tí'iríi se'ǎjna jime'e sej caí a'ij pua'a rici. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati matǎj a'ǎme í mej meri vaujsi. ²¹ Ayee pu té'eyu'usi'i a'ǎjna jetze í niuucari í mej jǎn tí'ajta tǎjǎn: "Ayee nu tihua'utá'ixaate'esin a'ǎjna í teitejra'a ne'ǎjna jime'e í mej seica niuucari jǎn tí'ixaxa'a. A'ǎme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ǎj mú tihua'utá'ixaate'esin. Mí majta a'ǎme í netéftestemua'a, camu na'ará'astijre'esin ineetzi."

²² A'ǎj pu jǎn, a'ǎjna í niuucari í mej caí yaú'itííe, capu ayén tí'ivaire'e tí i tihua'utá'itíiii a'ǎmej í mej té'atzaahuat'e sino ayée pu tí'ivaire'e huá'a jemi í mej caí té'atzaahuat'e.

²³ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna. Casi'i, ¿a'iné tí'ití metiu'utaxájta í seica í mej caí té'atzaahuat'e, na'ari í seica í mej caí rǎ'í mé titeumuámua'aree tí pua'a a'uun ma'uteárute a'u sej e'etiújse'iri? Seajta mú'een, tí

pua'a xaa siyen naími'i ti'ixáata xá'aju'un seica jime'e í niuucari í mej caí yaú'itíe, ¿a'iné tihua'ámitiejte'e a'ímej? ¿Ni qui siyen nu'u tite'eteújtímua'irí'i? Jee xaa ne'u.

²⁴ Ajta, ti pua'a seíj a'uun a'uteárute mú'ejmi jemi ti caí té'atzaahuat'e'e nusu ti caí mú'ejmi jetze ajtém'e-ecan, seajta mú'een, ti pua'a xaa naími'i seti'ixáata xá'aju'un í Dios jetze me'ecan, ayée pu tiraatámitiejte'esin sej naími'i rá'axijte'en a'íjna jime'e ti a'íjn ayén auteáj-turaa í Dios jemi. ²⁵ Aj pu'i ayén huataseíjre'esin tǵ na'a ti ru'a'avaataca'a u tzajta'an. Ajta a'íjn teáata'a, á e'erávajtzí á chuaata'a. A'íj pu raaténajchi í Dios, ajta ayén tiu'utaxájta yee ti Dios mú'ejmi jemi seijre'e.

Mej mi naín jín miyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e

²⁶ ¿A'iné sena'a si rini, ne'ihuaamua'a? Setá'aj siyen huárini setǵ sena'a sej e'etiújseire'esin. Setá'aj naími'i rǵ'í huaújrúuren ti'ití jime'e, ti pua'a seíj tí'ichuicami'í, nusu seíj ti'ití jín tihua'ítíirami'í na'ari tí'ixajtami'í í ti jetzen raateájtuaa í Dios ca'ín seíj niuucari jín tí'ixaj-tami'í, na'ari seij ayén raxí'eve'e ti tihua'úixaate'en a'ij ti huataújmua'a í niuucari ti raataxájtaca'a í seij. Setá'aj siyen huárini sej rǵ'í huá'uruuren naíjmi'ica.

²⁷ Ti pua'a seica miyen raxí'eve'e mej seica niuucari jín tiu'utaxáj, miché'e miyen 'eene'en mej hua'apua mé'e na'ari mej huaíca mé'e. Miché'e miyen tiu'utaxáj seij majta seij. Ajta, ché'e seíj ayén tihua'úixaate'en a'ij ti huataújmua'a. ²⁸ Ajta, ti pua'a caí mé'e ja'atí ti ayén raayǵ'ití ti ayén tihua'úixaate'en a'ij ti huataújmua'a, ché'e a'íjn caí tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ché'e a'íjn ruseíj tí'ixajta í ru jemi, ajta í Dios jemi.

²⁹ Majta a'íjme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, miché'e miyen éene'en tí'ixajta, mej hua'apua mena'a, na'ari mej huaíca mena'a. Majta í seica, miché'e miyen tiraaxǵ'epi'íntare'en a'ij ti tí'ixa í seij. ³⁰ Ajta, ti pua'a jíye'itzi jín ti'ití raateájtuaani seíj jemi, ché'e a'íjn ti tí'ixa ayén raatapuá'ajta.

³¹ Ayee pu tí'irí'iri sej naími'i Dios jetze me'ecan tiu'utaxáj sej si tíhua'utá'itíiii naíjmi'ica, sej si seajta ca'aníjra'a hua'utá'an. ³² Majta a'íjme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e mej majta raayǵ'itíhua'an mej tiraalǵ'cate'en í ruxǵ'ejni'uca huá'a jemi í mej e'etiújse'iri. Ayee pu ruxe'eve'e a'iné capu Dios cha'a na'a huá'aruuren mej mi caí xǵ'epi'ín ruru-ure sino a'íj pu hua'utépu'a'ajte'esin.

Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'ij mej meri tí'i-jrǵ'ire naíjmi'í í seica í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.

³⁴ Caxu hua'atá'acare'en a'íjmej í 'uuca, mej mi tí'ixajta matǵ'ij e'etiújseire'en u teyujta'a. Capu a'ij tí'irí'iri mej tí'ixajta sino mej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze í mej jín tí'ajta. ³⁵ Ti pua'a miyen raxí'eve'e mej ti'ití huámua'aree, miché'e miyen ti-hua'uta'íhua'u í rucína'astemua'a í ruche. Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu tiu'utéví'iraste'e ti pua'a 'fita'a tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a.

³⁶ ¿A'li tá'uj na'a? ¿Ni mú'ejmi jetze a'uvé'emej í niuucari ti jíjme'en raxa í Dios, na'ari ayén na'a mú'ejmi jemi huatétuuihuaca'a? Capu xaa ne'u. ³⁷ Ti pua'a ja'atí

ayén tirá'amitiejte'e í ru jetze ti a'íj ruseíj a'íjn pú'een seíj ti tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, na'ari a'íjn jetze araújca'ane í xǵ'ejni'u'ucare'ara'an í Dios, ché'e a'íjn ayén ráamua'ati nej niyen ne'íjna jín tejá'a-muayu'use'e a'ij ti a'íjn tinaalǵ'ca í tavástar'a. ³⁸ Ti pua'a a'íjn ja'atí caí ayén ráamua'ati, caxu seajta mú'een siyen rá'astijre ti 'ij ayén tihua'úci'ití.

³⁹ A'íj pu jín, ne'ihuaamua'a, naa pu tí'ixi'epi'ín sej ca'anín jín rahuauca sej Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Seajta, setá'aj caí huá'íjmiijra í mej seica niuucari jín tí'ixajta. ⁴⁰ Ayee pu'u na'a, setǵ sena'a sej siyen rici, setá'aj siyen xǵ'epi'ín éene'ecan jín rǵ'ca a'ij ti tiraavíjte'e.

Ciríistu'u pu a'itáraa huá'a tzajta'a í mǵ'ichite

15 Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaa-mua'a, sej si ra'utámua'aree a'ij nej éene'en jín tejamuá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jín Dios jamua'irátu-aasin, í sej seajta ra'ancuré'a, í sej seajta seuj siyen jemin seijre'e. ² A'ii pu a'íjn pú'een í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin ti pua'a seuj siyen rá'astijre'e a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Na'ari caí, capu ti'itíj a'ij tejá'a-muavaire'e ti pua'a seicié sena'a tirá'antzaahua.

³ Ayee na'a, a'iné ayée nu che'atá nena'a a'amua-jemi raateájtuaa ne'íjna í nej neajta ra'ancuré'a í ti jaítze'e ruxe'eve'e tej ráamua'aree ti a'íjn Ciríistu'u huamǵ'í ta jetze me'ecan ti ij titaatá'uuni'í í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze. ⁴ Matǵ'ij nu'u ra'avá'ana, ajta, tǵ'ij ayén teuumé'-ca huaíca xǵ'caj tzajta'a, Dios pu ayén ra'ajǵ'j huá'a tzaj-ta'a í mǵ'ichite a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze.

⁵ Aj pu 'i a'íjna jemi huataseíjre í Pedro, ajta á'iyen huá'a jemi í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase. ⁶ Ajta á'iyen a'íjmej jemi huataseíjre í mej miyen a'ará'ase a'achú cumu anxǵ' ciento japuan cǵ' caj matǵ'ij naíjmi'í u e'etiújseire'eca'a. Maúche'e mú mu'íi ruuri, majta seica, meri huácuui.

⁷ Tǵ'iquí ajta a'íjna jemi huataseíjre í Jacobo, ajta á'iyen naíjmi'ica jemi í ti hua'antíhuau.

⁸ Ajta, neetzi jemi pu'uqui te'entipua'ajte ti ayén huataseíjre. Tij ayée nu huanú'ihuaca'a matǵ'ij caí xi nechú'eve'eca'a, a'iné nee nu ne'ín pú'een í ti jaítze'e cǵ'lieene'en jín ti'itǵ'jee huá'a jemi ti Dios hua'an-tíhuau. Jee xaa ne'u, capu ayén tiraavíjte'e nej niyen raataxáj yee nee nu huá'a jetze ajtém'e'ecan a'íjmej í ti Dios hua'antíhuau, a'iné nee nu huáp'í a'ij pua'a huá'uruu a'íjmej í mej e'etiújse'irihua'a mej mi raaténajche í Dios.

¹⁰ Mǵ'í ajta Dios, a'íj pu rǵ'í tinaatá'a. A'íj nu jín nee nu ne'ín pú'een seíj ti Dios na'antíhuau. Ajta jé'ecan pu huáp'í tiu'utévai ti a'íjn ayén rǵ'í tinaatá'a a'iné jaítze'e nu ca'anín jín tiu'umuáriej mecaí í seica. Mǵ'í ajta, Dios pu a'íjn pú'eene'e ti ca'aníjra'a naatá'a. Canu neséj nena'a tiu'umuáriej. ¹¹ Capu amǵ'n a'ij. Capu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a a'íjme mé tiu'umuáriej nusu inee. Naími'í tu tiyen che'atá tena'a tihua'úixaate'e. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a té'antzaahua.

Maté'ij a'itajú'un é mî'ichite

¹² Ajta, ti pua'a teri tiyen tejamuá'ixaa ti Dios ra'ajjáj é Ciriístu'u huá'a tzajta'a é mî'ichite, za'iné 'een jime'e miyen ti'ixáata muá'aye'i seica, é mej a'amua jetze ajtème'ecan a'ájna jime'e mej nu'u caí ché'e huatarújsin a'ájme é mej meri huácuii?

¹³ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ayén mecaí ché'e huatarún a'ájme é mej meri huácuii, capu ajta Dios ra'ajjáj é Ciriístu'u huá'a tzajta'a é mî'ichite. ¹⁴ Ajta, ti pua'a Dios caí ra'ajjáj é Ciriístu'u, capu ti'iti vaire'e é tej teri tejamuá'ixaa, ajta capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuate'e. ¹⁵ Ajta, ayée pu té'eme tej tí'ihua'itaca tena'a te'ájna jime'e é tej jín tiu'utaxájtaca'a te'ájna jime'e é Dios, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a yee: "A'áj pu ra'ajjáj é Ciriístu'u huá'a tzajta'a é mî'ichite." Mî ajta caí capu, ti pua'a mecaí ché'e huatarún é mej meri huácuii. Jee xaa ne'u, ti pua'a ayén 'een maté'ij seica tí'ixaxa'a, capu Dios ayén ra'ajjáj.

¹⁶ Ayee pu'u, ti pua'a Dios caí hua'ajájpuaxi'í a'ájmej é mej meri huácuii, ayée pu huataújmu'a'a ti caí Dios ajta ra'ajjáj é Ciriístu'u. ¹⁷ Ti pua'a caí ra'ajjáj a'ájna é Ciriístu'u, capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuate'e. Ajta, ti pua'a caí ra'ajjáj, capu ayén a'amua japua huaniú é sej jín auteájturaa é Dios jemi. ¹⁸ Ajta a'ájme é mej miyen té'atzaahuate'e é Ciriístu'u jemi muácuii, mu'uri á'u-vej. ¹⁹ Ti pua'a ayée na'a auj titaatéva'iri tej teuj i'irúuri tej tiyen rá'atzaahuate'e é Ciriístu'u, jaítze'e pu a'ij pua'a tí'itaruure ti caí a'ij tihua'aruure na'ájmi'ica a'ájmej é seica é mej yen japuan seijre'e é chaanaca.

²⁰ Mî ajta xaa, ayée pu ti'ayajna ti Ciriístu'u a'itáara huá'a tzajta'a é mî'ichite. A'ii pu a'ájna pú'een é ta'anáayeijxi é tej jín ramua'aree mej majta huatarújsin a'ájme é mej meri huácuii.

²¹ Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu tihua'aci'iti é teite mej miyen huácui'ini me'ájna jime'e ti se'ij na'a é teáata'a ayén auteájturaa é Dios jemi, ayée pu che'atá na'a tihua'aci'iti mej huatarún me'ájna jime'e ti ajta se'ij na'a é teáata'a huatarúj huá'a tzajta'a é mî'ichite. ²² A'iné naími'i mú miyen cui'ica me'ájna jime'e ti a'ájna Adán auteájturaa é Dios jemi, ayée mú che'atá mena'a huatarújsin me'ájna jime'e mej me'ájna jetze ajtème'ecan a'ájna é Ciriístu'u.

²³ Mî ajta, ayée pu tihua'aci'iti a'ij ti tíhua'uxé'epi'itari'iri'í é xicáara'an jetze ti ayén tiraavíjte'e. Amuacá pu huatarúj a'ájna é Ciriístu'u. Ajta á'iyen, té'ij yé uvé'enen, a'ájme mú huatarújsin a'ájme é mej Ciriístu'u jetze ajtème'ecan. ²⁴ Aj pu 'i nain te'entipua'ajte. Amuacá pu Ciriístu'u a'ájmej antipua'ajte'esin maté'ij mena'a títeté'u'upu'u, ajta a'ájmej é mej ti'itij jín antiújmua'a-ree. Aj pu'i xaa tiu'utátuiire'esin é Dios jemi té'ij na'a a'ájna ti jín antiújmua'areerca'a.

²⁵ Ayee pu'u, a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti a'ájna Ciriístu'u ayén tiu'ita'ájta ajta na'a caí hua'utémua'itín maté'ij mena'a pua'amé mej rájcha'íre'e. ²⁶ Ajta é ti jín te'entipua'ajte ti raatémua'itín é ti rájcha'íre'e, a'ii pu a'ájna pú'een é ti jín ú'umi'ini. ²⁷ Ajta, té'ij ayén tí'ixa ti nu'u a'ájna nain tiu'utémua'ití, capu xaa ne'u ayén hu-

ataújmu'a'a ti a'ájna ajta raatémua'ití a'ájna é Dios ti ayén raatá'a ti nain jín antiújmua'areere.

²⁸ Té'ij tiu'utémua'itín nain té'ij na'a ti íiyen tí'iseijre'e, ajta júte'e ti tejé'eseijre'e, a'ájna ti 'i'í yaujra'an pú'een é Dios, a'áj pu ruse'ij huataújtuuasin a'ájna jemi é Dios ti nain jín antiújmua'aree, maté'ij mena'a pua'amé é mej íiyen seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua.

²⁹ Ti pua'a pí na'a ayén seicié éene'en, za'ij ti huateújmu'a'atiiche'e mej miyen tí'ijri'ire é teite mej huámua'ivijhua a'ájmej jetze me'ecan é mej meri huácuii? Ti pua'a mecaí ché'e miyen huatarún é mej meri huácuii, za'iné 'een jime'e miyen huá'aniucajtze'e ru-muai'ihuaca?

³⁰ Teajta iteen, za'iné 'een jime'e tiyen á'ataca'ane té'ij na'a te'ij tiyen huácui'ini puájtzi jime'e?

³¹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ne'ájna jime'e nej ahuántzaahuate'en mú'ejmi jime'e é Ciriístu'u jemi, a'ájna é Jesús ti ajta tavástara'a pú'een. Té'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi nej neri mî'imica. ³² Ti pua'a mecaí huatarún é mej meri huácuii, za'iné tí'itij tinee'téva'iri nej niyen teáata'a pú'een, ti pua'a niyen huaténe'use'en huá'a jamuan é tí'itén a'ujna já'ahua'a u Éfeso?

Ayee mú xaa tí'ixaxa'a té'ij: "Tiché'e yee tiú'ucua'ani, teajta ti'iti antiyé'en, a'iné ruimua'a tu cui'ini."

³³ Caxu ratá'acare'en ti ja'atí á'amuacuanamua ti'itij jime'e. Casi'i, a'ájme é mej a'ij pua'a titetiújcha'í, ayée mú nu'u a'ij pua'a ca'aníjra'a hua'atá'aca é mej rí'í titetiújcha'í mej mi majta miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huá'ini.

³⁴ Setá'aj seajtáhua'a rí'í mé titeumuámua'are'en, setá'aj seajta raatapuá'ajta é sej jín até'itzaara é Dios jemi. Camu tzáahuati'ira'a jín ramua'ate é Dios seica é mej a'amua jetze ajtème'ecan. Ayee nu 'een jín tejá'a-mua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en.

A'ij mej seíire'e muá'aju'u maté'ij huatarún é mî'ichite

³⁵ Mî ajta, ti pua'a ja'atí ayén tiu'uta'íhua'u té'ijna: "¿A'iné ye'í tí'iri'iri mej huatarún é mî'ichite? ¿Tí'itájni tévira'an jín miyen seíire'e muá'aju'u?"

³⁶ Mî neajta inee, ayée nu tiraatá'ixaate'esin yee, mi pej caí mé úumua'aree. A'ijna é jatzi pej raahuáste, capu ajnéjsin ti pua'a caí amuacá a'utátzi'ite. ³⁷ Paté'ij tí'ihuaste'e, capej pe'ájna huaste'e é cíyey ti ajnéjsin sino a'áj pej huaste'en é jatzi ti pua'a tí'ití triigu nusu tí'ití seica. ³⁸ Ajta a'ájna é Dios, a'áj pu ayén ratá'aca é cíye'ara'an a'ij ti ari tiraaxé'epi'itari'iri'í, seij ajta seij é jatzi.

³⁹ Ajta, capu ruxé'ej na'a 'een é hua'ira'a. Se'ij pu seicié éene'e téhua'ira'a é teáata'a. Ajta seicié mú éene'en téhua'ira'a é ye'emuaate. Majta a'ájme é pina'ase, a'áj mú majta seicié éene'en téhua'ira'a. A'áj mú majta é hua'it'é, seicié mú majta éene'en téhua'ira'a.

⁴⁰ Ajta ti júte'e tí'iseijre'e, ajta ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, capu ruxé'ej na'a tí'een. Ajta, se'ij pu a'ájna pú'een é ti naa tihua'aseijrate'e a'ájna ti júte'e tí'iseijre'e. Ajta se'ij pu ajta a'ájna pú'een é ti naa tihua'aseijrate'e a'ájna ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. ⁴¹ A'ájna é xicaj, a'áj pu se'ij a'ájna pú'een ti naa tihua'aseijrate'e.

Ajta í máxcira'i, capu ruxí'ej na'a ayén tihua'asei-jrate'e. Majta a'ñime í xu'ura'ave, camu majta ruxí'ej mena'a miyen 'een.

⁴² Ayee pu che'atá na'a éene'en tí'iseijre'e a'ñina jime'e í mej huatarújsin a'ñime í mej meri huácuii. A'ij-na í tévira'an tí huanú'ihuaca'a, a'ñi pu á'apua'aren. Ajta a'ñin tí Dios ra'ajjásin, capu ché'e ja'anáj á'apua'aren a'ñina. ⁴³ A'ijna tévira'an, ayée pu huanú'ihuaca'a mej caí rí'i tiratá'acare'en. Ajta, t'í'ij Dios ra'ajján, a'ñi pu temua'a naa rí'i tiraatá'asin. T'í'ij huanú'ihua a'ñina í tévira'an, capu a'atzu ruca'ané. Ajta, t'í'ij Dios ra'ajján, a'ñi pu rumuári'eri'ire'ara'an jín ra'ajjásin.

⁴⁴ Ayee pu éene'en nu'ihuan tí ij te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée pu éene'en ra'ajjásin tí ij ayén jetzen arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Tí pu'a ayén seijre'e í tévira'an tí ayén te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua, ajta pu ayén che'atá na'a seijre'e í tévira'an tí jetzen arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁴⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: "A'ijna í tevi, a'ñina í Adán tí amuacá huataseijre, a'ñi pu ayén éene'en ruuri huataseijre." Ajta a'ñina í tevi, a'ñina tí ajta Adán pírici í tu'uvé'eteajti, ayée pu éene'en huataseijre xíéjniu'ucari tí ayej a'uj tihua'atá'aca mej miyen ruuri muá'ara'ani.

⁴⁶ Capu amuacá huataseijre a'ñina tí jetzen arájca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sino a'ñina tí rusej te'utáviicua'i íiyen chaanaca japua. T'í'ij a'ñin ayén huataseijre'en, aj pu xaa huataseijre'esin a'ñina tí a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an jetze arájca'anen. ⁴⁷ Ajta, a'ñin í teáata'a, í tí amuacá huataseijre, a'ñi pu chuej jín huatáavijhuaca'a. A'ñi pu jín, íiyen mej chuej japua me'ecan. Ajta í teáata'a, í tí hua'apua tí huanéj, a'ñi pu júte'e é'eme'ecan.

⁴⁸ Majta a'ñime í mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú 'een t'íj ajta 'een í tevi tí chuej japua me'ecan. Majta a'ñime í mej jetzen ajtémecan a'ñina tí júte'e é'eme'ecan, ayée mú majta 'een t'íj 'een a'ñina í ja'ati. ⁴⁹ A'ij tej teri tiyen 'een tévira'an jime'e a'ñina í tevi tí chuej japua me'ecan, ayée tu che'atá tena'a éene'e tá'aju'un tévira'an jime'e a'ñina í tevi tí júte'e é'eme'ecan.

⁵⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a. Capu rí'irí tí a'uun a'uteárute a'u tí Dios tejé'ajta ja'ati tí na'a tí auj ayén seijre'e tévira'an jime'e a'ñina í tevi tí chuej japua me'ecan. Ajta, a'ñina í ja'ati tí á'apua'aren, capu rí'irí tí ayén tiráaci'iti a'ñina tí caí ja'anáj á'apua'aren.

⁵¹ Xáanamujri'i mú'een, a'iné ayée nu tejá-muaatá'ixaate'esin tí'itij jime'e tí rú'avaataca'a í Dios jemi. Catu náimi'i cui'ini, sino Dios pu náijmi'ica seicié taruuren itejmi. ⁵² Ayee pu té'eme a'ñina xicáara'a tí jetzen huatánamujre'en í trompeeta tí jime'en nain te'entipúa'ajte. T'í'ij a'ñin tí ta japua tí'ivaire'e ucáajihua í trompeeta jetze, aj pu'i ayén seíire'e a'ame t'í'ij mej huatémxcava'axi'ín jíye'itzi jime'e. Aj pu'i Dios hua'ajjájpuaxi'isin a'ñimej í mej meri huácuii mej mi caí ché'e ja'anáj auupuá'are. Teajta iteen, seicié tu huaté-

taruurejsin, a'iné ayée pu ruxe'eve'e tí a'ñin tí á'apua'aren ayén seicié huaúruuren tí ij caí ché'e auupuá'are. Ajta ayén ruxe'eve'e tí a'ñin tí m'i'ini, ajta ayén seicié huaúruuren tí ij caí ché'e huám'i'ini.

⁵⁴ T'í'ij seicié huaúruuren a'ñina tí á'apua'aren tí ij caí ché'e auupuá'are, ajta t'í'ij ari seicié huaúruu a'ñina tí m'i'ini'iche'e tí ij caí ché'e huám'i'ini, aj pu xaa ayén teja'uré'enejsin a'ij tí amuacá té'eyu'usi'ihuaca'a, a'ñina í niuucari tí jime'en raxa yee: "Nain pu hui jín raatémua'iti a'ñina í tí huá'acui'ica. ⁵⁵ Mí pej huá'acui'ica, ¿a'uné a'ij 'een í pej jín hua'utéemua'iti? Capu mé'e é'eseijre'e xaa ne'u." Ajta ayén tíjín: "Mí pej jín tihua'upuaíj, ¿a'uné a'ij 'een? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a."

⁵⁶ Ajta a'ñina tí jín tihua'apuaíjte'e a'ñina tí ajta huá'acui'ica, a'ii pu a'ñina jetze arájca'anen í mej jín até'itzeaaara í Dios jemi. Ajta a'ñina í niuucari í mej jín tí'ajta, a'ii pu a'ñin pú'een tí ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mí miyen auté'itze'ara'an í Dios jemi.

⁵⁷ Mí ajta, tiché'e tiyen rí'i tiratá'acare'en te'ñina í Dios tí ayén titatá'aca tej tiyen tiu'utému'itin te'ñina jime'e tej jetzen ajtémecan í tavástar'a, a'ñina í Jesús tí ajta Círíistu'u pú'een.

⁵⁸ A'ñi xu jín siyen huá'irini, ne'ihuaamua'a, mí nej já'amuaxe'eve'e huáp'i'i. Setá'aj rí'i tí'iteseijre'e ja'anáj tí na'a, setá'aj seajta te'utáviicua'i tí ij caí ja'ati amuá'ari'í í á'amuaamua'atziira'a. Setá'aj seajta a'ujca'anécan jín tiu'umuári'en í tavástar'a jemi ja'anáj tí na'a, a'iné xu'uri ramua'aree tí jé'ecan huáp'i'i tejámuatéva'iri. Caxu huáapua'a sena'a tí'imuari'e tavástar'a jetze me'ecan.

Jíme'en í tumin í mej huá'uhuaviiri'í huá'a jime'e í ru'ihuaamua'a

16 Jíme'en í tumin sej raseire'e sej si jín hua'utévaire'en a'ñimej í mej Dios jemi seijre'e, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e a'ij nej neri tihua'u'íjca a'ñimej í mej e'etiújse'iri nainjapua u Galacia.

² Ayee xu huá'irini seij seajta seij, a'ñina xicáara'a tí jetzen te'ute'itíen í itieeri. Ché'e sej ayén ra'ajtá'an í ruche a'achú tí caj tí'ixe'evi'ira'a, tí pu'a Dios raatá'a jeíhua nusu c'íj na'a. Ché'e a'ñin rájseire'en t'íj na'a sej itieeri tí ij caí ché'e ayén ruxe'eve'e sej rajsé'irihua'an a'ájna net'í'ij ne'uun a'atanén. ³ Net'í'ij ne'uun e'ará'asti, aj nu ni niyen hua'uré'epijte'esin í yu'uxari a'ñimej í sej hua'antíhuau mej mí me'ñina jín majta ra'anú'an a'ujna u Jerusalén í sej seri rájseij sej hua'utapuaíjve'esin. ⁴ Tí pu'a ajta ayén tiná'amitiejte'e tí ayén titaatéva'iri nej neajta ne'uun á'ume'en, a'ñi mú majta á'uju'u muá'aju'u neetzi jamuan.

A'ij tí nu'u huá'irini t'í'ij a'uun á'ume'en sej chuéjra'a japua

⁵ Net'í'ij ne'uun amuacá a'atanén u Macedonia, aj nu ní amúumuaarin. Mí neajta inee, nauj mí'i ne'uun u a'atanén u Macedonia. ⁶ Tíj necá a'atzu mú'ejmi jemi á'ateeri, na'ari niyen á'ateevi'in t'íj na'a tí huáseevi'i

a'ame sej si siyen naatévaire'e se'íjna jime'e a'u ti na'a nej á'ume. ⁷ Canu niyen raxí'eve'e nej íjii nena'a amuaaséij nej ni a'atzu nena'a amuáamuaare, sino ayée nu raxí'eve'e nej ni á'ateevi'in nej ne'uun á'ucatii mú'ejmi jemi, ti pua'a ayén tinetá'acare'en í tavástara'a.

⁸ Mi neajta inee, a'úu nu a'utevéé na'ame ne'újna u Éfeso ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna matí'ij tí'yeste me'íjna jime'e ta'aráahua'apua ti ará'ase i itieeri. Jee xaa, ayée nu huárini a'iné naa pu tináavai a'íjna jime'e í nej tí'imuari'e nej ni jeíhua huáp'i'í raatévaire'en í tavástara'a. Capu amín a'ij mej jeíhua néjcha'íire'e.

¹⁰ Ajta, t'í'ij a'uun a'atanén a'íjna í Timoteo, setá'aj rí'í tirájcha'íica temua'a naa, a'iné a'í'í pu ayén che'atá na'a tí'ivaire'e í tavástara'a jemi netíj inee. ¹¹ Ché'e caí ja'atí raxiéehuata. T'í'ij ajtahua'a u a'arájra'ani, setá'aj raatá'an t'íj na'a ti ayén ruxe'eve'e ti ij ajtahua'a yé ra'asti neetzi jemi. Ayee nu rachú'eve'e ti a'íin yé huácatii huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a.

¹² Ajta a'íjna í ta'ihuaara'a, a'íjna í Apolos, jé'ecan nu ca'aníjra'a raatá'acare'e ná'aye'i ti mú'ejmi jemi a'atanén huá'a jamuan í seica í ta'ihuaamua'a. Mi ajta a'íin, capu á'uye'imí'í jí'araa. Aj pu nu'u a'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi t'í'ij huatá'í'ipéca.

Í niuucari ti jín ra'antipué'ajte

¹³ Rí'í xu'u mú'een. Setá'aj rí'í tí'itesejjre'e se'íjna jime'e sej rá'astijre'e í tavástara'a. Setá'aj seajta hu-ateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj seajta araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si te'utávicua'i. ¹⁴ Setíj sena'a sej siyen rí'í, setá'aj siyen ríjca se'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en.

¹⁵ Xu'uri ramua'aree a'ii mú' a'íin pú'een í mej amua-caí huataújtuiiri'í í tavástara'a jemi ayujna Acaya

a'íime í teitestemua'ame'en a'íjna í Estéfanos. A'í'í mú majta meri me'íjna jín autéjhuii mej hua'utévaire'en a'íme'í í mej Dios jetze ajtéme'ecan. Ayee nu ca'aníjra'a amuaatá'aca, ne'ihuaamua'a, sej si huá'atzaahuat'e a'íme'í, seajta naíjmi'íca í teite í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetíj iteen, í mej majta tzáahuati'í-ra'a jín tí'ivaire'e í tavástara'a jetze me'ecan.

¹⁷ Nee nu xaa huatántemua'ave matí'ij yé ra'áa, a'íjna í Estéfanos jamuan a'íjna í Fortunato, ajta a'íjna í Acaico. A'í'í mú xaa rí'í tinaatá'a me'íjna jime'e mej yé náamuaareca'a mú'ejmi jetze me'ecan ti ij caí tí'ití ná'aturaate'e. ¹⁸ A'í'í mú rí'í tinaatá'a yú ne tzajta'a. Majta mú rí'í amuaatá'asin mú'ejmi í a'amua tzajta'a. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rí'í tihua'utá'an naíjmi'íca í tetece mej miyen 'een matíj a'íime í mej huaíca.

¹⁹ Yé mú á'amuateujte'e a'íime í mej e'etiújse'íri hua'atéyujta'a ti a'u ti seijre'e t'íj na'a ti a'u ti huatáca'á íye Asia. Ajta a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila, a'í'í mú temua'a naa á'amuateujte'e niuucajtze'en í tavástara'a. Ayee mú che'atá mena'a yé á'amuateujte'e naíjmi'í í mej e'etiújse'íri a'u mej é'eche a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila. ²⁰ Naími'í í ta'ihuaamua'a í mej yé huat'eí, a'í'í mú majta á'amuateujte'e. Setá'aj huaújteujte'en temua'a naa, xu'iteújpi'ítze'axi'í niuucajtze'en í tavástara'a.

²¹ Neajta inee, i nej Pablo pú'een, nemuajca'a nu jín tejá'amuayu'use'e nej ni neajta amuaateujte'en.

²² Tí'í pua'a ja'atí caí raxí'eve'e í tavástara'a, ché'e ayén puaijtzi ráaci'íti. Ché'e yé uvé'enen í tavástara'a.

²³ Ché'e a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús, ché'e a'íin rí'í tejamuatá'acare'en. ²⁴ Jéihua nu neajta jí'amuaax-e'eve'e ne'íjna jime'e sej seajta se'íjna jetze ajtéme'ecan í tavástara'a, a'íjna í Jesús. Yee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

2 Corintios

A'ñi pu tihua'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu se'ij ne'ñn pú'een ti Dios ayén tinaa'ijca ruxé'evi'ira'a jime'e nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ti'iti tí'iseijre'e í Ciriístu'u jemi, í ti ajta i'i Jesús. Jamuan a'ijna í ta'ihuaara'a a'ijna í Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mi sej e'etiújse'iri sej si raateánajche í Dios, mi sej Corinto a'uchéjme, teajta tiyen tihua'ayu'use'e na'ijmi'ica í mej Dios jemi seijre'e, mat'ij mena'a í mej me'uun a'uchéjme t'ij na'a ti a'uun huatacá'a u Acaya.

2 Ché'e a'ijna í Dios, í tej rájya'upua, ajta a'ijna í tavástar'a, a'ijna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een, miché'e r'í'í tejamaatá'acare'en, majta r'í'í tejama'anpuá'ajte'en sej si temua'a naa ru'ihuáa-mua'ataa xá'ara'ani.

Í ti nu'u jín rajpua'ijtzi í Pablo

3 Tiché'e r'í'í tiraatá'acare'en te'ijna í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'ijna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een. A'ijna í Dios, a'ii pu a'ñn pú'een í tej rájya'upua ti ajta nain jín ta'acu'uvée á'aye'i. A'ii pu a'ñn pú'een í Dios ti ajta nain jín r'í'í taarú'u.

4 A'ñi pu ajta r'í'í taarú'u a'ijna jime'e í tej jín á'aviicua'ire'e tá'aye'i tej ti tiyen che'atá tena'a r'í'í hua'an-rú'ure'en a'ímej í mej ti'it'ij jín á'aviicua'ire'e. A'ij tu jín tiché'e tiyen r'í'í hua'anrú'ure'en te'ijna jime'e í ti jín Dios ajta r'í'í taarú'u.

5 Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti temua'a naa ayén tí'itaci'ipuaca a'ijna ti jín ajta rajpua'ijtzi'a a'ijna í Ciriístu'u. Ayen che'atá na'a Ciriístu'u ajta temua'a naa r'í'í taarú'u tej ti te'utáviicua'i.

6 Ti pua'a tiyen ti'it'ij jín á'aviicua'ire'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij Dios r'í'í amua'anrú'ure'en, ajta amua'irájtuaani. Ajta, ti pua'a Dios ayén r'í'í ta'an-rú'ure'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij ajta a'ñn r'í'í amua'anrú'ure'en. Ayej pu xaa tejá'amuaruure mú'ejmi ti pua'a siyen che'atá sena'a temua'a naa te'utáviicua'i í sej jín rajpua'ijtzi tet'ij iteen tirajpua'ijtzi.

7 Ayej pu titá'amitiejte'e sej siyen xaa ne'u té'evicua'i, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén che'atá sena'a teja'amua'ac'ipuaca sej siyen rajpua'ijtzi tet'ij iteen, ajta Dios pu ayén che'atá na'a r'í'í amua'anrú'ure'e a'ame mú'ejmi t'ij ajta r'í'í tita'anrú'ure'e a'ame itejmi.

8 Ayej tu tí'ijxe'eve'e, ta'ihuaamua'a, sej ráamua'aree a'ij tej tirajpua'ijtzi'a tet'ij te'uun a'uté'eca'a a'ujna u Asia. Jé'ecan tu huápi'í á'aviicua'ire'eca'a, ajta

na'a caí utéevatzi í tatzajta'a. Ayej pu titá'amitiejte'eca'a tej caí ché'e a'ij huárini.

9 Jee t'zíte'e, ayée pu titá'amitiejte'eca'a í tatzajta'a tej huácu'ini. Mi ajta, ayée pu a'ijna jín táaruu tej ti caí taj'ímua'a á'atatzahuate'e sino tej ti te'ijna jetze arátaca'anen í Dios ti hua'ajjá'apuana í mej meri huácu'ii.

10 A'ñi pu ayén tu'irájtuaa ti ij caí ayén titáaci'iti tej te'ijna jín huácu'ini ti huápi'í a'ij pua'a seijre'e. A'ñi pu ajta aúche'e tu'irátuaasin. Jee xaa ne'u, ayée tu tí'ijchú'eve'e ti a'ñn ajtahua'a tu'irájtuaani.

11 Mi ajta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej se'ijna jín taatévaire'en, sej rahuaviira í Dios itejmi jime'e, mej mi majta mu'ii miyen r'í'í tiraatá'acare'en í Dios itejmi jime'e me'ijna jime'e ti a'ñn Dios ayén che'atá na'a r'í'í titaatá'a itejmi a'ij sej seri mu'it'í tirájuaviiri'i.

A'iné nu'u 'een jime'e caí u a'atanéj u Corinto a'ijna í Pablo

12 A'ij tu xaa jín á'atatzahuate'en. Ajta a'ñn í taxiejniu'uca ayén tí'ita'ixaate'e ti ayén ti'ayajna tej tiyen r'í'í tí'ititacha'í huá'a jemi í mej íiyen seijre'e chaanaca japua, teajta jaitze'e r'í'í tí'ititacha'í mú'ejmi jemi. T'ij na'a tej tiyen huar'ij, ayée tu t'zahuati'ira'a jín tiyen rijca í Dios jemi, nain jime'e a'ij ti tiraav'ijte'e. Catu tiyen tí'ijr'irejca'a a'ij mej tí'ijr'ire í teteca mej íiyen seijre'e í chaanaca japua sino Dios pu ayén r'í'í titaatá'a.

13 Ajta, í nej tejá'amua'aree, ayée pu'u na'a a'ñn pú'een a'ij sej sena'a tiraay'í'iti sej ra'ujjve'en, a'ij sej sena'a seajta tiyeú'itie. Ayej nu neajta tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree nain jime'e tej te'ñn pú'een í sej jín r'í'í tiraatá'asin í Dios. Jee xaa, xu'uri siyen ráamua'areeri'i. Seajta mú'een, mú'een xu se'ñn pú'een í tej jín r'í'í tiraatá'asin a'ijna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huataseijre'esin a'ijna í tavástar'a, a'ijna í Jesús.

15 A'iné ayée pu tiná'amitiejte'eca'a, ayée nu tiraax'í'epi'intare nej amua'acá ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi nej ni neajtahua'a r'í'í tejamaatá'an.

16 Ayej nu tí'ijxe'eve'eca'a nej amua'amaare net'ij ne'uun á'ume'en u Macedonia, neajta net'ij ne'uun pí'é'ejveti neajtahua'a á'amua'amaare. Neajta niyen rax'í'eve'eca'a sej siyen tiraax'í'epi'intare'en í sej jín naatévaire'e nej ni ne'uun á'ume'en u Judea.

17 ¿A'iné tejama'ac'itiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui siyen tiná'aseijrate'e ti caí r'í'í'í sej ná'antzaahuate'en se'ijna jime'e nej nu'u caí t'zahuati'ira'a jín tí'ixi'epi'intare'e? Mi neajta inee, canu xaa ne'u niyen 'een, a'iné canu niyen tí'ijr'ire mat'ij a'íime í teteca í mej ruj'ímua'a tí'imua'atze t'ijñ "jee." Mi ajta, capu ayén te'iráame.

¹⁸ Mi ajta Dios, a'ñi pu caí ja'anáj até'itzea'ara. A'ñj pu jín, a'ñjna í tej teri amuaatá'ixaa, capu ayén 'een tí hua'apuaca jín huataújmua'a. A'ñjna tí jíme'en raxa yee "jee", capu ajta ayén huataújmua'a yee "capu."

¹⁹ Ajta a'ñjna tí yaujra'an pú'een í Dios, a'ñjna í Jesús tí ajta Círíistu'u pú'een, teen tu tiyen jíme'en amua'ixaa inee, jamuan a'ñjna í Silvano, ajta a'ñjna í Timoteo. A'ñjna í Círíistu'u, nain pu jín tihuaújmua'atziite'e, ajta raxí'epi'íntare'e. A'ñjna jemi tñj na'a í niuucari tí jíme'en raxa yee "jee", ja'anáj tí na'a pu ayén te'iráame tñjn "jee."

²⁰ Ajta nain í tí jín Dios te'ataújratziiri'i, a'ñi pu araúrastejsin í Círíistu'u jetze. A'ñj tu jín tiyen tí'ixaxa'a yee "jee." Yee pu tí'ayajna í jemin. Ayee tu jín rñí tiratá'aca í Dios.

²¹ Mi ajta Dios, a'ii pu a'ñin pú'een í tí rñí'í titájcha'ñi itejmi. A'ñi pu ajta rñí'í tejamuájcha'ñi mú'ejmi jemin í Círíistu'u.

²² A'ñi pu itejmi huateúra'ate, ajta raateájtuua í ruxíe-jniu'uca itejmi jemi tej tí ráamua'aree tí a'ñin raanaíjmire'en í tí ari taatá'a.

²³ Dios pu rú'umua'aree a'ij nej tí'imua'atze. Canu tí'ihua'i nena'a. Canu ché'e nena'a tí'ixi'epi'íntare'e sino rñí'í nu tí'ixi'epi'íntare'e. Ayee nu 'een jín caí ne'uun a'atanéj mú'ejmi jemi nej ni caí amuaatamuári'eriste'en.

²⁴ Catu xaa ne'u tiyen tejá'amua'aijite'e sej si ca'anéri jín ra'ará'astijre'en í tavástara'a, sino a'amua jamuan tu tí'imuarí'e sej si se'ñjna jín huataújte-mua'ave'en, a'iné mú'een xu rá'astijre'e xa'aye'i temua'a naa.

2 Mi neajta inee, ayée nu tihuánxi'epi'íntari'iri'i nej caí neajtahua'a amuaámuare nej ni caí neajtahua'a amuaatáxieemijte'en.

² Jee xaa ne'u, tí pua'a niyen amuaatáxieemijte'en, ¿a'atéenqui mena'a mi me'ñ pu'éene'e muá'aju'u í mej naatatémua'aviste'esin? Capu ché'e sein ja'ati, a'iné mú'een xu se'ñin pú'een í nej amuaatáxieemijte.

³ Ayee nu 'een jín niyen tejamuuatayú'use nej ni ramua'areere sej caí naatéxieemijte'esin netñ'ij ne'uun e'ará'asti, a'iné ayée pu tiraavíjite'e sej naatatémua'aviste'en. Mi ajta, ayée pu tiná'amitíejte'eca'a sej siyen 'een naíjmi'i mú'een sej se'ñjna jín huataújte-mua'ave'en se'ñjna jime'e í nej neajta jín netémua'avi.

⁴ Netñ'ij tejamuuatayú'use, jeíhua pu a'ij pua'a né'asejca'a, neajta neyeine temua'a. Jee xaa, huápi'i pu nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a, a'iné canu raxí'eve'eca'a nej amuaatáxieemijte'en, sino ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a sej ráamua'aree nej jeíhua huápi'i já'amuaxe'eve'e.

Mej nu'u tiraatá'uuni'i a'ñjna tí auteájturaa í Pablo jemi

⁵ Mi ajta, tí pua'a ja'ati ayén tí'iti jín a'ij tíu'uruu tí i ja'ati huataújxieemiste'en, capu ayén neetzi na'a huáruu sino je'icáj pu ajta mú'ejmi ayén huáruu. Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni caí jeíhua amuaatamuári'eriste'en naíjmi'ica mú'ejmi.

⁶ Pu'uri a'ñi pu'u, í mej mu'iití meri miyen puaijtziraatá'a a'ñjna í ja'ati tí ayén huarñj.

⁷ A'ñj pu jín, ayée pu ari tíu'ujxe'eve'e sej tiraatá'uuni'i, seajta rñí'í ra'anrú'ure'en. Na'ari caí, a'ñi pu muá'itiche'en nain jime'e a'ñjna jime'e tí jeíhua huápi'i ruxieemijte'e.

⁸ A'ñj nu jín niyen ca'aníjra'a amuaatá'asin sej seajtáhua'a siyen tiraatasejrate'en sej seuj raxí'eve'e.

⁹ Ayee nu 'een jín tejamuuatayú'use nej ni amuaatéesej a'ij sej titetiújcha'ñi mú'een, ajta nej ni ráamua'aree tí pua'a siyen nain jín té'aste.

¹⁰ Ja'ati tí na'a sej tiraatá'uuni'i, nee nu neajta niyen che'atá nena'a tiraatá'uuni'ira. Tí pua'a niyen tí'iti jín tiraatá'uuni'iri'i, tí'iti tí na'a, ayée nu 'een jín tiraatá'uuni'iri'i nej ni a'amua japua huániuuni í Círíistu'u jemi tí ij caí a'ñin Satanás tí'iti jín ta'antimuá'itin, a'iné teen tu xaa ramua'aree a'ij tí a'ñin éeni'ici'e tí'imuarí'e.

A'ij pu nu'u pua'a tiraatá'acare'e a'ñjna í Pablo tñ'ij auj á'ucatii u Troas

¹² Netñ'ij ne'uun a'ará'a ne'újna u chajta'a tí ayén té-ja'arájtehuua tñjn Troas, nej ni ne'uun tihua'utá'ixaaate'en í niuucari tí jíme'en raxa í Círíistu'u, nevástara'a pu ayén naatá'a nej ni nexiéehua temua'a naa tihua'utá'ixaate'en í teite.

¹³ Mi neajta, jeíhua nu huápi'i tí'imua'ajca ne'ñjna jime'e nej caí ráateu í ne'ihuaara'a, ne'ñjna í Tito, tí caí a'uun a'utéveeca'a. A'ñj nu jín hua'utateúute'e, ne'uun á'lume u Macedonia.

Tej nu'u tiu'utémuaitin jamuan í Círíistu'u

¹⁴ Ajta, temua'a tu rñí'í tiraatá'asin te'ñjna í Dios tí ayén taatá'aca temua'a naa tej tiu'utémuaitin jamuan í Círíistu'u. Cu xíee tej cuj iteen já'ita'a huajú'un, ajta a'ñi pu Círíistu'u amuacá huamé'en, majta ta cújta'a huajú'un í tej teri hua'utéemua'iti. Ajta a'u tí na'a tej já'ita'a huajú'un, Dios pu ayén raruure tí téjmi jetze airáninei a'ñjna tí naa té'eeca í mej jín ráamua'ati.

¹⁵ Teajta iteen, ayée tu seijre'e í Dios jemi. Cu xíee tej cuj iteen ráatisin í tí naa té'eeca a'ñjna jime'e tej tiyen Círíistu'u jetze ajtéme'ecan. Ayee tu che'atá tena'a seijre'e huá'a jemi í tí Dios hua'irátuaasin, ajta huá'a jemi í mej á'apua'aren.

¹⁶ Ayee pu 'een, a'ímej jemi í seica í mej á'apua'aren, ayée pu huá'a jemi té'eeca tñj tí'iti tí huamé'í í mej jín majta á'apua'aren. Ajta a'ñime í seica í tí Dios hua'irátuaasin, ayée pu huá'a jemi té'eeca tñj tí'iti tí ruuri tí naa teáarí'e í mej jín huaújrute'en. ¿A'ataani ayén á'avejren tñ'ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi? Capu xaa ne'u mé'é'e ja'ati tí ayén á'avejren.

¹⁷ Mi teajta iteen, catu tiyen e'en matñj í seica, í mej mu'iití, í mej miyen huateújvaire'en í mej jín ramuá'itici me'ñjna jime'e mej ramuarí'e í niuucari tí jíme'en raxa í Dios. Mi teajta iteen, ayée tu tzáahuati'ira'a jín tí'ititacha'ñi a'iné Dios pu ta'antíhuau. Teajta iteen, ayée tu í Dios jemi tí'ixaxa'a tñj seij tí Círíistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e.

A'ijna í niuucari ti jéjcuacan jín te'ataújratiiri'i í Dios

3 ¿Ni qui ayén tejamuá'amtieje'te tej teajtáhua'a autéjhuii tej tajímua'a tiyen rí'i ti'itáta'aca mú'ej-mi jemi? Na'ari, ¿ni qui ayén ruxe'eve'e ti ja'ati ayén yu'uxari autéyu'uxan í ti jín rí'i tejamuata'aca itejmi jime'e nusu ayén tiú'ujxe'eve'e sej ra'utéyu'uxan í sej jetzen rí'i ti'itáta'aca itejmi? Seica jemi pu xaa ayén tiú'ujxe'eve'e, aru itejmi jemi, capu.

² Mú'een xu rujímua'a sena'a se'fin pú'een í ti titaatéva'iri tój yu'uxari í tej jín huatátaseijrata huá'a jemi, matáj mena'a pua'amé mej yen seijre'e mej mi ra'ujjve'en, mej yaú'itiée muá'ara'ani.

³ Mú'een xu xaa siyen 'een tój yu'uxari ti Círístu'u jetze a'uvé'emej. Mi ajta, capu tetej jetze a'uyú'usi'ihuaca'a sino a'fin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'fi pu raateájtuaa mú'ejmi jemi t'ij ayén a'amua tzejta'a te'useíre'e á'ara'ani mi sej seuj ruuri.

⁴ Ayee tu té'atzaahuat'e a'iné Círístu'u pu ayén tí'i-seijre'e í Dios jemi.

⁵ Capu ayén tiraavíjete tej tajímua'a tiyen tiu'utaxáj yee téjmi pu jetze seijre'e í muári'eri'ira'a tej ti tiyen raayí'itihua'an sino a'ijna í tej jetzen arátaca'ane, a'fi pu a'uun a'uvé'eye'i í Dios jemi.

⁶ Ajta a'fin Dios, a'fi pu ayén ta'antíhuau tej ti tiyen te'ijna jín tiu'utévaire'en, a'ijna í niuucari ti jéjcuac ti Dios ajta jín te'ataújratiiri'i. Teajta iteen, catu te'ijna jín tí'imuarí'e ti á á'ayu'usi'i tetej jetze, sino a'ij tu jíme'en ti ayén seijre'e ti jetzen airáninei í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Ajta a'fin í niuucari ti á é'eyu'usi'ihuaca'a í tetej jetze, a'fi pu ayén hua'atá'aca mej mi miyen ja'ati a'uxíjete'en ti ij a'fin huámí'ini. Mi ajta, a'fin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'fi pu ruurican a'ihuateájtuaani.

⁷ Mi ajta a'fin í niuucari í mej jín miyen ja'ati a'uxíjete'en t'ij a'fin huámí'ini, ayée pu á é'eyu'usi'ihuaca'a tetej jetze ti a'uré'etzatzaihuaca'a. Jé'ecan pu huápi'i naa seijre'eca'a t'ij Dios ayén raateájtuaa a'ijna jemi í Moisés. Ajta a'fin Moisés, ayée pu huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Majta a'fime í mej Israél jetze ajtème'ecan, capu rí'iríístaca'a mej ra'aráaseij í Moisés a'ijna jime'e ti ayén huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Mi ajta, a'fi pu tépua'arijme'eca'a.

⁸ Ajta a'fin ti jín tí'ivaire'e a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ¿ni caí ayén jeihua huápi'i jaítze'e naa seíre'e á'ara'ani?

⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Ti pua'a ayén jeihua huápi'i naa seijre'eca'a a'ájnámua t'ij Dios raateájtuaa í niuucari í mej jín ja'ati a'uxíjete'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti jaítze'e huápi'i naa seíre'e á'ara'ani a'ijna í niuucari ti raatá'aca í ja'ati ti a'fin rí'éene'ecán jín huatéáturan í Dios jemi.

¹⁰ Jee tzíte'e, ayée pu ti'ayajna, a'fi pu ajmí'i huápi'i naa seijre'eca'a a'ijna í niuucari ti raateájtuaa í Moisés jemi. Ajta ijii, capu ché'e naa seijre'e a'ijna jime'e ti ari seij huataseijre ti jaítze'e huápi'i naa seijre'e.

¹¹ Ajta, ti pua'a ayén naa éene'en huataseijre a'ijna ti ajta tépua'ari, jaítze'e pu huápi'i naa seíre'e a'ame a'ijna í ti ayén huatéáturaasin tój na'a rusén jime'e.

¹² A'iné tu'uri tiyen rachú'eve'e í Dios jemi ti ayén te'irájra'ani, a'ij tu jín tiyen taxiéehua tihuá'ixaate'e, teajta caí tí'itziíne'e.

¹³ Catu tiyen ríci a'ij ti a'fin Moisés huaráj ti c'ixuri jín araújna í runéerime jetze mej mi caí ra'aráaseij a'fime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, mej mi caí raaseijra t'ij a'ijna tépua'arijme'en a'ijna ti tetáatiye'i-caa.

¹⁴ Majta me'fin, a'fi mú caí huataúra'a mej yaú'itiée muá'ara'ani. Ayee mú huaráj. Cu xíee mej cuj araújna c'ixuri jime'e. Tój na'a a'ájnámua ti yú e'iré'ene, ayée pu 'een seijre'e. Mat'ij ra'ujíve'e me'ijna í niuucari ti mí'ime'ecan í ti jín Dios ayén amuacá te'ataújratiiri'i, aúche'e pu ayén seijre'e í mej jín aránami'i, ajta capu xi ja'ati hua'utáxixi, a'iné a'fi pu'u raayí'iti í Círístu'u.

¹⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'een ijii, ja'anáj ti na'a ti ayén ruxe'eve'e mej ra'ujjve'en a'ijna í yu'uxari ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, maúche'e mú miyen aranámí'ihuajmee mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani.

¹⁶ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén huataújtuiire'en í tavástara'a jemi, Dios pu ra'utáxijta a'ijna ti jín aránami'ihuaca'a.

¹⁷ Ajta a'fin í ti i'i tavástara'a, ajta a'fin í ti i'i xiéjniu'ucare'ara'an, a'fi mú ruxí'ej 'een, ajta a'u ti a'fin é'eselijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í tavástara'a, a'úu pu é'eri'iri ti ja'ati ruxiéehua á'uche'ecane'en í Dios jemi.

¹⁸ Mi teajta iteen, ayée tu éeni'ici'e seijre'e. Ayee tu seijre'e. Cu xíee tej caí aranámí'ihuajmee, teajta tiyen che'atá tena'a temua'a naa tí'itaseijrata tój ajta a'fin tavástara'a temua'a naa tiú'ujseijrata. Teen tu seicié huatétaruurejsin tej ti tiyen seíre'e tá'ara'ani tój tévira'an í tavástara'a, tej ti jaítze'e temua'a naa rí'i tí'itaseijratáa tá'aju'un tój na'a ti yú auca'ití a'ame. Ajta, a'fi pu jetzen airáninei í tavástara'a jetze, ajta a'ijna jamuan í ruxíejni'uca.

A'fi mú nu'u tí'ivaire'e í Círístu'u jemi

4 Teajta iteen, teen tu te'ijna jín tí'ivaire'e í Dios jemi a'ijna jime'e ti a'fin Dios ayén tá'ancu'uvaxí. A'ij tu jín caí muá'itiche'e.

² Mi teajta iteen, tu'uri raatéxíehuataca'a tej ti tiyen a'ij pua'a rijca avíitzi jime'e, tej ti teajta caí tiyen rijca a'ijna ti tiu'utévi'iraste'e, tej ti caí tí'itij jín tacuanamua. Catu á'ataca'ane tej tiyen tí'itij jín tiu'uhuá'ita. Catu teajta á'ataca'ane tej seicié tiu'utaxáj te'ijna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, sino ayée tu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a tzáahuatí'ira'a jime'e. Ayee tu te'ijna jín ríci tej ti tiyen tiu'utaseijrata huá'a jemi matáj mena'a pua'amé í teite tej ti ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ráamua'aree a'ij ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

³ Ajta, ti pua'a ayén a'utanámí'i í niuucari í tej jín ti-huá'ixaate'e, ayée pu'u na'a a'utanámí'i huá'a jemi í mej á'apua'are.

⁴ A'ii mú a'fin pú'een í ti hua'utánamua í huá'a-mua'atziira'a tzejta'a a'ijna í dios ti najmí'ica tí'ajite'e í

mej ijii huáteite. Ayee pu 'een jín huá'uruu mej mi caí yaú'itíée muá'ara'ani í niuucari tí ayén tí'ivaire'e tjj tatzari tí hua'atátzavi'i í huá'a tzejta'a mej mi miyen ráamua'ati me'íjna í tavástara'a tí ayén huápi'i naa sei-jre'e. A'íi pu ajta a'íin pú'een í tí nain jín ruxí'ej 'een tjj í Dios.

⁵ Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné catu tajímua'a tena'a tihua'ixaate'e, sino a'íjna í tej jíme'en tihua'ixaate'e, a'íi pu a'íin pú'een í Jesús tí ajta í'í Ciriístu'u. A'íi pu ajta a'íin pú'een í tavástara'a. Teajta iteen, ayée tu tejá'amuavaire'e mú'ejmi Jesús jetze me'ecan.

⁶ Ajta a'íin í Dios, ayée pu ajmí'i imúa' ayén tiu'utaxájtaca'a tjjín: "Ché'e á'ataaca í taij a'ujna a'utí a'utíca'a." A'íi pu ajta utétatzeaa'eca'a yú tatzajta'a, tí ij a'íin ayén taatá'an tej yaú'itíée tá'ara'ani, a'ij tí 'een jín huápi'i naa sei-jre'e í Dios a'íjna jime'e tí Ciriístu'u a'íj-na jemi sei-jre'e.

Tej nu'u tiu'utémua'ití te'íjna jime'e tí Dios jetze airáninei

⁷ Teajta iteen, ayée tu sei-jre'e í Dios jemi tjj xa'ari tí xarij jín taavíjhua, í tej tzejta'an teri ruuhuásei í tí jín Dios rí'i titaatá'a, í tí ajta huápi'i tí'ijnajche. Ayee pu 'een í tí sei-jre'e tí a'íin muári'eri'ire'ara'an tí nain jín tiu'utémua'itín, capu téjmi jetze airáninei, sino a'ij pu'u jetze í Dios.

⁸ Nain tu jín rajpuaíjtzi iteen. Mí teajta, catu a'atzu muá'itiche'en. Capu ajta a'ij tá'amitiejte'e a'ij tí té'eme. Mí teajta iteen, teen tu a'ij tirájteuve a'ij tej huárini.

⁹ A'íime í teite, a'ij mú pua'a xaa táruurée muá'aye'i. Mí ajta Dios, capu mé túuhua'ana. A'íi mú xaa tá'a-jjpu. Mí ajta, camu ta'antipua'ajte'esin.

¹⁰ A'u tí na'a tej é'eciine, ayée tu che'atá tena'a tí'ipuaíjtí'ihua tá'aju'un, a'ij tí éeni'ici'e huamí'í í Jesús. Ayee tu te'íjna jín rini, a'iné teen tu rá'aviicua'i, ajta ayén che'atá na'a sei-jre'e jemin í tej ratéhua'ira'a a'íj-na tí jín Jesús ajta taatá'aca tej teuj ruuri.

¹¹ A'iné iteen, í tej teuj ruuri, ayée pu tí'itaruure, ja'anáj tí na'a tu á'ataca'ane tej huácu'i'ini niuucajtze'en í Jesús. Ajta a'íjna jemi í tej ratéhua'ira'a, tí ajta á'apuapua'are, a'íjna jemi pu ajta seíire'e a'ame í muári'eri'ira'a tí jín ajtahua'a ruuri a'íjna í Jesús.

¹² A'íj pu jín, teen tu tiyen rajpuaíjtzi te'íjna jime'e tej tiyen á'ataca'ane tej huácu'i'ini. Mí seajta mú'een, ruxíéhua xu rí'í tí'itechéjme se'íjna jime'e tej iteen rajpuaíjtzi.

¹³ Ayee pu té'eyu'usi'i tjjín: "Nee nu té'antzaahua. A'íj nu hui jín niyen tiu'utaxájtaca'a."

Ayee pu che'atá na'a 'een itejmi jemi. Teen tu teajta té'atzaahuate'e, teajta tiyen tí'ixaxa'a te'íjna jime'e tej teri ramua'aree tí a'íjna í tí ra'ajjáj í tavástara'a, a'íjna í Jesús, huá'a tzejta'a í mí'ichite, a'íi pu ajta ta'ajjájpuaxi'isin jamuan í Jesús. A'íi pu ajta taataseíjrata mú'ejmi jamuan tej tí naími'i huateáturan í jemin.

¹⁵ Ajta nain tí ayén tiu'uríj, a'íi pu tejámuatéva'iri mú'ejmi, a'iné setí'ij jaítze'e huatámu'iire se'íjna jime'e tí Dios rí'í tejamuatá'aca, jaítze'e xu huataújte-mua'ave'esin sej sí huápi'í rí'í tiraatá'an í Dios.

A'íjna tí á'apuapua'are, ajta a'íjna tí seíire'e a'ame tjj na'a rusén jime'e

¹⁶ Ayee tu jín caí cataxiéehuajye'i. Jee xaa, a'íjna í tej ratéhua'ira'a tí mé jéjre'e sei-jre'e, a'íi pu á'apuapua'are'e. Mí ajta í tí yú tatzajta'a sei-jre'e, a'íi pu ru-jéjcuare'e ja'anáj tí na'a nain xicaj tzejta'a.

¹⁷ Ajta a'íjna í tej jín cáj caj rajpuaíjtzi, tí ajta caí jeíhua ruxe'eve'e, a'íi pu ayén rí'í taruure tej tí tiyen ra'an-curé'an te'íjna tí huápi'í naa seíire'e a'ame tjj na'a rusén jime'e. Capu a'atzu ratí'ase a'íjna tí ijii sei-jre'e. Ajta, jeíhua pu jaítze'e ruxe'eve'e caí í tej jín rajpuaíjtzi-ca'a.

¹⁸ A'íj tu jín, catu á'ataca'ane a'íjna jemi í tí tí'itaavijhua, tí ajta mé jéjre'e sei-jre'e, sino a'ij tu jemi á'ataca'ane te'íjna tí caí taavíjhua, í tí ajta caí mé jéjre'e sei-jre'e, a'iné a'íjna tí ayén taavíjhua, capu á'ateeri. Mí ajta, a'íjna tí caí taavíjhua, tí ajta caí mé jéjre'e sei-jre'e, a'íi pu xaa á'ateeri tjj na'a rusén jime'e.

Capu nu'u té'eviicua'i í tej ratéhua'ira'a

5 Ajta a'íjna í tej ratéhua'ira'a, ayée pu titaatéva'iri tjj inaamua tej jeten chejca. Teajta tiyen tí'ijmua'a-ree tí pua'a huaté'uune a'íjna í inaamua, teuche'e tu huatéechi'í í tí Dios jemi é'esei-jre'e, tí ajta caí muájca'a jín taavíjhua. Júte'e pu e'esei-jre'e a'ame tjj na'a rusén jime'e.

² Teajta iteen, tej teuj íiyen sei-jre'e chaanaca japua, teen tu taxiéjniuuste'e yú tatzajta'a, teajta tiyen taxieemijte'e te'íjna jime'e tej tíj te'uun a'uteárute te'újna chí'ita tí júte'e é'esei-jre'e tí ajta Dios jín ta'icánajsin.

³ Ayee pu a'íjna jín rini tí ayén ta'icanán, catu tí ché'e muámua'avijmé'e mé á'ujujhua'ane'e tá'aju'un. ⁴ Ayee pu tí'een, a'iné ijii tej teuj jeten huachéjme a'íjna í inaamua, jé'ecan tu tayeín yú tatzajta'a, te'íjna jime'e tí ayén tamuári'eriste'e tí'ití jime'e. Capu a'íi na'a tej tiyen rátzíine'e tí Dios ayén tá'ari'í a'íjna tí jín ta'icánajsin, sino tej huápi'í tiyen tí'ijxe'eve'e tí a'íin jaítze'e ta'icáanan, tí ij a'íin tí á'ateeri tjj na'a rusén jime'e nain tí'icáanan a'íjna tí á'apuapua'are.

⁵ Ajta, a'íin tí ayén rí'í taruure tej tí tiyen te'íjna an-curé'an, a'íi pu a'íin pú'een í tí Dios ruseíj raateájtuua itejmi jemi, í ruxíejniu'uca tej tí tiyen ráamua'aree tí Dios a'íjna jín te'ataújratziiri'í itejmi jemi.

⁶ A'íj tu jín, ja'anáj tí na'a, a'íi pu ca'aníjra'a tatá'aca, a'iné ayée tu ramua'aree tetí'ij teuj tiyen ruuri sei-jre'e te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a, teen tu caí xí te'uun a'u-jté í tavástara'a jemi. Ayee pu'u xaa ne'u tí'een, a'iné ayée tu 'een jín yé á'ujujhua'an te'íjna jime'e tej rá'atzaahuate'e. Catu te'íjna jime'e tena'a yé á'ujujhua'an tej tí te'íjna jetze arátaca'anen a'íjna tej tí'isise'ij teyajna.

⁸ Temua'a pu ca'aníjra'a tatá'aca, ajta jaítze'e pu ta'aráanajche tej tíhuiini te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a tej tí te'uun é'esei-jre'e a'u tej a'utéechi'í í tavástara'a jemi.

⁹ A'íj tu jín, tiyen tí'itese'e tej tiyen rí'í ti'itítacha'íi tej tiyen rí'í tiraatá'an í tavástará'a. Capu amín a'ij, ti pua'a tiyen a'ímuá seijre'e nusu tiyen jemin seijre'e.

¹⁰ Jee xaa ne'u ti ayén tí'een, a'iné ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej naíjmi'i tiyen huatátaseijrata a'ujna a'u ti a'utáca í Círíistu'u ti ij a'íin tá'uxijte'en naíjmi'ica itejmi. Aj pu xaa ayén tí'ijci'iti a'ij ti tiraavíjte'e seij ajta seij a'ij ti tí'iti tiu'umuá'iti a'íjna jime'e a'ij ti huaríj t'í'ij auj ruurica'a, ti pua'a x'í'epi'in huaríj nusu a'ij pua'a huaríj.

A'íjna ti Dios raajéjcuare

¹¹ A'íj tu jín, tu'uri ramua'aree ti ayén tiú'ujxe'eve'e tej jeíhua huápi'i rá'atase'e í tavástará'a, ayée tu 'een jín tí'itese'e tá'aye'i tej ti hua'utémua'itín í teteca mej mi ra'ancuré'an í ti ayén ti'ayajna itejmi jetze. Ajta a'íin í Dios, a'íi pu ramua'aree a'ij tej e'en. Ajta, ayée nu tí'ijxe'eve'e ti ayén che'atá na'a tejamuá'amitiejte'e í a'amua xíéjniu'uca tzajta'a.

¹² Catu teajtáhua'a mú'ejmi jemi ra'irá'aca í tej jín ahuátatzaahuat'e'en, sino teen tu jamuatá'aca í sej jín huataújtemua'ave'en itejmi jime'e sej si siyen raay'ítihua'an sej huatániuni a'ímej jemi í mej miyen me'íjna jín ahuaujtzahuat'e'en me'íjna jime'e a'ij ti ja'ati huaújse'irataca mejseíracá'a í teite, í mej majta caí huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij ti 'een a'íjna í ja'ati í ru tzajta'a.

¹³ Ti pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a tej nu'u tatímua'i, ayée tu 'een jín tatímua'i tej ti tiyen raatévaire'en í Dios. Na'ari caí, ti pua'a tiyen rí'í mé titeumuámua'aree, ayée tu 'een jín ríci tej ti rí'í jamuaatévaire'en mú'ejmi.

¹⁴ A'íi pu xaa a'íin pú'een í ti tí'ita'ajte'e ti a'íin Círíistu'u taxe'eve'e. Ayee pu titá'amitiejte'e itejmi ti seij na'a huamí'i huá'a jetze me'ecan, naíjmi'ica, a'achú pua'amé í teite. Ajta, ti pua'a ayén tiu'uríj, a'íj mú' jín naíjmi'i jamuan huácuui.

¹⁵ Ayee pu ajta 'een jín huá'a jetze me'ecan huamí'i mej mi a'íime í mej mauj ruuri mej caí ché'e rujíimua'a mena'a a'ij tirájteuve'en a'ij mej ye'í jetze me'ecan huamí'i, ti ajta huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

¹⁶ A'íj pu jín, íjii ti yú auca'ití a'ame, catu ché'e tiyen ja'ati mé 'usíse'ij a'ij ti titá'amitiejte'e í tazajta'a a'íjna jime'e í tej jín raaseíj mé jéjre'e. Jee xaa, ayée tu tejmi'í tí'ijseijracá'a í Círíistu'u t'í'ij a'íin auj tevi na'a pú'eene'e. Ajta íjii, catu ché'e tiyen rasise'i.

¹⁷ A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayén Círíistu'u jetze ajtéme'ecan, a'íi pu a'íin pú'een seíj ti Dios ari raajéjcuare. Pu'uri mé teuvátzi a'ij ti tí'itíujcha'íica'a ti mí'ime'ecan jime'e. Nain pu jéjcuacan jín seijre'e í jemin.

Tej nu'u rí'í huá'uruuren mej mi rí'éene'en huateáturan í Dios jemi a'íjna í tej jíme'en tí'ixa

¹⁸ Naíjmi'i t'íj na'a a'íjna í tej jíme'en tí'ixa, a'íi pu jemi é'eme'ecan í Dios ti ayén táaruu tej ti teajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Círíistu'u ayén ta japua huaniú. A'íi pu Dios ajta ayén a'íjna jín

titaal'ijca tej ti teajta tiyen huá'uruuren í teite mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

¹⁹ Ayee pu huataújmua'a ti a'íin Dios ayén huá'uruu a'íimej í mej yen huachéjme í chaanaca japua mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Círíistu'u huá'a japua huaniú. A'íj pu jín caí ayén Dios hua'uxíjte a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í jemin, sino a'íi pu a'íjna jín titaal'ijca a'íjna jime'e í niuucari í tej jín rí'í huá'uruuren mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

²⁰ A'íj tu jín, teen tu te'íin pú'een í ti Dios taata'íteca'a tej ti tihua'utá'ixaate'en í Círíistu'u jetze me'ecan. Dios pu ayén tihua'ajee a'íjna jime'e í niuucari í tej jín tihua'ixaate'e. A'íj tu jín tiyen tejá'amuaje setá'aj siyen seajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í Dios jemi.

²¹ Ajta a'íin í Dios, ayée pu ráaruu í Círíistu'u téjmi jetze me'ecan. A'íjna ti caí ja'anáj tí'iti jín auteájturaa í jemin, a'íi pu Dios ayén ráaruu ti japuan rájveti nain í puaíjtzi ti taci'itíliche'en itejmi a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi, tej ti jamuan í Círíistu'u tiyen rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

A'ij ti nu'u een ja'ati ti Círíistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e

6 A'iné teen tu naíjmi'i tí'imuari'e, ayée tu teajtáhua'a tejá'amuaje sej siyen ra'ancuré'an í ti jín Dios rí'í tejámuaatá'asin sej si siyen jeíhua huápi'i raatátuiire'en í jemin a'íjna í sej jín tiu'umuáriej.

² A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i t'íjín:

Ayee nu muáanamujri'i
a'íjna xicáara'an ti jetzen ari huax'í'epi'in.
Neajta, niyen muaatévai

a'íjna xicáara'an nej hui jetzen mua'irájtuaa.

Casi'i, mú'een, pu'uri ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a ti jetzen ari huax'í'epi'in sej ra'ancuré'an. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna p'tí'iríci a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios amua'irájtuaani.

³ Teajta iteen, catu tiyen hua'utamuári'eriste'e tí'iti jime'e ti tihua'antiú'uuni'i, sino ayée tu rí'í tí'itítacha'íi tá'aye'i ti ij caí ja'ati a'ij tí'itaxajta.

⁴ Mí teajta iteen, ayée tu mú'ejmi jemi taseíjrata matíj a'ímej í mej tí'ivaire'e í Dios jemi nain jime'e. Capu amín a'ij, ti pua'a tiyen jeíhua huápi'i tí'itij jín á'aviicua'ire'e nusu tiyen tirajpuaíjtzi na'ari tí'iti tamuári'eriste'e ca'ín tí'iti a'ij pua'a taruure.

⁵ Teuche'e tu tiyen che'atá tena'a tí'ivaire'e, tij majta miyen taatévajxi'in nusu ta'iteáanan na'ari taatamuárite'en a'u ti na'a tej á'ujjhuua'an ca'ín tej muári'eri jín tí'imuari'e, nusu tej huatáxa'aire'en tej atanéjne'eri na'ari tej huatatiéjcuca'a.

⁶ Ayee pu ajta seijre'e tej tiyen tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna jime'e tej caí tí'iti jín a'ij pua'a ríci, teajta temua'a naa tirú'umuá'aree a'ij tí'een í Dios, teajta temua'a tu té'eviicua'i huá'a jemi í seica. Teen tu teajta rí'í tí'ihuájcha'íi í taxí'ej teite, teajta te'íjna jetze arátaca'ane í xíéjniu'ucare'ara'an í Dios. Teajta tu tzáahuatí'ira'a jín huá'axe'eve'e.

⁷ Ayee tu teajta jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu tí'ihua'i tena'a. Teajta te'íjna jín tí'imuarí'e é muári'er-i'ire'ara'an jime'e é Dios. Teajta tu tiyen seijre'e te'íjna jamuan é tej jín tiu'utése'en nain jime'e ti ta jetze seijre'e tej ti tiyen huárini ti naa 'een é Dios jemi.

⁸ Tí pua'a miyen rí'í titaatá'an na'ari miyen taatéxíee-hua, nusu miyen a'ij pua'a tí'itaxajta ca'ín rí'í meti-huá'a'ixaate'e itejmi jime'e, teuche'e tu tiyen tí'ivaire'e. Ayee mú majta tí'itaxáata muá'aju'u tej nu'u tí'ihua'itaca. Mi teajta iteen, tzáahuati'ira'a tu jín tiyen rici.

⁹ Capu ajta ta jetze ruxe'eve'e ti pua'a mecaí tamua'ate nusu métamua'ate. Ayee tu teajta huá'a jemi seijre'e cu xíee tej cui'icu. Mi teajta iteen, teuche'e tu ruuri. Puaíjtzi mú tá'ate'e aru camu tá'apua'ajte'en.

¹⁰ Ayee tu seijre'e cumu tej taxíeemijte'e. Mi teajta iteen, ja'anáj ti na'a tu tátemua'ave'e. Catu a'ij tí'ijvica'í. Mi teajta, ayée tu huá'aruuren mu'ití mej mi huateújchijteaanita. Catu nu'u tí'iti tícha'íi. Mi teajta, nain tu xaa tí'ijcha'íi.

¹¹ Ayee nu e'ehuauritiécan jín tejamuá'ixaa nain jime'e, mú'een, mi sej Corinto a'uchéjme. Jéihua nu á'anca'ane mú'ejmi jemi. ¹² Catu tí'iti á'amuamuaire'e mú'ejmi, sino mú'een xu rujímua'a sena'a rumuaire'e se'íjna jime'e a'ij ti tejamuá'amitiejte'e é á'amuatzajta'a. ¹³ A'íj nu jín niyen tejá'amua'huavii sej si sea-jtáhua'a ahuaújca'anen itejmi jemi. Ayee nu xaa tejá'amua'ixaate'e cumu sej tí'iríi pú'eene'en.

Tej nu'u caí hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ímej é mej caí té'atzaahuate'e

¹⁴ Caxu hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ímej é mej caí té'atzaahuate'e. Xu'uhuaújmu'a'atzi a'íjna jime'e, ¿a'iné tí'irí'iri mej seíj mena'a teitejra'a pú'eene'en a'íjna ti urarí'en é Dios jemi, ajta a'íjna ti a'ij pua'a tí'itiújcha'íi? Capu xaa ne'u a'ij tí'irí'iri. Ari a'íjna, ¿ni qui ruxí'ej na'a seijre'e é néeriste'e, ajta é tí'ca'ari tzajta'a? Capu xaa ne'u.

¹⁵ ¿Tí'itájni a'ij metí'ixi'epi'intare'en a'íjna é Círíistu'u, jamuan a'íjna é Satanás? Capu xaa ne'u tí'iti. Ajta a'íjn ti té'atzaahuate'e, ¿ni qui ayén ruxí'ej na'a ra'an-curé'asin tíj ajta ra'an-curé'asin a'íjna ti caí té'atzaahuate'e? Capu xaa ne'u tí'iti.

¹⁶ ¿Tí'itájni a'ij metí'ixi'epi'intare'en a'íime é mej tí'ivaire'e teyujta'a a'ímej jamuan é tí'itén é mej huá'ana'amiche'e é mej caí Dios pú'een? Capu xaa ne'u tí'iti. Teajta iteen, ayée tu tí'ivaire'e é Dios jemi tíj teyuu ti tzajta'an huirájca é Dios ti i'irúuri. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

Nee nu u'uchée na'ame huá'a tzajta'a.
Neajta nu huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
Majta a'íime, a'íi mú neteétestemua'a pu'éene'e muá'aju'u.

¹⁷ Ayee pu tí'ixa é tavástarara'a tíjín:

A'íj xu jín ajtáíine huá'a jemi
sej si rujíme'en á'ujujhua'ane'en.
Caxu tí'iti muarí'e ti xána'avi'ire'e.
Neajta nu niyen rí'í amua'an-curé'evi'iti.

¹⁸ Ajta ayén tí'ixa é tavástarara'a
ti nain jín antiújmu'a'aree tíjín:

Nee nu á'amua'aju'upua pu'éene'e na'ame.

Seajta mú'een, ayée xu niyaujmu'a'a pu'éene'e xá'aju'un,

setíj sena'a sej teteca pú'een,
ajta mi sej 'uuca. Yee pu'u.

⁷ A'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i, mú'een ta'ihuaamua'a é tej já'amua'axe'eve'e, tíché'e tiyen mé tí'irúurieni tíj na'a ti ayén tí'itaxana'aviste'e, ti a'íjna jetze airánineica é tatevij jetze nusu é ta tzajta'an, tej ti raanaíjmire'en a'íjna ti tita'aturáate'e tej ti rí'éene'ecán jín huateáturan é Dios jemi. Teta'aj tiyen huárini te'íjna jime'e ti Dios ayén huateúra'ate itejmi jemi.

Pablo pu huá'axe'eve'e a'ímej é mej Corinto é'eche

² Caxu ra'antánaamuan é á'amua'axíejniu'uca itejmi jemi, a'iné catu a'ij pua'a amua'aru. Catu teajta ja'ati ca'aníjra'a huatá'a ti ij a'ij pua'a tí'itiújcha'íi. Jee xaa ne'u, catu ja'ati tiu'uhuá'itze tej ti tí'itij jín huaté-tavaire'en.

³ Canu niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni tí'itij jín ama'uxíjte'en. Canu a'atzu, a'iné nu'uri niyen tejamuá'ixaa tej tiyen á'ataca'ane mú'ejmi jemi, ti pua'a tiyen naími'i huácui'ini nusu tiyen naími'i ruuri huateáturan.

⁴ Jé'ecan nu nexíéehua tejá'amua'ixaate'e, canu a'ij tí'itziíine'e nena'a. Jéihua nu á'antzaahuate'e mú'ejmi jime'e, neajta jéihua nu rí'í té'enenmua'ate. Neajta huápi'í nu netémua'ave'e nain jime'e é tej rajpuaíjtzi.

A'íi mú seicié tiu'umuá'aj

⁵ Mi teajta iteen, tetí'ij te'uun a'ará'a u Macedonia, capu a'atzu huatári'iristareca'a te huátase'upe'en, sino teen tu rajpuaíjtzica'a nain jime'e, tíj na'a ti ayén titáaru. Jé'ecan tu á'aviicua'ire'eca'a huá'a jemi é teite, teajta tí'itziíine'eca'a é tatzajta'a.

⁶ Ajta a'íjn é Dios ti rí'í hua'anrú'ure'e á'aye'i é mej a'ij té'ujmu'a'ate, a'íi pu ayén rí'í táaru a'íjna jime'e ti a'íjn yé uvé'ene é Tito.

⁷ Ayee pu xaa a'íjna jín rí'í táaru, ajta a'íjna jime'e ti a'íjn Tito ajta rí'í táaru ajta a'íjna jime'e sej amua'acáí rí'í ráaru a'íjna é ta'ihuaara'a. A'íi pu xaa titaatá'ixaa mú'ejmi jime'e, sej nu'u jéihua huápi'í siyen tí'ijxe'eve'e sej naaseíj, sej nu'u temua'a seajta tí'ujxiemijte'e, ajta nu'u temua'a mú'ejmi jetze ruxe'eve'e a'ij ti tí'inevaire'e ineetzi. A'íj nu jín jaitze'e huatántemua'ave.

⁸ Mi neajta inee, capu ché'e a'ij pua'a ne'ase nej niyen amuaatéxiemijte ne'íjna jime'e a'ij nej tejá'muaatá'itziiri'i. Amua'acáí pu xaa, a'ij pua'a né'asejca'a, aru capu ché'e, a'iné a'atzu pu'u á'ateej ruxíeemijte'eca'a.

⁹ Mi ajta, canu ne'íjna jín netémua'ave'e ne'íjna jime'e sej huataújxiemiste, sino a'íj nu jín nena'a netémua'ave'e sej siyen huataújxiemiste sej si seicié

ti'itijcha'ica'a. Ayee pu xaa ne'u a'ij pua'a amuaatá'a sej si siyen huataújxieemiste'en jemin í Dios. A'íj pu jín, catu tajímua'a tena'a puaíjtzí amuaatá'a.

¹⁰ Jee xaa ne'u. Tí pua'a ja'atí ayén huataújxieemiste'en í Dios jemi tí ij seicié ti'itijcha'ica'a, capu xaa a'ij pua'a tiraatá'asin, sino Dios pu ru'irátuaasin. Na'ari tí pua'a ja'atí ayée na'a ruxieemíj'te'e matíj a'íjme í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ayée pu teja'uré'enejsin tí auupuá'are.

¹¹ Aru casi'i mú'een, a'ij tí tejamuá'aru a'íjna jime'e sej siyen huataújxieemiste'en í Dios jemi. Huápí'í pu ca'aníjra'a amuaatá'a sej ráahuauni í tí jín Dios tejámuaatá'uuni'i. Jé'ecan xu huataníniu'ucacuca'a se'íjna jime'e tí a'ij pua'a éene'e. Jé'ecan xu seajta tí'itziíne'eca'a se'íjna jime'e tí a'amuaci'tííche'e í puaíjtzí. Seajta jé'ecan huápí'í á'ujca'anejca'a ineetzi jime'e, seajta huápí'í xu a'ij té'ujmua'ate. Mú'een xu seajta temua'a naa puaíjtzí raatá'a a'íjna tí a'ij pua'a rijcaa. Íjii tu xaa tiyen ramua'aree sej caí tí'ití jín auteájturaa a'íjna jime'e tí a'ij pua'a éene'e.

¹² A'íj pu jín temua'a tiu'utévai í nej amuaata'ítí'iri'i. Mí neajta inee, canu ne'íjna jín amuaata'ítí'iri'i ne'íjna jime'e í ja'atí tí ayén auteájturaa, canu neajta amuaata'ítí'iri'i ne'íjna jime'e tí ja'atí seíj jemi auteájturaa, sino ayée nu 'een jín amuaata'ítí'iri'i tí ij ayén amuaatámitiejte'en mú'ejmi í Dios jemi a'achú sej caj á'ujca'ane téjmi jemi.

¹³ A'íj tu jín teri rí'í huaríj í tatzajta'a. Capu ajta a'íj na'a tej teri rí'í huaríj, sino teajta tiyen te'íjna jín huatátatemua'ave'e te'íjna jime'e tí a'íjn Tito ayén che'atá na'a rutémua'ave'e, a'iné mú'een naími'i xu rí'í tiraatá'a í tzajta'an.

¹⁴ Jee xaa, nu'uri nejmí'i ahuántzaahua í Tito jemi mú'ejmi jime'e. Seajta mú'een, caxu a'atzu naatatévi'raste. A'iné nain í tej teri tejamuá'ixaa, ayée pu tí'ayajna, ayée pu che'atá na'a ayén tí'ayajna í tej jime'en ahuátatzaahuate jemin í Tito. ¹⁵ Ajta jaítze'e pu a'íjn ayén ahuatá'ane mú'ejmi jemi, a'iné a'íj pu ayén ra'utamua'areeri'i a'ij sej mú'een naími'i titá'astijre'e. A'íj pu ajta a'íjna atamuá'areeri'ihua'a á'aye'i sej siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'ití, sej siyen jeíhua huápí'í tí'itziíne'eca'a.

¹⁶ Neajta inee, nee nu netémua'ave'e, a'iné nain nu jín á'anca'ane mú'ejmi jemi, a'iné mú'een xu xaa araurastejsin.

A'ij mej nu'u tiu'utapuaíjve'e a'íjme í mej e'etiújse'iri teyujta'a

8 Ta'ihuaamua'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij tí Dios rí'í tihua'utá'a a'íjmej í mej u e'etiújse'iri a'u tí na'a a'uun tí huatacá'a u Macedonia.

² Matí'ij mauj jeíhua huápí'í á'aviicua'ire'eca'a, ajta jeíhua tihua'aturaate'eca'a í mej jín huatáu'jvaire'en, mí majta, jeíhua mú huápí'í rútemua'ave'eca'a. A'íj pu jín ayén te'irájraa mej miyen ruxí'evi'ira'a jín tiu'utévai me'íjna jime'e tí jeíhua huápí'í ará'aseca'a í Dios jemi.

³ Ayee nu tihua'utéxajta í mej miyen tiu'utapuaíjve a'achú mej caj tí'ijviicua'iraca'a. Jee xaa, a'íj mú ruxí'evi'ira'a jín jaítze'e miyen huaríj.

⁴ Ca'anín mú jín tájhuaviiri'i tej tiyen hua'utá'an mej tiu'utévai're'en me'íjna jime'e mej hua'utévai're'en a'íjmej í mej e'etiújse'iri í mej ajtém'e'ecan í tavástar'a ajtze.

⁵ Mí majta a'íjme, camu miyen mena'a tiu'utapuaíjve a'ij tej tí'ijchu'eve'eca'a. Amuacáí mú huataseíjre í tavástar'a jemi, majta á'iyen itejmi jemi me'íjna jime'e tí ayén tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.

⁶ A'íj tu jín teri ca'aníjra'a raatá'a te'íjna í Tito tí a'íjn ayén raanaíjmire'en mú'ejmi jemi a'íjna tí jín amuacáí a'utéjche mú'ejmi tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a tiu'utapuaíjve'en ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁷ Ajta íjii, a'iné jaítze'e pu ayén tejamuacá'í mú'ejmi caí í seica, nain jime'e, tí pua'a sej rá'atzaahuat'e'en í tavástar'a na'ari sej tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e tí ayén tí'ayajna nusu sej rú'umua'areere a'ij tí 'een í Dios jemi, ca'ín seajta nain jín á'ujca'ane itejmi jemi, seajta taxe'eve'e. A'íj pu jín, ayée tu tí'ijxe'eve'e. Ayee xu huárini sej si seajta hua'utémua'itin se'íjna jime'e í sej jín rí'í tihua'utá'asin.

⁸ Canu ne'íjna jín tejámuaata'aíj'te'esin, sino ayée nu 'een jín tejámua'ixaate'e sej si huataújseijrata sej siyen che'atá sena'a tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e se'íjmej í mej Jerusalén e'etiújse'iri matíj í seica í mej a'ujca'anéecan jín hua'utévai í ru'ihuaamua'a.

⁹ Jee xaa, xu'uri ramua'aree í tí jín rí'í titaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e í tavástar'a, a'íjna í Jesús, tí ajta Círíistu'u pú'een. A'íj pu ayén nain tí'ijcha'ica'a, mí ajta a'íj pu u júte'e ayén éeni'ici'e huataújseijrataca'a tíj seíj tí caí a'ij tí'ijviicua'i tí ij mú'ejmi japua huániuuni, sej si siyen se'íjna jín seíire'e xá'ara'ani sej se'íjn pu'éene'e xá'ara'ani í sej ra'ancuré'asin í jemin se'íjna jime'e tí a'íjn Círíistu'u caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

¹⁰ Ayee pu tiná'amitiejte'e a'íjna jime'e í sej hua'utévai're'en. Ayee pu i'í xé'epi'in sej íjii raanaíjmire'en í sej jín autéjhuii í ru'usí, í sej amuacáí se'íjna jín te'ataújratziiri'i, seajta amuacáí siyen rijcaa.

¹¹ Mí seajta mú'een, íjii setá'aj raanaíjmire'en í sej jín siyen rijcaa. A'iné mú'een xu a'ujca'anéecan jín huatáu'ra'a sej siyen huárini, setá'aj siyen che'atá sena'a se'íjna jín raanaíjmire'en sej siyen tiu'utá'an a'achú sej caj tí'ijcha'í.

¹² A'iné, tí pua'a ja'atí á'ujca'ane tí tí'ití tiu'utá'an, ayée pu xé'epi'in tirá'aseijrate'e í Dios tí a'íjn ja'atí ayén tiu'utá'a a'achú tí caj tí'ijcha'í. Capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e í Dios tí'ití tí a'ij caí tí'ijcha'í a'íjna í ja'atí tí xaa tí'ití tiu'utá'a.

¹³ Canu ne'íjna jín niyen tejámua'ixaate'e tí ij caí hua'utamuarí'eriste'en í seica. Canu neajta ne'íjna jín á'amua'ijcate'e tí huápí'í muarí'eri mú'ejmi jemi. Ayee nu'u ni niyen tí'ijxe'eve'e sej si ruxí'ej sena'a te'utávi'icua'i. A'íj pu jín, ayén tí'ivaire'e í sej jeíhua tí'ijcha'í íjii sej si se'íjna jín hua'utévai're'en í tí tihua'aturaate'e. Ajta, méjca'ihua yee, a'íj mú miyen che'atá mena'a

amuaatévaire'esin me'íjna jime'e é mej jeíhua tí'ijcha'íi tí ij caí tí'ti tejamuá'aturaate'e mú'ejmi.

¹⁵ Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjñ: "Capu nu'u tí'iti turaaveca a'íjna jemi tí jeíhua rájseij. Ajta, capu nu'u tirá'aturaate'eca'a a'íjna tí c'íj na'a rájseij."

Tito pu a'uun a'atanéjsin

¹⁶ Me'ecui xaa, jeíhua tu huáp'i rí'i tí'ira'ate'e é Dios tí ayén ca'aníjra'a raatá'a a'íjna é Tito tí ayén a'ujca'anéecan jín amuaatamuá'areeri'i net'íj inee.

¹⁷ A'íj pu xaa ayén ra'ancuré'a a'íjna é tej jín ca'aníjra'a raatá'a, ajta a'íjna jime'e, tí jeíhua á'ujca'anejca'a. A'íj pu ruse'íj huataúra'a tí ij a'uun u á'ume'en mú'ejmi jemi.

¹⁸ Teajta iteen, ta'ihuaara'a tu huata'íteca'a tí ij ajta jamuan u á'ume'en. A'íjna é ta'ihuaara'a, naíjmi'ici'e mú rí'i tí'iseij me'íjna jime'e a'ij tí a'íjn tihuá'ixaate'e á'aye'i é niuucari tí jín Dios hua'irájtuaani.

¹⁹ Ajta, a'íjme é mej me'uun e'etiújse'iri é Dios jemi, a'íj mú ra'antíhua'u tí ij a'íjn ta jamuan á'uche'e-cane'en tej tí naími'i tiyen aráta'asten te'íjna jime'e é tej hua'utá'asin, tej tí te'íjna jín rí'i tiraateájtuaani é tavástar'a. Teajta tiyen 'een jín raata'íteca'a tí a'uun á'ume'en mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tej teuj á'at-aca'ane tej tiyen hua'utévaire'en é mej caí a'ij tí'ijvi-icua'i.

²⁰ Ayee tu tí'itese'e tí ij caí ja'atí ayén tí'itaxajtzi'ira a'íjna jime'e tej nu'u a'ij pua'a ríci te'íjna jime'e tej ramuari'e a'íjna é mej miyen a'ujca'anéecan jín tiu'utá'a, tí tí'imuí'i.

²¹ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné catu tiyen tena'a tí'itese'e tej tí tiyen ríjca a'ij tí tiraavíjte'e é tavástar'a jemi, sino tej tí tiyen che'atá tena'a ríjca a'ij tí tiraavíjte'e huá'a jemi é teteca.

²² Teajta a'íjmej jamuan é mej hua'apua, teajtáhua'a tu se'íj huata'íti é ta'ihuaara'a, é tí ari mu'iit'í huataújseijrataca'a tí a'íjn temua'a naa á'ujca'anejca'a mu'iit'í jime'e. Ajta íjii, jaítze'e pu á'ujca'ane a'íjna jime'e tí jeíhua huáp'i té'atzaahuate'e mú'ejmi jemi.

²³ Ajta, a'íjna é Tito, a'ii pu a'íjn pú'een tí neetzi jamuan tí'ivaire'e mú'ejmi jime'e. Naíjmi'i tu tí'imuari'e. Majta a'íjme é mej hua'apua é ta'ihuaamua'a, a'ii mú a'íjn pú'een é mej hua'uta'íteca'a a'íjmej é mej me'uun e'etiújse'iri. A'ii mú a'íjn pú'een é mej huá'a jetze me'e-can tí'ivaire'e é teite majta me'íjna jín rí'i tiraatá'aca é Círíistu'u.

²⁴ A'íj xu jín, setá'aj siyen hua'utaseíjrate'en se'íjmej é teteca sej tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e, mej mi naíjmi'i miyen ráamua'aree nainjapua a'u mej e'etiújse'iri mej mi ta'utátzaahuate'en a'ij tí tiraavíjte'e tej tiyen á'atatzahuate'e mú'ejmi jime'e.

A'ij tej ye'í huárini tej tí hua'utévaire'en é seica

9 Jíme'en a'íjna é tej jín huá'avaire'e a'íjmej é tí Dios rí'i tihuá'ajcha'íi, capu a'atzu ruxe'eve'e tej tiyen tejamuatayú'use.

² A'iné nu'uri ramua'aree sej seri á'ujca'ane sej si siyen huárini rux'evi'ira'a jime'e. A'íj nu jín niyen á'antzaahuate'e huá'a jemi é mej me'uun a'uchéjme t'íj na'a a'uun tí huatacá'a u Macedonia. Ayee nu tihuá'ix-aaate'e yee pu'uri ayén á'atee se'íj nine'ira'a é sej seri rí'i huaújruu. Ajta, xu'uri ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna jime'e sej siyen a'ujca'anéecan jín tiu'utévaire'en.

³ Mí neajta inee, ayée nu 'een jín ta'ihuaamua'a huata'íti mú'ejmi jemi tí ij caí ayén te'irájra'ani tej huáapua'a tena'a ahuátatzahuate'en a'íjna jime'e sej caí xí rí'i huaújruu, a'ij nej neri tihua'utá'ixaa mú'ejmi jime'e.

⁴ Na'ari caí, tí pua'a seica é mej me'uun Macedonia é'eme'ecan miyen me'uun ne jamuan á'uju'un, teajta tiyen amuáateuni sej caí xí rí'i huaújruuren, aj pu xaa taatatévi'iraste'esin itejmi. Capu amuaatatévi'iraste'esin mú'ejmi, sino itejmi pu xaa a'íjna jime'e tej mú'ejmi jín ahuátatzahuate.

⁵ A'íj pu jín ayée pu tinaatámítiejte tí ayén tiu'ujx-eve'e nej niyen ca'aníjra'a hua'utá'an é ne'ihuaamua'a mej mi me'uun á'uju'un mú'ejmi jemi, mej mi amuacá rí'i amuáaruuren me'íjna jime'e é sej jín te'ataújratziiri'í sej tiu'utapuaíjve'en. Ayee pu'u, a'iné canu rax'eve'eca'a nej ca'anéeri jín amuaata'ájte'en sej si tiu'utapuaíjve'en sino sej si rux'evi'ira'a jín tiu'utá'an.

⁶ Caxu yá'uhua'anan. Tí pua'a c'íj sena'a tiu'utá'an, c'íj xu'u seajta te'ancuré'asin. Ajta, tí pua'a jeíhua setiu'utá'an, jeíhua xu seajta te'ancuré'asin.

⁷ Ayee pu tiu'ujxe'eve'e sej siyen huárini, se'íj seajta se'íj. Ché'e ja'atí tí na'a ayén tiu'utá'an a'ij tí ari tiraax'epi'intare é ru tzajta'a. Ché'e caí ayén ramuájche'e, a'iné jé'ecan pu ra'aráanajche é Dios tí ja'atí rutémua'ave'e tiu'utapuaíjve'en.

⁸ Ajta a'íjn é Dios, a'íj pu raay'íti tí ayén raatámu'iiren nain jime'e é tí jín rí'i tejamuatá'an sej si siyen ja'anáj tí na'a te'encuré'a'ave'en t'íj na'a tí tiu'ujxe'eve'e. A'íj pu ajta ayén raatámu'iirejsin tí ij ayén tí'ici'ípée a'íjna jetze set'íj sena'a sej jín tiu'umuári'en tí x'epi'in 'een.

⁹ Ayee pu té'eyu'usi'i tíjñ:

A'íj pu a'ímuá tihua'urá'ate.

A'íj pu ajta tihuá'apuaíjve'e

a'íjmej é mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

Ajta, t'íj na'a tí ayén ríci tí x'epi'in 'een,

a'íj pu ayén huateáturaasin é Dios jemi

t'íj na'a rusén jime'e.

¹⁰ Ajta a'íjn tí tí'itá'aca é imue'eri tí jín ja'atí ayén tiu'uhuáste'en, a'íj pu ajta ayén tiu'utá'asin, ajta raatámu'iiren é sej jín huateújvaire'en sej si jaítze'e siyen tiu'umuári'en a'íjna jime'e tí x'epi'in 'een.

¹¹ Jéíhua pu huáp'i raatámu'iirejsin nain jime'e tí tejamuá'aturaate'e sej si rux'evi'ira'a jín tihua'utá'an temua'a naa.

A'íj tu jín iteen, temua'a tu rí'i tiraatá'asin é Dios

¹² A'iné t'íj na'a sej siyen se'íjna jín tí'ivaire'e, mú'een xu siyen hua'atéva'iri a'íjmej é mej Dios jemi se'íjre'e, se'íjna jime'e é tí tihuá'aturaate'e. Ajta, caxu a'íj sena'a

jín tí'ivaire'e, sino ajta mú jeíhua rí'i tiraatá'aca í Dios jemi me'íjna jime'e a'ij sej huaríj.

¹³ Aye pu'u, a'iné ayée xu se'íjna jín tihua'avaire'e, a'íí mú me'íjna jín ramua'aréeren a'ij sej tirá'aste í tavástar'a. Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jín rí'i tiraatá'asin í Dios sej rá'astijre'e, seajta ra'ancuré'a'aca í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Aye xu seajta rí'i tiraatá'asin í Dios se'íjna jime'e í sej temua'a naa tíhua'utapuaíjve a'íimej í mej Jerusalén a'uchéjme, sea-jta naíjmi'ica.

¹⁴ Majta a'íime, ayée mú á'ujca'ane mú'ejmi jemi, majta miyen rahuaahuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e, me'íjna jime'e ti Dios jeíhua huáp'i'í rí'i tihua'utá'a a'ij sej tí'ti jín huaríj.

¹⁵ Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an í Dios temua'a naa te'íj-na jime'e ti a'íin ayén taatapuaíjve a'íjna ti ayén huáp'i'í tiú'ujxe'eve'e í ti jíme'en caí rí'íri tej tiyen rí'i tiraatá'an a'ij ti tiraavíjte'e.

Pablo pu nu'u tí'iseijrata a'ij ti Dios tiraata'aj

10 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu ca'aníjra'a amuatá'aca ne'íjna jime'e nej niyen che'atá nena'a rí'i tí'tíncha'íí t'íj ajta í Círíistu'u ti ayén te'utávi-icua'irí'i mat'íj a'ij pua'a ráaru, ti ajta huá'ancu'uvajxi í teite. Nee nu ne'íin pú'een í mej miyen tí'ixaxa'a nej nu'u tí'itziíne'e ti pua'a mú'ejmi jemi naatéveeca, neajta nu'u huaténc'a'ane yú ne tzajta'a mú'ejmi jemi net'íj nu'u ye'ímuá huatéveeca.

² Mi neajta inee, ayée nu amuaatáhuaviira sej caí siyen rijca net'íj ne'uun a'utéveeca mú'ejmi jemi, setá'aj caí ca'aníjra'a neetá'acare'en nej niyen huatán-seijrata nej niyen che'atá nena'a neca'ane yú ne tzajta'a net'íj niyen tí'ihuánx'ep'i'ntari'ire nej niyen huatánseijrata huá'a jemi í mej miyen tí'itaxajzi'i tej nu'u tiyen tí'ití'tacha'íí mat'íj a'íime í mej íiyen huachéjme chaanaca japua.

³ Teajta iteen, teen tu á'ujjuhua'an íiyen chaanaca japua tatevij jime'e í tej ratéhua'ira'a. Mi teajta iteen, catu tiyen tatevij jín ne'use'e.

⁴ A'iné a'íjna í tej jín ne'use'e, capu a'uun a'uvé'emej í huá'amua'atziira'a jetze í mej rutevij jín á'ujjuhua'an, sino a'úu pu a'uvé'emej í tej jetzen arátaca'ane tej ti muári'eri'ire'ara'an jín raaté'uuna te'íjna í mej jín téuj-naamua.

⁵ Teen tu ra'uré'uunaca t'íj na'a í huá'amua'atziira'a í mej jín huá'acuanamua í teite. Teen tu ramuá'itici í huá'amua'atziira'a, t'íj na'a í mej jín á'ujtzaahuate'e mecaí ratá'aca í rux'éjnie'uca mej ráamua'ati í Dios. T'íj na'a huá'amua'atziira'a, ayée tu che'atá tena'a raruure t'íj í xantaaru'u ti ja'ati seíj huatévi'i, ajta tiu'utátuiire'en a'íjna jemi ti tí'aijta. A'íj tu jín t'íj na'a í huá'amua'atziira'a tej tiyen ramuá'itici, teen tu Círíistu'u jemi tí'ituiire'e ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

⁶ Teajta iteen, tu'uri rí'i huatarúu tej ti tiyen huárini set'íj rí'i raanaíjmire'en sej rá'astijre'en í Dios. Ti pua'a a'íjna seíj ayén raatéxieehuata ti caí ché'e ayén ra'ará'astijre'en, puáíjti tu raatá'asin naíjmi'ica ja'ati ti na'a ti ayén rini.

⁷ Me'ecui xaa, setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umuati í ti ayén tí'ayajna. Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitíejte'e ti a'íin Círíistu'u jetze ajtème'ecan, ché'e a'íin ajta ra'utá-mua'aree í ru tzajta'a tej teajta tiyen che'atá tena'a iteen í Círíistu'u jetze ajtème'ecan t'íj ajta a'íjna.

⁸ Capu amín a'ij, ti pua'a inee jaítze'e na'ahuántza-ahuate'en ne'íjna jime'e í ti jín nevástar'a tinaa'íjca. Capu a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ni amua'antipua'a-jte'en sino nej ni rí'i amuáaruuren. Mi neajta inee, canu ja'ati huatá'asin ti a'íin ayén naatatévi'iraste'en.

⁹ Aye nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ayén tinejá'useijra nej nu'u tejá'amuumuarite'e ne'íjna jime'e a'ij nej tejá'amuyu'u'use'e.

¹⁰ A'iné ayée mú tí'ixaxa'a t'íj na'a ti rá'ayu'uxaca, ca'aníjra'a pu tatá'aca, ajta ca'anéeri pu jín tí'ita'ajte'e a'íjna í yu'uxari jetze. Mi ajta a'íin, ti pua'a nu'u yé huatéveeca itejmi jemi, capu á'ujca'ane ti ayén titaatá'ixaate'en. Ajta, capu nu'u a'atzu ruxe'eve'e a'ij ti tí'ixáata a'ame.

¹¹ Majta a'íime í mej miyen tí'ixaxa'a, miché'e miyen ráamua'aree t'íj ayée tu che'atá tena'a tí'ixaxa'a í yu'uxari jetze ti pua'a ye'ímuá taaté'uuca tet'íj teajta tí'ixaxa'a ti pua'a te'uun mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

¹² Mi teajta iteen, catu á'ataca'ane tej tiyen raataxáj yee teen tu huá'a jetze ajtème'ecan í seica. Catu teajta tiyen yee ayée tu che'atá tena'a 'een mat'íj í seica í mej miyen rí'i ruruure mú'ejmi jemi. Majta a'íime, ti pua'a miyen tiú'ujseijra sej ajta sej, majta miyen á'ujtzaahuate'e rujímua'a, ti pua'a miyen rijca, camu xaa ne'u miyen rí'i mé titeumuámua'aree.

¹³ Mi teajta iteen, ayée tu tena'a á'atatzahuate'e a'ij ti ayén tiraavíjte'e. Aye tu ríci a'achú ti caj Dios ayén taaté'itíitze tej ti tiyen ahuátatzahuate'en mú'ejmi jime'e.

¹⁴ Catu tiyen huáp'i'í mú a'uc'í'ica í ti jín Dios taaté'itíitze ti pua'a tiyen te'uun a'atanén mú'ejmi jemi sino teen tu te'íin pú'een í tej amuacaí tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u.

¹⁵ Catu huáp'i'í á'atatzahuate'e te'íjna jime'e í mej jín tiu'umuáriej í seica, sino ayée tu tí'ijxe'eve'e iteen, sej jaítze'e té'antzaahuate'en, tej ti jaítze'e tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi.

¹⁶ Teen tu tiyen rax'í'ev'e'e tej te'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u, huá'a jemi í mej a'ímuá a'uchéjme seíj chuéjra'a japua, ti ij caí ayén ruxe'eve'e tej tiyen á'atatzahuate'e te'íjna jime'e a'ij ti tiu'umuáriej í seíj, a'ujna a'u ti ayén tirá'itíitze.

¹⁷ Aye t'íj: "A'íjna ti ayén á'ujtzaahuate'e, ché'e a'íin a'íjna jín á'ujtzaahuate'e a'ij ti Dios ayén rí'i tiraatá'a."

¹⁸ Aye pu'u xaa tí'een, a'iné a'íjna ti ruseíj rí'i tiú'ujseijrata, capu a'íin pú'een a'íjna ti Dios ayén ra'ancuré'evi'iti sino a'íjna í ja'ati ti a'íin tavástar'a ayén rí'i tí'ijseijra.

Pablo pu tzáahuati'ira'a jín ti'itájvee í tavástar'a a jemi

11 Aye'e nu t'í'ix'e'eva'e se'j si a'at'zu te'utáviicua'i se'í'jna jime'e ne'j ni niyen netámua'ira jín nete'já'amua'ixaate'e. Jee xaa, setá'aj a'at'zu te'utáviicua'i neetzi jemi.

2 Tij caí ti a'í'ín Dios ayén naatá'a ne'j ni niyen amuá'anchueere'en mú'ejmi, a'íné nee nu niyen raaxí'epi'íntare se'j si siyen a'í'j sena'a jemin huateátu-ran í Ciríistu'u se'j caí ti'iti jín até'ítze'ara'an, yee cumu se'j huatévi'e'en í jemin.

3 Mí neajta inee, ayée nu éeni'ici'e t'í'itziine'e ti pua'a ayén che'atá na'a ja'ati amuaacuanamuan t'j a'í'ín í cu'ucu'u ayén tiráacuanamuan í rumua'atzi'ira'a jime'e a'í'jna í Eva. Aye'e nu neajta éeni'ici'e t'í'itziine'e, ti pua'a ayén a'í'j pua'a amuáaruuren í á'amua'atzi-ira'a jetze se'j si caí ché'e tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í Ciríistu'u, se'j si caí ché'e siyen nain jín raná'amiche'en.

4 Aye'e pu t'í'een, a'íné ti pua'a ja'ati mú a'uvé'eme'en ti ajta ayén t'í'ixaxa'a seica jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Jesús, ti caí ruxí'ej 'een a'í'j tej teri tejamuá'ixaa, mú'een xu xaa rí'í t'ira'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a se'j ayén huateátu-ran mú'ejmi jemi í xié'ni'u-cari ti caí a'í'ín pú'een ti Dios amuacá' raateá'atuaa mú'ejmi jemi, mí seajta mú'een, naa xu temua'a t'ira'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a siyen ra'ancuré'an se'j í niuucari ti ajta caí ruxí'ej 'een a'í'j ti 'een í se'j amuacá' ra'ancuré'a, temua'a xu naa tirá'astijre'e se'í'jna.

5 Aye'e pu tiná'amitiejte'e ineetzi, ne'j caí niyen jaítze'e cíliéene'e jín t'í'ivaire'e mecaí a'í'ime í mej nu'u miyen tiu'uta'ajti'ire mej mi jeíhua huápi'í ve'ecán jín tiu'utévaire'en.

6 Ti pua'a ayén t'í'een ne'j nu'u caí niyen ne'í'jna jín ti-huá'amua'ate ne'j ni temua'a naa tiu'utaxáj huá'a jemi í teite, capu amí'n a'í'j, a'íné temua'a nu naa inee rí'í t'irú'umua'aree ne'í'jna jime'e a'í'j ne'j t'í'ixaxa'a. Nain tu jín tiyen temua'a naa tejamuatase'jrate mú'ejmi jemi, teajta najmi'ica jemi.

7 ¿Ni qui necaí auteá'jturaa í Dios jemi ne'í'jna jime'e ne'j niyen huánruu ne'j ni cíliéene'e jín tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi ti íj Dios huápi'í tejamuatá'an mú'ejmi a'í'jna jime'e ne'j huápua'a nena'a tejamuatá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Dios? Canu xaa a'at'zu a'í'jna jín auteá'jturaa í Dios jemi.

Single line Composer 8 Nee nu huajá'urí'iri'í a'í'imej í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi ne'j ni ne'í'jna jín huaténvaire'en ne'j ni neajta amuaatévaire'en mú'e-jmi.

9 Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ajta jeíhua pu tiná'aturaate'eca'a, canu ti'itij jín amuaata-muári'eriste a'íné a'í'ime í ne'ihuaamua'a í mej me'u-un a'uvé'uju'un, a'í'í mú miyen naatá'a í ti tiná'atu-raate'eca'a. Aye'e nu nain jín huarí'j ne'j ni caí amuaatá-jaaxíejte'en. Neajta naúche'e nu niyen ne'í'jna jín ríci.

10 Tí'j na'a ti ayén ti'ayajna Ciríistu'u jemi, a'í'í pu ajta neetzi jemi seijre'e. A'í'j nu jín caí raatá'asin ti ja'ati ayén naatá'ijmii ne'j ni caí ché'e tihua'utá'ixaate'en t'j

na'a a'u ti huatácá'a u Acaya a'í'jna í ne'j jín a'utántza-ahuate'en.

11 ¿A'íné 'éen jime'e? ¿Ni qui a'í'jna jime'e ne'j caí já'a-muaxe'eve'e? Capu xaa ne'u. Dios pu xaa ramua'aree t'í'j ne'já'amuaxe'eve'e.

12 Neajta, a'í'j ne'j ríci, naúche'e nu jaítze'e niyen ríni ne'j ni ra'antipúa'ajte'en ne'í'jna jime'e í mej jín á'ujtza-ahuate'e mej nu'u miyen che'atá mena'a t'í'imuari'e tetí'j iteen.

Single line Composer 13 Mat'j mena'a mej miyen 'een mat'j a'í'ime, a'í'í mú caí tzáahuati'ira'a jín huata'í'ti-huaca'a. A'í'í mú hua'ítzi jín t'í'imuari'e, majta miyen tiú'ujseijrata ti nu'u Ciríistu'u hua'uta'íteca'a.

14 Teajta iteen, catu rí'í t'ira'utase'j te'í'jna jime'e. Teen tu teri tiyen ramua'aree ti a'í'ín Satanás ajta ayén rusei-jrata ti a'í'ín pú'een se'j ti t'í'ivaire'e u ta japua a'u ti á'uneeri'í rusén jime'e.

15 A'í'j pu jín, capu a'í'j taatéjteuuve ti pua'a a'í'ime í mej miyen t'í'ijvaire'e í Satanás jemi miyen che'atá mena'a tiú'ujseijrata mej nu'u me'í'jna jín t'í'ivaire'e í ti xí'epi'ín 'éen jime'e. Majta, ayée mú te'entipúa'ajte a'í'j mej meri tiraamuá'iti me'í'jna jime'e a'í'j mej ti'itij huáruu.

Í ti nu'u jín tirajpuaí'jti a'í'jna í San Pablo

16 Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ixaate'e: caxu siyen t'í'ineseijra ne'j nu'u netámua'i. Na'ari caí, ti pua'a siyen t'í'ineseijra, setá'aj siyen na'ancuré'evi'itín t'j se'j ti rutámua'i ne'j ni neajta a'at'zu ahuántzaahuate'en.

17 Canu ne'í'jna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'í'jna jime'e ti ayén tinaa'í'jca í tavástar'a, sino ne'j niyen netámua'iracan jín t'í'ixa ne'j ni tzáahuati'ira'a jín ahuántzaahuate'en.

18 A'íné mu'íití mú miyen á'ujtzaahuate'e me'í'jna jime'e a'í'j mej ti'ití'jcha'í'í í ru jetze, ayée nu che'atá nena'a á'antzaahuate'en a'í'j ne'j ti'itíncha'í'í í ne jetze.

19 Mí seajta mú'een, jeíhua xu rí'í mé tite'umuá-mua'aree. A'í'j xu jín temua'a naa te'ataví'icua'í a'í'imej jemi í mej rutámua'i.

20 Ti pua'a ja'ati ayén tejámuaata'ajte'en se'j si ca'anéri jín tiu'umuári'en, mú'een xu siyen te'ataví'icua'í. Na'ari, ti pua'a ja'ati ayén amuá'ari'í í se'j jín huateú'jvaire'en, mú'een xu seajta te'ataví'icua'í se'í'jna jime'e. Seajta siyen che'atá sena'a ríci ti pua'a ja'ati amuaacuanamuan nusu ti pua'a ja'ati á'ujtza-ahuate'e mú'ejmi jemi na'ari ti pua'a ayén amu'itéjveeni.

21 Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'í t'í'itevi'ira'a tej caí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mat'j a'í'ime.

Mí ajta, ti'ití ti na'a ti jín ja'ati ayén á'ujtzaahuate'e, ayée nu che'atá inee ne'í'jna jín á'antzaahuate'e.

22 ¿Ni qui miyen nu'u a'í'imej jetze ajtémecan í mej miyen hua'atamuá'amua t'í'j Hebreos? Nee nu neajta a'í'imej jetze ajtémecan. ¿Ni qui miyen nu'u me'í'jna jetze airáne a'í'jna í Israél? Aye'e nu che'atá inee ne'í'j-na jetze airáne. Na'ari, ti pua'a miyen nu'u Abraham jetze airáujneijte. Neajta nu inee a'í'jna jetze airánneijte.

²³ ¿Ni qui miyen nu'u tí'ivaire'e Círístu'u jetze me'ecan? Jaítze'e nu inee niyen tí'ivaire'e. Ijii nu xaa netí-mua'iracan jín tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e nu jeíhua tí'imuar'e mecaí a'íime. Jaítze'e nu jeíhua aiteánami'ihuaca'a mecaí a'íime. Mu'iití mú naatéevajxi. Canu ché'e ramua'aree a'achú mej pua'amé miyen náaruu. Neajta nu mu'iití tén huamí'i. ²⁴ Anxívi pua'amé mú miyen náaruu a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, mej miyen na'itéevajxi navij puásire'ara'a jime'e ayén pua'amé seité japuan tamuáamuata'a japuan aramuáacua.

Single line Composer ²⁵ Huaíca pua'amé mú na'itéevajxi ciyej jime'e. Majta seáj naatétu'asixi tetej jime'e. Huaíca pua'amé pu a'ucájrupi í baarcu í nej tzajta'an yé'icacare'e. Ayee nu neajta á'atee seáj t'ca'ari, neajta seáj tújca'ari nej ne'uun jaj japua huajaújsime'e.

²⁶ Jeíhua nu a'ímuá huayé'ive í juye jetze, neajta jeíhua nu tiu'utátziin ne'íjna jime'e nej antáye'icáa í játe'ana japua, neajta ne'ímej jime'e í nahua'ari, ajta a'ímej jemi í nej hua'axí'ej Israél jetze ajtémecan na'ari a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Neajta niyen che'atá nena'a tiu'utátziin a'u nej á'uye'icáa ti pua'a chajta'a na'ari a'u ti caí mé'e é'e ja'ati nusu játe'ana jetze ti ve'ée, neajta a'ímej jemi mej miyen tí'ihua'itaca me'íjna jime'e mej nu'u ta'i-huaamua'a pú'een.

²⁷ Jeíhua nu rá'uviiuca'iri'i, neajta jeíhua rajpuaíjtzi-ca'a. Mu'iití nu pua'amé huatáxa'ai nej atanee ne'íjna jime'e í nej tiu'utátziin. Neajta nu rajpuaíjtzi-ca'a ne'íjna jime'e nej huata'í'icuataca'a, neajta nej huata'í'imí. Mu'iití nu pua'amé necaí tiú'ucuaa, neajta huatéxaami, neajta caí ti'itéchejca'a.

²⁸ Ajta i'i, t'j na'a nain tújca'ari tzajta'a, ayée pu ti'ine-muá'ri'eriste'e a'íjna jime'e ne jé'ecan a'ij té'ene-mua'ate a'ímej jemi í mej nainjapua e'etiújse'iri í Dios jemi.

²⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a seáj caí rú'u-ca'anisti'ira ti huá'a jetze ajtémecan í mej e'etiújse'iri í Dios jemi, ayée pu ajta caí neetzi tinú'uca'anisti'i í jemin. Ajta, ti pua'a ja'ati ayén ca'aníjra'a raatá'an seáj ti ajta huá'a jetze ajtémecan ti ij a'íin ayén auté'itzen í Dios jemi, jé'ecan pu naatájaaxieje'esin.

³⁰ Ti pua'a ayén tiú'ujxe've'e nej ti'ití jín ahuántzaahuante'en, ayée nu huá'ini nej niyen ne'íjna jín á'antzaahuante'en ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

³¹ Ajta a'íin í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'íjna í Jesús, a'í pu ramua'aree nej caí tí'ihua'i. Tiché'e rí'í tiraatá'an a'íjna í Dios t'j na'a rusén jime'e.

³² Netí'ij ne'uun a'utéveeca'a u Damasco, a'íjna í tajtuhuan ti a'íin rey ra'antíhua'u, a'í pu racha'íica'a í chajta'a, a'ujna u Damasco, ti ij a'íin ayén naateevi'i.

³³ Mí neajta inee, ayée nu éeni'ici'e huírjraa mej na'acájtuaa sic'ri jetze a'ujna a'u ti anacun í jaxu'u jetze.

Ti'ití pu xaa huatasejre í Pablo jemi

12 Naúche'e nu á'antzaahuante'e. Capu a'ij rini ti caí ti'ití jín tineetéva'iri. Nu'uri ne'íjna jín tejá-muaatá'ixaate'esin a'ij ti ti'ití tiu'utasejre ineetzi jemi, ajta a'íjna ti tavástar'a ayén naatasejra.

² A'ati nu niyen mua'ate ti Círístu'u jetze ajtémecan ti ja'anáj ayén tiráaruu. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a ti Dios júte'ímua ya'uví'iti a'u mej é'esejre'e í mej Dios jemi tí'ivaire'e. Canu ramua'aree ti pua'a a'íin ja'ati aúche'e ayén sejre'e í rutevij jime'e nusu caí. Dios pu xaa ramua'aree.

³ Nee nu xaa ramua'aree ti Dios ayén ya'uví'iti u júte'ímua a'ujna a'u ti naa hua'éen. Canu ramua'aree ti pua'a auj sejre'e í rutevij jime'e nusu caí ché'e, sino a'í pu í Dios ramua'aree.

⁴ A'uu pu ayén éeni'ici'e tejá'anamua a'íjna ti caí a'ij tí'iri'iri ti ja'ati raataxáj íiyen chaanaca japua, a'iné capu ayén á'achauutzijre'e ti ja'ati ayén raataxáj íiyen chaanaca japua.

⁵ Canu ne jíme'en á'antzaahuante'en, sino a'íj nu xaa jín á'antzaahuante'en ne'íjna í ja'ati. Ajta ti pua'a niyen ne jíme'en á'antzaahuante'e, a'ij nu jín a'utántzaahuante'esin ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

⁶ Mí ajta, ti pua'a niyen ca'aníjra'a ti'itáne'a'acare'en nej ni a'utántzaahuante'en, canu ne'íin pú'eene'e na'ame seij ti cha'a na'a ti'ixa, a'iné nee nu tzaahuati'ira'a jín tiu'utaxájta. Mí neajta inee, canu niyen rini ti ij caí ja'ati ayén huápi'í tí'inesejra ineetzi a'ij ti caí tiraavijte'e, sino ché'e a'íin ayén tí'inesejra a'ij nej ricí, ajta a'ij nej ti'ixa.

⁷ A'iné jé'ecan pu huápi'í tiú'ujxe've'eca'a a'íjna ti huatasejre ineetzi jemi, nej ni caí huápi'í ahuántzaahuante'en, Dios pu ayén raateájtuaa ineetzi jemi ti'ití ti né'itziite'eca'a í netevi jetze. Cu xíee ti cuj tzicare'e na'ajtétzte i ne jetze. A'í pu a'íin pú'eene'e í ti Satanás ya'uta'íteca'a ti ná'itziite'en nej ni caí huápi'í ahuántzaahuante'en.

⁸ Huaíca pua'amé nu niyen ne'íjna jín tirájhuaviiri'i í tavástar'a ti ná'ari'i a'íjna ti nú'ucuí'ica'a yú ne tzajta'a.

⁹ Ajta a'íin í tavástar'a, a'í pu ayén tinaatá'ixaa t'jín: "A'ijna í nej nexí'evi'ira'a jín rí'í timuaatá'aca, ayée pu á'avejre mú'eetzi, a'iné ayée pu raanaíjmire'en í ne-muá'ri'eri'ira'a a'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i."

A'íj nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín ahuántzaahuante'en ne'íjna jime'e ti caí nú'uca'anisti'i ti ij a'íin muá'ri'eri'ire'ara'an í Círístu'u ayén neetzi jemi huateáturan.

¹⁰ A'íj nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín á'anca'ane í Círístu'u jetze me'ecan nej ni ne'íjna jín te'utáviicua'i a'íjna ti caí nú'uca'anisti'i nusu í mej a'ij pua'a tí'inejee na'ari a'íjna ti nemuá'ri'eri'ira'a ca'íin mej a'ij pua'a neruure na'ari mej puajtzi tinaatá'aca. Ayee nu á'anca'ane a'iné t'j na'a ti caí nú'uca'anisti'i, a'íj nu jetze aránca'ane í tavástar'a ti 'ij rí'í t'inetá'aca ineetzi.

Pablo pu huápi'i a'ij té'ujmua'ate huá'a jemi i mej Corinto e'etiújse'iri

¹¹ Jee xaa ne'u, nee nu xaa netámua'i. Mú'een xu ca'anéeri naatá'a nej ni niyen huárini. Mi ajta, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'ecache'en sej siyen rí'i na'an-rú'ure'en, a'iné canu xaa ne'u jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u huápi'i ve'ecán jín tí'ivaire'e tí eeri'i Dios nu'u hua'antíhuau. Capu amín a'ij nej caí ti'iti jín antínmua'aree.

¹² Xu'uri tiu'uséij mú'ejmi jemi ti ayén huaríj tój na'a ti ayén rijca í ja'ati ti Dios raata'íteca'a. A'ijna í mej jín naa rí'i tira'utaseij, ajta a'íjna ti jín Dios tihuá'u'itíiri'i, ajta a'íjna ti ayén huaríj a'íjna jime'e í muári'er-i'ire'ara'an í Dios, naíjmi'i pu ayén tiu'utaseijre mú'ejmi jemi netá'ij nauj té'veiicua'iraca'a a'ímej jemi í mej néjcha'íre'e.

¹³ ¿Ti'itájni ayén caí tejamuaací'i ti ajta caí ayén tihuá'ucí'i a'ímej í mej pua'amecíe e'etiújse'iri? Capu ti'iti xaa ne'u, sino a'íjna í nej caí ja'anáj ti'itij jín muári'eri amuaatá'a. Setá'aj tinaatá'uuni'i nej caí ne'íjna na jín xé'ep'i in pí amuáaruu.

Huaíca pu jín ayén tí'ixa a'íjna í Pablo ti huaja'uvé'e-muaare

¹⁴ Casi'i, mú'een, nu'uri neajtahua'a rí'i huánruu nej ni neajtahua'a amuaaja'uvé'emuaare. Pu'uri huaíca teja'uré'enejsin. Neajta, canu a'atzu ti'itij jín muári'eri amuaatá'asin, a'iné canu rúuhuaumen ti mú'ejmi á'a-mua'a, sino nej mú'ejmi a'uvé'ehuauni. Ayeé nu rici a'iné capu ayén tiraavíjte'e mej me'ín ti'íríi miyen ruvaújsimua'a ti'iti tá'acare'en, sino a'íime í vaújsimua'ame'en, a'íí mú miyen ti'iti hua'utá'aca í ruyaujmua'a.

¹⁵ Nee nu xaa nexí'evi'ira'a jín ti'iti á'ujisin neetzi ti ne'áa na'ari niyen raaxíjte'en tój na'a ti neetzi ne'áa nej ni jamuaatávaire'en mú'ejmi. Ajta, ti pua'a niyen jaítze'e já'amuaxe'eve'e, ¿ni qui ayén huataújmua'a sej caí ché'e siyen nexí'eve'e ineetzi?

¹⁶ Ché'e ayén 'eene'en nej caí ti'iti jín muári'eri á'a-mua'ate. Ayeé xu tí'ixa nej nu'u huápi'i rú'umua'aree nej hua'itzi jín ti'itíncha'íca'a, neajta nu'u hua'itzi jín amuajá'urie.

¹⁷ ¿Ni niyen ti'iti jín amuajá'urie ne'íjna jime'e nej seica huata'íteca'a mú'ejmi jemi? Canu xaa ne'u.

¹⁸ Nee nu ca'aníjra'a raatá'a ne'íjna í Tito ti ij a'íín á'ume'en mú'ejmi jemi. Neajta jamuan raata'íteca'a ne'íjna í ta'ihuaara'a. ¿Ni qui ti'iti jín amuajá'urie a'íjna í Tito? Capu xaa ne'u. ¿Ni tecaí iteen tiyen che'atá tena'a ti'itítacha'íí tój ajta a'íjna? ¿Ni tecaí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mú'ejmi jemi tój ajta a'íjna? A'iné ti-jtá xaa ne'u.

¹⁹ Tój na'a nej niyen tejá'amua'ixaate'e, ayén tejamuá'amitíeje'e tej tiyen ta japua huatétanan mú'ejmi jemi. Mi teajta iteen, catu, sino í Dios jemi tu tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna jime'e tej Círístu'u jetze

ajtéme'ecan, tej ti nain jín rí'i amuáaruuren mú'ejmi, í tej já'amuaxe'eve'e.

²⁰ Ayeé nu 'een jín tí'itziíne'e ti pua'a neri ne'uun e'ará'asti, neajta niyen éeni'icí'e amuáateuni sej caí siyen tí'itíjcha'íí a'ij nej tí'ijxe'eve'e, seajta siyen éeni'icí'e naaté'uuni mú'een nej caí niyen 'een a'ij sej seajta tí'ijxe'eve'e. ¿Ni qui siyen mú'een xu tiu-jteá'axi'isin nusu siyen ahuaújchueere'en na'ari siyen tiníniu'ucacu? ¿Ni qui siyen já'ita'a a'utajú'un na'ari seajta siyen a'ij pua'a tí'ihuaújxajzi'i nusu a'ij pua'a setiú'ujxajta? ¿Ni qui majta seica miyen á'ujtzaahu-ate'e muá'aju'u, majta a'ij pua'a ríj muá'aju'u?

²¹ Ayeé nu neajta éeni'icí'e tí'itziíne'e ti ayén Dios naatatévi'iraste'en mú'ejmi jemi netá'ij neajtahua'a ne'uun e'ará'asti. Tij caí ayén tiú'ujxe'eve'e a'ame nej ne'íjna jín huaténxiemíjte'en ne'íjna jime'e í mej mu'ití, a'íime í mej a'amua ajtéme'ecan, í mej majta amuacáí auteájturaa í Dios jemi. A'íí mú a'íín pú'een í mej majta caí xi seicié tiu'umuá'aj mej mi raatapuá'ajta í mej jín auté'itzea'ara, tój na'a ti a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi, mej ruxána'acira'ate'eca'a, mej majta rutevij jín raamuá'itíjci í tumin, mej caí ti'iti á'astíjre'e, a'íjna í mej jín miyen a'ij pua'a tí'itíjcha'íí.

Pablo pu tihuá'ijmi

13 Nu'uri hua'apua jama'uvé'emuaareca'a, neaj-tahua'a nu neri tén a'atanéjsin mú'ejmi jemi. Ayeé nu rini a'ij ti té'eyu'usi'i tíjín: "Mej mi tzáahuati'ira'a jín seíj a'uxíjte'en, ayéé pu ruxe'eve'e mej miyen tiu'utaxáj hua'apua í teite nusu huaíca."

² Ayeé nu tihuá'utániuuche í mej mejmí'i auteájturaa í Dios jemi, neajta naíjmi'ica í seica. Ijii, nej ye'ímuá hu-atéjvee, nu'uri neajtahua'a niyen che'atá nena'a tí-huá'aniuuche netá'ij huaríj netá'ij hua'apua amuáa-muaareca'a. Tí pua'a neajtahua'a ne'uun a'atanén, canu ché'e tíhuá'utá'uuni'ira, a'iné mú'een xu siyen raxí'eve'e nej ti'iti jamuaataseijrate'en í sej jín ráa-mua'aree tí a'íín Círístu'u ayén ca'aníjra'a tinaatá'aca nej ni niyen tiu'uxáj a'íjna jetze me'ecan. Ajta a'íín Círístu'u, capu ayén 'een mú'ejmi jemi tój seíj tí caí rú'uca'anisti'i, sino jé'ecan pu huápi'i tiu'umuá'iej mú'ejmi jemi a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

⁴ A'íí pu xaa jín ayén á'utataihuaca'a í cúruu jetze a'íjna jime'e tí caí rú'uca'anisti'iraca'a í rutevij jetze. Mi ajta ijii, a'íí pu ruuri seijre'e a'íjna jime'e í muári'er-i'ire'ara'an í Dios. Ajta, itejmi, ayéé pu che'atá na'a caí tú'uca'anisti'i a'íjna jime'e tej Círístu'u jetze ajtéme'ecan. Mi teajta iteen, í tej jín tí'ivaire'e mú'ejmi jemi, teen tu ruuri tá'aju'un í jemin te'íjna jime'e tej jetzen arátaca'ane í Dios.

⁵ Setá'aj siyen huaújmua'atziite'en aísí tí pua'a siyen rá'astíjre'e se'íjna jime'e sej té'atzaahuate'e nusu se-caí. Setá'aj huatéújseij temua'a naa í ru jetze. ¿Ni qui ayén ari tejamuá'amitíeje'e tí a'íín Jesús, tí ajta Círístu'u pú'een, a'íín mú'ejmi jemi huatéájturaa? Na'ari caí, nusu seri huamuá'itiche.

⁶ Ayeé nu tí'ijxe'eve'e tí ij ayén tejamuá'amitíeje'e tej caí huamuá'itiche iteen.

⁷ Mi teajta iteen, ayée tu tí'ijhuavii í Dios sej si caí ti'iti jín auteáturan. Catu tiyen ta jíme'en rahuahuau ti ij ayén tejamuá'amitiejte'e tej tiyen te'íjna jín te'ará'as-ten, sino sej si siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e. Capu amín a'ij, ti pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e tej hua-muá'itiche nusu tecaí.

⁸ Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e, a'iné catu te'íjna jín antítamua'aree tej raatá'ijmii te'íjna ti tzáahuati'ira'a jín seijre'e, sino teen tu te'íjna jín antí-tamua'aree tej ti tiu'utévaire'en te'íjna jime'e ti tzáahuati'ira'a jín seijre'e.

⁹ Teen tu xaa tiyen tátemua'ave'e te'íjna jime'e ti caí tú'uca'anisti'i itejmi, teajta te'íjna jime'e sej mú'een seri huateújca'ane í ru tzajta'a í tavástara'a jemi. Ayee tu mú'ejmi jíme'en tí'ijhuavii ti ij Dios ayén amuaanaíjmire'en.

¹⁰ Ayee nu ye'imuá huatéjvee niyen tejá'a-muayu'use'e ti ij caí ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani nej ni niyen amuaatamuári'eriste'en ne'íjna jime'e ti nevás-tara'a ayén tinaa'íjca nej ni rí'í amuáaruuren. Capu xaa ne'u a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ámuaaté'uuna.

Huá'ateujte'e, a'íí pu ajta ra'antipué'ajte

¹¹ Setá'aj huaújtemua'ave'en, ne'ihuaamua'a. Setá'aj rí'í huaújruren se'íjna jime'e a'ij sej ti'itiújcha'íí. Setá'aj seajta siyen rá'astijre'e í nej jín á'amuahuvii. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a rí'í tiú'umua'ati, setá'aj seajta ruxiéehua tí'itechejca. Tí pua'a siyen huárini, a'íí pu mú'ejmi tzajta'a huateáturaasin a'íjna í Dios ti ayén já'amuaxe'eve'e, ti ajta amua'anpuá'a-jte'en.

¹² Setá'aj siyen huaújteujte'en, xu'iteújpi'itze'axi'ín se'íjna jime'e sej naími'i Círístu'u jetze ajtémecan.

¹³ Naími'i í mej té'atzaahuate'e, í mej majta íiye tiújse'iri, a'íí mú'á'amuateujte'e.

¹⁴ Ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan a'íjna í ti jín rí'í tejamuaatá'aca í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een. Ché'e ajta já'amuaxe'eve'e í Dios. Ché'e ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén hu-ateáturan mú'ejmi jemi naíjmi'ica. Ché'e ayén te-ja'uré'enen. Antipué'areca'a.

Gálatas

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, inee i'i Pablo, naíjmi'ica jamuan í ne'ihuua-mua'a í mej nee jamuan yé huateí, teen tu yé tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mí sej e'etiújse'ire mu'i-icacíe u Galacia. Nee nu ne'ín pú'een seíj í tí Dios ne-ja'uta'íteca'a. Capu teví na'a neja'uta'íteca'a, capu ja'atí ajta na'antíhuau sino a'íj pu'u í Jesús tí i'i Círíistu'u, ajta í táatajra'an tí a'íj pú'een í Dios tí ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

³ Ché'e a'íj í Dios í tej rájya'upua, ajta a'íj í tavástara'a a'íjna í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u, miché'e me'ín rí'í tejamuata'an ruxí'evi'ira'a jime'e, miché'e majta rí'í tejamuuatépu'a'ajte'en í á'amuatzajta'a. ⁴ Ché'e ayén éene'en, a'íné a'íj pú'u í tavástara'a huataúra'a tí huámí'ini ta jetze me'ecan tí ij a'íj tu'irájtuaani a'íjmej tzajta'a í mej a'ij pua'a titetiújcha'í í mej yen japuan huachéjme íyen chaanaca japua. Ayee pu tí'ijxe'eve'e í Dios í tej rájya'upua tí a'íj Jesús ayén huárini. ⁵ A'íj pu jín tiché'e tiyen rí'í tiraatá'an tíj na'a rusén jime'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

Capu máaj niuucari í tí jín hua'irátuaasin a'íjna í Dios

⁶ Jé'ecan nu a'ij pua'a te'utánmua'a ne'íjna jime'e sej siyen ca'anacan mé rúhua'ana se'íjna tí amuaatajé sej si ra'ará'astijre'en sej a'íné Círíistu'u pu a'amua japua huaniú ruxí'evi'ira'a jime'e. Mú'een xu mé rúhua'ana sej si seicié tira'ancuré'an seica í niuucari í sej nu'u jín huataújtemua'ave'en.

⁷ Mí ajta caí, capu a'atzu a'íj pú'een sej í niuucari í tí jín Dios amua'irátuaasin. Ayej ne'ase seica mú'á'ama'ítziite'e sej si caí ché'e rí'í tí'té'ujmua'ate. Tij mecaí miyen tí'itese'e mej seicié ráaruuren í niuucari tí xaa a'ij tí'itíj jíme'en tí'iraxa í Círíistu'u. ⁸ Aru tí pua'a ja'atí ayén seicié tejá'amua'ixaate'e í niuucari tí caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puajtzi raatá'an. Capu amín a'ij ja'atí tí pú'een tí ayén seicié tejá'amua'ixaate'e, tí pua'a inee na'ari sej tí tí'ivaire'e u ta japua.

⁹ Tu'uri tiyen tejá'amua'ixa. Teajtáhua'a tu tiyen tejá'amua'ixaate'e yee tí pua'a ja'atí ayén seicié tejá'amua'ixaate'e seica í niuucari tí caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puajtzi raatá'an.

¹⁰ ¿A'íné setí'imua'atze mú'een neetzi jime'e? ¿Ni qui yee nej niyen ráahuausin í teite tzajta'a mej mí rí'í tinaaseíj nusu nej niyen ráahuausin í Dios jemi tí a'íj xaa rí'í tinaaseíj? ¿Ni qui ayén tejamuá'amitíejte'e nej ne'íjna jín niyen tí'itese'e nej ní rí'í tihua'utá'an í teite?

Tí pua'a ayén té'eme'enche'e nej ne'íjna jín tí'itese'e, capu ché'e rí'iríista á'ame'enche'e nej niyen nicu tí'ij-vaire'e í Círíistu'u.

Capu nu'u ruseíj a'ij tirájteu a'ij tí tí'itíj jín tí'ivaire'e í Círíistu'u jemi

¹¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuua'mua'a, sej si ráa-mua'ati tí caí ja'atí ruseíj a'ij tirájteu í niuucari í nej jín tejamuá'ixaa. ¹² Canu ra'ancuré'a teite jemi. Capu ja'atí ayén tineemuá'ate, sino í Círíistu'u, a'íj pu tinaataseíjrate a'íjna tí avítzi'ihuaca'a í Dios jemi.

¹³ Seajta mú'een, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij nej tí'ij-jri'irejca'a í jécua'imua netí'ij nauj rá'astijre'eca'a í hua'aye'ira a'íjme í mej Israél jetze ajtème'ecan. Na'aranca'anéecan nu jín a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'íjmej í mej Círíistu'u jemi seijre'eca'a. Nee nu tí'itese'eca'a nej hua'antipua'ajte'en naíjmi'ica. ¹⁴ Jaitze'e nu rá'astijre'eca'a í nevaújsimua'a teecan tihuá'aye'ira caí a'íjme í nexí'ej teite, í mej Israél jetze ajtème'ecan, í mej majta miyen tí'tetei netíj inee. Naíjmi'ica nu huatémua'iti ne'íjna jime'e í nej raayí'itíhua'a í taye'irá.

¹⁵ Mí ajta Dios, a'íj pu na'antíhuau netí'ij caí xí huanú'ihua. A'íj pu ajta naatajé a'íjna jime'e tí ná'ancu'uvajxi ruxí'evi'ira'a jime'e. Tí'ij i ra'aránajchecha'a nej ráamua'ati a'íjna tí i'i yaujra'an nej ní niyen tí-hua'utá'ixaate'en huá'a tzajta'a a'íjmej í mej caí Israél jetze ajtème'ecan. Tí'ij Dios ayén náaru, canu ja'atí jemi a'atanéj tí ij a'íj tinaamuá'aten a'ij nej tí'itíj jín niyen huárini. ¹⁷ Canu neajta ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ní huá'umuaare a'íjmej í mej amuacá antíhuavíhuaca'a netí'ij caí xí inee, sino á'iyen nu ne'uun a'atanéj u Arabia. Aj nu ní'ijta ne'uun á'ume u Damasco.

¹⁸ Huaíca nine'ira'a nu ne'uun é'etee. Aj nu ní ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ní ráamua'ati ne'íjna í Pedro. Neajta nu jamuan á'ucatii a'achú cumu hua'apua iteeri. ¹⁹ Seij nu neajta ne'uun a'uséj ne'íjna í Jacobo tí i'i juutzeájra'an í tavástara'a. Canu máaj ja'atí a'uséj tí huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'íjme í mej antíhuaví-ihuaca'a. ²⁰ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e tí a'íj Dios ajta ramua'aree nej caí hua'itzi jín tejá'amuyu'use'e.

²¹ Neajta á'iyen, ne'uun u a'ará'a ne'újna í sej chuéjra'a japua u Siria, neajta ne'újna u Cilicia. ²² Majta a'íjme í mej me'uun a'uchéjme í mej majta Círíistu'u jemi seijre'e, capu ja'atí nemua'ajcaa.

²³ A'íj mu'u niuucari namuajraca'a tíjín: "A'íj pu yee-hui a'íj pú'een í tí ajmí'i a'ij pua'a taruurejca'a. Mí aj-

ta ijii pu yeehui ayén tihuá'a'ixaate'e á'aye'i í teite mej mi miyen tira'ará'astijre'en í ye'irá tí ajmí'i ra'an-tipuá'ajte'emí'icaa." ²⁴ Majta a'ñime, rí'i mú tiraatá'aca í Dios ineetzi jime'e.

A'ñi mú nu'u ra'ancuré'evi'iti a'ñimej í mej tiu'uta'ajjti'ire

2 Tí'ij ari ayén teuumé'eca a'achú cumu tamuáa-muata'a japuan muáacua nine'ira'a, neajtahua'a nu ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén ne'ñna jamuan í Bernabé. Neajta nu ne'ñn a'uví'ití í Tito. ² A'uu nu a'ujnéj ne'ñna jime'e tí Dios ayén ca'aníjra'a naatá'a. A'uu nu tihua'utá'ixaa nain jime'e í niuucari a'ij nej ye'í tihua'i-huá'ixaate'esin ne'ñimej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Aru avíitzi nu jín niyen huarj huá'a jemi í mej nu'u tihuá'ajjte'e. Ayee nu een jín huarj tí ij caí ja'atí tina'antiú'uuni'i a'ñna jime'e a'ij nej ricí. Tí pua'a ayén tina'antiú'uuni'i, capu ché'e tí'tí huatévaire'esin a'ij nej ricí.

³ Mí ajta caí, capu ayén te'irájraa a'ij mej í seica, tí'ijxe-e'eva'eca'a a'iné a'ñime í mej tihuá'ajte'eca'a, camu miyen raata'iteca'a a'ñna jime'e í mej ra'antisíjchixi'ín í runavij, a'iné huá'a jetze pu ajtéme'ecan í griego a'ñna í Tito. ⁴ Ayee pu een jín huatasejre itejmi jemi a'iné seica mú avíitzi jín uteájrupi itejmi tzajta'a mej mi tájeeve a'ij tej tí'títacha'ñi iteen í Círístu'u jemi tí a'ñn ari tu'irájtuaa. A'ñi mú miyen rusejrataca'a mej nu'u téjmi jetze ajtéme'ecan.

Mí majta caí, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mu'u raxí'eve'eca'a micu mej mi titaata'ajjte'en ca'anéjri jime'e. ⁵ Catu a'atzu hua'utá'a mej mi miyen titaaté-mua'itin, a'iné ayée tu tí'ijxe'e'eva'eca'a tí auj rí'iríista á'ara'ani sej ráanamua tzáahuati'ira'a jime'e í niuucari tí jín Dios amua'irátuaasin.

⁶ Majta a'ñime, í mej nú'u huápí'í mú ruxe'eve'e, camu máaj a'ij tirájteu mej mi majta me'ñn raanaíjmire'en a'ij nej tihua'ihuá'ixaa í teite í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Ajta, capu ne jetze ruxe'eve'e tí pua'a mej miyen huápí'í ruxe'eve'e nusu mecaí, a'iné Dios pu ruxé'ej na'a hua'ancuré'evi'itici í teite, matj mena'a pua'amé.

⁷ Mí majta me'ñn, mat'íjtá'ij ayén tihuá'amitiejte'eca'a tí a'ñn Dios ayén che'atá na'a tinaata'ajjte'eca'a ineetzi tjj ajta ayén a'ñj tiu'uta'ajjte'eca'a a'ñna í Pedro. Tihuá'amitiejte'eca'a tí Dios ayén tinaata'ajjte'eca'a nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ñimej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan ne'ñna í niuucari tí jín Dios hua'irájtuaani. Mí ajta a'ñn, í Pedro, Dios pu ayén tiraata'ajjte'eca'a tí ayén tihua'utá'ixaate'en a'ñimej í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

⁸ Ayee pu'u na'a, a'iné a'ñn tí tí'imuari'eca'a í Pedro jamuan tí ij tiraata'ajjte'en tí a'ñn huá'a jamuan u á'ume'en í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'ñi pu ayén che'atá na'a tí'imuari'eca'a ineetzi jamuan nej ni huá'a jamuan u á'ume'en í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan.

⁹ Majta me'ñn í mej huaíca, a'ñna í Jacobo, ajta a'ñna í Pedro, ajta a'ñna í Juan, a'ii mú a'ñn pu'éene'e í mej jee antiújmua'aree a'ñimej jemi í seica í mej Dios jemi seijre'e. Tí'ij ari ayén tihuá'amitiejte'eca'a tí Dios ayén

rí'i tinaatá'a, aj mú mi temua'a naa tina'ancuré'evi'iti, majta me'ñn temua'a naa te'encuré'evi'iti me'ñna í Bernabé. A'ñi mú xaa miyen tiraaxé'epi'intare itejmi jime'e tej nu'u huá'a jamuan u á'uju'un a'ñimej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en, majta miyen ru jetze mej nu'u a'ñimej jemi u á'uju'un í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

¹⁰ A'ñi mu'u tájhuaviiri'i tej nu'u a'ñimej autámua'aree teuche'e í mej caí a'ij té'evicua'i tej nu'u hua'uté-vaire'en. Neajta inee, nee nu xaa ahuanca'ane nej ni nexí'evi'ira'a jín niyen huárini.

Pablo pu ra'ajté'axi a'ñna í Pedro a'ujna já'ahua'a u Antioquía

¹¹ Ajta a'ñn í Pedro, tí'ij a'uun a'atanéj u Antioquía, nee nu ra'ajté'axi í jemin, a'iné a'ñi pu a'uté'itzee tí'itj jime'e. ¹² Mat'í'ij caí xi á a'atanéj seica í teteca jamuan a'ñna í Jacobo, ayée pu rijcaa a'ñna í Pedro. Huá'a jamuan pu tí'icua'acare'e a'ñimej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Mí ajta a'ñn, mat'í'ij e'iré'ene a'ñime í seica, Pedro pu ayén a'utéjche tí ajtára'ani huá'a jemi í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Capu ché'e huá'a-jaahuate'eca'a a'iné huá'atziíne'eca'a a'ñimej í mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ñime í mej miyen ra'antisí'iche í runavij.

¹³ Majta í seica í mej Israel jetze ajtéme'ecan, camu majta miyen huarj jé'iyecan jime'e sino miyen hua'itzi jín rusejrataca'a a'ij tí ajta huarj a'ñna í Pedro. A'ñj pu jín te'utejuhua'itze ajta a'ñna í Bernabé. ¹⁴ Tí'ij ayén tiná'amitiejte'eca'a mej caí miyen rí'i titetiújcha'íca'a tzáahuati'ira'a jime'e a'ij tí tí'itamua'ate í niuucari, mat'í'ij neseíiraca'a í teite niyen tiraata'ixaa ne'ñna í Pedro tíjñ: "Mú'ee pej huá'a jetze ajtéme'ecan í mej Israel jetze huanéj. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u tí'i-tí'á'acha'ñi matj a'ñime í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan. Pecaj xaa ne'u piyen tí'iti'á'acha'ñi. ¿A'iné een jime'e piyen huá'aruure pe'ñimej í mej caí Israel jetze ajtéme'ecan mej mi miyen te'araúrusten tihuá'aye'ira a'ñime í mej Israel jetze ajtéme'ecan?"

Dios pu ayén naíjmi'ica huirátuaasin matj mana'a mej té'atzaahuate'e

¹⁵ Teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan te'ñna jime'e tej Israel jetze huanéj. Catu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ñimej í mej auté'itzea'ara í Dios jemi. ¹⁶ Teen tu tiyen ramua'aree a'ij tí een í Dios jemi tí ja'atí rí'éene'ecán jín huateáuran í jemin. Capu xaa ne'u tí'tí a'ij tiraaté-vaire'en a'ñna í ja'atí tí pua'a nain jín araúrusten a'ñna í niuucari í mej jín tí'ajta, sino a'ñi pu xaa rí'éene'ecán jín huateáuran í Dios jemi tí pua'a a'ñn ra'ará'astijre'en í Jesús tí ajta i'i Círístu'u. Teajta iteen, ayée tu teajta iteen teri rá'atzaahuate'e te'ñna í Círístu'u tí ajta i'i Jesús tej tí tiyen rí'éene'ecán jín huateáuran í Dios jemi a'ñna jime'e tej ra'ará'astijre'en te'ñna í Círístu'u. Catu xaa ne'u ra'ará'astijre'e te'ñna í niuucari í mej jín tí'ajta a'iné capu ja'atí rí'éene'ecán jín

huateáturaasin í Dios jemi ti pua'a ra'ará'astijre'en a'íj-na í niuucari í mej jín tí'ajjta.

¹⁷ Ari ti pua'a ayén te'irájra'ani tej tiyen a'ij pua'a éene'ecan jín huateáturan mat'ij a'íime í mej caí Israél jetze ajtème'ecan te'íjna jime'e tej tiyen ráahuausin tej ti tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan jemin í Ciriístu'u, ¿a'iné na'aqui huataújmua'a? ¿Ni qui ayén huataújmua'a ti Ciriístu'u ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'íi? Capu xaa ne'u, capu a'atzu. ¹⁸ Mí neajta inee, ti pua'a neajtahua'a nena'a ra'utéjcheni nej ra'ará'astijre'en í nej nejmí'i raatapuá'ajtaca'a nej niyen rá'astijre'eca'a, ti pua'a niyen huárini neajtahua'a, ayée pu huataújmua'a tijín yee na'uté'itze ti'it'ij jime'e net'íj amuacaícan raatapuá'ajtaca'a.

¹⁹ A'íj pu jín, net'íj rá'astijre'eca'a í niuucari í mej jín tí'ajjta, ayée pu teja'uré'ene ti caí huatári'iristareca'a nej nain jín aráne'astijre'en. A'íj pu jín ayén pu huataújmua'a, cu xíee nej huam'í'i jemin a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajjta nej ni ruurican huateáturan í Dios jemi. ²⁰ Naac'í'i ajta ineetzi mej mi miyen náaruuren mat'íj rá'utatai í Ciriístu'u í cúruu jetze. A'íj nu jín caí ch'é'e nena'a ruurican huateáturaa sino ruurican nu huateáturaa a'iné Ciriístu'u pu ruurican seijre'e neetzi jetze. Ajta a'ij nej r'í'i ti'itíncha'íi íjii nej nauj ratéhua'ira'a, ayée nu aránca'ane ne'íjna jime'e nej ra'ará'astijre'en ne'íjna ti i'i yaujra'an pú'een í Dios. A'íj pu icu naatax'í'eve, ajta huataúra'a ti huámi'ini neetzi jetze me'ecan.

²¹ A'íj nu jín caí mé rúujisin ne'íjna í ti Dios jín r'í'i tinaatá'a rux'í'evi'ira'a jime'e. Ayej xaa ne'u, ti pua'a ri'irístanche'e ti ja'at'í ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti nain jín ra'ará'asten a'íjna jime'e í niuucari í mej jín tí'ajjta, capu ch'é'e ti'it'í huatava'íre'enche'e ti huam'í'i í Ciriístu'u.

Jíme'en a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajjta, ajta í mej té'atzaahuat'e

3 Mú'een, mi sej Galacia a'uchéjme, caxu a'atzu mé úumua'aree mú'een. ¿A'ataani á'amuaaxiéenereca'a sej si siyen a'ij pua'a mé titeumuá'aren? Mú'ejmi jemi tu temua'a naa tejámuaatá'ixaa mej rá'utatai me'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciriístu'u.

² Niché'e sej tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné sej si éeni'ici'e ra'ancuré'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios? ¿Ni qui se'íjna jín sej rá'astijre'eca'a í niuucari í mej jín tí'ajjta na'ari se'íjna jín sej rá'atzaahuat'e'eca'a í sej ráanamuaajri'i itejmi jemi? ³ ¿Ni tzaa siyen r'í'i huápi'i caí mé teuúmua'aree? Ayej xu ra'utéjhuii sej si siyen aráu'jca'ane se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¿Ni tzaa ayén tejamuá'amitiejte'e sej si siyen raanaíjmire'en sej ra'ará'astijre'en í tavástara'a se'íjna jime'e sej ru jetze a'ij tirájteu ru'íjmua'a sena'a? Capu xaa ne'u a'ij tí'irí'iri.

⁴ Naíjmi'i t'ij na'a í ti Dios jín r'í'i tejamuatá'a, ¿ni qui ayén tejamuáaruu ti ij ayén éene'e á'ara'ani ti nain tejá'uveti? Mí ajta, capu xaa ne'u a'ij ámitieere'e ti pua'a nain tejá'uveti nusu caí. ⁵ ¿A'iné een jíme'e Dios raata'íteca'a í ruxéjniu'uca ti a'íjn mú'ejmi jemi hu-

ateáturan? Ajta, ¿a'iné een jíme'e Dios ayén tiu'u-muáriej mú'ejmi jemi a'íjna jime'e ti raar'éan í tí'imuari'ihua ti huápi'i ruxe'eve'e? ¿Ni qui ayén huar'íj a'íjna jime'e sej ra'ará'astijre se'íjna í niuucari í mej jín tí'ajjta? Capu a'atzu xaa ne'u, sino ayée pu'u huar'íj a'íjna jime'e sej rá'atzaahuat'e'eca'a í tej teri teja-muá'ixaa.

⁶ Ayej pu che'atá na'a té'atzaahuat'e'eca'a a'íjna í Abraham teecan a'ij ti Dios tiraata'ixaa. A'íj pu jín, Abraham ri'éene'ecán jín huateáturaa í Dios jemi.

⁷ Setá'aj siyen ráamua'aree se'íjna ti jíme'en yee mat'ij mena'a pua'amé í mej té'atzaahuat'e'e, a'ii mú nu'u a'íjn pú'een í mej jetzen airáane a'íjna í Abraham teecan.

⁸ Ajta, jéjcuá ímuá, a'íj pu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze ti Dios ayén tihua'atá'acare'en a'íme'íj í mej caí Israél jetze ajtème'ecan mej mi ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'íjna jime'e í mej té'atzaahuat'e'e, micu. Ajta a'íjn í Dios, amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Abraham teecan a'íjna í niuucari ti jíme'en Dios hua'irájtuaani, ayén tijín: "Naíjmi'ica í teite í mej huachéjme íiyen chaanaca japua, nee nu yee r'í'i tihua'utá'asin mú'eetzi jíme'e."

⁹ A'íj pu jín, naíjmi'ica í mej té'atzaahuat'e'e, Dios pu r'í'i tihua'utá'asin jamuan a'íjna í Abraham teecan ti ajta rá'atzaahuat'e'eca'a í Dios.

¹⁰ Mí ajta a'íime í mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'ajjta, naíjmi'ica pu puajtzi huatá'asin í Dios, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "Puajtzi pu yee tiraatá'asin ja'at'í ti na'a ti caí nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti ye'í té'axa jetzen í niuucari í mej jín tí'ajjta." ¹¹ Ajta a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajjta, capu ri'irí ti a'íjn ayén ráaruuren í ja'at'í t'í'ij ayén urar'í'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi. Ayej pu'u éene'e já'araa a'iné ayée pu ajta té'eyu'usi'i tijín: "A'íj pu hui ti ri'éene'e jín huateáturaa í Dios jemi, a'íj pu yee ruuri a'ame a'íjna jime'e, icu, ti a'íjn ayén té'atzaahuat'e'e."

¹² T'í pua'a ja'at'í ayén ra'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'ajjta, capu ayén ruxe'eve'e ti a'íjna ja'at'í té'antzaahuat'e'en, sino ch'é'e ra'ará'astijre'en pu'u a'íjna í niuucari a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "A'íjna ti yee ayén ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í niuucari jetze, a'íj pu yee a'íjna jín r'í'i ti'ití'ijcha'íi a'ame."

Single Line Composer ¹³ Ajta a'íjna í Ciriístu'u, a'íj pu tu'irájtuaa ti ij caí puajtzi táac'í'iti a'íjna jime'e tej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajjta. Puajtzi pu xaa raac'í'i ta jetze me'ecan a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "Puajtzi pu yee raatá'asin ja'at'í ti na'a mej rá'atatan í ciyej jetze." ¹⁴ Ayej pu a'íjna jín tiráaruu ti ij ayén tihua'uci'í'iti a'íme'íj í mej caí Israél jetze ajtème'ecan a'íjna í ti jín Dios r'í'i tiraatá'a a'íjna í Abraham teecan, ti ij ajta tej te'íjna jín té'atzaahuat'e'e tej tij ra'ancuré'an te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ij ti a'íjn ari te'ataújratziiri'i.

Jíme'en í niuucari í mej jín tí'ajta ajta a'ájna tí jín Dios te'ataújratiiri'i

¹⁵ Casi'i, ne'ihuaamua'a, tiché'e te'ájna jín tiu'utaxáj a'íj tí tí'irineca tej tí teuj yen huachéjme íyen chaanaca japua. Tí pua'a ja'atí ari ra'uyú'uxaca'a í cuapée jetze í mej jín ra'ancuré'an í tí'á'ara'an í ja'atí tí huamí'i, tí pua'a ari ayén té'eyu'usi'ihua a'íj tí tiraavíjte'e, capu rí'írí tí ja'atí tí'ití máàj jetzen ra'uyú'uxa. Ruxe'eve'e mej ra'ará'astijre'en a'íj tí té'eyu'usi'ihua.

¹⁶ Me'ecui xaa, Dios pu ayén ajmí'i te'ataújratiiri'i tí'itíj jíme'e a'ájna jemi í Abraham teecan, ajta a'ímej jemi í mej jetzen a'iránejsin. Aru, capu ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tí ayén tihua'uci'tíche'e í mej mu'ití a'iránejsin a'ájna í Abraham teecan jetze, sino tí ayén tiráaci'tíche'e í tí seáj na'a a'iránejsin. Ajta a'ín tí seáj na'a, a'ii pu a'ín pú'een í Círístu'u.

¹⁷ Aye pu huataújmua'a a'ájna. Amuacaícan, Dios pu ayén raatá'a í runiuuca í Abraham jemi a'íj tí te-ja'uré'enejsin. Tí'íjta ari teuumé'eca a'achú cumu muáacuacientos nine'ira'a japuan seité japuan tamuáamuata'a, aj pu'i Dios hua'utá'a a'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta. A'íj pu jín, capu rí'írí tí a'ín niuucari ra'uré'uuna a'ájna tí jín Dios amuacaícan tihuau'íjca í Abraham teecan jemi. A'íj pu jín aúche'e tí'ivaire'e a'ájna í tí jín tihuau'íjca.

¹⁸ Aye pu'u tí'een, a'iné tí pua'a tí'ití ayén tiráaci'ti seáj í ja'atí a'ájna jíme'e tí a'ín niuucari í mej jín tí'ajta ayén tiraatá'aca, capu ché'e ayée na'a éene'e a'ame tí ayén tiráaci'ti a'ájna jíme'e tí ja'atí ayén te'ataújratiiri'i tí ayén nu'u teja'uré'enejsin. Ajta a'ín Dios, a'íj pu ruxí'evi'ira'a jín ayén rí'í tiraatá'a a'ájna í Abraham teecan a'iné ayée pu te'ataújratiiri'i.

¹⁹ Tí pua'a ayén een, ¿a'iné tí i Dios hua'utá'a a'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta? Ayej xaa ne'u, ayée pu een jín raateájtuaa huá'a jemi mej mi ráamua'aree nain jíme'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Aye pu éene'e á'ame'enche'e ajta na'a caí huataseíjre'enche'e a'ájna tí jetzen huanéj a'ájna í Abraham teecan a'íj tí ayén Dios tihuau'íjca tí ayén té'eme'enche'e. Ajta a'ín í niuucari í mej jín tí'ajta, capu Dios ruseáj raateájtuaa huá'a jemi, sino a'íme í mej tí'ivaire'e í ta japua, a'íj mú majta raaxí'epi'intare mej mi huá'a jemi raateájtuaani me'ájna í niuucari.

²⁰ Aye pu'u na'a, tí pua'a ayén seijre'e seáj tí í'ixí'epi'ín, a'íj pu tihua'utévaire'esin naíjmi'ica í mej tí'irixaate'e, mej mi ra'antipua'ajte'en. Mí ajta, seij pu'u pú'een í Dios. Ruseáj pu ayén tihuau'íjca, ajta ruseáj pu raanaíjmire.

Jíme'en í tí jín tí'ivaire'e a'ájna í niuucari í mej tí'ajta

²¹ ¿A'iné na'a jí? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tí seicié té'axa a'ájna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta, ajta seicié té'axa a'ájna tí jín Dios te'ataújratiiri'i? Capu xaa ne'u, a'iné tí pua'a ayén tí'irí'iriistache'e tí taatá'acare'en tej rúurijche'e í Dios jemi a'ájna í niuucari tí huatasejturaa a'ímej jemi, aj pu xaa, ícu, rí'írí'istaca'a tej rí'éene'ecán

jín huatasejturan í Dios jemi a'ájna jíme'e tej rá'astijre'e te'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta.

²² Mí ajta, a'ájna í niuucari jetze, ayée pu té'axa mej nu'u naími'i miyen auteájturaa í Dios jemi, a'achú mej mena'a pua'amé yen huachéjme íyen chaanaca japua. Aye pu een jín té'axa tí íj a'ájna jín rí'iríistan tí a'ín Dios te'ataújratiiri'i tí tihua'uci'ti a'ájna jíme'e mej ra'ará'astijre'en me'ájna í Jesús tí ajta í'í Círístu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu'u na'a tí a'ájna tí jín Dios te'ataújratiiri'i, a'ímej pu tí'ici'ti a'ímej í mej miyen té'atzaahuat'e.

²³ Tí'íj caí xí huataseíjre í Círístu'u tej tí tiyen ra'ará'astijre'en, ayée pu éeni'ici'e seijre'eca'a cumu tej aiteánami'ihuaca'a a'ájna jíme'e tí ca'anín jín tacha'í a'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta. Aye tu éene'e hu-ateájturaa a'áná'imua táj na'a tí yú e'iré'ene táj íjii ayén huataseíjre a'ájna í tej teri ticu rá'atzaahuat'e. ²⁴ A'íj pu jín, ayén pu tacha'í a'ájna í niuucari ajta na'a caí hu-ateájturan a'ájna jíme'e í Círístu'u tej tí tiyen rí'éene'ecán jín hu-ateájturan a'ájna jíme'e tej ra'ará'astijre te'ájna í Círístu'u.

²⁵ Me'ecui xaa ne'u, a'iné ari huataseíjre í tej jemin rá'astijre'e, capu ché'e tacha'í a'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta.

²⁶ Naími'i xu yaújmua'ame'en pú'een í Dios se'ájna jíme'e sej rá'astijre'e se'ájna í Círístu'u tí ajta í'í Jesús, a'iné Círístu'u pu á'amuaneere'e sej si'í siyen éene'e xá'ara'ani táj a'ájna, setáj sena'a pua'amé huámua'í'ivihuaca'a í jemin.

²⁸ A'íj pu jín, caí ché'e mé'e já'ahua'a í tí Israél jetze ajtáme'ecan, na'ari tí jí'í Griego. Capu ajta mé já'ahua'a í Círístu'u jemi í tí jí'í seáj tí ca'anéeri jín tí'imuari'e nusu í tí ruxiéehua jín tí'imuari'e. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e í Círístu'u tí pua'a ja'atí teáata'a pú'eene'en nusu í'ta'na na'a, a'iné naíjmi'i xu Círístu'u jetze ajtáme'ecan. Mú'een xu xaa seij teitejra'a pú'een í jemin.

²⁹ Ajta, tí pua'a siyen Círístu'u jetze ajtáme'ecan, a'íj xu jín seajta yaújmua'ame'en pú'een a'ájna í Abraham teecan, ajta a'íj pu tejá'amua'aci'ti a'ájna tí jín Dios te'ataújratiiri'i.

Círístu'u pu'u raayí'ti tí rí'í taateájtuaani tí'íj Dios taatéya'upuajta

4 Niché'e niyen neajta seij tiu'utaxáj. A'ájna í ja'atí tí ayén nain tiráaci'ti, meenti auj pá'arí'ista, ayée pu che'atá na'a een táj ajta seáj tí ca'anéeri jín tí'imuari'e. Capu amín a'íj tí ari nain tí'á'ara'an pú'een. ² Ruxe'eve'e tí a'ín hua'ará'astijre'en a'ímej í mej racha'íi, í mej me'ájna jín antiújmua'aree mej tiú'ucha'ín nain í tí'á'ara'an ajta na'a caí ari ayén te'araúrasten a'achú pua'an nine'ira'a tí ari pí'ti'ihuájxi'epi'intari'iri'í í tãà-tajra'an jemi.

³ Aye pu che'atá na'a éene'e já'araa itejmi jemi. Tí'íj caí xí teja'uré'ene a'ájna xicájra'a tí jetzen tí'itaci'ti a'ájna í tí ari pí'ti'ihuájxi'epi'intari'iri'í, ayée tu éeni'ici'e seijre'eca'a matáj a'íme í mej ca'anéeri jín tí'imuari'e a'iné teuche'e tu rá'astijre'eca'a í tihua'aye'ira í mej

rujñimua'a mena'a rájteu í mej Israél jetze ajtème'e-can.

⁴ Mí ajta Dios, tǎ'ij ari teja'uré'enen a'íjna xicá'jra'a ti jetzen ayén raaxǎ'epǎ'intare, a'íñ pu ruyauj a'uta'íteca'a ti yé ve'ecáanen. Ajta a'íñ yaujra'an, a'íñ pu huanú'ihuaca'a í 'íita'a jetze, ajta ayén tiraacǎ'í ti ayén tira'ará'astijre'en í niuucari í mej jǎn tǎ'í'ajta, ti ij a'íñ hua'irájtuaani a'íme í mej ca'anéeri jǎn rá'astijre'eca'a me'íjna í niuucari í mej jǎn tǎ'í'ajta, tej ti tiyen ra'an-curé'an nain a'ij ti tiraavǎjte'e ti titáaci'íti a'íjna jime'e ti Dios ayén taatéya'upujtaca'a.

⁶ A'iné mú'een xu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, Dios pu ye'uta'íteca'a í ruyauj xiéjniu'uca tǎ'ij a'íñ xiéjniu'ucare'ara'an huatéaturan í á'amuatǎjta'a. A'ii pu a'íñ pú'een í xiéjniu'ucari ti ayén rájee tijǎn: "Abba, mi pej ní'iyá'upua." ⁷ A'íj xu jǎn caí ché'e ca'anéeri jǎn tǎ'í'muari'e sino xu'uri yaújmua'ame'en pú'een. A'iné mú'een xu'uri yaújmua'ame'en pú'een, Dios pu ajta ayén amuáaruu ti tǎ'ítǎj tejamuáaci'iti.

Pablo pu a'ij té'ujmujca a'ímej jime'e í mej té'atza-ahuate'e

⁸ Jéjcuá ímuá, setǎ'ij caí xi ramua'ajcaa í Dios, mú'een xu ca'anéeri jǎn tihuá'avaire'eca'a a'ímej í mej caí miyen huataseíjre mej mi diosi pu'éene'en muá'ara'ani sino teite mu'u miyen tǎ'íjxe'eve'eca'a.

⁹ Aru íjii, sej seri ramua'ate í Dios nusu íjii ti Dios rǎ'í tejamuaatá'a a'íjna jime'e ti á'amuaamujte mú'ejmi, ¿a'iné auj tǎ'í'irǎ'iri ti tǎ'ítǎ ca'aníjra'a amuaatá'an sej si'í seajtáhua'a ra'ará'astijre'en í tihuá'aye'ira ti caí tǎ'ítǎj vaire'e, í ti caí amuatá'acare'e sej rǎ'í me títeumuá-mua'are'en? ¿Ni qui siyen huataúra'an sej seajtáhua'a ca'anéeri jǎn tiu'utévaire'en se'íjna jime'e í niuucari?

¹⁰ Mú'een xu siyen tiraayǎ'íti'hu'a'an se'íjna jime'e ti ari a'ájna teja'uré'ene í xicaj ti jetzen tǎ'ítǎ a'ij huarǎj na'ari í máxcǎ'ra'í ti jetzen tǎ'ítǎ teja'uré'enejsin nusu a'ájna tǎ'í'ij ari pǎ'tǎ'irǎ'ici víita'ari tǎjta'a ca'íñ xǎjcata'a. Seajta se'íjna autámua'areeri'í í nine'ira'a í mej jetzen miyen tǎ'í'irǎ'ire tǎ'ítǎj jime'e. ¹¹ A'íj nu jǎn niyen tǎ'ítǎ-íine'e mú'ejmi jime'e. Ayej ne'ase capu tǎ'ítǎj huatévai nain í nej jǎn tiu'umuá'íej mú'ejmi tǎjta'a.

¹² Ne'ihuamua'a, ayée nu tejá'amua'huavii sej siyen rǎjca netǎj inee. Ayej nu neajta tǎ'ítǎncha'íca'a setǎj mú'een, setǎ'ij caí xi ramua'ajcaa í niuucari í mej jǎn tǎ'í'ajta. Netǎ'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan, caxu tǎ'ítǎj jǎn auteájturaa ineetzi jemi. ¹³ Netǎ'ij amuacaícan tejámuatá'ixaa í niuucari ti jǎn Dios amua'irájtuaani, ayée nu tǎ'icui'ícan jǎn niyen huarǎj. ¹⁴ Jéihua pu huápǎ'í amuaatamuá'í'eristareca'a a'íjna jime'e nej niyen tǎ'icui'ícaa. Mí seajta mú'een, caxu naataxána'ajve. Caxu seajta naatéxieehuataca'a, sino temua'a xu naa tǎna'acuré'evi'íti yee cumu nej a'íñ pu'éene'en sej ti tǎ'ívaire'e u ta japua na'ari nej inee a'íñ pu'éene'en í Círístu'u rusej ti ajta í'í Jesús.

¹⁵ ¿A'ii tá'uj tzaa huarǎj sej si caí ché'e siyen rǎ'í naa tiú'ujtemua'ave'e setǎj sejmi'í éene'e netǎ'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan? Jee xaa ne'u, rǎ'í'í nej niyen raataxáj tǎahuati'ira'a jime'e yee ti pua'a rǎ'í'í'ís-

tanche'e a'ájna'imua sej siyen huárini, ayée xu ra'í-tatu'utú'unche'e í á'amua'í'isi, seajta naatatú'utu'ute'enche'e ineetzi. ¹⁶ ¿A'iné na'a qui? ¿Ni seri néjcha'íre'e se'íjna jime'e nej niyen tǎahuati'ira'a jǎn tejá'amua'ixaate'e?

¹⁷ Majta a'íime í teite, jéihua mú á'aviicua'ire'e mej mi amuaatémua'itin mej mi rujñimua'a mú'ejmi jime'e huaújtemua'ave'en. Ayej mú tǎ'í'ijxe'eve'e tej tij já'ita'a a'utá'íne sej si caí ché'e á'aviicua'ire'e téjmi jamuan sino sej si siyen sicu rǎ'í tihuá'axe'eve'e a'ímej. ¹⁸ Naa pu xǎ'epǎ'ín ti pua'a ja'atǎ á'aviicua'ire'e sej si rǎ'í tiraatéxe'eve'en. Ajta capu ayén ruxe'eve'e nej ne'uun á'ucatii a'amua jamuan. A'íñ pu'u ché'e a'íñ a'utévi-icua'ire'en a'ij ti tiraavǎjte'e a'íjna jime'e ti 'í'ixǎ'epǎ'ín.

¹⁹ Mí sej ní'í'irǎ'ijmua'a, jéihua nu tirajpuatǎi na'ame mú'ejmi jime'e, ayén cumu í 'íita'a ti ra'utacu'íne pa'arǎ'í jime'e. Ayej pu té'eme ajta sena'a caí siyen che'atá sena'a rǎ'í tǎ'ítǎ'ijcha'í'í tǎj a'íjna í Círístu'u.

²⁰ Canu a'atzu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini mú'ejmi jime'e. Rǎ'í cu nena'a ne'uun á'ucati'jche'e mú'ejmi jemi nej ní'í caí ché'e tejá'amua'yuse'e nena'a, sino nej ní tejamuá'ixaate'en seneseí'iraca.

A'íjna í Agar, ajta a'íjna í Sara, í tej jíme'en yaú'itiéé tá'ara'ani í mej hua'apua

²¹ Setá'aj siyen tinaatá'ixaate'en mú'een mi sej siyen raxǎ'íve'e sej si ra'ará'astijre'en se'íjna í niuucari í mej jǎn tǎ'í'ajta, ¿ni tzaa secaí siyen tiráanamua'jri'í a'ij ti té'axa a'íjna jetze í niuucari? ²² Ayej pu té'eyu'usi'í ti nu'u hua'apua'ca tǎ'í'ere'istemua'a í mej teteca a'íjna í Abraham teecan. Seij pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íita'a ti nu'u ca'anéeri jǎn tǎ'í'muari'eca'a, ajta í seǎj, a'íñ pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íita'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e.

²³ A'íjna ti huanú'ihuaca'a a'íjna jetze í 'íita'a ti ca'anéeri jǎn tǎ'í'muari'eca'a, a'íñ pu nu'u che'atá na'a ayaana éene'en huanú'ihuaca'a matǎj í tǎ'í'ri'í. Ajta nu'u í seǎj, a'íjna ti nu'u huanú'ihuaca'a jetzen í 'íita'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e, a'íñ pu a'íjna jǎn huanú'ihuaca'a ti nu'u Dios ayén jǎn te'ataújratziiri'í.

²⁴ Rǎ'í'í tej tiyen raataxáj ti ayén huataújmua'a a'íjna í niuucari ti ayén té'eyu'usi'í. A'íime í 'uuca í mej hua'a-pua, ayée mú huataújmua'a í niuucari ti hua'apua ti jǎn Dios tihuau'íjca í teteca jemi. Seij niuucari pu a'uun é'eme'ecan í jǎ'í japua ti ayén téja'arájtehuaa tǎjǎn Sinaí. A'íj mú jetzen a'iránejsin a'íime í tǎ'í'ri'í í mej tiu'utévaire'esin ca'anéeri jime'e. Ajta a'íjna í niuucari, a'íj pǎ'í'ici a'íjna í 'íita'a ti ayén ántehuaa tǎjǎn Hagar.

²⁵ A'íjna í Hagar, ayée pu huataújmua'a a'íjna í jǎ'í í Sinaí, ti a'uun a'utacá'a u Arabia. Ayej pu ajta huataújmua'a a'chajta'a ti é'esejre'e u Jerusalén, a'iné aúche'e pu ca'anéeri jǎn tǎ'í'muari'e jamuan í yaújmua'ame'en.

²⁶ Ajta a'íjna í Jerusalén ti ta japua é'eme'ecan, a'íñ pu ruxiéehua á'uche'ecan. Ajta a'íñ pu pú'een í tanáana.

²⁷ Ayej pu'u na'a a'iné ayée pu té'eyu'usi'í tǎjǎn:

Pajta mú'ee, ti caí ché'e mua'utacu'í'ini, patá'aj ca'anín jǎn huá'ayeinixǎ'ín.

Ayee pej huárini, a'iné pepu'uri jaítze'e tiyaúumua'a pua'amé mi pej caí ja'anáj autájucataca'a caí a'fjna í 'fita'a ti rucín jamuan huáhuui.

²⁸ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a seijre'e tǎj a'fjna í Isaac ti a'fjna jǎn airáane ti jǎn Dios ayén te'ataújratiiri'i. ²⁹ A'ajná'imua a'fjna í yaujra'an ti ayén che'atá na'a éene'en huanú'ihuaca'a matǎj í tí'íríi, a'fǎ pu a'lij pua'a tiráaru a'fjna í yaujra'an ti ayén huanú'ihuaca'a a'fjna jime'e í tí'imuari'er-i'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jǎj, ayée pu che'atá tí'irineca.

³⁰ Mí ajta, ¿a'iné té'axa í yu'uxari jetze? ¿Ni qui ayén tíjǎn yee: "Patá'aj yeehui raatamuárite'en pe'fjna í 'fita'a ti ca'anéeri jǎn tí'imuari'e, pajta yeehui í yaujra'an"? Jee xaa, a'iné capu yee ja'anáj tí'tǎ tí'ijci'ti a'fjna í yaujra'an í 'fita'a ti ca'anéeri jǎn tí'imuari'e, sino "nain pu yee tí'ijci'ti a'fjna í yaujra'an í 'fita'a ti ruxiéhua á'uche'ecan." ³¹ A'fǎ pu jǎn, ne'ihuaamua'a, catu te'fjna jetze airáane a'fjna í 'fita'a ti ca'anéeri jǎn tí'imuari'eca'a. Catu xaa ne'u, sino a'fǎ tu jetzen airáane a'fjna í 'fita'a ti ruxiéhua á'uche'ecane'e.

Mej nu'u caí taúra'acare'en mej ca'anéjri jǎn tí'imuari'e

5 Ciriístu'u pu tu'irájtuaa tej ti taxiéehua á'uju-jhua'ane'en. A'fǎ xu jǎn, caxu ché'e taúra'acare'en sej siyen ca'anéeri jǎn tí'imuari'e. A'fǎ pu xaa á'amua-muári'eristé'e a'ame.

² Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tǎ pua'a siyen huataúra'an mej ra'antisijchixi'in í a'amua navij jetze, capu ché'e a'atzu jamuaatévaire'esin í Ciriístu'u. ³ Neajta nu niyen tiraatá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jime'e ja'atǎ ti na'a ti ayén huataúra'an mej ra'antisijche í naviira'an jetze, ayée pu ajta ruxe'eve'e ti a'fǎ nain jǎn ra'ará'astijre'en tǎj na'a a'lij tí té'eyu'usi'i jetzen í niuucari í mej jǎn tí'ajta.

⁴ Mú'een, mi sej nu'u siyen rahuauhuau sej si rí'éene'ecán jǎn huateáturan í Dios jemi, mú'een xu seri mé rúurie se'fjna í Ciriístu'u. Mú'een xu ajtacǎj jemin a'fjna í tí rǎ'í tejamaatá'a. ⁵ Mí teajta iteen, teen tú te'fjna jetze arátaca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios te'fjna jime'e tej té'atzaahuate'e. Ayee tu een jǎn arátaca'anéecan jǎn rachú'eve'en tí ayén titáaci'ti tej ti tiyen rí'éene'ecán jǎn huateáturan í Dios jemi a'lij tej tí'ijxe'eve'e.

⁶ Ayee pu'u tí'een, a'iné í Ciriístu'u jemi, capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e tí pua'a ja'atǎ ari ra'antisijcheca'a í runavij nusu caí. Mí ajta, a'fǎ pu xaa jetzen ruxe'eve'e tí ja'atǎ ayén hua'utaxǎ'eve'en í teite a'fjna jime'e tí té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jime'e.

⁷ Temua'a xu sejmí'i siyen tí'ijri'irejca'a. ¿A'ataani tejama'antiú'uuni'iri'i sej si caí ché'e siyen rá'astijre'e se'fjna í niuucari tí ayén tí'ayajna? ⁸ Capu xaa ne'u ayén ca'aníjra'a amuaatá'aca a'fjna tí á'amuajee, sino sej pu ja'atǎ jetze me'ecan.

⁹ Ayej ne'ase tí ayén che'atá na'a á'amuaruure tǎj ajta ayén raruure í pan í mej rana'achite me'fjna í levadura tí'itǎ. Aj pu'i rárutixi'in nain japua í pan tzajta'a. ¹⁰ Ayee pu tiná'amitiejte'e tí tavástar'a caí amuaatá'a sej

seicié tiú'umua'ati. Ajta a'fǎn í ja'atǎ tí tejama'antiú'u-unii, tavástar'a pu puaíjtz'i raatá'asin, ja'atǎ tí na'a tí ayén ríci.

¹¹ Ayee nu tejá'amua'ihua'u, ne'ihuaamua'a, tí pua'a niyen nena'a tejá'amua'ixaate'e tí ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej ra'antisijche í runavij, ¿a'iné een jǎn miyen mauj a'lij pua'a neruure? Tǎ pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e, capu ché'e ja'atǎ nejaaxiéete'e a'ame a'fjna jime'e nej niyen tejá'amua'ixaate'e tí Ciriístu'u huamǎ'í í cúruu jetze. ¹² Ajta jǎme'en a'fǎmej í mej tejama'an-tiú'uuni'i, ayée pu tina'aráanajche ineetzi, tí ru'uráxu-aahua í nahuaa tí ij nain jǎn hua'atésijchixi'in.

¹³ Mí seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, Dios pu ayén amuaatajé sej sí'i ruxiéhua á'ujjuhua'ane'en, sicu. Ayee pu i éene'e, caxu huataúra'an sej si siyen ché'e sena'a tí'ijri'irée a'lij tí tejama'á'amitiejte'e í tí a'lij pua'a een jime'e, sino setá'aj huateúvair'e'en rujǎmua'a se'fjna jime'e sej huaújxe'eve'e. ¹⁴ Setá'aj siyen rǎ'í titetiújcha'í a'iné tǎj na'a tí té'axa jetzen í niuucari í mej jǎn tí'ajta, nain pu araúrastejsin sej jime'e í niuucari tí ayén yee: "Patá'aj yee raxi'eve'e pe'fjna í axi'ej tevi patǎj asefǎj tí'axe'eve'e." ¹⁵ Tǎ pua'a seuj siyen a'lij pua'a tiú'uxajta, na'ari seuj siyen titetiújcha'íre'e se'fjna jime'e sej chueere'e, rǎ'í xu'u mú'een sej si caí ahuáujpua'ajte'en rujǎmua'a.

Jǎme'en a'fjna tí ta tzajta'a huiránineica, ajta a'fjna tí a'fǎn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios airánineica

¹⁶ A'fǎ nu jǎn, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj siyen tí'ijri'irée sej se'fjna jetze arájuca'ane'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si caí siyen ra'ará'astijre'en se'fjna í tí a'lij pua'a een tí huiránineí í a'amua tzajta'a.

¹⁷ Ayee pu'u, a'iné í xǎ'evi'ire'ara'an tí a'lij pua'a een tí huiránineí í tzajta'an í ja'atǎ, a'fǎ pu rájcha'íre'e í xǎ'evi'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'fǎ mú miyen tíújcha'íre'e. A'fǎ xu jǎn caí ja'anáj á'aturaaven tí'itǎj jime'e sej si caí siyen huárini a'lij sej ríníiche'en.

¹⁸ Mí ajta, tí pua'a a'fǎn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen ra'ará'astijre'en a'lij tí a'fǎn tí'ijxe'eve'e, capu ché'e mú'ejmi jetze te'upua'ajte'en tí'itǎj jime'e a'fjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta.

¹⁹ Temua'a pu tirá'amitiejte'e a'lij tí ríci tí pua'a ja'atǎ ayén ra'ará'astijre'en í ruxǎ'evi'ira'a tí a'lij pua'a een tí huiránineí í tzajta'an. Ayee mú ríci í teite, metí'ixana'acire'e, majta a'lij pua'a titejá'ujjuhua'ane'en. Cha'a na'a mú taúra'aca seica jamuan í teite. ²⁰ A'fǎ mú majta huá'anajche a'fǎmej í mej caí dioosi pú'een, majta mú huá'achahua'iraca í ruxǎ'ej teite. Jé'ecan mú tíújcha'íre'e muá'aye'i seica jamuan. Camu majta rǎ'í tí'iru'ixaate'e. Majta mú á'ujchuéere muá'aye'i. Jé'ecan mú majta runé'usi'ite'e muá'aye'i me'fjna jime'e mej tíú'uteúra'ate'en nain. Já'ita'a mú a'utacǎ'ica muá'aye'i. Majta téhuicare'e muá'aye'i seica jemi me'fjna jime'e mej seicié tí'imua'atze.

²¹ Jé'ecan mú majta tí'inecua'atze í tihua'áa í seica, majta rutá'aruaijve'e. Meta'aruáj mú ruxiéhua á'ujjuhua'ane'e muá'aye'i jamuan í mej tí'iyeste tí'itǎj

jime'e. Tíj na'a ti ayén a'ij pua'a een, ayée mú rici a'íime í mej ra'ará'astijre'en í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzaahuati'ira'a jime'e, a'íime í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'íí, capu xaa ne'u ayén tihuá'aci'íti mej me'uun a'uteároute a'u ti Dios é'eseijre'e.

²² Mí majta a'íime í mej jetzen arájca'ane me'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée mú rí'í titetiújcha'íí. Mehuá'axe've'e mú muá'aye'í í seica í teite. Maújtemua've'e mú muá'aye'í. Temua'a pu naa rí'í huateápua'areca'a í huá'a tzajta'a. Majta raayí'íti mej te'utáviicua'í me'íjna jime'e ti huá'amuarí'eriste'e. Rí'í mú majta tihuá'acha'íí muá'aye'í í ruxí'ej teite. Rí'í mú tí'iteteite a'íime. Camu tí'ítíj jín auté'ítzeaaara í seica jemi.

²³ Rí'í mú tí'itíjcha'íícan jín mé á'ujjhu'a'an. Camu majta rí'í a'ij ríj muá'aye'í. Ajta a'íimej jime'en í teite mej miyen 'een, capu mé'e já'ahua'a seij í niuucari ti ayén huá'a jetze tí'ítíj jín te'upuá'ajte'en. ²⁴ Majta a'íime, í mej jetzen ajtème'ecan í Ciriístu'u, mu'uri nain tí'iteca'a me'íjna jime'e í ruxí'evi'ira'a ti a'ij pua'a een ti huiiráninei í huá'a tzajta'a mej mi cá' ché'e a'ij pua'a titetiújcha'íí. ²⁵ Tí'í pua'a tiyen ruurican huateáturan í Dios jemi te'íjna jime'e tej jetzen arátaca'anen te'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tiché'e teajta tiyen rí'í tí'ití'itacha'íí te'íjna jime'e tej teajta jetzen arátaca'anen te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an jetze.

²⁶ Tiché'e cá' á'atatzahuate'e tí'ítíj jime'e. Tiché'e teajta cá' ca'aníjra'a tatá'acare'en tej ti huaté-tane'usi'ite'en tajíimua'a. Tiché'e teajta cá' ti-huá'anecua'atzi'ira í tihua'áa í taxí'ej teite.

Mej nu'u huateújvaire'en seíj ajta seíj

6 Ne'ihuaamua'a, ti pua'a seíj mú'een auteáturan tí'ítíj jime'e, setá'aj siyen huárini. Ché'e seíj mú'een rí'í ráaruuren. Ajta a'íin ti rí'í ráaruurejsin, ché'e a'íin pu'éene'e í tí jaítze'e araujca'anée a'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ché'e ajta rí'í tí'itíjcha'íícan jín ayén rí'í ráaruuren, ajta cá' yá'uhua'anant tí'irí'irí ti tí'ití' ca'aníjra'a raatá'an tí ij ayén che'atá na'a auteáturan tíj ajta í seíj. ² Sej si ra'ará'astijre'en í niuucari tí Ciriístu'u jetze me'ecan. Ruxe'eve'e sej siyen huateújvaire'en seíj ajta seíj se'íjna jime'e tí ja'atí te'utáviicua'í a'íjna tí raatamuári'eriste'e.

³ Ayee pu'u, a'íné tí pua'a ja'atí ayén tiraatámitiejte'e tí a'íin na'a ruseíj jeíhua ruxe'eve'e, tí pua'a cá' tí'ití, a'íin pu rucuanamuan ruseíj í ru tzajta'a. ⁴ Mí ajta, ché'e ayén éene'en tí ja'atí tí na'a ayén tiráamua'ati a'ij tí tí'imijhuaca ruseíj. Tí'íjta ayén huarín, aj pu xaa rí'iríista a'ame tí ahuaújtzaahuate'en, aru a'íin pu'u na'a a'íjna jime'e tí ari tiú'uruu ruseíj. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame tí a'íin ayén ahuaújtzaahuate'en a'íjna jime'e tí ayén nu'u jaítze'e ruxe'eve'e cá' í ruxí'ej tevi. ⁵ Ché'e ayén éene'en a'íné ayée pu ruxe'eve'e tí ja'atí tí na'a ayén rá'aviicua'iran a'íjna jime'e tí raatamuári'eriste'e.

⁶ Ajta a'íime tí ja'atí ayén tihuá'amua'ate a'ij tí té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze, miché'e me'ín cá'j tiraatá'an í tí jín huateújvaire'en a'íjna tí tihuá'amua'ate.

⁷ Caxu siyen rucuanamua. Capu rí'irí sej raatéxieehuata í Dios, a'íné a'íin pu tiu'utanájchita a'ij tí tiraavíjte'e. A'achú sej caj tiu'utá'an, ayée pu che'atá na'a tejá'amuaci'íti. ⁸ A'íjna í ja'atí tí ayén tí'itíjcha'íí tí ij ayén rí'í tiraatá'an í ruxí'evi'ira'a tí a'ij pua'a een tí huiiráninei í tzajta'an, ayée pu tí'iraci'íti tí tejá'uríeeni a'íjna jime'e í ruxí'evi'ira'a tí a'ij pua'a een.

Ajta a'íin í ja'atí tí ayén rí'í tí'itíjcha'íí tí ayén rí'í tiraatá'an a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu tí'iraci'íti tí ayén ruurican huateáturan í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. ⁹ Tiché'e cá' taxieemijte'e te'íjna jime'e tej tiyen raruure í tí'í xí'epí'in, a'íné tí'íj a'ájna teja'urí'enen ja'anáj tí huaújxí'epí'intare, tí pua'a tecaí amuacaícan raatéxieehuata, a'ájna xicájra'a jetze pu xaa tí'itaci'íti nain a'ij tí tiraavíjte'e. ¹⁰ A'íj pu jín, tíj na'a tí ayén tí'itaci'íti tej tiyen huárini, tiché'e tiyen rí'í tíhuá'ucha'in í taxí'ej teite. Teta'aj jaítze'e rí'í tíhuá'ucha'in a'íimej í mej majta ta jamuan té'atzaahu-ate'e.

Mej nu'u rí'í tiraaseíj tí ij cá' ja'atí huá'ucuanamua

¹¹ Rí'í xu'u mú'een tiraaseíj a'ij nej ve'ecán jín tira'uuyú'uxaca'a í nemuajca'a jime'e. ¹² Mí majta, a'íime í mej á'amua'ítziite'e, ayée mu'u een jín tí'ite-se'e sej si ca'anéjri jín ra'ajtasíichixí'in í runavij mej mi rujíimua'a mena'a huateújvaire'en. Camu raxí'eve'e tí puajízi hua'utá'an a'íjna jime'e mej nu'u majta ra'ará'astijre'en me'íjna í Ciriístu'u í tí á'utataihuaca'a í cúruu jetze. ¹³ A'íin mú huataúra'a mej mi ra'ajtasíjche í runavij, mí majta cá' camu ra'ará'astijre'e í niuucari í mej jín tí'ajta. Ayee mu'u raxí'eve'e mej mi amuaataséjrate'en a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi me'íjna jín ahuaújtzaahuate'en a'íime jemi í sej nu'u ra'ajtasíjcheca'a í runavij.

¹⁴ Mí neajta inee, ché'e nu'u cá' ja'anáj ahuaúntzaahu-ate'en tí'ítíj jime'e sino ché'e a'íin pu'u na'a tí Ciriístu'u nej jetze me'ecan rajpuajízi já'araa í cúruu jetze. A'íj nu jín cá' ché'e ra'ará'astijre'en í tihuá'aye'ira a'íimej í mej yen chaanaca japua huachéjme. A'íj mú majta jín néjcha'íire'e ineetzi. ¹⁵ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'íné capu ché'e tí'itíj ne jetze ruxe'eve'e tí pua'a ja'atí ra'ajtasíjcheca'a í runavij nusu cá'. A'íin pu'u xaa Dios jetze ruxe'eve'e tí a'íin ja'atí seicié tiú'umua'ati tí ij rujéjcu-atze'en huateáturan jemin í Dios.

Í tí jín ra'antipua'ari

Single Line Composer ¹⁶ Ché'e Dios hua'utéjpu'a-jte'en, ajta huá'ancu'uvaxí'in a'achú mej mena'a pua'amé ra'ará'astijre'e a'íjna í niuucari, a'íné a'ii mú a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtème'ecan, í teitejra'a í tí Dios hua'antíhuau.

¹⁷ A'íj pu jín íjii tí yú auca'ítí a'ame, ché'e cá' ché'e ja'atí né'ítziite'e, a'íné temua'a nu neri nicu tí'icápita'i-

nara'a ne'íjna jime'e í nej rajpuaíjtzi í Jesús jetze me'e-can.

¹⁸ Ché'e a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u, ché'e a'íin rí'i tejamuaatá'an í a'amua tzajta'a, mi

sej ne'ihuaamua'a pú'een. Ayee pu'u, ché'e ayén té'ara'ani.

Efesios

Pablo pu tihua'iti a'fmej í mej e'etiujse'iri hua'atéyuj-ta'a a'ujna u Éfeso

1 Inee, i nej i'í Pablo, nee nu se'j p'íríci t'i Dios na'an-tíhuau ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni ti'itíj jín tiraaté-vaire'en a'fjna í Círíistu'u t'i ajta i'í Jesús. Ayee nu tejá'a-muayu'use'e mú'ejmi, mi sej teitestemua'ame'en pú'een í Dios, mi sej Éfeso é'eche. Nain xu jín araúraste a'ij t'i ari tejámua'íjca a'fjna í Círíistu'u t'i ajta i'í Jesús. ² Ajta a'fín í Dios, í tej rájya'upua jamuan, ajta a'fín í tavástar'a, a'fjna í Jesús t'i ajta i'í Círíistu'u, miché'e me'fín rí'í tejamuáacha'fín, majta amua'an-puá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

Jíme'en a'fjna t'i jín rí'í titatá'aca a'fjna í Círíistu'u

³ Tiché'e rí'í tiraatá'an te'fjna í Dios í t'i ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'fjna í Jesús t'i ajta i'í Círíistu'u, a'íné a'fín Dios, a'fín pu ayén taatapuaíjve nain t'ij na'a t'i é'esejre'e u ta japua t'i ij titáaci'iti jamuan í Círíistu'u.

⁴ Ayee pu ti'ayajna, a'íné jécua ímuá, t'í'ij caj xi raaté-taahuaca'a í chaanaca í tej yen japuan seijre'e, a'ájna'ímua Dios pu ta'antíhuau jamuan í Círíistu'u tej ti tiyen urarí'ene'e tá'ara'ani í tatzajta'a, tej ti cáí ti'itíj jín auteáturan í jemin. ⁵ A'íné jeíhuua pu huáp'i'í tax-e'eve'eca'a, ayée pu titaaxí'epi'íntari'iri'í t'i a'fín ruse'ej tayá'upua á'ara'ani a'fjna jime'e t'i Círíistu'u ayén huárini t'i ta jetze me'ecan huámi'íni.

Dios pu ayén titaaxí'epi'íntari'iri'í í ruxí'evi'ira'a jime'e. Ayee éene'e á'ara'ani, tej ti tiyen rí'í tiraatá'an a'fjna jime'e t'i jeíhuua huáp'i'í naa seijre'e t'i a'fín Dios ayén rí'í titáacha'fín. Ajta ruxí'evi'ira'a jín ayén rí'í titáacha'fín jamuan a'fjna í t'i raxí'eve'e, a'fjna í Círíistu'u. ⁷ A'fín xaa tiu'utanájchitaca'a a'fjna í tej jín té'echa'ica'a í Dios jemi. Ayee pu a'fjna jín tiu'utanájchitaca'a a'fjna jime'e t'i ruxuure'e airáaxire ta jetze me'ecan t'i ij Dios ayén titaatá'uuni'í í tej jín jemin auteájturaa. Ayee tu een jín ramua'aree t'i Dios rí'í titáacha'fín ruxí'evi'ira'a jime'e, nain jime'e t'i tejé'esejre'e u ta japua.

⁸ Nain pu ayén taatapuaíjve a'fjna jime'e t'i a'fín nain jín rí'í mé teuúmua'aree, ajta nain jín ya'ú'itie a'fjna í Dios. ⁹ Ajta, ayée pu taatá'a tej ráamua'ati ti'ití t'i p'íríci t'i rú'avaa a'fjna jime'e a'ij t'i t'í'ijxe'eve'e, a'íné ayée pu ra'aránajcheca'a t'i ayén huárini t'í'ij a'fín ayén tiraaxí'epi'íntare ti'ití t'i jín ti'itevé'e a'ame í Círíistu'u.

¹⁰ Ayee pu raaxí'epi'íntare t'i ayén éene'e a'ame t'í'ij teja'uré'enen a'ájna xicájra'a t'i jetzen nain araúraste-jsin, t'i ij Círíistu'u hua'amuu pu'eene'e a'ame najmi'í

matíj mana'a pua'amé é'esejre'e u ta japua, ajta matíj mana'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

¹¹ Teajta iteen, i tej amuacái rá'antzaahua te'fjna í Círíistu'u, Dios pu ajta ta'antíhuau t'i ij ti'ití táaci'iti jamuan í Círíistu'u. A'fín pu jécua ímuá taaxí'epi'íntari'iri'í a'ij t'i ayén tira'aránajcheca'a. A'ii pu a'fín pú'een í t'i Dios nain jín rí'í tiú'uruuren a'ij t'i ari ti'ihuaxí'epi'íntari'iri'í tej ti tiyen rí'í tiraatá'an te'fjna jime'e t'i jeíhuua huáp'i'í naa t'iseijre'e í jemin.

¹³ Seajta mú'een, mi sej siyen ráanamua'ajri'í í niuucari t'i ayén ti'ayajna, í t'i Dios jín amua'irátuaasin, mú'een xu seajta rá'antzaahua. Ajta, ayée pu che'atá na'a tejamuaací'í jamuan í Círíistu'u t'ij ari Dios ayén te'ataújratziiri'í t'i a'fín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi.

¹⁴ Ajta a'fín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ii pu a'fín pú'een í t'i t'ejmi jemi huateájturaa, í tej teajta jín ramua'aree t'i ayén ti'ayajna t'i ti'ití táaci'iti a'ájna xicájra'an t'i jetzen Dios titaatátuiire'esin a'fjna jime'e í Círíistu'u t'i ta jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a tej t'i rí'í tiraatá'an te'fjna jime'e t'i jeíhuua huáp'i'í naa t'iseijre'e í jemin.

Pablo pu rahuaahuau í Dios jemi t'i a'fín ayén hua'atá'acare'en mej temua'a naa rí'í titá'umua'ati

¹⁵ A'fín nu jín, t'ij na'a nej amuacái ráanamua'ajri'í sej siyen rí'í rá'astijre'e í tavástar'a, a'fjna í Jesús, seajta siyen rí'í tihua'ajcha'fín najmi'íca a'fmej í teitestemua'ame'en í Dios, t'ij na'a t'i yú e'iré'ene, canu ja'anáj raatapua'ajtaca'a nej niyen t'í'ijteujtzi'ire'e í Dios mú'ejmi jime'e, neajta nu rahuaahuau mú'ejmi jime'e.

¹⁷ Ayee nu nauj niyen rahuaahuau jemin a'fjna t'i ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'fjna í Jesús t'i ajta i'í Círíistu'u. Ayee nu rahuaahuau ne'fjna í ya'upuáara'an t'i huáp'i'í naa seijre'e t'i ij a'fín xiéjniu'ucare'ara'an ayén amuaatá'an sej si rí'í mé titeumuá-mua'aree, sej si seajta rí'í tiya'ú'itiée xá'ara'ani a'fjna t'i ari huatasejre mú'ejmi jemi sej si siyen tiráamua'ati temua'a naa í Dios.

¹⁸ Ayee nu neajta rahuaahuau sej si seajta ya'ú'itiée xá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e í a'amua tzajta'a sej si siyen ráamua'aree ti'ití t'i p'íríci í sej rachú'eve'e, í t'i jín amuaatajé í Dios, sej si seajta siyen ráamua'aree a'ij t'i een t'ij na'a pua'amé t'i rí'í huáp'i'í naa seijra a'ame a'fjna t'i huá'aci'iti a'fmej í teitestemua'ame'en í Dios.

¹⁹ Neajta nu niyen rahuaahuau sej si siyen ráamua'aree t'i cáí ámitieere'e, t'i huáp'i'í jeíhuua raayí'iti í Dios t'i ti'itíj jín ayén huáruuren í t'ejmi tzajta'a a'fjna í ru-

muári'eri'ire'ara'an jime'e. Teen tu tiyen rá'atzaahu-ate'e a'ájna jime'e ti ari jeíhua huápi'i rí'i tiú'uruu í ru-muári'eri'ire'ara'an jime'e a'ájna jime'e a'ij ti huaríj í Ciríistu'u jime'e t'í'ij ayén raatarújte huá'a tzajta'a í m'i'ichite, ajta ya'uví'iti u ta japua. T'í'ij í án yá'ujra í ipuari japua ruri'irínta'a pújme'en.

²¹ Ciríistu'u pu a'ájna jín te'enteájrupi í ti jaítze'e ve'ée caí máàj ti'ití ti u júte'e é'eseijre'e. A'í'í pu jaítze'e ve'ecán jín ti'it'íjvee caí máàj ja'atí ti tí'ajta na'ari ja'atí ti ti'ití jín antiújmua'aree nusu tevi ti ca'anéeri jín tiu'utéemua'iti o ja'atí ti a'ájna jín ti'it'íjvee ti amuájca jime'e. Jaítze'e pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e í niuucari í tej jín tiyen ratamuá'amua te'ájna í Ciríistu'u caí máàj seij í niuucari í tej jín ja'atí huatamuá'a. Aye'e pu xaa ne'u che'atá een íjii ti me'ecan, ajta ti yú auca'ití a'ame t'íj na'a rusén jime'e.

²² Ajta a'í'ín Dios, a'í'í pu raatá'a ti Ciríistu'u nain jín antiújmua'areere, ajta a'í'í pu ra'antíhua'u ti tiu'uté-vaire'en a'ájna jime'e ti a'í'ín pu'éene'e á'ara'ani í hua'amú'úu nain jime'e í huá'a jemi í mej e'etiújse'iri mej mi raateánajche í Dios.

²³ Majta a'í'ime í mej e'etiújse'iri, ayée mú che'atá mana'a ajt'eme'ecan a'ájna jetze í hua'amú'úu t'íj ja'atí ratéhua'ira'a í ru jetze, a'íné a'ájna í Ciríistu'u ti ajta hua'amú'úu pú'een, a'í'í pu huá'anaijmire'en nain jime'e. A'íné a'ii pu a'í'ín pú'een í ti raanaíjmire'en t'íj na'a ti é'eseijre'e ti Dios raatétaahuaca'a.

Dios pu nu'u hua'irájtuaa mej mi caí ché'e ti'it'íj jín te'uteáturan í jemin

2 Seajta mú'een, ayée xu 'eene'e sej m'í'ichica'a í Dios jemi a'ájna jime'e í sej jín auteájturaa í jemin, ajta a'ájna í sej a'ij pua'a ríjcaa. ² Aye'e xu a'ij pua'a titetiújcha'í'ica'a set'í'ij seuj siyen ríjcaa a'ij mej ríci íjii a'í'ime í mej yen japuan seijre'e í chaanaca japua.

A'ájna'ímua a'í'j xu siyen á'astijre'eca'a se'ájna ti a'ij pua'a een ti ajta a'ájna jín antiújmua'aree ti ayén tíhua'uta'aíjte'en a'í'imej í mej xiéjniu'ucari pú'een í mej seijre'e eeca tzajta'a. A'ii pu a'í'ín pú'een í xiéjniu'ucari ti ari tí'imuari'e huá'a tzajta'a a'í'imej í mej huá'a jetze ajt'eme'ecan a'í'imej í mej caí ja'atí á'astijre'e.

³ Teajta iteen, amuacaícan tu naími'i tiyen huá'a jetze ajt'eme'ecantaca'a a'í'imej. Aye'e tu che'atá tena'a rá'astijre'eca'a a'ij ti titá'amit'íjvee'eca'a a'ájna jime'e ti'it'íj ti huanéj í ta jetze nusu ti'it'íj ti huataseíjre í tamua'atzíira'a jime'e. T'íj na'a ti seijre'eca'a í ta jetze, teen tu raatá'acare'e ti a'í'ín titaata'aíjte'en. Aye'e tu éene'eca'a mat'íj í seica í ti Dios puaíjtzí hua'utá'asin.

⁴ Mí ajta Dios, a'í'í pu jeíhua huápi'i taatax'í'íeve. A'í'j pu jín, naa pu tá'ancu'uvax'í'í rux'í'evi'ira'a jime'e.

⁵ Tet'í'ij teuj tiyen éene'e tej m'í'ichica'a a'ájna jime'e í tej jín auteájturaa í jemin, a'í'í pu taatarújte jamuan í Ciríistu'u. A'í'í pu amua'irájtua a'ájna jime'e ti huápi'i r'í'í tejamuájcha'í'í rux'í'evi'ira'a jime'e.

⁶ Ajta, Dios pu taaj'iste jamuan í Ciríistu'u. A'í'í pu ajta a'ájna jamuan án taja'urá'atzaca'a a'ujna u júte'e a'u ti tí'ajta a'ájna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús. ⁷ Aye'e pu een

jín huaríj ti ij ayén éene'e á'ara'ani t'íj na'a ti yú auca'ití a'ame t'íj na'a rusén jime'e. A'í'í pu taataseíjrate'esin ti r'í'í huápi'i titájcha'í'í a'ájna jime'e ti a'í'ín ta japua huaniú a'ájna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús.

⁸ A'í'í pu amua'irájtua a'ájna jime'e ti a'í'ín r'í'í teja-muájcha'í'í a'ájna jime'e sej rá'antzaahua. Dios pu ayén amuaatá'a rux'í'evi'ira'a jime'e. Caxu ruj'ímua'a sena'a a'ij tirájteu. ⁹ T'í'ij caí ja'atí á'ujtzaahuate'e, a'í'j pu jín caí r'í'í'í ti ja'atí ruseíj raamuá'itin a'ájna jime'e a'ij ti x'í'ep'ín jín ríci.

¹⁰ Aye'e pu'u na'a, a'íné teen tu te'í'ín pú'een í Dios ayén ruseíj táaruurejsin a'ij ti tirá'amit'íjvee'e. Jéjcuacan pu ayén táaruu í tatzajta'a jamuan a'ájna í Ciríistu'u ti ajta i'í Jesús tej ti tiyen huári'ni a'ájna jime'e ti i'í x'í'ep'ín a'ij ti a'í'ín amuacaícan r'í'í tiráaruu téjmi jime'e.

Ciríistu'u pu ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a

¹¹ A'í'j pu jín caxu siyen yá'uhua'anan ti a'ájna'ímua ayée xu 'eene'e sej caí Ciríistu'u jemi huaté'uuca. Ajta mú'een xu caí huá'a jetze ajt'eme'ecantaca'a a'í'imej í mej Israel jetze ajt'eme'ecan.

Aye'e xaa ne'u ti'ayajna, a'í'ime í mej miyen huataúj-mua'a t'í'jín: "Í tej ra'antis'í'iche í tanavíj"; ayée mú amuaatamuá'a mú'ejmi t'í'jín "Mí sej caí siyen ra'an-tis'í'iche í runavíj." Aye'e mú tejá'amuaxa me'ájna jime'e sej seij chu'éjra'a japua é'eme'ecan. Caxu seajta yá'uhua'anan ti a'ájna'ímua, ayée xu caí ajt'eme'ecan-taca'a a'í'imej jetze í ti Dios huá'a jemi raateájtuaa í niu-ucari í ti jín te'ataújratziiri'i ti ayén r'í'í tihua'utá'an. Capu ajta mé'e já'ahua'aca'a í sej jín rachú'eve'en. Ajta, capu huataseíjre mú'ejmi jemi í Dios íiyen chaanaca japua.

¹³ Mí ajta íjii, mi sej a'ímua' a'uté'uuca'a a'u tej teajta iteen jé'eseijre'eca'a, xu'uri vejli'i huaté'uu téjmi jemi a'ájna jime'e ti a'í'ín Ciríistu'u ayén a'amua japua huaniú a'ájna jime'e ti ruxuure'e airáaxire. ¹⁴ A'ii pu a'í'ín pú'een í ti ta'anpuá'ajte yú tatzajta'a naijmí'ica mú'ejmi, ajta itejmi. A'í'í pu ayén táaruu tej ti tiyen seij tena'a teitestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani. A'í'í pu raat'ée'uu a'ájna ti te'entanámi'ihuaca'a, a'ájna í tej j'í'ime'en tané'usi'ite'eca'a.

¹⁵ A'í'í pu ra'antipua'ajte í rutevíj jime'e a'ájna í niuucari í mej jín tí'ajta, nain jime'e í mej jín tíhua'a'íjmiira. Aye'e pu een jín huaríj ti ij ayén huá'uruuren í ru jetze a'í'imej í mej hua'apua mej mi seíj mana'a teíteste-mua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani. Aye'e pu a'ájna jín huaríj, a'í'í pu hua'utéepua'ajte í mej hua'apua.

¹⁶ A'í'j pu ajta jín ayén huaríj tej ti teajt'áhua'a a'uté'uu tá'ara'ani í Dios jemi í tej hua'apua a'ájna jime'e í rutevíj í mej rá'utatai í cúruu jetze. Aye'e pu een jín huaríj, a'í'í pu ra'antipua'ajte í tej jín tané'usi'ite'eca'a.

¹⁷ A'í'í pu mú pa'uvé'emej ti i ayén tejámuaatá'ix-aate'en a'ájna jime'e í niuucari í ti jín amua'anpuá'a-jte'en mi sej a'ímua' a'uté'uuca'a. Aye'e pu che'atá na'a tíhua'utá'ixaa a'í'imej í mej vejli'i seijre'eca'a a'ájna jime'e í niuucari í ti jín ajta hua'utéepua'ajte a'í'imej.

¹⁸ Ayee pu'u, Ciriístu'u ta japua huaniú, tej ti, i tej hua'apua, seǵ tena'a jín í xiéjniu'ucari tiyen jamuan tiu'utaxáj te'ǵjna jamuan í tej rájya'upua. ¹⁹ A'ǵ xu jín caí ché'e se'ǵn pú'een í mej seǵ chuéjra'a japua é'e-me'ecan na'ari a'ǵime í mej caí a'ij rumuari, sino xu'uri huá'a jetze ajtème'ecan a'ǵmej jemi í mej a'uté'uu í Dios jemi. Jee xaa ne'u, xu'uri huá'a jetze ajtème'ecan a'ǵmej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

²⁰ Naǵjmi'i tu tí'ivaire'e tá'aju'un tǵj seǵ í chí'ij ti tzaj-ta'an é'eseijre'e í Dios. A'ǵime í ti hua'utajé í Jesús, majta a'ǵime í mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ayée mú tí'ivaire'e muá'aju'un tǵj tetej ti japuan áj-taavijhua í jaxu'u. Ajta a'ǵin í Ciriístu'u ti ajta i'i Jesús, a'ii pu a'ǵin pú'een í tetej ti esquineero jín tí'ivaire'e.

²¹ Naǵjmi'i tu tí'tavi'iraxi'isin jetzen te'ǵjna í Ciriístu'u, teajta naǵmi'i tu huatéju'u tá'aju'un tej ti tiyen tí'ivaire'e tá'ara'ani tǵj teyuu ti jetzen Dios huiriácati.

²² Seajta mú'een, jetzen a'ǵjna í Ciriístu'u, mú'een xu seajta tiújvi'iraxi'isin seǵ si siyen tí'ivaire'e xá'ara'ani tǵj chí'ij ti jetzen huiriácati í ruxéjniu'uca jime'e a'ǵjna í Dios.

Pablo pu nu'u a'ǵjna jín antiújmua'aree ti raateájtuaani a'ǵjna í niuucari huá'a jemi í mej caí Israél jetze ajtème'ecan

3 A'ǵ nu jín niyen rici inee, i nej i'i Pablo, i nej neaj-ta aiteánami'i ne'ǵjna jime'e nej tí'ivaire'e jemin í Ciriístu'u ti ajta i'i Jesús ne'ǵjna jime'e nej tejá'amua'ix-aate'e mú'een mi seǵ caí Israél jetze ajtème'ecan.

² Tij secaí seri ráanamuaǵri'i se'ǵjna jime'e ti Dios ayén rǵ'í tinaateájtuaa a'ǵjna jime'e ti ayén tinaa'ǵjca nej ni tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi. ³ Nu'uri cǵj caj tejámuaatá'itiiri'i a'ǵjna jime'e ti Dios naataséjrate mé jéjre'e tí'itǵ ti pǵrici í ti rú'avaataca'a í jemin.

⁴ Setǵ'ij ra'ujíiven a'ij nej tejá'amua'ayuse'e ne'ǵjna jetze i yu'uxari, aj xu xaa yaú'itíe xa'aju'un a'ij nej tiyeú'itíe temua'a naa ne'ǵjna jime'e ti rú'avaataca'a a'ǵjna jetze í Ciriístu'u.

⁵ Capu xaa ne'u hua'utaseǵrate a'ǵmej í seica í teite í mej caí ché'e ye'e já'ahua'aca'a, í mej jéjca imuá seijre'eca'a. Mǵ ajta jǵji, a'ǵin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén hua'utaseǵrate a'ǵmej í mej huaté'uu í Dios jemi mej mi miyen tiraatévaire'en. A'ǵ pu ajta ayén tíhua'u-taseǵrate a'ǵmej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁶ A'ii pu a'ǵin pú'een í ti rú'avaataca'a ti a'ǵime í mej caí Israél jetze ajtème'ecan, ayée pu tíhua'aci'ti jamuan a'ǵmej í mej Israél jetze ajtème'ecan, mej mi naǵmi'i anteújseire'en mej mi miyen 'eene'en mej seǵ mana'a teitestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi naǵmi'i ra'ancuré'an a'ǵjna ti te'ataújratziiri'i ti ayén riníche'en a'ǵjna í Ciriístu'u ti ajta i'i Jesús.

⁷ A'ǵ nu jín niyen te'enteájrapi ne'ǵjna jime'e nej niyen tí'ivaire'e nej tíhua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jme'en raxa í Dios. A'ǵ pu ayén rǵ'í tinájcha'ǵ a'ǵjna jime'e ti ayén naatapuaǵjve ruxé'evi'ira'a jime'e nej ni niyen tiu'umuári'en ne'ǵjna jime'e í muári'erí're'ara'an í Dios.

⁸ Ayee pu een, nee nu ne'ǵn pú'een í ti jaítze'e caí ruxe've'e mecaí í seica í mej cǵlieen jín títeté'u'upu'u í Dios jemi. Capu amǵn a'ij, aúche'e pu Dios ayén rǵ'í tinájcha'ǵ ti a'ǵjna jín tinaa'ǵjca nej ni tíhua'utá'ix-aate'en ne'ǵmej í mej caí Israél jetze ajtème'ecan mej mi ráamua'aree a'ij ti een Ciriístu'u jemi ti tí'iseijre'e, ti caí ámitieere'e naǵjmi'i tǵj na'a tí'ipua'amé ti tí'itaci'ti a'ǵjna jemi tǵj na'a rusén jime'e, nej ni tíhua'utá'ix-aate'en naǵjmi'ica temua'a naa a'ij ti Dios tiraaxí'epi'intare a'ij ti té'eme a'ǵjna jime'e í ti rú'avaa. Jéjca imuá tǵj na'a ti yú e'iré'ene, a'ǵ pu rú'avaataca'a í Dios jemi, í ti nain tiú'utaahuaca'a tǵj na'a tí'ipua'amé ti tí'iseijre'e.

¹⁰ Ayee pu tiraaxí'epi'intare mej mi miyen ra'antícuuna a'ǵjna í ti rú'avaataca'a a'ǵmej jemi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a mej mi a'ǵmej hua'useǵ í mej tí'aijta u ta japua, majta a'ǵmej í mej tí'itǵ jín antiújmua'aree a'u-un ti Dios é'eseijre'e, mej mi miyen ráamua'aree ti caí tí'iseicaj na'a í Dios ti jín ayén huarǵj í rumua'atzíra'a jime'e, a'ǵjna ti jéjca imuá ayén tiraaxí'epi'intare tǵj na'a rusén jime'e. A'ǵ pu ari ra'anticǵ'í a'ǵjna jime'e ti a'ǵin Ciriístu'u, a'ǵjna í Jesús ti ajta i'i tavástara'a pú'een, a'ǵ pu ta japua huaniú.

¹² A'iné tu'uri rá'atzaahuate'e te'ǵjna, ajta a'ǵjna jime'e ti a'ǵin Ciriístu'u huamǵ'í ta jetze me'ecan, a'ǵ pu ajta ari rǵ'í'í tej ti caí tí'itziǵne'e ja'anáj ti na'a te'uun e'ará'asti í Dios jemi.

¹³ A'ǵ nu jín niyen tejá'amua'huavii, seǵ caí ruxiéemiste'e a'ǵjna jime'e nej niyen tirajpuaǵjtzi mú'ejmi jetze me'ecan, a'iné jeíhua pu huápi'í tejá'amua'aci'ti ti ayén tí'ineruure.

Ciriístu'u pu nú'u taxe've'e

¹⁴ A'ǵ nu jín niyen tí'tunuta jemin í tej rájya'upua í tej jetzen ra'ancuré'a a'ij ti huataújmua'a seǵ ajta seǵ í teitestemua'ame'en, í mej u júte'e é'eseijre'e, majta í mej yen chaanaca japua huachéjme, matǵj mana'a pua'amé í teitestemua'ame'en í Dios.

¹⁶ Ayee nu tí'ijhuavii ti a'ǵin Dios ca'anǵjra'a amuaatá'an í a'amua tzajta'a seǵ si siyen se'ǵjna jetze araújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ché'e a'ǵin Dios ajta ayén rǵ'í tejá'amua'acha'ǵ a'ǵjna jime'e ti a'ǵin amuaaré'epijte a'ǵjna ti naa je'icáj tí'iseijre'e í jemin, ti ij a'ǵin Ciriístu'u a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi, a'ǵjna jime'e seǵ siyen rá'astijre'e.

¹⁸ Ayee nu neajta tí'ijhuavii seǵ si siyen amua'aci'ti huaújxe've'en nain jime'e, seǵ si seajta siyen nain jín te'utáviica'í se'ǵjna jime'e seǵ huápi'í huaújxe've'en, seǵ si seajta á'iyeen se'ǵjna jetze araújca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios seǵ si ráamua'aree nain jime'e í ti jín Ciriístu'u já'amua'axe've'e. Tǵj na'a a'u ti é'eseijre'e aaté'imua, ajtepuá'imua, aacé'imua, a'ǵ pu xaa a'uun e'ará'asti ti ij a'uun amuaaxí'eve'en.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e seǵ si siyen ráamua'aree í ti jín Ciriístu'u já'amua'axe've'e, a'ǵjna ti caí ámitieere'e nain jime'e, tǵ'ij a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi naǵjmi'i tǵj na'a í ti jín Dios amuaanaǵjmi're'en.

20 Ajta a'ñin í ti jéihua huápi'i raayí'iti ti ayén huárini a'ñina jime'e í tej caí raayí'iti tej rahuavii nusu ti caí ayén titá'amitiejte'e a'ñina jime'e ti a'ñin tí'imuarí'e í ta tzajta'a í rumuarí'eri'ire'ara'an jime'e, tiché'e tiyen rí'í tiraatá'an a'u tej e'etítase'iri í jemin. Jamuan a'ñina í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús, tiché'e tiyen che'atá tena'a rí'í tiraatá'an tñj na'a ti yú auca'ití a'ame tñj na'a rusén jime'e. Yee pu icu. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Naími'i mú sejí mana'a teitestemua'ame'en pú'een í Dios a'iné xiéjniu'ucare'ara'an í Dios hua'upuá'ajte

4 A'ñj nu jín, inee, i nej aiteánami'i a'ñina jime'e nej ravaire'e í tavástara'a, ayée nu tejá'amuahuvii sej si siyen rí'í titetiújcha'í a'ij ti tiraavíjte'e a'iné Dios pu amuaatajé.

2 Sej si caí ti'itíj jín á'ujtzaahuante'e sino ayée xu'u cumu sej caí ti'itíj jín ti'itíjvee. Sej si huá'ancu'uvaxi'in sej si te'utáviicua'i sejí seajta seij a'ñina jime'e sej huaújxe'eve'en.

3 Setá'aj huateújca'anen sej si seuj sejí sena'a teitestemua'ame'en pú'eene'en a'iné a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñj pu rí'í tejamuáaseire'esin a'ñina jime'e ti ari amua'anpuá'ajte.

4 Ayee pu'u tí'een, a'iné sejí mu'u í teitestemua'ame'en í mej yen seijre'e, ajta seij pu'u í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu che'atá na'a een ti sejí na'a a'ñina sej jetzen rachú'eve'e a'ñina ti jín amuaatajé í Dios.

5 Sejí pu'u í tavástara'a, ajta sejí pu'u a'ñin pú'een í tej rá'atzaahuante'e, ajta sejí pu'u jín í niuucajtze'en í mej jín muá'ivijhuaca'a. 6 Ajta sejí pu'u í Dios, í tej naími'i rájya'upua. A'ñj pu nain jín antiújmua'aree. A'ñj pu ajta nain jín tí'imuarí'e t'í'ij nain tiu'unaíjmi'ire'en. A'ñj pu ajta naíjmi'i jemi seijre'e ítejmi jemi.

7 Ajta ítejmi, ayée pu títaatapuaíjve í Círíistu'u sejí ajta seij a'ñina í ti jín rí'í tí'itacha'íca'a a'ij ti a'ñin titaaxí'epi'íntari'iri. 8 A'ñj pu jín ayén té'eyu'usi'i tñjín: T'í'ij nu'u a'ñin a'ujnéj u ta japua, a'ñj pu nu'u huaja'uvi'ití a'ímej ti ij hua'iteáanan naíjmi'ica í ti hua'utéemua'iti.

A'ñj pu ajta nu'u hua'uré'epijte a'ímej í ruteítestemua'a a'ñina ti jín rí'í tíhuájcha'íca'a.

9 Ajta a'ñina i niuucari ti ayén raxa yee: "A'ñj pu nu'u a'ujnéj u ta japua", ¿a'iné huataújmua'a a'ñina? ¿Ni qui ayén huataújmua'a yee a'ñj pu ajta amuacaí yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua? Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna ti ayén huataújmua'a.

10 A'ñina ti yé ve'ecáane, a'li pu a'ñin pú'een í ti a'uun a'ujnéj anná'ímua u ta japua ti ij raanaíjmire'en tñj na'a ti ti'ipua'amé ti nainjapua tí'iseijre'e.

11 A'li pu a'ñin pú'een í ti seica antíhuau, mej mi te'enteárute me'ñina jime'e í mej tamuáamuata'a japun hua'apua ará'ase, ajta seica, mej mi miyen tiu'utévaire'en me'ñina jime'e mej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. A'ñj pu ajta seica antíhuau mej mi miyen á'ujujhua'ane'en mej tihua'utá'ixaate'en í teíte í niuucari ti

jín Dios hua'irátuaasin, ajta seica, mej mi miyen me'ñina antiújmua'areere mej mi rí'í tihuá'ucha'ín í mej e'etiújse'iri. Ajta seica, a'ñj pu ayén tihua'utá'a mej mi tihuá'umua'aten í teíte.

12 Ayee pu een jín hua'antíhuau mej mi rí'í huá'uruuren í huá'a tzajta'a í mej huaté'uu í Dios jemi, mej mi a'ñime majta tiu'utévaire'en a'ñina jime'e mej mi tiújvi'iraxi'in jamuan í Círíistu'u. 13 Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa e'ará'asti tej ti sejí tena'a jín rá'antzaahuante'en, tej ti tiyen che'atá tena'a ráamua'ati te'ñina ti jaujra'an pú'een í Dios. Aj tu xaa, nain jín teri huavaújse a'ñina jime'e tej teri tiu'unaíjmire a'ij ti Círíistu'u titaaxí'epi'íntari'iri'i tej ti tiyen 'eene'en tñj ajta a'ñin een.

14 Ayee tu teajta te'ñina jín huarín, catu ché'e tiyen 'éene'e tá'aju'un matíj í tí'iríi mej mana'a tejá'unamuajran, me'ñina jime'e mej caí xí ramua'aree yee ayée pu tí'ixi'epi'ín o capu ayén tí'ixi'epi'ín. Catu ché'e tiyen cha'a tena'a titeejú'un tñj í jaitiri ti a'ñin eeca ayén ráatajchi a'u ti na'a pújme'en. Capu ché'e rí'íríista a'ame mej mi miyen chá'a mana'a titáacuanaman me'ñina jime'e a'ij ti tihua'aráanaiche mej titá'ixaate'en a'ñime í tetecca í mej raayí'iti temua'a naa mej jín e'ihuácuanaman me'ñina jime'e ti hua'itzi na'a pú'een.

15 Mí teajta íteen, ayée tu tí'ixáata tá'aju'un jé'iyecan jime'e a'iné tétaxe'eve'e. Ayee tu een jín huarín, aj tu xaa nain jín tí'tavi'iraxi'isin jamuan í ti tamu'úu pú'een, tí'í Círíistu'u.

16 Ajta a'ñina jetze, naíjmi'ica pu ayén vaujsi'í í ruteítestemua'a, ajta naíjmi'i mú tiújvi'iraxi'isin nainjapua tñj mana'a mej antiújna'amiche. Ayee pu té'eme a'ñina jime'e mej huaújxe'eve'en sejí majta seij, ajta a'ñina jime'e matíj mana'a pua'amé miyen tí'imuarí'e me'ñina jime'e a'ij ti tihua'ucí'í sejí ajta seij.

A'ñj mú nu'u jéjcuatze'en seijre'e í Círíistu'u jemi

17 A'ñj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee nu tejá'amua'íjcate'e í tavástara'a jetze me'ecan sej si caí ché'e siyen titetiújcha'í matíj a'ñime í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu tí'itíj vaire'e í huá'amua'atziira'a.

18 Camu rí'í tiyeú'itie, majta a'ímua mú a'uteájturaa a'u tí caí é'esiejre'e í Dios tí'í ruuri, a'ñina jime'e mej caí ramua'aree a'ij ti een í Dios jemi me'ñina jime'e mej ra'antaná í ruxéjniu'uca.

19 Camu ché'e rutévi'ira'a. A'ñj mú jín miyen huataúra'a mej miyen huárini a'ij ti tihuá'amitiejte'e, tí'ití ti hua'aráanaiche í huá'a tzajta'a mej mi nain jín tiú'uxana'acira'aten. Majta me'ñin, camuché'e á'ujcu'uvée ráahuausin mej majtáhua'a miyen a'ij pua'a huárini.

20 Mí seajta mú'een, caxu siyen raamuá'a se'ñina jemi í Círíistu'u, sej si siyen che'atá sena'a a'ij pua'a huárini matíj a'ñime.

21 Ayee ne'ase xu'uri ráamua'areeri'i, ti ajta a'ñin tejamuamuá'ate záahuatí'ira'a jime'e a'ij ti een a'ñina jemi í Jesús.

22 Ayee pu tejamuamuá'ate a'ñina jime'e a'ij sej sejmí'i titetiújcha'íca'a, sej si yá'uhua'axin a'ij sej sejmí'i titetiújcha'íca'a, a'iné ayée pu a'ij pua'a á'amuaruurej-

ca'a a'ájna jime'e ti á'amucuanamuajca'a a'ájna í á'a-muamua'atziira'a ti tí'ihua'itaca.

²³ Ajta, sej si siyen huaujéjcuare'en se'ájna jime'e a'ij sej mé titeumuámua'aree sej si siyen rí'í titetiújcha'íí a'ij ti tejámuaaxí'epi'íntari'iri'í sej si siyen 'eene'e xá'ara'ani tǵ í Dios ti nain jǵn ayén rici tzáahuati'ira'a jime'e a'ij ti tiraavǵjete'e, ajta a'íí pu urarǵ'en.

²⁵ A'íj pu jǵn, ayén ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta sej caí siyen tiú'ujcuanamua, sino ayée xu jé'iyecan jǵn tiraata'ixaate'en í ruxǵ'ej tevi, a'iné naími'i tu seǵj tena'a jetze ajtémecan í teitestemua'ame'en.

²⁶ Tǵ pua'a siyen tí'itǵj jǵn huataníniu'ucacu, caxu se'ájna jǵn tí'itǵj jǵn auteáturaave'en í Dios jemi. Caxu seajta siyen á'ateev'ín sej seri níniu'ucacu tí'itǵj jime'e. Ayee nu tejámua'ajcate'e sej caí raatá'asin ti a'íí tiyaaru'u ayén avíitzi jǵn huataseǵjre'en mú'ejmi tzajta'a.

²⁸ Ajta a'ájna ti tí'inahua'ara, ayée pu ruxe'eve'e ti caí ché'e tí'inahua'aj sino ché'e rumuájca'a jǵn tiu'u-muári'en tí'itǵj ti a'ij tiratéva'iri ti ij ayén tí'itǵj hua-muá'itín í ti jǵn hua'utévaire'en a'íímej í mej caí a'ij tí'i-jvíicua'i.

²⁹ Caxu tí'itǵj xajta ti a'ij pua'a namuajre'e, ajta ti caí tí'itǵj vaire'e sino a'íj xu'u huataxáj í niucari ti i'í xǵ'epi'ín a'ájna jime'e ti hua'atéva'iri mej mi jaítze'e yaú'itííe muá'ara'ani a'ij ti tihuá'aturaate'e, ti ij ajta rǵ'í tihua'utá'an a'íímej í mej ranamua. ³⁰ Caxu seajta a'ij pua'a tiraatá'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ájna ti rujǵímua'a amuaatéhuii ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios amua'irátuaasin.

³¹ Setá'aj raatapuá'ajta nain jime'e í sej jǵn a'ij pua'a mé titeumuámua'aree, na'ari í sej jǵn tí'íjaaxieje'e nusu í sej jǵn níniu'ucacu ca'ín í sej jǵn hua'atajǵ'ivi í teite o sej jǵn a'ij pua'a tihuá'axa. Nain tǵj na'a ti a'ij pua'a een, setá'aj siyen raatapuá'ajta. ³² Setá'aj rǵ'í titetiújcha'íí, seajta ahuaújcu'uven seǵj seajta seǵj. Setá'aj siyen tiu'utaúruuni'í seǵj seajta seǵj a'iné Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'iri'í a'ájna jime'e ti Círíistu'u a'amua japua huaniú.

A'ij mej ye'í rǵ'í tí'itíújcha'íí muá'ara'ani a'ij ti tí'ijx-e'eve'e í Dios

5 A'íj xu jǵn siyen tite'ehuaújca'anen sej si siyen rǵ'í tite'urarǵ'eene'en í ru tzajta'a a'ij ti te'urarǵ'en í Dios, a'iné xu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios ti já'a-muaxe'eve'e. ² Setá'aj siyen rǵ'í titetiújcha'íí se'ájna jime'e sej huaújxe'eve'en a'iné Círíistu'u pu ayén che'atá na'a taataxǵ'eve. A'íí pu huataújmuai'ivejtaca'a ta jetze me'ecan í Dios jemi. A'iné a'íí pu a'ájna jǵn rǵ'í tiraatá'a í Dios, a'íj pu jǵn ayén éene'e seǵjre'e tǵj muai'ivéjri ti naa teaarǵ'e u ta japua a'ájna jime'e ti a'íí ayén ta jetze me'ecan huaniú.

³ Caxu a'atzu raatá'acare'en ti ayén huárini mú'ejmi tzajta'a sej huaújxana'acira'aten na'ari sej tí'itǵj jǵn a'ij pua'a huárini nusu sej huáp'í ranecua'atze í tumin. Capu xaa ne'u ayén tiraavǵjete'e mej miyen huárini a'íímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios, í ti hua'utehuíí í ru jemi.

⁴ Caxu seajta hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixajta ni-uucari jime'e ti a'ij pua'a namuajre'e na'ari ti caí tí'itǵj vaire'e nusu í mej jǵn tité'exieehuari'í. Capu a'atzu i'í xǵ'epi'ín mej miyen a'ij pua'a tí'itejeeve sino miché'e rǵ'í tiraatá'an í Dios.

⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna, ti pua'a ja'atǵ ayén a'ij pua'a tí'itevistáa a'ájna jime'e ti tiú'ujxana'acira'aten nusu a'ájna jime'e ti a'ij pua'a mé teuúmua'aree ca'ín a'ájna jime'e ti huáp'í raxǵ'eve'e ti jeíhua tí'i-jcha'íí, capu ja'anáj raci'iti ti a'ájna a'uun a'uteárute Dios ti é'esǵjre'e a'ájna í xicájra'a ti jetzen tiu'uta'ajta a'ájna í Círíistu'u, a'iné a'íí ti huáp'í raxǵ'eve'e ti jeíhua tí'ijcha'íí, ayée pu seǵjre'e í Dios jemi tǵj seǵj ti ayén rana'amiche tí'itǵj ti caí Dios párici.

⁶ Caxu raatá'acare'en ti ja'atǵ amuáacuanamua a'ájna jime'e í niucari ti hua'itzi na'a pú'een, a'iné Dios pu jeíhua huáp'í puáǵtzi hua'utá'asin a'íímej í mej miyen tí'ihua'itaca. A'íí mú a'íí pú'een í mej caí rá'astǵjre'e í Dios. ⁷ A'íj xu jǵn, caxu hua'ajteánaxcan a'íímej.

⁸ A'ájna'ímua xu seajta siyen titetiújcha'ííca'a matǵj a'íímej í mej tǵca'amiste'e á'ujjuhuan. Mǵ seajta íjii, ayée xu een matǵj a'íímej í mej néeriste'e á'ujjuhuan. Ayee xu seri 'een a'ájna jime'e ti Círíistu'u a'amua japua huaniú. A'íj xu jǵn, seǵj siyen rǵ'í huárini matǵj a'íímej í mej néeriste'e á'ujjuhuan.

⁹ Ayee mú xaa ne'u rǵ'í titetiújcha'íí í mej néeriste'e á'ujjuhuan mej miyen nain jǵn rici ti xǵ'epi'ín jime'e, majta miyen rici a'ij ti tiraavǵjete'e, ajta ti tzáahuati'ira'a jime'e seǵjre'e.

¹⁰ Setá'aj seajta ráahuauni sej yaú'itííe xá'ara'ani a'ij sej rǵ'í tiraatá'an í Dios.

¹¹ Caxu a'atzu hua'ajteánaxcan huá'a jemi í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'íí í mej tǵca'amiste'e á'ujjuhuan, sino ayée xu hua'utaseǵjrate'en ti caí tí'itǵj vaire'e a'ij mej rici, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e ti ja'atǵ ayén tí'ixajta a'ij mej avíitzi jǵn rici a'íímej í mej caí ja'atǵ á'astǵjre'e.

¹³ Mǵ ajta, naijmi'í pu huataseǵjre'esin a'ij ti een ti pua'a ja'atǵ raatétatzavi'í, a'iné a'ájna í tatzari, nain pu jǵn tí'iseǵjrata a'ij ti een. A'íj pu jǵn, ayén té'eyu'usi'í tǵjǵn:

Huatájisi mi pej i'í cutzú.

Ajta ajchesi amájna huá'a tzajta'a í mi'ichite.

Ajta a'íí Círíistu'u pu muatétatzavi'ira.

¹⁵ Rǵ'í xu'u mú'een, sej si siyen rǵ'í titetiújcha'íí matǵj a'íímej í mej rǵ'í me titeumuámua'aree. Caxu siyen 'eene'en matǵj a'íímej í mej seicié me titeumuámua'aree. ¹⁶ Setá'aj siyen ahuaújca'anen sej si nain jǵn siyen huárini a'ij ti tí'ixǵ'epi'ín íjii ti auj huaxǵ'epi'ín a'iné a'ij pua'a mú miyen rici í mej huáteemua íjii.

¹⁷ A'íj xu jǵn, caxu seicié me titeumuámua'aree sino ayée xu ahuaújca'anen sej si siyen yaú'itííe xá'ara'ani a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástara'a. ¹⁸ Caxu siyen ta'aruu a'iné ti pua'a siyen huárini, a'ij pu pua'a á'amuaruuren ajta secaí nain jǵn á'uveti. Mǵ seajta mú'een, setá'aj nain jǵn araujca'anen se'ájna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁹ Setá'ij u e'etiújseire'en, setá'aj siyen ti'ihuaúrix-aate'en se'íjna jime'e í chuiicari í sej seajta jín tí'icui-ina, seajta í sej jín rí'í tiraatá'an í Dios. Setá'aj siyen tiu'utáchuica, seajta tiu'utáchuica í a'amua tzajta'a sej si siyen rí'í tiraatá'an í tavástara'a.

²⁰ Seajta, setá'aj siyen huárini ja'anáj ti na'a sej tí'ij-teujtzi'ire'e í Dios í tej rájya'upua nain jime'e ti tí'isei-jre'e niuucajtze'en í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u.

A'ij mej ye'í rí'í titetiújcha'í muá'ara'ani a'íime í mej víche'ejme

²¹ Setá'aj siyen huárini sej siyen huataúra'an sej huaújvaire'en se'í seajta se'í se'íjna jime'e sej rá'astijre'e se'íjna í Ciríistu'u.

²² Seajta mú'een, mi sej víche'ejme, setá'aj siyen huataúra'an sej siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en í rucína'astemua'a setá'aj seri tirá'astijre'e se'íjna í tavástara'a. ²³ Ayee xu een jín huárini a'iné a'íin í cí-na'ara'an í íita'a, ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'a-ree a'íjna jemi í ti ratévi'itín t'í ajta a'íin Ciríistu'u te'entiújmua'a-ree na'íjmi'ica jemi í mej e'etiújse'iri í jemin. Ajta Ciríistu'u pu hua'irátuaasin.

²⁴ Me'ecui xaa, a'iné a'íin mú rá'astijre'e me'íjna í Ciríistu'u a'íime í mej e'etiújse'iri í jemin, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej mi a'íime í mej víche'ejme mej mi hua'ará'astijre'en a'íime í rucína'astemua'a nain jime'e.

A'ij mej ye'í rí'í titetiújcha'í muá'ara'ani a'íime í mej néjne'ichejme

²⁵ Seajta mú'een, mi sej huá'acinastemua'a pú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e í ru'íjta'amua'a t'í ajta a'íin Ciríistu'u tihua'utaxí'eve a'íime í mej e'etiújse'iri í jemin. A'íin pu ajta huataúra'a ti huá'mi'ini huá'a jetze me'ecan ti ij ajta rujíjmuua'a hua'utehuiu í rute'ítestemua'a. A'íin pu hua'ujéjcuare a'íjna jime'e ti huá'ari'iri'í í mej jín auteájturaa í jemin. A'íin pu ajta rí'í huá'uruu í huá'a tzajta'a a'íjna jime'e mej rá'antzaahua me'íjna í niuucari ti a'íin raateájtuaa huá'a jemi.

²⁷ A'íin pu Ciríistu'u ajta huataújtuiire'esin í ru jemi. Ayee mú se'íre'e muá'aju'un t'í ja'atí ti sícu'uri jín ucaújchejte ti caí a'atzu ti'it'í cámeijri'í, ti caí a'atzu huatétzu'uta, ti caí ti'it'í tirá'aturaate'e. Ayee mú naa se'íre'e muá'aju'un t'í ti'it'í ti témaxcava'ara'a. Naa mú urarí'ene'e muá'aju'un, majta camu ti'it'í jín a'aturáa muá'aju'un t'í'ij caí ja'atí ti'it'í jín huá'a jetze te'ujpuá'a-jte'en.

²⁸ Ayee pu ruxe'eve'e mej mi a'íime í mej ne'íche'ejme miyen che'atá mana'a tihua'axe'eve'e í ru'íjta'amua'a mat'í majta tiú'ujxe'eve'e í ru jetze. A'íin ti ayén raxí'eve'e í ru'íj, a'íin pu ajta ayén ruxe'eve'e ruse'íj.

²⁹ Ayee pu'u tí'een, a'iné capu ja'atí ja'anáj ayén rájcha'íre'eca'a í rutevij, sino a'íin pu ti'ijmícuua, ajta rí'í pu ayén che'atá na'a raaxá'apuui t'í ajta a'íin Ciríistu'u rí'í tihua'axá'apuui a'íime í mej e'etiújse'iri í jemin.

³⁰ Teen tu xaa títavi'iraxi jamuan a'íjna í Ciríistu'u.

³¹ Ayen t'íjín: "A'íj pu nu'u jín, ja'atí pu ayén mé rúujisin í rutáata, ajta í runáana ti ij nu'u huaténe'iche a'íjna jamuan í ru'íj. Majta nu'u a'íime í mej hua'apua, ayée mú nu'u se'íj mana'a te'itejra'a pu'eene'e muá'ara'ani." Yee pu'u xaa ne'u.

³² A'ii pu pú'een ti'it'íj ti huá'pí'í ruxe'eve'e ti ajta avíitzi jín ayén tí'een. Mí neajta inee a'ij nu jime'en ti'ixa ne'íjna í Ciríistu'u, neajta ne'íme'í jime'e í mej e'etiújse'iri í jemin.

³³ Mí seajta mú'een, setá'aj sena'a sej ne'íche'ejme, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e í a'amua'ijste'emua'aca setá'aj seajta tiú'ujxe'eve'e í rutevij jetze. Ajta a'íime í mej víche'ejme, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej hua'ará'astijre'en í huá'acinastemua'a.

A'ij mej ye'í rí'í titetiújcha'í muá'ara'ani a'íime í mej yaújmuua'ame'en pú'een

⁶ Seajta mú'een, mi sej i'í ti'iríi, setá'aj hua'ará'astijre'en í ruvaújsimua'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e í tavástara'a jemi. ² Ayen t'íjín: "Patá'aj nu'u rí'í tihua'utá'an í a'atáata, ajta a'anáana." A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti jín Dios te'ataújratziiri'í ti'it'íj jime'e ti pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en. ³ Ajta ayén t'íjín: "T'í ij temua'a naa timuáavaire'en, pe'í pi pajta nu'u á'ateevi'ín pe'í ruuri puá'ara'ani íiyen chaanaca japua."

⁴ Seajta mú'een, mi sej huá'aya'upua pú'een, caxu muári'eristan í ruyaujmua'a jemi mej mi caí huataniú'ucan, sino rí'í xu tihua'ucha'ín. Sej si tihua'umua'aten, seajta tihua'utá'ixaate'en temua'a naa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástara'a.

⁵ Seajta mú'een, mi sej ca'anéeri jín tí'ivaire'e se'íj jemi, setá'aj hua'ará'astijre'en a'íime í mej íiyen chaanaca japua tejá'amua'íjte'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en setá'aj seajta tirá'astijre'e tzáahuati'ira'a jime'e se'íjna í Ciríistu'u, a'íjna jime'e sej rí'í huataújseijrata, seajta siyen tí'itzi'ine'e ti pua'a secaí nain jín te'ará'asten.

⁶ Setá'aj siyen a'ujca'anéecan jín tihua'utévaire'en a'íime í mej tejá'amua'íjte'e ti pua'a miyen tejá'amuaseij nusu mecaí. Setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utévaire'en setá'aj seajta tiraatévaire'en se'íjna í Ciríistu'u. Setá'aj siyen se'íjna jín araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios nain jime'e a'achú sej ú'ucaca'ane í ru tzajta'a.

⁷ Setá'aj siyen che'atá sena'a ruxí'evi'ira'a jime'e tihua'utévaire'en yee cumu tavástara'a jemi xu tí'ivaire'e. Jee xaa ne'u, caxu teteca sena'a jemin tí'ivaire'e a'iné ayée xu ramua'aree ti a'íin tavástara'a ayén tiraatapuaíjve'esin na'íjmi'ica a'ij ti tí'it'í huáruu ti i'í xé'epí'ín. Capu amín a'ij ti pua'a a'íin ja'atí ca'anéeri jín tí'imuari'e nusu ayén ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaire'e.

⁹ Seajta mú'een, mi sej tihua'íjte'e, ayée xu che'atá sena'a rí'í tihua'íjcha'í a'íime í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. Caxu huá'aneche a'iné xu'uri ramua'aree ti a'íin ti a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'íj pu tihua'íjte'e a'íime í mej mú'ejmi jemi tí'ivaire'e. A'íin pu ajta tejá'a-

mua'ajte'e mú'ejmi. Ajta í jemin, naími'i xu ruxí'ej 'een, mi sej tihuá'ajte'e, seajta mi sej ca'anéri jín tí'imijhuaca.

Jíme'en í tej jín tiu'utése'en

¹⁰ Tíj íjii, setá'aj siyen huatéújca'anen a'íjna jíme'e sej jetzen araújca'anen í tavástara'a sej nain jín tiu'uté-mua'itín í muári'eri'ire'ara'an jíme'e. ¹¹ Setá'aj rí'í tite-caujnan nain jíme'e í ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi í sej jín tí'itese'e tíj ajta xantaaru'u ti nainjapua cauñan, sej si te'utáviicua'i nain jíme'e ti tiyaaru'u avítzi jín tiraaxí'epi'íntare a'ij ti huárini ti amuaatémua'itín.

¹² Ayeé xu huárini a'iné catu xaa ne'u a'ímej jamuan tí'itese'eca'a í teteca sino huá'a jamuan a'ímej í mej tí'itíj jín antiújmua'aree, majta a'ímej í mej tí'ajta, a'íme í xiéjniu'ucari í mej a'ij pua'a 'een, í mej majta tí'tetate'í tí'itíj jíme'e ti tíca'amiste'e seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í mej é'eseyre'e u ta japua.

¹³ A'íj xu jín nainjapua cauñan se'íjna jíme'e ti Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi sej si jín tí'itese'e tí'ij a'ájna teja'uré'enen í xicaj ti jetzen huataseíjre'en a'íjna ti a'ij pua'a een. Ayeé xu huárini ti ij caí a'íjn mé jamaúu-taxín a'u sej a'uté'uuca'a. Seajta mú'een, setá'aj seri raatémua'iti, ayée xu huárini, setá'aj se'uun a'uté'uu pua'acié xá'ara'ani.

¹⁴ Ayeé xu seíire'e xá'aju'un, nain í sej siyen tiu'utaxáj, jé'iyecan xu jín siyen raataxáj. Ajta nain a'ij sej rici, ayée xu siyen raruuren a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. A'íj pu xaa ayén tejámuaatévare'esin tíj ajta tí'ivaire'e a'íjna í puaasi ti jín avá'ujji'icie í xantaaru'u, ajta a'íjna ti jín antaújnaamua í rú'taviitze'e.

¹⁵ Setá'aj siyen che'atá sena'a rí'í huaújrúuren tíj ajta se'íj ti rí'éene'e jín ajtaújca'acaite'e ti i a'uun japuan é'eye'ive a'u ti a'ij pua'a jau'én. Setá'aj siyen huatéújca'anen sej si siyen te'utáviicua'i sej tihua'utá'ixaate'en í teite se'íjna jíme'e í niuucari ti jín Dios hua'anpuá'ajte'esin. ¹⁶ Seajta se'íjna jíme'e, setá'aj siyen huárini, setá'aj nain jín rá'antzaahuate'en í tavástara'a. Ayeé xu een jín huarín, mú'een xu raayí'itihua'an sej huatéújnan tí'ij caí tí'itíj jín amua'antipua'ajte'en a'íjna í tiyaaru'u.

¹⁷ Setá'aj seajta ra'ancuré'an a'íjna ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayeé pu tejámuaatéva'iri tíj ajta tiraatéva'ire í xantaaru'u a'íjna ti jín utemúucu'utzi. Aj-

ta i'i, setá'aj siyen ru'itéchueeca a'íjna í chuun tí ruxí'ejta'a ajcamíimijmee ti amuaatáchuiite'esin a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna ti ruxí'ejta'a ajcamíimijmee, a'ii pu a'íjn pú'een í niuucari ti jetzen raxa í Dios.

A'iné een jíme'e miyen huatéjniuuni, ajta a'ij mej ye'í huárini

¹⁸ Setá'aj siyen araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si rahuauca í Dios jemi tí'ij pí na'a se'íjna jíme'e nain tí'ití ti a'ij tejamuá'aturaaate'e. A'íj xu jín, seúche'e xu atanéjne'ere. Caxu raxiéehuata sej siyen huá'a jíme'e rahuauca í Dios jemi naíjmi'ica a'ímej í mej huaté'uu í Dios jemi.

¹⁹ Setá'aj siyen rahuauca í Dios jemi neetzi jíme'e ti ij a'íjn Dios ayén naatá'an a'ij nej niyen tiu'utaxáj ja'anáj ti na'a, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en í teite, nej ni niyen caí tí'itziíne'e tí'ití jíme'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jíme'e ti é'aviitzi'i a'íjna jíme'e a'ij ti Círístu'u ta japua huaniú.

²⁰ A'íj nu jín neri aiteánami'i ne'íjna jíme'e nej tihua'ixaate'e í teite í Jesús jetze me'ecan. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira í Dios jemi nej ni caí tí'itziíne'e tí'itíj jíme'e nej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ayén tínaavíjte'e ineetzi nej niyen huárini.

Pablo pu huá'ateujte'e, ajta ra'antipua'ajte

²¹ Ajta a'íjn Tíquico, í ne'ihuaara'a í nej raxí'eve'e ti ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e í tavástara'a jemi netíj inee, a'íj pu caí tí'itíj jín até'itzae'ara í Dios jemi. A'íj pu nain tejámuaatá'ixaate'esin sej si ráamua'aree a'ij ti tí'inevaire'e, sej si seajta ráamua'aree a'ij nej rici.

²² Ayeé nu een jín mú'ejmi jemi raata'íti sej si ráamua'aree a'ij ti tí'itavaire'e, ti ij ajta a'íjn rí'í tejamuaatá'an.

²³ Ché'e Dios hua'utéjpu'ajte'en naíjmi'ica í sej ru'ihuaamua'a. Ajta a'íjn í Dios í tej rájya'upua, ajta a'íjn í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Círístu'u, miché'e me'íjn amuaataxe'eve'en a'iné mú'een xu té'atzaahuate'e.

²⁴ Ché'e a'ij tihuá'avaire'e naíjmi'ica í mej rusén jín raxí'eve'e me'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Círístu'u.

Filipenses

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna i Timoteo, iteen i tej ravaire'e te'íjna í Jesus í Círíistu'u, ayée tu tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mú'een, mî sej rá'atzaahuatete'e se'íjna í Jesus í Círíistu'u, majta me'íime í mej tejá'amuavaire'e, majta me'íime í mej tejá'amuavaire'e ti'itij jime'e. Naíjmi'ica tu tejá'amuayu'use'e mî sej Filipos a'uhuachéjme.

² Ché'e a'íin Dios í ti tá'iyá'upua, ajta a'íin í tavás-tara'a a'íjna í Jesus ti ajta i'i Círíistu'u, miché'e me'íin rí'i tejá'amuacha'íi muá'ara'ani, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en í á'amuaxiejniu'uca jetze mî sej mu'íi, sej si xé'epi'in ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'íime í mej té'atzaahuatete'e

³ Jé'ecan nu netémua'ave'e í Dios jemi ja'anáj ti na'a nej huáhuau í Dios jemi mú'ejmi jíme'en neté'íjtá amua'utámua'aree. ⁴ Ja'anáj ti na'a nej huahuauca í Dios jemi naíjmi'ica jime'e mú'een, jé'ecan nu tí'ijteujtzí'ire'e í Dios jemi neté'íjtá á'amuamua'areere.

⁵ Ayee nu'u caj tí'irici inee a'íjna jime'e í sej naatévai tej ti hua'utá'ixaate'en í teite te'íjna í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. Senaatévai í jéjcuca, seajta íjii. ⁶ Nee nu neajta jépi'in tejá'umua'aree ti a'íjna í ti a'utéjche ti rí'i amuáaruuren í a'amua tzajta'a, a'íi pu xaa ne'u raanaíjmire'esin a'íjna xicájra'a jetze t'íj ajtahua'a uvé'enen a'íjna í Jesús ti ajta ayén ántehuaa í Círíistu'u.

⁷ Ayee pu tiraavíjete'e nej niyen ti'ihuánmua'aten mú'ejmi jime'e a'íné mú'ejmi nu a'amua jemi á'anca'ane. Tí'ipua'a niyen í'inama'ihua, na'ari ti pu'a'a nej a'íjna jetze huatániuni í niuucari ti a'íjna jetze raxa í Dios, na'ari niyen tiraataxáj yee temua'a pu i'i xé'epi'in amijna i niuucari, naími'i tu ra'ancuré'a'ave í tej jín rapuaíitzi, teajta a'achú ti caj taatapuaíjve í Dios.

⁸ Dios pu ramua'aree nej jeíhua a'íj pu'a'a té'ene-mua'ate mú'ejmi jime'e. Ayee nu che'atá a'amua jetze á'anca'ane a'íj ti a'íin ajta a'amua jetze á'ujca'ane a'íjna í Jesus ti ajta i'i Círíistu'u.

⁹ Ayee nu tí'ijhuavii í Dios jemi naíjmi'i jime'e mî sej ru'ihuaamua'a, sej si jaítze'e huaújxe'evé'en rufímua'a t'íj na'a ti yú auca'ití a'ame, setá'aj caí ti'itij jín auté'itzen, setá'aj siyen raayí'itihua'an jaítze'e, setá'aj nain jín rí'í mé titeumuámua'aree í Dios jemi.

¹⁰ Neajta nu niyen tí'ijxe'evé'e ti ij ayén amuaatámitiejte'en í ti jaítze'e ruxe'evé'e, ti ij caí ti'ití

a'amua tzajta'a tásiseiirihua'an ti a'íj pu'a'a een, ti ij caí ja'atí ti'itij jín mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en a'íjna xicájra'a jetze t'íj yéj uvé'enen a'íjna í Círíistu'u í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

¹¹ Setá'aj siyen huá'arini ti'ití ti í'ixi'epi'in a'íjna jemi í Jesus ti ajta i'i Círíistu'u t'íj na'a ti yú a'ucá'a. Aj mú mi xaa jeíhua rí'í tiraatá'asin í Dios.

Nain pu nu'u jín tiu'utévaire'esin í Círíistu'u jemi

¹² Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée nu tí'ijxe'evé'e sej ráamua'aree a'íjna jime'e, a'íj ti ti'ití náaru, í neté'íj tiu'utévai niuucajtze'en í Dios mej mi jaítze'e ráana-mua. ¹³ Pu'uri jéjre'e seijre'e nej námi'i ne'íjna jime'e nej tí'ivaire'e í Círíistu'u jetze me'ecan. Temua'a mú ramua'aree a'íime í xantaaru'u í mej racha'íi a'íjna ti ve'ecán jín ti'itéjvee, majta í seica. Naími'i mú ramua'aree.

¹⁴ Majta í seica í ne'ihuaamua'a, í mej majta ti'ixa í Círíistu'u jetze me'ecan, mu'uri á'ujca'anejca'a me'íjna jime'e nej námi'i. Mu'uri ti'ixa ca'anisíj jime'e. Camu ti'itij jín tí'itziine'e.

¹⁵ Mî majta seica miyen ti'ixa í Círíistu'u jetze me'ecan, a'íné jeíhua mú chueere'e neetzi jime'e, mej néjcha'íire'e. Majta seica miyen ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e.

¹⁶ A'íime í mej ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e, ayée mú rici a'íné mení'ixe'evé'e. A'íi mú ramua'aree nej námi'i a'íjna jime'e nej ne'íjna jín tí'ixajtaca'a Círíistu'u jetze me'ecan.

¹⁷ Mî majta í seica, a'íi mú rufímua'a mena'a a'íj tirájteu mej tiu'utaxáj í Círíistu'u jetze me'ecan. Camu ti'ixa tzáahuati'ira'a jime'e sino ayée mú tí'imua'atze ti pu'a'a miyen ti'ixa, aj nu ni jaítze'e tirajpuaíitzi na'ame íiyu nej námi'i.

¹⁸ Aru, ¿a'íné í'irini? A'íi pu a'íin pú'een í ti jaítze'e ruxe'evé'e í mej tí'ixaxa'a í Círíistu'u jetze me'ecan. A'íj nu jín netémua'ave'e. Capu ne jetze ruxe'evé'e a'íj mej ye'í ti'ixa, ti pu'a'a metí'ixajta jé'iyecan jime'e nusu mecaí. Ayej ti'ayajna. Mî neajta inee, jaítze'e nu máaj netémua'ave'e.

¹⁹ Ayee nu'u, nee nu ramua'aree ti xé'epi'in te'iráame neetzi jemi a'íné mú'een xu rahuavii í Dios jemi. Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Círíistu'u, a'íi pu i ajta naatévai.

²⁰ Jé'ecan nu rachú'evé'e, ayée nu neajta tí'ijxe'evé'e, nej ni caí ja'anáj tí'itevi'ira'a í Dios jemi. Huáp'íi nu raxí'evé'e nej niyen a'ahuánca'ane'en nej niyen rí'í tiu'utánseijrata mej mî ráamua'aree í nej Círíistu'u nu

jetze neca'ane ti pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani na'ari nej huámi'ini.

²¹ Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi, ti pua'a niyen irá'a-teevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, nain nu jín tiu'utévaire'esin ne'íjna jemi é Círíistu'u. Mí neajta, ti pua'a neri huámi'ini, nee nu xaa tiu'utémua'iti é ta japua.

²² Ti pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, aj nu xaa ne'u nain tí'isejiran a'ij nej tí'imuari'e. Aj nu xaa ne'u tiu'utémua'iti. A'íj nu xaa caí mua'aree tí'itij ti jaítze'e í'ixi'epi'ín, tij nej irá'ateevi'in nej ruuri nusu nej ca'anacan huámi'ini.

²³ Jé'ecan nu ráamua'areeri'i i nexiejniu'uca jime'e. Aru canu xáahuí ramua'aree tí'itij ti jaítze'e na'aráana-jche. Jé'ecan pu ayén ne'astí á'aye'i nej á'ura'ani neatá'aj a'utevé'e ná'ara'ani é Círíistu'u jemi. Jaítze'e pu í'ixi'epi'ín tzí'e nej á'ura'ani. ²⁴ Mí ajta jaítze'e pu a'amua jetze ruxe'eve'e nej ruuri ná'ara'ani.

²⁵ Ayee ne'ase, ayén tí'ayajna nej yen huacaí ná'ara'ani. Ayen nu huacaí na'ame sej si jaítze'e rá'antzaahuate'en, sej si jaítze'e huaújtemua've'en.

²⁶ A'íj pu jín netí'íjtáhuua'yé huacaí ná'ara'ani a'amua jemi, jé'ecan xu huataújtemua've'esin, seajta rí'í tiraatá'an é Círíistu'u tí i'í Jesús, a'íné a'íj pu naatévaí ineetzi.

²⁷ Me'ecui xaa, huápí'í pu ruxe'eve'e sej siyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e, setíj tiráanamujri'i se'íjna jetze é niuucari ti jetzen raxa é Dios. Tí pua'a ne'uun a'atanén nej tejámuaatá'ixaate'en na'ari nej yé'umua'ati ye'imua', ayée nu raxí'eve'e nej ni ráamua'aree sej seuj té'atzaahuate'e naíjmi'i. Setá'aj naíjmi'i tiu'utése'en tí ij caí ja'ati amuaamuá'itín sej si caí ché'e rá'atzaahuate'en é niuucari ti jetzen raxa é Dios.

²⁸ Mú'een xu caí siyen tihuá'itziine'e setiu'utatése'e sej tí'ihuaúrixaate'en huá'a jamuan é mej amuájcha'íre'e. Tí pua'a siyen huárini, aj mú xaa ráamua'aree mej huatéepua'are. Mí seajta mú'een, Dios pu amua'irájtuaani.

²⁹ Ayee pu'u na'a, a'íné Dios pu amuaatá'a sej rajpuaíjtzí xá'ara'ani Círíistu'u jetze me'ecan, seajta rá'antzaahuate'en. ³⁰ Ayee tu teri taxí'ej antí'uuve te'íj-na jime'e setíj amuacaícan naaseíj é nej jín tí'itese'e-ca'a, seajta seúche'e xu ranamuajran nej tí'itese'e nau'che'e.

Círíistu'u pu nu'u tí'ití jín tí'itéveeca'a, aj pu i antíraa é júte'e

2 Mú'een xu Círíistu'u jetze ruca'ané é a'amua tzajta'a. A'íj pu ajta rí'í amuaatá'aca tí a'íj ná'amuaxe'eve'e é Círíistu'u sej si xé'epi'ín huárini, a'íné xu'uri ra'anuré'evi'iti é xiéjniu'ucare'ara'an, seajta seica xu tihuá'umua'atziire'e, seajta xu seica á huá'acu'uve. A'íj nu jín á'amuahuavii sej rí'í tinaatá'an nain jime'e, sej si siyen ruxí'ej tiú'umua'ati temua'a naa naíjmi'i, sej si siyen ruxí'ej titehuaújxe'eve'en, sej si ruxí'ej tirájteuve'en seíj ajta mí seíj, sej si mú'een rujíimua'a ráahuauni.

³ Ché'e caí ja'ati ruseíj rájteuve'en é tí jín ahuaújztzaahuate'en. Ajta ché'e caí ja'ati teúura'ate'e, sino ché'e

a'íj ayén tiraatámitiejte'en tí jaítze'e tí'ivaire'e é seíj caí a'íjna. ⁴ Ché'e caí ja'ati a'íj na'a rahuauca a'íjna é tí jetzen ruxe'eve'e ruseíj, sino ché'e ajta raatévaire'en é seíj a'íjna jime'e tí ajta a'íjna jetze ruxe'eve'e.

⁵ Setá'aj siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati a'ij tí tiu'umuá'aj a'íjna é Círíistu'u tí ajta i'í Jesús.

⁶ Ajta a'íj é Círíistu'u, ayée pu i éene'e i'í Dios, capu ayén tirá'amitiejte'eca'a tí ayén titeúura'ate'e tí ayén aúche'e ruxí'ej 'eene'en é Dios jemi. ⁷ Sinu áa pu tí'ití'a é ruxí'evi'ira'a jime'e é tí jín tí'itevé'e já'araa u ta japua. Aj pu i a'íj huaseíjre t'íj é ja'ati mej tí'ira'ajte'e. Ayee pu huanú'ihuaca'a tetíj iteen.

⁸ Ajta pu ayén teví pu'éene'e tetíj iteen. Ajta a'íj, capu ve'ecán jín tí'itéveeca'a, sino huataúra'a tí huámi'ini. Huamí'í, icu, é cúruu jetze. ⁹ A'íj pu jín Dios antí'imua ra'antítuua. Aj pu i raatá'a tí te'enteároute tí'itij jime'e tí jaítze'e ve'ée caí máaj tí'ití.

¹⁰ A'íj pu jín, a'íjna xicáara'an jetze t'íj te'entipúa'ajte'en nain, matí'íj ráamua'aree tíj: "Pu'uri tí'ajta é Jesús", aj mú xaa tíunutaxi'ín naími'í é mej é'eseíjre'e u ta japua, majta é mej yen seíjre'e íyen chaanaca japua, majta é mej é'eseíjre'e u tajete, matá'aj naími'í miyen raataxá'yee: "A'íj pu tavástara'a pú'een a'íjna é Jesús tí i'í Círíistu'u." Ayee mú me'íjna jín huarín, aj mú mí rí'í tiraatá'asin é Dios é tej rájya'upua.

A'íjme é mej té'atzaahuate'e miyen nu'u tí'ivaire'e mej hua'utátatzavi'í é mej yen a'uchéjme íyen chaanaca japua

¹² Seajta mú'een, mí nee á'amua'ixe'eve'e, ja'anáj tí na'a nej á'ucati'í a'amua jamuan, ja'anáj tí na'a, ayée xu huaríj netíj tejamuá'ixaa. Seajta íjii, nej yé imua' huatáca, setá'aj siyen che'atá sena'a huárini. Seúche'e xu siyen rijca, a'ij nej tejá'amua'ixaate'e. Setá'aj raanaíjmire'en é tí auj tejamuá'aturaate'e a'amua tzajta'a. Rí'í xu'u mú'een nain jime'e, sej si caí tí'itij jín auté'itzen é Dios jemi.

¹³ Ayee pu'u, a'íné Dios pu amuaatá'aca é ca'aníjra'a, sej si siyen rijcaa é tí í'ixi'epi'ín a'ij tí a'íj tira'aráana-jche. Ajta a'íj pu tejámuaatévaire'esin sej si raanaíjmire'en.

¹⁴ Naíjmi'í t'íj na'a tí ayén ruxe'eve'e sej siyen huárini, setá'aj caí jime'en runiúuste'e, na'ari sej caí jime'en a'ij pua'a tí'ij'ixaate'e t'íj caí ja'ati tí'ití jín mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en.

Sej si seajta tí'iterí'ene'en é a'amua tzajta'a, sej si siyen teítestemua'ame'en pu'éene'en xá'ara'ani é Dios, sej si caí tí'itij jín auteáturan é Dios jemi, íyen chaanaca japua sej huápuseaaruve'en huá'a tzajta'a é mej a'ij pua'a tí'iteteite, é mej caí xé'epi'ín me títeumuá'mua'aree. Seajta huá'a tzajta'a á'uciine sej tí'ihua'utá'ixaate'en é niuucari tí jín Dios taajéjcuare'e ítemi.

Ayee xu se'íjna jín huarín, mú'een xu huaseíjre'en á jéjre'e huá'a jemi é teite. Xíee sej cu mú'een hua'atátzavi'ira a'íjme.

¹⁶ A'íj nu jín ahuaántzaahuate'esin ne'ájna xicáara'an jetze t'íj ajtahua'a uvé'enen a'íjna é Círíistu'u. Ayee nu

niyen ahuántzaahuat'e'esin ti j'é'ecan naa tináava'i nej ne'íj'na jín tí'itese'eca'a, ajta ayén naa tináava'i ne'íj'na jime'e í nej tiu'umuári'ej.

¹⁷ Mú'een xu tiu'utamua'i'ivejta se'íj'na jime'e sej tí'ivaire'e í Círíistu'u jemi, seajta se'íj'na jime'e sej rá'atzaahuat'e'e. Ajta, ti pua'a méneje'icatan ayajna mej mi raanaíjmire'en í sej jín seri siyen tiu'utamua'i'ivejtaca'a, naúche'e nu netémua'ave'e ne'íj'na jime'e nej a'atzu tejámuaat'évai. Mú'ejmi nu jetze netémua'ave'e.

¹⁸ Seajta mú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huaújtemua'ave'en, seajta neetzi huatá'an í nej jín huatántemua'ave'en.

Jíme'en a'íj'na í Timoteo, ajta a'íj'na í Epafrodito

¹⁹ Ajta, ti pua'a ayén neetá'acare'en í nevástara'a a'íj'na í Jesús, ayée nu raxí'eve'e nej ca'anacan Timoteo tiu'uta'ít'i'í mú'ejmi jemi nej ni huatántemua'ave'en netí'ij ráamua'aree a'ij ti tejá'amuavaire'e mú'ejmi.

²⁰ Capu mé'e ja'ati ayajna t'íj amijna ti ayén che'atá na'a tí'imua'atze netíj inee, ti ajta ayén rahuauca tzáahuati'ira'a jime'e a'íj'na ti a'amua jetze ruxe'eve'e.

²¹ Mí majta mí seica, naími'i mú rahuauca í ti huá'a jetze ruxe'eve'e. Camu a'atzu rahuauca í ti jetzen ruxe'eve'e í Círíistu'u ti i'í Jesús. ²² Aru xu'uri mú'een ramua'aree ti a'íj'na Timoteo, pu'uri tiu'utaseíjrataca'a ti caí aut'éit'ze a'iné pu'uri tinaat'évai a'íj'na jime'e nej tihua'utá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. J'é'ecan pu tiu'umuári'ej ne jamuan t'íj seij yaujra'an tí'imíjhuaca jamuan í táatajra'an.

²³ A'íj nu jín néjxe'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi netíj neri ráamua'aree a'ij ti ye'í tinaat'évaire'esin ineetzi. ²⁴ Mí neajta inee, naúche'e nu rachú'eve'e í nevástara'a, nej ni neseíj ca'anacan a'atanén.

²⁵ Ajta, ayej ne'ase, ayée pu ruxe'eve'e nej amuacáican mú'ejmi jemi raata'íte í ne'ihuaara'a, a'íj'na í Epafrodito. A'ii pu a'íj'na pú'een í sej mú'een neja'uta'ít'i'iri'í ineetzi jemi ti a'íj'na tinaatá'an tí'iti'í ti ná'aturate'e. A'íj pu tiu'umuári'ej nee jamuan, teajta naíjmi'i tu tiu'utése'eca'a. ²⁶ J'é'ecan pu xaa á'amuaseíjramí'í. Ajta a'ij pua'a raatá'a a'íj'na jime'e í sej ráamua'areeri'í ti a'íj'na tijcu'í'ineca'a.

²⁷ Ayej xaa ne'u tí'ayajna ti tí'icui'ica'a. Tín pu huamí'í. Mí ajta, Dios pu rá'acuuvejca'a a'íj'na. Ajta ayén che'atá na'a ná'acuuvejca'a ineetzi nej ni caí nexiéemiste'eche'e. Pu'uri naac'í'í í nej jín rajpuai'tzi ná'aye'í.

²⁸ A'íj nu jín neri jaítze'e raxí'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi sej si huaújtemua'ave'en setí'íjtáhua'a raaseíj. Mí neajta inee, nej ni caí ché'e niyen tí'inexieemiste'e.

²⁹ Setá'aj ra'ancuré'evi'itin í tavástara'a jetze me'ecan. Setá'aj huaújtemua'ave'en a'íj'na jemi í Epafrodito. Seajta r'í'í tihuá'ajcha'í'ica í teteca t'íj amijna, se'íj'na jime'e ti t'ín huamí'í ti tí'imuari'eca'a í Círíistu'u jetze me'ecan. A'íj pu ayén huataújtuaa ti huamí'íni t'í'ij tináavaire'en ineetzi. Capu ayén tejámuaac'í'í mú'ejmi sej si siyen huárini a'iné sej caí yé já'ahua'aca'a.

Jíme'en a'íj'na ti xaa tí'ivaire'e í Dios jemi

3 Pu'uri íjii, ne'ihuaamua'a, setá'aj huaújte-mua'ave'en jemin í tavástara'a. Nu'uri niyen tejámuaata'ít'i'iri'í. Nu'uri neajtahua'a nena'a tejá'amua'í'it'i. Capu né'una'aviste'e neetzi jemi nej niyen rici, a'iné a'íj pu á'amuacha'íj a'ame.

² R'í'í xu'u mú'een, a'ímej jemi í teteca í mej miyen á'ujuhua'an matíj í tzi'ici í ti caí ja'ati huá'ajye'emua. A'ij mú pua'a rici a'íj'na í teteca, mej ruhuá'ira'a ajtasí'iche. Metiú'itzi'ite'e, micu.

³ Mí teajta iteen, a'ii tu a'íj'na pú'een í tej tanavij a'antisí'iche tzáahuati'ira'a jime'e. Ajta a'íj'na xiéj'ni'u-care'ara'an í Dios, a'íj pu xaa taatá'aca í tej r'í'í tiratá'acare'en í Dios. J'é'ecan tu jetzen huatátate-mua'ave'esin í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús. Teajta iteen, catu xaa rá'atzaahuat'e'e te'íj'na jime'e í tej ráj'iteu í tatzajta'a.

⁴ Tí'ij seíj ayén tirá'amitíejte'e ti ayén tiraavíj'ite'e ti rá'atzaahuat'e'e a'íj'na í ti tiráj'iteu í ru tzajta'a, ché'e a'íj'na ráamua'aree ti jaítze'e ayén tiraavíj'ite'e ineetzi jemi.

⁵ Tí'ij teuumé'eca aráhuaica xicaj nej jetzen huanú'ihuaca'a, mena'antisíj'che'ca'a í nenvij jetze. Huá'a jetze nu ajtém'e'ecan í mej jee yaújmua'ame'en a'íj'na í Israél teecan. Neajta i'í huácaxa'ara'an a'íj'na í Benjamín teecan. Huá'a jetze nu ajtém'e'ecan í mej jee hebreo pú'een. Ayee nu huanú'ihuaca'a. Neajta nu hua'aniuca jín tí'ixaxa'a. Jíme'en a'íj'na í yu'uxari ti ra'uyú'uxaca'a a'íj'na í Moises teecan, nee nu i'í fariseo.

⁶ Ayee nu r'í'í huáp'i'í tí'itese'eca'a ne'íj'na jime'e í neye'irá. A'íj nu jín a'ij pua'a tihuá'ajtea'axí'ica'a í mej rá'atzaahuat'e'eca'a me'íj'na í Jesús. Neajta, canu ja'anáj tí'it'ij jín auteájturaa a'íj'na jime'e í nej tíjye'iraca'a. ⁷ Nain a'achú ti caj tí'ipua'amé, j'é'ecan pu ne jetze ruxe'eve'eca'a í nej nejmí'í tíjye'iraca'a.

Ajta íjii, ayée pu tiná'amitíejte'e ineetzi ti caí ché'e tí'it'ij vaire'e a'íj'na jime'e nej neri ravaire'e ne'íj'na í Círíistu'u. ⁸ Ajta á'iyen, í ti jaítze'e ruxe'eve'e, a'ij ti tí'iti tináaci'ít'iche'e, pu'uri ayén tiná'amitíejte'e tíj'na yee tiú'itzi'ite'e. Niché'e yee mé rúhuah'axin.

A'ii pu'u, j'é'ecan pu jaítze'e tineet'éva'iri nej ráamua'ati ne'íj'na í nevástara'a, a'íj'na í Círíistu'u ti ajta i'í Jesús. Ne'íj'na jime'e í Círíistu'u, nain nu mé huahuá'axi. Cu xíee, xa'iri ti cu pú'eene'en a'íj'na ti ajmí'í na'aránj'che'ca'a. Ayee pu tiná'amitíejte'e íjii ti ayén een jime'e. Nee nu mé rúuriexi ne'íj'na jime'e nej ni tiu'utémua'it'ín í Círíistu'u jemi.

⁹ Ayee nu'u tí'imua'atze ne'íj'na jime'e, nej ni huat-evée ná'ara'ani í Círíistu'u jemi, nej ni caí tí'iti jín auteáturan í Dios jemi. Canu ché'e niyen tí'imua'atze yee nee nu r'í'í tí'itevij ne'íj'na jime'e nej yee nain jín ra'ará'astijre a'ij ti té'axa í yu'uxari jetze, sino ayée pu tirá'amitíejte'e í Dios í nej r'í'í tí'itevij, a'íj'na jime'e nej rá'atzaahuat'e'e í Círíistu'u.

¹⁰ A'ii pu a'íj'na pú'een í nej raxí'eve'e neatá'aj ráamua'ati ne'íj'na í Círíistu'u, neajta ráamua'ati í

¹¹ Canu niyen tí'ixa yee canu a'ij tí'ijviicua'i. Canu xaa ne'u. Nu'uri raarí'ire a'ij nej tirá'aviicua'iran ne'íjna jime'e a'achú nej caj tí'ituaave.

¹² Nee nu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini tí pua'a nej caí a'ij tí'ijviicua'i nusu tí pua'a yee netí'ituaave inee. Nee nu neri raarí'ire nej nain jín tiu'utémua'itín ne'íjna jime'e í nej juxa na'ari tí pua'a ne'í'icua. Ajta tí pua'a tí'ití na'avé'eturaate'en, na'ari tí pua'a necaí tí'itij tícha'íi, neajta niyen raarí'ire nej tiu'utémua'itín.

¹³ Nain nu jín tiu'utémua'itín, ne'íjna jime'e nej Círíistu'u jetzen aránca'ane.

¹⁴ Mí seajta mú'een, xí'epi'ín xu huaríj se'íjna jime'e sej siyen tinaatévaí íye nej a'íjna jín tí'itese'eca'a.

¹⁵ Seajta mú'een, mí sej Filipos é'eche, xu'uri ramua'aree a'ij tí 'eene'e setí'ij xa'ichu'i te'ará'aste amuacaícan í sej cáj rá'antzaahua í niuucari tí jíme'en raxa í Dios.

Netí'ij neri huiiramé'eca ne'újna Macedonia, mú'een xu'u naatévaí se'íjna jime'e í tej naíjmi'i tiu'umuá'iej. Mú'een xu xaa tínaatapuaíjve ineetzi. Seajta mú'een xu te'encuré'a neetzi jemi. A'u tí na'a mú tiújse'irihua'a mí seica, camu a'atzu miyen huaríj setíj mú'een.

¹⁶ Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a a'ujna Tesalónica, caxu sej sena'a tineja'uta'ítí'iri'i a'íjna jime'e í tí tiná'aturaate'eca'a.

¹⁷ Canu xaa rahuauca sej seajtáhua'a tinaatá'an, sino a'ij nu'u huauca í tí tejamuá'ací'iti aúche'e. ¹⁸ Nain nu

neri ancuré'a. Neajta xaa ne'u jaítze'e aúche'e. A'iné Epafrodito ari tinaatá'a a'achú sej caj tineja'uta'ítí'iri'i, jei'hua nu tí'ijcha'íi neri í sej tineja'uta'ítí'iri'i. Yee pu 'een tíj muaí'ivéjri tí naa teáarí'e, tí naa 'een, tí ra'aráanajche í Dios.

¹⁹ Ajta a'íjn í Dios í nej tí'ijvaire'e, a'íj pu nain tejá-muaatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jime'e a'achú tí caj tejamuá'aturaate'e. Ayee pu tejámuaatá'asin a'ij tí tiraavíjze'e, a'iné a'íjn pu nain tí'ijcha'íi jamuan a'íjna í Círíistu'u, í tí i'í Jesús.

²⁰ Tiché'e jé'ecan tiraatateújtzi'ire í Dios, a'íjna í tej rájya'upua. Tiché'e rí'í tiraataxáj tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayajna.

A'ijna tí jín ra'antipua'ari

²¹ Setá'aj hua'utateújze'en neetzi jetze me'ecan naíjmi'ica í mej a'uté'uu í Dios jemi a'íjna jime'e tí a'íjn Círíistu'u huá'a japua huaniú.

Majta í ne'ihuaamua'a í mej ayajna huateí, a'íj mú majta huá'ateujze'e. ²² Naíjmi'i í mej yé huateí ayajna, í mej yé huaté'uu í Dios jemi, a'íj mú á'amuateujze'e tzíte'e, a'íjme í mej huá'a jetze ajtémecan í huá'ateítestemua'a a'íjna tí i'í César.

²³ Ché'e a'íjn í tavástara'a, a'íjna í Círíistu'u tí i'í Jesús, ché'e a'íjn rí'í tejá'amuacha'íi á'ara'ani.

Colosenses

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu neajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í tíhua'uta'aíj a'íjna í Jesús, í tí ajta i'i Círíistu'u. Ayee nu tí'ivaíre'e í Círíistu'u jemi, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e í Dios. Jamuan ne'íjna i ne'i-huaara'a, a'íjna i Timoteo, ayée nu tejá'amuayu'use'e mî sej Colosas é'eche, mú'een mî sej a'uté'uu í Dios jemi.

Ayee tu tejá'amuateujte'e mú'een, mî sej seúche'e té'eviicua'i, se'íjna jime'e sej rá'atzaahuat'e se'íjna í Círíistu'u. Ché'e a'íñ í tí tá'iyá'upua í tí i'i Dios, ché'e amín rí'í tejá'amuacha'íí á'ara'ani, ché'e ajta amua'anpuá'ajte'en í á'amuaxiejniu'uca tzajta'a.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e

3 Ja'anáj tí na'a tej tí'ijhuavii te'íjna í Dios, í tí rájya'upua a'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u, ja'anáj tí na'a tej tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e, jé'ecan tu tátemua'ave'e í Dios jemi. **4** Ayee tu rici te'íjna jime'e tej teri yá'umua'areeri'i sej nu'u rá'atzaahuat'e se'íjna í Círíistu'u tí i'i Jesús, seajta nu'u jeíhua huá'ixe'eve'e naíjmi'ica í mej a'uté'uu í Dios jemi.

5 Ayee xu rijca, a'iné seúche'e rajchú'eve'e se'íjna í tí Dios á'amua'ine'e í ta japua. Tet'íj caí xi tejamuaatayú'use, mú'een xu seri sejmí'i ráanamujri'i se'íjna í niuucari tí jíme'en raxa í Dios a'atzáhuatí'ire'e jime'e. **6** A'íjna i niuucari ayén che'atá na'a huataseíjre mú'ejmi jemi tíj ajta huataseíjre nainjapua í chaanaca. Ayee pu seijre'e teite tzajta'a tíj ciyej tí ájvaujse'esin, tí ajta antatáca'a.

Ayee pu che'atá na'a tí'iruure mú'ejmi jemi. Tíj aúche'e na'a set'íj amuacaícan ráamua'areeri'i iye'e-huaritiéecan jime'e tí Dios tzíte'e rí'í á'amuacha'íí tíj na'a a'íñ niuucari te'utéjche tí rí'í amuáaruuren.

7 Naíjmi'i tíj na'a a'íjna, a'íñ pu tejamuaamuá'ate a'íjna í Epafras tí ta jamuan tí'ivaíre'e. Jé'ecan tu raxí'eve'e te'íjna. Ajta a'íñ, huápi'i pu ta jetze me'ecan tí'ivaíre'e í Círíistu'u jemi. Capu tí'itíj jín ateáturaaveca.

8 A'íñ pu ajta ari titaatá'ixaa í sej rí'í huápi'i ru'ihuaamua'a seijre'e se'íjna jime'e sej jetzen arájca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

9 A'íj tu jín, catu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a tej Dios tí'ijhuavii mú'ejmi jime'e. Nain xicaj tzajta'a tí yú e'iré'ene tí'íj amín titaatá'ixaa, ayée tu rici. Dios tu tí'ijhuavii tí i a'íñ tejamuáamua'aten nain jime'e sej si ráamua'aree a'íj tí tí'ijxe'eve'e í Dios, sej si temua'a mé titeumuá'mua'aree, tí ij a'íñ xiéjniu'ucare'ara'an í Dios

amuaatá'an sej si ráamua'aree a'íj sej ye'í huárini e'e-huauritiéecan jime'e temua'a naa.

10 Ayee tu een jín tí'ijhuavii sej si siyen huárini a'íj tí tihua'uvíjte'e a'ímej í mej ramua'ate a'íjna í tavástara'a. Teajta sej si siyen rí'í raatá'an se'íjna jime'e í sej jín tí'imíjhuacare'e. Setá'aj siyen éene'en tíj ciyej tí ájvaujse'esin, tí ajta antatáca'a. Ajta sej si jaitze'e raayí'tihua'an a'íj tí een í Dios. **11** Ché'e Dios amuaatá'an nain í ca'aníjra'a í á'amuatzaajta'a a'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í tej jín rí'í tira'utaseíjra. Aj xu si jetzen arájca'anejsin sej si te'utáviicua'i, sej si seajta seuj raachú'eve'en a'íj tí tí'ití á'amuaruuren, sej si seajta huájtemua'ave'en.

12 Ayee xu een jín tí'ijteujtzi'ire'e xá'ara'ani í tí tá'iyá'upua, a'iné a'íñ pu amuaatá'a sej si ra'ancuré'an se'íjna í tí tejamuáaci'ti sexu'ijm'éen a'ájna a'utí ja'anáj tí na'a huáneeri'i. Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaci'ti seíj ajta mî seij tíj ayén tihua'aci'ti í seica í mej huaté'uu í Dios jemi.

13 Ayee pu té'eme, a'iné a'íñ pu tu'irájtuaa a'ujna a'u tí a'utíca'a ja'anáj tí na'a tí'íj caí ché'e títa'ajte'en a'íjna tí a'uun antiújmua'aree. Dios pu taja'aráavi'ti a'ujna a'u tí tejé'ajta a'íjna í yaujra'an tí huápi'i raxí'eve'e.

14 Ayee pu tiu'utanájchitaca'a í tej jín té'echa'íca'a í Dios jemi a'íjna jime'e tí a'íñ yaujra'an ta jetze me'ecan huamí'i, ajta titaatá'uuni'iri'i í tej jín auteájturaa í jemin.

Dios pu nu'u ta'anpuá'ajte a'íjna jime'e tí Círíistu'u huamí'i ta jetze me'ecan

15 Ajta a'íñ í yaujra'an, a'íi pu a'íñ pú'een í tej jetzen ráamua'aree a'íj tí een í Dios í tej caí rasise'i. A'íi pu ajta a'íñ pú'een í tí amuacá seijre'eca'a tí'íj caí xi mé'e jé'e tí'itíjca'a. **16** A'íj pu jamuan Dios nain tiú'utaahuaca'a, tíj na'a tí'ipua'amé í ta japua tí tejé'eseijre'e, ajta tíj na'a pua'amé tí tejé'eseijre'e íyén chaanaca japua, nain í tej rasise'i, ajta nain í tej caí rasise'i.

Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tejé'ajta u ta japua, Dios pu nain huá'utaahuaca'a a'achú mej pua'amé. Aj pu i hua'antíhuau mej mi miyen che'atá mana'a tiu'utévaire'en í ta japua matíj tajtúhuaani, a'ajhuáase, muayajtúumua'a tí ve'ée, pixcaa muayúu, ajta tenáantzi. Nain pu tiú'utaahuaca'a jamuan í Círíistu'u, ajta Círíistu'u pu hua'ancuré'evi'iti.

17 Círíistu'u pu ayén seijre'eca'a tí'íj caí xi mé'e é'e tí'itíitaca'a. Ajta nain pu Círíistu'u jetze arájca'ane tí ij te'utáviicua'iran. **18** A'íi pu a'íñ pú'een í tí ve'ecán jín antiújmua'aree ruteftestemua'a jime'e, a'ímej í mej

té'atzaahuat'e. A'ii pu a'ñin pú'een í tì jetzen tiu'unéj nain tì tí'iseijre'e, ajta a'ii pu a'ñin pú'een í tì amuacá a'itáara huá'a tzajta'a í mí'ichite. A'ñj pu jín ayée pu éene'e á'ara'ani tì jaítze'e ve'eté a'ame nain jime'e.

¹⁹ Ayee pu'u, ra'aránajchecha'a í Dios tì Círíistu'u ayén che'atá na'a éene'e á'ara'ani í ruxé'ej Dios nain jime'e.

²⁰ Ajta, ra'aránajchecha'a tì Círíistu'u jamuan hua'utéjpua'ajte'en í mej rájcha'íire'e mej mi rí'í titeeteáturan í Dios jemi. Naíjmi'ica a'ñmej í mej ta japua tejé'eseijre'e, majta a'ñmej í mej yen seijre'e íyien chaanaca japua, a'ñ pu hua'utépua'ajta'a a'ñjna jime'e tì Círíistu'u ra'iráaxire í ruxuure'e í cúruu jetze, té'ij huamí'í ta jetze me'ecan.

²¹ Seajta mú'een, amuacá, caxu xé'epi'in éene'e í Dios jemi, seajta rájcha'íire'eca'a í a'amua tzajta'a se'ñjna jime'e a'ij sej ye'í tí'ijrí'írejca'a. ²² Mí ajta Dios pu ari amua'anpuá'ajte a'ñjna jime'e tì Círíistu'u huamí'í jetzen í cúruu. Círíistu'u pu a'amua japua huaniú a'ñjna jime'e tì tirajpuaíjtza'a í ru jetze. Aj pu i amuá'avi'itín í Dios jemi, mú'een mí sej a'uté'uu xá'aju'un jemin. Caxu ché'e ja'anáj tí'itíj jín auteáturan í Dios jemi. Capu ajta ja'atí mú'ejmi jetze tí'itíj jín te'upuá'ajte'esin.

²³ Ayee pu té'eme tì pua'a seuj te'utáviicua'i sej té'atzaahuat'e, ajta tì pua'a secaí yá'uhua'anan í sej seuj rachú'eve'en a'ij tì tí'ixaxa'a í niuucari tì jín Dios amua'irájtuaani. A'ii pu a'ñin pú'een í niuucari í mej meri tihua'utá'ixaa nainjapua. Mí neajta inee, Dios pu ajta ayén tinaa'íjca nej ni ne'ñjna jín tiu'utévaire'en.

Pablo pu nu'u a'ñjna jín antiújmua'aree tì hua'utévaire'en a'ñmej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi

²⁴ Ajta íjii, nee nu hua'tántemua'ave'e ne'ñjna jime'e tì ayén tejámuaatéva'irihua'an í nej jín tirajpuaíjtzi na'araa. Neajta niyen raanaíjmire'en í ne jetze jime'e í tì te'á'atura mej mi ráamua'aree a'ij tì tirajpuaíjtza'a a'ñjna í Círíistu'u. A'ñj nu jín nehuá'avaire'e a'ñmej, í tì jín Círíistu'u antiújmua'aree, a'ñme í mej i'í teiteste-mua'ame'en. ²⁵ Nee nu xaa te'enteájrupi ne'ñjna jime'e tì jín Dios ayén tinaa'íjca nej ni niyen huá'irini a'ij tì Dios ayén tiraaxé'epi'íntare. A'ñj nu jín tejámuaatá'ixaate'esin nain jime'e í niuucari tì jetzen raxa í Dios.

²⁶ A'íjna i niuucari, a'ii pu a'ñin pú'een í tì rú'avaa tì Dios ramua'areereca'a avíitzi jime'e, ajca'ihuá'imua, nain xicaj tzajta'a tì yú e'iré'ene. A'ñ í mej amuacácan é'echejca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tì Dios riníiche'en. Aru íjii, pu'uri tihua'utá'ixaa mé jéjre'e huá'a jemi í mej a'uté'uu í Dios jemi. ²⁷ Ayee pu raaxé'epi'íntare í Dios tì tihua'utá'ixaate'en mé jéjre'e mej mi ráamua'aree tì jé'ecan pu naa seijre'e a'íjna í tì rú'avaa huá'a tzajta'a í teite í mej miyen a'uchéjme nainjapua, íyien í chaanaca japua. A'ii pu a'ñin pú'een í Círíistu'u tì a'amua tzajta'a é'eseijre'e. A'ñ pu ajta amuaatá'asin sej si raseijran tì jé'ecan pu naa seijre'e í Dios jemi.

²⁸ Teajta iteen, ayée tu tihua'ixaate'e í teite a'ij tì tí'itíj huáruu a'ñjna í Círíistu'u. Naíjmi'ica tu rí'í tí'ixáate'e, teajta iye'ehuaritíéecan jín tu tihua'amua'aten mej mi ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e tì tiu'utátuiire'en

pua'a ayén tí'ayajna nusu caí. Ayee tu een jín rici tej ti urarí'ene'acan jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi a'ájna xicájra'a jetze teté'ij huá'anvi'itín naíjmi'ica í Círíistu'u jemi.

²⁹ A'ñj nu jín niyen ca'anín jín tí'imíjhuaca, neajta niyen tí'itese'e nain jime'e a'achú tì caj tinetá'aca í ca'aníjra'a, neajta nain jín í nej jín á'anca'ane.

A'ij pu nu'u té'ujmua'ate a'ñmej jemi í mej Colosas a'uchéjme

2 A'ñj nu jín niyen raxé'eve'e sej si ráamua'aree nej a'amua japua tí'itese'esin jé'huua. Ayee nu che'atá nena'a huá'a japua tí'itese'e a'ñmej í mej Laodicea é'eche, neajta a'ñmej í mej caí ja'anáj naaseíj neneerime jetze.

² Ayee nu een jín rici mej mi huateújca'ane í ru tzajta'a, mej mi majta naíjmi'í ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa me'ñjna jime'e í mej huaújxe'eve'e rují-mua'a. Ayee nu raxé'eve'e tì tihua'aci'ití tí'ití tì jé'ecan tihua'utéva'irihua'an mej mi yaú'itíéé muá'ara'ani nain jime'e, mej mi majta ráamua'aree tì ayén tí'ayajna a'ñjna tì rú'avaata í Dios jemi. A'ii pu a'ñin pú'een a'ñjna tì i'í Círíistu'u. ³ Naíjmi'í í tì ruxe'eve'e tej ti rí'í mé titeu-muá'mua'aree, jaítze'e pu titaatéva'irihua'an caí tumin tì rú'avaata teásta'a. Ajta a'ñin í Círíistu'u, a'ñ pu taatá'asin tej ti yaú'itíéé tá'ara'ani nain jime'e, tej ti ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e.

⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tì ij caí ja'atí amuaacuanamuan a'ñjna jime'e í niuucari í tì caí jé'iyecan jín namuajre'e. ⁵ Canu xaa ye'eche a'amua jamuan, sino ayée nu ye'imuá'yé huaca. Capu amín a'ij. Jé'huua nu amua'atamuá'areeri yú ne tzajta'a, cu xíee nej cu vejli'í a'utéjvee mú'ejmi jemi. Jé'ecan nu hua'tántemua'ave'e ne'ñjna jime'e nej neri ramua'aree í sej rí'í ru'ihuaa-mua'a temua'a naa, Seajta te'utáviicua'i se'ñjna jime'e í sej rá'atzaahuat'e se'ñjna í Círíistu'u.

Dios pu nu'u hua'unaijmire'e í Círíistu'u jemi

⁶ A'iné xu'uri autéjhuii sej rá'antzaahuat'e'en se'ñjna tì a'ñin pú'een í tì i'í tavástara'a, a'ñjna Jesús tì ajta i'í Círíistu'u, setá'aj siyen rí'í titeeté'uuca a'ij tì tiraavíjte'e a'ñjna jemi. ⁷ Setá'aj siyen se'ñjna jetze ucarute í sej ráj-teuni í Círíistu'u jemi sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tñj ciyej tì ajtanáana'ajme téte'imua chuaata'a. Xu'uri cáj caj yaú'itíé í Círíistu'u jemi. Setá'aj siyen tihuaújmua'aten sej si yaú'itíéé xá'ara'ani nain jime'e, sej si jaítze'e te'utáviicua'i se'ñjna jime'e í sej rá'atzaahuat'e a'ij mej meri tejamuamuá'ate. Setá'aj seajta huáp'í tiraatateújtzi'ire'en í Dios.

⁸ Rí'í xu'u mú'een, caxu hua'atá'acare'en mej amuaatémua'itín seica jime'e niuucari í mej jín tí'ihua'itaca. Ayee mú' tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tejamuá'ari'í í sej jín té'atzaahuat'e me'ñjna jime'e a'ij mej tirájteu rují'mua'a, í niuucari tì caí tí'itíj vaire'e. A'ñjna, í mej tí'ixaxa'a, camu a'ij tirájteu í Círíistu'u jemi, sino ayée mu'u tejá'amua'ixaate'e me'ñjna jime'e í

mej rujimua'a mena'a tirájteu, na'ari í mej jín tí'imua'ata me'íjna jime'e í mej rájye'irajca'a í jécua.

⁹ Ayee pu'u, a'iné nain tǎj na'a tí Dios een, a'í pu hu-ateájturaa í Círíistu'u jemi í ru jetze. ¹⁰ Ajta Dios pu ayén amuaanaíjmire í Círíistu'u jemi sej sí ruuri xá'ara'ani jemin. Ajta a'íin í Círíistu'u, a'ii pu a'íin pú'een í ta'anájca huá'a jemi matǎj mena'a pua'amé é'eseijre'e í xiéjniu'ucari í mej te'áijta, majta a'íime í mej títeté'u'upu'u u ta japua.

¹¹ Seajta mú'een, xu'uri ra'ará'aste se'íjna jime'e í mej ra'antisí'icheca í runavij. Mí seajta, caxu ra'ará'aste se'íjna jime'e í mej teteca miyen amuáaru í rumájca'a jime'e sino Círíistu'u pu'u ayén ra'ará'aste mú'ejmi jetze me'ecan tǎj huamǎ'í í cúruu jetze. A'íi í pu nain amuá'ari'iri'í í sej jín a'ij pua'a rijca tí ij caí ché'e tejámuaata'aíjte'en í a'amua jetze.

¹² Ayee pu tirá'amitiejte'e í Dios tí ayén tejamuáaru setǎj huámua'í'vijhuaca'a. Xíee sej cu mú'een ava'u-jnáa í Círíistu'u jamuan. Ayen che'atá na'a tǎj sej mú'een a'itáçine í mí'ichite tzajta'a jamuan í Círíistu'u. Ayee pu een a'íjna jime'e sej mú'een rá'atzaahuate'e se'íjna jime'e í muári'eri'ira'a Dios tí jín ra'ajjáj a'íjna í Círíistu'u huá'a tzajta'a í mí'ichite.

¹³ A'ájna'ímua, ayée xu éene'e í ru tzajta'a, seúche'e xu mí'ichite pu'éene'e í Dios jemi, se'íjna jime'e í sej auteájturaa u Dios jemi, seajta se'íjna jime'e í mej caí miyen amua'antisíjchixí í á'amuanavi jetze. Mí ajta íjii, Dios pu ajtahua'a amuaatatǎste í á'amuaxiejniu'uca sej sí a'uté'uu xá'ara'ani í Círíistu'u jamuan. Nain pu ari tejámuaatá'uuni'iri'í í sej jín auteájturaa í jemin. ¹⁴ A'íi pu xaa ra'uré'uu a'íjna tí té'eyu'usi'ihuaca'a, í tí jetzen rá'axajta'a í niuucari tí jíme'en téjmi jetze tí'itǎj jín te'ujpuá'ajte, í tej jíme'en té'echa'íca'a. A'íi pu anti'puá'ari'ira'a a'íjna jime'e tí rá'utatai í cúruu jetze jamuan a'íjna í Círíistu'u.

¹⁵ Majta me'ín í xiéjniu'ucari í mej tí'ajta, majta í mej títetate í ta japua, Círíistu'u pu huajá'uriiri'í í mej jín antiújmua'areereca'a. A'íi pu ajta hua'utatévi'iraste mé jéjre'e. Hua'ave'ejápuajmé'e, pu a'iteájraa. Hua'utéemua'iti a'íjna jime'e tí huamǎ'í í cúruu jetze.

Mej nu'u ráhuauni a'íjna tí í júte'é'eme'ecan

¹⁶ A'íj pu jín, miché'e mi caí á'amuaumaire'e me'íjna jime'e a'ij sej tiú'ucua'ani, a'ij sej ye'í titeeyé'en, nusu a'íjna xicájra'a tí jetzen ayén nu'u ruxe'eve'e sej tiú'uyesten tí te'ute'itién í máxcira'í, na'ari tí te'ará'asti ja'anáj mej ruse'upi. ¹⁷ Naíjmi'í tǎj na'a tí ayén tí'een, cu xíee tí ja'atǎ huácien jetze á'uche'ecan. Ayee pu tí'i-vaire'e tej tí tiyen ráamua'aree a'ij tí teja'uré'enejsin.

Mí ajta, í tí xé'epi'ín tǎn, a'ii pu a'íin pú'een, a'íjna í Círíistu'u. ¹⁸ Majta me'ín í mej hua'aráanajche mej rucñive'e jéjre'ecitze'e, a'íime í teteca mú nu'u tíhua'utateújtzi'ire'e a'ímej í mej títetate í ta japua. Mí seajta mú'een, caxu hua'atá'acare'en miyen tejamuá'ari'iran me'íjna jime'e í sej seri raamuá'iti í Dios jemi. A'íi mú xaa rucñive'e me'íjna jime'e mej mí nain tiu'utaxáj a'ij mej nu'u tiu'usefj a'ij tí tí'een u ta japua. Majta jeíhua ahuaújtzaahuate'en me'íjna jime'e í

huá'amua'atziira'a í mej rujimua'a mana'a tirájteu.

¹⁹ Mu'uri mé rúurie me'íjna í ta'anájca í tej jetzen airáneajxi'ín, í tej jetzen arátaca'ane tej tí tiyen che'atá tena'a naími'í huavaújse'en a'ij tí Dios titatá'aca tǎj ajta tiújvi'iraxi'ín í cari táata'a jamuan.

²⁰ Casi'í mú'een, Círíistu'u pu a'amua japua huaniú tǎj huamǎ'í, ajta camu ché'e tejámua'aíjte'e me'íjna jime'e í huá'amua'atziira'a í seica í teteca. Tǎj pua'a ayén, a'iné een jín siyen che'atá sena'a tí'ijri'ire matǎj í seica í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej tejámuaata'aíjte'en me'íjna jime'e a'ij mej meri tí'ijri'irejca'a. ²¹ Ayee mú tejámua'ixaate'e tíjín: "Caxu ra'ajtamua'amuate'en. Caxu ra'ajtácu'a'an. Caxu ra'ajtémijhua'an."

²² Naíjmi'í tǎj na'a í niuucari tí ayén een, naími'í pu jíme'en raxa tí'itǎj tí anti'puá'ari a'íjna jime'e í mej raaxín. ²³ Ayej xaa ne'u, ayée pu tihuá'amitiejte'e tí i'í xé'epi'ín tí pua'a ja'atǎ ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í ni-ucari tí ayén een. Cí xíee rǎ'í mú mé titeumuámua'a-ree, cu xíee tí tí'itiá'a í tí jín tí'itéveeca'a ruxé'evi'ira'a jime'e, cu xíee puajǎtzi pu raatá'an í ru jetze.

Mí ajta, capu tí'itǎj vaire'e sino ayée pu'u mej mí hu-ataúra'an rujimua'a mana'a micu.

A'ij mej nu'u ye'í huárini a'íime í mej té'atzaahuate'e

3 Ayee pu tirá'amitiejte'e í Dios í sej seri sea-jtáhua'a huatarúu jamuan í Círíistu'u. A'íi j pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen tiú'umua'ati se'íjna jime'e í tí tejé'eseijre'e u ta japua a'u tí Círíistu'u nain jín antiújmua'aree u Dios jemi.

² Setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jime'e u tí tejé'e-seijre'e u ta japua. Caxu siyen sena'a tiú'umua'ati se'íjna jime'e u tí tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. ³ Ayee xu huárini, a'iné xu'uri huácuii u Círíistu'u jamuan. Ajta, Círíistu'u pu amuaaté'ine u ta japua u Dios jemi u sej jín ruuri xá'ara'ani jemin.

⁴ Ajta a'íin u Círíistu'u, a'íjna tej jetzen arátaca'ane tej i'í ruuri, tǎj a'íin huataseíjre'en mé jéjre'e, aj tu tí tiyen che'atá tena'a huataseíjre'en jamuan. Nain pu ayén naa tí'iseíire'e á'ame huápi'í mej mí naíjmi'í naa rǎ'í tí tira'utaseíj.

Jíme'en í mej mejmi'í tí'ijri'irejca'a, ajta í tí jécuaan jín seijre'e

⁵ A'íi j pu jín, setá'aj siyen raatapuá'ajta naíjmi'í tǎj na'a tí a'ij pua'a een, tí a'amua jetze aiirániineica. Caxu huá'a jamuan jí'ipite'en u sej caí naíjmi'í jí'ipi. Caxu ché'e siyen rijca í ruxána'acire'e jime'e. Caxu seajta taúra'acare'en tí tejámuaata'aíjte'en í a'amua jetze tí aiirániineica. Caxu ché'e rahuauca í tí a'ij pua'a een.

Seajta i'í, caxu tí'imujche'e. Ja'atǎ tí ayén tí'imua-jche'e, ayée pu che'atá na'a een u Dios jemi tǎj a'íjna í ja'ati tí raná'amiche'e í tí caí Dios pú'een. ⁶ Pu'uri teja'uré'enejsin tí 'utévatzijsin í puajǎtzi huá'a japua í mej caí me'íjna jín ra'ará'astijre'e í Dios. Jé'ecan mú tira-jpuajǎtzi muá'aju'un.

⁷ Seajta mú'een, ayée xu amucaícan rijca'a nain jime'e tí a'ij pua'a een, setǎj seúche'e rá'astejca'a nain

tí ayén. ⁸ Ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej tí'icaúra'ari'i naíjmi'i tǵj na'a tí ayén een: Caxu níniu'ucacu, ni caxu rújaaxiévi'ira, ni caxu ruté'axí'i, ni caxu a'ij pua'a éene'en, ni caxu a'ij pua'a tihuá'ixaate'e huá'a jemi í teite. Caxu seajta a'ij pua'a tí'ixajta.

⁹ Caxu tí'iru'ixaate'e hua'itzi jime'e seǵj ajta seǵj, a'iné xu'uri raatapuá'ajta'a se'ǵjna tí mí'ime'ecan tí ú'usei-jre'eca'a í a'amua jetze. Seajta nain mé úurieeni a'ij tí ye'í rijca'a a'ǵjna tí mí'ime'ecan. ¹⁰ Ari mú'een, xu'uri tí'ihuaújchejte se'ǵjna jime'e tí tí'irǵ'een, tí tí'ijéjca. Dios pu auj amuaajéjcuare'esin í a'amua tzajta'a sej si siyen éene'e xá'ara'ani tǵj a'ǵjna tí amuaateájtuua íiyen chaanaca japua, sej si nain jǵn ráamua'ati.

¹¹ Ajta í Dios, capu jetzen ruxe'eve'e tí pua'a ja'atǵ Is-raél jetze ajtéme'ecan nusu tí pua'a i'i Griego pú'eene'en. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e tí pua'a peri ra'ará'aste pe'ǵjna jime'e mej mua'antisíjchecha'a á'a navij nusu pecaí. Capu amǵn a'ij tí pua'a a'imúa pé'e-mev'ecan, na'ari seǵj chuéjra'a japua pe'eche. Capu ajta a'ij í'irini tí pua'a seica peǵ jemin tí'ivaire'e na'ari peǵ piyen tihuá'ajte'e í seica. Ayeé pu'u, Círístu'u pu xaa a'ǵn pú'een í tí ruxe'eve'e. Nain pu jǵn ra'ará'asten. Ajta a'ǵn pu huateáturaasin huá'a tzajta'a í ruteftestemua'a a'u tí na'a mej mena'a a'uchéjme.

¹² Ayeé pu'u, Dios pu amua'antíhua'u. Xu'uri hu-até'uu jemin, ajta a'ǵn pu amúa'ixe'eve'e. Sej si siyen huárini a'ij tí tiraavǵjte'e. Setá'aj ahuáújcu'úven seǵj seajta seǵj. Setá'aj rǵí'í huá'acha'íi í seica, caxu á'ujtza-ahuate'e, caxu seajta rucíinive'e. Setá'aj siyen te'utávivicua'i tí'tǵ tí a'ij tejá'amuaruure.

¹³ Setá'aj siyen rá'uviicua'i seǵj seajta seǵj. Setá'aj seajta tiu'utaúruuni'i tí pua'a seǵj rájaaxiejte'en í ruxǵ'ej tevi. A'iné tavástar'a pu ari mú'ejmi tiu'utá'uuni'iri'i, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utaúruuni'i seǵj seajta mí seǵj. ¹⁴ Ajta, í tí jaítze'e ruxe'eve'e caí máa niuucari, setá'aj siyen huaújxe'eve'en. A'ii pu a'ǵn pú'een í seǵj jǵn avaújseǵjare'en sej si seǵj sena'a teitejra'a pu'éene'en xá'ara'ani. Ajta, a'ǵn pu amuaanaíjmire'esin.

¹⁵ Ché'e Círístu'u amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a sej si ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa. Ayeé pu tejamaatajé í tavástar'a sej si siyen xǵ'epí'in éene'e seǵj ajta mí seǵj, a'iné náimi'i xu ruseáx-uitare'en. Seajta siyen tí'ijteújtzi'ire'en í Dios.

¹⁶ Setá'aj siyen tiú'umua'ati jeíhua se'ǵjna jime'e í niuucari tí jíme'en raxa í Círístu'u sej si ráamua'aree a'ij sej tihuá'umua'aten í seica, a'ij sej ye'í rǵí'í mé titeumuá'mua'are'en sej si tihuá'a'ixaate'en nain e'ehuauritiéecan jime'e. Seajta chuiicari xu jǵn tiraatateújtzi'ire'en í Dios. Ayeé xu tiu'utáchuiica í ru tzajta'a se'ǵjna jime'e chuiicari tí yu'uxari jetze me'ecan, nusu chuiicari tí Dios jetze raxa, na'ari tí'tǵ tí rǵí'í amuaatámua'atziite í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁷ Ayeé pu'u, setǵj sena'a tí'ixa, setǵj sena'a rici, setá'aj siyen huárini nain jíme'en niuucajtze'en í tavástar'a a'ǵjna í Jesús. Setá'aj tiraatateújtzi'ire'en í Dios í tá'iyau'upua jamuan í Círístu'u.

A'ij mej ye'í huárini í mej té'atzaahuete'e a'ǵmeǵ jemi í teite

¹⁸ Mú'een, mí seǵj víiche'e, setá'aj ra'ará'astijre'en a'ǵmeǵ jemi á'amucinastemua'a, a'iné ayée pu tiraavǵjte'e í tavástar'a jemi. ¹⁹ Seajta mú'een, mí seǵj neiche, setá'aj rǵí'í tihuá'ajcha'ǵí xá'ara'ani temua'a naa a'ǵmeǵ í seǵj huajá'uvi'itin. Caxu a'ij tihuá'ajeeve.

²⁰ Seajta mú'een, mí seǵj hua'atáatajmua'a, setá'aj siyen nain jǵn hua'ará'astijre'en matǵj mena'a tejamuá'ixaate'en a'ǵme í ruvaújsimua'a, a'iné a'ǵí pu rǵí'í tiraatá'asin a'ǵjna í tavástar'a.

²¹ Seajta mú'een, mí seǵj huá'avaujsimua'a, caxu huápí'í hua'ajteá'axí'í a'ǵmeǵ í ruyaujmua'a mej mí caí a'ij pua'a té'ujmuajte.

²² Seajta mú'een, mí seǵj tí'ijti'ire'e, setá'aj nain jǵn ra'ará'astijre'en a'ǵmeǵ í mej tejá'amua'ajte'e. Setá'aj siyen tiu'umuári'en temua'a naa setǵj sena'a tiraayǵ'í'ti a'iné mú'een xu rá'atzaahuete'e se'ǵjna í tavástar'a. Caxu raatapuá'ajta se'ǵjna jime'e tí'ij caí mé'e já'ahua'a a'ǵjna í tí tejá'amua'ajte'e. Seica mú miyen rici. Aj mú caj tí'imuarí'e tí pua'a a'ǵn tí tihuá'ajte'e tí huá'aseijra. Ayeé mu'u rici mej mí rǵí'í raatá'an.

²³ Mǵ seajta mú'een, setǵj sena'a rici, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'umuári'en tzáahuati'ira'a jime'e setǵj tiraatévaire'enche'e se'ǵjna í tavástar'a. Caxu siyen sena'a tiu'umuári'en mej mí amuaaséij a'ǵme í teteca. ²⁴ Xu'uri ramua'aree tí a'ǵn tavástar'a, a'ǵn pu ajta tejámuaatanájchite'esin í tí rujǵmua'a. Aúche'e pu tejá'amua'aci'í'ti a'ǵjna sej raamuá'í'ti, a'iné a'ii pu a'ǵn pú'een í seǵj tí'ijvaire'e a'ǵjna í tavástar'a tí ajta i'i Círístu'u.

²⁵ Mǵ ajta, a'ǵn í tí a'ij pua'a rici, ayée pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'ijci'í'ti. Ruxǵ'ej pu tihuá'aruuren í Dios jemi, capu ja'atǵ jaítze'e rǵí'í caí í seǵj í jemin.

4 Seajta mú'een, mí seǵj tihuá'ajte'e, setá'aj tíhua'u-tapuaíjve'en tǵj na'a í tí ruxe'eve'e, tǵj na'a tí ayén tiraavǵjte'e tí tihuá'aci'í'ti. Ayeé xu huárini a'iné xu'uri ramua'aree tí seǵj ajta tejá'amua'ajte'e mú'ejmi. Júte'e pu é'eseijre'e a'ǵjna.

Jíme'en í tí te'entipúa'ari, ajta í tí jíme'en ca'aníjra'a hua'utá'asin

² Setá'aj seǵj rahuaviira í Dios jemi. Caxu a'ij ruaaca. Seajta mú'een, seúche'e tí'ijteújtzi'ire'e í Dios. ³ Seajta, setá'aj siyen seǵj rahuaviira í Dios jemi itejmi jime'e tí ij Dios ayén taataseǵjrate'en a'ij tí ye'í tí'tǵ huáruuren tej tí tiyen tíhua'utá'ixaate'en í niuucari, tej tí te'ǵjna hua'utaseǵjrate'en í Círístu'u, a'ǵjna tí rú'avaata í Dios jemi. A'ǵj pu jǵn, nu'uri aiteánami'i.

⁴ Seuche'e xu seajta rahuaviira í Dios jemi neetzí jime'e nej ni e'ehuauritiéecan jǵn tihuá'a'ixaate'en a'ij tí tiraavǵjte'e nej niyen rici.

⁵ Ayeé xu rijca mú'een, caxu ché'e sena'a á'uju-jhua'ane'en huá'a jamuan í mej caí té'atzaahuete'e, sino ayée xu'u rijca matǵj teite í mej rǵí'í metíteumuá'mua'aree. Ja'anáj tí na'a tí'irí'iri sej siyen huárini í tí i'i

xí'epi'in, ayée xu'u rijca. ⁶ Setá'aj rí'i hua'atá'acare'en se'íjna jime'e sej siyen tí'ixaxa'a, mej mi me'íjna jín ráamua'aree í sej caí ruciñive'e. Seajta siyen ti-huá'a'ixaate'en mej mi huajíjxin, mej mi ri'éene'e muá'ara'ani.

Jíme'en í ti te'entipúa'ari

⁷ Ajta a'íin í Tíquico a'íjna í ta'ihuaara'a í Círíistu'u jemi, a'íi pu tejámuaatá'ixaate'esin nain a'ij ti tí'inevair'e ineetzi. Jéhua nu raxí'ev'e nemíjna. A'ii pu ari rí'i tináavai ara'axcáacan jime'e. Capu ja'anáj á'itzee. Ajta, naijmi'i tu tí'ivair'e í tavástar'a jemi. ⁸ A'íi j nu jín neraata'íti mú'ejmi jemi ti ij ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij ti tí'itavair'e, ti ij rí'i jamuaatá'an.

⁹ Neajta nu jamuan raata'íti ne'íjna í Onésimo, í ti mú'ejmi jetze ajtémecan. Jé'ecan tu teajta raxí'ev'e te'íjna í ta'ihuaara'a. Capu ajta ja'anáj á'itzee. A'íi mú nain jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti tí'iruure iiyecuí.

¹⁰ Majta me'ín í ta'ihuaamua'a, a'íi mú á'amuateujte'e, amuacaícan a'íjna í Aristarco ti ajta ayajna aiteánami'i nee jamuan, ajta a'íjna í Marcos, ti i'i neuseájra'an pírici a'íjna í Bernabé. Xu'uri ramua'aree a'ij sej ye'í huárini a'íjna jime'e, ti jíme'en yee ti pua'a a'íin a'uré'enen mú'ejmi jemi a'íjna í Marcos, setá'aj ra'ancuré'evi'itín temua'a naa.

¹¹ Ajta a'íin í Jesús, í ti ajta ayén ántehuaa tijín Justo, a'íi pu ajta á'amuateujte'e. A'íime í mej huaíca, a'ii mu'u a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtémecan, í mej miyen neetzi jetze té'ejtévair'e tej ti tiyen tihua'utá'ix-

aate'en í teite jíme'en í Dios ti tí'ajta íiyen chaanaca japua. Jé'ecan mú rí'i naatá'a ineetzi.

¹² Ajtahua'a seíj pu á'amuateujte'e, a'íjna í Epafras. A'íi pu ajtémecan mú'ejmi jetze, ajta pu ravair'e a'íjna í Jesús ti i'i Círíistu'u. Ja'anáj ti na'a pu tí'itese'e a'íjna jime'e ti rahuavii í Dios jemi mú'ejmi jime'e, sej si te'utáviicua'i, sej si caí ti'itíj jín auteáturan, sej si seajta ra'ará'astijre'en nain jime'e a'ij ti tí'ijxe'ev'e í Dios.

¹³ Ayee nu tejámua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. A'íjna í Epafras, jé'ecan pu tí'itese'e mú'ejmi jime'e, ajta a'íimej jime'e í mej me'uun a'uchéjme, a'ájna já'ahua'a Laodicea, majta í mej seíj jetze é'eche í chajta'a a'ájna Hierápolis. ¹⁴ A'íi mú majta á'amuateujte'e, a'íjna í Lucas, í ti tihua'ahua'ate, í tej raxí'ev'e, ajta a'íjna í Demas.

¹⁵ Setá'aj siyen hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan a'íimej í ta'ihuaamua'a Laodicea mej a'uchéjme, seajta se'íjna í Ninfas. Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'íimej í mej e'etiújse'iri a'u ti é'eche í Ninfas.

¹⁶ Setá'ij seri ra'ujíjve se'íjna i yu'uxari sej si naijmi'i ráanamua, setá'aj siyen tiu'uta'íte mej mi hua'utána-muajriste'en a'íime Laodicea mej é'eche. Ajta í seíj í yu'uxari, Laodicea ti é'eme'ecan, setá'aj seajta ra'ujíjve'en sej si seajta naijmi'i ráanamua. ¹⁷ Seajta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'íjna í Arquipo yee: "Rí'i pepu'u mú'ee, pej pi nain jín ra'ará'asten í tavástar'a ti tímuaa'íjcate."

¹⁸ Inee, i nej i'i Pablo, a'ij nu jetze já'amuateujte'e a'íjna i nej ra'uyú'uxaca'a nemuajca'a jime'e. Caxu yá'uhua'anan í nej aiteánami'i. Ché'e a'ij tejámua'aire'e. Ayee pu icu.

1 Tesalonicenses

A'í mú huá'ateujte'e í mej Tesalónica e'etiújse'iri

1 Inee Pablo, ajta a'íjna i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mi sej Tesalónica é'eche, sej seajta tiújse'iri í Dios jemi, seajta jemin í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círístu'u. Ayee tu tí'ijxe'eve'e ti Dios rí'í tejamuáacha'íin, ti ajta rí'í amuáaruuren a'amua tzajta'a sej si rí'í ru'ihuaamua'a xá'ara'ani.

Jíme'en í mej jín hua'utájuyete mej mi té'antzaahu-ate'en a'íime í mej Tesalónica é'eche

2 Ja'anáj ti na'a tu rí'í tiraatá'aca í Dios jemi mú'ejmi jíme'e. Ja'anáj ti na'a tej huavii í Dios, teajta tu rá'ix-aate'e mú'ejmi jíme'e, a'iné mú'een xu jéhua tí'imuari'e se'íjna jíme'e sej rá'astijre'e se'íjna í tavástara'a. Seajta siyen che'atá sena'a jéhua tí'imuari'e se'íjna jíme'e sej raxí'eve'e sej hua'utévaire'en í seica í mej é'eseijre'e í Dios jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj raatéxiehhuataca'a í sej rachú'eve'e í tavástara'a a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círístu'u t'í'ij a'íin amua'irátuaani, a'u sej yé'ejpuaíjtza'a.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mi sej ta'ihuaamua'a. Tu'uri ramua'aree ti Dios já'amuaxe'eve'e, ajta a'íin pu amua'avé'ehuauxi. **5** Ayee tu een jín ramua'aree a'iné tet'í'ij tiyen tejamuá'ixaa í niuucari jíme'e ti jíme'en raxa í Dios, caxu ché'e sena'a ráanamujri'i sino a'íj xu jín muári'eri'ire'ara'an í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj xu jín temua'a naa yaú'itiée xa'araa í ru tzajta'a. A'íj xu seajta jín rú'umua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'íjna í niuucari. Mú'een xu seajta siyen taseíjraca'a ti'itén tej teitejra'an pu'eene'e, teajta tiyen tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jíme'e. Ayee tu huaríj mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree a'ij ti tiraavíjte'e í tavástara'a jemi.

6 Seajta mú'een á'iyen xu siyen che'atá sena'a huaríj tet'íj iteen, ajta t'íj a'íin huaríj í tavástara'a, a'iné jéhua xu rajpuaíjtza'a. Capu amén a'ij. Seuche'e xu huataújtemua'ave, a'iné a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu ca'aníjra'a amuaatá'a í a'amua tzajta'a. **7** A'íj mú jín, naími'i a'íime í mej e'etiújse'iri, a'achú mej mena'a pua'amé í mej me'uun é'eme'ecan u Macedonia, majta í mej me'uun é'eme'ecan u Acaya, a'íj mú rí'í tejá'amuaseij mú'ejmi a'ij sej ríci. **8** Capu a'úu na'a á'ana-muajre'e mú'ejmi jemi í niuucari ti jíme'en raxa í tavástara'a, sino nainjapua pu namuajre'e a'íjna jíme'e sej seri rá'astijre'e í Dios. A'íj pu jín caí ché'e rux-e'eve'e tej ti'ití huataxáj te'íjna jíme'e.

9 Jee xaa ne'u, seica mú tí'ita'ixaate'e a'ij tej tite'utéjhuii tej tiu'umuári'en a'amua tzajta'a. Seajta nu'u, set'í'ij rá'antzaahua í Dios, seajta nu'u hua-ja'uhua'axi se'ímej í mej caí Dioosi pú'een. Xu'uri nu'u ravaire'e se'íjna ti i'í Dios tzáahuati'ira'a jíme'e, ti ajta ruuri rusén jíme'e. **10** Xu'uri nu'u íjii rachú'eve'e se'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios ti a'íin ajtahua'a u e'icáanen u ta japua, a'íjna Dios ti raatarujte huá'a tzajta'a í mi'í-chite. A'ii pu a'íin pú'een í Jesús. A'í pu tu'irátuaasin t'í'ij caí puaijtzi táaci'iti ti Dios hua'utá'asin a'íimej í mej yen chaanaca japua huachéjme.

A'ij ti teja'umuáriej a'íjna í Pablo huá'a jemi

2 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, temua'a xu ramua'aree ti naa titáavai tet'í'ij amuáamuaareca'a. **2** Amuacaí mú xaa a'ij pua'a táaruu a'íime í mej Filipos é'eche. Jéhua tu rajpuaíjtza'a te'újna. Xu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna. Capu amén a'ij. A'iné Dios pu ca'aníjra'a taatá'a, a'íj tu jín teuj á'ataca'anejca'a te tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Jéhua mú taatamuári'eriste xaa ne'u.

3 Catu te'íjna jín autéjhuii tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en hua'itzi jíme'e, sino teen tu tiyen ámuatá'ixaate te'íjna jíme'e tej jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu teajta tí'itese'e tej amuaacuanamuan.

4 Mi teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tira'aránajcheca'a í Dios ti a'íjna jín ta'an-tíhuau tej ti amua'ixaate'en í niuucari ti Dios jín amua'irátuaasin. Catu tiyen tí'itese'e tej rí'í ti-hua'utá'an í teite, sino tej rí'í tiraatá'an í Dios ti tirú'u-mua'aree a'ij tej te'á'uhuátamua'atzi í tatzajta'a.

5 Xu'uri ramua'aree tej caí ja'anáj tiyen tejámuaatá'ixaa tena'a te'íjna jíme'e í niuucari ti naa á'amuanamujriste'e. Catu teajta tiyen taseíjrataca'a tej ti'itij ancuré'an. Dios pu rú'umua'aree tej tiyen ríci tzáahuati'ira'a jíme'e.

6 Catu ja'anáj tiyen rahuauhuaú mú'ejmi jemi sej rí'í titaatá'an. Catu teajta tiyen rahuauhuaú seica jemi. Rí'írístaca pu tej tiyen tejamuata'íjte'enche'e ca'anéeri jíme'e a'íjna jíme'e ti Círístu'u ta'antíhuau. **7** Mi teajta iteen, catu tiyen huaríj, sino rí'í tu ti'ití-tacha'íica'a mú'ejmi jemi. Ayee tu che'atá tena'a rí'í tejamuájcha'íca'a t'íj a'íin í hua'anáanaj í tí'írí rí'í ti-huájcha'í.

8 Jé'ecan tu á'amuaxe'eve'eca'a. A'íj pu jín, ayén ta'aránajcheca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti Dios jín amua'irátuaasin. Teajta tiyen á'ata-

ca'anejca'a tej tejamuaatá'an nain tǎj tena'a tej tí'i-jcha'íica'a, ayée tu teajta á'ataca'anejca'a tej huácu'i'ini mú'ejmi jetze me'ecan. Ayee tu tí'imua'atzejca'a a'iné jé'ecan tu á'ataca'ane mú'ejmi jemi. ⁹ Tíj secái seuj ramua'aree, ta'ihuaamua'a, tej jeihua tiu'umuári'ej, teajta tej rajpuaíjtzica'a.

Jee xaa, tetiu'umuári'ej tújca'ari tzajta'a, teajta tǎca'ari tzajta'a tej ti caí ja'atí huatamuári'eriste'en tej amuaatá'ixaate'en é niuucari jime'e tí jǎn Dios amua'irátuaasin.

¹⁰ Mú'een xu taaseíj a'ij tej ti'itítacha'íica'a mú'ejmi jemi, mi sej té'atzaahuat'e. Nain tu jǎn tiyen huarǎj a'ij tí tiraavǎjte'e é Dios jemi. Catu ja'anáj ja'atí a'ij pua'a huáruu. Catu teajta ti'itíj jǎn auteájturaa. Dios pu ajta ramua'aree tí ayén ti'ayajna. ¹¹ Mú'een xu ramua'aree a'ij tej rǎí'í ti'itítacha'íica'a mú'ejmi jemi naíjmi'ica a'achú sej pua'amé. Ayee tu che'atá tena'a tejamua'itíiri'í seij teajta seij tǎj tihua'itíi é hua'atáata a'ímej é tí'iríi.

¹² A'íj tu jǎn, ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen rǎí'í tititíjcha'íi a'ij tí tiraavǎjte'e é Dios jemi. Teajta tiyen huarǎj sej si huatéujca'anen é ru tzajta'a. Jé'ecan tu á'amuajee sej si siyen huárini a'ij tí tiraavǎjte'e é Dios jemi, a'iné a'ii pu a'íin pú'een é tí á'amuajee sej si se'uun e'ará'asti a'u tí a'íin tejé'ajta é Dios, sej si seajta se'uun ye'encuré'an é sej jǎn naa seíire'e xá'aju'un tǎj na'a rusén jime'e. ¹³ Ten tu xaa tejamua'ixaa é niuucari tí jíme'en raxa é Dios. Seajta mú'een, setǎj ráanamua-jri'i, caxu se'íjna jetze ra'ancuré'a é mej ché'e mena'a tí'ixaxa'a é teteca sino ayée xu tiyaúchueere'e tí Dios jetze me'ecan é niuucari. Jee xaa ne'u, a'íj pu jetze me'ecan, ajta a'íi pu rǎí'í á'amuaruuren é a'amua tzajta'a, mi sej té'atzaahuat'e. A'íj tu jǎn ja'anáj tí na'a tu tí'ijteujtzi'ire'e é Dios jemi te'íjna jime'e sej siyen ra'ancuré'a é niuucari.

¹⁴ Seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, ayée xu huarǎj, cu xiee sej huá'íjchueca'a a'ímej é mej Judea a'uchéjme, é mej majta e'etiújse'iri teyujta'a mej mi raateánajche é Dios, a'iné a'íi mú majta ajtéme'ecan é Círístu'u jetze. Ayee xu che'atá sena'a tirajpuaíjtzica'a a'ímej jemi é ruxǎ'ej teite a'ij mej tirajpuaíjtzica'a a'íime é mej Judea é'eme'ecan.

¹⁵ Majta a'íime é seica, é mej caí té'atzaahuat'e'eca'a, a'íi mú raajé'ica é tavástara'a tí ajta i'í Jesús. Majta huá'ucuii a'ímej é mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta taatamuári itejmi. A'ij mú pua'a tiraatá'aca é Dios jemi. Majta mú huájcha'ire'e naíjmi'ica é teite é mej yen chaanaca japua huachéjme.

¹⁶ Ayee mú een jǎn miyen ríci mej mi tá'íjmijra tej ti caí ché'e hua'utá'ixaate'en é niuucari tí Dios jetze me'ecan a'ímej é mej Israél jetze ajtéme'ecan. Camu a'atzu raxǎ'eve'e tí Dios hua'irájtuaani é hua'axǎ'ej teite. Ayee mú me'íjna jǎn huarǎn, a'íi mú raamuá'itín tí Dios puajtzi hua'utá'an tǎj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e mej jeihua huápi'í auteájturaa jemin é Dios. Pu'uri xaa a'ájna teja'uré'enejsin tí Dios puajtzi hua'utá'asin.

Pablo pu ayén tí'ijxe'eve'e tí ajtahua'a huá'umuuaare

¹⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tetǎ'íj ca'anéeri jǎn aj-tacíj, catu mé amuuhuá'axí, sino jeihua tu tí'imua'atzejca'a mú'ejmi jime'e. Capu a'atzu á'ateevi'ica tetǎ'íj caí ché'e huáapua'a tej tiyen ye'imua' huaté'en. A'íj tu jǎn jeihua huápi'í tiu'utése tej ti a'atanén mú'ejmi jemi.

¹⁸ Jéihua tu tiyen tí'ijxe'eve'eca'a tej te'uun a'atanén a'u sej é'eche. Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a in-ee, i nej i'í Pablo. Canu ja'anáj caí tí'ijxe'eve'eca'a. Mí ajta a'íin é Satanás, a'íi pu na'antánaamua.

¹⁹ Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e tí'ití é nej jíme'en tí'íjchú'eve'e, é nej jíme'en netémua'ave'e, é nej jíme'en ahuántzaahuat'e'en ne'íjna jime'e nej tí'imua'itín ne'íjna xicáara'a jetze tǎ'íj ajtahua'a huataseíjre'en é tavástara'a tí ajta i'í Jesús. ¿Ni secái mú'een se'íin pú'een?

²⁰ Jee xaa ne'u, mú'een xu se'íin pú'een, é nej jíme'en a'utántzaahuat'e'esin, é nej jíme'en huatánte-mua'ave'esin.

A'ij mej tirajpuaíltzi muá'aju'un

3 Tetǎ'íj caí ché'e té'eviicua'í tej caí ramua'aree a'ij tí tejá'amua'aire'eca'a, ayée pu titá'amitiejte'eca'a itejmi tí ayén jaítze'e tiraavǎjte'e tej tiyen tajǎmua'a hu-ateáturan teyujna Atenas. ² A'íj tu jǎn, te'íin Timoteo tiu'uta'ítí'iri'í tí u a'atanén mú'ejmi jemi. A'íjna é Timoteo, a'ii pu a'íin pú'een é ta'ihuaara'a, ajta Dios pu ra'avé'ehuaú tí ij ta jamuan á'uche'ecane'en tej ti-hua'utá'ixaate'en é niuucari tí jíme'en raxa a'ij tí huarǎj é Círístu'u. Ayee tu een jǎn tiraata'ítí'iri'í tí ij a'íin Timoteo ca'aníjra'a amuaatá'an sej si huatéujca'anen é ru tzajta'a, tí ij caí seij raatéxieehuaú a'íjna jime'e tí jeihua tirajpuaíltzi íjii. Xu'uri temua'a ramua'aree tí ari tiraaxǎ'epí'íntari'iri'í tej tiyen tirajpuaíltzi tá'ara'ani.

⁴ Jee xaa ne'u, tetǎ'íj te'uun a'uté'eca'a mú'ejmi jemi, ayée tu amuacaícan tejamua'ixaa tej tiyen tirajpuaíltzi tá'ara'aniche'e te'íjna jime'e mej a'ij pua'a taru-urénche'e. Ajta ayén teja'uré'ene. A'íj xu seri mua'aree. ⁵ Neajta nu tiraatániu'uche nej ni ráamua'aree a'ij tí tejá'amua'aire'eca'a, tí pua'a seuj té'atzaahuat'e. Canu ché'e té'eviicua'iraca'a, a'iné nu'uri tí'itzi'íne'eca'a ne'íjna jime'e tí a'íin tiyaaru'u amuaatamuári'eris-te'en mú'ejmi jemi sej si caí ché'e té'antzaahuat'e'en, tǎ'íj caí ché'e tí'ití vaire'e á'ara'ani naíjmi'í é tej jǎn tiu'u-muári'ej mú'ejmi jemi.

⁶ Aru a'íin é Timoteo, pu'uri mú'ejmi jemi u e'erájraa. Tí'ita'ixaate'e a'íjna é tej jíme'en tátemua'ave'e sej nu'u seuj té'atzaahuat'e, seajta hua'íjxe'eve'e sej seajta seij. Seajta nu'u seuj rutémua'ave'e setí'íjtá ta'utámua'aree itejmi. Mú'een xu nu'u raxǎ'eve'e sej taaseíj. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a huápi'í tí'ijxe'eve'e tej amuaasíj.

⁷ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, mú'een ta'ihuaamua'a. Jé'ecan pu rǎí'í taatá'a tetǎ'íj ráamua'areeri'í sej seuj siyen té'atzaahuat'e. Pu'uri xaa rí'irí tej te'utáviicua'í nain jime'e é tej jǎn rajpuaíltzi, ajta é tej jǎn taxiemiste'e-

ca'a. ⁸ A'iné mú'een xu seuj té'eviicua'i sej seuj rá'atzaahuat'e é tavástar'a, pu'uri ajtahua'a í'iri'iri nej rí'í mé tiu'utéveeca. ⁹ A'íj tu jín jé'ecan huápi'í tí'ijteujtzi'ire'e é Dios mú'ejmi jime'e te'íjna jime'e tej jeihua huápi'í tátemua'ave'e é mú'ejmi jemi a'iné mú'een xu rí'í titatá'aca.

¹⁰ Nain tújca'ari tzajta'a, ajta nain tíc'a'ari tzajta'a, ca'anín tu jín rahuavii ti Dios ayén tatá'acare'en tej ti teajtáhua'a amuaaséij, teajta tejámuaat'évaire'en tej raanaíjmire'en tí'iti ti na'a ti tejamuá'aturaate'e a'íjna jime'e sej rá'atzaahuat'e é tavástar'a.

¹¹ Ajta a'íin é Dios é tej rájya'upua, ajta a'íin é tavástar'a ti ajta i'í Jesús, miché'e me'ín taatá'acare'en tej ti te'uun a'atenén mú'ejmi jemi. ¹² Ché'e a'íin tavástar'a ruxé'evi'ira'a jín amuaatá'an sej si jeihua huápi'í huaújxe'eve'en sej seajta sej, sej si seajta siyen che'atá sena'a tihuá'uxe'eve'en naíjmi'ica é teite a'achú mej mena'a pua'amé é á'amua'axi'ej teite tetéj iteen tejá'amua'axe'eve'e.

¹³ Ché'e ajta a'íin amuaatá'an é ca'aníjra'a é á'amua'atzajta'a sej si caí tí'itij jín auteáturan é Dios jemi é tej rájya'upua, sej si seajta siyen urarí'enejme'eni é a'amua'atzajta'a a'íjna xicáara'an jetze ti ajtahua'a huataseíjre'en a'íjna é tavástar'a ti ajta i'í Jesús, jamuan naíjmi'í é mej tí'ivaire'e u ta japua.

A'ij mej ye'í huárini mej mi rí'í tiraatá'an é Dios

4 Ajta íjii, ta'ihuaamua'a, tu'uri tiyen tejámuaatá'ixaa a'ij sej ye'í titetiújcha'íi sej si rí'í tiraatá'an é Dios. Jee xaa, xu'uri siyen rí'í titetiújcha'íi. Mí teajta iteen, ayée tu tejá'amua'huavii Jesús jetze me'ecan sej si siyen jaítze'e rí'í titetiújcha'íi. Ten tu ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si jaítze'e rí'í titetiújcha'íi tój na'a ti yú auca'ití a'ame. ² Xu'uri xaa ramua'aree tí'iti ti niuucarijra'a pú'een é tej jín teri amua'ixaa Jesús jetze me'ecan.

³ Ayee pu tí'ijxe'eve'e é Dios sej si urarí'ene'en xá'ara'ani, ajta nu'u sej raatapuá'ajta sej ja'atí jamuan tiú'ujxana'acira'ate. ⁴ Ayee pu tí'ijxe'eve'e sej siyen tí'ijmua'areere sej siyen ráaruuren é rutevij sej si siyen huárini a'ij tí tiraavíjite'e ti pua'a ja'atí huaténe'iche. Ché'e a'íin ayén ratévi'itine'en mej mi raasej é seica ti xé'epi'ín huaríj nain jime'e.

⁵ Ché'e a'íin caí ché'e na'a ratévi'itine'en a'ij mej ricí a'íime é teitejra'a é mej caí rá'astijre'e é Dios, matéj mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua, é mej ché'e mena'a néjne'iche a'ij tí tihuá'amitíejte'e rumua'atzi'ira'a jime'e tí a'ij pua'a een. ⁶ Ajta nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e tí ja'atí caí ja'anáj auteáturan a'íjna jime'e tí a'ij pua'a ráaruuren é ruxé'ej tevi a'íjna jime'e tí ruxána'acira'aten jamuan íra'ara'an é ru'ihuaara'a. Ayee pu'u, a'iné Dios pu puaijtzí raatá'asin a'íjna tí ayén rini. Tu'uri tejmi'í tiyen tejámuaatá'ixaa. ⁷ Capu ayén titaatajé é Dios tej ti tiyen tiu'uxána'acire'en sino a'íi pu ayén ta'antíhuau tej ti urarí'enejme'eni é tatzajta'a.

⁸ A'íj pu jín, tí pua'a ja'atí caí rá'atzaahuat'e a'ij tej tejá'amua'ixaate'e te'íjna jime'e, a'íi pu caí mé rúuhua'axijsin é niuucari tí teteca jemi é'eme'ecan. Ca-

pu a'atzu, sino a'íi pu xaa mé rúuhua'axijsin é Dios tí ruxéjniu'uca huata'íteca'a tí mú'ejmi jemi huatáuuran. ⁹ Capu a'atzu ruxe'eve'e nej niyen tejá'amua'ayuse'e a'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en sej si temua'a naa tiú'urihuaamua'atan. Dios pu ari ramua'aree sej siyen huaújxe'eve'en.

¹⁰ Jee xaa, ayej tí'ayajna sej huá'axe'eve'e é ru'ihuaamua'a naíjmi'ica a'achú mej pua'amé a'u mej a'uchéjme tój na'a a'utí huatacá'a u Macedonia. Mí teajta iteen, ayée tu'u ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si seuj jaítze'e huaújxe'eve'en.

¹¹ Ten tu teajta tiyen tejá'amua'íjcate'e sej si rí'í titetiújcha'íi tí ij caí tí'iti á'amua'jaaxíejte'e, sej si antiújmua'areere se'íjna jime'e a'ij tí tiraací'í sej ajta sej. Ajta i'í, ché'e ja'atí tiu'umuári'en é rumuári'eri'ire'ara'an jime'e sej ajta sej a'ij tí tirú'umua'aree. Ayee tu amua'caícan tejámua'íjca mej mi rí'í tejamuaséij a'íime é mej té'astijre'e é tavástar'a jemi, ajta tí ij caí tí'iti tejamuá'aturaate'e.

Tí'ij ajtahua'a yen huataseíjre'en é tavástar'a

¹³ Jíme'en a'íimej é mej meri huácuii, ayée mú seijre'e: cu xíee mej cu'utzu. Ayee tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree tzáahuatí'ira'a jime'e sej si caí ché'e ruxiéemiste'e matéj a'íime é seica é mej caí rachú'eve'e é tavástar'a.

¹⁴ Ayee tu té'atzaahuat'e iteen: tí'ijta Jesús huamé'í, a'íi pu ajtahua'a huatarúj. A'íj tu jín tiyen teajta té'atzaahuat'e tí a'íin Dios ajtahua'a hua'arávi'itín jamuan é Círístu'u a'íimej é mej meri huácuii a'íjna jime'e é mej majta meri ra'ará'astijre me'íjna é Jesús.

¹⁵ Ayee tu tejá'amua'ixaate'e é tavástar'a jetze me'ecan tí ayén éene'e á'ara'ani. Catu anáaté'ee tá'aju'un iteen i tej tiyen ruuri seijre'e yen chaanaca japua tí'ij amín ajtahua'a huataseíjre'en é tavástar'a sino a'íime é mej meri huácuii, a'íi mú xaa anáaté'ee muá'aju'un.

¹⁶ Tí'ij Dios raataxájta é niuucari tí jín tíhua'u-ta'áijte'en, a'úu pu e'icánamuáare'e a'ame tí ja'atí ucáajijhua é trompeeta jetze a'ujna Dios tí é'eseijre'e. Ajta u e'icáajijhua a'íjna tí jemin tí'ivaire'e. Aj pu xaa i tavástar'a u e'icánejsin u júte'e. Majta me'ín é mej huácuii, é mej anáaté'ee ra'ará'astijre, a'íi mú a'ita-jú'un a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa. ¹⁷ Teajta á'iyen iteen, i tej teuj ruuri, i tej yen seijre'e é chaanaca japua, a'íi pu ajta tá'avi'itín é jaitiri jetze huá'a jamuan é mej mauchén huatarúj. Ayee tu seíire'e tá'aju'un jamuan é tavástar'a tój na'a rusén jime'e.

¹⁸ A'íj xu jín, rí'í xu tiu'utaúra'an mú'een rujíimua'a se'íjna jime'e i niuucari i nej já'amua'ixaate'e.

Mej nu'u huaújcaten tí pua'a yee uvé'enen é tavástar'a

5 Ta'ihuaamua'a, capu a'atzu ruxe'eve'e tej te'íjna jín tejá'amua'ayuse'e a'atjaz tí pua'a yee uvé'enen é tavástar'a, tí'iti tí xicáara'an jetze ajtahua'a huataseíjre'esin. ² Xu'uri ramua'aree temua'a naa tí ca'anacan teja'uré'enejsin. Ayee pu huataseíjre'esin tój

nahua'ari ti uteáruti t́ca'ari tzajta'a a'u ti tejé'e-nahua'an.

³ Majta me'ín í teite, ayée mú ti'ixáata muá'aju'un t́jín: "Capu ché'e ti'iti a'ij rici. Pu'uri tiu'upuá'areajraa." T́ pua'a meri miyen tí'ixajta, aj pu i a'ájna teja'uré'enejsin í xicáara'an ti jetzen hua'antipuá'ajte'esin. Ayee pu seíre'e a'ame t́j 'íta'a ti ra'utacu'í'ine. Capu hu-atá'íristari mej huatá'uuna mej mi caí rajpuai'tzi muá'ara'ani.

⁴ Mí seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, caxu ché'e t́-ca'amiste'e seijre'e. A'íj pu j́n, caí ché'e mú'ejmi japua cájveti a'ájna xicáara'an jetze. Capu ayén teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi t́j í nahua'ari ti a'uun a'uteáruti t́-ca'ari tzajta'a. ⁵ Capu a'atzu xaa ne'u, a'iné mú'een xu huá'a jetze ajtémecan a'ímej jemi í mej a'ájna é'eseijre'e a'u ti á'neeri'i í Dios jemi. Mú'een xu huá'a jetze ajtémecan a'ímej jemi í mej á'ujuhua'an t́jca'ari tzajta'a. A'íj pu j́n, ayén tiraavíjte'e tej tiyen huárini.

⁶ A'íj tu j́n caí ché'e tiyen ríj tá'aju'un mat́j í seica í mej miyen seijre'e. Cu xíee mej cu'utzu. Tiché'e tiyen é'ene'e tá'ara'ani tej atanéjne'ere, tej ŕ'í mé titeumuá-mua'aree. ⁷ Majta me'ín í mej cu'utzu, ayée mú tí'itecu'utzu t́ca'amiste'e, majta me'ín í mej rutá'aruaijve'e, a'íj mú rutá'aruaijve'e t́'íj auj huat́ca'a.

⁸ Mí teajta iteen, a'iné teen tu huá'a jetze ajtémecan a'íme jemi í mej néeriste'e á'ujuhua'an í Dios jemi, tiché'e tiyen ŕ'í titejá'ujuhua'ane'en. Tiché'e teajta rá'antzaahuat'e'en í tavástara'a. T́ pua'a tiyen huárini, a'íj pu tavástara'a ta japua niuuni. Tiché'e teajta huá-taxe'ev'e'en seij teajta seij. T́ pua'a tiyen huárini, ayée pu xaa huatá'íristari tej tiyen ti'ijchú'ev'e'e ti Dios tu'irátuaani.

⁹ Ayee pu een a'iné capu Dios ayén tiraax'epi'íntare itejmi jemi tej ti tiyen tirajpuai'tzi tá'ara'ani te'ájna jime'e ti Dios ti'itij j́n tita'uxíjte'en. Capu xaa ne'u, sino ayée pu Dios ayén titaax'epi'íntari'iri'í ti a'íj tavástara'a ti ajta i'í Jesús ti i'í Ciríistu'u, a'íj pu tu'irátuaasin.

¹⁰ A'í pu huamí'í ta jetze me'ecan tej ti tiyen ruuri tá'ara'ani jamuan í tavástara'a, tet́j tena'a a'achú tej pua'amé. Capu amín a'ij, tej teuj ruuri na'ari teri huácuui, naími'í tu huatéáturaasin jemin t́j na'a rusén jime'e.

¹¹ A'íj xu j́n ca'aníjra'a tiu'utá'an seij seajta seij. Setá'aj seuj tiu'utévare'en. Jee xaa, xu'uri siyen rici seij seajta seij.

Pablo pu ŕ'í tihuá'ixaate'e a'íme í mej té'atzaahuat'e'e

¹² Mí sej ta'ihuaamua'a, ayée tu tejá'amuahavii sej si ŕ'í tihuájcha'í se'ímej í ruvaújsimua'a, í mej ŕ'í tí'imijhuaca mú'ejmi jemi, í mej majta me'ájna j́n an-

tiújmua'aree mej tejamuáamua'aten a'ij ti tí'ijxe'ev'e'e í tavástara'a. A'í mú majta ca'aníjra'a amuaatá'aca.

¹³ Ché'e ayén tejamuá'amitíejte'e mej jeíhua huáp'í ŕ'í tí'iteite a'ájna jime'e mej miyen tí'imijhuaca mú'ejmi jemi, sej si siyen ŕ'í tí'iteseijre'e í ru tzajta'a.

¹⁴ Ayee tu teajta tejá'amuahavii sej si ŕ'í ti-hua'utá'ixaate'en a'ímej í mej caí tí'imuari'ecu mej mi majtáhua'a tiu'umuári'en. Sej si ca'aníjra'a hua'utá'an a'ímej í mej caí rucacá'ane í rux'fejniu'uca jetze. Setá'aj seajta hua'utévare'en a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'í. Setá'aj naíjmi'íca á'acu'uvee.

¹⁵ Ŕ'í xu'u mú'een ti ij caí ja'ati ayén che'atá na'a a'ij pua'a ráaruuren í rux'fej tevi ti ajta a'ij pua'a ráaruu a'ájna. Ayee xu tí'itese'e sej si ja'anáj ti na'a ŕ'í ti-huájcha'í seij seajta seij, seajta naíjmi'íca. ¹⁶ Setá'aj rutémua'ave'e ja'anáj ti na'a. Caxu ja'anáj ratapuá'aj-tacare'en sej huatéjniuuni í Dios jemi.

¹⁸ Setá'aj nain j́n tí'ijteujtzi'ire'e í Dios a'iné ayée pu tí'ijxe'ev'e'e sej siyen huárini a'iné Jesús, í ti i'í Ciríistu'u, a'íj pu a'amua japua niuuni. ¹⁹ Caxu ra'antánaamuan se'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ²⁰ Caxu seajta a'ij pua'a tihuá'aseijra a'ímej í mej tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino ŕ'í xu tihuá'unamua temua'a naa a'ij mej tí'ixa. ²¹ Naa xu temua'a tiu'uta'íhua'un tí'iti ti na'a i'í x'epi'ín na'ari caí. Caxu ja'anáj yá'uhua'anan í ti i'í x'epi'ín. ²² T́ pua'a tí'iti ayén tejamuá'amitíejte'e ti a'ij pua'a een, caxu ja'anáj siyen ríjca tí'iti ti na'a tí ayén a'ij pua'a é'eene'en.

²³ Ajta a'íj Dios, a'ájna ti amua'anpuá'ajte'en, ché'e a'íj amuaaté'avaa ti ij nain j́n amuaanaíjmire'en. Ché'e Dios amuaaté'avaa mú'ejmi sej si caí tí'iti j́n a'aturáa u á'amuaaxiejniu'uca tzajta'a nusu á'amua-mua'atziira'a jetze na'ari í rutevij jetze a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a yé uvé'enejsin í tavástara'a, a'ájna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. ²⁴ Capu a'atzu até'ítzea'ara a'ájna ti ayén tejamuataajé. A'í pu ajta araúastejsin a'ájna jime'e í tí j́n te'ataújratziiri'í.

Í ti j́n ra'antipuá'ajte

²⁵ Ta'ihuaámua'a, setá'aj rahuauca í Dios jemi téjmi jime'e.

²⁶ Setá'aj seajta hua'utateújte'en temua'a naa naíjmi'íca í ta'ihuaamua'a.

²⁷ Ayee nu tejá'amua'íjcate'e jemin í tavástara'a sej raata'ájta mej hua'utánamuaajriste'en a'íjna i yu'uxari naíjmi'íca í ta'ihuaamua'a.

²⁸ Ajta a'íj tavástara'a, í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u, ché'e a'íj ŕ'í tejamuáacha'íj mú'ejmi. Ché'e ayén té'ara'ani.

2 Tesalonicenses

Pablo pu tihuá'ayu'use'e a'íme'j í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, jamuan í seica

1 Inee i nej i'i Pablo, jamuan i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mi sej Tesalónica é'eche, seajta mi sej e'etiújse'iri jemin a'íjna í Dios í tej rájya'upua, seajta jemin í tavástar'a a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. ² Ajta a'íjn í Dios í tej rájya'upua, ajta a'íjn í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een, miché'e me'íjn rí'i tejamuáacha'íin, majta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa a'amua tzajta'a.

Dios pu nu'u huá'axijte'en í mej a'ij pua'a ti'itíjcha'íi t'í'ij yé uvé'enen í tavástar'a

³ Ayee pu xaa ne'u tijí'ixi'epi'ín tej tiyen tí'ijteujtz-i'ire'e í Dios ja'anáj ti na'a mú'ejmi jime'e. Ayee pu tiraavíjte'e a'iné t'íj na'a ti yú auucá'a, jaítze'e xu mú'een té'atzaahuat'e, ajta jaítze'e xu mú'een huaújxe'ev'e seij seajta seij.

⁴ A'íj tu j'ín rí'i tejá'amuaxa í seica jemi í mej e'etiújse'iri mej mi tí'ijteujtzi'ire'e í Dios. Ayee tu een j'ín rí'i tejá'amuaxa a'iné mú'een xu rá'aviicua'i temua'a naa í sej j'ín rajpuaijtz'i. Seajta mú'een, seúche'e xu rá'astijre'e í tavástar'a. ⁵ A'íj tu j'ín ramua'aree ti Dios ayén tí'ixi'epi'íntare'e a'ij ti tiraavíjte'e. Ajta ayée pu tirá'amitíjte'e í Dios ti ayén tiraavíjte'e sej se'uun u a'uteárute a'u ti tejé'aijta. A'íj xu j'ín rajpuaijtz'i xa'aye'i íjii.

⁶ Dios pu ajta ayén che'atá na'a een naíjmi'ica jemi. A'í pu seij huatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e. Majta a'íime í mej tejamua'antiú'uuni'iri'i, a'í pu puaijtz'i hua'utá'asin a'ij mej meri puaijtz'i tejamuata'a mú'ejmi. ⁷ Ajta Dios pu amuaatá'asin sej huaújse'upe'en ta jamuan a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huatasejre'esin u júte'e í tavástar'a, a'íjna í Jesús. A'í pu huá'a jamuan huatasejre'esin a'íme'j í mej ta japua tí'ivaire'e. Ayee pu seíire'e a'ame, cu xíee ti tí'itechejca a'íjna jime'e ti teátaasin.

⁸ A'í pu puaijtz'i hua'utá'asin a'íme'j í mej caí ramua'ate í Dios, majta í mej caí ra'ará'astijre í niuucari ti j'ime'en raxa a'ij ti huaríj í tavástar'a a'íjna í Jesús. ⁹ A'í pu puaijtz'i j'ín hua'utá'asin ti caí ja'anáj antipua'ari. A'í pu ajta hua'uré'iti mej mi me'uun a'uteárute a'u ti caí é'esejre'e í mej j'ín ráamua'aree ti Dios nainjapua tí'aijta rumuári'eri'ire'ara'an jime'e.

¹⁰ Ayee pu huá'aruuren a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a yen uvé'enejsin mej mi rí'i tiraatá'an a'íme'j í

teitestemua'ame'en í mej jemin huaté'uu. Majta naími'i í mej meri ra'ará'astijre, a'í mú rí'i te'utasejra me'íjna jemi. Ayee pu ajta che'atá na'a tejamuáci'iti sej raasej'j a'íjna jime'e sej rá'antzaahuat'e a'ij tej tejamuá'ixaa. ¹¹ A'íj tu j'ín, ja'anáj ti na'a tu rahuaahuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e. Ayee tu rahuaahuau ti ayén tiraatámitíjte'e í Dios ti ayén tiraavíite'e á'aye'i ti amua'antíhua'u. Ché'e a'íjn raanaíjmire'en naíjmi'i t'íj na'a sej seri j'ín te'ataújratziiri'i ti x'í'epi'ín een. Ché'e a'íjn raanaíjmire'en a'íjna jime'e í rumuári'er-i'ire'ara'an, ajta naíjmi'i t'íj na'a sej j'ín tiu'umuári'en a'íjna jime'e sej té'atzaahuat'e. ¹² Ayee tu een j'ín rahuaahuau sej si rí'i tiraatá'an se'íjna í tavástar'a a'amua tzajta'a. Ché'e a'íjn tavástar'a ajta rí'i tejamuata'an mú'ejmi. Ayee tu tí'ijxe'ev'e a'iné a'íjna í Dios, ajta í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, a'í mú rí'i tejá'amuacha'íi muá'aju'un t'íj na'a rusén jime'e.

J'ime'en a'íjna í ja'ati ti caí ja'ati á'astijre'e, ti ajta rájcha'íire'e í Dios

2 J'ime'en a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u, t'í'ij a'íjn tájseire'en í ru jemi, ayée tu tejá'amuahuavii, ta'ihuaamua'a, sej caí tí'itzi'ine'e. Caxu tí'itá'acare'en ti ja'ati tejamua'antiú'uuni'iran, ti ayén tí'ixajta yee pu'uri teja'uré'ene a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin í tavástar'a.

Caxu rá'atzaahuat'e ti pua'a ayén tejá'amuaxa'ixaa'ate'e yee nee nu tí'ixa Dios jetze me'ecan ne'íjna jime'e, na'ari ti pua'a ja'ati ayén yee ayée nu te'encuré'anamuajri'i tíj'ín yee pu'uri teja'uré'ene. Caxu seajta rá'atzaahuat'e ti ja'ati mú'ejmi jemin a'uré'enen, ayén tejá'amuaxa'ixaa'ate'e yee yu'uxari nu a'aráapi ti a'íjn Pablo ra'utéyu'uxaca'a ti jetzen té'eyu'usi'i ti yee ari teja'uré'ene a'íjna xicáara'an ti jetzen yen uvé'enejsin.

³ Caxu ja'ati tá'acare'en ti amuáacuanamua tí'iti jime'e, a'iné ayée pu ruxe'ev'e ti amuacá ayén teja'uré'enen mej mé rúuri'eni í Dios, majta autéhuijsin mej rájcha'íire'e muá'aju'un. Aj pu i huatasejre'esin a'íjna í ja'ati ti caí tí'iti á'astijre'e. A'í pu huá'a jetze ajt'eme'ecan a'íme'j í ti Dios hua'antipua'ajte'esin.

⁴ A'í pu ajta rájcha'íire'e mat'ij mena'a pua'amé í mej miyen huataújmua'a tíj'ín dioosi mej pírici. A'í pu ayén á'ujtzaahuat'e ti nu'u jaítze'e ruxe'ev'e caí máaj tí'iti í mej miyen rateáanajche. A'í pu j'ín ayén huaríjn, aj pu i a'uun a'uteárute teyujta'a a'u mej ya'uténajche í

Dios. Aj pu i a'íjna japua a'ujyeíjxa í ipuari japua, ajta a'uun huataújsejirata ti nu'u a'íin pú'een í Dios.

⁵ ¿Ni qui secaí ché'e ramua'aree nej niyen ne'íjna jíme'en tejámuaatá'ixaa neté'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi? Jee xaa ne'u, seúche'e xu ramua'aree.

⁶ Seajta siyen ramua'aree ti'ití ti pírici ti rá'ijmii ti ij caí ca'anacan huataseíjre'en a'íjna í ja'atí ajta na'a caí ari teja'uré'enen ja'anáj ti pua'a huaújxi'epi'intari'iri'i.

⁷ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Pu'uri tí'imuari'e a'íjna ti rú'avaa ti caí ti'ití á'astijre'e. Mi ajta a'íin ti rá'ijmii, aúche'e pu ayén raateánajsin ajta na'a caí yá'uvi'itín.

⁸ Aj pu xaa huataseíjre'esin mé jéjre'e a'íjna ti caí ti'ití á'astijre'e. Ajta a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús, a'íin pu rajé'icatan. A'í pu rá'apua'ajte'en a'íjna í runiuuca jíme'e, ajta a'íjna jíme'e ti naa seíire'e a'ame té'ij ajtahua'a huataseíjre'esin í tavástara'a.

⁹ Ajta a'íin ti caí ti'ití á'astijre'e, a'íin pu amuacá huataseíjre'esin jíme'en í muári'eri'ire'ara'an a'íjna í Satanás. Jéihua pu ayén raruuren mej mi naa rí'í tira'utaseíj í teite. Jéihua pu huá'acuanamuan a'íjna jíme'e í ti jín hua'utaseíjrate'esin, í mej jín ramua'aréeren a'ij ti té'eme. ¹⁰ Ayej pu een jín huá'acuanamuan nain jíme'e a'ij ti tirú'umua'aree mej mi a'upuá'arixi'ín í teite a'iné camu huataúra'a mej raataxí'eve'en í ti ayén ti'ayajna ti ij Dios hua'irájtuaani.

¹¹ A'íj pu jín Dios tiu'uta'aíjta ti a'uun a'uteáturan huá'a jemi a'íjna ti huá'acuanamua mej mi ca'anéeri jín rá'antzaahuete'en í ti hua'itzi na'a, ti ij Dios hua'uxé'epi'intari'ire'en ayén tihua'axijte'en mej miyen a'ij pua'a huaríj a'íjna jíme'e mej rá'atzaahuete'e í ti caí ayén ti'ayajna, sino ayée pu hua'aránajcheca'a mej miyen huárini í ti a'ij pua'a een í Dios jemi.

Dios pu nu'u hua'antíhuau té'ij hua'irájtuaani

¹³ Seajta mú'een, mi sej ta'ihuaamua'a, jeíhua pu já'amua'eve'e í tavástara'a. Ajta, ayée pu tiraavíjte'e tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e í Dios téj na'a mú'ejmi jíme'e a'iné jéjcuá ímuá Dios pu amua'antíhuau ti ij a'íin amua'irájtuaani a'íjna jíme'e ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an ayée amuaatéhuii, ajta a'íjna jíme'e sej rá'atzaahuete'e í ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

¹⁴ Ayej pu een jín Dios ayén amuaatájé a'íjna jíme'e í tej tejamuá'ixaa í Círíistu'u jetze me'ecan ti ij ayén tejamuá'ac'ítí sej siyen che'atá sena'a naa seíire'e xá'ara'ani téj ajta ayén naa seijre'e u ta japua í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u.

¹⁵ A'íj xu jín, mi sej ta'ihuaamua'a, setá'aj huatéujca'anen í ru tzajta'a. Seajta mú'een, ayée xu huárini se'íjna jíme'e, ti'ití tej a'ij tejamuamuá'ate, nain téj tena'a tejámuaatá'itíiri'i nusu tej amuá'ixaa, caxu yá'uhua'anan.

¹⁶ Yee pu icu, ta'ihuaamua'a, ché'e ayén té'ara'ani, mej miyen amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a, majta ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen tiu'umuári'en se'íjna jíme'e nain jíme'e ti tí'imuari'ira'a ti i'í xé'epi'ín, sej si seajta siyen tihua'utá'ixaate'en. Ché'e ayén rí'í amuáaruuren a'íjna í tavástara'a, a'íjna ruseíj í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, ajta í Dios í tej rájya'upua, í ti tax-

e'eve'e téj na'a rusén jíme'e, ajta ayén taatá'a a'ij tej tiraachú'eve'en a'íjna jíme'e ti rí'í titáacha'íin.

Pablo pu ayén tihua'ahuavii mej rahuavii ti a'íin Dios hua'irájtuaani

³ Casi'i, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen rahuaviira téjmi jíme'e tej ti ca'anacan tihua'utá'ixaate'en í niuucari jíme'e í tavástara'a ti raxa naíjmi'ici'e mej miyánna huachéjme, mej mi majta ráanamua a'íime í mej á ímuá a'uchéjme ajta na'a caí nainjapua huánamua-jre'en. Setá'aj siyen rahuaviira mej miyen che'atá mena'a ra'ará'astijre'en í niuucari setéj mú'een tira'ará'astijre. ² Setá'aj seajta rahuaviira ti a'íin tavástara'a tu'irájtuaani mej mi caí a'ij táaruuren í teteca í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, í mej majta a'ij pua'a tí'titeite.

Ayej xu rahuaviira a'iné camu náimi'i té'atzaahu-ate'e. ³ Ajta a'íin í tavástara'a, capu ja'anáj até'itzea'ara. A'í pu xaa ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. Ajta, a'íin pu rí'í tejá'amua'acha'í a'ame té'ij caí amuaatémua'itín a'íjna ti a'ij pua'a een.

⁴ Teajta iteen, ayée pu titá'amitíejte'e a'íjna jemi í tavástara'a sej siyen huárini a'ij tej teri tejamuata'a'íj. Ajta, ayée pu che'atá na'a titá'amitíejte'e sej seuj siyen huárini méjca'ihua yee.

⁵ Ché'e a'íin tavástara'a ca'aníjra'a amuaatá'an í a'amua tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a titehuaújx-e'eve'en sej seajta sej téj ajta Dios tejá'amua'eve'e mú'ejmi. Ché'e a'íin ajta amuaatá'an í ca'aníjra'a sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i téj ajta Círíistu'u te'utáviicua'iri'i.

Ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej tiu'umuári'en

⁶ Ayej tu tejá'amua'ijte'e, ta'ihuaamua'a, niuucanjtze'en í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'í Círíistu'u, sej si siyen caí titejá'ujjhuane'en jamuan sej á'amua'ihuaara'a ti ajta i'í huá'ina'ase'e, ti caí tí'imijhuaca, ti caí ayén che'atá na'a rí'í titetiújcha'í a'ij tej teri tejamuá'ixaa mú'ejmi. ⁷ Mú'een xu rujíimua'a seri ramua'aree a'ij sej ye'í huárini, sej si siyen che'atá sena'a huárini tetéj iteen.

Catu a'atzu huá'ina'ase'eca'a teté'ij teuj mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a. ⁸ Catu huáapua'a tena'a tiú'ucuaa sej jemi, sino tetiu'unájchitaca'a ticu. Nain tújca'ari tzajta'a, teajta nain téca'ari tzajta'a, tetiu'umuári'ej ca'anín jíme'e. Jéihua tu te'utáviicua'iri'i tej ti caí ti'ití jín amuaatamuári'eriste'en.

⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu tiraavíjte'eca'a tej huáapua'a tena'a tiú'ucua'ani. Capu amín a'ij. Seicié tu huaríj tej ti amuáamu'aten a'ij sej huárini, sej si siyen che'atá sena'a rí'í titetiújcha'í. ¹⁰ Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Teté'ij teuj a'uté'uuca'a mú'ejmi jemi, ayée tu tejá-muaata'aíjte a'íjna jíme'e yee: Ti pua'a ja'atí caí jírá'ujca'ane ti tiu'umuári'en, caxu raatá'acare'en ti a'íin tiú'ucua'ani.

¹¹ Ajta jíi, ayée tu tí'inamua tíjín seica a'íime, a'íin mú huá'ina'ase'e. Camu ti'ití jín tí'imuari'e sino ayée mu'u

ruc̄inive'e mej mi tiú'itzíite'e. ¹² Ayee tu ca'aníjra'a hua'utá'asin naíjmi'ica í mej miyen 'een, ayée tu tíhua'uta'aíjite'esin a'íjna jemi í tavástara'a, a'íjna í Jesús tí ajta i'i Ciríistu'u, mej mi tiu'umuári'en, mej caí ché'e a'ij mena'a ti'itéruurejne'en, mej mi rujíimua'a raamuá'itín í mej jín huateújvaire'en.

¹³ Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, caxu raxiéehuata sej siyen huárini a'ij tí tiraavíjite'e.

¹⁴ Tí pua'a ja'atí caí á'ujca'ane tí ra'ará'astijre'en a'ij tej tejá'amuayu'use'e te'íjna jetze i yu'uxari, ayée xu huárini. Setá'aj ráamua'ati se'íjna í ja'atí, seajta siyen tiyá'uhua'axin tí ij huataujtévi'irata a'íjna í ja'atí. ¹⁵ Mí seajta mú'een, caxu siyen a'ij pua'a raruure t́j ja'atí tí amujcha'íire'e, sino ayée xu ŕí'í tiraatájeeve a'iné á'a-mua'ihuaara'a pu pú'een.

A'í pu ŕí'í tihua'utéatuaasin, ajta ra'antipúa'ajte

¹⁶ Ajta a'íjn tavástara'a tí tiu'utépua'ajte, ché'e a'íjn ruseíj amua'anpuá'ajte'en a'amua tzajta'a, ja'anáj tí na'a, ajta nain jime'e. Ché'e a'íjn tavástara'a huateátu-ran mú'ejmi jemi.

¹⁷ Inee Pablo, nemuajca'a nu jín tejá'amuayu'use'e a'íjna i yu'uxari jetze i nej jín amuaatateújte'e. Ayee nu té'eyu'uxaca nainjapua í tí'ineyu'uxa. A'íj xu jín ráa-mua'aree tí ayén ti'ayajna nej ra'uyú'uxaca'a neseíj.

¹⁸ Ajta a'íjn tavástara'a, a'íjna í Jesús, tí ajta i'i Ciríis-tu'u, ché'e a'íjn ŕí'í tejamuáacha'íin naíjmi'ica mú'ejmi.

1 Timoteo

A'ijna yu'uxari jetze pu rateújte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu ne'ín pú'een se'ij ti ravaire'e a'ijna í Ciríistu'u ti ajta Jesús pú'een. Ayee pu éeni'icí'e na'antíhuau a'iné ayée pu tinaata'a'ij í Dios ti tu'irájtuaa, ajta í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, í tej rajchú'eve'e.

² Ayee nu yé tí'imua'yuse'e mú'ee, Timoteo, pej piyen nemuari yee niyauj a'iné mú'ee pej pajta piyen che'atá pena'a tzáahuati'ira'a rá'astijre'e í tavástar'a net'ij inee. Ayee nu tí'ijhuauhuau mú'eetzi jime'e ti a'ín í Dios í ti tá'iyau'upua, ajta a'ín í Ciríistu'u ti ajta Jesús í i'i tavástar'a, miché'e me'ín r'í'i timuaacha'ij muá'ara'ani, miché'e majta muá'ancu'uvajx'i'in, miché'e majta r'í'i mu'uhuaruuren í á'a tzajta'a.

Jíme'en í mej hua'itzi jín tí'imua'ata

³ Net'ij ne'uun aumé'ecaa u Macedonia, ayée nu timuaatáhuaviiri'i pej pe'uun a'uteáturan a'ujna Éfeso. Neajtahua'a nu niyen tí'imua'huavii pej pe'uun a'uteáturan pej pi piyen tihua'utá'ijmii í seica í tetecca mej mi caí ché'e miyen tihua'amua'ate me'ijna jime'e í niuucari ti hua'itzi jín namuajre'e.

⁴ Mata'aj caí ché'e me'ijna namuajra a'ij mej ti'it'ij tihua'a'ixaate'e me'ijna jime'e a'ij metiteejnéj í huáacix-a'astemua'ame'en. Cu xíee mecaí ja'anáj ra'antipua'a-ajte'esin mej miyen raataxáj yee a'ii pu a'ín pú'een ti ayén huanéj í se'ij jetze, ajta í se'ij, se'ij pu ajta jetzen huanéj asta mena'a caí e'ará'asti í Dios jemi. Na'ijmii'í t'ij na'a, ayée pu'u tí'ivaire'e mej mi hu-ateújne'usi'ite'en í teite me'ijna jime'e í mej caí a'ij tirú'umua'aree. Capu ti'it'ij vaire'e mej mi raana'ijmire'en a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. T'í'ij ja'at'í ayén raana'ijmire'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'ín ja'at'í ayén tirá'antzaahuate'en í Dios.

⁵ Ayee tu een jín tí'imua'ijcate'e mej mi hua'ujx-e'eve'en se'ij majta se'ij me'ijna jime'e í mej urar'í'en í ru tzajta'a, majta í mej r'í'i mé titeumuámua'arejme, majta í mej tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í tavástar'a.

⁶ Seica mú meri ya'uhua'axi mej miyen 'eene'e. A'ij mú jín autéjhuii mej miyen tiu'utaxáj me'ijna jime'e í niuucari ti caí ti'it'ij vaire'e.

⁷ Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej te'enteárute me'ijna jime'e mej tihua'umua'aten a'ij ti huataújmua'a í niuucari í mej jín tí'ajta ti Moises ra'uyú'uxaca'a. M'í majta a'íime, camu a'atzu yaú'itie a'ij mej ti'ixa. Camu majta ramua'aree a'ij ti een me'ijna jime'e í mej jín miyen raataxáj yee ayée pu ti'ayajna.

⁸ Teen tu ramua'aree ti tí'ivaire'e a'ijna í niuucari í mej jín tí'ajta, Moises ti ra'uyú'uxaca'a. T'í'ij ayén tí'it'í-va'irihua'an, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

⁹ Teajta, tiyen tí'ijmua'aree tí'ij ayée mú een jín ra'uyú'uxaca'a a'ijna í niuucari í mej jín tí'ajta mej mi hua'utá'ijmii a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'í. Camu me'ijna jín hua'utá'ijmiiira a'íime í mej r'í'i mé titeumuámua'aree í ru tzajta'a. A'íime mú xaa me'ijna jín hua'utá'ijmiiira í mej caí ranamuajracu a'ij ti tirá'axa í niuucari í mej jín tí'ajta, majta a'íime í mej caí rá'astijre'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Majta seica, a'ii mú a'ín pú'een í mej rá'axiehuari'i í hua'aye'ira, majta a'íime í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, majta a'íime í mej rutáata cui'ica, na'ari runáana, ja'at'í ti na'a ti tí'itecui'ica.

¹⁰ Ayee mú majta í niuucari jín hua'utá'ijmiiira a'íime í mej xána'acira'a 'úucate jemi, majta a'íime í mej che'atá mena'a xána'acira'a huá'a jamuan í tí'iríi ca'ín huá'a jamuan seica í tetecca. Ayee mú che'atá seica me'ijna jín í niuucari hua'utá'ijmiiira a'íime í mej seica vivi'i mej mi tihua'umuáriste'en ca'anéeri jime'e, majta a'íime í mej tí'ihua'itaca, majta a'ín í mej tí'itecuana-muajca. Ti'it'ij ti na'a ti caí naa 'een, ti seicé 'een, a'íi mú hua'utá'ijmiiira me'ijna jime'e í niuucari í mej jín tí'ajta, tí'it'ij ti na'a mej caí ranamuajracu í niuucari ti r'í'i tiú'uruure í tiú'utzajta'a.

¹¹ A'ijna i niuucari ti r'í'i tiú'uruure, a'íi pu a'ijna jín ayén tirá'axa a'ij ti tí'iraxa í niuucari ti naa namuajre'e, ti ajta jín Dios tu'irájtuaani. Ajta a'ín Dios, a'íi pu a'ijna jín tinaa'ijca ineetzi nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'ijna jime'e í niuucari. A'ij nu jín r'í'i tiraatá'asin í Dios.

A'íi pu tí'ijteujtzi'ire'e a'ijna jime'e ti Dios rá'ancu'uvaxi

¹² Jé'ecan nu tí'ijteujtzi'ire'e ne'ijna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús í tavástar'a í nej jetzen aránca'ane. Ayee nu een jín tí'ijteujtzi'ire'e a'iné ayée pu tirá'amitiejte'eca'a nej caí tí'it'ij jín auté'itze. A'íi pu na'antíhuau ineetzi nej ni raatévaire'en.

¹³ Jé'cua imua' nu a'ij pua'a tí'ixaxa'ata'a í Dios jemi, neajta a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'íime í mej rá'astijre'e í tavástar'a. Jé'ihua nu huá'ane'usi'ite'eca'a. Aru capu amín a'ij, Dios pu ná'ancu'uvajxi a'ijna jime'e nej caí ramua'areereca'a a'ij nej rijca, neajta caí té'atzaahuate'eca'a.

¹⁴ Jé'ihua pu huápi'i r'í'i tinéjcha'í ja'araa í tavástar'a. A'íi pu ajta ayén naatá'a nej ni rá'antzaahua ne'ijna í

Ciríistu'u ti ajta ayén ántehuaa tijín Jesús. Ayee pu ajta naatá'a nej ni raxí'eve'e ná'ara'ani.

¹⁵ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti ayén ti'ayajna ti a'íjna jín mú pa'uvé'emej íiyen chaanaca japua a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tšíj a'íjn hua'irájtuaani a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íí. Ché'e caí ja'atí ayén tí'ixajta yee capu ayén ti'ayajna. Nee nu ramua'aree a'iné nee nu ne'ín pú'een i nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itíncha'íca'a caí mááj ja'atí.

¹⁶ A'íj pu jín Dios ná'ancu'uvaxí ineetzi i nej a'íjn pú'een í nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itíncha'íca'a tšíj a'íjn Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús tihua'utasejrate'en í teite a'ij tí'een jime'e í Ciríistu'u raayí'ti tí ja'atí tiu'utá'uuni'i nain jime'e tší na'a ti a'ij pua'a een. A'íj pu ayén tí'ixje'eve'eca'a mej mi miyen raasej a'ímej í mej rá'antzaahu-ate'enche'e mej mi me'uun a'uteáturan jemin ruurican tší na'a rusén jime'e.

¹⁷ A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tej rí'í tiraatá'an tší na'a rusén jime'e, teajta tiraatateújtzi'ire'en te'íjna ti Tajtuhuan jín tí'téjvee, tí caí ja'anáj rupuata'atan, tí ajta caí ja'anáj mí'ini, í tej caí ja'anáj rasej tají'í jime'e. A'ii pu a'íjn pú'een í tí a'íj na'a caj tí'Dioj.

¹⁸ Niyauj, mí pej i'i Timoteo, ayée nu tí'imua'ixaate'e a'íjna jime'e í mej amuacaícan á jemi tiu'utaxájtaca'a a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Patá'aj piyen tiu'utatése'en temua'a naa pe'íjna jime'e í pej jín tí'ivaire'e í tavástara'a jemi.

¹⁹ Patá'aj pauj té'atzaahuat'e, pajta mú'ee rí'í tí'ti'á'acha'íí puá'ara'ani í a'atzajta'a tšíj caí a'uun huatasej're'en tí'tíj tí tiu'utévi'iraste'e. Seica mú meri mé rúhua'axi mej té'atzaahuat'e'eca'a, majta, a'íj mú raatéxiehhuataca'a mej rí'í té'usej're'eca'a í ru tzajta'a. Ayee mú jín huarín, nain pu e'ehuaújpu'a'arixi í mej jín té'atzaahuat'e'eca'a.

²⁰ A'ímej jemi nu tí'ixa í mej hua'apua, a'íjna í Hime-neo, ajta a'íjna í Alejandro. A'ímej nu neri tiu'utátui í Satanás jemi mej mi ráamua'ati mej caí ché'e a'ij pua'a tiraatá'an í tavástara'a a'íjna jime'e a'ij mej ríci.

Jíme'en a'ij mej ye'í sej huatéjnuuni

2 Ayee pu tiná'amatíe'ete ti ayén ruxe'eve'e sej si siyen huárini. Setá'aj naíjmi'ica jín huatéjnuuni. A'íj xu jín siyen tiraatáhuavii, seajta siyen huá'a jemi huatéjnuuni, seajta tíhua'ateújtzi'ire naíjmi'ica jemi, a'ímej í mej Tajtuhuan jín títeté'u'upu'u, majta a'ímej í mej tí'ajta. Ayee xu huárini tej tí rí'í yee tí'itechejca, teajta ra'ará'asten í taye'irá jime'e, teajta rí'í tirájcha'íí tá'ara'ani í tavástara'a tšíj caí ja'atí tájaaxie'ete.

³ Ayee pu tiraavíjete'e sej si siyen huárini. Ayee pu tira'aráanajche a'ame í Dios tí tu'irájtuua, a'iné a'íj pu ayén tí'ixje'eve'e tí naíjmi'ica huirájtuaani, mej mi ráamua'aree nain tší na'a tí ayén ti'ayajna a'íjna jemi. ⁵ Ayee pu'u tí'een, a'iné seij pu'u í Dios, ajta seij pu'u a'íj pú'een tí huá'a japua huániuni í teite í mej jín auteáj-turaa í Dios jemi. Ajta pu teáata'a pírci. A'ii pu a'íjn pú'een í Ciríistu'u tí ajta i'i Jesús.

⁶ A'íj pu huataújmuai'ivejritaca'a tšíj a'íjn tiu'utanáj-chita nain jime'e í mej jín auteájturaa í teite í Dios je-

mi. A'ii pu a'íjn pú'een a'íjna tí Dios tihua'utá'ixaa á jéjre'e, a'atzaj tí pua'a raaxí'epi'intare.

⁷ Mí neajta inee, a'íj pu jín na'antíhuau nej ni ti-hua'utá'ixaate'en í teite ne'íjna jime'e nej ni tiu'uté-vaire'en í Dios jemi. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahu-ati'ira'a jime'e. Canu tí'ihua'i. Nee nu xaa tihua'a-mua'ate a'ímej í mej té'atzaahuat'e'e í tavástara'a je-mi, neajta tihua'utá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej majta Israél jetze ajtème'ecan.

⁸ A'íj nu jín niyen tí'ixje'eve'e matíj mena'a a'úu mej a'ucaíjme, miché'e huatéjnuuni í Dios jemi, miyen rí'í tite'urarí'eene'en í ru tzajta'a majta caí níniu'ucacu, majta caí rújaaxiévi'ira.

⁹ Ajta a'íjme í 'uuca, ayée nu che'atá tí'ixje'eve'e mej mi miyen tí'itechejca a'ij tí tiraavíjete'e, miché'e miyen caí tí'itechejca me'íjna jime'e tí tiu'utévi'iraste'e sino me'íjna jime'e tí caí a'ij pua'a tihua'asejrate'e. Miché'e caí ayée mena'a teva'ujhua'atehua'an í rucipúa jetze a'íjna jime'e tí huápí'í tí'ijnajche, miché'e majta caí ayée mena'a te'ucarújete'ejmé'en cumu tí'itíj oro tí tí'ipu'éene'ejmee, miché'e majta caí huápí'í ayée mena'a te'ecamuátzi'ivi'ijmé'e me'íjna jime'e tí'itíj per-la, nusu mecaí ayée mena'a tí'iteújche'etehua'an me'íjna jime'e í cíxuri tí huápí'í tí'ijnajche. ¹⁰ Miché'e miyen huárini í 'uuca mej mi seica miyen ráamua'a-reere mej rí'í tí'teteite. Miché'e miyen tiú'uruuren a'ij tí tí'ixí'epi'ín, a'iné ayée pu tihua'uvíjete'e a'ímej í 'uuca í mej miyen tiú'ujsejrate mej miyen rá'astijre'e í Dios jemi.

¹¹ Ayee pu ruxe'eve'e a'ímej jemi í mej 'uuca mej mi ráarí'iren miyen tí'inamuáara, majta miyen tí-hua'ará'astijre'en í teteca. ¹² Canu hua'atá'aca a'ímej í 'uuca mej mi tihua'umua'aten u teyujta'a í teteca, ní mej majta tíhua'utá'ajte'en. Ruxe'eve'e tí a'íjn 'íita'a a'uun teyujta'a caí avé'eniuuca'an. ¹³ Ayee pu'u tí'een, a'iné Dios pu amuacaícan Adán huatétaahuaca'a. Ajta á'iyen a'íjn Eva huatétaahuaca'a.

¹⁴ Ajta, a'íjn Adán, a'íj pu ramua'areereca'a a'ij tí rij-caa tšíj auteájturaa í Dios jemi. Capu ja'atí ráacuana-mua. Mí ajta a'íjn Eva, Satanás pu xaa ráacuana-mua. A'íj pu jín a'aturáa já'araa í Dios jemi.

¹⁵ Aru Dios pu hua'irátuaasin a'ímej í 'uuca matí'ij a'íjme tíyaúumua'a muá'ara'ani tí pua'a miyen á'a-teeren mej té'atzaahuat'e'e, majta mej rí'í tíhua'ajcha'íí í seica. Majta mej urarí'enejme'eni í ru tzajta'a me'íjna jime'e mej miyen huárini a'ij tí tiraavíjete'e.

Jíme'en a'ij mej ye'í huárini a'íjme í mej tí'ajta teyuj-ta'a

3 Ayej xaa ne'u ti'ayajna a'íjna i niuucari. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e tí a'íjn antiújmua'areere a'íj-na jime'e tí hua'acha'íí í mej e'etiújse'iri u teyujta'a, a'íj pu xaa raxí'eve'e tí tiu'umuári'ihua tí i'í xí'epi'ín. ² A'íj pu jín, ayén ruxe'eve'e tí ayén éene'en a'íjna tí ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e tí hua'acha'íí. Ruxe'eve'e tí caí tí'tíj jín a'aturáa mej mi caí a'ij pua'a tí'ixajta í teite, ajta tí sej na'a neiche. Ajta ayén ruxe'eve'e tí rí'í tí'itíjcha'íí, tí cáj na'a tí'iyee'eca í tí'tíj nahuáj, ajta tí caí

tiú'ujxajtave'e, mej mi rí'i tiraatá'an í teite. Ajta ayén ruxe'ev'e'e ti hua'ancuré'evi'itín temua'a naa a'ímej í mej ramuáaren a'ájna ti é'eche, ajta ti raayí'itihua'an ti tihua'umua'aten temua'a naa.

³ Ajta ayén ruxe'ev'e'e ti caí rutahuaíve'e, ajta ti caí runé'use'ev'e'e, sino ti rí'i tejá'ucati a'ímej jemi í teite, ajta ti caí ti'itíj jín tí'ijaaxiejta. Ayee pu ajta ruxe'ev'e'e ti caí ramuájche'e í tumin ti ramuá'itici. ⁴ Ayee pu ruxe'ev'e'e ti raayí'itihua'an ti tihua'uta'aíjte'en temua'a naa a'ímej í mej jemin é'eche, ajta í yaújmua'ame'en. Ayee pu che'atá na'a ruxe'ev'e'e mej ra'ará'asten a'ij ti tiraavíjte'e. ⁵ Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a caí raayí'itihua'an ti tihua'uta'aíjte'en a'ímej í mej jemin é'eche, capu a'ij tí'iri'iri ti huá'ucha'iin a'ímej í mej a'u-un e'etiújse'iri í teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en í Dios.

⁶ Ruxe'ev'e'e ti ari á'atee ti té'antzaahua. Na'ari caí, a'íi pu a'ujtzaahuat'e'en a'íjna jime'e ti ve'ecán jín ti'itéjvee. Tí' pua'a ayén té'ujtzaahuat'e'e, Dios pu ayén che'atá tí'ijxi'epi'intare'en a'ij ti ari tiraaxí'epi'intare í tiyaaru'u jemi.

⁷ Ajta ayén ruxe'ev'e'e mej jemin ramua'areere ti rí'i tí'itevij a'íime í mej caí té'atzaahuat'e'e. Na'ari caí, seica mú ra'utéxiehuari'ira, ajta a'íin tiyaaru'u, a'íi pu jíme'en ayén tiraatémua'iti.

A'ij mej ye'í huárini a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a

⁸ Jíme'en a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'ev'e'e mej miyen rí'i mé tité'ujuhua'ane'en mej caí tí'hua'ita, mej mi rá'antzaahuat'e'en í teite. Ajta ayén ruxe'ev'e'e mej caí jehua raye'eca ti'itíj nahuáj, majta mej caí ramuájche'e í tumin mej ramuá'itici a'íjna jime'e mej huá'ucuanamua í seica.

⁹ Ayee pu ajta ruxe'ev'e'e mej nain jín té'atzaahuat'e'en a'íjna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, a'ij ti tiú'uruu í tavástara'a. Jé'ecan pu ruxe'ev'e'e mej miyen tirú'umua'areere í ru tzajta'a ti ayén ti'ayajna.

¹⁰ Tí' pua'a miyen tí'ijxe'ev'e'e mej mi tiu'utévaire'en u teyujta'a, a'íi pu ruxe'ev'e'e mej me'ín teite amucaícan miyen tiraaxí'epi'intare'en a'ímej jemi í mej tí'ivaire'ecu. Tí' pua'a caí ti'itíj a'ij tihua'aturaate'e, aj pu rí'iríista a'ame mej miyen tiu'utévaire'en.

¹¹ Ayee pu che'atá na'a tí'een a'ímej jemi í 'uuca í mej huajá'uvi'itín. Jé'ecan pu ruxe'ev'e'e mej miyen rí'i mé tité'ujuhua'ane'en. Ruxe'ev'e'e mej caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e, majta caí rutá'aruaijve'e, mej caí ti'itíj jín até'ítze'ara'an.

¹² Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'ev'e'e ti seíj na'a neiche, ajta ti raayí'itihua'an ti temua'a naa tihua'uta'aíjte'en í ruyaujmua'a, ajta a'ímej í seica í ruteítestemua'a.

¹³ Tí' pua'a seíj rí'i tiu'utévaire'en u teyujta'a, ayée pu raamuá'itín mej rí'i tiraatá'an í teite me'íjna jime'e ti rí'i tiu'utévai. Ajta pu Dios raatáca'anisti'ire'esin ti ij auj tí'ivaire'e, ajta caí tí'itziine'e a'iné a'íi pu té'aste a'íjna í Ciríistu'u jemi ti ajta i'í Jesús.

Jíme'en í niuucari ti jé'iyecan jín namuajre'e, ti ajta titaataseíjrate í Dios

¹⁴ Jjii, nej tí'imuyu'use'e, ayée nu tí'ijxe'ev'e'e nej ca'anacan ne'uun a'utevée ná'ara'ani mú'eetzi jemi. Aru ti pua'a ná'ateevi'in niyájna, ayée nu tí'ijxe'ev'e'e pej ráamua'aree a'ij mej ti'itíj jín huárini a'íime í teítestemua'ame'en í Dios, a'íime í mej e'etiújse'iri u teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en me'íjna í Dios ti i'irúuri. A'ii mú a'íin pú'een í mej tihua'a'ixaate'e í niuucari ti ayén ti'ayajna í Dios jemi. Majta a'íime, camu taúra'aca mej seicié tihua'utémua'itín.

¹⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu hua'itzi na'a. Huápi'i pu muári'eri ti ja'atí ráamua'ati a'íjna ti rú'avaa í Dios jemi, í tej jín tiyen tí'iy'e'ira, a'iné ayée pu tiu-ju'uríj:

A'íi pu ayén huataseíjre tehuá'ira'acan jime'e. Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ayén té'axajtaca'a ti ayén ti'ayajna í Ciríistu'u jemi. Majta a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'íi mú raaseíj. Majta a'íime í teitejra'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, seica mú miyen tihua'utá'ixaa a'ij ti a'íin huaríj. Majta a'íime í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua,

mu'iití mú té'antzaahua a'íjna jemi. Ajta Dios pu ya'uví'iti í ta japua ti ij a'uun nain jín antiújmua'areere á'ara'ani.

Jíme'en a'ímej í mej raatéxæehuatá muá'aju'u mej mi caí ché'e té'atzaahuat'e'en

⁴ Ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ayén tí'ixa e'ehauritiéecan jime'e ti nu'u ayén té'eme méjca'ihua yee tí'ij te'entipua'arijme'en. Seica mú nu'u yá'uhua'axijsin í mej té'atzaahuat'e'e. A'íime mú nu'u namuaara muá'aju'u í xiéjniu'ucari í mej tí'ihua'ahuaitze'e, majta mú ranamuajran a'ij ti a'íin tiyaaru'u tihua'amua'aten.

² A'íj pu jín ayén huataseíjre'esin mej miyen hua'itzi jín tihua'amua'aten me'íjna jime'e a'íime í mej tí'ihua'itaca, í majta a'ij pua'a titetiújcha'ii. Capu rí'irí ti ja'atí hua'utatévi'imua'an. A'iné camu miyen rici a'ij mej tirú'umua'aree í ru tzajta'a ti ayén tiraavíjte'e, cu xíee tiyaaru'u pu huá'ataixí'í í hua'amu'úu jetze.

³ A'íi mú hua'utá'ijmijra í teite mej caí huateneíchen, mej caí huatéviche'en. Majta miyen tihua'uta'aíjte'esin mej caí ráacua'ani ti'itíj ti tí'icua'iri'i. Aru a'íin Dios, nain pu yen tiu'uteájtuua mej mi ra'ancuré'an í teite í mej té'atzaahuat'e'e, majta ramua'aree ti'itíj ti ayén ti'ayajna, mej mi me'íjna jín tiraatateújtzi'ire'en.

⁴ A'iné temua'a pu ti'irí'een naíjmi'i tíj na'a ti Dios tiú'utaahuaca'a, capu ayén tiraavíjte'e ti ja'atí ti'itíj mé úrieni sino ché'e a'íin ra'ancuré'an. Ché'e ajta a'íjna jín tiraatateújtzi'ire'en í Dios jemi, a'iné pu'uri a'uun e'avítzi'ire'e í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'íin Dios ari ayén tiu'utátuiire'esin tí'ij huatéjnuuni í Dios jemi.

Jíme'en a'fjna ti temua'a naa tí'ivaire'e í Jesús jemi

⁶ Patá'aj piyen tihua'utá'an mej mi ráamua'ati í a'ihuáamua'a a'fjna i nej neri muaatá'ixaa. Tí pua'a piyen huárini, temua'a pej tiu'utévaire'esin í Círístu'u jemi tí ajta i'í Jesús. Petiu'utévaire'esin pe'fjna jime'e tíj na'a pej pá'ari'istaca'a, mú'ee pej ranamuájraca'a í niucari pej jetzen té'antzaahua, í niucari í mej temua'a naa timuaamuá'ate.

⁷ Capej rá'atzaahuante'e a'fjna í niucari tí caí Dios jemi é'eme'ecan, ti'itíj mej tí'imuarita tí caí ayén ti'ayajna, tí caí tí'itíj vaire'e. Patá'aj piyen ámua'ate pe'fjna jime'e pej piyen huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios.

⁸ Cíj pu caj tí'ivaire'e tí pua'a piyen huá'acua'ajte'en pe'fjna jime'e pej raatá'an í a'atzajta'a pej pi huaté'acane í mua'atévira'a jetze. Aru tí'ivaire'e tíj na'a naíjmi'ica tí pua'a piyen ámua'ate pe'fjna jime'e pej piyen huárini a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. Tí'ivaire'e íjii pej yén huateáturan íiyen chaanaca japua, ajta timuaatéva'ire pej pi ruuri puá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

⁹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e tí ayén ti'ayajna. Ché'e caí ja'atí ayén seicié tí'ixajta.

¹⁰ Ayee tu een jín tí'imijhuaca, teajta tí'itese'eca'a tej tiyen raachú'eve'en te'fjna jemi í Dios tí i'irúuri, tí ajta rí'í tihua'atá'aca naíjmi'ica í teite jaítze'e. A'fí pu ajta hual'irátuaasin a'fmej í mej té'atzaahuante'e.

¹¹ Paúche'e tihua'amua'ate, pajta pauj tihua'uta'ajte'en pe'fjna jime'e nej yé tí'imuyau'use'e.

¹² Capej tí'itá'acare'en tí ja'atí muacáxíeehuata a'fjna jime'e pej pauj temuaj, sino ayée pepu'u rí'í tejá'uche'ecane'en temua'a naa mej mi a'fíme í mej té'atzaahuante'e miyen che'atá mena'a á'ujujhua'ane'en patíj mú'ee a'fjna jime'e a'ij pej tihua'ixaate'e, a'ij pej rí'í tí'ití'á'acha'í, ajta a'ij pej tihua'axe'eve'e. Miché'e majta miyen che'atá mena'a timuá'ijchue patíj mú'ee a'fjna jime'e a'ij pej tirá'astijre'e í tavástara'a, ajta a'ij pej te'urarí'en í a'atzajta'a.

¹³ Ayee pej ríjca asta necaí uvé'enen, patá'aj piyen hua'utánamuajriste'en í yu'uxari jetze í teite tzajta'a, pajta tihua'utá'ixaate'en, pajta tihua'umua'aten.

¹⁴ Capej raxíeehuata a'fjna tí Dios muaatapuaíjve matí'ij mej vaujsi mua'ajtamuáriej, majta tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jime'e í Dios jetze me'ecan.

¹⁵ Patá'aj piyen raruure pe'fjna jime'e, patá'aj nain jín tí'amua'ate mej mi naími'i miyen tiraaseíj pej raanaíjmire'en í tí mú'eetzi jemi huateájturaa. ¹⁶ Rí'í pepu'u pe'fjna jime'e a'ij pej tí'itíj ruure, pajta a'ij pej tí'itíj tihua'amua'ate. Patá'aj piyen te'utáviicua'i pe'fjna jime'e a'iné tí pua'a piyen huárini, mú'ee pej aseíj huirátuaasin, pajta hual'irátuaasin a'fmej í mej muána-muajran.

A'ij tí ye'í tí'itíjcha'í á'ara'ani a'fmej jemi í mej té'atzaahuante'e

5 Capej a'ij pua'a tí'ijteá'axí'í seij tí ari vástacira'i, sino rí'í pej tiraatájeeve cumu a'atáata pepu'u. Ajta a'fíme í tetea í mej caí xí vaújsicira'i, patá'aj rí'í tí

hua'utájeeve cumu a'ihuáamua'a pepu'u. ² Patá'aj rí'í tíhua'utájeeve í 'uuca í mej meri ucarijse cumu a'anáana pepu'u, majta a'fmej í mej caí xí ucarijse cumu á'acu'utzimua'a pepu'u na'ari á'ajuutzimua'a. Patá'aj rí'í tihua'utájeeve a'ij tí tiraavíjte'e nain jime'e.

³ Ajta a'fíme í 'uuca í mej meri huaújseistareca'a, tí pua'a ayén tí'ayajna mej huaújseistareca'a, majta í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, patá'aj hua'utévaire'en. ⁴ Na'ari caí, tí pua'a auj tiyaúumua'a ca'ín auj tíye'ecuajmua'a, ayée pej huárini. Miché'e a'fíme mí'i rí'í ráaruuren mej me'fjna jín te'ará'asten mej hua'utévaire'en í ruxí'ej teite. Matí'ij miyen huarín, mu'uri xaa tiu'unájchitaca'a me'fjna jime'e í mej té'echa'ica'a ruvaújsimua'a jemi na'ari ruye'ecuajmua'a jemi. Ajta a'ii pu a'fín pú'een í tí rí'í tiratá'aca í Dios.

⁵ Patá'aj piyen huárini, tí pua'a ja'atí xaa huaújseistareca'a, tí ajta caí a'ij tí'ijviicua'i, a'fí pu xaa té'antzaahuante'e í Dios jemi, ajta téniúuve'e nain xícaj tzajta'a, ajta nain t'ca'ari tzajta'a tí 'ij ayén tí'ijhuaviira tí 'ij Dios raatévaire'en.

⁶ Ajta a'fín í 'fita'a tí huaújseistareca'a, tí pua'a ayén rí'í tira'aráanajche a'fjna jime'e tí naa seijre'e jemin, cu xíe tí huamí'í í Dios jemi. Mí ajta, aúche'e pu ruuri.

⁷ Patá'aj pajta hua'utánamuajriste'en í teite pe'fjna í niucari mej mi caí tí'itíj jín a'aturáa muá'ara'ani, tí'ij ajta caí ja'atí tí'itíj jín huá'a jetze tí'ijpua'ajte'e.

⁸ Tí pua'a ja'atí caí tihua'utévaire'en a'fmej í ruteítstemua'a, a'fmej í mej jaítze'e vejli'i jemin é'eche, a'fí pu a'fjna jín mé rúurie tí rá'atzaahuante'eca'a í Dios jemi. Jaítze'e pu a'ij pua'a ríca caí seíj tí a'ij pua'a tí'itíjcha'í, tí ajta caí ja'anáj rá'atzaahuante'e.

⁹ Jíme'en a'fmej í mej huaújseistareca'a, a'fmej pepu'u auyú'uxan í mej miyen rájcha'í a'achú cumu huáicate nine'ira'a o jaítze'e nine'ira'a. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tí caí ja'anáj tí'ixana'acire'e jemin í rucín teecan.

¹⁰ Ayee pu ajta ruxe'eve'e, mej naími'i ramua'areere í teite tí pua'a xí'epi'ín huaríj tí'itíj jime'e, tí rí'í tíhua'uxá'apuaíri'i í tí'irí ca'ín tí hua'ancuré'evi'ití a'fmej í mej rámuarecare'e nusu tí hua'anája'usixí í huá'íca jetze a'fmej í mej huaté'uu í Dios jemi na'ari tí hua'utévaí a'fmej í mej tihua'amuarí'eriste'e o tí ayén huataúra'a tí ayén huárini tí'itíj tí a'ij tí'ixi'epi'ín.

¹¹ Ajta a'fíme í mej huataújseistareca'a, í mej mauj téemuastaca'a, capej piyen huá'ayu'uxa jetzen í cuapée, a'iné tí'ij ari jaítze'e hua'utá'asi mej huavíche'en, majta caí ché'e raxí'eve'e muá'aju'u mej tiu'utévaire'en í Círístu'u jemi, a'fí mú xaa huatévice'esin.

¹² Tí pua'a piyen hua'uyú'uxan í cuapée jetze, ajta tí pua'a miyen huatévice'en, a'fí mú rajpuai'ítzi muá'aju'un í Dios jemi a'iné mu'uri ra'utéxíeehuari'iri'í í mej amuacaícan jín te'ataújratziiri'í í Dios jemi. ¹³ Ajta a'fjna jime'e, ayée mú tí'ijr'í'ire mej á'ujjuhua'ane'en í huá'achi'í tzajta'a méyee, majta méyee. Ayee mú jín mé'ujjuhua'an a'iné ayée mú ríca a'ij tí tí'itíj tíhua'aráanajche. Ayee mú á'ujjuhua'an méyee, majta méyee mej jéihua tiú'ujxajtave'e, majta jéihua tiú'uri-

hua'uve'e me'íjna jime'e a'ij ti rici í xí'ejra'an tevi. Ajta, ayée te'irá'ra'ani mej jéihua tiú'ujxajtave'e ti caí ayén tiraavíjte'e.

¹⁴ Ayee pu tí'irineca a'íme'j jemi í mej mauj téemuas-taca'a í mej huataújseístareca'a. A'íj nu jín niyen tí'imua'ixaate'e tíjín miché'e huatéviche'en mej mi tiyaúumua'a muá'ara'ani. Miché'e majta rí'í tiu'u-muári'en a'u mé'éche mej mi caí raatá'an me'íjna tí tájcha'íire'e tí tí'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

¹⁵ Ayee pu tí'ayajna mej seica meri mé rúurie í mej amuacaícan te'ataújratziiri'í í Dios jemi mej mi ra'ará'asten me'íjna í Satanás.

¹⁶ Ajta a'íín 'íita'a tí ajta té'atzaahuat'e, tí pu'a'a á mé'éche jemin seica í mej huaújseístareca'a, ché'e a'íín hua'utévaire'en tí ij caí huá'amuari'eriste'e a'íme'j í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Tí pu'a'a ayén huá'rini, aj pu xaa huatá'irístari a'íme'j jemi í mej teyujta'a tí'ivaire'e mej mi hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'íjviicua'í í mej huaújseístareca'a.

¹⁷ Patá'aj piyen huá'uruuren a'íme'j í mej antiúj-mua'aree u teyujta'a. Tí pu'a'a xí'epi'ín merici, ayée pu tiraavíjte'e pej temua'a rí'í tihua'atá'acare'en tí'itíj jime'e tí tihua'aturaate'e. Patá'aj jaítze'e rí'í ti-hua'utá'an a'íme'j mej mí'í huateújca'anen me'íjna jime'e mej tihua'utá'ixaate'en, majta mej tihua'umua'aten.

¹⁸ Ayee pej huá'rini, a'íne ayée pu té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín: "Caxu ra'amua'í'íqui'hu'a'an mí pu-uya tí rayún í triigu ru'íca jime'e sino ché'e rí'íriistan tí cáj caj tiráacua'ani."

Ajta pu ayén té'eyu'usi'í tíjín: "Ayee pu tiraavíjte'e mej mi tiraanájchite'e ja'atí tí tí'imíjhuaca a'achú tí caj tiraamuá'ití."

¹⁹ Tí pu'a'a ja'atí tí'itíj jín jetzen tí'ijpu'a'ajte'e seij tí hua'acha'í u teyujta'a, tí pu'a'a a'íín na'a tí'ijpu'a'ajte'e, capej ranamuajra. Aru tí pu'a'a mé hua'apua na'ari mehuaíca miyen jetzen tí'ijpu'a'ajte'e, aj pej xaa ráana-mua.

²⁰ Majta a'íime í mej hua'acha'í í teite teyujta'a, tí pu'a'a a'ij pu'a'a mé titetiújcha'í í Dios jemi, patá'aj hua'ajteá'axi'ín, meti'inamuá'araca í teite, mej mi ráa-mua'aree í seica mej mi caí miyen tité'ítzee tí'itíj jime'e tí caí xí'epi'ín.

²¹ Jemin í Dios, neajta jemin í Ciriístu'u tí ajta í'í Jesús, neajta huá'a jemi í mej tí'ivaire'e í ta japua, Dios tí hua'antíhuau, ayée nu tí'imua'ijcate'e patá'aj nain jín na'ará'astijre'en a'ij nej neri timuá'ixaa. Capej tí'itíj jín a'ij ríjca pe'íjna jime'e pej seij jaítze'e xe'eve'e, pajta seij caí piyen tí'ixe'eve'e sino patá'aj piyen che'atá pe-na'a huá'uruuren najmí'lica.

²² Capej a'iyé'itze'e pej ra'avé'emíjhua'an seij í ja'atí tí'itíj tí a'ij jíme'en pej pi caí jamuan auteáturan í Dios jemi. Patá'aj ase'íj rí'í tihua'acha'íin patá'aj caí tí'itíj jín auteáturan í Dios jemi, seij jamuan í tevi.

²³ Patá'aj raatapuá'ajta pej caí a'íín pena'a jaj ye'eca. Patá'aj cáj caj tí'itíj nahuáj tiu'uyé'en a'íne jéihua pej tí'icui'í muá'a tzajta'a.

²⁴ A'íjna jime'e í seica í teteca, á jéjre'e pu seijre'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi tí ij amuacaícan puájtzi hua'utá'an. Ajta seica jime'e, capu a'ij ámitieere'e amuacaícan í mej jín auteájturaa í Dios jemi, sino méj-ca'í huáyee xaa teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an tí jetzen huataseíjre'esin. ²⁵ Ayee pu che'atá na'a een a'íjna jime'e í tí xí'epi'ín í mej jín meri tiu'utévai, a'íín pu á jéjre'e seijre'e. Na'ari tí pu'a'a caí amuacaí ámitieere'e, méjca'í huáyee pu huataseíjre'esin. Capu rí'íri'í tí hu-ateúravaa tíj na'a rusén jime'e.

6 Ayee pu ruxe'eve'e mú'ejmi jemi setíj sena'a pu'amé mej ca'anéri jín tejá'amuamuariste'e tí í ayén tejamuá'amítieje'e tí ayén raavíjte'e sej hua'ará'astijre'en a'íme'j í mej tejá'amua'a'ijte'e. Na'ari tí pu'a'a secaí siyen huá'rini, a'íín mú a'ij pu'a'a tiu'utaxáj-ta me'íjna jime'e í tej tiyen ratamuá'amua tíjín Dios tí ta'ivástara'a, majta me'íjna jime'e a'ij tej tí'imua'ata.

² Ajta, a'íne a'íín mú í mej tejá'amua'a'ijte'e, a'íín mú majta té'atzaahuat'e, ayée xu huá'rini. Caxu huá'axieehuari'ira se'íjna jime'e sej ru'íhuamua'a í tavástara'a jemi, sino ayée xu jaítze'e tihua'utévaire'en. Ayee xu huá'rini a'íne jaítze'e pu tihua'ací'ití a'íme'j í mej tejá'amua'a'ijte'e a'íjna jime'e sej siyen ti-hua'utévaire'en, majta miyen té'atzaahuat'e, ajta Dios pu huá'axe'eve'e. A'íi pu a'íín pú'een í tí rux-e'eve'e pej piyen tihua'umua'aten. Pajta, patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi miyen huá'rini.

Jíme'en í tí tzáahuatí'ira'a jín tájcha'íire'e

³ Seica mú miyen tí'imua'ataca me'íjna jime'e tí caí ayén tí'ayajna, tí seicié een a'íjna jime'e í niuucari tí rí'í táaruuren tí jíme'en taamuá'ate í tavástara'a í Jesús tí ajta í'í Ciriístu'u. Majta miyen tí'imua'ataca a'íjna jime'e tí seicié een a'íjna jime'e í niuucari tí tzáahuatí'ira'a jín tí'ixa í Dios jemi. Tí pu'a'a ja'atí ayén éene'en, capu tí'itíj ú'umua'aree sino á'ujtzaahuat'e pu'u. Jéi-hua pu tiú'uríhuu'ave'e nain jime'e, ajta runé'use'eve'e a'íjna jime'e a'ij tí huataújmua'a seij í niuucari. A'íi pu a'íín pú'een í tí te'iráaye'í tí ayén rici. Muaújchueere'e rujímua'a na'ari muaújtese'e. Majta a'ij pu'a'a tiú'ujxajtave'e ca'ín sei pu ayén tí'íjxajtzi'í í ruxí'ej tevi tí ij a'ij pu'a'a ráaruuren.

⁵ Ja'anáj tí na'a muaújtese'e a'íime í mej a'ij pu'a'a mé titeumuámua'aree. A'íín pu tiyaaru'u tihua'ari'iri'í í mej amuacaícan jín rú'umua'areereca'a tzáahuatí'ira'a jime'e. A'íj pu jín ayén tihua'amítieje'e mej miyen tiraamuá'itín me'íjna jime'e mej huataújseijrata mej nu'u Ciriístu'u jemi tí'ivaire'e. ⁶ Mí ajta, tí pu'a'a ja'atí rí'í huá'uruuren a'íjna jime'e tí rá'astijre'e í Dios, jéihua pu a'íjna jín raamuá'itín, tí pu'a'a ajta ruté-mua'ave'e.

⁷ A'íne tetí'ij huataseíjre'íiyeen chaanaca japua, catu tí'itíj uvé'eneijte. Ajta, tetí'ij huíráciine tiyánna chaanaca japua, catu tí'itíj á'atíni. ⁸ Ayee pu éene'e, tiché'e huátatemua'ave'en te'íjna jime'e tej tí'íjcha'í í tej tí'icua'a, ajta í tej jín tí'itétache'ete.

⁹ Majta a'íime í mej miyen raxí'eve'e mej huateújchi-jteanita, ayée mú 'een matí'ij a'íime í tí'itén ja'atí tí

caujnari jín hua'utéj'ic'i'e. A'ñi pu hua'utánamua í huá'a tzajta'a mej mi jeíhua tí'ijxe'eve'e, mej caí jín rí'i mé teuúmuámua'are'e, tí jeíhua a'ij pua'a tiú'uruure. A'ii pu a'ñin pú'een í tí nain tihuá'ari'ira, tí hua'an-tipuá'ajte'esin rusén jime'e.

¹⁰ A'iné a'ij pu jetze airáninei naíjmi'i tǎj na'a tí a'ij pua'a seijre'e a'íjna jime'e mej huáp'i'i tumin necua'atze'e. Majta seica, a'ñi mú meri ra'atéieehuat-aca'a í mej té'atzaahuat'e'e me'íjna jime'e mej jeíhua huáp'i'i ranecua'atze'e í tumin. Matǎ'ij miyen huárini, jeíhua mú rajpuai'tzi muá'aju'u.

Tǎ nu'u tí'itese'e temua'a naa tǎ'ij raatémua'itín í tí xǎ'epi'in 'een

¹¹ Pajta mú'ee, mi pej rá'astijre'e í Dios, patá'aj caí a'atzu té'aste pe'íjna jime'e sino ayée pepu'u huárini. Patá'aj piyen tiráahuauuni pej urarǎ'ene'en í a'atzaj-ta'a, pajta patá'aj rǎ'i tí'ichejca í Dios jemi. Pajta patá'aj té'atzaahuat'e'e tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee pepu'u pajta tiráahuauuni pej huá'axe'eve'e temua'a naa í teite, pej te'utáviicua'i, pajta ayén huateá'apua'ajte'e mi a'atzajta'a.

¹² Patá'aj tí'itese'e temua'a naa pej pi raatémua'itín pe'íjna tí xǎ'epi'in een a'íjna jime'e pej té'atzaahuat'e'e. Patá'aj tí'itese'e pe'íjna huatémua'itín pej ruuri puá'ara'ani rusén jime'e í Dios jemi, a'iné a'ij pu jín Dios muaatajé a'ájna xicáara'an pej jetzen raatá'a á'a-niuuca meti'iseíiraca'a í teite. Xǎ'epi'in pej raataxájtaca'a pej nu'u ra'ará'astijre'en í tavástar'a'a jemi.

¹³ Ayee nu tí'imua'ijcate'e tí'itǎj jime'e jemin í Dios tí naíjmi'lica hua'atá'aca mej ruuri muá'ara'ani, ajta jemin í Círíistu'u tí ajta i'i Jesús tí ajta xǎ'epi'in tiu'u-taxájtaca'a tǎ'ij a'ñin tí'ixaate'eca'a jemin a'íjna í taj-tuhuan tí ayén ántehuaaca'a tíjín Póncio Pilato.

¹⁴ Ayee nu tí'imua'ijcate'e pej piyen ra'ará'astijre'en nain jín a'ij nej neri tímuaata'aíj, pej pi caí tí'itǎj jín auteáuran, tí ij caí ja'atǎ tí'itǎj jín mú'eetzi jetze te'u-jpuá'ajte'en. Patá'aj pauj piyen rijca tǎj na'a tí yú au-ca'itǎ a'ame asta caí ajtahua'a yé huataseíjre'en í tavástar'a'a, a'íjna í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u.

¹⁵ Ajta ayén té'eme tǎ'ij Dios ayén raaxǎ'epi'intare'en yee pu'uri raavíjte'e tí ajtahua'a huataseíjre'en. Ajta a'ñin Dios, a'ii pu a'ñin pú'een í tej rǎ'i tiraatá'aca, í tí

ruseíj nain japua tí'aijta. A'ñi pu huá'amu'ucán pú'een a'ímej í mej Tajtuhuan jín títeté'u'upu'u. A'ii pu ajta a'ñin pú'een í hua'avastara'a a'ímej í tej tiyen hua'ata-muá'amua tíjín yee tavástar'a'a, í mej miyánna seijre'e íiyen chaanaca japua.

¹⁶ A'ñi pu'u na'a a'ñin pú'een í tí caí ja'anáj mǎ'ini, ajta a'ñin pu a'uun á'uca a'u tí ayén jeíhua á'utaaca a'u tej caí a'arájvee í jemin. Capu ja'atǎ ja'anáj raaseíj, ajta capu rǎ'irí tí ja'atǎ rujǎ'i jín raaseíj. Tiché'e rǎ'i tiraatá'an, ajta ché'e a'ñin nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani rusén jime'e.

¹⁷ Ayee pej tíhua'uta'ajte'en a'ímej í mej chíjteaani pú'een, í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi caí huá'axieehuaata í seica í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e majta caí me'íjna jín á'ujtzaahuat'e'e me'íjna jime'e mej jeíhua tí'ijcha'ñi tí huáp'i'i tí'ijnajche, a'iné capu rǎ'irí mej ráamua'aree a'ij tí tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee. A'íj pu jín, miché'e rá'atzaahuat'e'e í Dios tí ruxǎ'evi'ira'a jín taatapuaíjve'esin naíjmi'i tǎj na'a tej tí te'íjna jín huátatemua'ave'en.

¹⁸ Patá'aj tíhua'uta'ajte'en mej mi miyen huárini í tí i'i xǎ'epi'in jime'e, mej mi jeíhua huáp'i'i miyen tiu'u-muá'ar'en me'íjna jime'e tí xǎ'epi'in, mej mi ruxǎ'evi'ira'a jín tíhua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, mej mi rá'ujca'ane mej tiu'án temua'a naa a'íjna mej tí'ijcha'ñi. ¹⁹ Tǎ pua'a miyen huárini, jeíhua mú huáp'i'i raté'avaata í Dios jemi tí tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee rusén jime'e. Ayee mú miyen huarín, a'ñi mú xaa ra-mua'aréeren mej me'uun te'enteároute í Dios jemi mej mi ruuri muá'ara'ani rusén jime'e. A'ii pu a'ñin pú'een í tí tíhua'atéva'irihua'an tzíte'e.

Jíme'en í tí ra'antipuá'ari

²⁰ Mú'ee, mi pej i'i Timoteo, patá'aj rǎ'i pena'a pej pi nain jín te'ará'asten Dios tí jíme'en tímua'íjca. Capej a'atzu rá'aste í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e me'íjna jime'e í niuucari tí caí tí'itǎj vaíre'e, ajta tí seicié 'een. Ayee mú té'ujtzaahuat'e'e mej tirú'umua'aree, aru capu ayén tí'ayajna. Camu a'atzu rú'umua'aree.

²¹ Majta seica meri huá'unamuajri'i. Ayee mú jín huarín, matǎ'ij mi me'ín ca'anacan ya'uhuá'axi í mej té'atzaahuat'e'e. Aj mú mi ajtacǎj í tavástar'a'a jemi, micu. Yee pu i cu. Ché'e a'ij tí'imua'aire'e.

2 Timoteo

Pablo pu rateújte'e

1 Inee, nee nu i'i Pablo, ti Dios na'antíhuau ruxí'e-vi'ira'a jime'e nej ni raatévaire'en í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús a'íjna jime'e ti Dios ayén te'ateújratiiri'i ti taatá'asin tej ruuri tá'ara'ani rusén jime'e jamuan te'íjna na í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

² Ayee nu yé tí'imuyau'use'e mú'ee pej i'i Timoteo, mi pej ní'iyauj. Ché'e a'íjn Dios ti tá'iyau'upua, ajta a'íjn í tavástara'a, í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, miché'e me'íjn rí'i tímuaatá'an, miché'e muá'ancu'uvajxi'in, majta rí'i tímua'anpuá'ajte'en í a'atzajta'a.

Te'anxáta jíme'en a'íjna í Ciríistu'u

³ Tíj na'a tetí'ijta mua'utámua'aree, nain xicaj tzajta'a na'ari nain tica'ari tzajta'a, netí'ijta téniiusime'en, nee nu tí'ijteujtzi'ire'e mú'etzi jime'e í Dios jemi í nej jemin caí ti'itíj jín auteájturaa nej ravaire'e. Ayee nu che'atá nena'a jemin ravaire'e matíj me'íjn tí'ivaire'eca'a í nehuáacixa'astemua'a teecan.

⁴ Nee nu mua'utámua'aree í pej jín ayein. A'íj nu jín jeíhua raxí'eve'e nej neajtahua'a muaaseíj nej ni ne'íjna jín huatántemua'ave'en.

⁵ Nee nu ra'utámua'areeri'i pej té'atzaahuat'e tzaahuati'ira'a jime'e. A'íj pu amuacaícan té'antzaahua í á'aye'ecua a'íjna í Loida teecan, ajta á'iyen a'anáana Eunice ayén che'atá na'a té'antzaahua. Ajta íjii ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuat'e í tavástara'a jemi.

⁶ A'íj nu jín niyen tí'imua'aijte'e pej pajtáhua'a ahua'aca'anen pej tiu'utévaire'en nain jime'e a'íj ti Dios tímuaatá'a netí'ij mua'avé'emuariej í nemuajca'a jime'e. ⁷ Patá'aj ahua'aca'anen temua'a naa a'iné capu ayén tiraatá'a í Dios tej tiyen tí'itzi'ine'e. Capu a'atzu, sino a'íj pu titaatá'a tej te'íjna jetze arátaca'ane, teajta tej ti taxe'eve'e, teajta tej ti rí'i metíteumuámua'aree.

⁸ A'íj pej jín caí tí'itevi'ira'a pej tihua'utá'ixaate'en í teite a'íj ti tiú'uruu í tavástara'a. Capej pajta tí'itevi'ira'a pe'íjna jime'e nej rá'astijre'e. Mí pajta mú'ee, patá'aj ne jamuan huatá'an tej ti naími'i rajpuaíntzi tá'ara'ani, tej ti Dios jetze arátaca'ane tej tiyen huárini mej mi jaítze'e ráanamua í niuucari ti jín Dios hua'irá-tuaasin.

⁹ A'íj tu jetze arátaca'ane í Dios ti tu'irájtuaa itejmi, ajta titaalíjca tej ti tiyen urarí'ene'en tá'ara'ani í tatzajta'a. Capu a'íjna jín tu'irájtuaa a'íjna jime'e tej ti'itíj jín tiu'utévai. Capu xaa ne'u. Ayee pu'u na'a tu'irájtuaa a'íjna jime'e a'íj ti amuacaícan tiraaxí'epi'intare, ajta

a'íjna jime'e ti rí'i titaatá'a. A'íj pu ajmí'i rí'i titaatá'a jamuan í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. Tí'ij caí xi seijre'eca'a í chaanaca tej yen japuan puasearuve'e, a'íj pu ayén rí'i titaatá'a.

¹⁰ Aru íjii, pu'uri á jéjre'e seijre'e a'íj ti rí'i titaatá'a a'íjna jime'e ti huataseíjre a'íjna ti tu'irájtuaa, a'íjna í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. A'íj pu ra'antipua'ajte a'íjna í mej jín cui'ini. Ajta, a'íj pu taatá'a tej raaseíj í tej ruuri tá'ara'ani rusén jime'e tej raará'astijre'en í niuucari ti jín Dios tu'irátuaasin.

¹¹ Ajta ineetzi, Dios pu na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en í teite ne'íjna í niuucari, neajta ne'íjna jín tiu'utévaire'en, neajta nej tihua'umua'aten. ¹² A'íj nu jín niyen nena'a rajpuaíntzi. Mí neajta, canu tí'itevi'ira'a a'iné nee nu ramua'ate ne'íjna í nej rá'astijre'e. Ajta ayén tiná'amitiejte'e ti a'íjn raayí'iti ti raté'avaa í nej jíme'en tira'íjca tí'ij a'ájna huataseíjre'en a'ájna xicájra'a ti jetzen Dios ayén na'uxíjte'en a'íj ti tiraavíjte'e.

¹³ Ayee pepu'u pauj tihua'umua'aten pe'íjna jime'e a'íj pej tináanamujri'i, í neniucua jime'e í ti rí'i tíhua'utarújte'en. Patá'aj pauj piyen rá'astijre'e í tavástara'a, patá'aj pajta pauj piyen huá'axe'eve'e í teite.

¹⁴ Patá'aj rí'i tiraté'avaa í ti jín Dios tímua'íjca. Patá'aj rí'i te'uhuaté'aca'anen pe'íjna jime'e xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pej jetze ará'aca'ane pej pi rí'i tiraté'avaa, a'iné a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an yé huataturaaasin téjmi jemi.

¹⁵ Pepu'uri ramua'aree í mej mé núurie naími'i a'íjme í mej a'uun é'eme'ecan tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Asia. A'íj mú'huá'a jetze ajtémecan a'íjna í Figelo, ajta a'íjna í Hermógenes. ¹⁶ Ayee nu tí'ijxe'eve'e ti a'íjn tavástara'a rí'i huá'ancu'uvajxi'in í teiteste-mua'ame'en a'íjna í Onesíforo a'iné jeíhua pu yé nevé'etui í nej jín huarún. Capu ajta raatatévi'iraste nej aiteánami'ihuaca'a.

¹⁷ Mí ajta a'íjn Onesíforo, tí'ij a'uun a'utéveeca'a u Roma, a'íj pu náahuau muári'eri jime'e. Aj pu i xaa náateu. ¹⁸ Ché'e tavástara'a ayén tiraatá'an ti Dios rí'i rá'ancu'uvajxi'in a'ájna xicájra'a ti jetzen tavástara'a ajtahua'a huataseíjre'en. Mú'ee pe ramua'aree temua'a naa naíjmi'i tíj na'a í ti jín tinaatévai netí'ij ne'uun á'ucatii u Éfeso.

Jíme'en a'íjna ti ravaire'e í Ciríistu'u tíj xantaaru'u

2 Pajta mú'ee, pej ní'iyauj, patá'aj huaté'aca'anen í a'atzajta'a pe'íjna jime'e ti Dios rí'i tímuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'astijre'e í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

² Ayee pepu'u huárini. A'íjna pej peri neetzi huána-muajri'i a'ij nej tihua'utá'ixaa í teite, seica mej ti'iseíira-ca'a, patíj pena'a tináanamujri'i, a'íj pepu'u jín tihua'uta'áijte'en seica í teteca í mej rí'í titetiújcha'íí, mej mi raayí'íthua'an mej tihua'umua'aten í teite. Patá'aj te'utáviicua'i ta jamuan.

³ Patá'aj rí'í tiraatévaire'en í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús. Patá'aj piyen che'atá pena'a te'utáviicua'i ta jamuan a'íjna jime'e í mej rajpuaíjtzi títj ajta xantaaru'u ti tí'ivaire'e te'utáviicua'i a'íjna jime'e ti rajpuaíjtzi. ⁴ Ajta, ja'atí ti na'a ti tí'ivaire'e títj xantaaru'u, títj a'íjn rí'í raatá'an a'íjna ti tí'ira'ajite'e, a'íj pu'u na'a jetzen ruxe'eve'e a'ij mej rí'í í mej i'i xantaaru'u.

⁵ Ayee pu che'atá na'a 'een a'íime í mej me'uun a'uteáruete mej mi tiu'utatése'en huá'a jamuan í mej huatéruaache. Títj íj seij raamuá'ítin a'íjna í curuun, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íjn ayén tiu'utatése'en a'ij mej tiraaxí'epi'íntare a'íime í mej tí'íajta. ⁶ Ajta a'íjna ti jeíhua tí'imíjhuaa japuan í ruchuej, ayée pu tiraavíjite'e ti amuacaícan tiráaci'íti a'íjna ti tiú'uciire-ca'a. Aj pu tihua'aci'íti í seica. ⁷ Patá'aj pe'íjna jetzen piyen tí'imua'atze a'ij nej tí'imua'ixaate'e, a'iné tavástara'a pu muaatá'asin pej yaú'íitee puá'ara'ani nain jime'e a'ij ti huataújmua'a.

⁸ Patá'aj ra'utámua'aree pe'íjna jime'e í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. A'íj pu ajtahua'a huatarúu huá'a tzajta'a í mí'ichite. A'íj pu ajta huáacixa'ara'an pú'een a'íjna í David teecan. A'íj pu a'íjn pú'een í niuucari í nej tihua'a'ixaate'en í teite. ⁹ A'íj nu jín niyen rajpuaíjtzi, mej miyen na'anáaj'i'iqui'en a'ij mej tihua'anáaj'i'iqui í mej a'ij pua'a titetiújcha'íí. Aru naúche'e nu tihua'utá'ixaaate'esin a'iné capu a'ij tí'iri'íri mej raté'avaa a'íjna í niuucari ti Dios jetze raxa a'u nej aiteánami'i. ¹⁰ A'íj nu jín nain jín te'utáviicua'ira ne'ímej jemi í ti Dios hua'antíhuau, ti ij ajta Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús hua'iráj-tuaani mej mi jemin huateáturan rusén jime'e a'u ti á'üneeri'i temua'a naa.

¹¹ Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e seij niuucari ti ayén tíjñ:

Títj pua'a tej tiyen jamuan huácuui,
teen tu teajta jamuan ruuri tá'ara'ani.

¹² Títj pua'a tej tiyen te'utáviicua'i í tej rajpuaíjtzi,
teen tu teajta jamuan tí'áíita tá'aju'un.

Na'ari caí, ti pua'a tiyen mé rúurieni,
a'íj pu ajta mé túuhua'axiisjn itejmi.

¹³ Títj pua'a tiyen títe'uté'ítze'ara'an í Dios jemi,
a'íj pu caí ja'anáj a'uté'ítze'esin itejmi jemi
a'iné capu rí'íri ti a'íjn ruseíj ratíte í ru jetze.

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti xí'epi'in seijre'e

¹⁴ Patá'aj pauj pe'íjna jín tihua'utá'ixaaate'en mej mi me'íjna jín ra'utámua'aree a'ij nej neri timuá'ixaa. Patá'aj rí'í tihua'utá'ixaaate'en í Dios jemi mej mi caí tiú'ujtesí'ire'e rujímua'a niuucari jime'e a'iné capu tí'ítj vaire'e sino a'ij pu pua'a na'a huá'aruure a'ímej í mej ranamua. ¹⁵ Patá'aj piyen pe'íjna jín tí'ítese'e nain jín a'achú pej caj tirú'umua'aree pej pi huatá'aseijrata í Dios jemi patíj seij í ti Dios raataxájtaca'a tíjñ

xí'epi'in pej huaríj. Ayee pej piyen éene'e pua'amé títj seij ti tí'imíjhuaa ti caí ja'anáj auteájturaa tí'ítj jime'e ti raatatévi'iraste'en. A'iné a'íj pu xí'epi'in ríjca a'íjna jime'e ti tí'imua'ata a'ij ti tiraavíjite'e a'íjna í niuucari ti ayén tí'ayajna.

¹⁶ Capej huá'ajaahuete'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxaj-tave'e, a'iné a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, jaítze'e mú mé rúujipua í ye'irá ti ayén tí'ayajna asta mena'a caí ché'e tí'ítj xajta ti xí'epi'in 'een. ¹⁷ Jeíhua mú a'ij pua'a tiú'uruure a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, títj na'a ti tiu'umé a'ij mej tí'ixa, jaítze'e pu a'ij pua'a huá'aruuren í teite. Ayee pu tí'irineca a'ímej jemi í mej hua'apua, a'íjna í Himeneo, ajta a'íjna í Fileto.

¹⁸ A'íj mú meri mé rúuhua'axi í niuucari ti ayén tí'ayajna a'iné ayée mú tí'ixaxa'a mej nu'u meri ma-jtáhua'a huatarúj í mí'ichite. Mu'uri seica huatéemua'iti a'ij mej té'antzaahuete'en.

¹⁹ Mí ajta, Dios ayén tiú'uruu ti ij caí tí'ítj ta'an-tipuá'ajte'en itejmi. Cu xíee títj chí'ij ájtaahuaca'a ti cimieentu japua rú'ujche ti caí rí'íri ti ja'atí ra'anján, ajta, ti á'ayu'usi'i ti ayén tíjñ: "Tavastara'a pu huá'amua-jte a'ímej í ruteítestemua'a"; ajta ti ayén tíjñ: "Naími'i matíj mena'a pua'amé í mej miyen raataxáj yee ti rá'astijre'e í tavástara'a, miché'e me'íjn mé rúuhua'axin í mej a'ij pua'a jín titetiújcha'íí."

²⁰ Jeíhua pu tí'ítj a'uun té'useijre'e chí'ij tzajta'a ti ve'ée. Capu a'íj na'a seijre'e tí'ítj ti taavíjhua í oro jime'e na'ari plata jime'e sino ajta pu a'íjn té'useijre'e ti cíyey jín tí'itaavíjhua, ajta xaríj jime'e. Seica ti a'uun te'irá'a, ayée pu tí'ivaire'e matíj tí'iyeste, ajta seica ti ajta a'uun te'irá'a, cha'a na'a pu jín tí'ivaire'e.

²¹ Ayee pu tí'een. Títj pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti tí'ivaire'e í Dios jemi títj a'íjna í tí'ítj ti ayén tí'ivaire'e matíj tí'iyeste, ayée pu ruxe'eve'e ti mé rúurieni nájm'i títj na'a ti a'ij pua'a 'een. Aj pu xaa ayén tiraavíite'e a'ame ti ij tiraatévaire'en í tavástara'a, ti ij tavástara'a ayén raté'avaa ti ij tiraatéva'irihua'an tí'ítj jime'e ti xí'epi'in 'een.

²² Patá'aj pauj mé rúuhua'axin í mej jín a'ij pua'a titetiújcha'íí í mej teemua. Patá'aj piyen huárini huá'a jamuan í mej miyen tí'ixa yee mej rá'astijre'e í tavástara'a me'íjna jime'e í mej urarí'en í ru tzajta'a. Patá'aj piyen ríjca a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Patá'aj pajta huá'axe'eve'e í teite. Pajta piyen hua'anpuá'ajte'en í huá'a tzajta'a í a'ihuáamua'a. ²³ Capej huá'astijre'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e a'iné pepu'uri ramua'aree ti ayée na'a tí'ivaire'e mej mi tiú'ujaaxie-jte'en í teite í mej rí'í mé titeumuámua'aree.

²⁴ Ajta, capu ayén tiraavíjite'e seij ti tavástara'a vaire'e ti ayén éene'e á'uche'ecane'e ti seica jamuan tí'íjaaxie-jta. Capu a'atzu, sino ché'e a'íjn rí'í tihua'umua'aten. Ché'e ajta caí niu'ucami'í te'utáviicua'i. ²⁵ Ajta a'íjn ti ravaire'e í tavástara'a, ayée pu ruxe'eve'e ti ruxiéhua rí'í huá'uruuren a'ímej í mej rájcha'íire'e a'ij ti a'íjn tí'imua'ataca. Ruxe'eve'e ti a'íjn ra'utámua'aree yee rí'íri ti Dios hua'utá'an mej mi seicíe tiú'umua'ati mej mi ráamua'ati í niuucari ti ayén tí'ayajna, mej mi ma-jtáhua'a rí'í mé tite'umuámua'aree muá'ara'ani. Matí'ij

miyen huárini, rí'iríista pu a'ame mej huiráciine a'u ti tiyaaru'u huáje'itáana a'u ti ayén huá'uruu a'ij tì a'ñin tí'ijxe'eve'eca'a mej ra'ará'astijre'en.

A'ij mej éene'e muá'aju'u í teite t'í'ij te'entipua'ajte'en naín

3 Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti ayén té'eme méjca'ihua yee t'í'ij te'entipua'arime'en nain. Jéihua mú rapuaíltzi muá'aju'u. ² Ayeé mú éene'e muá'aju'u í teite. Ayeé mú raxí'eve'e muá'aju'un seica í teite a'ij tì a'ímej tihua'amitiejte'e seij ajta seij. Majta jeíhua huáp'i raxí'eve'e mej tumin tíseire'en. Jéihua mú á'ujtzaahu-ate'e muá'aju'u, majta jeíhua huá'axíeehuata muá'aju'u í ruxí'ej teite. Jéihua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u.

Camu huá'atzaahuate'e muá'aju'u í ruvaújsimua'a. Camu majta rí'í tihua'utá'asin a'ímej í mej tì'it'ij jín hua'utévaí. Jéihua mú a'ij pua'a titetiújcha'í muá'aju'un. ³ Camu huá'axe'eve'e muá'aju'u í teite. Camu majta tíhua'utá'uuni'ira sino jeíhua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u. A'í mú majta simuáruuni muá'aju'u. Merájcha'íre'e mú muá'aju'u nain jime'e tì i'í xí'ep'i'in.

⁴ Avíltzi mú jín tiu'utátuiire'esin í ruxí'ej tevi. Camu a'atzu á'ujcu'uvée muá'aju'u. Jéihua mú á'ujtzaahu-ate'e muá'aju'u me'íjna jime'e tì ayén tihua'amitiejte'e mej jeíhua ruxe'eve'e. Jéihua mú raxí'eve'e muá'aju'u mej miyen huárini a'ij tì tihua'aráanajche. Majta camu raxí'eve'e muá'aju'u í Dios.

⁵ Aru a'í mú majta miyen huataújseijrata í teite jemi mej nu'u rá'astijre'e í Dios, aru camu a'íjna jetze araujca'anée muá'aju'u. Xí mu'u mena'a tì'iteséire'e muá'aju'un. Capej huá'ajaahuate'e mú'ee.

⁶ Ayeé mú 'een mat'ij a'íme í mej hua'itzi jín uteáru'ipi u huá'achi'ita í teite mej mi hua'utémuaitin a'ímej í 'uuca í mej caí té'eviicua'i í ru tzajta'a, í mej ruxíéemiste'e me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Majta miyen huataura'aca tì tì'it'ij ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi miyen huárini tì'it'ij tì a'ij pua'a 'een, tì ajta hua'aráanajche.

⁷ Ja'anáj tì na'a miyen tihua'anamuajran í mej tihua'amua'ate mej mi jaítze'e yaú'itíeé muá'ara'ani tì'it'ij tì jécua. Camu ja'anáj huataúra'asin mej ráamua'ati í niuucari tì ayén ti'ayajna.

⁸ Ajta a'íme í teteca í mej tihua'amua'ate, ayée mú che'atá mena'a tirájcha'íre'e í tì ayén ti'ayajna mat'ij a'íme í mej Moisés teecan mej tícha'íre'eca'a, a'íme í mej hua'apua. A'ii mú a'ñin pú'eene'e a'íjna í Janes teecan, ajta a'íjna í Jambres teecan.

Ajta a'íme í mej miyen 'een, ayée mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Camu a'atzu té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jime'e. ⁹ Camu ché'e á'ateeri mej miyen ríci a'iné ayée che'atá na'a tihua'aruuren a'ij tì tihua'uruu í seica í mej hua'apua. Naími'i mú ramua'aréeren tì caí tì'it'ij vaire'e a'ij mej tì'ixaxa'a.

Pablo pu ra'antipua'ajte í tì jín tira'íjcate'e a'íjna i Timoteo

¹⁰ Mí pajta mú'ee ramua'aree nain jime'e a'ij nej éeni'ici'e á'uche'ecan, í nej jín tì'imíjhuaca. Mú'ee pej pajta ramua'aree nej tzáahuati'ira'a jín té'atzaahu-ate'e, neajta té'eviicua'i temua'a naa í nej jín rajpuaijtzí. ¹¹ Mú'ee pej ramua'aree temua'a naa mej a'ij pua'a náaruu, nej jeíhua rajpuaijtzí na'araa. Mú'ee pej ramua'aree tì'it'ij tì a'ij náaruu a'ujna já'ahua'a u Antioquía, ajta a'ujna u Iconio, ajta a'ujna u Listra. Jéihua nu te'utáviicua'iri'i í nej jín rajpuaijtzica'a. Ajta nevástara'a pu nu'irájtuaa nain jime'e í nej rajpuaijtzica'a.

¹² Ayej xaa ne'u, ayén che'atá na'a tì'iruuren ja'atí tì na'a tì tì'itese'e tì ra'ará'astijre'en í Círístu'u tì ajta i'í Jesús. A'ij mú pua'a raruuren me'íjna í ja'ati.

¹³ Ajta a'íme í mej a'ij pua'a titetiújcha'í, majta a'íme í mej caí tzáahuati'ira'a jín miyen ríci, maúche'e mú jaítze'e a'ij pua'a 'eene'e muá'aju'u í ru tzajta'a. Maúche'e mú jaítze'e huá'acuanamua muá'aju'u seica í teite. Majta jaítze'e mú te'uteúhua'itze'esin rují-mua'a.

¹⁴ Mí pajta mú'ee, patá'aj paj piyen té'atzaahuate'e a'ij pej tíraarí'ire, pe'íjna jetze tì ayén timuá'amitiejte'eca'a. Patá'aj piyen paj té'atzaahuate'e a'iné mú'ee pe ramua'aree a'ij mej timuaamuá'ate. ¹⁵ Pajta, t'ij na'a pat'ij pá'arí'ista, mú'ee pe ramua'areereca'a a'ij tì té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari tì Dios ru jemi raaté'avaataca'a. A'ii pu a'ñin pú'een í niuucari tì maaatá'asin pej rí'í mé teuúmua'aree tì ij Dios muá'irájtuaani a'íjna jime'e pej rá'antzaahua í Círístu'u tì ajta i'í Jesús.

¹⁶ Naími'i t'ij na'a tì té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tì Dios ru jemi raaté'avaataca'a, a'úu pu é'eme'ecan í Dios jemi a'iné xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu rumuári'er-i'ire'ara'an jín hua'utá'a mej mi miyen tira'uyú'uxa. Ajta tì'ivaire'e mej mi jín tihua'umua'aten í teite na'ari mej mi jín hua'utá'ixaate'en í mej jín ráamua'aree í mej jín auteájturaa í Dios jemi, mej mi rí'í huá'uruuren. Ajta pu tì'ivaire'e mej mi tihua'umua'aten a'ij tì tì'ixí'ep'i'in í Dios jemi, ajta a'ij tì caí tì'ixí'ep'i'in mej mi urarí'ene'e muá'ara'ani í ru tzajta'a. ¹⁷ Ajta ayén tiraatéva'iri a'íjna í ja'atí tì rá'astijre'e í Dios tì a'ñin í yu'uxari jín huaúnajmire'en naími'i t'ij na'a tì ruxe'eve'e tì ij ayén huárini tì'it'ij tì a'ij tì'ixí'ep'i'in.

4 Ayeé nu 'een jín tì'imua'íjcate'e jemin í Dios, ajta jemin í Círístu'u tì ajta i'í Jesús. A'iné Círístu'u pu raaxí'ep'i'intare'en a'ímej jemi í mej mauj yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ajta a'ímej jemi í mej meri huácuii. A'í pu ajtahua'a huataseíjre'esin t'í'ij tiu'uta'ájta nainjapua.

² Patá'aj mú'ee tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Pajta patá'aj hua'utáhuavii ca'anín jime'e mej mi ráanamua tì pua'a miyen tité'ujca'ane mej ráanamua na'ari mecaí ranamuajracu. Patá'aj rí'í huá'uruuren a'ímej í mej caí xí'ep'i'in metíteumuámua'aree. Patá'aj hua'utá'íjmii mej mi caí a'ij pua'a ríjca. Patá'aj pajta

hua'utá'an í ca'aníjra'a mej mi miyen huárini a'ij ti tiú'ujxe'eve'e.

Rí'í pepu'u pe'íjna jime'e pej pi te'utáviicua'i huá'a jemi í teite, pajta pe'íjna jime'e pej tihua'umua'aten temua'a naa. ³ Ayee pej huárini a'iné a'ájna pu te-ja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze mej jetzen caí ché'e te'evíicua'ira muá'aju'u mej ráanamua í ti i'í xí'epi'in a'ij pej ti'ihua'amua'ateca. Mí majta a'íime, seica mú huatájeevi a'íimej mej ráanamua me'íjna jime'e a'ij mej rujíimua'a mena'a tirájteu. ⁴ A'íi mú yá'uhua'axiisin í ti ayén ti'ayajna mej mi rá'antzaahu-ate'en í niucari ti cha'a na'a pu'u ti'ixa.

⁵ Mí pajta mú'ee, patá'aj pauj nain jín rí'í mé teuú-mua'aree. Patá'aj pajta te'utáviicua'i ti pua'a ti'itíj muaatamuári'eristen. Neajta nu niyen tí'imua'ijcate'e pej rí'í tejá'uche'ecane'en pej pi tihua'utá'ixaate'en í teite í niucari jime'e í jín Dios hua'irájtuaani. Patá'aj nain jín te'ará'asten í pej jín antí'amua'aree pe'íjna jime'e í pej jín tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁶ Ayee pu'u tí'een a'iné ayee pu tiná'amitiejte'e tífj ne-na'a nej rajpuaíjtica'a ti ayén tí'ivaire'e í Dios jemi cu-mu muai'ivéjri í mej án yejxíre'esin japuan í mej jetzen tí'imuaí'ivajta. Pu'uri teja'uré'ene a'ájna xicáara'a nej jetzen huámí'ini.

⁷ Jéihua nu rá'uviicua'iri'i nej niyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Nu'uri ra'anticí'í í nej jín avé'en-mua'areereca'a. Canu raatéxiehuataca'a sino nerá'astijre'eca'a í nevástara'a.

⁸ A'íj pu jín Dios raaté'avaataca'a ineetzi jemi ti'itíj ti tináaci'iti a'íjna jime'e nej urarí'ene'en í ne tzajta'a. Nevástara'a pu raaxí'epi'intare'en a'ij ti tiraavíjte'e; a'íi pu a'íjna naatátistejsin a'ájna xicáara'an ti jetzen ayén tí'iraxí'epi'intari'iran ineetzi jime'e. Ajta, capu neetzi na'a huatátistejsin, sino naíjmi'ica a'achú pua'améca í mej arájca'anécan jín rajchú'eve'e ti a'íin ajtahua'a huataseíjre'en huá'a jemi.

Pablo pu tí'irixaate'e a'ij ti ye'í huárini

⁹ Patá'aj huatá'aca'anen tífj na'a ti tí'iri'iri pej yetanén neetzi jemi, a'iné Demas pu mé núurie a'íjna jime'e ti jaítze'e ra'aránajcheca'a í ti ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Crescente pu a'uun á'ume a'ujna já'ahua'a ti huatacá'a u Galacia. ¹¹ Ajta a'íjna í Lucas, a'íi pu'u yé huateájturaa neetzi jemi. Patá'aj raatá'inen pe'íjna í Marcos ti pua'a mé'e piya'usej ti ajamuan yé

tanén. Patá'aj ye'erávi'itín, a'iné a'íi pu netéva'iri í nej jín tí'ivaire'e í Dios jemi. ¹² Neraata'íteca'a ne'íjna í Tíquico ti a'uun á'ume'en u Éfeso.

¹³ Patá'ij mú a'arájra'ani, patá'aj mú neja'arápijre'en í nej ra'iteváara ná'aye'i í nej ne'uun ye'uteájtua a'íjna jemi í Carpo, a'ujna Troas ti é'eche. Pajta, patá'aj mú tineja'arápijre'en í yu'uxari, ajta í seica í cuapée, neetzi ti tí'ine'aa.

¹⁴ Ajta a'íin í Alejandro ti tepúusti'i tí'ita'ahuaca, jéihua pu a'ij pua'a náaru. Aru tavástara'a pu ayén raruuren a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jemi a'íjna jime'e a'ij ti náaru. ¹⁵ Pajta mú'ee, rí'í pepu'u pe'íjna jemi tífj a'íin caí muaatémua'itín, a'iné jéihua pu rájcha'íire'eca'a a'ij tej tihua'utá'ixaate'eca'a í teite.

¹⁶ Netí'ij amuacaícan huatánne'a'aca'a, capu ja'atí neetzi jime'e huatéechaxi ti ne japua huániuuni. Naími'i mú mé núurie. Ché'e Dios caí puaíjtzi hua'atá'acare'en a'íjna jime'e a'ij mej huaríj. ¹⁷ Mí neajta inee, a'íj nu jetze ará'anca'ane í tavástara'a. A'íi pu naatá'a í ruca'aníjra'a nej ni nain jín tihua'utá'ix-aate'en í teite, mej mi naími'i ráanamua a'íime í mej caí Israél jetze ajtémecan. Ajta a'íi pu nu'irájtuaa nej ni caí ca'anacan huámí'ini.

¹⁸ Tavástara'a pu naatévaire'esin nain jime'e tífj caí a'íin ti a'ij pua'a 'een naatémua'itín ti'itíj jime'e. A'íi pu nu'irájtuaasin ti ij ná'avi'itín u júte'e a'u ti a'íin tejé'ajjta nej ni ne'uun a'utevéé ná'ara'ani. Tiché'e tiyen rí'í tiraatá'an tífj na'a ti yú aumé tífj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén té'ara'ani.

Í ti jín ra'antipua'ajte

¹⁹ Patá'aj naatateújti'itze'en a'íjna í Prisca, ajta a'íjna í Aquila, ajta a'íimej í teitestemua'ame'en a'íjna í Onesíforo. ²⁰ Ajta a'íin í Erasto, a'úu pu a'uteájturaa a'ujna chajta'ara'a jetze u Corinto. Neajta Trófimo nu a'uun a'uteájtuaa tí'icui'ican a'ujna chajta'ara'a jetze u Mileto.

²¹ Patá'aj huatá'aca'anen pej yetanén amuacaícan ajta caí xi a'ájna pítejá'arici ti huáseevi'i á'aye'i. A'íi mú yé muatateújte'esin a'íjna í Eubulo, ajta a'íjna í Pudente, ajta a'íjna í Lino, ajta a'íjna í Claudia, majta naími'i í ta'ihuaamua'a í mej té'atzaahuat'e.

²² Ché'e a'íin tavástara'a huateájturan mú'eetzi jemi. Ché'e a'íin rí'í timuaatá'an. Yee pu'u. Pu'uri antipua'areca'a.

Tito

Pablo pu tí'ijyu'use'e a'íjna í Tito

1 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tí'ivaire'e í Dios jemi. Ajta a'íjn í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u, a'íjn pu na'an-tíhuau nej ni niyen tiu'utévaire'en ne'íjna jime'e mej mi jaítze'e té'atzaahuaté'e a'íjme í Dios tí hua'an-tíhuau, mej mi majta jaítze'e yaú'itiée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a meri yaú'itiée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jime'e, aj mú mi rí'í titetiújcha'í muá'aju'u me'íjna jime'e í ruye'irá. ² A'íj mú jín rachú'eve'e muá'aju'u mej miyen ruuri muá'ara'ani t'íj na'a rusén jime'e, a'iné ayée pu te'ataújratziiri'i í Dios jécua ímuá. Ajta a'íjna í Dios, capu tí'ihua'itaca.

³ Ajta a'íjn Dios, a'iné pu'uri teja'uré'ene ja'anáj tí pua'a huaújxi'epi'íntari'ire, a'íjn pu taatá'a tej ráamua'aree í runiuuca jime'e. A'íj pu jín ayén tinaata'aíj a'íjna í Dios tí tu'irájtuaani nej ni tihua'utá'ixaate'en a'íjna jime'e tí Dios te'ataújratziiri'i. Jee xaa ne'u, a'íj nu jín tí'itéjvee í tavástar'a jemi.

⁴ Ayee nu tí'imuyayuse'e, mi pej i'i Tito, mi pej pajta niyauj pu'éene'e pua'araa tzáahuati'ira'a jime'e pe'íjna jime'e pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuaté'e net'íj inee. Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej miyen muáruuren a'íjna í Dios í tej rájya'upua, ajta a'íjn í Círíistu'u tí ajta i'i Jesús, í tí tu'irájtuaani, mich'é'e rí'í timuáacha'in, mich'é'e majta mua'anpuá'ajte'en í á'a tzajta'a.

Í tí jín tí'imijhuaca a'íjna í Tito a'ujna u Creta

⁵ Ayee nu 'een jín muaja'uteájtuaa a'ujna u Creta í chuej tí e'eráhuachi í jaj japua pej pi rí'í ráaruuren í tí á'aturaacaj, pej pi pajta hua'antíhuauni a'ij nej neri timuá'ixaa a'ímej í mej te'enteároute vaujji jime'e nain japua mat'íj mena'a mej huachéjme a'ujna u Creta.

⁶ Ajta ayée pu ruxe'eve'e tí ayén 'een a'íjna í ja'atí tí te'enteároute vásta'a jime'e, tí caí tí'it'íj jín a'aturáa, ajta tí seij na'a tévi'itine'en í 'íita'a. Majta í yaúj-mua'ame'en a'íjna í ja'atí, ayée pu ruxe'eve'e mej té'atzaahuaté'e, t'í'ij caí ja'atí a'íjna jín huá'a jetze te'upuá'ajte'en mej a'ij pua'a titetiújcha'í na'ari mej caí tí'it'íj á'astijre'e.

⁷ Ja'atí tí ayén vásta'a jín tí'itéjvee, a'íjn pu xaa ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e tí Dios jetze me'ecan tí'ivaire'e a'ímej jemi í teite. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e tí rí'í tí'it'íjcha'í, tí caí tí'it'íj jín a'aturáa. Ruxe'eve'e tí caí ayén á'ujtzaahuaté'e, ajta tí caí ca'anacan huataniú'ucan, ajta tí caí rutahuaíve'e. Ajta, ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tí caí ayén runé'use'eve'e, ajta tí caí a'íjna

jín ruvaire'e a'íjna jime'e í tumin mej tí'ipua'ivi u teyujta'a, na'ari tí caí tí'inecua'atze tí jéihua tí'ijcha'í.

⁸ Mí ajta a'íjn, ché'e ayén éene'e á'ara'ani tí ruxé'evi'ira'a jime'e hua'ancuré'evi'itín mat'íj mena'a pua'amé ramuáaren, tí ajta a'íjna jetze ucarute a'íjna jime'e tí xé'epi'ín 'een. Ajta pu ayén ruxe'eve'e tí a'íjn rí'í mé teuúmua'aree, tí ajta rí'í tí'it'íjcha'í, tí ajta urarí'en í ru tzajta'a. Ajta i'i, ayée pu ruxe'eve'e tí ruca'ané í ru tzajta'a tí ij caí tí'it'íj jín auteáturen a'íjna jime'e tí a'ij pua'a 'een.

⁹ Ruxe'eve'e tí a'íjn ajta yaú'itiée temua'a naa í niuucari tí ayén tí'ayajna a'ij tej teri tihua'umuá'ate tí ij caí ja'anáj yá'uhua'anan. Tí pua'a ayén huárini, aj pu xaa raayí'itihua'a a'ame tí ij tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jime'e a'ij tí ayén tiraavíjte'e. A'íjn pu ajta raayí'itihua'a a'ame tí hua'utémua'itín a'íjmej í mej seicidé tí'ixaxa'a.

¹⁰ Ayee pu ruxe'eve'e a'iné mu'iit'í mú mé á'uju-jhua'an í mej caí tí'it'íj á'astijre'e. Jéihua mú tihuá'amuá'ate me'íjna jime'e í niuucari tí caí tí'it'íj vaire'e, tí ajta tiú'ucuanamua. A'íjmej mú jetze ajtémecan a'íjme í mej ra'antisí'iche í runavij.

¹¹ Jé'ecan pu ruxe'eve'e tej hua'utá'ijmí mej mi caí ché'e miyen tí'ixajta a'iné jéihua mú tihua'antiú'uuni'ira mat'íj mena'a pua'amé ruteétestemua'a seij í ja'atí, majta méyee. Ayee mú 'een jín miyen tihuá'amua'ate a'íjna jime'e í tí caí ayén tiraavíjte'e mej mi avítzi jín raamuá'itín í tumin í mej rujímua'a huatéujvaire'en.

¹² Seij tí huá'a jetze ajtémecan, tí nu'u huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjmej jime'e tíjín: "Naími'i mú tí'ihua'itaca a'íjme í mej Creta huachéjme. A'ij mú hui pua'a tí'iruure a'íjme í mej huá'ina'ase'e. Majta jéihua huáp'i'í juxaaveca ajta mena'a caí anajúcataxi'in."

¹³ Jee xaa, ayée pu tí'ayajna a'ij tí tiraataxájtaca'a. A'íj pu jín, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen huárini. Patá'aj ca'anín jín hua'ajteá'axi'in mej mi té'antzaahuaté'en tzáahuati'ira'a jime'e a'ij tí tiraavíjte'e, mej mi caí ché'e ranamuajra í niuucari tí caí tí'it'íj vaire'e tí ajta a'íjmej jetze huanéj a'íjme í mej Israél jetze ajtémecan, mej mi caí ché'e ranamuajra a'ij mej tihuá'ajjete'e a'íjmej í tetecca í mej caí raataxí'eve í tí ayén tí'ayajna í Dios jemi.

¹⁵ Ajta a'íjmej jemi í mej urarí'ene'en seijre'e í ru tzajta'a, ayée pu tihuá'amitíjete'e tí naími'i t'íj na'a tí Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'íjn pu tí'ivaire'e í ruye'irá jime'e. Majta, camu a'atzu taúra'aca tí tí'it'íj hua'utáx-ana'ave'en tí a'ij pua'a 'een. Mí ajta a'íjmej jemi í mej a'ij pua'a seijre'e í ru tzajta'a, capu tí'it'íj í'irí'en. Jéihua

mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Majta, camu ché'e raayí'ití mej miyen huaruitiejte'en yee a'ñi pu ayén tiraavíjite'e nusu a'ñi pu caí ayén tiraavíjite'e.

¹⁶ Ayee mú tí'ixaxa'a tijn: "Teen tu ramua'ate í Dios." Mí majta caí, camu ramua'ate a'iné camu miyen rici a'ij tí'ijxe'eve'e í Dios. Jé'ecan mú tiú'uxana'avi'iste'e. Camu ti'itj á'astijre'e. Camu majta ti'itj jín a'ij tí'ivaire'e í Dios jemi.

Jíme'en í niuucari tí rí'í huá'aruure

2 Mí pajta mú'ee, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten mej mi miyen rí'í titetiújcha'í a'ij tí tiraavíjite'e a'ijna jíme'e mej té'atzaahuate'e tzáhu-ati'ira'a jíme'e. ² Patá'aj piyen tihuá'umua'aten í mej vaúsicira'i mej caí jeíhua rayé'ecare'en í nahuáj, sino cáj mu'u, mej mi seica rí'í tihua'usej. Ruxe'eve'e mej mi rí'í mé titeumuámua'are'en, majta mej rí'í titetiújcha'í me'ijna jíme'e mej rá'astijre'e í tavástarara'a. Ajta ayén ruxe'eve'e mej huá'uxe'eve'en í ruxí'ej teite, ajta mej mi te'utáviicua'i temua'a naa.

³ Patá'aj piyen che'atá pena'a tihuá'umua'aten a'ímej í ucarijse mej mi majta rí'í titetiújcha'í. Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tiú'ujeeve seij ajta seij. Capu ajta ayén tiraavíjite'e mej jeíhua rayé'ecare'en í nahuáj, sino mej mi ráari'iren mej tihuá'umua'aten tí'itj tí a'ij tí'ivaire'e. ⁴ Miché'e me'ín jucarijse miyen tihuá'umua'aten í mej 'uuca í mej mauj teemua mej mi miyen tihuá'uxe'eve'en í rucína'astemua'a, majta í ruyaujmu'a.

⁵ Ayee pu ruxe'eve'e mej rí'í metíteumuámua'aree a'íme í mej mauj teemua, mej mi caí tiú'uxana'acira'aten. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jín tí'ijcha'í í ruche. Ajta, mej mi rí'í huá'acha'í í rute'ítestemua'a. Miché'e majta hua'ará'astijre'en í rucína'astemua'a. Na'ari, tí pua'a mecaí miyen huárini, í seica í mej huá'aseij, camu ché'e raataxí'eve'esin mej ra'ará'astijre'en í tavástarara'a.

⁶ Ayee pej che'atá pena'a ca'aníjra'a hua'utá'an í teteca í mej mauj teemua mej mi rí'í mé titeumuámua'are'en me'ijna jíme'e a'ij mej rici. ⁷ Pajta mú'ee, patá'aj piyen asejrate huá'a jemi tj seij tí ari araúrate nain jíme'e a'ij nej neuchén timuá'ixaa, a'ijna jíme'e a'ij pej rici tí i'í xí'epi'in jíme'e. Patá'aj tihuá'umua'aten tzáhuati'ira'a jíme'e, pajta piyen tihua'utasejrate'en tí huápi'í ruxe'eve'e mej mi miyen huárini.

⁸ Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en temua'a naa e'e-huauritiécan jíme'e a'ij tí tiraavíjite'e mej mi caí miyen seicé tí'ixajta. Ayee pej huárini tí i hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej muájcha'íre'e me'ijna jíme'e mej caí tí'itj jín huatániuusin tí a'ij pua'a namuajre'e mej jín titaaxájtzi'i.

⁹ Patá'aj piyen tihua'utájeeve a'ímej í mej tí'imuari'e ca'anéeri jíme'e, mej mi hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tihuá'ajite'e. Miché'e miyen tiu'umuári'en mej mi nain jín rí'í tihua'utá'an. Ayee pu ruxe'eve'e mej caí a'ij mena'a tihuá'ajeeve a'ímej í mej tihuá'ajite'e. ¹⁰ Mej mi majta caí tihua'anáhu'ira, sino mej mi nain jín hua'ará'astijre'en, matá'aj caí tí'itj jín até'itze'ara'an.

Tí pua'a miyen huárini, ayée mú 'een jín ca'aníjra'a hua'utá'asin í seica mej mi majta raataxí'eve'en, mej majta ra'ará'astijre'en a'ij tej tihuá'amua'ate a'ijna jíme'e tí Dios tu'irájtuaani.

¹¹ Jee xaa, pu'uri mé jéjre'e seijre'e tí Dios ari rí'í tihuá'acha'í í teteca a'ijna jíme'e tí Dios jírá'ujca'ane tí hua'irájtuaani najmí'ica. ¹² A'ij tu jín ramua'aree tí ayén ruxe'eve'e tej ra'antipua'ajte'en nain jíme'e tí a'ij pua'a 'een í Dios jemi, ajta nain jín tej rájhuausin íyen chaanaca japua, tí caí ayén á'ateere rusén jíme'e.

Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tej tiyen rí'í tí'ititacha'í a'ij tí tiraavíjite'e, a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. Ajta ayén ruxe'eve'e tej rí'í mé titeumuámua'are'en tetj tena'a tej tiyen á'ateeri íyen japuan í chaanaca tí yen seijre'e.

¹³ Teajtáhu'a'a tu teuj rachú'eve'en í tej jín huatátate-mua'ave'e a'ájna xicáara'an tí jetzen teja'uré'enejsin í tej rachú'eve'en tí ajtahu'a'a yé huatasejre'esin a'ijna í Dios tí nain jín antiújmua'aree, tí ajta tu'irájtuaani. A'ii pu a'íin pú'een í Jesús tí ajta i'í Círístu'u.

¹⁴ A'íin pu huataúra'a tí huámí'ini ta jetze me'ecan tí ij a'íin tiu'unájchita nain jíme'e a'ij tej té'echa'íca'a iteen, te'ijna jíme'e tej caí a'atzu ra'ará'astijre í Dios. Ayee pu 'een jín ajta huamí'í ta jetze me'ecan tí ij rí'í táaruuren í tatzajta'a tej tí teitestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani, tej tí ahuátaca'anen tej tí tiyen huárini í tí í'ixi'epi'in jíme'e.

¹⁵ A'íin pu a'íin pú'een í tí ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an nain jíme'e í mej jín antí'amua'aree. Patá'aj pajta hua'ajteá'axi'in. Capej hua'atá'acare'en tí ja'atí a'ij pua'a tí'imuaseijra.

A'ij mej ye'í huárini í mej té'atzaahuate'e

3 Patá'aj hua'u'íjcate'en í teite mej mi miyen huá'astijre'en a'ímej í mej tí'ajta, majta a'ímej í mej tí'itj jín antiújmua'aree. Miché'e miyen huárini a'ij mej tí'ijxe'eve'e í mej tí'ajta. Miché'e majta ahuaújca'anen mej mi me'ijna jín tiu'umuári'en tí'itj tí a'ij tí'ixi'epi'in. ² Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tihuá'ajeeve í ruxí'ej teite sino patá'aj ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa, mej mi majta rí'í tihuá'ucha'in í seica. Miché'e majta rí'í tí'ihuaúrixaate'en mej caí a'ij mena'a pua'a tiú'ujeeve.

³ Capej yá'uhua'anan a'ij tej éene'e jécua ímuá tetj'ij caí xí té'atzaahuate'eca'a. Catu tí'itj ú'umua'areereca'a. Catu teajta tí'itj á'astijre'eca'a. Tí'itj tí na'a pu tacuanamuajca'a. Cu xiee tej raváire'eca'a ca'anéeri jíme'e í tí ta tzajta'a seijre'eca'a tí a'ij pua'a 'een. Ajta tí'itj tí ta'aránajcheca'a tí caí xí'epi'in jíme'e, a'ij tu tea-ja vaire'eca'a.

Ayee tu tí'ititacha'íca'a tej huá'ajcha'íre'eca í taxí'ej teite. Seica mú majta tájcha'íre'eca'a itejmi. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a iteen tajjímua'a tu tá-jaaxiejvi'iraca'a seij teajta seij.

⁴ Mí ajta a'íin í Dios í tí tu'irájtuaa, a'íin pu taatá'a tej tiyen raasej tí a'íin rí'í temua'a tí'itacha'í. A'íin pu ajta taxe'eve'e. ⁵ A'íin pu xaa tu'irájtuaa. Capu a'ijna jín tu'irájtuaa a'ijna jíme'e tej tiyen huarj í tí í'ixi'epi'in

sino a'íjna jime'e ti a'íin tá'ancu'uvajxi. A'íi pu taa-jéjcuare í ruxíejniu'uca jime'e. Cu xiee tej teajtáhua'a huanúnu'ihuaca'a í Dios jemi, a'íjna jime'e ti tá'ari'iri'i ti xána'avi'ire'eca'a í ta jetze.

⁶ Ruxiejniu'uca pu xaa huateájtuaa itejmi jemi nain jime'e í ruxí'evi'ira'a a'íjna jime'e ti ta japua huaniú a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciriístu'u. ⁷ Ayee pu 'een jín raateájtuaa téjmi jemi ti i a'íin ayén tiraaxí'epi'intare'en tej ti caí ché'e ti'itíj jín auteáturan í jemin a'íjna jime'e ti tá'ancu'uvajxi. Ayee tu 'een jín seijre'e tej ti teri rachú'eve'e tí'ij titáaci'ti méjca'ihua yee tej ruuri tá'ara'ani jemin tíj na'a rusén jime'e.

⁸ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. A'íj nu jín niyen tí'ijx-e'eve'e pej mú'ee ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi rá'antzaahuate'en netíj nena'a neri timuá'ixaa a'ímej í mej meri rá'astijre'e í Dios. Miché'e majta rí'í mena'a me'íjna jetze ucarute mej rí'í titetiújcha'íca me'íjna jime'e ti í'ixi'epi'in. Tí pua'a miyen huárini, a'íi mú xaa rí'í tiraatá'asin í Dios, majta hua'utévaire'en naijmi'ica.

⁹ Mí majta seica, jeihua mú me'íjna jín tiú'urihua'ura muá'aju'u me'íjna jime'e ti caí ámitieere'e, majta seica me'íjna jetze ucáru'ti mej miyen ti'ixáata muá'aju'u yee a'atani tévira'an jetze huanéj í ruhuáacixa'aste-mua'aci'í. Majta seica, ayée mú tiú'urihua'ura muá'aju'u me'íjna jime'e yee a'iquí huataújmua'a a'íjna í ni-uucari ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan. Ayee mú 'een jín miyen autéhuijsin mej mi já'ita'a a'utáci'ne, majta mej mi huateújne'usi'ite'en. Naijmi'i matíj mena'a miyen 'een matíj a'íime, camu ti'itíj vaire'e. Capej huá'ajaahuate'e.

¹⁰ Tí pua'a ja'atá ayén tejá'amua'itziite'e sej si siyen a'utehuiuini sej si já'ita'a a'utáci'ne, ayée pej ráaruuren.

Patá'aj seij pana'a raatá'ijmii na'ari hua'apua. Tí pua'a auj ayén rijca ti caí muá'astijre'e, patá'aj raata'íte mé já'ahua'a. ¹¹ Tí pua'a caí muá'astijre'e, ayée pepu'u 'een jín piyen tiráamua'aree ti a'íin í tevi seicié na'a tí'imua'atze ti caí ayén tiraavíjte'e. Pu'uri Dios raaxí'epi'intari'iri'i a'íjna jime'e ti puaíjtzí raatá'asin.

Pablo pu tí'ira'ixaate'e

¹² Nee nu muaata'íti'ira mú'eetzi jemi ne'íjna í Artemas, neajta ne'íjna í Tíquico. Matí'ij me'uun e'ará'asti a'u pej a'utéjvee, aj pej xaa ahua'aca'anen a'achú pej caj tirú'umua'aree pej yé tanén neetzi jemi, ayujna Nicópolis. Ayee nu tiraaxí'epi'intare nej niyen neyun á'ateeri tíj na'a a'ájna ti huáseevi'i a'ame.

¹³ Patá'aj piyen huárini nain tíj na'a ti í'iri'iri pej hua'utévaire'en pe'íjna í Zenas, pajta pe'íjna í Apolos. A'íjna í Zenas, a'ii pu a'íin pú'een seij ti tí'ixi'epi'intare'e. Patá'aj hua'utévaire'en mej mi me'u-un a'aráci'ne. Patá'aj piyen rí'í ráaruuren ti ij caí ti'itíj tihua'aturaate'e. ¹⁴ Majta a'íime í tateítestemua'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiraayí'itihua'an mej me'íjna jetze ucarute mej miyen rijca í ti í'ixi'epi'in jime'e mej mi me'íjna jín huateújvaire'esin. Na'ari caí, camu ti'itíj jín huateújvaire'esin.

Í ti jín ra'antipua'ajte

¹⁵ A'íi mú yee muateujte'e matíj mena'a pua'amé mej yé huaté'uu ne jamuan. Patá'aj piyen tihua'u-tateújte'en ta jetze me'ecan a'íimej í mej taxe'eve'e, í mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e. Ché'e rí'í tejá'amua'aire'e.

Filemón

Pablo pu tirá'ayu'use'e í Filemón

1 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu een jín aiteánami'i a'íjna jime'e nej ra'ará'astijre í Círíistu'u tí ajta Jesús pú'een. Jamuan í ne'ihuaara'a a'íjna í Timoteo, ayée tu tí'imuyayuse'e mi pej i'i Filemón, mi pej ta jamuan tí'imijhuaca, mi tej muaxe'eve'e jeíhua, ajta a'íjna tí i'i Apia, a'íjna í 'íta'a tí tajuu pú'een tí ajta té'atzaahuate'e, ajta mi Arquipo, í tí ayén che'atá na'a té'evicua'i tetéj iteen. Teen tu tihuá'ayu'use'e najími'ica í mej a'uun e'etiújse'iri a'u pej é'eche.

³ Ajta a'íin Dios í tej rájya'upua, ajta a'íin tavástar'a, a'íjna í Jesús tí ajta i'i Círíistu'u, miché'e rí'í tejamuáacha'íin, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en í a'amua tzajta'a.

Filemón huá'axe'eve'e í teitestemua'ame'en í Dios, ajta rá'astijre'e í tavástar'a

⁴ Tíj na'a nej amua'utamua'aree, ayée nu rí'í tiratá'acaa ná'aye'i í Dios netéj nena'a tí'ijhuavii. ⁵ Ayee nu een jín tí'ijteujtzi'ire'e ná'aye'i ne'íjna jime'e nej niyen tí'ina'mua pej jeíhua huápi'i rá'astijre'e í tavástar'a, a'íjna í Jesús. Pajta jeíhua huápi'i huá'axe'eve'e a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

⁶ Ayee nu tí'ijhuavii í Dios jemi pej pi piyen huatá'aseijrata tzáahuati'ira'a jime'e pej nain jín rá'astijre'e í tavástar'a mej mi í seica ráamua'aree tzáahuati'ira'a jime'e a'ij tí een tíj na'a pua'amé tí'itaci'iti a'íjna jime'e tej rá'atzaahuate'e í Círíistu'u. ⁷ Jé'ecan nu netémua'ave'e mú'etzi jemi. Jee xaa ne'u, rí'í pej naatá'a a'íjna jime'e pej ca'aníjra'a hua'utá'a a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

Pablo pu Onésimo japuan huániuusin

⁸ Nee nu xaa ne'íjna jín antínmua'aree nej tí'itij jín timuaata'aíjte'en a'ij pej tí'iti huáruuren a'íjna jime'e tí Círíistu'u na'antíhuau. ⁹ Mí neajta caí, canu niyen ríni nej timuaata'aíjte'en ca'anéeri jime'e. A'í pu'u na'aráanajche nej niyen timuaatáhuavii a'íné jeíhua nu muaxe'eve'e inee, i nej neri vástacira'i pú'een, neajta neri aiteánami'i ne'íjna jime'e nej rá'astijre'e í Círíistu'u tí ajta i'i Jesús. ¹⁰ Ayee nu tí'imuhavii ne'íjna jime'e í niyauj a'íjna í Onésimo, tí ari ajta té'atzaahuate'e a'íjna jime'e nej niyen raatéya'upuajtaca'a ayujna a'u nej aiteánami'i.

¹¹ Jécua ímuá, capu tí'iti timuaatévai. Mí ajta a'íin, pu'uri tineetéva'iri ineetzi, ajta pu mú'etzi tí'itévai'iri.

¹² Nu'uri ní raata'iti mú'etzi jemi ne'íjna í nej jeíhua

huápi'i raxí'eve'e. ¹³ Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a tí yé huateáturanche'e nee jamuan tí ij naatévaire'enche'e mú'etzi jetze me'ecan nej nauj yé aiteánami'i ne'íjna jime'e nej tihuá'ixaate'e í teite Círíistu'u jetze me'ecan.

¹⁴ Mí neajta inee, canu tí'ijxe'eve'eca'a tí'ití pej caí neetá'acare'en sino nej niyen Onésimo japuan huániuuni. Tí pua'a piyen tí'itij jín naatévaire'enche'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a pej piyen huárini á'axe'evi'ira'a jime'e. Canu xaa ne'u raxí'eve'eca'a pej ca'anéeri jín piyen huáriniiche'e.

¹⁵ Tíj caí ayén een jín a'atzu á'atee tí ímuá a'ij huárupi tí ij ajtahua'a mú'etzi jemi huateáturan tíj na'a rusén jime'e, tí ij a'íin huateáturan mú'etzi jemi tíj muá'ihuaara'a pej jeíhua raxí'eve'e. Capu ché'e ca'anéeri jín muatévaire'esin sino a'ihuáara'a pu a'ame. Jé'ecan pu ruxe'eve'e ineetzi jemi a'íjna í ja'ati. Aru jaítze'e pu ruxe'eve'e mú'etzi jemi a'íné tevi pu pú'een, ajta a'ihuáara'a pú'een í tavástar'a jemi.

¹⁷ A'íj nu jín niyen muahuavii tí pua'a piyen tinaasejíri'i nej á jamuan tí'imuar'e. Patá'aj piyen che'atá pena'a ra'ancuré'evi'itín pe'íjna í Onésimo patéj tína'ancuré'evi'iti ineetzi. ¹⁸ Tí pua'a tí'itij jín a'ij pua'a muáaruu na'ari tí pua'a tí'itij jín timuá'acha'íre'e, neetzi pej huajíjve'en.

¹⁹ Nemujca'a nu jín tí'imuyayuse'e. Inee, i inee i'i Pablo, nee nu tí'imuanajchite'en. Mí neajta inee, canu a'atzu ne'íjna jín timuaatá'ixaate'esin ne'íjna jime'e í pej tiná'acha'íre'e pe'íjna jime'e tí timuáaci'iti pej ruuri pua'amé tíj na'a rusén jime'e. ²⁰ Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaara'a, pej pi tí'itij jín naatévaire'en í tavástar'a jemi. Patá'aj ca'aníjra'a naatá'an í Círíistu'u jemi.

²¹ Ayee pu tiná'amitiejte'e tí ayén tí'ayajna pej piyen huárini a'ij nej tí'imuhavii. A'íj nu jín yé tí'imuyayuse'e. Nu'uri ramua'aree pej piyen jaítze'e ríni a'ij nej caí tí'imuhavii. ²² Ajta a'íjna jime'e, patá'aj piyen huárini. Patá'aj seij rí'í huáruuren í cuartu nej ni ne'uun huirájcati, a'íné ayée nu rachú'eve'e tí Dios neetá'acare'en nej neajtahua'a ne'uun a'atanén mú'etzi jemi a'íjna jime'e pej piyen raatáhuaviiri'i í Dios jemi.

Seica mú raatateújte, ajta í niuucari tí jín ra'antipúa'ajte'esin

²³ A'íj pu ajta yé muateujte'e a'íjna í Epafras tí nej jamuan yé aiteánami'i, a'íjna jime'e tí ajta rá'astijre'e í Círíistu'u tí ajta i'i Jesús. ²⁴ A'íj mú majta yé muateujte'e a'íime, a'íjna í Marcos, ajta í Aristarco, ajta De-

mas, ajta í Lucas. A'ii mú a'íin pú'een í mej nej jamuan tí'imuarí'e.

²⁵ Ajta a'íin tavástara'a, a'íjna í Jesús tí ajta í'í Ciríis-tu'u, ché'e a'íin ruxí'evi'ira'a jín rí'í tejamuáacha'íin. Yee pu'u, ché'e ayén teja'ure'enén.

Hebreos

A'ñi pu yaujra'an tí'ita'ixaate'e í ruyá'upua jetze me'ecan

1 Ayee pu jécua imuá, Dios mu'ití tihua'utá'ixaa í tavaújsimua'aci'i, mu'licáca jime'e í niuucari. A'ajná'ímua Dios pu ayén seica huata'íteca'a mej mi tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. ² Mí ajta íjii, tej huáteite, tǎj na'a tí nain araúrastejsin, a'ñin Dios ayén tira'íjca í ruyauj tí ij a'ñin titaatá'ixaate'en í Dios jetze me'ecan. A'ñi pu ajta ayén tíra'antíhua'u tǎ'ij nain tí'ijc'ítí a'íjna í yaujra'an. Dios pu ajta jamuan tíu'utaahuaca'a í chaanaca í tej japuan yen seijre'e.

³ Ajta a'ñin í yaujra'an, ayée pu nain jǎn che'atá na'a rǎ'i huápi'i naa seijre'e tǎj ajta í Dios. Ajta í tévira'an, ayée pu che'atá na'a seijre'e tǎj ajta í Dios. A'ñi pu ajta raví'i tǎj na'a tí íiyen tí'iseijre'e í chaanaca japua, ajta u ta japua. Runiuuca pu jǎn huápi'i antiújmua'aree, a'ñi pu ayén ricí tǎ'ij á'ateevi'in. Tǎ'ij a'ñin yaujra'an tihua'acá'ari'iri'i í mej jǎn auteájturaa í Dios jemi, aj pu'í a'uun a'ujyeíjxi ípuari japua ruri'iríinta'a a'íjna tí nain jǎn antiújmua'aree, tí júte'e é'eseijre'e.

Ajta a'ñin yaujra'an, jaítze'e pu ve'ecán jǎn tí'itéjvee mecaí a'ímej í mej tí'ivaire'e u ta japua

⁴ Ayee pu 'een jǎn huarǎj, ajta ayén te'irájraa tí a'ñin ayén huápi'i jaítze'e rǎ'éene'e já'araa mecaí a'ímej í xiéjniu'ucari í mej ta japua tí'ivaire'e. Ajta jeíhua pu jaítze'e tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna í niuucari tí jǎn Dios ari raatamuá'a í ruyauj caí a'íjna í niuucari tí ajta jǎn hua'utamua'a a'íme í mej ta japua tí'ivaire'e. ⁵ Ayee pu'u xaa, Dios capu ja'anáj ayén tiraata'ixaa seíj tí huá'a jetze ajtéme'ecan tǎj ayén tiraata'ixaa í ruyauj tǎjǎn:

Mú'ee pej niyauj pú'een.

Neajta inee, íjii nu mua'antíhuau.

Ajta ayén tǎjǎn:

Nee nu ya'upuáara'an pu'éene'e na'ame.

Ajta amǎn, amí pu niyauj pu'éene'e a'ame.

⁶ Ajta, tǎ'ij ayén ye'eráavi'ití íiyen chaanaca japua a'íjna tí jécua imuá seijre'eca'a, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tǎjǎn:

Miché'e me'ñn raateánajche matǎj mena'a pua'amé í mej tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁷ Ajta, ayée pu huá'a jime'e tí'ixa a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e tǎjǎn:

Ayee pu huá'aruure a'ímej í mej tí'ivaire'e u ta japua mej mi miyen seijre'e tǎj eeca,
majta mej mi miyen seijre'e tǎj taij tí á'ataa

a'íme í tí tihuá'ajte'e.

⁸ Mí ajta, jíme'en í ruyauj, ayée pu tí'ixa tǎjǎn: Mú'ee, mí pej Dios pú'een, mú'ee pej antí'amua'aréere pua'amé tǎj na'a rusén jime'e.

Pepu'uri icu ru'itéechui í 'itǎ'í í mej jǎn ráamua'aree pej urarǎ'en jǎn seijre'e,
pej pajta xǎ'epi'ín tí'ajta a'ij tí tiraavíjte'e.

⁹ Mú'ee pej raataxǎ'íeve mej rǎ'í tí'itíjcha'íi tǎ'ahuati'ira'a jime'e.

Ajta, capu a'atzu mua'aránajcheca'a mej a'ij pua'a tí'itíjcha'íca'a.

A'íj pu jǎn, a'ñin Dios í pej jemin seijre'e, a'ñi pu ayén rǎ'í timuaateájtuaa patá'aj jaítze'e huatá'atemua'ave'en mecaí a'íme í mej mú'eetzi jamuan seijre'e.

¹⁰ Ajta ayén tǎjǎn:

Mú'ee, nevástara'a, jécua imuá pej raatétaahuaca'a í chaanaca.

Ajta, tǎj na'a tí íiye seijre'e u ta japua, amuájca'a pej jǎn raatétaahuaca'a.

¹¹ A'ñi pu te'entipua'ajte tǎj na'a pua'amé tí tí'iseijre'e.

Mí pajta mú'ee, paúche'e pej huatevéee pua'amé.

Ajta tǎj na'a tí tíu'utaavijhuaca'a, ayée pu tiu'utémí'ime'ecantari tǎj cǎixuri tí caí ché'e tí'itǎj vaire'e.

¹² Ayee pej raatéxu'uta'inaxǎ'íisin tǎj cǎixuri tí mí'ime'ecan, í mej raateájtutzi.

Naími'i pu seicié ruruuren.

Mí pajta mú'ee, paúche'e piyen che'atá pena'a seijre'e

tǎj na'a rusén jime'e.

Capej ja'anáj á'apua'aren.

¹³ Dios capu ja'anáj ayén tiraata'ixaa seíj tí ta japua tí'ivaire'e sino ruyauj pu xaa ayén tiu'utá'ixaa tǎjǎn:

Patá'aj yé a'ujyeíjxi'ín nejri'irínta'a.

Patá'aj piyen huácatii ajta nena'a caí hua'antimua'ítin a'ímej í mej muájcha'íire'e mej mi miyen timua'ará'astijre'en mú'eetzi.

¹⁴ Capu xaa ne'u ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e a'iné a'ñi mú'ee pú'een í xiéjniu'ucari tí Dios ayén tihuá'ajte'e mej mi miyen tí'ivaire'e mé'ujjuhua'ane'en, mej mi hua'utévaire'en a'ímej í tí huá'aci'ití tí Dios hua'irájtuaani.

Tej nu'u ra'ará'astijre'en é tej ráanamujri'i

2 A'áj pu jín ayén ruxe'eve'e tej jaítze'e temua'a naa ra'ará'astijre'en te'ájna é tej ráanamujri'i, tej ti caí yá'uuhua'axin. ²Jee xaa ne'u, a'ájna é niuucari é mej mejmí'i raataxájtaca'a a'ájme é mej ta japua tí'ivaire'e, a'áj pu xaa tí'ivaire'eca'a. Ajta ja'atí ti na'a ti caí ti'itáj jín ra'ará'astijre, ayée pu puaijtzí ancuré'a a'ij ti tiraavíjte'eca'a. Tí pua'a ajmí'i ayén tihua'uruu: ¿A'iné auj tí'iri'iri ti caí puaijtzí taatá'an ti pua'a tiyen tiraatéxieehua te'ájna é niuucari ti jín Dios tu'irátu-aasin, ti ajta jeíhua huápi'i ruxe'eve'e?

Amuacaícan, tavástar'a pu ayén raataxájtaca'a. Ajta á'iye, seica mú taata'ixaa a'ájme é mej ráanamujri'i.

⁴Dios pu ajta te'anxájtaca'a a'ájna jime'e ti ayén huaráj ti'itáj jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e, ajta ti'itáj é tej jín rí'i te'utaseíj. A'áj pu ajta raateájtuaa é ruxéjniu'uca huá'a jemi a'ij ti tira'aránajcheca'a ti ij a'ájni xiéjniu'u-care'ara'an ayén hua'utá'an a'ij mej ye'í tiraayí'itihua'an.

Ciristu'u pu ayén huanú'ihuaca'a matj a'ímej é júutz-imua'ame'en

⁵Ajta, capu Dios ayén a'ájna jín tihua'íjca a'ímej é mej ta japua tí'ivaire'e mej mi me'ájna jín antiújmu'a-reere muá'ara'ani é chaanaca mej japuan huachéjme'e muá'aju'u, a'ájna é chaanaca é tej jime'en ti'ixa. ⁶Ayee pu ja'atí ja'anáj ayén tí'ixajtaca'a tijín:

Mú'ee Dios, mú'eetzi jemi ti caí a'atzu ti'itáj jín ruxe'eve'e é tetea, matj mena'a pua'amé.

¿A'iné 'een jín piyen ra'utámua'areeri'i?

Ajta, a'ájni ti jetzen airaújneijte é teáata'a,

¿a'iné 'een jín piyen rí'i tiraatá'aca

pej piyen rí'i tirájcha'íi?

⁷Ayee pej ráaruu ti ij a'atzu á'ateevi'in

ti jaítze'e ciliéene'e jín ti'itevéé á'ara'ani

caí a'ímej é mej ta japua tí'ivaire'e.

Mí pajta mú'ee, rí'i pej tiraatá'a pe'ájna jime'e

pej ra'antíhua'u ti jeíhua huápi'i tiráaci'iti

mej mi naími'i naa rí'i tira'utaseíj.

⁸Pajta piyen ti'itáj jín tira'íjca

tí'ij a'ájni ayén tihua'a'aíte'e a'ame é teite

mej mi naími'i ca'anéeri jín ra'ará'astijre'en.

Tí pua'a ayén a'ájna jín tira'íjcatache'e mej mi naími'i ra'ará'astijre'en, capu mé'e jé'e tí'itajtaca'a ti caí ra'ará'astijre'eca'a. Mí ajta íjii, ayée pu jepi'in seijre'e mej caí xi naími'i miyen rá'astijre'e.

⁹Mí ajta itejmi, ayée pu jepi'in seijre'e jime'en a'ájna é Jesús. Dios pu ayén ráaruu ti ij a'atzu á'ateevi'in jaítze'e ciliéene'e jín ti'itevéé á'ara'ani mecaí a'ájme é mej ta japua tí'ivaire'e. Ajta íjii, Dios pu ayén rí'i raateájtuaa, ajta ve'ecán jín tira'íjca, a'ájna jime'e ti a'ájni Jesús ayén rajpuaiítzi já'araa a'ájna jime'e ti huamí'i. Dios pu ayén rí'i tihua'utá'a é teite a'ájna jime'e ti a'ájni Jesús ayén najjmi'ica jetze me'ecan huamí'i.

¹⁰Nain pu tiraací'i a'ájna, ajta nain pu ayén jemin tí'i-seijre'e a'ájna jime'e ti ayén nain tiú'utaahuaca'a. Ayee pu'u xaa ruxe'eve'eca'a ti a'ájni hua'irájtuaani mu'icáca é ruyaujmua'a mej mi jemin huateáturan tíj na'a rusén jime'e. A'áj pu jín ayén tiraavíjte'e ti ayén raanaíjmire'en a'ájna ti já'ita'a vé'ejvee a'ájna jime'e ti ayén rajpuaiítzi já'araa, a'ájna ti hua'irátuaasin é ruyaujmua'a. ¹¹Ajta a'ájni ti huateúra'ate a'ímej, ajta a'ímej ti a'ájni ari hua'itévi'itici, naími'i mú seíj mena'a jetze ajtéme'ecan. A'áj pu jín, capu ratévi'iraste'e ti a'ájni ayén hua'atamuá'amuante'en tijín: "Ne'ihuaamua'a mú pú'een."

¹²Ajta ayén tijín:

Nee nu hua'utánamujriste'esin

a'ij pej ántehuaa huá'a jemi é ne'ihuaamua'a.

Nee nu rí'i timuaatá'asin huá'a tzajta'a

a'ímej é mej e'etiújse'iri.

¹³Ajtahua'a ayén tijín:

Nee nu á'anca'ane é jemin.

Ajtahua'a rujéjcuatze'e, ayén tijín:

Yee nu huatéjvee huá'a jamuan é yaújmua'ame'en

ti Dios naatávi'itiste.

¹⁴Majta a'ájme é yaújmua'ame'en, ayée mú miyen che'atá mena'a éene'en téhua'ira'a, majta miyen éene'en téxuure'e, a'áj pu jín Jesús ayén huaújrúu tí'ij ayén che'atá na'a éene'en tehuá'ira'aca'a, ajta ayén éene'en téxuure'eca'a matj a'ímej. Ayee pu 'een jín huaráj tí'ij ayén ra'antipúa'ajte'en a'ájna é ti a'ájna jín antiújmu'a'aree é mej jín huácu'i'ini é teite. A'ii pu a'ájni pú'een é tiyaaru'u.

A'áj pu jín Jesús huá'a jetze me'ecan huamí'i, ti ij ajta hua'irájtuaani a'ímej é mej ca'anéeri jín seijre'eca'a tíj na'a mej auj ruuri mej miyen tí'itziíne'eca'a mej huácu'i'ini. ¹⁶Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, capu ayén huaújrúu matj a'ímej é mej ta japua tí'ivaire'e tí'ij hua'utévaire'en sino ayée pu huaújrúu matj a'ímej é mej Abraham jetze airaújneijte.

¹⁷A'áj pu jín, ayén ruxe'eve'eca'a ti a'ájni ayén seicié huaújrúuren ti ij ayén éene'en seijre'e matj a'ájme é ihuaamua'ame'en nain jime'e ti ij ayén a'ájna jín te'enteárate é Dios jemi, ti ij ayén nain jín tiu'utévaire'en é Dios jemi, ti ij ajta ayén huá'ancu'uvajxi'in é teite ti ij ajta caí ja'anáj ti'itáj jín até'itze'ara'an, ti ij ajta huá'ari'i é mej jín auteájturaa é Dios jemi. ¹⁸Pu'uri xaa ne'u rí'iri ti a'ájni ayén hua'utévaire'en a'ímej é mej á'aviicua'ire'e tí'itáj jime'e, a'iné a'ájni pu ari rajpuaiítzi já'araa, ajta rá'u-viicua'iri'i.

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee é Jesús caí a'ájna é Moisés

3 A'áj pu jín, ayée xu huá'ini, ne'ihuaamua'a, mí ti Dios amua'itévi'itici, a'iné mú'ejmi pu huatá'inee a'ájni ti júte'e é'eseijre'e sej si naími'i siyen huateáturan é jemin. Setá'aj siyen se'ájna jetze tiú'umua'ati se'ájna jetze é Jesús ti Dios ayén a'ájna jín tira'íjca ti titaatá'ix-aate'en a'ájna jime'e é niuucari é tej rá'astijre'e. A'áj pu Jesús ajta nain jín tí'ivaire'e é Dios jemi ti ij taatévaire'en itejmi. ²Ayee pu che'atá na'a Jesús pu nain jín

araúraste a'fjna jemi ti ayén ra'antíhua'u tǎj ajta a'fjn Moisés ayén nain jǎn araúraste tǎ'ij ajm'i'í tǎ'ivaire'eca'a í chí'ira'an jetze í Dios.

³ Mǎ ajta, Dios pu ayén tiraaxǎ'epi'íntari'iri'i ti ayén tiraavǎjite'e ti jaítze'e rǎ'í tiraateájtuaani a'fjna í Jesús caí a'fjna í Moisés. Jee xaa ne'u, jaítze'e tu rǎ'í tiratá'aca te'fjna ti chí'i ta'ahuaca tecaí te'fjna í chí'i. ⁴ Ayee pu ti'ayajna a'iné tǎj na'a ti tǎ'iseijre'e í chí'i, ja'atǎ pu rá'aj-taahuaca'a. Mǎ ajta Dios, a'fǎ pu nain tiú'utaahuaca'a tǎj na'a ti tǎ'iseijre'e.

⁵ Ajta a'fjn Moisés, nain pu jǎn araúraste tǎ'ij auj tǎ'ivaire'eca'a í chí'ira'an jetze í Dios. Ayee pu 'een jǎn huarǎj, a'fǎ pu ajta ayén te'anxájtaca'a a'ij mej méjca'i huáyee tiu'utaxájtache'e. ⁶ Mǎ ajta a'fjn Círíistu'u, a'fǎ pu ayén nain jǎn araúraste tǎ'ij tǎ'ivaire'eca'a í ruca.

Jee xaa, a'fǎ pu yaujra'an pú'eene'e a'fjna ti hu-atéechi'i. Teajta iteen, teen tu teitestemua'ame'en pú'een, teen tu teajta te'uun a'ujte'í chí'ira'an jetze, ti pua'a tiyen te'utáviicua'i tej taxiéehua tejá'uxajtane'en te'fjna í tej jǎn tátemua'ave'e te'fjna jime'e í tej rachú'eve'e.

A'fǎ mú nu'u huaújse'upe'en í Dios jemi a'fime í mej teitestemua'ame'en pú'een

⁷ A'fǎ xu jǎn, setá'aj ráanamua temua'a naa a'ij ti ti'ixa a'fjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tǎjǎn:

Tǎ pua'a íjii seráanamua ti ayén tejá'amua'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁸ Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan í a'amua tzajta'a matǎj a'fime í mej ajca'ihuá'imua huataújtze'ire ineetzi.

A'ájna xicáara'an mej jetzen a'ij tiráataahuaca'a mej mi neja'upuá'ajte'en a'ájna a'u ti caí é'eti'itǎjca'a.

⁹ A'uú mú miyen a'ij tiráataahuaca'a mej mi naa-muá'itin,

majta miyen me'uun é'etee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a mej tǎ'iseij netǎj nena'a rijcaa.

¹⁰ A'fǎ nu jǎn hua'utájaaxiejvi'iri'i ne'ímej í teitejra'a.

Neajta niyen tiu'utáneixaa yee ja'anáj ti na'a a'fǎ mú a'ij pua'a tǎ'imua'atze í ru tzajta'a.

Majta, camu a'atzu ramua'aree a'ij nej tǎ'ijxe'eve'e.

¹¹ A'fǎ nu jǎn, neniú'ucara'a

nu jǎn niyen te'atánratziiri'i

mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti

a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.

Ayee pu xaa tiu'utaxájtaca'a a'fjna í Dios.

¹² Rǎ'í xu'u, ne'íhuaamua'a, ti ij caí ayén hu-ataseijre'en mú'ejmi jemi seǎj ti a'ij pua'a ti'itǎjcha'í í ru tzajta'a, ti ajta caí té'atzaahuate'e. Caxu raatá'acare'en seǎj ti ayén 'een ti a'fjn ayén á'ujca'ane ti mé rúurieni a'fjna í Dios ti i'irúuri. ¹³ Seajta mú'een, setá'aj ca'anǎjra'a huataúra'an seij seajta seij tǎj na'a nain xicáara'an tzajta'a sej seuj ruuri ti ij caí seǎj mú'een ayén ra'antánaamuan í ru tzajta'a a'fjna jime'e ti ayén ráacuanamua a'fjna ti a'ij pua'a 'een.

¹⁴ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen huárini, a'iné ayée pu ti'itǎj tǎ'itaci'iti jamuan í Círíistu'u ti pua'a tiyen teuj te'utáviicua'i tǎj na'a rusén jime'e í tej jǎn tátemua'ave'e te'fjna jime'e í tej rachú'eve'e tete'fǎj tite'utéjhuui.

¹⁵ Ayee pu xaa a'ij ti té'uyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze tǎjǎn:

Tǎ pua'a íjii seráanamua ti ayén tejá'amua'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan í a'amua tzajta'a matǎj a'fime

í mej ajca'ihuá'imua huataújtze'ire ineetzi jemi.

¹⁶ Majta a'fime, í mej ráanamuaajri'i, majta ra'utéxiee-huari'iri'i, a'ii mú a'fjn pú'een í ti Moisés teecan

hua'iráavi'iti a'ujna u Egipto. ¹⁷ Ajta a'fime, í ti Dios ayén á'atee hua'apuate nine'ira'a ti huá'ajaaxiejvi'i a'fime, a'ii mú a'fjn pú'een í mej auteájturaa í Dios jemi, majta á'upua'areca'a me'újna já'ahua'a a'u ti caí é'eti'itǎjca'a. ¹⁸ A'fǎ mú majta me'fjn pú'een í ti huá'a jǎme'en Dios ayén te'ataújratziiri'i mej nu'u caí ja'anáj me'uun a'uteáruti a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'fjna jime'e mej caí ra'ará'astijre.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti ayén titá'amitie-jte'e ti caí ayén hua'ucǎ'i mej me'uun a'uteárute a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'fjna jime'e mej caí té'antzaahua.

Dios pu taatá'asin tej ti jemin e'ehuátase'upe'en

4 Aúche'e pu ayén tǎ'ivaire'e í niuucari ti jǎn Dios ayén te'ataújratziiri'i ti i'iri'iri tej te'uun a'uteárute a'u ti a'fjn taatá'asin tej te'uun e'ehuátase'upe'en. A'fǎ pu jǎn, tiché'e rǎ'í tena'a ti ij caí ayén te'irájra'ani ti seǎj mú'een ti'itǎj jǎn auté'itzen ti ij caí ráaci'iti ti a'uun a'uteárute. ² Ayee pu'u, ayée pu che'atá na'a taacǎ'í í niuucari ti jǎn Dios tu'irájtuaani, tǎj ajta tihua'ucǎ'í a'fimej. Mǎ ajta, capu a'atzu a'ij tihua'utévai í mej ráanamuaajri'i a'fjna jime'e mej caí té'antzaahua matǎ'ij ráanamuaajri'i.

³ Ajta íjii, iteen i tej té'antzaahua, teen tu te'uun a'uteáruti a'u tej e'ehuátase'upe'en. Ayee pu huataúj-mua'a ti ayén tǎ'itaci'iti a'iné ayée pu Dios tiu'utaxájtaca'a huá'a jime'e tǎjǎn:

Neniú'ucara'a nu jǎn te'atánratziiri'i

mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti

a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.

Mǎ ajta, tǎj na'a a'ájna'imua ti raatáaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene, pu'uri cǎ'ipiihuaca'a í ti jǎn Dios tiu'umuáriej. ⁴ Jee xaa ne'u, a'iné mé já'ahua'a pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'fjna jime'e í xicáara'an ta'aráhua'apua. Ayen tǎjǎn:

Ajta a'ájna xicáara'an jetze í ta'aráhua'apua,

Dios ayén raatapuá'ajta'a í ti jǎn tiu'umuáriej.

Tǎ'iquí huaújse'upe.

⁵ Ajta, teuche'e tu te'fjna jǎme'en ti'ixa í niuucari ti jǎme'en tiraataxájtaca'a í Dios tǎjǎn:

Camu nu'u ja'anáj me'uun a'uteáruti

mej mi neetzi jamuan e'ehuaújse'upe'en.

⁶ A'íj pu jín, camuché'e mú miyen seijre'e seica í mej xaa me'uun a'uteároute mej mi jamuan í Dios e'e-huaújse'upe'en. Mí majta a'íime, í ti amuacaí huá'a jemi raateájtuaa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaaniíche'en, camu me'uun a'uteájrupi me'íjna jime'e mej caí ra'ará'astijre. ⁷ A'íj pu jín, pu'uri jeíhua a'ateeví'i t'íj a'íin Dios raatá'a a'íjna í David teecan ti ayén tiu'utaxáj ti Dios ayén raaxí'ep'iintare ja'anáj ti ayén teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti ayén raatamuá'a t'íj "Íjii." Ayee pu a'íjna jín tiu'utaxájtaca'a t'íj:

Tí pua'a íjii seráanamua a'ij ti t'ixa í Dios, caxu ra'antánaamuan í á'amuatzajta'a.

⁸ Ajta, ti pua'a a'íin Josué teecan ayén hua'u-ta'aníche'en mej huaúuse'upe'enche'e, capu ayén raataxájtanche'e í Dios a'íjna jime'e í seíj jetze í xicaj. ⁹ A'íj pu jín, aúche'e pu tura huá'a jemi í mej teiteste-mua'ame'en pú'een í Dios mej mi jamuan huaújse'upe'en, a'íné ja'atí ti na'a ti ayén a'uun a'uteároute ti ij e'ehuaújse'upe'en í Dios jamuan, a'í pu ayén che'atá na'a raatapuá'ajta í ti jín tí'imuarí'e t'íj ajta Dios tiraapuá'ajtacaa í ti jín tiu'umuáriej. ¹¹ A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen nain jime'e taca'aníjra'a tej ti te'uun a'uteároute, ti ij caí ja'atí ayén che'atá na'a huárini a'ij mej mejmí'i huaríj a'íime, í mej caí te'ará'aste me'íjna jime'e mej caí té'antzaahua.

¹² Ajta a'íin í niuucari ti Dios jetze airánineí, a'í pu e'ihuárújte'en, ajta tí'imíjhuaca huápi'i. Temua'a pu te'urú'ipi í tatzajta'a. Jaítze'e pu tí'ivaire'e caí í chun ti hua'apua jín ajcámími, ti ajta huápi'i antámími, í mej majta jín rasi'icheca í caríj ti ruví'i, majta jín ra'utasi'iche í tu'utanaj. A'uu pu xaa urú'ipi a'íjna í niuucari í xiéjniu'ucare'ara'an jetze í teví, ajta í mua'atzi're'ara'an jetze. Temua'a pu raayí'ti ti ayén raatámítiejte'en a'ij ti seíj tí'imua'atze, ajta a'ij ti seíj tí'ijxe'eve'e ti ayén huárini. ¹³ Tí'itíj ti na'a ti ayén tí'iseijre'e, ti ajta a'íjna jetze ajtémecan a'íjna ti Dios ayén tiú'utaahuaca'a, t'íj na'a tí'ipua'amé, ayée pu jéjre'e seijre'e í jemin. Ajta ayén ruxe'eve'e tej naími'i tiyen tiu'utaseíjrata í jemin. Ajta, capu tí'itíj rú'avaa í jemin.

Jesús pu a'íin pú'een í ti jaítze'e ve'ecán jín tí'itájvee t'íj ta japua huániuuni

¹⁴ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri seijre'e í ta jemi seíj ti ve'ecán jín tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi. Ajta a'í pu ari a'uun a'ujnéj u ta japua. A'íj pu jín, tiché'e tiyen taca'aníjra'a jín teuj rá'astijre'e te'íjna í tej té'atzaahuate'e. ¹⁵ A'íné a'í pu ve'ecán jín tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi, a'í pu raayí'ti ti ayén tá'ancu'uvajxi'in a'íjna jime'e tej caí tá'acacanej í ta tzajta'a. A'í pu che'atá na'a nain jín tirajpuaijtzica'a tetíj iteen tirajpuaijtzica'a. Ajta, a'í pu caí tí'itíj jín até'itzaara.

¹⁶ A'íj pu jín, tiché'e tiyen taxí'evi'ira'a jín ajteáxi're te'ájna vejli'i a'u ti a'utájvee í ipuari a'u ti a'íin e'ecájca í Dios ti ij a'íin ayén tá'ancu'uvajxi'in, t'íj ajta rí'i titaatá'an, ti ij ajta taatévaire'en ja'anáj ti na'a ti ruxe'eve'e.

Jesús pu ve'ecán jín tí'itájvee í Dios jemi ta jetze me'ecan

⁵ Ayee pu 'een a'íjna jime'e ja'atí ti na'a ti ayén ve'ecán jín tí'ivaire'e í Dios jemi. Amuacaí mú miyen ra'avé'ehausin huá'a tzajta'a í teite. Matí'ij mi miyen tí'ira'íjcate'en ti ij a'íin huá'a japua huániuuni í Dios jemi. A'í pu ajta tiu'utámuai'ivajta a'íjna í mej raatapuaijve'esin í Dios, ajta a'íjna í ye'emuaate í mej hua'utámuai'ivajta me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi. ² A'íné a'íjna í ja'atí ajta ramua'aree ti caí ruseíj té'evicu'a'i, a'í pu ajta raayí'ti ti huá'ancu'uvajxi'in a'íimej í mej caí a'ij tí'urú'umua'aree, ajta a'íimej í mej tí'itíj jín até'itzaara í Dios jemi. ³ A'íj pu jín ruxe'eve'e ti a'íin amuacaícan ayén tiu'utámuai'ivajta a'íjna jime'e ti a'íin ruseíj tí'itíj jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta á'iyen, ayée pu ruxe'eve'e ti ayén che'atá na'a huárini huá'a jime'e í teite í mej miyen che'atá mena'a tí'itíj jín tite'uteájturaa í Dios jemi.

⁴ Ajta, capu ja'atí ayén ruseíj te'enteároute a'íjna jime'e ti ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi, sino ti pua'a Dios ayén a'íjna jín tira'íjcate'e a'ij ti ayén tira'íjca a'íjna í Aarón teecan. ⁵ A'íj pu jín, capu ayén ruseíj huataújtuaa a'íjna í Jesús ti ayén ve'ecán jín te'enteároute ti ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi. Capu xaa ne'u, sino Dios pu ayén tiraata'ixaa t'íj:

Mú'ee pej niyauj pírici.

Ijii nu niyen muaatéya'upuataca'a.

⁶ Ajta pua'amecié pu ayén tí'ixa t'íj:

Mú'ee pej piyen pe'íjna jín tí'ivaire'e í Dios jemi t'íj ajta ve'ecán jín tí'ivaire'e a'íjna í Melquisedec t'íj na'a rusén jime'e.

⁷ T'íj auj yen seijre'eca'a íyien chaanaca japua, Jesús pu ayén huaténiyu, ajta raatéjhuaa a'íjna jemi tí' raayí'tihua'a tí' ru'irájtuaani. Jéihua pu ayén huaújyeineca'a a'íjna jemi t'íj a'íin caí raatá'acare'en tí huámi'ini. Ajta a'íin Dios ayén ráanamua'jri'i a'íjna jime'e tí ayén huataúra'a tí ayén araúrasten a'ij tí'íjxe'eve'eca'a í Dios.

⁸ Ayee pu i yaujra'an pu pú'eene'e, aúche'e pu ayén rí'i ráaruu tí ayén ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í tí jín rajpuaijtzica'a. ⁹ Ajta, t'íj Dios ayén raanaíjmire, Jesús pu a'íjna jín te'enteájrupi a'íjna jime'e tí a'íin ayén hua'irájtuaani t'íj na'a rusén jime'e naíjmi'ica a'íimej í mej rá'astijre'e. ¹⁰ Ajta Dios ayén a'íjna jín tira'íjca tí ij ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi t'íj ajta tiu'utévai a'íjna í Melquisedec.

Mej nu'u jaítze'e yaú'itié muá'ara'ani í Dios jemi

¹¹ Jéihua tu tejá'amua'ixaate'ecu te'íjna jime'e. Mí ajta, jé'ecan pu muári'eri tej tiyen temua'a naa tejá-muaatá'ixaate'en a'íné caxu ca'anacan yaú'itié xá'aju'un. ¹² Jee xaa ne'u, íjii tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, ayée pu tiraavíjte'ecache'en sej siyen rujímuua'a sena'a tihuá'umua'aten í seica.

Mí ajta caí caxu, sino ayée pu ruxe'eve'e tí ja'atí ayén ajtahua'a tejamuáamua'aten í mej jín autéjhuiica mej

tihuá'umua'aten me'fjna jime'e í niuucari tí Dios jetze a'uvé'eye'i. Ayee xu 'een matfj a'fime í tí'íríi í mej ru-mua'atf léechi ye'eca, mej caí xí yá'ujepi'ira'a í cua'ira.

¹³ Ja'atf tí na'a tí ayén 'een tfj pa'arí'í tí léechi jfn ru-
uri, capu xí yaú'itie a'fjna í niuucari í mej jfn tihuá'u-
mua'aten a'ij tí ye'í sefj rí'í tí'tiújcha'íí í Dios jemi. ¹⁴ Mf
ajta, a'fjna í niuucari tí ayén tí'ivaire'e tfj í cua'ira í mej
racua'aca í mej vaujsi, ayée pu tihuá'aci'ti mej mi
me'fjna jfn tihuá'umua'aten a'fme'j í mej meri vaujsi, í
mej majta meri raayí'ti tí ayén tihuá'amitiejte'e tí
pua'a tí'itfj ayén tí'ixi'epi'ín nusu caí. Ayee pu 'een jfn
miyen raayí'ti me'fjna jime'e mej miyen rí'í tí'tiújcha'íí
í Dios jemi.

6 A'fj pu jfn, tiché'e tiyen mé rúuhua'axin te'fjna í
mej jfn amuacaí titá'tiiri'i jíme'en í Círistu'u tej tí
tiyen jaítze'e huavaújse'en í Dios jemi. Tiché'e caí
ché'e te'fjna jetze ucáaju'un, a'fjna í niuucari tí jíme'en
raxa tej seicié tiú'umua'ati te'fjna jime'e í ye'irá tí caí
ché'e tí'itfj vaire'e í Dios jemi, nusu tí jíme'en raxa tej
rá'atzaahuate'en í Dios. ² Ajta seica tí ayén tí'ita'ajte'e
tej nu'u huatámua'i'vijnhua na'ari tej nu'u hua'avé'e-
muari'en ca'ín tí jíme'en raxa a'ájna xicáara'an í mej
jetzen a'itajú'un a'fime í mej meri huácuui. Ajta, a'fjna í
niuucari tí jíme'en raxa tí Dios ayén huá'axijte'en seij
ajta seij a'ij tí tí'iraci'ti tfj na'a rusén jime'e. Naijmi'i tfj
na'a í tej teuchén tiraataxájtaca'a, ayée pu'u 'een í mej
jfn amuacaí titá'tiiri'i. Pu'uri ruxe'eve'e tej jaítze'e
huavaújse'en í Dios jemi. ³ Ayee tu te'fjna jfn rini tí
pua'a Dios ayén titaatá'acare'en.

⁴ Mf majta seica, ayée mú meri huarfj. Seij pu ja'anáj
ayén tihuá'amitiejte'eca'a tí ayén tí'ayajna a'fjna í niu-
ucari. Mu'uri ja'anáj raamuá'a a'fjna tí Dios hua'uta-
puaíjve tí ajta júte'e a'uvé'emej. Ajta a'fjn xiéjnui'u-
care'ara'an í Dios ayén huá'a tzajta'a huatájturaa.
⁵ A'fj mú majta raataxí'eve a'fjna í niuucari tí i'irí'en, tí
ajta Dios jemi u a'uvé'emej. Majta mú ra'ancuré'a
me'fjna í muári'erí'ira'a tí jfn Dios ayén tiu'uta'ájta tfj
na'a rusén jime'e.

⁶ Matf'ij mi mé rúurie. A'fj pu jfn capu a'atzu a'ij
tí'irí'iri tí ayén hua'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a
seicié tiú'umua'ati. Capu xaa ne'u, a'iné a'fj mú ma-
jtáhua'a rujfjmua'a rá'utatan í cúruu jetze me'fjna tí
yaujra'an pú'een í Dios. Majtáhua'a mú á jéjre'e huá'a
tzajta'a í teite, a'fj mú majta rá'axieehuari'i.

⁷ Ayee pu che'atá na'a tí'irineca huá'a tzajta'a í teite
tfj ajta ayén tí'irineca í chuej japua matf'ij huatéviiye.
Dios pu ayén rí'í tiratá'aca a'fjna í chuej tí pua'a
matf'ijta huatéviiye, ayén japuan tiu'unén a'fjna tí ti-
hua'atéva'iri a'fme'j í mej japuan tí'ihua'aste. ⁸ Mf ajta,
tí pua'a japuan tiu'unén a'fjna tí tétzicare'e, ajta a'fjna
tí tiú'uxu'uhua'ate'e matf'ij huatéviiye, capu tí'itfj
vaire'e a'fjna í chuej. Jee xaa ne'u, ayée pu tí'irí'iri tí
ayén té'eme tí Dios a'ij pua'a ráaruuren, ajta ayén
tiraateátaira.

Tí nu'u rí'í na'a ne'u tfn ahuá'avaire'e mej mauj ruuri

⁹ Capu amfn a'ij tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, mi tej
já'amuaxe'eve'e, a'iné ayée pu titá'amitiejte'e mú'ejmi

jime'e tí caí ayén tejamuáaci'ti a'fjna tí a'ij pua'a 'een,
sino sej siyen ra'ancuré'asin tfj na'a tí ayén tí'iseiire'e
a'ame a'ájna xicáara'an tí jetzen Dios amua'irájtuaani.

¹⁰ Dios pu xaa ra'utámua'areeri'i a'ij tí tiraavíjete'e í sej
jfn tiu'umuárije, sej seajta hua'utaxí'eve í Dios jetze
me'ecan a'fme'j í tí hua'irávi'itici í Dios. Capu a'atzu
yá'uhua'ana í Dios sej seri jfn tihua'utévai, sej seajta
seúche'e tí'itfj jfn tihua'atéva'iri.

¹¹ Ayee tu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej si siyen
che'atá sena'a a'arauca'anéecan jfn siyen rijca seica
jime'e tí ij Dios ayén amuaana'jmire'en a'fjna jime'e í
sej jfn rachú'eve'e ajta na'a caí nain te'entipué'are.

¹² Setá'aj caí siyen huá'ina'ase'e sino siyen che'atá
sena'a huári'ni matfj a'fme'j í mej ra'ancuré'asin me'fj-
na tí jfn Dios te'ataújratziiri'i tí ayén tihuá'uci'ti a'fjna
jime'e mej té'atzaahuate'e, majta mej te'utáviicua'iri'i.

Ayee pu té'eme a'ij tí Dios te'ataújratziiri'i

¹³ Tf'ij Dios ayén te'ataújratziiri'i a'fjna í Abraham je-
mi, a'fj pu ayén rusefj tiraata'ixaa í runiuuca jime'e,
a'iné capu mé'e já'a hua'aca'a ja'atf tí jaítze'e ve'ecán
jfn tí'itéveeca'a tí ij ayén niúucare'ara'an jfn tiraatá'an.
¹⁴ Ayee pu tiraata'ixaa tfjfn: "Huáp'i'í nu rí'í timuaateá-
tuaasin. Jéihua nu huáp'i'í hua'utámu'iirejsin í á'ayauj-
mua'a."

¹⁵ Ajta a'fjn Abraham, tf'ij a'ateevi'i tí ayén
rachú'eve'e ruxí'evi'ira'a jime'e, aj pu'i ayén ra'an-
curé'a a'fjna tí jfn Dios te'ataújratziiri'i.

¹⁶ Jee xaa ne'u, a'iné ayée mú tí'ijri'ire í teteca mej
runiuuca tí'itá'aca a'fjna jime'e í niuucajtze'en a'fjna tí
jaítze'e ve'ecán jfn tí'itéjvee mecaí a'fime. Ajta ja'anáj tí
na'a mej tí'itfj jfn tiújtea'axi'ín, ayée mú ramua'aree tí
ari rí'í tí'ihuaújxi'epi'íntare tf'ij sefj runiuuca jfn ayén
tí'itá'aca. ¹⁷ A'fj pu jfn, tf'ij Dios ayén tiraaxí'epi'íntare tí
ayén tihua'utasejrate'en temua'a naa a'fme'j í tí ti-
hua'aci'ti mej mi ráamua'aree tí caí a'atzu rí'irí tí seicié
huári'ni a'fjna jime'e a'ij tí a'fjn ari tiraaxí'epi'íntare, a'fj
pu ajta ayén runiuuca jfn tiraataxájtaca'a.

¹⁸ A'fj pu jfn, tí'ihua'apua pu tí'iseijre'e tí caí ja'atf
raayí'ti tí seicié tiú'uruuren í tatzajta'a, tí jíme'en caí
rí'irí tí Dios ayén tiu'utéehua'ita: a'ii pu a'fjn pú'een,
a'fjna í tí jfn te'ataújratziiri'i, ajta runiuuca tí jfn tiu'u-
taxájtaca'a. A'fj tu jfn huatétaca'anen temua'a naa,
iteen i tej jemin ajteáxí'reca'a tí ij a'fjn tacha'í á'ara'ani,
tej tí tiyen ra'ancuré'an í tej rachú'eve'e, a'fjna tí ajta
ayén raateájtuaa itejmi jemi.

¹⁹ Ajta a'fjn í tej rachú'eve'e, ayée pu ca'aníjra'a
tatá'aca tí ij caí tí'itfj tá'itziite'e í tatzajta'a, tí ij caí tí'itfj
ta'antimuá'itín. Cu xíee a'fj pu a'uteájrupi u ta japua,
huarita'an a'fjna í cfxuri tí já'ita'a e'ecáaviiij.

²⁰ Ajta a'fjn í Jesús, a'fj pu amuacaí a'uteájrupi tí ij
a'fjn ta japua huániuuni, a'fjna jime'e tí Dios ayén a'fj-
na jfn tira'ljca tí i a'fjn ayén che'atá na'a ve'ecán jfn
tiu'utévaire'en í Dios jemi tfj na'a rusén jime'e tfj ajta
a'fjna í Melquisedec.

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Jesús caí í
Melquisedec

7 Ajta a'ñin Melquisedec, capu tíya'upuaca'a, ajta capu tináanaca'a. Capu ajta ámitieere'e ja'atí ti jetzen airaújnejite, capu ajta ayén ámitieere'e ja'anáj ti huanú'ihuaca'a na'ari ja'anáj ti huamí'i. A'ñj pu jín, ayée pu che'atá na'a huaújruu tñj ajta seáj ti yaujra'an pú'een í Dios. Ajta a'ñj pu ayén ve'ecán jín ti'itevée a'ame í Dios jemi tñj na'a rusén jime'e. A'ajná'imua a'ñj pu ajta a'ñjna jín ti'itéveeca'a í rey jime'e a'ñmej jemi í mej Salem é'echejca'a, ajta ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'ñj-na jemi í Dios ti nain jín antiújmua'aree.

Ajta a'ñjna í mej jín miyen ratamuá'amua tñjn Melquisedec, ayée pu huataújmu'a tñjn "Rey ti rí'i naa tí'ajta". Ajta a'ñjna ti rey pú'een ti Salem é'eme'ecan, ayée pu huataújmu'a tñjn "Rey ti rí'i tihuá'ajcha'í mej mi ruxiéehua tí'itesejre'e". A'ñj pu ra'anti-nájcheca'a a'ñjna í Abraham teecan tñ'ij a'uun pu pójé'ejve a'u ti huajá'ucuii a'ñmej í reeyejte. Ajta, a'ñin Melquisedec ayén rí'i tiraateájtuaa. Tí'ij jí Abraham ayén raatapuaíjve tamuáamuata'a pua'amé ti a'ñjna jetze ajtème'ecantaca'a tñj na'a ti ayén tihuá'ari'iri'i.

Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'itéveeca'a a'ñjna í Melquisedec

4 Setá'aj siyen se'ñjna jetze tiú'umua'ati ti huáp'i ve'ecán jín ti'itéveeca'a í Dios jemi a'ñjna ti tayaaxúj pú'een. Ajta a'ñjna í Abraham teecan, a'ñj pu ayén raatapuaíjve a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé ti a'ñjna jetze ajtème'ecantaca'a tñj na'a ti ayén tihuá'ari'iri'i.

5 Jee xaa ne'u, a'ñime í mej Leví jetze airaújnejite í mej majta ti'itj jín títetateí í Dios jemi, ayée mú tiu'uta'ajti'ire mej miyen hua'utáhuavii í teite a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé í mej tí'ijcha'í a'ij ti té'eyu'usi'i a'ñjna jetze í yu'uxari í mej jín tí'ajta. Ayeé mú xaa ne'u huá'ahuaviiraca'a í ru'ihuaamua'a. Capu amín a'ij, ti pua'a a'ñj mú majta Abraham jetze airaújnejite a'ñime í ihuáamu'a'ame'en.

6 Mí ajta amín, í ti caí huá'a jetze ajtème'ecan, a'ñj pu ra'ancuré'a a'ñjna Abraham jemi a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé. A'ñj pu ajta rí'i raateájtuaa a'ñjna í Abraham. Ajta Dios pu ti'itj jín te'ataújratziiri'i a'ñjna jemi í Abraham. 7 Ajta, naími'i mú miyen ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti a'ñin ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee ayén rí'i tiratá'aca í Dios jetze me'ecan a'ñjna ti ciliéene'e jín ti'itéjvee.

8 Ajta, ayée pu tí'irineca íiyen chaanaca japua mej mi miyen ra'ancuré'an me'ñjna í tamuáamuata'a ti pua'amé a'ñime í teite í mej majta cui'ica. Mí ajta, ayée pu ti'iteújxajta ti a'ájna'imua, a'ñj pu ayén ra'ancuré'a a'ñjna ti auj jín ruuri.

9 A'ñj pu jín, rí'iri tej tiyen raataxáj yee a'ñj pu Leví ajta ayén tiu'unájchitaca'a a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé a'ñjna jime'e ti aúche'e huatasejre'esin a'ñjna jetze í ruyaaxu, a'ñjna í Abraham teecan. Leví pu xaa tiu'unájchitaca'a a'ájna tñ'ij Melquisedec ayén ra'anti-nájcheca'a a'ñjna í Abraham teecan.

Cirístu'u pu ve'ecán jín ti'itevée a'ame tñj na'a rusén
jime'e

11 Ajta, ti pua'a rí'irístanche'e ti hua'unajmire'en í teite í Dios jemi a'ñjna jime'e mej ve'ecán jín títetateí a'ñime í mej Leví jetze ajtème'ecan, capu a'atzu ruxe'eve'e á'ame'enche'e ti seáj ayén huatasejre'en ti ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en tñj ajta tiu'utévai a'ñjna í Melquisedec, ti ajta caí Leví jetze ajtème'ecantaca'a. Capu xaa ne'u ayén ruxe'eve'e á'ame'enche'e, a'iné a'ñin niuucari í mej jín tí'ajta, a'ñj pu ayén huatasejre huá'a jemi í mej Leví jetze ajtème'ecantaca'a.

12 Mí ajta xaa, ti pua'a ayén ruxe'eve'e mej seicié huáriní mej mi hua'antíhuauini a'ñmej í mej te'enteárate í Dios jemi, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej seicié ráaruuren í niuucari í mej jín tiu'uta'ajta.

13 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, a'iné a'ñjna í tej jime'en raxa, seáj pu teitejra'a jetze ajtème'ecan, ajta capúu xi ja'anáj ja'atí ayén ti'itj jín tiu'utévai í Dios jemi, ti ajta a'ñjna teitejra'a jetze ajtème'ecan.

14 Jee sein, a'ñin tavástar'a ayén Judá jetze airaújnejite. Ajta a'ñin Moisés teecan capu ja'anáj ti'itj huataxájtaca'a a'ñjna jime'e í teitejra'a, ti huá'a jetze huatasejre'enche'e a'ñime í mej ve'ecán jín ti'itevée muá'aju'unche'e í Dios jemi.

15 Jee xaa, ayée pu ti'ayajna xaa ne'u, ti seáj ayén huatasejre ti ayén che'atá na'a ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi tñj ajta a'ñjna í Melquisedec. 16 Ajta a'ñin, capu ayén a'ñjna jín tira'ijca a'ñjna jime'e ti ayén araúrasten a'ij mej tira'uyú'uxaca'a a'ñime í teteca í mej cui'ica a'ij ti tiú'ujxe'eve'e ti seáj jetzen airaanen tñ'ij ti'itj jín te'enteárate í Dios jemi.

Capu xaa ne'u ayée na'a, sino a'ñj pu a'ñjna jín ayén te'enteárupi a'ñjna jime'e ti ayén ruurican seíire'e a'ame tñj na'a rusén jime'e. Ajta, capu rí'iri ti ja'atí ra'upuá'ajte'en. 17 Ajta, ayén jime'en tiu'utaújxajtaca'a tñjn:

Mú'ee pe piyen che'atá pena'a
ve'ecán jín ti'itevée pua'amé í Dios jemi
tñj na'a rusén jime'e tñj ajta a'ñjna í Melquisedec.

18 Ayeé pu té'eme, a'iné Dios pu ari ayén ra'urú'uu a'ñjna í niuucari ti amuacáí raateájtuaa a'ñmej jemi í mej Israel jetze ajtème'ecantaca'a. Ayeé pu a'ñjna jín huarj a'iné camu té'eviicua'iraca'a a'ñime í mej ve'ecán jín títetate'eca'a, ajta capu ti'itj tiu'utévai a'ñjna í niuucari. 19 Jee xaa, capu ti'itj huanaíjmire a'ñjna í niuucari í mej jín tí'ajtaca'a, sino a'ñj pu xaa tñ'ij Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi a'ñjna ti jaítze'e rí'en í tej rachú'eve'e, í tej teajta jín vejli'i ajteáxiire jemin í Dios.

20 Ayeé pu ajta 'een jín jaítze'e tí'ivaire'e a'ñjna í tej rachú'eve'e a'ñjna jime'e ti Dios ayén runiuuca tiu'utá'an, ayén raateájtuaa itejmi jemi. Majta a'ñmej í seica, ayée pu Dios caí runiuuca jín tiu'utá'a a'ñmej jime'e. Capu amín a'ij, maúche'e mú ve'ecán jín te'enteárupi í Dios jemi.

²¹ Mí ajta a'íjna í Jesús, a'íñ pu a'íjna jín ayén te'en-teájrupi niuucajtze'en a'íjna tí jíme'en tiu'utaxájtaca'a tǎjín:

Tavástarara, mú'ee pej ve'ecán jín ti'itevéé pua'amé í Dios jemi tǎj na'a rusén jíme'e, ajta a'íñ pu caí ja'anáj ruhuárita'a cáame.

²² A'íj pu jín, ayén éene'e já'araa tí a'íñ Jesús a'íñ pú'eene'e í tej jín ráamua'aree tí jehua huápí'i jaítze'e rí'en a'íjna í niuucari tí jéjcuca í tí jín Dios te'ataújratiiri-i'í itejmi jemi. ²³ Majta a'íime í mej mejmí'i ve'ecán jín tiu'utévai í Dios jemi, mu'ití mú miyen ará'aseca'a me'íjna jíme'e mej caí a'achú á'atee mej miyen me'íjna jín tiu'utévaire'en a'íjna jíme'e mej cui'icaca.

²⁴ Mí ajta amín í Jesús, a'iné amí pu ayén seíre'e a'ame tǎj na'a rusén jíme'e, a'íñ pu ajta ve'ecán jín ti'itevéé a'ame í Dios jemi tǎj na'a rusén jíme'e. ²⁵ A'íj pu jín, a'íñ pu raayí'iti tí nain jín hua'irájtuaani a'ímej í mej huataújtuiire'en í Dios jemi me'íjna jíme'e mej rá'astijre'e me'íjna í Jesús. Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné ayée pu 'een jín ruurican huateáturaasin tí ij huá'a japua huániuuni.

²⁶ A'íj pu ajta jín, ayée pu tiraavíjte'eca'a tí ayén ta japua huániuuni sejí ayén 'een tǎj a'íjna tí ayén ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi. A'íñ pu rí'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itǎj jín a'ij pua'a huá'aruuren í teite. Capu ajta ti'itǎj jín até'ítze'ara í Dios jemi. Ajta, capu ayén ti'itíjcha'í matǎj í seica í mej a'ij pua'a tí'itesejre'e í Dios jemi. Dios pu ajta ayén rí'í raateájtuaa tí ij a'íñ ayén jemin a'uteáturan júte'imua u ta japua.

²⁷ Ajta, capu ayén ruxe'eve'e tí a'íjna Jesús ayén tiu'utámuaí'ivejta í ru jíme'en nain xicaj tzajta'a, capu ajta huá'a jíme'en í teite matǎj tí'irí'ire a'íime í seica í mej ve'ecán jín títetate í Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu sejí na'a huaríj nain jíme'e tǎj a'íñ rusejí huataújmuaí'ivejtaca'a. ²⁸ Ajta, a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta, ayée pu hua'antíhuauca mej mi ve'ecán jín tiu'utévaire'en a'íime í teite í mej caí té'eviicua'í í ru tzajta'a. Mí ajta, a'íjna í niuucari í tí jín Dios te'ataújratiiri'i, a'íñ pu ayén ra'antíhuau'u a'íjna í yau-jra'an tí ari huateújnaijmire tǎj na'a rusén jíme'e.

Jesús pu ve'ecán jín ti'itéjvee u ta japua

8 Ajta a'íjna í tej jíme'en tí'ixa, ayée pu huataújmua'a. Pu'uri sejí ayén ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi tí ayén ta japua niuuca. A'íñ pu ari a'uun a'ujyéljxi ruri'írínta'a a'u tí e'ecájca a'íjna tí huápí'i naa seijre'e a'ujna júte'e. ² A'uu pu tí'ivaire'e u teyujta'a, a'íjna jetze í inaamua tí tzáahuati'ira'a jín a'utéjvee a'u tí Dios é'eseijre'e. Capu teví rá'ajtaahuaca'a sino tavástarara'a pu'u.

³ Ayee pu tí'ijci'icípua ja'atí tí na'a tí ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi tí a'íñ raateájtuaani í meesa japua a'íjna tí tiu'utapuaíjve'en, ajta í tí'itén mej hua'utámuaí'ivejtaca'a. A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e tí a'íñ Jesús ajta tí'itǎj huatámuaí'ivejta.

⁴ Tǎj pua'a a'íñ ayén huatéveecache'en íyen chaanaca japua, capu a'atzu rí'írístanche'e tí a'íñ

ayén ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, a'iné maúche'e mú seica miyen seijre'e í mej miyen me'íjna jín tí'imuaí'ivejtaca í mej jín tiu'utapuaíjvee í Dios jemi, a'ij tí té'eyu'usi'i a'íjna jetze í niuucari í mej jín tí'ajta. ⁵ Majta a'íime, ayée mú tí'ivaire'e a'íjna tí ayén seijre'e tǎj ciéenime'ara'an a'íjna tí júte'e é'eseijre'e.

Majta, matǎj miyen araúrasten í hua'aye'ira, ayée mú tí'ira'ijchue a'ij tí tzáahuati'ira'a jín seijre'e í júte'e í Dios jemi. A'íj pu jín, tǎj Moisés teecan ayén a'utecheníche'en tí rá'ajtaahua a'íjna í inaamua tí Dios ayén tiraatá'itíiri'i, ayée pu tiraata'ixaa tǎjín: "Patá'aj hui piyen nain jín huárini a'ij nej timuaatasejrate patǎj pe'uun a'utéveeca'a í jirí japua."

Cirístu'u pu nu'u raateájtuaa itejmi jemi í niuucari tí jaítze'e rí'en caí í tí mí'ime'ecan

⁶ Mí ajta íjii, Cirístu'u pu'uri ayén ra'ancuré'a tí ayén a'íjna jín tiu'utévaire'en a'íjna jíme'e tí jaítze'e rí'en í Dios jemi caí a'íjna í mej jín tí'ivaire'e íyen chaanaca japua. Ayee pu che'atá na'a jaítze'e rí'en a'íjna í niuucari í tí jín ta japua huaniú. Ayee pu 'een jín jaítze'e rí'en a'iné jaítze'e pu rí'en a'íjna í niuucari í tí Dios ayén raatá'a, tí ajta jaítze'e rí'en a'íjna í tí jín te'ataújratiiri'i tí tí'itaci'iti.

⁷ Ajta a'íñ niuucarijra'a í tí jín amuacaí Dios te'ataújratiiri'i, tí pua'a ayén caí tí'itǎj jín te'utéturaanche'e, capu a'atzu huataujci'ípuaáche'e tí sejí ayén huáteuni í tí jín Dios ayén te'ateújratiiri. ⁸ Mí ajta Dios, ayée pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte mej caí a'atzu araúraste me'íjna jíme'e í niuucari tí amuacaí raateájtuaa huá'a jemi. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tǎjín:

Ayee pu tí'ixa í tavástarara'a yee me'ecui xaa, ne'u. Pu'uri a'ájna xicáara'an jetze teja'uré'enejsin nej jetzen jéjcuacan jín niuucari tihua'utá'asin í nej jín te'atánratiiri ne'ímej jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan, neajta huá'a jemi í teitestemua'ame'en a'íjna í Judá.

⁹ Canu niyen che'atá nena'a éeni'ici'en í niuucari hua'utá'asin netǎj tihua'utá'a a'ímej í huá'avaujsimua'aci'í, a'ájna xicáara'an nej jetzen hua'utévai, neajta hua'iráavi'iti a'ujna u Egipto, a'iné camu á'atee mej miyen huárini a'ij nej ne'íjna jín tihua'íjca ne'íjna jetze í niuucari nej raateájtuaa a'ímej jemi. Mí ajta, capu ché'e nej jetze ruxe'eve'eca'a nej rí'í tihua'ucha'in.

¹⁰ A'ii pu a'íñ pú'een í niuucari tí jéjcuca í nej jín te'atánratiiri a'ímej jemi í mej Israel jetze ajtème'ecan.

Ayee pu ajta tí'ixa í tavástarara'a tǎjín: Tǎj te'entipua'are a'ájna xicáara'an jetze, ayée nu ca'aníjra'a hua'utá'asin mej mi ra'utámua'aree í ru tzajta'a í niuucari í nej jín tí'ajta. Ayee nu raateátuaasin í neniucca huá'axiejniu'uca jetze,

sej̄j neajta sej̄j, temua'a naa.
 Neajta nu inee huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
 Majta a'ñime, a'ñi mú neteñtestemua'a muá'aju'u.
 11 Majta a'ñime, camu ché'e miyen tíhua'utá'itiira
 í ruxí'ej teite yee setá'aj ráamua'ati í tavástaraa.
 Camu xaa ne'u, a'iné naími'i
 mú miyen nemua'atée muá'aju'u,
 matj̄j mena'a pua'amé í teite,
 a'ñime í mej ciliéene'e j̄jn títetateí,
 majta a'ñime í mej ve'ecán j̄jn títetateí.
 12 Neajta inee, nee nu niyen tíhua'utá'uuni'ira
 í mej j̄jn a'ij pua'a tí'itíujcha'ñica'a ineetzi jemi.
 Neajta, canu ché'e ja'anáj niyen ra'utámua'areeri'i
 í mej j̄jn neetzi jemi auteájturaa.
 13 Aye'e pu'u na'a, a'iné tavástaraa pu ayén j̄jme'en
 tí'ixa yee "jéjcuacan nu j̄jn niuucari huateátuaasin",
 ayée pu 'een j̄jn ajta ayén tiraaxí'epi'intare tí ari
 mí'ime'ecan a'ñjna í niuucari tí amuacaí huá'a jemi
 raateájtuaa. Ajta a'ñin tí ari mí'ime'ecánta já'araa, ajta
 caí ché'e tí'itj̄j vaire'e, pu'uri t̄jn antipua'ari nain
 jime'e.

Í inaamua tí yen seijre'eca'a ñiyen chaanaca japua

9 Ajta j̄jme'en í niuucari tí amuacaí a'ñime jemi
 raateájtuaa, ayée pu jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij
 mej ye'í huá'ini mej mi raná'amiche'en í Dios, ajta a'ij
 tí éene'e seire'e a'ame a'ñjna í inaamua. 2 Ajta a'ñin í
 inaamua, hua'apua pu j̄jn ájtaavijhuaca'a í mej tzaj-
 ta'an te'irá'a í mej j̄jn tí'ina'amiche'e. Ajta tzajta'an í tí
 á jéjre'e ájtaavijhuaca'a, a'úu pu a'utéveeca'a a'ñjna tí
 antitátzajmee, ajta a'ñjna í meesa tí ajta japuan e'etia'a
 a'ñjna í pan tí Dios jemi huatétuiihuaca'a. Aye'e pu té-
 ja'aráttehuaa tí nu'u "a'ájna a'u tí Dios huateúra'ate."
 3 Ajta, huarita'an a'ñjna cñxuri tí já'ita'a e'ecáavij tí
 hua'apua, a'úu pu sej̄j a'utéveeca'a í inaamua. Aye'e
 mú te'etamuá'amua tíj̄jn "A'ñjna tí Dios huá'pi'i hu-
 ateúra'ate". 4 A'uu pu tzajta'an seijre'eca'a a'ñjna tí oro
 j̄jn taavijhuaca'a, mej majta japuan tí'imuaí'vej-
 tacare'e cñtzive'eri jime'e. A'uu mú majta ru'uteájtuaa
 a'ñjna í chí'ira'an tí oro j̄jn nain japua cámeijri'ihuaca'a,
 tí ajta urámuaaca'a a'ñjna tetej tí jetzen té'eyu'usi'ihua-
 ca'a a'ñjna í niuucari tí j̄jn Dios amuacaí te'atájtziir-
 i'i. A'uu pu ajta huiriárcati a'ñjna í xa'ari tí oro j̄jn
 taavijhuaca'a, tí ajta tzajta'an urámuaanica'a a'ñjna í
 cua'ira, a'ñjna í mej miyen ratamuá'amua tíj̄jn maná.
 A'uu pu ajta huiriárcati a'ñjna í Aarón itzj̄j tí jetzen
 te'ejtaneájxi.
 5 Majta a'ñime í mej ta japua tí'ivaire'e, í mej majta
 huá'pi'i naa seijre'e, a'úu mú japuan utiú'uuca'a a'ñime
 í mej hua'apua. A'ñi mú ru'ana j̄jn ra'avá'anajca'a a'uj-
 na a'u tí Dios tíhua'utá'uuni'iracare'e. A'iné tí'imuí'í í
 mej me'uun te'irá'a, capu cí'ipe tej j̄jii tiu'utaxáj seex-
 u'ijmé'en nain t̄j̄j na'a.
 6 Matj̄j'ij meri nain r̄í'í tiú'uruu, ja'anáj tí na'a mú
 me'uun a'uteáru'ipiche'e tzajta'an í tí amujca í ina-
 amua a'ñime í mej ve'ecán j̄jn tí'ivaire'eca'a í Dios jemi
 mej mi miyen huá'ini a'ij mej me'ñjna j̄jn tite'entiú-
 mua'aree a'ij tí tiú'ujxe'ev'e.

7 Ajta í sej̄j jetze í inaamua, sej̄j pu'u a'uun
 a'uteáru'ipi t̄j̄j na'a sei nine'ira'a jime'e. A'ñi pu a'ñin
 pu'éene'e a'ñjna tí jaítze'e ve'ecán j̄jn tí'ivaire'eca'a í
 Dios jemi. Ajta a'ñjna huajásime'e a'ñjna í xúure'e tí j̄jn
 tiu'utámuaí'vejta í rujñmua'a í tí j̄jn auteájturaa í Dios
 jemi, ajta a'ñime jime'e í teite, í mej j̄jn Dios jemi
 auteájturaa.
 8 Ajta a'ñin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu
 j̄jme'en tí'ita'ixaate'e tí ayén huataújmua'a tí caí xí
 te'entácuuni'i tej tí te'uun a'uteáru'ite a'ájna tí jeíhua
 huá'pi'i huateúra'ate í Dios tí pua'a auj a'uun
 a'utéveeca a'ñjna í inaamua tí á jéjre'e é'eseijre'e. 9 Ajta
 a'ñin tí á jéjre'e é'eseijre'e, ayée pu huataújmua'a í
 hua'aye'ira í mej j̄jii huáteite. Aye'e mú tí'ijri'ire a'ñime í
 mej miyen araúrasten me'ñjna í ye'irá. A'ñi mú tí'i-
 tatú'iri í Dios jemi tí'itj̄j tí na'a mej tí'ipuaijve'e, majta í
 mej raatámuaí'ivajta.
 Mí ajta, t̄j̄j na'a tí ayén 'een í mej raatámuaí'ivajta,
 capu a'ñin pú'een í tí xaa raanaíjmire'en í
 mua'atzi'ire'ara'an a'ñjna tí rana'amiche í Dios. 10 Capu
 xaa ne'u, a'iné ayée pu'u a'ñjna j̄jn tí'ivaire'e í mej
 racua'aca nusu mej raye'eca na'ari í mej j̄jn hu-
 até'ñhuaxi'ñ, naíjmi'i t̄j̄j na'a pu a'ñin pú'een í mej
 mena'a j̄jn tí'ajta a'ij tí huá'ini í rujñmua'a. Aye'e pu
 tí'ihuaxi'epi'intare mej miyen ricí asta na'a caí Dios
 ayén raanaíjmire'en t̄j̄j na'a tí tí'iseijre'e.

Í xúure'e tí j̄jn huajñajjmire í niuucari tí jéjcu

11 Ajta j̄jii, Cñristu'u pu ayén huataseijre itejmi jemi
 a'iné a'ñi pu ve'ecán j̄jn tí'itájvee í Dios jemi tí ij ayén
 a'ñjna j̄jn r̄í'í titaatá'an t̄j̄j na'a tí l'ixí'epi'ñ 'een tí auj
 ayén teja'uré'enejsin. A'uu pu já'ita'a a'uteájrupi í
 inaamua jete tí jaítze'e tí'ivaire'e, tí ajta jeíhua jaítze'e
 huateújnajjmire, a'iné capu ayén ájtaavijhuaca'a muáj-
 ca'a jime'e. 12 Sej̄j pu'u a'uun a'uteájrupi a'ujna tí Dios
 ayén huateúra'ate. Ajta, capu a'ñin huajásime'e a'uun
 a'uteájrupi í hua'axuure'e a'ñime í caurasi nusu a'ñime
 í viseáaru'use, sino ruxuure'e pu j̄jn a'uun a'uteájrupi
 tí ij raatáhuauni tí tiu'utanájchita huá'a jetze me'ecan í
 teite t̄j̄j na'a rusén jime'e í mej j̄jn auteájturaa í Dios je-
 mi.
 13 Jee xaa ne'u, cñj pu caj tí'ivaire'eca'a mej miyen
 huá'aruuren a'ñime í mej tí'itj̄j j̄jn auteájturaa í Dios je-
 mi, mej miyen hua'uté'ñraxi'ñ me'ñjna jime'e í hua'ax-
 uure'e í caurasi, ajta í hua'axuure'e í tuuru'use. Majta
 mú j̄jn hua'acáviviiraca í nasíjra'an í viseáaru'u tí huá-
 caj í mej raateátaí. 14 A'ñj pu j̄jn jeíhua pu huá'pi'i
 jaítze'e jamuaaté'ñraxi'ñ í a'amua mua'atzi'ira'a jetze
 a'ñjna jime'e í xúure'e tí Cñristu'u ra'iráaxire. Ajta, a'ñj-
 na jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí rusén j̄jn sei-
 jre'e, a'ñj pu jetze huateújca'anejca'a tí ij ayén caí tí'itj̄j
 j̄jn a'aturáa t̄j̄j huataújmuaí'vejta'a í Dios jemi. Ay-
 ee pu 'een j̄jn huarj̄j sej si siyen raatapuá'ajta sej
 rá'astijre'e se'ñjna í ye'irá tí caí ché'e tí'itj̄j vaire'e, sej si
 tiu'utévaire'en se'ñjna jemi í Dios tí i'irúuri.
 15 A'ñj pu j̄jn, a'ñi pu a'ñin pú'een tí ayén
 tiraaxí'epi'intare tí Dios jéjcuacan j̄jn te'ateújratziira
 huá'a jemi tí hua'utajé mej mi miyen ra'ancuré'an a'ñj-

na ti tihuá'aci'iti tǵj na'a rusén jime'e a'ij ti Dios te'ataújratiiri'i. Ayee pu té'eme, a'iné Círíistu'u pu huamǵ'i a'ǵjna jime'e ti ij huá'ari'i í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi matǵ'ij mauj rá'astijre'eca'a me'ǵjna í niuucari í ti amuacaí jǵn te'ataújratiiri'i í Dios.

¹⁶ Ayee pu tí'een, ti pua'a ayén seijre'e í cuapée ti jetzen té'eyu'usi'i ti nu'u ayén tí'iraci'iti seǵj í ja'atí, amuacaícan pu ayén ruxe'eve'e ti a'ǵjna í ja'atǵ huámi'ini ti ayén cuapée jǵn te'ataújratiiri'i. ¹⁷ Jee xaa ne'u, aj pu xaa ayén tí'ivaire'e a'ǵjna í cuapée ti pua'a ayén huámi'ini a'ǵjna í ja'atǵ ti a'ǵjna jǵn te'ataújratiiri'i. Ajta, ti pua'a auj ruuri a'ǵjna í ja'atí, capu a'atzu tiratéva'iri í seǵj a'ǵjna í cuapée í ja'atǵ ti ayén tí'iraci'iti.

¹⁸ A'ǵj pu jǵn, ayée pu ajta ayén ruxe'eve'eca'a ti a'ǵn niuucari ti amuacaícan jǵn te'ataújratiiri'i í Dios, a'ǵj pu ajta a'ǵjna jǵn tí'ihuaújxi'epi'íntari'iri'i a'ǵjna jime'e ti tí'itǵj ruxuure'e airáaxire. ¹⁹ Tǵ'ij a'ǵn Moisés teecan ayén tihua'utánamuajriste najǵmi'ica í teite tǵj na'a ayén té'eyu'usi'ihuaca'a jetzen í niuucari í mej jǵn tí'ajta, a'ǵj pu tí'rajnájchi a'ǵjna í hua'axuure'e í viseáaru'u, ajta jamuan í hua'axuure'e í caurasi a'ǵjna í jaj jamuan, ajta jamuan a'ǵjna í muxaj ti pa'u, ajta jamuan a'ǵjna í hisopo pi'ista. Aj pu ij, a'ǵjna jǵn, ayén raatétzutijraxi í yu'uxari tí'jiri'i, ajta hua'utétzutijraxi najǵmi'ica í teite.

²⁰ Ayee pu a'ǵjna jǵn huarǵj, aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tǵjǵn: "A'ii pu a'ǵn pú'een í xúure'e tí' jǵn ayén tiú'uxi'epi'íntari'ihuaca'a a'ǵjna í niuucari ti jǵn Dios ayén te'ataújratiiri'i mú'ejmi jemi. Ayee nu ne'ǵjna jǵn huarǵj a'ij ti a'ǵn titaata'aíj." ²¹ Ajta a'ǵn Moisés teecan, ayén che'atá na'a xúure'e jǵn raatétzutijraxi a'ǵjna í inaamua, ajta tǵj na'a tí'ipua'amé í xa'ari, ajta í tuxa'a í mej jǵn tí'ivaire'e a'ujna inaamua jete.

²² Jee xaa ne'u, ayén tí'ayajna. Jíme'en a'ǵjna í niuucari í mej jǵn tí'ajta, tǵmua'a mú tǵn nain huatéu'í'iraxi xúure'e jime'e. Ajta, ti pua'a caí tí'itǵj ra'iráaxire'en í ruxuure'e, capu a'ij tí'iri'iri ti ayén tihua'utá'uuni'i í teite í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi.

Í muai'ivéjri ti xaa jaítze'e rǵ'en

²³ A'ǵj pu jǵn ayén ruxe'eve'eca'a mej miyen raaté'í'iraxi'ín tǵj na'a ti ayén seijre'eca'a tǵj ciéenime'ara'an pú'een a'ǵjna ti júte'e é'eseijre'e. Ajta ayén ruxe'eve'eca'a ti ja'atǵ ayén raaté'í'iraxi'ín a'ǵjna ti júte'e é'eseijre'e a'ǵjna jime'e í muai'ivéjri ti jaítze'e rǵ'en caí í mej jǵn miyen tí'ijri'ire íyén chaanaca japua.

²⁴ Ajta a'ǵn Círíistu'u, capu a'uun a'uteájrapi inaamua jete ti muájca'a jǵn ájtaavijhuaca'a, ti ajta ayén 'een tǵj ciéenime'ara'an a'ǵjna ti júte'e é'eseijre'e, sino a'úu pu u ta japua a'uteájrapi í Dios jemi ta jetze me'ecan.

²⁵ Ajta, capu a'uun a'uteájrapi ti ij mu'itǵ huataúmuai'ivejta tǵj ajta a'ǵn ti ve'ecán jǵn tí'ivaire'e íyén chaanaca japua. Ayee pu tǵj na'a seǵj nine'ira'a jetze a'ǵj pu a'uteáru'ipi a'ǵjna ti Dios huatéura'ate ti ij raatétzutijraxi'ín xúure'e jime'e ti a'ǵn ruseǵj caí ra'iráaxire, sino seǵj pu'u a'uun a'uteájrapi a'ǵjna í Círíistu'u. ²⁶ Na'ari caí, ayée pu ruxe'eve'e á'ame'enche'e ti a'ǵn mu'itǵ rajpuaílti á'ame'enche'e

tǵj na'a ti huataseíjre í chaanaca tej japuan yen seijre'e.

Mǵ ajta, ayée pu xaa ne'u tí'ayajna ti a'ǵn seǵj na'a ayén huataseíjre íjii ti ari nain te'entipua'ajte ti ij ra'antipua'ajte'en í mej jǵn até'ítzeaaara í Dios jemi. Ayee pu 'een jǵn ra'antipua'ajte a'ǵjna ti ruseǵj huataúmuai'ivejtaca'a. ²⁷ Ajta, ayée pu tí'ihuaújxi'epi'íntari'iri'i a'ǵmej jemi í teite ti seǵj na'a ayén tiráaci'iti í teáata'a ti huámi'ini, ajta á'iyen Dios rá'axijte'en. Ayee pu che'atá na'a 'een ti a'ǵn Círíistu'u seǵj na'a huataúmuai'ivejtaca'a huá'a jetze me'ecan í teite ti ij huá'ari'i í mej jǵn mu'itǵ auteájturaa í Dios jemi. Ajta, a'ǵj pu ajtahua'a huataseíjre'esin huá'a jemi í mej a'ujca'anéecan jǵn rachú'eve'e. Capu ché'e puaíjtzí hua'utá'asin a'ǵjna jime'e í mej jǵn á'atura í teite sino a'ǵj pu icu hua'irátu-asin.

Capu ri'iri ti a'ǵn niuucari í mej jǵn tí'ajta ayén hua'unaíjmi'e'en í teite

10 Ajta a'ǵn í niuucari í mej jǵn tí'ajta, ayée pu'u na'a 'een tǵj ciéenime'ara'an tǵj na'a tí'ixi'epi'ín ti ayén teja'uré'enejsin. Capu a'ǵn pú'een a'ǵjna ti tzáahuati'ira'a jǵn seijre'e í Dios jemi. Ajta, a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej miyen che'atá mena'a tiu'utámuai'ivejta tǵj na'a seǵj nine'ira'a jime'e, a'ǵj pu jǵn capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'ǵn niuucari ayén hua'unaíjmi'e'en a'ǵmej í mej jemin ajteáxi'ri í Dios jemi.

² Na'ari caí, ti pua'a pí na'a, ¿ni qui mecaí raatapuá'ajtanche'e mej miyen tiu'utámuai'ivejta? Jee xaa ne'u, a'iné ti pua'a miyen tihua'utá'uuni'irache'en í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi, camu ché'e miyen ra'utámuai'aréerejche'e mej tí'itǵj jǵn auteáturan.

³ Mǵ ajta, ayée mú me'ǵjna jǵn ra'utámua'aree tǵj na'a seǵj nine'ira'a í mej jǵn Dios jemi auteájturaa me'ǵjna jime'e mej miyen tí'imuai'ivejtaca. ⁴ Ayee pu'u na'a, a'iné capu ri'iri ti ayén a'ǵjna jǵn tihua'utá'uuni'i í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi a'ǵjna jime'e í hua'axuure'e a'ǵmej í tuuru'use, majta a'ǵmej í caurasi. ⁵ A'ǵj pu jǵn, tǵ'ij a'ǵn Círíistu'u yen huataseíjre íyén chaanaca japua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tǵjǵn:

Capej piyen raataxí'eve nej tí'itǵj tiu'utámuai'ivejta na'ari nej tí'itǵj tiu'utátuiire'en mú'eetzi jemi, sino ayée pej rǵ'í náaruu í nej ratéhua'ira'a.

⁶ Capu a'atzu mua'aránajcheca'a mej miyen tiu'utámuai'ivejta mú'eetzi jemi í mej hua'uteátaij na'ari

í mej miyen tiu'utátuiiri'i mú'eetzi jemi a'ǵjna jime'e í mej jǵn auteájturaa mú'eetzi jemi.

⁷ Netǵ'ij ni niyen tiu'utáneixaa yee:

"Me'ecui xaa, ayée nu 'een jǵn mú a'uvé'emej nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e, mú'ee, mi pej Dios pú'een, a'ij ti neetzi jime'e té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tí'jiri'i."

⁸ Amuacaí pu ayén tiu'utaxájtaca'a yee ti Dios caí ra'aránajcheca'a mej miyen tiu'utámuai'ivejta na'ari mej tí'itǵj tiu'utátuiire'en í jemin. Ajta yee ti caí raataxí'eve mej miyen tiu'utámuai'ivejtaca'a í mej hua'uteátaij nusu mej me'ǵjna jǵn tiu'utámuai'ivejtaca'a me'ǵjna jime'e í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi.

Naími'i tǎj na'a mej miyen tí'imuaí'ivejta, ayée pu tǎhua'uta'aíj mej miyen huárini a'ǎjna í niuucari í mej jǎn tí'ajta.

⁹ Ajta á'iyen ayén tiu'utaxájtaca'a tǎjǎn: "Me'ecui xaa, ayée nu 'een jǎn mú a'uvé'emej nej ni niyen te'ará'as-ten a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee, mǎ pej Dios pú'een." Ay-ee pu huataújmua'a a'ǎjna tí raataxájtaca'a tí a'ǎn ari ra'uré'uu a'ǎjna í niuucari tí amuacáí huatétuuihuaca'a tí ij raateájtuaani í tu'uvé'eteajti. ¹⁰ Ajta, a'iné ayén ruxí'evi'ira'a jǎn mú a'uvé'emej, a'ǎn pu ajta ayén tu'iráavi'iti tǎj na'a rusén jime'e a'ǎjna jime'e tí ayén hu-ataújmuaí'ivejtaca'a í rutevij jime'e a'ǎjna í Jesús tí ajta Círíistu'u pú'een.

Círíistu'u pu ayén tihua'utá'uuni'i í mej jǎn auteájturaa í Dios jemi

¹¹ Ajta ja'atǎ tí na'a tí ve'ecán jǎn tí'itétjvee í Dios jemi, ayée pu nain tújca'ari tzajta'a tí'ivaire'e a'ǎjna jime'e í tí jǎn tira'íjca. Ja'anáj tí na'a ayén che'atá na'a tí'imuaí'ivejtaca, a'ǎjna tí caí tí'itǎj vaire'e tí ij ti-hua'utá'uuni'i í mej jǎn auteájturaa í Dios jemi.

¹² Mǎ ajta a'ǎn Círíistu'u, tǎ'ij ayén seǎj na'a tiu'utá-muaí'ivejtaca'a tí ij ayén tihua'utá'uuni'i tǎj na'a rusén jime'e í mej jǎn auteájturaa í Dios jemi, a'ǎn pu a'uun a'ujyeíjxi rǎ'íríinta'a í Dios. ¹³ Aj pu'i a'utétjche tí raachú'eve'en asta na'a caí temua'a naa tihua'uté-mua'itǎn naíjmi'lica í mej rájcha'ǎre'e, a'iné seǎj pu jǎn í muaí'ivéjri, ayén hua'unajímire tǎj na'a rusén jime'e a'ǎn í tí hua'iráavi'iti. ¹⁵ Ajta a'ǎn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu che'atá na'a tí'ixa itejmi jemi. Amuacáí pu ayén tiu'utaxájtaca'a tǎjǎn:

¹⁶ Ayee pu tí'ixa í tavástara'a tí jǎme'en yee: A'ii pu a'ǎn pú'een í niuucari í nej jǎn te'atánratziiri'i huá'a jemi tǎ'ij te'entipué'are a'ǎjna xicáara'an jetze. Nee nu niyen hua'utá'asin mej mi miyen ra'utámua'a-ree í ru tzajta'a

í niuucari í nej jǎn tí'ajta. Neajta nu niyen raateátuaasin ne'ǎjna í niuucari í huá'amua'atziira'a jetze.

¹⁷ Ajta ayén tí'ixa tǎjǎn: Canu ché'e ra'utámua'areeri'i í mej jǎn neetzi jemi auteájturaa na'ari í mej jǎn a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎca'a.

¹⁸ A'ǎj pu jǎn, camu ché'e miyen tí'imuaí'ivejtaca me'ǎjna jime'e í mej jǎn auteájturaa í Dios jemi, a'iné Dios pu ari tihua'utá'uuni'iri'i.

Mej nu'u te'utáviicua'i

¹⁹ Ajta íjii, ne'ihuaamua'a, ayée pu tí'itá'aca tej tí taxíéhua te'uun a'uteárute teyujta'a a'u tí Dios e'iráj-ca a'ǎjna jime'e tí a'ǎn Jesús ra'iráaxire í ruxuure'e ta jetze me'ecan.

²⁰ A'ǎj pu jǎn ayén jéjcuacan jǎn taatájuyete í tej japuan huajú'un tej tí teajta já'ita'a a'uteárute a'u tí e'ecáaviij a'ǎjna í cǎixuri tej tí te'uun tzajta'an ruurican jǎn huateáturan te'ǎjna jemi a'ǎjna jime'e tí rujǎme'en

huataújmuaí'ivejtaca'a. Ajta a'ǎn í cǎixuri, yee pu hu-ataújmua'a í tévira'an a'ǎjna í Jesús. ²¹ Ajta, íjii pu ayén ve'ecán jǎn tí'ivaire'e í jemin ta jetze me'ecan í tej teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

²² A'ǎj pu jǎn, tiché'e tiyen vejli'i ajteáxǎre í jemin tetǎj teite í tej tzáahuati'ira'a jǎn urarǎ'en seijre'e í ta tzaj-ta'a. Tiché'e taxíéhua jemin ajteáxǎre te'ǎjna jime'e tej tiyen rá'atzaahuate'e tí ayén tí'ayajna tí a'ǎn Dios rǎ'í titaatá'asin a'ǎjna jime'e tí a'ǎn Círíistu'u ari taaté'iraxi í taxíejniu'uca jetze tej tí caí ché'e ra'utámua'aree í tamua'atziira'a jetze a'ǎjna tí a'ij pua'a 'een. Nain pu jǎn icu, taaté'iraxi í ta jetze.

²³ Tiché'e tiyen te'ǎjna jǎn te'utáviicua'i tej teuj tiyen té'atzaahuate'e a'ij tej teri tihua'utá'ixaa í teite a'ǎjna jime'e í tej rachú'eve'e. Ché'e caí tí'itǎj ayén ca'aníjra'a tata'acare'en tej tí caí ché'e té'atzaahuate'e í Círíistu'u, a'iné a'ǎn pu caí ja'anáj tí'itǎj jǎn atá'itzaaara tí runiuuca jǎn te'ataújratziiri'i itejmi jemi. ²⁴ Tiché'e tiyen huárini tej tí ca'aníjra'a huatáta'an seij teajta seij tej tí huátax-e'eve'en, teajta tiyen huárini tí xǎ'epi'ǎn jime'e.

²⁵ Tiché'e caí raxíéehuata tej tiyen caí ché'e e'etǎ-tase'irihua'an a'ij mej tí'ijrǎ'ire í seica, sino tiché'e jaítze'e ca'aníjra'a huatáta'an tej tí tiyen rǎ'í tí'ihuátax-e'eve'en tetǎj ta'ihuaamua'a te'ǎjna jime'e tí ayén titá'amtíejte'e tí a'ǎjna xicáara'an jetze ari te-ja'uré'enejsin.

Mej nu'u caí ché'e a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎ

²⁶ Mǎ ajta, tí pua'a tiyen taxí'evi'ira'a jǎn teuj tiyen a'ij pua'a tí'itǎtacha'ǎ tetǎ'ij teri ráamua'areeri'i a'ij tí tirá'axa a'ǎjna jetze í yu'uxari tí tzáahuati'ira'a jǎn té'axa, capu ché'e tí'itaci'iti seǎj í muaí'ivéjri í tí jǎn Dios titaatá'uuni'i, sino a'ǎn pu'u xaa ayén tí'itaci'iti a'ǎjna tí tziíni'ire'e, tí a'ǎn Dios puaíjtzi jǎn taatá'asin. Huápi'ǎ pu puaíjtzi jǎn hua'utá'asin a'ǎn í mej rájcha'ǎre'e. Ayee pu a'ǎjna jǎn huá'aruuren tǎj taij tí nain jǎn tí'i-ta'iraca a'ǎjna jime'e tí huápi'ǎ niu'ucami'ǎ.

²⁸ Jǎme'en a'ǎjna í niuucari tí ra'utéyu'uxaca'a a'ǎjna í Moisés teecan, tí pua'a hua'apua, na'ari huaíca meti'iseíiraca'a tí ja'atǎ ayén tí'itǎj jǎn auteájturaa a'ǎjna jemi í niuucari í mej jǎn tí'ajta, tí pua'a miyen raataxáj yee a'ǎn pu tí'itǎj jǎn auteájturaa, camu ché'e rá'ancu'u-vajxi'isin, sino méjje'icatan. ²⁹ Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a tí'iraci'iti a'ǎjna í ja'atǎ tí pua'a mé rúurieni a'ǎjna tí yau-jra'an pú'een í Dios. Jéihua pu huápi'ǎ jaítze'e puaíjtzi jǎn tiraatá'asin a'ǎjna jime'e tí a'ǎjna í ja'atǎ ayén raatéxieehuataca'a a'ǎjna í xúure'e tí jǎn raaxǎ'epi'ǎntare a'ǎjna í niuucari tí jǎn Dios te'ataújratzi-iri'i, tí ajta jǎn Dios ru'iráavi'iti. A'ǎj pu ajta jǎn raataniú'ucaste a'ǎjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³⁰ Ayee pu té'eme, a'iné tu'uri ramua'ate a'ǎjna tí ayén raataxájtaca'a tǎjǎn: "Ayee pu tí'ineci'icipua inetzi nej ni puaíjtzi raatá'an ne'ǎjna í ja'ati." Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tǎjǎn: "Tavastara'a pu huá'axijte'en í ruteítestemua'a."

³¹ Jee xaa ne'u, jéihua pu huápi'ǎ tziíni'ire'e tí Dios tí i'irúuri ayén ra'uxǎjte'en seǎj tí a'ij pua'a tí'itǎjcha'ǎ í jemin.

Ruxe'eve'e mej nu'u te'utáviicua'i

³² Setá'aj ra'utámua'aree a'ij ti éeni'ic'i'e seijre'eca'a a'ájná'imua, setá'ij amuacá' ra'ancuré'a se'íjna í tavás-tara'a. Aj xu si te'utáviicua'iri'i se'íjna í sej jín huávi-icua'ire. Jéihua xu rajpuaíjtzica'a. ³³ A'ajná'imua ne'u mú miyen amá'uxieehuari'iri'i, meti'iseíiraca'a í teite. Majta, a'ij mú pua'a amuáaruu. A'ajná'imua ne'u, mú'een xu seajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'ímej í seica, í mej miyen che'atá mena'a rajpuaíjtzica'a, a'iné náimi' xu ru'ihuaamua'a pú'een.

³⁴ Mú'een xu huá'ancu'uvajxi a'ímej í mej aiteá-nami'ihuaca'a. Seajta siyen se'íjna jín huataújte-mua'ave temua'a naa matá'ij miyen tejamuá'ari'iri'i í sej tí'ijcha'íica'a. Ayee xu 'een jín siyen huataújte-mua'ave, a'iné xu'uri ramua'areereca'a rujíimua'a sej siyen tí'ijcha'íí í Dios jemi se'íjna ti tejá'amua'a ti jaítze'e rí'en, ti ajta ayén seíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

³⁵ A'íj pu jín, caxu yá'ujipuan í sej a'ujca'anéecan jín rachú've'e, a'iné jeíhua pu huáp'i'í tejá'amuaci'ti a'íj-na jime'e sej siyen te'utáviicua'iri'i. ³⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i, sej si seajta siyen huárini a'ij ti a'íjn tí'ijxe'eve'e ti i ayén teja-muáaci'ti a'íjna í ti jín Dios te'ataújratziiri'i mú'ejmi je-mi.

³⁷ Ayee pu'u na'a, a'iné capu a'atzu á'ateeri a'ij ti té'eyu'usi'i tíjín:

A'íjna ti yé uvé'enejsin,
a'íí pu xaa huataseíjre'esin.
Capu ché'e á'ateeri.

³⁸ Ajta a'íjn ti rí'éene'ecán jín huateájturaa ineetzi je-mi,

a'íí pu a'íjna jín ruuri a'ame
a'íjna jime'e ti té'atzaahuat'e.
Mí ajta, ti pua'a a'íjn caújxieehuata,
capu a'atzu na'aranáache a'ame yú ne tzajta'a.

³⁹ Mí teajta iteen, catu huá'a jetze ajtème'ecan í mej miyen caújxieehuataca, a'íime í ti Dios hua'antipua'a-jte'esin. Catu xaa ne'u, sino teen tu huá'a jetze ajtème'ecan í mej té'atzaahuat'e, a'íime í ti Dios hua'irátuaasin tíj na'a rusén jime'e.

A'íime í mej té'antzaahua

11 Ayee pu tí'een tej tiyen té'atzaahuat'e, a'íj tu jín tiyen ramua'aree ti ayén té'eme a'íjna í tej jín tí'ichu'eve'e. A'íj tu ajta jín ramua'aree ti ayén tí'ayajna í tej caí rasise'i. ² A'íjna jín mej té'antzaahua a'íime í mej mejmi'i seijre'eca'a í tavaújsimua'aci'i, a'íj pu jín Dios ayén rí'i tihua'utéxajta'a.

³ A'íjna jín tej té'atzaahuat'e, a'íj pu jín ayén titá'amitiejte'e ti náijmi'i tíj na'a jíi ti tí'seijre'e, ayée pu 'een jín huataseíjre a'íjna jime'e ti caí seijre'eca'a, a'iné Dios pu ayén raataxájtaca'a.

⁴ A'íjna jín ti ayén té'antzaahua a'íjna í Abel teecan, a'íj pu jín ayén tiu'utámua'ívejtaca'a í Dios jemi tí'itíj jime'e ti jaítze'e rí'éene'ecán jín seijre'eca'a í Dios jemi

caí a'íjna ti jín tiu'utámua'ívejtaca'a a'íjna í Caín teecan. A'íj pu jín Dios ayén jime'en tiraataxájtaca'a ti a'íjn Abel rí'éene'ecán jín huateájturaa í jemin a'íjna jime'e ti ra'ancuré'a a'íjna ti jín tiu'utámua'ívejtaca'a. Ajta a'íjn í Abel, a'íí pu xaa huamí'i. Mí ajta, aúche'e pu tí'ita'ixaate'e a'íjna jime'e ti té'antzaahua.

⁵ A'íjna jín ti té'antzaahua a'íjna í Enóc, a'íj pu jín Dios ayén ya'uví'iti u ta japua ti ij caí ráaci'ti ti huámí'ini. Majta í seica, camu mé'e yá'uteu a'íjna jime'e ti Dios ya'uví'iti. Ayee mú jime'en tiu'utaxájtaca'a ti nu'u ra'aránajcheca'a í Dios a'ij ti tí'itiújcha'í-ca'a. ⁶ Ajta ti pua'a ja'atí caí té'atzaahuat'e, capu a'atzu rí'írí ti a'íjn ja'atí ayén huárini a'ij ti tira'aráana-jche í Dios.

Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti vejli'i ajteáxíre í Dios jemi, amuacá' pu ayén ruxe'eve'e ti a'íjn ja'atí ayén té'antzaahuat'e en ti Dios seijre'e, ajta ti a'íjn Dios ayén rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej a'ujca'anéecan jín rahuahuau.

⁷ A'íí pu ajta té'antzaahua a'íjna í Noé teecan. A'íj pu jín, tí'ij Dios ayén tiraatániu'uche a'íjna jime'e ti nu'u ayén teja'uré'enejsin, aj pu'i a'íjn Noé rá'antzaahua, ajta á'iyen raatétaahuaca'a a'íjna í canuuhua'a ti ve'ée, tí'ij ajta jín hua'utévai í ruteétestemua'a mej mi caí huácu'i'ini. Ayee pu a'íjna jín huaríj, a'íí pu hua'utá'a a'ímej í mej íiyen japuan seijre'eca'a í chaanaca mej ráamua'aree mej caí xí'ep'i'ín rijcaa í Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu tiraací'i a'íjna í Noé teecan tí'ij ayén rí'éene'ecán jín huateáaturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti té'antzaahua.

⁸ Ayee pu che'atá na'a té'antzaahua a'íjna í Abraham teecan. A'íj pu jín ayén ra'ará'astijre tí'ij Dios ayén raata'íteca'a ti a'uun á'ura'ani a'ujna a'u ti yé'eci'ti. A'íj pu jín, a'íjn caí ramua'areereca'a a'u ti á'ume, a'íí pu a'uun á'uraa. ⁹ A'íjna jime'e ti té'antzaahua, a'íí pu á'ucatii a'u ti caí é'eme'ecan, a'ájna seíj chuéjra'a japua ti jime'en Dios ayén te'ataújratziiri'i ti ayén yé'eci'ti. A'uu pu á'ucatii navij chí'ira'a jete a'íjna jamuan í Isaac teecan, ajta a'íjna í Jacobo teecan, í ti huá'a jemi Dios ayén che'atá na'a a'íjna jín te'ataújratziiri'i ti ayén tihua'uci'ti tíj ajta tí'ijci'ti a'íjna í Abraham teecan.

¹⁰ A'íj pu jín ayén huaríj a'iné ayée pu tí'ijchu'eve'eca'a ti a'uun a'uteárute a'ájna chajta'a ti caí ja'atí ja'anáj raté'uuna a'íjna jime'e ti Dios ruseíj ráasií-mua'a a'ij ti seíire'e a'ame, ajta rá'ajtaahuaca'a.

¹¹ A'íjna jime'e ti té'antzaahua a'íjna í Sara teecan, a'íj pu jín Dios ayén tiraatá'a ti ayén pa'ari'i hu-ataseíjre'en í jetzen, capu amín a'ij ti ari huáp'i'í ucaris-taca'a. Ayee pu a'íjna jín ayén tiraací'i a'íjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti a'íjn Dios ayén araúrustejsin a'íjna jime'e í ti jín te'ataújratziiri'i. ¹² A'íj mú jín miyen airáane mu'iití me'íjna jetze seíj ti ari á'ame'erejca'a. Ayee mú mu'iití huataseíjre í yaújmua'ame'en matáj mena'a pua'amé í xu'ura'ave í mej júte'e é'eseijre'e, nusu matáj majta miyen ará'aseca'a tíj í sej ti a'uun é'ejca a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ayee mú mu'i-icáa ti caí rí'írí ti ja'atí hua'uté'itien.

¹³ Naími'i a'ñime mej caí xí ra'ancuré'aca'a me'ñjna tí jín Dios te'ataújratziiri'i a'ñjna jime'e mej té'antzaahua, a'ñí mú huácuui. Cu xíee mu'uri a'ímuá raseíira, majta a'ímuá a'uté'uu maraatateújte me'ñjna tí tihuá'aci'iti a'ñjna jime'e mej té'antzaahua. Ayee mú me'ñjna jín huaréj, ayée mú majta me'ñjna jín tiraataxájtaca'a yee mej caí huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ñmej í mej íyen huachéjme chaanaca japua, majta ca'aníjra'a jín u e'eráaci í ruche.

¹⁴ Ajta, tí pua'a miyen tí'ixajta í teite matéj a'ñime, ayée pu huataújmu'a a'ñjna í mej miyen tí'ixa tíjín mu'uri seéj chuéjra'a úuhuaumen a'u mej a'uté'en.

¹⁵ Ajta a'ñjna í seéj chuéjra'a í mej nu'u rúuhuaumen, capu a'ájna pítejá'arici a'u mej u e'eráaci, a'iné tí pua'a miyen ra'utámua'arerejche'e me'ñjna í chuéjra'a í mej japuan e'eráaci, ayée pu rí'irístaca'a mej huaré'eci'ne-jche'e.

¹⁶ Mí majta a'ñime, mu'uri miyen raxí'eve'eca'a mej a'uun a'uté'en seéj chuéjra'a japua tí jaítze'e r'én. Ayee pu huataújmu'a a'ñjna í niucari tíjín seéj chuéjra'a mú úuhuaumen tí ta japua é'eseijre'e. A'ñj pu jín, capu ratévi'iraste'e í Dios mej miyen raatámua'ati tíjín huá'a Dios pu pú'een, a'iné a'ñí pu ari r'í'í ráaruu seéj chajta'a a'u mej a'uteáturan tíj na'a rusén jime'e.

¹⁷ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua a'ñjna í Abraham teecan, a'ñj pu jín té'ij Dios ayén raatéeseij, a'ñí pu raatámua'i'ivajta'a í ruyauj a'ñjna í Isaac teecan. A'ñjna í ja'ati tí ra'ancuré'a a'ñjna tí jín te'ataújratziiri'i í Dios, a'ñí pu ajta ayén titaúura'acare'e tí raatámua'i'ivajta í ruyauj tí seéj na'a pú'een, tí ajta jíme'en Dios ayén raataxájtaca'a tíjín: "Naími'i í mej a'iránejsin mú'eezi jetze, ayée mú raatámua'atzi tíjín huá'aya'upua pu pú'een a'ñjna í Isaac."

¹⁹ A'ñj pu jín ayén tirá'amitiejte'eca'a a'ñjna í Abraham tí a'ñn Dios raayí'itihua'a tí hua'ajjájpuan a'ñmej í tete-ca í mej meri huácuui. Ajta, té'ij Dios ayén raatáu ti yaujra'an, ayée pu tiraatámitiejte tí a'ñn Isaac a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuui.

²⁰ A'ñjna jín tí mé'e ajta té'antzaahua, a'ñjna í Isaac teecan, a'ñj pu jín ayén rájhuaviiri'i í Dios tí a'ñn r'í'í tihua'uteájtuaani mejca'ihuáyee í yaújmu'a'ame'en a'ñjna í Jacobo teecan, ajta a'ñjna í Esaú teecan.

²¹ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua a'ñjna í Jacobo teecan, a'ñj pu jín té'ij ari á'ame'erejca'a, aicaújtuta japuan í ru'it'íj, r'í'í tihua'uteájtuaa seij ajta seij í yaújmu'a'ame'en a'ñjna í José teecan. A'ñí pu ajta raná'amiche'e í Dios.

²² A'ñjna jime'e tí té'antzaahua a'ñjna í José teecan, a'ñj pu jín, té'ij ari vástacira'itaca'a, ayée pu tihua'utá'ix-aa a'ñjna jime'e mej nu'u miyen huiráaju'un a'ñime í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a mej mi seéj chuéjra'a japua a'uté'en. Ajta pu ayén tihua'uta'aíj a'u mej téje'evá'anan í tí'icariira'an.

²³ A'ñjna jime'e mej té'antzaahua í vaújsimua'ame'en a'ñjna í Moisés teecan, a'ñj pu jín, té'ij huanú'ihuaca'a, a'ñí mú raaté'avaataca'a huaíca máxcira'i jime'e a'iné ayée pu tihuá'amitiejte'eca'a tí naa seijre'eca'a a'ñjna í pa'ari'í. Majta, camu raatátziin a'ñjna í tí jín tiu'uta'aj-

taca'a a'ñjna í rey mej nu'u huá'ucui'ini í tí'iríi mej tete-ca.

²⁴ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua a'ñjna í Moisés teecan, té'ij ari vástaca'a, capu huataúra'a mej miyen raatámua'ati tíjín yaujra'an pu pú'een a'ñjna í 'íta'a í rey tí rape'eri. ²⁵ Ayee pu tiraaxí'epi'intare tí ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'ñmej jamuan í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, capu a'atzu ra'aránajcheca'a tí ayén a'atzu á'atevi'in huataújtemua'ave'en a'ñjna jime'e tí ayén huárini a'ñjna tí a'ij pua'a 'een í Dios jemi.

²⁶ Ayee pu tirá'amitiejte'eca'a tí ayén jaítze'e raté-va'iri mej miyen tirá'uxieehuari'i Ciriístu'u jetze me'ecan caí tí ayén tiratéva'iri tíj na'a tí huáp'i tí'ijnajche í mej tí'ijcha'ñí a'ñime í mej tí'ajjtaca'a a'ujna u Egipto. Ayee pu 'een jín ayén rachú'eve'eca'a a'ñjna tí tí'iraci'iti í Dios jemi.

²⁷ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua, a'uun pu e'erájraa u Egipto. Ajta, capu raatátziin tí pua'a jeihua huáp'i hu-ataniú'ucan a'ñjna í rey, sino temua'a pu te'utáviicua'ir-i'i. Cu xíee tí cuj a'ímuá raseíireca'a a'ñjna í Dios tí caí seijre'e.

²⁸ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua, a'ñj pu jín ayén te'ará'aste a'ñjna xicáara'an tí jetzen Dios tihua'utá'uu-ni'i. Ayee pu 'een jín ra'ajtépitijraxí xúure'e jime'e tí i caí ayén tihuá'uci'iti a'ñjna tí huá'acui'ini a'ñmej í mej anáaté'ee huanúnu'ihuaca'a.

²⁹ A'ñjna jime'e mej té'antzaahua í teite, a'ñj mú jín miyen antacéj í jaj japua tí ve'ée tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Jaj tí Pa'u. Ayee mú japuan antacéj tíj chuej tí huáchi. Mí majta, a'ñime í mej Egipto é'eme'ecantaca'a, maté'ij miyen raataxí'eve mej miyen che'atá mena'a huárini, maté'ij mi auujámij.

³⁰ A'ñjna jime'e mej té'antzaahua í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ñj pu jín maté'ij meri aráhua'apua xicaj pua'amé ataúnajcheca'a a'ujna chajta'a, aj pul'i á'avatzi í jaxu'u í tí jín ré'enami'ihuaca'a a'ujna chajta'a, u Jericó.

³¹ A'ñjna jime'e tí té'antzaahua a'ñjna í Rahab teecan, a'ñjna í 'íta'a tí huá'ajjive'eca'a mej mi jamuan jí'ip-ite'e, a'iné a'ñí pu temua'a naa hua'ancuré'evi'iti a'ñmej í mej miyen te'uhuaré'ixí'ere'en í chajta'a, a'ñj pu jín caí huamí'í huá'a jamuan í mej caí ra'ará'astijre í Dios.

³² ¿Tí'itájni neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Capu tí'icí'ipe nej niyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij mej huaréj a'ñjna í Gedeón teecan, ajta a'ñjna í Barac teecan, ajta a'ñjna í Sansón teecan, ajta a'ñjna í Jefe teecan, ajta a'ñjna í David teecan, ajta a'ñjna í Samuel teecan, majta a'ñime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

³³ Ayee mú hua'utéemua'iti a'ñmej í mej títetaté'eca'a í rey jime'e seéj chuéjra'a japua, majta r'í'í tiu'uta'aíjtaca'a, majta ra'ancuré'a a'ñjna tí jín Dios te'ataújratziiri-i'i. Majta seica miyen hua'ancánajxi huá'ateni'itze'e í muajyéte. Matéj mena'a mej miyen huaréj, ayée mú me'ñjna jín huaréj a'ñjna jime'e mej té'antzaahua.

³⁴ Majta seica miyen ra'ujé'ica í taij tí ij caí hua'uteataira, majta seica huataúruu mej mi caí huá'ucui'ini. Ayee pu tihuá'uruu a'ñmej í mej caí rucacá'anejca'a.

Ca'aníjra'a pu xaa hua'utá'a mej mi miyen huateúj-ca'anen temua'a naa. Matí'ij mi miyen hua'utéemua'iti matí'ij mena'a mej jín huané'use, majta hua'utamuari a'íme'j í xantaaru'u í mej seij chuejra'a japua é'eme'e-cantaca'a. ³⁵ Majta a'íime í 'uuca, ayée mú majtáhua'a hua'ancuré'evi'iti í rufétestemua'a í mej majtáhua'a aitacíj huá'a tzajta'a í mej meri huácuu.

Majta seica, ayée mú rajpuaítzi muá'araa me'íjna jime'e mej caí hua'atá'acare'e mej hua'irájtuaani a'u mej hua'iteána. Ayee mú 'een jín huaríj me'íjna jime'e mej miyen rachú'eve'eca'a mej majtáhua'a huatarún mej mi me'uun ruuri a'uteáturan seíj chuejra'a japua tí jaítze'e rí'en. ³⁶ Majta seica miyen rajpuaítzi muá'araa me'íjna jime'e mej huá'uxieehuari'iri'i nusu me'íjna utéevajxi na'ari mej hua'anáji'ici'exi cadeena jime'e na'ari mej hua'itéanajxi.

³⁷ Ayee mú majta huá'uruu. Mehua'uteátu'asixi tetej jime'e. Majta já'íta'a hua'utaveíjchixi. Majta huá'ucuii chun jime'e tí ruxí'ejta'a te'ejcamíimijmee. Ayee mú 'eene'en tí'itéchecja'a me'íjna jime'e í hua'anavij í cáne'axi nusu í hua'anavij í caurasi. Camu a'ij tí'ijvica'iraca'a. Jéhua mú rajpuaíjtza'a. Majta a'ij mú pua'a tihuá'ajcha'íca'a. ³⁸ Camu huatéechi'ica'a: a'u tí na'a mú á'ujjhuane'eca'a, a'u tí caí é'e tí'itítaca'a, majta a'u tí a'ujjime'eca'a. Majta a'úu mú é'echejca'a a'u tí é'eteasta'a, majta me'újna cuunísta'a, ajta a'u tí na'a tí huacúunijmee tíj na'a íiyen chaanaca japua.

Mí majta a'íime, jeihua mú huápi'í jaítze'e tí'ivaire'eca'a í Dios jemi mecaí a'íme'j í mej caí huá'axe'eve'eca'a. ³⁹ Dios pu ayén rí'í tihuá'uteájtuaa naíjmi'ica a'íjna jime'e mej té'antzaahua. Mí majta a'íime, camu xí ra'ancuré'a a'íjna tí jín Dios te'ataújratziiri'i a'íjna jime'e tí Dios ari titaaxí'epi'intari'iri'i itejmi jemi a'íjna tí jaítze'e rí'en tí a'íin ayén téjmi jamuan hua'u-naíjmire'en a'íme'j.

A'ij tí ye'í rí'í tí'itíjcha'í a'íjna tí Círístu'u jemi seijre'e

12 A'iné jeihua mú ta jemi huaté'uu í mej tí'iseij, tíché'e tiyen raatéxieehua te'íjna jime'e tí ayén tamuari'eriste'e, tíché'e teajta raatapuá'ajta te'íjna í tej jín até'ítzeaa í Dios jemi, te'íjna tí ja'anáj tí na'a tatéj'íqui. Tíché'e tiyen te'utáviicua'i temua'a naa tej tí xí'epi'ín ríjca te'íjna jime'e í tí jín Dios titaalíjca tej ra'antipuá'ajte'en íiyen chaanaca japua.

² Tíché'e temíjna jetze arátaca'anen í Jesús, a'íjna tí amuacáí taatasejrate a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios. A'ípu ajta ayén taanaíjmire'en í Dios jemi a'íjna jime'e tej tiyen té'antzaahuate'en. A'iné a'ípu ayén ramua'a-reereca'a tí ayén tiráaci'iti a'íjna tí jín huataújte-mua'ave, a'ípu jín ayén rá'uviicua'iri'i mej rá'utatan í cúruu jetze. Capu jetzen ruxe'eve'eca'a mej miyen me'íjna jín puájtzi raatá'an tí ayén ratatévi'ira'aste'eca'a. Ajta íjii, án pu e'ecájca rí'iríinta'a a'íjna í ipuari a'u tí japuan Dios e'ecájca.

³ Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij tí a'íin huaríj tí ayén te'utáviicua'iri'i temua'a naa a'íme'j í mej jeihua huápi'í rájcha'íre'eca'a í Dios jemi. Setá'aj siyen se'íjna jetze ra'utámua'aree sej si caí cua'ana, tí í caí

utévatziin í a'amua tzajta'a. ⁴ Caxuu xí siyen á'avi-icua'ire ajta sena'a caí ra'iráaxire í á'amuaxuure'e se'íjna jime'e sej se'íjna jamuan á'aviicua'ire'e tíj na'a tí a'ij pua'a 'een í Dios jemi. ⁵ Seajta siyen ya'uhuá'axi se'íjna í niuucari tí jín Dios ayén ca'aníjra'a ámuatá'aca, tíj hua'atáata ayén tihuá'a'ixaate'e í ruyaujmu'a'a tíjín:

Niyauj, capej rá'axieehuata
tí tavástara'a ayén tí'imua'itiii,
capej pajta piyen axieemiste'e
tí pua'a a'íin puájtzi muatá'an.

⁶ Capej xaa ne'u piyen huárini,
a'iné tavástara'a pu ayén tí'ira'itiii
a'íjna tí raxí'eve'e,

ajta ayén puájtzi ratá'aca ja'atí tí na'a
tí ayén ra'ancuré'evi'iti tíj ruyauj.

⁷ Ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i a'iné Dios pu á'a-mua'itii. Ayee pu che'atá na'a á'amuaruure tíj seíj teáata'a ayén huá'aruure í ruyaujmu'a'a. Ja'atí tí na'a tí ya'upuáara'an pú'een ayén tihuá'itiii í ruyaujmu'a'a a'achú mej pua'amé. ⁸ Tí pua'a ayén tihuá'uci'iti matíj mena'a pua'amé í mej yaújmu'a'ame'en pú'een tí huá'aya'upua ayén tihuá'itiii, ajta tí pua'a ja'atí caí ayén tejá'amua'itiii, a'íj xu jín caí yaújmu'a'ame'en pú'een, sino a'íime xu pú'een í mej chá'a mena'a huanúnu'ihuaca'a, í mej caí tíya'upua.

⁹ Ajta i'í, náimi'i tu tetíj tena'a pua'amé tiyen tíya'upuaca'a, teajta tu tiyen huá'astijre'eca'a te'íjna jime'e mej titá'itiiiri'i. A'íj pu jín, jeihua pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'ará'astijre'en te'íjna í tayá'upua tí rusén jín seijre'e, tej tí jemin ruuri tá'ara'ani.

¹⁰ A'íime í tayá'upua, ayée mú a'atzu mena'a a'ateevi'i miyen titaatá'itiiiri'i a'ij tí tihua'aránajcheca'a.

Mí ajta a'íin Dios, ayée pu 'een jín ayén tí'ita'itiii tí ij rí'í táaruuren, tej tí tiyen urarí'ene'acan jín huateáturan tíj ajta a'íjna. ¹¹ Jee xaa, capu naa tiu'ase tí pua'a auj tí'ita'itiiira, sino teen tu rajpuaíjtzi. Mí ajta, tí'ij aj-tahua'a rí'í titaatépua'ajte'en tej tí rí'í tí'itacha'íí tá'ara'ani te'íjna jime'e tí ayén titaatá'itiiiri'i a'íjna jime'e í tej rajpuaíjtza'a.

Mej nu'u caí tí'itíj jín auteáturan

¹² A'íj pu jín, setá'aj huateújca'anen. Caxu siyen seijre'e tíj ja'atí tí ruxiéemiste'e, tí caí ruca'ané í rumuájca'a jetze, ajta rutunúj jetze. ¹³ Setá'aj rí'í huaújruuren nain jime'e sej si temua'a naa titeejú'un í Dios jemi, sej si caí ché'e a'ij pua'a huatzúna'iche'en, sino sej si huarún temua'a naa. ¹⁴ Setá'aj se'íjna jín tiu'utatése'en sej ruxiéehua naa tí'itesejre'e naíjmi'ica jemi í teteca. Setá'aj seajta sej siyen rí'éene'ecán jín huateáturan í a'amua tzajta'a, a'iné tí pua'a ja'atí caí ayén urarí'ene'e í ru tzajta'a, capu ja'anáj raseijran í tavástara'a.

¹⁵ Caxu raatá'acare'en tí seíj mú'een ayén tí'itíj jín auteáturan tí ij caí ché'e Dios ayén rí'í tiraatá'an. Rí'í xu'u mú'een tí caí ayén huataseíjre'en mú'ejmi jemi ja'atí tí ayén seicié á'amuaruuren tí ij ayén teja-mua'í'tziite'en, tí ajta ayén ca'aníjra'a hua'utá'an

jeíhua í teite mej mi miyen ti'itíj jín auté'itzen í Dios jemi.

¹⁶ Rí'í xu'u seajta, t'íj caí ja'atí ayén tiú'ujx-ana'acira'ate na'ari raatéieehua a'íjna ti Dios raateáj-tuaa itejmi jemi t'íj a'íjna í Esaú. A'í pu ayén ráatuaa a'íjna ti rací'itíliche'en, ti á'are'ara'an pu'éene'e a'íjna jime'e ti Israél jetze ajtéme'ecan. A'í pu ajta a'íjn pu'éene'e ti amuacá huanú'ihuaca'a. Ajta ayée pu 'een jín ráatuaa a'íjna jime'e ti huatá'icuataca'a.

¹⁷ Seajta seri ramua'aree a'ij ti te'irájraa. T'íj aj-tahua'a ayén raataxí'eve ti ayén tí'iraci'ti a'íjna ti jín Dios ayén rí'í tiraateájtuaani, ayée pu raaré'iteca'a a'íjna í ya'upuáara'an. Capu ché'e huatá'ristareca'a ti caújxieehua. Capu amín a'ij ti ajta ruyeine rájhua.

A'íjna í jírí, í Sinaí, ajta í seáj í Sión

¹⁸ Ajta, caxu siyen che'etá sena'a ajteáxíreca'a í Dios jemi mat'íj a'íme í mej me'uun a'atanéj jírí jetze a'u ti caí hua'utá'a mej japuan á'ujjuhua'ane'en, a'u ti jetzen jeíhua á'ataaca'a, a'u ti a'utíca'aca'a. Huápí'í pu xaa huat'íca'aca, ajta jé'ecan mú viyeca'a japuutzari jime'e. ¹⁹ Ajta ayén ja'atí ucájjihuaca'a trompeeta jetze. Aj pu i seáj ayén tiu'utaxájtaca'a. Huápí'í pu tziíni'ire'ca'a í ti namuajre'eca'a. A'íj mú jín miyen tirájhuaaviiri'í í teite ti a'íjn caí ché'e ayén tihuá'a'ixaate'e.

²⁰ Ayee mú huaríj a'iné camu a'atzu rá'aviicua'ireca'a me'íjna ti ayén tíhua'uta'áj t'íj: "Tí pua'a ti'itíj ayén japuan á'uche'ecane'en í jírí, capu amín a'ij ti'itíj ti pírici, setá'aj siyen raateátu'asixi'in tetej jime'e." ²¹ Jee xaa ne'u, huápí'í pu tziíni'isi'í seijre'eca'a í ti raasej a'íjna í Moisés teecan. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a t'íj: "Né nvivej ne'íjna jime'e nej tí'itziíne'e."

²² Mí ajta, caxu siyen se'újna ajteáxíreca'a, sino seáj xu'u jetze, a'íjna í jírí ti ayén téja'arájtehuaa t'íj Sión, a'u ti é'eseijre'e a'íjna í chajta'a a'u ti á'uca í Dios ti ru-urí, a'ujna u Jerusalén ti júte'e é'eseijre'e. A'u mú majta e'etiújseíre mu'ití'í í mej ta japua tí'ivaire'e mej mi me'újna tiú'uyesten. Majta ayée mú pua'amé ti caí rí'írí ti ja'atí ayén hua'uté'itien a'achú mej ará'ase.

²³ Mú'een xu seajta huá'a jamuan ajteáxíreca'a í mej miyen e'etiújseíre me'íjna jime'e ti ayén che'atá ti-huá'aci'ti t'íj ayén tiráaci'ti a'íjna í jaujra'an ti amuacá huanú'ihuaca'a. A'íj mú majta meri á'ayu'usi'í me'újna u ta japua. Seajta mú'een, ayée xu jemin ajteáxíreca'a se'íjna jemi ti huá'axijte'e í teite. A'ii pu a'íjn pú'een í Dios ti naíjmi'ica tí'aijte'e.

Mú'een xu seajta huá'a jamuan e'etiújsej í huá'axie-jniu'uca a'ímej í teteca í mej urarí'ene'acan jín hu-ateájturaa í Dios jemi, a'íme ti ajta Dios hua'u-naíjmire.

²⁴ Xu'uri seajta ajteáxíreca'a se'íjna jemi í Jesús, a'íjna ti ayén raaxí'epi'intare a'íjna jime'e í niucari ti jaítze'e rí'en, ti ajtahua'a jín te'ataújratziiri'í í Dios. Ajta a'íjn í xúre'ara'an ti a'íjn ra'iráaxire, jaítze'e pu rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi caí í ti Abel teecan yá'uríe, a'iné a'íjna í ti Jesús ayén ra'iráaxire, a'ii pu a'íjn pú'een í ti jín Dios rí'í titaatá'a itejmi.

²⁵ Rí'í xu'u mú'een, sej si caí siyen raatéieehua se'íjna ti tejá'amua'ixaate'e. Jee xaa ne'u, camu huatéujvai a'ímej mat'íj raatéieehuataca'a a'íjna ti íiyen chaanaca japua tihua'utajé. A'íj pu jín, capu a'atzu a'ij huatá'ristari tej tiyen huatétavaire'en ti pua'a tiyen raatéieehua te'íjna ti ayén tí'itajee ti júte'e é'eseijre'e.

²⁶ A'ajná'imua, a'í pu raatáruureajxi í chaanaca t'íj tiu'utaxájtaca'a. Mí ajta íjii, pu'uri ajtahua'a ayén te'ataújratziiri'í t'íj: "Neajtahua'a nu niyen raatáru-ureajxi'isin ne'íjna í chaanaca, neajta naíjmi'í t'íj na'a ti é'eseijre'e u ta japua." ²⁷ A'íjna í niucari ti jime'en yee "neajtahua'a nu raatáruureajxi'isin", ayée pu huataúj-mua'a ti amuacá raatáruureajxi'isin t'íj na'a ti tiú'u-taavijhuaca'a. Aj pu'í ti'ití'asin ti ij ayén huatá'aturan a'íjna ti caí rí'írí ti ja'atí ayén raatáruureajxi'ín.

²⁸ A'íj pu jín, tiché'e te'íjna jín huatátamua'ave'en te'íjna jime'e ti ayén tí'itaci'ti tej te'uun a'uteá'aturan seáj chuéjra'a japua ti caí ja'atí raayí'iti ti raatáruurea-jxi'ín. A'íj pu jín, tiché'e teajta tiyen raná'amiche'en te'íjna í Dios a'ij ti tira'aránanajche. Tiché'e tiyen rátz-iiine'e ra'ará'astijre'en, a'iné a'íjna í Dios í tej rana'amiche, ayée pu 'een t'íj taj ti nain tí'ita'iraca.

A'ij tej nu'u tiyen huá'ín

13 Setá'aj seuj huaújxe'eve'en t'íj ru'ihuaamua'a.

² Caxu yá'uhua'an seuj temua'a naa hua'an-curé'evi'itín í ta'ihuaamua'a í seuj caí huá'amua'ate a'iné mat'íj seica miyen huaríj, ayée pu te'irájraa mej caí ramua'areereca'a miyen hua'ancuré'evi'iti a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'eca'a.

³ Setá'aj hua'utámua'aree se'ímej í mej aiteánami'í yee cumu mú'een xu seajta huá'a jamuan aiteánami'í. Setá'aj seajta hua'utámua'aree se'ímej í mej a'ij pua'a huá'aruure a'iné naími'í tu seáj tena'a jetze ajtéme'ecan.

⁴ Miché'e naími'í miyen tí'imua'jca ti í'ixi'epi'ín mej huanéjne'iche í teite. Caxu hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixana'acire'e í mej meri néjne'iche a'iné Dios pu xaa huá'axijte'en a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itíjcha'í, majta a'ímej í mej tí'ixana'acire'e.

⁵ Caxu siyen huatá'ura'an seuj siyen jaítze'e raxí'eve'e í tumin secaí máaj ti'ití. Setá'aj siyen se'íjna jín hu-ataújtemua'ave'en se'íjna jime'e seuj caj tí'ijcha'í, a'iné ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tavástara'a t'íj: "Canu ja'anáj mé mú jaújisin. Canu neajta ja'anáj mú ja'uhua'axijsin." ⁶ A'íj pu jín, rí'írí tej tiyen taxiéehua tiu'utaxájt yee:

Tavástara'a pu nevaire'e,
a'íj nu jín caí tí'itziíne'e
a'ij mej neruuren í teite.

⁷ Setá'aj hua'utámua'aree a'ímej teteca, í mej teja-muá'itíiri'í me'íjna jime'e í niucari ti Dios jetze a'u-vé'emej. Setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij ti huá'a jemi te'irájraa sej si siyen che'atá sena'a ra'ará'astij-re'en se'íjna í Jesús mat'íj a'íme.

⁸ Ajta a'íjn í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een, ayée pu che'atá seijre'e íjii, t'íj ajta seijre'eca'a jécua ímuá, t'íj ajta ayén seíre'e a'ame t'íj na'a rusén jime'e. ⁹ Caxu

huataúra'an tì ja'atí ayén amuaacuanamuan a'íjna jìme'e í niuucari mej ché'e mena'a jín tejá'amua'itíi tì seicié huataújmu'a a'ij tej tejamuá'itíiiri'í iteen. Mí seajta mú'een, setá'aj siyen huatéujca'anen í ru tzajta'a se'íjna jìme'e tì Dios tí'itíj jín rí'í tejamuataá'a. Capu a'atzu a'ij tí'irí'iri sej se'íjna jín sej huatéujca'anen í ru tzajta'a se'íjna jìme'e í ye'irá tì ayén tihuá'aijite'e tí'itíj cua'ira mej ráacua'ani. Capu a'atzu hua'utévai a'ímej í mej me'íjna jín ra'ará'astijre.

¹⁰ Ajta ayée pu Dios raateájtuaa itejmi jemi í mej japuan tí'imuai'ivajtaca tì jìme'en caí ayén hua'atá'aca mej jetzen tiú'ucua'ani a'ímej í mej me'uun tí'ivaire'e í inaamua jete. ¹¹ Ayee pu che'atá na'a tiráaru a'íjna í Jesús tój ajta a'íin tì ve'ecán jín tí'itíjvee í Dios jemi ayén huá'aruurejca'a a'ímej í ye'emuaate í mej hua'utámua'ivajtaca'a me'íjna jetze me'ecan í mej jín auteájturaa í Dios jemi í teite. Tí'ij ari huá'ucuii, aj pu'í a'uun raatétuaacare'e í hua'axuure'e a'ujna inaamua jete. Ajta í huá'a hua'ira'a, a'íi pu a'uun raatétuaacare'e á pua'acié a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, tì ij a'uun raateáitira.

¹² Ajta a'íin Jesús, ayée pu che'atá na'a tirajpuaíjtzi-ca'a á pua'acié í chajta'a jetze tì ij ayén rí'éene'ecán jín hua'irávi'itín í ruteftestemua'a a'íjna jìme'e tì ra'iráaxire í ruxuure'e. ¹³ A'íj pu jín, tiché'e tiyen jemin ajteáxire á pua'acié a'u tej tejmí'í a'uchéjme'ecaa tej tì tiyen che'atá tena'a te'utáviicua'í te'íjna jìme'e tì tiu'utévi'iraste'e tój ajta a'íin te'utáviicua'irí'í.

¹⁴ Ayej xaa ne'u ayén tiraavíjite'e a'iné capu ayén raateájtuaa itejmi jemi chajta'a tì íiyen seijre'e chaanaca japua tì á'ateevi'in sino teuche'e tu ráahuausin te'íjna tì ayén auj huataseíjre'esin. ¹⁵ A'iné Jesús pu ayén ta japua huaniú, tiché'e tiyen ja'anáj tì na'a niuucajtze'en rí'í tiraateájtuaani í Dios jemi. A'ii pu a'íin pú'een í tej jín tí'imuai'ivajtaca, a'íjna í niuucari í tej jín huatátatemua'ave'en, í tej teajta jín ra'utámua'aree. ¹⁶ Caxu yá'uhua'anan sej siyen rijca se'íjna tì í'ixi'epi'in, seajta siyen tihua'utévaire'en í seica se'íjna jìme'e í sej tí'ijcha'í, a'iné temua'a pu ra'aráanajche í Dios sej siyen se'íjna jín rí'í tiraatá'acare'en a'ij sej rici. Tij siyen tiu'utámua'ivejta í Dios jemi.

¹⁷ Setá'aj hua'ará'astijre'en se'ímej í mej miyen antiújmua'aree teyujta'a. Setá'aj siyen huárini a'ij mej tejá'amua'aijite'e, a'iné a'íi mú'á'amuacha'íj muá'aye'í me'íjna jìme'e sej si siyen ra'ará'astijre'en í Dios. Majta

mú miyen ramua'aree tì ayén ruxe'eve'e mej raatána-muajriste'en í Dios a'ij mej tí'itíj jín huaríj. Miché'e miyen ruxiéehua tejamuataá'itíi, a'iné capu a'atzu a'ij tejamuataéva'iri tì pua'a miyen huataújxieemiste'en me'íjna jìme'e sej muári'eri hua'atá'aca.

A'íjna tì jín ra'antipúa'ajte

¹⁸ Ayee pu titá'amitiejte'e yú tatzajta'a tej nain jín xí'epi'in rici, teajta tiyen tí'ijxe'eve'e tej tiyen huárini a'ij tì tiraavíjite'e. A'íj xu jín, setá'aj seuj rahuaviira í Dios jemi itejmi jìme'e. ¹⁹ Neajta nu niyen á'amuajee ca'anín jìme'e sej si jaítze'e siyen huárini sej rájhuavii í Dios jemi tì ij ajtahua'a naatá'an nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'utéveeca.

²⁰ Tiché'e tiyen rí'í tiraatá'acare'en te'íjna í Dios tì rí'í tu'uhuatépu'a'ajte'en, tì ajta ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite a'íjna í tavástar'a a'íjna tì Jesús pú'een. A'ii pu a'íin pú'een tì ayén ve'ecán jín antiújmua'aree a'íjna jìme'e tì hua'acha'í á'ara'ani í ruteftestemua'a tój seíj tì huá'a cujta'a huamé'en í cáne'axi. Ayee pu éeni'ici'e seijre'e a'íjna jìme'e tì ra'iráaxire í ruxuure'e tì ij ayén raaxí'epi'intare'en a'íjna í niuucari tì jín Dios te'ataújratziiri'í tój na'a rusén jìme'e.

Ché'e a'íin Dios ayén amuaanaíjmire'en nain jìme'e tì xí'epi'in 'een sej si siyen huárini a'ij tì a'íin tí'ijxe'eve'e. Ché'e a'íin ayén amuaaruuren sej si siyen 'eene'en seijre'e a'ij tì tira'aráanajche a'íjna jìme'e tì a'íin Jesús tì ajta Círíistu'u pú'een ayén a'amua japua huaniú. A'íj pu jín, tiché'e tiyen rí'í tiratá'acare'en tój na'a rusén jìme'e.

²² Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuaahuavii sej siyen rá'uviicua'í se'íjna í niuucari í nej jín ca'aníjra'a amuatá'aca, a'iné cáj nu'u caj niyen tejamuataá'itíiiri'í.

²³ Setá'aj ráamua'aree mej meri raatátuaa í ta'ihuaara'a a'íjna í Timoteo. Tí pua'a ca'anacan yé ra'asti, nee nu rá'avi'itín neetzi jamuan, aj nu ni a'umé'e na'ame mú'ejmi jemi tej tì náimi'í amuaaséj.

²⁴ Setá'aj hua'utateújte'en a'ímej í mej nain jín antiújmua'aree mú'ejmi jemi, seajta náijmi'íca í tì Dios huatéura'ate. Majta a'íime í mej miyun Italia é'eme'ecan, a'íi mú' náijmi'í yé á'amuateujte'e.

²⁵ Ché'e a'íin Dios rí'í tejamuataá'acare'en náijmi'íca mú'ejmi. Yee pu'u xaa. Ché'e ayén té'ara'ani.

Santiago

Santiago pu huá'ateujte'e

1 Inee Santiago, i nej tí'ivaire'e í Dios jemi, neajta ne'íjna í tavástará'a jemi, a'íjna í Jesús tí ajta Ciriístu'u pú'een, ayée nu ne'íjna jetze tejá'amuateujte'e, mi sej huá'a jetze ajtémecan a'ímej í teitejra'a í mej huá'a jetze airaújnejte a'ímej í huá'avaujsimua'aci'í í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, seajta mi tí Dios amuaaré'e'itixi a'u tí na'a seíj chuéjra'a japua.

Jíme'en í ja'ati tí xaa té'atzaahuaté'e, tí ajta naa tirú'umua'aree

² Tí pua'a ayén tejamuáaci'iti tíj na'a a'íjna í sej jín á'aviicua'ire'e, setá'aj siyen tiú'umua'ati tí xí'epi'in 'een, setá'aj seajta se'íjna jín huataújtemua'ave'en.

³ Ayee xu huárini, a'iné xu'uri ramua'aree tí pua'a ayén a'íjna jín amuaaruuren tí ij Dios ayén amuaatéeseij tí pua'a siyen rá'astijre'e nusu secaí, a'íj pu ajta ayén á'amuaruuren sej si te'utáviicua'í. ⁴ Setá'aj seajta siyen rí'í ráaruuren sej si nain jín te'utáviicua'í, a'iné setí'ij siyen se'íjna jín huarín, ayée xu nain jín araurastejsin í Dios jemi, seajta siyen runaíjmire'en. Capu tí'iti tejamua'utéturaate'esin.

⁵ Tí pua'a rá'aturaate'e seíj tí ij naa tirú'umua'areere a'ij tí ye'í huárini, ché'e a'íjn ayén raatáhuavii í Dios. Ajta a'íjn Dios, ayée pu a'íjna jín raatá'asin, a'iné a'íj pu ruxí'evi'lira'a jín jeihua huáp'i'í tihua'atá'aca í ruteftestemua'a. Ajta, a'íj pu caí hua'ajteá'axí'isin.

⁶ Mi ajta, ché'e a'íjn í ja'ati ayén a'íjna tiraatáhuavii a'íjna jime'e tí ayén tí'ayajna tí xaa té'atzaahuaté'e, icu. Ché'e a'íjn caí a'ij mé'e tejé'eti'ititán, a'iné a'íjna í ja'ati tí xaa a'ij pu pua'a na'a tirá'amitiejte'e, ayée pu che'atá na'a 'een tíj ajta 'een í jaj tí aujruuréevee í eeca jime'e.

⁷ Capu a'atzu xí'epi'in mé teuúmua'aree a'íjna í ja'ati a'íjna jime'e tí hua'apuaca jín á'ujca'ane tí ij ayén huárini. Capu a'atzu ayén tirá'amitiejte'e a'ij tí huárini tí'itij jime'e. Ajta ja'ati tí ayén 'een, capu a'atzu ra'an-curé'asin í tavástará'a jemi.

⁹ Ajta a'íjn í ta'ihuaara'a tí caí a'ij tí'ijviicua'í, ché'e a'íjn a'íjna jín huataújtemua'ave'en a'íjna jime'e tí Dios ayén jeihua huáp'i'í rí'í tiraatá'asin.

A'íj pu tiu'utépu'ajte a'íjna tí chíjteaani tí'ijcha'íj

¹⁰ Ajta a'íjn í ta'ihuaara'a tí ajta chíjteaani pú'een, ché'e a'íjn ayén rí'í tiratá'acare'en í Dios a'íjna jime'e tí ayén tiráaci'iti a'íjna tí raatatévi'iraste'esin. A'íj pu xaa

ayén che'atá na'a tiu'utépu'ari tíj ajta a'íjna í xuuxu'u tí tu'upi jetze xuta'a.

¹¹ Jee xaa, tí'ij u e'ijnén í xicaj, a'íj pu 'i a'íjn tu'upi ayén huatéhuasin í xicaj jime'e. Ajta a'íjn xuuxu'ura'an, a'íj pu cávatzijsin. Ayee pu 'i tiu'utépu'ari í tí jín naa seijre'eca'a. Ayee pu che'atá na'a tí'ijruuren a'íjna í chíjteaani. A'íj pu á'apua'aren nain jime'e tí jeihua huáp'i'í tí'ijcha'íca'a.

Tí pua'a tí'iti ayén ca'aníjra'a tí'itá'acare'en tí ja'ati a'ij pua'a huárini í Dios jemi

¹² Rí'í pu tiraatá'aca a'íjna í ja'ati tí pua'a ayén rá'aviicua'í a'íjna tí ca'aníjra'a ratá'aca tí ayén huárini tí a'ij pua'a een í Dios jemi, a'iné tí'ij ari ayén te'utáviicua'í a'íjna tí jín raatamuári'eriste, Dios pu ayén tiraatá'asin a'íjna tí ayén raamuá'iti, tí ayén ruurican huateáturan a'u tí Dios é'eseijre'e tíj na'a rusén jime'e. Ayee pu a'íjna jín te'ataújratziiri'í í Dios tí ayén hua'utá'asin naíjmi'ica a'ímej í mej miyen raxí'eve'e me'íjna í Dios.

¹³ Tí pua'a ayén ca'aníjra'a tiraatá'aca seíj í ja'ati tí ayén ráaruuren a'íjna tí a'ij pua'a een í Dios jemi, ché'e caí a'íjn ayén tiu'utaxáj yee Dios pu ayén ca'aníjra'a raatá'aca tí'ij ayén huárini a'iné capu rí'írí tí Dios ayén ca'aníjra'a raatá'an tí i a'íjn ja'ati ayén a'ij pua'a huárini. Jee xaa ne'u, capu ajta a'atzu rí'írí tí ja'ati ayén ca'aníjra'a raatá'an í Dios tí'ij a'íjn Dios ayén huárini a'íjna tí a'ij pua'a een. Ajta a'íjn í Dios, capu ja'anáj ayén ca'aníjra'a tiraatá'aca í ja'ati tí'ij a'íjn ja'ati ayén huárini a'íjna tí a'ij pua'a een.

¹⁴ Mi ajta, tí pua'a ayén ca'aníjra'a raatá'an í ja'ati tí ayén huárini a'íjna tí a'ij pua'a een í Dios jemi, ayée pu xaa a'íjna jetze á'ujca'ane a'íjna jetze í ruxí'evi'lira'a tí jetzen airánineí í tzajta'an. A'íj pu a'íjna jín á'ujca'ane tí ayén tirá'amitiejte'e tí naa seijre'e a'íjna í tí'iti tí a'ij pua'a een. ¹⁵ Jíme'en pu'u ayén raaxí'epi'intare tí ayén huárini, aj pu 'i ayén auteáturaasin í Dios jemi. Ajta, tí pua'a ari huataújnaíjmire'en a'íjna tí a'ij pua'a een í Dios jemi, aj pu 'i mí'ini a'íjna í ja'ati tí a'uté'itzee í Dios jemi.

¹⁶ Ne'ihuaamua'a, mi nej jeihua huáp'i'í já'amuaaxe'eve'e, caxu huataúra'an tí ja'ati tí'iti jín amuaacuana-muan. ¹⁷ Tíj na'a tí xí'epi'in 'een, tí ajta caí tí'iti jín á'atura tí ayén rí'í tejamuáaci'iti ja'anáj tí na'a, a'úu pu é'eme'ecan u ta japua, a'íjna jemi í tej rájya'upua, a'íjna tí nain tiú'utaahuaca'a a'íjna tí ayén tí'itatzeve'e tí júte'e é'eseijre'e. Mi ajta, a'íjna jemi, ja'anáj tí na'a pu ayén che'atá na'a tí'iseijre'e itejmi jemi. Capu a'atzu

seicié ruruurejca, capu ajta ayén ráaruurejsin t'í'ij ayén huatética'are itejmi jemi.

¹⁸ Ruxí'evi'ira'a pu jín, ayén taatá'a tej tiyen hu- atasej're'en í chaanaca japua a'í'jna jime'e ti téjmi jemi raateájtuaa í runiuuca ti t'záahuati'ira'a jín seij're'e. Ayee pu 'een jín huaríj tej ti tiyen che'atá tena'a éeni'ici'e seij're'e tá'ara'ani t'í'j ajta a'í'jna ti amuacaícan jín hu- atasej're í eelote í mej majta ratatú'irihua'a mú á'aye'í í Dios jemi.

A'í'ime í mej rá'astij're'e í niuucari

¹⁹ A'í'j pu jín, setá'aj siyen ráamua'aree a'ij sej ye'í huárini, ne'ihuaamua'a, mi nej já'amuaxe'eve'e. Rí'í xu'u, sej si ráanamua temua'a naa. Mi seajta, caxu ca'anacan tihua'utá'ixaate'esin í teite. Caxu seajta ca'anacan huataníniu'ucacu, a'iné capu rí'irí ti ja'ati ayén ráaruuren a'í'jna ti xé'epi'ín 'een í Dios jemi ti pua'a ayén niu'ucara'a jín ti'ití'ijcha'íi. ²¹ A'í'j pu jín, setá'aj siyen raatapuá'ajta nain jime'e ti a'ij pua'a een, ti ajta xána'avis'i seij're'e. Mi seajta mú'een, setá'aj siyen ruxieemíj'te'e ra'ancuré'an se'í'jna í niuucari ti mú'ejmi jemi huatétuihuaca'a, ti ajta jín Dios ayén raayí'iti ti amua'irájtuaani.

²² Seajta mú'een, caxu siyen sena'a ranamuajra a'ij ti ti'ixa í niuucari sino seajta siyen huárini a'ij ti tejá'a- mua'itíiii. Na'ari caí, ayée xu rucuanamuáa xá'aju'un rují'ímua'a sena'a. ²³ Ayee pu 'een a'í'jna í ja'ati ti caí ayén ríci a'ij ti ti'ixa í niuucari sino ayée na'a rusej ranamuajra. Ayee pu 'een t'í'j a'í'jna í ja'ati ti ruciéen- ime'e seí'j í 'á'jte'ehua jetze. ²⁴ Jí'me'en pu'u rusej, aj pu i tichesin, ajta á'i'yen yá'uhua'axí'sin a'ij ti seij're'eca'a í cíeenime'ara'an.

²⁵ Ajta a'í'ín ti temua'a naa tirá'aseij a'í'jna í niuucari ti jín Dios tí'ajta, ti ajta caí ti'ití'j jín á'atura, ti ajta Dios jín ru'irájtuaani, ayée pu Dios rí'í'í tiraatá'asin ti pua'a a'í'ín pu'éene'e a'ame sej ti ayén rí'í'í ti'ití'ijcha'íi a'ij ti a'í'ín niuucari ti'ixa. Na'ari caí ti pua'a a'í'í na'a pu'éene'e a'ame sej ti ayée na'a ranamuajra, ajta ca'anacan yá'uhua'axín, capu rí'í'í'een'en huatá'aturaasin í Dios jemi.

²⁶ Ti pua'a ja'ati ayén tiú'ujxajta í ru tzajta'a yee ti temua'a naa tirá'astij're'e í ruye'irá, ajta ti pua'a a'í'ín ja'ati caí raatapuá'ajta ti a'ij pua'a tihuá'axajta í ruxí'ej teite, a'í'í pu ayén rucuanamua í ru tzajta'a. Capu ti'ití'j vaire'e a'í'jna í ye'irá'jra'an a'í'jna í ja'ati.

²⁷ Ayee mú ríci a'í'ime í mej miyen ra'ará'astij're'e í ye'irá ti rí'í'í'een'en jín seij're'e í Dios jemi, ti ajta caí ti'ití'j jín á'atura jemin í tej rá'ya'upua. Miché'e ayée mena'a rijca: mej mi miyen huá'umuaare a'í'imej í mej ti'ití'j jín rá'jpuaj'tzi me'í'jna jime'e í mej xé'ejcanta muá'araa nusu mej antiú'jsej'tareca'a; mej mi majta ahua'ájcu'u- ven, mej mi caí hua'ájxana'acira'aten a'í'imej jamuan í mej chaanaca japua huachéjme.

Mej mi caí a'ij pua'a huajá'useijra í ruxí'ej teite

2 Ne'ihuaamua'a, a'iné mú'een xu rá'astij're'e í tavá'stara'a, a'í'jna í Jesús ti ajta Círí'stu'u pú'een, ti

ajta nain jín antiú'jmua'aree í Dios jemi, a'í'j pu jín, setá'aj siyen ruxí'ej sena'a huajá'useijra nají'mi'ica í teite. Capu amín a'ij, ti pua'a sej chíj'te'eani pú'een nusu caí.

² Tiché'e tiyen tiraataxá'j yee hua'apua mú me'uun a'uteá'rutí a'u sej e'etiú'jse'í'ri. Ajta í sej, ayée pu aniira ucá'ruj'te'e, ajta naa éene'e ti'iteché'e. Ajta í sej, a'í'í pu caí a'ij tí'ij'viicua'i, ajta ayén mí'ime'ecan ucaché'e.

³ Seajta mú'een, ayée xu temua'a naa ra'ancuré'e- vi'itín se'í'jna ti naa éene'e ti'iteché'en, seajta siyen tiraata'ixaate'en tí'jín: "Í'í'ye'e jí, patá'aj yé a'ujye'í'xí'ín a'u ti ja'ítze'e á'ujxe'eve'e." Ajta, jí'me'en a'í'jna ti ayén mí'ime'ecan ucá'achen, siyen che'e na'a xu'u tiraata'ix- aate'en tí'jín: "Patá'aj mé huaté'eeeca nusu yé a'u- jye'í'xí'í yé ne'í'icata'a."

⁴ Ti pua'a siyen ríjca, ¿ni qui siyen ruxí'ej sena'a ti- huá'useijra í ruxí'ej teite? ¿Ni qui secaí siyen ruruure mat'í'j a'í'ime í mej a'ij pua'a mé titeumuá'mua'aree, í mej majta huá'axij'te'e í ruxí'ej teite? Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ti pua'a siyen caí ruxí'ej sena'a tihuá'useijra í ruxí'ej teite, ayée xu ruruure mat'í'j a'í'ime.

⁵ Casí'í, xáanamua'jri'í, ne'ihuaamua'a. Dios pu ayén hua'avé'ejajpuaxí a'í'imej í mej caí a'ij tí'ij'viicua'i a'í'imej tzajta'a í mej yen japan huachéjme í chaanaca japua, mej mi je'í'hua huáp'í'í tí'ijcha'í'ica í Dios jemi me'í'jna jime'e mej té'atzaahuat'e, ti ij ajta ayén tihuá'uci'iti mej jamuan tiu'uta'ajta t'í'j na'a Dios ari a'í'jna jín te'ata'ú'jratiiri'í huá'a jemi í mej raxí'eve'e.

⁶ Mi seajta mú'een, xu'uri raaté'xiehuataca'a se'í'jna ti caí a'ij tí'ij'viicua'i. Majta a'í'ime í mej chíj'te'eani pú'een, a'í'í mú a'í'ín pú'een í mej pua'í'jzi amuaatá'aca. Majta miyen amuá'avi'ití'j'cica huá'a jemi í mej tí'ixí'epi'íntare'e. ⁷ A'í'í mú majta a'ij pua'a tí'ij'xa me'í'j- na í niuucajtze'en sej jín siyen ánte'arua, í sej seajta rí'í'í tiratá'aca.

⁸ Xé'epi'ín xu ríci ti pua'a siyen t'záahuati'ira'a jín ra'ará'astij're'en se'í'jna í niuucari ti jín Dios tí'ajta ti ayén jí'me'en ti'ixa í niuucari jetze tí'jín: "Patá'aj piyen raxí'eve'e í axí'ej tevi pat'í'j asej'í' axe'eve'e." ⁹ Mi ajta, ti pua'a secaí siyen ruxí'ej sena'a tihuá'useijra í teite, ayée xu seri auteájturaa í Dios jemi. Ajta a'í'ín í niuucari ti jín Dios tí'ajta, ayée pu ari ayén ama'uxij'te a'í'j- na jime'e sej caí rá'aste se'í'jna í niuucari.

¹⁰ Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a ja'ati ayén nain jín te'ará'aste a'í'jna í niuucari mej jín tí'ajta, ajta ti pua'a ayén se'í'j jín auteáturan í niuucari jemi, ayée mú rá'axij'te'e ti nain jín auteájturaa. ¹¹ A'iné a'í'ín ti ayén raataxájtaca'a tí'jín: "Capej tí'axana'acira'ate", a'í'í pu aj- ta ayén raataxájtaca'a tí'jín: "Capej tí'itecu'í'ica." A'í'j pu jín, ti pua'a piyen caí ti'ihuá'axana'acira'aten, mi pajta piyen xaa tiu'ujé'ica, a'í'j pej jín peri auteájturaa a'í'jna jemi í niuucari í mej jín tí'ajta.

¹² A'í'j pu jín, setá'aj siyen tí'ixajta, seajta siyen rí'í'í ti'ití- tiú'jcha'íi a'ij ti tiraavíj'te'e a'í'jna jime'e ti Dios ayén a'í'j- na jín amuá'axij'te'en a'í'jna jemi í niuucari ti jín amua'irájtuaani. ¹³ Jee xaa ne'u, ti pua'a ja'ati caí ayén huá'acu'uve í ruxí'ej teite, capu Dios ayén rá'ancu'ua- jxí'í'sin a'í'jna xicá'ara'an ti jetzen tité'axij'te'en. Na'ari

caí, ti pua'a ja'ati ayén huá'acu'uve í ruxí'ej teite, Dios pu rí'i tiraatá'asin a'íjna xicáara'an jetze.

A'ijna ti jín ja'ati té'atzaahuat'e, ajta ti jín rí'i ti'itíújcha'í

¹⁴ Ne'ihuaamua'a, za'iné ti'iti jín tiratéva'iri seíj í ja'ati ti pua'a ayén na'a tí'ixajta yee ti té'atzaahuat'e, ajta caí ayén ti'iti jín ríjca í mej jín ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti a'íjn ja'ati té'atzaahuat'e? ¿Ni rí'irí ti a'íjn ayén ru'irájtuaani ti ayén na'a té'atzaahuat'e? Capu xaa ne'u.

¹⁵ Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ti ja'ati ayén huárini ti a'amua jetze ajtém'e'can. Capu amín a'ij, ti pua'a teáata'a pírici, na'ari í'íta'a. A'íj pu ayén caí ti'itéchen, ajta caí ti'iti tícha'í ti ráacua'ani tíj na'a seíj xicaj jetze. Ajta a'íjn ja'ati ayén á a'ire'enen seíj jemi ti ajta mú'ej-mi jetze ajtém'e'can. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaate'en a'íjna ti tirá'aturaate'e. Ajta a'íjna í ja'ati, ayée na'a tiraata'ixaate'en yee "Aricu, ché'e rí'i mu'u timuajé'e-vaire'e." Ajta caí ti'iti raatá'an ti jín huatéújvaire'en. ¿A'iné na'aqui té'eme a'íjna jemi ti caí ti'iti tihua'utá'a, a'íjna í ja'ati ti ayée na'a té'atzaahuat'e? ¿Ni qui temua'a naa? Capu a'atzu xaa ne'u.

¹⁷ A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí ti'iti jín ayén ríci ti jín raataseíjrate'esin yee ayej ti'ayajna ti a'íjn ja'ati té'atzaahuat'e, capu a'atzu a'ij tí'it'éva'iri.

¹⁸ Mí ajta, ja'ati pu ayén tiu'utaxájta tíjín: "Seíj pu ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta í seíj, a'íj pu ayén ti'iti jín ti xí'epí'in 'éen ríci." Mí neajta inee, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee patá'aj naataseíjrate'en í pej jín té'atzaahuat'e pej caí piyen ti'iti ti xí'epí'in 'een jín tí'iruure.

Mí neajta inee, ayée nu timuaataseíjrate'esin ti ayén ti'ayajna nej té'atzaahuat'e ne'íjna jíme'e í nej ti'iti jín niyen ríci ti xí'epí'in 'een.

¹⁹ Ayee pepu'u té'atzaahuat'e ti seíj na'a pú'een í Dios. Xí'epí'in pej ríci. Ayee mú che'atá mena'a té'atzaahuat'e a'íjme í tiyáaru'use, majta ruvivé. ²⁰ Mí pej caí rí'i mé teuúmua'aree, ¿ni tzaa piyen raxí'eve'e nej niyen temua'a naa timuaataseíjrate'en ti caí ti'iti a'ij tí'it'éva'iri ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí ti'iti jín ayén ríci ti xí'epí'in 'een?

²¹ A'ijna í tayá'upuaci'í a'íjna í Abraham teecan, urarí'ene'acan pu jín huatéájturaa í Dios jemi a'íjna jíme'e ti raatámua'í'vajtaca'a í ruyauj í tetej japua, a'íjna í Isaac. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Jee xaa ne'u. ²² A'íj pu jín, ayée tu ramua'aree ti a'íjna a'ij ti huaríj, ayée pu jamuan tí'it'éva'iri a'íjna ti ajta té'atzaahuat'e. Ajta, ayée pu raanaíjmire ti té'atzaahuat'e'eca'a a'íjna í Abraham a'íjna jíme'e a'ij ti huaríj. ²³ Tí'iquí ayén araúraste a'íjna ti ayén té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tíjín: "Abraham pu rá'antzaahua a'íjna í Dios, ajta ayée pu tiraaxí'epí'íntari'irí'í ti a'íjn ayén rí'éene'ecán jín huatéájturaa í Dios jemi." Matí'ij mi miyen raatamua'a tíjín: "Tí amiigura'an pú'een í Dios."

²⁴ A'íj pu jín, ayée pu ámitieere'e ti seíj ayén rí'éene'ecán jín huatéáturaasin í Dios jemi a'íjna

jíme'e a'ij ti ajta ríci, capu a'íj na'a jín ti té'atzaahuat'e. ²⁵ Ayee pu che'atá na'a tiráaru a'íjna í Rahab teecan, a'íjna í 'íta'a ti ramua'íticijca í tumin í rutevij jíme'e. Tí'ij a'íjn ayén rí'i hua'ancuré'evi'iti a'íjme í mej rá'eeve'eca'a, aj pu 'i seíj jetze í juye hua'uta'íteca'a. Tí'ij ayén a'íjna jín huaríj, aj pu 'i ayén urarí'ene'acan jín huatéájturaa í Dios jemi. ²⁶ A'iné, capu rí'irí ti ja'ati ruuri á'ara'ani ti pua'a caí uráxiejniu'uca, ayée pu che'atá na'a caí tí'itíj vaire'e ti pua'a ja'ati ayée na'a té'atzaahuat'e, ajta caí ti'iti a'ij ruure ti xí'epí'in 'een.

A'ij ti ti'itíj jín tí'ivaire'e neanureáara'an í seíj

3 Setá'aj caí siyen huataúra'an sej mu'íití se'íjna jín te'enteárute se'íjna jíme'e sej tihua'amua'atée í seica a'iné xu'uri ramua'aree ti jaítze'e ca'anín jín tá'axijte'en í Dios itejmi, i tej tiyen tí'imua'ata ti caí ayén tihua'axijte'en a'íjme í mej caí miyen tí'imua'ata.

² Jee xaa, naími'í tu tiyen tí'itíj jín tite'uté'ítzea'ara. Ajta ti pua'a ja'ati caí ayén tí'itíj jín até'ítze'ara'an a'íjna jíme'e a'ij ti a'íjn tí'ixa, ayée tu tí'ijmua'aree ti a'íjn pú'een ti rí'éene'ecán jín seijre'e, ajta ti a'íjn raayí'ti ti ayén á'ujcu'uven í rutevij jíme'e tí'ij caí tí'itíj jín auteáturan.

³ Casi'í, ayée tu hua'ancárujtí'iraca huá'atene'en í cahuaayu'u te'íjna í xaachin mej mi ta'ará'astijre'en. A'íj tu jín, te'íjna jín tiyen hua'aré'eca'ani. ⁴ Ajta a'íjna í baarcu, ti ajta temua'a tí'ive'ée. A'íj pu eeca ayén ráatajchi ca'anín jíme'e. Mí ajta, a'íjna jín í ciyej tí jaata'a atéjvee, ayée pu tí'ivaire'e ti íj a'íjn í tí ramuarí'e ayén raajájsime'en í baarcu a'u ti a'íjn ayén ye'ex'eve'e.

⁵ Ayee pu che'atá na'a cílieene'en seijre'e í ta jetze a'íjna í taneanúj. Mí ajta, ayée pu á'ujca'ane ti ve'ecán jín ahuaújzaahuat'en. Teajta iteen, temua'a tu teri tiyen ramua'aree ti ayén rí'irí tí taij tí cíj na'a teájtaani, ayée pu ve'ecán jín tiu'uré'ataasin.

⁶ Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a seijre'e í taneanúj tíj taij. Ayee pu ajta seijre'e tíj na'a tí a'ij pua'a een í mej jín a'ij pua'a tí'tetíújcha'í a'íjme í mej yen japuan huachéjme í chaanaca japua. A'íj pu tajá'u-jípua tíj na'a í ta jetze. A'ijna tí a'ij pua'a een tí jetzen 'aíjnineí í taneanúj, a'íj pu ca'aníjra'a ratá'aca í tiyaaru'u tí ayén huárini. A'íj pu ajta a'íjna jín ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen runiú'ucara'a jín a'ij pua'a tí'iteseijre'e matíj mena'a pua'amé miyen yen japuan huachéjme íyen chaanaca japua.

⁷ Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayí'iti í teite mej hua'u-muá'acante'en matíj mena'a pua'amé yen seijre'e a'íjme í tí'itén mej íyen xuaa, majta í mej rá'ara'ive, majta í mej sínuurive á chuaata'a, majta í mej jaata'a á'axuaa. Mu'uri miyen tihua'umuá'acaante naíjmi'íca.

⁸ Mí ajta, capu ja'ati ayén raayí'ti tí ruseíj ayén raamuá'acante'en í runeauj. Ayee pu 'een a'íjna í neanuri tíj a'íjna tí a'ij pua'a een, tí caí ja'anáj tí'itíj jín té'astijre'e. Ajta a'íjn tí jetzen 'aíjnineí, ayée pu che'atá na'a 'een tíj huá'ave'eri tí tiu'ujé'íca.

⁹ A'íj tu jín taneanúj tiyen rí'í jín tiratá'aca te'íjna í tavástara'a, te'íjna í tej teajta rájya'upua. Teajta te'íjna

jín tiyen a'ij pua'a tihuá'axa te'ímej í teteca í ti Dios ayén huá'utaahuaca'a miyen seíre'e tǵj í tévira'an.

¹⁰ Ajta, ayée pu tí'irineca tej a'ij tena'a jín í taneanúj tiyen rǵi'í ti'itá'aca, teajta tiyen te'íjna jín a'ij pua'a ti'ixa. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, ti caí ayén tiraavíjite'e.

¹¹ Niché'e seǵj jín niyen tejámuaatá'ixaate'en. Jíme'en a'íjna a'u ti e'eajǵxa, ¿ni qui rǵirí ti a'uun miiijmu ayén ajnén a'íjna í jaj ti rumua'atǵ jamuan í jaj ti antzǵjvi'i? Capu a'atzu xaa ne'u.

¹² Ne'ihuaamua'a, ayée pu che'atá na'a 'een a'íjna jime'e í huaréj, a'iné capu rǵirí ti a'íjna jetze ayén huatáca'an a'íjna í aceituuna. Ajta a'íjna jetze í uuva, capu rǵirí ti ayén jetzen huatáca'an a'íjna í huaréj. A'íj pu jín, ayén che'atá na'a caí rǵirí ti jaj ti rumua'atǵ a'uun ajnén a'u ti e'eajǵxa, ti ajta jetzen ajnén a'íjna í jaj ta'antzǵjvi'i.

Mua'atzíira'a ti júte'e é'eme'ecan

¹³ Tí pua'a ja'atí mú'ejmi jemi seǵre'e ti rǵi'í mé teuú-mua'aree, ti ajta yaú'itie temua'a naa, ché'e a'íjn ayén a'íjna jín tejamuaataseǵrate'en a'íjna jime'e ti rǵi'í ti'itǵjcha'íca'a, ti ajta ayén ruseǵrata ti caí ve'ecán jín antiújmua'aree. Ayee xu se'íjna jín ramua'aree ti a'íjn ja'atí tǵaahuatǵira'a jín rǵi'í mé teuú-mua'aree.

¹⁴ Mí seajta mú'een, ti pua'a siyen huápǵi'í chueere'e í ru tzajta'a, ajta ti pua'a siyen ca'anín jín tí'itese'eca'a sej siyen ra'antimua'ítin a'ij sej tí'ijxe'eve'e í ru tzajta'a, caxu siyen se'íjna jín á'ujtzaahuatē'e. Caxu seajta tí'ihua'ita, se'íjna jime'e a'ij sej rǵi'í. ¹⁵ Tǵj na'a ti ayén 'een, capu ayén tiraavíjite'e. Capu ajta a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios ti é'eseǵre'e sino yen pu chaanaca japua huataseǵre. A'uu pu eiráninei huá'a mua'atzíira'a jetze a'íjme í mej rujǵimua'a mena'a a'ij tirǵjteuve a'ij mej rǵi'í.

Jee xaa ne'u, tiyaaru'u pu ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini. ¹⁶ A'u ti na'a mej miyen chueere'e, ajta a'u ti na'a mej miyen ca'anín jín tí'itese'e mej mi miyen ra'antimua'ítin a'ij mej tí'ijxe'eve'e, a'úu mú' miyen ché'e mena'a a'ij pua'a tí'itǵjcha'í muá'aye'i, majta miyen rá'astǵre'e tí'iti ti na'a ti a'ij pua'a een.

¹⁷ Ajta a'íjn mua'atzíira'a ti a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios ti é'eseǵre'e, ayée pu ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen rǵeene'ecán jín seíre'e muá'ara'ani, mej mi majta temua'a naa tiú'urihuaamua'atan, majta ruxǵ'evi'ira'a jín miyen rǵi'í tí'iteseǵre'e. A'íj pu ajta ayén ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mi huá'astǵre'e a'íjmej í mej tihuá'ajte'e, mej mi majta ruxǵ'evi'ira'a jín huá'ancu'uvajǵi'ín í ruxǵ'ej teite. Nain mú' jín miyen rǵi'í tí'itǵj jime'e ti rǵi'í tí'iseǵre'e. Tí pua'a miyen tí'itǵj jín te'ataújratzǵi, ayée pu té'eme mej miyen huárini. Camu tí'ihua'itaca.

¹⁸ Ajta a'íjme í mej miyen rahuauhuau a'ij mej huárini mej mi hua'utéjpua'ajte'en í ruxǵ'ej teite mej mi caí ché'e miyen runé'usi'ite'e, ayée mú' tiu'utátui-ire'esin í Dios jemi a'íjna ti rǵeene'ecán jín seǵre'e í jemin me'íjna jime'e mej ruxǵ'evi'ira'a jín rǵi'í tí'it-

tiújcha'íca'a, majta ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen che'atá mena'a huárini.

A'iné 'éen jime'e maújne'usi'ite'e í teite

⁴ Ayee pu tí'irineca mú'ejmi tzajta'a. Xu'uri já'ita'a a'utacǵica, seajta runé'usi'ite'e. ¿A'uné jetze e'iraaye'i a'íjna ti ca'aníjra'a amuatá'aca sej si siyen rǵi'í? ¿Ni caí a'uun e'iraaye'i í a'amua tzajta'a? Jee xaa ne'u, a'íj pu pǵrǵi'í í á'amua'atziira'a ti ayén ca'aníjra'a amuatá'aca sej runé'usi'ite'e.

² Ayee xu raxǵ'eve'e sej jeíhua tí'ijcha'íca. Mí seajta caí, caxu siyen tí'ijcha'í. A'íj xu jín siyen tí'itecui'ica. Seajta jeíhua huápǵi'í tí'inecuatze. Mí seajta mú'een, caxu siyen rá'acuvijre'e. A'íj xu jín siyen autéjhuica sej runé'usi'ite'en, seajta rújaaxǵe'jvi'i. Ayee xu 'een jín secaí tí'ijcha'í se'íjna jime'e sej caí siyen rahuauhuau í Dios jemi.

³ Na'ari caí, ti pua'a siyen raatáhuavii, capu ayén tejamuaatá'aca a'íjna jime'e sej caí siyen jé'iyecan jín raatáhuaviiri'i, a'iné ayée xu éeni'ici'e raxǵ'eve'eca'a sej si ché'e sena'a raaxǵte'en a'ij ti tejamuá'amitie-jte'eca'a, sej si se'íjna jín huataútemua'ave'en.

⁴ Mí sej siyen ruxána'acire'e, ¿ni tzaa secaí siyen ramua'aree a'ij ti seǵre'e í Dios jemi? Tí pua'a ja'atí ayén hua'ajtéjaahuatē'en a'íjmej í mej íiyen chaanaca japua huachéjme, ti pua'a ayén che'atá na'a huárini a'ij mej tí'ijrǵi'ire, a'íj pu ajta ayén éeni'ici'e huatē'aturan í Dios jemi ti sej ti rájcha'íre'e. A'íj pu jín, ti pua'a ja'atí ayén raxǵ'eve'e ti hua'ajtéjaahuatē'en temua'a naa a'íjmej í mej íiyen seǵre'e í chaanaca japua, a'íj pu ajta ayén éene'e a'ame tǵj seǵj ti rájcha'íre'e í Dios.

⁵ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna. Na'ari caí, capu tí'itǵj jín a'ij huataújmua'a a'íjna í niuucari ti ari á'ayu'usi'i, ayén tíjǵn: "Jé'ecan pu chueere'e a'íjna jemi í xǵjniu'ucare'ara'an ti ayén raateájtuaa itejmi tzajta'a."

⁶ Mí ajta a'íjn Dios, ayée pu jaítze'e rǵi'í titatá'aca tej ti tiyen ra'ará'astǵre'en. A'íj pu jín, ayén té'eyu'usi'i tíjǵn: "Dios pu ayén huá'ajcha'íre'e a'íjmej í mej á'ujtzaahuatē'e. Mí ajta, a'íj pu rǵi'í tihuá'atá'aca a'íjmej í mej ruxǵeemǵjite'e í jemin."

⁷ A'íj pu jín, setá'aj siyen ra'ará'astǵre'en í Dios. Setá'aj seajta rájcha'íre'e se'íjna í tiyaaru'u. Tí pua'a siyen huárini, aj pu xaa tíchesin mú'ejmi jemi. ⁸ Setá'aj ajteáxǵi'ire vejli'i í Dios jemi. Tí pua'a siyen huárini, aj pu 'i Dios ajta huatē'aturaasin vejli'i mú'ejmi jemi. Setá'aj caí ché'e tí'iti jín a'ij rǵca ti a'ij pua'a seǵre'e, mí sej até'itze'ara í Dios jemi. Seajta, setá'aj raatátuiire'en í á'amua'xǵe'jniu'uca í Dios jemi ti ij a'íjn ayén huatē'ura'ate'en mú'ejmi, mí sej siyen ruseǵrata sej nu'u caí tí'itǵj jín até'itze'ara í Dios jemi.

⁹ Setá'aj a'ij pua'a te'utaújmua'ati se'íjna jime'e í sej jín autéájturaa í Dios jemi, setá'aj seajta huataújxǵeemiste'en, seajta huaújyeinixǵi'ín. Setá'aj caí ché'e siyen tí'itǵj jín na'anaa sino setá'aj siyen huataújxǵeemiste'en se'íjna jime'e a'ij sej seǵmǵi'í rǵca. Setá'aj seajta caí ché'e huá'a jemi rutémua'ave'e sino ché'e ayén a'ij pua'a amuaatá'asti. ¹⁰ Setá'aj siyen

ruyeine setira'ará'astijre'en í tavástará'a jemi. Tí pua'a siyen huárini, aj pu 'i rí'í tejámuaatétuaasin.

Tej nu'u caí rá'axijte'e í ta'ihuaara'a

¹¹ Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seij seajta seij, ne'ihuaa-mua'a, a'iné tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tí'ijxajta í ru'ihuaara'a, na'ari ayén rá'axijte'e, a'íí pu ajta a'ij pua'a tí'ijxa a'íjna í yu'uxari í mej jín tí'ajta. A'íí pu ajta ayén rusej raaxí'epi'intare tí caí ché'e tí'iti vaire'e a'íj-na í niuucari. Seajta mú'een, tí pua'a siyen rujíimua'a sena'a raaxí'epi'intare'en tí caí ché'e tí'iti vaire'e í niu-ucari í mej jín tí'ajta, caxu ché'e siyen rá'astijre'e a'ij tí tiraavíjte'e sino xu'uri siyen huaújruu tǎj a'íime í mej tí'ixi'epi'intare'e.

¹² Mí ajta, seij pu'u a'íin pú'een tí ayén raateájtuaa a'íjna í niuucari í mej jín tí'ajta. Ajta, a'íi pu a'íin pú'een tí ajta seij na'a ayén tí'ixi'epi'intare'e. A'íí pu'u na'a raayí'iti tí amua'irájtuaani, ajta ayén che'atá na'a, a'íí pu'u na'a raayí'iti tí amua'antipúa'ajte'en. Tí pua'a ayén, ¿a'iné 'een jín piyen tí'imua'atze pej pe'íjna jín antí'amua'aree pe'íjna jime'e pej piyen rá'axijte'e í a'i-huáara'a?

Tej nu'u caí ramua'aree a'ij tí te'emé'e a'ame

¹³ Rí'í xu'u mú'een, mí seij siyen tí'ixaxa'a tǎjín seij nu'u se'uun á'uju'u xá'aju'un íjii nusu ruijmua'a já'ahua'a chajta'a jetze, seij nu'u se'uun siyen á'ateeri a'achú cumu seij nine'ira'a seij tí'itij jín teja'umuári'en seij sí se'íjna jín tumin huamuá'itín. ¹⁴ Ayee xu tí'ixaxa'a a'íj seij huárini.

Mí seajta mú'een, caxu ramua'aree a'ij tí té'eme ruij-mua'a, tí pua'a seuj ruuri xá'aju'un nusu secaí. Ayee xu 'een tǎj a'íjna píxcaari tí a'atzu a'ateevi'i hu-atasejíre'esin, ajta á'iyen a'upuá'arixi'isin. ¹⁵ A'íj pu jín ayén tiraavíjte'e seij siyen tiu'utaxáj yee tí pua'a nu'u a'íin tavástará'a ayén amuatá'acare'en, seij siyen ruuri huateáturaasin, aj xu sí seajta siyen huárini tí'iti jime'e nusu í seij jime'e.

¹⁶ Mí seajta mú'een, caxu siyen tí'ixaxa'a sino ayée xu á'ujtzaahuate'e se'íjna jime'e a'ij seij rujíimua'a sena'a a'ij tirájteu. A'íjna í seij jín á'ujtzaahuate'e, tǎj na'a pua'amé tí ayén 'een, ayée pu a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi. ¹⁷ Ajta, ja'atí tí na'a tí ayén rú'umua'aree a'ij tí tiraavíjte'e tí ayén huárini tí'iti jime'e, a'íí pu auteátu-raasin í Dios jemi tí pua'a caí ayén huárini.

Miché'e nu'u rí'í tiráanamua a'íime í mej chíjteaani pú'een

5 Rí'í xu'u mú'een, mí seij chíjteaani pú'een. Setá'aj huaújyeine, seajta ruxieemíjte'e huajíjhua se'íjna jime'e tí tǎn ari a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze seij jetzen rajpuaitzi xá'aju'un. ² Pu'uri tí'ipeti tǎj na'a í seij seri tí'ijseij á seij é'eche. Ajta, í tejá'amuaci'u, mu'uri tí'iráaci'ixi' a'íime í tejpuási. ³ Ajta pu'uri tiu'uteújchuitaamua a'íjna í oro í seij jeíhua rájcha'íi. Ajta a'íjna í plata í seij seajta tí'ijseij, ayée pu che'atá na'a tiu'uteújchuitaamua.

Ajta a'íjna tí jín tiu'uteújchuitaamua, a'íí pu rusej amuaatéxajta, ajta tǎ'ij ayén amuá'axijte'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren tǎj taij tí raateáitairi í á'a-muahua'ira'a. Ayee xu se'íjna jín tí'ijseij tí jeíhua huápí'í tí'ijnajche seij sí se'íjna jín huataújtemua'ave'en íjii tí nain ari te'entipúa'ajte.

⁴ Mí seajta mú'een, ayée xu hua'itzi jín huá'ari'iri'í í mej raamuá'iti'í í teteca, í mej tiu'uré'eveijcheca'a í á'a-muavi'ira'ata'a. Ajta a'íin tavástará'a pu'uri ramua'a-ree a'ij seij huarj a'iné a'íin tí nain jín antiújmua'aree pu'uri huá'unamuajri'í í mej me'íjna jín runiúuste'e a'íime í mej tí'imuari'eca'a mú'ejmi jemi.

⁵ Ayee pu caí tí'itij tejamuá'aturaate'e, siyen ruxíee-hua tí'itéchejca'a íiyen chaanaca japua. Ayee xu che'atá sena'a ruxíeehua tí'icua'acare'e. Cu xiee seij tiú'ujc'i'mite'e mej mí amuaacui'ini tǎj viseáaru'u tí teáruu. ⁶ Mú'een xu seajta ra'uxíjte, seajta raajé'ica se'íjna tí rí'í tí'itijcha'íca'a. Ajta a'íin, capu a'atzu amuaatá'ijmijri'í.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej mí temua'a naa te'utáviicua'í

⁷ A'íj xu jín ne'ihuaamua'a, setá'aj temua'a naa te'utáviicua'í ajta na'a caí yé uvé'enen í tavástará'a.

Casi'í, autámua'areeri'í a'ij tí rici a'íjna tí chuej japua tí'imijhuaca. Ayee pu rachú'eve'e ajta na'a caí tiú'ucíre a'íjna tí ájninei á chuaata'a, tí ij ayén ra'ancuré'an í tá-ca'ira'an tí jeíhua huápí'í ruxe'eve'e. Ayee pu rachú'eve'e mej autejhuiini mej huatéviie a'ájna víi-ta'ari tzajta'a, ajta matí'ij atácheni.

⁸ Setá'aj siyen che'atá sena'a rachú'eve'en. Setá'aj huatéujca'anen í a'amua tzajta'a, a'iné pu'uri tǎn yé uvé'enejsin a'íjna í tavástará'a.

⁹ Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seij seajta seij, ne'ihuaa-mua'a, tí ij caí Dios ayén che'atá na'a amua'uxíjte'en mú'ejmi. Rí'í xu'u mú'een, a'iné pu'uri tǎn yé uvé'enejsin a'íjna tí ayén tí'ixi'epi'intare'e.

¹⁰ Setá'aj siyen hua'utamua'aree se'íme í mej tí'ixax-a'ata'a í tavástará'a jetze me'ecan. Setá'aj siyen tiráari'íren se'íme jemi a'ij mej huarj me'íjna jime'e mej te'utáviicua'iri'í í mej jín rajpuaijtza'a.

¹¹ Casi'í, xa'utamua'areeri'í mú'een. Ayee pu titá'amitíejte'e tí Dios rí'í tihua'utá'a a'íme í mej tí'itij jín te'utáviicua'iri'í. Xu'uri ráamua'areeri'í se'íjna í tí jín te'utáviicua'iri'í a'íjna í Job teecan. Seajta, xu'uri ráa-mua'areeri'í a'ij tí tí'iti jín tavástará'a ayén tiraaxí'epi'intari'iri'í a'íjna jemi, tí a'íin tavástará'a ayén rí'í tirájcha'íí já'araa, ajta ayén rá'ancu'uvajxi.

Seica í niuucari tí jín ca'aníjra'a hua'atá'aca

¹² Ajta, a'íi pu a'íin pú'een tí jaítze'e ruxe'eve'e, ne'i-huaamua'a, seij caí tí'itij jín te'ataújratzi'iracare'en, caxu siyen rijca í ta japua tí é'eme'ecan jime'e, nusu í chaanaca jime'e, ní caxu tí'iti jime'e sino ché'e ayén éene'e á'ara'ani. Tí pua'a siyen raataxáj yee "jee", ché'e ayén teja'uré'enen. Na'ari, tí pua'a siyen raataxáj yee

“capu”, ché'e ajta ayén teja'uré'enen. Ayee xu a'íjna jín huárini ti ij caí Dios ayén ama'uxíjte'en.

¹³ Tí pua'a seij ti mú'ejmi jetze ajtème'ecan ayén rajpuaíjtzí, ché'e a'íjn ayén huatéjniuuni í Dios jemi t'í'ij Dios ayén rá'ancu'uvajxi'in. Na'ari ti pua'a seíj ayén rutémua'ave'e, ché'e a'íjn chuiicari jín r'í'i tiraatá'acare'en í Dios.

¹⁴ Tí pua'a seij ti mú'ejmi jetze ajtème'ecan ayén tí'icui'ícaa, ché'e a'íjn hua'utájeeve a'ímej í vaujsi í mej teyujta'a tí'ivaire'e mej mi me'íjna jín huatéjniuuni, mej mi majta niuucajtze'en í tavástar'a miyen ra'avé'ehuaate'en me'íjna í já'ara'ara'an a'íjna í aceituuna. ¹⁵ Tí pua'a miyen té'atzaahuat'e muaatéjniuuni, ayée pu a'íjna jín Dios ayén ru'irátu-aasin a'íjna ti tí'icui'íca'a. Tavástar'a pu xaa rarújte'en, ajta ayén tiraatá'uuni'ira ti pua'a a'íjn ja'ati tí'itij jín auteájturaa í jemin.

¹⁶ A'íj pu jín, setá'aj siyen a'ij tiu'utaxáj seij seajta seij í seij jín auteájturaa í Dios jemi, seajta siyen huatéjniuuni seíj jime'e, seajta seíj, ti ij Dios ayén amuaarújte'en.

Jee xaa ne'u, jé'ecan pu tí'ivaire'e tí'itij jime'e ti pua'a ja'ati ti urarí'ene'acan jín seijre'e ayén huatéjniuuni í Dios jemi. ¹⁷ Ajta a'íjna í Elías, ayée pu che'atá na'a tí'iteáataca'a tetíj iteen. Ajta, ca'anín pu jín huatéjniuuve'e mej caí huatéviiye. A'íj pu jín, ayén á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí huáviiyeca'a. ¹⁸ Tí'iquí ajtahua'a huatéeniu. Majta á'iyen huatéviiyeca'a. Ajta a'íjn ti tiu'uhuásti'ihuaca'a á chuaata'a ayén tiú'uciireca'a.

¹⁹ Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ja'ati ayén ruhuárita'a tí'icáame ti ij caí ché'e ayén té'atzaahuat'e, ayée pu té'eme ti pua'a seij ayén raatémua'itín t'í'ij ajtahua'a té'antzaahuat'e'en. ²⁰ Ja'ati ti na'a ti ayén raatémua'itín a'íjna ti auteájturaa í Dios jemi ti ij a'íjn ayén raatapuá'ajta a'íjna ti jín até'ítzea'ara, a'íj pu ayén raatévaire'esin a'íjna jime'e ti caí yá'uríeeni í ruxéjniu'uca ti jín ruuri. A'íj pu ajta a'íjna jín ayén huárini ti jeíhua huápi'i tiraatá'uuni'i a'íjna í Dios a'íjna ti jín auteájturaa í jemin.

Ayee pu'u xaa. Antipuá'areca'a.

1 San Pedro

Pedro pu huá'ateujte'e a'fmej í mej té'atzaahuat'e

1 Inee, Pedro, ti Dios naata'íteca'a nej tiu'uté-vaire'en í jemin, yee nu á'amuateujte'e mú'ejmi, mî sej sejí chuéjra'a japua a'uchéjme a'u mej amuaaré'e'itixi, tîj na'a a'u ti huatacá'a u Ponto, ajta a'ujna u Galacia, ajta a'ujna u Capadocia, ajta a'ujna u Asia, ajta a'ujna u Bitinia, a'u ti na'a sej a'uté'uu.

² A'fî pu ayén amua'antíhua'u a'fjna jime'e ti jéjcuamuá ayén tejámuaaxí'epi'íntari'iri'i a'ij ti tejamuáaru-uren a'fjna í Dios í tej rájya'upua. Ajta a'fîn xiéjniu'ucare'ara'an ayén amua'iráavi'iti sej si siyen huateáturan í Dios jemi, a'fjna jime'e sej seri rá'astijre'e se'fjna í Ciríistu'u ti ayén ra'iráaxire í ruxuure'e ti ij ayén mú'ejmi japua huániuuni.

Ché'e a'fîn Dios ayén rí'í tejamuatá'acare'en, ajta ché'e ayén amua'anpuá'ajte'en temua'a naa.

A'fjna ti rachú'eve'e a'fjna ti té'atzaahuat'e

³ Tiché'e rí'í tiraatá'acare'en te'fjna í Dios, ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'fjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'iné a'fî pu jeíhua huápi'í tá'ancu'uvajxi, a'fî pu ayén taatá'a tej ti jéjcuacan jîn huanúnu'ihua tej ti tiyen raachú'eve'en te'fjna, í tej jîn ruuri tá'aju'un a'fjna jime'e ti a'fîn Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'íchite a'fjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

⁴ A'fî pu ajta ayén titaatá'asin ti ayén titáaci'iti a'fjna ti caí ja'anáj huataújtuaasin, ti caí ajta ja'anáj huatéchueemuari, ti ajta caí ja'anáj e'ehuaújpua'arixi'isin. Dios pu ayén amuajtá'are a'ujna u ta japua.

⁵ A'fî pu ajta ayén rí'í á'amua'acha'î a'fjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an, a'iné mú'een xu siyen té'atzaahuat'e. Ajta pu'uri ayén rí'í ruurijhua ti ij a'fîn ayén huatasejre'en a'fjna ti jîn amua'irájtuaani a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain jîn te'entipúá'ajte.

⁶ A'fj xu jîn siyen temua'a naa rutémua'ave'e se'fjna jime'e ti Dios ayén rí'í tejámuaatá'asin. Mí ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen se'fjna jîn ruxieemájte'e sej mu'icáj jîn rajpuaíjtzi. ⁷ Aye pu 'een jîn ayén á'amuaruure mej mi miyen rí'í tiraatá'acare'en í Dios mú'ejmi jime'e a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a huatasejre'en a'fjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

Jee xaa ne'u, a'fî mú majta miyen rí'í amuaateátuaasin, majta rí'í tejamua'utasejra a'iné mú'een xu siyen se'fjna jîn te'utáviicua'iri'i í sej jîn rajpuaíjtzica'a se'fjna jime'e sej té'atzaahuat'e. Aye pu tí'ivaire'e sej siyen rajpuaíjtzi ti ij Dios ayén ráamua'aree sej tzáahuati'ira'a jîn té'atzaahuat'e. A'fj pu jîn jaítze'e ayén tí'i-

vaire'e í Dios jemi sej siyen rajpuaíjtzi caí a'fjna í oro, í mej taij jîn raaté'uuna ti ij rumua'atí á'ara'ani.

⁸ Ajta a'fîn Ciríistu'u, mú'een xu caí ja'anáj raasej, ayée xu seuj raxí'eve'e. Seajta, caí xi raasej íjii, seúche'e xu siyen té'atzaahuat'e, seajta siyen se'fjna jîn rí'í rutémua'ave'e. Capu ayén ri'írí ti ja'atí ayén raataxáj yee a'achú ti caj rí'í tiratá'aca a'fjna jime'e ti ayén tejá'amua'aci'iti a'fjna ti huápi'í naa seíire'e a'ame. ⁹ Aye xu ra'ancuré'asin ti Dios ayén amua'irájtuaani a'fjna jime'e sej siyen té'atzaahuat'e.

¹⁰ Majta a'fîme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'fî mú mejmí'i miyen tiu'utaxájtaca'a me'fjna jime'e ti jîn Dios ayén rí'í tejámuaatá'aniche'e. A'fî mú majta a'ujca'anéecan jîn tí'ihuauca'a, majta me'fjna jîn tí'imua'atzejca'a mej mi yaú'itíe muá'ara'ani.

¹¹ Aye mú tí'ihuauca'a ti'itíj ti xicáara'an jetze ayén teja'uré'enejsin, ajta a'ij ti éene'e á'ame'enche'e a'ájna xicáara'an jetze ti jime'en raataxájtaca'a a'fjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti ajta ayén huateájturaa huá'a jemi. Camu a'atzu yaú'itíeeca'a a'ij ti huataújmua'a a'fjna ti jime'en amua'caí raataxájtaca'a yee ti a'fîn Ciríistu'u ayén rajpuaíjtzi á'ara'ani, ti ajta nu'u á'iyeen Dios rí'í raateátuaasin mej mi rí'í tiye'useíira muá'ara'ani.

¹² Aye pu Dios hua'utá'a mej mi miyen ráamua'aree mej caí rujímua'a miyen tí'ixajtaca'a sino ayée mú me'fjna jîn tí'ivaire'eca'a mú'ejmi jime'e, matí'ij miyen jîn tiu'utaxájtaca'a a'ij ti a'fîn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi miyen tiu'utaxájtaca'a me'fjna jime'e í niuucari ti jîn Dios amua'irájtuaasin a'ij sej seuchén tiráanamua'jri'i. Dios pu u ta japua ya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca ti ij a'fîn huá'a jamuan huateáturan. Majta a'fîme í mej ta japua tí'ivaire'e, mauche'e mú miyen raxí'eve'e mej miyen yaú'itíe muá'ara'ani a'fjna ti jîn Dios amua'irájtuaasin.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej mi rí'í tí'itíjcha'î muá'ara'ani

¹³ A'fj xu jîn, setá'aj huateújca'anen í ru tzajta'a. Setá'aj seajta rí'í te'utaújmua'ati sej si temua'a naa nain jîn raachú'eve'en a'fjna ti ayén tejamuáaci'iti í ti jîn Dios rí'í tejámuaatá'asin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huatasejre'esin a'fjna í Jesús ti ajta i'í Ciríistu'u. ¹⁴ Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini matíj tí'írí í mej huá'astijre'e í ruvaújsimua'a. Setá'aj caí ché'e siyen a'ij pua'a tí'itíjcha'î a'ij ti ajmí'i ca'aníjra'a amuaatá'acare'e a'fjna í ti a'amua tzajta'a huíránineica setí'ij caí xi yaú'itíeeca'a a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi.

¹⁵ Jee xaa ne'u, setá'aj caí a'ij pua'a rijca, sino setá'aj siyen nain jín rí'éene'ecán jín tí'iteseijre'e tǎj ajta rí'éene'ecán jín tí'iseijre'e a'ǎjna tǎ amuaatajé. Setá'aj siyen nain jín huárini a'ij sej tí'ití'ujcha'í, a'iné ayé pu té'eyu'usi'i tǎj: "Setá'aj siyen rí'éene'ecán jín tí'iteseijre'e a'iné nee nu neajta rí'éene'ecán jín seijre'e."

¹⁷ Ajta a'íin Dios ayén ruxí'ej na'a huá'axijte'en í teite a'ij tǎ seǎj huarǎj. A'ǎj pu jín, tǎ pua'a siyen raatamuá'amuate'en yee rutáàta, setá'aj rá'atése'e setǎj sena'a seuj íiyen típuaseaaruve'e chaanaca japua. ¹⁸ Ayee pu tiraavǎjte'e sej siyen rǎ'í tí'ití'ujcha'í a'iné xu'uri ramua'aree tí'itǎj tǎ pírici tǎ jíme'en Círíistu'u ayén tiu'utánájchitaca'a a'ǎjna í sej jín té'echa'íca'a í Dios jemi sej sí caí ché'e siyen tí'ijrí'irée a'ij sej sejmí'i tí'ijrí'irejca'a se'ǎjna jime'e í ye'irá tǎ caí tí'itǎj vaíre'eca'a, í mej amuaatá'itíiri'i í á'amuaavaujsimua'aci'í.

Capu Círíistu'u a'ǎjna jín tiu'utánájchitaca'a a'ǎjna jime'e í oro, na'ari a'ǎjna jime'e í plata, tǎ ayén á'apua'are, sino a'íi pu a'ǎjna jín tiu'utánájchitaca'a a'ǎjna jime'e í ruxuure'e tǎ huápi'í tí'ivaíre'e. Ayee pu Círíistu'u huataújmuaí'ivejtaca'a tǎj cáne'a, tǎ caí a'atzu cápi-ta'ina, tǎ caí tí'itǎj jín á'atura.

²⁰ Ayee pu Dios ra'antíhua'u tǎ'ij caí xǎ raatetaáhua a'ǎjna í chaanaca tǎ'ij ayén a'ǎjna jín tiu'utévaíre'en. Ajta, íjii tǎ nain te'entípuá'ajte, Círíistu'u pu ayén huataseíjre tǎ ij a'amua japua huániuuni.

²¹ Ayee xu 'een jín siyen rá'atzaahuate'e í Dios se'ǎjna jime'e a'ij tǎ huarǎj a'ǎjna í Círíistu'u. Ajta Dios ayén ra'ajǎj huá'a tzajta'a í mí'ichite. Tǎ'ijta'i ayén rǎ'í tiraateájtuaa tǎ ij ayén nain jín antiújmua'areere tǎj na'a rusén jime'e. A'ǎj xu jín siyen té'atzaahuate'e, sea-jta tí'ichu'eve'e.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej nu'u huaújxe'eve'en

²² A'iné mú'een xu siyen rá'antzaahua se'ǎjna í niucari tǎ ayén tí'ayajna sej sí seajta siyen huá'axe'eve'e í ru'ihuaamua'a, a'ǎj xu jín seri rǎ'í uhuaújruu í a'amua tzajta'a. A'ǎj xu jín, setá'aj siyen a'ujca'anéecan jín huaújxe'eve'en sej seajta sej, temua'a naa.

²³ Ché'e ayén teja'uré'enen a'iné caxu jéjcuacan jín huanúnu'ihuaca'a a'ǎjna jime'e tǎ á'apuapua'are sino a'ǎjna jime'e tǎ caí ja'anáj á'apua'aren. A'ii pu a'íin pú'een í niucari tǎ Dios jemi a'uvé'eye'i. A'íi pu taarújte'eve, ajta ayén rusén jín á'ateeri.

²⁴ Jee xaa ne'u, ayé pu che'atá na'a té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tǎj: tǎj:

Matǎj mena'a pua'amé mej ratéhua'ira'a,
ayé mú e'en tǎj a'ǎjna í íxaj.

Ajta í mej jín á'ujtzaahuate'e,
ayé pu 'een tǎj a'ǎjna í xuuxu'ura'an
a'ǎjna í íxaj.

Ayee pu tí'iríneca tǎ ayén huatéehuan
a'ǎjna í íxaj,
ajta cávatzijsin a'ǎjna í xuuxu'ura'an.

²⁵ Mǎ ajta a'íin í niucari
tǎ Dios jemi a'uvé'eye'i,
a'íi pu rusén jín seíire'e a'ame.

Ajta a'íin í niucari, a'ii pu a'íin pú'een í mej teǎj-muaatá'ixaa, í sej seajta jín huataújtemua'ave.

Ca'aníjra'a pu hua'utá'asin mej mi jaítze'e yaú'itíe muá'ara'ani a'ij tǎ tiú'ujxe'eve'e

² A'ǎj pu jín, ayé pu ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta se'ǎjna jime'e sej a'ij pua'a huá'aruure í ruxí'ej teite nusu sej huá'acuanamua ca'ín sej hua'itzi jín ruseijrata. Setá'aj seajta caí ruchueere'e sej seajta sej. Seajta setá'aj caí a'ij pua'a tihuá'axajta í ruxí'ej teite. ² Setá'aj siyen éene'en matǎj í tí'iríí í mej jeíhua huápi'í tǎ'icuj mej mi me'ǎjna jín huavaújse'en me'ǎjna jime'e í huá'a tǎ'ime í hua'anáànaj. Setá'aj siyen che'atá sena'a raxí'eve'e tǎ ij a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén a'ǎjna jín tejamuata'ítíi a'ǎjna jime'e í niucari tǎ rí'éene'ecán jín seijre'e tǎ ij a'ǎjna jín rǎ'í amuaaruuren tǎ ij ayén teǎj'amua'ití tǎ a'íin Dios ayén amua'irájtuaani, a'iné xu'uri ráamua'areeri'i tǎ a'íin tavástara'a ayén rǎ'í teǎj'amua'cha'í á'aye'i.

Jíme'en í Círíistu'u í tǎ tetej pú'een tǎ e'ihuateájtuaani

⁴ Ayee xu seri ajteáxiireca'a se'ǎjna jemi tǎ ayén 'een tǎj tetej tǎ i'irúuri. Majta í teteca, meruuhuá'axí me'ǎjna í tetej. Mǎ ajta Dios, a'íi pu ra'avé'ehuaa a'ǎjna jime'e tǎ rǎ'í huápi'í tiu'utévaíre'en.

⁵ Seajta mú'een, ayé pu che'atá na'a Dios rǎ'í á'amuaruuren sej sí siyen che'atá sena'a 'eene'en tiu'utévaíre'en tǎj í tetej tǎ i'irúuri í tǎ jín chí'i irá'ajtaahua. Ayee pu á'amuaruuren sej sí seǎj sena'a seijre'e í teite tǎ mú'ejmi jamuan huateájturaa a'ǎjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej sí siyen rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi, sej sí ve'ecán jín tiu'utévaíre'en í jemin.

A'ǎj xu jín, setá'aj siyen rǎ'í xá'aju'un sej se'ǎjna jín tiu'utámuaí'ivejta se'ǎjna jime'e tǎ a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén amuaatá'asin, sej sí siyen ra'utámua'aree tǎ ij ajta Dios ayén ra'ancuré'an a'ǎjna í muai'ivéjri a'ǎjna jime'e a'ij tǎ huarǎj a'ǎjna í Jesús tǎ Círíistu'u pú'een.

⁶ Ayee pu tí'een, a'iné ayé pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tǎj:

Casi'i, xaaseíj.
Nu'uri ra'ateájra a'ujna u Sión, seǎj í tetej,
í nej ra'avé'ehuaa

tǎ i ayén tiu'utévaíre'en
nej japuan rá'ajtaahua í chí'ij.

Ajta a'íin í tetej,
jeíhua nu huápi'í rǎ'í tiraateájtuaa.

Ajta, capu a'atzu rǎ'irí
mej miyen tiu'utatévi'ire'e
ja'atí tǎ na'a tǎ ayén ra'ará'astijre'en
a'ǎjna í tetej.

⁷ Ajta, mú'ejmi jemi í sej té'atzaahuate'e, jé'ecan pu naa tejamuá'aseijrate'e a'ǎjna í tetej. Mǎ majta a'íime jemi í mej caí á'ujca'ane mej té'antzaahuate'en, ayé pu té'eme a'ij tǎ té'eyu'usi'i tǎj:

A'ǎjna í tetej í mej mé rúhua'axí
a'íime í mej rá'ajtaahua í chí'ij,

Dios pu ayén ra'avé'ehua
 ti ayén tiu'utévaire'en
 ti japuan rá'ajtaahua é chi'ij.

⁸ Ajta, ayén tíjín:

A'íj pírici é tetej
 é mej jetzen a'ijcá'acata é teite,
 ajta é mej jetzen a'itávitzej.

Ayee mú 'een jín jetzen a'ijcá'acata
 me'íjna jime'e mej caí rá'astijre'e
 me'íjna é niuucari é mej ráanamujri'i.

Ayee pu 'een jín ayén tíhua'uxé'epi'intari'iri'i t'í'ij Dios
 ayén huá'uruuren.

Jíme'en a'ímej é mej Dios jetze ajtème'ecan

⁹ Mí seajta mú'een, ayée xu 'een tíj seica é teite é ti
 Dios hua'antíhuau, sej si siyen jamuan huateáturan.
 Mú'een xu seajta se'ín pú'een a'íme é sej seij
 chuéjra'a japua é'eme'ecan ti Dios ayén huatéura'ate.
 Mú'een xu seajta teitestemua'ame'en pú'een é Dios sej
 si siyen tihua'utá'ixaate'en é sej jín rí'í tiratá'aca se'íjna
 ti ayén amuaatajé. Setá'aj caí ché'e siyen á'uju-
 jhua'ane'en a'u ti a'utá'ca'a, sino sej si se'uun a'uteátu-
 ran é jemin a'u ti á'uneeri'i sej si se'uun rí'í tiyé'eseijra.

¹⁰ A'ájna'imua, caxu teitestemua'ame'en pú'eene'e-
 ca'a é Dios. Mí seajta íjii, xu'uri mú'een teieste-
 mua'ame'en pú'een é Dios. A'ajná'imua, capúu xi
 amuá'acu'uvejca'a a'íjna é Dios. Mí ajta íjii, a'íj pu ari
 amuá'acu'uve.

A'ij mej ye'í huárini a'íme é mej té'atzaahuaté'e

¹¹ Ayee nu tejá'amua huavii mi nej já'amua xe'eve'e
 sej siyen seijre'e matíj a'íme é mej seíj chuéjra'a japua
 é'epuaseaaruve'e, na'ari matíj a'íme é mej hua'uta-
 muári. Caxu siyen taúra'acare'en sej siyen rá'astijre'e
 se'íjna ti a'amua tzajta'a huiránine ti a'ij pua'a 'een, tí
 ajta tí'itese'e a'íjna jetze é á'amua xé'epi'iu'uca.

¹² Setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'íca huá'a jemi é mej
 seíj chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ij xé'epi'ín
 te'irájra'ani ti pua'a miyen tí'itíj jín a'ij pua'a tejá'a-
 muaxajta. Tí pua'a siyen rijca, ayée mú raseíra muá'a-
 ju'u sej xé'epi'ín huaríj se'íjna jime'e é mej jín a'ij pua'a
 tejá'amua xajta'a, majta miyen rí'í tiraatá'asin me'íj-
 na é Dios a'ájna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a hu-
 ataseíjre'esin itejmi jemi é tavástar'a.

¹³ Setá'aj siyen huá'astijre'e matíj mena'a pua'amé é
 teite é mej tí'itíj jín antiújmua'aree a'iné ayée pu
 titaatá'itíiri'i é tavástar'a. Tiché'e rá'astijre'e te'íjna ti
 a'íjna jín tí'itíjvee ti nain jín tiu'uta'ájta, a'iné a'íj pu
 a'íj pú'een ti jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaire'e.

¹⁴ Tiché'e teajta huá'astijre'e a'ímej é tajtúhuaani,
 a'iné a'íjna ti nain jín tí'ajta, a'íj pu ayén hua'uta'íte-
 ca'a mej mi puaíjti hua'utá'an a'ímej é mej a'ij pua'a
 tí'itíjcha'í, mej mi majta rí'í tihua'atá'acare'en a'ímej
 é mej miyen rí'í a'ij tí'itiraavíjte'e. ¹⁵ Ayee pu xaa tí'ijx-
 e'eve'e é Dios sej siyen rí'í titeetiújcha'íca sej si se'íjna
 jín hua'antimuá'itín a'ímej é mej caí mé úmua'aree,

mej mi caí ché'e miyen a'ij pua'a tí'ixajta, ti caí tí'itíj
 vaire'e.

¹⁶ Setá'aj siyen rijca matíj a'íme é mej ruxiéehua
 tí'imijhuaca. Mí seajta mú'een, caxu siyen titeetaújtuu-
 tuhua'an sej a'ij pua'a huárini, seajta siyen jetzen ru-
 jpuá'ajte'en sej nu'u xé'epi'ín huaríj se'íjna jime'e sej
 ruxiéehua á'ujujhua'an. Setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'í-
 ca matíj a'íme é mej ravaire'e é Dios. ¹⁷ Setá'aj rí'í tí-
 huá'ajcha'í nájmi'ica a'ij tí'itiraavíjte'e. Setá'aj huá'ax-
 e'eve'e é ta'ihuaamua'a é mej majta té'atzaahuaté'e.
 Setá'aj rá'atése'e é Dios. Setá'aj seajta rí'í tí'itiraateájtua-
 aani a'íjna é tajtuhuan ti nain jín tí'ajta íiyen chuéjra'a
 japua.

A'ij tí'itíjvee é Ciriístu'u

¹⁸ Seajta mú'een, mi sej ca'anéeri jín tí'imijhuaca,
 setá'aj hua'ará'astijre'en a'ij tí'itiraavíjte'e a'ímej é mej
 tejá'amua'áite'e. Setá'aj huá'astijre'e a'achú mej
 pua'amé. Caxu a'ímej sena'a ti pua'a miyen rí'í teja-
 muájcha'í, na'ari mej rí'í tí'iteteite, na'ari tí'itiraavíjte'e
 a'ij pua'a metí'iteteite, setá'aj nájmi'ica á'astijre'e.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée pu Dios rí'í tí'itiraateátuaasin a'íjna
 é ja'ati tí'itiraavíjte'e. ²⁰ Aru tí'itiraavíjte'e ayén puaíjti
 raatá'an ti caí ayén tí'itiraavíjte'e. ²⁰ Aru tí'itiraavíjte'e ayén
 puaíjti muáaci'ití a'íjna jime'e pej piyen a'ij pua'a
 huaríj, ti pua'a piyen pe'íjna jín te'utáviicua'i temua'a
 naa, capu a'atzu a'ij tímuaatéva'iri. Na'ari caí, ti pua'a
 peri xé'epi'ín huaríj, ti pua'a pe'íjna jín rajpuaíjti, pajta
 piyen te'utáviicua'i temua'a naa, Dios pu rí'í
 tímuaateátuaasin.

²¹ Jee xaa ne'u, Dios pu ayén a'íjna jín amuaatajé sej
 siyen rajpuaíjti, seajta te'utáviicua'i, a'iné a'íjna é
 Ciriístu'u a'amua jetze me'ecan pu rajpuaíjti já'araa.

Ayee pu a'íjna jín huaríj, tí'ij mú'ejmi huata'itíi sej si
 siyen che'atá sena'a huárini a'ij tí'itiraavíjte'e huaríj.

²² Capu tí'itíj jín auteájturaa é Dios jemi. Capu ajta
 ja'anáj tiu'uhua'itaca'a. ²³ Matí'ij miyen ra'ajté'axi, a'íj
 pu caí ayén hua'ajté'axi a'ímej. Matí'ij puaíjti raatá'a,
 ni capu ayén tihua'uxájti'iri'i, sino ayée pu huataújtui-
 iri'i a'íjna jemi tí'itiraavíjte'e tí'itiraavíjte'e.

²⁴ A'íj pu ruseíj rajpuaíjti já'araa é ru jetze é ta jetze
 me'ecan a'íjna jime'e é tej jín auteájturaa é Dios jemi.
 Ayee pu a'íjna jín huaríj tej tí'itiraavíjte'e raatapúa'ajta é tej
 jín até'itzea'ara é Dios jemi. Mú'een xu se'íjna jín
 huaríj se'íjna jime'e tí'itiraavíjte'e rajpuaíjtzica'a.

²⁵ A'ájna'imua, ayée xu seijre'eca'a matíj é cáne'axi tí
 caí ja'atí huá'aseire'e. Mí ajta íjii, xu'uri se'íjna jemi
 tí'itíjvee, se'íjna jemi tí'itiraavíjte'e a'amua cujta'a huamé'en,
 tí'itiraavíjte'e jín antiújmua'aree tí'itiraavíjte'e nain jín a'amua
 japua huániuni.

A'ij mej ye'í huárini é mej á'uruuvi'itín

3 Seajta mú'een, mi sej víche'ejme, setá'aj siyen
 che'atá sena'a huá'astijre'e se'ímej é rucína'aste-
 mua'a. Ayee xu huárini sej si siyen 'éeni'ici'e hua'an-
 timuá'itín é seica é mej caí rá'aste é niuucari tí'itiraavíjte'e

raxa í Círíistu'u. Tí pua'a siyen huárini, capu ruxe'eve'e a'ame sej tihua'utá'ixaate'en sej si hua'utémua'itín sino siyen sena'a huá'amua'itín se'ájna jime'e sej rí'í ti'itíjcha'í. ² A'íí mú xaa miyen ra'ancuré'asin í niuucari mat'íj raasej sej siyen tzáahuatí'ira'a jín rana'amiche í Dios, seajta sej cáí ti'itíj jín á'atura a'ímej jemi í rucína'astemua'a.

³ Majta a'íime í mej víiche'ejme, capu ayén tiraavíjte'e mej miyen mena'a rí'í huaújruren me'ájna jime'e ti jéjre'e sejire'e, ti pua'a a'ájna jime'e mej miyen rí'í ti'ihuaújcista, nusu mej miyen ti'itíj jín ucaújruti'iraxí'ín ti oro jín taavíjhua na'ari mej miyen rí'í éene'ecán jín tiu'uteújchejte'en cǎixuri jime'e ti tǎti'íj.

⁴ Capu a'íí na'a ayén tiraavíjte'e sino miché'e miyen rí'í tihuá'aseijrate'e me'ájna ti rú'avaa í huá'a tzajta'an, me'ájna ti cáí ja'anáj á'apua'aren. Miché'e cáí miyen ti'itíj jín huá'amuarí'eriste'e í rucína'astemua'a. A'íi pu a'íín pú'een ti jéjhua huápí'í ruxe'eve'e í Dios jemi.

⁵ Ayeé mú éeni'icí'e rí'í huaújruru ajca'ihua'ímua a'íime í 'uuca í mej rí'í éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, í mej majta té'antzaahua í Dios jemi. ⁶ Ayeé mú che'atá mena'a hua'ará'astijre í rucína'astemua'a tǎj a'ájna í Sara teecan ayén ra'ará'astijre a'ájna í Abraham teecan. Ajta, pu ayén raatamuá'a tǎjín "nevástar'a." Seajta mú'een, mí sej víiche'ejme, ayéé xu yaúj-mua'ame'en pu'éene'e xá'aju'un a'ájna í Sara ti pua'a siyen nain jín rí'í huárini, seajta cáí ti'itíj jín tí'tiziíne'e.

⁷ Seajta mú'een, mí sej néjne'iche, setá'aj siyen rí'í tihuá'ajcha'í í ru'ájta'amua'a. Setá'aj siyen rí'í tihu'uteájtuaani a'iné camu miyen ruca'ané setǎj mú'een, mí sej teteca pú'een. Naími'í xu seajta siyen che'atá sena'a ra'ancuré'asin se'ájna ti jín Dios rí'í tejá-muaatá'asin sej si ruuri huateáturan í Dios jemi. Ayeé xu rí'í tihuá'ajcha'í í ru'ájta'amua'a ti ij cáí ti'itíj jín amuaatamuári'eriste'en a'ájna jime'e í sej jín raatáhuaviira í Dios.

Mej mi nu'u ruxiéhua a'uteáturan

⁸ Yee pu'u xaa, ayéé xu huárini, naíjmi'í mú'een. Setá'aj siyen che'atá sena'a rahuauca í Dios jemi sej si siyen ru'ihuaamua'aca temua'a naa. Setá'aj ahuaújcu'aven seij seajta seij, setá'aj siyen seajta huaújxe'ev'e'en. Setá'aj seajta siyen ahuaújca'anen a'ímej jemi í mej rajpuaíjtzi sej si rí'í tihua'utá'an. Seajta mú'een, setá'aj cáí ti'itíj jín á'ujtzaahuat'e.

⁹ Tí pua'a ja'atǎ ayén a'ij pua'a amuáaruuren, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a raruure. Na'ari, ti pua'a ja'atǎ ayén a'ij pua'a tejá'amuaxajta, caxu siyen che'atá sena'a a'ij pua'a tí'íjajta, sino setá'aj siyen rí'í tiraatá'an, a'iné ayéé pu a'ájna jín Dios tejamuatajé sej si siyen huárini ti ij ajta a'íín Dios ayén ti'itíj jín rí'í tejamuata'án.

¹⁰ Ayeé pu a'ájna jín té'eyu'usi'í tǎjín:

Tí pua'a ja'atǎ ayén raxǎ'ev'e
ti á'ateví'ín ruuri,
ti ajta rí'í tiraatévaire'en
nain xicaj tzajta'a,
ché'e a'íín ayén huárini

ti cáí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e,
ti cáí ajta ayén tí'ihua'itacare'en.

¹¹ Ché'e a'íín raatapuá'ajta
ti a'ij pua'a ti'itíjcha'í,
ajta ché'e a'íín ayén huárini
ti xǎ'epi'ín jín sejire'e.

Ché'e ajta a'íín ayén rahuauca
ti rí'í tí'iseijre'e huá'a jemi í teite.

Ché'e ahuaújca'anen ti ayén huárini.

¹² Jee xaa, rí'í pu tihuá'aseij í Dios
a'ímej í mej rí'í ti'itíjcha'í.

A'íí pu huá'anamua
mat'íj miyen tí'íjhaviira í jemin.

Ajta ayéé pu tavástar'a

a'ij pua'a tihuá'aseij

a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itíjcha'í.

¹³ Tí pua'a nu'u siyen rajpuaíjtzi se'ájna jime'e sej rí'í ti'itíjcha'í, ni cáí ja'atǎ ayén mé'eseijre'e ti ayén a'ij pua'a amuáaruuren a'ájna jime'e sej a'ujca'anécan jín tí'itese'e sej siyen huárini ti'itíj jime'e ti í'ixi'epi'ín. Capu xaa ne'u. Capu mé'e ja'atǎ xaa ne'u. ¹⁴ Mí ajta, ti pua'a siyen se'ájna jín rajpuaíjtzi se'ájna jime'e sej xǎ'epi'ín jín huarǎj, capu amín a'ij. Dios pu rí'í tejá-muaatá'asin. A'íj xu jín, caxu huá'atzííne'e, caxu seajta a'ij pua'a tité'ujmuajca.

¹⁵ Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'í tiraateájtuaani í ru tzajta'a se'ájna í Círíistu'u, a'iné a'íí pu tavástar'a pú'een. Ja'anáj ti na'a xu siyen rí'í huaújruren sej si siyen huateájnan huá'a jemi í mej miyen me'ájna jín tejá'amua'ihua'ura í sej jín tí'ichu'ev'e'e í ru jemi.

¹⁶ Mí seajta, setá'aj siyen sena'a ríjca, setá'aj cáí á'u-jtzaahuat'e siyen tihuá'ixaate'e, setá'aj seajta rá'ate-se'e se'ájna í sej jamuan ti'ixa. Setá'aj siyen rí'í te'u-taújmuati í rumua'atzíira'a jime'e sej si cáí ti'itíj jín á'aturaacaj, ti ij ayén tihua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej a'ij pua'a á'amuaruure me'ájna jime'e mej miyen a'ij pua'a tejá'amuaxa a'ij sej ricí se'ájna jime'e sej rí'í ti'itíjcha'í í Círíistu'u jemi.

¹⁷ Ayeé na'a, a'iné ti pua'a Dios ayén tí'ijxe'ev'e'e sej ti'itíj jín rajpuaíjtzi, jaitze'e pu rí'í tejámuatéva'iri sej siyen se'ájna jín rajpuaíjtzi sej xǎ'epi'ín ricí cáí ti pua'a siyen se'ájna jín rajpuaíjtzi se'ájna jime'e sej a'ij pua'a ricí.

¹⁸ Ajta a'íín Círíistu'u, ayén seij na'a huamí'í a'ájna jime'e í mej jín naíjmi'í miyen auteájturaa í Dios jemi. A'ájna ti cáí ti'itíj jín auteájturaa, ayén huá'a jetze me'e-can huamí'í a'ímej í mej a'ij pua'a titeetiújcha'íca ti ij ayén huá'anvi'itín í Dios jemi. A'ájna í mej miyen raajé'ica í Círíistu'u ti ratéhua'ira'aca'a, Dios pu ajta ayén ruxéjniu'luca jín ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

¹⁹ Ajta a'íín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén raatá'a ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í xiéjniu'ucari í mej me'uun tajete aiteánami'ihuaca'a. ²⁰ Majta a'íime í xiéjniu'ucari, a'ájna'ímua mú miyen cáí ra'ará'astijre, a'ájna xicáara'a jetze ti jetzen Dios auj ayén té'evicu'a'iraca'a, ajta ayén rachú'ev'e'eca'a tǎ'íj auj a'íín Noé ratétaahua-jme'e a'ájna í baarcu ti ve'ée. Ajta a'íí pu seica huatévai

mej mi me'uun uteájrupi í baarcu tzajta'a mej mi caí aujámín í jaj jime'e. Ayee mú ará'aseca'a aráhuaica.

²¹ Ajta a'ñín í jaj ayén huataújmu'a a í sej jín huá-mua'í'vijhuaca'a, a'ñjna tí ajta jín Dios ayén amua'iráj-tua. Capu ayén huataújmu'a a tí Dios ayén amua'ari'ir-í'í í chuej tí ca'ame'e í a'amua jetze, sino ayée pu hu-ataújmu'a a sej siyen rájhuaviiri'í í Dios tí ayén amuaatá'an sej rí'éene'ecán jín huateáturan í ru-mua'atzi'ira'a jetze í Dios jemi, a'ñjna jime'e tí ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'ñjna í Jesús tí Círíis-tu'u pú'een.

²² Ajta íjii, án pu a'ujnéj u ta japua tí ari a'uun e'ecáj-ca rí'iríinta'an pújme'en í Dios. A'ñí pu ajta ari a'ñjna jín antiújmua'aree tí tihua'uta'ájte'en a'ñmej í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'ñmej í mej tí'itj jín antiújmua'a-ree, ajta a'ñmej í mej ve'ecán jín títeté'u'upu'u, matj mena'a pua'amé í mej xiéjniu'ucari pú'een.

A'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios tej tiyen huárini

4 A'iné a'ñín Círíistu'u pu ayén ru jetze rajpuáiitzi já'araa, setá'aj siyen se'ñjna jetze tíu'umua'ati sej si siyen che'atá sena'a huárini, a'iné ja'atí tí na'a tí ayén ru jetze rajpuáiitzi já'araa, ayée pu ari raatapúa'a-jtaca'a tí tí'itj jín até'itzeaa í Dios jemi. ² Ayee pu a'ñjna jín a'atevi'í tí ruuri a'ñjna í ja'atí a'ñjna jime'e tí a'ñjna jetze araújca'ane a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios tǎj na'a tí auj a'atevi'í a'ame. Capu ché'e a'ñjna jetze a'ujca'anée a'ame a'ñjna tí a'ij pua'a 'een tí ajta jetzen huiiránineí.

single line composer ³ Ché'e ayée na'a 'eene'en a'ij tí ari tiu'urǎj tǎj na'a mej amuacáí huatasejre í teteca tǎj na'a tí yú e'iré'ene a'ij tí tihua'aráanajche a'ñmej í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan. Tej tí caí ché'e tiyen tena'a tí'ijrǎ'ire matj a'ñime. Ayee mú ruxá-na'acira'ate'eca'a, majta á'ujca'ane me'ñjna jetze tí a'ij pua'a 'een. Majta rutá'aruaijve'e, majta mej huáp'í tí'iyestehua'a. A'ñí mú majta e'etiújse'iri mej mi naími'í miyen raná'amiche'en a'ñjna tí caí Dios pú'een.

⁴ Ajta íjii, ayée mú a'ij pua'a tejá'useij sej caí ché'e huá'ajaahuate'e sej siyen caí tí'itj á'astijre'e sej huá'a jamuan á'ujjhua'ane'en. A'ñí mú jín miyen a'ij pua'a á'amuaruure.

⁵ Mí ajta, ayée pu tihua'aci'iti mej miyen tiu'utaxáj a'ij mej titeetiújcha'íca me'ñjna jemi tí ari rǎ'í huajúruu tí ij ayén hua'uxǎjte'en a'ñmej í mej ruuri, ajta a'ñmej í mej meri huácuí. ⁶ A'iné a'ñí pu ajta ayén che'atá na'a huá'axǎjte'en a'ñmej í mej meri huácuí tǎj ajta titá'axǎjte'en itejmi í tej teuj ruuri. A'ñí pu jín ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ñmej í mej huácuí a'ñjna í niucari tí jín Dios hua'irájtuaani tí ij a'ñín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'utá'an mej miyen ruuri huateáturan tǎj na'a rusén jime'e tǎj ajta í Dios.

A'ij tí nu'u té'eme tǎ'ij nain te'entipúa'ajte

⁷ Pu'uri tǎn nain te'entipúa'ajte. A'ñí xu jín siyen rǎ'í tirájteuve'en, seajta siyen nain jín á'ujcu'uve sej si siyen tí'ijhuauca í Dios jemi a'ij tí tiraavǎjte'e. ⁸ Ajta, a'ii pu a'ñín pú'een tí jaítze'e ruxe'eve'e sej caí tí'itj jín

a'aturáa, setá'aj siyen huaújxe'eve'en temua'a naa a'iné tí pua'a siyen huaújxe'eve'en, ayée xu seajta tiu'utá'uuni'ira mu'iicáca jime'e tí sej ayén tí'itj jín auteájturaa mú'ejmi jemi. ⁹ Setá'aj caí a'ij pua'a tí'ixáa-ta sino setá'aj huateújvaire'en sej seajta sej.

¹⁰ Ayee xu seajta huárini a'ij tí tiraavǎjte'e a'ñmej jemi í mej ravaire'e a'ñjna í Dios, a'iné capu tí'iseicaj na'a í tí jín rǎ'í tejamuata'a sej sí se'ñjna jín tiu'utévaire'en. Setá'aj siyen huateújvaire'en sej seajta sej se'ñjna jime'e a'ij tí Dios sej tiu'utapuaíjve.

¹¹ A'atí tí na'a tí ayén tiu'utaxáj, ché'e a'ñín ayén huárini tí ayén Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Ajta ja'atí tí na'a tí ayén tí'itj jín tí'ivaire'e, ché'e a'ñín ayén huárini tí a'ñjna jetze araújca'ane í Dios. Ayee xu 'een jín siyen huárini mej mi nain jín rǎ'í tiraateájtuaani me'ñjna í Dios me'ñjna jime'e tí a'ñín Jesús, tí Círíistu'u pú'een, ayén hua'utá'a í ca'anǎjra'a mej mi miyen huárini. Ayee mú rǎ'í tiraatá'asin me'ñjna í Círíistu'u, a'iné a'ñí pu ajta ayén nain jín antiújmua'aréere a'ame tǎj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij mej ye'í huárini matǎ'ij tirajpuáiitzi muá'aju'u a'ñime í mej té'atzaahuate'e

¹² Mú'een, mí nej já'amua'eve'e, tí pua'a siyen tí'itj jín á'aviicua'ire'e se'ñjna í sej jín huáp'í rajpuáiitzi, tí ajta ca'anín jín a'amua japua rájve, caxu siyen a'ij té'ujmuajca, sete'entixáata yee tí caí xi ja'anáj ayén tí'isei-jre'e í chaanaca japua, a'iné ayée pu 'een jín ayén teja-muáaruu tí ij Dios ayén amuaateeseij, aisí tí pua'a se-caí urarǎ'ene'acan jín seijre'e nusu secaí. ¹³ Caxu a'ij té'ujmuajca sino ayée xu huataújtemua'ave'en a'iné xu'uri rajpuáiitzi í Círíistu'u jamuan sej sí seajta siyen huataújtemua'ave'en se'ñjna jime'e tí rǎ'í tejá-muaatá'asin a'ájna xicáara'an jetze tí jetzen hu-atasejre'esin a'ñjna í mej jín naa rǎ'í tira'utasejra í tavástará'a.

¹⁴ Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna. Tǎ pua'a miyen a'ij pua'a tejá'amuaajta me'ñjna jime'e sej siyen Círíistu'u jetze ajtéme'ecan, Dios pu a'ñjna jín rǎ'í tejamuata'a-ca. Ajta a'ñín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, í tí ajta ayén ca'anǎjra'a tatá'aca tej tí tiyen rǎ'í tiraateájtuaani í Círíistu'u, a'ñí pu xiéjniu'ucare'ara'an ajta mú'ejmi jemi seijre'e.

¹⁵ Mí ajta, jíme'en ja'atí tí na'a tí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, ché'e amín caí ayén a'ñjna jín tirajpuáiitzi a'ñjna jime'e tí sej huajé'ica, na'ari tí'itj huanahua nusu tí a'ij pua'a tí'itjcha'íca, ca'ín ayén rijcaa tí caí jetzen ruxe'eve'e.

¹⁶ Mí ajta, tí pua'a sej ayén a'ñjna jín á'aviicua'ire'e a'ñjna tí jín rajpuáiitzi a'ñjna jime'e tí Círíistu'u jetze ajtéme'ecan, ché'e a'ñín caí tí'te'evi'ira'atan, sino ché'e rǎ'í tiraatá'an í Dios a'ñjna jime'e tí Círíistu'u jetze ajtéme'ecan.

¹⁷ Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene tí ij Dios ayén hua'uxǎjte'en í teite. Ajta, ayén autéchesin tí huá'axǎjte'en í ruteftestemua'a. Ajta, tí pua'a ayén autéjcheni itejmi jemi, za'iquí té'eme í tí huá'aci'iti a'ñmej í mej caí rá'astijre'e a'ñjna í niucari tí

Dios rí'i titaateájtuaani itejmi jemi? ¹⁸ A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i tijín: "Tí pua'a muári'eri jín Dios ayén ru'irájtuaa a'íjna í ja'atí tì rí'í tì'itíjcha'íca'a, ¿a'iquí éene'e a'ame huá'a jemi í mej a'ij pua'a tì'ijxa í Dios, majta a'ímej jemi í mej a'ij pua'a tì'itíjcha'í? Capu a'atzu a'ij xaa ne'u tihua'utévaire'esin."

¹⁹ A'íj pu jín, miché'e miyen huárini tì'itíj jime'e tì xí'epi'in 'een, a'ij tì tiraavíjte'e a'íime í mej tì'itíj jín á'aviicua'ire'e me'íjna í mej jín rajpuaíjtzi me'íjna jime'e tì Dios ayén tihua'utá'a. Miché'e miyen raatátui-ire'en í ruxíejniu'uca a'íjna jemi tì hua'utétaahuaca'a tì ajta caí ja'anáj tì'itíj jín até'itzaaara.

Pedro pu ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ímej í vaujsi

5 Ayee nu ca'aníjra'a hua'atá'aca, ne'ímej í mej vaujsi pú'een, í mej mú'ejmi jetze ajtème'ecan. Nee nu neajta vásta'a pú'een. Neajta nu niyen tiu'uséj a'íjna tì jín rajpuaíjtzi'a a'íjna í Círístu'u. Ayee pu che'atá na'a tì'inec'ítì ineetzi t́j ajta tihua'ac'ítì a'ímej í mej majta Jesús jamuan á'ujuhua'ane'en a'ájna xicáara'an jetze tì jetzen huataseíjre'esin a'íjna tì huápi'í naa tì'iseíre'e a'ame í Dios jemi.

² Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej rí'í tihua'ucha'in a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios a'ij tì a'íin ari a'íjna jín tejámuaa'íjca. Caxu ca'anéeri jín siyen rijca sino ruxí'evi'ira'a jime'e xu'u, a'ij tì Dios tì'ijxe'eve'e. Caxu seajta se'íjna jín siyen rijca sej si tì'itíj jín huamuá'itín, sino ayée xu'u a'ujca'anéecan jín tiu'utévaire'en. Na'ari caí, ayée xu tiu'utatévi'ira'ata se'íjna jime'e sej tì'itíj huamuá'itì.

³ Setá'aj caí á'ujtzaahuatate'e sej ve'ecán jín antiújmua'aree sej siyen tihua'uta'ájte'en mej mi ca'anéeri jín miyen tì'itíj jín huárini a'íime í sej huá'acha'í.

Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'í titeetiújcha'íca huá'a jemi a'ij tì tiraavíjte'e. ⁴ Tí pua'a siyen huárini, ayée pu tejá'amua'ítì a'ájna xicáara'an jetze tì jetzen huataseíjre'esin a'íjna tì nain jín antiújmua'aree tì ayén che'atá na'a rí'í tì'itacha'íca t́j ajta ayén rici a'íjna tì rí'í tihua'acha'í í rucáne'axistemua'a. A'í pu ayén amuaatátistejsin a'íjna í curuun tì caí ja'anáj a'upuá'arix'ísin, tì ajta rí'í tì'iseíre'e a'ame í Dios jemi t́j na'a rusén jime'e.

single line composer ⁵ Seajta mú'een, mì sej seuj teemua, setá'aj siyen huá'astijre'e se'ímej í vaujsi. Setá'aj nájmi'í siyen huárini, sej si siyen huárini secaí á'ujtzaahuatate'e sej seajta seij, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín:

Dios pu muári'eri hua'atá'aca

a'ímej í mej á'ujtzaahuatate'e.

Mí ajta, a'í pu ayén rí'í tihua'atá'aca

a'ímej í mej caí miyen á'ujtzaahuatate'e.

Ca'aníjra'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej e'etiújse'iri

⁶ Setá'aj siyen huataúra'an sej cálieene'ecan jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, a'íjna tì nain jín antiújmua'aree, tì ij a'íin ayén ve'ecán jín tejámuaa'íjcate'en ja'anáj tì ayén tejámuaaxí'epi'íntari'iri'í. ⁷ Setá'aj siyen se'íjna jemi í Dios raateájtuaani t́j na'a í sej jín a'ij té'ujmua'ate a'iné jeíhua pu tì'imua'atze mú'ejmi jime'e a'ij tì tejá'amuaruuren.

⁸ Setá'aj temua'a naa tité'ujcu'uvee, seajta rí'í tì'ite'ixi'ere'e, mú'een, se'íjna jime'e tì a'íin tiyaaru'u, í tì amuájcha'íire'e, ayén éeni'íci'e á'uche'ecan t́j muajye tì á'ujijhuan a'íjna jime'e tì ayén rahuauhuau a'íjna tì raatéc'íime.

⁹ Setá'aj siyen huateújca'anen se'íjna jime'e sej té'atzaahuatate'e sej si caí ratá'acare'en tì a'íjna í tiyaaru'u amua'antimua'ítin. Ayee xu seajta ramua'aree tì ayén huá'aruure a'ímej í á'amua'ihuaamua'a í mej miyen huacaíjme a'u tì na'a í chaanaca japua. Ayee pu éeni'íci'e seijre'e tì ayén huá'anaijmire'en mej mi miyen che'atá mena'a a'íjna jín á'aviicua'ire'e í mej jín rajpuaíjtzi setíj seajta mú'een.

¹⁰ Ajta a'íin í Dios tì nain jín rí'í tì'itá'aca, a'íjna tì ayén amuaatajé tì ij ayén tejamuá'ac'ítì a'íjna í sej jín naa rí'í tiyé'useijra í Círístu'u jemi t́j na'a rusén jime'e, ayée pu á'amuaruuren. Set'íj a'atzu á'ateevi'in sej tì'itíj jín á'aviicua'ire'e í sej jín rajpuaíjtzi, a'í pu ruseíj ayén amuaanaíjmire'en, ajta ayén ca'aníjra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'í. A'í pu ajta ayén amuaatá'asin sej siyen huateújca'anen temua'a naa.

¹¹ Ché'e a'íin ayén a'íjna jín tì'iteveeca'a tì ayén nain jín antiújmua'areere t́j na'a tì yú auca'it'í a'ame, t́j na'a rusén jime'e.

Ayee pu ra'antipua'ájte

¹² Ayee nu cáj caj tejá'amua'ayuse'e ne'íjna jamuan í Silvano tì ayén tiná'amitiejte'e tì a'íin pú'een seíj í ne'íhuaara'a tì caí tì'itíj jín até'itzaaara. Ayee nu ne'íjna jetze tejá'amua'ixaate'e tì a'íi pu a'íin pú'een í tì tzáahuati'ira'a jín Dios ayén rí'í titatá'aca. Neajta ne'íjna jetze niyen ca'aníjra'a amuatá'aca sej si caí ja'anáj yá'uhua'anan a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.

¹³ A'íime í mej yé huaté'uu íyee Babilonia, í tì Dios ajta hua'antíhuau, yé mú á'amuateujte'e. A'í pu ajta yé á'amuateujte'e í niyauj, a'íjna í Marcos. ¹⁴ Setá'aj hua'újteujte'en xu'iteújpi'ítze'axi'in se'íjna jime'e sej hua'újxe'eve'e, sej seajta seij. Ché'e a'íin Dios rí'í amua'anpuá'ájte'en nájmi'íca mú'ejmi mì sej Círístu'u jetze ajtème'ecan. Ayee pu'u xaa. Antipua'areca'a.

2 San Pedro

A'ñi pu huá'ateujte'e a'ñjna í Pedro

1 Inee Simón, i nej neajta Pedro pú'een, a'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'ñjna jime'e nej ravaire'e ne'ñjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'ñi pu na'an-tíhuau nej ni niyen tiu'utévaire'en í jemin. Seajta mú'een, Dios pu ayén amua'irájtua mú'ejmi, a'ñjna í Dios ti urarí'ene'acan jín seijre'e, sej si siyen che'atá sena'a té'atzaahuate'e tetíj iteen. A'ii pu a'ñin pú'een ti jeíhua huápi'i tejámuatéva'iri.

² Ché'e ayén jaítze'e tejá'amuaci'iti ti rí'i teja-muaatá'acare'en, ajta ti rí'i tejamua'anpuá'ajte'en a'ñjna jime'e sej seri ramua'ate í Dios, seajta se'ñjna í Jesús, ti ajta tavástar'a pú'een.

A'ij mej rí'i titetiújcha'ñi muá'ara'ani a'ñime í mej té'atzaahuate'e

³ Rumuári'eri'ira'a pu jín Dios ayén titaatá'a nain ti ruxe'ev'e í tej jín ruuri huateáturan í jemin, í tej teajta jín tiyen rí'i ti'itítacha'ñi a'ij ti a'ñin ayén tí'ijxe'ev'e. Ayee pu 'een jín ayén rí'i titaatá'a a'ñjna jime'e tej tiyen raamuá'a te'ñjna ti ayén taatajé tej ti tiyen huateáturan í jemin tíj na'a rusén jime'e ti ij ayén titáaci'iti a'ñjna í tej jín rí'i tiyé'useijra, te'ñjna jime'e ti a'ñin ayén nain jín antiújmua'aree.

⁴ A'iné ayén 'een í jemin, a'ñi pu ayén titaatá'a a'ñjna í niuucari ti jín ve'ecán jín te'ataújratziiri'i, ti ajta jeíhua huápi'i ta jetze ruxe'ev'e tej ti te'ñjna jín huatáta'uuna ti ij caí a'ij pua'a táaruuren a'ñjna ti a'ij pua'a 'een ti huá'a tzajta'a seijre'e í teite í mej yen seijre'e chaanaca japua, tej ti teajta tiyen che'atá tena'a rí'éene'ecán jín seijre'e tíj ajta í Dios.

⁵ A'ij xu jín, setá'aj siyen huateújca'anen sej se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín té'atzaahuate'e se'ñjna jime'e sej seajta tzáahuati'ira'a jín rí'i ti'itiújcha'ñi. Seajta setá'aj siyen se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en sej jín rí'i ti'itiújcha'ñi se'ñjna jime'e sej temua'a naa tirú'umua'a-ree.

⁶ Setá'aj seajta se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín rí'i tirú'umua'a-ree se'ñjna jime'e sej seajta nain jín á'u-jcu'uvée. Setá'aj seajta se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín á'ujcu'uvée se'ñjna jime'e sej seajta te'utávi-cua'i. Setá'aj seajta se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín siyen té'evii'icua'i se'ñjna jime'e sej tzáahuati'ira'a jín rana'amiche í Dios.

⁷ Setá'aj seajta se'ñjna jín ra'ajténaajmire'en í sej jín tzáahuati'ira'a jín rana'amiche í Dios se'ñjna jime'e sej temua'a naa huatéuríhuaamua'ata. Setá'aj seajta se'ñj-

na jín ra'ajténaajmire'en í sej siyen rí'i tiu'utéuríhuua-mua'ataca'a se'ñjna jime'e sej siyen titehuájxe'ev'e'en.

⁸ Setá'aj siyen nain jín ra'ajténaajmire'en a'iné ti pua'a siyen rí'i titeetiújcha'ñi ca temua'a naa, ayée pu á'amuaruure a'ame sej jeíhua huápi'i tiu'utévaire'en sej si temua'a naa ti'itíj jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi se'ñjna jime'e sej tzáahuati'ira'a jín ramua'ate se'ñjna í tavástar'a, a'ñjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een.

⁹ Na'ari caí, ja'atí ti na'a ti ayén tirá'aturaate'e ti ayén nain jín ra'ajténaajmire'en í ti jín té'atzaahuate'e, ayée pu che'atá na'a 'een tíj ja'atí ti arácun, ti caí a'imua' tí'i-seijrave. A'ñi pu ari ya'uhuá'axi ti Dios ayén tiraatá'uu-ni'iri'i a'ñjna ti ajmí'i jín auteájturaa í jemin.

¹⁰ A'ij xu jín, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen jaítze'e hu-ateújca'anen sej si siyen huárini ti ij ayén ámitieere'e ti Dios ayén amuaatajé, ajta amua'antíhua'u. Tí pua'a siyen huárini, capu ja'anáj ayén á'amuaruuren ti Dios ayén mé amúuhua'axin tíj na'a rusén jime'e.

¹¹ Mí ajta, ayée pu tejá'amuaci'iti sej si temua'a naa se'uun a'uteárute a'u ti rusén jín teja'uta'ájta a'ñjna í tavástar'a ti tu'irájtuaa, a'ñjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een.

A'ij ti 'een jín té'eyu'usii' a'ñjna i yu'uxari

¹² A'ij nu jín niyen rini nej ja'anáj ti na'a niyen tejá'a-mua'ixaate'e sej siyen tira'utámua'aree se'ñjna. Capu amín a'ij sej seri ramua'aree, seajta seri te'utáviicua'ir-i'i se'ñjna jime'e sej siyen té'atzaahuate'e.

¹³ Ayee pu tiná'amitieje'e ti ayén tiraavíjte'e nej niyen huárini tíj na'a nej nauj yen seijre'e, nej ni ca'aníjra'a amuaatá'acare'en sej si siyen tira'utámua'a-ree a'ij sej huárini, a'iné nu'uri niyen ramua'aree ti ari vejli'i pítí'irici' a'ájna xicáara'an jetze nej jetzen m'i'ni. Ayee nu ne'ñjna jín ramua'aree a'iné a'ñi pu tavás-tara'a, a'ñjna í Jesús, ti ajta Círíistu'u pú'een, ayée pu tinaatá'ixaa.

¹⁵ Neajta nu niyen huaténca'anejsin nej ni niyen teja-muá'itíi ti ij ayén huatári'iristare sej siyen ja'anáj ti na'a tira'utámua'aree netí'ij caí ché'e mé'e a'ahua'atan.

Pedro pu te'anxájta a'ñjna jime'e ti rí'i tiyé'useijra a'ñjna í Círíistu'u

¹⁶ Tetí'ij te'ñjna jamuá'ixa a'ij ti éeni'ic'i'e hu-ataseijre'esin a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'ñjna í tavástar'a, a'ñjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een, ti ij ayén nain jín antiújmua'areere, catu rá'astijre'eca'a te'ñjna í niuucari í mej rujímua'a

mena'a rájteu, í mej miyen tí'imua'atzejca'a. Catu xaa ne'u tajñmua'a tena'a rájteu sino tajñ'isin tu jñn naa rí'í tiye'useíra ta'araa ti a'ñi pu nain jñn antiújmua'aree.

¹⁷ Ajta, Dios ayén rí'í tiraateájtuaa, ajta rí'í tiraatá'a a'ñjna jime'e ti huápi'i tí'iseijre'e u ta japua tñ'ij Dios ayén jíme'en tiu'utaxájtaca'a tñ'ijn: "A'ii pu a'ñin pú'een í niyauj, í nej jeíhua huápi'i raxí'eve'e. A'ñi pu ajta rí'í ti-neetá'aca ineetzi."

¹⁸ Teajta iteen, ayée tu ráanamuaajri'i te'ñjna í niuucari ti júte'e je'icánamuaajre tetñ'ij te'ánna a'uté'uuca'a te'ñjna jamuan a'ánna í jiri jetze ti Dios huateúra'ate.

Í niuucari mej jñn tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan

¹⁹ Ajta a'ñjna í tej ya'useíj, a'ñi pu ayén araúraste a'ñjna ti ajmí'i ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'ñjna í yu'uxari jetze í mej jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan. A'ñj tu jñn teri jaítze'e temua'a naa tirú'umua'aree ti ayén ti'ayajna a'ñjna ti ajmí'i ayén té'eyu'usi'ihuaca'a.

Rí'í pu tejámuaatévai're'esin ti pua'a siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tñ'ij ajta ja'atí ayén temua'a naa te'atánee tatzari jime'e a'u ti a'utíca'a. Setá'aj siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tñ'ij ajta ja'atí ti ayén atánee ajta na'acai huataseíjre'en a'ñjna í xu'ura'ave ti tapuá'arijme'eca u jé'ijnineí. Setá'aj siyen ra'ará'astijre'en ajta na'acai a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan í a'amua tzajta'a.

²⁰ Amuacaí, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen ráamua'aree ti caí ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu a'ij ti huataújmua'a a'ñjna í niuucari í mej miyen tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan ti ayén raateájtuaa itejmi jemi.

²¹ Capu ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu ti ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan sino a'ñjna xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu ca'aníjra'a hua'utá'a mej miyen tiu'utaxájtaca'a, a'ñimej í mej me'ñjna jñn tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan.

A'ñime í mej caí tzáahuati'ira'a jñn tihuá'amua'ate

2 Aj mú mi huá'a tzajta'a í teite miyen huataseíjre seica í mej hua'itzi jñn tihuá'u'itiiiri'i. Ayee mú che'atá mena'a huataseíjre'esin mú'ejmi jemi a'ñime í mej majta hua'itzi jñn tejamuaatá'itiiira. Avíitzi mú jñn miyen raateátuaasin mú'ejmi jemi me'ñjna í niuucari ti amuá'ujisin, í mej jñn mé rúurieni me'ñjna í tavástarara'a ti ajta huá'a jetze me'ecan tiu'utaxájtaca'a í mej té'echa'íica'a í Dios jemi. A'ñj pu jñn tihuá'aci'iti ti a'ñin Dios ayén ca'anacan hua'antipua'ajte'en.

² Majta mu'ití mú miyen hua'ará'astijre'esein mej mi miyen che'atá mena'a ti'ihuá'uxana'acira'aten matíj a'ñime. Ayee mú 'een jñn seica miyen a'ij pua'a ti'ijxáata muá'aju'u me'ñjna í niuucari í tej jíme'en huajú'un me'ñjna jime'e a'ij mej rici a'ñime í mej hua'itzi jñn tejámuaatá'itiiira.

³ Ayee mú 'een jñn miyen mú'ejmi jíme'en tí'imua'itín me'ñjna jime'e mej huápi'i raxí'eve'e mej jeíhua tí'ijcha'íica. A'ñj mú jñn miyen hua'itzi jñn amuaatémua'iti. Tñ'ij na'a ajca'ihuá'ímua tñ'ij Dios ayén hua'uxájte, tñ'ij na'a íjii áuche'e pu araúrastejsin a'ñjna í niuucari ti

huá'a jíme'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta ayén ti'ayajna ti Dios auj ayén hua'antipua'ajte'esin.

Single Line Composer ⁴Jee xaa ne'u, Dios pu caí ti-hua'utá'uuni'iri'i a'ñimej í mej mejmí'i ta japua tí'ivai're'eca'a, a'ñimej í mej majta miyen tí'itíj jñn auteájturaa í jemin, sino a'úu pu ayén huaje'etéehua'axi u tajete a'u ti puájtzi hua'atá'acare'e a'ame. A'uu pu hua'uteájtuaa a'u ti e'etéecun mej mi me'uun é'enami'ihua a'u ti a'utíca'a. A'uu mú e'avíitzi'ihua muá'aju'u ajta na'a caí Dios ayén hua'uxájte'en a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipua'ajte.

⁵ Capu ajta tihua'utá'uuni'iri'i a'ñimej í mej jécua imuá yen seijre'eca'a, sino ayée pu tiu'utá'a ti a'ñin jaj ayén tíjste nainjapua í chaanaca ti ij a'ñjna jñn puájtzi hua'utá'an a'ñimej í mej caí a'atzu rá'astijre'eca'a í Dios.

Mí ajta, a'ñi pu xaa raatévai a'ñjna í Noé ti ayén ti-hua'utá'ixaa a'ij mej ye'í huárini mej mi xé'epi'in jñn seijre'e í Dios jemi. Ajta Dios ayén hua'utévai a'ñimej í seica í mej miyen aráhua'apua ará'aseca'a.

⁶ A'ñi pu ajta hua'uxájte a'ñimej í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í chajta'a jetze ti hua'apua, a'ujna u Sodoma, ajta u Gomorra. Nain pu jñn hua'uteátaij. Ayee pu 'een jñn huá'uruu ti ij ayén titaatá'itiií a'ij ti huá'aruuren a'ñimej í mej caí a'atzu rá'astijre'e í Dios.

⁷ Mí ajta, a'ñi pu raatévai a'ñjna í Lot, a'ñjna ti rí'í tí'ití'itíjcha'íica'a í jemin, a'ñjna ti ajta a'ij pua'a ará'aseca'a a'ij mej rijcaa í mej miyen hua'újxana'acira'ate a'ñime í mej caí a'atzu tí'itíj á'asteca'a.

⁸ Ajta a'ñin í tevi ti rí'í tí'ití'itíjcha'íica'a í Dios jemi, a'iné a'ñi pu nain tújca'ari tzajta'a ayén huá'a tzajta'a é'echejca'a, jeíhua pu rajpuájtzica'a í ru tzajta'a ti rí'éene'ecán jñn seijre'eca'a. Ayee pu 'een jñn tirajpuájtzica'a a'ñjna jime'e ti ayén raaseíj, ajta ráana-muaajri'i í mej a'ij pua'a rijcaa a'ñime í mej caí tí'itíj á'asteca'a.

⁹ A'ñj pu jñn, Dios ayén raayí'iti ti ayén ru'ijrájtuaani a'ñjna jetze ti jñn rajpuájtzi a'ñjna í ja'ati ti rí'í tí'ití'itíjcha'íi. A'ñi pu ajta ayén raayí'iti ti hua'iteáanan a'ñimej í mej a'ij pua'a tí'ití'itíjcha'íi ti ij ayén puájtzi hua'utá'an a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huá'axijte'en naijmi'ica.

Single Line Composer ¹⁰Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ti ayén tihuá'aci'iti a'ñimej í mej jetzen á'ujca'ane me'ñjna jetze ti jeíhua a'ij pua'a tí'iseijre'e, mej mi miyen tí'ihuá'uxana'acira'aten me'ñimej jamuan í ruxí'ej teteca. Ayee pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'iseijre'e mej caí a'atzu tí'itíj jñn té'aste. Ayee mú á'ujca'ane mej miyen huárini a'ij ti tihuá'amitiejte'e. Jéihua mú á'ujtzaahuat'e. A'ñi mú majta caí rátziine'e miyen á'ujca'ane mej a'ij pua'a tihuá'axajta a'ñimej í mej ta japua é'eseijre'e.

¹¹ Mí majta a'ñime í mej ta japua tí'ivaire'e, camu miyen á'ujca'ane mej miyen a'ij pua'a tihuá'axajta a'ñimej í teteca me'ñjna jemi í tavástarara'a. Mí majta a'ñime, jaítze'e mú rucacá'ane, majta jaítze'e ve'ecán jñn antiújmua'aree mecaí a'ñimej í teteca.

12 Majta a'ñime í teteca, ayée mú a'ij pua'a ti'ixáata muá'aye'i me'ñjna jime'e í mej caí a'atzu yaú'itie. A'ñj mú jñn miyen che'atá mena'a seijre'e matj a'ñime í ye'emuaate í mej caí tivejáu'itie, í mej ché'e mena'a á'ujjhu'a'an. Ayee mú 'een jñn huanúnu'ihuaca'a mej mi teite hua'uvívi'in, majta huá'ucui'ini. Majta a'ñime í teteca, ayée mú che'atá mena'a antipua'ari me'ñjna jime'e í mej jñn a'ij pua'a huá'uruu a'ñme í mej amua-caí r'í'í titeetiú'jcha'ñica.

13 Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'asin ti ja'atí ayén ti-huá'ari'lira í mej tí'ijcha'ñi matj majta a'ñime rujñmua'a mena'a miyen tihua'ari'iri'í í seica í mej tí'ijcha'ñica'a. Ajta a'ñjna í mej ti'itj jñn huataú'itemua'ave'en, ayée mú tújca'ari tzajta'a ruxiéehua tí'iteseijre'e me'ñjna jime'e ti jetzen huiiráninei. Ayee mú che'atá mena'a seijre'e huá'a tzajta'a í teite tñj ti'itj ti é'ihuameijra, tñj ajta a'ñjna ti jñn cápita'inaca'a. Ruxiéehua mú ruté-mua'ave'e me'ñjna jime'e mej amuáacuanamua muá'aju'u mat'ij majta miyen tí'iyeste mú'ejmi jamuan.

14 Ayee mú jetzen á'ujca'ane me'ñjna jetze í jñita'a matj mena'a mej miyen ranecua'atze mej mi miyen jamuan ti'ihuá'uxana'acira'aten. Camu majta ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen á'atura í Dios jemi. Majta, ayée mú ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ñme í mej caí xí té'e-víicua'i, mej mi majta miyen che'atá mena'a auteáturan í Dios jemi. Temua'a mú tíraar'í'ire a'ij mej ti'itj jñn huárini mej mi miyen tiraateévi'í ti'itj ti na'a mej miyen tí'ijxe'eve'e me'ñjna jime'e mej chueere'e. A'ii mú a'ñn pú'een í teitejra'a ti Dios puaijtzí hua'utá'asin.

15 Mu'uri ajtacj í juye jetze í mej japuan huajú'un a'ñime í ti r'í'í tihua'amitiejte'e. Majta meri me'ñjna jetze ucájrupi tñj ajta ayén ucájrupi a'ñjna í Balaam teecan ti yaujra'an pú'eene'e a'ñjna í Beor teecan. Ajta a'ñjna í Balaam, ayée pu ra'aránajcheca'a ti ti'itj huamuá'itin a'ñjna jime'e ti a'ij pua'a huárini.

16 Mí ajta, puuru'u, ti caí té'anrí'ire, ayée pu tiu'u-taniú tñj teáata'a. Aj pu'í ra'ajté'axi a'ñjna í Balaam a'ñjna jime'e ti a'ij pua'a rijcaa. Ayee pu a'ñjna jñn huarj, a'ñ pu ayén raatá'ijmijri'í a'ñjna ti ayén rusejrataca'a ti nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ti caí ti'itj jñn ayén huárini a'ñjna jime'e ti rutímua'í.

17 Ayee mú che'atá mena'a tí'ivaire'e a'ñime í teteca tñj a'u ti e'ejajxa a'u ti caí jaj 'e'ejmí'ie na'ari í jaitiri ti eeca ráatajchi, ajta ti jetzen caí víjvi'iey. Ayee pu ti-huá'aci'iti mej me'uun a'uteáturan u tajete a'u ti huápi'í a'utíca'a tñj na'a rusén jime'e.

18 Ayee pu a'ñjna jñn ayén tí'irineca a'ñjna jime'e mej miyen ca'anín jñn á'ujtzaahuete'e me'ñjna jime'e í niuucari ti caí a'ij huataú'jmua'a. Majta miyen ca'aníjra'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen tiú'umua'ati me'ñjna jetze ti huá'a jetze huiiráninei ti ayén rusej a'ij tirájteu. Ayee mú a'ñjna jñn huarj, a'ñ mú miyen majta ca'aníjra'a hua'atá'aca a'ñme í mej camuché'e tihuá'jns huá'a jemi mej mi majtáhu'a'a ti'itj jñn auteáturan í Dios jemi me'ñjna jime'e mej hua'itzi jñn tihua'ajte'e a'ñme í teteca.

19 Ayee mú ti'itj jñn títe'eteúratziiraca'a mej nu'u ti-hua'utá'an mej mi ruxiéehua á'ujjhu'a'ane'en. Mí ajta, capu rí'í'í a'iné a'ñ mú rujñmua'a mena'a miyen ca'anéri jñn tí'ivaire'e me'ñjna jime'e mej a'ij pua'a ti'itj-tiú'jcha'ñi, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ca'anéri jñn tí'ivaire'e, a'ñ pu ayén ravaire'e a'ñjna í ja'ati ti ari ra'an-timua'íti.

20 Ajta ti pua'a meri miyen raatapuá'ajta'a mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a ti'itj-tiú'jcha'ñi matj í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ti pua'a miyen raatapuá'ajta'a me'ñjna jime'e mej ra'ancuré'a me'ñjna í tavástar'a ti ajta ayén tu'irátuaani, a'ñjna í Jesús ti ajta Círístu'u pú'een, ti pua'a miyen me'ñjna jñn huarj, majtáhu'a'a mú miyen a'ij pua'a huateáarj ti ij ajtáhu'a'a hua'utémua'itin a'ñjna ti a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée mú jaitze'e a'ij pua'a tí'iteseíre'e muá'aju'u tñ'ij nain te'entipua'are caí ti jécua mej ímuá seijre'eca'a.

21 Mana'ajtzí caí ja'anáj ráamua'atijche'en me'ñjna í ye'irá ti naa tí'iseijre'e í Dios jemi mecaí miyen ramua'areere, majta yá'uhua'axin a'ñjna í niuucari ti jñn Dios ayén huateúra'ate, ti ajta ayén raateájtuaa a'ñme jemi ti ij a'ñjna jñn tihua'uta'ajte'en.

22 Ayee pu xaa tihua'uruu a'ij ti té'eyu'usi'í í yu'uxari jetze tñj: "A'ñjna í tñ'í'í ajtáhu'a'a pu mú a'uvé'emej a'utí ejjárj tñ'ij ráacua'ani í rujára'iri." Ajta ti ayén tñj: "A'ñjna í tuíixu ti huá'í'ihuaca'a, ajtáhu'a'a pu mú a'uvé'emej a'u ti jaú'í'ihuaca'a í xarij jime'e ti ij ajtáhu'a'a ayén huá'í'ihu'a."

Tí'ij uvé'enejsin í tavástar'a

3 Mú'een, nej já'amuaxe'eve'e, a'ñ pu a'ñn pú'een í nej hua'apuaca jetze jñn tejá'amuayu'use'e. Ayee nu che'atá nena'a ne'ñjna jime'e í ti hua'apua, ca'aníjra'a nu jñn amuatá'aca sej si siyen tzáahuati'ira'a jñn tiú'umua'ati se'ñjna jetze í nej jñn niyen amuatá'aca sej ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ñime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, setá'aj siyen che'atá sena'a ra'utámua'aree í niuucari í ti jñn tejamuaata'aíj a'ñjna í tavástar'a ti ajta a'ñn pú'een a'ñjna ti amua'irátuaasin. A'ii pu a'ñn pú'een í niuucari ti a'ñn ayén tiraateájtuaa itejmi jemi tej ti tiyen tejámuaatá'ix-aate'en mú'ejmi.

3 Ayee xu ramua'aree ti ayén té'eme a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen nain te'entipua'ajte. A'ñ mú huatasejre'esin a'ñime í mej amuá'axieehuari'í mej mi rá'axieehuari'ira í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa. Ayee mú me'ñjna jñn á'ujjhu'a'ane'e muá'aju'u mej miyen rá'astijre'e a'ñjna ti ayén tihua'amitiejte'e tñj na'a a'ij ti tihua'aráanajche ti a'ij pua'a 'een.

4 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tñj: "A'ii tá'uj huarj a'ñjna í ti jñn Dios ayén te'ataú'ratziiri'í ti nu'u yé huatasejre'esin. Tij caí, capu ayén teja'uré'enejsin a'iné aúche'e pu ayén che'atá na'a seijre'e tñj ajta ayén seíre'e á'aye'í tñj na'a a'ñjna xicáara'an mej jetzen huácuí í tavaú'jsimua'aci'í tñj na'a ajta íjii. Ayee pu che'atá na'a aúche'e seijre'e tñj ajta seijre'eca'a a'ájna tñ'ij Dios ayén raatétaahuaca'a í chaanaca."

⁵ Ayee mú 'een jín miyen tí'ixa me'íjna jime'e mej miyen ruxí'evi'ira'a jín taúra'aca miyen yá'uhua'axin tí jécua'imua Dios ayén runiuuca jín tiu'uta'aíjtaca'a tí ayén huataseíjre'en a'íjna í ta japua. Ajta a'íjn í chaanaca, ayée pu tiu'utétaavijhuaca'a t'í'ij ayén ajnén á jaata'a. Ajta a'íjn tí japuan seijre'e, ayée pu ajta a'íjna jín ruuri á'aye'i a'íjna jime'e í jaj.

⁶ Ajta a'íjme í mej jécua'imua japuan huachéejme'e-caa í chaanaca japua, a'íj mú jín e'ehuaújpua'arixi me'íjna jime'e tí a'íjn jaj ayén huatámi'yieca'a, ajta hua'ujámiste.

⁷ Mí ajta íjii, ayée pu tí'ijci'ti a'íjna í ta japua tí íjii seijre'e, ajta a'íjna í chaanaca í tej yen japuan seijre'e í tej íjii huáteite, Dios pu ayén racha'hí tí ij ayén raateátaiira. Ayee pu ari raaxí'epi'intare tí ayén huárini a'ájna xicáara'an jetze tí jetzen huá'axijte'en í runiuuca jime'e, ajta huá'apua'ajte'en a'íjmej í teite í mej caí a'atzu rá'astijre'e.

⁸ Setá'aj caí siyen tiyá'uhua'axin, tí sejí xicaj ayén che'atá na'a tí'itiej í Dios jemi t'í'ij ajta tí'itiej a'achú cumu sejí vi'ira'a nine'ira'a. Ajta, sejí vi'ira'a nine'ira'a ayén che'atá na'a tí'itiej í Dios jemi t'í'ij sejí xicá'ra'a.

⁹ T'í'ij pua'a Dios ayén caí ca'anacan araúrasten a'íjna jime'e í tí jín te'ataújratziiri'i, capu ayén huataújmua'a tí caí ja'anáj a'íjna jín araúrasten a'ij mej tí'imua'atze í seica sino temua'a pu ayén té'eviicua'i mú'ejmi jemi a'íjna jime'e tí caí raxí'eve'e tí ja'at'í ayén á'uveti. Capu xaa ne'u ayén raxí'eve'e sino ayée pu raxí'eve'e mej naími'i miyen huataújtuiire'en í jemin me'íjna jime'e mej seicié tiú'umua'ati mej mi caí ché'e a'ij pua'a rijca.

Single Line Composer ¹⁰ Mí ayée pu che'atá na'a teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an jetze tí jetzen huataseíjre'esin í tavástar'a t'í'ij ajta nahua'ari ayén aviitzi jín huataseíjre'en í t'í'ca'ari tzajta'a. Ajta a'íjn í ta japua, ayée pu huatánamuaajre'esin t'í'ij antipuaá'are. Ca'anín pu jín tiu'utátzi'iti. Ajta t'í'ij na'a tí ayén tiú'utaavijhuaca'a, a'íj pu ayén huataújtuaasin a'íjna jime'e tí r'í'í huatateáasin. Ajta a'íjna í chaanaca, ajta nain t'í'ij na'a japuan tí'iseijre'e u tí tiú'utaavijhuaca'a, naíjmi'i t'í'ij na'a raateátaiira.

¹¹ A'iné nain pu ayén huataújtuaasin, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen r'í'í titeetiújcha'hica, sej si r'í'í tí'iteseijre'e í Dios jemi nain jime'e a'ij sej rici, sej si seajta nain jín ra'ará'astijre'en í Dios.

¹² Setá'aj siyen rahuauca, seajta siyen a'ujca'anéecan jín tí'ijchú'eve'e ayén teja'uré'enen a'ájna xicáara'an jetze tí jetzen Dios te'entipuaá'ajte. Ayee pu a'íjna jín huataújtuaasin a'íjna í ta japua a'íjna jime'e tí taij raateátaiira. Ajta a'íjna tí jín nain tiú'utaavijhuaca'a t'í'ij

na'a tí tí'iseijre'e, a'íj pu ajta huataújtuaasin a'íjna jime'e tí r'í'í tiraateátaiira.

¹³ Mí teajta iteen, a'iné a'íj pu a'íjna jín te'ataújratziiri'i tí ayén huárini, a'íj tu jín tiyen rachú'eve'e sejí í ta japua tí jécua, ajta sejí í chaanaca tí ajta jécua a'u tí e'eseíre'e a'ame a'íjna tí r'í'í'ene'ecán jín seijre'e mat'íj mena'a me'uun seíire'e muá'aju'u.

Í niuucari tí jín ra'antipuaá'ajte

¹⁴ A'íj xu jín siyen huárini, mi nej já'amuxaxe'eve'e, a'iné ayée xu seri rachú'eve'e tí ayén teja'uré'enejsin. Setá'aj siyen títeeteújca'anen sej siyen éeni'ici'e seijre'e í jemin sej temua'a naa ru'ihuaamua'atan, sej si caí tí'it'íj jín á'aturaacaj, tí ij a'íjn Dios caí tí'it'íj jín a'amua jetze te'ujpuaá'ajte'en.

¹⁵ Setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati tí Dios ayén amua'irátuaasin a'íjna jime'e tí raay'í'iti tí te'utáviicua'i mú'ejmi jemi.

Ajta a'íjn í ta'ihuaara'a í tej raxí'eve'e, a'íjna í Pablo, Dios pu ayén raatá'a tí yaú'itíe á'ara'ani temua'a naa. A'íj pu ayén che'atá na'a tejamuaatayú'use nain jime'e tet'íj iteen.

¹⁶ Ajta a'íjna jetze tí a'íjn ra'utéyu'uxaca'a, a'íjna jetze ayén namuaajre'e seica í niuucari tí ayén muári'eri tí ja'at'í ayén yaú'itíe á'ara'ani. Ajta seica í teite í mej caí tí'it'íj ú'umua'aree, í mej majta caí xi té'eviicua'i í mej jín té'atzaahuate'e, ayée mú tí'itese'e mej mi miyen seicié tiyá'itíe muá'ara'ani, mej mi majta tihua'a'itii-ira a'ij tí caí ayén tiraavijte'e a'íjna tí Pablo ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'íjna tí té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari tí Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi. T'í'ij pua'a miyen me'íjna jín huárini, ayée pu tihua'aci'ti mej antiújpua'ajte'en.

¹⁷ A'iné xu'uri amuacaí siyen ramua'aree, mú'een mi nej já'amuxaxe'eve'e, r'í'í xu'u mú'een tí ij caí ja'at'í ayén ca'aníjra'a amuaatá'an sej si siyen che'atá sena'a titecaújxiiehuata í Dios jemi mat'íj a'íjme í mej a'ij pua'a tí'iteteite, í mej caí tí'it'íj á'astijre'e. R'í'í xu'u sej si caí se'íjna tejá'uhua'axin í sej jín té'eviicua'i se'íjna jime'e sej huá'astijre'e se'íjmej teitejra'a. Seajta mú'een, setá'aj siyen huaújnaijmi'ire'en í ru tzajta'a se'íjna jime'e tí a'íjn tavástar'a r'í'í tejamuatá'aca, a'íjna tí ajta amua'irátua, a'íjna í Jesús tí ajta Círíistu'u pú'een.

¹⁸ Setá'aj siyen che'atá sena'a huaújnaijmi'ire'en se'íjna jime'e sej ramua'ate. Tiché'e r'í'í tiraateájtuaani íjii, teajta t'í'ij na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen. Yee pu'u. Pu'uri antipuaá'areca'a.

1 San Juan

Í niucari ti ruurican e'ihuateájtuaani

1 Jíme'en a'íjna í Jesús ti Círíistu'u pú'een, a'íí pu jéjcuá ímuá seijre'eca'a tǎj na'a ti yú e'iré'ene. A'íí pu ajta a'íin pú'een í tej ráanamuaajri'i a'ij ti ye'í tiu'u-taxájtaca'a. Teen tu teajta tajǎ'i jǎn raasej, teajta tiyen raamuá'a ja'ati ti pú'eene'e, teajta tiyen tamuájca'a jǎn ra'ajtamuariej te'íjna ti niucari pú'een ti ajta ruurican e'ihuateájtuaani. ² Ajta, a'íí pu huatasejre a'íjna ti ruurican e'ihuateájtuaani.

Teajta iteen, teen tu raasej. Teajta tiyen tiraataxájta, teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna ti rusén jǎn i'i ruuri, ti ajta jemin seijre'e í rutáata í Dios. Ajta, a'íí pu téjmi jemi huatasejre.

³ A'íj tu teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna í tej raasej, teajta í tej ráanamuaajri'i, sej si seajta mú'een siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati tetǎj iteen tí'imua'atze tej ti naíjmi'i ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Jee xaa ne'u, teen tu jemin seijre'e, te'íjna í Dios jemi í tej rájya'upua. Teen tu teajta tiyen che'atá tena'a jemin seijre'e te'íjna jemi í ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, í ti ajta Círíistu'u pú'een.

⁴ Ayee tu 'een jǎn tiyen tejá'amua'ayuse'e ti ij ayén raanaíjmi'ire'en í ti jamuaatá'aca sej jíme'en rutemua'ave'e.

Dios pu téjmi jemi seijre'e ti ayén che'atá na'a 'een tǎj tatzari

⁵ A'ii pu a'íin pú'een í niucari í ti Círíistu'u ayén titaatá'ixaa ti nu'u a'íin Dios ayén téjmi jemi seijre'e tǎj tatzari ti ayén tátatzavi'i í ta tzajta'a, ajta nu'u capu a'atzu jemin seijre'e ti'itǎj ti a'ij pua'a 'een, ti ayén che'atá na'a 'een tǎj tǎca'ari.

⁶ Tǎj pua'a tiyen te'íjna jetze tiyen mé titejáj'uju-jhua'ane'en a'u ti a'utǎca'a teajta rá'antixáata tiyen titeejú'un a'u yee tej Dios jemi seijre'e, catu jé'iyecan jǎn tiyen ti'itítacha'íi sino tetí'ihua'itaca tu'u.

⁷ Mǎj teajta iteen, ti pua'a tiyen che'atá tena'a te'íjna jetze tiyen titeejú'un, te'íjna jetze ti tátatzavi'i, a'íí pu rǎ'i taruure tej ti tiyen temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Ajta, a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, a'íí pu ajta tá'ari'ira nain tǎj na'a í tej jǎn ateáturaaveca í Dios jemi. A'íí pu ayén taruure a'íjna jime'e ti ari huamǎ'i ta jetze me'ecan. A'íj pu jǎn ayén tira'iráaxire í ruxuure'e.

⁸ Tǎj pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ti'itǎj jǎn ateáturaaveca í Dios jemi, ayée tu tajǎmua'a tena'a tacuanamua. Ajta, a'íjna í niucari ti ayén ti'ayajna, ca-

pu téjmi jemi seijre'e. ⁹ Mǎj teajta iteen, ti pua'a tiyen tiraataxáj í tej jǎn auteájturaa í Dios jemi, ayée tu tí'ij-mua'aree ti Dios ra'ará'astejsin a'íjna jíme'en ti jǎn te'ataújratziiri'i ti nu'u ayén titaatá'uuni'i nain jime'e í tej jǎn auteájturaa í jemin. Teen tu teajta tiyen tí'ij-mua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti Dios ayén titaatá'uuni'i.

¹⁰ Tǎj pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ja'anáj ti'itǎj jǎn auteájturaa í Dios jemi, ayée pu huataújmua'a í tej teri tiyen te'íjna jíme'en raatamuá'a í Dios ti nu'u a'íin tí'ihua'itaca. Ajta a'íjna í niucari ti ayén téjmi jemi raateájtuaa, capu xaa ne'u a'atzu téjmi jemi seijre'e.

Ajta a'íjna í Círíistu'u, a'íí pu tí'ixi'epi'íntare'e itejmi jetze me'ecan

2 Mǎj sej niyaujmua'a, mǎj nej huápi'í já'amua'ax-e'eve'e, ayée nu 'een jǎn tejá'amua'ayuse'e sej si caí ti'itǎj jǎn auteáturan í Dios jemi. Mǎj ajta, ti pua'a ja'ati ayén ti'itǎj jǎn teuteáturan í Dios jemi, sej pu tayá'upua jemin seijre'e ti ta jetze me'ecan tí'ixi'epi'íntare'e. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'íí pu urarí'ene'acan jǎn seijre'e í Dios jemi. ² Círíistu'u pu ajta ta jetze me'ecan rǎ'i tiraatá'a í Dios ti ij caí puaijtzí taatá'an a'íjna jime'e í tej jǎn auteájturaa í jemin. Ayee pu ajta che'atá na'a huá'a japua huaniú naíjmi'ica a'achú mej pua'amé í mej yen huachéjme í chaanaca japua.

³ Tǎj pua'a tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'íin titaata'aíj, ayée tu a'íjna jǎn tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jǎn tiyen tí'ijmua'ate. ⁴ Tǎj pua'a sej ja'ati caí rá'astijre'e a'ij ti titaata'aíj, ajta ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiu'utaxáj yee ti nu'u ayén tí'ijmua'ate a'íjna í Jesús, a'íjna í ja'ati, ayée pu tí'ihua'itaca. Ajta, capu jé'iyecan jǎn ti'itíujcha'íi.

⁵ Mǎj ajta, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tira'ará'asten a'íjna i niucari í ti téjmi jemi huatétuihuaca'a, ayée tu te'íjna jǎn tí'ijmua'aree ti ayén raanaíjmire í tzajta'an a'íjna í ja'ati ti a'íin jé'iyecan jǎn raxí'eve'e í Dios nain jime'e. Ayee tu teajta te'íjna jǎn tí'ijmua'aree tej tiyen te'íjna jemi seijre'e í Dios. ⁶ Ajta ti pua'a ja'ati ayén tiú'ujseijrata ti a'íí pu miijmu ayén nu'u urarí'ene'acan jǎn seijre'e jemin í Dios, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ja'ati ayén che'atá na'a rǎ'i ti'itíujcha'íi tǎj ajta a'íin Círíistu'u rǎ'i ti'itíujcha'íica'a.

Ajta a'íjna í niucari ti jéjcuacan jǎn tí'ita'ajte'e

⁷ Mǎj nej já'amua'ax-e'eve'e, canu jéjcuacan jǎn tejá'amua'ayuse'e í ti jǎn titaata'aíj í Dios, sino a'íj nu jǎn

tejá'amuayu'use'e ne'íjna í niuucari tí jécua ímuá Dios ayén a'íjna jín titaata'áj tǵj na'a tí jécua ímuá seijre'eca'a mú'ejmi jemi tǵj na'a tí yú e'iré'ene. Ajta a'íjna tí jécua ímuá jín titaata'áj í Dios, a'íi pu a'íin pú'een í niuucari í sej ráanamujri'i.

⁸ Mí neajta inee, neajta nu jécuaan jín tejá'amuayu'use'e tí ayén tí'ayajna a'íjna jemi, ajta mú'ejmi jemi, a'iné pu'uri te'entipúa'ari a'íjna tí a'uun é'eseijre'e a'u tí a'utíca'a. Ajta pu'uri a'utéjche tí huatatátzave'en a'íjna tí jé'iyecan jín tátatzavi'i.

⁹ Tǵj pua'a ja'atí ayén tíu'ujseijrata tí a'íin miijmu ari nu'u a'uun á'ume a'u tí á'uneeri'i, mí ajta a'íjna í ja'atí, a'íi pu ru'ihuaara'a tícha'íire'e, a'íi pu ajta aúche'e a'uun aumé a'u tí a'utíca'a a'u tí caí á'atatzave'e.

¹⁰ Ajta a'íin í ja'atí tí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu xaa a'uun aumé a'u tí á'atatzave'e í tavástara'a. Ajta capu tí'itǵj jín a'aturáa í Dios jemi. ¹¹ Mí ajta, a'íin í tí rǵjcha'íire'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu a'uun é'eseijre'e a'u tí a'utíca'a. A'íi pu xaa aúj aumé a'u tí a'utíca'a, ajta capu ramua'aree a'u tí á'ume a'iné tíca'ari pu ayén ráaruu tí ij arárun.

Tej nu'u caí tí'ixe'eve'e a'íjna tí yen seijre'e i chaanaca japua

¹² Ayee nu 'een jín tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mí sej niyaujmua'a a'iné Dios pu ayén tejámuaatá'uuni'iri'i í sej jín auteájturaa í jemin a'íjna jime'e a'ij tí huarǵj a'íjna í Jesús. ¹³ Seajta mú'een, mí sej huá'avaujsimua'a pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna tí tǵj na'a jécua ímuá seijre'eca'a, ajta tǵj na'a tí yú e'iré'ene seijre'e. Seajta mú'een, mí sej teemua, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu seri ra'antimua'ítí se'íjna í xiéjniu'ucari tí a'ij pua'a 'een.

Seajta mú'een, mí sej yaújmua'ame'en pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna í tej rǵjya'upua. ¹⁴ Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mí sej huá'avaujsimua'a pú'een a'iné mú'een xu seri ramua'ate se'íjna tí jécua ímuá seijre'eca'a tǵj na'a tí yú e'iré'ene. Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mí sej teemua a'iné mú'een xu temua'a naa té'eviicua'i. Ajta a'íjna í niuucari tí Dios ayén téjmi jemi raateájtuaa, a'íi pu mú'ejmi jemi seijre'e a'iné mú'een xu rá'astijre'e. Mú'een xu seajta seri ra'antimua'ítí se'íjna í xiéjniu'ucari tí a'ij pua'a 'een.

¹⁵ Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej caí siyen tí-huá'íjchuej a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. Setá'aj caí seajta siyen tí'ijxe'eve'e tǵj na'a í tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Ja'atí tí na'a tí raxí'eve'e hua'aye'ira í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, capu ajta cui'i raxí'eve'e í Dios.

¹⁶ Ayee pu xaa ne'u tí'ayajna, a'iné tǵj na'a tí ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, yen pu me'ecan. Tǵj na'a í mej miyen tité'ujca'ane a'íj tí tzajta'an tásiseiiri, ajta tǵj na'a í mej raseíj tí ca'aníjra'a hua'atá'aca mej mí me'íjna jime'e tí'inecua'atzen, ajta naíjmi'i tǵj na'a í mej jíme'en á'ujtzaahuate'e, nain tǵj na'a tí ayén 'een, a'íj pu jetze mé je'evé'eme í huá'amua'atziira'a í mej

yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios jemi é'e-me'ecan. ¹⁷ Ajta tǵj na'a tí huá'a jetze ruxe'eve'e a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta a'íjna tǵj na'a í mej jetzen tité'ujca'ane, a'íi pu xaa te'entipúa'a-jte'esin.

Mí ajta a'íjna í tí ayén tirá'astijre'e a'ij tí tí'ijxe'eve'e í Dios, a'íi pu ruuri huateáturaasin í jemin tǵj na'a rusén jime'e.

A'íjna tí nu'u ayén tí'ayajna, ajta a'íjna tí nu'u hua'itzi pú'een

¹⁸ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, pu'uri tǵn teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an tí jetzen nain te'entipúa'ajte'esin. Mú'een xu seajta seri ráanamujri'i tí a'íin ayén huataseijre'esin a'íjna tí rǵjcha'íire'e í Círíistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu tí'ayajna mej meri mu'ití huataseijre'e í mej rǵjcha'íire'e í Círíistu'u. A'íj tu jín tiyen tí'ijmua'aree tí ari tǵmua'a teja'uré'enejsin a'íjna xicáara'an jetze tí nain te'entipúa'ajte'esin.

¹⁹ A'íi mú ta jemi tíhuui. Mí majta, camu ta jetze ajtème'ecantaca'a. Tǵj pua'a miyen ta jetze ajtème'ecantache'e, a'íi mú ta jemi huateáturanche'e. Mí majta, ayée mú 'een jín ajtacǵj tí ij ayén huataseijre'en mej caí naíjmi'i ta jetze ajtème'ecan.

²⁰ Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi, ajta a'íi pu ayén tejámuaatá'a í mua'atziira'a sej si nain jé'iyecan jín tíu'umua'ati.

²¹ Canu ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e ne'íjna jime'e sej caí jé'iyecan jín ramua'aree se'íjna tí ayén tí'ayajna sino ne'íjna jime'e sej xaa siyen ramua'aree. Ajta tí'itǵj tí ayén hua'itzi pú'een, capu a'iránineica a'íjna jetze tí jé'iyecan jín ayén tí'ayajna.

²² ¿Ni secaí ramua'aree ja'atí tí a'íin pú'een tí tí'ihua'itaca? Jee xaa, a'íi pu a'íin pú'een í tí ayén tí'ixa yee tí caí Jesús a'íin pú'een í Círíistu'u. A'íi pu a'íin pú'een tí rǵjcha'íire'e a'íjna í Círíistu'u, a'íjna í ja'atí tí ayén che'atá na'a mé rúujipua a'íjna í tej rǵjya'upua, tí ajta mé rúujipua a'íin tí yaujra'an pú'een í Dios. ²³ Ja'atí tí na'a tí mé rúurieni a'íjna tí yaujra'an pú'een, capu ajta rǵí'í tí'iseijre'e a'íjna jemi í tej rǵjya'upua. Mí ajta, a'íin tí ayén tiraataxáj yee Jesús pu a'íin pú'een a'íjna tí yaujra'an pú'een í Dios, tí pua'a ayén huárini, a'íi pu ajta rǵí'í tí'iseiire'e a'ame í Dios jemi.

²⁴ Seajta mú'een, ayée xu huárini. Ché'e a'íin niuucari í sej jécua ímuá ráanamujri'i, ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan. Ajta a'íjna í niuucari í sej jécua ímuá ráanamujri'i, tí pua'a ayén mú'ejmi jemi huateáturan, ayée xu seajta mú'een naími'i rǵí'í tí'iteseiire'e xá'aju'un se'íjna jemi tí yaujra'an pú'een í Dios, seajta se'íjna jemi í tej rǵjya'upua. ²⁵ Ajta a'íi pu a'íin pú'een í tí jín te'ataújratiiri'i itejmi jemi tí ayén titáaci'iti tej tiyen rusén jín ruuri tá'ara'ani í jemin.

²⁶ Ayee nu tejá'amuayu'use'e ne'ímej jíme'en í mej miyen tejá'amuahua'itze'e. ²⁷ Mí seajta mú'een, aúche'e pu mú'ejmi jemi seijre'e a'íjna í mua'atziira'a tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tejámuaatá'a. A'íj pu jín caí ayén tíu'ujxe'eve'e tí ja'atí ayén tejámua'ítíi, a'iné a'íjna í mua'atziira'a, ayée pu tejá'a-

mua'itiii nain jime'e. A'ñi pu ajta jé'iyecan jín tejá'a-mua'itiii, ajta caí tejá'amuahua'itze'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'ij ti ari tejámuaatá'itiiiri'i, setá'aj naíjmi'i huateáturan í jemin.

²⁸ Ajta i'i, mi sej yaújmua'ame'en pú'een, setá'aj siyen naími'i huateáturan í jemin tej ti tiyen a'ata-ca'anéecan jín ra'ancuré'evi'itin a'ájna xicáara'an ti jetzen huataseíjre'esin. Setá'aj seajta siyen huárini ti ij caí ta'atateví'iraste'en í jemin. ²⁹ Tí pua'a seri mú'een ramua'aree ti a'ñi pu ara'axcáacan jín seijre'e í Dios, xu'uri seajta ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti ja'ati ti na'a ti ayén xé'epi'in ti'itiiújcha'íi, a'ájna í ja'ati, a'ñi pu xaa a'ñin Dios jetze airáane.

í yaújmua'ame'en í Dios

3 Jee xaa ne'u, setá'aj se'ájna jetze tiú'umua'ati ti a'ñin í tej rájya'upua, ayén jeíhua huápi'i taataxí'eve a'iné a'ñi pu xaa taatéya'upuajtaca'a. A'ñi tu jín, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. A'ñi mú' jín caí tamuajte a'ñime í mej yen huachéjme í chaanaca japua me'ájna jime'e mej caí raamuá'a.

² Mí nej já'amuaxe'eve'e, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Mí ajta caí xi a'ij ámitieere'e a'ij tej éene'e tá'aju'un. Mí teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén tí'itaci'iti a'ájna xicáara'an jetze í ti jetzen huataseíjre'esin. A'ñi pu seicié taruuren yé ta jetze tej ti tiyen che'atá tena'a éene'e tá'ara'ani tój ajta a'ñin éene'e seijre'e u ta japua a'iné a'ájna tu raseijran te'ájna a'ij ti 'een.

³ Ajta, ja'ati ti na'a ti ayén ti'ijchú'eve'e a'ájna ti ayén tiráaci'iti, ayée pu a'ájna jín rí'i ruruuren ti ayén che'atá na'a rumua'atzíira'a jíme'en rí'éene'e seíire'e á'ara'ani tój ajta a'ájna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. ⁴ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'ñi pu ajta raatéxieehuata a'ájna í niuucari ti jín Dios tí'ajta. Ajta tój na'a í mej jín até'itzaara, ayée pu seijre'e í Dios jemi ti ayén che'atá na'a 'een í mej jín raatéxieehuata me'ájna í niuucari ti ajta jín Dios tí'ajta.

⁵ Ajta, xu'uri ramua'aree ti ayén 'een jín huataseíjre a'ájna tój ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi a'ájna í Jesús, ti ajta Círíistu'u pú'een. ⁶ Ajta, ja'ati ti na'a ti Dios jemi seijre'e capu ajta á'atura í jemin. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'ájna í ja'ati capúu xi yaú'itíeé já'araa a'ij ti 'een a'ájna, capu ajta xi raamuá'a.

⁷ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, caxu raatá'acare'en ti ja'ati ayén tejá'amuacuanamua. Ja'ati ti na'a ti ayén xé'epi'in ti'itiiújcha'íi, a'ñi pu ayén che'atá na'a rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi tój ajta a'ájna í Jesús, ti ajta Círíistu'u pú'een.

⁸ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'ñi pu a'ájna jetze ajtémecan í tiyaaru'u, a'iné a'ájna í tiyaaru'u, ayée pu tój na'a jéjca imuá te'utéjche ti ayén te'uté'itzaara tój na'a í ti 'írí yé e'iré'ene. Ayee pu 'een jín huataseíjre a'ájna ti yaurja'an pú'een í Dios ti ij raaté'uuna nain í muá'í'eri'ire'ara'an í tiyaaru'u.

⁹ Capu até'itzaara í Dios jemi ja'ati ti na'a ti Dios jetze airáane. Capu ti'itíj jín até'itzaara a'ájna jime'e ti jemin seijre'e a'ájna ti Dios ayén raateájtuaa. Capu rí'iri ti a'ñin ja'ati ayén ti'itíj jín te'uté'itzaara'an a'iné a'ñi pu Dios jetze airáane. ¹⁰ Ayee pu a'ájna jín té'emiteere'e ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í Dios, ajta ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í tiyaaru'u. Capu Dios jetze airáane ja'ati ti caí xé'epi'in ti'itiiújcha'íi, ti ajta caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a.

Tej nu'u huátaxe'eve'en sej teajta sej

¹¹ Ajta, a'ii pu a'ñin pú'een í niuucari sej ráanamua'jri'i tój na'a jéjca imuá tój na'a ti yú e'iré'ene ti ayén tiú'u-jxe'eve'e tej tiyen titehuátaxe'eve'en sej teajta sej.

¹² Tej ti caí nu'u tiyen huárini a'ij ti ráaruu a'ájna í Caín teecan ti a'ájna jetze airáane a'ájna ti a'ij pua'a 'een. Ajta ayén tiraajé'ica í ru'ihuaara'a. ¿Ni secaí ramua'aree a'ij ti 'een jín raajé'ica? Ayee pu a'ájna jín tiraajé'ica a'ájna jime'e ti a'ij pua'a ti'itiiújcha'íica'a a'ájna. Mí ajta, xé'epi'in pu ti'itiiújcha'íica'a a'ájna í ihuáare'ara'an.

¹³ Ne'ihuaamua'a, caxu a'ij tité'ujmuajca ti pua'a miyen tejamuájcha'íire'e a'ñime í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. ¹⁴ Ayee tu te'ájna jín tí'ijmua'aree tej caí ché'e m'í'ichíjta seijre'e í Dios jemi sino tu'uri tiyen ruurican jemin huateájturaa a'ájna jime'e tej huá'axe'eve'e te'ímej í ta'ihuaamua'a.

Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'ñi pu aúche'e ayén m'í'ichíjta seijre'e í Dios jemi. ¹⁵ Jee xaa ne'u, a'ájna í ja'ati ti rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, a'ii pu a'ñin pú'een ti tí'itecuí'ica. Seajta mú'een, xu'uri siyen tí'ijmua'aree ti caí rusén jín ruuri huateáturaasin í Dios jemi ja'ati ti na'a ti ayén tí'itecuí'ica. ¹⁶ Ayee tu te'ájna jín tí'ijmua'aree a'ij ti 'een ti pua'a ja'ati jé'iyecan jín raxí'eve'e í ru'ihuaara'a. A'ñi pu Jesús ti Círíistu'u píríci, a'ñi pu ta jetze me'ecan huamí'í. A'ñi pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huácuí'ini huá'a jetze me'ecan í ta'ihuaamua'a.

¹⁷ Mí ajta, ti pua'a ja'ati ti ayén jeíhua huápi'i tí'ijcha'íi í mej jín huatéújvaire'en íyen chaanaca japua, ti pua'a ajta ayén raseijra ti a'ñin ihuáare'ara'an caí a'ij tí'ijvi-icua'i, ajta ti pua'a caí rá'ancu'uvajxi'in ti ij ti'itíj jín raatévaire'en, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'ájna ti jeíhua tí'ijcha'íi ayén tí'ixáata a'ame ti nu'u raxí'eve'e í Dios.

¹⁸ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, tiché'e caí tiyen tena'a tí'ixajta tej nu'u taxe'eve'e sej teajta sej. Tiché'e caí te'ájna jín tena'a tiyen tí'ixajta taniuuca jime'e sino tiché'e jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'ájna jime'e tej ti'itíj jín hua'utévaire'en í ta'ihuaamua'a.

A'ij ti nu'u ye'í tí'iri'iri tej nu'u caí tí'itziñne'e í Dios jemi

¹⁹ Tí pua'a tiyen te'ájna jín huárini, aj tu xaa tiyen tí'ijmua'areeren tej tiyen jé'iyecan jín rí'i tí'títacha'íi te'ájna jemi í niuucari ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a teajta te'ájna jín tiyen huárini, aj tu ti caí ché'e a'ij pua'a tite'utá-tamuajte í taxiejniu'uca jetze te'ájna jemi í Dios. ²⁰ Tí pua'a ayén tá'axijte'e í taxiejniu'uca, capu ruxe'eve'e tej tiyen tí'itziñne'e a'iné jaítze'e pu ve'ecán jín

ti'itájvee í Dios caí í taxiejniu'uca. Ajta, a'ñi pu nain té'umua'aree.

²¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, ti pua'a caí ti'itáj jín tá'axijte'e í taxiejniu'uca, ayée pu 'een jín rí'irí tej caí ti'itáj jín tí'itziine'e í Dios jemi. ²² Ayee tu teajta te'ájna jín tiyen tira'ancuré'asin te'ájna jemi ti'itáj ti na'a tej raatáhuaviira. Ayee pu a'ájna jín tí'itaci'ti a'ájna jime'e tej tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ñin tí'ita'ajte'e, ajta a'ájna jime'e tej tiyen rí'i tí'itítacha'ii a'ij ti tira'aráanajche.

²³ A'ii pu a'ñin pú'een a'ájna ti jín ayén tí'ita'ajte'e tej ti tiyen té'antzaahuete'en ti a'ñin Jesús yaujra'an pú'een í Dios, ajta a'ii pu a'ñin pú'een í Ciriístu'u ti Dios ra'antíhua'u, tej ti teajta tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'ij ti a'ñin titaata'alj. ²⁴ Ajta a'ñin ti ayén rá'astijre'e a'ij ti Dios tí'ajta, a'ñi pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e í Dios táj ajta Dios jemin tí'iseijre'e a'ájna í ja'ati. Ayee tu te'ájna jín tí'ijmua'aree ti a'ñin Dios ta jemi seijre'e a'ájna jime'e ti a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ta jemi huateájturaa.

A'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'ájna í xiéjniu'ucari ti rájcha'ñire'e í Ciriístu'u

4 Mí nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj caí rá'atzaahuete'e ja'ati ti na'a ti ayén ruseijrata ti nu'u a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a raatá'a ti tiu'utaxáj, sino setá'aj amuacaícan hua'utéeseij sej si ráamua'aree ti'itáj ti xiejniu'ucarira'a ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj. Setá'aj siyen huárini a'iné a'ñime í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, mu'iití mú meri huá'a tzajta'a huataseijre a'ñimej jemi í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

² Ayee tu te'ájna jín tiráamua'aree ti pua'a a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'ati ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan nusu caí. Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee a'ñin Jesús pu Ciriístu'u pú'een, a'ñi pu nu'u ajta ayén tehuá'ira'atacan jín huataseijre íiyen chaanaca japua, ti pua'a a'ájna í ja'ati ayén tiraataxáj, a'ñi pu a'ñin pú'een ti a'ñin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

³ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén seicié tiraataxáj yee ti Jesús caí ayén tehuá'ira'atacan jín huataseijre, a'ñi pu caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino a'ñi pu ayén ca'aníjra'a ratá'aca a'ij ti tiu'utaxáj a'ájna í xiéjniu'ucari ti rájcha'ñire'e í Ciriístu'u. Xu'uri siyen tiráanamujri'i ti a'ñin yen huataseijre'esin íiyen chaanaca japua. Jee xaa ne'u, pu'uri yen seijre'e huá'a tzajta'a í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

⁴ Mí sej yaujmua'ame'en, mú'een xu Dios jetze ajtème'ecan. Seajta seri hua'utéemua'iti se'ímej í mej hua'itzi jín tí'ixaxa'a se'ájna jime'e ti a'ñin í ti mú'ejmi jemi huateájturaa, jaítze'e pu ve'ecán jín antiújmua'a-ree caí a'ájna ti yen seijre'e íiyen í chaanaca japua.

⁵ Mí majta a'ñime, a'ñi mú huá'a jetze ajtème'ecan a'ñimej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'ñj pu jín, táj na'a mej miyen tí'ixáata muá'aye'i, a'ñi pu ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj a'ájna í huá'amua'atziira'a a'ñimej í mej yen seijre'e íiyen

chaanaca japua. Majta a'ñime í mej yen seijre'e, a'ñi mú miyen tihuá'anamua.

⁶ Mí teajta iteen, teen tu Dios jetze ajtème'ecan. Ja'ati ti na'a ti ayén ramua'ate í Dios, a'ñi pu ayén tanamuj. Ajta a'ájna í ja'ati ti caí ramua'ate í Dios, a'ñi pu ajta caí tanamuj. Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmua'aree ti pua'a ja'ati ayén jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan na'ari ti pua'a hua'itzi jín tí'ixaxa'a.

Dios pu huápi'i taxe'eve'e itejmi

⁷ Mí nej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'iné Dios pu ruseij ayén ca'aníjra'a titatá'aca tej ti tiyen huátaxe'eve'en. Ajta a'ñin ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'ñi pu Dios jetze airáne, ajta a'ñi pu ramua'ate í Dios. ⁸ Mí ajta, a'ñin ti caí huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'ñi pu caí xi ramua'ate í Dios, a'iné Dios pu jé'iyecan jín ruseij taxe'eve'e, nain xicaj tzajta'a, ajta nain tía'ari tzajta'a.

⁹ Ayee pu a'ájna jín téjmi jemi huataseijre ti Dios ayén taxe'eve'e a'ájna jime'e ti a'ñin ayén ya'uta'íteca'a í ruyauj ti seij na'a pú'een ti ij yé uvé'enen íiyen chaanaca japua tej ti ruuri huateáturan í Dios jemi te'ájna jime'e ti a'ñin ta japua huaniú.

¹⁰ Ayee pu a'ájna jín ayén éeni'ici'e seijre'e ti Dios ayén taxe'eve'e. Catu teen amuacá raataxí'eve í Dios, sino a'ñi pu amuacá taataxí'eve itejmi, ajta ayén ya'uta'íteca'a í ruyauj ti ij a'ñin ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi ti ij caí Dios ayén puaijtzititaatá'acare'en.

¹¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, a'iné Dios pu'uri ayén titaataxí'eve, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huátaxe'eve'en seij teajta seij. ¹² Capu ja'ati ja'anáj raaseij í Dios. Mí ajta, ti pua'a tiyen tí'itaxe'eve'e seij teajta seij, Dios pu ayén téjmi jemi seijre'e, ajta a'ñi pu téjmi jemi runajmire'e a'ájna ti jín Dios ayén tí'itaxe'eve'e.

¹³ Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmua'aree tej tiyen jemin seijre'e, ajta ti ayén a'ñin téjmi jemi seijre'e a'ájna jime'e ti ayén téjmi jemi raateájturaa í ruxí'ejniu'uca. ¹⁴ Teajta iteen, teen tu tiyen tiraaseij, teajta tiyen tirataxájtave ti a'ñin í tej rájya'upua, a'ñin ayén tíya'uta'íteca'a í ruyauj ti ij ayén hua'irájtuaani a'ñimej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

¹⁵ Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee Jesús pu nu'u ajta Ciriístu'u pú'een, a'ñi pu ajta a'ñin pú'een ti yaujra'an pírici í Dios. Dios pu jemin seijre'e a'ájna í ja'ati. Ajta a'ñin í ja'ati, a'ñi pu ayén che'atá na'a seijre'e í Dios jemi.

¹⁶ A'ñj tu jín tiyen tí'ijmua'aree, teajta tiyen tirá'atzaahuete'e ti ayén tí'itaxe'eve'e í Dios, a'iné Dios pu ayén ja'anáj ti na'a tí'itaxe'eve'e. Ajta a'ñin í ja'ati ti ayén seijre'e ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'ñi pu ajta jemin seijre'e í Dios. Ajta Dios pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e a'ájna í ja'ati.

¹⁷ Ayee pu éeni'ici'e seijre'e ti ayén hua'ujnaijmi'ire itejmi jemi tej ti caí tí'itziine'e a'ájna xicáara'an ti jetzen huá'axijte'en, a'ájna jime'e tej tiyen che'atá tena'a seijre'e íiyen chaanaca japua táj ajta a'ájna, te'ájna

jime'e tej huá'axe'eve'e é taxí'ej teite. ¹⁸ Tí pua'a ja'ati ayén rachú'eve'e a'ame a'ájna xicáara'an jetze ti Dios jetzen huá'axijte'en, capu ayén tí'itziñne'e, a'iné ti pua'a a'ájna é ja'ati nain jín ayén tí'ijxe'eve'e é Dios, a'áj pu jín raatépu'a'ajte'esin é ru tzajta'a a'ájna ti jín tí'itziñne'e ti Dios puaijtzi raatá'an.

Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ti pua'a ja'ati ayén tí'itziñne'e, a'áj pu ajta ti'tí'ij jín rajpuaijtzi á'aye'i. Ajta a'ájna ti tí'itziñne'e, capu u huateújnaijmire é ru tzajta'a ti a'ájna ayén tí'ijxe'eve'e é ruxí'ej tevi.

¹⁹ Ayee tu te'ájna jín tí'ijxe'eve'e é Dios a'iné Dios pu amuacaí ayén titaataxí'eve itejmi.

²⁰ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ixajta yee a'áj pu nu'u raxí'eve'e é Dios, ajta ti pua'a rájcha'ñre'e é ru'ihuaara'a, ayée pu tí'ihua'itaca a'ájna é ja'ati. Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a a'ájna caí raxí'eve'e é ru'ihuaara'a ti ayén mé tirúusise'iran, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'ájna é ja'ati ayén raxí'eve'e a'ájna é Dios ti caí ja'anáj rasise'i.

²¹ Ajta a'ii pu a'ájna pú'een é niuucari ti jín a'ájna ayén titaata'áj. Ché'e nu'u a'ájna ti ayén tí'ijxe'eve'e é Dios, ché'e a'ájna ajta ayén tí'ijxe'eve'e é ru'ihuaara'a.

Tej nu'u teri hua'utémua'iti te'ájna ti a'ij pua'a 'een, ti ajta yen japuan seijre'e íyeyen é chaanaca japua

5 Ja'ati ti na'a ti ayén té'atzaahuate'e ti Jesús a'ájna pú'een a'ájna é Ciriístu'u ti Dios ra'antíhua'u, a'ájna é ja'ati, a'áj pu ajta Dios jetze huanéj. Ajta a'ájna ti ayén tí'ijxe'eve'e a'ájna ti ya'upuáara'an pú'een, a'áj pu ajta ayén huá'axe'eve'e a'ájmej é ti ayén hua'utéya'upuajta-ca'a.

² Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'ájmej é mej yaújmua'ame'en pú'een é Dios te'ájna jime'e tej tiyen tí'ijxe'eve'e é Dios, teajta tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ájna tí'ita'aijte'e. ³ Ajta, ayée pu huataújmua'a a'ájna é tej nu'u raxí'eve'e é Dios tej ti tiyen te'ájna jín ra'ará'astijre'en te'ájna é ti jín tí'ita'aijte'e. Ajta, capu muári'eri tej tiyen te'ájna jín ra'ará'astijre'en te'ájna ti jín Dios ayén tí'ita'aijte'e.

⁴ Ayee pu a'ájna jín ayén tí'een a'iné ja'ati ti na'a ti ayén Dios jetze airáane, a'áj pu hua'antimua'ítici a'ájmej é mej yen seijre'e íyeyen chaanaca japua. Ajta, ayée tu te'ájna jín hua'antimua'ítici te'ájna jime'e tej té'atzaahuate'e.

⁵ A'ii pu a'ájna pú'een ti hua'antimua'ítici a'ájmej é mej yen seijre'e íyeyen chaanaca japua. A'áj pu a'ájna pú'een ti ayén té'atzaahuate'e ti Jesús a'ájna píríci ti yaujra'an pú'een é Dios.

A'ájna ti nu'u raataxájtave a'ájna é xiéjniu'ucare'ara'an é Dios a'ájna jíme'en a'ájna ti yaujra'an pú'een é Dios

⁶ Ajta a'ájna é Jesús ti Ciriístu'u pú'een, a'ii pu a'ájna pú'een ti ayén huataseijre itejmi jemi. Ayee tu te'ájna jín ramua'aree ti a'ájna pu jé'iyecan jín téjmi jemi huataseijre tí'ij ayén huámua'í'ivijhuaca'a, ajta ayén tira'iráaxire é ruxuure'e tí'ij huamí'í. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a a'ájna jíme'en é Jesús tí'ij a'ájna huámua'í'ivijhuaca'a. Ajta ayén che'atá na'a jíme'en

tiraataxájtaca'a tí'ij Jesús huamí'í, majta raseíireca'a é teite. ⁷ Ajta a'ájna xiéjniu'ucare'ara'an é Dios, a'áj pu ayén raataxájtave a'ájna jíme'en a'iné a'ájna pu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a.

⁸ Jee xaa ne'u, mehuaíca é mej miyen raataxájtave. A'ii pu a'ájna pú'een é xiéjniu'ucare'ara'an ti Dios téjmi jemi raateájtuaa. A'ii pu ajta a'ájna pú'een é niuucari é tej ráanamua'ajri'i tí'ij Jesús ayén huámua'í'ivijhuaca'a. A'ii pu ajta a'ájna pú'een é tej jín ra'utámua'aree ti Ciriístu'u ayén tiu'umí'í é cúruu jetze. Majta me'ájna é mej huaíca, naijmi'i mú miyen che'atá mena'a tiraataxájtave.

⁹ Ajta, ti pua'a tiyen tira'ancuré'an a'ij mej tí'ixa é teite mej yen japuan seijre'e íyeyen chaanaca japua, ayée pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen tira'ancuré'an a'ij ti ajta tí'ixa é Dios a'iné jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ij ti a'ájna tí'ixa. A'ii pu a'ájna pú'een ti jíme'en Dios raataxájtaca'a, ti raataxájtaca'a a'ájna jime'e é ruyauj.

¹⁰ Ja'ati ti na'a ti rá'atzaahuate'e a'ájna ti yaujra'an pú'een é Dios, a'ájna é ja'ati, a'áj pu jemin seijre'e a'ájna ti jíme'en huataújxajta'a. Ajta ja'ati ti na'a ti caí rá'atzaahuate'e é Dios, a'áj pu ayén tí'ixa ti nu'u tí'ihua'itaca é Dios a'ájna jime'e ti caí rá'antzaahua a'ájna ti jíme'en Dios raataxájtaca'a é ruyauj jime'e.

¹¹ Ajta, a'ii pu a'ájna pú'een ti jíme'en raataxájtaca'a, ti jíme'en Dios ayén taatá'a tej ti tiyen ruuri huateáturan é jemin tíj na'a rusén jime'e. Ajta, ayée tu 'een jín ruuri tá'aju'un te'ájna jime'e ti a'ájna jetze ti yaujra'an pú'een, a'áj pu jetze airánine'i é tej jín ruuri tá'ara'ani. ¹² Ja'ati ti na'a ti jemin seijre'e a'ájna ti yaujra'an pú'een é Dios, a'áj pu ajta jemin ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí jemin seijre'e a'ájna ti yaujra'an pú'een é Dios, capu ajta ruuri huateáturaasin é jemin tíj na'a rusén jime'e.

Tej tiyen ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e

¹³ Ayee nu 'een jín niyen tejamaatayú'use sej si siyen tiráamua'aree sej siyen jemin ruuri huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e mi sej siyen té'atzaahuate'e se'ájna jemi ti yaujra'an pú'een é Dios.

¹⁴ Ajta, a'ii pu a'ájna pú'een ti ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen taxiéehua ajteáñre é jemin. Tí pua'a tiyen tí'itíj tiraatáhuavii a'ij ti tiraavíjte'e é jemin, ayée tu tiráamua'aree ti a'ájna ayén tí'itanamua. ¹⁵ Ajta ti pua'a tiyen tiráamua'aree ti a'ájna ayén tí'itanamua tíj na'a a'ij tej tí'itíj tiraatáhuaviira, a'áj tu jín tiyen teajta tiráamua'aree ti ayén titaatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e a'ájna jíme'en é tej raatáhuaviiri'i.

¹⁶ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ijseijra ti a'ájna ihuáare'ara'an ayén te'uté'ítze'ara'an tí'itíj jime'e ti caí ayén tí'ijci'iti ti huámí'ini, ché'e a'ájna ja'ati ayén a'ájna jín tiraatáhuavii é Dios. Tí pua'a ayén a'ájna jín huárini, Dios pu ajta ayén tiraatá'asin ti a'ájna ruuri huateáturan é jemin a'ájna é ihuáare'ara'an ti ayén tí'itíj jín te'uté'ítze'ara ti caí ayén a'ájna jíme'en tiráaci'iti ti huámí'ini.

Mí ajta, ayée pu ajta seijre'e é mej jín auté'ítze'ara'a ti a'ájna jín ayén tiráaci'iti ti ja'ati huámí'ini. Canu niyen tejá'amua'íjcate'e sej si se'ájna jín siyen tiraatáhuavii.

¹⁷ Matíj mena'a miyen me'íjna jín a'ij pua'a tí'iterici, a'ii pu ajta a'íin pú'een í mej jín auté'itzeaara í Dios jemi. Ajta, aúche'e pu téjmi jemi seijre'e í mej jín auté'itzeaara tí ajta caí ayén tiráaci'iti tí ja'ati a'íjna jíme'en huámí'ini.

Í tí nu'u jín te'entipúa'ajte'esin

¹⁸ Teen tu tiyen tí'ijmua'aree tí caí tí'itíj jín auté'itzeaara í ja'ati tí ayén Dios jetze airáane, sino a'íjna í ja'ati tí Dios jetze airáane, a'íi pu ayén té'ujcu'uve, ajta caí í xiéjniu'ucari tí a'ij pua'a 'een capu ra'ajtamíjhua a'íjna í ja'ati.

¹⁹ Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tej Dios jetze ajtème'ecan. Majta a'íime í seica í mej yen huachéjme

íiyen chaanaca japua, naíjmi'i mú rá'astijre'e me'íjna í xiéjniu'ucari tí a'ij pua'a 'een.

²⁰ Teajta tu tiyen tí'ijmua'aree tí a'íin tí yaujra'an pú'een í Dios yen huataseíjre. A'íi pu ajta ayén taatá'a tej tí tiyen tiyáú'itííe tá'ara'ani tej tí tiyen tiráamua'ati te'íjna tí ayén tí'ayajna. Teen tu teajta te'íjna jemi seijre'e tí ayén tí'ayajna.

Jee xaa ne'u, teen tu teajta jemin seijre'e te'íjna tí yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús tí ajta Círíistu'u pú'een. A'ii pu a'íin pú'een í Dios tí nain jín ajta jé'iyecan jín seijre'e, tí ajta ayén titatá'aca tej tiyen ruuri hu-ateáturan í jemin tíj na'a rusén jíme'e.

²¹ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, rí'í xu'u se'íjna jíme'e, sej si caí raná'amiche'en tí'itíj tí na'a tí caí Dios pú'een.

2 San Juan

A'íjna ti ayén ti'ayajna, ajta a'íjna ti jín Dios taxe'eve'e

¹ Inee, i nej vástá'a pú'een, a'ij nu jetze yé muateujte'e, mú'ee mi pej hua'anáànaj pú'een a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri, mú'ee ti Dios mua'antíhuau. Yee nu neajta huá'ateujte'e í á'ayaujmu'a í mej rá'astijre'e í niuucari ti ayén ti'ayajna. Ayee nu niyen jé'iyecan jín tejá'amuaxe'eve'e, majta miyen che'atá mena'a tejá'amuaxe'eve'e matáj mena'a pua'amé í mej miyen tí'ijmu'a'aree í niuucari ti ayén ti'ayajna.

² Ayee tu te'íjna jín tejá'amuaxe'eve'e te'íjna jime'e ti a'íjn niuucari ti ayén ti'ayajna, ayée pu téjmi jemi seijre'e, ajta ayén téjmi jemi seíire'e a'ame táj na'a rusén jime'e.

³ Ché'e a'íjn Dios í tej rájya'upua, a'íjna jamuan í Jesús ti Círíistu'u pú'een, a'íjna ti ajta yaujra'an pírici í Dios, ché'e a'íjn ayén rí'í tejamaatá'acare'en, ajta jamuá'ancu'uvajxí'in, ajta jamuaatépua'ajte'en sej si siyen jé'iyecan jín rí'í ti'itiújcha'íi, sej si seajta huataújxe'eve'en seij seajta seij.

Tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij

⁴ Jé'ecan nu netémua'ave'e ne'íjna jime'e nej niyen tiráamua'areeri'i mej seica í mej mú'eetzi jetze ajtème'ecan miyen che'atá mena'a jé'iyecan jín miyen rí'í ti'itiújcha'íi a'ij ti titaata'aíj a'íjna í tej rájya'upua.

⁵ Ajta íjii, mi pej hua'anáànaj pú'een, ayée nu ti'itíj jín tí'imuhavii. Canu jéjcuacan jín tí'imuyau'use'e ne'íjna jíme'en ti Dios ayén a'íjna jín titaata'aíj sino a'ij nu jín tí'imuyau'use'e ne'íjna jíme'en ti jéjcuá imuá téjmi jemi raateájtuaa tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij.

⁶ Ayee pu a'íjna jín té'emitieere'e tej seij teajta sei jé'iyecan jín tira'ará'astijre'en a'ij ti a'íjn tí'ita'ajte'e, tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en. Ajta, a'ii pu a'íjn pú'een í ti jín titaata'aíj. A'íj pu jín, a'iné ayée xu jéjcuá imuá tiráanamujri'i táj na'a ti yú e'iré'ene, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej nu'u siyen titehuaújxe'eve'en.

í mej tí'icuanamuan

⁷ Ayee pu a'íjna jín tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárini, a'iné a'íime í mej tiú'ucuanamuajca, mu'uri mu'iití hu-atasejre huá'a tzajta'a a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua. A'í mú miyen aviítzi jín tí'ixaxa'a ti nu'u a'íjn Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een ayén nu'u caí tiu'uteújtevistaca'a. A'ii mú a'íjn pú'een í mej tiú'ucuanamuajca, í mej majta rájcha'íire'e í Círíistu'u. ⁸ Rí'í xu'u mú'een, ti ij caí ayén amuáaruuren mi a'amua tzajta'a sej si caí yá'urieeni í sej jín tiu'umuáriej sino ti ij ayén najími'i tejamuáaci'iti í sej raamuá'iti í Dios jemi.

⁹ Ja'atí ti na'a ti ayén ríci rusej a'ij ti tirájteuve, ajta ti caí ayén tirá'astijre'e a'íjna í niuucari ti jín Círíistu'u ayén titá'itiiiri'i, capu seijre'e í Dios jemi a'íjna í ja'atí.

Mí ajta, ja'atí ti na'a ti ayén tirá'astijre'e a'íjna ti jín ayén titá'itiiiri'i, a'íj pu rájya'upua í Dios. Ayee pu che'atá na'a seijre'e a'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios.

¹⁰ Tí'í pua'a ja'atí mú'ejmi jemi mú a'uvé'eme'en ti caí ayén tirá'astijre'e a'íjna í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa, caxu rateújte'e, caxu seajta ra'ancuré'evi'itijcicare'en a'u sej é'eche, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'evi'itín, a'íj pu jamuan ajta ayén ríci ti a'ij pua'a éen.

í ti nu'u jín te'entipua'ajte'esin

¹² A'iné capu tí'iseicaj na'a í ti tiú'ujxe'eve'e í nej jín tejámuaatá'ixaate'en, sino ti'imuí, a'íj nu jín caí raxí'eve'e nej niyen tejámuaata'ítí'i a'íjna i yu'uxari jetze sino ayée nu ti'ijchú'eve'e nej nesej u á'ume'en mú'ejmi jemi tej ti najími'i taseíira tá'ara'ani, tej ti tiyen tenaími'i tihua'utá'ixaate'en tej ti nain jín huátate-mua'ave'en.

¹³ Majta a'íime í mej yaújmu'a'ame'en pú'een, í mej jamuan e'etiújse'iri me'íjna á'ajuu í ti Dios ra'antíhua'u, a'íj mú yé á'amuateujte'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

3 San Juan

Rí'í pu nu'u naa tí'ijxajtac'a a'íjna í Gayo

¹ Inee i nej vásta'a pú'een, yé nu muateaujte'e, mú'ee Gayo mi nej muaxe'eve'e. Jee xaa ne'u, tzáahuati'ira'a nu jín muaxe'eve'e.

² Ayee nu tí'ijhuavii mú'eetzi jime'e, mi nej muaxe'eve'e, ti ij temua'a naa timuáavaire'en, pej pi pajta caí tí'ijcu'ine. Nee nu ramua'aree pej rí'éene'ecán jín seijre'e mua'a tzajta'a. ³ Jéihua nu huatántemua'ave ne'íjna jime'e matí'ij yé ra'áa seica í ta'ihuaamua'a, matí'ij miyen tinaatá'ixaa pej nu'u tzáahuati'ira'a jín rí'í ti'iti'á'acha'í, a'iné mú'ee pej xaa piyen rá'astijre'e pe'íjna ti ayén ti'ayajna.

Tí nu'u hua'utévaire'en í ru'ihuaamua'a ti nu'u caí huá'amujte

⁴ A'ii pu a'íjn pú'een ti huápi'í rí'í naa tinaatá'aca nej ni niyen tiráanamua mej miyen tzáahuati'ira'a jín rí'í ti'itiújcha'í muá'aye'i í niyaujmu'a.

⁵ Mí nej muaxe'eve'e, xí'epi'in pej rí'í naa a'íjn piyen ti'ití jín tihua'atéva'iri í ta'ihuaamua'a. Ajta jaítze'e pu xí'epi'in jín seijre'e í Dios jemi ti pua'a piyen hua'utévaire'en pe'ímej í pej caí huá'amujte a'iné a'íj mú miyen raataxájtaca'a huá'a jemi í mej yé tiújse'iri mú'eetzi jíme'en pej nu'u piyen huá'axe'eve'e í a'axí'ej teite. Ayee nu tí'imuhavii patá'aj piyen tihua'utévaire'en temua'a naa ti ij caí ti'ití huá'aturaate'e matí'ij a'ucí'ne a'iné ayée pu tiraavíjte'e a'íjna jime'e mej miyen tí'ivaire'e í Dios jemi.

⁷ A'í mú me'íjna jetze me'ecan u e'eráaci, majta camu ti'ití ancuré'a a'ímej jemi í mej seij chujra'a japua é'eme'ecan. ⁸ A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen temua'a naa tihua'ancuré'evi'itin, teajta hua'utévaire'en ti'ití jime'e í mej miyen rí'í tej ti huá'a jamuan naíjmi'i tiu'umuári'en te'íjna jetze me'ecan ti ayén ti'ayajna.

Diótfrefes pu nu'u a'ij pua'a ti'itiújcha'í

⁹ Nu'uri ti'ití tihua'uta'í'iri'í a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri. Mí ajta a'íjn Diótfrefes, ti huápi'í ra'aráana-jche ti nain jín antiújmua'areere huá'a jemi, a'íj pu caí

ra'ancuré'aca'a a'íjna í niuucari. ¹⁰ A'íj nu jín, netí'ij ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, nee nu niyen tejá-muaatá'asin sej ra'utámua'aree a'ij ti a'íjn rí'í, ti ayén a'ij tí'inexa a'íjna jime'e í niuucari ti hua'itzi pú'een. Ajta, capu a'íj na'a ayén tira'aráana-jche ti ayén neruure, sino a'íj pu ajta caí hua'ancuré'evi'itijca í ta'ihuaamua'a.

Jee xaa, a'íj pu ajta ayén huá'ijmii a'ímej í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej miyen tihua'ancuré'evi'itin. Ajta, a'íjn Diótfrefes, a'íj pu ayén tihua'amuarite'e mej mi caí ché'e me'uun e'etiújse'irihua'an.

Tí nu'u rí'í ti'itiújcha'í a'ij ti tiraavíjte'e

¹¹ Mí nej muaxe'eve'e, capej piyen che'atá pena'a rijca tíj a'íjna ti a'ij pua'a ti'itiújcha'í, sino patá'aj piyen che'atá pena'a rijca tíj ajta a'íjn ti xí'epi'in ti'itiújcha'í. Ja'atí ti na'a ti xí'epi'in rí'í, a'íj pu Dios jetze ajtáme'ecan. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a rí'í, a'íj pu caí ja'anáj raamuá'a í Dios.

Demetrio pu nu'u rí'í ti'itiújcha'í

¹² Mí ajta, jíme'en a'íjna í Demetrio, naími'i mú miyen rí'í tí'ijxa. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna ti a'íjn ayén tzáahuati'ira'a jín ti'itiújcha'í. Nee nu neajta niyen tiraataxájtave ne'íjna í Demetrio. Seajta mú'een, ayée xu siyen tí'ijmua'aree neetzi jime'e nej jé'iyecan jín niyen tirataxájtave.

Í ti jín te'entipua'ari

¹³ Netí'ij tí'imuyau'use'eca'a, ayée pu ca'aníjra'a ti-neetá'aca nej jéihua timuaatá'ixaate'en. Mí neajta inee, canu niyen raataxí'eve nej niyen timuaatayú'use'en i yu'uxari jetze. ¹⁴ Ayee nena'a éeni'ici'e tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'atanén tej ti naíjmi'i tiu'utaxájtave temua'a naa.

¹⁵ Ché'e Dios mua'anpuá'ajte'en. A'í mú í ta'ami-igustemua'a yé muateujte'e. Patá'aj mú'ee piyen neetzi jetze me'ecan hua'utateújte'en naíjmi'ica í ne'ami-igustemua'a í mej me'uun a'uté'uu. Ayee pu'u xaa, nu'uri ra'antipua'ajte.

San Judás

Judás pu tihuá'ayu'use'e a'fmej í ti Dios hua'utajé

1 Inee, i nej i'i Judás, nee nu seij pírici ti tí'ivaire'e a'fjna jemi í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. Nee nu neajta juutzeáira'an pú'een a'fjna í Jacobo. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mî ti amuaatajé í Dios, a'fjna í tej teajta rájya'upua. A'fî pu ajta á'amuacha'î a'ame ti ij ayén tejamuáaci'iti sej siyen seíire'e xá'aju'un jemin í Círíistu'u. ² Ché'e ayén tejamuáaci'iti ti Dios, ayén amuá'ancu'uvajx'î'n temua'a naa, ti 'ij ajta nain jín amua'anpuá'ajte'en sej si siyen huápi'î huaújx'e'eve'en seíj seajta seij.

Jíme'en a'fmej í mej hua'itzi jín tihuá'itîi

(2 Pedro 2:1-17)

³ Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a mî nej já'amuaxe'eve'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen ne'fjna jín tejá-muaata'ítî'i ne'fjna jime'e ti Dios tu'irátuaasin tetj tena'a pua'amé tej tiyen rá'astijre'e. Mî ajta, ca'aníjra'a pu naatá'aca nej ni niyen ca'anéeri jín tejá-muaatayú'use'en nej ni niyen tejamuaatáhuavii sej siyen tiu'utatése'en sej si seuj ra'ará'astijre'en se'fjna í niuucari ti seíj na'a raateájtuaa huá'a jemi í ti Dios huateúra'ate.

⁴ Seica mú aviítzi jín ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi. A'ii mú a'fîn pú'een í mej caí rá'astijre'e í Dios. Majta seicié pu ayén tihuá'amitiejte'e a'fjna í niuucari í tej jín ráamua'areeri'î ti huáapua'a pu rî'î titaatá'a a'fjna ti tí'ita'ajte'e, a'fjna í tavástar'a, í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. Ayee pu tihuá'amitiejte'e ti nu'u a'fîn tavástar'a ayén rî'î tihua'utá'a mej mi miyen ché'e mana'a a'ij pua'a titeetiújcha'îca a'ij ti tihuá'amitiejte'e. Ayee mú me'fjna jín huarín, a'fî mú majta mé rúujpua í tavástar'a. Ajta ayén tihuá'aci'iti a'ij ti ajmí'î té'eyu'usi'ihuaca'a í mej jín rajpuaítzi muá'aju'un.

Jíme'en í ti Dios ajmí'î hua'uxfjte

⁵ Ayee nu raxí'eve'e nej niyen amuaatá'an sej ra'utá-mua'aree ti a'fîn tavástar'a xaa hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'fmej í ruteftestemua'a. Aj pu'î á'iyen a'fîn ayén hua'upuá'ajte a'fmej í mej caí ra'ará'astijre.

⁶ Majta a'fime í mej ta japua tí'ivaire'e, í mej majta caí araúraste me'fjna jime'e í ti jín Dios hua'antíhuau, sino maraatéxiehuataca'a me'fjna jime'e í mej jín títeté'u'upu'uca'a u ta japua a'u mej a'uté'eca'a mej mi pua'amecié tí'iti jín te'enteárute ti jaítze'e jín seijre'e. A'fj pu jín, Dios ayén hua'iteána a'u ti a'uté'ca'a. A'uu mú aiteánami'ihua muá'aju'un tñj na'a ti yú au-

ca'itf a'ame tñj na'a rusén jime'e, ti i a'fîn Dios ayén puaítzi hua'utá'an a'fjna xicáara'an tñ'ij huá'axijte'en naíjmi'ica matj mana'a pua'amé seijre'e.

⁷ Ayee pu che'atá na'a Dios hua'uxfjte a'fmej í mej Sodoma é'echejca'a, majta í seica í mej Gomorra é'e-me'ecantaca'a, majta seica í mej a'imuá antachée-jme'ecaa. Ayee mú huataúra'a a'fime mej mi huaújx-ana'acira'aten, mej mi majta seicié tí'ihuaújx-ana'acira'aten a'ij ti caí tiraavíjte'e, teáata'a jamuan í ruxí'ej teáata'a. Ayee mú tiu'utaseíjriti'ihuaca'a mej me'fîn pú'een í mej miyen tirajpuaítzi muá'aju'un me'fjna jetze í tajj ti caí ja'anáj á'amí'ini.

⁸ Majta a'fime í mej aviítzi jín ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi, ayée mú che'atá mana'a me'fjna jetze tí'imua'atze yee mej ruxiéehua ruxána'acira'aten. A'fj mú jín a'ij pua'a raruure í rutevij. Majta miyen mé rúujpua ja'ati ti na'a ti tí'iti jín antiújmua'aree. A'fî mú majta a'ij pua'a tihuá'axa a'fmej í mej ta japua é'eseijre'e, í mej majta rî'î huápi'î naa seijre'e.

⁹ Mî ajta a'fîn Miguel ti jeíhua tí'iti jín tí'ivaire'e í ta japua, capu ayén huataúra'a ti ayén ca'anín jín ra'uxfjte'en a'fjna í tiyaaru'u matj'ij tí'ites'eca'a me'fjna jime'e a'ij mej ráaruuren í tévira'an a'fjna í Moisés teecan. Capu xaa ayén ca'anín jín ra'uxfjte sino ayée pu tiraata'ixaa tíjñ: "Ché'e a'fîn tavástar'a mua'a-jeá'axí'î'n."

¹⁰ Mî majta a'fime í teteca, ayée mú ché'e mana'a a'ij pua'a tí'ixaxa'a me'fjna jime'e tí'iti ti a'ij mej caí yaú'itie. Ajta ayée mú me'fjna jín rujfímua'a aújpua'ajte'en me'fjna jime'e í mej rujfímua'a a'ij tirájteuve, ajta a'fjna ti a'ij pua'a tihuá'amitiejte'e. Ayee mú 'een matj í tí'iti mej caí raayí'iti mej tiú'umua'ati. A'fj mú jín rujfímua'a aújpua'ajte'en.

¹¹ Cui'î xaa, Dios pu puaítzi hua'utá'asin a'fmej. Ayee mú che'atá mana'a a'ij pua'a titetiújcha'î tñj ajta a'fjna í Caín. Huáapua'a mú miyen huataúra'a mej mi miyen jeíhua huápi'î raamuá'itî'n í puaítzi. Ayee mú che'atá mana'a tñj huarj a'fjna í Balaam teecan ti jeíhua huápi'î auté'itze í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a ehuaújpua'arixí'î'n tñj ajta á'upua'areca'a a'fjna í Coré tñ'ij a'fîn ca'anín jín raatéxiehuataca'a a'fjna ti jín antiújmua'areerca'a a'fjna í Moisés teecan.

¹² Setj sena'a e'etiújseire'en sej si naími'î tiú'ucua'ani se'fjna jime'e sej huaújxe'eve'en, a'fime mú a'ij pua'a ríj muá'aye'î. Ayee mu'u, camu a'ij mena'a tí'icua'a mú'ejmi jamuan, majta miyen tí'iseijre'e mú'ejmi jemi tñj cfxuri ti tí'icámeijri'î. A'fî mú rujfímua'a mena'a tiú'ujmí'icuaa, majta, camu tihuá'ami'icuaa í seica. Ayee mú 'een tñj jaitiri mej caí jetze víjvi'íyey sino eeca

pu ráatisin. Ayee mú majta 'een tǵj ciyej ti caí taaca tǵ'ij caí ché'e xǵjcata'a pǵtǵ'irijca, ti pua'a ja'ati rá'ijcuta. Cu xíee hua'apua pu huatéehua nain jime'e.

¹³ Majta miyen 'een tǵj í jaj ti á'ujruurǵjvee ca'anín jime'e, ti ajta jetzen aamǵxcua'iri ájninei. Ajta a'ǵjna ti huá'a jetze airáninei a'ǵmej í teite, ayée pu hua'u-tatévi'iraste'en. Majta mú miyen 'een tǵj xu'ura'ave í mej mauj á'ujjuhua'an a'u ti a'utǵca'a. Ayee pu ti-huá'aci'ti mej me'uun a'uteáuran a'u ti jeíhua huápǵ'i a'utǵca'a.

¹⁴ Ajta a'ǵin í Enóc, a'ǵjna ti aráhua'apua jetze ti'ite a'ǵime í mej Adán jetzen airáane, a'ǵi pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ǵmej jime'e tǵ'ij ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tǵjǵn: "Casi'i, xaasej, tavástara'a pu yé ve'ecánejsin huá'a jamuan í mej ravaire'e í ta japua, a'ǵime ti ajta huatéura'ate. ¹⁵ A'ǵi pu huá'axi'epi'itari'i-ran naíjmi'ica, ajta a'ǵj pu jǵn huá'axijte'en naíjmi'ica í mej rájcha'ǵire'eca'a í Dios a'ǵjna jime'e í mej a'ij pua'a rǵjcaa ti caí ayén tiraavǵjte'e í Dios jemi. A'ǵi pu ajta a'ǵjna jǵn huá'axijte'en a'ǵjna jime'e mej miyen jeíhua huápǵ'i a'ij pua'a tǵ'ixajtaca'a í Dios a'ǵime í mej auteájturaa í jemin mej mi caí miyen huárini a'ij ti tiraavǵjte'e í jemin." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ǵjna í Enóc.

¹⁶ A'ǵime í teite, a'ii mú a'ǵin pú'een í mej ti'iti jǵn runiúuste'e, í mej níniu'ucacu. Ayee mú ti'itiújcha'ǵi a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a. Ca'anín mú jǵn ti'ixáata muá'aye'i mej mi me'ǵjna jǵn á'ujtzaahuat'e. Majta miyen rǵ'i tihuá'ajee í teite mej mi ti'iti jǵn hua'utémua'itin.

Ca'anǵjra'a pu hua'atá'aca a'ǵmej í mej té'atzaahuat'e

¹⁷ Mi seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan a'ǵime í ti hua'antíhuau í tavástara'a, a'ǵjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een.

¹⁸ Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti ayén teja'uré'enejsin tǵjǵn: "A'ǵjna, tǵ'ij ari nain te'entipúa'arijme'en, a'ǵi mú huatasejre'esin a'ǵime í mej tité'exieehuari'ira muá'aju'un, í mej miyen ti'itiújcha'ǵi muá'aju'un a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a, tǵj na'a ti caí ayén tiraavǵjte'e í Dios jemi." ¹⁹ A'ii mú a'ǵin pú'een í mej

ca'anǵjra'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utaci'i-ca'an. A'ǵi mú rujǵmua'a mena'a a'ij tirájteu a'ij mej rǵi. Camu a'atzu jetzen araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

²⁰ Mí seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ca'anǵjra'a tiu'utá'an seǵj seajta seǵj, seǵj si te'utáviicua'i se'ǵjna jime'e seǵj ra'ará'astijre'en se'ǵjna ti Dios ayén huatéura'ate. Setá'aj seajta araújca'anen se'ǵjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, seǵj si siyen huatéjniuuni í Dios jemi. ²¹ Setá'aj seǵj ra'utámua'aree tǵj na'a ti yú auca'itǵ a'ame ti a'ǵin Dios ayén já'amuaxe'eve'e. Setá'aj seajta siyen rachú'eve'e se'ǵjna í tavástara'a, a'ǵjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een ti ij a'ǵin a'ǵjna jǵn amuá'ancu'uvajxǵ'in a'ǵjna jime'e ti ayén tejá-muaatá'asin seǵj siyen jemin ruurican huatéaturan tǵj na'a rusén jime'e.

²² Setá'aj seajta ca'anǵjra'a hua'utá'an seica í mej caí rǵ'i té'atzaahuat'e. ²³ Setá'aj seajta hua'irájtuaani seica, muári'eri jime'e. Ayee pu seíire'e a'ame. Cu xíee seǵj hua'irájtuaani í taij jetze. Seajta seica, í ti tǵ'itzi'ini'ire'e jime'e, setá'aj huá'ancu'uvajxǵ'in. Rǵ'i xu'u mú'een, a'iné jeíhua mú huápǵ'i xána'avis'i seíire'e muá'aju'un a'ǵjna jime'e í mej jǵn auteájturaa í Dios jemi.

I niuucari ti jǵn ra'antipúa'ajte'esin

²⁴ Ajta a'ǵin í Dios ti seǵj na'a pú'een, a'ii pu a'ǵin pú'een ti tu'irájtuaani. A'ǵi pu raayǵ'iti ti ca'anǵjra'a amuaatá'an seǵj si caí ti'iti jǵn até'itze'ara'an í jemin. A'ǵi pu ajta amuaatéhuiite'esin í jemin a'u ti rǵ'i huápǵ'i naa tǵ'iseijre'e. Mú'een xu caí ti'iti a'aturácan jǵn se'uun huaté'en, seajta huápǵ'i xu huataújtemua'ave'esin. Tiché'e tiyen rǵ'i tiraatá'an, a'iné a'ǵi pu a'ǵjna jǵn ti'itǵjvee a'ǵjna jime'e ti jaítze'e ve'ée. A'ǵi pu ajta nain jǵn tí'aijta, ajta nain jǵn antiújmua'aree. A'ǵi pu ajta ayén téjmi japua huaniú a'ǵjna jime'e ti Ciriístu'u tu'irájtuaa tǵ'ij caí xi huataseíire'e í chaanaca tej japuan seijre'e. Tiché'e tiyen te'ǵjna jǵn rǵ'i tiraatá'an tǵj na'a ti yú auca'itǵ a'ame tǵj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Apocalipsis

Í niucari ti jín ra'utéjche

1 Ayee nu ne'íjna jín tiu'utaxáhta ne'íjna jime'e í niucari í ti rú'avaataca'a í Dios jemi, ti ajta jíme'en raxa í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een. Dios pu ayén raatá'a ti a'íin Ciriístu'u ajta hua'utasejírate'en a'ímej í mej ravaire'e mej mi ráamua'aree ti Dios ari ayén raaxí'epi'íntare a'ij ti ca'anacan teja'uré'enejsin. Ajta a'íin Ciriístu'u, ayée pu a'íjna jín hua'utá'ixa a'íjna jime'e ti seij a'uta'íteca'a ti jemin tí'ivaire'e í júte'e ti ij ayén raatasejírate'en a'íjna í Juan.

2 Nee nu niyen tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna a'íjna í niucari ti Dios jemi é'eme'ecan, ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een.

3 Ché'e rutémua'ave'e a'íjna í ja'ati ti ayén huá'ana-muajriste'e a'íjna i niucari ti Dios jemi a'uvé'emej. Miché'e majta rutémua'ave'e a'íime í mej miyen rana-mua, majta miyen rá'astijre'e a'ij ti té'eyu'usi'i a'íjna jetze, a'iné pu'uri tén teja'uré'enejsin.

Juan pu tihuá'ayu'use'e a'ímej í mej e'etiújse'iri ta'aráhua'apua teyuu

4 Neajta inee, i nej i'i Juan, ayée nu tejá'amua'ayu'use'e mî sej se'uun e'etiújse'iri arahua'apuacié a'u ti huacá'a u Asia. Ché'e a'íin rí'í tejamuaatá'an, ajta amua'an-puá'ajte'en a'íjna ti jécua ímuá seijre'eca'a, ti ajta íjii seijre'e, ti ajta ayén auj seíire'e a'ame tój na'a rusén jime'e. Ché'e ayén che'atá na'a amuáaruuren a'íjna xíejniu'ucare'ara'an ti a'uun é'esiejre'e a'u ti Dios á'uj-ca ípuari japua. A'íi pu aráhua'apua jín tí'ivaire'e.

5 Ché'e ajta a'íin rí'í tejamuaatá'an, ajta amua'an-puá'ajte'en a'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een. A'íi pu caí ja'anáj ti'iti jín até'ítzea'ara a'íjna jime'e ti ayén te'anxáhta í Dios jetze me'ecan. A'ii pu ajta a'íin pú'een í ti amuacá a'itá'raa huá'a tzajta'a a'ímej í m'íichite. A'ii pu ajta a'íin pú'een ti tihuá'ajte'e naíjmi'ica í mej títetateí íiyen chaanaca japua. A'íi pu taxe'eve'e, ajta ruxuure'e jín tacá'íjxi í tej jín auteájturaa í Dios jemi.

6 A'íi pu ajta ayén taatá'a tej ti jamuan tiu'uta'ajta, ajta tej ti teajta raatévaire'en te'íjna í Diojra'an, í ti ajta rájya'upua í Ciriístu'u. Tiché'e tiyen rí'í tiratá'acare'en tój na'a rusén jime'e. Ché'e a'íin ajta nain jín tiu'uta'ajta, tój na'a ti yú auca'ití a'ame tój na'a rusén jime'e.

7 Casi'i, xaasej, a'íi pu jaitiri jetze yé ve'ecánejsin. Naími'i mú raseijran matíj mena'a mej raajé'ica. Majta naími'i í huá'ateítestemua'a, matíj mena'a pua'amé íiyen seijre'e í chaanaca japua, a'íi mú ruyeiinen me'íjna jime'e mej huataújxiemiste'esin matí'ij raasej.

8 Ayee pu ti'ixa a'íjna í tavástara'a, ti ajta Dios pú'een ti seijre'e, ti ajta jécua ímuá seijre'eca'a, ajta ti seíire'e a'ame tój na'a rusén jime'e. Ayen tíjín: "Nee nu ne'íin pú'een í ta'amuájca, neajta, í netu'uve'eteájtí."

Juan pu raasej í Ciriístu'u

9 Mî neajta inee, i nej i'i Juan, i nej á'amua'ihuaara'a pú'een, ayée nu che'atá nena'a a'amua jamuan rapuaíjtzi ne'íjna jime'e nej Ciriístu'u jetze ajtémecan. Naími'i tu tiu'uta'ajta Ciriístu'u jamuan. Teajta naími'i tu tiyen té'eviicua'i. A'uu nu á'ucatíi a'ujna jaata'a ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Patmos. A'uu nu aiteánami'ihuaca'a ne'íjna jime'e nej tihua'utá'ixaa ne'íjna jime'e í niucari ti jín raxa í Dios, ti ajta a'íjna jín raxa a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús.

10 Tí'ij ari a'ájna p'tí'irijcaa matí'ij rana'amiche í tavástara'a, a'íin xíejniu'ucare'ara'an í Dios ayén rájve neetzi jemi. Netí'ij ni niyen ráanamua'jri'i u nehuárita'a ti ja'ati ca'anín jín naatajé. Ayee pu namuajre'eca'a tój ti pua'a ja'ati ucáajijhua trompeeta jetze.

11 Ayen tíjín:

—Patá'aj hui ra'utéeyu'uxa í yu'uxari jetze a'ij pej tí'i-seij. Pajta hua'uta'ítí huá'a jemi í mej arahua'apuacié e'etiújse'iri í Dios jemi, a'uun ti huacá'a u Asia. Tíj na'a a'ujna u Éfeso, ajta a'ujna u Esmirna, ajta a'ujna u Pérgamo, ajta a'ujna u Tiatira, ajta a'ujna u Sardis, ajta a'ujna u Filadelfia, ajta a'ujna u Laodicea.

12 Netí'ij ni pí a'uré'eve nej ni raasej ne'íjna í ja'ati ti neje'ejeeveca'a. Netí'ij niyen huaríj, ayée nu éeni'ici'e tiu'uséj ti'iti ti japuan antitátzajmee, oro ti jín taavíjhua'a. Ayee pu pua'amé ará'aseca'a aráhua'a-pua í cantiira'a.

13 Ajta, a'úu pu já'ita'a a'íjna ti japuan antitátzajmee, sej pu a'uun huatéveeca'a ti ayén seijre'eca'a tój tevi. Ayee pu éene'e te'ucavíjcaa cíxuri jime'e ti títí'ij, ajta puaasi pu jín avé'eji'ici'ihuaca'a ti oro jín taavíjhua.

14 Cuaiínara'an pu huíjmu'ucca, ajta cuaiínavi'ican pu cácipuaca'a. Ayee pu seijre'eca'a tój cáne'a muxaj ti cuaiina, ti ajta seijre'e tój í seeri. Jé'ecan pu ajta ayén seijre'eca'a í j'iseáara'an jetze tój taij ti á'ataa.

15 Ajta, ayée pu seijre'eca'a í ícájra'an jetze tój ti'iti ti cámeijri'ihua, ti mesti. Naa pu ti'itemastájye'icaa tój co-bre mej án yá'uxire í taij tzajta'a. Ajta, t'í'ij a'íin tí'ixajta-ca'a, ayée pu namuajre'eca'a tój játe'ana ti sihuájna ti huatám'i'yeca'a.

16 A'íi pu ruri'íriinta'a ru'ité'a'aca'a í rumuájca'a jetze, í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íin í niucari ti jetzen aijnineica'a, ayée pu seijre'eca'a tój chun

tí ruxí'ejta'a tejcamíimijme. Ajta ayée pu té'ataaca'a í ru jetze tǎj í xicaj tí nain jǎn airáxi'ixire.

¹⁷ Jǎme'en nu'u raaseíj, aj nu ni e'erájve a'u tí e'era'íicajme. Cu xíee nej cu huámí'ini. Mí ajta a'íin, ruri'iríinta'a jǎn í rumuájca'a na'ajtamuaríej. Ayee pu tinaatá'ixaa tíjǎn:

—Capej hui tí'itziíine'e. Nee nu ne'ín pú'een í nej amuájca, ajta nej uvé'eteajti.

¹⁸ Nee nu ne'ín pú'een í nej í'irúuri. Nee nu huamí'í. Mí neajta, íjii, neajtahua'a nu í'irúuri tǎj na'a rusén jime'e. Neajta nu ne'íjna jǎn antínmua'aree nej ni raaxí'epí'intare'en mej huacuí'ini na'ari mej ruuri muá'ara'ani, neajta nej ni hua'iteáanan a'ujna a'u mej é'ecuí'ini na'ari nej hua'irájtuaani ne'újna.

¹⁹ Me'ecuí xaa, patá'aj pe'íjna autéeyu'uxa í pej peri raaseíj, í tí íjii seijre'e, ajta í tí auj seijre'e, ajta tí auj ayén teja'uré'enejsin.

²⁰ A'ímej jime'e í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase í pej hua'useíj í nej hua'ité'a'aca nerí'iríinta'a pújme'en í nemuajca'a jetze, ajta a'íjna í tí aráhua'apua tí japuan antitátzajmee, ayée nu'uri timuaatá'ixaaate'esin matǎj mena'a pua'amé rú'avaataca'a mú'eetzi jemi. Me'íjna í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase, a'íi mú a'íin pú'een í mej me'íjna jǎn antiújmua'aree mej mí huá'ucha'íin í mej e'etiújse'iri huá'a teyujta'a. Ajta, í tí aráhua'apua tí japuan antitátzajmee, a'íi mú me'ín pú'een í teite í mej arahua'apuacé e'etiújse'iri í mej rana'amiche í Dios.

**Í niuucari tí tihuá'ayu'use'e í ta'aráhua'apua teyuu:
A'íime í mej Éfeso e'etiújse'iri**

2 Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'íjna í tí a'íjna jǎn antiújmua'aree tí huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Éfeso tí jǎme'en yee: "Ayee pu tí'ixa a'íjna í tí hua'ité'a'aca ruri'iríinta'a a'ímej í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tí'ixa a'íjna tí huá'a tzajta'a án é'eye'ive í tí oro jǎn taavíjhua, tí ajta antitátzajmee.

² "Nee nu hui niyen tí'ijmua'aree a'ij sej titetiújcha'íi, sej seajta temua'a naa té'eviicua'i. Seajta mú'een, caxu hua'ancuré'evi'itici a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'íi sino ayée xu seri huá'umua'areeri'í a'ímej í miyen ruseíjrataca'a mej nu'u a'íin pú'een í tí Dios hua'an-tíhuau; mej nu'u tiu'utávaire'en tavástara'a jetze me'ecan. Mí majta a'íime, camu a'íin pú'een. Ayee mu'u ruhuá'itaca'a.

³ "Nee nu niyen tí'ijmua'aree sej raayí'iti sej te'utávicua'i nain jime'e. Mú'een xu seajta rajpuaíjtzí xa'aye'í. Seajta mú'een, caxu raatéxieehuataca'a sej na'ará'astijre'e.

⁴ "Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í sej jǎn auteájturaa ineetzi jemi. Xu'uri raatéxieehuataca'a sej siyen nexí'eve'e setí'ij amuacáí tí'inexe'eve'eca'a.

⁵ "Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij sej éeni'ici'e mé núurie. Setá'aj siyen seicié tiú'umua'ati sej sí siyen che'atá rǎí'í titetiújcha'íi setí'ij amuacáí ríjcaa. Na'ari secaí siyen huárini, nee nu ne'uun mú'ejmi jemi e'etanéjsin nej ni amuá'ari'í a'íjna í tí antitátza-

jme'e í tí ajta mú'ejmi jemi seijre'e. Ayee nu xaa rini tí pua'a secaí seicié tiú'umua'ati.

⁶ "Mí seajta mú'een, xǎ'epí'ín xu rici a'íjna jime'e tí caí a'atzu amua'aráanajche a'ij mej ye'í rici a'íime í mej miyen hua'atamuá'amua tíjǎn: í mej ca'anéri jǎn tí'ajjta. Ayee pu che'atá caí tina'aráanajche ineetzi.

⁷ "Ajta a'íin í tí huíteájnamua, ché'e a'íin rǎí'í tiráana-mua a'ij tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna jime'e a'íjna í ja'ati tí tiu'umuá'itín, ayée nu raatá'asin tí a'íin ja'ati ayén ráacua'ani a'íjna jetze í tí seijre'e í ciyej tí jǎn í'irúuri á'ara'ani, a'íjna í ciyej í tí a'uun e'etávee a'u mej a'utaújtemua'ave'en jemin í Dios."

Í mej Esmirna e'etiújse'iri

⁸ Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í tí a'íjna jǎn antiújmua'aree tí huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Esmirna tí jǎme'en yee: "Ayee pu tí'ixa a'íjna í tí a'íin pú'een í ta'amuájca, ajta í tí a'íin pú'een í tu'uvé'eteajti, a'íjna í tí huamí'í, tí ajta ajtahua'a huatarúj.

⁹ "Nee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jǎn rajpuaíjtzí, seajta mú'een, secaí a'ij tí'ijviicua'i. Mí seajta mú'een, neetzi jemi xu chíjteaani pú'een temua'a jeíhua. Nee nu neajta ramua'aree mej jeíhua huápi'í tí'ihua'itaca a'íime í mej miyen ruseíjrataca mej nu'u me'íjna jetze ajtéme'ecan í Israél. Mí ajta, capu ayén tí'ayajna sino a'íi mú jemin e'etiújse'iri í Satanás.

¹⁰ "Caxu rátziiíne'e í sej rajpuaíitzi xá'aju'un. Casi'í, a'íjna í tiyaaru'u, a'íi pu a'uun amua'utétuaasin seica jamuan a'u mej títejé'enaamuaca. Ayee pu a'íjna jǎn á'amuaruuren mej mí amuaatéseej tí pua'a siyen tiná'astijre'e nusu secaí. Ayee xu pua'an xicaj rajpuaíitzi xá'aju'un a'achú cumu tamuáamuata'a xicaj. Tí pua'a siyen nain jǎn te'utáviicua'í ineetzi jemi, seajta caí a'ij sena'a tí pua'a miyen amuaacuí'ini, nee nu ne'íjna amuaatá'asin ne'íjna í curuun í sej jǎn í'irúuri xá'aju'un tǎj na'a rusén jime'e.

¹¹ "Ajta a'íin í tí huíteájnamua, ché'e a'íin rǎí'í tiráana-mua a'ij tí a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna í ja'ati tí tiu'umuá'itín, capu a'atzu raci'iti tí a'íin ayén che'atá rajpuaíitzi á'ara'ani matǎj a'íime í mej yá'ujisin í ruxéjniu'uca í tí auj ruurica'a."

Í mej Pérgamo e'etiújse'iri

¹² Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í tí a'íjna jǎn antiújmua'aree tí huá'acha'íi a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Pérgamo tí jǎme'en yee: "Ayee pu tí'ixa a'íjna í tí ru'itéechuí í chun í tí ruxí'ejta'a tejcamíimijme.

¹³ "Nee nu hui ramua'aree a'u sej a'uchéjme, a'ujna a'u tí tejé'ajjta a'íjna í Satanás. Mí seajta mú'een, seúche'e xu ná'astijre'e ineetzi. Caxu raatéxieehuataca'a sej ná'atzaahuate'e ineetzi se'ájna xicáara'a tí jetzen seijre'eca'a a'íjna í Antipas teecan, a'íjna tí ayén huataújseijrataca'a tí a'íin neetzi jetze me'ecan tí'i-

vaire'eca'a. Capu ti'iti jín auteájturaa ineetzi jemi a'ájna í ja'ati. Mí majta, a'íí mú raajé'ica mú'ejmi tzajta'a, me'újna a'u ti tejé'ajta a'ájna í Satanás.

¹⁴ "Mí seajta mú'een, ti'iti xu jín auteájturaa ineetzi jemi. A'uú mú é'eseijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen tirá'astijre'e me'ájna í niucari í mej jín miyen che'atá tihua'amua'ate táj ajta a'íin Balaam teecan tiraamuá'ate a'ájna í Balac teecan ti ayén hua'itzi jín hua'utémua'itin a'íimej í mej Israél jetze ajtémecan-taca'a, mej mi miyen ráacua'ani me'ájna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'íimej jemi í mej caí dios pú'een, ajta mej tiú'uxana'acire'e.

¹⁵ "Ayeé mú che'atá mena'a seijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen majta rá'astijre'e í hua'aye'ira a'íimej í mej ca'anéeri jín tí'ajta, í mej jee nicolaitas. Mí seajta mú'een, ayée xu seuj hua'atá'aca mej me'uun é'eseijre'e.

¹⁶ "A'íj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seicié tiú'umua'ati. Na'ari secaí siyen huárini, nee nu mú'ejmi jemi e'etanéjsin, nej ni hua'uténe'usi'ite'en a'íimej a'ájna jime'e nej niyen tiu'uta'ajta sej ca'anéeri jín hua'utamuarite'en.

¹⁷ "Ajta a'íin ti huiteájnammua, ch'é e a'íin temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihua'a'ixaate'e a'íimej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta a'íin í ti tiu'umuá'itin, ayée nu raatapuaíjve'esin a'ájna í cua'ira ti júte'e é'aviitzi'i. Neajta nu tetej raatátistejsin ti cuaínara'a. Ajta a'ájna jetze í tetej, jéjcuacan jín pu té'eyu'usi'i a'ij ti ari ántehuaa a'ájna í ja'ati. Ajta capu mé'e ja'ati ayén ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'i sino a'íi pu'u í ja'ati ramua'aree í nej raatátistejsin ne'ájna í tetej."

Í mej Tiatira e'etiújse'iri

¹⁸ "Patá'aj pajta piyen tiraata'ítii pe'ájna í ti a'ájna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íí a'íimej í mej me'uun e'etiújse'iri u Tiatira ti jíme'en yee: "Ayeé pu yee ti'ixa a'ájna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti ajta ayén éene'en aj jí'isijmee táj taj ti atiújmeme, ti ajta ayén éene'en tí'ícajme táj cobre ti'iti í mej tiracámeijri'i.

¹⁹ "Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íí. Mú'een xu hui siyen ruxe'eve'e seij seajta seij. Seajta, siyen ruxé'evi'ira'a jín tí'ivaire'e. Seajta té'evii'icua'i temua'a naa. Seajta íjii, jaítze'e xu rí'í titetiújcha'íí secaí sejmí'i.

²⁰ "Mí ajta, a'íí pu caí na'aráanajche a'ij sej ríci. Mú'een xu ratá'aca ti a'íin 'íita'a ayén a'utéveeca mú'ejmi jemi, a'ájna í 'íita'a ti ayén ántehuaa tíjín Jezabel. Ayeé pu ruseijrata ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mí ajta, capu a'íin pú'een a'íin a'íí pu ayén hua'itzi jín tihua'amua'ate mej mi ti'ihuaújxana'acira'aten mej mi majta miyen ráacua'ani me'ájna í hua'ira'a í mej ráamuai'ivajtaca'a a'íimej jemi í mej caí dios pú'een.

²¹ "Nu'uri á'atee nej raatá'a ti seicié tiú'umua'ati. Mí ajta a'íin, capu a'atzu á'ujca'ane ti ayén seicié huárini a'ájna jime'e ti tí'ixana'acire'e.

²² "Me'ecui xaa, ayée nu án ye'erájjsin utaatzí japua a'u mej é'ecu'ucutzu í mej tí'icucui'i. Majta a'íime í mej jemin tí'ixana'acire'en, ayée nu jeíhua huáp'íí puaíjtzí

hua'utá'asin ti pua'a mecaí raatéxiehuata mej miyen a'ij pua'a ríci táj ajta a'ájna.

²³ "Neajta nu huá'acui'ini ne'íimej í yaújmua'ame'en a'ájna í 'íita'a. Majta naími'i, a'achú mej pua'amé e'etiújse'iri í Dios jemi, a'íí mú ramua'aréeren nej ne'ín pú'een í ti rú'umua'aree a'ij ti tirá'amitíejte'e seáj í ru-mua'atzíira'a jetze, ajta a'ij ti té'umua'atze í ru tzajta'a. Neajta, ayée nu amuaatá'asin seáj neajta seáj a'ij ti ayén tiraavíjte'e a'ájna jime'e a'ij ti seij ti'itiújcha'ííca'a.

²⁴ "Sej seajta mú'een, mí seica, mí sej se'uun Tiatira é'eche, mí sej seajta caí siyen tirá'astijre'e se'íjna í niucari ti hua'itzi pú'een, caxu se'íjna rí'íree í mej jee jeíhua huáp'íí ruxe'eve'e í Satanás jemi. A'íj nu jín, canu máa a'ij tí'itíj jín tejá'amua'íjcate'e sino setá'aj siyen huárini sej seuj rá'astijre'e a'ij sej seri tíraarí'íe. Setá'aj siyen huárini asta nena'a caí neajtahua'a yé uvé'enen.

²⁶ "Ajta a'íin ti tiu'umuá'itin, ti ajta ayén che'atá na'a rí'í tí'itiújcha'íí netáj inee, ajta na'a caí nain te'entipua'are, nee nu ne'ájna jín tí'ira'íjcate'en ti ij a'íin tíhua'uta'ajte'en a'íimej í mej seáj chuéjra'a japua a'uchéjme.

²⁷ "Ca'anéeri pu jín tihua'a'aíite'e a'ame. Ayeé pu che'atá na'a tihua'antipua'ajte'esin a'íimej í mej rájcha'ííre'e táj ja'ati ayén tiraatétaaraxí'ín í xa'ari ti xarij jín taavíjhua. Ayeé nu che'atá nena'a tí'iti jín tí'ira'íjcate'en táj ajta a'íin niyá'upua ayén tí'iti jín tinaa'íjca.

²⁸ "Neajta niyen huateáturan í jemin ti ij a'íin ayén tátzave'e á'ara'ani táj a'ájna í xu'ura'ave ti 'aíjninei tapuá'arijme'eca.

²⁹ "Ajta a'íin ti huiteájnammua, ch'é e a'íin ja'ati temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'a'ixaate'e a'íimej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi."

Í mej Sardis e'etiújse'iri

3 "Patá'aj piyen tiraata'ítii pe'ájna ti a'ájna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íí a'íimej í mej me'uun e'etiújse'iri u Sardis ti jíme'en yee: "Ayeé pu tí'ixa a'ájna ti jemin seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti arahua'apuáca jín tí'imuarí'e. Nee nu neajta ru'ité'aa í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayeé nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín tí'imuarí'e. Ayeé mú tí'ixaxa'a sej nu'u ruuri se'ájna jime'e sej jeíhua tí'imuarí'e. Mí seajta mú'een, neetzi jemi xu siyen mí'íchi.

² "Setá'aj atanéjne'ere, setá'aj seajta rí'í ráaruuren se'ájna ti auj mú'ejmi jemi seijre'e, ti ajta ari támara'a mí'íni, a'íin ayée pu tiná'amitíejte'e ineetzi sej caí tí'itij jín arauraste í Dios jemi.

³ "Setá'aj siyen ra'utamua'aree í sej ra'ancuré'a, í sej seajta ráanamuaajri'i. Setá'aj se'ájna jín araurasten, seajta seicié tiú'umua'ati. Ti pua'a secaí siyen atanéjne'ere, nee nu mú a'uvé'emé'e na'ame mú'ejmi jemi táj nahua'ari. Seajta mú'een, caxu ramua'aréeren a'atzaj nej pua'a ne'uun e'etanéjsin mú'ejmi jemi.

⁴ "Mí majta, seica mú mú'ejmi jemi seijre'e í mej caí miyen tí'iti jín tite'á'atura í ru jetze. A'íí mú á'uju-

jhua'ane'e muá'aju'u ineetzi jamuan, majta á'uju-jhua'ane'e muá'aju'u mej cuaiínavi'in tiu'uchén, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ímej.

⁵“A'íjna í ti tí'imua'itín, ayée pu hui 'éene'e ti'itechée a'ame cuaiínavi'ican. Neajta inee, canu ra'uré'uuna í ti jín ántehuaa í yu'uxari jetze í mej jetzen á'ayu'usi'i a'ímej í mej rusén jín huateáturaasin í Dios jemi, sino nee nu neajta niyen tiraataxájta í ti jín ántehuaa jemin í niyá'upua, neajta huá'a jemi í mej jemin tí'ivaire'e í niyá'upua.

⁶“Ajta a'íjn í ti huíteájnamua, ché'e a'íjn ja'atí temua'a tiráanamua a'ij ti tihua'a'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ímej í mej e'etiújse'íri jemin í Dios.”

Í mej Filadelfia e'etiújse'íri

⁷“Patá'aj pajta tiraata'ítí'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'íí a'ímej í mej me'uun e'etiújse'íri u Filadelfia ti jíme'en yee: “Patá'aj piyen ti jíme'en yee, ayée pu tí'ixa a'íjna í Dios í tí'í tirájcha'íí, a'íjna í ti ajta tzáahuatí'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'íí pu yee ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti hua'atá'aca mej mi me'uun a'uteárute a'u ti e'irájca a'íjna í ti jetzen huanéj í David teecan. Tí pua'a a'íjn te'antácuuna, capu rí'írí ti ja'atí te'iteáanan. Ajta, tí pua'a a'íjn te'iteáanan, capu ajta rí'írí ti ja'atí te'antácuuna.

⁸“Nee nu ramua'aree a'ij sej ríci. Casi'i, xaasej. Nu'uri niyen amuaatá'a sej si siyen ruxiéehua se'uun a'uteárute. Ajta, capu rí'írí ti ja'atí amuaatá'ijmíi. Nee nu ramua'aree tí caí jeíhua amú'uca'anístí'i. Mí seajta mú'een, seúche'e xu ra'ará'astijre'e a'ij nej tejamuá'ixaa. Caxu seajta nexiéehua.

⁹“Me'ecui xaa, ayée nu huá'aruuren ne'ímej í mej miyen rusejrata mej nu'u Israél jetze ajtémecan. Camu xaa ne'u a'íjna jetze ajtémecan sino metí'ihua'itaca mu'u. A'íí mú' jemin e'etiújse'íri í Satanás. Ayee nu ca'anéeri jín huá'aruuren mej mi mú' a'uvé'uju'un mej tíunutaxí'ín mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

¹⁰“A'iné mú'een xu siyen ra'ará'astijre'e a'ij nej neri tejámuu'ájca, sej siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i netíj neajta inee te'utáviicua'íri'i, ayée nu rí'í tejá'amuacha'íí tí ij caí ayén tejamuá'ac'ítí a'ájna mej jetzen miyen á'aviicua'ire'e muá'aju'u, a'íjna xicáara'a t'í'ij ayén teja'uré'enejsin t'í'ij huá'a japua rájveti náijmí'ica í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua. Mí'í mú' a'uvé'uju'un mej tíunutaxí'ín mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

¹¹“Mu nu e'icáame inee ca'anacan. Rí'í xu'u, setá'aj siyen huá'íni setá'aj rí'í tirájcha'íí xá'ara'ani í sej seri tí'íjcha'íí í Dios jemi. Caxu raatá'acare'en tí ja'atí á'amuanahua'ira í curuun í sej seri raatémua'ítí.

¹²“Ajta a'íjn tí tiu'umuá'ítín, ayée nu tí'ítíj jín tiraata'íj-cate'esin t'í'ij tí'itevé'e a'ame u téyujra'an í neDioj. A'íí pu pu'uun a'uracáí a'ame t'íj na'a rusén jime'e. Neajta nu ra'acáchajta ne'íjna jetze í tí jín ántehuaa í neDioj, neajta í tí jín téja'arájtehuaa chajta'ara'an í neDioj, a'u-jna u Jerusalén í tí jéjcu, í tí ajta a'uun e'icaanej u ta

japua a'u tí é'esejre'e í neDioj. Neajta nu niyen jetzen ra'acáchajta í nej jéjcuacan jín ántehuaa.

¹³“Ajta a'íjn ja'atí tí huíteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tí a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi.”

Í mej Laodicea e'etiújse'íri

¹⁴“Patá'aj pajta piyen tiraata'ítí'i pe'íjna í tí a'íjna jín antiújmua'aree tí huá'acha'íí a'ímej í mej me'uun e'etiújse'íri u Laodicea. Piyen tí jíme'en yee: “Ayee pu tí'ixa a'íjna tí ayén tzáahuatí'ira'a jín tí'ixaxa'a tíjín: Ayen tí'ayajna, a'íjna tí ajta tzáahuatí'ira'a jín a'ij tí'ixa Dios jime'e. Ajta capu ayén tí'ihua'itaca. A'íí pu ajta a'íjn pú'een í tí Dios jamuan tíu'utaahuaca'a t'íj na'a tí tí'isejre'e íjii.

¹⁵“Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'íí. Caxu a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'ítí ineetzi. Caxu seajta ca'anéeri jín naatamuári, sino chá'ana'a xu'u siyen titetiújcha'íí. Ayee pu tina'aráanajche sej a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'ítín na'ari ca'anéeri jín sej naatamuárite'en.

¹⁶“Ayee xu tí'ivaire'e t'íj jaj tí c'íj na'a tí'ípísti. Caxu siyen tí'ivaire'e t'íj jaj tí jeíhua písti nusu tí jeíhua címuajra. A'íj nu jín niyen á'amuaruuren t'íj ja'atí tí ayén jaj ajtízitzee tí caí x'í'epi'ín rá'amencate'e. Nee nu ca'anéeri jín mé amúhuhua'axíjsin.

¹⁷“Ayee xu tí'ixaxa'a yee sej seri chíjteaani sej pú'een, tí yee jeíhua huáp'í'í r'í'í tejamuá'avai, tí yee caí tí'ítí tejamuá'aturaate'e. Mí seajta mú'een, caxu siyen tí'íj-mua'aree sej xána'avisí'i, seajta siyen a'ij pua'a huá'a-sejrate'e huá'a jemi í teíte. Mú'een xu xaa caí a'ij tí'íjvi-icua'í, seajta aracúcu'unijmee, seajta siyen muá-mua'avíjme'e.

¹⁸“A'íj nu jín, niyen tejá'amuahuavii sej si neetzi jemi ráananan se'íjna í oro tí taij jetze rutá'ahuaca sej si siyen huateújchijteaanita. Setá'aj siyen neetzi jemi ráananan í c'íxuri tí naa tí'icuaína sej si se'íjna jín ucaújchejte'axí'ín tí ij caí ayén seijre'e í sej jín tí'íteví'ira'a se'íjna jime'e sej muá'mua'avíjme'e. Setá'aj seajta neetzi jemi ráananan se'íjna í tí'ítí í sej arajújhuaate'en í rúj'í jetze t'í'ij rí'íriistan sej tí'ítí huasej.

¹⁹“Ayee nu hua'ajteá'axí'ica'a, neajta puajtzi hua'atá'aca a'ímej í nej huá'axe'eve'e. A'íj pu jín, setá'aj seicié tíu'umuá'atí, seajta a'ujca'anéecan jín na'ará'astijre'en.

²⁰“Me'ecui xaa, nee nu a'itéjvee tá'apueerta, nete'e-jteáatu'axa. Tí pua'a ja'atí ayén náanamua nej rájee, tí pua'a a'íjn ajta tina'antácuune'en, aj nu ní jemin uteáruti tej tí náimí'í tíu'ucua'ani tajjímua'a.

²¹“Ajta a'íjn í tí tiu'umuá'ítín, ayée nu raatá'asin tí ne jamuan a'ujyéjxi'ín a'u nej tejé'ajta a'iné ayée pu tináaruun ineetzi. Netí'íj tíu'utéemua'ítí, aj nu ní án niyá'upua jamuan a'ujyéjxi'ín a'u tí a'íjn tejé'ajta.

²²“Ajta a'íjn í ja'atí tí huíteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tí a'íjn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'íri í Dios jemi.”

A'ñi mú raná'amiche'e u ta japua

4 Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti tiu'uxájtaca'a, aj nu ni niyen éeni'ici'e tiu'uséij. Seíj nu huaseíj í puéerta ti antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Ajta a'ñin í nej amua-caícan ráanamujri'i, ajtahua'a pu tí'ine'ixaate'eca'a. Ayee pu namuajre'eca'a táj ja'atí ti ucáajijhua trompee-ta jetze. Ayen tijín:

—Yen vejnéechi nej ni timuaataseíjrate'en a'ij ti tiú'u-jxe'eve'e ti ayén teja'uré'enen méjca'i huáyee.

2 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu a'ñin xiéjni-u'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu neetzi jemi ru'uté'aa. Ayee nu éene'en tiu'uséij cumu a'u ti ipuari a'utéjvee u ta japua. Ajta a'ñina japua í ipuari, ja'atí pu jetzen acájca.

3 Ajta a'ñin ti jetzen acájca, ayée pu naa éene'en ti'itéechen. Ayee pu seijre'eca'a táj tetej ti huápi'i tí'ij-najche, ti pa'u í tetej, ajta ti teúumua ajta í ti ranaxca. Ajta ayén seijre'eca'a táj í seij í tetej í ti pa'u ti ajta naa tí'imesti. Cu'uxaí pu ajta atavíjca'a a'u ti a'utéveeca'a í ipuari. Ayee pu rú'aaravi'i seijre'eca'a táj a'ñina í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín esmeralda.

4 Ajta, seica í ipuari atavéejme'ecaa a'u ti a'utéjvee a'ñina í ipuari. Seité japuan muáacua pu ará'aseca'a a'ñina í ipuari. Majta me'ñin í vaujsi, a'ñi mú acaté'etejme'ecaa jetzen í seica í ipuari. Majta miyen seité japuan muáacua ará'aseca'a a'ñime í vaujsi. Majta cuaiínavi'in mú ti'itéchejca'a, majta curuun te'utearújte'emé'e ti oro jín taavijhuaca'a.

5 A'ájna seíj japua í ipuari miyen témaxcava'ara'a, majta téniuuca'a. Ajta, án ti e'evé'eevee í ipuari, tatzari pu a'atáatime'ecaa ti ayén pua'amé aráhua'apua. Ajta a'ñin í tatzari, a'ii pu a'ñin pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti aráhua'apua jín tí'imuari'e.

6 Ajta a'ujna a'u ti e'evé'eevee, ayée pu éene'e huá-muan á chuaata'a a'ñina jime'e ti naa tí'imesti, ti ajta tí'itatjaz. Ayee pu seijre'eca'a táj a'ñina í tetej mej miyen ratamuá'amua tijín cristal.

Majta a'ñime í mej muáacua ará'ase í mej ruuri, a'úu mú uhua'ú'upu'ujme'ecaa táj na'a ti'ipua'amé í ipuari. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij, nain japua, táj na'a júte'ímua, ajta íyen chaanaca japua.

7 Ajta a'ñin í ti seiti, ayée pu araseijre'e táj muajye. Ajta í ti hua'apua, ayée pu araseijre'e táj puuya. Ajta a'ñin ti ruuri ti huaíca, ayée pu te'ecánee táj teáata'a, ajta a'ñin í ti muáacua, ayée pu seijre'eca'a táj cua'ira'ave ti rá'ara'ive.

8 Majta a'ñime í mej muáacua, í mej majta i'i ruuri, a'ñi mú arajsevica ajtá'anájme. Tí'ij pí na'a mú tí'iseij nainjapua táj na'a júte'ímua, majta íyen chaanaca japua. Nain tójca'ari tzajta'a, majta nain t'ca'ari tzajta'a, a'ñi mú jemin tí'ichuicaca'a í Dios. Camu ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen ti'ichuúica tijín:

Rí'i pu tí'iseijre'e, temua'a pu urarí'ene'acan jín seijre'e,

xé'epi'in pu een seijre'e táj na'a rusén jime'e í tavás-tara'a,

a'ñina í Dios ti nain jín antiújmua'aree,

a'ñina í ti ruseíj seijre'eca'a, ti ajta seijre'e íjii,

ti ajta seíre'e a'ame táj na'a rusén jime'e.

9 Majta miyen rí'i tiratá'aca, majta raná'amiche'e, a'ñi mú majta tí'ijteujtzi'ire'e muá'aye'i me'ñina ti a'ñin ipuari jetze acájca, ti ajta ruuri táj na'a rusén jime'e.

10 Matáj mena'a miyen rici í mej muáacua, í mej majta ruuri, a'ñi mú majta miyen rici a'ñime í mej vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase. A'ñi mú aicaújtu-uxijsin me'ñina jemi í ti ipuari jetze acájca, mej mi raateánajche me'ñina ti i'i ruuri táj na'a rusén jime'e, majta raatátuiire'esin í jemin í tiu'ujcúrun. Majta miyen ti'ichuúica tijín:

11 Ayee pu timuaavíjte'e mú'eetzi,

mí pej tavástara'a pú'een, mí pej pajta i'i Dios.

Tej ti tiyen rí'i timuaatá'an,

tej ti tiyen muaná'amiche'en.

Pej pi nain jín anti'amua'aréere,

a'iné mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a,

nain í ti seijre'e íjii.

Ayee mú 'een jín huataseíjre me'ñina jime'e pej piyen tira'utéeca'ane á'axe'evi'ira'a jime'e.

A'ñi mú jín miyen huátaavijhuaca'a.

Í ti jiri'i ti jetzen té'eyu'usi'i, ajta í Cáne'a

5 Netí'ij ni ayén éene'en tiu'uséij, ti a'ñina í ti acájca í ipuari jetze, ruri'iríinta'a pu ru'itépijcaa í yu'uxari í ti ruxí'ejta'a té'esiiimua'ihuaca'a, ajta, á'avijti'ihua-ca'a arahua'apuáca jime'e í xijca.

2 Neajta ja'atí huaseíj ti júte'e tí'ivaíre'e. A'ñina í ja'atí jé'ecan pu huápi'i uráca'anée. Ca'anín pu jín tiu'utáhua. Ayee pu tijín:

—¿A'ataani ayén huataújci'ipua ti a'ñin ra'ajsiújtza-'anaxi'in í ti jín á'avi'ijti'ihuajmee, ajta í ti raatáxijta í yu'uxari? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

3 Tí'iquí ayén te'irájraa. Táj na'a a'ujna já'ahua'a u júte'e, ajta íyen chaanaca japua, ajta u tajete, capu mé'e ja'atí ti ayén tiu'utaúci'ipua í ti ayén tiraatáxijta, ajta ti ra'useíj a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a.

4 Neajta inee, jeíhua nu huápi'i neyeineca'a ne'ñina jime'e mej caí rateuve'eca'a seíj ti ayén tiu'utaúci'ipua í ti ayén tiraatáxijta í yu'uxari nusu ti ra'useíj, ajta ti ra'ujíjve'en.

5 Tí'iquí seij ti huá'a jetze ajtémecantaca'a a'ñime í vaujsi, ayée pu tinaatá'ixaa tijín:

—Capej ayeine. Me'ecui xaa, a'ñina mej miyen ratamuá'amua tijín í Muajye í ti huá'a jetze ajtémecan a'ñime í mej Israel jetze airáane, a'ñina í mej majta miyen ratamuá'amua tijín A'ñina í ti David jetze airaújnejte, a'ñi pu ari tiu'utéemua'iti tí'ij a'ñin ayén tira'ajsiújtza-'anaxi'in í ta'aráhua'apuáca jín á'avi'ijti'ihuajmee, ti ajta raatáxijta.

6 Neajta niyen éene'en tiu'uséij táj ti'iti í Cáne'a, ayée seijre'eca'a táj í mej meri raajé'ica. A'uu pu a'utéveeca'a jemin í ipuari. A'ñi pu ajta huá'a tzajta'a seijre'eca'a í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ñime í mej aitecaíjme'ecaa a'ñime í vaujsi.

Ajta a'ñina í Cáne'a, arahua'apuáca pu ájta'e-huájme'ecaa, ajta arahua'apuájmé'en pu ájji'isijme'e-caa. Ajta a'ñin j'i'iseáara'an í ta'aráhua'apua, a'ii pu

a'ñin pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti nainjapua u ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua.

⁷ Ajta a'ñin í Cáne'a, a'úu pu a'uvé'emej a'ñina jemi í ti e'ecájca í ipuari jetze. Tí'íquí ra'ancuré'epi a'ñina í yu'uxari í ti rí'íriinta'a seijre'eca'a a'ñina í ti ipuari jetze acájca.

⁸ Tí'íj ra'ancuré'epi a'ñina í yu'uxari, a'ñime í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ñime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase, a'ñi mú miyen a'ímuá aicaúj-tuuxi me'ñina jemi í Cáne'a. Matj mena'a pua'amé te'ité'í'ica'a me'ñina í aarpa, majta tuxa'a ti oro jín tí'i-taavijhuaca'a. Cuaane'e pu avé'ejistjme'ecaa a'ñina jetze í tuxa'a. Ajta a'ñina í cuaane'e, a'ii pu a'ñin pú'een í mej raatáhuaviiri'í í Dios a'ñime í mej rí'í tí'íteseijre'e í Dios jemi.

⁹ Matj'ij mi miyen jéjcuacan jín tiu'utáchuicaca'a tijín:

Ayee pu tiraavjíte'e pej mú'ee piyen ra'ancuré'epin, pajta raatáxijta a'íné memuaajé'ica.

Pajta mú'ee, pepu'uri tiu'utanájchitaca'a

pe'ñina jime'e í á'axuure'e

í mej jín té'echa'ica'a í Dios jemi,

pej pi tiu'utátuiire'en í Dios jemi í teite mej nainjapua é'eme'ecan.

A'ñi mú huá'a jetze ajtéme'ecan matj mena'a

sej jetze mej airaújnejjte

nusu a'achú pua'amé í mej sej niuucari jín tí'ixaxa'a nusu matj mena'a pua'amé

í mej teitestemua'ame'en pú'een.

A'u ti na'a mej é'eseijre'e sej japua í chuej, a'úu mú é'eme'ecan.

¹⁰ Pajta mú'ee, pepu'uri piyen rí'í huá'uruu

mej mi miyen me'ñin teitestemua'ame'en

pú'eene'en muá'ara'ani a'ñina í ti tí'ajta, mej mi majta ti'itij jín tiu'utévaire'en

me'ñina jemi í Dios.

Mi majta a'ñime, a'ñi mú tiu'uta'ájta

íiyen chaanaca japua.

Ayee mú tiu'utáchuicaca'a.

¹¹ Netj'ij ni atáneereca'a. Netj'ij ni huá'unamuajri'í a'ímej í mej u ta japua tí'ivaire'e. Mé mu'íicáa huápí'í. Capu a'atzu rí'íri'í ti hua'uté'itien, ni capu ámitieere'e a'achú mej pua'amé. Ayee mú pua'amé matj í xu'ura'ave. A'ñi mú me'uun atavéejme'ecaa me'ñina jetze í ipuari, majta a'ímej jetze í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej jetze í vaujsi.

¹² A'ñi mú miyen ca'anín jín tiu'utáchuicaca'a tijín:

Tiché'e tiyen rí'í tiraatá'an te'ñina í Cáne'a í mej raajé'ica.

Jee xaa, ayee pu tiraavjíte'e ti a'ñin ayén tira'ancuré'an a'ñina ti Dios jín tira'íjcate'e,

ajta tj na'a ti jemin tí'iseijre'e í Dios,

ajta í mua'atziira'a í ti jín tiu'uta'ájta,

ajta í muári'eri'ire'ara'an í ti jín nain jín tiu'uté-mua'itín.

Tiché'e rí'í tiraatá'an, teajta ahuátatzaahuate'en te'ñina jemi,

tiché'e teajta huátatemua'ave'en

te'ñina jemi í Cáne'a.

Ayee mú tiu'utáchuicaca'a.

¹³ Netj'ij ni niyen tíhuá'unamuajri'í í mej ti'ichuíca, matj mena'a pua'amé mej u ta japua é'eseijre'e, majta a'ímej mej íiyen seijre'e í chaanaca japua, majta a'ñime, matj pua'amé u tajete mej é'eseijre'e, majta a'ímej í mej japuan é'eseijre'e í jaj ti ve'ée, majta matj mena'a pua'amé a'aseijre'e í jaj tzajta'a. Naími'í mú miyen tí'ichuicaca'a tijín:

Tiché'e rí'í tiraatá'an te'ñina í ti acájca í ipuari jetze, teajta te'ñina í Cáne'a.

Tiché'e rí'í tiraatá'an, tiché'e teajta rí'í tirájcha'í,

teajta rí'í tiraateájtuaani,

teajta raatá'an ti nain jín antiújmua'areere á'ara'ani tj na'a ti yú auca'ití a'ame tj na'a rusén jime'e.

¹⁴ Majta a'ñime í mej muáacua í mej ruuri, ayee mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen.

Majta a'ñime í vaujsi, a'ñi mú aicaújtuxi, majta raateánajcheca'a í Dios.

Í ti arahua'apuáca jín á'avijti'ihuaca'a

6 Netj'ij ni raasej ti a'ñin Cáne'a sej antína'acaca'a í ti jín á'avijti'ihuaca'a í yu'uxari. Jíme'en pu'u ayén huarj, aj nu ni ráanamujri'í sej ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej majta muáacua. Ayee pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a. Cu xíee mej cuj huatéjniuuni. Ayen tijín:

—Iiya'a jí.

² Neajtahua'a nu atáneereca'a ti pua'a á a'utéjvee a'ñina í cahuaayu'u í ti cuaínara'a. Ajta a'ñin ti avé'eca, a'ñi pu tú'unamí'í huitécheeca'a rumuájca'a jetze. Ajta, a'ñi pu huirájraa ti ij hua'antimú'itín. A'u ti na'a pu á'uye'icaa ajta na'a caí naíjmi'ica antimú'ití.

³ Tí'íquí ajtahua'a ra'antína'acaca'a. Netj'ij ni niyen tiráanamujri'í tj'ij a'ñin ti hua'apua ti ajta huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jí.

Single Line Comp ⁴ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, sej pu huirájraa í cahuaayu'u ti pa'useáarara'a. Ajta ayee pu tiraatá'a a'ñina ti avé'eca ti ij a'ñin ayén hua'ítziite'en í teite í mej yen seijre'e i chaanaca japua mej mi caí ché'e ru'ihuaamua'a muá'ara'ani sino mej mi huaújcu'ini sej ajta sej. A'ñi pu jín, a'ñi pu ra'ancuré'echui sej í chun í ti ve'ée, í ti ajta te'ejcamíimijmee ruxí'ejta'a.

⁵ Aj pu 'i huaícacajetze ra'antína'acaca'a. Netj'ij ni niyen tiráanamujri'í ti ajta sej ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, a'ñi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jí.

Netj'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa, á pu a'utéjvee sej í cahuaayu'u ti xu'umuara'a. Ajta a'ñin í ti avé'eca, a'ñi pu ráachuisime'e í mej jín te'ecá'itíeera.

⁶ Netj'ij ni ja'atí huánamuajri'í. Cu xíee huá'a tzajta'a á'a teja'utaxájtaca'a í mej ruuri, a'ímej í mej muáacua. Ayen tijín:

—Sei medida í triigu, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tǎj ja'atí ayén tiraamuá'itín seǎj xicaj jime'e. Ajta hui huaíca medida í triigu ti tǎti'ijmé'en huíjmuaiyu-jme, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tǎj ja'atí ayén tiraamuá'itín seǎj xicaj jime'e. Mí seajta mú'een, caxu yá'ujipuan a'u mej tejé'ehuaste'e aceituuna ti'ití na'ari uuva ti'ití sino miché'e me'ǎjna jǎn huateúj-vaire'en. —Aye pu tiu'utaxájtaca'a.

⁷ Tǎ'iquí ayén í ti muáacua antína'acaca'a. Jíme'en pu'u ayén ra'antína'acaca'a, aj nu ni ráanamujri'i ti a'ǎn í ti muáacua ti ajta huá'a jetze ajtème'ecan í mej ruuri. Aye pu tiu'utaxájtaca'a tǎjǎn:

—Iiya'a jí.

⁸ Neajtahua'a nu atáneereca'a. Netǎ'ij ni raaseǎj ne'ǎjna í cahuaayu'u í ti cǎj tí'iteuumuara'a. Ajta a'ǎn í ti avé'eca, ayée pu ántehuaa tǎjǎn I nej huá'acuí'ica. Ajta í seǎj í ti cujta'an huamé'ecaa, ayée pu ajta ántehuaa tǎjǎn I nej huá'a chi'ij pú'een í mí'ichite. Dios pu ayén hua'utá'a mej mi me'ǎjna jǎn antiújmua'areere je'icáj a'ǎmej í mej yen huachéjme í teite íyen chaanaca japua mej mi huá'ucuí'ini a'ǎmej í teite me'ǎjna jime'e mej tiújne'usi'ite'en nusu tujri jime'e na'ari cuí'ini'ira'a jime'e o a'ǎmej jime'e í ti'itén í mej tí'iteci'imeca.

⁹ Tǎ'iquí í ta'anxívi antína'acaca'a. Netǎ'ij ni ne'ǎmej huaseǎj í huá'axíejniu'uca a'ǎmej í mej me'ǎjna jǎn huácuíhuaca'a me'ǎjna mej ra'ará'astijre me'ǎjna í niu-ucari ti jíme'en raxa í Dios, majta me'ǎjna jime'e mej ra'ancuré'a í niuucari Ciríistu'u ti raateájtuaa í huá'a jemi. Majta a'ǎmej, án mú e'ejté'eca'a í ípuari jete.

¹⁰ Majta ca'anín jǎn jíjhuaca'a tǎjǎn:

—Tavastara'a, mí peǎj rǎ'éene'ecán jǎn seǎjre'e, mí peǎj tzáahuati'ira'a jǎn tí'ixaxa'a, za'achúni auǎj á'ateeri ajta pena'a caí piyen tiraaxǎ'epi'íntare'en pe'ǎmej jime'e í mej táacuui, peǎj pí puáǎjtzi hua'utá'an pe'ǎmej í mej án japuan huachéjme a'ánna chaanaca japua?

¹¹ Tǎ'iquí hua'uré'epijte í cǎixuri í ti tǎti'ijme, ti ajta tí'icuaina. Aye pu tihua'utá'ixaa mej nu'u mauǎj a'atzu tiu'uchú'eve'en ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'achú ti ari huá'uxi'epi'íntari'iri'i a'ǎmej jemi í mej ruxǎ'ej ti'ití jǎn tí'ivaire'eca'a, ajta a'ǎmej í huá'a'ihuaamua'a í mej miyen che'atá mena'a éeni'ici'e cuí'ini matǎj a'ǎme.

¹² Tǎ'iquí í ta'arǎjsevi antína'acaca'a. Netǎ'ij ni neaj-tahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa ne'u. Jé'ecan pu huápi'í huateújca'atzi í chaanaca. Ajta a'ǎn í xicaj, hu-atéxu'umuareca'a. Aye pu seǎjre'eca'a tǎj a'ǎjna í cǎix-urí ti xu'umua í mej jǎn tí'iteújche'etehua'a muá'aye'i ti pua'a mauǎjxeemijte'e. Ajta a'ǎjna í máxcira'i, a'ǎ pu huatépa'ureca'a. Aye pu seǎjre'eca'a tǎj xúure'e.

¹³ Majta a'ǎme í xu'ura'ave, a'ǎ mú miyen che'atá mena'a é'ejvatziǎj í chuej japua tǎj a'ǎjna í táca'ira'an í huaréj ti auǎj seǎjre'e tǎ'ij huásevi'i á'aye'i. Ti pua'a a'ǎn cǎye'ara'an huataúruureajǎ'ín eeca jime'e, naǎjmi'i pu cávaijtzí í táca'ira'an.

¹⁴ Ajta í ta japua ti tejé'eseǎjre'e, a'ǎ pu e'e-huaújpua'arixí. Aye pu che'atá na'a huatéeseǎjre tǎj aj-ta ja'atí yu'uxari huatéejire. Ajta tǎj na'a a'utǎ a'u jirime, ajta tǎj na'a a'utǎ e'erahuáchijmee í jaj japua, naǎjmi'i pu huaré'axí. Capu ché'e mu'u é'e seíire'e já'araa í jirí.

¹⁵ Majta naími'i í mej yen japuan seǎjre'eca'a íyen chaanaca japua, á mú ahuaúravaataca'a já'ahua'a teásta'ana tzajta'a, majta jají tzajta'a a'ujna jirí jetze. Aye mú huarǎj a'ǎme í mej tí'ití jǎn títetateí, ti pua'a tajtuhuan pú'een nusu presideente pú'een na'ari í mej tihua'ájte'e í xantaaru'u nusu í mecaí mej chíjteaani pú'een nusu í mej jeíhua rucaca'anéjme. Naími'i matǎj mena'a pua'amé yen seǎjre'e íyen chaanaca japua, miyen huateúravaataca'a. Capu amǎn a'ij ti pua'a ruxǎ'ej mena'a á'ujjuhua'ane'e a'ij ti tihua'aráanajche, na'ari ca'anéeri mú jǎn tí'imuari'eca'a.

¹⁶ Aye mú tihua'utajé me'ǎjna í jirí, majta me'ǎjna í tetej tǎjǎn:

—Setá'aj yeehui ta japua rájveti seǎj si ta'avé'enan ti ij caí taaseǎj a'ǎjna í ti acájca í ípuari japua, ajta ti ij caí puáǎjtzi táaci'iti a'ǎjna jemi í Cáne'a í ti ari niu'ucami'í.

¹⁷ Jee xaa, pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ǎjna xicáara'a mej jetzen puáǎjtzi taatá'asin me'ǎjna jime'e mej meri níniu'ucacu, majta capu ja'atí raayǎ'iti ti te'utáviicua'i a'ǎjna jime'e.

A'ǎme í mej Israel jetze ajtème'ecan, í ti Dios hua'avé'ejajpuaxí

7 Neajta á'iyen muáacuaca huaseǎj í mej tí'ivaire'e u ta japua. Aa mú a'uté'uuca'a. Seǎj pu a'uun jé'e-seǎjre'eca'a u jetze pújme'en Teijmata'a, ajta seǎj a'ujna já'ahua'a Huáahuata pújme'en, ajta seǎj Cuameche pújme'en. Ajta í seǎj, a'úu pu a'utéveeca'a Tzareeme'en pújme'en. Majta a'ǎme í mej muáacua, a'ǎ mú caí hua'atá'acare'e í eeca ti huatá'eecare í chuej japua na'ari í jaj japua nusu cǎyej tzajta'a.

² Netǎ'ij ni seǎj huaseǎj ti tí'ivaire'e u ta japua. A'uu pu pújme'en e'evé'eme'ecaa a'u ti a'ájnineí í xicaj. A'ǎ pu ru'iteátíica'a a'ǎjna í ti jǎn Dios hua'ajtiyú'uxaxij huá'acuaatze'e ti ayén té'axa mej nu'u teiteste-mua'ame'en pú'een. Aj pu 'i a'ǎn tevi ayén ca'anín jǎn hua'utajé a'ǎmej í mej me'ǎjna jǎn antiújmua'areereca'a mej a'ij pua'a ráaruuren í chaanaca, majta í jaj ti ve'ée.

³ Aye pu tihua'utá'ixaa tǎjǎn:

—Caxu xí puáǎjtzi raatá'a í chaanaca na'ari í jaj ti ve'ée nusu í cǎyej ajta tena'a caí hua'ajtiyú'uxaxí'ín huá'acuaatze'e te'ǎmej í mej ravaire'e í taDioj. —Aye mú tiu'utaxájtaca'a.

⁴ Netǎ'ij ni niyen tiráanamujri'i a'achú mej pua'amé í ti hua'ajtiyú'uxaxij í huá'acuaatze'e. Aye mú pua'améca a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a. A'ǎ mú huá'a jetze ajtème'ecan matǎj mena'a teitestemua'ame'en mej pú'een í mej airaújneijte me'ǎjna jetze í Israel.

⁵ Majta a'ǎme í mej me'ǎjna jetze airaújneijte í Judá, ayée mú ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ǎme í mej me'ǎjna jetze airaújneijte í Rubén, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ǎme í mej me'ǎjna jetze airaújneijte í Gad, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

⁶ Majta a'ǎme í mej me'ǎjna jetze airaújneijte í Aser, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a

japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ñime í mej me'ñjna jetze airaújneijte í Neftalí, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta mú miyen che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a a'ñime í mej me'ñjna jetze airaújneijte í Manasés.

⁷ A'ñimej jime'e í seica, í mej Simeón jetze airaújneijte, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ñime í mej Leví jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ñime í mej Isacar jetze airaújneijte, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.

⁸ Naími'i mú miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a ara'ástime'ecaa a'ñime í teitestemua'ame'en í mej Zabolón jetze airaújneijte, majta í mej me'ñjna jetze airaújneijte í José, ayée mú che'atá ará'axcaa matíj í seica. Majta a'ñime í mej Benjamín jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa.

Jíme'en í mej mu'íi í mej majta cuaiñnavi'in ti'itéechen

⁹ Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a, neajta hua'useíj í seica í mej me'uun e'etiújseire'ecaa. Ayee mú temua'a tí'itemu'iicaa. Capu rí'irístaca'a tí ja'ati hua'ut'éitien. A'u tí na'a mú é'eme'ecantajme'ecaa, matíj mena'a pua'amé me'ñn pú'een í teite í mej seij chu'éjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé í teite í mej seicié tí'ijye'ira, majta naijmi'i mej seicié tí'ixaxa'a. A'uu mú a'uté'uuca'a jemin í Cáne'a. A'ñi mú cuaiñnavi'in ti'itechéjme'ecaa a'ñime, majta tacíj mú huiitepiijme'ecaa.

¹⁰ Ca'anín mú jín miyen tí'itejijhuaca'a tíjín:

Ca'anéri pu jín tu'irájtuua a'ñjna í taDioj í tí acájca í ipuari jetze, ajta a'ñjna í Cáne'a.

¹¹ Majta a'ñime í mej tí'ivaire'e u ta japua, a'ñi mú atavéejme'ecaa a'u tí a'utéveeca'a í ipuari, majta a'u mej a'uté'uuca'a a'ñime í vaujsi, majta a'ñime í mej muáacua í mej ruuri. Matí'ij mi aicaújtuxi í jemin í tí acájca í ipuari jetze mej mi raateánajche í Dios.

¹² Ayee mú tiu'utaxátaca'a tíjín:

Ché'e ayén teja'uré'enen.

Tu'uri tiyen rí'í tiraatá'asin,

teajta tiyen rí'í tiya'useíira tá'aju'un,

a'iné a'ñi pu nain té'umua'aree.

A'ñi tu jín tiyen rí'í tiratá'acare'e tá'aju'un,

teajta rí'í tiraatétutuhua'a tá'aju'un.

A'ñi pu taDioj jemi seíire'e a'ame í

muári'eri'ire'ara'an, ajta í ca'aníjra'a

tíj na'a tí yú auca'ítí a'ame tíj na'a rusén jime'e.

¹³ Aj pu 'i seij í tí vástacira'i ayén tinaata'íhua'uri'i tíjín:

—¿A'atéenni mej pú'een a'ñime í mej cuaiñnavi'in ti'itechéjme? ¿A'uné jetze ma'uvé'eju'un?

¹⁴ Netí'ij ni niyen tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee vástaa, mú'ee pej ramua'aree pej piyen tinaatá'ixaate'en.

Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—A'ii mú hui me'ñn pú'een í mej te'utáviicua'iri'i í mej jeíhua huáp'i rajpuaíitzi muá'araa. A'ii mú meri tiu'ujá'usi í tiu'ujcixu, majta tiu'ucuaiinare í ti-huá'acixu me'ñjna jime'e mej ra'ará'astijre me'ñjna í Círíistu'u í tí huá'a jetze me'ecan huamí'í.

¹⁵ A'ñi mú hui jín miyen íye seijre'e jemin í ipuari tí jetzen acájca a'ñjna í Dios. A'ñi mú majta ravaire'e teyujta'a a'u tí a'ñin Dios é'eseijre'e. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú ravaire'e. Ajta a'ñin ipuari jetze tí acájca, a'ñi pu huá'acha'ñin a'ñjna jime'e tí ruseíj huá'a jemi huateáturaasin.

¹⁶ Camu hui ché'e huatatújritze'esin, camu majta ché'e huata'í'icu. Capu ajta ché'e huá'acucui'i a'ame í hua'amu'úu í xicaj jime'e. Capu ajta ché'e hua'ataíxi'ira a'ame í xicaj.

¹⁷ A'iné a'ñi pu Cáne'a a'ñjna jetze á a'ut'éjvee í ipuari. A'ñi pu huá'acha'ñi a'ame. A'ñi pu huá'avi'itín a'ájna a'u tí jé'ejmuua í mej jín ruuri muá'ara'ani. Ajta a'ñin Dios, a'ñi pu rí'í tihua'utá'asin mej mi caí ché'e tí'iti jín ruxiémiste'e.

Í tí jín aráhua'apua á'avijiti'ihuaca'a, ajta í cztzive'eri

8 Tí'iquí a'ñin Cáne'a ra'antína'acaca'a a'ñjna í tí jín á'avijiti'ihuajme'ecaa, a'ñjna í ta'aráhua'apua. Aj pu 'i nainjapua tiu'upuá'areajraa u júte'e. Ayee pu á'a-tee a'achú cumu já'ita'a hora tí caí tí'iti namuajre'ecaa.

² Netí'ij ni hua'useíj í mej aráhua'apua, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua. A'ñi mú a'ñin pú'een í mej Dios jemi huaté'uuca. Matí'ij mi te'encuré'í í trompeeta, í tí aráhua'apua.

³ Aj pu 'i seij mú a'uvé'emej tí ajta tí'ivaire'e u ta japua. A'ñi pu jetzen ajteechaxi a'ñjna í mej japuan tí'imua'ivajtaca. Ajta tí'iti huiitéjajnaca'a cztzive'eri. Seíj pu raatatíste í cuaane'e tí ij a'ñjna rajnájchite'en a'ñjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi matíj mena'a pua'amé í mej rí'í tí'itesejre'e í Dios jemi. Ajta, a'ñjna í hua'anuuca, án pu jé'eseijre'ecaa japuan a'ñjna í tí oro jín taavijhua í mej japuan tí'imua'ivajtaca tí ajta jemin a'ut'éjvee a'ñjna í ipuari.

⁴ Aj pu 'i temua'a té'ejcitziujtarixi a'ñjna í cuaane'e a'ñjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuacare'e í Dios jemi. A'ñi pu jetzen ájcitziujtareca'a a'ñjna í muájca'are'ara'an a'ñjna í tí tí'ivaire'e u ta japua.

⁵ Aj pu 'i rájtñ a'ñjna í cztzive'eri, ajta ra'avé'ejiste a'ñjna í taij tí a'uun a'uvé'emej a'ñjna japua í mej japuan tí'imua'ivajtaca. Aj pu 'i á ya'ucáaxire í chaanaca japua. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamujri'i. Cu xiee muatéjniuu. Jé'ecan pu temua'a tí'itécá'arajna-jme'e. Majta témexcava'ara'a. Ajta huatéjca'atzixi í chaanaca.

Jíme'en í trompeeta í mej te'ité'í'ica'a

⁶ Majta a'ñime í mej aráhua'apua ará'ase, í mej majta tí'ivaire'e u ta japua, a'ñime í mej trompeeta te'ité'í'ica'a, a'ñi mú rí'í huaújruu mej mi me'ñjna tzajta'a ucáajhua.

⁷ Ajta a'íjna ta'amuájca, a'íñ pu ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ayén huaríj, matí'ij mi téetej cáavatzí a'íjna jamuan í taij, xúure'e tí ranaxca. Nainjapua pu huavátzi íiyen chaanaca japua. Ajta je'icáj pu tiu'uré'ataa. Ajta a'íñ í ciyej, je'icáj pu ajta tiu'uré'ataa. Ajta í íxaj, naími'i pu huaré'ataa a'íjna.

⁸ Ajta a'íñ í tí hua'apua í tí tí'ivaire'e u ta japua, a'íñ pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Ajta tí'ití pu ateájríe í jaj jetze í tí ve'ée. Cu xíe jírí na'a a'íjna í tí'ití í tí ajta teátaasime'e. Tí'iquí á a'ucájrupi á jaata'a. Aj pu 'i je'icáj seicié huaújruu í jaj tój xúure'e.

⁹ Majta je'icáj mú huácuii í mej me'uun é'echejca'a. Majta, me'ín í baarcu í mej japuan é'ecineca'a í jaj, je'icáj mú majta huateána'axi.

¹⁰ Ajta a'íñ í tí huaíca, a'íñ pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ucájijhuaca'a, aj pu 'i xu'ura'ave tí ve'ée e'icájve u júte'e. Ayee pu té'ataaca'a tój tatzari. Aj pu 'i á e'erájve je'icáca japua í játe'ana, ajta je'icáca japua a'u tí e'ejaxavi'ijme.

¹¹ Ajta a'íñ í xu'ura'ave, ayée pu ántehuaaca'a tíjñ Ta'antzívi'i. Je'icáj pu antzíví'i já'araa í jaj. Majta í tete-ca, mu'ití mú huácuii me'íjna jime'e mej ra'í me'íjna í jaj í tí antzíví'i.

¹² Ajta a'íñ tí muáacua, a'íñ pu ajta ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, tí'ití pu ra'a-jteátu'a í xicaj, ajta í máxcira'i, ajta je'icáj í xu'ura'ave mej mi caí ché'e miyen a'atátíme'eni. Je'icáj tójca'ari tzajta'a, camu ché'e á'ataaca'a, ajta je'icáj t'ca'ari tzajta'a, camu majta ché'e á'ataaca'a.

¹³ Netí'ij ni niyen á'ujneereca'a. Júte'ímua pu seíj rá'ara'aca'a í cua'ira'ave. Netí'ij ni niyen ráanamujri'i tí ayén tí'ixajtaca'a tíjñ:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, cui'i xaa, a'íime hui í mej íiyen japuan huachéjme í chaanaca, a'íné jeíhua mú hui rajpuaitzi muá'aju'u matí'ij miyen ucájijhua í seica í mej huaíca í trompeeta jetze. Pu'uri hui tén ayén teja'uré'enejsin.

⁹ Aj pu 'i a'íñ ta'anxívi ayén ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huaríj, netí'ij ni raaseíj í xu'ura'ave tí ari e'icájve u júte'e, ajta án e'erájve í chaanaca japua. Ajta a'íñ, a'íñ pu ra'an-curé'echui a'íjna í yaavi í tí jín ra'antácuuna a'u tí e'etécun tí caí ayén té'emiteere'e a'achú tí ucátee.

² Aj pu 'i a'íñ pu ayén ra'antacú a'íjna tí e'etécun tí ayén caí ámitieere'e a'achú tí ucátee. Jíme'en pu'u ra'antacú, ayée pu huitácitziujtareca'a tój te'itácitziúta á'aye'i í hoorno tzajta'a tí ve'ée. Ajta a'íñ í xicaj, ajta í máxcira'i, a'íñ mú a'utánami'ihua muá'araa me'íjna jime'e í citzj tí aítácitziujtaca'a a'ujna a'u tí e'etécun.

³ Matí'ij mi vítzí'ise huiitací citzj tzajta'a. Ayee mú tihua'utá'a mej mi miyen tiú'uche'eve'en matíj a'íime í teaxcáte.

⁴ Ayee mú tihua'u'íjca mej nu'u caí a'ij pua'a raruure í íxaj tí ájninei í chuej japua na'ari tu'upi tí'ití nusu ciyej. A'ii mu'u nu'u a'íñ pú'een í mej a'ij pua'a huá'aruuren, a'ímej í teite í tí caí té'eyu'usi'i huá'acuaatzi jetze mej nu'u teitestemua'ame'en pú'een í Dios.

⁵ Ayee mú tihua'utá'a mej miyen á'ateeri a'achú cumu anxíj máxcira'i mej puaitzi hua'utá'an í tete-ca. Majta, camu miyen tihua'utá'a mej huá'ucui'ini. Ajta, a'íjna í mej jín puaitzi hua'utá'asin, ayée pu che'atá na'a 'een tí pua'a teáxcá raache'en í ja'atí.

⁶ Ayee pu té'eme a'íjna xicáara'a jetze. Ayee mú rahuauni í tete-ca mej huácui'ini. Mí ajta, capu a'ij tiu'utá'í'riistari. Jéihua mú huápí'i jetzen á'ujca'ane mej huácui'ini mej mi caí ché'e rajpuaitzi. Mí majta, ca'anéeri mú jín te'utáviicua'ira.

⁷ Majta me'ín vítzí'ise, ayée mú seijre'eca'a matíj cahuaayu'use í mej meri hua'acáanaxi mej mi japuan huané'use'en. Tí'ití mú ave'erújte'eme'ecaa í rumu'úu jetze. Ayee pu seijre'eca'a tój curuun tí oro jín taavíjhuaca'a. Ajta, hua'aneerime ayén seijre'eca'a matíj teite.

⁸ Ayee mú majta éene'e cácipuaca'a matíj 'uuca, majta miyen éene'e antátamejca'a matíj muajyéte.

⁹ Nainjapua mú tí'icácaujnaca'a tí'itíj jime'e tój tepúusti'i pú'eene'e. Majta, jeíhua huápí'i cá'araj-naca'a matí'ij tirá'ara'ixi. Yee pu 'eene'e namuajre-eca'a matíj a'íime í cahuaayu'use í mej ca'anín jín ru'u-ve'ejapuajme'e í carreta í mej tzajta'an huaté'uuca'a a'íime í mej uné'use'en.

¹⁰ Ayee mú éene'e huácuasi matíj teaxcáte. Ajta a'íjna í huá'amuarí'eri'ira'a í mej jín miyen éene'e á'ateeri anxíj máxcira'i mej puaitzi hua'utá'asin í tete-ca, a'íñ pu huá'acuasi seijre'e.

¹¹ Ajta a'íñ tí tihuá'ajte'e, a'ii pu a'íñ pú'een í xíejni-u'ucari tí nain jín antiújmua'aree a'ujna tí e'etécun tí caí ámitieere'e a'achú tí caj ucátee. Ayee pu ántehuaa hua'aniuuca jime'e a'íime í Hebreos tíjñ Abadón. Ajta hua'aniuuca jime'e í Griego, ayée pu ántehuaa tíjñ Apolión. Ayee pu huataújmua'a tíjñ: A'ijna tí e'ihuajé'ica.

¹² Pu'uri seíj mú á'ume í mej jín rajpuaitzi muá'ara'ani. Ajta aúche'e hua'apua á'atura tí ayén teja'uré'enen.

¹³ Aj pu 'i a'íñ tí arájsevi, a'íñ pu ajta ucájijhuaca'a í trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén ucájijhuaca'a, netí'ij ni ja'atí huánamujri'i tí a'uun tí'ixajtaca'a a'u tí a'utéjvee a'íjna í mej japuan tí'imuai'ivajtaca. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna tí ucájijhuaca'a tíjñ:

—Patá'aj huá'ixistaxi'ín a'ímej í mej muáacua í mej majta aiteánami'i a'ujna vejli'i játe'ana jetze tí ve'ée tí ayén téja'arájtehuaa tíjñ Eufrates.

¹⁵ Aj pu 'i huá'uxistaca'a a'ímej í mej muáacua, í mej majta aiteánami'ihua'a ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen í xicáara'an mej jetzen huácui'ini je'icáj í teite í mej yen japuan huachéjme. Pu'uri p'íti'ihuaújxi'epi'íntare a'atzaj tí pua'a, tí'itáni xicáara'an, ajta tí'itáni máxcira'ira'an, ajta tí'itáni nine'ira'a tí ayén huárini.

¹⁶ Majta me'ín í xantaaru'u, í mej avé'ete'ete, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu seité ví'ira'a pua'amé mej mé'e, majta ayée mú pua'amé a'achú cumu tamuáamuata'a ví'ira'a í mej miyen pua'amé mej mé'e. Ayee nu tiú'unamujri'i a'achú mej pua'amé ará'aseca'a.

¹⁷ Neajta, ayée nu éene'e hua'useij í cahuaayu'u neté'ij niyen tiú'umaaraca'a. A'ñime í mej avé'ete'ete, ayée mú anteújna í rútaaviitze'e tí'tij jime'e tí ayén seijre'e tój taij tí á'ataa, ajta í tí cuatujmua, ajta í tí teúumua. Majta a'ñime í cahuaayu'u, ayée mú 'eene'e huíjmu'uu matéj muajyéte. Ajta í tí án huá'atene'e jetze aijnineica'a í taij, jamuan í cítzij, ajta a'ñjna tí teúumua tí ayén té'eeca tój tepúusti'i.

¹⁸ Maté'ij je'icáj huácuihuaca'a í teteca í tí huaíca jetze í mej jín puajtzi hua'utá'a, a'ñjna jín í taij, ajta a'ñjna í cítzij, ajta a'ñjna í tí ayén té'eeca tój tepúusti'i, tój na'a pua'amé aijnineica'a án huá'ateni'itze'e í cahuaayu'u.

¹⁹ Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayí'ti mej titéecui'ini me'ñjna jime'e í rutene'e. Ayee mú majta éene'e huácuasi matéj cu'ucu'use, majta miyen éene'e huíjmu'uu. Majta í mej jín puajtzi hua'utá'a í teteca.

²⁰ Majta me'ñ í seica í mej yen japuan seijre'eca'a íyen chaanaca japua, í mej caí huácuihuaca'a me'ñjna jime'e í cuí'ini'ira'a, camu raatéxiehuataca'a í mej tí'ti huátaahuan í tí caí Dios pú'een. Camu majta raatapuá'ajtaca'a mej miyen raná'amiche'en me'ñjna í tiyaaru'u na'ari me'ñime í tí'ti tévira'a tí ayén taavíjhua oro jime'e na'ari plata jime'e nusu cobre jime'e ca'ín tetej jime'e o ciyej jime'e, tí'ti tí na'a, mej caí atanéjne'e. Camu majta huiteánajca'amua. Camu majta racíinivejme.

²¹ Majta a'ñime í teite, camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí tí'itecui'ica. Majta me'ñjna í chahuaiiri camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí ramuari'e me'ñjna í tí tiu'utéhua'itaca'a tój'ij aráurasten í hua'aye'ira. Majta í teite, mauche'e mú miyen ruxána'acire'eca'a, majta tiú'unahua'iraca'a.

Í tí ta japua tí'ivaire'e, ajta a'ñjna tí jíri'i tí ajta jetzen té'eyu'usi'i

10 Neté'ij ni neajtahua'a seíj huaseij tí tí'ivaire'e u ta japua. Jé'ecan pu ruca'ané a'ñjna, ajta júte'e pu ve'ecáme'eca. Jaitiri pu racánajca'a, ajta cu'uxaí atavíjca'a í mu'úura'an jetze. Ayee pu té'ajtaave'e í néerime'ara'an tój í xicaj, ajta ayén seijre'eca'a í ñcájra'an tój tí'ti tí teátaasin.

² A'ñ pu ru'itépíjca'a í rumuájca'a jetze í yu'uxari tí cílieen. Pu'uri autácuuri'ihuaca'a. Aj pu 'i e'era'ñcataca'a í jaj japua í tí ve'ée a'ñjna jime'e í ru'ñca ruri'íriinta'a pújme'en. A'ñ pu ajta e'era'ñcataca'a í chuej japua í seíj jime'e í ru'ñca ru'úutata'a pújme'en.

³ Aj pu 'i ca'anín jín huajíjhua'a. Ayee pu namuajre'eca'a tój muajye tí'íji'ihuaca. Jíme'en pu'u ayén tiu'ujíjhua'a, maté'ij mi huatéeniu a'ñime í mej aráhua'apua ará'ase.

⁴ Maté'ij miyen huatéeniu, nee nu ra'ayú'uxaache'e. Neajta á'iyen ráanamujri'í í ja'atí tí júte'e neja'utajé ayén tíjín:

—Patá'aj rú'umua'areere a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í mej huatéeniu a'ñime í mej aráhua'apua ará'ase. Capej rá'ayu'uxa.

⁵ Ajta a'ñ í tí ta japua tí'ivaire'e í nej raasej tí jaj japua e'era'ñcataca'a, ajta chuej japua ajta e'era'ñcata-

ca'a, a'ñ pu ajmeíjca'ataca'a, ajta ayén te'ataújratiiri'í tí nu'u ari teja'uré'enejsin a'ñjna xicáara'an tí jetzen nain te'entipua'ari. A'ñ pu jetze te'ataújratiiri'í í niuucajtze'en a'ñjna tí rusén jín ruuri. A'ii pu a'ñ pú'een í Dios tí ta japua a'utéjmuaa huatétaahuaca'a, ajta naíjmi'ica tí a'uun é'eseijre'e. A'ñ pu ajta raatétaahuaca'a í chaanaca í tej japuan yen seijre'e. A'ñ pu ajta raatétaahuaca'a tój na'a tí japuan tí'iseijre'e, ajta í jaj tí ve'ée, ajta tój na'a tí a'uun é'eseijre'e.

⁷ Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna í ja'atí tí nu'u a'ñjna a'araúrastejsin a'ñjna í tí rú'avaa í Dios jemi a'ij tí a'ñ Dios te'ataújratiiri'í huá'a jemi í mej ravaire'eca'a me'ñjna jime'e mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ñjna pu nu'u ayén a'araúrastejsin a'ñjna xicáara'an tí jetzen ucáajjhua í tí ta japua tí'ivaire'e í tí aráhua'apua pú'een.

⁸ Aj pu 'i a'ñ í nej ráanamujri'í tí júte'e teja'utaxájtaca'a, ayée pu tinaatá'ixaa tíjín:

—Aricu, a'ñjna jemi patá'aj ra'ancuré'í'ín í yu'uxari tí autácuuri'í muájca'are'ara'an jetze a'ñjna tí ta japua tí'ivaire'e, tí a'uun japuan huatéjvee í jaj japua, tí ajta a'uun japuan huatéjvee í chuej japua.

⁹ Neté'ij ni ne'uun á'ume ne'ñjna jemi tí ta japua tí'ivaire'e. Ayee nu tiraata'ixaa tí naata'í'ite'en í yu'uxari tí cílieen. Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—Ye'ecui, ne'u. Patá'aj hui raatéjcau'ani. A'ñ pu mua'atzíivite'e a'ame mua'a jucaatze'e. Ajta, ayée pu mua'améncate'e a'ame mua'aténi'itze'e tój searate.

¹⁰ Neté'ij ni ra'ancuré'í ne'ñjna í yu'uxari tí cílieen. A'uun nu ye'encuré'í í muájca'are'ara'an jetze a'ñjna tí ta japua tí'ivaire'e. Neté'ij ni raatéjcuua. Jé'ecan pu naa tinú'ucacarejca'a í neteni'íjtze'e tój searate. Ajta, neté'ij yá'uxij, jé'ecan pu ná'atzíjvire'eca'a yé ne-jucáatze'e.

¹¹ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—Ayee pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e pej pajtáhua'a tiu'utaxájtaca'a í mej jemi í teite í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seíj niuucari jín tí'ixaxa'a, pajta huá'a jime'e í mej tihua'ajte'e.

Jíme'en í mej hua'apua í mej te'anxájtaca'a

11 Aj pu 'i ja'atí naatáchui tí'ti ciyej í mej jín tí'tieeraca a'achú tí huatétee. Ayee pu tinaatá'ixaa tíjín:

—Iiya'a jí, patá'aj hui raaté'itien a'achú tí antayaúj í teyuu a'u mej yé'ana'amiche í Dios, patá'aj pajta raaté'itien a'achú tí auyuaj a'ñjna í mej japuan tí'imua'ívajtaca. Patá'aj pajta hua'uté'itien a'achú mej pua'amé í mej me'uun rana'amiche.

² Pajta, capej hui pe'uun ra'itíee a'achú tí antayaúj a'ujna á pua'acé tí e'eráyaujta'a. Patá'aj rujíimua'a raateájtuani a'iné Dios pu ari hua'utá'a í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen á'ateere a'achú cumu hua'apuate japuan hua'apua máxcira'í mej me'uun ra'avé'echetzi'inax'ín me'ñjna chajta'a tí Dios ayén rusej huatéúra'ate.

³ Neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'asin a'ñime í mej hua'apua í mej ca'aníjra'a tí'itá'aca inee jime'e í

muári'eri'ira'a mej mi miyen á'ateevi'in a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xicaj mej tihua'utá'ixaate'en neetzi jetze me'ecan. Ayeé mú me'íjna jín ti'itéechen me'íjna jime'e é mej jín ti'iteújche'ete a'íime é mej ruxiéemiste'e me'íjna ti seij huamí'i.

⁴ A'ii mú hui a'íin pú'een é huaréj é ti tí'ihua'apua é ti jemin e'etávee é tavástara'a ti íiyen tí'ajta chaanaca japua. A'ii mú hui majta me'íin pú'een é mej hua'apua é meta'antitátzajmee. A'íi mú xaa jemin seijre'e é tavástara'a.

⁵ Tí pua'a ja'atí ayén tí'ijxe'eve'e ti a'ij pua'a huá'uruuren, taij pu 'a'íjninei án huá'ateni'itze'e, ajta huá'a-mua'itici a'íimej é mej huá'ajcha'ire'e. Jee xaa, ti pua'a hui ja'atí ayén tí'ijxe'eve'e ti a'ij pua'a huá'uruuren, ayée pu tí'ihuaújxi'epi'intare a'íjna jemi é ja'atí mej me'íin raajé'ica.

⁶ Majta a'íime é mej hua'apua, a'íj mú hui jín antiújmua'aree muá'aju'u mej hua'utá'ijmíi é viite mej mi caí ché'e viye matí'ij mauj tihua'ixaate'e é teite. A'íj mú jín miyen tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej seicié ráaruuren é jaj tí'ij ayén huataújrure'en tíj xúure'e. Ayeé mú che'atá mena'a jín tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej puaijtzí hua'utá'an a'íimej é teite é mej íiyen seijre'e é chaanaca japua. Nain mú hui jín puaijtzí hua'utá'asin é cuí'ini'ira'a jime'e tíj na'a ti ayén ti-hua'aráanajche.

⁷ Matí'ij ra'antipúa'ajte'en é mej jín naatéxajta, aj pu 'i tí'ití a'uun a'itaméj a'u ti e'etécun é ti caí ámitteere'e a'achú ti ucátee. A'íi pu hui hua'uténe'usi'ite'esin, ajta huá'acui'ini, ajta, hua'utému'iti.

⁸ A'uu mú majta a'uté'e muá'aju'u é mi'ichite caaye jetze a'ujna já'ahua'a chajta'a jetze ti ve'ée é ti nu'u ayén téja'arajtehuaa tíjín Sodoma, ajta ayén tíjín Egipto. A'uu pu hua'avastara'a á'utataihuaca'a é cúruu jetze.

⁹ Ayeé mú mi'ichite huáruuren a'íime é teteca mej nain japua huachéjme, a'u ti na'a seíj chuéjra'a japua, a'íime é mej seíj niuucari jín tí'ixaxa'a, a'achú mej pua'amé ará'ase é teitejra'an. Huaíca xicaj japuan já'ita'a mú hua'aseíira muá'aju'u é mi'ichite. Majta, camu huatá'acare'e muá'aju'u ti ja'atí hua'avé'enan.

¹⁰ Majta a'íime é mej íiyen huachéjme é chaanaca japua, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'íjna jime'e é mej meri huá'ucuii. A'íi mú majta me'íjna jín tí'iyesten, majta tiu'utaújpuaíjve'esin tí'ití me'íjna jime'e é mej caí ché'e huá'itziite'e a'íime é mej hua'apua é mej tí'ixaxa'ata'a é Dios jetze me'ecan, é mej majta nu'u puaijtzí hua'utá'a a'íimej é mej íiyen seijre'e i chaanaca japua.

¹¹ Tí'ij teuumé'eca huaíca xicaj japuan já'ita'a, xiéjni-u'ucare'ara'an é Dios, a'íi pu huateájturaa a'íimej jemi é mej hua'apua. Ajtahua'a pu hua'utatáste é huá'axiejni-u'uca é mej jín ruuri. Matí'ij mi ájhuiixi. Majta jeíhua tiu'utatáziin a'íime é mej hua'useíj.

¹² Matí'ij mi ráanamuaajri'i ti ja'atí ca'anín jín u e'icáji-jhuaca'a u júte'e ayén tíjín:

—Iiya'a, xá'ajciinichi seyujna júte'e, jaitiri jetze u ta japua.

Matí'ij mi ticíj, mehua'aseíiraca'a é mej huá'a-jcha'ire'eca.

¹³ Jíme'en mu'u ticíj, aj pu 'i huateújca'atzijxi é chaanaca temua'a naa. Ajta je'icáj pu é'evatzijxi é ti-huá'achi'i é ti a'uun a'uvéjme'ecaa. Majta aráhua'apuavi'ira mú huácuui é teite tí'ij huateújca'atzijxi. Majta a'íime é seica é teite, jeíhua mú huápi'i tiu'utatáziin, majta rí'i tiraatéeje é Dios.

¹⁴ Pu'uri mú á'ume é mej jín rajpuaíjtzí é ti hua'apua. Ajta pu'uri tén teja'uré'enejsin é ti huaíca é mej jín rajpuaíjtzí muá'aju'u.

É trompeeta ti aráhua'apua

¹⁵ Aj pu 'i a'íin ti júte'e tí'ivaire'e, a'íjna ti aráhua'apua pú'een, a'íi pu ajta ucájiijhuaca'a. Neajta huá'unamua-jri'i mej ca'anín jín tí'ixajtaca'a u júte'e, miyen tíjín:

Pu'uri xaa te'enteájrupi é tavástara'a, a'íjna é ti Dios ra'antíhua'u.

Pu'uri nain jín antiújmua'aree ti tíhua'uta'ájte'en a'íimej é mej huachéjme a'ánna chaanaca japua.

A'íi pu tíhua'uta'ájte'esin tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

¹⁶ Majta a'íime é vaujsi é mej seité japuan muáacua ará'ase, é mej majta huá'ipuari japua e'eré'etei é Dios jamuan, a'íi mú aicaújtuuxi, majta raateánajcheca'a é Dios.

¹⁷ Miyen tíjín:

Rí'i tu timuaatá'aca, tavástara'a,

mi pej Dios pú'een,

mi pej pajta nain jín antí'amua'aree,

mi pej pajta seijre'e íjii,

mi pej pajta seijre'eca'a jéjcuá imuá.

¹⁸ Majta a'íime é mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj pua'amé, jeíhua mú huápi'i níniu'ucacua'a.

Pajta mú'ee, pepu'uri huataniú'ucaca'a.

Pu'uri a'ájna teja'uré'ene a'íjna xicáara'a pej jetzen huá'axijte'en a'íimej é mej meri huácuui.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an pe'íimej é mej muavaire'e,

a'íime é mej mú'etzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a,

majta a'íime é mej mú'etzi jemi rí'i tí'itesejre'e.

Patá'aj rí'i tihua'utá'an matíj pua'amé muá'astijre'e.

Capu amín ti pua'a miyen ve'ecán jín títetaté'en

na'ari cíliéene'e jín metítetatéin.

Patá'aj pajta hua'antipúa'ajte'en a'íimej

é mej meri hua'upuá'ajte a'íimej

é mej íiyen chaanaca japua huachéjme.

Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a a'íime é mej seité japuan muáacua ará'ase.

¹⁹ Aj pu 'i a'íin é teyuu a'u ti Dios é'esejre'e u ta japua, a'íi pu antácuunareca'a. Ajta a'uun teyujta'a seijre'eca'a a'íjna é chí'ij ti cíliéen ti ajta tzajta'an urácattí é niuucari ti jín te'ataújratziiri'i é Dios. Matí'ij mi huaté-maxcava'axi a'ujna teyujta'a, majta téniuuca'a. Jeíhua pu ca'anín jín tí'itéca'arajnajme'e. Huateújca'atzijca'a é chuej, majta cáavatzí é tétej.

í 'fita'a, ajta í cu'ucu'u

12 Aj pu 'i ti'iti huataseíjre u júte'e í nej jín rí'i te'u-taseíj. 'fita'a pu seijre'eca'a ti ayén éene'en ti'it'échejca'a cǎixuri jime'e ti naa ti'itetáatiye'i tǎj í xicaj. Ajta máxcira'i japua újveeca'a a'ǎjna í 'fita'a. A'ǎj pu curuun ajta u'uteárujte'ecaa ti jetzen seijre'eca'a ti'iti cumu xu'ura'ave. Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua.

² Pu'uri autájucaca'a, ajta ruyeineca'a a'ǎjna jime'e ti rá'acui'icaa a'iné pu'uri tǎn tiyaúj a'ame.

³ Ajtahua'a seij huataseíjre. Me'ecui xaa, a'ǎjna í cu'ucu'u í ti pa'u, í ti vivéj. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu, ajta tamuáamuata'a ave'ehuájme. A'ǎj pu ajta ru'uteárujte'ecaa í curuun í ti aráhua'apua.

⁴ Ajta, rucuasi pu jǎn hua'aré'ana je'icáca a'ǎjme í xu'ura'ave í mej júte'e é'eseijre'e. Aj pu 'i hua'ajájpua-ca'a. Aj pu 'i huaje'icáahua'axi íiyen chaanaca japua. Ajta a'ǎn í cu'ucu'u, áa pu vejli'i jemin a'utéechaxi a'ǎjna í 'fita'a ti ari tǎn tiyaúj a'ame tǎ'ij raatéci'ime tǎ'ij huanú'ihua í uneeca'i.

⁵ Aj pu 'i tiyaúj já'araa, teáatacan. A'ii pu a'ǎn pú'een ti ca'anéeri jǎn tǎhua'uta'aíjte'esin matǎj mena'a pua'amé í mej chaanaca japua é'eme'ecan. Ajta a'ǎn uneeca'i, Dios pu ya'uv'iti u ta japua a'u ti é'eseijre'e í ipuari ti japuan acájca í Dios.

⁶ A'ǎjna í 'fita'a, áa pu huataúruu a'ujna pújme'en a'u ti caí é'e ja'ati, a'u ti ajta Dios rǎ'í yá'uruurijze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xicaj. Ajta a'ǎn í Dios, a'ǎj pu racha'ǎj a'ame.

⁷ Matǎ'ij mi autéjhuii mej huaténe'use'en í ta japua. A'ǎjna í Miguel, majta í mej jamuan tí'ivaire'eca'a, a'ǎj mú rané'usi'ite'eca'a me'ǎjna í cu'ucu'u, majta me'ǎjna í mej ravaire'eca'a í cu'ucu'u.

⁸ Matǎ'ij mi hua'utéemua'iti me'ǎjna í cu'ucu'u, majta a'ǎjme í mej ravaire'eca'a. Capu ché'e hua'utá'a mej me'uun a'uté'uuca'a u ta japua.

⁹ Matǎ'ij mi ye'icájrre me'ǎjna í cu'ucu'u ti vivéj, a'ǎjna í cu'ucu'u ti jécua ímuá seijre'eca'a, a'ǎjna í tej tiyen ratamuá'amua tǎjǎn tiyaaru'u, teajta í tej tiyen ratamuá'amua tǎjǎn Satanás. A'ii pu a'ǎn pú'een a'ǎjna í ti huá'acuanamua matǎj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aj mú mi aye'icájrre íiyen chaanaca japua, jamuan í mej ravaire'eca'a.

¹⁰ Netǎ'ij ni ráamua'areeri'i ti ja'ati a'uun ta japua a'utéveeca'a. Tǎ'iquí ca'anín jǎn tiu'utaxájtaca'a ayén tǎjǎn:

—Pu'uri hui xaa ayén teja'uré'ene ti a'ǎn í taDioj ari hua'irájtuaa a'ǎjme í mej rá'astijre'e. Pu'uri nain jǎn antiújmua'aree ti ij tǎhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica tǎj na'a rusén jime'e. Pu'uri hui nain jǎn tira'íjca a'ǎjna í Círíistu'u ti ari ra'antǎhua'u, a'iné pu'uri ya'ucájrre a'ǎjna ti tihua'axajtzi'i í ta'ihuaamua'a. Nain xicaj tzajta'a, ajta nain tǎca'ari tzajta'a, a'ǎj pu hui ayén tihua'axajtzi'i a'ǎjna jemi í Dios.

¹¹ Majta me'ǎn í ta'ihuaamua'a, a'ǎj mú me'ǎjna jǎn ra'antimuá'iti me'ǎjna jime'e ti a'ǎn Cáne'a ra'iráaxire í

ruxuure'e tǎj muai'ivéjri í Dios jemi, majta mú ra'antimuá'iti me'ǎjna jime'e mej miyen tihua'utá'ixaate'eca'a a'ǎjna jime'e í niuucari í ti jǎme'en raxa í Círíistu'u. Camu a'atzu raatéxieehuataca'a mej rá'astijre'e. Capu amǎn a'ij ti pua'a ja'ati ayén huá'aneche ti huá'ucui'ini. Maúche'e mú rá'aviicua'i.

¹² Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en mi sej seyun seijre'e ta japua, seajta mú'een, mi sej seyun tí'ivaire'e. Seajta mú'een, mi sej seyun huachéjme se'újna chaanaca japua, seajta mú'een, mi sej se'uun a'uté'uuca'a í jaj japua, cui'i xaa, a'iné mú'ejmi jemi ari huataseíjre a'ǎjna í tiyaaru'u. Ajta í'iniu'ucami'í huápí'í a'iné pu'uri ramua'aree ti caí ché'e á'ateeri, a'iné Dios pu'uri ra'iteánajsin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ǎjna í Dios.

¹³ Ajta a'ǎn í cu'ucu'u, tǎ'ij ráamua'areeri'i ti a'uun é'ejve í chaanaca japua, aj pu 'i raatavén a'ǎjna í 'fita'a í ti tiyaúj já'araa.

¹⁴ Ajta Dios pu ayén tiraatá'a a'ǎjna í 'fita'a ti ráavaire'en tǎ'ij ca'anacan tícheni a'u ti a'ij éene'e a'ǎjna jemi í cu'ucu'u. Ajta Dios pu tí'ijmícua a'ame. Aj pu 'i a'uun a'ará'a a'u ti caí é'e ja'ati, a'u ti ajta Dios rǎ'í tiyá'uruurijze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a.

¹⁵ Aj pu 'i a'ǎn cu'ucu'u jeíhua jaj aixǎre án ruténe'etze'e tǎ'ij ya'ujaújte'en, ajta rá'ujamiste'en a'ǎjna í 'fita'a.

¹⁶ Ajta a'ǎn í chuej, a'ǎj pu raatévaí a'ǎjna jime'e ti a'utáztzi'ite tǎ'ij ateáruite í jaj, í ti ra'íjǎre í cu'ucu'u án ruténe'etze'e.

¹⁷ Aj pu 'i a'ǎn cu'ucu'u raatájaaxǎjejvi'iri'i a'ǎjna í 'fita'a. Ajta á'uraa. Aj pu 'i a'utéjche ti hua'uténe'usi'ite'en a'ǎjme í seica, í mej yaúj-mua'ame'en pú'een a'ǎjna í 'fita'a. A'ii mú a'ǎn pú'een í mej miyen rá'astijre'e a'ij ti tihua'áijte'e í Dios, í mej majta te'anxájta me'ǎjna jime'e í Jesús.

Jǎme'en í mej hua'apua í mej majta huápí'í á'atesi'ire'e seijre'e

13 Ajta a'ǎn í cu'ucu'u, a'ǎj pu a'uun a'utéechaxi ja'apuaíri japua, a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée.

Netǎ'ij ni ja'ati ti huápí'í á'atesi'ire'e huaseíj. A'ǎj pu í jaj tzajta'a ti ve'ée a'itamé'eca'a. Tamuáamuata'a pua'améca pu ave'ehuájme, ajta arahua'apuáca huíjmu'uu. Curuun pu te'uteárujti'ihuaca'a í ru'e'ehuáj jetze seij ajta seij, ajta ayée pu té'eyu'usi'í a'ǎjna jetze í mu'úra'an a'ij ti ántehuaa ti a'ij pua'a namuajre'e í Dios jemi.

² Ayee pu seijre'eca'a a'ǎjna í ti'iti í nej raaseíj. Ayee pu éene'e seijre'eca'a tǎj jǎripu. Ayee pu éene'e tí'ícajme tǎj juutze'e. Ayee pu ajta 'een anténi tǎj muajje. Ajta a'ǎn í cu'ucu'u, a'ǎj pu nain raatátui a'ǎjna í ti'iti í ru-máari'eri'ire'ara'an, ajta tǎj na'a ti jǎn tí'áijta, ajta í ti jǎn jeíhua antiújmua'aree.

³ Cu xíee tí'ipuaíjti'ihuaca'a seij í mu'úra'an tǎ'ij huámí'ini. Ajta, ajtahua'a pu huarúj a'ǎjna í ti tí'ipuaíjti'ihuaca'a. A'ǎj pu jǎn naíjmi'í matǎj mena'a mej

yen huachéjme íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú rí'í tira'utasej, majta ra'ará'astijre me'íjna í ti'iti.

⁴ Majta me'ín í teteca, a'íí mú raateánajcheca'a me'íjna í cu'ucu'u a'iné pu'uri a'íín cu'ucu'u raatátui a'íjna í ti'iti tí huápi'í á'atesi'ire'e í ti jín antiújmua'aree. Majta me'ín teite raateánajcheca'a me'íjna í ti'iti. Ayee mú tíjín:

—¿A'ataani ayén 'een tíj amijna mi ti'iti? ¿A'iné auj tí'iri'iri ti ja'ati raaténe'usi'ite'en tí ij raatémua'itin? Capu xaa ne'u ja'ati. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

⁵ Ca'aníjra'a pu raatá'a tí'ij á'ujtzaahuatete'e huápi'í í Dios jemi. Ayee pu tiraatá'a tí ayén á'ateevi'in tí a'íjna jín antiújmua'areere tí jehua huápi'í a'ij pua'a tí'ixajta. Ayee pu á'ateere a'achú cumu hua'apuate máxcira'í japon hua'apua.

⁶ Aj pu 'i a'utéjche tí a'ij pua'a tí'ixajta í Dios jemi a'íjna jime'e tí rusej ayén huaújrúu tíj í Dios. Jé'ecan pu a'ij pua'a tirá'ixaa a'íjna í Dios, ajta a'íimej í mej a'uun é'eseijre'e í Dios jemi u ta japua. A'íí mú tí'ivaire'e matj chí'ira'an í tí tzajta'an seijre'e í Dios.

⁷ Ajta a'íín í cu'ucu'u, a'íí pu ca'aníjra'a raatá'a tí'ij hua'uténe'usi'ite'en a'íimej í mej rí'í tí'iteseijre'e í Dios jemi. Ajta ayén tiraatá'a tí'ij hua'utému'itin. Ayee pu ajta tiraatá'a tí a'íjna jín antiújmua'areere tí'ij tihua'uta'ájte'en matj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, a'íime teitejra'a, matj mena'a mej seij jetze airaújneijte majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, tíj na'a í tí seijre'e í hua'aniuua.

⁸ Matj mena'a pua'amé íiyen huachéjme í chaanaca japua, a'íí mú raná'amiche'e muá'aju'u, matj mena'a í mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze í tí ra'áa a'íjna í Cáne'a í tí huamé'ere tí'ij caí xi huataseijre í chaanaca. A'íjna í yu'uxari, a'íí pu a'íín pú'een tí jetzen té'eyu'usi'í a'ij tí ántehuaa seij ajta seij matj mena'a pua'amé ruuri huateáturaa jemin í Cáne'a tíj na'a rusén jime'e.

⁹ Tí pua'a ja'ati huiteájnamua, ché'e a'íín temua'a naa tiráanamua.

¹⁰ Tí pua'a píti'ihuáujxi'epi'intare'en, mej seij huat-eví'iran mej ra'iteáanan, a'íí mú xaa raatéví'ira. Tí pua'a ja'ati títeecui'ini chun jime'e, ayee pu tiú'ujxe'e'eve'e tí ayén che'atá a'íjna jín tiú'umi'ini. Ayee pu Dios ayén tihua'utajé a'íimej í mej rí'í tí'iteseijre'e í jemin mej mi te'utáviicua'í, mej mi majta rá'atzaahu-ate'e.

¹¹ Net'í'ij ni seij huasej í tí'iti tí a'itanej á chuaata'a. Hua'apuaca pu ave'ehuájmee tíj cáne'a. Ayee pu ajta tí'ixaxa'a tíj í cu'ucu'u.

¹² A'íí pu ra'ará'astijre a'íjna jetze me'ecan í tí'iti í ta'amuájca tíj na'a í tí jín antiújmua'aree. Ayee pu ca'anéeri jín tihua'áijte'e matj mena'a mej íiyen seijre'e chaanaca japua mej mi raateánajche me'íjna í ta'amuájca tí huarúj í tí tí'ipuaíjti'ihuaca'a a'íjna jime'e í tí huam'í'í.

¹³ Ayee pu tí'imijhuaca a'íjna í tí ravaire'e mej mi tí'itij jín rí'í tira'utasej. Jee xaa, ne'u, ayee pu tiraay'í'iti tí taij u e'icájrieni u júte'e, mejseíraca'a í teite.

¹⁴ A'íí pu huá'acuanamua í teite í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua a'íjna jime'e tí ca'aníjra'a ratá'aca tí ayén huárini a'íjna jetze me'ecan í ta'amuájca. Aj pu 'i ayén tihua'uíjca mej mi ratetáahuan tí'iti tévira'a tí ayén seijre'e tíj a'íjna í tí'iti ta'amuájca, a'íjna í tí tiu'upuáijti'ihuaca'a a'íjna jime'e í chun, ajta a'íjna í tí'iti tí huarúj.

¹⁵ Ajta a'íín í ta'amuájca, ayee pu ajta tiraatá'a a'íjna í tí ravaire'e tí'ij xiéjniu'ucari raatátisten a'íjna í tí'iti tévira'a tí'ij tiu'utaxáj. Ayee pu ajta tiraatá'a tí a'íjna jín antiújmua'areere tí ayén tihua'uta'áijte'en mej raajé'ica ja'ati tí na'a í tí caí á'ujca'ane tí raateánajche a'íjna í tí'iti tévira'a.

¹⁶ A'íí pu ajta tihua'áijte'e mej mi anaújyu'uxaxi'ín í rumuájca'a jetze na'ari mej araujyú'uxaxi'ín í rucuaatzí jetze najmi'í í teite. Capu tihua'utá'uuni'ira tí pua'a ja'ati ayén cílieen jín tí'itéjvee nusu ve'ecán jín tí'itéjvee, tí pua'a chíjteaani pú'een nusu caí a'ij tí'ijvi-icua'í. Capu ajta tí pua'a miyen ruxiéehua á'uju-jhua'ane'en na'ari mej ca'anéeri jín tí'imuari'e.

¹⁷ Tí pua'a caí ja'ati é'eyu'usi'ihuaca a'ij tí ántehuaa a'íjna í tí'iti na'ari í tí jín tí'itiej, capu rí'iríista a'ame tí a'íjna í ja'ati tí'iti huánanan. Capu ajta rí'iríista a'ame tí tí'iti huátuaani.

¹⁸ A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tí ja'ati rí'í mé teuú-mua'aree. Ché'e a'íín yaú'itíeé á'ara'ani a'ij tí huataúj-mua'a a'íjna í tí jín tí'itiej a'ij tí ántehuaa a'íjna í tí'iti. A'íjna í tí jín tí'itiej, a'úu pu a'uvé'emej a'íimej tzajta'a í teteca. Ayee pu tí'itiej a'achú arájsevi sieentu japon huaícate japon arájsevi.

Jíme'en í mej mu'íi mej jéjcuacan jín tí'ichuíca

14 Net'í'ij ni atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! An pu huatéveeca'a a'íjna í Cáne'a jirí japua í tí ayén té-ja'arájtehuaa tíjín Sión. A'íí mú majta jamuan me'ánna huaté'uua í mej anxíte japon hua'apuate japon muáacua vi'ira'a ará'ase. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a aj huá'acuaatze'e a'ij tí ántehuaa a'íjna í Cáne'a, ajta a'ij tí ántehuaa a'íjna í tí rájya'upua.

² Net'í'ij ni ráanamujri'í tí ja'ati u ta japua teja'utaxájtaca'a. Ayee pu namujre'eca'a tíj jaj tí sihuájna ca'anín. Ayee pu ajta namujre'eca'a matj mej téniuu-ca'an huápi'í. Ajta í niuucari í tí jín tiu'utaxájtaca'a, ayee pu namujre'eca'a matj a'íime í mej tí'icuiina a'íjna jetze í aarpa.

³ Majta miyen tí'ichuiicaca'a seij jime'e í chuiicari í tí jéjca a'íjna jemi í Dios, majta a'íimej jemi í mej muáacua í mej ruuri, majta a'íimej jemi í vaujsi í mej seité japon muáacua ará'ase. Capu ja'ati raay'í'itihua'a tí tiu'utáchuiica a'íjna jime'e í chuiicari sino a'íí mu'u í mej anxíte japon hua'apuate japon muáacua vi'ira'a ará'ase, í tí a'íín Cáne'a tiu'unájchitaca'a í mej jíme'en té'echa'íca'a í Dios jemi. Mat'í'ij mi mauj iyá'ujjuhua'ane'en íiyen chaanaca japua.

⁴ A'íí mú a'íín pú'een í mej caí tí'ihuáújxana'acire 'úucate jemi a'iné a'íí mú urar'í'ene'eca jín á'uju-jhua'ane'e. A'íí mú a'íín pú'een í mej miyen á'uju-jhua'ane'e a'íjna jamuan í Cáne'a a'u tí na'a tí á'ume.

A'ñi pu hua'irájtuaa huá'a tzajta'a a'ñimej í mej yen seijre'e íyen chaanaca japua. Ajta a'ñin í Cáne'a, a'ñi pu ayén che'atá na'a huávi'itiste'esin í Dios jemi tñj ja'ati tiu'utátuiire'esin í Dios jemi a'ñina í 'icìiri ti amuacá ajtanéj. Jamuan í Dios, a'ñi pu ajta hua'ancuré'evi'iti.

⁵ Ajta a'ñime, camu a'atzu tí'ihua'itaca, sino temua'a mú urarí'ene'en seijre'e í Dios jemi.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a í mej huaíca í mej tí'ivaire'e u ta japua

⁶ Netí'ij ni seíj huaseíj ti ta japua tí'ivaire'e. Júte'e pu rá'ara'aca'a tñ'ij tihua'utá'ixaate'en í niuucari í mej jñ huataújtemua'ave'en matíj mej na'a rusén jime'e. A'ñi pu rá'ara'aca'a tñ'ij tihua'utá'ixaate'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme i chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé me'ñn pú'een í teite, matíj mena'a pua'amé í me'ñn pú'een í teitestemua'ame'en, majta naíjmi'i a'ñimej í mej seicié tí'ixaxa'a.

⁷ Aj pu 'i ca'anín jñ ayén tiu'utaxájtaca'a tñ'ij:

—Setá'aj rá'atése'e í Dios, setá'aj seajta rí'í tiraateáj-tuaani a'iné pu'uri ayén teja'uré'ene a'ájna ti jetzen Dios huá'axijte'en naíjmi'ica í teite. Setá'aj raná'amiche'en a'ájna ti raatétaahuaca'a í ta japua, ajta í chaanaca, ajta í jaj ti ve'ée, ajta a'u ti na'a ti hua'jáxavi'ijmee.

⁸ Aj pu 'i seij ti tí'ivaire'e u ta japua í ti hua'apua, a'ñi pu cujta'an tiu'uxájtajme'e. Ayen tñ'ij:

Single Line Comp —Pu'uri á'ave. Nain pu jñ á'ave a'ájna í Babilonia a'ájna í ti hua'utétimua'iraste a'ájna jime'e ti huá'a jamuan huatéjxana'acire matíj mena'a pua'amé seij chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. Dios pu ajta raatétimua'iraste'esin a'ájna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

⁹ Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, a'ájna í ti huaíca, a'ñi pu ajta cujta'an tiu'uxájtajme'e ca'anín jime'e tñ'ij:

—Ti pua'a hui ja'ati raná'amiche'en a'ájna í tevi ti huápi'i á'atesi'ire'e, ajta a'ájna í tevi, ajta ayén tira'utéca'anen mej rá'usiimua'an í cuaatzeájra'an jetze nusu muájca'are'ara'an jetze a'ij ti ántehuaa a'ájna í ti'iti í ti huápi'i á'atesi'ire'e, Dios pu ajta raatétimua'iraste'esin a'ájna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i. Ajta a'ñin í ja'ati, ti'iti pu hui antí'isin ti ayén ráaruuren tñj a'ájna í huá'ave'eri ti caí ti'iti ranaxca, í mej jñ huá'acuí'ica. A'ñi pu ajta rajpuaítzi a'ame í taij jime'e, ajta a'ájna jime'e ti ayén té'eeca tñj tepúusti'i. Ayee pu hui tirajpuaítzi a'ame huá'a jemi í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta a'ájna jemi í Cáne'a.

¹¹ Ajta a'ñin í citzij ti ájcítziu a'ájna jime'e í mej jñ rajpuaítzi, ayee pu hui á'ateeri tñj na'a rusén jime'e ti ájcítziúuta a'ame. Capu ajta hua'atá'aca mej huaújse'upe'en tújca'ari tzajta'a nusu tñca'ari tzajta'a. Ayee mú hui tirajpuaítzi muá'aju'u a'ñime í mej rana'amiche me'ájna í ti'itij, ajta í tevi, matíj mena'a mej miyen ra'ancuré'a í mej jñ huá'a jetze ra'uyú'uxa a'ij ti ántehuaa a'ájna í ti'iti.

¹² A'áj pu jñ, Dios ayén tihua'ajee a'ñimej í mej rí'í tí'itesejre'e í jemin mej mi te'utáviicua'i, a'ñimej í mej

rá'astijre'e a'ij ti tiu'uta'ajjtaca'a í Dios, a'ñimej í mej majta rá'atzaahuatete'e me'ájna í Jesús.

¹³ Netí'ij ni ráanamujri'i ti ja'ati júte'e teje'icáxajta-ca'a. Ayee pu tinaatá'ixaa tñ'ij:

—Patá'aj piyen tira'utéeyu'uxa yee: "Tñj na'a ti yú auca'ití a'ame, miché'e rí'í titeújmuaite'e a'ñime í mej rá'atzaahuatete'e í tavástar'a." Ajta a'ñin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tñ'ij: "Jee xaa ne'u, rí'í pu Dios tihua'utá'a a'iné pu'uri rí'írí mej huaújse'upe'en, mej mi caí ché'e ti'iti jñ á'aviicua'ire'e, a'iné pu'uri tihua'ucí'í í mej raamuá'iti me'ájna jime'e mej tiu'umuárij."'

Í ti chuej japua tiú'ucíre

¹⁴ Netí'ij ni neajtahua'a atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! A'áj nu huaseíj í jaitiri ti cuaiina. Seij pu ajta a'ñin japuan újcatii ti ayén seijre'eca'a tñj teáata'a. A'ñi pu curuun uteárujte'ecaa ti oro jñ taavijhuaca'a, ajta ru'itéchueeca'a ruri'írínta'a pújme'en í chun ti aicaújtuta ti ajta temua'a naa te'entámimí.

¹⁵ Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e a'uun a'irájraa u teyujta'a. A'ñi pu ca'anín jñ ayén tiraatajé a'ájna ti jaitiri japua án á'ujcatii tñ'ij:

—Patá'aj hui mi chun jñ raaré'evejche í ti ari tí'icíre, patá'aj tiu'uré'atzaana, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene í pej jetzen tiu'uré'atzaana. Pu'uri hui jeíhua tí'icíre, ajta ari huaré'eca'anaca'a í chaanaca japua.

¹⁶ Ajta a'ñin í ti jaitiri japua án á'ujcatii, a'ñi pu ca'anín jñ tiu'uré'evejche'ca'a í chaanaca japua, ajta tiu'uré'etjaz tñj na'a ti tiú'ucíre'ca'a.

¹⁷ Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e ajta a'uun e'irájraa u teyujta'a. A'ñi pu ajta ru'itéchueeca'a seíj í chun ti aicaújtuta, ti ajta temua'a naa te'entámimí.

¹⁸ Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, a'uun e'irájraa a'u ti a'utéjvee a'ájna í mej japuan tí'imua'ivajtaca. A'ii pu a'ñin pú'een í ti a'ájna jñ antiújmua'aree í taij jime'e. Aj pu 'i ayén tiraatajé a'ájna í ti ru'itéchueeca'a í chun ti aicaújtuta, ti ajta antámimí. Ayen tñ'ij:

—Patá'aj hui raaré'evejche, pajta rájseire'en í táca'ira'an í pi'ista ti a'uun a'uvéjme í chaanaca japua a'iné pu'uri cuasi a'ájna í uuva.

¹⁹ Jime'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu 'i a'ñin ayén raaré'evejche'ca'a í chaanaca japua, ajta rájseij a'ájna í ti tiú'ucíre'ca'a í chaanaca japua. Aj pu 'i a'uun ya'ucáahua'axi a'ájna tzajta'a í mej jñ rajaachi í uuva a'u ti Dios ya'ujáche a'ájna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

²⁰ Aa mú ya'ujáche á pua'acié á chajta'a. Xúure'e pu airám'i'yeca'a a'ájna í mej rá'ajache. Temua'a pu te'utí'í já'araa. Ayee pu te'utí'í a'utí'ímuá a'atá'ase í xáachime'ara'an jetze í cahuaayu'u. Ajta, ayee pu a'uyaúcan japua huami'yéjraa a'achú cumu huaíca ciento kilómetros.

A'ñime í mej ta japua tí'ivaire'e, ajta í puaíjti ti aráhua'apua

15 Netí'ij ni neajtahua'a seíj huaseíj í ti ta japua jeíhua ruxe'eve'e. Jé'ecan nu rí'í tira'utaseíj. A'ii

mú a'ñin pú'een í mej tí'ivaire'e u ta japua, í mej aráhua'apua ará'ase. A'ñj mú jín antiújmua'aree me'ñj-na jime'e í puajítzi í ti ayén ará'ase a'achú cumu aráhua'apua. A'li pu a'ñin pú'een í ti nain jín te'entipua'ajte í ti jíme'en Dios ayén puajítzi hua'utá'asin a'ñjna jime'e ti huápi'i niu'ucami'i.

² Netí'ij ni ti'iti huaseíj. Naa pu tí'imesti. Aa pu a'u-muáanijme'ecaa, cu xíee viidrio na'a, taij ti tzajta'an seijre'e. Majta a'ñime í mej raateemua'iti me'ñjna í tevi ti huápi'i tési'ire'e, majta í tevi ti ravaire'e, majta í ti jín ti'itíeé á'aye'i í ti jín ayén ántehuaa, a'úu mú huaté'uu-ca'a a'utí e'eve'e'ástime a'ñjna í viidrio ti amuáanijmee. A'ñi mú te'it'í'ica'a rumuájca'a jetze me'ñjna í aarpa ti Dios hua'utapuajve mej mi me'ñjna jín tiu'utácuina í amín.

³ Majta miyen me'ñjna jín tí'ichuicaca'a me'ñjna jime'e a'ij ti huaríj a'ñjna í Moisés ti tí'ivaire'eca'a í Dios jemi, majta me'ñjna jime'e a'ij ti huaríj í Cáne'a. Miyen tíjín:

Jé'ecan pej huápi'i rí'i naa huaríj
patí'ij tu'irájtuua mú'ee, tavástara'a,
mí pej Dios pú'een, pej pajta nain jín antí'amua'a-
ree.

A'ñj tu jín rí'i te'utaseíj.
Tíj na'a a'ij pej ríci, xé'epi'in pej ríci,
pajta tzáahuati'ira'a jín raaxé'epi'intare'e,
mí pej piyen tí'ajta
tíj na'a ti yú auca'ití a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁴ Naími'i mú miyen rí'i timuaateájtuuaani,
majta rí'i timuaatá'asin, mú'eetzi,
mí pej tavástara'a pú'een,
a'iné mú'ee pej aseíj rí'éene'ecán jín seijre'e í Dios je-
mi.

Naíjmi'i í mej seij chuejra'a japua é'eme'ecan, a'ñi mú a'uvé'uju'u muá'aju'u mej mi muaateánajche,
a'iné pepu'uri tíhua'utaseíjrate pej piyen xé'epi'in
huaríj a'ij ti tiraavíjte'e.

⁵ Netí'ij ni atáneereca'a ti pua'a ari te'entácuuni'i u teyujta'a a'u ti e'irácii a'ñjna í ti te'anxájta a'ñjna jime'e í Dios.

⁶ Matí'ij mi me'uun a'iráaci u teyujta'a a'ñime í mej ta japua tí'ivaire'e í mej aráhua'apua ará'ase. Mu'uri ráatisime'e í puajítzi í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Cíix-uri mú majta ti'iteché ti mé'e ti'itetáatiye'i temua'a naa. Majta mú avé'ejí'ici'ihuajme'ecaa án rútaaviitze'e puaasi jime'e ti oro jín taavíjhua.

⁷ Ajta seij í mej muáacua í mej ruuri, a'ñi pu hua'uré'e'í'ipi'ite a'ñime í mej aráhua'apua ará'ase a'ñj-na í tuxa'a í ti avé'ejistijmee í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios í ti i'irúuri rusén jime'e. Seij ajta seij pu hua'uré'e'í'ipi'ite a'ñjna í tuxa'a.

⁸ Aj pu 'i temua'a téjcitziujtareca'a u teyujta'a a'ñjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios. Ajta, jeihua pu huápi'i huatátzareajraa. Aj pu 'i temua'a te'uhuájjste-ca'a u teyujta'a a'ñjna í citzij. Capu ché'e hu-atári'iristareca'a ti seij a'uun a'uteárute u teyujta'a ajta mena'a caí ra'antipua'ajte'en í mej aráhua'apua

ará'ase mej puajítzi hua'utá'an í ti ajta aráhua'apua ará'ase.

Í cutzape'e ti a'ñjna jín avé'ejiste a'ñjna jime'e ti Dios huápi'i niu'ucami'i

16 Netí'ij ni seíj huaseíj í ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a u teyujta'a. Tí'iquí ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Sericu, setá'aj hui á ya'ucáxire'en í chaanaca japua tíj na'a í ti avé'ejisti í cutzape'e jetze í ti aráhua'apua ará'ase mej mi ráamua'aree ti huápi'i niu'ucami'i í Dios.

² Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ñjna, aj pu 'i seij u a'uvé'emej. Tí'iquí á ya'ucáxrie í chaanaca japua í cutzape'e jetze ti aramuáacua. Aj pu 'i huá'a japua rájve a'ñjna í ti jín i'icá'atzata í ti a'ij pua'a té'eeca, ajta í ti a'ij pua'a seijre'eca'a. Ayee pu tihua'uruu a'ñimej ti huá'a jetze té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij ti ántehuaa a'ñjna í ti'iti, majta a'ñimej í mej raateánajche'ca'a.

³ Ajta, í ti hua'apua, a'ñi pu ajta á ya'ucáxrie í cutzape'e í ti aramuáacua japuan í jaj ti ve'ée. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i seicié huaújruu í jaj tíj xúure'e ti airámi'iyeca'a tevi jetze ti huamí'i. Ajta, naíjmi'i í mej jaj tzajta'a chejca'a, a'ñi mú huácuui.

⁴ Ajta í ti huaíca, a'ñi pu á ya'ucáxrie a'ñjna í seij í ti cutzape'e jetzen aramuáacua í játe'ana tzajta'a, ajta japuan a'u ti e'ejajxajme. Jíme'en pu'u ayén huaríj, tíj na'a ti tí'iseijre'e seicié pu huaújruu tíj xúure'e.

⁵ Netí'ij ni ráanamujri'i í ti a'ñjna jín antiújmua'aree í jaj, a'ñi pu ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Xé'epi'in pej hui huaríj pe'ñjna jime'e pej hua'uxíjte, mú'ee, mí pej jécua ímuá seijre'eca'a, pajta íjii pej pauj seijre'e.

⁶ Naa pu hui xé'epi'in a'iné a'ñime í teteca mu'uri huá'ucuii a'ñimej í mej mú'eetzi jemi rí'i tí'itesejre'e, majta a'ñimej í mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixax-a'ata'a. A'ñj pej jín peri hua'utá'a mej majta xúure'e huayé'en. Ayee mú hui éeni'ici'e ra'antimuá'iti.

⁷ Netí'ij ni ráanamujri'i ti ja'ati ti a'uun a'utéveeca'a jetzen a'u mej tejé'emua'ivajtaca. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Jee xaa ne'u, tavástara'a, mí pej Dios pú'een, mí pej hui pajta nain jín antí'amua'aree. Tzáahuati'ira'a pej jín huá'axijte'e. Naa pu tiraavíjte'e a'ij pej ti-hua'utá'a.

⁸ Ajta í ti muáacua, a'ñi pu á ya'ucáxrie í cutzape'e a'ñj-na japua í xicaj. Ajta ayén tiraatá'a a'ñjna í xicaj ti huá'uta'ixi'iri.

⁹ Majta a'ñime í teteca, huá'ataixi'i a'ñjna jime'e ti huápi'i téjxicaca'a. Majta a'ij pua'a tiraatajé í Dios í ti a'ñjna jín antiújmua'aree ti puajítzi hua'atá'aca. Camu raatéxiehhuataca'a a'ñjna ti a'ij pua'a een a'ij mej ríci, camu majta rí'i tiraatá'a í Dios.

¹⁰ Ajta í te'anxívi, a'ñi pu ajta á ya'ucáxrie a'ñjna í cutzape'e a'ñjna japua a'u ti e'ecájca a'ñjna í ti'iti ti a'ij pua'a een. Jíme'en pu'u ayén huaríj, huápi'i pu hu-ateática'areca'a a'u ti tejé'ajta. Majta a'ñime í teteca,

a'ñi mú avá'ujche'eve'e é runeau jetze me'ñjna jime'e mej jeihua huápi'i rajpuaíjtzica'a.

¹¹ Majta jeihua mú a'ij pua'a tiraatajé me'ñjna é Dios é ti ta japua é'eseijre'e me'ñjna jime'e mej jeihua huápi'i rajpuaíjtzica'a. Camu majta a'atzu raatéxiehuataca'a a'ij mej ríjcaa ti a'ij pua'a een.

¹² Ajta é ti arájsevi, a'ñi pu ajta á ya'ucájrie é cutzape'e a'ñjna japua é játe'ana é ti ve'ée ti ayén téja'arájtehuua tíjñ Eufrates. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i nain-japua ateáxi'i é játe'ana. Ayeé pu 'een jín ateáxi'i mej mi antáçine a'ñime é mej tí'ajta a'u ti 'eljñineí é xicaj.

¹³ Neté'ij ni hua'usej é mej huaíca é mej aijneáxi huá'ateni'itze'e a'ñjna é cu'ucu'u, ajta a'ñjna é ti'iti ti a'ij pua'a een, ajta a'ñjna ti huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a hua'itzi jime'e. Ayeé mú seijre'eca'a matéj teecujse. A'ii mú a'ñin pú'een é xiéjñiu'ucari é mej a'ij pua'a 'een.

¹⁴ A'ii mú majta a'ñin pú'een é xiéjñiu'ucari é mej tiyaaru'u jetze ajtéme'ecan. A'ñi mú á'ujjhuua'an nain-japua é chaanaca mej mi huá'ajseire'en a'ñimej é mej tí'ajta íyien chaanaca japua mej mi huaténe'use'en a'ñjna xicáara'an ti huápi'i ruxe'eve'e té'ij a'ñin hu-atasejre'en é Dios ti nain jín antiújmua'aree.

¹⁵ Ayeé pu tíjñ: "Me'ecui xaa, yee nu hui uvé'enejsin téj nahua'ari ti avíitzi jín a'uteáru'ipi é huá'a çhi'ita. Ré'i pu tiraatá'a a'ñjna ti a'atáneé, ajta jín ti'itéeçhen té'ij çai mua'avi'i á'uche'ecane'en, mejseíra é teite é ti jín tí'ite-vi'ira'a." Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a.

¹⁶ Majta a'ñime é mej huaíca, a'úu mú huá'ajseij a'uj-na já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuua hua'aniuua jime'e é hebreos tíjñ Armagedón.

¹⁷ Ajta é ti aráhua'apua, a'ñi pu á ya'ucájrie é cutzape'e. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu 'i seij ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a ti a'uun a'uteveeca'a teyujta'a. A'ujna, a'u ti a'utéjvee é mej japuan tí'imua'i'ivajtaca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ñjna tíjñ:

—Pu'uri icu, antipua'areca'a.

¹⁸ Maté'ij mi huatémaxcava'axi, majta téniuua'a. Jéihua pu ajta tí'ica'arajnaca'a. Ajta jé'ecan huápi'i hu-ateújca'atzixi é chaanaca. Téj na'a ti yú e'iré'ene mej yen huatasejre é teteca íyien chaanaca japua, capu ja'anáj ayén huateújca'atzixi. Jé'ecan pu huápi'i xaa huateújca'atzixi.

¹⁹ Ajta a'ñjna é çajta'a é ti ve'ée, huaíca pu autátzi'ite-ca'a. Ajta é'evatzixi é huá'achajta'a é mej seij çuájra'a japua é'eme'ecan. A'ñi pu Dios, ajta ra'utámua'areeri'i a'ujna u Babilonia té'ij puaijtzi raatá'an té'ij tí'iraci'iti é ti jín huápi'i niu'ucami'i é Dios.

²⁰ Ajta téj na'a a'u ti e'eráhuachi é jaj tzajta'a, a'ñi pu e'ehuaújpua'arixi. Capu ajta ché'e seijre'eca'a a'u ti á'ujríme.

²¹ Majta mú téetej cáavatzí, temua'a mevivejmé'e. Temua'a pu tijetéjme'ecaa a'achú cumu huaícate kiilu. A'ñimej pu japua rájve é teteca. Majta a'ñime é teteca, a'ij mú pua'a tiraatajé me'ñjna é Dios me'ñjna jime'e é téetej a'iné jeihua mú rajpuaíjtzica'a mej miyen cáavatzí é téetej.

Dios pu ra'ujxíte a'ñjna é 'íta'a ti rutuaaca'a

17 Aj pu 'i seij ti ta japua tí'ivaire'e, ti ajta seij huíteátiica'a é cutzape'e ti aráhua'apua ará'ase, a'ñi pu mú a'uvé'emej, ajta ayén tinaatá'ixaa tíjñ:

—Tiya'a jii, nee nu muaatasejrate'esin a'ñjna ti jín Dios ra'ujxíte'en a'ñjna é 'íta'a ti ve'ecán jín ti'itéveeca'a, ti ajta ramuá'itica'a é tumin é ruhuá'ira'a jime'e. A'ii pu a'ñin pú'een é ti a'uun á'ujca é jaj japua ti ve'ée.

² Majta a'ñime é mej tí'ajta íyien chaanaca japua, a'ñi mú huatéújxana'acire me'ñjna jamuan é 'íta'a. Majta a'ñime é mej íyien huachéjme chaanaca japua, a'ñi mú majta huatéajta'arua me'ñjna jime'e ti a'ñin 'íta'a ayén hua'utá'a mej majta jamuan ti'ihuaújxana'acira'aten.

³ Aj pu 'i a'ñin xiéjñiu'ucare'ara'an é Dios, a'ñi pu ne-ja'uví'iti a'ñjna a'u ti çai é'e ti'iti. A'uu nu 'íta'a huasej ti a'ñjna japua á'ujcatii é ti'iti ti pa'u. Ajta a'ñin é ti'iti, jeihua pu jetzen é'eyu'usi'ihuaca'a é ti jín ayén ánte-huaaca'a, ti ajta jín a'ij pua'a tí'ijxa é Dios. Arahua'a-puáca pu huíjmu'uu a'ñjna é ti'iti, ajta tamuáamuata'a pua'améca ave'ehuájmeé.

⁴ Tí'inacamua é ti ti'itéeçhen, ajta çíj çaj tí'ipa'u. Jéihua pu huápi'i ucárujti'ihuaca'a a'ñjna é ti oro jín taavijhua, ajta tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ajta perla ti'iti. A'ñi pu ajta ru'iteátiica'a é cutzape'e é ti oro jín taavijhua. Ajta a'ñjna jetze é cutzape'e, ti'iti pu avé'ejisti é ti tiú'uxana'avi'iste'e, ajta é ti jín huatéújxana'acire a'ñjna é 'íta'a.

⁵ Ajta ayén té'eyu'usi'ihuaca'a é cuaatzeájra'an jetze a'ij ti ántehuaa.

Neajta inee, canu yaú'itiée na'araa ne'ñjna é niuucari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a ti jíme'en yee: "Babilonia, é ti ve'ecán jín ti'itéjvee. Hua'ana'ana a'ñimej é 'uua é mej ramuá'itici é tumin é ruhuá'ira'a jime'e. A'ii pu a'ñin pú'een ti jetzen a'uun a'uvé'emej é ti tiú'uxana'avi'iste'e íyien chaanaca japua."

⁶ Neté'ij ni raasej ti a'ñin 'íta'a tahuáaca'a a'ñjna jime'e é hua'axuure'e a'ñime é mej rí'i tí'iteseijre'e é Dios jemi, majta a'ñime é mej huácuihuaca'a me'ñjna jime'e mej rá'astijre'e me'ñjna é Jesús. Jé'ecan nu a'ij te'utasej neté'ij raasej.

⁷ Ajta a'ñin é ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tíjñ:

—¿A'iné 'een jín piyen te'utasej? Nee nu muaatá'ixaaate'esin a'ij ti huataújmua'a a'ñjna ti çai ámitieere'e a'ñjna jime'e é 'íta'a, ajta a'ñjna é ti'iti ti japuan avé'eca, é ti ajta arahua'apuáca huíjmu'uu, ajta ti tamuáamuata'a ave'ehuájmeé.

⁸ A'ijna é ti'iti pej hui raasej, a'ñi pu ajmí'i huatasejre, ajta íjii, capu ché'e ye'e já'ahua'a. Ajta, aúche'e pu a'i-taméj a'ujna a'utí e'etécun ti çai a'ij ámitieere'e a'achú ti ucátee. Méjca'i huáyee pu ajta á'apua'aren a'ñjna é ti'iti. Majta a'ñime é mej yen huachéjme íyien chaanaca japua, é mej çai é'eyu'usi'ihuaca'a a'ñjna jetze é yu'uxari a'ij mej ántea'arua, a'ñjna é yu'uxari ti jéçua imuá jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a matéj mena'a pua'amé ruuri huatéaturaa é Dios jemi, ayée mú rí'i tiya'useíra

muá'aju'u mat'íj raasej me'íjna í ti'iti a'iné a'í pu ajm'i huatasejre, ajta a'ájna'ímua í'iruurica'a, ajta caí ché'e mé iye'ahua'a. Ajta, aúche'e pu huatasejre'esin.

⁹A'íjna í niucari, ti hui ja'ati yaú'itiée á'ara'ani, ruxe'eve'e ti a'íjna jetze tiú'umua'ati temua'a naa. A'íjna í ti arahua'apuáca huíjmu'uu, ayée pu hui huataúj-mua'a tíjín: A'íjna í jírí ti aráhua'apua ará'ase ti japuan á'ujca a'íjna í 'íita'a.

¹⁰A'íj mú majta a'íjn pú'een í mej tí'ajta, í mej majta aráhua'apua ará'ase. Mua'anxívi í mej meri á'upua'areca'a. Seij pu'u auj ti'iti jín ti'itéjvee. Ajta í seij, capu xi seijre'e. Í ti ayén huatasejre'esin, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti cáj na'a caj té'eteevi'in.

¹¹Ajta, a'íjn í ti'iti ti ajm'i huatasejre, ajta íjii capu ché'e ye'e já'ahua'a, a'ii pu a'íjn pú'een í ta'aráhuaiica. A'íj pu ajta huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej aráhua'apua ará'ase. A'íj pu hui ajta á'apua'aren.

¹²Ajta a'íjna í ti tamuáamuata'a ave'ehuájme, ayée pu hui huataújmu'a tíjín tamuáamuata'a mú ará'ase í mej tí'ajta. Majta a'íjme, camúu xi me'íjna jín tite'enteájrui mej mi tiu'uta'ajta. Maúche'e mú ra'an-curé'asin mej mi cáj mena'a caj tité'eteevi'in a'achú cumu seij hora mej tiu'uta'ajta jamuan í ti'iti.

¹³Naíjmi'i mú miyen ruxé'ej tí'imua'atze. Majta mej raatátuiire'en me'íjna í ti'itij mat'j mena'a í mej jín antiújmua'aree, ajta í huá'amuarí'eri'ira'a. ¹⁴A'íj mú hui raaténe'usi'ite'esin me'íjna í Cáne'a.

Ajta a'íjn í Cáne'a, a'íj pu hua'utémua'iti a'iné a'ii pu a'íjn pú'een í tavástara'a í ti ajta tihuá'ajte'e a'ímej í ti hua'avásta'a pú'een í teite. A'ii pu hui ajta a'íjn pú'een í tajtuhuan ti naíjmi'ica tí'ajte'e í seica í tajtúhuaani. Majta a'íjme í mej jemin seijre'e í Cáne'a, a'ii mú a'íjn pú'een í ti hua'utajé, ti ajta hua'antíhuau. A'ii mú majta a'íjn pú'een í mej caí até'itzea'ara í jemin.

¹⁵Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—A'íjna í jaj ti ve'ée í pej hui raasej, í ti ajta japuan á'ujca a'íjna í 'íita'a ti ramuá'itici í tumin í ruhuá'ira'a jime'e, a'ii mú a'íjn pú'een í teitestemua'ame'en a'íjna í 'íita'a, majta í teitejra'an, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, í mej majta seij jín tí'ixaxa'a í niucari.

¹⁶Ajta a'íjna ti tamuáamuata'a ave'ehuájme, í mej tí'ajta a'íjna jamuan í ti'iti, a'íj mú rájcha'íre'e muá'aju'u me'íjna í 'íita'a ti ramuá'itici í tumin í ruhuá'ira'a jime'e. Majta hua'aré'e'itixi'isin í teite í mej rá'ajaahuate'eca'a. Majta ca'anéri jín tiracá'ari'ira tíj na'a í ti ti'itéechen. Majta raatéci'ime í huá'ire'ara'an. Majta ra'ateáaira.

¹⁷Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ayén ca'aníjra'a hua'utá'asin mej mi miyen tira'ará'asten a'ij ti a'íjn tí'ijxe'eve'e me'íjna jime'e mej ruxé'ej mena'a tiú'umua'ati. Majta raatátuiire'en í ti'iti jemi mat'j mena'a ti'iti í mej jín antiújmua'aree. Ayee mú raruuren ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'ij ti Dios ari tiraataxájtaca'a.

¹⁸Ajta, a'íjna í 'íita'a í pej raasej, a'ii pu a'íjn pú'een í chajta'a ti ve'ée í ti tihuá'ajte'e a'ímej í tajtúhuaani í

mej ti'iti jín títetateí a'u ti na'a íyén chaanaca japua. —Ayee pu tinaatá'ixaa a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e.

A'uu pu é'evatzijxi a'ujna u Babilonia

18 Neajta seij huasej í ti ta japua tí'ivaire'e. Aa pu ta japua ve'ecáme'ecaa a'íjna. Jéihua pu huápi'i ti'itij jín antiújmua'aree. Nain japua pu ajta huatátzareajraa íyén chaanaca japua a'íjna jime'e ti tétaave'e á ru jetze.

²Aj pu 'i ca'anín jín huajíjhuaca'a ayén tíjín:

—Pu'uri hui é'evatzijxi, pu'uri xaa hui é'evatzijxi a'ujna u Babilonia, í chajta'a ti vivéjme. Mu'uri hui me'uun a'uchéjme a'íjme í tiyaaru'u. Pu'uri ajta huá'achi'i pú'een í xiéjniu'ucari í mej xána'avisí'i seijre'e. A'uu mú 'é'e á'aseca, mat'j mena'a pua'amé í pina'ase í mej xána'avisí'i seijre'e, í tej caí a'atzu huá'axe'eve'e.

³Ayee pu hui tiráaru, a'iné a'íj pu ca'aníjra'a hua'utá'a mat'j mena'a pua'amé í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huá'irini tíj ajta huaréj a'íjna í Babilonia. A'íj pu hui jín Dios ayén che'atá na'a puajtzi tihua'utá'asin a'iné jé'ecan pu huápi'i niu'ucami'i a'íjna í Dios. A'íjme í mej íyén tí'ajta í chaanaca japua, mat'j mena'a pua'amé jamuan huatéjxana'acire. Majta a'íjme í mej tí'itua'araca íyén chaanaca japua, a'íj mú hui meri huatéjchijteaanitaca'a me'íjna jime'e mej jéihua huápi'i tí'inecua'atzeca'a mej huápi'i tí'ijcha'íca a'íjme. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ti ta japua tí'ivaire'e.

⁴Net'íj ni seij huánamuajri'i ti júte'e teje'icáxajtaca'a ayén tíjín:

—Setá'aj hui se'uun huiráçine mi sej nete'feste-mua'a pú'een, sej si caí seajta siyen auté'itzen tíj a'íjna, ti ij caí puajtzi amuaatá'an í Dios a'ij ti a'íjn raatá'asin a'íjna í 'íita'a.

⁵Jee xaa, a'íjna í ti jín ayén huaréj, a'íj pu hui ari nain jín auteájturaa í Dios jemi. Pu'uri xáahuí ámitieere'e íjii u ta japua Dios ti é'eseijre'e. Ajta a'íjn Dios, a'íj pu ari ra'utámua'areeri'i tíj na'a ti jín a'ij pua'a ti'itíjcha'í.

⁶Ché'e ayén tí'iraci'iti tíj ajta a'íjn puajtzi tihua'utá'a í ti hua'utéemua'iti. Ché'e ajta hui hua'apua tiu'utanájchita tíj na'a seij jime'e ti ayén huaréj ti a'ij pua'a een. Ajta a'íjn í vaasu ti jetzen raye'eca a'íjna ti jín huatéjtimua'ira, ché'e hui ayén ra'avé'ejisten a'íjna jime'e í ti hua'apua ará'ase í ti jín huatéatahuan.

⁷A'íj pu hui ahuaújzaha rusej, ajta huataújsej-rataca'a a'íjna jime'e ti jéihua huápi'i tí'ijcha'íca'a. Ché'e ruxé'ej na'a tiráaci'iti tí'ij rajpuaítzi á'ara'ani, ajta ti huataújxiemiste'en. Ayee pu hui tí'ixa í ru tzajta'a tíjín yee: "A'íj pu a'íjna jín ti'itéjvee í 'íita'a ti tí'ajta, ajta ayén tíjín ti caí rusejrtaca'a, ti caí ja'anáj ruxieemíjte'e a'ame."

⁸A'íj pu hui jín ca'anacan japuan rávajtzi seij xicaj jime'e ti rajpuaítzi á'ara'ani. Aj pu xaa tíjcu'ini, ajta ruxieemíjte'e a'ame. Ajta ayén tirajpuaítzi a'ame tújri jime'e. Ajta huatéata'iri'ihua, a'iné jéihua pu raayé'iti í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e í tavástara'a, a'íjna í Dios ti ra'uxíjte'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati ti ta japua tí'ivaire'e.

⁹ Ajta a'ñime í tajtúhuaani í mej tí'ajta íiyen chaanaca japua, í mej majta jamuan huateújxana'acire, majta jamuan huateújchijteaanitaca'a, mat'íj raaseíj a'utí é'e-jcitziu a'ñina jime'e tí teátaasin, a'ñi mú ruyeinixi'ín, majta jíjhuan me'ñina jime'e í chajta'a.

¹⁰ Majta me'ñin, á mú ímuá a'uhuístira'asin me'ñina jime'e mej rátziihne'e í tí jín rajpuaítzi a'ame. Ayeé mú tí'ixáata muá'aju'u tíjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee mi hui pej chajta'a pú'een tí ve'ée, mi pej jeíhua tí'itij jín antí'amua'aree, mi pej hui Babilonia pú'een, seíj xicaj pu jín ayén teja'uré'ene tí Dios ma'uxíjite'e.

¹¹ Majta a'ñime í mej tí'itu'araca íiyen chaanaca japua, a'ñi mú majta ruyeinixi'ín, majta ruxieemíjite'e muá'aju'u me'ñina jime'e í chajta'a a'iné capu ché'e mé'e ja'ati tí tihuá'unanai í mej tí'itua'araca tí'iti tí na'a mej tí'itici, tí pua'a oro, nusu plata, na'ari tetej tí temua'a tí'ijnajche, tí'iti perla. Majta seica cfixuri tí'itua'araca. Capu ché'e ja'ati tihuá'ananairan í tí tí'imesti, í tí nacamua, tí ta'atí, tí pa'u. Camu majta ché'e huá'ananaira muá'aju'u í cíyey mej tu'araca tí jeíhua tí'ijnajche na'ari tí'iti cobre nusu tepúusti'i nusu a'ñina í tetej í mej racaamete, í mej jín te'entámimite'en í tepuaj na'ari í chun.

¹³ Camu majta ché'e miyen tihuá'ananairan í mej cua'ira tíjnajchite'en tí'iti tzencá, na'ari tí'iti tí na'a tí naa té'eeca nusu cuaane'e na'ari tí'iti mirra, na'ari cuaane'e tí cuaiina, tí'iti nahuáj, na'ari aceite, na'ari hariina tí rí'en, tí'iti triigu, ajta ye'emuaate mej seijre'e huáacasi, na'ari cáne'axi, ajta cahuaayu'u. Ajta, a'ñina í carreta mej ru'uve'ejápuaj muá'aye'i í cahuaayu'u, majta a'ñime í mej ca'anéeri jín tí'imuari'e ruxí'ej teite jemi, camu mi ché'e tihuá'ananairan.

¹⁴ Ayeé pu teja'uré'ene a'ij tí ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ayén tíjín: "A'ñina tí temua'a tí'irí'een, í pej huáp'i'í raxí'eve'eca'a, capu ché'e seíre'e a'ame mú'eetzi jemi. Ajta, naíjmi'i tíj na'a tí huáp'i'í tí'ijnajche, ajta tí naa seijre'e í pej jín á'atzaahuat'e aseíj, pepu'uri tejá'urie. Capej ché'e tí'ite'uuni."

¹⁵ Majta a'ñime í mej tí'itu'araca, í mej majta me'ñina jín huateújchijteaanitaca'a me'ñina jime'e mej tihuá'ananairaca'a, a'ñi mú a'ímuá huahuístira'asin, me'ñina jime'e mej rátziihne'e muá'aju'u tí Dios puajtzi raatá'a. Maújyeinixi'ín, majta ca'anín jín huataújxieemíste'esin.

¹⁶ Ayeé mú tí'ixáata muá'aju'u tíjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee pej chajta'a pú'een, tí ve'ée, í pej pe'ñina tí'itéchejca'a í tí mesti tí naa 'een, pajta pe'ñina jime'e tí nacamua, pajta í tí pa'u jime'e, í pej ucá'arujti'iri'i pe'ñina í tí oro jín taavíjhua, pajta pe'ñina jime'e í tetej tí huáp'i'í tí'ijnajche, pajta pe'ñina jime'e í perla tí'iti.

¹⁷ Seíj hora pu hui jín, naíjmi'i tíu'uré'axi tíj na'a tí huáp'i'í tí'ijnajcheca'a.

Majta a'ñime í mej ramíjhuaca me'ñina í baarcu, majta a'ñime í mej tí'imijhuaca me'ñina jetze í baarcu í mej é'eciine í jaj japua, majta naíjmi'i í mej hua'ité vivi'i, a'úu mú ímuá huahuístiraa.

¹⁸ Mat'íj raaseíj me'ñina í citzij tí ajtí'ímua ájcitziujta-ca'a, tí té'ajtaiira í chajta'a, mat'íj mi huateúyieinea-jraa. Miyen tíjín:

—¿Tí'itájni máa chajta'a seijre'eca'a tíj amijna? Capu hui mé'e é'e chajta'a.

¹⁹ Mat'íj mi tí'iti avá'ujratziiraxi tí'iti tí muini í ru-mu'úu jetze, mej ruyein, majta ruxieemíjite'e. Ayeé mú tí'itejijhuaca'a tíjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee hui chajta'a tí ve'ée, a'iné mú'eetzi mú jetze huateújchijteaanitaca'a mat'íj mena'a pua'amé mej tihuá'a'ajite'eca'a a'ñime í mej baarcu jetze antaci'ica í jaj japua. A'ñi mú hui jín huateújchijteaanitaca'a me'ñina jime'e pej jeíhua huáp'i'í tí'ijnajcheca'a. —Ayeé mú tíu'utaxájtaca'a a'ñime í teite.

²⁰ Seajta mú'een, mi sej ta japua é'eseijre'e, setá'aj huataújtemua'ave'en, seajta mú'een, mi sej rí'í tí'ite-seijre'e í Dios jemi, seajta mú'een, mi tí Dios amua'an-tíhuua'u, sej si'í tihuá'utá'ixaate'en í teite, seajta mú'een, mi sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Setá'aj huataújtemua'ave'en se'ñina jime'e tí Dios ayén tejámuaaxí'epi'íntari'iri'i a'ñina jime'e tí ra'uxíjite a'ñina í íita'a.

²¹ Aj pu 'i sej tí ta japua tí'ivaire'e, tí ajta jeíhua huáp'i'í ruca'ané, a'ñi pu tetej ájtii tí ayén seijre'eca'a tíj a'ñina í mej jín te'á'atí'ixica. Aj pu 'i ra'ateájrie í jaj tzajta'a tí ve'ée. Ayeé pu tíu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ayeé pu hui che'atá na'a éeni'ici'e raaté'uuna a'ñina í chajta'a tí ve'ée, tí ayén téja'arájtehuuaa tíjín Babilonia. Capu ché'e mé'e é'e seíre'e a'ame.

²² Camu ché'e miyen namuáare'e muá'aju'u a'ñime í mej tí'icuinaca a'ñina jetze í aarpa nusu a'ñime í mej tí'icuinaca rachuicari jime'e. Camu hui majta namuáare'e muá'aju'u mú'ejmi jemi a'ñime í mej tí'ici'isite'e c'í'isiti'ira'a jetze na'ari a'ñime í mej ucáaji'ihuua muá'aye'i í trompeeta jetze. Majta a'ñime í mej tí'imijhuaca, mat'íj mena'a pua'améca, a'ij mej mena'a tiraayí'iti, camu hui ché'e mú'ejmi jemi seíre'e muá'aju'u. Camu xaa ne'u a'atzu. Camu majta ché'e namuáare'e muá'aju'u a'ñime í mej té'atixica.

²³ Ajta, capu hui ché'e a'atáa a'ame mú'ejmi jemi í tajj tí huatátza á'aye'i í huá'achi'i tzajta'a. Capu ajta ché'e ayén namuáare'e a'ame mej xahuaani'i jín tíu'utaxájtaca'a a'ñime í mej mauchén huanéjne'icheca'a, ajta mej mauchén huáviiche, a'iné a'ñime í mej mú'ejmi jemi tí'itu'araca'a, a'ii mú me'ñin pú'eene'e í mej yen japuan seijre'eca'a í chaanaca, í mej majta vivejmé'en jín títetaté'eca'a. Pajta piyen tihuá'ucuanamua mat'íj mena'a pua'amé í mej seij chujra'a japua é'eme'ecan pe'ñina jime'e pej piyen huatá'aseijrataca'a pej huáp'i'í naa seijre'e a'ñime jemi mej mi miyen huárini tí a'ij pua'a een í Dios jemi.

²⁴ A'ii pu ajta a'ñin pú'een tí huá'ucuii naíjmi'ica a'ñime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta a'ñime í mej rí'í tí'ite-seijre'eca'a í Dios jemi. Jee xaa ne'u, a'ñi pu huá'ucuii mat'íj mena'a pua'amé huácu-ihuaca'a íiyen chaanaca japua, tíj na'a jécua ímuá, tí ajta íjii.

A'ñ mú ti'ichuíca júte'e u ta japua

19 Neté'ijta ni huá'unamuajri'i í mej ta japua ca'anín jín tí'ichuicaca'a. Cu xíee jéihua huápi'i ajteáxiireca'a a'ñime í mej tí'ichuicaca'a. Miyen tijín: Aleluuya, tiché'e rí'i tiraatá'an í taDioj, a'iné a'ñ pu ari tu'irájtuua, a'ñ pu jetze a'uvé'emej í tej jín rí'i tira'utaseij, ajta a'ii pu a'ñin pú'een í ti nain jín antiújmua'aree. ²Tzáahuati'lira'a pu jín huá'axijte'e, ajta ayén, tiraavijte'e ti a'ñin puaijtzí hua'atá'aca. A'ñ pu ari ra'uxijte a'ñina í 'ñita'a ti ve'ecán jín ti'itéveeca'a, a'ñina í 'ñita'a ti ruhuá'lira'a jín ramuá'itica'a í tumin, ti ajta ca'aníjra'a hua'utá'a a'ñimej í mej án japuan huachéejme'ecaa án chaanaca japua mej mi a'ij pua'a huárini me'ñina jime'e mej jamuan huatéúxana'acire. Dios pu ajta puaijtzí raatá'a a'ñina jime'e ti a'ñin 'ñita'a ayén huá'ucuii a'ñimej í mej ravaire'e í Dios.

³Majtahua'a mú huajíjhuaca'a miyen tijín: —Aleluuya, jé'ecan pu jetzen ajcítziúuta a'ame tñ na'a rusén jime'e. —Ayeé mú tiu'utaxájtaca'a. ⁴Majta a'ñime í vaujsi í mej seité japuan muáacua ará'ase, majta í mej muáacua, í mej majta ruuri, najimil'i mú aicaújtuxi, mej mi raateánajche me'ñina í Dios í ti e'ecájca ipuari japua. Miyen tijín: —Ché'e ayén teja'uré'enen. Aleluuya. ⁵Tí'iquí seij huajíjhuaca'a ti a'uun a'utéveeca'a a'ájna vejli'i jetzen í mej japuan tí'imua'í'vajtaca. Ayen tijín: Setá'aj rí'i tiraatá'an se'ñina í Dios, najimil'i mú'een mi sej ravaire'e. Capu amín a'ij, ti pua'a siyen vivejmé'en jín títetateí na'ari sej ciliéene'e jín títetateí.

Té'ij huaténeiche í Cáne'a

⁶Neté'ij ni neajtahua'a huá'unamuajri'i a'ñimej. Cu xíee jéihua huápi'i ajteáxiireca'a. Ajta, maté'ij tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tñ jaj ti tetej tzajta'a mí'iyee. Ayeé pu ajta namuajre'eca'a cumu mej téniuuca'an. Miyen tijín: Aleluuya, tiché'e rí'i tiraatá'an í Dios, a'iné pu'uri nain jín tí'ajta a'ñina í tavástara'a í ti taDioj pú'een. ⁷Tiché'e tiyen huatátatemua'ave'en, teajta tiyen tiraatateújtzi'ire'en, tej ti rí'i tiraatá'an a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene ti a'ñin Cáne'a huaténeiche. Ajta a'ñin íra'ara'an pu'uri rí'i huaújrúu. ⁸Ayeé pu tiraatá'a ti tiu'uteújchejte'en a'ñina jime'e í cñixuri ti mesti, ti ajta naa 'een, ti temastájye'i, ti caí a'atzu chueemua. Ajta a'ñina í cñixuri ti naa 'een, a'ii pu a'ñin pú'een a'ij mej meri huaráj a'ñina jime'e í ti xé'epi'in 'een í Dios jemi. A'ñ pu xaa jín ucaújchejte'esin.

⁹Ajta í ti ta japua tí'ivaire'e, ayée pu tinaatá'ixaa tijín: —Patá'aj ra'utéeyu'uxa yee: "Rí'i pu tihua'utá'a a'ñimej í ti Dios hua'utá'inee mej tiu'ucua'ani jamuan a'ñina í Cáne'a a'ñina xicáara'an ti jetzen huaténeichi." Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tijín: —Ayen ti'ayajna í Dios jemi a'ij nej neuchén timuá'ixaa.

¹⁰Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, neté'ij ni aicántutzi a'u ti e'era'ñicajme nej ni raateánajche. Ajta a'ñin, ayée pu tinaatá'ixaa tijín: —Capej hui piyen neruure a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patáj mú'ee, majta a'ñime í a'ihuáamua'a í mej miyen te'anxájta me'ñina jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, majta a'ij ti a'ñin huaráj. Patá'aj pe'ñina huateánajche í Dios, a'iné a'ñina í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús, a'úu pu jetze a'uvé'emej í xéjniu'ucari ti Dios jetzen me'ecan tí'ixaxa'a. —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'ñina í ja'ati.

A'ñ pu avé'eca japuan í cahuaayu'u ti cuainara'a

¹¹Neté'ij ni raaseij ti antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Me'ecui xaa, cahuaayu'u pu án a'utéveeca'a. Naa pu tí'icuinara'a, ajta a'ñin í ti japuan avé'eca, ayée mú ratamuá'amua tijín: "Í ti nain jín té'aste, ajta ti tzáahuati'lira'a jín tí'ixaxa'a." A'ñ pu xé'epi'in ayén ricí a'ñina jime'e ti huá'axijte'e í teite a'ij ti tiraavijte'e. Ajta ayée pu che'atá na'a tí'ine'use'e.

¹²Yee pu seijre'e í jí'iseáara'an jetze tñ taij ti á'ataa. Jé'ecan pu utearújti'ihuajmee í curuun í mu'úura'an jetze. Ajta jetzen pu té'eyu'usi'i a'ij ti ántehuaa. Ajta, capu ja'ati yaú'itie a'ij ti huataújmua'a, sino a'ñ pu'u na'a rusej yaú'itie.

¹³Ayeé pu éene'e ti'itéchejca'a í cñixuri ti tñtij, ajta xúure'e raaméiri'ihuajme'ecaa. Ayeé mú majta raatamuá'a tijín: "A'ñina í niuucari ti jíme'en raxa í Dios."

¹⁴Majta cujta'an huajú'ucaa a'ñime í xantaaru'u mej ta japua é'eme'ecan. Ayeé mú éene'e ti'itéchejca'a í cñixuri, ti mesti, ti ajta naa 'een. Naa pu tí'icuinara, ajta naa tí'iseijre'eca'a í tihuá'acixu, ajta capu a'atzu tí'ichueemuavi'icaa. A'ñ mú cujta'an huajú'ucaa í mé ta'avé'ete'ete a'ñimej japua í cahuaayu'u mej cuaiina.

¹⁵Ajta a'ñin niuucare'ara'an, ayée pu huá'aruuren í teite tñ ja'ati ti'iti antisíjchecha'a a'ñina jime'e í chun. Ayeé pu puaijtzí tihua'utá'asin a'ñimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ñina jime'e í runiuuca. Ca'anéeri pu jín tí'hua'uta'ájte'esin. Ajta, huá'a japua pu rávajtzi tñ na'a í ti jín huápi'i niu'ucami'i í Dios, ti nain jín antiújmua'aree.

¹⁶Jetzen í cñixure'ara'an, ajta a'u ti ajtavé'e í chun, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ratamuá'amua tijín: "Hua'atajtuhuan a'ñimej í tajtúhuaani, ajta, ti tihuá'aijte'e a'ñimej í mej majta tí'ajta."

¹⁷Neté'ij ni ja'ati huaseij ti tí'ivaire'e u ta japua. Anté'ímua pu a'utéveeca'a í xicaj jetze. Ca'anín pu jín hua'utajé matáj mena'a pua'améca í pina'ase í mej cí'cacaj, í mej majta rá'ara'ive u júte'e. Ayen tijín:

—Íyee xu'u hui, mú a'uvé'eju'un sej si siyen tiu'ucua'ani se'ñina jime'e ti Dios ayén tejá'amuamin.

¹⁸ 'Sej si hui ráacua'ani se'íjna í huá'ahua'ira'a a'ímej í mej tí'ajta na'ari huá'ahua'ira'a í hua'acapítan í xantaaru'u. Seajta siyen ráacua'ani huá'ahua'ira'a se'ímej í teteca í mej jeihua rucacá'ane, seajta hui huá'ahua'ira'a í cahuaayu'u, seajta huá'ahua'ira'a se'ímej í mej avé'ete'ete. Nain xu hui cua'ani huá'ahua'ira'a í teteca, capu amín a'ij tí pua'a miyen ruxiéhua á'ujujhua'ane'en nusu mej ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a. Capu amín a'ij ajta tí pua'a mej vivejmé'en títetatef nusu miyen ciliéene'e jín tí'ivaire'e. Mú'een xu xaa hui ráacua'ani í huá'ahua'ira'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tí ta japua tí'ivaire'e.

¹⁹ Neté'ij ni hua'usej mej e'etiújseire'eca'a a'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e, majta a'íme í mej yen tí'ajta í chaanaca japua. Huá'a jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, a'íí mú e'etiújseire'eca'a mej mi raaténe'usi'ite'en me'íjna í tí avé'eca í cahuaayu'u japua, majta me'ímej í xantaaru'ustemua'ame'en.

²⁰ Ajta a'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e, a'íí pu huatévi'iri'ihuaca'a a'íjna jamuan tí hua'itzi jín tí'ixax-a'ata'a a'íjna jetze me'ecan. Ajta, a'íjna í tí huáp'i á'atesi'ire'e, a'íí pu tiu'umuáriej í mej jín rí'í tira'utasej. Ayee pu 'een jín huá'ucuanamua a'ímej í mej ra'ancuré'a me'íjna í mej huá'a jetze á'ayu'usi'i a'ij tí ántehuaa a'íjna í ja'ati. Majta raateánajchecha'a a'íjna í tí'iti tí ayén éene'e seijre'e tíj a'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e. Mej jíme'en huavívi'iri'ihuaca'a a'ímej í mej hua'apua, maté'ij mi me'an huaje'etéehua'axi rurica a'ájna já'ahua'a a'alaguun a'u tí azufre jín á'ataa.

²¹ Ajta, a'íjna tí cahuaayu'u japua avé'eca, a'íí pu ayén huá'aruu í seica í mej rá'astijre'eca'a me'íjna tí huáp'i á'atesi'ire'e. A'íí pu rusej huá'ucuii a'íjna jíme'e í runiuuca tí ayén tí'ivaire'e tíj chun tí 'ajjninei téne'etze'en. Majta náijmi'i í pina'ase, a'íí mú huáju'uxai temua'a jeihua me'íjna jíme'e í huá'ahua'ira'a a'ímej í mej huácuihuaca'a.

Ciríistu'u pu nu'u tiu'uta'ajta sej vi'ira'a nine'ira'a

20 Neté'ij ni sej huasej tí ta japua tí'ivaire'e. U júte'e pu ve'ecáme'ecaa. A'íí pu ajta yaavi huáchuisime'e a'íjna tí jín te'iteáanan a'u tí e'etécun tí caí a'ij ámitieere'e a'achú tí a'ucátee. A'íí pu ajta huapijsime'e tí'iti cadeena, tí vivéj.

² Aj pu 'i raatévi'i a'íjna í cu'ucu'u, a'íjna tí jécua ímuá huatasejre. A'íí pu a'íin pú'een í tí ayén ántehuaa tíjín tiyaaru'u, ajta Satanás. Aj pu 'i ra'ijtápe tí ij á'ateevi'in a'achú cumu sej vi'ira'a nine'ira'a.

³ Aj pu 'i a'uun ya'ucájrre a'u tí e'etécun. Ajta ra'iteána. Tí'iti pu ajta ancáavi'ijte té'ij caí ché'e huá'acuanamua a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ajta na'a caí te'entipúa'ajte'en sej vi'ira'a nine'ira'a. Aj pu 'i xaa, ayén tíu'ujxe'eve'e mej rá'ixijta té'ij a'atzu á'ateevi'in tí ruxiéhua á'uche'ecane'en.

⁴ Neté'ij ni ípuari tiu'uséj, neajta ne'ímej í mej jetzen acáte'ete'e. A'íí mú a'íin pú'een í mej ra'ancuré'a mej me'íjna jín antiújmua'areere mej hua'uxjite'en í teite. Neajta á'iyen huá'axejnui'uca huasej a'ímej í mej huá'ijveichixi í hua'amu'úu jetze me'íjna jíme'e mej

tiu'utaxájtaca'a me'íjna jetze me'ecan í Jesús, majta me'íjna jíme'e mej rá'astijre'eca'a me'íjna í niuucari tí jíme'en raxa í Dios.

Majta a'íime, camu raateánajchecha'a me'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e, camu majta raateánajchecha'a í tí ravaire'e. Camu majta ra'ancuré'a í tí té'eyu'usi'ihuaca'a í huá'acuaatze'e nusu í huá'amuajca'a jetze a'ij tí ye'í ántehuaa a'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e. A'íí mú majta huatarúj jamuan í Ciríistu'u, majta me'íjna jín tí'itevéé muá'araa matéj tajtúhuaani tíj na'a sej vi'ira'a a'íine'ira'a jíme'e.

⁵ A'íí mú a'íin pírici í mej amuacá huatarújsin í mej meri huácuui. Majta í seica, í mej meri huácuui, camu miyen majtáhua'a huatarúj ajta na'a caí te'entipúa'are sej vi'ira'a a'íine'ira'a.

⁶ Ré'í pu tiraatá'a í ja'ati tí ayén tí'ijci'iti, tí ajta huatarújsin huá'a jamuan í mej anáté'ee aítaju'un huá'a tzajta'a í mí'ichite. Ré'í pu tiraatá'a a'íne Dios pu ari huatéura'ate í ru jemi a'íjna í ja'ati. Capu ajta ché'e rí'íríista a'ame tí ajtahua'a huámí'ini tíj na'a rusén jíme'e, sino ayee pu a'íjna jín te'enteáru'ti té'ij tí'iti jín tí'ivaire'e í Dios jemi, ajta jemin í Ciríistu'u. A'íí pu jamuan tiu'uta'ajta. Ayee pu a'atevi'i a'achú sej vi'ira'a a'íine'ira'a.

Dios pu ra'antimua'iti í tiyaaru'u

⁷ Té'ij te'entipúa'are í sej vi'ira'a a'íine'ira'a, aj pu 'i ayén huatátuihua a'íjna í Satanás a'ujna a'u tí aiteánami'ihuaca'a.

⁸ Tí'iquí a'itaméj té'ij huá'ucuanamuan a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, matéj mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, tíj na'a Teijmata'a pújme'en, ajta Huáahuata pújme'en, ajta Cuameche, ajta Tzareeme'en. A'ímej pu tíseire'esin í mej miyen huataújmua'a tíjín Gog, ajta a'ímej í seica í mej miyen huataújmua'a tíjín Magog. Ayee mú ará'ase a'achú tí caj tí'itieje í sej tí huaca a'utí e'eve'e'ástime í jaj tí ve'ée. Ajta a'íin í cu'ucu'u huá'ajseire'esin mej mi huaténe'use'en.

⁹ Maté'ij mi nain japua á'ujujhua'ane'e tíj na'a tí au'uyaúj í chuej japua. Maté'ij mi rajnáj a'u mej te'uté'inaamuaca'a a'íime í mej rí'í tí'itesejre'e í Dios jemi, majta rajnáj me'íjna í chajta'a tí huáp'i hua'aráana-jche a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ajta, taij pu u e'icájve u ta japua. Ajta hua'uteátaij a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e í tiyaaru'u.

¹⁰ Ajta a'íin í tiyaaru'u tí huá'ucuanamua, a'úu pu e'eteáriihuaca'a a'utí a'alaguun a'u tí azufre jín á'ataa, a'u tí ajta é'esejre'e a'íjna í ja'ati tí huáp'i á'atesi'ire'e, ajta a'íjna tí ravaire'eca'a, a'íjna tí hua'itzi jín tí'ixaxa'ata'a a'íjna jetze me'ecan tí huáp'i á'atesi'ire'e. A'uu mú mi rajpuaítzi muá'aju'u nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tíj na'a rusén jíme'e.

Dios pu huá'axijte'e a'utí é'esejre'e í ípuari tí ve'ée

¹¹ Neté'ij ni ípuari huasej tí ve'ée. Naa pu tí'icuinara'a. Neajta ne'íjna huasej í tí acájca. Ajta í

chaanaca, ajta a'íjna í ta japua, é'e huaújpua'arixi me'íjna jemi. Camu ché'e mé'e jé'esejre'eca'a.

¹² Neté'ij ni ne'ímej huasej í mej meri huácuii, í mej vivejme'en jín títetaté'eca'a, majta í mej ciliéene'e jín tí'ivaire'eca'a. A'uu mú e'eré'eveeca'a me'íjna jemi í ipuari. Majta seica ra'utácuuraca'a í yu'uxari. Majta seij autácuuraca'a í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej ántea'arua í mej miyen ruuri huateáturaasin í Dios jemi. Dios pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej meri huácuii me'íjna jime'e a'ij ti té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, í ti jetzen ayén té'axa a'ij mej huaríj maté'ij mauj ruurica'a, seij ajta seij.

¹³ Maté'ij mena'a pua'amé í mej aujámí í jaj tzajta'a, a'íjí mú huatarúj. Majta í seica, í mej huácuii a'utí na'a, capu amín tí'iti pírici í ti huá'ucuii na'ari a'utí a'uteájturaa í huá'axiejniu'uca, naíjmi'i mú majtáhua'a huatarúj. Ajta Dios pu naíjmi'ica a'uxíjte a'íjna jime'e a'ij mej titetiújcha'íca'a maté'ij mauj ruurica'a.

¹⁴ Jíme'en pu'u hua'uxíjte, a'íjí pu ra'upuá'ajte naíjmi'ica ti tí'itecui'ica, ajta a'ujna a'u mej a'uteájturaa í mej meri huácuii, í ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Hades. Naíjmi'ica pu atéehua'axi a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íjí pú'een í mej hua'apuaca jetze huácui'ini, mej me'uun a'uteáturaasin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

¹⁵ Tí pua'a caí ayén té'eyu'usi'ihuacajche'e a'ij ti seij ántehuaa a'íjna jetze í yu'uxari ti jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ántea'arua a'íjme í mej ruuri huateáturaasin í Dios jemi, ayée pu tí'ijruuren a'íjna í ja'ati ti caí é'eyu'usi'ihuaca'a. Dios pu ra'atéjisin a'ujna jetze í a'alaguun ti azufre jín á'ataa.

Dios pu rájéjcuare'e ta japua ti seijre'e, ajta í chaanaca ti yen seijre'e

21 Neté'ij ni raasej á júte'e ti ari jéjcuacan jín seijre'e. Ajta í chaanaca, ayée pu che'atá na'a jéjcuacan jín seijre'e. Ajta á júte'e ti mí'ime'ecan, ajta í chaanaca ti mí'ime'ecan, capu ché'e mé'e jé'esejre'eca'a. Ajta í jaj ti ve'éé, capu ajta ché'e seijre'eca'a, a'iné naíjmi'i pu e'ehuaújpua'arixi.

² Neté'ij ni raasej ti á ve'ecáme'ecaa á júte'e a'u ti Dios é'esejre'e a'íjna í chajta'a ti Dios huateúra'ate. Ayee pu téja'arájtehuuaa tíjín Jerusalén ti jéjcuca. Ayee pu huaújrúu a'íjna í chajta'a tíj ajta 'íita'a rí'í tiu'uteújchejte té'ij ari huatévice'esen.

³ Neté'ij ni ráanamujri'i ti ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a í ja'ati ti a'uun a'utevéeca'a jemin í ipuari. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Xaasej, mú'een, a'iné pu'uri hui huatasejre'esen huá'a jemi í teteca a'íjna í chí'ira'an í Dios. A'íjí pu huateáturaasin huá'a jemi, majta a'íjme, a'íjí mú teitejra'an pú'eene'e muá'aju'u. Ajta í Dios, a'íjí pu rusej seíre'e a'ame huá'a jemi.

⁴ Rí'í pu hui tihua'utá'asin mej mi caí ché'e tí'itij jín ruxiéemiste'e. Camu ché'e cui'ini. Camu ché'e me'íjna jín ruxiéemiste'e muá'aju'u me'íjna jime'e ti seij huamí'i. Camu majta ché'e ruyeine muá'aju'u; camu ché'e miyen tirajpuaítzi muá'aju'u me'íjna jime'e ti

tí'iti huá'acucui'i, a'iné a'íjna í ti mí'ime'ecan, a'íjí pu ari e'ehuaújpua'arixi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

⁵ Ajta a'íjíni í ti ipuari jetze acájca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Me'ecui xaa, naíjmi'i í ti tí'isejre'e, nee nu hui rájéjcuare'e.

Ajta ayén tíjín:

—Autéeyu'uxa a'íjna, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a ne'íjna jime'e ti ayén tí'ayajna.

⁶ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tíjín:

—Pu'uri icu. Antipua'areca'a. Nee nu hui ne'íjí pú'een i nej amuájca, neajta i nej uvé'eteajti. Nee nu jéjcuca ímuá huatasejre, neajta nain nu tiú'utaahuaca'a ti yen tí'isejre'e. Neajta nu nain jín ranaíjmire'e tíj na'a ti ajta tí'isejre'e. A'ati ti na'a ti neetzi jemi á'ujca'anen nej ni niyen tiraatá'an í ti tirá'aturaate'e í tzajta'an, huáapua'a nu tiraatá'asin ne'íjna í jaj ti a'uun eiránine'i a'u ti e'ejajxa. Nee nu xaa jaj raatá'asin í ti jín ruuri a'ame tíj na'a rusén jime'e.

⁷ Ajta, a'íjíni ti tiu'uteémua'iti, ayée pu tí'ijci'iti. Nee nu Diojra'an pú'eene'e na'ame, ajta a'íjíni, niyauj pu pú'eene'e a'ame.

⁸ Majta a'íjme maté'ij mena'a pua'amé mej a'ij pua'a titetiújcha'íí neetzi jemi, ayée pu tihua'aci'iti mej me'uun a'uteáturaan a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íjíni pú'een í mej jín hua'apuaca jetze huácui'ini. A'uu mú a'uteáturaasin a'íjme í mej caí á'ujca'ane mej rajpuaíjti neetzi jetze me'ecan, majta a'íjme í mej caí té'atzaahuate'e, majta a'íjme í mej huá'anahua'aca naíjmi'ica, í tí'iríi, mé 'uucua, majta mé teteca. Majta seica me'uun a'uteáturaasin. A'ii mú a'íjíni pú'een í mej tí'itecui'ica, majta í mej ruxána'acire'e, majta í mej tí'ichahuaara, majta a'íjme í mej rana'amiche me'íjna í ti caí Dios pú'een, majta maté'ij mena'a pua'amé tí'ihuaitaca. Maté'ij mena'a pua'amé mej miyen 'een, a'úu mú a'uteáturaasin a'alaguun. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

Jerusalén ti jéjcuca

⁹ Aj pu 'i, seij pu á e'iré'ene ineetzi jemi. A'ii pu a'íjíni pú'eene'e seij ti ta japua tí'ivaire'e ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej aráhua'apua ará'ase, í mej ru'itetú'utujme'ecaa í cutzape'e ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íjna tzajta'a í cutzape'e, a'íjí pu urámuaaca'a seij ajta seij í cu'ini'ira'a í mej jín rajpuaíjti-ca'a í teite í mej yen seijre'eca'a japuan i chaanaca, í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tinaatá'ixaa tíjín:

—Iiya'a jíi, nee nu hui timuaatasejrate'esen ne'íjna í ti jemin te'ataújratziiri'i í Cáne'a ti íra'ara'an pú'eene'e a'ame.

¹⁰ Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj pu 'i a'íjíni xiéjnu'ucare'ara'an í Dios huateáturaa ineetzi jemi. Aj pu 'i a'uun neja'uví'iti a'u ti jíri a'utacá'a, ti huápí'í ájtee, ti ajta ve'etí á a'utacá'a. Aj pu 'i tinaatasejrate a'íjna í chajta'a í Dios ti huateúra'ate ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Jerusalén. A'uu pu u ta japua e'icáme'eca'a a'ujna ti Dios é'esejre'e.

¹¹ Naa pu ti'itemastájye'icaa t́j ajta Dios huápi'i naa seijre'e. Ajta a'fjna í ti temastájye'icaa, ayée pu seijre'eca'a t́j tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti ajta naa tí'itatzaj t́j a'fjna í cristal. Ayee pu ajta seijre'eca'a t́j a'fjna í jaspe.

¹² Jaxu'u pu j́n tiré'anami'i a'úu ti ve'eté a'utacá'a, ti temua'a té'ejtee. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'axcaa a'u ti é'epueerta. Majta a'fime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase a'fime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'úu mú a'ité'u'upu'ujme'ecaa a'u ti é'epueertajme seij ajta seij. Ajta, í puéerta jetze, seij jetze ajta seij, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'fime í teitestemua'ame'en í mej huá'a jetze airaújneijte a'fimej jetze í yaújmua'ame'en a'fjna í Israél teecan.

¹³ U Teijmata'a pújme'en, huaicacé pu é'epueerta, ajta Tzareeme'en pújme'en, ajta huaicacé pu ajta é'epueerta. Ayee pu che'atá na'a, huaicacé tá'apueerta ajta u Cuameche pújme'en, ajta u Huáahuata pújme'en huaicacé pu ajta é'epueerta.

¹⁴ Ajta tamuáamuata'a japuan hua'apua pu te'ará'ase í ti tajé'este í ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a í jaxu'u ti j́n curé'anami'ihuaca'a í chajta'a. Ajta a'fjna jetze í ti tajé'este, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'fime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í ti ajta Cáne'a hua'antíhuau mej mi me'f́n tejá'uxajtane'en me'f́jna jetze me'ecan.

¹⁵ Ajta a'f́n ti tí'ine'ixaate'eca'a, a'f́n pu ti'iti huitéhueeca'a cumu ti'iti ciyej ti oro j́n taavíjhuaca'a. A'ii pu a'f́n pú'eene'e ti j́n raaté'itien a'achú ti auuyaúj í chajta'a, ajta a'achú ti antayaúj í puéerta, ajta a'achú ti ájtee í jaxu'u.

¹⁶ Ruxé'ej pu huatatí'ijmee. Ayee pu che'atá naa huatátee t́j ajta auuyaúj. Ajta a'f́n raaté'itíe í chajta'a a'fjna jime'e í ciyej. Ayee pu huatátee í chajta'a a'achú cumu hua'apua ví'ira'a kilómetros. Ayee pu che'atá na'a auuyaúj; ayée pu che'atá na'a ájtee.

¹⁷ A'f́n pu ajta raaté'itíe a'fjna í jaxu'u. Ayee pu che'atá na'a tiraaté'itíe mat́j tí'ijr'i'ire í tetecca. Ayee pu ájtee a'achú cumu huaícate japuan anxívi meetro.

¹⁸ Ajta í jaxu'u, tetej pu j́n ájtaavijhuaca'a mej miyen ratamuá'amua tíj́n jaspe. Ajta a'f́n í chajta'a, nain pu j́n taavíjhuaca'a a'fjna jime'e í oro ti naa té'ajtaave'e t́j í viidrio.

¹⁹ Ajta a'fjna í ti tajé'este, ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a a'fjna í jaxu'u í ti j́n curé'anami'i í chajta'a, naa pu rí'i tí'irúurijhuaca'a t́j na'a ti é'eseijre'e a'fjna jime'e í tetej ti huápi'i tí'ijnajche. A'ijna ti seij, a'f́n pú'eene'e í jaspe. Ajta í ti hua'apua, zafiro pu pírici. Ajta í ti huaíca, a'f́n pu pú'eene'e a'fjna í ágata ti sífchira'a. Ajta í ti muáacua, a'f́n pu pírici í esmeralda, ti rú'aarara'a.

²⁰ Ajta í ta'anxívi, a'ii pu a'f́n pú'een a'fjna í ónice ti yú'uxare'e. Ajta í ta'arájsevi, a'f́n pu pírici a'fjna í cornalina ti lí'ipa'u. Ajta í seij, í ti aráhua'apua, crisólito pu pírici ti teuúmuara'a. Ajta í seij, í ta'aráhuaiica, berilo pu pírici ti rú'aarara'a seijre'e, í ti ajta ćj caj tí'iteuumuara'a. Ajta í ti aramuáacua, a'f́n pu pírici í topacio ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta naa tí'itatzaj. Ajta í seica,

ayée pu tí'een. Í ti tamuáamuata'a, a'f́n pu pírici í crisoprasa ti naa tí'iteuumuara'a, ti ajta ćj tí'iru'aarara'a. Ajta í ti tamuáamuata'a japuan seij, jacinto pu pú'een ti taijravi'in j́n nacamua. Ajta a'f́n ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ii pu a'f́n pú'eene'e a'fjna í amatista ti naa tí'ijámua'ara.

²¹ Ajta a'fjna í puéerta ti tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'f́n pu j́n taavíjhuaca'a a'fjna jime'e í perla, seij ajta seij í puéerta, seij jime'e í perla. Ajta í caaye jetze, nain pu oro j́n taavíjhuaca'a ti ajta ayén naa tí'itatzaj t́j a'fjna í viidrio.

²² Neajta nu niyen raasej ti caí teyuu mé'e é'ehua'acaa a'ujna chajta'a a'iné a'u ti na'a a'ujna chajta'a miyen rana'amiche me'f́jna í tavástar'a, í Dios, a'f́n ti nain j́n antiújmua'aree, majta me'f́jna í Cáne'a.

²³ Capu ajta ruxe'eve'e ti a'f́n xicaj hua'atátzavi'ira t́jca'ari tzajta'a huá'a japua í teite. Capu ajta ruxe'eve'e ti a'f́n máxcira'i tátzave'e t́ca'ari tzajta'a, a'iné a'fjna í ti Dios j́n rusej temastájye'i, a'ii pu a'f́n pú'een ti hua'atátzavi'ira huá'a japua. Ajta, a'fjna í Cáne'a, a'ii pu a'f́n pú'een í tatzari ti huá'a jemi huatátza.

²⁴ Ajta a'fjna ti hua'atátza huá'a japua í mej me'uun huachéjme chajta'a, a'f́n pu hua'atátzavi'ira a'ame huá'a japua a'fimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'fime í mej tihuá'ajte'e a'fimej í mej yen huachéjme i chaanaca japua, a'úu mú a'uvé'uju muá'aju'u u chajta'a mej mi rí'i tiraateájtuaani í Dios nain jime'e í mej j́n rutémua'ave'e, majta nain j́n mej tí'ijcha'í ti jeíhua huápi'i tí'ijnajche.

²⁵ Camu ja'anáj te'iteánajsin t́jca'ari tzajta'a a'u ti é'epueerta a'ujna chajta'a. Capu ajta ja'anáj huatética'ari a'ujna.

²⁶ A'u mú ye'ará'asin í mej ve'ecán j́n títetateí, ajta í ti jeíhua huápi'i tí'ijnajche, ti ajta naa tí'iseijre'e. Ayee mú raruuren mat́j mena'a pua'amé seij chuéjra'a japua mej é'eme'ecan.

²⁷ Capu rí'íríista a'ame ti tí'iti ti xána'avi'ire'e pú'een a'uun a'uteáturan a'ujna chajta'a. Capu ajta hua'atá'acare'en mej mi me'uun a'uteárute a'fime í mej a'ij pua'a tí'itíjcha'í na'ari a'fime í mej tí'ihua'itaca sino a'fime mu'u me'uun a'uteáruti í mej j́me'en ayén té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'fjna jetze í yu'uxari í mej miyen ruurican huateáturan me'f́jna jemi í Cáne'a.

J́me'en í játe'ana, ajta í ciyej ti a'uun é'eseijre'e

22 Aj pu 'i tinaatasejrate a'fjna í játe'ana ti jetzen 'airáne'j a'u ti a'utéjvee í ipuari ti jetzen acájca í Dios, ajta a'fjna í Cáne'a. Ajta a'fjna í jaj ti mí'iye, temua'a pu naa tí'ujmua'atí. Naa pu ajta tí'itatzaj t́j í cristal. A'ii pu a'f́n pú'een í jaj í ti caí ja'anáj ateáxi'isin.

² Já'ita'a pu mí'iye í caaye jetze ti a'uun a'utaníne'i í chajta'a jetze.

Ajta, ciyej atavéjme'ecaa a'utí e'eve'e'ástime í jaj, seica a'u ti pújme'en, ajta seica u jetze pújme'en. A'ii pu a'f́n pú'een a'fjna í ciyej í mej j́n ruuri muá'ara'ani.

Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'ase í tì jín taaca tǎj na'a seǎj máxcira'i jetze pítí'irijca, aj pu 'ij ajta seica jín taca'an a'ǎjna í ciyej. Ajta í xamua'ira'an, ayée pu tí'ivaire'e mej mi me'ǎjna jín huaújrute'en a'ǎime í mej seǎj chuérja'a japua é'eme'ecan.

³ Capu ché'e a'uun seǎire'e a'ame í tí'iti tì Dios ayén tiraaxí'epi'intare tì ayén puáǎtzi tiraatá'an sino a'úu mú a'ujté'e muá'aju'u í Dios jamuan, majta a'ǎime í mej me'uun huachéjme me'újna chajta'a jamuan a'ǎjna í Cáne'a. A'ǎi mú tiu'uta'ajta, majta a'ǎime í mej tí'ivaire'e, a'ǎi mú raná'amiche'e muá'aju'u.

⁴ A'ǎi mú jemin seǎire'e muá'aju'u, ajta aj pu e'e-seǎire'e a'ame aj huá'acuaatze'e a'ij tì ántehuaa a'ǎjna.

⁵ Capu ché'e ja'anáj huatética'ari a'ujna. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame mej miyen tatzari jín huatéújtatzavi'i na'ari ayén tì hua'utétatzavi'in í xicaj, a'iné a'ǎi pu tavástara'a tì ajta Dios pú'een, a'ǎi pu hua'atátzavi'ira a'ame. Majta a'ǎime, a'ǎi mú tí'aíta muá'aju'u tǎj na'a rusén jime'e.

Tǎ'ij uvé'enen í Círístu'u

⁶ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tǎjín:

—Ayee pu hui tí'ayajna a'ij nej tí'imua'ixaate'e a'iné tzáahuati'ira'a nu jín tí'ixa. Ajta a'ǎin tavástara'a, a'ǎjna tì u ya'uta'íteca'a í ruxéjniu'uca tǎ'ij huá'a jemi huatéaturan a'ǎime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ǎi pu ari naata'íteca'a i nej ta japua tí'ivaire'e nej ni ti-hua'utaseǎjrate'en a'ǎime í mej ravaire'e í Dios a'ij tì tiú'ujxe'eve'e tì ca'anacan ayén teja'uré'enen.

⁷ —Me'ecui xaa, nee nu hui mú a'uvé'eme'e na'ame.

Rǎi'í pu tiraatá'aca a'ǎjna tì ayén araúrasten a'ij tì té'eyu'usi'i a'ǎjna i yu'uxari jetze.

⁸ Neajta inee, i nej i'í Juan, nee nu ne'ǎn pú'een nej ráanamujri'i, neajta nej raaseǎj a'ij tì té'eyu'usi'i a'ǎjna jetze i yu'uxari. Jǎme'en nu'u niyen tiráanamujri'i, neajta tiu'uséj, aj nu ni niyen aicántutzi a'u tì e'era'ǎi-cajme a'ǎjna í tì ta japua tí'ivaire'e, tì ajta tinaataseǎjrate nej ni raateánajche. Aj nu ni raatenáachejche'en nicu.

⁹ Ajta a'ǎin, ayée pu tinaatá'ixaa tǎjín:

—Capej hui piyen neruure, mú'ee, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ivaire'e í Dios jemi patǎj mú'ee, ajta matǎj majta a'ǎime í a'ihuáamuata'a í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta matǎj mena'a pua'amé araúraste a'ij tì té'eyu'usi'i a'ǎjna jetze i yu'uxari. Patá'aj pe'ǎjna huatéánajche í Dios.

¹⁰ Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tǎjín:

—Capej hui rá'avaata í niuucari tì a'ǎjna jetze á'ayu'usi'i i yu'uxari, tì ajta Dios jetze me'ecan tí'ixa, a'iné pu'uri tǎn a'ǎjna teja'uré'enejsin a'ǎjna xicáara'an jetze tǎ'ij najmi'i te'entipua'ari.

¹¹ Ajta í tì hui a'ij pua'a tí'itijcha'ǎi, ché'e auj ayén a'ij pua'a tí'itijcha'ǎi. Ajta í tì xána'avi'ire'e, ché'e auj xána'avisí'i seǎjre'e. Ajta í tì r'éene'ecán jín seǎjre'e í Dios jemi, ché'e auj ayén rǎi'í tí'iseǎire'e á'ara'ani.

¹² ¡Me'ecui xaa! Nee nu hui ca'anacan mú a'u-uvé'eme'e na'ame nej ni hua'utá'an a'ij tì tiraamuá'itín,

nej ni niyen tihua'utá'an matǎj mena'a pua'amé í mej tiraamuá'iti, seǎj ajta seǎj, a'ij tì tiraavǎjte'e.

¹³ Nee nu ne'ǎn pú'een i ta'amuájca, neajta i nej tu'u-vé'eteajti, neajta ne'ǎn pú'een i nej jéjca imúa huataseǎjre, neajta ne'ǎn pú'een i nej yen seǎire'e na'ame tǎj na'a rusén jime'e. Nee nu neajta ne'ǎn pú'een i nej nejmi'i huataseǎjre tǎ'ij caí xí tí'iti mé'e seǎjre'eca'a, neajta nu ne'ǎn pú'een i nej nain ancuré'asin tǎ'ij te'entipua'ari tǎj na'a tì íjii tí'iseǎjre'e.

¹⁴ Rǎi'í pu tihua'atá'aca a'ǎime í mej tí'ija'usica í tiú'u-jcǎxi tǎ'ij ayén tihua'uci'iti mej me'ǎjna jetze ráacua'ani í ciyej í mej jín ruuri huatéaturan, mej mi majta me'u-un a'uteároute me'újna chajta'a me'ǎjna jetze a'u tì é'epueerta.

¹⁵ Ajta á pua'acié, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un a'ǎime í mej a'ij pua'a tí'itijcha'ǎi, majta a'ǎime í mej tí'ichahuaara, majta a'ǎime í mej ruxána'acire'e. A'ǎi mú majta á pua'acié a'uté'uu muá'aju'un a'ǎime í mej tí'itecui'ica, majta í mej rana'amiche í tì caí Dios pú'een, majta matǎj mena'a pua'amé í tì ayén ti-hua'aráanajche tì hua'itzi pú'een, majta í mej tí'ihua'i-taca.

Jesús pu te'anxájta

¹⁶ —Inee, i nej Jesús pú'een, nee nu u ya'uta'íteca'a mú'ejmi jemi ne'ǎjna tì nevaire'e tǎ'ij a'ǎin te'anxájta huá'a jemi a'ǎime í mej me'uun e'etiújse'iri mej mi raateánajche í Dios. Nee nu ne'ǎjna jetze huanéj í David teecan. Nee nu huáacixa'ara'an pú'een a'ǎjna í David.

A'ǎin tì huatéeviche raatá'ineesin tì uvé'enen

¹⁷ Ajta a'ǎin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'ǎin tì auchén huatéeviche, ayée mú tí'ixa tǎjín:

—Ché'e mú a'uvé'eme'en.

Ajta í tì ranamua, ché'e ajta a'ǎin ayén tiu'utaxáj yee:

—Ché'e a'ǎin mú a'uvé'eme'en.

Ajta í tì jetzen á'ujca'ane tì ayén tira'ará'astijre'en, ché'e ja'ati tì na'a ayén mú a'uvé'eme'en, ché'e ajta huáapua'a ra'ancuré'an í jaj tì jín ruuri huatéaturan.

A'ǎi pu taatájeevi í Jesús

¹⁸ Ayee nu niyen tihua'a'íjcate'e ja'ati tì na'a tì rana-mua a'ij tì té'eyu'usi'i a'ǎjna i yu'uxari jetze tì Dios jetze me'ecan tí'ixa, tì pua'a ja'ati ayén seicié tiu'utaxáj, Dios pu puáǎtzi raatá'asin a'ij tì té'eyu'usi'i a'ǎjna jetze i yu'uxari.

¹⁹ Ajta tì pua'a ja'ati ra'uré'uuna í tí'iti tì a'ǎjna jetze té'eyu'usi'i tì Dios jetze me'ecan tí'ixa, Dios pu ajta rá'ari'lira a'ǎjna tǎ'ij caí ché'e ráaci'iti tì a'ǎin a'ǎjna jetze ráacua'ani a'ǎjna í ciyej tì jín ruuri á'ara'ani. Capu ajta ché'e ayén tí'ijci'iti tì a'ǎin a'uun a'uteároute í chajta'a jetze a'u tì Dios huatéúra'ate. Ayej té'eyu'usi'i a'ǎjna i yu'uxari jetze.

Juan pu ayén te'evé'enuuve

²⁰ Neajta inee, i nej te'anxájta ne'íjna jime'e, ayée nu ti'ixa ne'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna nej ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame.

Ché'e ayén teja'uré'enen, patá'aj yé uvé'enen, tavástara'a, mi pej Jesús pú'een.

²¹ Ché'e a'íin tavástara'a ti ajta Jesús pú'een, ché'e a'íin rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ché'e ayén teja'uré'enen. Ayee pu te'entipúa'areca'a í niúucare'ara'an í tavástara'a.